

Д. Ихчиевъ

ТУРСКИТЪ ДОКУМЕНТИ

НА

РИЛСКИЯ МОНАСТИРЪ

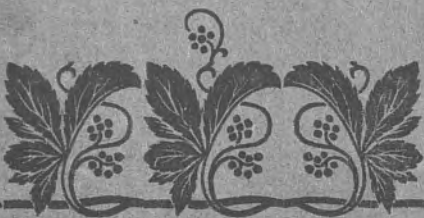
ИЗДАВА РИЛСКИЯТЪ МОНАСТИРЪ.

СОФИЯ.

Печатница „Врѣме“.

1910.

БИБЛИОТЕКА
Митко Лачев

ТУРСКИТЪ ДОКУМЕНТИ
НА
РИЛСКИЯ МОНАСТИРЪ

Прѣвелъ и наредилъ
Д. Ихчиевъ.

ИЗДАВА РИЛСКИЯТЪ МОНАСТИРЪ.

СОФИЯ.
Печатница „Врѣме“.
1910.

Пояснителна бѣлѣжка.

Прѣзъ мѣсець Августъ 1907 г. азъ направихъ едно пѣтуване до Рилския манастиръ и тамъ, благодарение на крайната любезность на игумена, достопочтения отецъ Иоасафъ, можахъ да прѣгледамъ разнитѣ турски документи, които се пазеха въ манастирската архива. Тогава имахъ случай да констатирамъ, че тия документи съдържатъ цѣнни свѣдѣния за миналото на манастиря, тѣсно свързано съ историята ни подъ турското робство. И поради това останахъ съ убѣждение, че тѣхното издаване на български ще бѣде отъ несъмнѣнна полза за нашата историческа наука.

Като се завърнахъ отъ пѣтуването си, първата ми грижа бѣ да опиша тия документи*) и да се отнеса до Светия Синодъ на Българската Црѣква съ прѣдложение за прѣвеждането имъ. Светиятъ Синодъ, оцѣнявайки заслугитѣ на Рилския манастиръ за нашия народъ прѣзъ врѣме на робството, прие това прѣдложение и въ заседанието си отъ 13 Ноемврий 1907 год. рѣши да възложи върху менъ прѣвода на документитѣ. По тоя поводъ считамъ за дългъ да поднеса тукъ на Синодалния съвѣтъ моята дълбока признателность.

Братството на Рилския манастиръ, по покана на Синода, изпрати документитѣ и тѣ бѣха прѣдоставени на мое разположение. Азъ работихъ надъ тѣхъ почти цѣла година и прѣведохъ всички документи, на брой 644. Плодъ на тая работа е настоящата книга, която се издава съ срѣдства на самия манастиръ.

*) Вж. Турски документи въ Рилския манастиръ, „Периодическо Списание“ на Б. Кн. Др., 1907, кн. LXXIII, стр. 311—314. Ср. сѣщо Г. Баласчевъ, Рилскиятъ манастиръ и турскитѣ документи, сп. „Прѣгледъ“, 1907, кн. III, стр. 152—158.

IV

За да има прѣгледностъ при наредбата на документитѣ, по-старихъ се да ги разпрѣдѣля на групи, споредъ тѣхната форма. По тоя начинъ се получиха 23 групи :

- I. Фермани — 78 документа.
- II. Официаленъ докладъ — 1 документъ.
- III. Извлѣчения отъ стари правителствени тефтери — 8 документа.
- IV. Бюрултии — 40 документа.
- V. Емирнамета — 15 документа.
- VI. Худжети — 76 документа.
- VII. Просби — 25 документа.
- VIII. Фетви — 4 документа.
- IX. Спахийски актове — 167 документа.
- X. Вакѣфски актове — 14 документа.
- XI. Тапийски актове — 52 документа.
- XII. Описи — 6 документа.
- XIII. Мазбати — 7 документа.
- XIV. Мураселета — 7 документа.
- XV. Тескерета — 4 документа.
- XVI. Съобщения — 7 документа.
- XVII. Писма — 14 документа.
- XVIII. Данъчни листове — 13 документа.
- XIX. Записи — 32 документа.
- XX. Билети за пѣтуване и носене оружје — 17 документа.
- XXI. Квитанции — 28 документа.
- XXII. Разписки — 20 документа.
- XXIII. Разни — 9 документа.

Документитѣ отъ всѣка група по отдѣлно сж наредѣни по строго хронологически редъ. Мохамеданскитѣ дати сж прѣвеждани не само по години, но и по мѣсеци. За прѣвода имъ си послужихъ съ таблицитѣ на *D-r Ferdinand Wüstenfeld, Vergleichungs-Tabellen der Muhammedanischen und Christlichen Zeitrechnung etc., Leipzig, 1903.*

Отъ всички документи както по форма, така и по съдържание най-голѣмъ интересъ прѣдставятъ *ферманитѣ*, тѣй като тѣ сж актове, излѣзли направо отъ кабинета на султанитѣ (*дивани хумаюнѣ*). Ето защо намѣрихъ за добръ да приложамъ и особень описъ за тѣхъ, съ указание на повода, по който сж издадени, и на тѣхния външенъ видъ и размѣри.

София, Декемврий 1909 г.

Д. Ихчиевъ.

Описъ на ферманитѣ.

1.

15. год. 20 Ребби-юл-евелъ (636 год. 2 Май). — Прѣписъ отъ стария свещенъ актъ, издаденъ въ гр. Ерусалимъ отъ арабския халифъ Ебу Омаръ бенъ-юл-Хитабъ на патриарха Софрония, за да живѣе въ Ерусалимъ и да се счита духовенъ глава на християнското население въ светитѣ мѣста. — Прѣписътъ е завѣренъ въ гр. Константиинѣ (Цариградъ), 1141 год. отъ егира (1728 год. от. Р. Хр.), въ царуването на султанъ Ахмедъ ханъ III.

Външенъ видъ на прѣписа: дебела пергаментова хартия, обшита съ тъмно-зеленъ коприненъ платъ, дължина 53 см., ширина 11 см. На горния край на хартията е сложенъ подписътъ и печатътъ на кадията-завѣрителъ. По-долу стои бѣлѣжка, писана съ червено мастило: „въ името на Бога Всевишенъ и Всеблагъ направи се тоя прѣписъ отъ свещения актъ на халифа Ебу Омаръ бенъ-юл-Хитабъ, Богъ да упокои душата му!“ Подъ тая бѣлѣжка слѣдва текстъ, чиито редове послѣдователно сж писани единъ съ черно, другъ съ червено мастило. Писмото е дребно, *рака-язиси*.

2.

805 год. 30 Ребби-юл-евелъ (1402 год. 3 Октомврий). — Заповѣдъ, издадена въ гр. Пловдивъ за охраняване правата на Рилския манастиръ. По всичко се вижда, че тя е ферманъ, но понеже е лишена отъ султански знакове (туграта и монограма), не може да се опрѣдѣли точно, отъ кой султанъ е издадена.

Външенъ видъ на заповѣдта: дебела пергаментова хартия, дължина 25 см., ширина 15 см. Текстътъ е писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*. Подъ него стои прибавка: „букюрти филибе“ (издава се въ Пловдивъ). Хартията е изпокжсана и овехтѣла.

3.

903 год. 30 Зилхидже (1498 год. 20 Августъ). — Ферманъ, издаденъ въ гр. Константиинѣ отъ султанъ Баязидъ ханъ II. Заповѣдъ, да се прѣкратятъ своеволията на спахиитѣ, които притежаватъ имоти въ околноститѣ на Рилския манастиръ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ тъмно-зеленъ платъ, дължина 50 см., ширина 20 см. На горния край на хартията стои широка султанска тугра, изписана съ *блѣд-черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

4.

914 год. 30 Ребби-юл-ахжръ (1508 год. 17 Августъ). — *Пръписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Баязидъ ханъ II на великия везиръ Кара Мустафа паша, за да владѣе извѣстни земи въ Солунската областъ и планинитѣ Ортачъ и Рила.

Външенъ видъ на пръписа: дебела пергаментова хартия, подплатена съ червенъ коприненъ платъ, дължина 42 см., ширина 26 см. Туграта на султана не е изобразена. Текстътъ е писанъ съ едъръ почеркъ, *ракъ-язиси*. Отъ лѣво на бѣлото поле има подписъ и печатъ на кадията-завѣрителъ. Хартията е овехтѣла и по краищата изпокжсана.

5.

922 год. 1 Мухаремъ (1516 год. 1 Февруарий). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Селимъ ханъ I относительно имущественитѣ права на Рилския манастиръ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 32 см., ширина 16 см. На горния край на хартията стои султанска тугра, изписана съ *черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е поръсено съ златенъ прахъ. Хартията е твърдъ изпокжсана, особно тамъ, дѣто е туграта.

6.

925 год. 23 Ребби-юл-ахжръ (1519 год. 12 Априлъ). — *Ферманъ*, издаденъ неизвѣстно кждѣ отъ замѣстника на султанъ Селимъ ханъ I относительно привилегиитѣ на Рилския манастиръ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ зеленъ платъ, дължина 30 см., ширина 16 см. Ферманътъ е лишенъ отъ султанска тугра и е скръпенъ само съ печата на султанъ Селимъ I, заедно съ печата на лицето, което е завѣрило истинността му. Текстътъ е писанъ съ дребенъ почеркъ. Писмото е обикновено, *ракъ-язиси*.

7.

927 год. 1 Мухаремъ (1520 год. 12 Декемврий). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Сюлейманъ ханъ I за нѣкои привилегии на монаситѣ отъ Рилския манастиръ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ ясно-синь платъ, дължина 41 см., ширина 19 см. На горния край на хартията стои хубава тугра отъ султанъ Сюлейманъ ханъ I, изписана съ *черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е поръсено съ златенъ прахъ. Хартията е изпокжсана.

8.

947 год. 30 Реджебъ (1540 год. 18 Ноемврий). — Ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Сюлейманъ ханъ I, противъ субашата Касъмъ, който вършилъ беззакония въ Рилския манастиръ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 56 см., ширина 20 см. На горния край на хартията стои широка султанска тугра, изписана съ *блѣдо-черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е поръсено съ златенъ прахъ.

9.

956 год. Мухаремъ (1549 год. Януарий). — Прѣписъ отъ ферманъ, издаденъ отъ султанъ Сюлейманъ ханъ I за права и привилегии на Рилския манастиръ. — Между другото тукъ се споменува и за влашкия воевода Радулъ.

Външенъ видъ на прѣписа: дебела пергаментова хартия, дължина 42 см., ширина 15 см. Туграта на султана не е изобразена; стои отдолу само подписътъ му, заедно съ името на кадията-завѣрителъ.

Текстътъ е писанъ съ обикновенъ почеркъ, *ракъ-язиси*. Писмото е блѣдо-черно. На горния край на хартията стои другъ текстъ съ начални думи: „до високо-благороднитъ господа служители царски“.

10.

976 г. 19 Джемази-юл-евелъ (1568 г. 31 Октомврий). — Ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Селимъ ханъ III относително рилската мѣстность Шахинъ-юваси, дѣто имало бацинии, притежавани отъ монаха отецъ Агамемнонъ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 40 см., ширина 21 см. На горния край на хартията стои хубава тугра отъ султанъ Селимъ II, изписана съ *черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея е теглена линия, лѣвиятъ край на която се завършва съ бѣлѣжка: „да се издаде този височайши царски актъ, причината е слѣдната“. Подъ линията слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е поръсено съ златенъ прахъ.

11.

. *Ферманъ*, издаденъ отъ султанъ Селимъ ханъ II. — Заповѣдь, да не се взиматъ налози отъ Рилския манастиръ, нито *шемихане-акчеси* (право за востъчни свѣщи), нито *мартолось-акчеси* (право за мартолосои). — Краятъ на фермана не е запазенъ, затова датата и мѣстото на издаването му сж неизвѣстни.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 48 см., ширина 20 см. Почти насрѣдъ хартията стои султанска тугра, изписана съ *блѣдо-черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. По начертанието си туграта не е съвсѣмъ ясна: прилича на тугра отъ султанъ Семимъ II, но много прилича и на тугра отъ султанъ Сюлейманъ II. Подъ нея слѣдва текстъ, писанъ на мѣста съ обикновено писмо (*ракъ-язиси*), на мѣста съ писмо безъ точки (*кюфи-язиси*).

12.

983 год. 2 Мухаремъ (1575 год. 1 Априлъ) — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Мурадъ ханъ III. — Заповѣдь, да се опишатъ имотитѣ на Рилския манастиръ, признати за привилегировани и вакъфски.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 46 см., ширина 20 см. На горния края на хартията стои широка султанска тугра, изписана съ *блѣдо-черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е поръсено съ златенъ прахъ. Хартията е скъсана горѣ надъ туграта.

13.

1013 год. 1 Сеферъ (1604 год. 18 Юний). — *Ферманъ*, издаденъ въ военния лагеръ при гр. София отъ султанъ Ахмедъ ханъ I. Заповѣдь до Дупнишкия кадия, да разгледа тѣжбата на рилскитѣ монаси противъ спахията Касъмъ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, чисто запазена, дължина 58 см., ширина 20 см. Надъ срѣдата стои широка султанска тугра, изписана съ *блѣдо-черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е поръсено съ златенъ прахъ.

14.

1049 год. 15 Зилхидже (1640 год. 27 Мартъ). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Ибрахимъ ханъ. Заповѣдь до кадитѣ на Самоковъ и Дупница, да удовлетвори тѣжбата на рилскитѣ монаси противъ спахията Мюсли ага, комуто се запрѣщава да взима незаконенъ десетъкъ отъ зърненитѣ храни въ Шипоченскитѣ земи на Рила,

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 58 см., ширина 21 см. Надъ срѣдата стои широко-разлата тугра, изписана съ *блѣдо-черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е поръсено съ златенъ прахъ.

15.

1049 год. 22 Зилхидже (1640 год. 3 Апрель). — Ферманъ, издаденъ въ гр. Константиинѣ отъ султанъ Ибрахимъ ханъ относително правото по купуване воскъ и свѣщи на рилскитѣ монаси.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 55 см., ширина 20 см. Надъ срѣдата стои широко-разлата тугра, изписана съ *блѣдо-черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е черно. Хартията е изпокжсана по краищата.

16.

1096 г. 30 Ребби-юл-ахяръ [1685 год. 27 Мартъ]. — Ферманъ, издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Мехмедъ ханъ IV. Заповѣдъ, да не се притѣсняватъ рилскитѣ монаси.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 50 см., ширина 21 см. Надъ срѣдата стои обикновена султанска тугра, изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е черно.

17.

1096 год. 30 Ребби-юл-ахяръ [1685 год. 27 Мартъ]. — Прѣписъ отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Мехмедъ ханъ IV. Това е сжиятъ ферманъ № 16.

Външенъ видъ на прѣписа: обикновена бѣла хартия, дължина 48 см., ширина 30 см. Нѣма тугра. Отдолу стои печатътъ на кадията-завѣритель. Текстътъ е писанъ съ дребно писмо, *ракъ-язиси*. На гърба има бѣлѣжка: „взето мито 2 гроша. (Печ.) сждебенъ съвѣтъ въ Самоковъ“.

18.

1133 год. 17 Джемази-юл-евелъ (1721 год. 5 Мартъ). — Ферманъ, издаденъ въ гр. Константиинѣ отъ султанъ Ахмедъ ханъ III. Заповѣдъ, да не се прави ревизия на черквитѣ въ Рилския манастиръ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, чисто запазена, дължина 75 см., ширина 50 см. Надъ срѣдата стои голѣма султанска тугра, внимателно изписана съ *червена краска*. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ много едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е черно.

19.

1136 год. 8 Зилкааде [1724 год. 20 Юлий]. - Ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Ахмедъ ханъ III. Заповѣдь, да не се взиматъ тежки данъци (*аварисъ-дивани* и *теклифи-урфи*) отъ монаситѣ на Рилския монастирь.

Внѣшенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 60 см., ширина 46 см. Надъ срѣдата стои необикновено голѣма султанска тугра, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

20.

1152 год. 30 Сеферъ [1739 год. 28 Май]. — Ферманъ, издаденъ въ военния лагеръ при гр. София отъ султанъ Махмудъ ханъ I. — Заповѣдь, да не се взиматъ тежки данъци отъ рилскитѣ монаси.

Внѣшенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 68 см., ширина 35 см. Надъ срѣдата стои обикновена султанска тугра, изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

21.

1152 год. 24 Джемази-юл-ахжръ [1739 год. 16 Септемврий]. — Ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Махмудъ ханъ I. — Заповѣдь, да не се прави резизия на черквитѣ въ Рилския монастирь.

Внѣшенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, здрава и чисто запазена, дължина 76 см., ширина 52 см. Надъ срѣдата стои голѣма султанска тугра, внимателно изписана съ *червена краска*. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

22.

1155 год. 1 Мухаремъ [1742 год. 24 Февруарий]. — Ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Махмудъ ханъ I. Заповѣдь, да не се взиматъ данъци за земи и недвижими имоти отъ Рилския монастирь. Тукъ се изтъква, че монастирътъ се намиралъ подъ духовната властъ на Ипекския патриархъ *Иоаникий*.

Внѣшенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 62 см., ширина 48 см. Надъ срѣдата стои голѣма султанска тугра, изписана съ *блѣдо-черна краска* и поръсена съ златенъ прахъ. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едъръ почеркъ, *диванъ-язиси*. Писмото е поръсено съ златенъ прахъ. Хартията е изпокжсана.

23.

1156 год. 4 Шеваль [1743 год. 10 Октомврий]. — Ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ I. Заповѣдь, да не се прави ревизия на черквитѣ въ Рилския манастирь.

Внѣшенъ видъ на фермана: пергаментова хартия, изпокжсана и оваляна, дължина 70 см., ширина 47 см. Почти на срѣдата стои голѣма тугра, изписана съ *червена краска*. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ много едъръ почеркъ. Писмото е черно, *диванъ-язиси*.

24.

1163 год. 30 Шеваль [1750 год. 20 Септемврий]. — Ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ I. Заповѣдь, да не се позволява никому да нахлува въ Рилския манастирь и земиѣ му.

Внѣшенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, здрава и чисто запазена, дължина 70 см., ширина 48 см. Почти на срѣдъ хартията стои великолѣпна тугра, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ нея слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*. Отъ дѣсно на бѣлото поле е пришията една книжка съ двѣ фетви.

25.

1163 год. 30 Шеваль (1750 г. 20 Септемврий). — Ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ I, по поводъ тѣжбата на единъ християнинъ-рая отъ с. Шипочанъ, Самоковска каза.

Внѣшенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ зеленъ платъ, дължина 67 см., ширина 50 см. Почти на срѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ I, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

26.

1163 год. 30 Шеваль (1750 год. 20 Септемврий). — Ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ I, по поводъ просбата на рилскитѣ монаси, да се забрани всѣко незаконно нахлуване въ тѣхнитѣ гори и пасища.

Внѣшенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ моравъ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти на срѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ I, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро писмо, *диванъ-язиси*. На бѣлото поле отъ дѣсно е пришията една фетва.

27.

1164 год. 1 Ребби-юл-евелъ (1751 год. 16 Януарий). — Ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Махмудъ ханъ* I, по поводъ просбата на займина *Мустафа* за гората *Чаушица*.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, не-подплатена съ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ *Махмудъ* I, внимателно изписана съ *блѣдо-черна* краска. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

28.

1164 год. 1 Ребби-юл-ахъръ (1751 г. 15 Февруарий). — Ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Махмудъ ханъ* I, по поводъ просбата на братя *Молла Дервишъ* и *Молла Салихъ* за едно пасбище отъ рода *ресумли-яйлъги* (пасбища облагани съ данѣкъ).

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ моравъ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ *Махмудъ* I, внимателно изписана съ *черна* краска. Подъ туграта слѣдва текстъ, написанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

29.

1169 год. 27 Ребби-юл-ахъръ (1756 год. 19 Януарий). — Ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Османъ ханъ* III. — Заповѣдъ, да се спратъ нахлуванията на чужди овчари въ горитѣ на *Рилския* манастиръ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, не-подплатена съ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ *Османъ* III; внимателно изписана съ *черна* краска. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

30.

1169 год. 29 Ребби-юл-ахъръ (1756 год. 21 Януарий). — Прѣписъ отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Османъ ханъ* III. Това е сжиятъ ферманъ № 29. Прѣписътъ е завѣренъ отъ кадията на гр. *Самоковъ*.

Външенъ видъ на прѣписа: тънка хартия, дължина 50 см., ширина 35 см. Не е изобразена туграта на султана; текстътъ е писанъ съ дребно черно писмо, *рака-язиси*. Отъ лѣва страна стои печатътъ на кадията-завѣрителъ.

31.

1171 год. 25 Реджебъ (1758 год. 24 Мартъ). — Ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Мустафа ханъ III*. — Заповѣдъ, да се спазва свободата и привилегиитѣ на рилскитѣ монаси.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ тъмно-жълтъ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Тъкмо въ срѣдата на хартията стои голѣма тугра отъ султанъ *Мустафа III*, внимателно изписана съ *черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

32.

1171 год. 25 Реджебъ (1758 г. д. 24 Мартъ). — *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Мустафа ханъ III*. Това е сжиятъ ферманъ № 31. Прѣписътъ е завѣренъ отъ кадията на гр. Самоковъ.

Външенъ видъ на прѣписа: тънка хартия, дължина 50 см., ширина 35 см. Не е изобразена туграта на султана. Текстътъ е написанъ съ дребно черно писмо, *рака-язиси*. Отъ лѣво стои печатътъ на кадията-завѣритель.

33.

1171 год. 26 Шевалъ (1758 год. 22 Юний). — Ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Мустафа ханъ III*. — Заповѣдъ, да се спратъ произволитѣ, вършени въ Рилския манастиръ отъ *джизиедари* (бирници по данъка *джизие*).

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ тъмно-зеленъ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ *Мустафа III*, внимателно изписана съ *черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

34.

1171 год. 30 Шевалъ (1758 год. 25 Юний). Ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Мустафа ханъ III*, по поводъ единъ незаконенъ процесъ, възбуденъ срѣшу рилскитѣ монаси.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ тъмно-червенъ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ *Мустафа III*, внимателно изписана съ *черна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

35.

1186 год. 30 Рамазанъ (1772 год. 14 Декемврий). — Ферманъ, издаденъ въ военния лагеръ при гр. *Шуменъ* отъ султанъ

Мустафа ханъ III. — Заповѣдь, насочена да облекчи дълга на рилскитѣ монаси, които поради разбойнически нападения били изпаднали въ крайна бѣдность.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ ясно-зеленъ платъ, дължина 140 см., ширина 50 см. Въ горната частъ на хартията стои великолѣпна тугра отъ султанъ Мустафа III, изящно изработена съ *златна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

36.

1186 год. 30 *Рамазанъ* (1772 год. 14 Декемврий). — *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ военния лагеръ при гр. *Шуменъ* отъ султанъ *Мустафа ханъ III*. Това е сжщиятъ ферманъ № 35. Прѣписътъ е завѣренъ отъ кадията на сѣдилището „Махмудъ паша“ въ Цариградъ.

Външенъ видъ на прѣписа: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 50 см. Не е изобразена туграта на султана; текстътъ е писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*. Отъ лѣво стои печатътъ на кадията-завѣрителъ.

37.

1186 г. 30 *Рамазанъ* (1772 г. 14 Декемврий). — *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ военния лагеръ при гр. *Шуменъ* отъ султанъ *Мустафа ханъ III*. Това е сжщиятъ ферманъ № 36 въ другъ прѣписъ.

Външенъ видъ на прѣписа: вж. № 36.

38.

1187 год 1 *Ребби-юл-евель* (1773 год. 11 Май). — *Ферманъ*, издаденъ въ военния лагеръ при гр. *Шуменъ* отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ ханъ I*. Заповѣдь, да се взима отъ рилскитѣ монаси само по 5% годишно и то отъ лавницата на тѣхния дългъ, безъ никаква лихва.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ тъмно-червенъ платъ, дължина 135 см., ширина 52 см. Въ горната частъ на хартията стои великолѣпна тугра отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ I*, изящно изработена съ *златна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ язиси*.

39.

1188 год. 24 *Сеферъ* (1774 год. 25 Априлъ). — *Ферманъ*, издаденъ въ военния лагеръ при гр. *Шуменъ* отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ ханъ I*. Заповѣдь, да се взима отъ рилскитѣ монаси само по 5% годишно и то отъ главницата на тѣхния дългъ, безъ никаква лихва.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ тъмно-зеленъ платъ, дължина 140 см., ширина 55 см. Въ горната частъ на хартията стои великолѣпна тугра отъ султанъ Абдулъ Хамидъ I, изящно изработена съ *златна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

40.

1188 год. 14 *Ребби-юл-евелъ* (1774 год. 14 Май.) — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ Абдулъ Хамидъ I. Заповѣдъ, да се забрани на чужди овчари да нахлуватъ съ стадата си въ рилскитѣ гори и пасбища.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Абдулъ Хамидъ I, внимателно изписана съ *черна краска* и поръсена съ *златенъ пѣсъкъ*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

41.

1188 год. 14 *Ребби-юл-евелъ* (1774 год. 14 Май). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ Абдулъ Хамидъ I. — Заповѣдъ до мѣстнитѣ власти, да постѣпватъ законно спрѣмо рилскитѣ монаси, като зачитатъ тѣхнитѣ традиционни права и привилегии.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ ясно-зеленъ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Абдулъ Хамидъ I, внимателно изписана съ *черна краска* и поръсена съ *златенъ пѣсъкъ*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

42.

1196 год. 1 *Шеваль* (1782 год. 27 Августъ). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ Абдулъ Хамидъ I. — Заповѣдъ до мѣстнитѣ сѣдебни власти, да не разглеждатъ процеси противъ рилскитѣ монаси, възбудени отъ съмнителни личности.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ ясно-зеленъ платъ, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ Абдулъ Хамидъ I, изписана съ *черна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

43.

1196 год. 29 *Зилкааде* (1782 год. 25 Октомврий). — *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ Абдулъ Ха-

мидъ ханъ I. — Заповѣдь до мѣстнитѣ сѣдебни власти, да отхвърлятъ исконетѣ на кредиторитѣ срѣщу рилскитѣ монаси, понеже компетентниятъ за тѣхъ сждъ заседава въ Цариградъ. Прѣписътъ е завѣренъ отъ кадията на сждилището „Махмудъ паша“ въ Цариградъ.

Външенъ видъ на прѣписа: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., широчина 55 см. Не е изобразена туграта на султана. Текстътъ е писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*. Отъ лѣво стои печатътъ на кадията-завѣрителъ.

44.

1198 год. 20 *Шевалъ* (1784 г. д. 26 *Августъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ ханъ I*. — Заповѣдь, да не се прави безъ височайше разрѣшение ревизия на черквитѣ въ Рилския манастиръ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ ясно-зеленъ платъ, дължина 70 см., ширина 55 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ I*, внимателно изписана съ *черна краска* и порѣсена съ златенъ пѣсъкъ. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ *едро черно писмо, диванъ-язиси*.

45.

1198 год. 20 *Шевалъ* (1784 год. 26 *Августъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ ханъ I*. — Заповѣдь, да не се позволява на финансовитѣ чиновници да присвояватъ имоти, останали отъ умрѣли монаси и монахини.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 50 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ I*, изписана съ *черна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*. Отъ дѣсно на бѣлото поло има изрѣзка, дълга 35 см., широка 10 см.

46.

1200 год. 15 *Шабанъ* (1786 год. 2 *Юний*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ ханъ I*. — Заповѣдь да не се позволява на софийския еврейнъ-лихваръ *Беличъ-оглу* да взима отъ рилскитѣ монаси повече отъ 5% лихва.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 55 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ *Абдулъ Хамидъ I*, внимателно изписана съ *червена краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

47.

1215 год. 7 *Зилхидже* (1801 год. 10 *Априлъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Селимъ ханъ III*.

— Заповѣдъ, да не се произвежда ревизия и да не се измѣчватъ монаситѣ отъ Рилския монастирь.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ зеленъ коприненъ платъ, дължина 1·10 м., ширина 55 см. Цѣлата горна часть отъ хартията е разкошно украсена. Тя се загражда съ рамка отъ три златни линии. Двата кѣга на рамката сж изпълнени съ червени и сини листа. На срѣдата почъ горната линия е изписанъ единъ злато-синъ орнаментъ, приличенъ на корона. За него е скаченъ другъ, който има видъ на пирамида и пълни почти всичкото заграждено мѣсто. Той е изписанъ съ златна краска, а извѣтрѣ е изпѣстренъ съ червени и сини украшения. Отъ двѣгѣ му страни стоятъ букети. Краятъ му се завършва съ великолѣпна тугра отъ султанъ Селимъ III, изящно изработена съ златна краска и хармонично порѣсена съ червени, сини и жълти цвѣта. Отъ дѣсно до туграта стои златна рамка съ надписъ: „*да се дѣйствиува точно споредъ съдържанието*“. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*. Между редоветѣ на текста сж сложени златни точки.

48.

1215 г. 7 *Зилхидже* (1801 г. 10 *Априлъ*).—*Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Селимъ ханъ III*. Това е сжщиятъ ферманъ № 47. Прѣписъгъ е завѣренъ отъ Ессаидъ Ибрахимъ, кадия на сѣдилището „Махмудъ паша“ въ Цариградъ.

Външенъ видъ на прѣписа: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 55 см. — Тѣкмо насрѣдъ хартията е изобразенъ единъ орнаментъ, приличенъ на пирамида и нарисуванъ съ златна краска. Вжтрѣ въ него е изписанъ другъ по-малѣкъ орнаментъ, порѣсенъ съ жълти и сини цвѣта. Въ срѣдата на подирния е оставено бѣло поле съ надписъ: „*прѣписъ отъ височайши царски актъ*“. Подъ орнамента слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*. Между редоветѣ на текста сж сложени златни точки.

49.

1216 г. 14 *Мухаремъ* (1801 г. 16 *Май*).—*Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Селимъ ханъ III*. — Заповѣдъ за правилно взимане данъка „джизие“ (харачъ) отъ рилскитѣ монаси.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 55 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ Селимъ III, внимателно изписана съ *черна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

50.

1233 год. 21 *Джемази-юл-ахъръ* (1818 год. 16 *Априлъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*.

— Заповѣдь, да не се позволява на финансови и сѣдебни чиновници да турятъ рѣжа на имоти, останали отъ умрѣли рилски монаси и монахини.

Внѣшенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ моравъ платъ, дължина 70 см., ширина 55 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, внимателно изписана съ *червена краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, написанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язис*.

51.

1233 год. 30 *Рамазанъ* (1818 год. 15 *Августъ*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантинийе* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*. — Заповѣдь, да не се прѣчи на ремонтирането на нѣкои монастирски кѣщи въ село Рила.

Внѣшенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 55 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, изписана съ *блѣда краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, написанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

52.

1233 год. 30 *Рамазанъ* (1818 год. 15 *Августъ*). — *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантинийе* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*. — Това е същиятъ ферманъ № 51.

Внѣшенъ видъ на прѣписа: дебела пергаментова хартия, дължина 50 см., ширина 35 см. Не е изобразена туграта на султана; не е означено името на завѣрителя. Текстътъ е написанъ съ блѣдо-черно писмо, *диванъ-язиси*, тукъ-тамъ порѣсено съ златенъ прахъ.

53.

1234 год. 25 *Рамазанъ* (1819 год. 19 *Юлий*). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантинийе* отъ султанъ Махмудъ ханъ II. Заповѣдь относително владѣнието на монастирския чифликъ Поцърнинци, Радомирска каза.

Внѣшенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 75 см.; ширина 54 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, изписана съ *блѣдо-черна краска*; подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

54.

1236 год. 30 *Джемази-юл-ахъръ* (1821 год. 24 *Мартъ*). *Ферманъ*, издаденъ въ градъ *Костантинийе* отъ султанъ *Махмудъ ханъ I*. Заповѣдь относително владѣнието на нѣкои имоти отъ Рилския манастиръ. Между другото тукъ се посочватъ привилегиитъ на раята отъ село *Бобошево*.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 54 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, внимателно изписана съ *червена краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ *дребно черно писмо, диванъ язиси*.

55.

1248 г. 17 Мухаремъ (1832 г. 5 Юний).—*Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*. Заповѣдъ, да не се прави ревизия въ Рилския манастиръ безъ височайше разрѣшение.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 74 см., ширина 55 см. Насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, внимателно изписана съ *червена краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ язиси*.

56.

1248 г. 24 Мухаремъ (1832 г. 12 Юний).—*Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*. Заповѣдъ относително свободното владѣние на разни имоти отъ Рилския манастиръ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, изписана съ *червена краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ язиси*.

57.

1248 г. 15 Ребби-юл-ахъръ (1832 г. 11 Августъ).—*Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*. Височайше разрѣшение за свободно пжтуване на извѣстни руски паломници по светитѣ мѣста и манастиритѣ, лежащи въ прѣдѣлитѣ на Османската империя.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 75 см., широчина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ много едро черно писмо, *диванъ язиси*.

58.

1248 г. 13 Зилхидже (1833 г. 23 Мартъ).—*Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*. Височайше разрѣшение за изграждане на изгорѣлитѣ сгради и килии въ Рилския манастиръ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ зеленъ коприненъ платъ, дължина 75 см., широчина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, внимателно изписана съ *червена краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ черно едро писмо, *диванъ язиси*.

59.

1249 год. 15 Ребби-юл-евелъ (1833 год. 22 Юлий). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*. Височайше разрѣшение за поправка на монастирската черква „Св. Ив. Рилски“.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ зеленъ коприненъ платъ, дължина 75 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, изписана съ *блѣдо-черна краска*, ѿ поръсена тукъ-тамъ съ *златенъ прахъ*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

60.

1252 год. 11 Реджебъ (1836 год. 11 Октомврий). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*. — Заповѣдъ относительно свободното владѣние на разни имоти отъ Рилския манастиръ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 72 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, изписана съ *червена краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, писанъ съ едро черно писмо, *диванъ язиси*.

61.

1252 год. 15 Реджебъ (1836 год. 15 Октомврий). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*. Заповѣдъ, да се спазва неприкосновеността на митрополитскитѣ жилища и да се прѣмахватъ насилията надъ рилскитѣ монаси.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия дължина 75 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Махмудъ II, внимателно изписана съ *червена краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ язиси*.

62.

1253 г. 30 Шевалъ (1838 г. 15 Януарий). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Махмудъ ханъ II*. Заповѣдъ, да се прѣкратятъ всѣкакви искове, възбудени срѣщу Херцеговинския митрополитъ *Авксентий* отъ кредиторитѣ па неговия прѣдшественикъ.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 75 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ Махмудъ II, изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ

туграта слѣдва текстъ, разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

63.

1255 год. 15 *Шабанъ* (1839 год. 13 Октомврий). — *Бератъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ* и врженъ на Херцеговинския митрополитъ *Авксентий*. Тукъ сж посочени всички права и привилегии на митрополита.

Вншненъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 150 см., ширина 56 см. Тъкмо въ срѣдата на длглата хартия стои толѣма тугра отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ*, внимателно изписана съ *червена краска*. Подъ туграта е теглена линия, лѣвниятъ край на която се свършва съ надписъ; „*да се издад тоя височайши бератъ, причината е слѣзната*“. Подъ линията слѣдва текстъ, редоветъ на който послѣдователно сж писани единъ съ червено, другъ съ черно мастило, писмо *диванъ-язиси*.

64.

1257 год. 15 *Шабанъ*. (1841 г. 20 Септемврий). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ*, по поводъ просбата на отецъ *Памфилий*, рилски монахъ, относително единъ ханъ въ гр. *Дупница*.

Вншненъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 76 см., ширина 55 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ*, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, много разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ язиси*.

65.

1257 год. 30 *Шабанъ* (1841 г. 5 Октомврий). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ*. Заповѣдъ, да се спазва привилегията на рилскитѣ монаси за сждене въ особенъ Цариградски сждъ.

Вншненъ видъ на фермана: дебела и гладка пергаментова хартия, дължина 70 см., ширина 55 см. Насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ*, изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, много разреденъ и писанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

66.

1257 год. 30 *Шабанъ* (1841 г. 5 Октомврий). — *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ*. Това е сжщиятъ ферманъ № 65.

Вншненъ видъ на прѣписа: тънка пергаментова хартия, дължина 45 см., ширина 33 см. Не е изобразена туграта на султана; не е означено името на завѣрителя. Текстътъ е написанъ съ обикновено черно писмо, *ракъ язиси*.

67.

1257 г. 30 Шабанъ (1841 г. 5 Октомврий). — Прѣписъ отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ*. Това е сжиятъ ферманъ № 65 въ другъ прѣписъ.

Вншненъ видъ на прѣписа: тънка хартия, дължина 47 см. ширина 30 см. Не е изобразена туграта на султана; не е означено името на завѣрителя. Текстътъ е написанъ съ обикновено черно писмо, *ракъ-язиси*.

68.

1257 г. 30 Шабанъ (1841 г. 5 Октомврий). — Прѣписъ отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ*. Това е сжиятъ ферманъ № 65 въ трети прѣписъ.

Вншненъ видъ на прѣписа: тънка хартия, дължина 30 см., ширина 20 см. Не е изобразена туграта на султана; не е означено името на завѣрителя. Текстътъ е написанъ съ обикновено черно писмо, *ракъ язиси*. Отъ дѣсно на бѣлото поле стои надписъ: *прѣписъ отъ височайши царски ферманъ*.

69.

1258 г. 1 Ребби-юл-евелъ (1842 г. 1 Април). — Ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ* и адресуванъ до Видинския валия, Видинския назар-и-девердаръ и Дупнишкия кадия. Тукъ се описватъ поземелнитѣ имоти на Рилския манастиръ и се даватъ указания за събирането на неговитѣ данъци.

Вншненъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ зеленъ коприненъ платъ, дължина 70 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ*, внимателно изписана съ *блѣда краска*. Подъ нея слѣдва текстъ, сгжстенъ и написанъ съ дребно черно писмо, *диванъ язиси*. Хартията на долния край е изпокжсана.

70.

1258 г. 30 Ребби-юл-евелъ (1842 г. 80 Априлъ). — Ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ*. Тукъ се описватъ поземелнитѣ имоти на Рилския манастиръ и се даватъ указания за събирането на неговитѣ данъци. Този ферманъ е подобенъ на ферманъ № 69.

Вншненъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ зеленъ коприненъ платъ, дължина 70 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ*, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, сгжстенъ и писанъ съ дребно черно писмо, *дива ъ-язиси*. Хартията е твърдѣ овехтѣла и по краищата е изпокжсана.

71.

1261 г. 1 Ребби-юл-ахъръ (1845 г. 1 Априлъ). — Ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиние* отъ султанъ *Абдулъ Мед-*

жидъ ханъ. Заповѣдь до кадията на Дупнишката каза, да не допу-
ща парски войници или военачалници да квартируватъ въ митропо-
литски домъ.

Външенъ видъ на фермана: дебела гладка пергаментова хартия, дължина 75 см., ширина 55 см. На горния край на хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Абдулъ Меджидъ, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска* и поръсена тукъ-тамъ съ златенъ прахъ. Подъ туграта слѣдва текстъ, разреденъ и написанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

72.

1264 г. 1 *Джемази-юл-ахъръ* (1848 г. 23 Априлъ). — *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ. Разрѣшава се свободно пътуване изъ Румелия на трговеца Аргирий Загаралий, руски подданикъ.

Външенъ видъ на прѣписа: обикновена бѣла хартия, сгъната на двѣ и написана съ обикновено черно писмо, *рака-язиси*. Нѣма тугра, нѣма и името на завѣрителя.

73.

1264 г. 15 *Реджебъ* (1848 г. 6 Юний). — *Бератъ*, издаденъ въ гр. *Костантиний* отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ и вржченъ на архиерея *Авксентий* по случай назначаването му за канонически митрополитъ на Велешката епархия.

Външенъ видъ на фермана: Вж. ферманъ № 47.

74.

1264 г. 30 *Реджебъ* (1848 г. 21 Юний). — *Бератъ*, издаденъ въ гр. *Костантиний* отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ и вржченъ на архиерея *Авксентий* по случай назначаването му за канонически митрополитъ на Велешката епархия. По съдържание този ферманъ е идентиченъ съ ферманъ № 73.

Външенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 140 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои голѣма тугра отъ султанъ Абдулъ Меджидъ, внимателно изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ туграта слѣдва дълъгъ текстъ, написанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси* и къмъ края твърдѣ сгъстенъ.

75.

1269 г. 30 *Шабанъ* (1853 г. 28 Май). — *Ираде*, издадено въ гр. *Костантиний* отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ и вржчено на вселенския цариградски патриархъ *Германъ*.

Външенъ видъ на ирадето: дебела пергаментова хартия, подплатена добръ съ жълтъ коприненъ платъ, дължина 65 см., ширина 45 см. На горния край на хартията стои надпись: *прѣписъ отъ фермана и хати-хумаюна*. Подъ него съ ясни букви е напеча-

тана туграта на султанъ Абдулъ Меджидъ, обградена съ вѣнечъ отъ цвѣтя. Отъ дѣсно до туграта стои бѣло поле съ надписъ: „заповѣдвамъ — текстътъ на тоя ми височайши царски актъ неизмѣнно да се пази и прилага. И бѣгвайте дѣяния, несъобразни съ него!“ Подъ туграта слѣдва напечатанъ текстъ, обкръженъ съ хубава рамка отъ листа. Подъ текста е написано: *върно съ оригинала*. Подписътъ не се чете. Дата 17 Рамазанъ 1269 отъ егира (14 Юний 1853 Р. Хр.).

76.

1275 г. 15 *Ребби-юл-ахжръ* (1858 г. 10 Ноемврий). — *Ферманъ*, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Абдулъ Меджидъ ханъ* и вржченъ на архирея *Авксе-тий* по случай назначаването му за канонически митрополитъ на епархията *Дурацъ*.

Внѣшенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, дължина 72 см., ширина 54 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ Абдулъ Меджидъ, изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ туграта слѣдва текстъ, разреденъ и написанъ съ едро черно писмо, *диванъ-язиси*.

77.

1278 год. 1 *Ребби-юл-евелъ* (1861 г. 25 Августъ). — *Ферманъ*, издаденъ въ др. *Костантииѣ* отъ султанъ *Абдулъ Азисъ ханъ* и адресуванъ до валията на Нишкия вилаетъ, каймакамина на Самоковския санджакъ и кадията па Дупнишката каза. Тукъ се опрѣдѣлятъ поземелнитѣ имоти на Рилския манастиръ и се прѣдписва да се спазватъ старитѣ му привилегии.

Внѣшенъ видъ на фермана: дебела пергаментова хартия, подплатена съ червенъ коприненъ платъ, дължина 80 см., ширина 56 см. Почти насрѣдъ хартията стои тугра отъ султанъ Абдулъ Азисъ, изписана съ *блѣдо-черна краска*. Подъ нея слѣдва текстъ, сгъстенъ и писанъ съ дребно черно писмо, *диванъ-язиси*.

78.

1278 год. 1 *Ребби-юл-евелъ*. (1861 г. 25 Августъ — *Прѣписъ* отъ ферманъ, издаденъ въ гр. *Костантиниѣ* отъ султанъ *Абдулъ Азисъ ханъ*. Това е сжиятъ ферманъ № 77 съ прибавка на нѣкои извлѣчения отъ „*кютука*“. Прѣписътъ е завѣренъ въ 1289 г. 28 *Ребби-юл-ахжръ* (1872 г. 22 Юний).

Внѣшенъ видъ на прѣписа: обикновена бѣла хартия, дължина 225 см., ширина 26 см. Туграта на султана не е изобразена. Текстътъ е сгъстенъ и писанъ съ обикновено черно писмо, *рака-язиси*.

Дѣль І.

ФЕРМАНИ.

1.

ПРѢПИСЬ

отъ стария священъ актъ-ферманъ, издаденъ въ гр. Ерусалимъ отъ арабския халифъ Ебу-Омаръ бен-юл-Хитабъ на патриарха Софрония, за да живѣе въ Ерусалимъ и да се счита духовенъ глава на християнското население въ светитѣ мѣста. — 15 год. 20 Ребби-юл-евелъ (636 год. 2 Май).

Прѣписътъ е завѣренъ въ гр. Костантиниѣ 1141 г. отъ егира (1728 отъ Р. Хр.)

Волята ми да бжде споредъ съдържанието на този актъ! Нека отдадемъ слава на Бога, на онзи прославенъ и възвишенъ Богъ, чийто великъ и истински пророкъ е безподобниятъ и самоотверженъ въ вѣрата къмъ него човѣкъ Мохамедъ! Дано Богъ се умилостиви, та вдъхне въ сърцата на всички онѣзи хиляди хора, заблудени въ своитѣ прѣгрѣшения, мисль за спасение на душата, за покаяние! А на истинно-правовѣрнитѣ мохамедани Всеблагъ Богъ нека подари мжжество, за да побѣдятъ безбройнитѣ си врази! На градскитѣ правовѣрни управители и военачалници Богъ да внуши искрена и братска любовъ за задружно дѣйствие противъ неприятелитѣ на Исляма! Прочее, ние всички правовѣрни мохамедани нека отправимъ химни и славословия къмъ Бога Истиненъ, а моитѣ вѣрни подданици нека се молятъ за здравето и дългоденствието на своя халифъ, който благоволи да издаде настоящия священъ актъ на Ерусалимския патриархъ Софроний.

Този актъ се дава на речения патриархъ, за да живѣе въ града Ерусалимъ и да се счита законенъ духовенъ глава на християнското население, живѣе це въ светитѣ мѣста и въ священата гора, наречена Елеонска гора (тур-ул-зейтунъ).

Раята-християни, както и светитѣ монаси, които живѣятъ било въ града Ерусалимъ (кут-си-шерифъ), било въ околнитѣ свети мѣста (Палестина), дѣто се наброяватъ повече отъ 100 града, каквито сж: Кяnum-ва, Ва-бесъ, Вуджу-ва, Ванъ и много други, дѣто живѣятъ и правовѣрни мохамедани и рая-християни, —

сж длѣжни да пазятъ своитѣ религиозни обреди, като се подчиняватъ на моята политическа власть. Раята-християни ще признаватъ за свой духовенъ началникъ патриарха Софрония, комуто ще се подчиняватъ и изпълняватъ заповѣдитѣ, относително вѣрата. А патриархътъ Софроний ще е длѣженъ отъ своя страна да се покорява на моитѣ власти и да извършва потрѣбнитѣ религиозни обреди; къмъ правовѣрнитѣ мохамедани той трѣба достойно и прилично да се отнася.

На правовѣрнитѣ се налага религиозенъ и патриотиченъ длѣгъ да покровителствуватъ въ всѣко отношение както покореното християнско население, тъй и неговия патриархъ Софроний, който има право да прѣбивава постоянно въ града Ерусалимъ.

На васъ, господинъ генералъ-губернаторе, като на управителъ на тѣзи свети мѣста, т. е. като валия на Тиберийската страна, г-нь Макоджери, се възлага особна грижа да вземете частъ по-скоро нужнитѣ мѣрки за сближение на покореното население съ покорителитѣ, за прѣкратяване на антагонизма между тѣхъ и за уталяване неприятелскитѣ стремежи на правовѣрнитѣ мохамедани, чийто фанатизъмъ спрѣмо християнитѣ е добръ познатъ. Вземете всички възможни срѣдства, за да се прѣкрати окончателно сѣществующата враждебностъ въ раята. Старайте се да я подчините и смирите напълно, а страната да умиротворите. При това на васъ, любезни управителю, се налага длѣгъ да вземете ъ врѣме всички външни и вътрѣшни мѣрки, за да се запазятъ отъ разграбване християнскитѣ църкви, които се намиратъ по тия страни. Недѣйте допускатъ на правовѣрнитѣ да засѣгатъ и отнематъ тѣзи църкви. Недѣйте оставя да се разтури синагедриона и да се разгонятъ членовѣтъ му. По нѣкой начинъ не позволявамъ да се събаря голѣмата църква въ Виглеемъ, дѣто се е родилъ спасителътъ Исусъ Христосъ, нито да се посѣга и разваля каменната пещеря. Тѣзи стари паметници и катедралната църква въ Виглеемъ, която има отъ три страни скжпоцѣнни врати: една отъ южната страна, друга отъ сѣверната и третя отъ западната страна, оставатъ общо притежание и на правовѣрни и на християни. А другитѣ останали църкви, монастири и богомолни домове заповѣдвамъ да останатъ на разположение на сѣществующитѣ християни, които се покланятъ и носятъ кръста на распятието. Тѣзи християни сж: абисинци, маври, рауни, етиопяни, европейци, египтяни, сирійци, арменци, никарагуа, якубинци, мавритяни, румеи и други, които зависятъ направо отъ речения патриархъ, съ една рѣчь всички онѣзи християнски народи, които по-прѣди бѣха се обявили заклети врагове на пророковото вѣроучение, но които днесъ отъ тоя Божии човѣкъ, отъ тоя великодушень пророкъ, чрѣзъ неговия халифъ получаватъ голѣма награда за своето сѣществувание Въ името на тоя великодушень и любезень пророкъ ние, като халифъ и владѣтель на тая страна, подаряваме и наново възвръщаме правата и привилегиитѣ на ерусалимския патриархъ

Софроний, съ които послѣдниятъ и по-прѣди се е ползувалъ. Подъ неговата духовна властъ оставяме и за напрѣдъ всички градове и паланки, села и мѣстности, църкви и манастири, лежащи въ градоветъ, дѣто живѣятъ и мюсулмани, както и самия синаедрионъ съ прѣдградията му. Речениятъ патриархъ и християнитъ, които се намиратъ подъ негово вѣдомство, иматъ свобода и пълно право да посѣщаватъ, да разглеждатъ и да се покланятъ на всичкитъ тия свети мѣста и старини, да извършватъ тамъ публично и открито религиозни обреди и молебствия. За послѣдното нѣма да се изисква никакъвъ данъкъ, никаква такса. Но ако нѣкой християнинъ, даже и самъ патриархътъ, пожелае да се поклони и да посѣти всички тѣзи стари свети паметници, църкви, манастири и забѣлжителности, дори и палатитъ на синаедриона, въ такъвъ случай посѣтителтъ е длъженъ да плати една малка такса, състояща отъ $\frac{1}{3}$ монета, наречена „дърхимъ“. Тази такса по заповѣдъ на султана ще се събира както отъ главния кадия на града, тъй и отъ главния управителъ на морето и сушата по тия страни. А отъ бѣднитъ раи и отъ правовѣрнитъ мохамедани, които стѣлятъ въ тази свещена страна, нѣма да се изисква и събира никаква такса.

И тъй, за правата на речения патриархъ азъ, въ присѣствието на държавнитъ високи сановници: Абдуллахъ и Османъ ибни Офанъ, Саидъ ибни Зиидъ, Абдурахманъ бенъ Аифъ, както и отъ други братя „любопитни“, издадохъ тая свещена грамота. Текстътъ на тая ми грамота, издадена въ името на нашия великъ пророкъ Мохамеда, както и на нашитъ доблестни герои, които сж дали живота си за разпространение на религията и на владѣнията ни, — дума до дума се записа въ правителственитъ свещени книги днесъ, 20 день отъ мѣсець Ребби-юл-евель, 15 година отъ егира, въ день понедѣлникъ, (2 Май 626 год. отъ Р. Хр.).

Забѣлжително. Правата, подарени на Ерусалимския патрикъ Софроний и помѣстени въ тоя свещенъ актъ, трѣба да се пазятъ и никой пжтъ да не се нарушаватъ, както отъ моитъ чиновници и отъ правовѣрнитъ мохамедани, тъй и отъ бѣдашитъ правовѣрни халифи. Защото трѣба да знаете, че тѣзи права и привилегии ги дадохъ подъ клетва, като общахъ прѣдъ Бога, че никога, до когато царува мохамеданството, нѣма да бѣдатъ нарушени и унищожени.

Вѣрно съ оригинала:

Удостоверихъ и завѣрихъ азъ, *Мехмедъ Садикъ*, смиренъ кадия на сѣдилицето въ квартала „Балатъ“, Цариградъ.

Печатъ: *Мехмедъ Садикъ*.

1141 год. отъ егира¹⁾.

¹⁾ Датата 1141 год. отъ егира е писана въ самия печатъ на Мехмедъ Садикъ. Споредъ християнското лѣточисление тя отговаря на 1728 год. Значи настоящиятъ прѣписъ е завѣренъ при Султанъ Ахмедъ ханъ III, който царувалъ отъ 1703 до 1730 год.

2.

ЗАПОВѢДЬ

издадена въ гр. Пловдивъ за охраняване правата на рилскитѣ монаси. По всичко се вижда, че тя е ферманъ, но, понеже е лишена отъ султанскитѣ знакове (туграта и монограмътъ), не може да се опрѣдѣли точно, отъ кой султанъ е издадена.

805 год. 30 Ребби-юл-евелъ (1402 г. 30 Октомврий).

До славния, достоенъ и високо-просвѣтенъ паша, управителя на Румелия. Дано Всевишниятъ увеличи за дълго врѣме силата и славата ти!

Отъ съдържанието на тоя ми високъ актъ, снабденъ и украсенъ съ надлежнитѣ ми високи знакове, който ще ви пристигне, ще узнаете слѣдното.

Монаситѣ, които живѣятъ като рая въ Рилския манастиръ и притежаватъ за сега височайши царски актове за право на свободно живѣне, заявяватъ и се оплакватъ така: „нашитѣ имоти и земи, които владѣемъ още отъ старо врѣме, постепенно се отнематъ отъ рѣцѣтъ ни, разоряватъ ни и ни унищожаватъ. Въ тѣзи наши имущества нахлуватъ на сила чужди хора, завладѣватъ ни имотитѣ, а самитѣ насъ, противъ шерията и канона, ни прогонватъ и разпрѣсватъ, като казватъ, че тѣ щѣли да ги владѣятъ“. Прѣдъ видъ на това тѣхно оплакване заповѣдвамъ на мѣстната сѣдебна власть, да прѣгледа съ голѣмо внимание крѣпостнитѣ актове, които тѣ притежаватъ. Ако отъ съдържанието на тѣзи актове се установи, че реченитѣ монаси отъ Рилския манастиръ дѣйствително сж владѣли тия имоти още отъ най-старо врѣме, споредъ както прѣдписватъ свещенитѣ шериятъ и канонътъ, — въ таквъ случай заповѣдвамъ ви да дѣйствувате законно и справедливо, съгласно съ духа на шерията, като възвърнете ограбенитѣ манастирски имоти на притежателитѣ монаси. А самитѣ монаси отъ речения манастиръ гледайте да настаните на постоянното имъ мѣстожителство, въ манастиря. Недѣйте допускатъ никого, който и да бѣде той, да нахлува на сила въ тоя манастиръ, както и въ неговитѣ земи и имоти. Тѣй да знаете!

Написанъ днесъ, края на мѣсець Ребби-юл-евелъ 805 год. отъ египта (30 Октомврий 1402 г. отъ Р. Хр.).

Б ѣ л ѣ ж к а. Първата часть отъ тоя важенъ и старъ документъ липсува. Ако се сѣди по арабската му дата, трѣба да се скѣрби за тая липса, понеже се вижда, че този актъ ще е най-старъ измежду всички други османски актове отъ епохата на турското владичество. (Б. пр.).

3.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Константино̀ле отъ султанъ Баязидъ Ханъ II. — Заповѣдь, да се прѣкратятъ своеволията на спахитѣ, които притежаватъ имоти въ околноститѣ на Рилския манастирь.

903 г. 30 Зилхидже (1493 г. 20 Августъ).¹

До високо-славния и достоенъ бей на Кюстендилския санджакъ — ти, който си единъ отъ способнитѣ и благородни сановници на държавата ми. Сжѣщо до тебе, високо-просвѣтени кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи силата и славата ви!

Огъ съдържанието на височайшия ми царски актъ, украсенъ съ императорскитѣ ми знакове, ще узнаете, че носители на тоя ми царски ферманъ сж монаситѣ отъ Рилския манастирь, Дупнишката каза. Тѣзи монаси, щомъ пристигнаха въ прѣстолния ми градъ, незабавно се явиха при императорския ми диванъ, дѣто устно и лично заявиха, какво нѣкои мѣстни спахии и други видни личности били дохождали въ тѣхния манастирь и тамъ насилствено изисквали и взимали отъ тѣхъ храна и питие, безъ за това да сж плащали. Освѣнъ това тѣзи неканени гости сж буйствували, правили сж разни злодѣяния и насилия върху монаситѣ.

Поради това тѣ най-покорно се молятъ да имъ издамъ височайши царски актъ за прѣкратяване на злинитѣ, отъ които страдатъ. Азъ уважихъ молбата имъ и благоволихъ да имъ издамъ тоя царски актъ. Щомъ го получите, строго ви заповѣдвамъ да повикате прѣдъ сжда обвиненитѣ въ това спахии и други лица. Работата ще разгледате и рѣшите по сждебно-шериятски редъ, и ако при това се укаже, че подозрѣнитѣ лица-спахии сж виновни, ще ги осждите най-строго, като имъ забраните веднѣжъ за винаги да не стѣпятъ вече въ манастиря и да не правятъ тамъ насилия и буйства. Въ случай, че прѣдъ сжда се докаже, какво нѣкои спахии и други лица на сила и безплатно сж взимали храна и питие, че ядатъ и пиятъ по единъ нахаленъ начинъ въ манастиря, като при това биятъ и мжчатъ монаситѣ му,—заповѣдвамъ ви да вземете строги мѣрки противъ нахалницитѣ спахии, да прѣкратите тѣхнитѣ дѣйствиия и да ги изгоните отъ манастиря. А онѣзи лица, които съ авторитета си не искатъ да слушатъ вашата заповѣдь и моитѣ царски разпорѣдби, упорствуватъ и продължаватъ да вършатъ беззакония и произволи, визъ сте длѣжни съ властѣта, която имате въ рѣцѣтъ си, да ги заставите на сила да ви се покорятъ. При това имената на всички упорстзуващи лица ще ги запишете по отдѣлно въ единъ списъкъ, който заедно съ рапортъ ще ми го изпратите незабавно въ прѣстолния градъ за по-нататѣшно мое разпореждане.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате! Честь, слава и пълна вѣра отдайте на височайшитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на настоящия ми актъ,

Този актъ щомъ прочетете, възвърнете го и прѣдайте въ рѣцѣтъ на монаситѣ отъ речения монастырь.

Написа се и издаде се въ прѣстолния ми градъ Костантинѣ днесъ, 30 день отъ мѣсець Зилхидже 903 г. отъ егира (20 августъ 1498 год. Р. Хр.)

4.

ПРѢПИСЬ

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Баязидъ ханъ II*) на великия везиръ Кара Мустафа паша, за да владѣе извѣстни земи въ Солунската областъ и планинитѣ Ортачь и Рила.

914 год. 30 Ребби-юл-ахжрь (1508 год. 17 Августъ).

Дѣ моя славенъ, достоенъ и самоотверженъ великъ сановникъ, първи съвѣтникъ, храбъръ вождъ, ти, който умно и добросъвѣстно управлявашъ държавнитѣ ми дѣла; ти, който здраво крѣпишъ и уреждашъ държавнитѣ функции и народнитѣ институти въ империята ми; ти, който като мждъръ и вѣщъ дипломатъ водишъ сѣдбинитѣ на народа къмъ добъръ и благоприятенъ край, ти, който усърдно залѣгаешъ да свържешъ връзкитѣ на империята ми, да циментирашъ колонитѣ ѝ за благоденствието и щастието на народитѣ, които живѣятъ подъ моя славенъ скиптеръ; ти мой велики везире, Мустафа паша, който си надаренъ съ всички земни и небесни блага отъ царя на царетѣ (Всевишния Богъ), бжди готовъ да изслушашъ заповѣдитѣ ми! — Нека Богъ увеличи за дълго врѣме твоята слава и сила за величието на моята обширна и благоустроена империя, и за доброденствието на моитѣ вѣрни подданици.

Отъ съдържанието на тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, който го издавамъ днесъ, ще узнаешъ радостната вѣсть за потвърждението на твоитѣ имуществени права. Границитѣ на твоитѣ собствени имѣния, на сарайскитѣ ти кѣщи, прочути и рѣдки по своята направа, лежатъ въ селото, извѣстно съ името *Юч-Газилю*, Солунска каза. Тѣ сж твои доказани и независими имоти. Вжтрѣ въ границитѣ имъ лежи и извѣстното село *Лангазъ*. Това село заедно съ всичкитѣ му вжтрѣшни и външни права лежи подъ вѣдомството и подъ управлението на селото *Юч-Газилю*. А лежацитѣ въ това село недвижими имоти, прѣзъ които тече и рѣка, която съ водитѣ постоянно оросява сарая ти, а при самата рѣка построенитѣ ти двѣ огромни воденици на вода и двѣ кѣщи — ставатъ за напрѣдъ твоя пълна собственость.

*) Султанъ Баязидъ ханъ II е царуваль отъ 886—918 г. отъ егира, или 1481—1512 г. Р. Хр.

Също лежащите въ това село известни ливади и ниви, съ всичките им приспособления и земеделчески орждия ще се владѣятъ и притежаватъ отъ тебе и за напредъ. Лозето отъ два уврата, което лежи въ границите на селото *Дуганъ*, ще се счита за твоя собственостъ. Ливадите отъ около 107 уврата, лежащи въ границите на с. *Ликохоръ*, ще ги притежавашъ като своя собственостъ. Също и ливадите отъ около 12 уврата, които лежатъ въ землището на с. *Клиселий*, ще ги притежавашъ като „мюлкъ“. Нивите отъ около 107 уврата, лежащи въ с. *Ликохоръ*, ще бждатъ твоя собственостъ, също и други ниви отъ около 12 уврата, които се намиратъ на близу до по-горните ниви. Земи, които лежатъ въ землището на селото *Урмилъ* и на *Зографъ*, чиито граници сж точно известни и опрѣдѣлени съ сѣдебно-шериятски актове, които ти притежавашъ, а също и онѣзи земи отъ 2,000 уврата, които лежатъ въ границите на с. *Лангаде (Ланджикъ)*, — ти ще ги владѣешъ и притежавашъ за напредъ като своя собственостъ. Освенъ тѣзи земи, които се намиратъ въ територията на поменатото село, въ землището на послѣдното ти ще притежавашъ около 100 уврата ливади, които сж прѣобразувани отъ ниви. Независимо отъ тия имоти ти ще владѣешъ и ступанисвашъ цѣлата планина, наречена „*Хортачъ-дагъ*“. Границите ѝ, количеството на увратите и мѣстностите ѝ сж точно опрѣдѣлени. При това като своя собственостъ ще владѣешъ още и цѣлата планина, наречена „*Джебели-Рила*“, на която границите сж точно известни и опрѣдѣлени.

Прочее, всички горѣозначени имоти и земи, лежащи въ разни села и мѣстности, съ всичките имъ права и привилегии, съ точно опрѣдѣлените имъ граници, съ подробно описаните имъ налози, за напредъ ще се считатъ за доказана съ сѣдебно-шериятски актове твоя собственостъ. Ти, макаръ и да бѣше фактически владѣтелъ на тѣзи емляци, земи и планини, както и на тѣхните права и прѣимущества; макаръ и да имаше за това сѣдебно-шериятски актове, които нагледно доказватъ твоего стопанско право надъ тѣхъ, — но като истински вѣренъ султановъ подданикъ ти си подалъ просба, тѣзи имоти да се признаятъ окончателно за твоя собственостъ и за тая цѣль си молилъ да ти издамъ височайше царско постановление.

Въ знакъ на моята височайша благодарностъ къмъ тебе за услугите, които ти, велики везире, си принесълъ къмъ империята, и като намѣрихъ сегашния случай за най-сгоденъ, азъ рѣшихъ да удовлетвори твоите многоочаквани възжелания и благоволихъ да излъя върху тебе моите царски милости. За това издавамъ настоящето радостно рѣшение, наречено „*Мукара-наме-й-месрур-унвени*“. Съ него всички горѣозначени недвижими имоти и земи се признаватъ за твоя собственостъ, или по-добре за пълна собственостъ на моя великъ везиръ, Мустафа паша. Раята-жителите, които живѣятъ въ тѣзи земи и имоти, ще бждатъ свободни наравно съ мюсулманите. Тѣ ще бждатъ привилегировани и ще се освобождаватъ отъ изплащане на всѣкакви тежки данъци,

При това заповѣдвамъ: за, напредъ, съгласно съ духа и изискванията на тоя ми свещенъ царски актъ, който се намира въ рѣцѣтъ на поменатия везиръ, раята-жители, живѣещи въ прѣдѣлитъ на горѣописанитъ имоти и земи, както и въ тѣхнитъ подвѣдомствени мѣстности и страни, да иматъ право да се ползватъ съ разни привилегии, да се считатъ свободни граждани и да бждатъ освободени отъ изплащане на държавнитъ данъци: ресуми-бадихава¹⁾, ресуми качкунъ²⁾, ресуми-бейтулмалъ³⁾, ресуми мали-гаибъ⁴⁾, ресуми мали-мевкудъ⁵⁾, ресуми джурмъ ве-джинаетъ⁶⁾, ресуми тиаръ⁷⁾, ресуми-гана⁸⁾ и всички други данъци, които биха могли да се събиратъ отъ произведенията на земитъ, обработвани отъ раята. Подирната ще има отдѣлно и самостоятелно управление за събиране на точно опрѣдѣленитъ законни налози, съ които тя би се облагала.

Всички земи, гори, планини и имоти ще се владѣятъ по свободенъ начинъ, подобно притежаването на собственитъ имоти „емлякъ“, както отъ речения великъ везиръ, до като той е живъ, тѣй и отъ неговитъ прѣми потомци: синове, внуци, правнуци и т. н. Ако самиятъ великъ везиръ или, подиръ смъртъта му, неговитъ наслѣдници биха пожелали да подаряватъ на вакѣфа, или да продаватъ тѣзи свои имоти и земи, — азъ имъ позволявамъ да правятъ съ тѣхъ каквото щатъ. По тоя случай заповѣдвамъ на всички мои власти да знаятъ, че никой отъ моята царска династия, отъ моя императорски дворъ, отъ юначнитъ ми велики везири, отъ мюширитъ, отъ сердаритъ, отъ моитъ високи държавни чиновници, отъ благороднитъ първенци, аяни, управители, агалари, войводи, мубашири и други, които и да сж тѣ, никой безъ мое изрично позволение нѣма право да навлиза силомъ въ границитъ на горѣ-означенитъ имоти, нито да се намѣсва въ управлението имъ. Ако подобно нѣщо се случи, заповѣдвамъ на моитъ провинциални власти да взематъ строги мѣрки за коренното му прѣмахване. Не позволявамъ никому да вдига по тоя въпросъ крамоли и свади, да негодува и претендира за нѣщо. А онѣзи отъ моитъ високи сановници, които биха искали по какъвто и да е начинъ да прѣтълкуватъ, изопачатъ, фалшифициратъ или унищожатъ съдържанието на тоя ми царски актъ, всички подобни

¹⁾ Ресуми-бадихава — право за дишане въздухъ.

²⁾ Ресуми-качкунъ — право за дезертьорство.

³⁾ Ресуми-бейтулмалъ — право за фиска (държавната каса).

⁴⁾ Ресуми-мали гаибъ — право за изгубенъ имотъ.

⁵⁾ Ресуми-мали мевкудъ — право за изкопано съкровище.

⁶⁾ Ресуми-джурмъ ве-джинаетъ — право за глоби по прѣстѣпни дѣяния.

⁷⁾ Ресуми-тиаръ — право за ловене хвъркати птици.

⁸⁾ Ресуми-гана — право за оходность.

чиновници обричамъ на вѣчно проклятие прѣдъ Бога и на тежка отговорность прѣдъ земнитѣ закони! Нека бждатъ сждени отъ земния грѣшенъ сждъ и отъ небесния справедливъ сждъ! Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате! Достойно и честно изпълнете постановленията на свещената ми заповѣдь! Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми императорски знаци, туграта и монограма ми. Тоя ми царски ферманъ ще го почитате като законъ, никой да не го прѣнебрѣгва!

Написанъ въ градъ Едирне днесъ, 30 день отъ мѣсець Реббидж-ул-ахжр 914 год. отъ егира (17 августъ 1508 год. отъ Р. Хр.).

Подписали слѣднитѣ високи сановници на империята :

Абдулъ Селямъ бень Абдулъ Яхи, дефтердаръ на Азиатската областъ; Рукнунъ Единъ, казаскеръ на Румелия; Ферхадъ Единъ, високъ емиръ на Румелия; смирениятъ Мехмедъ Кемали, великъ везиръ; Мохамедъ Али, казаскеръ въ Анадола; Абди Мехмедъ бень Ахмедъ, дефтердаръ на областъта Румъ и придворенъ султански служителъ; Абдулъ Макри Абдуллаховъ; Юсуфъ бень Али, високъ сановникъ по дѣлата на малолѣтнитѣ.

Вѣрно съ първообраза :

Мустафа Али, кадия на Дупнишката каза, Самоковски санджакъ.

Печатъ : *Мустафа Али.*

5.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Селимъ ханъ I*) относительно имущественитѣ права на Рилския манастиръ.

922 год. 1 Мухаремъ (1516 год. 1 Февруарий).

До славния ми, вѣренъ и достоенъ санджакъ-бей на Кюстендилския санджакъ. Сжщо и до тебе, високо-просвѣтени, достоенъ мевляне-кадия на Илжджа (Баня). Нека Богъ възвеличи вашата слава и сила!

Отъ съдържанието на тоя ми султански актъ, украсенъ съ императорскитѣ ми знаци, който ще получите, ще узнаете, какво монаситѣ отъ Рилския манастиръ, които сж носители на тоя ми царски ферманъ, сж подали до императорския ми диванъ една

*) Султанъ Селимъ ханъ I, нареченъ „Яфузъ“ (Свирѣпи), е царувалъ отъ 918—926 г. отъ егира (1512—1519 г. Р. Хр.)

покорна молба. Въ молбата си просителитѣ заявяватъ, че въ границитѣ на тѣхната гора, която още отъ старо врѣме се намира въ тѣхни рѣцѣ, никой отъ вѣнъ не смѣялъ, противъ шериата и канона, да нахлува на сила. Този фактъ на врѣмето си билъ констатиранъ отъ провѣрката, която по тоя въпросъ била извършена по заповѣдь съ императорски-ферманъ.

Възъ основа на тоя царски актъ, който споредъ канона и шериата има сила на законъ, на просителитѣ били издадени на длѣжни шериатски актове (худжети) за право на владѣние на тази гора. Тѣзи шериатски актове, споредъ както ми се съобщава, сж били изпратени въ прѣстолния ми градъ и отъ просителитѣ се иска потвърждението имъ отъ императорския ми диванъ. Това искане на просителитѣ е основателно.

За да не може за напрѣдъ нѣкой отъ вѣнъ да нахлува на сила въ тази монастирска стара гора, нито да оспорва владѣнието ѝ отъ монаситѣ на монастиря, — азъ като султанъ издавамъ тоя височайши актъ и ви заповѣдвамъ да прѣгледате съ голѣмо внимание худжетитѣ и илямитѣ, които се намиратъ въ рѣцѣтѣ на самитѣ монаси, за да констатираате, дали тѣзи актове сж издадени съгласно съ изискванията на канона и шериата.

Ако видите, че тѣзи шериатски актове сж издадени напълно съобразно съ духа и смисъла на шериата и канона, въ такъвъ случай вие сте длѣжни да постановите и рѣшите по тоя въпросъ съгласно съ тѣхъ. А самитѣ актове и рѣшения повърнете обратно на просителитѣ монаси, за да ги пазятъ при себе си. Вашитѣ дѣйствия съобразявайте съ духа и смисъла на тѣзи актове. Не допускайте по никой начинъ да ставатъ насилия, посѣгателства и нахлѣвания въ имуществата на монастиря и на монаситѣ му. Бѣдете строги и отклонявайте насилницитѣ, които биха желали да нахлуватъ въ монастирскитѣ земи, а непослушнитѣ съ силата на властѣта изгонвайте отъ монастирскитѣ имоти, дѣто тѣ сж нахлули. Като прѣгледате тѣзи шериатски актове и тоя ми султански ферманъ, заповѣдвамъ ви да ги повърнете всички въ рѣцѣтѣ на монаситѣ, за да ги пазятъ и да си служатъ съ тѣхъ, когато имъ стане нужда. Тѣй да знаете! Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на императорскитѣ ми знаци, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ.

Издаденъ въ градъ Одринъ днесъ, първи день отъ мѣсець Мухаремъ 922 год. отъ егира (1 Февруарий 1516 год. отъ Р. Хр.)

ФЕРМАНЪ

издаденъ неизвѣстно кждѣ отъ замѣстника на султанъ Селимъ ханъ I относительно привилегіитѣ на Рилския манастиръ. Ферманътъ е лишенъ отъ султанска тугра и е скръпенъ само съ печата на Селима I заедно съ печата на лицето, което е завѣрявало истинността му.

925 год. 23 Ребби-юл-ахжръ (1519 год. 12 Апрель).

Область—Румелия.
Санджакъ—Кюстендилъ.
Каза—Дупнишка.
Планина—Рила,
Манастиръ „Св. Иванъ“.

Духовната община или братството на тоя манастиръ състои отъ слѣднитѣ старей: отецъ Авксентій, отецъ Паисій, Отецъ Иоасафъ; а за членове на братството се признаватъ, споредъ новия императорски тефтеръ, монаситѣ: егуменъ отецъ Рамулъ, отецъ Софроній, отецъ Макарий, отецъ Тимотей, отецъ Иосифъ, отецъ Иоанъ, отецъ Калотей, отецъ Дионисій, отецъ Максимъ, отецъ Паисій, отецъ Ионисій, отецъ Иларионъ, отецъ Филипъ, отецъ Калоянъ, отецъ Вениаминъ, отецъ Венедиктъ, отецъ Сава, отецъ Иоасафъ, отецъ Давидъ и отецъ Герасимъ.

Въ ржцѣтъ на тѣзи монаси отъ Рилския манастиръ се намиратъ височайши царски актове, издадени още въ царуването на приснопамятнитѣ султани: Баязидъ ханъ I¹⁾ и Мохамедъ Челеби²⁾.

Съ тѣзи височайши царски актове, буквально записани въ старитѣ правителствени тефтери, които иматъ сила на законъ, — Рилскитѣ манастиръ и живѣщитѣ тамъ монаси се признаватъ отъ властѣта за привилегировани и свободни. Недвижимитѣ имоти и земи, като: лозя, воденици, ниви, ливади и валявици, които зависятъ отъ речения манастиръ, не се облагатъ съ десетъкъ, нито се плащатъ за тѣхъ нѣкакви налози и данъци. А самитѣ монаси, като свободна рая, сж били освободени отъ изплащането на всѣкакви тежки и обикновени налози, като: *аварисъ-диваниѣ*, *текялифи-шаки* и *ресумй-урфиѣ*. Въ текста на тѣзи два височайши акта изрично е казано, че раята-монаси отъ тоя манастиръ се считатъ напълно свободни въ империята и се освобождаватъ отъ изплащането на данъцитѣ, наречени *аварисъ-диваниѣ* и *текялифи-урфиѣ*. Въ издаденитѣ по-сегнѣ султански актове, които сжщо се намиратъ въ ржцѣтъ на споменатитѣ монаси, сж описани обстойно правата и привилегіитѣ, съ които поменатиятъ манастиръ и монаситѣ му се ползватъ. Тѣзи привилегіи и права сж били легализирани и отъ се-

¹⁾ Султанъ Баязидъ ханъ I е царувалъ отъ 1389—1402 г. Р. Хр.

²⁾ Султанъ Мохамедъ Челеби е царувалъ отъ 1413—1421 г. Р. Хр.

гашния султанъ Селимъ ханъ и шахъ I, който е издалъ и новъ височайши царски актъ. Тоя великодушень султанъ е заповѣдалъ, Рилскиятъ манастиръ и монаситѣ, които живѣятъ тамъ, да се признаватъ и за напрѣдъ свободни, да иматъ права и привилегии, споредъ както това е заповѣдано и въ прѣдишнитѣ султански актове, които по духъ и смисълъ сж еднакви съ старитѣ царски тефтери. Правата и привилегиитѣ на монаситѣ и на манастиря се записаха подробно и въ новитѣ правителствени тефтери. Имотитѣ, които зависятъ отъ речения манастиръ и състоятъ отъ ниви, лозя, воденици, валявици и земи, изкопани съ брадва, — се признаватъ за стопанствени и за освободени отъ изплащане на всѣкакви данъци. Това нѣщо е установено и доказано както отъ старитѣ, тѣй и отъ новитѣ официални тефтери. Обаче ония мѣста и земи, които отпослѣ биха се владѣли и обработвали отъ монаситѣ на тоя манастиръ и които лежатъ въ тимара на нѣкой спахия, — за тѣзи земи монаситѣ сж длѣжни да плащатъ десетѣкъ на надлежния спахия. Ако по-сетнѣ подобни ниви и земи биха се обърнали на лозя, ливади и др., — тѣ ще се считатъ за ниви, отъ които правителството ще взема десетѣкъ. За всички подобни земи, лежащи подъ юрисдикцията на нѣкой спахия, монаситѣ сж длѣжни да плащатъ на надлежния чиновникъ законень десетѣкъ. Понеже това е записано въ старитѣ правителствени книги, по желанието на реченитѣ монаси отъ манастиря се написа и даде въ рѣцѣтъ имъ настоящиятъ султански актъ днесъ, 23 день отъ мѣсець Реббий-улахъррѣ, 925 година отъ егира (1519 г. 12 априль отъ Р. Хр.).

Замѣстникъ на султанъ Селимъ ханъ I. Печатъ: Не се чете.

7.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Сюлейманъ ханъ I*) за нѣкои привилегии на монаситѣ отъ Рилския манастиръ.

927 год. 1 Мухаремъ (1520 г. 12 Декемврий).

До високо-славния, просвѣтенъ и достоень кадия на казата Баня-Кюстендилъ („Кюстендил-илджжа-кадиси“). Дано Богъ увеличи твоята сила и сѣдебно-шериятската ти длѣжностъ!

Отъ съдържанието на тоя султански актъ, украсенъ съ императорскитѣ ми високи знаци, който ще го получите, ще разберете, какво носителитѣ на тоя ми царски актъ сж монаситѣ, които живѣятъ въ манастиря, наречень „Св. Отецъ“, лежащъ въ планината Рила, която е подъ вѣдомството на вашата каза. Монаситѣ отъ тоя манастиръ заявяватъ прѣдъ императорския

*) Султанъ Сюлейманъ ханъ I е царувалъ отъ 926—974 год. егира, или 1519—1566 г. Р. Хр.

ми диванъ, че за монастирскитѣ недвижими имоти, като лозя, воденици, ниви, ливади и валявици тѣ не сж плащали на правителството никакъвъ данѣкъ и десетѣкъ, понеже сж били освободени и привилегировани. Бившитѣ велики султани, Баязидъ ханъ I Илдърѣмъ и Мохамедъ Челеби ханъ I, сж издали на монаситѣ отъ тоя монастирь свещени царски грамоти за привилегиитѣ и правата на монастиря. Самитѣ тия актове се пазятъ въ рѣцѣтѣ на монаситѣ, а тѣхното съдържание е било записано въ старитѣ правителствени тефтери, които иматъ сила на законъ. Поменатитѣ права и привилегии едно по едно били записвани и подновявани и въ новитѣ правителствени държавни тефтери. Понеже отъ тѣзи нови тефтери се вижда, че монастирскитѣ имоти, като ниви, лозя, ливади, воденици и земи, изкопани съ брадва, се считатъ за привилегировани и освободени (маафъ) отъ всѣкакви данѣци и налози, както това се твърди и отъ старитѣ правителствени тефтери, — то и за напрѣдъ реченитѣ монастирски земи, поименно записани и опрѣдѣлени, ще се считатъ за привилегировани и освободени отъ данѣци.

Още отъ старо врѣме се е практикувало така, че монаситѣ отъ тоя монастирь, когато обработватъ и посѣватъ спахийски земи, лежащи подъ тимара на нѣкой спахия, да плащатъ законенъ десетѣкъ на надлежния спахия, ако земитѣ сж ниви, ливади, лозя и градини. Това обстоятелство е записано както въ старитѣ, така и въ новитѣ тефтери, отъ които завѣренъ прѣписъ е извлѣченъ и прѣдаденъ въ рѣцѣтѣ на монаситѣ.

По тази причина покойниятъ ми баща, султанъ Селимъ ханъ и шахъ I, бѣ издалъ на реченитѣ монаси свещена грамота.

Монаситѣ отъ монастиря занесли тоя свещенъ актъ въ прѣстолния ми градъ и го прѣдставили на императорския ми диванъ. Възъ основа на този актъ монаситѣ се молятъ на моя диванъ, да издамъ новъ подобенъ царски актъ. Азъ като султанъ благоволихъ и издадохъ тоя си високъ актъ, съ строга заповѣдь къмъ моитѣ служители, да дѣйствуватъ точно по смисъла и духа му. Вземете мѣрки и дѣйствайте по тоя въпросъ напълно съгласно съ извлѣчението, което въ завѣренъ прѣписъ е взето отъ правителственихъ тефтери. Не позволявамъ никому, който и да бжде той, да дѣйствува противъ правителственихъ ми тефтери и противъ свещенитѣ грамоти. Заповѣдвамъ ви да бждете винаги ревностни за правата кауза и по никой начинъ не дѣйте допуска небрѣжностъ въ дѣйствиата си. Лицата, които се противятъ на моята царска заповѣдь и не искатъ да ѝ се покорятъ, ще ги запишете въ особенъ списѣкъ име по име, а тоя списѣкъ съ илямъ ще изпратите въ императорския ми диванъ за мое по-нататѣшно разпореждане. Слѣдъ като прочетете тоя ми царски актъ и слѣдъ като снемете прѣписъ отъ него въ кадийскитѣ сиджилати, ще го повърнете и прѣдадете въ рѣцѣтѣ на монаситѣ, за да го пазятъ. Тѣй да знаете! Честъ, слава и пълна въра отдайте на височайшитѣ ми императорски знаци, туграта

и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, първи день отъ мѣсець Мухаремъ 927 г. отъ егира (12 Декемврий 1520 г. Р. Хр.).

8.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Сюлейманъ ханъ I, противъ субашата Касъмъ, който вършилъ беззакония въ Рилския манастиръ.

947 година 30 Реджебъ (1540 год. 18 Ноемврий).

До високо-просвѣтения мевляне-кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ възвеличи славата ти!

Отъ съдържанието на височайшия ми царски актъ, украсенъ съ императорскитъ ми знакове, който ще го получите, ще разберете, какво носителитъ на настоящия ми свещенъ ферманъ сж монаситъ, които живѣятъ въ Рилския манастиръ, лежащъ подъ юрисдикцията на вашата каза. Поменатитъ монаси съ особенъ човѣкъ сж изпратили до императорския ми диванъ въ прѣстолния ми градъ похорна молба. Съ тази молба тѣ се оплакватъ, че моятъ субаша Касъмъ вършилъ противъ канона и шерията насилия, като присвоявалъ и завладѣвалъ лозята, които като вакъфъ сж притежание на речения манастиръ.

Съ настоящия си царски актъ азъ ви заповѣдвамъ да изслѣдвате и изучите добръ въпроса, като провѣрите фактитъ. Постарайте се да повикате при васъ Касъма. Заедно съ него, споредъ свещения шериятъ, прѣгледайте спорния прѣдметъ на самото мѣсто.

Въ случай, че прѣдъ васъ се докаже, какво речениятъ субаша дѣйствително е правилъ противъ канона и шерията насилия надъ просителитъ монаси и ги заплащвалъ, че ще си изплатятъ, ако не се съгласятъ да му отстъпятъ заграбенитъ отъ него манастирски лозя, — въ такъвъ случай вие сте длъжни да го осждите и да му заповѣдате да повърне обратно на манастиря ограбенигъ му лозя. При това заповѣдвамъ ви да не допускате никого, който и да бжде той, да върши дѣйствия и насилия, противни на шерията и канона. Раята-жители, които живѣятъ по тѣзи страни, ще ги покровителствувате и ще се грижите за тѣхната защита отъ всѣкакви насилия. Внимавайте, втори пѣтъ подобни оплачвания да не се працатъ въ императорския ми диванъ. Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате! Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на височайшитъ ми царски знакове, тутрата и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 30 день отъ мѣсець Реджебъ 947 г. отъ егира (19 Ноемврий 1540 г. Р. Хр.)

ПРЪПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ отъ султанъ Сюлейманъ ханъ I за права и привилегии на Рилския манастиръ. — Между другото тукъ се споменува и за влашкия воевода Радулъ.

956 год. Мухаремъ (1549 год. Януарий).

Дано Всевишниятъ Богъ подари щастие, слава и дълъгъ животъ на сега царствующия султанъ Сюлейманъ ханъ I, чиято слава и властъ нека Богъ продължи до деня на второто пришествие.

Носителитъ на настоящия царски ферманъ сж монаси отъ манастиря „Св. Иванъ“, лежащъ въ Рила планина. Тъзи монаси дойдоха въ прѣстолния ми градъ и лично се прѣдставиха прѣдъ императорския ми диванъ. Височайшитъ царски грамоти, които тѣ притежаваха за правата и привилегиитъ на манастиря, и които бѣха издадени отъ нашитъ приснопамятни велики султани — баща, дѣди и прадѣди, ги донесоха съ себе си, и ми ги прѣдставиха прѣдъ моя царски тронъ. Възъ основа на тѣзи стари царски грамоти поменатитъ монаси смирено поискаха отъ мене една нова височайша царска грамота, съ която да се утвърдятъ правата и привилегиитъ на речения манастиръ и на самитъ монаси, които живѣятъ тамъ. Азъ, по Божия милостъ, като самовластенъ господаръ, отъ висотата на своя царски прѣстолъ удовлетвори молбата имъ, като имъ издадохъ височайши царски актъ. Съ този актъ заповѣдвамъ, щото монаситъ отъ манастиря „св. Иванъ“ въ Рила планина да бждатъ и за напрѣдъ освободени отъ всѣкакви правителствени данъци, както тѣ сж били освободени до днесъ (маафъ-ве-мюселемъ олдуклари, гиби-ола-ларъ). Никой отъ вѣнъ нѣма право да причинява на тѣзи монаси и на самия манастиръ насилия, принуждения и изтезания. Воеводата на страната, на име Радулъ, който е вѣренъ и самоотверженъ стълбъ на империята ми, е длъженъ отъ уважение къмъ моята царска особа да се грижи за съхраняване тѣзи стари права на манастиря, да уважава и почита монаситъ отъ речения манастиръ, да изпълнява и приема тѣхнитъ устни заявления. Тоя царски актъ въ знакъ на моята царска милостъ имъ го подарявамъ. Освѣнъ това заповѣдвамъ, щото монаситъ отъ тоя манастиръ да бждатъ за винаги освободени отъ всички правителствени данъци, като аварисъ, текялифи диване и други. Монаситъ ще се считатъ за привилегирована класа и ще се наричатъ „маафъ-ве-мюселимъ кешиш-лери“. Никой не може и нѣма право да имъ се намѣсва въ тѣхнитъ обичайни права, както и въ правата отъ религиозенъ характеръ, съ които тѣ се ползватъ. По никой начинъ нѣма да се взима десетъкъ отъ произведенията на тѣхнитъ и на манастиря имоти и земи, които се обработватъ отъ тѣхъ. Сжщо така данъкъ за воденицитъ имъ, за овцетъ имъ, десетъкъ за пчелитъ имъ съ медъ нѣма да се взима.

Не ще се взима и правото за тѣзи имоти, наречено „Бачъ-параси“, нито „Баждаръ-параси“. Десетъкъ и данъкъ отъ земи, които монаситѣ посѣватъ и обработватъ — било гори, било пасбища, било полета — не ще се изплаща на правителството, ако тѣзи земи зависятъ отъ манастиря. Въ случай, че нѣкой отъ моитѣ чиновници или отъ мѣстнитѣ агалари би дрѣзналъ съ насилие да взима подобенъ налогъ отъ монаситѣ и отъ манастиря, вилаетскитѣ кадии сж длѣжни да се застъпятъ и да взематъ обратно отъ похитителя онова, което той е взелъ по незаконенъ начинъ. За такива насилствени дѣйствия мѣстнитѣ кадии ще съставятъ писмени актове, въ които ще споменатъ имената и прѣкоритѣ на похитителятѣ, прѣдмета на похищението, а слѣдъ това ще ми ги изпрацатъ направо въ прѣстолния ми градъ до императорския диванъ за мое по-нататѣшно разпорѣждане.

Свещеници, желаещи да служатъ въ речения манастирь, особно онѣзи свещеници, които споредъ обичая имъ сж обрѣчени да служатъ, ако сж отъ Разлога и отъ Чепино, и дори отъ полскиѣ мѣста, — могатъ и сж свободни да священодѣйствуватъ тамъ. Никой митрополитъ, билъ той отъ Неврокопъ или отъ Пловдивъ, не може и нѣма право да се намѣсва въ манастиря и въ манастирскитѣ дѣла. Длѣжностъ се налага на всички да почитатъ и даватъ пълна вѣра на свещенитѣ ми знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ.

Подпись: *султанъ Сюлейманъ ханъ I.*

Настоящиятъ завѣренъ прѣписъ е провѣренъ буква по буква съ първообраза му лично отъ мене, смирения Абдурахманъ бенъ Юсуфъ, кадия на Дупнишката каза.

ДРУГО.

До високо-благороднитѣ господа служители царски.

Вашитѣ просвѣтени умове трѣба да знаятъ и отъ тѣхъ ни цо не трѣба да се крие тайно по въпроса за правата на Рилския манастирь и за неговитѣ хора. Овчаритѣ и тѣхнитѣ хора (слуги), които подлежатъ на данъка „харачъ“, щомъ съ стадата овце, що сж притежание на монаситѣ отъ Рилския манастирь, пристигнатъ въ прѣдѣлитѣ на вашитѣ законни владѣния, вие сте длѣжни да имъ оказвате гостопримство, като на вѣрни хора, и да не ги безпокоите. Овчаритѣ на тѣзи манастирски стада овце сж слѣднитѣ лица: Никола Рамовъ отъ с. Рила, обложенъ съ данъкъ „джизие“ годишно по 69 акчета; Стилиянъ Димитровъ, обложенъ съ данъкъ „джизие“ годишно по 42 акчета; Стою Димитровъ, обложенъ съ „джизие“, годишно по 51 акче; Йончо Стоиловъ, обложенъ съ „джизие“ годишно по 59 акчета; Стилиянъ Йоревъ, обложенъ съ „джизие“ годишно по 71 акчета; Радойца

Димитровъ отъ с. Пастра, обложенъ съ „джизие“, годишно по 66 акчета; Иванъ Димитровъ, обложенъ годишно съ 48 акчета; Иово Пѣйовъ, обложенъ годишно съ 58 акчета; Пѣйо Димитровъ, обложенъ съ „джизие“ годишно съ 62 акчета.

Всичкитѣ тѣзи овчари платиха за двѣ години налога „джизие“, който имъ бѣ опредѣленъ годишно. И понеже тѣзи чобани за изплащане на данъцитѣ си поискаха отъ насъ да имъ издадемъ надлежния записъ, — ние имъ написахме и издадохме настоящето.

Мухаремъ 956 година отъ егира.

10.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Константино̀ль отъ султанъ Селимъ ханъ II*) относително рилската мѣстность Шахинъ-юваси, дѣто имало бащинии, притежавани отъ монаха отецъ Агамемнонь.

976 г. 19 Джемази-юл-евель (1568 г. 31 Октомврий).

Да се напише и издаде тоя ми високъ султански актъ, причината е слѣдната:

Славниятъ ми, дѣстоенъ и примѣренъ придворенъ сановникъ „началникъ на сохоларитѣ“, Шахинджи Баши, комуто Богъ да увеличи славата, испраща въ императорския ми диванъ едно тескере, надлежно подпечатано. Съ това тескере се увѣдомявамъ, че монахътъ отецъ Агамемнонь, който живѣе въ монастыря „Св. Отецъ“, Рила планина, Дупнишка каза, притежава въ мѣстността, наречена „Шахинъ-юваси-каяджиларънда“ — бащинии, които сж били привилегировани и освободени отъ данъка „испенчъ“. За тѣхъ отецъ Агамемнонь притежава крѣпостенъ актъ-бератъ, съ дата 968 г. мѣсець Сеферъ отъ егира (Октомврий 1560 година отъ Р. Хр.).

Тоя царски бератъ е билъ изпратенъ въ прѣстолния ми градъ отъ притежателя съ молба да го замѣня съ новъ императорски бератъ, по силата на който речениятъ отецъ Агамемнонь да може свободно и безпрѣпятствено да владѣе своитѣ бащинии, които се намиратъ въ мѣстността „Шахинъ-каяджиси“, както то ги е владѣлъ до сега.

Азъ като императоръ благоволихъ да му издамъ по тоя случай настоящия султански актъ.

Прочее, щомъ пристигне при васъ тоя ми царски актъ, заповѣдвамъ, щото означената мѣстность, както до сега, така и за на-

*) Султанъ Селимъ ханъ II е царувалъ отъ 974—982 год отъ егира, (1566—1574 г. Р. Хр.).

прѣдъ да се именува „Шахинъ-каяджиси“ (Соколова скала). Спорѣдъ установения старъ законъ и обичай, монахътъ отецъ Агамемнонъ е длъженъ да изпълнява службата и задълженията, наречени „юваджилъкъ-хъдмети“¹⁾. Освѣнъ това речениятъ монахъ се задължава да доставя въ прѣстолния ми градъ, направо въ императорския ми дворъ, нужното число опитомени и дресирани соколи. А като награда за тази негова служба, съгласно закона, повишавамъ го съ чинъ „началникъ на соколаритъ“ („доганджи-бахиси идюбъ“). Той заслужва това повишение, защото до сега доганджийската служба е изпълнявалъ честно, акуратно и добросъвѣстно. Вънъ отъ това, отъ желание да излѣя надъ него своето царско благоволение и въ знакъ на моята признателностъ за отличната му служебна дѣйностъ, — азъ благоволихъ да му опростя за винаги данъка „испенчъ“, взиманъ отъ неговитѣ бащинии, които още отъ старо врѣме той притежава, като привилегировани. Желая и за напрѣдъ, тѣзи бащинии, привилегировани и освободени отъ всѣкаквъ данъкъ, той да владѣе и притежава, както до сега. Забранявамъ комуто и да било да причинява на речения отецъ Агамемнонъ насилия и затруднения въ управлението на тѣзи негови привилегировани и освободени отъ данъкъ бащинии.

Тѣй да знаете! Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на императорскитѣ ми знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Константино днесъ, 19 Джемази-юль-евель 976 год. отъ егира (31 Октомврий 1568 г. Р. Хр.).

11.

ФЕРМАНЪ

издаденъ отъ султанъ Селимъ ханъ II. — Заповѣдъ, да не се взиматъ никакви налози отъ Рилския манастиръ, нито шемихане-акчеси (право за лѣяне въсьмни свещи), нито мартолосо-акчеси (право за мартолоси). — Краятъ на фермана не е запазенъ, затова датата и мѣстото на издаването му сж неизвѣстни.

До моя славенъ, достоенъ и юначенъ управителъ, пълководеца Османъ паша, който заслужено заема високия държавенъ постъ бейлеръ-бей на Румелия. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи славата и властта ти!

До великодушния, просвѣтенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи силата и властта ти!

Отъ съдържанието на настоящия ми ферманъ, надлежно украсенъ съ високитѣ ми царски знакове, който ще получите, ще

¹⁾ Соколарска служба.

узнаете, какво монаситѣ отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, сж изпратили съ особенъ човѣкъ писмена молба до императорския ми диванъ.

Въ молбата си монаситѣ изтъкватъ, че били жители на вакѣфски земи, завѣщани на вакѣфа отъ Гаази Мустафа паша. Като такива тѣ се считали свободни (*сербесъ*) и не плащали никакви тежки данъци на правителството. Това се удостоверявало отъ единъ царски тефтеръ. Всички малки и голѣми данъци, които тѣ били длъжни да плащатъ на правителството, се изплащали отъ тѣхъ направо на вакѣфа, чрѣзъ войводата-забитинъ на тоя вакѣфъ. Монаситѣ се тжжатъ, че, макаръ и да плащали на вакѣфа всички данъци, съ които били обложени, мѣстната властъ си позволява да иска отъ тѣхъ още налозитѣ: *шемихане-акчеси* (право за восъчни свещи) и *мартолосоъ-акчеси* (право за мартолосои). Нѣщо повече. Поради тия два налога тя си позволява да ги третира твърдѣ немилостиво. И тѣхното тежко положение нѣма да се подобри, докль не издамъ цѣлестъобразенъ височайши актъ. Това се вижда отъ факта, че първенцитѣ и мѣстнитѣ началници, щомъ се научили за тжжбата на монаситѣ, почнали още по-жестоко и дори съ бей да искатъ отъ тѣхъ изплащането на поменатитѣ налози. Тия противни на шериата изтезания вѣроятнo продължаватъ още, тъй като нѣма донесение, че сж се прѣкратили. Най-сетнѣ просителитѣ ходатайствуватъ прѣдъ императорския ми диванъ, да имъ се издаде и друга една височайша заповѣдъ, която да тури край на тѣзи насилия и жестокости и да прѣмахне злото, що виси надъ тѣхнитѣ бѣдни глави.

Молбата на монаситѣ получихъ и уважихъ. И като не желая да се причинява нѣкому отъ моитѣ подданици каквото и да било насилие, издавамъ настоящия си царски ферманъ. Прочее, щомъ този ми царски актъ получите, строго ви заповѣдвамъ да спрете всѣкакви насилия и незаконни дѣйствия, които се вършатъ надъ монаситѣ отъ речения манастиръ. Вие сте длъжни прѣди всичко да прѣгледате и изучите завѣрения прѣписъ, който е снетъ отъ самия правителственъ тефтеръ, надлежно подпечатанъ, и се пази въ манастирската архива. Ако въ речения прѣписъ видите, че монаситѣ отъ Рилския манастиръ сж записани за свободни жители, както въ стария, тъй и въ новия царски тефтеръ, и че тѣ се числятъ за жители на свещения вакѣфъ, — заповѣдвамъ ви да ги освободите отъ изплащане на подобни данъци и налози и да ги признаете за привилегировани.

(По-нататѣкъ документътъ е скжсанъ, та не се чете).

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантинѣ отъ Султанъ Мурадъ ханъ III*). — Заповѣдь, да се опишатъ имотитѣ на Рилския манастиръ, признати за привилегировани и вакѣфски. — 983 год. 2 Мухаремъ (1575 год. 1 Априлъ).

До високо-просвѣтения, справедливъ и достоенъ мевляне-кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи твоята сила и слава!

Отъ съдържанието на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, който ще получите, ще узнаете, какво чиновникътъ по земитѣ, който бѣ натоваренъ да опише земитѣ, лежащи за сега отъ къмъ лѣвото крило на „паша-санджаги“, ми е проводилъ едно подпечатано надлежно тескере. Споредъ това тескере и съгласно съ императорската ми заповѣдь, нужно е да се поискатъ особни обяснения отъ притежателитѣ на земи, когато описътъ на тия земи се започне. Чифлицитѣ, земитѣ, ливадитѣ, лозята, градинитѣ, нивитѣ и др., които стоятъ отъ дѣсната страна на „паша-санджаги“ и които се владѣятъ безъ право на тапия, ще трѣба да се снабдятъ съ тапия, правото за която ще се събира въ полза на хазната. За онѣзи земи, които по единъ или другъ начинъ сж останали вакантни и необработени, заповѣдвамъ да се събератъ налозитѣ за тапия отъ онѣзи лица, които сж могли да ги владѣятъ съ право на тапия. Въ султанската заповѣдь по тоя въпросъ изрично е прѣдписано на скромния кадия на Дупнишката каза, да опише обстоятелствено и подробно въ новитѣ правителствени тефтери всичкитѣ земи, лежащи въ Самоковската каза. Горитѣ, мѣстноститѣ и пасбищата на Рила планина, която се намира подъ вѣдомството на Самоковската каза, заповѣдано е да се опишатъ поименно въ новитѣ правителствени тефтери. А земитѣ, които се притежаватъ отъ монаситѣ на извѣстния бѣлѣжитъ манастиръ „Св. Иванъ Рилски“, се признаватъ напълно за привилегировани и вакѣфски. Повечето отъ вакѣфскитѣ земи сж освободени и не плащатъ на чиновника никакъвъ десетъкъ и данъкъ. За това, съгласно съ издадената ми царска заповѣдь по тоя въпросъ, ще трѣба всичкитѣ недвижими вакѣфски имоти, които донасятъ нѣкакъвъ приходъ, да се продадатъ на частни купувачи съ право на тапия. Това рѣшение на височия ми диванъ се взе като полезно и по-износно за държавното ми съкровище. За тази цѣль азъ командировахъ по-прѣди кадията на Дупнишката каза, да отиде въ Самоковската каза, да обходи всичкитѣ вакѣфски мѣста, да ги прѣгледа

*) Султанъ Мурадъ ханъ III е царувалъ отъ 982—1003 год. отъ егира, или 1574—1594 Р. Хр.

и опише подробно въ единъ тефтеръ, нареченъ „касъмъ-дефтери“. Слѣдъ това речениятъ кадия ще обяви публиченъ търгъ за тѣхъ по широкитѣ площади на султанскитѣ градове и села. Вакѣфскитѣ имоти, принадлежащи на Рилския манастиръ, по тоя начинъ се дали на публиченъ търгъ. Най-голѣмата сума за тѣзи вакѣфски имоти се дала отъ старейтѣ-монаси на тоя манастиръ, именувани отецъ Герасимъ, отецъ Василий, отецъ Макарий и други. Тѣзи монаси сж дали най-голѣмата цѣна, именно шестдесетъ хиляди сребърни акчета. Понеже други наддавачи съ по-висока цѣна не се били явили, затова речениятъ кадия възложилъ всички тѣзи вакѣфски имоти на манастиря срѣщу 60,000 акчета върху поменатитѣ монаси. Дѣйствително, послѣднитѣ купили всички манастирски имоти и броили напълно сумата въ държавната хазна. А за да бѣде тази продажба валидна и законна, проданѣта на тѣзи вакѣфски имоти била обявена втори пѣтъ, и като не се явили и тогава други наддавачи, тѣзи вакѣфски имоти окончателно се били възложили на реченитѣ монаси. Слѣдъ като се извърши и утвърди по законенъ начинъ проданѣта на тѣзи имоти; слѣдъ като поименно се отбѣлѣза, че тѣ състоятъ отъ ниви, ливади, воденици, лозя, овошни градини и други земи, и като се указаха мѣстноститѣ, дѣто тѣ се намиратъ, било въ земли цето на нѣкой градъ или на нѣкое село, — тѣ се описаха и протоколираха едно по едно въ официалнитѣ тефтери на правителството. Тѣзи тефтери, слѣдъ като се подписаха и подпечатаха отъ властѣта ми, вржчиха се за пазене въ рѣцѣтъ на манастиръ отъ Рилския манастиръ. Тѣй че, споредъ султанския тефтеръ, всички тѣзи вакѣфски имоти ставатъ пълна собственост на поменатитѣ монаси и могатъ да се владѣятъ отъ тѣхъ, както сж се владѣли по-прѣди и отъ самия вакѣф-манастиръ. Реченитѣ монаси иматъ право и солидарно, като съдружници, да владѣятъ тѣзи имоти. За напредъ не позволявамъ никому, който и да бѣде той, да нахлува на сила въ тѣзи имоти и да прѣпятствува на реченитѣ монаси въ законното имъ владѣние, тѣй като тѣзи имоти се считатъ за пълна тѣхна собственостъ. Слѣдъ като това обстоятелство се съобщи на правителството, послѣдното тутакси се распореди да опрѣдѣли, на кое лице ще трѣба да се дава десетъкъ и данъци за тѣзи имоти. Тоя послѣденъ пасажъ точно и буквално се записа за знание и въ новитѣ царски тефтери. При това записа се още, че данъкътъ и десетъкътъ отъ тѣзи вакѣфски имоти, ако такива трѣба да се плащатъ, ще се даватъ, както сж се давали и по-прѣди. Заради това азъ издадохъ тоя си царски височайши актъ.

Прочее, щомъ този актъ пристигне при васъ, заповѣдвамъ, щото реченитѣ монаси отъ поменатия манастиръ да се признаятъ отъ властѣта ми официално за дѣйствителни стопани на всички тѣзи вакѣфски имоти, които до сега сж принадлежали на манастиря „Свети Иванъ Рилски“, съгласно съ височайшия ми султански ферманъ, който тѣ притежаватъ. Заповѣдвамъ още на подвѣдомстве-

нитѣ власти да дѣйствуватъ по тоя въпросъ напълно съгласно съ духа и смисъла на тоя свещенъ актъ. Особни грижи ви се възлагатъ да дѣйствувате законно и по правилата на шериата. Недѣйте изпада въ изкушение и недѣйте върши дѣйсвия, противни на моята царска заповѣдь и на високитѣ ми прѣдписания. Не желая по никой начинъ да се нахлува на сила въ прѣдѣлитѣ на тѣзи имоти. Забранявамъ строго да се вършатъ произволи и нарушаване на владѣнието върху тѣзи имоти. Особно ще не наѣждамъ и наказвамъ онѣзи, които си позволяватъ да отправятъ закани, заплашвания и грубости къмъ реченитѣ монаси-стопани. Никому не позволявамъ да взима и да изисква на сила отъ тия монастирски имоти какъвто и да бждатъ нѣща. Всѣки трѣба да знае, че за вземенитъ отъ тамъ нѣща ще се изплаща двойно. Ако нѣкои прѣдмети сж били вземени, заповѣдвамъ ви незабавно да ги отнемете отъ похитителя и да ги прѣдадете на поменатитѣ монаси. Не позволявамъ никому да върши дѣйсвия, противни на шериата и забранени отъ властѣта. По тоя въпросъ всѣки е длъженъ да дѣйствува въ кръга на закона. Старайте се, до колкото ви е възможно, да не допускате да ставатъ принуждения и насилия, та монаситѣ повторно да се оплакватъ прѣдъ императорския ми диванъ. Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате! Честь, слава и пълна вѣра отдайте на императорскитѣ ми знаци, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 2 день отъ мѣсець Мухаремъ 983 год. отъ егѣра (1 Априль 1575 год. отъ Р. Хр.)

13.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ военния лагеръ при гр.София отъ султанъАхмедъ ханъ I. Заповѣдь до Дупнишкия кадия, да разгледа тѣжбата на рилскитѣ монаси противъ спахията Касъмъ.

1013 год. 1 Сеферъ (1604 год. 18 Юний).

До високо-просвѣтления, справедливъ и вѣренъ кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ възвеличи твоята слава и сила!

Отъ съдържанието на тоя ми височайши царски актъ, който ще ти пристигне тамъ, ще узнаешъ обстоятелството, че монаситѣ Давидъ, Симеонъ и Данаилъ, носители на настоящия ми царски ферманъ, които живѣятъ въ селото Рила, Дупнишка каза, пристигнаха въ главната ми квартира и се явиха прѣдъ императорския ми диванъ (министерски съвѣтъ). Тѣ се оплакаха и заявиха така: близу до тѣхнитѣ чифлици, които се намиратъ въ

мѣстносттата, подчинена на тѣхното „себу-хане“ (винарския имъ складъ), спахията Касъмъ билъ построилъ една мандра за овце, отъ която тѣхнитѣ ниви имали голѣми врѣди и загуби. Въ заключение, тѣжителитъ молятъ царския диванъ, да имъ се издаде височайша царска заповѣдь за вдигане на тази мандра оттамъ и за прѣмахване на злото. Затова заповѣдвамъ ти, щомъ пристигне тамъ настоящиятъ ми царски актъ, да отидешъ заедно съ отвѣтника на самата спорна мѣстность и спора имъ да разгледашъ и рѣшиши по сждебно-шериятски редъ.

Ако тоя споръ не би могълъ да се разрѣши по шериятски редъ и ако не е изтекълъ давностниятъ срокъ отъ 15 години, отъ деня, когато се извършила постройката на тая мандра, — ти си длъженъ, като сдия, да направиши огледъ и дознание на самата мѣстность. Въ протокола за дознанието ти ще опишешъ положението на мѣстността, за да се види какъва е сега тази мѣстность. Въ случай, че положението на тази мѣстность не се съгласява съ думитѣ на тѣжителитъ, споредъ както тѣ я прѣдставятъ, ти си длъженъ да дѣйствуваши строго съгласно съ стария редъ и съ прѣдписанието на шерията. Нужнитѣ свѣдѣния по тоя въпросъ гледай да съберешъ, а прѣпятствията, които причиняватъ на хората врѣди и загуби, старай се да прѣмахнешъ. Ничому не допускай да дѣйствува противно на шериятския законъ и на установенитѣ стари наредби. Внимавай, по тоя въпросъ повторно оплакване да не ми се донася. Съ рапортъ съобщи ми имената на всички лица, които не слушатъ твояга кадийска заповѣдь, а вършатъ дѣйствия произволни, за да ги накажа. Въ такъвъ случай ще проводя нарочень царски чиновникъ — мубаширъ, единъ отъ моитѣ достойни царски чауши, за да накаже виновницитѣ съ тежки глоби, понеже тѣ ще станатъ причина да остане тоя чаушъ надирѣ отъ военния походъ.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на моитѣ свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ.

Написанъ и издаденъ днесъ, първитѣ дни на мѣсець Сеферъ, 1013 г. отъ егира (1604 г. сл. Р. Хр)

Издаденъ въ военния лагеръ при гр. София.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантинѣ отъ султанъ Ибрахимъ ханъ. Заповѣдъ до кадитѣ на Самоковъ и Дупница, да удовлетворятъ тѣжбата на рилскитѣ монаси противъ спахията Мюсли ага, комуто се запрѣщава да взима незаконенъ десетѣкъ отъ зърненитѣ храни въ Шипоченскитѣ земи на Рила.

1049 г. 15 Зилхидже (1640 год. 27 Мартъ).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и справедливи кадии на казитѣ Самоковска и Дупнишка. Нека Всевишниятъ Богъ продѣлжи вашата сѣдебна дѣйность!

Отъ съдържанието на този мой височайши царски актъ, който ще ви пристигне тамъ, ще узнаете, че монаситѣ отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, сѣ подали до императорския ми диванъ писмена тѣжба. Тѣжителитѣ-монаси се оплакватъ, че за зърненитѣ произведения отъ посѣтитѣ ниви, извѣстни съ името „Шипоченски земи“, на които границитѣ сѣ точно опрѣдѣлени, сѣ плащали до сега на спахитѣ десетѣкъ отъ произведенитѣ храни, споредъ касто е установено отъ закона за десетѣка и отъ бѣлѣжкитѣ на спахийския тефтеръ. Всички досегашни спахии сѣ остояли твърдѣ доволни. Обаче сегашниятъ спахия Мюсли ага не се задоволява да взима законенъ десетѣкъ споредъ шерията, но иска по-голѣма сума. Така напримѣръ, той възлага десетѣка върху монаситѣ подъ к е с ъ м ъ (подъ аренда); сетнѣ на сила призовава монаситѣ отъ манастиря и ги застава да му заплащатъ много по-голѣми суми, отколкото му се слѣдва.

Прѣдъ видъ на тѣзи незаконни и произволни дѣйствия, които се вършатъ отъ речения спахия и които не отговарятъ на височайшитѣ царски актове, нито на правителственитѣ распоредби, нито на закона и шерията, — тѣжителитѣ-монаси ходатайствуватъ прѣдъ императорския ми тронъ, да имъ издамъ единъ височайши царски ферманъ, който да тури край на беззаконията, вършени отъ спахията.

Молбата на монаситѣ уважавамъ и за тази цѣль издавамъ тоя си царски актъ. Заповѣдвамъ ви грижливо да изучите въпроса и да извлѣчете отъ старитѣ царски тефтери поимененъ списѣкъ на лицата-рая, които сѣ плащали десетѣкъ на спахитѣ. Тоя списѣкъ внимателно ще го сравните съ новия царски тефтеръ. Особна грижа ще положите по прѣглеждането на нивитѣ и посѣвигѣ, които монаситѣ отъ Рилския манастиръ сѣ обработвали тамъ; ще видите, дали тѣ отъ земнитѣ произведения сѣ плащали на спахитѣ десетѣкъ, съгласно съ закона и съ царския тефтеръ, и дали при това подирнитѣ сѣ бивали доволни отъ него. Изучете още въпроса, защо сегашнитѣ спахии не били получавали десетѣка си, ами сѣ го оставяли като к е с ъ м ъ върху самитѣ монаси. Сѣщо така и защо тѣ въ тоя случай сѣ изисквали съ

насилие отъ раята-монаси по-голѣмъ париченъ налогъ, отколкото имъ се слѣдвалъ.

Всичко това ще провѣрите и изучите на самото мѣсто и ако се укаже дѣйствиелно, вие, като сѣдии на казитъ, сте длѣжни да забраните на речения спахия да върши подобни насилия. За напръдъ никому не позволявайте да извършва дѣйствия, които противорѣчатъ на моята царска заповѣдь или на официалния тефтеръ. Гледайте, колкото е възможно, да не ставатъ насилия и принуждения отъ когото и да било надъ мирната ми рая. Забранете на всички чиновници и държавни служители да взиматъ отъ раята и монаситъ незаконно и противно на шерията пари съ насилие за своя облага. Сжщо недѣйте върши вие сами груби дѣйствия и насилия. Внимавайте, въ нахиитъ и казитъ, които подлежатъ на ваша подсждностъ, да не сноватъ личности, които нѣматъ никаква работа тамъ.

Всички лица, които не слушатъ и не изпълняватъ вашитѣ кадийски разпоредби, прѣслѣдвайте по закона; а онѣзи, които поради положението, що заематъ въ обществото и въ империята ми, не биха могли да се прѣслѣдватъ отъ васъ, за тѣхъ съставете отдѣленъ списъкъ. Въ него запишете името и прѣзимето имъ. Направенъ така списъка, съ особенъ сѣдебенъ рапортъ ще ми го изпратите въ прѣстолния градъ за мое по-нататъшно разпореждане.

Имайте прѣдъ видъ, че не желая да ми се донася повторно оплакване, за да издавамъ друга височайша заповѣдь по сжщия въпросъ.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате!

Настоящия ми царски астъ, слѣдъ като прочетете и прѣгледате, длѣжни сте да задържите при себе си. Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на височайшитъ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ Костантиние и написанъ днесъ, 15 день отъ мѣсець Зилхидже 1049 год. отъ егира (27 Мартъ 1640 г. Р. Хр.).

Султанъ Ибрахимъ ханъ.

15.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Ибрахимъ ханъ относительно правото по купуване воскъ и свещи отъ рилскитѣ монаси.

1049 год. 22 Зилхидже (1640 год. 3 Апрель).

До високо-просвѣтения и великодушенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ продѣлжи твоята сѣдебно-шериятска дѣйность!

Отъ текста на тоя мой височайши актъ, украсенъ съ царскитѣ ми знакове, който ще получишъ, ще разберешъ, че монаситѣ, живѣящи по настоящемъ въ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, сж изпратили съ особенъ човѣкъ до императорския диванъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ една подпечатана молба. Отъ съдържанието на тази молба се узнава, че просителитѣ се оплакватъ отъ управителитѣ (е мин и) на монополната фабрика за лѣяне свещи, наречена Шеми-хане. Поводъ за оплакването било увеличаването цѣната на восъка и на восъчнитѣ свещи. Защото цѣната на тѣзи прѣдмети още отъ старо врѣме като наркъ (*prix fix*) е опрѣдѣлена точно отъ правителството. Но управителитѣ на тази ливница не искатъ да продаватъ восъка и свещитѣ по тази цѣна на монаситѣ отъ Рилския манастиръ. Тѣ изисквали по-голѣма цѣна, съ ъмисълъ за лична облага. Така тѣ правили голѣми спънки и насилия на реченитѣ монаси. По тая причина послѣднитѣ били принудени да се обърнатъ до императорския ми диванъ, съ молба да имъ издамъ надлежната царска заповѣдь, защото иначе управителитѣ не мислѣли да се оставятъ отъ намѣренieto си и щѣли да ограбватъ манастиря. Молбата на просителитѣ биде приета и уважена; за това отъ императорския ми диванъ имъ се издаде настоящия царски актъ. —

Прочее, щомъ този мой ферманъ ти пристигне, заповѣдвамъ ти да дѣйствувашъ точно споредъ текста и духа му. При това ти си длъженъ да обърнешъ особно внимание на продажбата на восъка и свещитѣ отъ ливницата. Гледай, тя да става съгласно съ прѣдписанията на свещения шериятъ. Поменатитѣ монаси отъ Рилския манастиръ иматъ пълно право и могатъ за смѣтка на манастиря да купуватъ нужното количество восъкъ и свещи отъ монополната ливница, и то по опрѣдѣлената отъ правителството цѣна. Ти, въ качеството си на кадия, си длъженъ да наблюдавашъ и ревизирашъ дѣлата на речената ливница. Ако съзрешъ, че управителитѣ ѣ правятъ спънки и насилия на монаситѣ, противятъ се на цѣната и искатъ по-голѣма цѣна, ти си длъженъ съ властѣта си да спрешъ тия насилия и да принудишъ управителитѣ къмъ законни дѣйствия. Ти имашъ право още да ги заставишъ на сила да продаватъ своитѣ стоки по цѣна, която е установена отъ правителството съгласно реда, заведенъ отъ старо врѣме. Защото трѣба да знаешъ, че това нѣщо е узаконено отъ обичая на страната и отговаря напълно на шерията и канона. Внимавай добръ, монаситѣ отъ Рилския манастиръ да не търпятъ въ случая неправди и противошериятски дѣйствия, отъ тѣхъ да не се изискватъ на сила суми, по-голѣми отъ онѣзи, които точно сж опрѣдѣлени отъ правителството: монаситѣ сж привилегировани и се ползватъ съ права отъ правителството! На заповѣдта ми трѣба да обърнешъ сериозно внимание, да не я прѣнебрѣгвашъ и да не допускашъ втори пжтъ да става нужда отъ подобно оплакване прѣдъ императорския ми диванъ.

Тѣй да знаешъ, тѣй да дѣйствувашъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на имепратоскитѣ ми знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 22 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1049 г. (1640 г. Р. Хр.).

На гърба на фермана стои написано: 1049 г. отъ егира. Мито получено 5226 ачета.

16.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Мехмедъ ханъ IV. — Заповѣдь, да не се притѣсняватъ рилскитѣ монаси.

1096 год. 30 Ребби-юл-ахжрь (1685 год. 27 Мартъ).

До тебе, мой високо-просвѣтенъ, достоенъ и славенъ кадия на Софийската каза — ти, който си вѣренъ синъ на исляма, избранъ за органъ да разпространявашъ свѣтлитѣ лъчи на Мохамедовото вѣроучение; ти, който въ името на свещения шериятъ раздавашъ правосѣдие на всички жители отъ повѣрената ти каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата и продължи дѣйността ти!

Също и до васъ, мои високо-просвѣтени и доблестни кадии на казитѣ Кюстендилска и Дупнишка. Нека Богъ увеличи и продължи вашата слава и властъ!

Отъ съдържанието на тоя ми височайши актъ, украсенъ съ високитѣ ми царски знакове, който ще ви пристигне, ще узнаете, какво началникътъ на прѣстолния ми градъ, „дар-ул-сеадет-агаси“, Юсуфъ ага, който има близки роднински връзки съ императорския ми дворъ и който ми е придворенъ служителъ, — изпраща въ императорския ми диванъ единъ писменъ рапортъ. Съ него той ми съобщава, че находящата се въ Дупнишката каза Рила планина, посветена на вакѣфа отъ покойния Кара-Мустафа паша, погребанъ въ градъ Геѣбусъ, се намира подъ вѣдомството на неговото министерство. Монаситѣ, които живѣятъ въ тамошния манастиръ, подчиненъ подъ управлението на Рилската планина, изплащали на вакѣфа редовно всѣка година данъцитѣ, опредѣлени въ парични суми отъ закона и правителствения тефтеръ. Тѣ, макаръ и да били освободени отъ изплащането на всѣкакви тежки данъци спрѣмо правителството; при всичко че било забранено на чужди хора да нахлуватъ въ манастирскитѣ земи, макаръ и да не се е слѣдвало да имъ изискватъ тежки данъци, — все пакъ били заставяни на сила отъ жителитѣ на Дупнишката каза да плащатъ подобни данъци. Дупнишкитѣ жители съ повелителенъ тонъ имъ казвали: „и вие, ако и да сте монаси, сте длъжни заедно съ насъ да вземете участие въ из-

плащането на тежките данъци спрямо правителството.“ Монасите търпят не само такива неправди: те теглят по-големи насилия от страна на Румелийските бейлер-бейове и на Кюстендилските санджак-бейове. Тези правителствени високи сановници грубо и на сила изисквали и взимали огромни парични суми от речените монаси. Мъжките и неволите, които подирните теглили, нямат чет. По-преди била издадена височайша царска заповед, която подписвала строго прѣмахването на тези мъжи, обаче тази заповед не била приложена въ дѣйствиe, та бѣдните монаси не почувствували никакво облекчение. Напротив, споредъ както ми се съобщава, насилията върху тяхъ още повече се увеличили и станали нетърпими. Прѣдъ видъ на това монасите въ просбата си молятъ да издамъ новъ височайши актъ, който да тури край на всички насилия и незаконни дѣйствия, вършени надъ тяхъ. Въз основа на шериата и канона азъ уважихъ просбата имъ и благоизволихъ да издамъ тоя си ферманъ.

Прочее, щомъ той ви пристигне, заповѣдамъ ви да дѣйствувате строго законно и напълно съгласно съ неговия духъ. Ако работата по дадения въпросъ стои наистина така, както ми се съобщава, въ такъвъ случай възлагамъ ви да вземете строги и рѣшителни мѣрки за окончателното прѣмахване на вършените насилия и грубости. Защото трѣбва да знаете, че азъ не желая подобни беззакония да се вършатъ надъ бѣдните монаси, особно сега въ дните на моето славно царуване. Строго ви прѣдписвамъ да не допускате по никой начинъ да се нападатъ, ограбватъ и изтезаватъ бѣдните монаси — било направо отъ жителите на Дунишката каза, било по внушението на Румелийските бейлер-бейове и Кюстендилските санджак-бейове. Монасите, слѣдъ като си изплатятъ законно-установените данъци къмъ вакъфа, сж свободни и не трѣба да се изтезаватъ. Ако подобни изтезания продължаватъ да се вършатъ надъ тяхъ, заповѣдамъ ви да вземете незабавно мѣрки за прѣмахването имъ. За напредъ не допускамъ на никое лице, което и да бѣде то, да върши дѣйствия противъ шериата, противъ канона, противъ правителствения ми тефтеръ и противъ моята височайша заповедъ. А лицата, които не се покоряватъ и не искатъ да слушатъ тази ми заповедъ, вие сте длъжни да ги запишете име по име на особенъ списъкъ и списъка заедно съ вашия илямъ да изпратите направо въ императорския ми диванъ. Старайте се, по тоя въпросъ повторно оплакване да не ми се съобщава.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате!

Слѣдъ като прочетете и прѣгледате тоя ми царски актъ, заповѣдамъ ви да го повърнете на поменатите монаси, за да го пазятъ при себе си и да имъ служи, когато стане нужда. Честъ, слава и пълна въра отдайте на императорските ми знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми височайши ферманъ, написанъ въ славния ми градъ Одринъ днесъ, 30 Реббийул-ахъръ 1096 год. отъ егира (27 Мартъ 1685 г. Р. Хр.).

ПРЪПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Одринъ отъ султанъ Мехмедъ ханъ IV. Това е сщиятъ ферманъ № 16.

1096 год. 30 Ребби-юл-ахъръ (1685 год. 27 мартъ).

До тебе, мой високо-просвѣтенъ, достоенъ и славенъ кадия на Софийската каза — ти, който си вѣренъ синъ на исляма, избранъ за органъ да разпространявашъ свѣтлитѣ лъчи на вѣроучението на нашия пророкъ Мохамеда; ти, който въ името на шериата раздавашъ правосъдие на всички жители отъ повѣрената ти каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти и продължи дѣйността ти!

Сжъко и до васъ, мои високо-просвѣтени и доблестни кадии на казитѣ Кюстендилска и Дупнишка. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи и продължи вашата слава и властъ!

Отъ съдържанието на тоя ми височайши актъ, надлежно украсенъ съ царскитѣ ми знакове, който ще ви пристигне, ще узнаете, какво придворниятъ ми началникъ Юсуфъ ага, съ прозвище „Дар-ул-Сеадет-ага-си“, който е обсипанъ съ високи царски благоволения и милости и който се ползува съ голѣма почеть и довѣрие въ императорския ми дворъ, е изпратилъ на императорския ми диванъ една молба, надлежно подписана и подпечатана отъ него. Отъ текста на тази молба се установява, какво монаситѣ отъ Рилския манастиръ, лежащъ въ Дупнишката каза, въ планината Рила, завѣщана отъ покойния Кара Мустафа паша, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*, на вакѣфа, който се намира подъ вѣдомството на императорското министерство на вакѣфитѣ, — тѣзи монаси всѣка година редовно и о вѣрме изплащали, съгласно закона и правителствения тефтеръ, опрѣдѣленитѣ прѣки данъци и ги внасяли направо въ управлението на тоя вакѣфъ. Поменатитѣ монаси, като рая на вакѣфа, сж били освободени отъ изплащането на всѣкакви тежки и леки данъци. Обаче жителитѣ отъ Дупнишката каза по единъ произволенъ начинъ, противно на всѣки законъ, си позволявали да притѣсняватъ и мжчатъ монаситѣ отъ тоя манастиръ, като имъ казвали: „вие, ако и да сте монаси, трѣба заедно съ насъ да изплащате тежкитѣ и обикновени правителствени налози“. Независимо отъ тѣзи всѣкидневни насилия и принуждения, които търпятъ, монаситѣ отъ тоя манастиръ били заставяни на сила да изплащатъ голѣми парични суми както на Румелийския бейлеръ бей, така и на Кюстендилскитѣ санджакъ-бейове. Насилията и мжкитѣ, които търпятъ тѣ, нѣматъ край. По-прѣди по тоя поводъ били издадени редъ царски височайши заповѣди, въ които изрично се забранявало да

се вършатъ незаконни и произволни насилия. Но за жалостъ тѣзи заповѣди никакъ не се вземали подъ вниманіе и стоели неизпълнени. Отъ полученитѣ отъ тамъ свѣдѣнія се узнава, че мѣстнитѣ власти вършели все по-голѣми и по-голѣми насилия надъ тия монаси.

Речениятъ мой придворенъ началникъ, Юсуфъ ага, като ми излага подробно всички тия незаконни дѣйствия, моли да издамъ по тоя въпросъ надлеженъ височайши ферманъ съ заповѣдь до мѣстнитѣ власти, да не вършатъ насилия и мжчения надъ монаситѣ, защото такива дѣяния сж противни на шериата и закона. Не е желателно сжщо, моитѣ подвѣдомствени власти да нахлуватъ на сила въ тоя манастиръ, за да биятъ и измжчватъ монаситѣ му. Понеже молбата на моя придворенъ служителъ Юсуфъ ага заслужаваше уважение, азъ като господаръ заповѣдахъ да се издаде тоя височайши актъ, за да се дѣйствува правилно и съгласно съ прѣдписанията на закона и шериата. Прочее, щомъ получите тоя ми царски актъ, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате по тоя въпросъ съобразно съ неговия духъ. Бждете лоялни и справедливи къмъ монаситѣ. Разгледвайте най-внимателно всичкитѣ имъ частни жалби, съ които тѣ се оплакватъ. Ако положението на монаситѣ е дѣйствително такова, каквото ми се описва, знайте, че азъ не желая, въ днитѣ на моето щастливо царуване, бѣднитѣ монаси да бждатъ мжчени и притѣснявани отъ когото и да било. При това заповѣдвамъ, както вамъ, достойни ми кадии, така и на всички мои сановници, да имате прѣдъ видъ и да не допускате да се вършатъ ни най-малки насилия надъ реченитѣ монаси. Всички угнетатели — били тѣ Румелийски бейлеръ-бейове, били тѣ Кюстендилски санджакъ-бейове, или други нѣкои влиятелни царски служители, старайте се да ги отклонявате отъ тия незаконни дѣйствия; а за всѣко непослушание отъ тѣхна страна явявайте ми съ особенъ и лямъ. Грижете се колкото е възможно повече за прѣмахването на всички незаконни насилия, които биха се вършили въ вашитѣ подвѣдомствени кази. Никому не позволявайте да нахлува на сила въ манастирскитѣ имѣния. Забранява се при това всѣкому, който и да би билъ той, да върши дѣйствия, противни на моята височайша заповѣдь, на правителствения ми тефтеръ и на канона. Въ случай, че биха се явили хора непокорни, вие сте длъжни да ги запишете въ особенъ списъкъ име по име и списъка съ рапортъ да ми го изпрагите въ прѣстолния ми градъ Костантиние за мое по-нататъшно разпореждане. Обърцамъ ви вниманието върху това, че не желая да се подава втори пжтъ подобно оплакване до императорския ми диванъ. Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате! Тоя ми царски актъ, щомъ пристигне тамъ, да се прочете отъ васъ и слѣдъ това да се прѣдаде въ ржцѣтъ на монаситѣ отъ речения манастиръ, за да го пазятъ при себе си. Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на императорскитѣ ми високи знакове, туграта и монограма ми, положени

на чело на настоящия ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 30 день отъ мѣсець Ребби-юл-ахжръ 1096 г. отъ егира (20 Мартъ 1685 г. Р. Хр.).

Върне съ първообраза:

(Подп.) Смирениятъ Ес-Саидъ Ахмедъ Назифъ,
кадия на Самоковската каза.

(М. П.) Ес-Саидъ Ахмедъ Назифъ.

Забѣлѣжка № 8. Трѣба да се получи мито 2 гроша.
Означената сума отъ два гроша напълно се получи.

(М. П.) Сждебенъ съвѣтъ на Самоковската каза.

18.

ФЕРМАНЪ

Издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Ахмедъ ханъ III¹⁾. Заповѣдь, да не се прави ревизия на черквитѣ въ Рилския манастиръ.

1133 год. 17 Джемази-юл-евелъ (1721 г. 5 Мартъ).

До високо-просвѣтений, славенъ и достоенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ продължи твоята сждебно-шериатска дѣйность!

Отъ съдържанието на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми царски знакове, който ще пристигне тамъ, ще узнаешъ слѣдното:

Цариградскиятъ вселенски патриархъ и синодалниятъ съвѣтъ, съставенъ отъ архиереи, живѣящи въ славния ми градъ Костантиниѣ, сж подали до царския ми диванъ една просба, надлежно подпечатана. Въ нея, като се упоменава за привилегиитѣ, които подробно сж обяснени въ текста на височайшия царски бератъ, подаренъ на речения патриархъ, се казва още, че въ църквитѣ и манастиритѣ, които сж общо достояние на християнското население, никой отъ моитѣ военни и граждански служители, безъ изрична заповѣдь отъ менъ, не смѣе подъ страхъ на отговорность да нахлува на сила, като за оправдание казва, че ужъ искатъ да прави ревизия въ тѣхъ. Никое частно лице не може да владѣе и притежава църквитѣ и манастиритѣ като свой частенъ имотъ.

Извѣстниятъ манастиръ „Св. Иванъ Рилски“, лежащъ въ планината Рила, въ околността на градъ Дупница, още отъ старо врѣме е привилегированъ и съ свещена заповѣдь е забра-

¹⁾ Султанъ Ахмедъ ханъ III е царувалъ отъ 1115—1143 год. отъ егира (1703—1730 год. отъ Р. Хр.).

нено нахлуването въ него, както и претендирането за неговитѣ имоти. Обаче отъ нѣкое врѣме насамъ нѣкои държавни служители и частни лица, съ бюрултия или мураселе, безъ височайши актъ, си позволявали да нахлуватъ вѣтрѣ на сила, заявявайки, че идватъ да правятъ ревизия. Тѣхното нахлуване, разбира се, не е гонило друга цѣль освѣнъ грабежъ на чужди имоти, понеже било диктувано отъ мисль за користи облаги. По тоя начинъ, споредъ кактѣ ми се явява, държавнитѣ ми тамошни служители не стояли никакъ мирни и спокойни, а постоянно нахлували въ територията на монастирскитѣ имоти, нарушавали подаренитѣ нему стари привилегии, мѣчили и изтезавали монаситѣ, като имъ взимали голѣми парични суми. Заради това поменатиятъ патриархъ ме моли да издамъ височайши царски актъ за окончателното спиране на всички тѣзи произволни и незаконни дѣйствия, които се вършатъ отъ държавнитѣ ми служители. Молбата се уважи и за справка се изпрати въ архивата на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ направената справка се установи слѣдното обстоятелство : черквитѣ и монастиритѣ се владѣятъ отъ патриарха и отъ митрополититѣ; забранено е строго на всѣки държавенъ чиновникъ да нахлува на сила въ тѣхъ, ако нѣма свещена царска заповѣдь, въ която изрично да е казано, че ще прави ревизия въ тѣхъ. Забранява се по най-строгъ начинъ да се изтезаватъ и изнудватъ монаситѣ отъ речения монастирь. Патриархътъ и митрополититѣ, възъ основа на старитѣ тия права и привилегии, сж могли да владѣятъ общитѣ християнски храмове и монастири. Привилегиитѣ, съ които висшето християнско духовенство се ползува, сж обяснени подробно въ текста на височайшия царски бератъ, онзи бератъ, който се намира въ рѣцѣтъ на речения патриархъ. Това обстоятелство напълно е доказано отъ бѣлѣжката, писана въ архивата на старитѣ тефтери.

Възъ основа на тѣзи доводи азъ благоволихъ и издадохъ настоящия си ферманъ. Прочее, като пристигне тамъ тоя ми свещенъ актъ, заповѣдвамъ ти да дѣйствуващъ строго съгласно съ духа и смисъла на подаренитѣ права и привилегии на речения патриархъ. Тѣзи права и привилегии иматъ сила на законъ, понеже сж записани въ старитѣ тефтери на императорското ми съкровище. Ти си длъженъ още да забранишъ веднѣжъ за винаги на моитѣ служители и на царскитѣ ми войници, да не встѣпятъ на сила въ речения монастирь, да не мѣчатъ и изнудватъ монаситѣ му, нито да правятъ каква годѣ ревизия. Тѣй да знаешъ, гѣй да дѣйствуващъ ! Честь, слава и пълна вѣра отдай на височайшитѣ султански знакове, тутрата и монограма ми, положени на чело на тоя ми императорски актъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 17 день отъ мѣсець Джемази юлвелъ 1133 год. отъ егира (5 Мартъ 1721 г. Р. Хр.).

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантинѣ отъ султанъ Ахмедъ ханъ III. Заповѣдь, да не се взиматъ тежки данъци (а в а р и с ъ - д и в а н и ѣ и т е к я л и ф и - у р ф и ѣ) отъ монаситѣ на Рилския монастырь.

1136 год. 8 Зилкааде (1724 г. 20 Юлий).

До високо-просвѣтения, великодушень и славень кадия на Дупнишката каза. Дано Богъ продължи твоята съдебно-шериятска дѣйностъ!

Съ пристигането на тоя ми султански актъ, украсень съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, какво монаситѣ отъ монастыря „Св. Иванъ“, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза, сж подали до императорския ми диванъ една просба. Просителитѣ явяватъ, че тѣ като монаси живѣяли въ тоя монастырь и, понеже не притежавали свои собствени земи и емляци, не били обложени съ данъкъ „аварисъ-ханей-ресуми“. Обаче жителитѣ отъ сжщата каза изисквали на сила отъ тѣхъ тоя данъкъ, като ги угнетявали и мъчили много. Като долагатъ това прѣдъ императорския ми диванъ и като искатъ да се прѣкрятъ насилията, вършени надъ тѣхъ и противни на канона и шерията, — тѣ молятъ да имъ издамъ височайши царски актъ. Тази молба се прие и прѣпрати за справка въ старата архива, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми дефтерхане. Отъ кратката бѣлѣжка, която ми се прѣдстави отъ управата на тая архива, се установява, че монастырьтъ „Св. Иванъ Рилски“ лежи въ планината Рила, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, и притежава между другото, единъ самоковъ за желѣзни руди и три воденици. Този монастырь, още отъ старо врѣме, притежавалъ въ село *Рила* воденици и лозя, за които изплащалъ десетъкъ и данъкъ. Сжщо въ село *Пороминъ* монастырьтъ владѣялъ четири воденици, за които изплащалъ десетъкъ и данъкъ още отъ старо врѣме. Въ монастыря живѣяли постоянно *двайсетъ и деветъ души монаси*, които съставляли монастырското духовно братство (община) „монастырь-джемаети“. Бившитѣ велики султани подарили на тоя монастырь свещени царски грамоти, въ които подробно били отбѣлѣзани правата и привилегииѣ на монаситѣ и на монастырскитѣ имоти. Тѣзи стари грамоти отсетѣ били подновявани съ нови императорски фермани, дори и отъ сегашния великодушень султанъ. Всички тѣзи височайши актове се пазятъ у монаситѣ отъ тоя монастырь. По съдържание старитѣ правителствени тефтери хармониратъ напълно съ тѣхния текстъ. Тѣ били прѣписани и регистрирувани въ старата царска регистратура. И така, съгласно съ тая регистратура, лозята, воденицитѣ, валявицитѣ, градинитѣ, ливадитѣ и нивитѣ, които принадлежатъ на Рилския монастырь, сж били привилегировани и освободени отъ плащането на всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ къмъ правителството. Само данъкътъ за овцетѣ и данъкътъ за

кошеритѣ съ пчели за медъ сж сжществували, и били записани въ старитѣ официални тефтери, като данъци, които трѣбало да се изплащатъ. Тѣзи данъци били записани и въ новитѣ правителствени тефтери. При това самитѣ монаси се считали за привилегировани и били освободени отъ плащането на тежкитѣ данъци, наречени „аварисъ-диваниѣ“ и „текялифи-урфиѣ“. Даже и сега въ новитѣ финансови книжа е отбѣлзано обстоятелството, че лозята, градинитѣ, воденицитѣ, бостанитѣ и ново-изкопанитѣ съ брадва земи, които зависѣли отъ речения манастиръ, се считали оце отъ най-старо врѣме, отъ деня, когато страната била завоєвана отъ Исляма, за свободни земи и за тѣхъ не се изплащали никакъви данъци. Но, ако отсетнѣ реченитѣ монаси би обработвали и посѣвали земи, които зависятъ отъ нѣкой тимаръ, или които се притежаватъ като собственостъ, — въ такъвъ случай монаситѣ били длѣжни да плащатъ десетъкъ на надлежния чиновникъ по земитѣ. Това обстоятелство първоначално било записано въ старитѣ правителствени финансови тефтери, а сетнѣ, споредъ тѣхъ, се записало и въ новитѣ царски тефтери. Отъ краткия докладъ, който ми се прѣдстави отъ финансовото министерство по тоя въпросъ, се вижда ясно, че монаситѣ имали право да владѣятъ подобни земи.

Прѣдъ видъ на всичко това, азъ благоволихъ да издамъ тая си царска грамота и ти заповѣдвамъ да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието ѝ. Строго ти внушавамъ да проучишъ обстойно въпроса за притежаването имоти и земи отъ монаситѣ на Рилския манастиръ, за които земи тѣ безусловно сж длѣжни да плащатъ данъка „ханей-аварисъ“. А ако монаситѣ не владѣятъ такива земи, нито пъкъ отсетнѣ сж купили земи, които да сж били привързани на нѣкой тимаръ, — заповѣдвамъ ти да не допускашъ по никой начинъ да се вършатъ насилия и незаконни дѣйствия противъ монаситѣ, защото тѣ сж привилегировани и сж записани въ отдѣла на привилегированата класа. Не желая по никой начинъ да се нарушаватъ тѣхнитѣ права и привилегии, нито да се дѣйствува противъ духа на царскитѣ ми финансови тефтери. За напрѣдъ недѣйте допуска на жителитѣ отъ тая каза да вършатъ насилия, и да отправятъ заплашвания къмъ бѣднитѣ монаси. Никакъ не желая да се изискватъ отъ монаситѣ тежки данъци и налози. Забранявамъ, въ манастирскитѣ имоти да ставатъ каквито и да сж нахлувания, и не позволявамъ да се вършатъ насилия и изтезания надъ монаситѣ. Тѣй да знаете! Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знаци, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ славната ми столица Костантиниѣ днесъ, 8 Зилкааде 1136 г. отъ егира (20 юлий 1724 г. Р. Хр.).

20.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ военния лагеръ при гр. София отъ султанъ Махмудъ ханъ I.
Заповѣдъ, да не се взиматъ тежки данъци отъ рилскитѣ монаси.

1152 год. 30 Сеферъ (1739 год. 28 Май).

До високо-просвѣтения, достоенъ и славенъ кадия на Дупнишката каза. Дано Богъ подкрѣпи твоята сѣдебно-шериятска дѣйность!

Съ пристигането на тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, ще узнаешъ, какво раята-монаси отъ Рилския манастиръ, който се намира въ планината Рила, Дупнишка каза, сж подали до императорския ми воененъ лагеръ една жалба. Доказано е, че планината Рила е посветена на вакъфа отъ покойния Гаази-Мустафа паша, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*, Юскюдарска каза. Приходътъ отъ тази планина е опрѣдѣленъ за поддържане вакъфскитѣ имоти на речения покойникъ. Въ жалбата си монаситѣ заявяватъ, че тѣхнитѣ дѣлъ отъ данъка за помощъ на държавата, нареченъ „*Имдадиѣ-сеферѣ*“ (за похода на императорската армия), се е изплащалъ редовно както на Румелийския валия, така и на Кюстендилския санджакъ-бей, съгласно височайшата ми царска заповѣдъ. Тоя данъкъ, бѣднитѣ монаси, като добри и редовни данъкоплатци, съобразно съ своето материално положение, сж изплащали ъ врѣме на онѣзи държавни чиновници, които нарочно сж били натоварени съ събирането на данъка. Обаче тѣзи държавни чиновници, безъ да притежаватъ императорска заповѣдъ, си позволяватъ да мжчатъ и принуждаватъ монаситѣ, като имъ изискватъ на сила изплащането и на тежкитѣ данъци, „теклифи-шакки“, отъ които тѣ сж били освободени. Изплащането на тѣзи данъци не се слѣдвало, защото монаситѣ за винаги сж били освободени отъ тѣхъ. Всѣко мжчене и принуждение по тия данъци е произволъ, за който правителственитѣ служители подпадатъ подъ тежка отговорность. На моитѣ царски служители строго е забранено да отиватъ на сила и безъ моя царска заповѣдъ да събиратъ отъ раята на Дупнишката каза подобни тежки данъци. Вънъ отъ тѣзи безчиния, имамъ автентични свѣдѣния, че началницитѣ на еничаритѣ, „*сер-дары-еничариянъ*“, си позволявали произволно, противъ шерията и канона, да изискватъ всѣка година отъ всѣки данъкоплатецъ-рая на сила и съ бой по 15 гроша за нѣкакъвъ новъ данъкъ, нареченъ „*авайтъ акчесѣ*“. Съ това дѣйствие мѣстнитѣ държавни служители сж причинили огромни врѣди и загуби на бѣднитѣ монаси. По тая причина, монаситѣ се оплакватъ и просятъ отъ императорския ми диванъ покровителство, да имъ издамъ единъ височайши царски актъ за прѣкратяване на всички тѣзи незаконни и противо-шериятски дѣйствия.

Азъ, като императоръ, благоволихъ да издамъ тоя си султански ферманъ. Щомъ пристигне тамъ, ти си длъженъ да дѣйствувашъ по тоя прѣдметъ въ духа на шериата и споредъ съдържанието на тази ми царска заповѣдь. Но, ако въпросътъ стои така, както ми се долага и както заявяватъ просителитъ, ти си длъженъ да вземешъ строги и енергични мѣрки, за да прѣкратишъ всѣкакви насилия и принуждения надъ бѣдната рая. Царската ми особа желае, щото въ моето славно и щастливо царуване подобни насилия да не ставатъ, по никой начинъ не искамъ да се вършатъ и най-малкигѣ насилия надъ раята ми. Споредъ горѣизложеното, щомъ монаситѣ изплатятъ дѣлътъ отъ данъка „Им-дадиѣ-сефери“, който имъ се припада, споредъ както това е съобщено съ царската ми заповѣдь, — заповѣдвамъ ти да вземешъ строги мѣрки, за да не се допуска по никой начинъ на нѣкои граждани, да правятъ произволи и насилия, нито да мѣчатъ бѣднитѣ монаси. Облагането на тия монаси съ тежки данъци (*текя-лифи-шакки*) е строго забранено. Ако забѣлѣжишъ, че ставатъ принуждения и тѣлесни мѣчения, ти си длъженъ веднага да вземешъ мѣрки за прѣкрятването имъ. Не допускай никого, който и да бжде той, да върши дѣйствия, противни на тоя ми царски актъ. Лицата, които не слушатъ и не изпълняватъ тази ми заповѣдь, ще запишешъ въ особенъ списъкъ, който заедно съ рапортъ ще ми изпратишъ за свѣдѣние. До колкото е възможно, старай се да свършишъ тая работа, за да нѣма поводъ за повторно оплакване и за издаване повторна царска заповѣдь. Тѣй да знаешъ! Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ военния ми императорски лагеръ при Софийското поле днесъ, 30 день отъ мѣсець Сеферъ 1152 г. отъ егира (28 Май 1739 год. Р. Хр.).

21.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Константино̀ле отъ султанъ Махмудъ ханъ I*). Заповѣдь, да не се прави ревизия на черквитѣ въ Рилския манастиръ.

1152 год. 24 Джемази-юл-ахъръ (1739 г. 16 Септемврий).

До високо-просвѣтения, достоенъ и справедливъ кадия на Дупницката каза. Нека Богъ подкрѣпи твоята сѣдебно-шериятска дѣйность!

*) Султанъ Махмудъ ханъ I е царувалъ отъ 1143—1168 год. отъ егира (1730—1754 год. Р. Хр.),

Отъ съдържанието на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, който ще ти пристигне, ще узнаешъ, какво вселенскиятъ Цариградски патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, състоящъ само отъ архиереи, живѣещи въ славната ми столица, сж подали до императорския ми диванъ една надлежно подпечатана молба. Въ тая молба се явява, че въ подаренитѣ права и привилегии, помѣстени въ височайшитѣ берати на митрополититѣ, изрично се говори за старитѣ притежавани черкви и манастири, които не могатъ да се владѣятъ частно отъ никого, докато за това не се заповѣда съ мой височайши царски актъ. Тамъ, въ тѣзи права и привилегии, е обясненъ обстоятелно начинътъ, по който може и трѣба да се прави ревизия на черквитѣ и манастиритѣ. За тази цѣль се изисква, прѣди всичко, моето височайше разрѣшение и издаването на единъ царски актъ. Обаче мѣстниятъ войвода-забитинъ заедно съ други държавни служители, които ламтятъ за лично богатство и които въ душитѣ си пазятъ користолюбиви цѣли, снабдени съ надлежна бюрултия и съ мураселе, нахлуватъ на сила въ извѣстния бѣлѣжитъ манастиръ, нареченъ „Рилски манастиръ“, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза. Тоя извѣстенъ манастиръ е старъ и привилегированъ, и е отъ ония манастири, които подпадатъ подъ юрисдикцията на Цариградския патриархъ. Споредъ както ми се донася, мѣстниятъ войвода, въ качеството си на градски началникъ (забитъ), придруженъ отъ нѣкои държавни служители, е заплашвалъ, биелъ и изтезавалъ бѣднитѣ монаси отъ тоя манастиръ, като ги заставявалъ да му плащатъ незаконни парични глоби и налози, за да не прави ревизия на черквитѣ и манастиря имъ.

Патриархътъ, като мисли, че тѣзи дѣйствия на мѣстния войвода (забитъ) сж незаконни и явно противоречатъ на правата и привилегиитѣ, узаконени отъ властѣта ми, — моли прѣдъ императорския ми диванъ, да му издамъ по тоя въпросъ единъ височайши царски актъ, чрѣзъ който да се даде заповѣдъ за спиране и прѣкратыване на всички вилнѣния и насилия, които се вършатъ надъ бѣднитѣ монаси почти всѣкидневно. Молбата на патриарха, като законна, се прие и уважи, и за справка се изпрати въ отдѣленieto на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ кратката бѣлѣжка („деркенаръ“), която се извлѣче отъ тази архива, се установява слѣдното. — Черквитѣ и манастиритѣ, които се владѣятъ отъ патриарха и отъ нему подвѣдомственитѣ митрополити, се считатъ неприкосновени и никой отъ моитѣ държавни служители и войници, ако не сж снабдени съ моя султанска грамота, не може само съ една проста бюрултия, да влиза на сила въ тѣзи черкви и манастири, нито да прави въ тѣхъ ревизия. Тѣзи стари черкви и манастири, съгласно съ узаконенитѣ традиционни права, ще могатъ да се владѣятъ, както и по-прѣди, само отъ патриарха и отъ подвѣдомственитѣ нему митрополити,

Това обстоятелство е точно обяснено въ текста на височайшия царски бератъ, който е подаренъ на речения патриархъ.

И така, възъ основа на тѣзи права и привилегии, които иматъ сила на законъ и споредъ които би трѣбало да се дѣйствува, азъ благоволихъ да издамъ тоя си султански ферманъ.

Като пристигне тамъ, заповѣдвамъ ти да дѣйствувашь строго съгласно съ духа на тоя ми свещенъ актъ. При това заповѣдвамъ ти да имашъ прѣдъ видъ, когато дѣйствувашь, да се ръководишь по тоя въпросъ споредъ узаконенитѣ традиции, права и привилегии, написани въ текста на височайшитѣ царски берати, които сж подарени както на патриарха, така и на неговитѣ подвѣдомствени митрополити. Трѣба да знаешъ още, че тѣзи берати сж валидни, защото дума по дума сж записани и протоколирани въ финансовитѣ тефтери на императорското ми съкровище. Старай се да отбѣгвашъ, колкото е възможно повече, незаконнитѣ дѣйствия. Не допускай, въ прѣдѣлитѣ на твоята сѣдебна юрисдикция, да се вършатъ прѣстѣпления и незаконни дѣйствия противъ узаконенитѣ стари права и привилегии, съ които е надаренъ тоя манастиръ и монаситѣ, що живѣятъ тамъ. Вземи нужнитѣ мѣрки да забранишь на нѣкои алчни за пари държавни служители, да не нахлуватъ на сила въ тоя манастиръ, нито да правятъ въ него насилствена, незаконна ревизия, съ цѣль да сплашатъ бѣднитѣ монаси и да ги ограбятъ за лична своя облага. Старай се всички такива незаконни дѣйствия и насилия да прѣмахнешъ окончателно.

Тѣй да знаешъ, тѣй да дѣйствувашь!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми императорски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Константи́нѣ днесъ, 24 Джемази-юл-ахъръ 1152 год. отъ агира (16 септемврий 1739 г. отъ Р. Хр.).

22.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Константи́нѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ I. — Заповѣдъ, да не се взиматъ данѣци за земи и недвижими имоти отъ Рилския манастиръ. — Тукъ се изтъква, че манастирътъ се намиралъ подъ юрисдикцията на Ипекския патриархъ И о а н и к и й.

1155 год. 1 Мухаремъ (1742 год. 24 Февруарий).

До високо-просвѣтенитъ, славни и справедливи кадии на казитѣ: Дупнишка и др. Нека Богъ увеличи вашата сила и слава!

Отъ съдържанието на тоя ми височайши царски актъ, украсенъ съ императорскитѣ ми високи знакове, който ще ви пристигне, ще узнаете обстоятелството, че монахътъ *Иоаникий*,

който е патриархъ на *Инекъ* и на подвѣдомственитѣ му мѣста и кази, е подалъ въ прѣстолния ми градъ „*Дер-и-сеадетъ*“, до императорския ми диванъ една писмена молба. Въ тая молба се явява, че монаситѣ, които живѣятъ въ монастыря, нареченъ „Рилски монастырь“, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза, сж били привилегировани и не сж плащали до сега никакъвъ данъкъ за земитѣ и емляцитѣ, лежащи въ землището на кое да е село въ сжщата каза и зависещи отъ речения монастырь. Мѣстната власть е признавала тѣхната привилегия и не е изисквала отъ монаситѣ никакви данъци за тѣхнитѣ имоти, обаче селянитѣ отъ селото Рила на сила сж изисквали отъ тѣхъ данъци, като имъ казвали слѣднитѣ думи: „вие, съгласно съ височайшата царска заповѣдь, сте длѣжни заедно съ насъ да изплащате всичкитѣ данъци за своитѣ имоти“. Тѣзи заявления на поменатитѣ селяни сж противозаконни и не сж лоялни, още повече, че сж били отправяни съ закани и принуждения къмъ монаситѣ, за да заплащатъ тѣ данъци за имоти и земи, за които нищо не би трѣбало да се плаща.

Реченитѣ монаси, за да не плащатъ и за да не имъ се изискватъ никакви данъци, по-прѣди сж издѣйствували отъ царския ми дворъ единъ височайши султански ферманъ. По силата на тоя свещенъ актъ, насилията и принужденията върху тѣхъ сж били прѣкратени, а самитѣ селяни били заставени да не изискватъ за напрѣдъ на сила никакви незаконни данъци. Сега обаче, споредъ както ми се явява, реченитѣ селяни отъ селото Рила отново се подигнали противъ монаситѣ и ги заставяли на сила да плащатъ на правителството данъци и налози. По поводъ на това поменатиятъ патриархъ моли прѣдъ височайшия ми диванъ, да издамъ новъ височайши царски актъ, за да може по силата на тоя актъ да се прѣкратятъ и прѣмахнатъ насилията и вилнѣнията, които се вършатъ надъ бѣднитѣ монаси.

И тѣй, за да се дѣйствува съгласно съ канона, азъ, като императоръ, благоволихъ и издадохъ настоящия си царски ферманъ. Прочее, щомъ пристигне тамъ, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате по тоя прѣдметъ точно и акуратно, като се рѣководите съобразно съ духа и смисъла на тази ми царска заповѣдь. При това заповѣдвамъ ви да обръщате по-сериозно внимание на оплакванията, подавани отъ реченитѣ монаси и да ги разрѣшавате съгласно съ шериата. Освѣнъ туй гледайте, рѣшенията, които биха се издали, да не противоречатъ на закона и шериата. Трудете се, тѣзи монаси-рая, като свободни граждани, да живѣятъ мирно и спокойно, и да не имъ досаждатъ селянитѣ отъ казаното село. Въ случай, че монаситѣ не владѣятъ и не притежаватъ такива земи и емляци, за които трѣба да изплащатъ законни данъци, заповѣдвамъ ви да вземете строги мѣрки и да не допускате на селянитѣ отъ това село да вършатъ надъ монаситѣ принуждения и насилствени дѣйствия, тѣй като тѣ сж противни на канона и на свещения шериатъ. Постарайте се, колкото е възможно повече, за прѣмахването корена на тѣзи явни и скрити закани и жестокости, Лицата,

които биха се противили на тая ми царска заповѣдь, ще запишете въ особенъ списъкъ и ще окачествите като непокорници на султанската ми властъ. Този списъкъ, придруженъ съ рапортъ, ще изпратите незабавно въ прѣстолния ми градъ за мое по-нататъшно разпореждане.

Повторно ви заповѣдвамъ, по тоя въпросъ да постъпвате напълно съгласно съ духа и съдържанието на тая ми царска заповѣдь. Никакво друго оплакване по въпроса да нѣма. Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате! Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на височайшитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми височайши царски ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиние днесъ, първи день отъ мѣсець Мухаремъ, 1155 година отъ егира (1742 год. 24 Февруарий Р. Хр.).

23.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Махмудъ ханъ I. — Заповѣдь, да не се прави ревизия на черквитѣ и да не се изисква десетъкъ и поземеленъ налогъ отъ Рилския манастиръ.

1156 год. 4 Шеваль (1743 г. 10 Октомврий).

До високо-просвѣтления, славенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ продължи твоята сждебна дѣйность!

Съ пристигането на тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми знакове, ще узнаете, какво Цариградскиятъ гръцки патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми градъ Костантиние, сж подали до императорския ми диванъ една молба, надлежно подпечатана. Въ молбата се излагатъ подробно правата и привилегиитѣ, споредъ които раята-християни, още отъ деня на завоеването страната имъ отъ Исляма, сж се ползували съ пълна и неограничена свобода при владѣнието на своитѣ черкви и манастири, както сж ги владѣли и по-прѣди. Това нѣщо се твърди и отъ текста на височайшия ми царски бератъ, който е подаренъ на речения патриархъ. Въ тоя султански бератъ изрично е казано, че безъ царската свещена заповѣдь християнскитѣ черкви и манастири никой не може да ги владѣе като своя собственость. Сжщо тамъ, въ берата, се обяснява, че безъ царска заповѣдь не се допуска ревизирането и прѣглеждането на черквитѣ и манастиритѣ отъ мѣстнитѣ власти. Слѣдователно, отъ тѣзи обяснения се вади заключение, че никой вънкашенъ човѣкъ, който и да бжде той, не може на сила да нахлува въ каквито и да е християнски храмове и манастири.

Въ известната планина „Рила“, Дупнишка каза, е скътанъ прочутиятъ старъ манастиръ, нареченъ „Св. Иванъ“. Тоя манастиръ се намира подъ вѣдомството на цариградскитѣ патриарси. Той е привилегированъ и никому не се е позволявало да нахлува въ неговитѣ имѣния. Обаче нѣкои правителствени служители и други злонамѣрени личности, съблазнени отъ мисль за лична материална облага, безъ моя изрична заповѣдъ, нахлували на сила вжтрѣ въ тоя манастиръ, заплашвали монаситѣ тамъ, и съ закана казвали тѣзи думи: „вашиятъ манастиръ е поправянь, затова ние дохаждаме, съ мураселе и съ бюрултия, да го ревизираме, за да видимъ, какво има поправено“. И така, злосторницитѣ, противъ духа на привилегиитѣ на манастиря, които сж вписани и изложени обстоятелно въ текста на височайшия ми царски бератъ, почвали да мжчатъ, изтезаватъ и принуждаватъ монаситѣ отъ манастиря, като се домогвали по тоя начинъ да изтръгнатъ отъ тѣзи монаси нѣкои парични суми, като глоби. Такива прѣстѣпни дѣйствия, както ми се съобщава отъ мѣродавнитѣ мѣстни кржгове, сж вършени и не прѣставатъ да се вършатъ дори до сега. Види се, злосторницитѣ сж рѣшени да дѣйствуватъ така до тогава, докато противъ тѣхъ не се издаде отъ императорския ми диванъ надлежащия царски *едиктъ* за спиране на тѣзи насилия.

За своето несносно и тежко положение монаситѣ отъ тоя манастиръ сж се оплакали направо прѣдъ патриарха. Послѣдниятъ, възъ основа на своя царски бератъ, който се пази у него, подава до императорския ми диванъ тази жалба и проси да му издамъ единъ високъ царски актъ за прѣмахването на всички подобни насилия. Патриархътъ иска, въ свещения ми актъ, който ще издамъ, да се прѣдпише и заповѣда на провинциалнитѣ власти, както и на царскитѣ служители, *„ехли урфѣ-тайфалари“*, така: „да не нападатъ за напрѣдъ бѣднитѣ монаси, живѣещи въ Рилския манастиръ, нито да ги изтезаватъ и мжчатъ, нито да ги обиратъ и ограбватъ съ ѳмисль за своя лична облага и отъ користолюбие; да не вършатъ дѣйствия, които сж противни на шерията и канона; органитѣ на мѣстната власть сж длжжни да дѣйствуватъ законно и безпристрастно, като се ржководятъ отъ духа и смисъла на правата и привилегиитѣ, подарени на тоя манастиръ. Молбата на речения патриархъ се прие и за справка се изпрати въ архивата на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище. Отъ забѣлжжката, която като „деркенаръ“ се извади отъ старитѣ книжа въ тая муката, се установи нагледно, че въ текста на издаденитѣ по-прѣди царски берати, които сж били подарявани на Цариградскитѣ гръцки патриарси, дѣйствително е записано, че владѣнието на старитѣ черкви и манастири е повѣрено на париарситѣ, понеже тѣ се считатъ за духовни началници на раята-християни. Безъ изричната моя заповѣдъ никой не може да ги отнема на сила отъ ржцѣтѣ на духовенството и монаситѣ. Така че, въ черквитѣ и манастиритѣ, които се владѣятъ отъ патриаршията и митрополи-

титѣ, забранява се на правителственитѣ ми служители и на войницитѣ ми, да нахлуватъ на сила и да причиняватъ насилия, злодѣяния и грабежи: подобна забрана е изрично спомената въ царскитѣ берати.

Прочее, възъ основа на тази справка и на прѣдставената ми бѣлѣжка, която има сила на законъ и споредъ която трѣба да се дѣйствува, — азъ, като императоръ, благоволихъ и издадохъ тоя си височайши царски ферманъ.

Като ти пристигне тази ми царска заповѣдь, прѣдписвамъ ти строго, да дѣйствувашъ по тоя въпросъ, съобразно съ духа и смисъла на тази подадена отъ речения патриархъ молба. Въ дѣйствиата и постѣпкитѣ си трѣба да бѣдешъ лояленъ и вѣренъ на закона и шериата, като гледашъ тѣ да хармониратъ напълно съ духа и смисъла на привилегиитѣ, изложени въ текста на императорския ми височайши бератъ. Тоя царски бератъ се счита валиденъ, понеже е регистриранъ въ финансовитѣ тефтери, които се пазятъ въ императорското ми съкровище: той има сила на законъ. Бѣди внимателенъ и пази се, колкото е възможно повече, отъ дѣйствиа, които по духа си противоречатъ на правата и привилегиитѣ на черквитѣ и монастиритѣ. По никой начинъ недѣй допуска да ставатъ на сила нахлувания въ тѣхъ. Произволи, насилия и мѣчения на монаситѣ отъ тоя монастирь не искамъ да ставатъ. Тѣй да знаешъ, тѣй да дѣйствувашъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми императорски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 4 день отъ мѣсець Шеваль 1156 год. отъ егиря (11 Октомврий 1743 г. Р. Хр.).

24.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ I. — Заповѣдь, да не се позволява никому да нахлува въ Рилския монастирь и земитѣ му.

1163 год. 30 Шеваль (1750 год. 20 Септемривъ).

До тебе, мой славни и достоенъ везире, първи съвѣтничко, всеизвѣстни управничко, ти, който умѣло рѣководишъ държавнитѣ учрѣждения; ти, който тактично насочвашъ общественитѣ дѣла; ти, който успѣшно разрѣшавашъ экономичнитѣ въпроси, засѣгащи държавната ми политика; ти, който здраво укрѣпвашъ основитѣ на моята империя и на моето благополучие; ти, който твърдо поддържашъ стѣдповетѣ на държавния ми строй; ти, който си прѣизпълненъ съ блага и милости отъ Бога-Вишнаго; ти, мой велики и мо-

щенъ везире, сега генералъ-губернаторъ на Румелийската областъ, бжди готовъ да изслушашъ заповѣдта ми! Дано Всевишниятъ продължи твоята власть и възвеличи твоята слава! Сжщо и до васъ, мои високо-просвѣтени и славни кадии на Дупнишката и други кази. Нека Богъ продължи вашата сждебно-шериятска дѣйность!

Съ пристигането на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитъ ми знакове, ще разберете, какво монаситъ отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, лежащъ въ територията на вакѣфскитъ села, въ планината Рила, които притежаватъ тоя ферманъ, сж подали въ прѣстолния ми градъ, „Дер-и-сеадегъ“, до императорския ми диванъ една надлежно подписана и подпечатана молба. Въ нея просителитъ заявяватъ, че въ землището на речения манастиръ тѣ, още отъ старо врѣме, били притежавали, съ шериятски актове и съ тапии, имоти, като: гори, земи, пасбища, кжшлаци и егреци. Навлизането на външни лица въ тѣзи тѣхни имоти по-прѣди е било забранено и никой не е можалъ и не е смѣялъ да нахлува въ тѣхъ. Монаситъ-просители заявяватъ още, че прѣзъ сезона за изкарване стадата и добитъка на паша, тѣ сж били свободни, както да изкарватъ своитъ си стада на паша, тѣй и да зимуватъ и да използватъ водитъ и трѣвитъ, които се намиратъ въ тѣзи манастирски имоти. Монаситъ за тази цѣль сж изплащали редовно на свещения вакѣфъ опрѣдѣления наеменъ данъкъ, до колкото това имъ било възможно. Обаче спяхията *Мустафа*, който като заиминъ е владѣлъ селото Рила и редица други села, лежащи до това село и влизащи въ неговия зияметъ, се явява сега претендентъ и казва така: „Пасбището ми-егрекътъ лежи въ землището на това село, което се намира подъ вѣдомството на моя зияметъ. Заради това азъ имамъ право да притежавамъ тоя свой егрекъ“. Вслѣдствие на този споръ между монаситъ и речения заиминъ *Мустафа*, възбудилъ се процесъ за собствеността на тая гора. Въ деня на разглеждане процеса, доказало се най-нагледно обстоятелството, че въпросния егрекъ сж притежавали съ тапии и актове монаситъ на Рилския манастиръ. Сждътъ, като се убѣдилъ въ неоснователността на претенцията, заявена отъ заимина *Мустафа*, отхвърлилъ искането на послѣдния и рѣшилъ процеса въ полза на монаситъ, на които билъ издаденъ и надлежния сждебно-шериятски худжетъ. Подиръ окончателното рѣшение на процеса, и слѣдъ като билъ издаденъ на монаситъ худжета, заиминътъ *Мустафа* подновилъ иска си прѣдъ сжция сждъ, но сждътъ отхвърлилъ тоя искъ като незаконенъ. Това сждебно рѣшение било потвърдено и легализирано съ подписа на кадията, който билъ положенъ отгоръ, въ началото на тоя худжетъ. Съ това рѣшение монаситъ отъ Рилския манастиръ се признавали за истински владѣтели на тази спорна мѣстность и имъ се позволило повторно да я владѣятъ. Поменатиятъ *Мустафа* заимъ обаче и отъ това повторно рѣшение на мѣстния сждъ не само не останалъ доволенъ, но си позволилъ да върши произволи

и да отправя заплашвания към реченитъ монаси. Заинтересуванитъ страни по тоя въпросъ се обръцатъ направо до шейх-ул-исляма, споредъ както ми се съобщава, и изваждатъ отъ послѣдния двѣ свещени фетви. Съгласно съ тия фетви, съ шериятския худжетъ и съ крѣпостнитъ актове, спорниятъ въпросъ се уяснилъ и се установило пълното право на монаситъ да владѣятъ тази спорна гора.

Прѣдъ видъ на тѣзи противозаконни дѣйствия, които се вършатъ надъ рилскитъ монаси отъ единъ царски заиминъ, — просителитъ съ писмена молба се обръцатъ за милость къмъ императорския ми диванъ и молятъ да имъ издамъ единъ царски актъ, по силата на който поменатиятъ заимъ Мустафа да спре своитъ насилия и заплашвания, и да не нахлува на сила въ чужди земи. Азъ, като императоръ, напълно уважахъ молбата на просителитъ и имъ издадохъ тоя височайши ферманъ. Щомъ пристигне той, повелявамъ ви да дѣйствувате по тоя прѣдметъ точно и акуратно, съгласно съ закона и справедливостъта. Постарайте се, прѣди всичко, да прѣгледате съ голѣмо внимание слѣднитъ книжа: двѣтъ свещени фетви, сѣдебния худжетъ и крѣпостнитъ актове за тая гора. Вие сте длъжни да се произнесете безпристрастно по въпроса, въ крѣга на постановленията, които сж изложени въ тѣзи книжа. Ако видите, че въпроснитъ имоти: гора, яйлжкъ, кжшлакъ и егрекъ, сж записани въ тефтера на зиямета и лежатъ въ землището на селото, принадлежаще на заимъ *Мустафа*, а тѣй сжщо и приходтъ имъ се е получавалъ отъ неговия *зияметъ*; — то пакъ речениятъ Мустафа заимъ нѣма право на сила да нахлува въ тѣзи имоти. А въ случай, че тѣзи спорни гори биха лежали вътрѣ въ границитъ на поменатото вакѣфско село, сир. на поменатия манастиръ, и произведенията имъ сж записани като приходъ на тоя манастиръ, — въ подобенъ случай вие сте длъжни да дѣйствувате не иначе, освѣнъ съобразно съ духа и смисъла на крѣпостнитъ актове, които се намиратъ въ рѣцѣтъ на монаситъ. Стадата едъръ и дребенъ добигъкъ, принадлежащи на послѣднитъ, ще могатъ, въ врѣме на сезона за паша, свободно да влизатъ въ тѣзи гори, да пасятъ тамъ, да се ползуватъ отъ водитъ и трѣвитъ, а монаситъ ще изплацатъ, споредъ материалното състояние на манастиря, опрѣдѣления данкъ на вакѣфа. Строго забранявамъ на поменатия заиминъ Мустафа да нахлува на сила въ границитъ на тѣзи спорни гори.

Вие не сте длъжни да рѣшавате въпроса, дали той има нѣкое право, споредъ шерията, да нахлува на сила въ тѣзи гори, и дали неговиятъ процесъ може да почива на шериятски постановления, както това е забѣлѣзано на гърба на сѣдебния худжетъ, дѣто повторно е сложенъ собствения подписъ на самия кадия. Това обстоятелство вие нѣма да взимате подъ внимание. Важното въ случая е, дѣто заиминътъ Мустафа, въпрѣки сѣдебно-шериятския худжетъ, си е позволилъ да дѣйствува на своя глава, произволно, на сила и съ принуждение. Заповѣдвамъ ви пакъ да вземете най-строги мѣрки, за да спрете и прѣмахнете окончателно

всѣкакви насилия и вилнѣния. Монаситѣ, съгласно съ крѣпостнитѣ актове и сѣдебно-шериятския худжетѣ, що притежаватѣ, трѣба да бждатѣ пълни владѣтели на тѣзи спорни имоти. Особно усърдие положете и недѣйте допуска да се вършатѣ надѣ реченитѣ монаси произволи, заплашвания и незаконни дѣйствия. За напрѣдъ не допускайте никого, който и да бжде той, да върши беззакония и дѣйствия, противни на свещенитѣ фетви, на сѣдебно-шериятския худжетѣ, на крѣпостнитѣ актове и на високата ми царска заповѣдь. Строго е забранено да допускате външни лица, които нѣматѣ нищо общо съ вакѣфа, да влизатѣ и да се разпореждатѣ въ тѣзи вакѣфски дѣла. Онѣзи лица, които не биха се покорили и не биха слушали царската ми заповѣдь, а биха продължавали да капризничатѣ (инатѣ) и да противодѣйствуватѣ, заповѣдвамъ ви да ги запишете въ особенъ списъкъ съ означение тѣхното име и фамилия; а тоя списъкъ, придруженъ съ рапорта ви, ще изпратите въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ за мое по-нататѣшно разпореждане. Внимавайте, повторно оплакване по тоя въпросъ да не ми се изпраща, за да не бжда строгъ и заставенъ да издавамъ друга височайша заповѣдь. Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на императорскитѣ ми знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ градъ Костантиниѣ днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Шеваль 1163 год. отъ егира (20 Септемврий 1750 год. Р. Хр.).

Ф Е Т В А I.

Въпросъ: Когато едно дѣло е рѣшено и по него има издаденъ отъ сѣда худжетѣ, — може ли и допуска ли се отъ шерията да се разглежда повторно?

Отговоръ: Не.

Подп.: Смирениятъ *Ес-Саидъ Муртеза*,
шеих-ул-ислямъ и мюфтия.

Ф Е Т В А II.

Въпросъ: Ако нѣкой кадия би разгледалъ и рѣшилъ повторно такова дѣло, рѣшението на тоя кадия може ли да се счита валидно и да се изпълнява като законно рѣшение?

Отговоръ: Не; не може по никой начинъ да се изпълнява, защото е невалидно.

Подп.: Шеих-ул-ислямъ, смирениятъ
Ес-Саидъ Муртеза.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Константино̀ле отъ султанъ Махмудъ ханъ I, по поводъ тѣжбата на единъ християнинъ-рая отъ с. Шипочанъ, Самоковска каза.

1163 год. 30 Шеваль (1750 год. 20 Септемврий).

До високо-просвѣтитѣ, достойни и справедливи кадии на Самоковската и др. кази. Нека Богъ подкрѣпи силата и продължи дѣйността ви!

Отъ съдържанието на тоя ми високъ актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, който ще пристигне тамъ, ще узнаете, че носителтъ на този мой ферманъ е жителъ отъ с. *Шипочанъ*, Самоковска каза. Тоя християнинъ-рая е подалъ до императорския диванъ въ прѣстолния ми градъ една надлежно подписана и подпечатана просба. Въ нея той разправя, че въ празното си мѣсто, лежаще въ прѣдѣла на сѣщото село, той съградилъ една кжщица, безъ да подозира, че съ това ще нанесе врѣда на нѣкого отъ сѣселянитѣ си. Обаче нѣкои злонамѣрени хора отъ казаното село, враждебно настроени къмъ него, почнали да го прѣслѣдватъ и не му позволявали да живѣе свободно въ кжщицата, като казвали: „ние не сме доволни отъ построяването на кжщата и не можемъ да търпимъ твоего живѣене въ нея“. По тази причина просителтъ се обърналъ за помощъ къмъ мѣстнитѣ сѣдебни власти и молилъ да се спратъ незаконнитѣ и противо-шериятски дѣйствия, вършени надъ него. Той възбудилъ прѣдъ кадията и процесъ, като прѣдставилъ една свещена фетва, издадена нему отъ шейх-ул-исляма за тази цѣль. Просителтъ искалъ отъ кадията да вземе прѣдъ видъ жалбата му и да му разрѣши свободното живѣене въ поменатата кжща, тѣй като, споредъ свещената фетва, никому не се нанася врѣда отъ това. А за да се тури край на постояннитѣ гонения и насилия, които търпи, той моли прѣдъ императорския ми диванъ, да му издамъ цѣлесъобразенъ височайши актъ.

Просбата на речения християнинъ се уважи и азъ, като императоръ, благоволихъ да му издамъ настояция султански актъ. Прочее, щомъ този мой актъ пристигне при васъ, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате въ дадения случай съгласно закона и правото. Подигнатия споръ разгледайте и рѣшете напълно справедливо, тѣй както и по-рано той е билъ рѣшенъ отъ мѣстния сѣдъ. Вие сте длъжни да вземете подъ внимание и старото положение на мѣстността, дѣто е била съградена кжщата и да видите, дали сега нѣма нѣкаква опасность за живѣенето на хората въ сѣсѣднитѣ кжщи. Прѣгледайте внимателно свещената фетва. Ако случаятъ изисква да издадете нѣкакво рѣшение (*илямъ*), постаарайте се да го поставите на здрава основа и да го съгласувате съ духа на шерията, като гледате при това да съобразите дѣйствията си

съ искането на свещената фетва. Ако се види, че съ тази новопостроена кѣща не се причинява нѣкому врѣда, противна на шериата; ако кѣщата нѣма такъв изгледъ, който да се забранява отъ шериата и поради това построяването ѝ е допустимо, — тогава вие сте длѣжни да дѣйствувате тѣкмо споредъ шериата и канона, като вземете мѣрки да се отстранятъ всички незаконни насилия, които биха се вършили надъ просителя. За напрѣдъ не позволявамъ никому да върши дѣйствия, противни както на свещената фетва, тѣй и на моята царска воля, изразена въ тая заповѣдь.

Въ случай, че нѣкои мѣстни жители, които нѣматъ нищо общо съ въпросното дѣло, биха се опитали силомъ да се намѣсятъ въ него, възлагамъ ви съ властѣта, която имате, да ги отклоните отъ такова намѣрение. За онѣзи лица, които не искатъ доброволно да се подчинятъ на моята заповѣдь, съставете особень списъкъ съ означение тѣхното име и фамилия; списъка, придруженъ съ илямъ отъ васъ, незабавно да ми се изпрати въ прѣстоленъ градъ за мое по-нататѣшно разпореждане. Положете всѣко старание, та подобна случка да не се повтаря и оплакване да нѣма, защото ще бѣде крайно неприятно за моята особа.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на императорскитѣ ми знакове, тутрата и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ славния ми прѣстоленъ градъ Константиноѣ днесъ, 30 Шеваль 1163 год. отъ егира (20 Септемврий 1750 год. Р. Хр.).

26.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Константиноѣ отъ султанъ Махмудъ хаѣ I, по поводъ просбата на рилскитѣ монаси, да се забрани всѣко незаконно нахлуване въ тѣхнитѣ гори и пасбища. Отъ дѣсно на фермана е пришита една фетва.

1163 год. 30 Шеваль (1750 год. 20 Септемврий).

До тебе, славни и достойни великъ везире, ти, който си първи мой съвѣтникъ и министъръ; ти, който умѣло рѣководишъ държавнитѣ учрѣждения; ти, който давашъ правилна насока на общественитѣ работи, на които всецѣло си се посветилъ; ти, който умно и съ тактъ разрѣшавашъ въпроситѣ отъ голѣма политическа важность за нациитѣ; ти, който енергично и мощно крѣпишъ основитѣ на империята и на благополучието; ти, който богато и щедро си надаренъ съ блага и милости отъ Всевишния; ти, славни мой паша, който сега заемашъ високия постъ — валия на Румелия. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощъ!

До васъ, високо-просвѣтени, достойни и славни кадии на Дупнишката и др. кази. Дано Богъ продължи вашата сѣдебно-шериятска дѣйность!

Като получите тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете слѣдното:

Монаситѣ, които живѣятъ въ едно отъ вакѣфскитѣ планински села, на име *монастирь Св. Иванъ*, Дупнишка каза, и носятъ настоящия височайши актъ, сѣ подали покорна молба до моя императорски диванъ. Просителитѣ явяватъ, че тѣхнитѣ дѣди и прадѣди, възъ основа на тапии и крѣпостни актове, сѣ владѣли отъ старо врѣме гори, пасбища (яйлѣжци), кѣшлаци и егреци, чиито граници сѣ точно опрѣдѣлени и лежали въ землището на речения монастирь (въ оригинала е казано: *реченото село*). За това тѣ изкарвали на паша своитѣ овце и едъръ добитѣкъ — лѣтно врѣме въ пасбищата (яйлѣжцитѣ), зимѣ въ кѣшлацитѣ, та използвали трѣвитѣ и водитѣ. Просителитѣ твърдятъ по тоя поводъ, че редовно си плащали дължимия данѣкъ на вакѣфа и знаели на здраво, че никой отъ вънъ не може да навлиза силомъ въ тѣхнитѣ пасбища и кѣшлаци. Обаче, нѣкои свирѣпи селяни изъ околността на монастиря почнали да се вѣстятъ при тѣхъ и да имъ казватъ: „тия пасбища сѣ наши, понеже зависятъ отъ нашитѣ егреци“. Селянитѣ-похитители не се задоволили само съ думи: произволно и противъ закона, тѣ взели да нахлуватъ въ монастирскитѣ владѣния и да биятъ бѣднитѣ монаси. Просителитѣ добавятъ къмъ това, че въпроснитѣ гори, пасбища и кѣшлаци били тѣхна пълна собственость, доказана съ крѣпостни актове и шериятски худжети, които по съдържание се сходятъ съ свещенитѣ фетви, издадени за тоя случай отъ шейх-ул-исляма. Така щото, тѣ владѣяли напълно законно поменатитѣ имоти, за които притежавали и свещени фетви, и крѣпостни актове (*темесюци*) и шериятски худжети. Прѣдъ видъ на това просителитѣ-монаси молятъ прѣдъ моя императорски диванъ, да издамъ единъ височайши актъ, съ който да се забрани веднѣжъ за винаги всѣки произволъ и всѣко незаконно нахлуване въ тѣхнитѣ гори и пасбища.

Тая молба се уважи и азъ благоволихъ да издамъ настоящия си свещенъ актъ. Щомъ го получите, заповѣдвамъ ви да разрѣшите това дѣло строго законно и справедливо. Ще прѣгледате внимателно всички актове, които монаситѣ ще ви прѣдставятъ: свещенитѣ фетви отъ шейх-ул-исляма, сѣдебно-шериятскитѣ худжети и крѣпостнитѣ актове, издадени отъ разни учрѣждения. Селянитѣ изъ околността на монастиря, които претендиратъ за въпроснитѣ гори, пасбища и кѣшлаци, отъ 7—8 години насамъ не сѣ изкарвали въ тѣхъ на паша своитѣ овце и едъръ добитѣкъ. Ето защо тѣзи гори, пасбища и кѣшлаци се причисляватъ къмъ рода на ония земи, които могатъ да се продаватъ съ тапия на правоимѣщитѣ. Рилскиятъ монастирь като вакѣфъ ималъ право

да ги владѣе съ тапия и да получи надлежнитѣ тапийски актове. И монаситѣ отъ тоя монастырь сѣщо имали право да ги владѣятъ съ тапия, като свои стари егреци. За тѣхъ не трѣбало да се завежда никакъвъ процесъ, тъй като такива земи не подлежатъ на споръ. Установило се наистина, че реченитѣ гори, пасбища и кжшлаци, които се владѣли съ тапия, били считани за егреци. Въ тѣхъ зимѣ и лѣтъ били изкарвани овце и едъръ добитъкъ на паша. Данъцитѣ, дължими за тѣхъ на вакѣфа и опрѣдѣлени споредъ материалното положение на монаситѣ, били плащани редовно отъ подирнитѣ на чиновника по земитѣ. При все това поменатитѣ селяни, противно на канона, си позволявали да нахлуватъ въ тѣзи гори, пасбища и кжшлаци. Ако дѣйствително се установи, че имало подобни нахлувания, заповѣдвамъ ви да вземете бързи мѣрки за тѣхното прѣкратяване. Погрижете се да наредите така, че казанитѣ земи да се владѣятъ само отъ тѣхнитѣ законни стопани-монаситѣ, съгласно съ тѣхнитѣ шериятски худжети и крѣпостни актове. Недѣйте допуца никого да нахлува въ тѣхнитѣ владѣния. При това недѣйте позволява никому, който и да бѣде той, да дѣйствува противъ свещенитѣ фетви, издадени отъ шейх-ул-исляма, да прѣнебрѣгва шериятскитѣ худжети и крѣпостнитѣ актове, да не зачита настоящия ми царски актъ. Недѣйте допуца въ процеситѣ намѣсата на други хора, които нѣматъ нищо общо съ странитѣ. За ония лица, които не желаятъ да се подчинятъ на тази ми царска заповѣдъ, възлагамъ ви да съставите особенъ списъкъ съ означение тѣхното име и фамилия; списъка да се изпрати незабавно въ прѣстолния ми градъ за мое по-нататъшно разпореждане. Положете всичката си грижа, да не се повтаря подобно оплакване и да нѣма нужда да издавамъ новъ царски актъ за сѣщия въпросъ.

Тѣй да знаете!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 30 Шеваль 1163 г. отъ егира (20 Септемврий 1750 г. Р. Хр.).

Ф Е Т В А.

Въпросъ: Могатъ ли да се считатъ валидни ония свидѣтелски показания, които противоречатъ на разпространенитѣ въ обществото слухове?

Отговоръ: Не, не могатъ.

Авторъ на фетвата:
смирениятъ *Ес-Саидъ Муртеза*,
шейх-ул-ислямъ.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Константиинѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ I, по поводъ просбата на заимина Мустафа за гората Чаушица.

1164 год. 1 Ребби-юл-евелъ (1751 год. 16 Януарий).

До тебе, славни и достойни мой везире, първи съвѣтничко, всеизвѣстни уредничко на държавнитѣ учрѣждения; ти, който давашъ правилна насока на общественитѣ работи; ти, който умно и съ тактъ разрѣшавашъ важнитѣ въпроси на държавата ми; ти, който енергично и мощно крѣпишъ основитѣ на империята и на благополучието; ти, който си надаренъ съ всички земни и небесни блага отъ Царя на царетѣ; ти, славни и достойни мой везире, който сега заемашъ високия постъ — валия на Румелия. Дано Всевишниятъ Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До васъ, мои високо-просвѣтени и славни кадии на Дупнишката и др. кази. Нека Богъ продължи вашата сѣдебно-шериятска дѣйностъ!

Като получите този ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете, какво благородниятъ и доблестенъ заиминъ, Мустафа, е подалъ до моя императорски диванъ въ прѣстолния ми славенъ градъ, *Дер-и-сеадетъ*, една писмена молба. Въ молбата си просителтъ говори така:

„Повече отъ 60 години насамъ азъ владѣя безъ всѣкаквъ споръ гората, извѣстна подъ име *Чаушица-яйлъги*. Тя се намира въ Дупнишката каза, въ планината Рила, която, като *муката*, е завѣщана на вакъфа отъ покойния Гаази Мустафа паша, погребанъ въ гр. *Гейбусъ*. Въ тая гора лѣтно врѣме ние изкарваме на паша свои овце и говеда, и тѣ свободно се ползватъ отъ трѣвитѣ и водитѣ ѝ. На свещения вакъфъ, поради това, редовно и на врѣме сме плащали надлежния данѣкъ, опрѣдѣленъ споредъ материалното ни положение. Никой не е могълъ силомъ да навлиза въ прѣдѣла на тая ни гора. Обаче отъ извѣстно врѣме насамъ нѣкои монаси отъ манастиря „Св. Иванъ“, именно: отецъ Йосифъ, отецъ Геннадий, отецъ Максимъ, отецъ Серафимъ, отецъ Иларионъ, отецъ Антимъ, отецъ Яковъ, отецъ Арсений, отецъ Вениаминъ и др., изявяватъ претенция за речената гора, като казватъ: „двата егрека, именувани *токли-егреклеръ*, които служатъ за пасбища, влизатъ въ нашитѣ погранични зони и въ горитѣ, които ние притежаваме“.

Работата по тоя споръ, както е изложена отъ просителя, стои така: Мѣстниятъ сѣдебенъ съвѣтъ, по молбата на просителя, дошелъ на самата спорна мѣстностъ. Тамъ се образувалъ единъ импровизиранъ шериятски сѣдъ, който почналъ да разглежда и рѣшава дѣлото. Започнало се съ опрѣдѣляне границата на спорната мѣстностъ.

Границата захваща отъ рѣка *Илийна*, която допира до мѣстността *Градището*, върви право нагорѣ, минава прѣзъ рѣката за *Кръстовъ-долъ* и стига до *Бѣлия чамъ*. Отъ тамъ тя трѣгва нагорѣ и върви до мѣстността *Доруга*, която лежи въ землището на манастиря; отъ нея отива къмъ билото на планината, минава по него и стига до устието на рѣката. Отъ тамъ се спуща право на долу, върви по билото и стига до мѣстността, извѣстна подъ име *Мандрата на стария метохъ*, която лежи откъмъ страната на манастиря. Понататѣкъ границата върви успоредно съ гората и стига до мѣстността *Къзълъ-таши* (Червения камък); отъ тамъ върви пакъ успоредно съ гората и стига до мѣстността *Леденитъ езера*, отъ тамъ трѣгва по течението на рѣката, изкачва се право нагорѣ и допира до върха *Юртлукъ*; отъ него върви по мѣстността *Доруга*, изкачва се на върха, върви по билото на планината и послѣ слиза право на долу до мѣстността *Красна лѣка* (така е писано и на турски); отъ нея излиза и се свършва до рѣка *Илийна*.

Речениятъ просителъ, Мустафа заимъ, който претендира за гората *Чаушица*, чиито граници се означиха тукъ, доказалъ, че я владѣе независимо и самостоятелно повече отъ 60 години. Това се усановило отъ свидѣтелскитѣ показания на безпристрастни мюсулмани, разпитани по реда на свидѣтелитѣ. Възъ основа на тия доводи сждѣтъ рѣшилъ спора въ полза на поменатия заиминъ Мустафа и запрѣтилъ на отвѣтниците-монаси да нахлуватъ за напредъ въ землището на въпросната гора. Тя се признала за собственостъ на заимина Мустафа, комуто се издалъ и надлежния сждебенъ худжетъ. Като се облѣга на тоя именно худжетъ, Мустафа заиминъ моли сега прѣдъ моя диванъ, да му издамъ по въпроса единъ височайши актъ. Съ него речениятъ заиминъ иска да заповѣдамъ комуто трѣба, да внуши строго на отвѣтниците-монаси да не нахлуватъ произволно въ землището на гората *Чаушица* и да не нарушаватъ законното владѣние на стопанина ѝ.

Моятъ императорски диванъ, като уважи молбата на просителя, издаде настоящия царски актъ и заповѣда да се дѣйствува точно споредъ съдържанието му.

Прочее, щомъ пристигне при васъ този ми царски актъ, вие сже длѣжни да дѣйствувате законно и съобразно съ неговия текстъ. Заповѣдвамъ ви да прѣгледате отново и съ внимание въпросния худжетъ и да се ржководите по неговото съдържание. Ако видите, че поменатитѣ по-горѣ два егрека не влизатъ въ землището на горитѣ, притежавани отъ монаситѣ, и ако установите, че тамъ не сже идвали на паша тѣхнитѣ овце и говеда, — възлагамъ ви да дадете право на просителя, който е плащаль данѣкъ за егрецитѣ. Заповѣдвамъ ви обаче да обърнете внимание на обстоятелството, че тия два егрека могатъ да се купуватъ и владѣятъ съ право на тапия. Ако монаситѣ пожелаятъ, свободни сже да купятъ тая спорна гора отъ чиновника по земитѣ, и въ такъвъ случай спорѣтъ се прѣкрятъва.

Като се доказало прѣдъ сѣда, че речениятъ заиминъ Мустафа законно владѣе гората *Чаушица* и притежава само единъ егресъ отъ многото егреци въ Рила планина; като се установило, че неговиятъ едѣръ и дребенъ добитѣкъ лѣтно врѣме излизалъ на паша и се ползувалъ отъ трѣвитѣ и водитѣ на тая гора, — сѣдѣтъ справедливо съ худжетѣ разрѣшилъ спорния въпросъ и заставилъ отвѣтниците-монаси да прѣкратятъ процеса. Ако за въ бѣдѣще тия монаси се противятъ и дѣйствуватъ противъ шериата и худжета, възлагамъ ви да спрете всѣкакви незаконни дѣяния и да турите край на тѣхния споръ. Заповѣдвамъ ви да вземете мѣрки, гората, споредъ сѣдебно-шериатския худжетъ, да се притежава само отъ законния ѣ стопанинъ, Мустафа заимъ. Подирниятъ има пълно право да я владѣе тѣй, както я владѣлъ до сега. На монаситѣ забранявамъ да дѣйствуватъ незаконно въ дадения случай, а вие недѣйте допуша да се вършатъ отъ тѣхъ противо-шериатски дѣла. Вземете строги мѣрки и внушете имъ веднѣжъ за винаги, да не нахлуватъ въ тази гора, нито да прѣдизвикватъ спорове и смутъ за нея. Гледайте да не допуснете нѣкого, да върши дѣяния, противни на закона и шериата и несѣобразни съ духа на тоя ми царски актъ. По никой начинъ недѣйте оставя чужди хора да се мѣсятъ въ тоя процесъ, тѣй като нѣматъ право да се бѣркатъ въ работитѣ на вакѣфа. А за ония лица, които не се покоряватъ на тая ми височайша заповѣдъ, съставете особенъ списѣкъ съ означение тѣхното име и фамилия; списѣка, придруженъ съ надлеженъ рапортъ отъ васъ, незабавно да се изпрати въ прѣстоления ми градъ Кѣстантиние за мое по-нататѣшно разпореждане. Внимавайте добрѣ, втори пѣтъ подобно оплакване да не се изпраща до императорския ми диванъ, за да нѣма нужда да издавамъ друга царска заповѣдъ по сѣщия въпросъ.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстоления ми славенъ градъ Кѣстантиние днесъ, първи день отъ мѣсецъ Ребби-юл-евель 1164 год. отъ егира (16 Януарий 1751 год. Р. Хр.).

28.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ I, по поводъ просбата на братя Молла Дервишъ и Молла Саллихъ за едно пасбище (егрекъ) отъ рода ресумли-яйлжги (пасбища облагани съ данъкъ).

1164 год. 1 Ребби-юл-ахъръ (1751 год. 15 Февруарий).

До тебе, достойни великъ везире, ти, който си пръвъ мистъръ и мой съвѣтникъ; ти, който умѣло ръководишъ държавнитѣ учрѣждения; ти, който давашъ правилна насока на общественитѣ дѣла, на които всецѣло си се посветилъ; ти, който мъдро и съ тактъ разрѣшавашъ въпроситѣ, които иматъ голѣмо политическо значение за народитѣ; ти, който мощно и енергично крѣпишъ основитѣ на империята и на благополучието; ти, който богато си надаренъ съ блага и милости отъ Бога Всевишенъ; ти, славни мой паша, който сега заемашъ високия държавенъ постъ — валия на Румелия. Дано Богъ възвеличи твоята слава и мощъ!

До високо-просвѣтенитѣ, великодушни и достойни кадии на Дупнишката и др. кази. Нека Богъ продължи вашата просвѣтена дѣйность!

Съ пристигането на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете, че двамата извѣстни братя, Молла Дервишъ и Молла Саллихъ, сж подали молба до императорския ми диванъ. Въ нея тѣ явяватъ, че единъ егрекъ-гора, съ едно пространство земя, чиито граници сж общеизвѣстни, лежи въ горитѣ, тѣй наречени *ресумли-яйлжги-ерлері*. Този егрекъ се намира въ Дупнишката каза, въ планината Рила, която е посветена на вакѣфа отъ Гаази Мустафа паша, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*. Този егрекъ се притежавалъ отъ баща имъ *Юмеръ*. Тамъ имало единъ егрекъ, който се притежавалъ отъ *Яхия*, и други два, които се владѣяли отъ *Ибрахима*. Тѣзи четири егрека задружно били владѣни отъ казанитѣ трима стопани. Всѣка година прѣзъ лѣтния сезонъ тѣ изкарвали на паша овце и едъръ добитѣкъ. Тѣхниятъ добитѣкъ се ползувалъ отъ водитѣ и трѣвитѣ на тѣзи егреци. Данѣцитѣ се плащали своеврѣменно на чиновника по земитѣ, споредъ материалното състояние на стопанитѣ. Прѣзъ 1160 год. отъ егира (1747 г. Р. Хр.) бащата на просителитѣ, Юмеръ, се поминалъ. Споредъ закона, неговиятъ дѣлъ отъ речената гора прѣминавалъ по наслѣдство на двамата му сина, Молла Дервишъ и Молла Саллихъ. Когато обаче послѣднитѣ се снабдили съ крѣпостни актове отъ вакѣфа, за да владѣятъ частта на баща си, и когато отъ никоя външна страна не се очаквала нѣкаквѣ прѣчка за владѣнието, — явили се като претенденти за тази частъ гора монаситѣ отъ манастиря „Св. Иванъ Рилски“, лежащъ въ Дупнишката каза. Тѣзи монаси открито и

направо заявили така: „тази гора е наша; ние ще я владѣемъ“. Похитителитѣ-монаси се явили въ случая като истински злодѣйци и грабители на чужди имоти. Тѣ вършили твърдѣ зловни дѣяния, каквито сж присжци само на професионални разбойници, които сж способни да пожертвуватъ голѣми парични суми, за да подкупятъ мѣстния кадия, само и само да постигнатъ гонимата цѣль.

Като излагатъ горното, просителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ царски актъ, съ който да заповѣдамъ комуто трѣба, да забрани на реченитѣ монаси да владѣятъ насилствено частъта отъ бащината имъ гора. За тая частъ просителитѣ казватъ още, че имали тапийски актове и желаятъ да се дѣйствува споредъ тѣхното съдържание. На поменатитѣ монаси трѣбало строго да се запрѣти споренето по тоя въпросъ, тъй като съ това имъ се причинявали голѣми врѣди и загуби.

И така, за да се дѣйствува съгласно закона по това дѣло, азъ благоволихъ да издамъ настоящата си царска заповѣдь. Прочее, щомъ я получите, вие сте длѣжни да дѣйствувате точно споредъ съдържанието ѝ. Заповѣдвамъ ви, при разглеждането на това дѣло, да бждете крайно внимателни и желая да издирите самата истина. Прѣдставенитѣ вамъ крѣпостни актове ще прѣгледате и проучите както трѣба. Бащата на просителитѣ прѣди 7—8 години, когато билъ още живъ, не билъ изкарвалъ на паша въ тази гора своитѣ овце и говеда. Доказано е, че той не плацалъ никакъвъ данъкъ на чиновника по земитѣ. По тази причина неговиятъ егрекъ трѣбало, споредъ закона, да се продаде на онѣзи, които имали право на тапия. Казало се на реченитѣ просители, че ужъ на тѣхъ не се падало възлагането на тази гора съ *право на тапия* и че тѣ по този начинъ не искали да я владѣятъ. Другитѣ двама съучастници въ владѣнието на четиритѣ егрека, Ибрахимъ и Яхия, отъ 30—40 години насамъ непрѣкъснато, всѣка година прѣзъ сезона, изкарвали на паша въ тѣхъ своитѣ овце и говеда, които се ползували отъ трѣвитѣ и водитѣ. За това тѣзи стопани плащали редовно на чиновника по земитѣ надлежнитѣ данъци, опрѣдѣлени споредъ тѣхното материално състояние. По тоя начинъ тѣ се считали законни стопани на тази гора. Прѣзъ това врѣме умрѣлъ бащата на просителитѣ, Юмеръ. Неговата частъ отъ гората, споредъ закона, прѣминавала по наслѣдство на синоветѣ му. Последнитѣ се снабдили съ крѣпостни актове и намислили да я завладѣятъ на сила. Прочее, ако установите, че реченитѣ монаси сж завладѣли тази частъ гора съвсѣмъ *произвольно* и ако тя по *законенъ редъ* трѣбало да прѣмине по наслѣдство на просителитѣ, — вие сте длѣжни да рѣшите този споръ въ полза на последнитѣ и то съгласно съ тѣхнитѣ крѣпостни актове. Така, тѣ ще могатъ законно да владѣятъ бащината си гора. Вземете мѣрки и недѣйте допуца да се вършатъ дѣйствия, които явно биха противоречали на крѣпостнитѣ актове и на царския ми ферманъ. Отстранявайте всички хора, които нѣматъ участие въ тоя процесъ, и недѣйте ги допуца да се мѣсятъ на сила въ него. За

онѣзи лица, които не биха се покорили на моята царска заповѣдь, а напротивъ биха дръзнали да се съпротивятъ, възлагамъ ви да съставите особенъ списъкъ съ означение тѣхното име и фамилия; тоя списъкъ незабавно да се изпрати въ прѣстолния ми славенъ градъ за мое по-нататъшно разпореждане. Положете всичката си грижа, да не се повтаря подобно оплакване, за да нѣма нужда да издавамъ другъ царски актъ за сѣщия въпросъ.

Тѣй да знаете!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, първи день отъ мѣсець Ребби-юл-ахжръ 1164 год. отъ егира (15 февруарий 1751 год. Р. Хр.).

29.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Османъ ханъ III*). — Заповѣдь, да се спратъ нахлуванията на чужди овчари въ горитѣ на Рилския манастиръ.

1169 год. 27 Ребби-юл-ахжръ (1756 год. 19 Януарий).

До високо-просвѣтенитъ, достойни и справедливи кадии на казитѣ (липсуватъ имена). Нека Богъ ви дарува мощъ и слава!

Отъ съдържанието на този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, който ще получите, ще узнаете слѣдното. —

Високо-славниятъ, достоенъ и вѣренъ придворенъ сановникъ, който носи титла *дар-ул-сеадет-агаси* и е министъръ на вакъфитѣ специално на двата свещени града, *Ел-Хаджи Ахмедъ ага*, (нека Богъ му даде мощъ и слава!) е намѣрилъ за нужно да отпрати до моя императорски диванъ единъ служебенъ рапортъ.

Отъ този рапортъ става ясно, че горската *мука* (*яйдж-мука*), която лежи въ Пловдивската каза и е завѣщана на вакъфа отъ покойния Гаази Мустафа паша, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*, още отъ старо врѣме била свободна и независима въ управлението си. Като такава, тя имала и отдѣлно финансово управление. Въ землището ѝ било строго забранено на всѣкакви чужди хора да влизатъ на сила.

Подъ вѣдомството на тази *мука* спада и знаменитата *света гора*, въ която е скътанъ прочутиятъ Рилски манастиръ

*) Султанъ Османъ ханъ III е царувалъ отъ 1168—1171 год. отъ егира (1754—1757 год. Р. Хр.).

„Св. Иванъ“. За гората си манастирътъ плащалъ на вакъфа наемъ, годишно по 100 гроша.

Въ земиѣ, които лежатъ въ старитѣ граници на манастирската *света гора*, нахлували силомъ цѣли групи овчари (*чобан-тайфалари*). Тѣ водили съ себе си огромни стада овце и вършили голѣми пакости, насилия и побои. Така, тѣ не само разваляли старитѣ граници на манастирската гора, не само нанасяли врѣди на наемателя, но съ беззаконнитѣ си дѣяния опустошавали съвсѣмъ земиѣ и трѣвитѣ на манастиря.

Поради това монаситѣ отъ речения манастиръ подали жалба до *мютевелията* (настоятника) на вакъфа и му се оплакали.

Безспорно е, че земиѣ и пасбищата, които лежатъ въ границитѣ на поменатата манастирска гора и се владѣятъ съ двоенъ наеменъ данъкъ за въ полза на вакъфа, трѣба да се използватъ единствено отъ наемателя. Нахлуванията на овчари и други лица въ тѣхъ сж съвсѣмъ незаконни и трѣба безусловно да се прѣкратятъ. Споредъ стария установенъ законъ, чужди хора и чужди стоки тамъ никакъ не могаѣ да се допуснатъ.

По тоя въпросъ покойниятъ султанъ, Махмудъ ханъ I, къмъ края на своето царуване, издалъ особенъ височайши актъ съ дата *28 Сеферъ 1168 год. отъ егира* (3 Декемврий 1754 год. Р. Хр.). Сега, по случай моето честито и славно възшествие на османския прѣстолъ, монаситѣ отъ Рилския манастиръ, чрѣзъ *мютевелията* на вакъфа, молятъ да се замѣни този свещенъ актъ съ новъ, издаденъ отъ менъ.

Азъ уважихъ тази молба и рѣшихъ да издамъ на монаситѣ новъ височайши актъ, който по смисълъ да бжде сходенъ съ прѣдишния. За това издавамъ този си ферманъ и заповѣдвамъ да се дѣйствува точно споредъ съдържанието му.

Прочее, като го получите, вие трѣба да направите постѣпки и разпоредби, строго съгласни както съ духа на прѣдишния свещенъ актъ, така и съ духа на настоящия, издаденъ отъ менъ. Покажете се напълно достойни и справедливи въ своитѣ постѣпки и разпоредби. Не желая никакъ да дѣйствувате противно на шериата и на моята царска воля. Тѣй да знаете!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми императорски актъ, написанъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиниѣ днесъ, 27 Ребби-юл-ахжръ 1169 год. отъ егира (19 Януарий 1756 год. Р. Хр.).

ПРЪПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Османъ ханъ III. — Заповѣдъ да се спратъ нахлуванията на чужди овчари въ горитѣ на Рилския манастиръ. Това е сжиятъ ферманъ № 29.

1169 год. 29 Ребби-юл-ахжръ (1756 г. 21 Януарий).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и справедливи кадии на казитѣ (липсуватъ имена). Нека Богъ ви дарува мощъ и слава!

Отъ съдържанието на този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещъни знакове, който ще получите, ще узнаете слѣдното. —

Високо-славниятъ, достоенъ и вѣренъ придворенъ сановникъ, който носи титла *дар-ул-сеадет-агаси* и е министъръ на вакъфитѣ специално на двата свещени града, *Ел-Хаджи Ахмедъ ага*, (нека Богъ му дарува мощъ и слава!) е намѣрилъ за нужно да отпрати до моя императорски диванъ единъ служебенъ рапортъ.

Отъ този рапортъ става ясно, че горската *мука* (*яйдж-мукатаси*), която лежи въ Пловдивската каза и е завѣщана на вакъфа отъ покойния Гаази Мустафа паша, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*, още отъ старо врѣме била свободна и независима въ управлението си. Като такава, тя имала и отдѣлно финансово управление. Въ землището ѝ било строго забранено на всѣкакви чужди хора да влизатъ на сила.

Подъ вѣдомството на тази *мука* спада и знаменитата *света гора*, въ която е скътанъ прочутиятъ Рилски манастиръ „Св. Иванъ“. За гората си манастирътъ плащаль на вакъфа наемъ, годишно по 100 гроша.

Въ земитѣ, които лежатъ въ старитѣ граници на манастирската *света гора* нахлували силомъ цѣли групи отъ овчари (*чобан-тайфалари*). Тѣ водили съ себе си огромни стада овце и вършили голѣми пакости, насилия и побои. Така, тѣ не само разваляли старитѣ граници на манастирската гора, не само нанасяли врѣди на наемателя, но съ беззаконнитѣ си дѣяния опустошавали съвсѣмъ земитѣ и трѣвитѣ на манастиря.

Поради това монаситѣ отъ речения манастиръ подали жалба до настояника на вакъфа и му се оплакали.

Безспорно е, че земитѣ и пасбищата, които лежатъ въ границитѣ на поменатата манастирска гора и се владѣятъ съ двоенъ наемъ данъкъ за въ полза на вакъфа, трѣба да се използватъ единствено отъ наемателя. Нахлуванията на овчари и други лица въ тѣхъ сж съвсѣмъ незаконни и трѣба безусловно да се прѣкратятъ. Споредъ стария установенъ законъ, чужди хора и чужди стоки тамъ никакъ не могатъ да се допушатъ.

По тоя въпросъ покойниятъ султанъ, Махмудъ ханъ I, къмъ края на своето царуване, издалъ особенъ височайши актъ съ дата

28 Септември 1168 год. отъ егира (3 Декемврий 1754 год. Р. Хр.). Сега, по случай моето честито и славно възшествие на османския прѣстолъ, монаситѣ отъ Рилския манастиръ, чрѣзъ настояника на вакѣфа, молятъ да се замѣни този свещенъ актъ съ новъ, издаденъ отъ менъ.

Азъ уважихъ тази молба и рѣшихъ да издамъ на монаситѣ новъ височайши актъ, който по смисълъ да бѣде сходенъ съ прѣдишния. За това издавамъ тоя си ферманъ и заповѣдвамъ да се дѣйствува точно споредъ съдържанието му.

Прочее, като го получите, вие трѣба да направите постѣпки и разпоредби, строго съгласни както съ духа на прѣдишния свещенъ актъ, така и съ духа на настоящия, издаденъ отъ менъ. Покажете се напълно достойни и справедливи въ своитѣ постѣпки и разпоредби. Не желая никакъ да дѣйствувате противно на шериата и на моята царска воля. Тѣй да знаете!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, тутрата и монограма ми, положени на чело на тоя ми императорски актъ, написанъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиние днесъ, 29 Ребби-юл-ахжрѣ 1169 год. отъ егира (21 Януарий 1756 г. Р. Хр.).

Вѣрно съ първообраза: смирениятъ
Ес-Саидъ Мехмедъ-Назифъ,
кадия да Самоковската каза.

Печатъ: *Ес-Саидъ Мехмедъ Назифъ*.

На гърба на прѣписа стои написано: Брой 5. Да се вземе сѣдебно мито 2 гроша.

Опрѣдѣлената сума отъ 2 гроша се получи въ касата на Самоковския сѣдъ. (М. П.) Сѣдебенъ съвѣтъ на Самоковската каза.

31.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Мустафа ханъ III*). — Заповѣдъ, да се спазва свободата и привилегиитѣ на рилскитѣ монаси.

1171 год. 25 Реджебъ (1758 год. 24 Мартъ).

До тебе, високо-просвѣтени, достоенъ и справедливъ кадия на Пловдивската каза, ти, който си ученъ мюсулманинъ, духовенъ синъ на Мохамеда, отличенъ органъ за разпространяване свѣтлитѣ лъчи на неговата вѣра; ти, който заемашъ високия сѣдейски постъ въ една добръ населена частъ отъ моята импе-

*) Султанъ Мустафа ханъ III е царувалъ отъ 1171—1187 год. егира (1757—1773 г. Р. Хр.).

рия и, въ името на свещения шериятъ, раздаващъ правда на населението ѝ. Нека Богъ ти дарува слава и продължи твоята дѣйность!

Сжщо до васъ, високо-просвѣтени, достойни и справедливи кадии на казитѣ (липсватъ имена). Дано Богъ подкрѣпи славата и дѣйността ви!

Като получите настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете, че монаситѣ отъ Рилския манастиръ сж отправили до моя императорски диванъ една покорна молба.

Въ молбата си просителитѣ явяватъ, че тѣхниятъ манастиръ, извѣстенъ подъ име „Св. Отецъ“ (така е писано и на турски), лежи въ Рила планина, Дупнишка нахия, Пловдивска каза. Планината е завѣщана на вакѣфа отъ покойния *Гаази Мустафа паша*, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*, а дѣлата на тоя вакѣфъ се намиратъ подъ вѣдомството на Пловдивския *назъръ*.

Манастирътъ „Св. Отецъ“ владѣе като своя собственостъ разни недвижими имоти, именно: ниви, ливади, лозя, градини, бостани, воденици, валявици. кошери съ пчели за медъ. Още отъ старо врѣме всички тия имоти били привилегировани и освободени отъ облагане съ данъци, като *ресуми-ашаръ*, *аварисъ-диваниѣ*, *текялифи-урфие* и пр. Това било записано както въ новитѣ, тъй и въ старитѣ правителствени тефтери. Въ границитѣ на тия имоти било строго забранено на всѣкакви чужди хора да влизатъ на сила.

При все туй, валията на Румелия и мютеселимитѣ на София и Кюстендилъ, отъ извѣстно врѣме насамъ, си позволявали да изпращатъ въ поменатия манастиръ по 5—10 души конници, за да събиратъ произволно данъци и да измѣчватъ монаситѣ.

Просителитѣ, като привеждатъ една кратка бѣлѣжка, извлѣчена отъ императорското ми девтерхане, отъ която се вижда, че тѣхнитѣ имоти били привилегировани и освободени отъ облагане съ данъкъ, и като посочватъ, че въпрѣки това тѣхнитѣ привилегии се нарушаватъ отъ властитѣ, — молятъ прѣдъ моя императорски диванъ, да имъ издамъ особенъ височайши актъ, съ който да се спратъ беззаконията и насилията, вършени надъ тѣхъ.

Тая молба се прѣпрати за справка въ старата архива, дѣто се пазятъ дѣлата на императорското ми девтерхане. Отъ краткото извлѣчение, което ми се достави отъ тамъ, се установява слѣдното. — Монаситѣ отъ Рилския манастиръ притежаватъ стари свещени актове, издадени отъ прѣдишнитѣ велики султани. Споредъ тѣхъ, манастирскитѣ имоти: лозя, градини, бостани, ниви, ливади и пр. — се считали привилегировани и освободени отъ облагане съ данъкъ. Сжщо и монаситѣ, които живѣяли въ тоя манастиръ, още отъ старо врѣме били освобождавани отъ налози, като *аварисъ-диваниѣ*, *текялифи-шаки*, *текялифи-урфие* и др.

Отъ справката пъкъ, направена въ книгата за отчетността на вакъфа на двата свещени града (*Хармеен-шерифеенъ*) — книга, пазени въ императорското ми съкровище, се установи слѣдното. — Монаситѣ, които живѣятъ въ манастиря „*Св. Отецъ*“, Рила планина, Дупницка нахия, Пловдивска каза, Румелийска областъ, сж привилегировани и освободени отъ всѣкакви данъци. Планината Рила принадлежи къмъ планинската муката, която е завѣдана на вакъфа отъ покойния *Гаази Мустафа паша*, погребанъ въ гр. *Гейбусъ*. Раята-християни, които живѣятъ въ тази муката, още отъ старо врѣме сж свободни и иматъ отдѣлно самостоятелно управление съ особно бюро за данъцитѣ. Поради това и монаситѣ тамъ се считатъ за свободни граждани на империята (*сербесиетъ*), съ право да владѣятъ своитѣ имоти съ привилегии. Освѣнъ туй манастирскитѣ земи, които сж изкопани съ брадва и състоятъ отъ ниви, ливади, лозя, градини, бостани, воденици и пр., сж привилегировани и освободени отъ облагане съ данъци, като *аварисъ-диваниѣ* и *текялифи-урфиѣ*.

Всичко изложено така било записано въ царската архива и така се уважавало. Сега обаче валията на Румелия, мотеселимитѣ на София и Кюстендилъ, и други държавни служители, произволно, на своя глава, безъ височайши ферманъ и безъ всѣки поводъ, изпрацали въ речения манастирь по нѣколко души войници-конници отъ категорията *левентъ-аскери*. Като пристигали въ манастиря, тия войници започвали да вършатъ дѣяния, противни на закона и шериата. Нѣкои отъ монаситѣ били мѣчени и бити до смъртъ, други -- обковавани въ желѣза, трети — затваряни и глобявани съ голѣми парични суми. Вънъ отъ това, подъ прѣдлогъ за нѣкакъвъ особенъ данъкъ, нареченъ *хѣдметъ-ресуми*, тѣзи войници взимали на сила отъ бѣднитѣ монаси, отъ кои 300, отъ кои 500 гроша.

Такива насилия и мѣчения, които явно противоречатъ на шериата, се вършатъ почти всѣки день и тѣ нѣма да иматъ край, ако не се издаде особенъ височайши ферманъ да ги спре. Просителитѣ хранятъ вѣра, че съ подобенъ царски актъ не само ще могатъ да се прѣкратятъ беззаконията, но и ще се уважаватъ напълно тѣхнитѣ права и привилегии.

Отъ кратката бѣлѣжка (*деркенаръ*), която ми се прѣдстави отъ девтерхането, става ясно, че тѣзи права и привилегии, подарени на реченитѣ монаси, сж обстоятелно и подробно записани въ императорското ми дефтерхане. Сжщо така, отъ тефтеритѣ на вакъфа на двата свещени града (*Хармеен-шерифеенъ*) се вижда, че по-рано билъ издаденъ особенъ височайши актъ съ дата 1159 год. отъ егира (1746 г. Р. Хр.), който опрѣдѣля подробно тѣзи права и привилегии, и то така, както тѣ сж опрѣдѣлени въ книгата за отчетността на *Хармеен-шерифеенъ*.

Ето защо, като имамъ прѣдъ очи бѣлѣжката, извлѣчена отъ девтерхането и прѣдставена отъ моя достоенъ министъръ на финанситѣ („*башъ-дефтердаръмъ*“), *Ел-Хаджи Ахмедъ ага*, и

като се основавамъ на бълѣжката, взета отъ тефтеритѣ на *Хармеен-шерифеенъ*, — азъ благоволявамъ да издамъ тоя си височайши актъ и повелявамъ строго, да се прѣкратятъ за напрѣдъ всѣкакви дѣяния, противни на закона и шериата. Като получите фермана, вие трѣба да се ръководите точно по съдържанието му. Възлагамъ ви да съгласите дѣйствиата си и съ духа на издадения по-рано височайши актъ съ дата 1159 год. отъ егира, като не забравяте да пазите пълната свобода, права и привилегии на раята-монаси, живѣещи въ границитѣ на поменатата *планинска муката*. Настоящиятъ ми царски актъ е регистрируванъ и прѣписанъ дума по дума въ тефтеритѣ, пазени въ императорското ми съкровище, затова трѣба да го почитате като законъ. Не желая никакъ да се вършатъ насилия и мжчения надъ моитѣ бѣдни монаси. Вземайте строги мѣрки и недѣйте допуща дѣяния, които явно биха противоречали както на царския актъ отъ 1159 г., тъй и на този, издаденъ отъ менъ.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате !

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на настоящия ми царски актъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиние днесъ, 25 Реджебъ 1171 год. отъ егира (24 Мартъ 1758 год. Р. Хр.).

32.

ПРѢПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Мустафа ханъ III.
Това е сжщиятъ ферманъ № 31.

1171 год. 25 Реджебъ (1758 год. 24 Мартъ).

До тебе, високо-просвѣтени, достоенъ и справедливъ кадия на Пловдивската каза, ти, който си ученъ мюсулманинъ, вѣренъ синъ на Мохамеда, отличенъ органъ за разпространяване свѣтлитѣ лжчи на неговата вѣра; ти, който заемашъ високия сждейски постъ въ една добръ населена частъ отъ моята империя и, въ името на свещения шериатъ, раздавашъ правда на населението ѝ. Нека Богъ ти дарува слава и продължи твоята дѣйность!

Сжщо до васъ, високо-просвѣтени, достойни и справедливи кадии на казитѣ (липисуватъ имена). Дано Богъ подкрѣпи славата и дѣйностьта ви !

Като получите настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете, че монаситѣ отъ Рилския манастиръ сж отправили до моя императорски диванъ една покорна молба.

Въ молбата си просителитѣ явяватъ, че тѣхниятѣ манастирь, извѣстенъ подъ име „Св. Отецъ“, лежи въ Рила планина, Дупнишка нахия, Пловдивска каза. Планината е завѣщана на вакѣфа отъ покойния *Гаази Мустафа паша*, погребанъ въ гр. *Гейбусъ*, а дѣлата на тоя вакѣфъ се намиратъ подъ вѣдомството на Пловдивския *назъръ*.

Манастирътъ „Св. Отецъ“ владѣе като своя собственостъ разни недвижими имоти, именно: ниви, ливади, лозя, градини, бостани, воденици, валявици, кошери съ пчели за медъ. Още отъ старо врѣме всички тия имоти били привилегировани и освобождени отъ облагане съ данѣци, като *ресуми-ашаръ*, *аварисъ-диваниѣ*, *текялифи-урфиѣ* и пр. Това било записано както въ новитѣ, тъй и въ старитѣ правителствени тефтери. Въ границитѣ на тия имоти било строго забранено на всѣкакви чужди хора да влизатъ на сила.

При все туй, валията на Румелия и мютеселимитѣ на София и Кюстендилъ, отъ извѣстно врѣме насамъ, си позволявали да изпращатъ въ поменатия манастирь по 5—10 души войници-конници, за да събиратъ произволно данѣци и да измѣчватъ монаситѣ.

Просителитѣ, като привеждатъ една кратка бѣлѣжка, извлѣчена отъ императорското ми дефтерхане, отъ която се вижда, че тѣхнитѣ имоти били привилегировани и освобождени отъ облагане съ данѣкъ, и като посочватъ, че въпрѣки това тѣхнитѣ привилегии се нарушаватъ отъ властитѣ, — молятъ прѣдъ моя императорски диванъ, да имъ издамъ особенъ височайши актъ, съ който да се спратъ беззаконията и насилията, вършени надъ тѣхъ.

Тая молба се прѣпрати за справка въ старата архива, дѣто се пазятъ дѣлата на императорското ми дефтерхане. Отъ краткото извлѣчение, което ми се достави отъ тамъ, се установява слѣдното. — Монаситѣ отъ Рилския манастирь притежаватъ стари свещени актове, издадени отъ прѣдишнитѣ наши султани. Споредъ тѣхъ, манастирскитѣ имоти: лозя, градини, бостани, ниви, ливади и пр. се считали привилегировани и освобождени отъ облагане съ данѣкъ. Сжщо и монаситѣ, които живѣли въ тоя манастирь, още отъ старо врѣме били освобождавани отъ налози, като *аварисъ-диваниѣ*, *текялифи-шаки*, *текялифи-урфиѣ* и пр.

Отъ справката пъкъ, направена въ книжата за отчетността на вакѣфа на двата свещени града (*Хармеен-шерифеенъ*) — книжа, пазени въ императорското ми съкровище, се установи слѣдното. — Монаситѣ, които живѣятъ въ манастиря „Св. Отецъ“, Рила планина, Дупнишка нахия, Пловдивска каза, Румелийска областъ, сж привилегировани и освобождени отъ всѣкакви данѣци. Планината Рила принадлежи къмъ планинската муката, която е завѣщана на вакѣфа отъ покойния *Гаази Мустафа паша*, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*. Раята-християни, които живѣятъ въ тази муката, още отъ старо врѣме сж свободни и иматъ отдѣлно самостоятелно управление съ особно бюро за данѣцитѣ. Поради това и монаситѣ тамъ се считатъ за свободни граждани на империята

(*сербесиетъ*), съ право да владѣятъ своитѣ имоти съ привилегии. Освѣнъ туй монастирскитѣ земи, които сж изкопани съ брадва и състоятъ отъ ниви, ливади, лозя, градини, бостани, воденици и пр., сж привилегировани и освободени отъ облагане съ данъци, като *аварисъ-диваниѣ* и *текялифи-урфѣиѣ*.

Всичко изложено така било записано въ царската архива и така се уважавало. Сега обаче валията на Румелия, мютеселимитѣ на София и Кюстендилъ, и други държавни служители, произволно, на своя глава, безъ височайши ферманъ и безъ всѣки поводъ, изпращали въ речения монастирь по нѣколко души войници-конници отъ категорията *левентъ-аскери*. Като пристигали въ монастиря, тия войници започвали да вършатъ дѣяния, противни на закона и шерията. Нѣкои отъ монаситѣ били мжчени и бити до смъртъ, други — обковавани въ желѣза, трети — затваряни и глобявани съ голѣми парични суми. Вънъ отъ това, подъ прѣдлогъ за нѣкакъвъ особенъ данѣкъ, нареченъ *хѣдметъ-ресуми*, тѣзи войници взимали на сила отъ бѣднитѣ монаси, отъ кои 300, отъ кои 500 гроша.

Такива насилия и мжчения, които явно противоречатъ на шерията, се вършатъ почти всѣки день и тѣ нѣма да иматъ край, ако не се издаде особенъ височайши ферманъ да ги спре. Присителитѣ хранятъ въра, че съ подобенъ царски актъ не само ще могатъ да се прѣкратятъ беззаконията, но и ще се уважаватъ напълно тѣхнитѣ права и привилегии.

Отъ кратката бѣлѣжка (*деркенаръ*), която ми се прѣдстави отъ дефтерхането, става ясно, че тѣзи права и привилегии, подарени на реченитѣ монаси, сж обстоятелно и подробно записани въ императорското ми дефтерхане. Сжщо така, отъ тефтеритѣ на вакѣфа на двата свещени града (*Хармеен-шерифеенъ*) се вижда, че по-рано билъ издаденъ особенъ височайши актъ съ дата 1159 г. отъ егира (1746 год. Р. Хр.), който опрѣдѣля подробно тѣзи права и привилегии, и то така, както тѣ сж опрѣдѣлени въ книгата за отчетността на *Хармеен-шерифеенъ*.

Ето защо, като имамъ прѣдъ очи бѣлѣжката, извлѣчена отъ дефтерхането и прѣдставена отъ моя достоенъ министъръ на финанситѣ („*башъ-дефтердаръ*“), *Ел-хаджи Ахмедъ ага*, и като се основавамъ на бѣлѣжката, взета отъ тефтеритѣ на *Хармеен-шерифеенъ*, — азъ благоволявамъ да издамъ тоя си височайши актъ и повелявамъ строго, да се прѣкратятъ за напредъ всѣкакви дѣяния, противни на закона и шерията. Като получите фермана, вие трѣба да се ръководите точно по съдържанието му. Възлагамъ ви да съгласите дѣйствиата си и съ духа на издaдения по-рано височайши актъ съ дата 1159 год. отъ егира, като не забравяте да пазите пълната свобода, права и привилегии на раята-монаси, живѣещи въ границитѣ на поменатата *планинска муката*. Настоящиятъ ми царски актъ е регистрируванъ и прѣписанъ дума по дума въ тефтеритѣ, пазени въ императорското ми съкровище, затова трѣба да го почитате като законъ. Не же-

лая никакъ да се вършатъ насилия и мжчения надъ моитѣ бѣдни монаси. Вземайте строги мѣрки и недѣйте допуща дѣяния, които явно биха противоречали както на царския актъ отъ 1159 г., тъй и на този, издаденъ отъ менъ.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате !

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на настоящия ми царски актъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантинийскъ днесъ, 25 Реджебъ 1171 год. отъ егира (24 Мартъ 1758 год. Р. Хр.).

Бѣлѣжка. Провѣрихъ този прѣписъ съ оригинала и не намѣрихъ никакво отклонение въ него.

Смирениятъ кадия на Самоковската каза :

Ес-Саидъ Ахмедъ Назифъ.

Печатъ : *Ес-Саидъ Ахмедъ Назифъ.*

№ 6. Да се вземе сѣдебно мито 2 гроша.

Опрѣдѣленитѣ 2 гроша се броиха въ сѣда.

(М. П.) Сѣдебенъ свѣтъ на Самоковската каза.

33.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантинийскъ отъ султанъ Мустафа ханъ III. — Заповѣдь, да се спратъ произволитѣ, вършени въ Рилския манастиръ отъ д ж и з и е д а р и (бирници по данѣка „джизие“).

1171 год. 26 Шевалъ (1758 год. 22 Юний).

Достойни и славни великъ везире, първи министри, държавни свѣтници, ти, който умѣешъ законно да управявашъ свѣта и вѣщо да ръководишъ държавнитѣ учрѣждения ; ти, който давашъ правилна насока на политико-общественитѣ работи, на които си всецѣло посветенъ ; ти, който съ проникателния си умъ извеждашъ на добъръ край дѣлата отъ голѣмо политическо значение за народитѣ ; ти, който енергично и мощно крѣпишъ основитѣ на империята и благополучието ; ти, който си надаренъ съ всички земни и небесни блага отъ Всевишния ; ти, славни мой паша, който сега заемашъ високия постъ — валия на Румелия, — нека Богъ възвеличи твоята слава и мощъ !

Сжщо и до тебе, високо-просвѣтени и великодушни кадия на Дупнишката каза. Дано Богъ подкрѣпи за дълги дни твоята сѣдебна дѣйность !

Като получите тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете слѣдното. —

Планината Рила се намира въ Дупнишка каза, Пашински¹⁾ санджакъ, по събиране на данъка *джизие* спада подѣ Скопското финансово управление. Въ тая планина, завѣщана на вакъфа отъ Гаази Мустафа паша, е скътанъ прочутиятъ манастиръ „Св. Отецъ“. Раята-християни, които живѣятъ въ този манастиръ, сж отправили молба до моя императорски диванъ.

Въ молбата си просителитѣ явяватъ, че, като били законно обложени съ данъка *джизие* (*харачъ*), гледали, съгласно съ правата и привилегиитѣ, дадени тѣмъ и отбѣлѣзани въ тѣхния царски бератъ, редовно и точно да си плащатъ данъка на *джизиедаритѣ*. Въ това отношение тѣ били безукоризнени и не оставяли никога длѣжни. Ала джизиедаритѣ, съблазнени отъ мисль за безплатно ядене и пиене, както и за пари, си позволявали, заедно съ 10—20 души конници, да нахлуватъ на сила въ тѣхния манастиръ, дѣто яли, пили и пирували охолно на манастирска смѣтка. Нѣщо повече. Тѣ си позволявали да вършатъ насилия и побои надъ монаситѣ, за да изтрѣгватъ отъ тѣхъ парични суми.

Като ми донасятъ това, просителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ височайши актъ, който да тури край на вилнѣнията и производитѣ, вършени отъ казанитѣ джизиедари и другаритѣ имъ.

Молбата се прие и прѣпрати за справка въ отдѣла, *харачъ-муасебесі*, чиито книжа се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ кратката бѣлѣжка (*деркенаръ*), извлѣчена отъ тоя отдѣлъ и прѣдставена менъ, се установява слѣдното. —

Всѣки рая-данъкоплатецъ е длѣженъ безусловно да плаща данъкъ *джизие* (*харачъ*). Той трѣба да притежава данъченъ листъ, *харачъ-кягади*. Данъчнитѣ харачни листове се дѣлятъ на три категории и се раздаватъ споредъ материалното състояние на данъкоплатцитѣ. Въ всѣки такъвъ листъ се означава точно сумата, която като харачъ трѣба да се плати за една година. Като се събератъ сумитѣ по харача, внасятъ се направо въ държавното съкровище. Бѣдната рая подиръ това не е никому задѣлжена да дава пари, храна и питие, ни на държавнитѣ ми служители, ни на царскитѣ ми войници. Ето защо служителитѣ-джизиедари не трѣбало по никой начинъ да вършатъ насилия, за да изтрѣгватъ пари отъ монаситѣ; тѣ не трѣбало да взиматъ отъ тѣхъ нито едно акче, нито една ботка (*хич бир акче ве хич бир хуббе алжнмали*).

Всичко това е отбѣлѣзано въ монашескитѣ привилегии, па се потвърждава и отъ краткия деркенаръ. Бившиятъ султанъ

¹⁾ Така се е именувалъ Софийскиятъ санджакъ въ XVI, XVII и XVIII столѣтия, когато градътъ София бивалъ често седалище на *паша*, бейлеръ-бейове на Румелия. (Б. Пр.).

*Худа-вендигяръ*¹⁾, опрѣдѣлилъ нѣкога точно тѣзи привилегии. Въ 1152 год. 4 Ребби-юл-евелъ (1749 г. 10 Февруарий) билъ издаденъ единъ царски актъ, който, възъ основа на шерията, призналъ за освободени отъ харачъ само ония рая-християни, които били *момци, овчари и ратаи (гулямлари, чобанлари и аргатлари)*.

Отъ прѣдставената менъ бѣлѣжка азъ заключихъ, че трѣба да се дѣйствува съобразно съ духа на тоя царски актъ. Затова издавамъ настоящия си ферманъ и — заповѣдамъ, отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му. Живѣещитѣ въ поменатия манастиръ (въ оригинала е казано: *селото манастиръ*) рая-монаси и духовни началници, заедно съ ратаитѣ, ще се ползватъ съ правата и привилегиитѣ, отбѣлѣзани въ царския ми бератъ. А „гулямигъ“ (момцитѣ) макаръ, споредъ шерията, да не подлежатъ на харачъ, все пакъ ще трѣба да се обложатъ съ тоя данъкъ и да се снабдятъ съ данъченъ листъ. Ще се издири, споредъ шерията, какво е тѣхното материално състояние и съобразно съ него ще имъ се опрѣдѣли харачъ. На всички ще се раздадатъ данъчни листове отъ тритѣ категории. Сумитѣ по данъка ще се събиратъ редовно и ще се внасятъ направо въ държавното съкровище. Заповѣдамъ ви строго, да не допушате да се вършатъ дѣяния, противни на правата и привилегиитѣ, които иматъ тѣзи бѣдни рай и които трѣба да се спазватъ, както сж отбѣлѣзани въ царския ми бератъ. Вземете енергични мѣрки, за да не се вършатъ насилия и вилнѣния, да не се иска безплатно храна и питие, да не се взиматъ пари, нито едно акче, нито една ботка.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ славния ми прѣстоленъ градъ Костантиниѣ — днесъ, 26 Шевалъ 1171 г. отъ егира (22 Юний 1758 год. Р. Хр.).

34.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Мустафа ханъ III, по поводъ единъ незаконенъ процесъ, възбуденъ срѣщу рилскитѣ монаси.

1171 год. 30 Шевалъ (1758 год. 25 Юний).

До тебе, славни мой везире, първи съвѣтничко, управителю на свѣта, рѣководителю на държавнитѣ учрѣждения, ти, който

¹⁾ Отъ турската история се вижда, че това име се давало на знаменития султанъ *Мурадъ ханъ I*. (Б. пр.).

съ проникателен умъ давашъ насока на общественитѣ дѣла, който съ увѣреностъ водишъ народнитѣ сждбини къмъ добъръ край, който уяччавашъ основитѣ на империята и добродетелната, който крѣпишъ подпоритѣ на благоденствието и великолѣпието, който си обсипанъ съ блага и милости отъ Царя на царетѣ, — до тебе, достойни мой паша, сегашенъ валия на Румелия. Нека Богъ поддържа за дълги дни твоята слава и мощь!

До васъ, високо-просвѣтени, достойни и славни кадии на Дупнишката и др. кази. Нека Богъ закриля вашата кадийска дѣйность!

Като получите този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, бждете увѣдомени въ слѣдното. —

Монаситѣ отъ Рилския манастиръ (въ оригинала е казано: *отъ селото Манастиръ*), Дупнишка каза, който принадлежи къмъ вакжфскитѣ села, сж изпратили до императорския диванъ въ славната ми столица, *Дер-и-сеадетъ*, една покорна молба.

Въ молбата си монаситѣ явяватъ, че въ землището на речения манастиръ (село) тѣ владѣяли, отъ 40 години насамъ, ниви, ливади и други мѣста, чиито граници сж точно опрѣдѣлени и извѣстни. Тѣ обработвали земитѣ, посѣвали нивитѣ, косяли ливадитѣ, събирали съното. Данъцитѣ и десетъка редовно си плащали на свещения вакжфъ. За такива земи не могълъ да се разглежда никакъвъ процесъ отъ сждилищата, щомъ като изтичалъ опрѣдѣлениятъ отъ закона десетгодишенъ срокъ за давность; подобенъ процесъ *d'office* се прѣкротявалъ и не се взималъ подъ внимание. Сега обаче жителитѣ отъ градъ *Джумая*, Сеидъ Мустафа и Сеидъ Абдуррахманъ, изявили претенция за тѣзи земи и рѣшили на сила да ги завладѣятъ. За тая цѣль тѣ завели искъ прѣдъ мѣстния сждъ, дѣто казали: „баща ни Сюлейманъ прѣди толкова години е ималъ извѣстно участие въ реченитѣ земи и монаситѣ му сж плащали по нѣщо“. Вънъ отъ това, поменатитѣ жители заплашвали бѣднитѣ монаси, влизали на сила въ границитѣ на тия имоти и съ бой ги завладѣвали. Тжжителитѣ явяватъ, че по тоя поводъ се били отнесли съ молба до мѣстния шериятски сждъ и за доказателство, че тѣ иматъ право да владѣятъ земитѣ, прѣдставили прѣдъ сжда двѣ свещени фетви, издадени за случая отъ шейх-ул-исляма.

Възъ основа на тѣзи фетви, които напълно хармониратъ съ тѣхния искъ, заведенъ прѣдъ мѣстния сждъ, — просителитѣ молятъ да издамъ единъ височайши актъ, въ силата на който да се осигури тѣхното владѣние надъ въпроснитѣ земи, както е било по-прѣди, да се спратъ насилията и заплашванията на реченитѣ претенденти, като имъ се внуши строго да не вършатъ незаконни дѣяния, а да се съобразяватъ съ издаденитѣ по дѣлото свещени фетви.

Азъ уважихъ молбата на просителитѣ и благоволихъ да издамъ настоящия си царски актъ. Прочее, като го получите, заповѣдвамъ ви да изслѣдвате внимателно възбудения процесъ,

като прѣгледате добръ свещенитѣ фетви. Ако видите, че процесътъ е възбуденъ за земи отъ рода на ония, на които десетгодишниятъ срокъ за давностъ е изтекълъ, — съгласно закона, ще го прѣкратите. На такъвъ процесъ не трѣба да се дава никакъвъ ходъ и трѣба да се счита просроченъ. Ако сж изминали пъкъ повече отъ 30—40 години, ще го отхвърлите като незаконно заведенъ. Спрете насилията, вършени отъ реченитѣ двама мюсулмани. На монаситѣ възстановете правото на владѣние: тѣ да могатъ законно и справедливо, както прѣди, да притежаватъ тия си земи. За напрѣдъ вземете нужнитѣ мѣрки, за да не може никой отъ вѣнъ да върши дѣяния, противни на свещенитѣ фетви, на шерията и на заповѣдта, изразена въ тоя ми царски актъ. Не искамъ да позволявате на лица, които нѣматъ общо съ дѣлото, да взиматъ участие въ него. Гледайте, въ името на закона, да ги отстраните. А за ония, които биха се противили и не биха желали да се покорятъ на тази ми свещена заповѣдъ, ще съставите особенъ списъкъ съ означение тѣхното име и фамилия; тоя списъкъ, придруженъ съ илямъ, да се изпрати въ прѣстолния ми градъ за мое по-нататъшно разпореждане. Положете особно старание, да нѣма поводъ за повторно оплакване, за да издавамъ другъ царски актъ по сжщия въпросъ.

Тѣй да знаете!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ славната ми столица Костантиниѣ — днесъ, 30 Шеваль 1171 г. отъ егира (25 Юний 1758 г. Р. Хр.).

35.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ отъ султанъ Мустафа ханъ III — Заповѣдъ, насочена да облекчи дълга на рилскитѣ монаси, които, поради разбойнически нападения, били изпаднали въ крайна бѣдностъ.

1186 год. 30 Рамазанъ (1772 год. 14 Декемврий).

До високо-просвѣтения, достоенъ и славенъ мевляне-кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ ти даде слава и мощъ!

Като получишъ настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че Цариградскиятъ гръцки патриархъ и неговиятъ синодаленъ съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ, сж отправили до моя императорски диванъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ една подписана и надлежно подпечатана просба.

Въ тази просба се явява, че монаситѣ отъ знаменития монастырь *Св. Иванъ*, който лежи въ Рила планина, Дупнишка каза и спада подъ юрисдикцията на речения патриархъ, — като се занимавали съ обикновенитѣ си дневни работи, на два пѣти били ненадѣйно нападани отъ голѣма чета въоръжени разбойници. Това станало прѣзъ 1180 и 1181 г. отъ егира (1766 и 1767 г. Р. Хр.). При първото нападение нѣкои отъ монаситѣ били тежко наранени, а много монастырски прѣдмети и вещи — разграбени и отвлѣчени. При второто нападение произлѣзло нѣщо по-лошо. Разбойницитѣ хванали живи 8 души монаси и ги подложили на нечути мъки и изтезания, за да обадятъ скривалищата, въ които се пазятъ паритѣ и цѣнноститѣ на монастыря. Изплашени и безсилни да устоятъ на тежкитѣ страдания, монаситѣ, за да спасятъ живота си, се принудили да искажатъ въпроснитѣ скривалища и отишли, та прѣдали въ рѣцѣтѣ на злодѣйцитѣ всичкитѣ монастырски пари, цѣнности и коне. Поради това монастырьтъ западналъ съвсѣмъ и монаситѣ обѣднѣли до толкова, че станали петимни за кѣсче хлѣбъ. Кредиторитѣ на монастыря, мюсулмани и евреи, отъ които по-прѣди монаситѣ често взимали подъ лихва, скоро се научили за тоя голѣмъ обиръ и побързали да се явятъ въ Рилската гора. Тѣ турили веднага рѣка на монастырския едъръ и дребенъ добитѣкъ, който въ това врѣме се намиралъ вънъ отъ монастыря. Повече отъ 1500 овни и овци, и повече отъ 100 вола и крави били присвоени отъ тѣхъ, за смѣтка на тѣхнитѣ креанси. А лихвата на останалия дългъ, който не могълъ да се изплати по нѣмане на срѣдства, взела да се прибавя къмъ главницата. По тоя начинъ монастырскиятъ дългъ почналъ бързо да расте и отъ 1180 год. до настоящата честита година (1186 г.) нарасълъ до една значителна сума отъ 115 кесии сребърни акчета.

Монаситѣ отъ речения монастырь съ особенъ рапортъ, писанъ на грѣцки, увѣдомили патриаршията за нещастieto, що ги сполетѣло, и за положението, въ което изпаднали. Тѣ съобщили още, че монастырскиятъ дългъ не може да се изплати и че лихвата, която се припада за него, надминала нѣколко пѣти сумата на самата главница. По тая причина патриархътъ моли прѣдъ моя императорски диванъ, да се смиля надъ тѣхното плачевно положение и да го облекча, като издамъ особенъ височайши ферманъ, съ който да се даде просрочване на тѣхния дългъ, да се опрѣдѣлятъ годишни срокове за изплащане и да се внуши на кредиторитѣ да взиматъ само по 5% отъ главницата, безъ никаква лихва. Патриархътъ иска още да се заповѣда на кредиторитѣ, да не изтезаватъ и мъчатъ бѣднитѣ монаси, за да изтрѣгватъ отъ тѣхъ сума по-голѣма отъ опрѣдѣлената при просрочването.

Молбата на патриарха се прие и уважи, тъй като искането му се намѣри напълно основателно. Поради това азъ, като султанъ, благоволихъ да издамъ настоящия си царски актъ — и заповѣдвамъ,

отъ деня, въ който го получишъ, да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му. Като сѣдия, ти си длъженъ да вземешъ всички необходими мѣрки за закрила на монаситѣ отъ речения монастырь. Имайки прѣдъ очи тѣхното плачевно положение, ти трѣба, отъ чувство на състрадание и справедливостъ къмъ тѣхъ, да слѣдишъ старателно изплащането, което трѣба да става само съ 5⁰/₁₀₀ отъ главницата и на опрѣдѣленитѣ срокове, тѣй както заповѣдвамъ тукъ. Недѣй допуца никакъ да се вършатъ надъ монаситѣ дѣяния, противни на шериата, не позволявай да се изтезаватъ и мжчатъ, за да се изтръгне отъ тѣхъ сума по-голѣма отъ опрѣдѣлената при разсрочването. Обърни сериозно внимание на тая работа и въ своитѣ постѣпки гледай всѣкога да бѣдешъ вѣренъ на духа на този ми царски актъ.

Тѣй да знаешъ, тѣй да дѣйствувашъ !

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми височайши ферманъ.

Издаденъ въ императорския ми лагеръ при гр. Шуменъ и написанъ днесъ, 30 Рамазанъ 1186 г. отъ егира (14 Декемврий 1772 г. Р. Хр.).

36.

ПРѢПИСЬ

отъ ферманъ, издаденъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ отъ султанъ Мустафа ханъ III. Това е сжиятъ ферманъ № 35.

1186 год. 30 Рамазанъ (1772 год. 14 Декемврий).

До високо-просвѣтления, достоенъ и славенъ мевляне-кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ ти даде слава и мощъ !

Като получишъ настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че Цариградскиятъ гръцки патриархъ и неговиятъ синодаленъ съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ, сж отправили до моя императорски диванъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ една подписана и надлежно подпечатана просба.

Въ тази просба ми се язва, че монаситѣ отъ знаменития монастырь *Св. Иванъ*, който лежи въ Рила планина, Дупнишка каза и спада подъ юрисдикцията на речения патриархъ, — като се занимавали съ обикновенитѣ си дневни работи, на два пѣти били ненадѣйно нападани отъ голѣма чета въоръжени разбойници. Това станало прѣзъ 1180 и 1181 г. отъ егира (1766 и 1767 г. Р. Хр.). При първото нападение нѣкои отъ монаситѣ били тежко наранени, а много монастырски прѣдмети и вещи — разграбени и отвлѣ-

чени. При второто нападение произлѣзло нѣщо по-лошо. Разбойниците хванали живи 8 души монаси и ги подложили на нечути мъжки и изтезания, за да обадятъ скривалищата, въ които се пазятъ паритѣ и цѣнноститѣ на манастиря. Изплашени и безсилни да устоятъ на тежкитѣ страдания, монаситѣ се принудили, за да спасятъ живота си, да изкажатъ въпроснитѣ скривалища и отишли, та прѣдали въ рѣцѣтъ на злодѣйцитѣ всички манастирски пари, цѣнности и коне. Поради това манастирътъ западналъ съвсѣмъ и монаситѣ обѣднѣли до толкова, че станали петимни за кжсче хлѣбъ. Кредиторитѣ на манастиря, мюсулмани и евреи, отъ които по-прѣди монаситѣ често взимали подъ лихва, скоро се научили за тоя голѣмъ обиръ и побързали да се явятъ въ Рилската гора. Тѣ турили веднага рѣка на манастирския едъръ и дребенъ добитѣкъ, който въ това врѣме се намиралъ вѣнъ отъ манастиря. Повече отъ 1500 овни и овци, както и повече отъ 100 вола и крави били присвоени отъ тѣхъ, срѣщу смѣтката на тѣхнитѣ взимания. А лихвата на останалия дългъ, който не могълъ да се изплати по нѣмане на срѣдства, взела да се прибавя къмъ главницата. По тоя начинъ манастирскиятъ дългъ почналъ бързо да расте и отъ 1180 год. до настоящата честита година (1186 г.) нарасълъ до една значителна сума отъ 115 кесии сребърни акчета.

Монаситѣ отъ речения манастиръ съ особенъ рапортъ (*так-рирѣ*), писанъ на грѣцки, увѣдомили патриаршията за нещастieto, що ги сполетѣло, и за положението, въ което изпаднали. Тѣ съобщили още, че манастирскиятъ дългъ не може да се изплати и че лихвата, която се припада за него, надминала нѣколко пѣти сумата на самата главница. По тая причина тѣ молятъ прѣдъ моя императорски диванъ, да се смиля надъ тѣхното плачевно положение и да го облекча, като издамъ особенъ визочайши ферманъ, съ който да се даде просрочване на тѣхния дългъ, да се опрѣдѣлятъ годишни срокове за изплащане и да се внуши на кредиторитѣ да взиматъ само по 5% отъ главницата, безъ никаква лихва. Въ текста на този царски актъ тѣ искатъ още да се заповѣда на кредиторитѣ, да не изтезаватъ и мъчатъ бѣднитѣ монаси, за да изтрѣгватъ отъ тѣхъ сума по-голѣма отъ опрѣдѣлената при разсрочването.

Молбата на патриарха се прие и уважи, тъй като искането на монаситѣ се намѣри напълно основателно. Поради това азъ, като султанъ, благоволихъ да издамъ настоящия си царски актъ — и заповѣдамъ, отъ деня, въ който го получишъ, да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му. Като сѣдия, ти си дълженъ да вземешъ всички необходими мѣрки за закрила на монаситѣ отъ речения манастиръ. Имайки прѣдъ очи тѣхното плачевно положение, ти трѣба, отъ чувство на състрадание и справедливостъ къмъ тѣхъ, да слѣдишъ старателно изплащането, което трѣба да става само съ 5% отъ главницата и на опрѣдѣленитѣ срокове, тъй както заповѣдамъ тукъ. Недѣй допуша

никакъ да се вършатъ надъ монаситѣ дѣяния, противни на шериата, не позволявамъ да се изтезаватъ и мжчатъ тѣ, съ единствена цѣль да се изтрѣгва отъ тѣхъ по-голъма сума, отколкото е опрѣдѣлено при разсрочването. Обърни сериозно внимание на тая работа и въ своитѣ постѣпки всѣкога гледай да бждешъ въренъ на духа на тоя ми царски актъ.

Тѣй да знаешъ, тѣй да дѣйствуваешъ!

Честь, слава и пълна въра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми височайши ферманъ, издаденъ въ императорския ми лагеръ при градъ Шуменъ и написанъ днесъ, 30 Рамазанъ 1186 г. отъ егира (14 Декемврий 1772 г. Р. Хр.).

Настоящиятъ прѣписъ е напълно точенъ съ първообраза.

Провѣрихъ и завѣрихъ азъ, *Юмеръ*, смиренъ кадия на сждилището „Махмудъ паша“ въ Костантиниѣ.

Печать : *Юмеръ Шаффи*.

37.

ПРѢПИСЬ

отъ ферманъ, издаденъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ отъ султанъ Мустафа ханъ III. Това е сжщиятъ ферманъ № 35 въ другъ прѣписъ.

1186 год. 30 Рамазанъ (1772 год. 14 Декемврий).

До високо-просвѣтения, достоенъ и славенъ мевляне-кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ ти даде слава и мощъ!

Като получишъ настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че Цариградскиятъ гръцки патриархъ и неговиятъ синодаленъ съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ, сж отправили до моя императорски диванъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ една подписана и надлежно подпечатана просба.

Въ тази просба се явява, че монаситѣ отъ знаменития монастырь *Св. Иванъ*, който лежи въ Рила планина, Дупнишка каза и спада подъ юрисдикцията на речения патриархъ, — като се занимавали съ обикновенитѣ си дневни работи, на два пжти били ненадѣйно нападани отъ голъма чета въоржжени разбойници. Това станало прѣзъ 1180 и 1181 г. отъ егира (1766 и 1767 г. Р. Хр.). При първото нападение нѣкои отъ монаситѣ били тежко наранени, а много монастырски прѣдмети и вещи — разграбени и отвлѣчени. При второто нападение произлѣзло нѣщо по-лошо. Разбойниците хванали живи 8 души монаси и ги подложили на

нечути мъжи и изтезания, за да обадят скривалищата, въ които се пазят паритъ и цѣнноститъ на манастиря. Изплашени и безсилни да устоятъ на тежкитъ страдания, монаситъ, за да спасятъ живота си, се принудили да изкажатъ въпроснитъ скривалища и отишли, та прѣдали въ рѣцѣтъ на злодѣйцитъ всички манастирски пари, цѣнности и коне. Поради това манастирътъ западналъ съвсѣмъ и монаситъ обѣднѣли до толкова, че станали петимни за кѣсче хлѣбъ. Кредиторитъ на манастиря, мюсулмани и евреи, отъ които по-прѣди монаситъ често взимали подъ лихва, скоро се научили за тоя голѣмъ обиръ и побързали да се явятъ въ Рилската гора. Тѣ турили веднага рѣжа на манастирския едъръ и дребенъ добитъкъ, който въ това врѣме се намиралъ вѣнъ отъ манастиря. Повече отъ 1500 овни и овци и повече отъ 100 вола и крави били присвоени отъ тѣхъ, за смѣтка на тѣхнитъ креанси. А лихвата на останалия дългъ, който не могълъ да се изплати по нѣмане на срѣдства, взела да се прибавя къмъ главницата. По тоя начинъ манастирскиятъ дългъ почналъ бързо да расте и отъ 1180 г. до настоящата честита година (1186 г.) нарасълъ до една значителна сума отъ 115 кесии сребърни акчета.

Монаситъ отъ речения манастиръ съ особенъ рапортъ, писанъ на грѣцки, увѣдомили патриаршията за нещастieto, що ги сполетѣло, и за положението, въ което изпаднали. Тѣ съобщили при това, че манастирскиятъ дългъ не може да се изплати и че лихвата, която се припада за него, надминала нѣколко пѣти сумата на самата главница. По тая причина патриархътъ моли прѣдъ моя императорски диванъ, да се смиля надъ тѣхното плачевно положение и да го облекча, като издамъ особенъ височайши ферманъ, съ който да се даде просрочване на тѣхния дългъ, да се опрѣдѣлятъ годишни срокове за изплащане и да се внуши на кредиторитъ, да взиматъ само по 5% отъ главницата, безъ никаква лихва. Патриархътъ иска още, да се заповѣда на кредиторитъ, да не изтезаватъ и мжчатъ бѣднитъ монаси, за да изтрѣгватъ отъ тѣхъ сума по-голѣма отъ опрѣдѣлената при разсрочването.

Молбата на патриарха се прие и уважи, тъй като искането му се намѣрило основателно. Поради това азъ, като султанъ, благоволихъ да издамъ настоящия си царски актъ — и заповѣдамъ, отъ деня, въ който го получишъ, да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му. Като кадия, ти си дълженъ да вземешъ всички необходими мѣрки за закрила на монаситъ отъ речения манастиръ. Имайки прѣдъ очи тѣхното плачевно положение, ти трѣба, отъ чувство на състрадание и справедливостъ къмъ тѣхъ, да слѣдишъ старателно изплащането, което трѣба да става само съ 5% отъ главницата и на опрѣдѣленитъ срокове, тъй както заповѣдамъ тукъ. Недѣй допуща никакъ да се вършатъ надъ монаситъ дѣяния, противни на шериата, не позволявай да се изтезаватъ и мжчатъ тѣ, за да се изтрѣгне отъ тѣхъ сума по-голѣма отъ опрѣдѣлената при разсрочването. Обърни сериозно

внимание на тая работа и въ своитѣ постѣпки гледай всѣкога да бѣдешъ вѣренъ на духа на този ми царски актъ.

Тѣй да знаешъ, тѣй да дѣйствуваешъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми височайши ферманъ.

Издаденъ въ императорския ми лагеръ при гр. Шуменъ и написанъ днесъ, 30 Рамазанъ 1186 г. отъ егира (14 Декемврий 1772 год. Р. Хр.).

Настоящиятъ прѣписъ е напълно точенъ съ първообраза. Провѣрихъ и завѣрихъ азъ, Юмеръ, смиренъ кадия на сѣдилището „Махмудъ паша“ въ Костантиниѣ.

Печатъ: *Юмеръ Шаффи.*

38.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I*). — Заповѣдъ, да се взима отъ рилскитѣ монаси само по 5%, годишно и то отъ главницата на тѣхния дългъ, безъ никаква лихва.

1187 год. 1 Ребби-юл-евелъ (1773 г. 11 Май).

До високо-просвѣтения, достоенъ и славенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

Отъ съдържанието на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, който ще получишъ, ще узнаешъ, че Цариградскиятъ гръцки патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ Цариградъ, сж подали до императорския ми воененъ лагеръ една жалба, скръпена съ надлежащия печатъ.

Въ тази жалба се явява, че монаситѣ отъ Рилския манастиръ, който лежи въ планината Рила, Дупнишка каза и спада подъ юрисдикцията на Цариградската патриаршия, занимавайки се съ обикновенитѣ си дневни работи, ненадѣйно, прѣзъ 1171 г. отъ егира, били нападнати отъ разбойници. Послѣднитѣ съ силата на оръжието тежко наранили нѣкои отъ монаситѣ, нѣкои убили, а всичкитѣ имъ имоти, вещи и пари ограбили и задигнали. Осемъ души монаси разбойницитѣ успѣли живи да заловятъ. Заловенитѣ били подложени на тежки мъки и изтезания. Като не могли да изтраятъ на мъжитѣ, бѣднитѣ монаси рѣшили за спасение на своя животъ да изкажатъ всички скри-

*) Султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I е царувалъ отъ 1187—1203 г. отъ егира (1773—1788 г. Р. Хр.).

валища, въ които се пазели монастирскитѣ скъпоцѣнни вещи, готови пари, покъщнини и разни прѣдмети. Всичкия този имотъ тѣ прѣдали въ ржцѣтъ на разбойниците. По тоя начинъ тѣ изпаднали въ голѣма бѣдностъ, като останали да страдатъ дори за насъщния хлѣбъ.

Нѣкои отъ лихваритѣ, мюсулмани и евреи, отъ които монаситѣ взимали по-прѣди въ заемъ, щомъ се научили за станалия страшенъ обиръ въ монастыря, прибързали, за обезпечение на своитѣ икове, да задържатъ монастирскитѣ живи стоки, които се намирали тогава вънъ отъ монастыря. Броятъ на задържанитѣ овце възлиза на повече отъ 1100 глави. Главницата на дълга, който монаситѣ отъ речения монастырь останали да плащатъ, като се почне отъ 1180 год. и се продължи до 1186 год. отъ егира (1766—1772 г. Р. Хр.), заедно съ лихвата отъ нея, която всѣка година се прибавяла къмъ дълга, се възкачила на една значителна сума отъ сто и петнадесетъ кесии сребърни акчета. Изплащането на тоя дългъ се явявало много тежко и почти невъзможно, особно сега, когато монаситѣ се намирали въ крайна нищета.

Съ писмо, писано на грѣцки, тѣ увѣдомили грѣцкия патриархъ за своето положение, като му се молили да издѣйствиува отъ императорския ми диванъ нѣкакво облекчение. Въ това си писмо тѣ се оплакали, че нѣматъ възможностъ да плащатъ на своитѣ кредитори лихвата, която е доста тежка за дълга имъ и която нѣколко пѣти надминала самата главница. Тѣзи бѣдни монаси просятъ съ сълзи на очи височайшата царска милость и състрадание, като искатъ отсрочване на дълга. Изплащането тѣ молятъ да става на опрѣдѣлени годишни срокове (такситѣ), като на всѣки срокъ се изплаща по 5% отъ самата главница, безъ никаква лихва. По-прѣди тѣ се оплакали прѣдъ императорския диванъ по тоя въпросъ, обаче кредиторитѣ не искали по никой начинъ да слушатъ правителственитѣ разпоребди, не били милостиви и състрадателни къмъ монаситѣ и си позволявали да вършатъ надъ тѣхъ нечувани насилия и заплашвания.

Сега реченитѣ монаси чрѣзъ патриарха си повторно просятъ милость и застъпничество за своята участъ. Тѣ искатъ да не плащатъ никаква лихва, понеже нѣматъ възможностъ за това и понеже лихвата била много тежка. За тази цѣль султанътъ на 1186 г., въ първитѣ дни на мѣсецъ Шевалъ, издалъ единъ царски актъ, съ който молбата на монаситѣ се удовлетворявала. Но кредиторитѣ не само не се покорявали на тази издадена царска заповѣдъ, ами още продължавали да събиратъ насилствено взиманията си чрѣзъ разни правителствени мубашири, които не прѣставали прѣзъ день прѣзъ два да угнетяватъ бѣднитѣ монаси. Наистина, тѣзи мубашири, щомъ пристигали въ монастыря и прочитали царската заповѣдъ по тоя въпросъ, веднага, безъ да извършатъ нѣкакво дѣйствие, се връщали назадъ : тѣ узнавали, че

дължимитѣ отъ монаситѣ суми не трѣбало да се събиратъ изведнѣжъ. Обаче правото за *мубашириѣ* винаги се стоварвало върху бѣднитѣ монаси, поради което тѣ молятъ още, това право да не се изисква и събира отъ тѣхъ, а само отъ заинтересуванитѣ кредитори, които сж виновни за тази работа. По тоя случай монаситѣ молятъ да имъ се издаде новъ височайши царски ферманъ.

Отъ направената справка се установи нагледно, че всичко горѣизложено е вѣрно и че дѣйствително за тази цѣль е билъ издаденъ височайши царски актъ, надлежно регистриранъ въ императорското ми дефтерхане. Възъ основа на това и съласно съ издадения по-прѣди султански актъ, азъ благоволихъ и издадохъ настоящия си царски ферманъ, съ строга заповѣдъ да се дѣйствува точно споредъ съдържанието му.

Прочее, щомъ този ферманъ се получи отъ васъ, заповѣдвамъ ви да се рѣководите напълно споредъ текста му. И ти, просвѣтени ми кадия, си длъженъ да дѣйствувашъ по дадения въпросъ строго съгласно съ духа на тази ми царска заповѣдъ. Заповѣдвамъ ти още, да бждешъ милостивъ и състрадателенъ къмъ бѣднитѣ монаси, като вземешъ прѣдъ видъ тѣхното плачевно положение. Гледай, монаситѣ да внасятъ на опрѣдѣленитѣ срокове само по 5% отъ главницата и това да се продължава до пълното изплащане на сумитѣ, що дължатъ на кредиторитѣ си. Недѣй допуца дѣяния, противни на това мое царско разпорѣждане. На кредиторитѣ не уважавай за напрѣдъ никакви искания, които биха прѣвишили опрѣдѣлената срочна сума. Сжщо тѣй недѣй праща въ речения манастиръ сждебни мубашири, за да изискватъ суми по-голѣми отъ опрѣдѣленитѣ за срочнитѣ падежи. На мубаширитѣ трѣба да заповѣдашъ, да не изискватъ отъ бѣднитѣ монаси никакъвъ данъкъ за *мубашириѣ*. Това право трѣба да изискватъ отъ самитѣ кредитори. При искането на пари за погашение дълга на бѣднитѣ монаси, гледай да не ставатъ никакви вълнения между тѣхъ и кредитора. Пази се строго отъ дѣяния, които противоречатъ на шериата, на канона и на царската ми воля, изразена въ този височайши актъ.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате !

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на свещенитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя султански ферманъ, издаденъ въ императорския ми воененъ лагерь при гр. Шуменъ днесъ, 1 Ребби-юл-евель, 1187 год. отъ егира (11 Май 1773 год. Р. Хр.).

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ военния лагеръ при гр. Шуменъ отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдь, да се взима отъ рилскитѣ монаси само по 5^о/_о годишно и то отъ главницата на тѣхния дългъ, безъ никаква лихва.

1188 г. 24 Сеферъ (1774 г. 25 Априлъ).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и славни кадии и наиби на казитѣ Дупнишка и др. Нека Всевишниятъ Богъ продължи славата и увеличи силата ви!

Отъ съдържанието на тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, който ще получите, ще узнаете, че Цариградскитъ грѣцки патриархъ и синодътъ му, състоящъ отъ митрополити, постоянно живѣещи въ града Костантиниѣ, сж изпратили направо до императорския ми воененъ лагеръ при гр. Шуменъ една надлежно подписана и подпечатана жалба.

Отъ съдържанието на тая жалба се установява, че бѣднитѣ монаси отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, който спада подъ юрисдикцията на поменатия патриархъ, били на два пѣти, прѣзъ 1180 и 1181 г. отъ егира, нападани отъ хайдутѣ и разбойници, които имъ ограбили всички скъпоцѣнни вещи, готови пари, постилкитѣ и живата стока. Тоя обиръ е страшенъ и съсипателенъ. Монаситѣ били разорени и изпаднали въ крайна сиромашия. Така че сумитѣ, които тѣ били взели подъ лихва отъ разни кредитори, мюсулмани и євреи, що живѣятъ въ околноститѣ на манастиря, не можели на врѣме да се изплащатъ и погашаватъ. Като се прибавяла всѣка година къмъ тѣхъ и лихвата имъ, тѣ пораснали на една огромна сума. Общата сума на дълга на реченитѣ монаси, прѣсметната, възлиза на 115 кесии сребърни акчета. Бидейки съвършено разорено материалното имъ състояние, тѣ не могли по никакъвъ начинъ да намѣрятъ срѣдства за изплащане на тая огромна сума. Затова тѣ бѣха подали направо до императорския ми диванъ просба, съ която молѣха да наредя, изплащането на тѣхния дългъ да става не само безъ лихва, но и постепенно на срокове, като се изплаща само по 5^о/_о годишно отъ главницата. Императорскитъ диванъ бѣ издалъ на два пѣти височайши царски заповѣди, съ които се опрѣдѣляше, на кредиторитѣ да се изплаща само по 5^о/_о на годината. Но тъй като повечето отъ кредиторитѣ и притежателитѣ на записи, издавани отъ длѣжницитѣ-монаси, не признавали за законъ това височайше разпореждане, — нарочно и съ зла умисль прѣхвърляли и продавали тѣзи записи върху името на заможни и влиятелни прѣдъ властѣта личности.

Доказало се, че влиятелнитѣ лица, щомъ взимали върху себе си тия записи, веднага като хищни звѣрове нападали на бѣднитѣ монаси, дѣто ги намирали, на пѣтя или въ манастиря.

Тѣ ги опозорявали, биели, затваряли въ влажна тъмница. Игуменитѣ и старѣитѣ на манастиря се криели и не смѣли да се покажатъ вънъ. Когато имъ се случвало да излѣзатъ по обиколка изъ околнитѣ страни, съ цѣль да събиратъ милостиня отъ християнското население, тѣ били гонени, бити и изтезавани. По такъвъ насилственъ начинъ, противенъ на царскитѣ фермани и на свещенитѣ фетви, кредиторитѣ прѣслѣдвали монаситѣ и ги заставяли да имъ изплащатъ всичката сума, заедно съ лихвата ѝ. Цѣльта на това прѣслѣждане била да ги докаратъ до крайна ницета.

А сега, като се знае, че тѣ живѣятъ само отъ милостиня и подаяния, давани тѣмъ отъ добритѣ хора; че съ една частъ отъ тѣзи подаяния изплащатъ своитѣ дългове, — монаситѣ се обръщатъ къмъ императорския ми диванъ и просятъ отъ мене височайша милость, да помогна на тѣхното плачевно положение, и да издамъ единъ височайши актъ, съ заповѣдь: истинскитѣ кредитори, които притежаватъ записи отъ тѣхъ, да не смѣятъ да прѣхвърлятъ или продаватъ записитѣ на други лица, а послѣднитѣ да не могатъ да ги тероризиратъ и принуждаватъ силомъ къмъ изплащане на цѣлия дългъ. Просителитѣ-монаси молятъ още, кредиторитѣ да бждатъ заставени, съгласно съ издадената по-рано височайша заповѣдь, която има сила на законъ, да не искатъ повече отъ 5% отъ главницата на тѣхния дългъ и то въ края на опрѣдѣленитѣ съ дата години; кредиторитѣ да бждатъ заставени отъ властѣта, да не изтезаватъ и мжчатъ игуменитѣ на манастиря, старѣитѣ и манастирскитѣ пратеници, които пжтуватъ и обикалятъ по селата и други страни за събиране на милостиня отъ християнското население; властѣта да бжде длъжна да застави кредиторитѣ, да не могатъ силомъ да искатъ изплащането на цѣлия дългъ; а ако кредиторитѣ не сж довольни отъ това царско разпореждане и биха се отнесли направо до сждилицето, сждницитѣ-кадии да бждатъ длъжни да не приематъ и да не разглеждатъ тѣхнитѣ дѣла, подъ прѣдлогъ, че не сж компетентни за рѣшаването имъ. Просителитѣ молятъ още, въ текста на височайшия актъ, който би се издалъ отъ менъ, да се впише изрично и това, че дѣлата, които ще се завеждатъ отъ кредиторитѣ за искане на тѣзи суми, ще се рѣшаватъ само отъ компетентното въ Цариградъ върховно сждилище, въ присжтствието на великия везиръ.

Молбата на гръцкия патриархъ и синода му се прие и прѣпрати за справка въ архивата на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ справката се установи слѣдното. — На Цариградския гръцки патриархъ и на епархиалнитѣ митрополити, подвѣдомствени на тоя патриархъ, сж издадени височайши царски берати, въ текста на които изрично сж упоменати условията за тѣхнитѣ права и привилегии. Въ тѣзи условия между другото се отбѣбѣзва, че ако митрополититѣ, епископитѣ, намѣстницитѣ и тѣхнитѣ хора биха възбудили дѣла по работи, които се докосватъ

така или инакъ до шерията, — всички подобни дѣла трѣба да се събиратъ на едно мѣсто и да се прѣпращатъ въ императорския ми диванъ за разгледване и рѣшаване.

Понеже по тоя въпросъ трѣба да се постѣпи законно и съгласно съ духа на молбата и на *деркенара*, извлѣченъ отъ старитѣ правителствени тефтери, — азъ благоволихъ да издамъ тоя си царски ферманъ.

Прочее, щомъ пристигне при васъ, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате по въпроса съобразно съ духа и смисъла на тая ми височайша заповѣдь. Монаситѣ отъ Рилския манастиръ, които дължатъ подъ лихва пари, сж длъжни, съгласно съ издадения по-прѣди царски актъ, да плащатъ на кредиторитѣ си, въ края на всѣка година, за смѣтка на главницата, само по 5%, както е узаконено. Тази сума ще се събира отъ игумена на речения манастиръ. Органитѣ на моята властъ ще могатъ по тоя начинъ да обуздаятъ кредиторитѣ, които ще бждатъ напълно удовлетворени. Въ случай, че по дадения въпросъ възникнатъ нови дѣла, вие сте длъжни да събирате тия дѣла и да ги прѣпращате въ императорския ми диванъ за разглеждане и рѣшаване.

Тѣй да знаете, тѣй да постѣпвате !

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми височайши ферманъ, издаденъ въ царския ми лагеръ при гр. Шуменъ днесъ, 24 Сеферъ, 1188 год. отъ егира (25 Априль 1774 год. Р. Хр.).

40.

ФЕРМАНЪ .

издаденъ въ гр. Константиинѣ отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдь, да се забрани на чужди овчари да нахлуватъ съ стадата си въ рилскитѣ гори и пасбища.

1188 год. 14 Ребби-юл-евель (1774 год. 14 Май).

До тебе, високо-просвѣтени, достоенъ и славенъ мевляне-кадия на Пловдивската каза, ти, който, като избранъ мюсулманинъ, си органъ за разпространяване лжчитѣ на вѣрата, дадена отъ великия ни пророкъ Мохамеда ; ти, който, като справедливъ кадия на единъ обширенъ кжтъ отъ славната ми империя, си натоваренъ съ тежката длъжностъ да раздавашъ, въ името на шерията, еднаква правда на всички хора, които подлежатъ на твоя подсаждностъ ; ти, който издавашъ справедливи рѣшения и опрѣдѣления. Нека Богъ закриля твоята сждебна дѣйностъ !

Сжщо до васъ, високо-просвѣтени и достойни кадии и наиби на казитѣ (липсуютъ имена). Нека Богъ ви даде слава и мощъ !

Като получите този ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, бждете увѣдомени въ слѣдното. —

Раята-християни, които живѣятъ въ планината Рила, Пловдивска каза, още отъ най-старо врѣме се ползували съ извѣстни права и привилегии, като се считали свободни и пълноправни граждани, и имали отдѣлно независимо управление на страната си. Тази планина, съ извѣстенъ опрѣдѣленъ данъкъ, е завѣщана на вакъфа отъ покойния Гаази Мустафа паша, чиито тѣлѣни останки се пазятъ въ града *Гейбусъ*. Въ планината Рила и въ границитѣ на тази муката се намира гората, дѣто е построненъ стариятъ манастиръ „Св. Иванъ“, поради който самата гора се именува *света гора*. За нея се плаща годишенъ данъкъ, като наемъ, 100 гроша. Въ прѣдѣлитѣ ѝ никой отъ вѣнъ не е ималъ право и не е смѣялъ да нахлува силомъ, за да нарушава владѣнието ѝ. Земятъ и пасбищата, които лежатъ въ старитѣ ѝ граници, се считали неприкосновени и не могли да се завзематъ отъ никого. Обаче отъ извѣстно врѣме насамъ тѣзи монастирски земи ставатъ прѣдметъ на завладѣване отъ страна на група *овчари (чобан-тайфаси)*. Послѣднитѣ не само на сила влизатъ въ тѣхъ, не само докарватъ тамъ своитѣ многобройни стада за пасене и водопой, ами още си позволяватъ да вършатъ нечувани насилия и мжчения надъ монаситѣ-наематели. Съ тия си прѣстѣпни дѣяния овчаритѣ сторили и продължаватъ да струватъ огромни загуби на Рилския манастиръ, понеже овцетѣ и говедата на манастиря не могатъ свободно да се ползуватъ отъ трѣвитѣ и водитѣ на тази гора. Монаситѣ-рая се оплакали колективно противъ нахлуването на чуждитѣ овчарски стада и противъ насилията, вършени отъ самитѣ овчари. Тѣзи оплаквания били отправени до управителя на вакъфа, отъ когото монаситѣ искали закрила и помощъ за прѣкрятване на овчарскитѣ нахлувания. Защото доказано е, че единъ вакъфски имотъ, даденъ подъ наемъ на другъ вакъфъ, може да се използва само отъ наемателитѣ, още повече когато наемтъ е двоенъ.

По тоя поводъ бившиятъ назъръ и началникъ на императорския ми дворъ, нареченъ *дар-ул-сеадет-агаси*, именно Беширъ ага, който сега е покойникъ, билъ издѣйствувалъ единъ височайши царски ферманъ, носящъ дата 12 Шеваль 1171 г. отъ егира (8 Юний 1758 г. Р. Хр.). Съ този султански актъ строго се забранявало на всѣки похитителъ, който и да бжде той, да върши прѣстѣпни и противозаконни дѣяния, насочени противъ старитѣ традиции и права, съ които монаситѣ отъ Рилския манастиръ се ползували. Сѣщо било забранено да се вършатъ ограбвания, насилия и мжчения надъ монаситѣ. Възъ основа на този царски актъ и по ходатайство отъ императорското министерство на финанситѣ, билъ издаденъ и другъ височайши ферманъ, носящъ дата 8 Зилкааде 1187 г. егира (10 Януарий 1774 г. Р. Хр.). Съ този царски актъ се заповѣдвало на всички вѣншни лица да не

влизатъ насилствено въ прѣдѣлитѣ на поменатата монастирска гора и да не тъпчатъ старитѣ права и привилегии на монаситѣ.

Тѣзи два височайши акта се прѣдставиха прѣдъ моя императорски диванъ въ онзи честитъ день, въ който азъ имахъ височата честь да се възкача на славния османски прѣстолъ. А възъ основа на тѣзи актове просителитѣ искаха отъ менъ да имъ издамъ новъ царски ферманъ съ сжщото съдържание.

Отъ кратката бѣлѣжка, извлѣчена отъ старитѣ тефтери, пазени въ императорското ми дефтерхане, се установи, че подновениятъ височайши актъ, съ дата 1171 г. отъ егира, е регистриранъ и записанъ изцѣло въ книгата по отчетността на двата свещени града (*Хармеен-шерифеенъ*). Датата на това регистриране е 27 день отъ мѣсецъ Ребби-юл-евелъ 1161 г. отъ егира (15 Мартъ 1748 г. Р. Хр.). Слѣдъ тая дата въ правителственигѣ тефтери-регистра не се забѣлѣзва и слѣда отъ издаване на другъ височайши актъ съ противно съдържание. Ето защо азъ рѣшихъ и издадохъ тоя си новъ царски ферманъ. Прочее, щомъ го получите, заповѣдвамъ ви да постѣпвате споредъ горѣизложеното, съгласно съ моята свещена заповѣдъ, издадена по-рано и сходна по духъ съ тоя ми царски актъ. Старайте се да избѣгвате дѣяния, които противоречатъ на тѣзи царски свещени актове.

Тѣй да знаете, тѣй да постѣпвате !

Честъ, слава и пѣлна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиниѣ днесъ, 14 Ребби-юл-евелъ 1188 год. отъ егира (14 Май 1774 год. Р. Хр.).

41.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдъ до мѣстнитѣ власти, да постѣпватъ законно спрѣмо рилскитѣ мо-наси, като зачитатъ тѣхнитѣ традиционни права и привилегии.

1188 г. 14 Ребби-юл-евелъ (1774 г. 14 Май).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и великодушни кадии и наиби на казитѣ (липсuvatъ имена). Нека Богъ закриля вашата сѣдебна дѣйность !

Като получите този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, бждете увѣдомени въ слѣдното. —

Раята-християни, живѣещи въ планинската муката, *яйлжк-мукатасі*, Пловдивска каза, Румелийска областъ, били още отъ старо врѣме свободни граждани и имали самостоятелно административно и финансово управление. Тази *яйлжк-мукатасі*

Дѣлъ I. Фермани.

е завѣщана отъ покойния Гаази Мустафа паша, чиито тлѣнни останки се пазятъ въ градъ *Гейбусъ*. Въ територията на земиѣ и имотитѣ, притежавани отъ раята-християни въ тая муката, никой отъ вънъ не е ималъ право силомъ да нахлува. Въ прѣдѣла на сжщата муката спада и планината Рила, въ чиито поли е сжтанъ бѣлѣжитиятъ манастиръ „Св. Иванъ“. Въ двора на този манастиръ сж построени особни стаи, които служатъ за гости и поклонници, идещи отъ околнитѣ страни. За тѣзи стаи се плаща ежегодно наемъ на свещения вакѣфъ. Щомъ се изплати той, никой отъ вънъ не трѣба да иска повторно, нито за него да изтезава и бие бѣднитѣ монаси. Споредъ старитѣ традиционни права на послѣднитѣ, властѣта е длѣжна да ги закриля и да се грижи за самостоятелното и независимо управление на речената муката. По тоя поводъ по-прѣди бѣхъ издалъ особна царска заповѣдь, съ която строго забранявахъ да се вършатъ дѣяния, противни на шериата и на царската ми воля, изразена въ тая заповѣдь. Обаче сега нѣкои отъ моитѣ служители и войници, както и кадитѣ и набитѣ отъ Дупнишката каза, подъ благовиденъ прѣдлогъ, си позволявали да взиматъ пари отъ раята на тая муката. Нѣщо повече. Тѣ си създали обичай, всѣка година съ насилие и бой да взиматъ отъ заможнитѣ райтски кѣщи по единъ конъ и двѣ крави. А слѣдъ това тѣ почвали да събиратъ отъ раята и данъка *силяне-ресуми*.

Отъ това положението на бѣдната рая станало твърдѣ тежко: ней се причинявали голѣми врѣди и загуби и тя била принудена да прави много дългове. За да се подобри туй положение, раята-християни се обръщатъ сега къмъ императорския ми диванъ и просятъ милость и великодушие, като искатъ да взема строги мѣрки за прѣмахване на злото. Тѣзи християни, като жители на казания вакѣфъ, сж се считали свободни граждани и сж знаели, че по никой начинъ не могатъ ги застави да се отрекатъ отъ своята свобода (*сербесуетъ-наамѣ-раялари*). Ето защо тѣ молятъ да имъ издамъ единъ царски актъ, който по съдържание да не противоречи на издаденитѣ по-рано царски актове. Ако се постѣпваше точно споредъ тѣхъ, явно е, че сега нѣмаше да има противозаконни дѣяния, напротивъ, тѣ щѣха съвсѣмъ да изчезнатъ.

Бившиятъ министъръ на вакѣфитѣ, началникъ на славния ми императорски дворъ въ прѣстолния ми градъ *Дер-и-сеаде*тъ, покойниятъ Беширъ ага, съ рапортъ бѣ ми докладвалъ за плачевното положение на реченитѣ монаси. Възъ основа на този рапортъ, както и възъ основа на моя прѣдишенъ ферманъ, императорскиятъ ми диванъ издаде единъ царски актъ, съ дата 26 Шевалъ 1171 год. егира (22 Юний 1758 г. Р. Хр.). Въ него се изтъкваше лошото материално състояние на раята-монаси. Въ деня на славното ми възшествие на прѣстола, 8 день отъ мѣсецъ Зилкааде 1187 г. егира (10 Януарий 1774 г. Р. Хр.), сжщитѣ монаси бѣха се оплакали отъ тежкитѣ насилия и злини, които

имъ се причинявали, и молѣха да имъ издамъ другъ височайши актъ за прѣмахване на злото. Азъ имъ издадохъ такъвъ актъ въ 1171 г. отъ егира (1757 г. Р. Хр.). Региструването и записването на този актъ се извърши въ книжата на *Хармеен-шерифеенъ*, на 3 день отъ мѣсець Зилкааде 1163 год. отъ егира (22 Септемврий 1750 г. Р. Хр.).

Отъ справката се установи нагледно, че другъ царски актъ съ противно съдържание на този мой актъ не е билъ издаванъ: това се вижда отъ регистровитѣ книги, дѣто нѣма записанъ подобенъ актъ. По тая причина намѣрихъ за цѣлесъобразно да издамъ настоящия си новъ царски актъ.

Прочее, като го получите, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате по въпроса както въ духа на издаденитѣ по-рано царски актове, тѣй и споредъ съдържанието на този ми царски актъ. Заявявамъ ви, че никога не желая да нарушавате тая ми царска заповѣдь!

Тѣй да знаете!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на този ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 14 Ребби-юл-евель 1188 год. отъ егира (14 Май 1774 г. Р. Хр.).

42.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдь до мѣстнитѣ сѣдебни власти, да не разглеждатъ процеси противъ рилскитѣ монаси, възбуждени отъ съмнителни личности.

1196 год. 1 Шеваль (1782 год. 27 Августъ).

До високо-просвѣтения, достоенъ и великодушень кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ закриля твоята сѣдебна власть!

Като получишъ този ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че вселенскиятъ цариградски патриархъ и неговиятъ синодаленъ съвѣтъ, който заседава въ прѣстолния ми славенъ градъ, сж отправили до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана молба.

Въ молбата си просителитѣ явяватъ, че прѣдъ сѣдилищата се възбуждали разни процеси отъ съмнителенъ характеръ, при разглеждането на които се констатирало, че ищцитѣ не могатъ доказа своитѣ искове, а гледатъ да причиняватъ само врѣди и загуби на отгвѣтната сгрana. Това ясно се виждало отъ начина, по който се завеждали такива процеси и отъ съмнителнитѣ личности, които се явявали за ищци. Въ нѣкои процеси се забѣлѣзвали и такива

ишци, чиито дѣла по-прѣди били разгледани и рѣшени въ тѣхна вѣда, но тѣ повторно ги възбудили. Цѣлѣта на възбуждането на подобни дѣла очевидно е тая — да се товарятъ отвѣтниците съ огромни сѣдебни разноси, които се плащатъ на мубаширитѣ за *мубаширие-уджрети*, за отиването имъ по изпълнение както отъ Цариградъ, тѣй и отъ провинциитѣ, командирувани отъ валиитѣ и сѣдиитѣ. Споредъ шерията и закона, отвѣтната страна за съмнителни искове не трѣба да се заставя да плаща мубаширскитѣ разноси. Възъ основа на свещената фетва, тѣ би трѣбало да се изискватъ и събиратъ отъ страната, която е възбудила съ зла умисълъ такива лъжливи процеси. По тоя въпросъ имало височайша заповѣдъ, съ сила на законъ, издадена на 30 Шабанъ 1176 год. отъ егира (2 Мартъ 1763 год. Р. Хр.). Тая заповѣдъ като окръжно се изпратила едновременно въ три посоки по Европейска и Азиатска Турция, а съдържанието и било регистрирано въ официалнитѣ кадийски сиджилати при всички шериятски сѣдилища. Така съдържанието и било публикувано и разгласено по градоветѣ, паланкитѣ и казитѣ на империята ми. По сѣщия въпросъ, пакъ за разноситѣ на мубаширитѣ, малко по-късно била издадена и друга по-строга царска заповѣдъ, съ дата 30 Зилкааде 1181 год. отъ егира (6 Априлъ 1768 г. Р. Хр.). Съ нея изрично се заповѣдвало на сѣдебнитѣ власти, всички псевдо-ишци, които не биха могли да докажатъ въ сѣда и по шерията своя искъ, а тѣй сѣщо и онѣзи ишци, които безъ мубашири притѣснявали и мѣчили отвѣтниците, но въ деня на разглеждане дѣлата имъ не могли да докажатъ нищо, — всички подобни ишци да се заставятъ по сѣдебенъ редъ да не мѣчатъ отвѣтниците и да не искатъ отъ тѣхъ за разноси нито едно акче, нито една ботка, понеже това е противно на свещената фетва, на канона и на височайшата заповѣдъ.

Бѣднитѣ монаси, живѣещи въ бѣлѣжития манастиръ „Св. Иванъ Рилски“, Дупнишка каза, който спада подъ юрисдикцията на патриарха, се оплакватъ, че нѣкои мюсулмани и нѣкои лица отъ друга народностъ били възбуждали срѣщу тѣхъ лъжливи и клеветнически процеси, *давай музефирие*. Тѣзи процеси били възбуждани нарочно, само за да се тревожатъ и мамятъ бѣднитѣ монаси. Псевдоишцитѣ се умилквали около валията и сѣдиитѣ и послѣднитѣ имъ отпущали сѣдебни мубашири, за да идатъ въ манастиря и да събиратъ тѣхнитѣ прѣдполагаеми искове. Но въ деня, когато тѣзи искове се разглеждали въ сѣда, ишцитѣ не могли да докажатъ нищо за произхода имъ. Доказанъ билъ и този фактъ: нѣкои псевдо-ишци по-прѣди възбудили искъ срѣщу бѣднитѣ монаси, но, като не го доказали, сѣдътъ го отхвърлилъ; обаче ишцитѣ повторно го възбудили и настоявали да се разгледа въ сѣда, когато въ сѣщностъ, споредъ шерията, такъвъ искъ не може да се приема и уважава. Прочее, възъ основа на свещената фетва и съобразно съ по-раншитѣ височайши заповѣди, които прѣдписватъ, щото разноситѣ за мубаширието да се събиратъ отъ са-

митъ псевдо-ищци, — просителитъ молятъ да имъ издамъ единъ височайши царски актъ, съ който да заповѣдамъ на речения кадия да не изисква отъ отвѣтниците за подобенъ данъкъ нито едно акче и да не се притѣсняватъ произволно, понеже това е противно на шериата и на свещената фетва.

Като се установи този фактъ и като се убѣдихъ самъ въ правотата на просителитъ, азъ приехъ молбата имъ и казахъ да се прѣпрати за справка въ старата архива, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ кратката бѣлѣжка, извлѣчена отъ тамъ, се установи, че наистина били издадени царски заповѣди съ дати като горѣ-посоченитъ. За това, азъ благоволихъ да издамъ тоя си височайши ферманъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно така, както ви се прѣдписва въ реченитъ царски заповѣди. Грижете се, колкото е възможно повече, да не се отклонявате отъ законни и шериатски дѣяния. Не допускайте да ставатъ насилия надъ бѣднитъ монаси. Вашитъ постѣпки гледайте винаги да се основаватъ на закона и шериата, и да хармониратъ съ духа на тоя ми царски актъ.

Тѣй да знаете!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитъ ми свещени знакове, тутрата и монограма ми, положени на чело на тоя ми височайши ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантинийе днесъ, 1 Шеваль 1196 год. отъ егира (27 Августъ 1782 год. Р. Хр.).

43.

ПРѢПИСЪ.

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Костантинийе отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдь до мѣстнитъ сѣдебни власти, да отхвърлятъ исковетъ на кредитори срѣщу рилскитъ монаси, понеже компетентниятъ за тѣхъ сѣдъ заседава въ Цариградъ.

1196 год. 29 Зилкааде (1782 год. 25 Октомврий).

До високо-просвѣтенитъ, достойни и славни кадии на казитъ Дупнишка и други. Нека Богъ продължи и закрили вашата сѣдебно-шериатска дѣйность!

Като получите тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитъ ми свещени знакове, ще узнаете, че вселенскиятъ цариградски патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, които прѣбиваватъ въ столицата ми, сж отправили до императорския ми диванъ една надлежно подпечатана молба.

Въ тази молба се явява слѣдното. — Рилскиятъ манастиръ, който се намира подъ вѣдомството на сѣщата патриаршия, лежи

въ Дупнишка каза, Румелия. Живѣещитѣ тамъ бѣдни монаси имали нещастieto да бждатъ нападнати и хванати въ плѣнь отъ една разбойнишка чета. Всичкитѣ имъ готови пари, вещи, мебели и живи стоки били взети и отвлѣчени отъ разбойниците. По тоя случай монаситѣ изпаднали въ крайна сиромашия и били принудени да търсятъ въ заемъ пари отъ разни лихвари, мюсулмани и евреи. Лихвата на взетитѣ пари била доста скъпа. Тя, като не могла на врѣме да се изплаща, всѣка година се прибавяла къмъ главницата. Поради това дължимата отъ монаситѣ сума значително се уголѣмила и тѣхното положение много се влошило. Тѣ се съсипали съвсѣмъ и се принудили да се прѣснатъ по околнитѣ страни. Сега въ молбата си тѣ просятъ царска милостъ и великодушие. По сѣция въпросъ били издадени по-прѣди два височайши акта, съ които се прѣдписвало на мѣснитѣ власти и на кредиторитѣ да изискватъ отъ монаситѣ само 5% отъ главницата, безъ всѣкаква лихва. Обаче, мнозина отъ кредиторитѣ, които притежавали задължителни записи на монаситѣ, не се съгласявали по никой начинъ съ тѣзи законни разпоредби. Нѣкои отъ тѣхъ нарочно прѣхвърляли своитѣ записи върху заможни и влиятелни лица. Други пъкъ продавали или оставяли въ залогъ въ чужди рѣцѣ тѣхнитѣ записи. А трети по-смѣли кредитори, които притежавали записи, излизали по пжницата и прѣсрѣщали нѣкои агенти-монаси отъ речения манастиръ, що ходѣли по селата да събиратъ милостиня, залавяли ги и ги арестували. По тоя начинъ, въпрѣки височайщата заповѣдь и противно на свещената фетва, кредиторитѣ се домогвали да събератъ взиманията си (аладжака), заедно съ лихвата имъ. Паричнитѣ суми, които биха се намѣрили въ арестуванитѣ агенти-монаси, състояли само отъ милостинята, която добри хора давали на манастиря.

Прѣдъ видъ на това мизерно положение, бѣднитѣ монаси молятъ да издамъ една височайша заповѣдь, съ която строго да се внуши на кредиторитѣ, да не прѣхвърлятъ записитѣ си върху трети лица, да получаватъ само 5% отъ главницата, безъ никаква лихва, а изплащането да става на опрѣдѣлени годишни срокове. Въ случай, че тѣ не биха останали доволни отъ такова височайше разпореждане и биха се отнесли до мѣснитѣ сдилища за разрѣшение на въпроса, въ такъвъ случай дѣлата на кредиторитѣ да не се разглеждатъ и рѣшаватъ отъ никое провинциално сдилище, ами да се прѣпращатъ въ славния ми прѣстоленъ градъ, до моя императорски диванъ, дѣто ще бждатъ разгледани и рѣшени отъ особенъ компетентенъ сждъ и въ присѣйствието на великия везиръ. Въ случай, че кредиторитѣ не биха се покорили на тази ми височайша заповѣдь, а биха дрѣзнала още повече да принуждаватъ и мжчатъ бѣднитѣ монаси, спрѣмо тѣхъ да се взематъ бързи и строги мѣрки за спиране на тѣхнитѣ вилнѣния и насилия.

Молбата на просителитѣ се изпрати за справка въ отдѣла на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми

съкровище. Отъ кратката бълбжка, която съ докладъ ми се прѣдстави, се указа слѣдното. — Монастирътъ, извѣстенъ подъ име „Св. Иванъ“, лежи въ Рила планина, Дупнишка каза и спада подъ юрисдикцията на Цариградския вселенски патриархъ. Прѣзъ миналитѣ 1180 и 1181 г. г. отъ егира живѣещитѣ въ него монаси на два пѣти били внезапно нападани отъ многобройни хайдушки чети. Всичкитѣ му готови пари, вещи, скъпоцѣнни мебели, живи стоки и друга поклѣнина били ограбени и отвлѣчени. А самитѣ монаси съвършено обѣднѣли и западнали. Поради тази неволя тѣ били принудени да взиматъ съ голѣма лихва пари на заемъ отъ разни лихвари, мюсулмани и евреи. Като не могли да си плащатъ лихвата, тя взела да се прибавя всѣка година къмъ главницата. Ето защо дългътъ имъ нарасълъ до една крупна баснословна сума отъ 115 кесии сребърни акчета. При това положение всѣки единъ ще се убѣди въ печалната истина, че изплащането на такава сума е непосилно и невъзможно. Просителитѣ-монаси затуй молятъ да издамъ една височайша заповѣдъ, която да облекчи тѣхното мизерно положение.

Отъ сега за напредъ, за улеснение на монаситѣ, прѣдписвамъ на мѣстнитѣ власти да взиматъ строги мѣрки спрѣмо кредиторитѣ имъ, за да не искатъ никаква лихва отъ тѣхъ. Дълговетѣ на монаситѣ ще се изплащатъ постепенно на срокове и то по 5⁰/₁₀ отъ главницата, до като окончателно се изплатятъ. Отъ справката се установи и това обстоятелство, че наистина по тоя въпросъ били издадени по-прѣди два височайши акта. Но нѣкои отъ кредиторитѣ не искали по никой начинъ да взематъ подъ внимание тѣзи справелливи и великодушни царски разпоредби. Ако тѣ биха завеждали процеси, послѣднитѣ не трѣба да се разглеждатъ и рѣшаватъ отъ провинциалнитѣ сѣдилища, които сѣ некомпетентни. Заведенитѣ процеси срѣщу реченитѣ монаси ще се разглеждатъ само отъ компетентния върховенъ сѣдъ при императорския ми диванъ и въ присѣдствието на великия везиръ. Специално за това е издаденъ по-рано единъ височайши царски актъ.

Въ текста на височайшитѣ берати, дадени на митрополититѣ, подвѣдомствени на патриаршията, стои буквално слѣдното: „ако митрополититѣ, епископитѣ, тѣхнитѣ замѣстници и тѣхнитѣ хора биха възбудили процеси, които биха имали нѣщо общо съ шериата, — тѣзи процеси не трѣба да се приематъ и уважаватъ отъ никое провинциално сѣдилище: разглеждането и рѣшаването имъ става при императорския ми диванъ въ славната ми столица, въ присѣдствието на моя великъ везиръ.

Отъ кратката бълбжка (*деркенаръ*), която се извади отъ старата епископска муката, се вижда нагледно, какъ трѣба да се постѣпя въ дадения случай. Прѣзъ мѣсець Сеферъ 1188 год. отъ егира (Априль 1774 г. Р. Хр.) билъ издаденъ за сѣщото и особенъ султански ферманъ, надлежно регистриранъ и записанъ въ старата императорска архива. Ето защо азъ благоволихъ да издамъ тая си височайша грамота и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ

който я получите, да постъпвате точно споредъ съдържанието ѝ. Заповѣдвамъ ви сѣщо да дѣйствувате по въпроса и споредъ издадената по-прѣди царска заповѣдь, която е записана въ правилствената архива, тъй като настоящиятъ ми царски ферманъ се основава на нея. Длъжни сте да почитате тоя ми царски актъ и да работите споредъ духа му.

Тѣй да знаете!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантинийе днесъ, 29 Зилкааде 1196 г. отъ егира (25 Октомврий 1782 год. Р. Хр.).

Бѣльжска. Настоящиятъ прѣписъ е вѣренъ съ първообраза и дума по дума е записанъ на това мѣсто.

Провѣрителъ: смирениятъ кадия на сѣдилището „Махмудъ паша“ въ Цариградъ — *Абдулъ Бекаи.*

(М. П.) *Абдулъ Бекаи.*

44.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантинийе отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдь, да не се прави безъ височайше разрѣшение ревизия на черквитѣ въ Рилския манастиръ.

1198 год. 20 Шевалъ. (1784 год. 26 Августъ).

До високо-просвѣтения, достоенъ и великодушень кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ поддържа за дълги дни твоята сждебно-шериятска дѣйность!

Като пристигне тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ти бѣде извѣстно, че Цариградскиятъ вселенски патриархъ и синодалниятъ му архиерейски съвѣтъ, който заседава въ прѣстолния ми славенъ градъ, *Дер-и-сеаде*тъ, сж отправили до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана молба.

Въ нея се явява, че старитѣ притежавани черкви и манастири, лежащи въ прѣдѣлитѣ на Османската ми държава, били подробно описани въ старитѣ височайши берати, дадени на патриарсите още отъ най-старо врѣме, когато страната била завладѣна отъ Исляма. Тѣзи стари черкви и манастири никой нѣмалъ право частно да владѣе. Доказано е, че безъ моя царска заповѣдь никой не могълъ да прави ревизия въ тѣхъ. Монаситѣ отъ бѣльжития манастиръ „Св. Ив. Рилски“, Дупнишка каза, който спада подъ

вѣдомството на съврѣменитѣ патриарси, били неприкосновени и никой отъ вѣнъ не могълъ да идва силомъ при тѣхъ. Моитѣ държавни служители никакъ не сж взимали подъ внимание правата и привилегиитѣ, които съ царски актъ сж били дадени на реченитѣ монаси още отъ деня, когато е била завоевана тѣхната страна. Държавнитѣ ми служители, царскитѣ ми войници, началниците и забититѣ, съблазнени отъ мисль за лична материална облага, си позволяватъ безъ мое царско разрѣшение, а само съ бюрултия и съ мураселе да влизатъ на сила въ поменатия монастырь, казвайки: *„ние идваме тукъ да правимъ ревизия“*. Съ тѣзи дѣяния моитѣ служители сѣкашъ нарочно нарушаватъ наредбитѣ, указани въ моя височайши бератъ. Тѣ изтезаватъ, мжчатъ и глобяватъ бѣднитѣ монаси, и като че нѣматъ намѣрение да се откажатъ отъ тѣзи своеволия.

За това монаситѣ се оплакали съ писмо, писано на гръцки, на патриарха. Въ писмото си тѣ молятъ послѣдния да ходатайствува прѣдъ моя императорски диванъ, да издамъ царски актъ, който да прѣдпише постжпване споредъ закона и шериата, съобразно съ правата и привилегиитѣ на духовенството. Просителитѣ искатъ още да се внуши на реченитѣ държавни служители, войници и забити, за напрѣдъ да не произвеждатъ незаконна ревизия на монастыря само съ бюрултия и мураселе, и да не изтезаватъ бѣднитѣ монаси. Понеже тѣзи незаконни дѣяния сж явно противни на правата и привилегиитѣ, указани въ царския бератъ на речения патриархъ, за това, споредъ шериата, тѣ би трѣбало окончателно да се прѣмахнатъ.

Тази молба се прие и прѣпрати за справка въ отдѣла на епископската муката, чиито книга се пазятъ въ императорското ми съкровище. Отъ кратката бѣлѣжка по въпроса, прѣдставена менъ, узнавамъ слѣдното. — Въ наредбитѣ, указани въ царския бератъ на патриарха, се говори, че черквитѣ и монастыритѣ, лежащи въ мѣста, които спадатъ подъ негово вѣдомство, не могатъ по никой начинъ да се владѣятъ отъ частни лица, безъ мое височайше разрѣшение. На държавнитѣ ми служители и царски войници е строго забранено да вършатъ насилия и мжчения надъ раята, да отиватъ и влизатъ на сила въ монастыри и черкви, като казватъ, че ужъ идватъ за ревизия. Тази строга заповѣдъ е обяснена подробно въ наредбитѣ, изложени въ берата на патриарха.

Прѣдъ видъ на туй, азъ благоволихъ да издамъ настоящия си ферманъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получишъ, да постжпвашъ точно споредъ съдържанието му. Вземи мѣрки, да не се нарушаватъ правата и привилегиитѣ, указани въ царския бератъ на речения патриархъ. Тѣ иматъ сила на законъ, понеже сж регистрирувани въ книгата и тефтеритѣ на императорското ми съкровище. Забранй по всѣки начинъ на моитѣ административни власти и на войницитѣ ми, да влизатъ на сила въ монастыря и да вършатъ насилия надъ бѣднитѣ монаси; внуши имъ да не отправятъ заплашвания къмъ послѣднитѣ и да казватъ, че идватъ за ревизия.

Тъй да знаеш!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 20 Шеваль 1198 год. отъ егира (26 Августъ 1784 год. Р. Хр.).

45.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдъ, да не се позволява на финансовитѣ чиновници да присвояватъ имоти, останали отъ умрѣли монаси и монахини.

1198 год. 20 Шеваль (1784 год. 26 Августъ).

До високо-просвѣтитѣ, достойни и славни кадии на Дупнишката и др. кази. Нека Богъ поддържа за дълги дни вашата сждебно-шериятска дѣйность!

Като пристигне тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ви бжде извѣстно, че Цариградскиятъ вселенски патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми градъ, сж отправили до моя императорски диванъ една надлежно подписана и подпечатана просба.

Въ нея се посочватъ всички права и прѣимущества, които има речениятъ патриархъ и които сж изложени подробно въ текста на дадения нему височайши бератъ. Отъ този бератъ се вижда ясно, че монастирскитѣ вещи, мебели, готови пари, земи, както и ония имоти, които биха останали въ наслѣдство на монастиря отъ нѣкой починалъ свещеникъ, монахъ или монахиня, трѣба да се владѣятъ и притежаватъ само отъ казания монастирь. Обаче държавнитѣ служители присвояватъ такива имоти, като казватъ, че тѣ били държавни. Разнитѣ органи на властта, като *бейтулмалтъ, касъмтъ, мютевелиитъ, мевкуфатчиитъ, назжритъ, войводитъ, субашиитъ*, тѣхнитѣ хора и пр., въпрѣки правата и привилегиитѣ на черквитѣ и монастиритѣ, записватъ тѣзи вещи и въ общия и въ частния тефтеръ на *бейтулмала*, па казватъ: „всички тия имоти сж нашъ приходъ и ние имаме право да ги владѣемъ“.

Знайно е, че християнскитѣ духовници, които живѣятъ въ монастиритѣ, лежащи въ прѣдѣлитѣ на Османската империя, още въ най-крѣпка възраст идватъ въ монастиря, постригватъ се за монаси или монахини и оставатъ да живѣятъ тамъ като такива. Ето защо умрѣлиятъ монахъ (*resp.* монахиня) е прѣкаралъ дѣ-

лъгъ животъ въ монастыря, и ако той е оставилъ нѣкакъвъ имотъ, по право и споредъ шериата този имотъ се пада не на правителството и на гражданскитѣ чиновници, а на самия манастиръ. Гражданскитѣ чиновници нѣматъ никакво право да нахлуватъ въ манастиритѣ и да се намѣсватъ въ дѣлата на монаситѣ.

Явява ми се обаче сега, че единъ такъвъ монахъ е починалъ въ монастыря „Св. Иванъ“, скжтанъ въ Рила планина, Дупнишка каза, подвѣдомственъ на гръцкия патриархъ. Останалитѣ въ наслѣдство имоти отъ този монахъ, съгласно съ наредбитѣ на черквитѣ и манастиритѣ, се задържали и получили за смѣтка на правителството. Бейтумалтъ, касъмтъ, мютевелиитѣ, мефкуфатчиитѣ, назжритѣ, войводитѣ, субашитѣ, емиритѣ и другитѣ служители записали реченитѣ имоти както въ общия, така и въ частния правителственъ тефтеръ въ полза на фиска и казали: „тия имоти сж нашъ приходъ и ние имаме право да ги владѣемъ“. Понеже тая намѣса на държавнитѣ чиновници въ дѣлата на черквитѣ и манастиритѣ явно противоречи на узаконенитѣ правила по тоя въпросъ, затова трѣба да се прѣдпише на тѣзи държавни служители да не злоупотрѣбаватъ съ властта си, но да се съобразяватъ точно съ подаренитѣ привилегии, указани подробно въ царския бератъ на патриарха. Истина е, че държавното съкровище има право да взима и завладѣва имоти, останали отъ умрѣли духовни лица — попъ, монахъ и монахиня. Обаче бейтулмалтъ, касъмтъ, мютевелиитѣ, мефкуфатчиитѣ, назжритѣ, войводитѣ, субашитѣ, адемитѣ и други лица нѣматъ право да нарушаватъ подаренитѣ привилегии, нито да влизатъ и да се бъркатъ въ дѣлата на манастиритѣ и черквитѣ.

Поради тия незаконни дѣяния на мѣстнитѣ власти, речениятъ патриархъ моли да издамъ единъ височайши актъ за прѣмахването имъ.

Молбата на патриарха се прие и за справка се изпрати въ архивата на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ кратката бѣлѣжка (*деркенарь*), която ми се прѣдстави отъ тамъ, се установява, че въ правата и привилегиитѣ, отбѣлѣзани въ царския бератъ на патриарха, се казва между друго и слѣдното: когато нѣкой монахъ, епископъ, свещеникъ или монахиня се помине, имотътъ му, състоящъ отъ готови пари, вещи, коне, емяци и други принадлежности, които иматъ нѣкаква връзка съ черквата, се прибира отъ митрополититѣ или тѣхнитѣ замѣстници за смѣтка на правителството. Държавнитѣ служители, бейтулмалтъ, касъмтъ и пр., нѣматъ никакъ право да се бъркатъ въ тоя имотъ, нито да го записватъ въ общия и частния финансовъ тефтеръ като свой приходъ.

Въз основа на тази бѣлѣжка азъ благоволихъ да издамъ по въпроса настоящия си царски ферманъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получите, да постѣпвате точно споредъ съдържанието му. Внимавайте добръ и гледайте вашитѣ постѣпки

да бждат напълно съгласни съ правата и привилегиитѣ, указани въ царския бератъ, понеже той е регистрируванъ и вписанъ изцѣло въ книжата на императорската архива. Заповѣдвамъ ви строго, въ прибиране и завладѣване на имотитѣ, останали отъ нѣкой умрѣлъ епископъ, попъ, монахъ или монахиня, да се ръководите точно споредъ означенитѣ привилегии. Забранявамъ безусловно да допускате други външни лица да се бъркатъ въ дѣлата на черквитѣ и манастиритѣ и да вършатъ дѣяния, които явно противоречатъ на тѣхнитѣ наредби и на моята воля, изразена въ настоящата заповѣдь.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, тургата и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Константиинѣ днесъ, 20 день отъ мѣсець Шеваль 1198 год. отъ егира (26 Августъ 1784 г. Р. Хр.).

46.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиинѣ отъ султанъ Абдулъ Хамидъ ханъ I. — Заповѣдь, да не се позволява на софийския еврейно-лихваръ Беличъ-оглу да взима отъ рилскитѣ монаси повече отъ 5% лихва.

1200 год. 15 Шабанъ (1786 год. 2 Юний).

До тебе, високо-образовани, достоенъ и славенъ кадия на Софийската каза, ти, който си ученъ мюсулманинъ, вѣренъ синъ на Мохамеда, отличенъ органъ за разпространяване свѣтлитѣ лъчи на неговата вѣра; ти, който въ негово име и споредъ шериата раздавашъ правда и миръ. Дано Всевишниятъ Богъ подкрѣпи славата и дѣйността ти!

Сжщо и до тебе, високо-просвѣтени, достоенъ и славенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ усили твоята мощъ и продължи славата ти!

Като пристигне тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ви бжде извѣстно, че Цариградскитѣ гръцки патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми градъ Цариградъ, сж отпразвили до моя императорски диванъ една надлежно подписана и подпечатана тжжба.

Отъ съдържанието на тая тжжба се разбира, че бѣднитѣ монаси отъ Рилския манастиръ, лежащъ въ Дупнишка каза, Румелийски вилаетъ и спадащъ подъ юрисдикцията на речения патриархъ, — на нѣколко пжти били залавяни отъ разбойнишки и

хайдушки чети. Всичкитѣ имѣ готови пари, вещи, покъщнини и храни били разграбени и отвлѣчени. Тѣ западнали съвсѣмѣ и останали безѣ срѣдства за прѣхрана. Паритѣ, които взимали подѣ лихва отѣ разни лихвари, мюсулмани, евреи и др., се увеличили много, та образували грамаденѣ дългѣ, защото тежката годишна лихва, като не могла да се изплаща на врѣме, била прибавяна къмѣ главницата. Прѣдѣ видѣ на това, бѣднитѣ монаси се оплакали, чрѣзѣ патриарха, прѣдѣ императорския ми диванѣ и молили да имѣ се облекчи положението, като се постанови — за напрѣдѣ да не плащатѣ никаква лихва на кредиторитѣ си, изплащането на главницата отѣ дълга имѣ да става на опрѣдѣлени годишни срокове, като на всѣки срокѣ се плаща само по 5⁰/₁₀. По тоя начинѣ тѣ биха успѣли въ кѣсо врѣме да изплатятѣ дълга си. За тази цѣль по-прѣди дѣйствително били издадени редѣ царски актове. Съгласно съ тѣхѣ, длъжницитѣ-монаси започнали на части, на части да изплащатѣ дълговетѣ къмѣ своитѣ кредитори, които остояли доволни. Обаче лихваринѣтъ-евреинѣ, *Беличѣ-Оглу*, отѣ градѣ София не билѣ доволенѣ да получава само опрѣдѣлената отѣ закона сума (5⁰/₁₀) и затова си позволявалѣ да заплашва и мѣчи бѣднитѣ длъжници, изисквалѣ имѣ по-голѣми суми и вършилѣ надѣ тѣхѣ произволи и дѣяния, противни на височайшитѣ ми царски заповѣди. Като ми донасятѣ това, просителитѣ молятѣ да имѣ издамѣ ноза височайша царска заповѣдѣ, съ която строго да се запрѣти на лихварина-евреинѣ да идва и влиза на сила въ тѣхния манастирѣ.

Молбата на патриарха се прие и за справка се изпрати въ архивата на епископската муката, чиито дѣла се пазятѣ въ императорското ми съкровище.

Отѣ направената справка се установява, че бѣднитѣ монаси отѣ Рилския манастирѣ, Дупнишка каза, дѣйствително на два пѣти, прѣзѣ 1180 год. и 1181 год. отѣ егира*) били нападани, залавяни и ограбвани отѣ разбойнишки чети. Всичкитѣ имѣ готови пари, скъпоцѣнни вещи и храни били взети и отвлѣчени отѣ разбойницитѣ. Бѣднитѣ монаси изпаднали въ голѣма мизерия и останали безѣ срѣдства за прѣхрана. Взетитѣ отѣ тѣхѣ на заемѣ пари отѣ разни лихвари, мюсулмани и евреи, не могли на врѣме да се изплатятѣ и погасятѣ. За това главницата на дълга имѣ пораснала много и достигнала до една крупна сума отѣ 115 кесии сребърни акчета. Изплащането на такава сума и при голѣма лихва било много мѣчно, дори невѣзможно, понеже материалното имѣ положение било крайно разорено.

По сѣщия въпросѣ императорскиятѣ диванѣ по-рано благоволилѣ и издалѣ два височайши акта. Съ тѣхѣ, като се взело прѣдѣ видѣ плачевното положение на монаситѣ-длъжници, отѣ състрадание и милостѣ, се заповѣдвало да не имѣ се взима никаква лихва на дълговетѣ, изплащането на главницата да става

*) 1766 и 1767 год. Р. Хр.

на опрѣдѣлени годишни срокове, като се внася по 5 % всѣка година. Обаче нѣкои отъ кредиторитѣ не били останали доволни отъ тоя хуманенъ и приемливъ законъ.

Поради това императорскитѣ диванъ издалъ друга височайша заповѣдь, основана на стари традиционни права. Съ тази заповѣдь се прѣдписвало на мѣстнитѣ сѣдебни власти, ако прѣдъ тѣхъ биха се възбудили процеси по такива искове, да ги прѣкратыватъ и оставятъ безъ послѣдствие, като ги изпращатъ въ Цариградъ, дѣто ще се разглеждатъ и рѣшаватъ прѣдъ великия везиръ. Въ привилегиитѣ и правата, които сж изложени подробно въ царскитѣ берати на митрополититѣ, подвѣдомствени на Цариградската патриаршия, изрично е казано, че когато нѣкой митрополитъ, епископъ, замѣстникъ или тѣхенъ човѣкъ-прислужникъ би възбудилъ, или срѣщу него би се възбудилъ нѣкакъвъ процесъ, който така или иначе докосва свещения шериатъ, — подобенъ процесъ да не се разглежда отъ провинциялнитѣ сѣдилища, ами да се изпраща направо до компетентния въ Цариградъ сѣдъ, дѣто въ присѣдствието на великия везиръ ще се разгледа и рѣши. Това обстоятелство се твърди напълно и отъ обясненията, които сж написани въ текста на привилегиитѣ.

Възъ основа на тази бѣлѣжка, която ми се докладва по въпроса, императорскитѣ ми диванъ е издалъ прѣзъ мѣсець Септеръ 1188 год. отъ егира единъ височайши царски актъ. А прѣзъ мѣсець Зилкааде 1196 год. отъ егира все по сжщия въпросъ билъ издаденъ и другъ царски актъ.

За да се дѣйствува и сега споредъ тази бѣлѣжка, както и съобразно съ молбата на патриарха, азъ благоволихъ и издадохъ настоящия си царски ферманъ.

Прочее, щомъ пристигне при васъ, заповѣдвамъ ви да постѣпвате и се разпореждате точно тѣй, както ви се прѣдписва въ тоя ми височайши актъ. Вие, г. г. кадии на горѣпоменатитѣ кази, сте длѣжни да дѣйствувате съгласно съ духа на издаденитѣ по-прѣди двѣ царски грамоти, съ отбѣлѣзанитѣ по-горѣ дати, които сж записани въ архивата на императорското ми съкровище. Трѣба да знаете още, че съгласно съ тѣхъ азъ благоволихъ да издамъ тоя си султански актъ. Старайте се да постѣпвате точно споредъ смисъла на заповѣдта ми. Въ случай, че поменатиятъ еврейнъ-лихваръ, *Беличъ-Оглу*, не би се задоволилъ да получава опрѣдѣлената сума отъ 5 % срѣщу своя искъ, а би се осмѣлилъ да изисква пакъ изплащането на всички пари, които има да взема, — въ такъвъ случай заповѣдвамъ ви да отхвърлите окончателно неговия искъ, да не го зачитате и да го оставите безъ послѣдствие. Неговитѣ процеси, ако такива има възбудени, прѣпращайте въ императорския ми диванъ за разгледване въ присѣдствието на великия ми везиръ, както е отбѣлѣзано съ сила на законъ въ правата и привилегиитѣ на християнското духовенство.

Тѣй да знаете!

Честъ, слава и гълна отдайте на високитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя свещень ферманъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 15 день отъ мѣсець Шабанъ 1200 год. отъ егира (2 Юний 1786 година отъ Р. Хр.).

47.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Селимъ ханъ III *). — Заповѣдь, да не се произвежда ревизия и да не се измжчватъ монаситѣ отъ Рилския монастирь.

1215 год. 7. Зилхидже (1801 г. 10 Апрель).

Да се дѣйствува точно
споредъ съдържанието.

До моя високо-просвѣтенъ, достоенъ и славенъ кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ ти даде слава и мощь!

Като пристигне този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ти бжде извѣстно, че отъ страна на Цариградския вселенски патриархъ и синодалния му свѣтъ, който заседава въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиниѣ, е подадена до моя императорски диванъ една надлежно подписана и подпечатана просба.

Въ тази просба се изтъква, че възъ основа на старитѣ наредби, указани въ царскитѣ берати на речения патриархъ и митрополититѣ му, никое външно лице, безъ мое височайше разрѣшение, не може да владѣе черкви и монастири, които се намиратъ подъ тѣхна юрисдикция. Явява се сжщо, че никой отъ органитъ на моята гражданска и военна власть (*ехли урф-тай-фаси*), дори и да е снабденъ съ бюрултия, нѣма право да върши насилия въ християнскитѣ черкви и монастири, и безъ мое изрично позволение не се допуща да произвежда ревизия въ тѣхъ. Съобщава се, че при всичко това, макаръ и да е запрѣтена всѣка намѣса и насилие отъ страна на когото и да било, и въпрѣки установенитѣ стари права на черквитѣ и монастиритѣ, — нѣкои отъ моитѣ чиновници и войници, заедно съ нѣкои влиятелни личности, проникнати отъ мисль за лична материална облага, си позволявали да влизатъ на сила въ прочутия старъ монастирь „Св. Иванъ“, скжтанъ въ политѣ на Рила планина, Дупнишка каза, и подъ прѣдлогъ, че сж пратени да произвеждатъ ревизия на чер-

*) Султанъ Селимъ ханъ III е царувалъ отъ 1203—1222 г. отъ егира (1788—1807 г. Р. Хр.).

квитѣ, които ужъ били поправяни, вършели голѣми насилия, дори и побой, като по тоя начинъ прогоняли монаситѣ отъ тамъ. Това се повтаряло вече нѣколко пѣти и давало поводъ за многократни оплаквания прѣдъ моя императорски диванъ. Най-сетнѣ, като ме увѣдомява съ тая си просба, че наистина нѣкои отъ моитѣ граждански чиновници и отъ царскитѣ ми войници, снабдени съ бюрултия или мураселе, вършили и продължаватъ да вършатъ беззаконния и жестокости въ речения монастырь, — патриаршията ме моли да издамъ височайша заповѣдь за тѣхното окончателно прѣкратяване.

Тази просба биде благосклонно приета и се изпрати за справка въ архивата на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ направената справка се установи, че никое външно лице не може да владѣе черквитѣ и монастыритѣ, които още отъ старо врѣме се владѣятъ само отъ патриарха и митрополититѣ; че никой отъ органитѣ на моята гражданска и военна властъ, дори и да е снабденъ съ бюрултия или мураселе, нѣма право да върши насилия въ тѣзи черкви и монастыри, и безъ мое изрично позволение не се допуща да произвежда ревизия въ тѣхъ; най-сетнѣ, че съгласно съ наредбитѣ, изложени въ царскитѣ берати на митрополититѣ, само подирнитѣ могатъ да се разпореждатъ въ черквитѣ и монастыритѣ, които се намиратъ подъ тѣхна юрисдикция.

Прѣдъ видъ на всичко туй азъ, като императоръ, благоволихъ да издамъ настоящия си царски ферманъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получишъ, да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му. Ти си длъженъ като кадия да не допущашъ никакво нарушение на старитѣ права и привилегии, дадени на речения патриархъ: тѣ иматъ сила на законъ, понеже сж зарегистрирувани и записани въ старитѣ тефтери на императерското ми съкровище. Ти си длъженъ още да забранишъ веднѣжъ за винаги на моитѣ граждански чиновници и на царскитѣ ми войници, дори и да иматъ бюрултия или мураселе, безъ изрична заповѣдь отъ менъ, да влизатъ на сѣла въ Рилския монастырь, да изнудатъ монаситѣ за материална облага и да правятъ каква-годѣ ревизия.

Тѣй да знаешъ, тѣй да дѣйствувашъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, тутрата и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Константиноу днесъ, 7 день отъ мѣсець Зилхидже 1215 год. отъ егира (10 Апрель 1801 год.).

48.

ПРЪПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Селимъ ханъ III. — Заповѣдь, да не се произвежда ревизия и да не се измжчватъ монаситѣ отъ Рилския манастиръ. Това е сжиятъ ферманъ № 47.

1215 г. 7 Зилхидже (1801 г. 10 Априлъ).

До моя високо-просвѣтенъ, достоенъ и славенъ кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ ти даде слава и мощъ!

Като пристигне този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ти бжде извѣстно, че отъ страна на Цариградския вселенски патриархъ и синодалния му съвѣтъ, който заседава въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ, е подадена до моя императорски диванъ една надлежно подписана и подпечатана просба.

Въ тази просба се изтъква, че възъ основа на старитѣ наредби, указани въ царскитѣ берати на речения патриархъ и митрополититѣ му, никое външно лице, безъ мое височайше разрѣшение, не може да владѣе черкви и манастири, които се намиратъ подъ тѣхна юрисдикция. Явява се сжщо, че никой отъ органитѣ на моята гражданска и военна властъ (*ехли-урф-тай-фаси*), дори и да е снабденъ съ бюрултия, нѣма право да върши насилия въ християнскитѣ черкви и манастири, и безъ мое изрично позволение не се допуска да произвежда ревизия въ тѣхъ. Съобщава се, че при всичко това, макаръ и да е запрѣтена всѣка намѣса и насилие отъ страна на когото и да било, и въпрѣки установенитѣ стари права на черквитѣ и манастиритѣ, — нѣкои отъ моитѣ чиновници и войници, заедно съ нѣкои влиятелни личности, проникнати отъ мисль за лична материална облага, си позволявали да влизатъ на сила въ прочутия старъ манастиръ „Св. Иванъ“, скжтанъ въ политѣ на Рила планина, Дупнишка каза, и подъ прѣдлогъ, че сж пратени да произвеждатъ ревизия на черквитѣ, които ужъ били поправяни, вършили голѣми насилия, дори и побои, като по тоя начинъ прогоняли монаситѣ отъ тамъ. Това се повтаряло вече нѣколко пжти и давало поводъ за многократни оплаквания прѣдъ моя императорски диванъ. Най-сетнѣ, като ме увѣдомява съ тая си просба, че наистина нѣкои отъ моитѣ граждански чиновници и отъ царскитѣ ми войници, снабдени съ бюрултия или мураселе, вършили и продължаватъ да вършатъ беззакония и жестокости въ речения манастиръ, — патриаршията ме моли да издамъ височайша заповѣдь за тѣхното окончателно прѣкрятване.

Тази просба биде благосклонно приета и се изпрати за справка въ архивата на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ направената справка се установи, че никое външно лице не може да владѣе черквитѣ и манастиритѣ, които още отъ

Дѣлъ I. Фермани.

старо време се владѣятъ само отъ патриарха и митрополититѣ; че никой отъ органитѣ на моята гражданска и военна властъ, дори и да е снабденъ съ бюрултия или мураселе, нѣма право да върши насилия въ тѣзи черкви и манастири, и безъ мое изрично позволение не се допуска да произвежда ревизия въ тѣхъ; най-сетнѣ, че съгласно съ наредбитѣ, изложени въ царскитѣ берати на митрополититѣ, само подирнитѣ могатъ да се разпореждатъ въ черквитѣ и манастиритѣ, които се намиратъ подъ тѣхна юрисдикция.

Прѣдъ видъ на всичко туй азъ, като императоръ, благоволихъ да издамъ настоящия си царски ферманъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получишъ, да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му. Ти си длъженъ като кадия да не допускашъ никакво нарушение на старитѣ права и привилегии, дадени на речения патриархъ: тѣ иматъ сила на законъ, понеже сж регистрирани и записани въ старитѣ тефтери на императорското ми съкровище. Ти си длъженъ още да забранишъ веднѣжъ за винаги на моитѣ граждански чиновници и на царскитѣ ми войници, дори и да иматъ бюрултия или мураселе, безъ изрична заповѣдь отъ менъ, да влизатъ на сила въ Рилския манастиръ, да изнудватъ монаситѣ за материална облага и да правятъ каква-годѣ ревизия.

Тѣй да знаешъ, тѣй да дѣйствувашъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ; издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиниѣ днесъ, 7 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1215 год. отъ егира (1801 год. 10 Априлъ Р. Хр.).

Вѣрно съ първообраза:

Провѣрихъ и завѣрихъ азъ, *Ес-Саидъ Ибрахимъ*,
смирень кадия на сѣдилището
„Махмудъ паша“ въ Костантиниѣ.

Печатъ: *Ес-Саидъ Ибрахимъ*.

49.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Селимъ ханъ III. — Заповѣдь за правилно взимане данъка д ж и з и е (х а р а ч ъ) отъ рилскитѣ монаси.

1216 год. 14 Мухаремъ (1801 год. 16 Май).

До тебе, славни мой везире, първи съвѣтничко, управителю на свѣта, ръководителю на държавнитѣ учрѣждения, ти, който съ проникателень умъ давашъ насока на общественитѣ дѣла,

който съ увѣреностъ водишь народнитѣ сѣдбини къмъ добъръ край, който уякчавашъ основитѣ на империята и добродетелната, който крѣпишь подпоритѣ на благоденствието и великолѣпието, който си обсипанъ съ блага и милости отъ Всевишния, — до тебе, славни мой мушире-паша, сегашенъ валия на Румелия. Нека Богъ поддържа за дълги дни твоята слава и мощъ!

Сжщо и до тебе, високо-просвѣтени, достоенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Дано Богъ продължи твоята сѣдебно-просвѣтна дѣйностъ и възвеличи славата ти!

Като получите тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ви бѣде извѣстно слѣдното. —

Както знаете, на 11 Реджебъ 1203 год. отъ егира*) азъ се възкачихъ на славния Османовъ тронъ и поехъ управлението на държавата. По тоя поводъ азъ издадохъ височайши ферманъ къмъ всички мои подвѣдомствени власти и ги подканихъ да съобщатъ на интересувашитѣ се за промѣняване на тѣхнитѣ царски грамоти и берати.

Възъ основа на тази моя заповѣдь раята-монаси, живѣещи въ Рила планина, Дупнишка каза, подъ вѣдомството на финансовото управление въ Скопие, „Паша-санджаги“, — сж отправили по-прѣди до императорския ми диванъ една молба. Въ нея монаситѣ, като се основаватъ на привилегитѣ си, отбѣлзани подробно въ текста на височайшия царски берагъ и като заявяватъ, че редовно и на врѣме си плащали дължимия данѣкъ *джизие*, просятъ покровителството на властѣта за запазване на тѣзи привилегии. Споредъ установения редъ, данѣктъ *джизие* билъ изплащанъ на жителитѣ отъ *Струга*, които сжщо били отъ вакфиранитѣ мѣста на Гаази Мустафа паша. Раята-монаси отъ Рилския манастиръ „Св. Иванъ“, ако и да изплащали редовно и напълно тоя данѣкъ, направо на джизиедаритѣ, ако и да били безупрѣчни въ това отношение, — все пакъ джизиедаритѣ оставали недоволни отъ тѣхъ. За туй послѣднитѣ, движени отъ алчностъ за богатство и облаги, гледали всѣкога, безъ какъвъ да е поводъ, да идватъ на сила заедно съ 10—20 души конници въ речената планина, въ самия манастиръ „Св. Иванъ“, дѣто си позволявали нечувани свирѣпства и насилия. Неканенитѣ гости освѣнъ че яли, пили и се гощавали охолно, безъ да платятъ нѣщо, ами още вършили страшни изтезания надъ бѣдната рая. Положението на монаситѣ се много влошило, тѣ били разорени и, както ми се съобщава отъ автентично мѣсто, изпаднали въ крайна бѣдностъ. Като излагатъ всички причини за това, тѣжителитѣ най-покорно молятъ прѣдъ императорския ми диванъ, да взема прѣдъ видъ оплакването имъ и за прѣкратыване на злинитѣ да издамъ единъ височайши актъ, който да обуздае джизиедаритѣ и да спре тѣхнитѣ насилия.

Молбата се прие и за справка се изпрати въ архивата на отчетното отдѣление за данѣцитѣ по *джизие*то, архива, па-

*) 26 Мартъ 1789 г. Р. Хр.

зѣна въ императорското ми дефтерхане. Отъ направената справка се установи слѣдното. —

Всѣки рая трѣба безусловно да се облага съ съотвѣтенъ годишенъ данѣкъ *джизие*; на всѣки данѣкоплатецъ се врѣчва по единъ даѣченъ листъ. Цѣльта на правителството била, всѣки рая-данѣкоплатецъ да бѣде записанъ и обложенъ съ *джизие*, да не остане вънъ отъ тоя данѣкъ. Данѣчнитѣ листове се раздавали отъ джизиедаритѣ на данѣкоплатцитѣ, чието облагане ставало законно и справедливо, като се разпрѣдѣляли на три категории. При разпрѣдѣлянето на данѣка взимало се прѣдъ видъ материалното състояние на данѣкоплатеца. Тоя данѣкъ се събиралъ на срока отъ правителственитѣ джизиедари и се внасялъ като доходъ въ държавното съкровище. Щомъ веднѣжъ се събере той отъ раята-данѣкоплатци и се внесе въ държавното съкровище, бѣдната рая не е длѣжна и не може да храни безплатно царскитѣ джизиедари. Послѣднитѣ, като държавни служители, сж длѣжни да не искатъ отъ раята даромъ ядене или пиене; тѣ не трѣба съ добромъ или на сила да взиматъ отъ нея нито едно акче, нито една ботка! Защото очевидно е, че подобно взимане не законно и особно противно на нейнитѣ привилегии.

За да се дѣйствува съгласно съ тѣзи привилегии, просителитѣ прѣдставили прѣдъ императорския ми диванъ единъ султански актъ, съ дата 10 Ребби-юл-евель 1162 г. отъ егира *). Този актъ е издаденъ отъ прѣдшественика на бившия султанъ и възъ основа на него просителитѣ молятъ да имъ издамъ другъ.

Отъ справката, която се направи грижливо въ старата ми царска архива, се установи, че слѣдъ като билъ издаденъ този актъ, не се е издавалъ другъ съ противно съдържание. Прочее, искането на просителитѣ е законно и справедливо, понеже въ архивата нѣма противна бѣлѣжка, въ която да се казва, че не трѣба да се издава новъ актъ.

Ето защо азъ благоволихъ и издадохъ отново тоя си царски ферманъ. Като го получите, заповѣдамъ ви да дѣйствувате по въпроса точно споредъ съдържанието му, както и споредъ онова на по-раншнитѣ султански актове. Нека ви бѣде извѣстно, че не желая никакъ да постѣпвате противъ моята воля.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски актъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 14 Мухаремъ 1216 год. отъ егира (16 Май 1801 год. отъ Р. Хр.).

*) 16 Февруарий 1749 г. Р. Хр.

50.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантинѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ II*). — Заповѣдь, да не се позволява на финансови и сѣдебни чиновници да присвояватъ имоти, останали отъ умрѣли монаси и монахини.

1233 год. Джемази-юл-ахъръ (1818 год. 16 Априлъ).

До високо-просвѣтения, достоенъ и великодушень кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ поддържа за дълги дни твоята сѣдебно-шериятска дѣйность!

Като пристигне тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че Цариградскиятъ вселенски патриархъ и архиерейскиятъ му съвѣтъ, който заседава въ прѣстолния ми славенъ градъ, сж отправили до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана молба.

Речениятъ патриархъ заявява, че имотитѣ и вещитѣ, които сж останали въ наслѣдство отъ нѣкой умрѣлъ духовникъ, свещеникъ, монахъ или монахиня, не трѣба да се задържатъ отъ други лица, освѣнъ отъ митрополита или патриарха за смѣтка на правителството. На държавнитѣ служители, като бейтулмала, касъма и др. било забранено и тѣ нѣмали никакво право да се мѣсятъ на сила въ тия имущества. Правото за задържане на подобни имоти е прѣдоставено на патриарха и митрополититѣ му, и е обяснено въ текста на свещенитѣ царски берати, дадени тѣмъ. Монаситѣ, които живѣятъ въ нѣкой манастиръ, лежащъ въ Османската империя, отъ младостъ дохождали въ манастиря като свѣтски лица и тамъ се подстригвали за монаси. За това, когато нѣкой монахъ умре, всичко, каквото е оставилъ той прѣзъ живота си, се събира отъ страна на манастиритѣ и никой отъ вънъ нѣма право да се мѣси на сила въ неговитѣ вещи. Това нѣщо е било установено и узаконено още отъ старо врѣме. Но сега е починало едно духовно лице, което живѣяло въ Ридския манастиръ, Дупнишка каза, стоящъ подъ надзора на патриарха. Неговитѣ имоти, каквито и да сж били, трѣбало, съгласно съ привилегиитѣ на духовенството, да се събератъ и получатъ отъ манастиря за смѣтка на правителството. Въ това врѣме пристигнали въ манастиря държавнитѣ служители, именно бейтулмалтъ, касъмтъ и други чиновници, които на сила и съ бой взели да отниматъ отъ монаситѣ вещитѣ и имотитѣ на умрѣлото лице, като имъ казали: „тѣ сж наши имоти и като нашъ доходъ ще се запишатъ въ общия и частния тефтеръ на бейтулмала“. Като ми съобщаватъ този фактъ, тѣжителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ височайши актъ, съ

*) Султанъ Махмудъ ханъ II е царувалъ отъ 1223—1255 г. отъ егира (1808 – 1839 г. Р. Хр.)

който да се прѣмахнатъ вилнѣнията и насилията, вършени отъ държавнитѣ служители, като имъ се заповѣда да не вършатъ прѣстѣпления и нарушения на тѣхнитѣ узаконени привилегии.

Тази молба веднага се изпрати за справка въ отдѣла на епископската муката, чиито книжа се пазятъ въ императорското ми съкровище. Отъ направената справка се установи слѣдното. — Ако нѣкое отъ духовнитѣ лица — митрополити, архиепископи, епископи, игумени, свещеници, монаси и монахини — умре, неговиятъ имотъ отъ готови пѣри, движими имоти, мебели, вещи, коне и всѣ какви други прѣдмети — се получава отъ патриарха или митрополита за смѣтка на правителството. Държавнитѣ служители, като: бейтулмалтъ, касъмътъ, мютевелиитѣ, войводитѣ, субашитѣ, тѣхнитѣ хора и др. — нѣматъ никакво право да влизатъ на сила въ монастыря и да се мѣсятъ въ подобни имущества. Имотитѣ на умрѣлото духовно лице не трѣба да се вписватъ въ общия и частния тефтеръ на бейтулмала, като доходъ на тѣзи държавни служители. Напротивъ, тѣ ще се взиматъ и прибиратъ направо отъ патриарха или митрополититѣ за смѣтка на правителството. Въ царския бератъ, който е даденъ на вселенския цариградски патриархъ, това обстоятелство е подробно обяснено. По тоя въпросъ по прѣди билъ издаденъ височайши царски актъ. Въ този актъ е било казано слѣдното: ако нѣкое духовно лице умре, безъ да остави свои законни наслѣдници, съ имотитѣ му ще се постѣпва съгласно съ привилегиитѣ, дадени на висшето духовенство; ако пъкъ умрѣлото лице има законни наслѣдници, послѣднитѣ нѣматъ право да турятъ рѣка на неговитѣ парични суми и вещи; съ тоя имотъ ще се постѣпи съгласно съ наредбитѣ, приети въ новия законъ, нѣщо, което се вижда отъ резюмето, извлѣчено отъ старата архива.

Като имахъ прѣдъ очи привилегиитѣ на духовенството, азъ благоволихъ да издамъ тоя си височайши актъ за знание и ръководство. Заповѣдвамъ ти, отъ деня, въ който го получишъ, да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му. При дѣйствиата си спазвай всѣкога привилегиитѣ, които сж дадени на речения патриархъ и които подробно сж отбѣлѣзани въ свещения ми бератъ. Тѣ сж регистрирани една по една въ книжата на царското ми дефтерхане. Ако видишъ и се увѣришъ, че умрѣлото духовно лице е нѣкой свещеникъ, монахъ или монахиня и не е оставило слѣдъ себе си законни наслѣдници, ще знаешъ, че неговитѣ имоти, каквито и да сж, ще се прибиратъ и получаватъ направо отъ патриарха и митрополититѣ за смѣтка на правителството. За това на тебе се налага дългъ да не допускашъ по никой начинъ нѣкои отъ държавнитѣ служители, като бейтулмала, касма и др., да влизатъ на сила и да се мѣсятъ въ тия имущества.

Тѣй да знаешъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми

султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиниѣ днесъ, 21 Джемази-юл-ахъръ 1233 год. отъ егира (16 Априлъ 1818 год. отъ Р. Хр.).

51.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдь, д не се прѣчи на ремонта на нѣкои монастирски кѣщи.

1233 год. 30 Рамазанъ (1818 год. 21 Юлий).

До високо-просвѣтения, славенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ увеличи твоята сила и властъ!

Като получишъ тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че нѣколко души жители отъ Рилския монастиръ, именно *Ибрахимъ, Хасанъ, Мехмедъ, Павле* и др. сж отправили до моя императорски диванъ въ прѣстолния ми градъ една надлежно подпечатана молба.

Въ молбата си просителитѣ явяватъ, че притежаванитѣ отъ тѣхъ вакѣфски кѣщи, лежащи въ територията на речения монастиръ, били много порутени, та се нуждаели отъ голѣма поправка. За това просителитѣ сторили намѣрение да ги поправятъ, при условие, че съ поправянето никому нѣма да се накърнятъ интереситѣ споредъ шерията. Обаче нѣкои жители отъ *реченото село* (мочастиръ) заедно съ мѣстния забитинъ почнали да имъ правятъ спѣхки. Всѣки отъ тѣхъ имъ заявилъ направо така: „докато на менъ не платите толкова и толкова пари, азъ никога нѣма да ви допусна да си поправите кѣщитѣ“.

Като се знае, че изнудването за парични суми е произволъ и явно противоречи на свещения шериятъ, като се има прѣдъ видъ, че самиятъ забитинъ върши насилия и се мѣси въ чужди имоти, — просителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ височайши актъ, който да тури край на такива произволи и противо-шериятски дѣяния, и да опрѣдѣли — спора съ речения забитинъ да се разгледа по сѣдебно-шериятски редъ.

Възъ основа на тази молба азъ благоволихъ да издамъ настоящата височайша заповѣдь, съ която повелявамъ — възникналиятъ споръ да се разгледа и рѣши точно споредъ шерията отъ мѣстния сѣдъ.

Щомъ тоя ми свещенъ актъ пристигне тамъ, заповѣдвамъ ти да дѣйствуващъ въ дадения случай съгласно съ волята ми, изразена въ него. Въпроса за произволното намѣсване въ чужди имоти ще разгледашъ отдѣлно, като отдѣленъ споръ и то по

сждебно-шериятски редъ. Всички други странични обстоятелства по тоя въпросъ ще разрѣшишъ по чиста съвѣсть, справедливо. Ако работата стои така, както ми се прѣдставя, ти трѣба да дѣйствувашъ по старому, напълно съгласно съ постановленията на шерията. Още повече ще внимавашъ и слѣдишъ, да не би съ поправката на тѣзи кжци да се нанесе нѣкому врѣда или загуба споредъ шерията. На всѣко насилие и намѣса въ чужди имоти да туришъ край. На забитина за напрѣдъ да не позволявашъ да върши дѣяния, противни на закона, на свещения шериятъ и на тоя ми височайши актъ. Гледай по тая работа да не ми се изпраща повторно оплаквае.

Тѣй да знаешъ, тѣй да дѣйствувашъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолия ми градъ Костантиниѣ днесъ, 30 день отъ мѣсець Рамазанъ 1233 год. отъ егира (21 Юлий 1818 г. Р. Хр.).

52.

ПРѢПИСЬ

отъ ферманъ, издаденъ отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Това е сжщиятъ ферманъ № 51. Прѣписътъ не е завѣренъ.

1233 год. 30 Рамазанъ (1818 год. 21 Юлий).

До високо-просвѣтления, славенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ увеличи твоята сила и властъ!

Като получишъ тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че нѣколко души жители отъ Рилския манастиръ, именно *Ибрахимъ, Хасанъ, Мехмедъ, Павле* и др. сж отправили до моя императорски диванъ, въ прѣстолия ми градъ една надлежно подпечатана молба.

Въ молбата си просителитѣ явяватъ, че притежаванитѣ отъ тѣхъ вакъфски кжци, лежащи въ територията на речения манастиръ, били много порутени, та се нуждаели отъ голѣма поправка. За това просителитѣ сторили намѣрение да ги поправятъ, при условие, че съ поправянето никому нѣма да се накърнятъ интереситѣ споредъ шерията. Обаче нѣкои жители отъ реченото село (манастиръ) заедно съ мѣстния забитинъ пчнали да имъ правятъ спънки. Всѣки отъ тѣхъ имъ заявилъ така: „докато на менъ не платите толкова и толкова пари, азъ никога нѣма да ви допусна да си поправите кжцитѣ“.

Като се знае, че изнудването за парични суми е произволъ и явно противоречи на свещения шериятъ, като се има прѣдъ

видъ, че самиятъ забитинъ, върши насилия и се мѣси въ чужди имоти,—просителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ височайши актъ, който да тури край на такива произволни и противо-шериятски дѣяния, и да опрѣдѣли—спора съ речения забитинъ да се разгледа по сѣдебно-шериятски редъ.

Възъ основа на тази молба азъ благоволихъ да издамъ настоящата височайша заповѣдъ, съ която повелявамъ — възникналиятъ споръ да се разгледа и рѣши точно споредъ шерията отъ мѣстния сѣдъ.

Щомъ тоя ми актъ пристигне тамъ, заповѣдвамъ ти да дѣйствуващъ по тая работа съгласно съ волята ми, изразена въ него. Въпроса за произволното намѣсване въ чужди имоти ще разгледашъ отдѣлно, като отдѣленъ споръ и то по сѣдебно-шериятски редъ. Всички други странични обстоятелства по тоя въпросъ ще разрѣшишъ по чиста съвѣсть, справедливо. Ако работата стои така, както ми се прѣдставя, ти трѣба да дѣйствуващъ по старому, напълно съгласно съ постановленията на шерията. Още повече ще внимаващъ и слѣдишъ, да не би съ поправката на тѣзи кжци да се нанесе нѣкому врѣда или загуба споредъ шерията. На всѣко насилие и намѣса въ чужди имоти да туришъ край. На забитина за напрѣдъ да не позволяващъ да върши дѣяния, противни на закона, на свещения шериятъ и на тоя ми височайши актъ. Гледай по тая работа да не ми се испраща повторно оплакване.

Тѣй да знаещъ, тѣй да дѣйствуващъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 30 день отъ мѣсець Рамазанъ 1233 г. отъ егира (21 Юлий 1818 г. Р. Хр).

53.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдъ относително владѣнието на монастирския чифликъ Поцърннци, Радомирска нахия.

1234 год. 25 Рамазанъ (1819 год. 19 Юлий).

До високо-просвѣтения, славенъ и достоенъ кадия на Радомирската нахия. Нека Богъ ти даде слава и мощъ!

Като получишъ този ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ слѣдното. —

Цариградскиятъ гръцки патриархъ и неговиятъ синодаленъ съвѣтъ, състоящъ отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми

градъ Костантиниѣ, сж подали до императорския ми диванъ една надлежно подписана и подпечатана молба.

Въ молбата си просителитѣ явяватъ, че въ текста на височайшия царски бератъ, даденъ на Самоковския митрополитъ, който зависи отъ Цариградската гръцка патриаршия, се говори за правата и привилегиитѣ, съ които се ползуватъ монастирскитѣ недвижими имоти — лозя градини, чифлици, емляци и др., принадлежащи на черкви и монастири. Обаче тѣзи права и привилегии не били никакъ зачитани и уважавани отъ органитѣ на мѣстната властъ. Отъ извѣстно врѣме насамъ нѣкои злонамѣрени лица, обзети отъ користолюбиви замисли, започнали систематически да дѣйствуватъ така противъ шериата и противъ царската архива *куюдатъ*. Въ текста на послѣдната сж вписани едно по едно правата и привилегиитѣ на всѣки митрополитъ, и всичко това било извѣстно на мѣстнитѣ власти. Но нѣкой отъ тѣхъ нарочно си позволявали да нахлуватъ силомъ въ монастирскитѣ имоти, които състоятъ отъ земи, чифлици, емляци и др., лежащи въ землището на селото *Поцърнинци*, Радомирска нахия, управлявана подъ *илтизамъ* отъ частни лица, *мюлтезими*. Това нѣщо ми се съобщи отъ надлежнитѣ мои вѣрни власти. Просителитѣ поради туй молятъ да издамъ по въпроса единъ височайши актъ, който веднѣжъ за винаги да тури край на произволитѣ и насилията, вършени надъ бѣдната ми рая и надъ монаситѣ отъ речения монастирь.

Тази просба се уважи и за справка се изпрати въ царското ми дефтерхане. Началникътъ на послѣдното извлѣкълъ накратко нѣкои нужни за случая пасажи и съ докладъ ми донася слѣдното.

Село *Поцърнинци*, споредъ както е записано, лежи въ Радомирската нахия. Въ него живѣе рая, която населява чифлици и башинии. Тази рая е обложена съ данъка *испенчъ-ресуми*, затова домакинитѣ тамъ се именуватъ *испенчъ-хаане*. Които плащатъ данъка *испенчъ-ханесі* сж длѣжни да доставятъ като десетѣкъ бѣло чисто жито, смѣсено жито и други суми. Общата сума на приходитѣ, които трѣба да изплащатъ раята-селяни, възлиза на *14,600 акчета*. Тази сума редовно се внася въ правителственото съкровище, дѣто има наредено специално за това финансово бюро. Въ главния правителственъ тефтеръ е писанъ съ думи и цифри приходътъ отъ селото *Поцърнинци*, съединенъ въ единъ тефтеръ съ прихода, който се получава отъ раята, живѣеща въ селото *Егълница*, Радомирска нахия. Общата сума, която се прибира отъ данѣцитѣ на тѣзи двѣ села, възлиза като *зиаметъ* на *33,016 акчета*. Отъ тази сума се изплащатъ годишно 30,000 акчета на записания заиминъ *Вейселъ Хасановъ*. Остатъкътъ се изплаща на други негови съучастници. Това обстоятелство се твърди отъ забѣлѣжката, писана въ старитѣ правителствени тефтери. Така сжщо и имотътъ, принадлежащъ на монастиря „Св. Иванъ“, скжтанъ въ планината Рила, Дупнишка нахия, е записанъ подробно въ тѣзи стари правителствени тефтери. Въ територията, която се

владѣе отъ речения манастирь, се намира една мѣстность, *Еминѣ-чаири*. Тамъ, въ тази мѣстность, лежатъ и други още земи. За тѣзи имоти монаситѣ отъ сѣщия манастирь притежаватъ отъ нѣкогашнитѣ велики султани стари свещени-актове. Възъ основа на тѣзи актове и по-сетнѣшитѣ наши славни и велики господари били издали на реченитѣ монаси нови височайши фермани, които иматъ сила на законъ. Тѣй щото старитѣ правителствени тефтери по съдържание сѣ идентични съ височайшитѣ актове. Това е фактъ неоспоримъ, защото тъкмо така е записано въ старитѣ и новитѣ правителствени книжа.

Записанитѣ по тоя начинъ монастирски имоти — лозя, воденици, градини, ливади и ниви — се считатъ привилегировани и освободени отъ изплащане на всѣкакъвъ данѣкъ и десетѣкъ. Открай врѣме, па и до днесъ, манастирътъ е билъ длъженъ да изплаща годишно само данѣкъ за овцетѣ и данѣкъ за кошеритѣ съ пчели за медъ. Това е извѣстно и стои отбѣлѣзано въ правителствения старъ тефтеръ. Монаситѣ отъ тоя манастирь били волни и не плащали на правителството нито тежки данѣци, наречени *аварисъ-диваниѣ*, нито обикновени данѣци, наречени *текялифи-урфиѣ*. Даже и сега въ новитѣ правителствени тефтери стои забѣлѣзано, че монастирскитѣ имоти — лозя, градини, воденици, бостани и земи, изкопани съ брадви, били още отъ най-старо врѣме привилегировани и освободени отъ изплащане на всѣкакъвъ данѣкъ и десетѣкъ. Защото доказано е положително, че монастирскитѣ имоти, като привилегировани, били записани и въ официалнитѣ правителствени регистри. Ако обаче отсетнѣ монаситѣ отъ тоя манастирь биха обработвали ниви и земи, лежащи подъ тимаръ и данѣкъ; ако такива земи тѣ биха стопанисвали като своя собственостъ или биха взимали подъ залогъ, — въ такъвъ случай тѣ сѣ длъжни да изплащатъ десетѣкъ на чиновника по земитѣ. Това се потвърждава отъ изричната бѣлѣжка, писана въ старитѣ правителствени книги. А писаното въ старитѣ царски книги е нѣщо като законъ, което не ще съмнѣние се записва и въ новитѣ правителствени книги. Описътъ на тѣзи имоти се счита за официаленъ, за това е станалъ достояние на отдѣла по имотитѣ.

Споредъ изискванията на официалнитѣ правителствени тефтери, селото *Поцърнинци* и лежацитѣ въ землището му чифлици, бащиници и други земи трѣба да се облагатъ съ извѣстни данѣци и налози. Тѣзи данѣци се получаватъ като *зцаметъ* на право отъ заимина *Вейселъ Хасановъ* и отъ други съучастници. А Рилскитѣ манастирь *Св. Иванъ* притежава въ землището на сѣщото село ливади, воденици, валявици, градини, ниви и други земи. Всички тѣзи монастирски земи и мѣста сѣ записани още отъ старо врѣме като собственостъ на речения манастирь. Последниятъ има пълно право да ги владѣе както си ще.

Управительтъ на императорското дефтерхане, *Абдулъ Сами Ефенди*, като ми прѣдстави тоя докладъ, изрази желание да сѣ

удовлетвори молбата на просителитѣ и да имъ се издаде нужния султански актъ. Възъ основа на тоя докладъ, който ми се прѣдстави и споредъ който трѣба да се дѣйствува, азъ издадохъ настоящия си царски ферманъ.

Прочее, щомъ получите този актъ, длѣжни сте и заповѣдвамъ ви да дѣйствувате по въпроса споредъ съдържанието му и съобразно съ доклада, прѣдставенъ отъ вѣрния ми служител *Абдулъ Сами*. Споредъ изискванията на императорското дефтерхане, приходѣтъ отъ с. *Поцърнинци* и приходѣтъ отъ подчинения подъ него чифликъ ше принадлежатъ на заимина *Вейселъ Хасановъ* и на неговитѣ съучастници. Имотитѣ, състоци отъ ливади, воденици, валявици, градини, ниви и др., лежащи въ землището на с. *Поцърнинци* и принадлежащи на манастиря *Св. Иванъ Рилски*, за напрѣдъ ще се владѣятъ отъ управата (игумената) на тоя манастирь, както това се е практикувало още отъ старо врѣме. Заповѣдвамъ ви при туй да не дѣйствувате, нито да допускате нѣкого да дѣйствува противъ духа на книжата отъ императорското ми дефтерхане, както и противъ съдържанието на тоя ми царски актъ. Въ владѣнието на имотитѣ, лежащи въ с. *Поцърнинци*, недѣйте допуца никого отъ вѣнъ, който и да бжде той, да се мѣси на сила. Защото тѣзи имоти, като манастирски, сж привилегировани и, освѣнъ манастирската управа, другъ никой нѣма право да се мѣси въ тѣхъ,

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Константиинѣ днесъ, 25 день отъ мѣсець Рамазанъ 1234 год. отъ егира (19 Юлий 1819 г. Р. Хр.).

54.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Константиинѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдь относително владѣнието на извѣстни имоти отъ Рилския манастирь. Между другото тукъ се посочватъ привилегиитѣ на раята отъ село Бобошево.

1236 год. 30 Джемази-юл-ахжръ (1821 год. 24 Мартъ).

До високо-просвѣтенитъ, достойни и великодушни кадии на казитѣ Дупнишка и Славешка („*Иславище*“). Нека Богъ подкрѣпи вашата сѣдебно-шериятска дѣйность!

Като получите този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете, че Цариградскиятъ вселенски патриархъ заедно съ архиерейския си съвѣтъ, който заседава въ славната ми столица, сж отправили до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана просба.

Въ тази просба се разправя слѣдното. —

Село *Рила* и село *Каменикъ*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ даватъ заедно годишенъ приходъ 6,225 *акчета*. Тази сума като тимаръ се получава отъ спахията *Мехмедъ-ага*. Село *Пороминъ*, Дупнишка нахия и село *Бистрица*, сжщата нахия даватъ задружно годишенъ приходъ 14,994 *акчета*. Тази сума е писана като тимаръ на името на спахията *Ахмедъ Алиевъ*, който я и притежава. Село *Баланово*, Дупнишка нахия като *хассъ* се притежава отъ *Мехмедъ паша* и е негово владѣние. Село *Бобошево*, Дупнишка нахия е собствено притежание на султановата дъщеря *Исмиханъ Султаниѣ*. Село *Слатина*, Дупнишка нахия заедно съ други села дава годишенъ приходъ като тимаръ 8,058 *акчета*. Тази сума се прибира отъ пенсионера *Шабанъ Мехмедовъ*. Мездрата (селото) *Сърбински Дернездѣтъ*, Струмишка нахия и село *Байрамово* даватъ годишенъ приходъ като тимаръ 7,713 *акчета*. Тази сума се притежава отъ спахията *Али Велиединовъ*, на чието име е и писана въ правителствениятъ книги. Въ Дупнишката нахия, въ мѣстността *Постница* има една монастирска ливада. Една нива има въ мѣстността *Балта*, а въ мѣстността *Шипочени* лежатъ: една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ. Монастирътъ притежава въ село *Рила* единъ самоковъ за желѣзни руди и три мелници. Въ село *Пороминъ* той има четири воденици, двѣ ливади и три ниви. Всички тѣзи имоти сж точно опрѣдѣлени и сж писани на името на монаситѣ отъ монастиря *Св. Иванъ*. За тѣзи имоти не се плаща нито данѣкъ, нито десетѣкъ. Въ село *Баланово* има единъ монастирски чифликъ, на който произведенията се прибиратъ отъ монаситѣ, а законниятъ десетѣкъ се дава на спахията. Въ село *Бобошево* лежи едно монастирско лозе, чийто десетѣкъ се плаща на чиновника по земитѣ. Въ село *Славо* има една монастирска нива, чийто десетѣкъ се плаща на чиновника по земитѣ. Въ село *Джерманъ*, Славешка нахия при рѣка *Джерманъ* Рилскиятъ монастиръ притежава четири мелници и два бостаня, чийто десетѣкъ се плаща на чиновника по земитѣ. Тѣзи монастирски имоти, които сж точно опрѣдѣлени, се владѣятъ отъ монаситѣ на Рилския монастиръ и така сж записани въ императорското дефтерхане. Реченитѣ монаси иматъ пълно право да владѣятъ тѣзи имоти, които състоятъ отъ ниви, ливади, бостани, кошери съ пчели за медъ и мелници, споредъ както сж отбѣлѣзани въ императорското дефтерхане. Данѣкътъ и десетѣкътъ на монастирскитѣ имоти, които състоятъ отъ единъ чифликъ въ с. *Баланово*, едно лозе въ с. *Бобошево*, една нива въ с. *Славо*, четири мелници и два бостаня въ село *Джерманъ*, ще се изплаща редовно и съгласно закона на чиновника по земитѣ. Тоя данѣкъ ще се изплаща точно, безъ липса, тъй както е записано въ канона и въ тефтеря, безъ да се правятъ за това насилия на раята-монаси. Ала чиновниците, които сж описвали и събирали данѣцитѣ и десетѣка отъ чифлика, нивата, воденицитѣ и лозето, би трѣбало да бждатъ честни и аку-

ратни, та да не изискватъ повече отъ налозитъ, които сж точно опредѣлени и законно отбѣлѣзани въ тефтеритъ. Съобщава се обаче, че чиновницитъ по земитъ не били такива, ами изисквали сѣ насиліе по-голѣми налози и по-голѣмъ десетъкъ за нивитъ, мелницитъ и бостанитъ. По тая причина просителитъ молятъ да имъ издамъ единъ височайши актъ, съ който да се заповѣда строго на реченитъ чиновници, да не вършатъ насилия и да не се намѣсватъ въ монастирскитъ имоти, но да дѣйствуватъ съобразно съ дефтерхането.

Молбата се прие и за справка се изпрати въ старата архива, въ отдѣла „*Рузнамджэ*“, чиито дѣла се пазятъ въ императорското дефтерхане.

Отъ направената внимателно справка управата на дефтерхането ми прѣдстави една кратка бѣлѣжка (*деркенаръ*) съ това съдържание. — Подъ владѣніето на монастиря *Св. Иванъ*, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка нахия, се намиратъ слѣднитъ имоти: една ливада въ мѣстността *Постница*; една нива подъ *Постницата* въ мѣстността *Балта*; една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ, заедно съ други прѣдмети въ мѣстността *Шипочени*. Рилскиятъ монастирь още отъ старо врѣме владѣе въ с. *Рила* мелници и лозя, за които не плаща данъкъ и десетъкъ. Сжщо тамъ се намира единъ самоковъ за желѣзни руди и три мелници заедно съ принадлежноститъ имъ. Този монастирь още отъ старо врѣме притежава въ с. *Пороминъ* недвижими имоти и земи, за които не е плащаль никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Имотитъ сж: четири мелници, лежащи подъ селото, двѣ ливади, три ниви и др. Освѣнъ това, речениятъ монастирь има лозя и воденици, за които плаща надлежния законенъ десетъкъ. Имотитъ състоятъ отъ единъ монастирски чифликъ, лежащъ въ землището на с. *Баланово*, който се владѣе отъ монаситъ на монастиря. Произведенията му се получаватъ отъ послѣднитъ, а десетъкътъ му се дава на спахията. Въ село *Бобошево* се притежава едно лозе, наречено *Михаилово*. Десетъкътъ му ще се плаща на чиновника по земитъ. Въ село *Славо* се намира една нива, която се е владѣла отъ *Деридъ-Балибей*. Десетъкътъ ѝ ще се дава на чиновника по земитъ. Въ село *Джерманъ*, въ мѣстността *Подъ-Илийца*, лежатъ четири мелници и два бостаня, които се владѣли отъ *Мустафа ага*. Данъкътъ и десетъкътъ за тѣхъ ще се плаща на чиновника по земитъ. Броятъ на монаситъ отъ Рилския монастирь по списъкъ е *двайсетъ и деветъ души*, които образуватъ общото монастирско братство, *джемаат-кешишиянъ*. У тѣхъ се пазятъ стари свещени актове, издадени отъ прѣдишнитъ султани, както и отъ султана *Худа-вендигяръ*. По съдържание тѣзи царски грамоти хармониратъ напълно съ официалнитъ императорски тефтери. Така сж записани тѣ и въ старата архива. Отъ тѣхъ става ясно, че зависимитъ отъ казанія монастирь лозя, мелници, валявици, градини, ливади и ниви — били привилегировани и освободени отъ

плащане на всѣкакъвъ данѣкъ и десетѣкъ спрѣмо правителството. Установява се само, че открай врѣме се плащатъ данѣкъ за пчелитѣ, *ресуми-гювара*. Това се вижда отъ бѣлѣжкитѣ, писани въ старитѣ тефтери. Монаситѣ отъ сѣщия монастырь не били облагани съ данѣкъ; тѣ били съвършено освободени отъ плащане на тежкитѣ данѣци, *аварисъ-дивание* и *текялифи-урфиѣ*, нѣщо, което се доказва отъ бѣлѣжката, писана въ старитѣ тефтери. Споредъ новитѣ правителствени тефтери, монастырскитѣ недвижими имоти: лозя, мелници, бостани, ливади, ниви и земи, изкопани отсетнѣ съ брадва — се считатъ привилегировани и освободени отъ плащане на каквито и да е правителствени данѣци. Само ако отпослѣ монаситѣ биха обработвали чужди земи, лежащи подѣ тимарѣ, биха притежавали земи като своя собственостъ или биха ги взели подѣ залогъ, — само тогава тѣ сѣ длѣжни да плащатъ десетѣкъ на чиновника по земитѣ. Това нѣщо така било отбѣлѣзано въ старитѣ тефтери, така се отбѣлѣза въ новитѣ, па така се вписа и въ подробнитѣ списъци.

Въ село *Рила*, Дупнишка нахия, живѣятъ рая-християни и мюсулмани заедно. Тамъ има и отдѣлни *бащинии*. Населението отъ селото извършва задружно вършидбата на хранитѣ, взима десетѣкъ и го прѣдава на чиновника. Доходѣтъ на това село, който се прибира отъ мюсулманитѣ и раята, състои отъ данѣцитѣ *чифтъ-хаккѣ* и *кендумѣ* *ве махлюдѣ*. Общата сума на дохода заедно съ други суми възлиза на 24,493 *акчета*. А тази сума, отбѣлѣзана словомъ въ подробнитѣ списъци и въ общата главна книга, се съединява съ други суми и възлиза като *зиямѣтъ* на 28,658 *акчета*. Така е отбѣлѣзана и въ общата главна книга. Отъ тази обща сума се изваждатъ само 179 *акчета* за речения *Мехмедѣ*, а другитѣ суми оставатъ записани за смѣтка на другитѣ негови другари-съучастници.

Въ селата *Пороминѣ* и *Бистрица* живѣятъ мюсулмани и християни. Тамъ има и отдѣлни *бащинии*. Мюсулманитѣ и християнитѣ плащатъ *чифтъ-хаккѣ* (право за оранъ съ два вола); даватъ въ натура чисто пшенично брашно, наречено *кендумѣ*; даватъ смѣсено жито, ржжъ и ечемикъ, наречено *махлюдѣ*. Оризаритѣ, които тамъ сѣятъ оризъ и се наричатъ *чалтѣкчийани*, даватъ десетѣкъ отъ оризитѣ; а общината *юручка* („юрукиянѣ“) дава смѣсено жито. Общата сума на тѣзи приходи, съединени съ други, възлиза на 4,510 *акчета*. Тази сума е точно отбѣлѣзана въ списъцитѣ, па така е вписана и въ общата главна книга. Село *Бистрица* заедно съ други села дава годишенъ приходъ 12,999 *акчета*. Отъ тази сума на спахията *Ахмедѣ Алиевѣ* се даватъ 9,552 *акчета*, а остатѣкътъ се записва за смѣтка на неговитѣ другари-съучастници.

Село *Баланово*, Дупнишка нахия е населено съ мюсулмани и рая-християни. Тамъ има и отдѣлни *бащинии*. Мюсулманитѣ даватъ само данѣкъ *чифтъ-хаккѣ*, а раята-християни изплащатъ въ натура чисто пшеничено жито и смѣсено жито. Селото, споредъ

както се твърди, заедно съ други села дава доходъ годишно 6,000 акчета. Тая сума се получава като *хасъ-қариеси* отъ стопанина на селото Мехмедъ паша.

Село *Бобошево* и село *Илковица* сж населени съ малко мюсулмани и рая-християни. Има отдѣлни махали и отдѣлни общини. Село *Бобошево*, село *Илковица*, махалитѣ и общинитѣ сж собствено притежание на султанката *Исмиханъ Султаниѣ*, дъщеря на султанъ *Худа-вендигяръ*. Въ официалнитѣ правителствени тефтери фигурира името на речената султанка, като пълна стопанка на това село. Така че всичкитѣ земи, посѣви и тѣмъ подвластни мѣста, които лежатъ въ прѣдѣлитѣ на реченото село, се считатъ за пълна собственостъ на *Исмиханъ Султаниѣ*. Живѣещитѣ тамъ рая-християни, тѣхната челядъ, хайманитѣ, домочадието и фамилията на хайманитѣ — сж длѣжни да плащатъ слѣднитѣ годишни налози: *харачъ*, *испенчъ*, *галатъ*, *бачъ-пазарі*, *ресуми-интизапъ*, *ихзари-акчеси*, *кяру-кесп-ресуми* и *кяру-меншах-ресуми*. Освѣнъ тѣхъ раитѣ не сж длѣжни да плащатъ други налози като: *ресуми-бадихава*, *ресуми-ниябетъ*, *ресуми-джурмъ-ве-джинаедъ*, *ресуми-бейтулмалъ*, *хасъ-ве-амме*, *ресуми-юва*, *ресуми-качкунъ*, *ресуми-мали-гаибъ*, *ресуми-мали-мевкудъ*, *ресуми-арузъ*, *ресуми-тапуй-земинъ*, *ресуми-тияра* и др. Отъ всички тѣзи налози, отъ всички задѣлжения, общи и частни, и отъ данѣцитѣ *ресуми-урфиѣ* раята-християни били съвършено освобождени, тѣй като и по-прѣди тѣ се считали за свободни граждани и имали особно административно-финансово управление като отдѣлна муката. Тая муката се притежавала самостоятелно отъ речената султанка *Исмиханъ Султаниѣ*. Поради туй подирната била пълна владѣтелка и на това село. Раята-християни отъ това село били привилегировани. Отъ тѣхъ не могли да взиматъ *черахори*. Тѣ не били длѣжни да даватъ синоветѣ си за *еничари*. Тѣхнитѣ жилища се считали неприкосновени и чужди хора не могли да прѣнощуватъ тамъ. Отъ тѣхъ сжщо не могли да взиматъ *кюрекчи*. Тѣ били освобождени отъ тежки и обикновени данѣци (*аварисъ-диваниѣ* и *ресуми-урфиѣ*), отъ даване храна, ечемикъ (*арпа*), сѣно (*отлукъ*), слама (*саманъ*). Освѣнъ това, тѣ били освобождени отъ тежкия личенъ данѣкъ — доставяне дървенъ строителенъ материалъ (*кересте*). Тѣхъ не могли на сила подѣ конвой да ги закарватъ, не могли да ги нападатъ, не могли да ги обсаждатъ. Никому, нито на едно лице отъ моитѣ държавни сановници и служители — юмери, кадии, назѣри, емини, бейтулмали (частни и общи), мубашири и др., не се позволява, напротивъ, строго се забранява да нахлува и влиза силомъ въ имѣнията на тѣзи рая-селяни. Това е изрично казано както въ старитѣ, тѣй и въ новитѣ царски тефтери. Мюсулманитѣ отъ това село даватъ данѣкъ само *цифть-хаккъ*, а раята-християни давали въ натура чиста пшеница и смѣсено жито (*кендум-ве-махлюдъ*). Общата сума на тия данѣци заедно съ

други възлиза на 19,082 акчета. Тази сума е отбѣлѣзана въ тефтеритѣ на вакѣфа.

Въ село *Слатино*, въ което живѣятъ християни и мюсулмани, има отдѣлни *бащини*. Въ землището на това село лежи и монастирскиятъ чифликъ. Мюсулманитѣ плащатъ само данѣка *чифтъ-хаккж*, а раята дава чиста пшеница и смѣсено жито. Общата сума на прихода отъ това село и отъ чифлика годишно възлиза на 5722 акчета. Тази сума е отбѣлѣзана словомъ въ подробния правителственъ списъкъ и въ общата главна книга. Прибавена къмъ други села и записана като *зияметъ*, тя възлиза на 20,843 акчета. Отъ тази сума се изваждатъ 3,206 акчета и се даватъ на поменатия *Шабанъ Мехмедовъ*, а остатъкътъ се вписва за смѣтка на неговитѣ другари-сѹучастници.

Мездрата *Сръбски Дърнездетъ* и село *Байрамово*, Славешка нахия се обработватъ отъ *кяфири* (невѣрници). Десетѣкътъ имъ се изплаща на спяхията. Кяфиритѣ изкарватъ въ тѣзи села чиста пшеница и смѣсено жито. Тѣзи двѣ села, както се потвърждава отъ подробния правителственъ списъкъ и отъ общата главна книга, даватъ годишенъ приходъ 450 акчета.

Село *Градоманци*, Илийнска нахия, присѣдинено при други села, дава годишенъ приходъ 10,000 акчета. Отъ тази сума се дава като пенсия на *Али-Велиединовъ* 1216 акчета. Останалата сума е записана върху смѣтката на неговитѣ другари-сѹучастници.

Така, споредъ това прѣцѣнение и съгласно съ исканията на дефтерхането, може да се установи слѣдното. —

Монастирътъ „Св. Иванъ Рилски“ притежава: една нива въ мѣстността *Балта*, една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ мѣстността *Шипочени*. Въ село *Рила* има единъ самоковъ за желѣзни руди и три мелници. Въ село *Пороминъ* има четире мелници, двѣ ливади и три ниви. Всички тия имоти се владѣятъ отъ монаситѣ на Рилския монастиръ и за тѣхъ не се плаща никакъвъ данѣкъ и десетѣкъ. Освѣнъ това монаситѣ отъ монастиря притежаватъ единъ чифликъ, който се намира въ с. *Баланово*. Произведенията на тоя чифликъ се получаватъ отъ монаситѣ, а десетѣкътъ се изплаща на спяхията. Монастирътъ владѣе въ село *Бобошево* едно лозе, чийто десетѣкъ се изплаща на чиновника по земитѣ. Сѣщо въ с. *Славо* монастирътъ притежава една нива, чийто десетѣкъ се изплаща на чиновника. При това монастирътъ има въ с. *Джерманъ* до рѣка *Джерманъ* четире воденици и два бостаня, чийто данѣкъ трѣба да се изплаща на чиновника по земитѣ. Понеже всички тѣзи имоти се владѣятъ отъ Рилския монастиръ, затуй и произведенията имъ трѣба да се получаватъ отъ монаситѣ на тоя монастиръ.

Приходѣтъ и данѣцитѣ отъ с. *Рила* се прибиратъ отъ спяхията *Мехмедъ* и отъ други негови другари-сѹучастници. Приходитѣ и данѣцитѣ отъ село *Пороминъ* и с. *Бистрица* се получаватъ отъ спяхията *Ахмедъ Алиевъ* и отъ други негови дру-

гари-съучастници. А приходитъ и данъцитъ отъ с. *Баланово* принадлежатъ на *Мехмедъ паша*, който е законенъ стопанинъ на селото като *хасъ-кариесъ*. Приходитъ и данъцитъ отъ с. *Бобошево* принадлежатъ на султанката *Исмиханъ Султаніе*, защото тя е пълна притежателка на самото село *Бобошево*. Приходитъ и данъцитъ отъ село *Славо* се прибиратъ отъ спахията *Шабанъ Мехмедовъ* и отъ други негови другари-съучастници. А приходитъ и данъцитъ отъ мездрата *Сръбски Дернездетъ* и отъ с. *Байрамово* се слѣдва да се получаватъ отъ спахията *Али Велиединовъ* и отъ неговитъ другари-съучастници.

Тѣзи подробни свѣдѣния ми се прѣдставиха въ резюме лично отъ директора (*дефтеръ емини*) на императорското дефтерхане, моя славенъ и достоенъ *Абдулъ Кадилъ Ефенди* (нека Богъ му дарува слава и мощъ!).

Понеже по тоя въпросъ намирамъ за добръ да се дѣйствува съгласно съ прѣдставения ми докладъ, за туй азъ благоволявамъ да издамъ настоящия си царски феманъ.

Прочее, отъ деня, въ който пристигне при васъ тоя ми височайши актъ, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му. Означенитъ и опрѣдѣленитъ недвижими имоти на манастиря „Св. Иванъ Рилски“ сж: една ливада въ мѣстността *Постница*, една ливада въ мѣстността *Балта*, една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ мѣстността *Шипочени*; въ село *Рила* има единъ самоковъ за желѣзни руди и три мелници; въ с. *Пороминъ* има четири мелници, двѣ ливади и три ниви. Монаситъ отъ Рилския манастиръ ще иматъ право да владѣятъ тѣзи имоти и да не плащатъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Освѣнъ това монаситъ притежаватъ и единъ чифликъ въ с. *Баланово*. Десетъкътъ му ще се изплаща на спахията. Въ с. *Бобошево* има едно лозе, чийто данъкъ ще се изплаща на чиновника по земитъ. Въ с. *Славо* манастирътъ притежава една нива, чийто данъкъ ще се изплаща на чиновника. Въ с. *Джерманъ* при р. *Джерманъ* има четири мелници и два бостаня, чийто данъкъ ще се изплаща на чиновника по земитъ. А приходитъ отъ тѣзи имоти ще се прибиратъ направо отъ монаситъ на Рилския манастиръ. Приходътъ и данъцитъ отъ с. *Рила* ще се прибиратъ отъ спахията *Мехмедъ* и отъ неговитъ другари-съучастници. Приходитъ и данъцитъ отъ с. *Пороминово* ще се получаватъ отъ спахията *Ахмедъ Алиевъ* и отъ неговитъ другари-съучастници. Данъцитъ и приходътъ отъ с. *Баланово* ще се получаватъ отъ притежателя на това село *Мехмедъ паша*. Десетъкътъ и наложитъ отъ с. *Бобошево* ще се прибиратъ отъ *Шабанъ Мехмедовъ* и отъ неговитъ другари-съучастници. Приходътъ и наложитъ отъ мездрата *Сръбски Дернездетъ* и отъ с. *Байрамово* ще се прибиратъ, съгласно закона и тефтеръ, отъ *Али Велиединовъ*. Монаситъ отъ Рилския манастиръ ще изплащатъ данъкъ и законенъ десетъкъ за нивитъ, ливадитъ, мелницитъ и другитъ имоти, принадлежащи на тоя манастиръ. Строго

забранявамъ да се изисква отъ монастыря данѣкъ и десетѣкъ повече, отколкото е прѣдвидено въ закона. Ако се забѣлѣжи, че подобно нѣщо се върши отъ нѣкого, вземете мѣрки да го спрете и да прѣмахнете всѣко насилие. Не желая да допускате никого да върши прѣстѣпни и противозаконни дѣяния, насочени противъ императорското ми дефтерхане и противъ духа на тоя ми царски актъ. Особни грижи употребете, за да не става повторно оплакване по тоя въпросъ и да ми се изисква повторна царска заповѣдъ.

Тѣй да знаете!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиний днесъ, 30 день отъ мѣсець Джемази-юл-ахъръ 1236 год. отъ егира (24 Мартъ 1821 г. Р. Хр.).

55.

ФЕРМАНЪ

издаденъ отъ гр. Костантиний отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдъ, да не се произвежда безъ височайше разрѣшение ревизия въ Рилския манастиръ,
1248 год. 17 Мухаремъ (1832 год. 5 Юний).

До високо-просвѣтения, достоенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ подкрѣпи твоята сѣдебно-шериятска дѣйностъ!

Като пристигне тоя ми императорски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаешъ, че Цариградскиятъ вселенски патриархъ заедно съ синодалния си архиерейски съвѣтъ, който прѣбивава въ славната ми столица, сж подали до моя императорски диванъ една просба.

Въ тази просба е казано, че безъ султанска заповѣдъ не би могло да се произведе ревизия на старитѣ притежавани черкви и манастири, лежащи подъ вѣдомството на речената патриаршия. Но при всичко това мѣстнитѣ забити и държавни служители, имащи прѣдъ видъ главно своята лична облага, си позволили безъ царска свещена заповѣдъ, само съ бюрултия, да отиватъ по черквитѣ и манастиритѣ, извѣстни подъ име *Св. Иванъ*, които се намиратъ въ околността на градъ Дупница и които сж подвѣдомствени на речения патриархъ, за да произвеждатъ ужъ ревизия. Като ми явяватъ това и като изтъкватъ, че подобна ревизия, противна на правата и привилегиитѣ, дадени на християнското духовенство, е едно насилие за грабене пари, което трѣба да се прѣмахне,—просителитѣ молятъ да имъ издамъ за случая

една височайша грамота. Съ тая грамота тѣ искатъ да се тури край на всѣко насилие и нахлуване въ чужди имоти, тѣй като подобни дѣяния противоречатъ на даденитѣ и узаконени наредби.

Просбата се получи и за справка се изпрати въ старата архива на епископската муката, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ кратката бѣлѣжка, която ми се прѣдстави, се установи слѣдното. — Старитѣ владѣни черкви и манастири, лежащи въ мѣста, които се намиратъ подъ юрисдикцията на патриаршията, не могатъ безъ моя изрична заповѣдъ да се владѣятъ отъ никое частно лице. Сжщо безъ моя царска заповѣдъ, само съ бюрултия, не могатъ и нѣматъ право никои правителствени служители и царски войници да отиватъ и нахлуватъ въ черквитѣ и манастиритѣ, заявявайки: „ние сме дошли тукъ да правимъ ревизия“. При това строго е било забранено да се вършатъ насилия и да се взиматъ глоби отъ бѣднитѣ рай. Всичко туй е подробно обяснено и отбѣлѣзано въ текста на самитѣ берати, които сж подарени на патриарха и на митрополититѣ.

Възъ основа на тоя кратъкъ деркенаръ и съгласно съ привилегированитѣ наредби, азъ благоволихъ да издамъ тоя си царски ферманъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му. А ти, поменати кадия, си дълженъ да постѣпвашъ и да се разпореждашъ строго съгласно съ правата и привилегиитѣ, дадени на речения патриархъ, отбѣлѣзани въ негова царски бератъ. Тѣзи права и привилегии едно по едно сж записани и регистрирани въ тефтеритѣ на императорското ми съкровище. Заповѣдвамъ ти да не допускашъ по никой начинъ административни власти и царски войници да изнудватъ и ограбватъ бѣднитѣ монаси, нито да влизатъ на сила въ черквитѣ и манастиритѣ, подъ прѣдлогъ, че ще правятъ ревизия. Никакви заплашвания и побои да не ставатъ надъ раята-монаси, съ цѣль да се изтрѣгватъ парични суми. Защото всички подобни дѣяния противоречатъ както на привилегиитѣ на патриарха, тѣй и на духа на тоя ми царски ферманъ.

Тѣй да знаете!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, положени на чело на тоя ми свещенъ актъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 17 день отъ мѣсець Мухаремъ 1248 г. егира (5 Юний 1832 г. Р. Хр).

56.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Константино̀ле отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдъ от-
носително свободното владѣние на разни имоти отъ Рилския манастиръ.

1248 год. 24 Мухаремъ (1832 год. 12 Юний).

До тебе, високо-просвѣтени, достоенъ и справедливъ кадия на Пловдивската каза, ти, който, като мѣдъръ сѣдия, си назначенъ да издавашъ въ името на шериата правилни рѣшения; който, като приемникъ на пророковото учение, си избранъ да разпространявашъ свѣтлитѣ лѣчи на нашата вѣра. Дано Всевишниятъ Богъ ти даде слава и мощъ!

Сжщо и до тебе, високо-просвѣтени и достойни кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ подкрѣпи твоята просвѣтена дѣйностъ!

Като получите този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете, че митрополитскиятъ съвѣтъ (светиятъ синодъ), който заседава въ прѣстолния ми градъ Константино̀ле при гръцкия патриархъ, е подалъ до моя императорски диванъ една подпечатана просба.

Въ тази просба се явява, че въ условията на височайшия беретъ, който тѣ притежавали, изрично се говори за чифлицитѣ, градинитѣ и лозята, които като вакфъ се владѣятъ още отъ старо врѣме отъ черквитѣ и манастиритѣ, спадащи подъ юрисдикцията на гръцкия патриархъ. Въ тѣзи манастирски имоти, въ завѣщанитѣ тѣмъ ниви, ливади, пангари, аязми, воденици, както и въ други жилища, дукяни и метоси никой отъ вѣнъ не може и нѣма право да нахлува и да нарушава владѣнието имъ. Напротивъ, тѣзи имоти се притежаватъ отъ манастиритѣ и черквитѣ така, както тѣ се притежавали отъ старо врѣме.

Въ манастиря *Рила*, въ гората *Шипочане*, Дупнишка нахия, Пловдивска каза, както и въ лозята, градинитѣ, воденицитѣ, бостанитѣ, кошеритѣ, ливадитѣ и нивитѣ, лежащи въ землището на с. *Рила* — въ всички тия манастирски имоти сж нахлували чужди хора и владѣнието на нѣкои мѣста било нарушавано. За това просителитѣ молятъ да издамъ единъ височайши ферманъ, съ който да забраня подобни дѣяния.

Тази молба биде изпратена за справка въ отдѣла на епископията, чиито тефтери се пазятъ въ главното управление на императорското ми съкровище. Отъ справката се установи слѣдното. — Въ имотитѣ на черквитѣ и манастиритѣ, които състоятъ отъ лозя, градини, чифлици, ниви, ливади, панаири, воденици, жилища, дукяни, завѣщани овце, едъръ добитѣкъ и вещи, въ всички тия имоти никой отъ вѣнъ не е смѣялъ да се мѣси и да нарушава владѣнието имъ. Тѣ се владѣяли и притежавали по начинъ, установенъ още отъ старо врѣме. Условията за тѣхъ-

нитѣ права, изложени въ царския бератъ на речения патриархъ, сж изложени и тукъ накратко, едно по едно.

Възъ основа на тѣзи условия издавамъ и настоящия си царски ферманъ, като заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му. И понеже условията за правата на тия вакъфски имоти сж записани редовно и законно въ царския бератъ на поменатия патриархъ и понеже тѣзи имоти сж регистрирани въ императорскитѣ ми финансови тефтери, — заповѣдвамъ ви да знаете, че за напрѣдъ въ подобенъ родъ имоти, които принадлежатъ на черквитѣ и монастиритѣ: лозя, градини, чифлици, ниви, ливади, панаири, аязми, воденици, дукани, жилища и други завѣщани вещи и едъръ добитѣкъ — никой отъ вѣтъ нѣма право да се мѣси и да нарушава тѣхното законно владѣние. Монастиритѣ и черквитѣ, като привилегировани, сж свободни да владѣятъ подобни имоти, както това се практикувало още отъ старо врѣме.

Никой нѣма право да върши дѣяния, противни на условията и на тая ми царска заповѣдъ. Забранете категорично и недѣйте оставя чужди хора да нахлуватъ въ тѣзи монастирски и черковни имоти.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате !

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 24 день отъ мѣсецъ Мухаремъ 1248 год. отъ егира (12 Юний 1832 год. Р. Хр.).

57.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Височайше разрѣшение за свободно патуванъ на нѣкои руски паломници по светитѣ мѣста и монастиритѣ въ Османската империя.

1248 год. 15 Ребби-юл-ахъръ (1832 г. 11 Августъ).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и справедливи кадии на казитѣ, лежащи по пѣтя, по сухо и по море, между Цариградъ, Света Гора и Ерусалимъ. Нека Богъ ви даде слава и мощъ !

Сжщо и до васъ, достойни и славни аяни, войводи и др. административни чиновници. Дано Всевишниятъ Богъ даде на всички ви слава и мощъ !

Отъ съдържанието на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, който ще получите, ще узнаете, че рускиятъ втори посланикъ по чинъ (*Орта-ел-чиси*), който

прѣбивава въ прѣстолния ми градъ *Дер-и-сеадетъ*, на име *Ивановичъ*, по вѣра християнинъ, е подалъ до моя императорски диванъ една вербална нота, надлежно подпечатана.

Съ тази нота поменатиятъ посланикъ съобщава, че нѣкои духовни и граждански лица, подданици на Руската империя, били желали да посѣтятъ светитѣ мѣста въ Палестина, Ерусалимъ, Света Гора и други бѣлѣжити мѣстности, лежащи въ Османската империя. По тоя случай посланикътъ моли да имъ се позволи пълна свобода въ пѣтуването, като имъ се обезпечи сигурността на живота и имота. Молбата на руския посланикъ се уважи. Рускиѣ подданици, духовни и граждански лица, въ пѣтуването си ще се прѣдвождатъ отъ руснака *Василий Петровъ* и ще пѣтуватъ като туристи по светитѣ мѣста въ Палестина, въ Ерусалимъ и въ други градове и села, които дѣйствително заслужаватъ посѣщение. Посланикътъ при това заявява, че тѣзи руски туристи, съгласно съ мирния договоръ, сключенъ между Османската империя и Руската държава, ще трѣба да се снабдятъ не само съ надлежнитѣ пѣтни тескерета, но и съ особна височайша заповѣдъ, както това се практикува и съ подданицитѣ на другитѣ Европейски държави. По тази причина посланикътъ моли повторно да се издаде надлеженъ султански актъ, въ силата на който пѣтниците-туристи да могатъ свободно да пѣтуватъ по море и по сухо, да не бждатъ обезпокоявани по пѣтя нито отъ органитѣ на властѣта, нито отъ други лица и да не имъ се изисква данѣкъ, глоба или какѣвто и да е налогъ, съ една рѣчь, пѣтуването въ моята славна империя и възвръщането на тѣзи пѣтници въ Русия да бжде добро и примѣрно, безъ всѣкакви инциденти.

Възъ основа на тази молба, съ която поменатиятъ посланикъ заявява и това, че пѣтниците, като руски туристи, желали да дойдатъ и посѣтятъ най-напрѣдъ самия Цариградъ, а отъ тамъ по сухо и по море да посѣтятъ Светогорския полуостровъ, слѣдъ което ще отидатъ въ светитѣ мѣста и въ Ерусалимъ, че тѣ били готови да заплатятъ на Османското правителство таксата, опрѣдѣлена за подобно пѣтуване и прѣдвидена въ текста на сключения между Портата и Руската държава миренъ договоръ, — възъ основа на тази молба азъ, като императоръ, заповѣдвамъ на правителственитѣ ми власти, било въ столицата, било въ провинцията, да взематъ строги мѣрки при идването на рускиѣ туристи. По пѣтя, по сухо и по море, органитѣ на властѣта ми сж длѣжни да покровителствуватъ рускиѣ гости, да ги пазятъ при отиване и връщане и да имъ указватъ по пѣтя мѣстата за почивка. Строго внушавамъ на моитѣ подвѣдомствени власти, да не се причинява на рускиѣ пѣтници никаква мжка, насилие или заплашване, да не се изискватъ отъ тѣхъ никакви данѣци и такси при пѣтуването имъ, тѣй като всичко това противоречи на сключения договоръ между империята ми и Руската държава. Съгласно съ условията, изложени въ договора, провинциалнитѣ ми власти сж

длъжни и строго имъ заповѣдвамъ да взиматъ мѣрки, за да осигуряватъ живота, имота и честъта на поменатитѣ пѣтници. Сжце-врѣменно моитѣ подвѣдомствени власти сж обвѣрзани по служебенъ дългъ да имъ указватъ всѣка помощъ и съдѣйствиe, отъ които пѣтниците биха се нуждаели. Възъ основа на статутитѣ, изложени въ текста на императорския ми миренъ трактатъ, азъ разрѣшавамъ пѣтуването на рускитѣ туристи въ нашата империя и за тази цѣль издавамъ тоя си свещенъ актъ. Съгласно съ него вие, вѣрни мои служители и чиновници, кадии, войводи и др., дължни сте да взимате прѣдварително мѣрки за безопасното пѣтуване на пѣтниците-руси по начертания маршрутъ. Внимавайте при това, да не би нѣкой християнинъ отъ подданицитѣ на империята ми да се промъкне въ групата на рускитѣ туристи, да се облѣче съ руско облѣкло и да пѣтува подъ чуждо име. На истинскитѣ пѣтници-руси, които идватъ и заминаватъ по тия мѣста, пазете се да не сторите ни най-малка прѣчка и несгода. Такива прѣчки сж противни на склучения ми императорски договоръ и ставатъ причина за нарушение на договора. Да не изисквате отъ тази руска група никакви данъци и такси. Особно ви заповѣдвамъ да вземете необходимо-нужнитѣ мѣрки за осигуряване живота, имота и честъта на тѣзи руси. Да ги покровителствувате и да имъ указвате всѣка помощъ и съдѣйствиe, отъ които тѣ биха се нуждаели. За тази именно цѣль азъ нарочно издадохъ тоя си височайши актъ-ферманъ, който има сила на законъ и то за единъ периодъ отъ 12 мѣсеци, като се започне отъ датата, писана въ тоя ми актъ. Слѣдъ изтичането на тоя опрѣдѣленъ срокъ, настоящиятъ ми ферманъ се обезсилва и у когото и да се намѣри нѣма да се уважава и не ще се дѣйствува споредъ него. Слѣдъ свършване мисията на рускитѣ туристи тоя ми ферманъ трѣба да се повърне обратно въ прѣстолния ми градъ, дѣто и ще се пази.

И така, отъ деня, въ който получите настоящия ми царски актъ, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате и да се разпореждате точно споредъ съдържанието му. Длъжни сте да се покорявате на тоя ми актъ.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате !

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми императорски знакове, тургата и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 15 день отъ мѣсець Ребби-юль-ахжръ 1148 год. отъ египта (11 Августъ 1833 г. Р. Хр.).

ФЕРМАНЪ

издаденъ отъ гр. Костантинѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Височайше разрѣшение за изграждане на изгорѣлитѣ сгради и килии въ Рилския манастиръ.

1248 год. 13 Зилкааде (1833 год. 23 Мартъ).

До високо-просвѣтения, достоенъ и славенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ ти даде слава и мощь!

Отъ съдържанието на тоя височайши актъ, надлежно украсенъ съ високитѣ ми царски знакове, който ще ви пристигне, ще узнаете, че Цариградскиятъ гръцки патриархъ и синодалнитѣ архиереи, които живѣятъ въ Цариградъ, сж подали до императорския ми диванъ една подпечатана и подписана отъ тѣхъ молба.

Отъ тая молба се установява, че въ манастиря, лежащъ въ планината *Рила*, Дупнишка каза, случайно избухналъ пожаръ и всичкитѣ стаи, както и монашескитѣ килии, които се намирали въ него, били опожарени до толкова, щото живѣнето въ тѣхъ станало невъзможно. Мѣстнитѣ компетентни власти, вслѣдствие на тоя пожаръ, извършили на самото мѣсто нужния огледъ на стайтѣ и на монашескитѣ килии. За всичко това тѣ съставили протоколъ и издали надлежното сѣдебно рѣшение. Това рѣшение съ рапортъ било изпратено въ патриаршията, за да се изисква отъ императорския ми диванъ позволително за възобновяване на тѣзи опожарени стаи и килии, чиято постройка да става на старитѣ основи и споредъ старото имъ положение.

Възъ основа на това сѣдебно рѣшение, което се дрѣдстави въ императорския ми диванъ, патриархътъ ме моли да издамъ височайше позволение и да разрѣша, поправката и постройката на опожаренитѣ стаи и килии да става върху старитѣ основи. Освѣтъ това речениятъ патриархъ ме моли да издамъ за тази цѣль и надлежния царски актъ.

Молбата на патриарха се уважи и се изпрати за справка въ императорското ми съкровище. Отъ направената справка се установи слѣдното. — Притежаването на старитѣ черкви и манастири, лежащи въ мѣста, подвѣдомствени на митрополиитѣ, не се позволява на никое частно лице, докато не се издаде изричната моя заповѣдь. Направата и поправката на срутени черкви и манастири става само съ законно шериатско позволение и то споредъ тѣхното старо положение. Никое външно лице съ насилие и буйство не може да нахлува въ тѣхъ. На всѣки единъ отъ моитѣ царски служители, който и да бѣде той, макаръ и снабденъ съ бюрултия, строго е забранено да причинява насилие и мѣка на раята-християни, и подъ прѣдлогъ, че иска да прави ревизия, да влиза на сила въ черкви и манастири. Това обстоятелство е подробно обяснено въ

привилегиитѣ, отбѣлѣзани въ текста на царскитѣ берати, дадени на митрополититѣ.

И така, за да се дѣйствува съгласно съ даденитѣ привилегии, издавамъ настоящия си царски ферманъ.

Отъ деня, въ който този ми височайши актъ пристигне тамъ, ти си длъженъ да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му, като се съобразявашъ още и съ горнитѣ привилегии, отбѣлѣзани подробно въ бератитѣ на митрополититѣ, записани и въ книгитѣ на императорското ми съкровище.

Възъ основа на тѣзи митрополитски привилегии, разрешавамъ да се поправятъ отново въпроснитѣ стаи и килии, споредъ старото имъ положение.

Въ поправката никой отъ вънъ да не се мѣси и да не претендира за нѣщо.

Тѣй да знаешъ!

Честъ. слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми царски знакове, тургата и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ — днесъ, 13 Зилкааде 1248 год. отъ егира (24 Мартъ 1833 год. Р. Хр.).

59.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Височайше разрешение за поправянето на монастирската черква „Св. Иванъ Рилски“.

1249 дод. 15 Ребби-юл-евелъ (1833 год. 22 Юлий).

До високо-просвѣтения, достоенъ и великодушенъ сѣдия-наибъ на Дупнишката каза. Нека Богъ подкрѣпи твоята сѣдебно-шериятска дѣйность!

До тебе, градски аянино и до васъ, градски първенци. Дано Богъ даде на всички ви слава и мощъ!

Като получите този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, ще узнаете, че раята-християни отъ тая каза просятъ да имъ издамъ една височайша заповѣдъ, за да могатъ да си поправятъ черквата, която отъ изминатото врѣме се е порутила. Тази черква се именува *Св. Иванъ Рилски* и лежи въ двора на Рилския манастиръ, въ планината Рила, Дупнишка каза. За да се прѣгледа, до колко тя се е порутила, назначена била сѣдебна комисиия, която отишла на самото мѣсто и успѣла да констатира положението на черквата. Отъ съставения по тоя случай протоколъ се установило, че черквата дѣйствително била

съ разрушени стрѣхи и зидове. Обемътъ ѝ е: дължина 50 дюлгерски аршина (лакти), ширина 30 аршина, височина 25 аршина. Тя има 5 входни врати и 40 прозорци. Комисията заключава, че може да се издаде на просителитѣ нужното височайше разрѣшение за поправката на тази разрушена черква. Тя мисли, че това нѣма да бѣде противно на шериата, при условие обаче, поправката да се извърши по стария планъ и на старитѣ основи, та черквата да добие прѣдидния си изгледъ.

Вселенскиятъ грѣцки патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, който заседава въ прѣстолия ми славенъ градъ, по тоя поводъ сж подали надлежна молба. Тази молба се уважи и се изпрати въ шейх-ул-ислямството, дѣто се дава, съгласно съ прѣдписанията на свещения шериатъ, заключение отъ ученитѣ улеми. Шейх-ул-ислямътъ и мюфтията, *Мекки-Зааде* и *Мустафа-Асимъ* (нека Богъ имъ даде слава и мощъ!) положили тоя въпросъ на разглеждане и съ фетва го разрѣшили така:

Въпросъ: Ако черквата въ едно село отъ старо врѣме се е разрушила, може ли тя на старитѣ основи и по стария стилъ да се поправи отново, като не се прибавя нищо повече въ нея, споредъ както сж се произнесли вѣщи хора на самото мѣсто?

Отговоръ: Да, може.

Тази фетва, издадена споредъ постановленията на свещения шериатъ, е уважителна и налага да се издаде височайше разрѣшение. Ето защо разрѣшихъ и разрѣшавамъ поправката на въпросната черква. И така, съгласно съ това ми разрѣшение и въз основа на свещената фетва, нарочно издадена за случая, заповѣдвамъ на мѣстнитѣ мои власти да дѣйствуватъ точно споредъ съдържанието на този царски актъ, издаденъ отъ менъ. Като разрѣшавамъ поправката на поменатата черква, заповѣдвамъ, поправката ѝ да стане по стария стилъ, безъ да се увеличи голѣмината ѝ. Дължината, ширината, височината и пространството на тази черква заповѣдвамъ безусловно да бждатъ такива, каквито сж били и по-прѣди. Повече отъ туй нито една педя, нито единъ прѣстъ да не се разширява и увеличава. При тия условия допускамъ, съгласно съ свещения шериатъ, да се извърши нужната поправка на тази черква. Никому не позволявамъ да се мѣси и противодѣйствува на поправката когато тя става по стария стилъ и безъ увеличение. А на моитѣ държавни служители обръщамъ сериозно внимание и строго заповѣдвамъ за тая поправка да не взиматъ подкупъ отъ раята—нито едно акче, нито една ботка. Онѣзи държавни служители, които биха се осмѣлили да вършатъ дѣяния, противни на шериата и на законъ, ще си навлѣкатъ царския ми гнѣвъ и ще бждатъ най-строго наказани. А ти, просвѣтени ми кадия и ти, аянино, като узнаете това, длъжни сте да бждете внимателни и лоялни въ дѣйствиата си, споредъ както ви се прѣдписва. Старайте се да избѣгвате всѣкакви наси-

лия и беззакония. За тази цѣль издавамъ настоящия си царски ферманъ. Шомъ ви пристигне, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му.

Тѣй да знаете!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми ферманъ, издаденъ въ славния ми градъ Костантиние днесъ, 15 Ребби-юл-евелъ 1249 год. отъ егира (22 Юлий 1833 г. Р. Хр.).

60.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдь относително свободното владѣние на разни имоти отъ Рилския манастиръ.

1252 год. 11 Реджебъ (1836 год. 11 Октомврий).

До високо-просвѣтения, достоенъ и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ продѣлжи твоята сѣдебно-шериятска дѣйность!

Като получите тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, ще узнаете, че вселенскитѣ цариградски патриархъ заедно съ архиерейския си съвѣтъ, който прѣбивава въ славната ми столица, сж подали до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана просба.

Патриархътъ явява, че съгласно съ даденитѣ нему привилегии, изложени подробно въ царския му бератъ, всичкитѣ недвижими имоти, като лозя, градини, чифлици, ниви, ливади, воденици, валявици, аязми, панаири, манастири и др., които принадлежатъ на черкви и манастири, могли да се владѣятъ като пълна собственость отъ вакѣфа. Никой отъ вънъ не е могълъ и не е ималъ право да влиза на сила въ тѣхъ, защото тѣзи манастирски имоти, като вакѣфски, се считатъ неприкосновени. И така недвижимитѣ имоти — лозя, градини, емляци, ниви и др. — се считатъ за пълна собственость на манастиря *Св. Иванъ Рилски*, който лежи въ Дупнишката каза и спада подъ вѣдомството на патриаршията. Нѣкои граждани обаче, въпрѣки правата и привилегиятъ на патриарха, на сила нахлували въ тѣзи манастирски имоти. Патриархътъ по тоя поводъ се оплаква и моли да му издамъ единъ височайши актъ, който да прѣкрати всѣко нахлуване въ поменатия манастиръ.

Молбата на патриарха се прие и за справка се изпрати въ старата архива на епископската муката, чийто дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище. Отъ кратката докладна записка, която ми се прѣдстави отъ тамъ, се установи слѣдното. —

Вселенскиятъ гръцки патриархъ и синодалниятъ му архиепископъ, който прѣбивава въ славния ми прѣстоленъ градъ, по-прѣди по сжщия въпросъ подади до императорския ми диванъ една надлежно подпечатана молба. Въ тази молба се явявало, какво въ привилегиитъ и правата, дадени на *Аласонския митрополитъ Неофита* и отбѣлѣзани въ неговия царски братъ, се изтъква и това обстоятелство, че чифлицитъ, градинитъ и лозята, владѣни отъ черкви и манастири, се считали оцѣ отъ старо врѣме за пълна собственостъ на вакѣфа, а завѣщанитъ ниви, ливади, воденици, кѣшлаци, яйлѣци и др., както и онѣзи жилища, дукани, вещи, емляци, готови пари, едъръ добитѣкъ и др., които били завѣщани на нѣкоя черква, могли и могатъ да се владѣятъ отъ вакѣфа като пълна собственостъ. Нахлуването въ прѣдѣлитъ на тѣзи завѣщани имоти никому не се е позволявало. Въ казата *Доменика*, лежаща въ *Аласонската епархия*, чието управление е повѣрено на речения митрополитъ Неофита, се намира и стариятъ манастиръ *Палио-шикия*. Този манастиръ още отъ старо врѣме лежалъ въ мѣстността *Палиохоръ*. Манастирътъ се наричалъ *Св. Кузманъ*. Въ землището му лежатъ нѣколко ниви, които се обработватъ и посѣватъ отъ монасите на тоя манастиръ. Произведенията и доходитъ отъ тѣзи манастирски земи и пасбища отъ край врѣме се прибирали отъ речения манастиръ, който се считалъ стопанинъ. Законниятъ десетѣкъ се изплащалъ редовно на надлежния спяхия. Последниятъ не се задоволявалъ само съ получаването на десетѣка, ами се стремѣлъ да завладѣе и самитъ манастирски имоти. За тази цѣль той нахлувалъ на сила въ пасбищата и нивитъ на този манастиръ. Понеже това се продължавало, билъ изисканъ отъ императорския диванъ единъ царски актъ, който да спре лудоритѣ на речения спяхия. Молбата била уважена и се изпратила за справка въ старата архива, *куюдатъ*. Отъ управата на послѣдната били извлѣчени нѣкои извадки, които въ прѣписъ ми се докладваха. Тѣ гласятъ: чифлицитъ, градинитъ, лозята, воденицитъ, принадлежащи на речения манастиръ, а сжщо и притежаванитъ отъ старо врѣме вакѣфски ниви, панаири, ливади, аязми, манастири и други имоти, като кѣщи, дукани, емляци, мебели, готови пари и едъръ домашенъ добитѣкъ, завѣщани на черквитъ и манастиритъ, — всички тия имоти се притежаватъ свободно и независимо отъ подирнитъ. Никое външно лице не могло и не смѣло да туря рѣка на тѣхъ, защото въ текста на берагитъ на митрополититъ всички били отбѣлѣзани като вакѣфски имоти. Отъ справката се указало още и това обстоятелство, че за сжщата цѣль се издалъ и другъ височайши актъ, носящъ дата 9 день отъ мѣсецъ Зилкааде 1251 год. отъ егира (15 Февруарий 1836 г. Р. Хр.). Настоящиятъ случай се явява досущъ сходенъ съ горния; отъ това слѣдва, че на просителя трѣба да се издаде новъ царски актъ за знание и рѣководство.

Ето защо азъ благоволихъ да издамъ тоя си височайши ферманъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получишъ, да дѣйстви-вашъ точно споредъ съдържанието му. При това трѣба да имашъ прѣдъ видъ не само правата и привилегиитѣ, отбѣлѣзани въ берата на грѣцкия патриархъ, ами още и текста на издадения ю-прѣди царски актъ, носящъ горѣ-означената дата. Този актъ е регистриранъ и записанъ дума по дума въ тефтеритѣ на императорското ми съкровище. Ти си длъженъ да вземешъ мѣрки, та цифлицитѣ, градинитѣ и лозята да се притежаватъ независимо и свободно отъ черквитѣ и монастиритѣ, спадащи подъ юрисдикцията на речения патриархъ. Сжщо и притежаванитѣ отъ старо врѣме вакѣфски имоти, като ниви, ливади, воденици, аязми, панаири, монастири, кѣщи, дукяни, емляци, вещи, готови пари и едъръ добитѣкъ — всички тия имоти могатъ да се владѣятъ отъ черквитѣ и монастиритѣ като вакѣфъ.

Не желая по никой начинъ да се нарушаватъ правата и привилегиитѣ на патриарха и митрополититѣ. Интереситѣ и имуществата на монастиритѣ и черквитѣ да не се накрѣняватъ отъ никого, да не влиза никой на сила въ тѣхъ!

Тѣй да знаешъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми императорски знакове, туртата и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ славния ми прѣстоленъ градъ Костантиниѣ днесъ, 11 день отъ мѣсець Реджебъ 1252 г. отъ егира (11 Октомврий 1836 г. Р. Хр.).

61.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдъ, да се пази пълната неприкосновеностъ на митрополитскитѣ жилища и да се прѣмахва всѣко насилие надъ рилскитѣ монаси.

1252 год. 15 Реджебъ (1836 год. 15 Октомврий).

До моя високо-просвѣтенъ, достоенъ и славенъ кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ ти даде слава и мощъ!

Като пристигне този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, нека ти бѣде извѣстно, че отъ страна на Цариградския вселенски патриархъ и неговия синодаденъ съвѣтъ, който заседава въ прѣстоления ми градъ, е подадена до моя императорски диванъ една надлежно подписана и подпечатана просба.

Въ тази просба се изтъква, че споредъ както е постановено въ царскитѣ берати на митрополититѣ, на моитѣ войници и държавни служители се забранявало да влизатъ на сила въ митрополитскитѣ жилища (*сараци*) и въ монастиритѣ. Мѣстнитѣ власти обаче не искали да зачитатъ това царско постановление и всѣкакъ

се стараели да поставятъ въ тѣзи жилища и манастири царски войници и държавни служители, за да квартируватъ тамъ на сила. Като се оплаква отъ подобно дѣяние, патриархътъ моли прѣдъ моя диванъ, да издамъ потрѣбенъ за случая височайши актъ.

Въ просбата се изтъква още, че единъ отредъ царски войници и нѣкои държавни служители навлѣзли силомъ въ Рилския манастиръ, Дупнишка каза и тамъ вършили голѣми насилия надъ монаситѣ. За да се спратъ тѣзи насилия и да не се взиматъ отъ монаситѣ данъци за квартира, за вергия и за други цѣли, — патриархътъ моли и за това да издамъ царски ферманъ.

Тази просба биде приета и се изпрати за справка въ архивата на епископската муката, чиито дѣла се палятъ въ императорското ми съкровище.

Отъ направената внимателно справка се установи, че въ текста на височайшитѣ царски берати, дадени на митрополититѣ, изрично е отбѣлѣзано, какво тѣхнитѣ частни палати и манастиритѣ сѣ привилегировани и неприкосновени. Никоу не се позволява да влиза въ тѣхъ на сила и да върши разни своеволия. Особно е забранено това на моитѣ царски войници и държавни служители.

Въз основа на тази кратка бѣлѣжка (*деркенаръ*), която ми се прѣдстави, азъ благоволихъ да издамъ настоящия си царски ферманъ, споредъ който трѣба да се дѣйствува.

Прочее, щомъ получишь тоя ми височайши актъ, заповѣдвамъ ти да се ръководишь точно споредъ съдържанието му. Особно внимание обръщай на своитѣ дѣйствия, гледай тѣ да бждатъ въ пълна хармония съ правата и прѣимущества, отбѣлѣзани въ царскитѣ берати на митрополититѣ. Старай се, колкото е възможно повече, да не допускашь царски войници или държавни служители да влизатъ на сила въ Рилския манастиръ, както и въ частнитѣ палати на митрополититѣ. Съ силата на властта прѣмахвай всѣко насилие и мжчение, което би се вършило надъ монаситѣ отъ речения манастиръ. Не допушай да се взима отъ тѣхъ нѣкакъвъ данъкъ за квартира, за вергия и за други цѣли. Внимавай да не се вършатъ дѣяния, произволни и противни на тая ми царска заповѣдъ.

Тѣй да знаешъ !

Честъ, слава и пълна вѣрна отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски актъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 15 Реджебъ 1252 год. отъ егира (15 Октомврий 1836 год. Р. Хр.).

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Константино̀ле отъ султанъ Махмудъ ханъ II. — Заповѣдь, да се прѣкратятъ исковетъ, възбудени срѣщу Херцеговинския митрополитъ Авксентий отъ кредиторитъ на неговия прѣдшественикъ.

1253 год. 30 Шевалъ (1838 год. 15 Януарий).

До високо-просвѣтения, достоенъ и славенъ кадия на Херцеговина. Дано Богъ ти даде слава и мощъ!

Като получишъ този ми султански актъ, украсенъ съ високитъ ми свещени знакове, нека ти бжде извѣстно, че Цариградскиятъ вселенски патриархъ заедно съ архиерейския си съвѣтъ, състоящъ отъ митрополити, живѣещи въ прѣстолния ми градъ, сж подали до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана просба.

Въ тази просба се явява, че процеситъ, които се възбуждатъ за и противъ митрополити, тѣхни замѣстници, тѣхни хора и епископи — процеси, които иматъ нѣкаква връзка съ шерията, не трѣба по никой начинъ да се разглеждатъ и рѣшаватъ отъ провинциалнитъ сѣдилища. Всички подобни дѣла, ако има възбудени, трѣба да се прѣпращатъ до моя императорски диванъ, за да се разгледатъ и рѣшатъ въ присѣдствието на великитъ ми везири и на казаскеритъ ми. Това право е прѣдвидено и отбѣлѣзано въ привилегиитъ, изложени подробно въ текста на височайшитъ берати, които сж подарени на митрополититъ. Това право е узаконено, ала архиереятъ *Авксентий*, канониченъ митрополитъ на Херцеговинската епархия, подвѣдомствена на патриаршията, се оплакалъ, че, макаръ и никому да не дължалъ парични суми, макаръ и за никого да не ставалъ поржчителъ, кредиторитъ на неговия прѣдшественикъ-митрополитъ завели срѣщу него искъ и заявили, че отъ него искатъ изплащане дълговетъ на прѣдшественика му. Тѣ казали: „сумитъ, които ни дължи твоя прѣдшественикъ, ще получимъ отъ тебе и тебъ ще държимъ отговоренъ“.

Понеже тѣзи кредитори съ нескончаемитъ си искания причинявали на казания митрополитъ постоянни главоболия и насилия, патриархътъ и синодътъ му молятъ да издамъ единъ височайши ферманъ.

Молбата биде приета и се изпрати за справка въ старата архива. Отъ кратката бѣлѣжка (деркенаръ), извлѣчена отъ книгата на тази архива, се вижда ясно, че въ текста на височайшия бератъ сж изложени подробно привилегиитъ на въпросния митрополитъ. Тия привилегии сж регистрирани въ правителственитъ тефтери и иматъ сила на законъ.

Като ти съобщавамъ горното, заповѣдвамъ ти, просвѣтени ми кадия, да дѣйствуващъ съобразно съ духа на тѣзи привилегии.

Като видишъ, че митрополитътъ не е нито длъжникъ, нито поръчителъ спрямо кредиторитъ, а се искатъ отъ него дълговетъ на прѣдшественика му, възлагамъ ти веднага да прѣкратишъ подобни искове и да прѣмахнешъ всѣко насилие надъ него. Закачането и мжченето му отъ страна на кредиторитъ е противозаконно и затова трѣба да го отстранишъ. Ако кредиторитъ и за напрѣдъ настояватъ на своитъ искания, ти си длъженъ да прѣпратишъ тѣхнитъ дѣла въ прѣстолния ми градъ, дѣто, съгласно съ привилегиитъ на митрополита, ще се разгледатъ и рѣшатъ по шериатски редъ. За всичко това и нарочно по тоя въпросъ издавамъ настоящия си царски актъ и — заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получишъ да дѣйствувашъ точно споредъ съдържанието му.

Трѣба да го уважавашъ и да му се покорявашъ! Тѣй да знаешъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитъ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Константиинѣ днесъ, 30 Шеваль 1253 год. отъ егира (15 Януарий 1838 год. Р. Хр.).

63.

БЕРАТЪ

издаденъ въ гр. Константиинѣ отъ султанъ Абдулъ Меджидъ-ханъ¹⁾ и врѣченъ на Херцеговинския митрополитъ Авксентий. Тукъ се излагатъ всички права и привилегии, които се даватъ на митрополита.

1255 год. 15 Шабанъ (1839 год. 13 Октомврий).

Да се напише и издаде този ми царски актъ, украсенъ съ високитъ ми свещени знакове, причината е слѣдната. —

По случай възшествието ми на славния османовъ тронъ, азъ заповѣдахъ съ ферманъ на всички, които притежаватъ какъви царски грамоти, да ги подновятъ.

Цариградскиятъ вселенски патриархъ *Григорий*, който по изборъ е опрѣдѣленъ за духовенъ глава на православнитъ християни въ империята ми, е отпавилъ до моя императорски диванъ единъ надлежно подпечатанъ рапортъ.

Въ рапорта си патриархътъ явява, че височайшитъ берати, дадени на митрополититъ, чиито епархии спадатъ въ прѣдѣлитъ

¹⁾ Султанъ Абдулъ Меджидъ-ханъ е царувалъ отъ 1255—1277 г. отъ егира (1839—1861 г. Р. Хр.).

на Османската държава, трѣба да се подновятъ и затова моли да имъ се издадатъ нови берати.

Молбата на патриарха се изпрати за справка въ управата на старитѣ правителствени архиви, наречени *куюдатъ*.

Отъ тамъ се прѣдставятъ слѣднитѣ кратки бѣлѣжки. — Херцеговинската митрополитска епархия по-прѣди била повѣрена на достойния монахъ-християнинъ *Авксентий*. Митрополитската такса на тази епархия като *ресуми-нешкишъ* състои отъ 15,000 *сребърни акчета*. Поменатиятъ архиерей по-прѣди заплатилъ напълно тази сума, като я внесълъ въ готови звонкови монети въ императорското съкровище. По тоя случай правителството ми обнародвало въ официалния мѣстенъ вѣстникъ, *Рузнамдже*, надлежното съобщение за назначаването на речения митрополитъ, а азъ издадохъ за това височайши бератъ.

Съ този актъ азъ заповѣдвамъ и позволявамъ на сѣщия митрополитъ да управлява като архиерей Херцеговинската епархия — така, както тя се управлявала още отъ най-старо врѣме. Всичкото християнско православно население, епископитѣ, свещеницитѣ, монаситѣ и монахинитѣ, които живѣятъ още отъ старо врѣме въ прѣдѣлитѣ на тази епархия, — ще припознаватъ за свой духовенъ глава и за свой канонически митрополитъ поменатия Авксентий. Това християнско население е длъжно да тачи и почита авторитетната дума на своя митрополитъ, да му се покорява и да изпълнява всички негови рѣшения, които биха се издали по духовно-религиозни дѣла. Това население е длъжно още да се обръща винаги къмъ него за съвѣтъ, за поука и за помощъ. Епископитѣ, които още отъ старо врѣме живѣятъ въ градоветѣ на тази епархия, сж длъжни, съгласно съ тѣхния религиозенъ законъ, да считатъ за свой непосредственъ началникъ митрополита Авксентия и трѣба да му се покоряватъ безпрѣкословно. Назначаването и уволняването на тѣзи епископи става направо отъ митрополита. Въ дѣлата на подирния не могатъ и нѣмагъ право да се бъркатъ никакви вѣншни лица. Въ владѣнитѣ стари черкви и манастири, които лежатъ въ прѣдѣлитѣ на епархията му, не трѣба на сила никой да влиза, нито да му ги отнема. Изключение се прави, ако за това е била издадена височайша заповѣдь отъ менъ. Не се допуска никой да влиза на сила въ черквитѣ и манастиритѣ, за да прави скандали и спънки за нѣкаква поправка въ тѣхъ, която е необходима и която, извършвана върху старитѣ основи и по стария планъ, е одобрена отъ надлежното шериатско сѣдилище съ позволителенъ билетъ. Не се позволява на никои правителствени служители и царски войници, даже и да сж снабдени съ бюрутия, да влизатъ на сила въ черквитѣ и манастиритѣ, подъ прѣдлогъ, че иматъ заповѣдь да правятъ ревизия въ тѣхъ, когато въ сѣщностъ иматъ користолюбива цѣль да ограбватъ и глобятъ монаситѣ. Ревизията въ черквитѣ и манастиритѣ е допустима, когато за нея е издаденъ императорски актъ отъ менъ. Ако между християни се възбуди нѣкакъвъ споръ, било за стѣпване въ бракъ, било за

бракоразводъ, митрополитътъ назначава свои довърени лица да прѣгледатъ тоя споръ. Вънъ отъ митрополитскитѣ лица никому другому и по никой начинъ не се позволява да се мѣси въ подобенъ споръ. Ако се помине духовно или свѣтско лице, което прѣзъ живота си завѣщало, съгласно съ тѣхния религиозенъ законъ, какъвъ-годѣ имотъ за въ полза на патриарха, на митрополита, на епископитѣ, — подобно завѣщание се счита законно и валидно. Свидѣтелитѣ-християни, които по тоя случай слѣдва да се изслушватъ, се допущатъ и показанията имъ отъ сѣда се приематъ за валидни. Когато въ прѣдѣлитѣ на епархията, чието управление е възложено на речения митрополитъ, нѣкои епископи, монаси, монахини, свещеници, игумени, игуменки и др. биха се провинили въ прѣстѣпление противъ своитѣ религиозни обреди,—митрополитътъ има пълно право да наказва въропрѣстѣпницитѣ възъ основа на тѣхния религиозенъ канонъ. Наказанието, което би се наложило отъ митрополита на прѣстѣпника, по никой начинъ не може да се отмѣнява отъ външни лица, нито послѣднитѣ могатъ да се намѣсватъ като посрѣдници. Докато митрополитътъ не издаде надлежното позволение за вѣнчавка (вула), на християнина не се позволява да стѣпи въ бракъ. Иначе бракътъ би се смяталъ за незаконенъ и противорелигиозенъ. Въ случай, че подобенъ незаконенъ бракъ се извърши отъ нѣкои свещеници или отъ тѣхни замѣстници, митрополитътъ е длъженъ да вземе строги мѣрки противъ провиненитѣ духовни лица и да имъ наложи съответното тежко наказание. Процеси, които иматъ каква-годѣ връзка съ постановленията на свещения шериатъ и сѣ възбудени отъ или срѣщу митрополити, тѣхни замѣстници, тѣхни хора и епископи, — такива процеси се прѣкрятъватъ и никакъ не се допуща да се разглеждатъ и рѣшаватъ отъ нѣкое провинциално сѣдилище. Тѣзи дѣла сѣ подсѣдни на върховното сѣдилище въ Цариградъ при императорския ми диванъ и могатъ да се разглеждатъ и рѣшаватъ само въ присѣдствието на великитѣ ми везири и на каза-аскеритѣ ми. Странитѣ, щомъ сѣ призовани въ прѣстолния ми градъ, за да присѣдствуватъ при разглеждане и рѣшаване на тия дѣла, не могатъ да се призоваватъ и въ мѣстнитѣ сѣдилища, за да отговарятъ по тѣхъ. На тия, които сѣ назначени да замѣстятъ отсъствуещитѣ свещеници, никой не може да забрани извършването на религиознитѣ обреди и свещенослуженето. Никакви молби и ходатайства отъ чужди лица за назначаване на нѣкой монахъ за епископъ не могатъ да се приематъ и уважаватъ, даже и да се придружатъ съ закани и насилия. Никое външно лице нѣма право да натяква на митрополита, да го укорява, да го заплашва, да му заповѣдва, казвайки : „отчисли еди-кой си свещеникъ; дай неговата черква и енория на тоя или оня свещеникъ!“

Ако поменатиятъ митрополитъ, съгласно стария законъ и споредъ постановленията, изложени въ неговия бератъ, би ималъ право да изисква и събира годишнитѣ надлежни държавни берии отъ епископитѣ, отъ монаситѣ, отъ свещеницитѣ и отъ миря-

нитъ-християни, — въ такъвъ случай мѣстниятъ кадия е дълженъ, споредъ шериата, да указва всѣко дѣйствие и помощъ на назначенитѣ отъ митрополита лица за събиране на тѣзи налози. Раята-християни сж длъжни безъ всѣко двоумѣние да изплащатъ установенитѣ годишни правителствени налози, *мири-ресуми*. Така сжщо тѣ сж длъжни да изплащатъ слѣднитѣ налози: *те-садук-акчелери*,¹⁾ *никя-акчелери*,²⁾ *русуми-манастиерлери*³⁾ и др., като стария данѣкъ *душ-акчелери*.⁴⁾ Послѣднитѣ налози отъ старо време сж установени и сж за въ полза на патриарха и на митрополита, споредъ обясненията, писани въ текста на свещенія бератъ. Въ прѣдѣлитѣ на своята кононическа епархия митрополитѣтъ има пълно и неограничено право да забранява пжтуването и скитането на нѣкои скитници, монаси и свещеници, които сж се отказали отъ свѣтовния суетенъ миръ. Тѣзи скитници, като пжтуватъ отъ едно мѣсто на друго, агитиратъ между простата маса и прѣдизвикватъ нежелателни вълнения. Митрополитѣтъ трѣба да забранява особно на ония монаси, които скитатъ въ мѣста, дѣто има най-голѣма почва за агитация и дѣто тѣ намиратъ слушатели, за да проповѣдватъ идеи, противни на религиознитѣ имъ обреди. Митрополититѣ могатъ чрѣзъ своята власть да задържатъ и арестуватъ подобни скитници-монаси, да ги наказватъ съгласно съ религията имъ, да имъ отнематъ всѣко право за скитане отъ едно мѣсто на друго и да ги възвръщатъ обратно въ онѣзи манастири, дѣто по-рано сж живѣли. Съ позволение отъ митрополита нѣкои свещеници и монаси могатъ да ходятъ по частни християнски кжщи, за да извършватъ религиозни обреди, установени още отъ старо време. Кадитѣ, наибитѣ, мютеселимитѣ, воеводитѣ, мютевелиитѣ, субашитѣ и други правителствени служители нѣматъ абсолютно никакво право да се съпротивяватъ при изповѣждане на религията имъ и при изгълняване на религиознитѣ имъ наредби, които по законъ и обичай сж отбѣлѣзани въ тѣхния религиозенъ номоканонъ.

Воденето на черковно-духовнитѣ и частнитѣ дѣла на раята — християни, които живѣятъ въ прѣдѣлитѣ на Османската империя, както и воденето на отчетността по прихода и разхода на манастиритѣ и черквитѣ е повѣрено, съгласно съ установенитѣ религиозни правила, не само на едноличната власть на патриарха, ами на рѣшението на общия архиерейски съвѣтъ.

Подирниятъ гарантира дълговетѣ, които биха се направили отъ заемъ. За сумата, която е взета въ заемъ, се издаватъ задължителни записи отъ надлежнитѣ манастири. Ала тѣзи записи, за да добиятъ законна сила, се скрѣпяваха въ по-старо време

¹⁾ *Тесадук-акчелери* = право за събиране милостиня.

²⁾ *Никя-акчелери* = право за вѣнчаване.

³⁾ *Русуми-манастиерлери* = право за манастири.

⁴⁾ *Душ-акчелери* = право за постелнина, ще се дава на патриарха и на митрополита.

съ официалнитѣ печати, изработени отъ самитѣ митрополити. За напрѣдъ, за да има по-голъма сигурностъ въ запазването и закрилата на черковно-монастирскитѣ имущества и за да нѣма грабежи и насилия,—въ всѣки манастирь, който се намира въ Османската империя, се образува по единъ духовень съвѣтъ (мезличъ). Духовниятъ съвѣтъ си изработва свой официаленъ печатъ. Доказано е още отъ старо врѣме, че никое частно лице не могло да се мѣси и да използува този монастирски печатъ. Всѣки такъвъ печатъ се изпраща на хранение въ архиерейския съвѣтъ. По-сетнѣ обаче, поради разни клеветнически доноси, се появили съмнѣния въ сигурното пазене на тия монастирски печати. Архиерейскиятъ съвѣтъ, въ едно отъ своитѣ заседания рѣшилъ, съвѣтътъ на митрополититѣ да се именува синодаленъ съвѣтъ, състоящъ само отъ архиереи, живѣещи въ прѣстолния ми градъ. А пазенето на официалнитѣ монастирски печати ще се възлага по изборъ чрѣзъ вишегласие на одного отъ членоветѣ на този архиерейски съвѣтъ. Молбитѣ, жалбитѣ и заявленията, които носятъ официалния печатъ на манастиря, както и онзи на синодалния архиерейски съвѣтъ, който заседава въ патриаршията, ще иматъ сила на официаленъ актъ и ще се уважаватъ отъ властѣта ми. Подобни заявления, що се отнасятъ до чисто религиозни дѣла, ще се взиматъ подъ внимание и ще се изпълняватъ като официални актове.

Въ кжцитѣ на митрополититѣ и на свещеницитѣ се позволява да се чете негласно светото евангелие. На това четене не трѣба да прѣчи никой, който и да бжде той. Забранява се строго на държавнитѣ ми служители и на царскитѣ ми войници, съ омисълъ за лична облага и богатство, да заплашватъ раята-християни, да имъ подмѣтатъ обиди и закани, да имъ натякватъ, че вършатъ противо-шериятски дѣяния, като имъ казватъ: „въ една отъ стаитѣ на вашата кжца вие четете история и свещено евангелие, закачвате кандило, запалвате свещи, туряте на маса икони, поставяте пердета, кадите тамянь съ кадилиница и държите въ ржката си дърво (дейнекъ)“. На раята-християни безусловно се забранява да издигатъ на високо и да разнасятъ икони, хоругви и други християнски емблеми. На мирмиранитѣ и на другитѣ държавни властници се забранява да вършатъ противо-шериятски дѣяния и да прѣчатъ на изпълнението на християнскитѣ религиозни обреди, които сж отживѣли врѣмето си: такива прѣчки сж продиктувани повече отъ користолюбиви цѣли. Строго забранявамъ на моитѣ държавни служители да притѣсняватъ раята-християни, за да изтрѣгватъ отъ тѣхъ парични суми за своя облага. За това нѣщо изрично се говори въ наредбитѣ на издаденитѣ по-рано височайши берати, а издадениятъ отъ менъ царски актъ по сжщия въпросъ се регистрира дѣто трѣба. Никому не се позволява да върши дѣяния, които биха нарушили духа на тоя ми височайши ферманъ. На замѣстницитѣ и на хората, изпращани отъ речения митрополитъ по казитѣ, градоветѣ и селата

на неговата епархия, за да събиратъ правителствени налози отъ раята-християни, — позволява се да прибиратъ тия налози, като имъ се дава право да изискватъ отъ мѣстната властъ и по единъ водачъ (*калауъзъ*), за да ги упжтва. Тия водачи иматъ право, когато обикалятъ разни мѣста и страни, не само да обличатъ различни дрѣхи, за да бждатъ неузнаваеми, ами още да се въоръжаватъ и да носятъ всѣкакъвъ видъ оръжие. Органитъ на мѣстнитъ власти не трѣба да прѣчатъ на това въоръжение и да се намѣсватъ, като имъ казватъ: „вие за какво обикаляте селата?“ Единъ рая-християнинъ (*resp.* християнка) докато доброволно самъ не изяви съгласие, че приема мохамеданската религия, не може по никой начинъ да се потурчва. Събирането отъ раята-християни данъци за правителството може да става и въ готови пари и въ всѣкакви платове, въ дрѣхи и вещи. Замѣстниците и хората на митрополита, които прѣнасятъ тѣзи вещи, се считатъ неприкосновени. Тѣ не трѣба да бждатъ обезпокоявани, мжчени и угнетявани отъ разнитъ началници и емини, назначени да пазятъ станциитъ, спиртитъ за почивка, пристанищата и проходите. На пазителитъ се забранява да взиматъ отъ тѣзи митрополитски хора такси и данъци, като *бач-паресѣ*, *баждар-паресѣ*, *гюмрук-ресуми*, *хедие-акчеси* и *аваит-акчеси*. Управителитъ на митнициитъ, на пристанищата, на капиитъ, както и тѣхнитъ служители нѣматъ право и строго имъ забранявамъ да изискватъ нѣкакъвъ данѣкъ или такса за продукти и храни, които служатъ за домашно употребление на самитъ митрополити, и които като милостиня сж сбирани отъ раята-християни. Тѣзи продукти състоятъ главно отъ земни и житни произведения, грозде, шира, медъ, масло, зехтинъ и др. Прѣнасянето на тѣзи продукти по пристанища и по митници е свободно и за него не се плаща никакво мито и такси. Лозята, градинитъ, чифлицитъ и други недвижими имоти, които отъ старо врѣме се владѣятъ отъ манастири, черкви и митрополити, ще могатъ и за напредъ да се притежаватъ отъ вакѣфа по единъ свободенъ и привилегированъ начинъ, като пълна тѣхна собственостъ. Сжщо и завѣщанитъ на нѣкой християнски вакѣфъ ниви, ливади, воденици, панаири, аязми, манастири, както и онѣзи имоти, които сж завѣщани на черквитъ, като кжщи, жилища, дуќани, емляци, вещи, прѣдмети, парични суми и едъръ добитѣкъ, ще могатъ свободно и привилегировано да се притежаватъ отъ надлежния вакѣфъ. Въ прѣдѣлитъ на вакѣфскитъ недвижими имоти не се позволява на външни лица да влизатъ на сила. Писменитъ рапорти, подадени отъ пашитъ-мушири (фелдмаршалитъ), отъ кадиитъ и отъ набиитъ, съ оплакване противъ митрополититъ и епископитъ и съ желание безъ друго да се отчислятъ, интерниратъ и заточатъ, поради злоупотреба на довѣрие, — не могатъ да се уважаватъ и да се взиматъ за сериозни, докато самиятъ фактъ не се провѣри на мѣстото по надлеженъ редъ. Въ такъвъ случай и да има издаденъ набързо нѣкой височайши ферманъ,

пакъ послѣдниятъ не може да служи за валиденъ актъ, който да може незабавно да се приведе въ изпълнение. Ако по тоя случай би се издала и височайша заповѣдь, носяща подирна или прѣдшища дата, пакъ тя не може да се счита, че има сила на законъ и не може да служи за ръководство на мѣстнитѣ власти. Ако нѣкои рая-християни, докато били живи, завѣщали нѣкакъвъ прѣдметъ въ полза на патриарха, на митрополита, на епископа и на черквата, — завѣщанието на такива хора слѣдъ смъртта имъ се счита законно; а завѣщаниятъ прѣдметъ, ако се намира въ рѣцѣтъ на наслѣдниците, по сѣдебно-шериятски редъ се отнема отъ тѣхъ и се прѣдава на оногова, въ полза на когото билъ завѣщанъ. За рая-голѣми и жени, които сж починали, трѣба да се изплащатъ налозитѣ *парусия и портасия*. Тѣзи налози се събиратъ по сѣдебно-шериятски редъ отъ наслѣдниците на умрѣлитѣ. Живѣещитѣ въ казитѣ, нахиитѣ, градовѣтъ и селата, спадащи подъ юрисдикцията на речения митрополитъ, епископи, свещеници, монаси и други мирски християни сж длѣжни всѣка година да изплащатъ опрѣдѣленитѣ правителствени данѣци, които сж: *ресуми-зарарие, ресуми-касабие, тесадук-акчеси, аязма-акчеси, ресуми-трина, панаир-акчеси* и такситѣ за вѣнчило отъ първия, втория и третия бракъ, *ресуми-никаяхъ*. Всѣко състоятелно християнско домакинство е длѣжно да плаща за право на патриарха годишно по *12 акчета*, а всѣки свещеникъ за сѣщото право ще изплаща годишно по *една жѣлтица*. Сѣщо така, всѣко заможное християнско домакинство ще плаща годишно по *12 акчета* за право на митрополита. А всѣки свещеникъ за това право ще плаща годишно по *една жѣлтица*. Християнитѣ данѣкоплатци могатъ, ако пожелаятъ, срѣщу правителственитѣ годишни данѣци да даватъ въ натура чисто жито пшеница, наречена *бог-дай*. Когато подобно жито и дървено масло се прѣнася за мѣстоназначението си, забранява се да се иска за тѣхъ *гюмручно право и бай-пареси*. Годишнитѣ приходи отъ черквитѣ, отъ селскитѣ пангари, малки или голѣми, и други подобни доходи се прибиратъ чрѣзъ митрополититѣ или тѣхнитѣ замѣстници за въ полза на правителството. Забранява се строго на държавнитѣ служители и на други външни лица да угнетяватъ, мжчатъ и биятъ бѣдната рая, за дѣто тя по тоя начинъ била имъ докарвала ужъ голѣми врѣди и загуби. Въ подобни дѣла намѣсата на чужди лица е строго забранена. Никому не се позволява да прѣпятствува въ дѣлата на християнитѣ. Никое лице, което и да бжде то, нѣма право да излиза вънъ отъ крѣга на законитѣ и да ги нарушава. По-прѣди нѣкои рая-християни въ деня, когато ставало събирането на правителственитѣ налози, събирали въ една стая всичката си фамилия и роднини и въ официалния правителственъ тефтеръ се записвали за *една братска община*, като казвали: „ние сега живѣемъ като едно сѣмейство въ една стая“. Гледайте да не се нанасятъ така врѣди и загуби на императорското ми съкровище. Искамъ по тоя въпросъ да не

се прави никакво съпротивление и никаква прѣчка. Нѣкои състоятелни граждани, като заими, спахии и тимариоти, прибиратъ въ своитѣ чифлици, въ своитѣ гори (яйлѣци и кѣшлаци), въ своитѣ села разни рая-християни, като казватъ на властѣта ми: „тѣзи рая сж наши кехай, наши момци, наши работници (аргати) и гаши слуги“. По такъвъ начинъ изплащането на правителственитѣ данѣци се затруднява и става почти невъзможно. За напрѣдъ не желая по никой начинъ да се правятъ такива оправдания и упорства. Когато между двама християни се подигне споръ за сключване на бракъ или за бракоразводъ и отъ странитѣ се изяви доброволно желание за разрѣшаване на спора отъ духовната властъ, — този споръ се разрѣшава направо отъ митрополита или отъ неговитѣ замѣстници. Въ краенъ случай спорешитѣ страни се отвеждатъ въ черквитѣ и тамъ се подлагатъ на клѣтва споредъ религиозния имъ законъ. Строго се забранява на кадитѣ и наибитѣ да се бъркатъ въ дѣла, въ които виновнитѣ християни ще трѣба да се наказватъ съ тежкото наказание *афорозма* (*афоресване*). Свещеницитѣ, подвѣдомствени на митрополита, не могатъ да извършватъ вѣнчаленъ обредъ докато не се одобиятъ отъ него съ нужното позволително (*вула*), макаръ вѣнчавката да не противоречи на религията имъ. Раята-християни, споредъ установенитѣ религиозни правила, не могатъ да се женятъ повече отъ три пѣти. Защото жененето повече отъ три пѣти, напушането законната жена безъ причини, или взимането друга жена, когато законната е жива, по никой начинъ е недопустимо и противоречи на религиознитѣ имъ обреди. Нарушителитѣ на тѣзи обреди, които знаятъ, че не сж позволени такива дѣяния, а ги вършатъ, се наказватъ тѣлесно. Когато се помине епископъ, монахъ, монахиня или друго духовно лице, безъ да остави нѣкакви законни наследници, неговитѣ законни имоти, състоящи отъ готови пари, вещи, коне, емляци и други прѣдмети, които биха имали нѣкаква връзка съ черквата, се получаватъ за смѣтка на правителството направо отъ митрополититѣ или отъ тѣхнитѣ назначени замѣстници. Държавнитѣ служители: *бейтулмалѣтъ*, *касѣмѣтъ*, *мютевелиитѣ*, *мевкуфатчиитѣ*, *назѣритѣ*, *воеводитѣ*, *субашиитѣ*, *адемитѣ* и др. — не могатъ да записватъ нито въ общия, нито въ частния финансовъ тефтеръ тѣзи имоти като свои и да казватъ: „тѣзи имоти сж нашъ доходъ“. Свещеницитѣ, които противоканонически сж извършили нѣкой вѣнчаленъ обредъ, се отлжчватъ ~~отъ~~ черквитѣ и не имъ се позволява да стѣпятъ въ тѣхъ, нито да извършватъ богослужение. Кадитѣ, наибитѣ и други граждански началници и влиятелни лица не могатъ и нѣматъ право на сила да заставятъ непровинени свещеници да извършватъ погребалния процесъ надъ нѣкой умрѣлъ свещеникъ, който билъ наказанъ. Епископи, свещеници и други духовни лица, които биха показали да плащатъ правителствени данѣци, се наказватъ, споредъ тѣхнитѣ религиозни правила, на слѣднитѣ наказания: а) не се допускатъ въ черква, б) обръсва се брадата и

косата имъ, в) отнема имъ се съвсѣмъ енорията и се прѣдава на други непровинени свещеници. Когато нѣкое мирско лице-рая трѣба да се накаже, споредъ тѣхнитѣ религиозни обреди, нему се изпращатъ най-напрѣдъ книжата за неговото провинение, наказание и поправаче. Тѣзи книжа се наричатъ *афросма-кягатлари*. Споредъ тѣхъ, осъденото на наказание лице нѣма никакъ право да стѣпва въ черква, когато се извършва литургията. Ако нѣкои рая-християни желаятъ и се рѣшатъ да стѣпятъ въ незаконенъ бракъ, противенъ на религиознитѣ имъ правила и за тази цѣль заминатъ въ други страни за вѣнчаване, тамошнитѣ духовни власти не могатъ да допуснатъ извършването на вѣнчалния обредъ. Когато нѣкой рая-християнинъ завѣщае прѣзъ живота си $\frac{1}{3}$ часть отъ своя имотъ за въ полза на нѣкоя черква или манастиръ, на патриарха, митрополита или епископа, — това завѣщание се доказва прѣдъ шериятския съдъ съ показанията на свидѣтели-християни. Когато, съобразно съ шерията, се потърси отъ полицията нѣкое духовно лице, епископъ, свещеникъ, монахъ или монахиня, за да бѣде арестувано, — арестуването се извършва само отъ митрополита. Ако нѣкой игуменъ или управителъ на черква, при прѣглеждане смѣткитѣ му по прихода-разходнитѣ книги, се установи, че е заграбилъ черковни имоти, — митрополитътъ има право веднага да го отчисли и вмѣсто него да назначи друго довѣрено лице. Въ тѣзи негови разпоредби никой нѣма право да се бърка. На митрополита не може да се налага на сила, безъ неговото доброволно съгласие, да взима нѣкого за слуга: такова насилие е произволъ и противоречи на неговитѣ узаконени права и привилегии. Конетѣ и мулетата, които ѣзди той и неговитѣ хора, не могатъ на сила да се взиматъ отъ външни лица, съ каквото положение и да сж тѣ. Въ митрополитския палатъ, който е неприкосновенъ, не се позволява никакъ нито на държавнитѣ ми сановници, нито на царскитѣ ми войници, нито на други лица, които и да бждатъ тѣ, да влизатъ на сила и да се настаняватъ на квартира. Моитѣ държавни сановници, като *мирмиранитѣ*, *мирли-ваитѣ*, *мютеселимитѣ*, *мютевелиитѣ*, *назѣритѣ*, *воеводитѣ*, *субашитѣ*, *началницитѣ*, *забититѣ* и други обикновени чиновници — не могатъ, подъ страхъ на отговорностъ, да прѣчатъ на речения митрополитъ да носи въ ржката си митрополитска патерица, нито да го заставятъ силомъ да не я носи: носенето на патерицата е позволено и тя нарочно за него е направена.

Този мой височайши бератъ и привилегиятъ, изложени подробно въ него, иматъ сила на законъ. Поменатиятъ митрополитъ е напълно свободенъ да се ползува съ тѣхъ. Намѣсата на външни лица въ тия негови привилегии е безусловво забранена. Никой не може да ги нарушава, да ги отнема, да ги унищожава, до като не се появятъ законни причини за това.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на този

ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Константиноѳ днесъ, 15 день отъ мѣсець Шабанъ 1255 год. отъ егира (13 Октомврий 1639 г. Р. Хр.).

64.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Константиноѳ отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ, по поводъ просбата на рилския монахъ отецъ Памфилий за единъ ханъ въ гр. Дупница.

1257 год. 15 Шабанъ (1841 год. 20 Септемврий).

До тебе, славни и достойни мой *мютеселиме* Османъ бей, управитель на Софийския санджакъ и на подвластнитъ тамъ кази, награденъ съ титлата *началникъ на царската ми конюшня*. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До васъ, високо-просвѣтени и справедливи кадии и мюфтии на казитъ Софийска и Дупнишка. Нека Богъ продължи вашата сждебно-просвѣтна дѣйность!

До васъ, високо-благородни съвѣтници на тамошната власть. Нека Богъ ви даде сила и слава!

Като пристигне този ми царски актъ, украсенъ съ високитъ ми свещени знакове, нека ви бжде извѣстно слѣдното. —

Ханджията *Гоце*, който билъ жителъ отъ Дупнишката каза, се поминалъ на 1241 год. отъ егира (1825 год. Р. Хр.). За негови наслѣдници, признати отъ сжда, се явили: законната му съпруга *Катерина*, синоветъ му *Христо* и *Зашо* и дщеритъ му *Ана* и *Мария*. Наслѣдството, което останало отъ него, прѣминало направо върху тѣхъ. Понеже за погашение на доказанитъ дългове на покойния не стигалъ движимиятъ му имотъ, сждътъ — въ присѣтствието на речената Катерина, която се явила като настояница и прѣдъ синоветъ ѳ Христо и Зашо — взелъ рѣшение, да се продаде на публиченъ търгъ единъ неговъ ханъ съ постройкитъ, находящъ се въ варошката чаршия въ гр. Дупница. Публичната проданъ траяла дълго врѣме и се произвеждала въ най-многолюдното мѣсто на града (*султан-пазарѳ*). Явили се много купувачи, които наддавали, за да го купятъ. Най-голѣма сума била дадена отъ нѣкой си *Еминъ*, който далъ 9,000 гроша. Понеже не се явилъ другъ да наддаде повече, сждътъ окончателно възложилъ върху него хана и постройкитъ. Слѣдъ това речениятъ Еминъ заявилъ прѣдъ сжда, че за сжщата цѣна той прѣпродава този свой имотъ на *отецъ Йосифъ*, монахъ отъ Рилския манастиръ. Подиръ туй отецъ Йосифъ се обърналъ къмъ сжда и заявилъ, че и той за сжщата цѣна прѣпродава хана и

постройкитѣ на *отецъ Памфилий*, монахъ отъ сѣция монастырь. Сждѣтъ издалъ по установления редъ надлеженъ худжетъ на отца Памфилия. Така че въпросниятъ ханъ съ постройкитѣ му станалъ пълна собственостъ на купувача отецъ Памфилий. Подирниятъ добилъ пълно и неограничено право да го владѣе, безъ нѣкой отъ вѣнъ да може да му се мѣси. Обаче поменатитѣ Катериѣ, Христо и Защо произволно и съ насилие влѣзли вжтрѣ въ хана и не искали никакъ да излѣзатъ отъ тамъ. По тоя поводъ прѣдъ мѣстния сждъ се възбудилъ процесъ, съ който се искало изпразването на хана и прѣдаването му на истинския стопанинъ отецъ Памфилий. Ищецѣтъ доказалъ своя искъ чрѣзъ показанията на градскитѣ съвѣтници *Агушъ бен-Хюсеинъ* и *Нуришъ бен-Мустафа*, както и на много други свидѣтели. Сждѣтъ провѣрилъ по надлеженъ редъ тия свидѣтелски показания и, като установилъ тѣхната достовѣрностъ, намѣрилъ ги за достатъчно доказателство, за това призналъ правото на ищеца, осѣдилъ отвѣтниците да изпразнятъ хана и отхвърлилъ тѣхното дѣло като незаконно. По този случай сждѣтъ издалъ и нужния худжетъ на ищеца отецъ Памфилий. Отвѣтниците обаче пакъ не искали доброволно да изпразнятъ хана и продължавали на сила да живѣятъ въ него и да го владѣятъ. Ето защо поменатиятъ отецъ Памфилий подава направо до моя императорски диванъ една просба, съ която моли да му издамъ височайши царски актъ. При тази просба е приложенъ и единъ худжетъ.

Молбата на просителя заслужва уважение. Азъ рѣшихъ да му издамъ нужния височайши актъ, за да се дѣйствува по въпроса напълно законно и съобразно съ прѣдставения худжетъ. На васъ, вѣрни мои служители, кадии и мюфтии, като стане извѣстно това, се налага дългъ да бждете усърдни и да се ржководите въ случая отъ духа на този худжетъ. Вземете строги мѣрки, за да се извадятъ по сждебенъ редъ поменатитѣ отвѣтници отъ хана и постройкитѣ му, като гледате втори пжтъ да не влѣзатъ тамъ. За тая цѣль издавамъ настоящия ферманъ и заповѣдвамъ, отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му. Въ своитѣ дѣйствия и разпоредби бждете честни и акуратни. Изпълнете безукорно прѣдписанието на тая ми височайша заповѣдъ, на която по служебенъ дългъ трѣба да се подчините. Избѣгвайте всѣкакви незаконни дѣяния, насочени противъ шериата и противъ духа на този ми царски актъ.

Тѣй да знаете, тѣй да постѣлвате !

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на този ми султански актъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 15 Шабанъ 1257 год. отъ егира (20 Септемврий 1841 г. Р. Хр.).

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантинѣ отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ, — Заповѣдъ, да се пазѣ и прилага привилегията на рилскитѣ монаси за сѣдѣне въ особенъ цариградски сѣдъ.

1257 год. 30 Шабанъ (1841 год. 5 Октомврий).

До моя славенъ, достоенъ и вѣренъ *капуджи-башия* Османъ бей, началникъ на царската ми конюшня, обси́панъ всѣкога съ милости отъ менъ, сегашенъ *мухасиль*-управитель на Софійския санджакъ и на подвластнитѣ тамъ кази. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До моя славенъ и достоенъ *каймакаинъ* Меесудъ бей, офицеръ отъ редовната ми армия, обси́панъ всѣкога съ милости отъ менъ, сегашенъ началникъ на администрацията въ сѣщия санджакъ. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До високо-просвѣтения *кадия* на Софійската каза, до високо-учения *мюфтия* на градъ София и до високо-благороднитѣ тамъ сѣдебно-административни съвѣтници. Нека Всевищиятъ дарува на всички ви слава и мощь!

Като получите настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, бждете увѣдомени въ слѣдното. —

Дѣла, които иматъ нѣкаква връзка съ шериата и сѣ възбудени *отъ* или *срѣщу* грѣцкия патриархъ, архiereитѣ, арменскитѣ архiereи, епископитѣ, замѣстницитѣ и тѣхнитѣ хора, — такива дѣла, споредъ установения редъ, се разглеждатъ и рѣшаватъ не отъ нѣкое провинциално сѣдилище, ами отъ особенъ сѣдъ въ Цариградъ, въ присѣтствието на шейх-ул-исляма. Това нѣщо е изрично отбѣлѣзано въ текста на привилегиятъ, помѣстени въ царския височайши бератъ на вселенския грѣцки патриархъ.

Между монастиритѣ, които спадатъ подъ юрисдикцията на този патриархъ, е и монастирътъ *Св. Иванъ*, сѣхтанъ въ Рила планина, Дупнишка нахия. Дѣлата, които се възбуждали *отъ* и *срѣщу* монаситѣ, зависещи отъ игумена на този монастиръ, трѣбало да се изпращатъ до моя императорски диванъ въ Цариградъ, за да се разглеждатъ и рѣшаватъ тамъ отъ компетентния сѣдъ. Обаче това правило не се съблюдавало и привилегиятъ се нарушавали. По тоя поводъ и за да се дѣйствува законно и съобразно съ правата на висшето духовенство, грѣцкиятъ патриархъ и неговиятъ синодаленъ архiereйски съвѣтъ сѣ отпразднали до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана просба.

Тази просба биде приета и се изпрати за справка въ старата правителствена архива, *куюдата*. Отъ направената справка се установи нагледно, че въ текста на височайшия царски бератъ, даденъ на поменатия патриархъ, било отбѣлѣзано горното право. Ето защо необходимо е да се издаде единъ царски ферманъ, чието съдържание да служи за ръководство по тоя въпросъ.

На васъ, вѣрни и славни мои служители, като стане извѣстно това, налага се дългъ да дѣйствувате съ по-голѣмо усърдие въ духа на даденитѣ привилегии. Избѣгвайте, колкото е възможно повече, незаконни дѣяния, насочени противъ тѣзи привилегии. За туй издадохъ тоя си царски ферманъ съ заповѣдь — отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му!

Тѣй да знаете, тѣй да постѣпвате!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, положени на чело на този ми свещенъ актъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантинийе днесъ, 30 Шабанъ 1257 год. отъ егира (5 Октомврий 1841 год. Р. Хр.).

66.

ПРѢПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Костантинийе отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ. — Това е сжиятъ ферманъ № 65.

1257 год. 30 Шабанъ (1841 год. 5 Октомврий).

До моя славенъ, достоенъ и вѣренъ *капуджи-башия* Османъ бей, началникъ на царската ми конюшня, обсипванъ всѣкога съ милости отъ менъ, сегашенъ *мухасиль* — управителъ на Софийския санджакъ и на подвластнитѣ тамъ кази. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощъ!

До моя славенъ и достоенъ *каймакаминъ* Меесудъ бей, офицеръ отъ редовната ми армия, обсипванъ всѣкога съ милости отъ менъ, сегашенъ началникъ на администрацията въ сжия санджакъ. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощъ!

До високо-просвѣтрния *кадия* на Софийската каза, до високо-учения *мюфтия* на градъ София и до високо-благороднитѣ тамъ сѣдебно-административни съвѣтници. Нека Всевишниятъ дарува на всички ви слава и мощъ!

Като получите настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, бждете увѣдомени въ слѣдното. —

Дѣла, които иматъ нѣкаква връзка съ шерията и сж възбудени *отъ* или *срѣщу* гръцкия патриархъ, архиереитѣ, арменскитѣ архиерей, епископитѣ, замѣстницитѣ и тѣхнитѣ хора, — такива дѣла, споредъ установения редъ, се разглеждатъ и рѣшаватъ не отъ нѣкое провинциално сѣдилище, ами отъ особенъ сѣдъ въ Цариградъ, въ присѣствието на шейх-ул-исляма. Това нѣщо е изрично отбѣлгзано въ текста на привилегиитѣ, помѣстени въ царския височайши бератъ на вселенския гръцки патриархъ.

Между монастиритѣ, които спадатъ подъ юрисдикцията на този патриархъ, е и монастирътъ *Св. Иванъ*, скжтанъ въ Рила

планина, Дупнишка нахия. Дѣлата, които се възбуждали *отъ* и *срѣщу* монаситѣ, зависещи отъ игумена на този манастиръ, трѣбало да се изпрацатъ до моя императорски диванъ въ Цариградъ, за да се разглеждатъ и рѣшаватъ тамъ отъ компетентния сждъ. Обаче това правило не се съблюдавало и привилегиитѣ се нарушавали. По тоя поводъ и за да се дѣйствува законно и съобразно съ правата на висшето духовенство, грѣцкиятъ патриархъ и неговиятъ синодаленъ архиерейски съвѣтъ сж отправили до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана просба.

Тази просба се прие и прѣпрати за справка въ старата правителствена архива, *куюдата*. Отъ направената справка се установи нагледно, че въ текста на височайшия царски бератъ, даденъ на поменатия патриархъ, било отбѣлѣзано горното право. Ето защо необходимо е да се издаде единъ царски ферманъ, чието съдържание да служи за ръководство по тоя въпросъ.

На васъ, вѣрни и славни мои служители, като стане извѣстно това, налага се дългъ да дѣйствувате съ по-голъмо усърдие въ духа на даденитѣ привилегии. Избѣгвайте, колкото е възможно повече, незаконни дѣяния, насочени противъ тѣзи привилегии. За туй издадохъ тоя си царски ферманъ съ заповѣдь — отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му.

Тѣй да знаете, тѣй да постѣлвате !

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, положени на чело на този ми свещенъ актъ, написанъ въ прѣстолия ми градъ Костантиниѣ днесъ, 30 Шабанъ 1257 год. отъ егира (5 Октомврий 1841 год. Р. Хр.).

67.

ПРѢПИСЪ.

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ. — Това е сжшиятъ ферманъ № 65 въ другъ прѣписъ.

1257 год. 30 Шабавъ (1841 год. 5 Октомврий).

До моя славенъ, достоенъ и вѣренъ *кануджи-башия* Османъ бей, началникъ на царската ми конюшня, обсипванъ всѣкога съ милости отъ менъ, сегашенъ *мухасилъ*-управителъ на Софийския санджакъ и на подвластнитѣ тамъ кази. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощъ !

До моя славенъ и достоенъ *каймакаминъ* Меесудъ бей, офицеръ отъ редовната ми армия, обсипванъ всѣкога съ милости отъ менъ, сегашенъ началникъ на администрацията въ сжщия санджакъ. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощъ !

До високо-просвѣтления *кадия* на Софийската каза, до високо-учения *мюфтия* на градъ София и до високо-благороднитѣ тамъ сѣдебно-административни съвѣтници. Нека Всевишниятъ дарува на всички ви слава и мощъ!

Като получите настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, бждете увѣдомени въ слѣдното. —

Дѣла, които иматъ нѣкаква връзка съ шериата и сѣ възбудени *отъ* или *срѣщу* грѣцкия патриархъ, архiereитѣ, арменскитѣ архiereи, епископитѣ, замѣстницитѣ и тѣхнитѣ хора, — такива дѣла, споредъ установения редъ, се разглеждатъ и рѣшаватъ не отъ нѣкое провинциално сѣдилище, ами отъ особецъ сѣдъ въ Цариградъ, въ присѣствіето на шейх-ул-исляма. Това нѣщо е изрично отбѣлѣзано въ текста на привилегиитѣ, помѣстени въ царския височайши бератъ на вселенския грѣцки патриархъ.

Между монастиритѣ, които спадатъ подъ юрисдикцията на този патриархъ, е и монастирътъ *Св. Иванъ*, скѣтанъ въ Рила планина, Дупнишка нахия. Дѣлата, които се възбуждали *отъ* и *срѣщу* монаситѣ, зависещи отъ игумена на този монастиръ, трѣбало да се изпращатъ до моя императорски диванъ въ Цариградъ, за да се разглеждатъ и рѣшаватъ тамъ отъ компетентния сѣдъ. Обаче това правило не се съблюдавало и привилегиитѣ се нарушавали. По тоя поводъ и за да се дѣйствува законно и съобразно съ правата на висшето духовенство, грѣцкиятъ патриархъ и неговиятъ синодаленъ архiereйски съвѣтъ сѣ отравили до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана просба.

Тази просба се прие и прѣпрати за справка въ старата правителствена архива, *куюдата*. Отъ направената справка се установи нагледно, че въ текста на височайшия царски бератъ, даденъ на поменатия патриархъ, било отбѣлѣзано горното право. Ето защо необходимо е да се издаде единъ царски ферманъ, чието съдържание да служи за ръководство по тоя въпросъ.

На васъ, вѣрни и славни мои служители, като стане извѣстно това, налага се дългъ да дѣйствувате съ по-голѣмо усърдие въ духа на даденитѣ привилегии. Избѣгвайте, колкото е възможно повече, незаконни дѣяния, насочени противъ тѣзи привилегии. За туй издадохъ тоя си царски ферманъ съ заповѣдъ — отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му.

Тѣй да знаете, тѣй да постѣпвате!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, положени на чело на този ми свещенъ актъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, 30 Шабанъ 1257 год. отъ егира (5 Октомврий 1841 год. Р. Хр.).

ПРЪПИСЪ

отъ фѣрманъ, издаденъ въ гр. Кѣстантиинѣ отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ.
Това е сжщиятъ ферманъ № 65 въ трети прѣписъ.

1257 год. 30 Шабанъ (1841 год. 5 Октомврий).

До моя славенъ, достоенъ и вѣренъ *капуджи-башия* Османъ бей, началникъ на царската ми конюшня, обсипванъ всѣкога съ милости отъ менъ, сегашенъ *мухасиль* — управителъ на Софийския санджакъ и на подвластнитъ тамъ кази. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До моя славенъ и достоенъ *каймакаминъ* Меесудъ бей, офицеръ отъ редовната ми армия, обсипванъ всѣкога, съ милости отъ менъ, сегашенъ началникъ на администрацията въ сжщия санджакъ. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До високо-просвѣтения *кадия* на Софийската каза, до високо-учения *мюфтия* на градъ София и до високо-благороднитъ тамъ сѣдебно-административни сѣвѣтници. Нека Всевишниятъ дарува на всички ви слава и мощь!

Като получите настоящия ми царски актъ, украсенъ съ високитъ ми свещени знакове, бждете увѣдомени въ слѣдното. —

Дѣла, които иматъ нѣкаква връзка съ шерията и сж възбудени *отъ* или *срѣщу* гръцкия патриархъ, архiereитъ, арменскитъ архiereи, епископитъ, замѣстницитъ и тѣхнитъ хора, — такива дѣла, споредъ установения редъ, се разглеждатъ и рѣшаватъ не отъ нѣкое провинциално сѣдилище, ами отъ особенъ сѣдъ въ Цариградъ, въ присѣдствieto на шейх-ул-исляма. Това нѣщо е изрично отбѣлѣзано въ текста на привилегиитъ, помѣстени въ царския височайши бератъ на вселенския гръцки патриархъ.

Между монастиритъ, които спадатъ подъ юрисдикцията на този патриархъ, е и монастирътъ *Св. Иванъ*, скѣтанъ въ Рила планина, Дупнишка нахия. Дѣлата, които се възбуждали *отъ* и *срѣщу* монаситъ, зависещи отъ игумена на този монастиръ, трѣбало да се изпращатъ до моя императорски диванъ въ Цариградъ, за да се разглеждатъ и рѣшаватъ тамъ отъ компетентния сѣдъ. Обаче това правило не се съблюдавало и привилегиитъ се нарушавали. По тоя поводъ и за да се дѣйствува законно и съобразно съ правата на висшето духовенство, гръцкиятъ патриархъ и неговиятъ синодаленъ архiereйски сѣвѣтъ сж отправили до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана просба.

Тази просба се прие и прѣпрати за справка въ старата правителствена архива, *куюдата*. Отъ направената справка се установи нагледно, че въ текста на височайшия царски бератъ, даденъ на поменатия патриархъ, било отбѣлѣзано горното право.

Ето защо необходимо е да се издаде единъ царски ферманъ, чието съдържание да служи за ръководство по тоя въпросъ.

На васъ, вѣрни и славни мои служители, като стане извѣстно това, налага се дългъ да дѣйствувате съ по-голъмо усърдие въ духа на даденитѣ привилегии. Избѣгвайте, колкото е възможно повече, незаконни дѣяния, насочени противъ тѣзи привилегии. За туй издадохъ тоя си царски ферманъ съ заповѣдь — отъ деня, въ който го получите, да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му.

Тѣй да знаете, тѣй да постѣпвате !

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, положени на чело на този ми свещенъ актъ, написанъ въ прѣстолния ми градъ Костантинийе днесъ, 30 Шабанъ 1257 г. отъ егира (5 Октомврий 1841 г. Р. Хр.).

69.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантинийе отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ и адресуванъ до Видинския валия, Видинския назар-и-дефтердаръ и Дупнишкия кадия. — Тукъ се описватъ поземелнитѣ имоти на Рилския манастиръ и се даватъ указания за събирането на опрѣдѣленитѣ данъци отъ тѣхъ.

1258 год. 1 Ребби-юл-евелъ (1842 год. 1 Априлъ).

Славни ми везире, първи съвѣтници, управителю на свѣта, ръководителю на държавнитѣ учрѣждения, ти, който съ пронителенъ умъ давашъ насока на общественитѣ дѣла, който съ увѣреностъ водишъ народнитѣ сѣдбини къмъ добъръ край, който уякчавашъ основитѣ на империята и добродѣтелната, който крѣпишъ подпоритѣ на благоденствието и великолѣпието, който си обсипанъ съ блага и милости отъ Всевишния, — ти, достойни ми мушире, Хюсеинъ паша, сегашенъ валия на Видинската област. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощъ !

До тебе, славни ми финансовъ министри (назар-и-дефтердаръ) Сюлейманъ, който завеждашъ финанситѣ на Видинската областъ и за заслуга носишъ титлата *началникъ на царскитѣ ми конюшни*.

До васъ, високо-просвѣтени, достойни и мъдри кадия и мюфтия на Дупнишката каза и до всички тамъ благородни градски първенци. Нека Богъ ви даде слава и мощъ !

Като пристигне този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, нека ви бѣде извѣстно слѣдното. —

Манастирътъ, познатъ подъ име *Св. Иванъ*, лежи въ планината Рила, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ. Този мо-

настирь още отъ старо врѣме владѣе недвижими имоти и земи, които се намиратъ въ сѣщата нахия, именно: една ливада въ мѣстността *Иоакимова*; една нива въ мѣстността *Балта*; една нива въ мѣстността *Крушата*; една нива и една ливада въ мѣстността *Ново-дере*; една нива въ мѣстността *Барловъ долъ*; една нива въ мѣстността *Богородица*; една нива въ мѣстността *Черквище*; единъ кошерь съ пчели за медъ и една ливада въ мѣстността *Ливадище*; една ливада запусъла въ мѣстността *Руса*; една нива въ мѣстността *Стругарчевъ долъ*; една ливада въ мѣстността *Светица*; една ливада въ мѣстността *Добрева постница*; една ливада запусъла въ мѣстността *Суса*, едно лозе и единъ бостанъ въ мѣстността *Орлица*; едно лозе и единъ кошерь съ пчели за медъ въ мѣстността *Стоилица*; едно лозе и 30 кошери съ пчели за медъ въ мѣстността *Фрудуманъ*; една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ мѣстността *Шипочанъ*; единъ кошерь съ пчели за медъ, сега запусълъ, въ мѣстността *Струма*; единъ кошерь съ пчели за медъ въ мѣстността *Елисейна рѣка*; една нива въ мѣстността *Дъвица*. Въ село *Рила* манастирътъ *Св. Иванъ* още отъ старо врѣме притежава воденици и лозя, за които не плаща данѣкъ и десетѣкъ. Подъ вѣдомството на с. *Рила* лежатъ още слѣднитѣ манастирски имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди, три мелници, едно лозе въ мѣстността *Ушитъ*, едно старо лозе, друго старо лозе, едно ново лозе и други четири лозя.

Въ землището на с. *Пороминъ* манастирътъ *Св. Иванъ* владѣе сѣщо недвижими имоти, за които не плащаль данѣкъ и десетѣкъ. Тѣзи имоти сѣ: четири воденици, двѣ ваялвици, три ливади, единъ бостанъ близо до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемии* и три други обикновени ниви. Освѣнъ тѣзи имоти манастирътъ *Св. Иванъ* притежава и други, за които плащаль данѣкъ и десетѣкъ. Тѣ сѣ слѣднитѣ воденици, лозя и ниви

1) въ село *Баланово*:

единъ манастирски чифликъ, за който на спяхията се плаща десетѣкъ отъ произведенията му (*мухасиллѣкъ*);

2) въ село *Славо*:

една нива, която се притежавала отъ *Деридъ-Бали-бей*; десетѣкътъ ѝ се плаща на чиновника по земитѣ.

Въ рѣцѣтъ на монаситѣ отъ тоя манастирь се намиратъ стари свещени грамоти, издадени отъ бившитѣ велики султани, дори отъ врѣмето, когато е царуваль султанъ *Худа-вендигяръ*¹⁾. По-сетнѣ били издавани и нови султански грамоти, които били въ пълна хармония съ старитѣ императорски тефтери. Всички тия царски актове били буквално записани и регистрирани въ старата архива, за да иматъ сила на законъ. Манастирскитѣ подробно описани недвижими имоти били пълна собственост

¹⁾ Султанъ Мурадъ ханъ I, синъ на султанъ Орхана. (Б. пр.).

на манастиря *Св. Иванъ* и състояли отъ лозя, воденици, валявици, градини, бостани, ливади, ниви. За тѣзи имоти манастирътъ не плащаль никакъвъ данъкъ и десетъкъ на правителството. Забѣлѣзано е въ старитѣ царски тефтери, че данъкътъ *ресуми-гювара* (за кошеритѣ съ пчели за медъ) билъ изплащанъ още отъ старо врѣме дори до сега. Това се твърди нагледно и отъ забѣлѣжката, писана въ новитѣ правителствени тефтери.

Монаситѣ, които живѣли въ тоя манастиръ, били привилегировани и освободени отъ тежкитѣ данъци, *аварисъ-диваниѣ* и *текялифи-урфиѣ*. Това се твърди отъ краткитѣ бѣлѣжки, писани както въ старитѣ, тѣй и въ новитѣ правителствени тефтери. Отъ послѣднитѣ се установява нагледно, че недвижимитѣ имоти на манастиря *Св. Ив. Рилски*, които се състоятъ отъ лозя, градини, воденици, валявици, бостани, ливади, ниви и новоизкопани земи, били още отъ старо врѣме привилегировани и освободени отъ плащане на всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ на правителството. Но ако монаситѣ отсетнѣ биха обработвали други земи, лежащи подъ тимаръ или биха ги стопанисвали като своя собственостъ, или биха ги взели подъ залогъ, тѣ ще сж длѣжни да изплащатъ законния десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това обстоятелство се удостоверява отъ забѣлѣжката, писана въ подробния правителственъ тефтеръ. И така, монаситѣ, слѣдъ като обработятъ чужди земи и слѣдъ като изплатятъ за тѣхъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ, биха могли да ги причислятъ къмъ речения манастиръ и да ги обърнатъ на лозя, воденици, бостани, градини и ниви. Щомъ такива чужди земи станатъ подвластни на манастиря, послѣдниятъ не е длѣженъ да изплаща за тѣхъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Монаситѣ, които притежаватъ манастирския чифликъ въ с. *Баланово*, сж длѣжни да изплащатъ отъ произведенията му законенъ десетъкъ на спахията. Така сжщо и за манастирскитѣ земи, които лежатъ въ с. *Славо*, монаситѣ сж длѣжни да изплащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това се твърди отъ кратката бѣлѣжка, писана въ подробния правителственъ списъкъ. Отъ горното се установява, че прѣдметниятъ чифликъ и нивитѣ трѣба да се облагатъ съ десетъкъ. Монаситѣ, които владѣятъ тѣзи имоти, ще изплащатъ на спахията законния имъ десетъкъ. Данъцитѣ и десетъкътъ отъ с. *Рила*, както и отъ подвѣдомственитѣ тамъ бащинии, събрани на купъ съ други села, възлизатъ годишно на една сума отъ 6000 акчета. Тази сума като пенсия и тимаръ се получавала отъ редовния конентъ войникъ, числящъ се въ царската ми редовна армия, *Хасанъ Исмаиловъ*. Данъцитѣ и десетъкътъ отъ с. *Пороминово* и отъ подвѣдомственитѣ тамъ бащинии сж събрани въ обща сума съ приходитѣ и данъцитѣ на с. *Влахи*, Берковска каза, Пашински санджакъ, както и съ други доходи, събирани отъ нахиитѣ, лежащи въ Пашинския санджакъ, въ *Хамидие-Санджагъ*, въ *Карасъ-Санджагъ* и въ Кюстендилския санджакъ. Общата сума на тѣзи приходи като *зиаметъ* възлиза на 52,471 акчета. Тоя *зиаметъ* като

тимаръ се е слѣдвалъ да се изплаща на каймакамина отъ редовната ми царска армия, *Миши-Мехмедъ-Нури*, комуто Богъ да възвеличи славата. Данъцитъ и десетъкътъ отъ с. *Баланово* и отъ подвѣдомственитъ тамъ общини ще се прибиратъ направо отъ императорското ми съкровище. А доходитъ отъ чифлика и отъ бациниитъ, лежащи подъ вѣдомството на поменатитъ села, ще се прибавятъ къмъ доходитъ на с. *Славо* и на други села. Общата годишна сума на тѣзи приходи възлиза на 8,050 *акчета* и като тимаръ тя се изплаща всѣка година на *Хасанъ Шабановъ*, редовенъ кавалеристъ отъ царската ми армия. Всичко това се твърди отъ забѣлжката, писана подробно въ старото ми императорско дефтерхане.

И така, отъ горѣ-изложеното става ясно, че манастирътъ *Св. Иванъ*, който лежи въ планината *Рила*, владѣе като своя собственостъ слѣднитъ недвижими имоти: една нива въ мѣстността *Иоакимова*; една нива въ мѣстността *Балта*; една нива въ мѣстността *Крушата*, една запусъла нива въ мѣстността *Ново-дере*; една нива въ мѣстността *Барловъ долъ*, една нива въ мѣстността *Богородица*; една нива въ мѣстността *Черквище*, единъ кошеръ съ пчели за медъ и една ливада въ мѣстността *Ливадище*, една запусъла ливада въ мѣстността *Осоля*; една нива въ мѣстността *Стругарчевъ долъ*, една ливада въ мѣстността *Сербейца*, една ливада въ мѣстността *Добрева постница*, една запусъла ливада въ мѣстността *Суса*; едно лозе и единъ бостанъ въ мѣстността *Орлица*; едно лозе и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Светица*; едно лозе и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Фрудуманъ*; една нива, една ливада и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Струма*; единъ кошеръ съ пчели за медъ, сега разваленъ, въ *Шипочанъ*; една нива въ мѣстността *Дъвица*.

Въ землището на с. *Рила* манастирътъ *Св. Иванъ* още отъ старо врѣме притежава воденици, лозя, градини и ливади. За тѣхъ манастирътъ не изплащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. А подъ вѣдомството на с. *Рила* манастирътъ притежава земи и имоти, за които той не е изплащалъ никакви данъци и десетъкъ. Тѣзи имоти сж: единъ самоковъ за желѣзни руди; три воденици; едно старо лозе въ мѣстността *Ушитъ*; друго едно лозе въ сжщата мѣстность; друго старо лозе, едно ново лозе и други четири нови лозя. Въ с. *Пороминъ* манастирътъ *Св. Иванъ* владѣе недвижими имоти и земи, за които не е изплащалъ никакви данъци и десетъкъ. Тѣзи имоти сж: четири воденици, двѣ валявици, три ливади, единъ бостанъ, лежащъ до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемиш* и три други ниви. Слѣднитъ манастирски лозя, воденици, градини, ливади и ниви се облагатъ съ данъци и десетъкъ, които трѣба да се изплащатъ: единъ чифликъ въ с. *Баланово*, нареченъ *манастирскиятъ чифликъ*, който се притежава отъ монаситъ. Десетъкътъ отъ земнитъ му произведения се изплаща отъ монаситъ на спяхията. Въ с. *Славо*

лежи една монастирска нива, която се притежаваше отъ *Деридъ Бали-бей*. Десетъкътъ ѝ се изплаща на чиновника по земятъ.

Въ рѣцѣтъ на монаситѣ отъ тоя монастирь се пазятъ стари свещени грамоти, издадени отъ първитѣ велики султани, дори и отъ Гаази Худа-вендигяръ Султани. Въ текста на тѣзи царски грамоти сѣ отбѣлѣзани подробно правата и привилегиитѣ, подарени както на Рилския монастирь, тѣй и на монастирското братство, съставено отъ живѣещитѣ тамъ монаси. По-сетнѣ тѣзи стари грамоти били подновявани съ нови царски актове, издадени отъ по-послѣшнитѣ велики султани. Въ тѣзи именно актове се изтъкватъ правата и привилегиитѣ на тоя монастирь, които иматъ сила на законъ. Старата царска архива хармонира напълно съ текста на старитѣ свещени грамоти. Съ тѣхъ се доказва, че монастирскитѣ имоти, които състоятъ отъ лозя, воденици, бостани, градини, ливади и ниви, не давали *никакъвъ данъкъ и десетъкъ на правителството*. Въ царскитѣ тефтери е забѣлѣзано, че монастирътъ *Св. Иванъ Рилски* изплащалъ отъ старо врѣме и до сега само данъка за пчелитѣ, нареченъ *ресуми-гювара*. А самитѣ монаси отъ монастиря били обезпечени и не се облагали съ тежкитѣ правителствени данѣци, наречени *аварис-диваниѣ* и *текялифи-урфи*⁴. Даже и сега въ аналитѣ на новитѣ правителствени тефтери е записано, че притежаванитѣ отъ монастиря *Св. Иванъ* лозя, градини, воденици, бостани и земи, наново изкопани съ брадви — се считали за привилегировани и освободени отъ плащане на всѣкакви данѣци, тѣй както тѣ се считали и въ старо врѣме. Това се твърди отъ краткитѣ бѣлѣжки, писани въ старитѣ регистри. Само ако отсетнѣ монаситѣ отъ този монастирь биха обработвали чужди земи, лежащи подъ нѣкой тимаръ, биха стопанисвали подобни земи, или биха ги взели подъ залогъ, — въ такъвъ случай тѣ сѣ длѣжни да плащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земятъ. Това е очевидно и се твърди отъ бѣлѣжката, писана въ подробнитѣ правителствени тефтери. Слѣдъ като монаситѣ изплатятъ законния десетъкъ на чиновника за тия земи, тѣ иматъ право да ги обръщатъ въ ливади, лозя, воденици, градини и ниви, могатъ да ги стопанисватъ и владѣнието имъ ще зависи отъ управата на монастиря. За придобити по тоя начинъ земи монаситѣ не трѣба да плащатъ никакви данѣци и десетъкъ. Монастирскиятъ чифликъ, който лежи въ с. *Баланово* и се владѣе отъ монаситѣ, ще дава на чиновника законенъ десетъкъ за въ полза на спahiята. А десетъкътъ за монастирската нива, която лежи въ с. *Слатино*, ще се плаща на чиновника по земятъ. Това се доказва отъ кратката бѣлѣжка, писана въ правителственитѣ подробни списъци. Монаситѣ иматъ пълно право да получаватъ приходитѣ и произведенията на тѣзи имоти и никой отъ вънъ не може да се мѣси въ владѣнието на чифлика и на нивата. Въпрѣки това монаситѣ отъ Рилския монастирь, които притежаватъ чифлика въ с. *Баланово*, били жестоко прѣслѣдвани, немилостиво бити и заплашвани отъ силнитѣ на деня личности,

макаръ че тѣ, бѣднитѣ рай, плащали редовно закония десетѣкъ. Насилниците (*зулумкяритѣ*) не били доволни да получаватъ само законенъ десетѣкъ, ами се домогвали на сила и съ съдѣйствието на властѣта да взематъ по-голѣми налози и по-голѣмъ десетѣкъ.

Цариградскиятъ вселенски патриархъ заедно съ митрополитѣ си отправя до моя императорски диванъ, въ славната ми столица *Дер-и-сеадетъ*, една надлежно подпечатана просба. Просителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ височайши актъ за окончателното прѣмахване на всички груби дѣяния и насилия, които се вършатъ надъ бѣднитѣ монаси.

Просбата на патриарха се прие и за справка се изпрати въ отдѣла *Рузнамдже*, чийто дѣла се пазятъ въ императорското ми сѣкровище. Отъ краткото резюме, което ми се прѣдстави отъ тамъ, се констатира слѣдното. — Монастирътъ *Св. Иванъ* лежи въ политѣ на планината Рила, Дупнишка нахия. Неговитѣ имоти и земи лежатъ въ прѣдѣлитѣ на монастирската властъ и въ слѣднитѣ извѣстни мѣстности: една ливада въ *Иоакимова*; една нива въ *Балта*, една нива въ *Крушата*; една запустѣла нива въ *Новото дере*; една нива въ *Павловъ-долъ*; една нива въ *Богородица*; една нива въ *Черквище*; една ливада и единъ кошерь съ пчели за медъ въ *Ливадище*, една запустѣла ливада въ *Осоя*; една нива въ *Стругарчевъ-долъ*; една ливада въ *Сърбейца*; една ливада въ *Добрева постница*; една запустѣла ливада въ *Суса*; едно лозе и единъ бостанъ въ *Орлица*; едно лозе и единъ парасянъ кошерь съ пчели за медъ въ *Фрудуманъ*, една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Шипочени*, единъ кошерь съ пчели за медъ, сега запустѣлъ, въ *Струма*; 50 кошери съ пчели за медъ, наречени *монастирски кованлъкъ* въ *Елисейна-ръка*; една нива въ *Църквище*. Въ тая послѣдната мѣстность монастирътъ *Св. Иванъ* притежава едно стадо овце отъ 500 глави, 10 крави и волове, а сѣщо и 10 коня. Въ с. *Рила* монастирътъ отъ старо врѣме владѣлъ воденици и лозя, за които не плащалъ никакви данъци и десетѣкъ. Въ землището на това село се намирили слѣднитѣ монастирски имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди; три мелници въ мѣстностьта *Ушитъ*, едно лозе въ сѣщата мѣстность; едно лозе; друго старо лозе; друго ново лозе и други четире лозя.

Въ с. *Пороминово* монастирътъ *Св. Иванъ* притежавалъ отъ старо врѣме недвижими имоти, за които не плащалъ никакъвъ данѣкъ и десетѣкъ. Така, подъ вѣдомството на това село се намирили слѣднитѣ монастирски имоти: една воденица, двѣ валявици, три ливади въ извѣстна мѣстность, единъ бостанъ, лежащъ близо до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемиш* и три други обикновени ниви.

Освѣнъ тѣзи имоти *Рилскиятъ* монастиръ владѣлъ и слѣднитѣ лозя, воденици и ниви, за които изплащалъ редовно данѣкъ и десетѣкъ: единъ чифликъ въ с. *Баланово*, който се вла-

дѣе отъ монаситѣ на манастиря; десетѣкътъ му ще се изплаща на спахията; въ с. *Славо* една нива, която по-прѣди се владѣла отъ Деридѣ-Бали-бей; десетѣкътъ и ще се изплаща на чиновника по земитѣ.

Манастирскитѣ имоти, както и броятъ на монаситѣ отъ манастирското братство (джемаатѣ) сж точно и ясно опрѣдѣлени. Въ рѣцѣтъ на монаситѣ се пазятъ стари свещени грамоти, които били подновени отъ Гаази Султанѣ *Худа-вендигярѣ*. По смисълъ тѣзи грамоти напълно хармонизирали съ старитѣ царски официални книжа. Съобразно съ тѣзи книжа и манастирскитѣ имоти били записани и регистрирани като привилегировани. Така записанитѣ манастирски недвижими имоти, — лозя, воденици, градини, ливади, ниви и бостани, не били обложени съ никакъвъ правителственъ данѣкъ и десетѣкъ, а винаги се считали за освободени отъ подобенъ данѣкъ и десетѣкъ. Само данѣкътъ за пчелитѣ, *ресуми-гювара*, се изплащалъ, защото билъ забѣлѣзанъ въ старитѣ тефтери. Самитѣ монаси, които живѣли въ тоя манастирь, били освободени отъ изплащането на всѣкакви тежки данѣци, като *аварис-диваниѣ* и *текялифи-урфиѣ*. Това се доказва по единъ най-положителенъ начинъ отъ забѣлѣжката, писана въ старитѣ и въ новитѣ правителствени тефтери. Така че отъ тази кратка бѣлѣжка се установява, че недвижимитѣ имоти и земи на Рилския манастирь, като лозя, воденици, ниви, градини, ливади, бостани и земи, наново изкопани съ брадва, се считали още отъ най-старо врѣме за привилегировани и не плащали никакви тежки и обикновени данѣци. По тоя старъ традиционенъ начинъ манастирскитѣ имоти ще могатъ свободно да се владѣятъ отъ манастирското братство, споредъ твърдѣнието на старитѣ и новитѣ правителствени тефтери. Въ случай, че монаситѣ отсетнѣ биха придобили чужди земи и биха ги обработвали, или биха ги стопанисвали като своя собственост, или биха ги завладѣли подъ залогъ, — въ такъвъ случай десетѣкъ въ натура ще се изплаща на чиновника по земитѣ. Това се доказва отъ забѣлѣжката, писана изпърво въ старитѣ правителствени тефтери, а по-сетнѣ и въ новитѣ официални тефтери. Въ новитѣ провѣрочни тефтери било установено, че въ Дупнишката нахия, въ землището на с. Рила живѣли отдѣлни бащинии рая, на които жителитѣ били точно извѣстни на властѣта. Населението отъ това село и отъ бащиниитѣ имъ било длѣжно, споредъ установения законъ и обичай, да изплаща на правителството въ нагура слѣднитѣ данѣци: *ресуми-испенѣ*, *ресуми-гендумъ* и *ресуми-махлюдѣ*.

Данѣкътъ за воденицата на раята *Димитърѣ*, който до сега се вземаше, за напрѣдъ се унищожава. Данѣкътъ за воденицата на *Славей Недѣлковѣ*, която сега е запуснѣла, десетѣкътъ за бостаня, както и данѣцитѣ: *ресуми-ниабетѣ*, *ресуми-аруздѣ*, *ресуми-дещибанѣ*, *ресуми-тапуй-земинѣ*, — всички тѣзи данѣци и десетѣкъ, събрани на купъ и прибавени къмъ други, съставятъ една обща сума отъ 5,000 *сребърни акчета*. Сумата

по тоя начинъ е записана и въ подробнитѣ списъци на правителството. Тази сума, прибавена къмъ главната обща сума, се възкачва като *зияметъ* на 19,488 *сребърни акчета*. Отъ тѣхъ 6,000 *акчета* се изваждатъ и се прѣдаватъ на пенсионера *Яхи Хасановъ*. А остатъкътъ на общата сума се записва за смѣтка на неговитѣ съучастници-другари. Въ с. *Пороминово* живѣли заедно мюсулмани и християни и тамъ имало отдѣлни *мюселимски бащинии*. Числото на живѣещитѣ тамъ селяни е точно опрѣдѣлено и записано. Село *Пороминъ* годишно дава чисто пшенично брашно (кендумъ) и десетъкъ отъ ориза, нареченъ *ашари-чалтъкчиянъ*. А юрушката община, която е въ това село и е наречена *Джемаати-юрукиянъ*, дава слѣднитѣ налози: *смѣсено жито (махлюдъ)*, *ресуми-дещибанъ* и *ресуми-тапуй-земинъ*. Общата сума отъ доходитѣ на това село възлиза, споредъ както е записано въ подробния списъкъ на правителството, на 4510 *акчета*. Тази сума, като се прибави къмъ общия главенъ тефтеръ, се възкачва на 12,990 *акчета*. Отъ тѣхъ 9,550 *акчета* се изваждатъ за пенсията на каймакамина *Мири Мехмедъ Нури*. А останалата сума се записва за смѣтка на неговитѣ другари-съучастници.

Жителитѣ отъ с. *Баланово* и отъ подвѣдомственитѣ тамъ *бащинии* даватъ въ натура и въ пари годишно слѣднитѣ данъци: *испенчъ-ресуми*, *чисто пшенично жито (кендумъ)*, *смѣсено жито (махлюдъ)*, *ресуми-ниябетъ*, половината отъ *ресуми-арузъ*, *ресуми-дещибанъ* и *ресуми-тапуй-земинъ*. Сумата отъ тѣзи данъци възлиза на 16,917 *сребърни акчета*, записани словомъ въ общия главенъ правителственъ тефтеръ и въ частния тефтеръ на императорската архива. Жителитѣ отъ с. *Славо*, *Дупнишка* нахия сж повечето рая-християни и малко мюсулмани. А населението, което живѣе въ подвѣдомственитѣ тамъ *бащинии*, състои само отъ рая-християни. Земитѣ, имотитѣ и чифлицитѣ, които се намиратъ въ това село, се облагатъ съ правителствени налози и съ данъцитѣ: *ханнѣ-мюселим-акчеси*, *ресуми-испенчъ*, *ресуми-кендумъ*, *ресуми-махлюдъ*, *ресуми-ниябетъ*, *ресуми-арузъ*, *ресуми-дещибанъ* и *ресуми-тапуй-земинъ*. Сумата, която се събира отъ тѣзи данъци прѣзъ годината, възлиза на 5,722 *сребърни акчета*. Тази сума подробно е означена въ тефтеръ на правителството. А въ общия главенъ тефтеръ тя се прибавя къмъ други суми и възлиза като *зияметъ* на 20,843 *акчета*. Отъ тѣхъ 2,206 *акчета* се изваждатъ и прѣдаватъ на пенсионера *Хасанъ Шабановъ*. А останалата сума е забѣлѣзана въ смѣткитѣ на неговитѣ другари-съучастници.

Отъ горнитѣ обяснения, отбѣлѣзани въ правителственитѣ тефтери, се доказва, че недвижимитѣ имоти, които се владѣятъ отъ Рилския манастиръ *Св. Иванъ*, състоятъ отъ слѣднитѣ земи: 1) една ливада въ *Иоакимова*; 2) една нива въ *Балта*; 3) една нива въ *Крушата*; 4) една нива, сега запустѣла, въ *Новото дере*; 5) една нива въ *Павловъ долъ*; 6) една нива въ *Богоро-*

дица; 7) една нива въ *Църквище*; 8) единъ кошерь съ пчели за медъ и една ливада въ *Ливадище*; 9) една запусъла ливада въ *Осоя*; 10) една нива въ *Стругарчсв долъ*; 11) една ливада въ *Сърбейца*; 12) една ливада въ *Добрева постница*; 13) една ливада, сега запусъла, въ *Осоя*; 14) едно лозе и единъ бостанъ въ *Орлица*; 15) едно лозе и единъ кошерь се пчели за медъ въ *Стоилица*; 16) едно лозе и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Фрудуманъ*; 17) една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Шипочанъ*; 18) единъ кошерь съ пчели за медъ, сега запусълъ, въ *Струма*; 19) единъ кошерь съ пчели за медъ въ *Елисейна ръка* и 20) една нива въ *Черквище*.

Освѣнъ тѣзи имоти Рилскиятъ манастиръ владѣе стари воденици и лозя, за които не плаща никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Подъ вѣдомството на това село се намиратъ и слѣднитѣ имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди; три воденици на вода, едно старо лозе, едно ново лозе, друго старо лозе, пакъ старо лозе и четире други лозя въ мѣстността *Ушитъ*. Сжщо тѣй Рилскиятъ манастиръ владѣе въ с. *Пороминъ* разни недвижими имоти и земи, за които не плаща никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тия имоти сж: четире мелници, двѣ валявици, три воденици въ сжщата мѣстность, единъ бостанъ, лежащъ до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемии* и други три обикновени ниви. Освѣнъ това Рилскиятъ манастиръ притежава лозя, воденици и ниви, за които е длъженъ да плаща данъци. Тия имоти сж: единъ чифликъ въ землището на с. *Баланово*, който се владѣе отъ монаситѣ на манастиря; десетъкъ за него се дава на спашията; въ с. *Славо* лежи една манастирска нива, която се владѣла отъ *Деридъ-Бали Бей*; десетъкъ за нея се плаща на чиновника по земитѣ.

У монаситѣ отъ тоя манастиръ се пазятъ важни стари прѣдмети и свещени актове, издадени отъ първитѣ велики султани, дори отъ султанъ *Худа-вендигяръ*. Тѣзи стари грамоти по съдържание хармониратъ напълно съ старитѣ правителствени тефтери. Споредъ тѣзи грамоти, отбѣлѣзано е въ анализѣ на тия тефтери, че манастирскитѣ имоти: земи, лозя, воденици, градини, бостани, ливади и ниви — не плащали никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Само данъкътъ за пчелитѣ, *ресуми-ювара*, се изплащатъ отъ старо врѣме и до сега. Това нагледно се твърди отъ забѣлжкитѣ, писани въ старитѣ правителствени тефтери. Монаситѣ отъ тоя манастиръ били осигурени и не плащали тежки и обикновени данъци, *аварисъ-диваниѣ* и *текялифи-урфиѣ*. А въ новитѣ правителствени тефтери и сега се твърди, че недвижимитѣ имоти на манастиря, като лозя, градини, бостани, воденици, валявици, ливади, ниви и земи, отпослѣ изкопани съ брадва, не били облагани съ никакъвъ правителственъ данъкъ и десетъкъ. Въ старитѣ правителствени тефери ясно се вижда, че манастирскитѣ имоти били привилегировани и освободени отъ данъци. Поради

това тѣ били отбѣлзани за такива и въ новитѣ правителствени книжа. Ако монаситѣ на тоя манастирь биха обработвали чужди земи, лежащи подѣ нѣкой тимарѣ, биха стопанисвали подобни земи като своя собственостъ или биха ги взели подѣ залогъ, тѣ били длѣжни за тѣхъ да изплащатъ данѣци и десетѣкъ на чиновника по земитѣ. Това обстоятелство така било записано въ старитѣ правителствени тефтери и така се регистрирало и въ новитѣ. По-сетнѣ монаситѣ, слѣдѣ като разработятъ тѣзи чужди и подвѣдомствени земи, били длѣжни да плащатъ законенъ десетѣкъ на чиновника по земитѣ.

Съгласно съ горѣ-изложеното и възъ основа на правата и привилегиитѣ, съ които се ползуватъ Рилскитѣ манастири, — послѣдниятъ ималъ пълно законно право да владѣе всички свои имоти, воденици, градини, бостани, ливади, ниви и др., безъ да е задѣлженъ да плаща нѣкакѣвъ данѣкъ и десетѣкъ на правителството. Монаситѣ, които притежавали на свое име манастирския чифликъ, що лежи въ землището на с. *Баланово*, сж длѣжни да плащатъ законенъ десетѣкъ отъ произведенията му на надлежния спяхия. Подобно и за нивата, която се владѣе отъ тѣхъ и която лежи въ с. *Слатина*, трѣба да се плаща десетѣкъ на чиновника по земитѣ. Слѣдователно, както десетѣкътъ отъ казания манастирски чифликъ, тѣй и десетѣкътъ отъ манастирската нива трѣба безусловно да се изплаща на надлежния спяхия. Но произведенията отъ чифлика и отъ нивата ще се получаватъ направо отъ монаситѣ и ще се вписватъ като приходѣ на речения манастирь. Приходитѣ и данѣцитѣ, които ще се събиратъ отъ с. *Рила* и отъ подвѣдомственитѣ тамъ *бащинии*, ще принадлежатъ на пенсионера *Хасанъ Исмаиловъ* и на неговитѣ другари-съучастници. А приходитѣ и данѣцитѣ отъ с. *Пороминъ* и отъ подвѣдомственитѣ му *бащинии* ще принадлежатъ на *Мири Мехмедъ Нури* (каймакамъ) и на неговитѣ съучастници-другари. Онѣзи данѣци и приходи, що има да се събиратъ отъ с. *Баланово* и отъ подвѣдомственитѣ му *бащинии*, ще се получаватъ направо отъ императорското ми сѣкровище. А приходитѣ и данѣцитѣ, що има да се събиратъ отъ с. *Славо* и отъ подвѣдомственитѣ му *бащинии*, ще принадлежатъ на пенсионера *Хасанъ Шабановъ* и на неговитѣ другари-съучастници.

Отъ тоя кратѣкъ докладъ, който ми се прѣдстави отъ главния управителъ на финанситѣ (*емини дефтердаръ*) *Али Реуфъ*, азъ разбрахъ, какво е истинското положение на монаситѣ отъ Рилския манастирь. Десетѣкътъ отъ всички зиямети, тимаръ-спяхии, както и отъ отдѣлнитѣ мукати, дѣто функциониратъ военни-офицерски учрѣждания, каквито има въ цѣлата армия на империята ми, — този десетѣкъ ще се получава отъ моитѣ респективни чиновници, на десетъ едно или на стоѣхъ десетъ. Такова рѣшение за тоя важенъ въпросъ било взето отъ специалния съвѣтъ, който заседава въ министерството на правосъдието,

и въ такъвъ смисълъ билъ издаденъ височайшиятъ ми актъ, съ който се дава заповѣдь за дѣйствие. Вие, г. г. кадии, наиби, мюфтии и мои държавни чиновници, сте длъжни да дѣйствувате по тоя прѣдметъ честно и добросъвѣстно. Старайте се да насочвате своитѣ разпоредби и дѣяния по онзи правъ пѣтъ, който ви е начертанъ отъ моето царско дефтерхане и отъ министра на горитѣ и планинитѣ.

Недвижимитѣ имоти на манастиря *Св. Отецъ* състоятъ отъ слѣднитѣ земи: 1) една ливада въ *Иоакимова*; 2) една нива въ *Балта*; 3) една нива въ *Крушата*; 4) една нива, сега запустѣла, въ *Ново дере*; 5) една нива въ *Павловъ долъ*; 6) една нива въ *Богородица*; 7) една нива въ *Църквище*; 8) една ливада и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Ливадище*; 9) една ливада въ *Стругарчевъ долъ*; 10) една ливада въ *Сърбейца*; 11) една ливада въ *Добрева постчица*; 12) една ливада, запустѣла, въ *Суса*; 13) едно лозе и единъ бостанъ въ *Орлицата*; 14) едно лозе и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Стоилица*; 15) едно лозе и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Черква*; 16) една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Шипочанъ*; 17) единъ кошеръ съ пчели за медъ, сега запустѣлъ въ *Струма*; 18) единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Елисейна-ръка*; 19) една нива въ *Черквище*.

Рилскиятъ манастиръ владѣе отъ старо врѣме въ с. *Рила* воденици и лозя, за които не плащаль данъкъ и десетъкъ. Манастирътъ притежава въ сѣщото село и слѣднитѣ имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди; три воденици на рѣката; а въ мѣстността *Ушитъ* лежатъ: едно старо лозе, едно ново лозе и други четири лозя. Въ землището на с. *Поромий* Рилскиятъ манастиръ владѣе недвижими имоти, за които не плащаль данъкъ и десетъкъ. Тѣзи имоти сж: четири воденици, двѣ валявици, три ливади, единъ бостанъ близо до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемиц* и други три обикновени ниви.

Освѣнъ тия имоти Рилскиятъ манастиръ владѣе и други, за които трѣба да изплаща данъкъ и десетъкъ. Тѣ сж слѣднитѣ: единъ манастирски чифликъ въ с. *Баланово*, чийто десетъкъ се изплаща на спяхията; въ с. *Славо* една манастирски нива, която се притежавала отъ *Деридъ-Бали бей*; десетъкъ за нея ще се изплаща на чиновника по земитѣ.

Въ рѣцѣтъ на монаситѣ отъ Рилския манастиръ се пазятъ стари свещени грамоти и нови султански фермани, издадени отъ врѣмето на султанъ *Худа-вендигяръ*. Старитѣ свещени грамоти по съдържание напълно хармониратъ съ султанскитѣ свещени актове. Тѣзи актове сж регистрирани въ старото императорско дефтерхане и иматъ сила на законъ. Въ тѣхъ е писано дословно, че всички манастирски недвижими имоти — лозя, воденици, градини, ливади, ниви и пр., били привилегировани, освободени отъ всѣ какви налози и не плащали на правителството никакъвъ данъкъ

и десетъкъ. Само данъкътъ за пчелитѣ, *ресуми-гювара*, отъ най-старо врѣме дори до сега се плащаль, както е забѣлѣзано въ старата архива. Монаситѣ били освободени и обезпечени, като не плащали на правителството никакви тежки данъци, *аварис-диваниѣ* и *текялифи-урфиѣ*.

Даже и сега въ новитѣ правителствени тефтери, споредъ горѣ-изложеното, е записано, че недвижимитѣ имоти на Рилския манастиръ — лозя, воденици, градини, валявици, бѣстачи, ниви и земи, наново изкопани съ брадви — се считатъ за привилегирани и свободни отъ даждия, както се считали и въ най-старо врѣме. Ако монаситѣ отсетнѣ биха обработвали чужди земи, стоящи подъ нѣкой тимарѣ, биха придобили надъ тѣхъ пълна собственостъ, биха ги присвоили като залогъ, — въ подобенъ случай тѣ били длѣжни да изплащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това било писано въ анализѣ на старитѣ правителствени тефтери, споредъ които трѣбало да се дѣйствиува и за напредъ. Така, щомъ монаситѣ биха обработвали подобни земи, тѣ безусловно сж длѣжни да плащатъ законенъ десетъкъ ни чиновника по земитѣ. Рилскиятъ манастиръ, опирайки се на своитѣ права и прерогативи, може и има пълно право да присѣдинява такива земи къмъ своитѣ стари недвижими имоти: лозя, воденици, бѣстани и ниви. Но ако речениятъ манастиръ иска да не плаща за тѣхъ данъкъ и десетъкъ на правителството, този родъ земи могатъ да се владѣятъ само отъ името на монаситѣ и по тоя начинъ тѣ ще могатъ да се считатъ по право за монастирски имоти, каквѣто е монастирскиятъ чифликъ въ с. *Баланово*. Десетъкъ отъ произведенията на подобенъ родъ земи ще се изплаща на спяхията. А десетъкътъ отъ монастирската нива, що лежи въ с. *Слано*, ще се изплаща на чиновника по земитѣ.

Отъ горѣ-изложеното се удостовѣрява напълно, че монаситѣ отъ Рилския манастиръ иматъ пълно неограничено право да владѣятъ както въпросния чифликъ въ с. *Баланово*, така и нивата, лежаща въ с. *Слано*, но съ условие, че ще изплащатъ законенъ десетъкъ на спяхията. Произведенията отъ чифлика и отъ нивата ще се прибиратъ отъ сжщитѣ монаси, които ще се считатъ и за пълни стопани. Отъ тоя начинъ на дѣйствие може да се извади слѣдното заключение: монастирскиятъ чифликъ въ с. *Баланово* и монастирската нива въ с. *Слано*, споредъ закона, се считатъ за *раятски земи*, подвѣдомствени на нѣкой тимарѣ — спяхия. Но монаситѣ отъ манастиря иматъ пълна свобода да ги владѣятъ като своя собственостъ, при условие, че тѣ, съгласно съ танзимата и наредбитѣ, изработени отъ специални чиновници по правосъдието, ще изплащатъ законенъ десетъкъ, на десетъ едно отъ произведенията имъ. По-голѣмъ десетъкъ отъ десетъ едно и по-голѣма сума не позволявамъ никому да взима и получава. Мжченията и насилията безусловно се забраняватъ.

Ти, велики ми мушире, трѣба по дългъ да обърнешъ сериозно внимание на тоя въпросъ и да изпълнявашъ честно и акуратно своитѣ високи задължения. За тази именно цѣль издадохъ настоящия си ферманъ. Шомъ го получишъ, заповѣдвамъ ти да дѣйствувашъ достойно и честно, както ти прѣдписвамъ. На тоя мой свещенъ актъ ти си дълженъ да се покорявашъ.

Тѣй да знаешъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантинѣ днесъ, първитѣ дни на мѣсецъ Ребби-юл-евелъ 1258 г. отъ егира (1 Априлъ 1842 год. отъ Р. Хр.).

70.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантинѣ отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ и адресуванъ до Видинския валия, Видинския назар-и-дефтердаръ и Дупнишкия кадия. — Тукъ се описватъ поземелнитѣ имоти на Рилския манастиръ и се даватъ указания за събирането на опрѣдѣленитѣ данъци отъ тѣхъ. Този ферманъ е досущъ еднакъвъ съ ферманъ № 69, различава се само по датата на издаването.

1258 год. 30 Ребби-юл-евелъ (1842 год. 30 Априлъ).

Славни ми везире, първи съвѣтници, управителю на свѣта, ржководителю на държавнитѣ учрѣждения, ти, който съ проникателенъ умъ давашъ насока на общественитѣ дѣла, който съ увѣреностъ водишъ народнитѣ сѣдбини къмъ добъръ край, който уякчавашъ основитѣ на империята и добротестинага, който крѣпишъ подпоритѣ на бдагоденствието и великолѣпието, който си обсипанъ съ блага и милости отъ Всевишния, — ти, достойни ми мушире, Хюсеинъ даша, сегашенъ валия на Видинската областъ. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощъ!

До тебе, славни ми финансовъ министри (назар-и-дефтердаръ) Сюлейманъ, който звеждашъ финанситѣ на Видинската областъ и за заслуга носишъ титлата *началникъ на царскитѣ ми конюшни*.

До васъ, високо-просвѣтени, достойни и мъдри кадия и мюфтия на Дупнишката каза и до всички тамъ благородни градски първенци. Нека Богъ ви даде слава и мощъ!

Като пристигне този ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, нека ви бѣде извѣстно слѣдното. —

Манастирътъ, познатъ подъ име *Св. Иванъ*, лежи въ планината Рила, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ. Този мо-

настирь още отъ старо врѣме владѣе недвижими имоти и земи, които се намиратъ въ сѣщата нахия, именно: една ливада въ мѣстността *Иоакимова*; една нива въ мѣстността *Балта*; една нива въ мѣстността *Крушата*; една нива и една ливада въ мѣстността *Ново-дере*; една нива въ мѣстността *Барловъ долъ*; една нива въ мѣстността *Богородица*, една нива въ мѣстността *Черквище*; единъ кошерь съ пчели за медъ и една ливада въ мѣстността *Ливадище*; една ливада запусѣла въ мѣстността *Руса*; една нива въ мѣстността *Стругарчевъ долъ*; една ливада въ мѣстността *Светица*; една ливада въ мѣстността *Добрева постница*; една ливада запусѣла въ мѣстността *Суса*, едно лозе и единъ бостанъ въ мѣстността *Орлица*; едно лозе и единъ кошерь съ пчели за медъ въ мѣстността *Стоилица*; едно лозе и 30 кошери съ пчели за медъ въ мѣстността *Фрудуманъ*; една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ мѣстността *Шипочанъ*; единъ кошерь съ пчели за медъ, сега запусѣлъ, въ мѣстността *Струма*; единъ кошерь съ пчели за медъ въ мѣстността *Елисейна рѣка*; една нива въ мѣстността *Дѣвица*. Въ село *Рила* манастирътъ *Св. Иванъ* още отъ старо врѣме притежава воденици и лозя, за които не плаща данѣкъ и десетѣкъ. Подъ вѣдомството на с. *Рила* лежатъ още слѣднитѣ манастирски имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди, три мелници, едно лозе въ мѣстността *Ушитъ*, едно старо лозе, друго старо лозе, едно ново лозе и други четири лозя.

Въ землището на с. *Пороминъ* манастирътъ *Св. Иванъ* владѣе сѣщо недвижими имоти, за които не плащаль данѣкъ и десетѣкъ. Тѣзи имоти сж: четири воденици, двѣ валявици, три ливади, единъ бостанъ близо до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемиш* и три други обикновени нивы. Освѣнъ тѣзи имоти манастирътъ *Св. Иванъ* притежава и други, за които плащаль данѣкъ и десетѣкъ. Тѣ сж слѣднитѣ воденици, лозя и ниви

1) въ село *Баланово*:

единъ манастирски чифликъ, за който на спахията се плаща десетѣкъ отъ произведенията му (*мухасиллъкъ*);

2) въ село *Славо*:

една нива, която се притежавала отъ *Деридѣ-Бали-бей*; десетѣкътъ ѝ се плаща на чиновника по земитѣ.

Въ рѣцѣтъ на монаситѣ отъ тоя манастирь се намиратъ стари свещени грамоти, издадени отъ бившитѣ велики султани, дори отъ врѣмето, когато е царуваль султанъ *Худа-вендигяръ*¹⁾. По-сетнѣ били издавани и нови султански грамоти, които били въ пълна хармония съ старитѣ императорски тефтери. Всички тия царски актове били буквално записани и регистрирани въ старата архива, за да иматъ сила на законъ. Манастирскитѣ подробно описани недвижими имоти били пълна собственостъ

¹⁾ Султанъ Мурадъ ханъ I, синъ на султанъ Орхана. (Б. пр.).

на манастиря *Св. Иванъ* и състояли отъ лозя, воденици, валявици, градини, бостани, ливади, ниви. За тѣзи имоти манастирътъ не плащаль никакъвъ данъкъ и десетькъ на правителството. Забѣлѣзано е въ старитѣ царски тефтери, че данъкътъ *ресуми-ювара* (за кошеритѣ съ пчели за медъ) билъ изплащанъ още отъ старо врѣме дори до сега. Това се твърди нагледно и отъ забѣлѣжката, писана въ новитѣ правителствени тефтери.

Монаситѣ, които живѣли въ тоя манастиръ, били привилегировани и освободени отъ тежкитѣ данъци, *аварисъ-дивание* и *текялифи-урфие*. Това се твърди отъ краткитѣ бѣлѣжки, писани както въ старитѣ, тѣй и въ новитѣ правителствени тефтери. Отъ послѣднитѣ се установява нагледно, че недвижимитѣ имоти на манастиря *Св. Ив. Рилски*, които се състоятъ отъ лозя, градини, воденици, валявици, бостани, ливади, ниви и новоизкопани земи, били още отъ старо врѣме привилегировани и освободени отъ плащане на всѣкакъвъ данъкъ и десетькъ на правителството. Но ако монаситѣ отсетнѣ биха обработвали други земи, лежащи подъ тимаръ или биха ги стопанисвали като своя собственостъ, или биха ги взели подъ залогъ, тѣ ще сж длѣжни да пзплащатъ законния десетькъ на чиновника по земитѣ. Това обстоятелство се удостоверява отъ забѣлѣжката, писана въ подробния правителственъ тефтеръ. И така, монаситѣ, слѣдъ като обработятъ чужди земи и слѣдъ като изплатятъ за тѣхъ законенъ десетькъ на чиновника по земитѣ, биха могли да ги причислятъ къмъ речения манастиръ и да ги обърнатъ на лозя, воденици, бостани, градини и ниви. Щомъ такива чужди земи станатъ подвластни на манастиря, послѣдниятъ не е длѣженъ да изплаща за тѣхъ никакъвъ данъкъ и десетькъ. Монаситѣ, които притежаватъ манастирския чифликъ въ с. *Баланово*, сж длѣжни да изплащатъ отъ произведенията му законенъ десетькъ на спяхията. Така сжщо и за манастирскитѣ земи, които лежатъ въ с. *Славо*, монаситѣ сж длѣжни да изплащатъ законенъ десетькъ на чиновника по земитѣ. Това се твърди отъ кратката бѣлѣжка, писана въ подробния правителственъ списъкъ. Отъ горното се установява, че прѣдметниятъ чифликъ и нивитѣ трѣба да се облагатъ съ десетькъ. Монаситѣ, които владѣятъ тѣзи имоти, ще изплащатъ на спяхията законния имъ десетькъ. Данъцитѣ и десетькътъ отъ с. *Рила*, както и отъ подвѣдомственитѣ тамъ бащинии, събрани на купъ съ други села, възлизатъ годишно на една сума отъ 6000 *акчета*. Тази сума като пенсия и тимаръ се получавала отъ редовния коненъ войникъ, числящъ се въ царската ми редовна армия, *Хасанъ Исмаиловъ*. Данъцитѣ и десетькътъ отъ с. *Пороминово* и отъ подвѣдомственитѣ тамъ бащинии сж събрани въ обща сума съ приходитѣ и данъцитѣ на с. *Влахи*, Берковска каза, Пашински санджакъ, както и съ други доходи, събирани отъ нахиитѣ, лежащи въ Пашинския санджакъ, въ *Хамидие-Санджагъ*, въ *Карасъ-Санджагъ* и въ Кюстендилския санджакъ. Общата сума на тѣзи приходи като *зиаметъ* възлиза на 52,471 *акчета*. Тоя *зиаметъ* като

тимаръ се е слѣдвалъ да се изплаща на каймакамина отъ редовната ми царска армия, *Миши-Мехмедъ-Нури*, комуто Богъ да възвеличи славата. Данъцитъ и десетъкътъ отъ с. *Баланово* и отъ подвѣдомственитъ тамъ общини ще се прибиратъ на право отъ императорското ми съкровище. А доходитъ отъ чифлика и отъ бацинитъ, лежащи подъ вѣдомството на поменатитъ села, ще се прибавятъ къмъ доходитъ на с. *Славо* и на други села. Общата годишна сума на тѣзи приходи възлиза на 8,050 акчета и като тимаръ тя се изплаща всѣка година на *Хасанъ Шабановъ*, редовенъ кавалеристъ отъ царската ми армия. Всичко това се твърди отъ забѣлжката, писана подробно въ старото ми императорско дефтерхане.

И така, отъ горѣ-изложеното става ясно, че манастирътъ *Св. Иванъ*, който лежи въ планината *Рила*, владѣе като своя собственостъ слѣднитъ недвижими имоти: една нива въ мѣстността *Иоакимова*; една нива въ мѣстността *Балта*; една нива въ мѣстността *Крушата*, една запусъла нива въ мѣстността *Ново-дере*; една нива въ мѣстността *Барловъ долъ*, една нива въ мѣстността *Богородица*; една нива въ мѣстността *Черквище*, единъ кошеръ съ пчели за медъ и една ливада въ мѣстността *Ливадище*, една запусъла ливада въ мѣстността *Осоа*; една нива въ мѣстността *Стругарчевъ долъ*, една ливада въ мѣстността *Сербейца*, една ливада въ мѣстността *Добрева постница*, една запусъла ливада въ мѣстността *Суса*; едно лозе и единъ бостанъ въ мѣстността *Орлица*; едно лозе и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Светица*; едно лозе и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Фрудуманъ*; една нива, една ливада и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Струма*; единъ кошеръ съ пчели за медъ, сега разваленъ, въ *Шипочанъ*, една нива въ мѣстността *Дъвица*.

Въ землището на с. *Рила* манастирътъ *Св. Иванъ* още отъ старо врѣме притежава воденици, лозя, градини и ливади. За тѣхъ манастирътъ не изплащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. А подъ вѣдомството на с. *Рила* манастирътъ притежава земи и имоти, за които той не е изплащалъ никакви данъци и десетъкъ. Тѣзи имоти сж: единъ самоковъ за желѣзни руди; три воденици; едно старо лозе въ мѣстността *Ушитъ*; друго едно лозе въ сжщата мѣстность; друго старо лозе, едно ново лозе и други четире нови лозя. Въ с. *Пороминъ* манастирътъ *Св. Иванъ* владѣе недвижими имоти и земи, за които не е изплащалъ никакви данъци и десетъкъ. Тѣзи имоти сж: четире воденици, двѣ ваявици, три ливади, единъ бостанъ, лежащъ до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келеми* и три други ниви. Слѣднитъ манастирски лозя, воденици, градини, ливади и ниви се облагатъ съ данъци и десетъкъ, които трѣба да се изплащатъ: единъ чифликъ въ с. *Баланово*, нареченъ *манастирскиятъ чифликъ*, който се притежава отъ монаситъ. Десетъкътъ отъ земнитъ му произведения се изплаща отъ монаситъ на спяхията. Въ с. *Славо*

лежи една монастирска нива, която се притежаваше отъ *Деридъ Бали-бей*. Десетъкътъ ѝ се изплаща на чиновника по земитъ.

Въ рѣцѣтъ на монаситъ отъ тоя монастирь се пазятъ стари свещени грамоти, издадени отъ първитъ велики султани, дори и отъ Гаази Худа-вендигяръ Султани. Въ текста на тѣзи царски грамоти сж отбѣлѣзани подробно правата и привилегиитъ, подарени както на Рилския монастирь, тѣй и на монастирското братство, съставено отъ живѣещитъ тамъ монаси. По-сетнѣ тѣзи стари грамоти били подновявани съ нови царски актове, издадени отъ по-послѣшнитъ велики султани. Въ тѣзи именно актове се изтъкватъ правата и привилегиитъ на тоя монастирь, които иматъ сила на законъ. Старата царска архива хармонира напълно съ текста на старитъ свещени грамоти. Съ тѣхъ се доказва, че монастирскитъ имоти, които състоятъ отъ лозя, воденици, бостани, градини, ливади и ниви, не давали *никакъвъ данъкъ и десетъкъ на правителството*. Въ царскитъ тефтери е забѣлѣзано, че монастирътъ *Св. Иванъ Рилски* изплащалъ отъ старо врѣме и до сега само данъка за пчелитъ, нареченъ *ресуми-гювара*. А самитъ монаси отъ монастиря били обезпечени и не се облагали съ тежкитъ правителствени данъци, наречени *аварис-диваниѣ* и *текалиф-урфиѣ*. Даже и сега въ анализъ на новитъ правителствени тефтери е записано, че притежаванитъ отъ монастиря *Св. Иванъ* лозя, градини, воденици, бостани и земи, наново изкопани съ брадви — се считали за привилегировани и освободени отъ плащане на всѣкакви данъци, тѣй както тѣ се считали и въ старо врѣме. Това се твърди отъ краткитъ бѣлѣжки, писани въ старитъ регистри. Само ако отсетнѣ монаситъ отъ този монастирь биха обработвали чужди земи, лежащи подъ нѣкой тимаръ, биха стопанисвали подобни земи, или биха ги взели подъ залогъ, — въ такъвъ случай тѣ сж длѣжни да плащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитъ. Това е очевидно и се твърди отъ бѣлѣжката, писана въ подробнитъ правителствени тефтери. Слѣдъ като монаситъ изплатятъ законния десетъкъ на чиновника за тия земи, тѣ иматъ право да ги обръцатъ въ ливади, лозя, воденици, градини и ниви, могатъ да ги стопанисватъ и владѣнието имъ ще зависи отъ управата на монастиря. За придобити по тоя начинъ земи монаситъ не трѣба да плащатъ никакви данъци и десетъкъ. Монастирскитъ чифликъ, който лежи въ с. *Баланово* и се владѣе отъ монаситъ, ще дава на чиновника законенъ десетъкъ за въ полза на спахията. А десетъкътъ за монастирската нива, която лежи въ с. *Слатино*, ще се плаща на чиновника по земитъ. Това се доказва отъ кратката бѣлѣжка, писана въ правителственитъ подробни списъци. Монаситъ иматъ пълно право да получаватъ приходитъ и произведенията на тѣзи имоти и никой отъ вънъ не може да се мѣси въ владѣнието на чифлика и на нивата. Въпрѣки това монаситъ отъ Рилския монастирь, които притежаватъ чифлика въ с. *Баланово*, били жестоко прѣслѣдвани, немилостиво бити и заплашвани отъ силнитъ на деня личности,

макаръ че тѣ; бѣднитѣ рай, плащали редовно закония десетѣкъ. Насилницитѣ (*зулумкяритѣ*) не били доволни да получаватъ само законенъ десетѣкъ, ами се домогвали на сила и съ съдѣйствието на властѣта да взематъ по-голѣми налози и по-голѣмъ десетѣкъ.

Цариградскитѣ вселенски патриархъ заедно съ митрополититѣ си отправа до моя императорски диванъ, въ славната ми столица *Дер-и-сеадетъ*, една надлежно подпечатана просба. Просителитѣ молятъ да имъ издамъ единъ височайши актъ за окончателното прѣмахване на всички груби дѣяния и насилия, които се вършатъ надъ бѣднитѣ монаси.

Просбата на патриарха се прие и за справка се изпрати въ отдѣла *Рузнамджѣ*, чиито дѣла се пазятъ въ императорското ми съкровище. Отъ краткото резюме, което ми се прѣдстави отъ тамъ, се констатира слѣдното. — Монастирътъ *Св. Иванъ* лежи въ политѣ на планината Рила, Дупнишка нахия. Неговитѣ имоти и земи лежатъ въ прѣдѣлитѣ на монастирската властъ и въ слѣднитѣ извѣстни мѣстности: една ливада въ *Иоакамова*; една нива въ *Балта*, една нива въ *Крушата*; една запустѣла нива въ *Новото дере*; една нива въ *Павловъ-долъ*; една нива въ *Богородица*; една нива въ *Черквище*; една ливада и единъ кошерь съ пчели за медъ въ *Ливадище*, една запустѣла ливада въ *Осоя*; една нива въ *Стругарчевъ-долъ*; една ливада въ *Сърбейца*; една ливада въ *Добрева постница*; една запустѣла ливада въ *Суца*; едно лозе и единъ бостанъ въ *Орлица*; едно лозе и единъ парасянъ кошерь съ пчели за медъ въ *Фрудуманъ*, една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Шипочени*, единъ кошерь съ пчели за медъ, сега запустѣлъ, въ *Струма*; 50 кошери съ пчели за медъ, наречени *монастирски кованлъкъ* въ *Елисейна-ръка*; една нива въ *Църквище*. Въ тая послѣдната мѣстность монастирътъ *Св. Иванъ* притежава едно стадо овце отъ 500 глави, 10 крави и волове, а сѣщо и 10 коня. Въ с. *Рила* монастирътъ отъ старо врѣме владѣлъ воденици и лозя, за които не плащалъ никакви данѣци и десетѣкъ. Въ землището на това село се намирили слѣднитѣ монастирски имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди; три мелници въ мѣстностьта *Ушитъ*, едно лозе въ сѣщата мѣстность; едно лозе; друго старо лозе; друго ново лозе и други четире лозя.

Въ с. *Пороминово* монастирътъ *Св. Иванъ* притежавалъ отъ старо врѣме недвижими имоти, за които не плащалъ никакъвъ данѣкъ и десетѣкъ. Така, подъ вѣдомството на това село се намирили слѣднитѣ монастирски имоти: една воденица, двѣ валявици, три ливади въ извѣстна мѣстность, единъ бостанъ, лежащъ близо до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемиш* и три други обикновени ниви.

Освѣтътъ тѣзи имоти Рилскитѣ монастиръ владѣлъ и слѣднитѣ лозя, воденици и ниви, за които изплащалъ редовно данѣкъ и десетѣкъ: единъ чифликъ въ с. *Баланово*, който се вла-

дѣе отъ монаситѣ на манастиря; десетѣкътъ му ще се изплаща на спахията; въ с. *Славо* една нива, която по-прѣди се владѣла отъ Деридѣ-Бали-бей; десетѣкътъ ѝ ще се изплаща на чиновника по земитѣ.

Манастирскитѣ имоти, както и броятъ на монаситѣ отъ манастирското братство (джемаатъ) сѣ точно и ясно опрѣдѣлени. Въ рѣцѣтъ на монаситѣ се пазятъ стари свещени грамоти, които били подновени отъ Гаази Султанъ *Худа-вендигяръ*. По смисълъ тѣзи грамоти напълно хармонизирали съ старитѣ царски официални книжа. Съобразно съ тѣзи книжа и манастирскитѣ имоти били записани и регистрирани като привилегировани. Така записанитѣ манастирски недвижими имоти, — лозя, воденици, градини, ливади, ниви и бостани, не били обложени съ никакъвъ правителственъ данѣкъ и десетѣкъ, а винаги се считали за освободени отъ подобенъ данѣкъ и десетѣкъ. Само данѣкътъ за пчелитѣ, *ресуми-гювара*, се изплащалъ, защото билъ забѣлѣзанъ въ старитѣ тефтери. Самитѣ монаси, които живѣли въ тоя манастирь, били освободени отъ изплащането на всѣкакви тежки данѣци, като *аварис-диваниѣ* и *текалифи-урфиѣ*. Това се доказва по единъ най-положителенъ начинъ отъ забѣлѣжката, писана въ старитѣ и въ новитѣ правителствени тефтери. Така че отъ тази кратка бѣлѣжка се установява, че недвижимитѣ имоти и земи на Рилския манастирь, като лозя, воденици, ниви, градини, ливади, бостани и земи, наново изкопани съ брадва, се считали още отъ най-старо врѣме за привилегировани и не плащали никакви тежки и обикновени данѣци. По тоя старъ традиционенъ начинъ манастирскитѣ имоти ще могатъ свободно да се владѣятъ отъ манастирското братство, споредъ твърдението на старитѣ и новитѣ правителствени тефтери. Въ случай, че монаситѣ отсетнѣ биха придобили чужди земи и биха ги обработвали, или биха ги стопанисвали като своя собственостъ, или биха ги завладѣли подъ залогъ, — въ такъвъ случай десетѣкъ въ натура ще се изплаща на чиновника по земитѣ. Това се доказва отъ забѣлѣжката, писана изпърво въ старитѣ правителствени тефтери, а по-сетнѣ и въ новитѣ официални тефтери. Въ новитѣ провѣрочни тефтери било установено, че въ Дупнишката нахия, въ землището на с. Рила живѣли отдѣлни бащинии рая, на които жителитѣ били точно извѣстни на властѣта. Населението отъ това село и отъ бащиниитѣ имъ било длѣжно, споредъ установения законъ и обичай, да изплаща на правителството въ натура слѣднитѣ данѣци: *ресуми-испенчъ*, *ресуми-гендумъ* и *ресуми-махлюдъ*.

Данѣкътъ за воденицата на раята *Димитъръ*, който до сега се вземаше, за напрѣдъ се унищожаваше. Данѣкътъ за воденицата на *Славей Недѣлковъ*, която сега е запуснута, десетѣкътъ за бостаня, както и данѣцитѣ: *ресуми-ниабетъ*, *ресуми-арузь*, *ресуми-дешибанъ*, *ресуми-тапуй-земинъ*, — всички тѣзи данѣци и десетѣкъ, събрани на купъ и прибавени къмъ други, съставятъ една обща сума отъ 5,000 сребърни акчета. Сумата

по тоя начинъ е записана и въ подробнитѣ списъци на правителството. Тази сума, прибавена къмъ главната обща сума, се възкачва като *зияметъ* на 19,488 *сребърни акчета*. Отъ тѣхъ 6,000 *акчета* се изваждатъ и се прѣдаватъ на пенсионера *Яхи Хасановъ*. А остатъкътъ на общата сума се записва за смѣтка на неговитѣ съучастници-другари. Въ с. *Пороминово* живѣли заедно мюсουλмани и християни и тамъ имало отдѣлни *мюселмски бащинии*. Числото на живѣещитѣ тамъ селяни е точно опрѣдѣлено и записано. Село *Пороминъ* годишно дава чисто пшенично брашно (кендумъ) и десетъкъ отъ ориза, нареченъ *ашари-чалтъкчийнъ*. А юрушката община, която е въ това село и е наречена *Джемаати-юрукчийнъ*, дава слѣднитѣ налози: *смѣсено жито (махлюдъ)*, *ресуми-децибанъ* и *ресуми-тапуй-земинъ*. Общата сума отъ доходитѣ на това село възлиза, споредъ както е записано въ подробния списъкъ на правителството, на 4510 *акчета*. Тази сума, като се прибави къмъ общия главенъ тефтеръ, се възкачва на 12,990 *акчета*. Отъ тѣхъ 9,550 *акчета* се изваждатъ за пенсията на каймакамина *Мири Мехмедъ Нури*. А останалата сума се записва за смѣтка на неговитѣ другари-съучастници.

Жителитѣ отъ с. *Баланово* и отъ подвѣдомственитѣ тамъ *бащинии* даватъ въ натура и въ пари годишно слѣднитѣ данъци: *испенчъ-ресуми*, *чисто пшенично жито (кендумъ)*, *смѣсено жито (махлюдъ)*, *ресуми-ниябетъ*, половината отъ *ресуми-арузъ*, *ресуми-децибанъ* и *ресуми-тапуй-земинъ*. Сумата отъ тѣзи данъци възлиза на 16,917 *сребърни акчета*, записани словомъ въ общия главенъ правителственъ тефтеръ и въ частния тефтеръ на императорската архива. Жителитѣ отъ с. *Слано*, *Дупнишка* нахия сж повечето рая-християни и малко мюсουλмани. А населението, което живѣе въ подвѣдомственитѣ тамъ *бащинии*, състои само отъ рая-християни. Земитѣ, имотитѣ и чифлицитѣ, които се намиратъ въ това село, се облагатъ съ правителствени налози и съ данъцитѣ: *ханнѣ-мюселм-акчеси*, *ресуми-испенчъ*, *ресуми-кендумъ*, *ресуми-махлюдъ*, *ресуми-ниябетъ*, *ресуми-арузъ*, *ресуми-децибанъ* и *ресуми-тапуй-земинъ*. Сумата, която се събира отъ тѣзи данъци прѣзъ годината, възлиза на 5,722 *сребърни акчета*. Тази сума подробно е означена въ тефтеря на правителството. А въ общия главенъ тефтеръ тя се прибавя къмъ други суми и възлиза като *зияметъ* на 20,843 *акчета*. Отъ тѣхъ 2,206 *акчета* се изваждатъ и прѣдаватъ на пенсионера *Хасанъ Шабановъ*. А останалата сума е забѣлѣзана въ смѣткитѣ на неговитѣ другари-съучастници.

Отъ горнитѣ обяснения, отбѣлѣзани въ правителственитѣ тефтери, се доказва, че недвижимитѣ имоти, които се владѣятъ отъ Рилския манастиръ *Св. Иванъ*, състоятъ отъ слѣднитѣ земи: 1) една ливада въ *Иоакимова*; 2) една нива въ *Балта*; 3) една нива въ *Крушата*; 4) една нива, сега запустѣла, въ *Новото дере*; 5) една нива въ *Павловъ долъ*; 6) една нива въ *Богоро-*

дица; 7) една нива въ *Църквище*; 8) единъ кошерьъ съ пчели за медъ и една ливада въ *Ливадище*; 9) една запустѣла ливада въ *Осоя*; 10) една нива въ *Стругарчсвѣ долъ*; 11) една ливада въ *Сърбейца*; 12) една ливада въ *Добрева постница*; 13) една ливада, сега запустѣла, въ *Осоя*; 14) едно лозе и единъ бостанъ въ *Орлица*; 15) едно лозе и единъ кошерьъ се пчели за медъ въ *Стоилица*; 16) едно лозе и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Фрудуманъ*; 17) една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Шипочанъ*; 18) единъ кошерьъ съ пчели за медъ, сега запустѣлъ, въ *Струма*; 19) единъ кошерьъ съ пчели за медъ въ *Елисейна рѣка* и 20) една нива въ *Черквище*.

Освѣнъ тѣзи имоти Рилскиятъ манастиръ владѣе стари воденици и лозя, за които не плаща никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Подъ вѣдомството на това село се намиратъ и слѣднитѣ имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди; три воденици на вода, едно старо лозе, едно ново лозе, друго старо лозе, пакъ старо лозе и четире други лозя въ мѣстността *Ушитъ*. Сжщо тѣй Рилскиятъ манастиръ владѣе въ с. *Пороминъ* разни недвижими имоти и земи, за които не плаща никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тия имоти сж: четире мелници, двѣ валявици, три воденици въ сжщата мѣстность, единъ бостанъ, лежащъ до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемии* и други три обикновени ниви. Освѣнъ това Рилскиятъ манастиръ притежава лозя, воденици и ниви, за които е длъженъ да плаща данъци. Тия имоти сж: единъ чифликъ въ землището на с. *Баланово*, който се владѣе отъ монаситѣ на манастиря; десетъкъ за него се дава на спяхята; въ с. *Славо* лежи една манастирска нива, която се владѣла отъ *Деридъ-Бали Бей*; десетъкъ за нея се плаща на чинвника по земитѣ.

У монаситѣ отъ тоя манастиръ се пазятъ важни стари прѣдмети и свещени актове, издадени отъ първитѣ велики султани, дори отъ султанъ *Худа-вендигяръ*. Тѣзи стари грамоти по съдържание хармониратъ напълно съ старитѣ правителствени тефтери. Споредъ тѣзи грамоти, отбѣлѣзано е въ аналитѣ на тия тефтери, че манастирскитѣ имоти: земи, лозя, воденици, градини, бостани, ливади и ниви — не плащали никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Само данъкътъ за пчелитѣ, *ресуми-гювара*, се изплащалъ отъ старо врѣме и до сега. Това нагледно се твърди отъ забѣлжкитѣ, писани въ старитѣ правителствени тефтери. Монаситѣ отъ тоя манастиръ били осигурени и не плащали тежки и обикновени данъци, *аварисъ-диваниѣ* и *текялифи-урфие*. А въ новитѣ правителствени тефтери и сега се твърди, че недвижимитѣ имоти на манастиря, като лозя, градини, бостани, воденици, валявици, ливади, ниви и земи, отпослѣ изкопани съ брадва, не били облагани съ никакъвъ правителственъ данъкъ и десетъкъ. Въ старитѣ правителствени тефтери ясно се вижда, че манастирскитѣ имоти били привилегировани и освободени отъ данъци. Поради

това тѣ били отбѣлѣзани за такива и въ новитѣ правителствени книжа. Ако монаситѣ на тоя монастирь биха обработвали чужди земи, лежащи подѣ нѣкой тимарѣ, биха стопанисвали подобни земи като своя собственостъ или биха ги взели подѣ залогѣ, тѣ били длѣжни за тѣхѣ, да изплащатѣ данѣци и десетѣкъ на чиновника по земитѣ. Това обстоятелство така било записано въ старитѣ правителствени тефтери и така се регистрирало и въ новитѣ. По-сетнѣ монаситѣ, слѣдѣ като разработятѣ тѣзи чужди и подвѣдомствени земи, били длѣжни да плащатѣ законенѣ десетѣкъ на чиновника по земитѣ.

Съгласно съ горѣ-изложеното и възъ основа на правата и привилегиитѣ, съ които се ползувалѣ Рилскитѣ монастирь, — послѣдниятѣ ималѣ пълно законно право да владѣе всички свои имоти, воденици, градини, бостани, ливади, ниви и др., безѣ да е задѣлженѣ да плаща нѣкакѣвъ данѣкъ и десетѣкъ на правителството. Монаситѣ, които притежавали на свое име монастирския чифликѣ, що лежи въ землището на с. *Баланово*, сѣ длѣжни да плащатѣ законенѣ десетѣкъ отѣ произведенията му на надлежния спяхия. Подобно и за нивата, която се владѣе отѣ тѣхѣ и която лежи въ с. *Слатина*, трѣба да се плаща десетѣкъ на чиновника по земитѣ. Слѣдователно, както десетѣкътѣ отѣ казания монастирския чифликѣ, тѣй и десетѣкътѣ отѣ монастирската нива трѣба безусловно да се изплаща на надлежния спяхия. Но произведенията отѣ чифлика и отѣ нивата ще се получаватѣ направо отѣ монаситѣ и ще се вписватѣ като приходѣ на речения монастирь. Приходитѣ и данѣцитѣ, които ще се събиратѣ отѣ с. *Рила* и отѣ подвѣдомственитѣ тамѣ *бащинии*, ще принадлежатѣ на пенсионера *Хасанѣ Исмаиловѣ* и на неговитѣ другари-съучастници. А приходитѣ и данѣцитѣ отѣ с. *Пороминѣ* и отѣ подвѣдомственитѣ му *бащинии* ще принадлежатѣ на *Мири Мехмедѣ Нури* (каймакамѣ) и на неговитѣ съучастници-другари. Онѣзи данѣци и приходи, що има да се събиратѣ отѣ с. *Баланово* и отѣ подвѣдомственитѣ му *бащинии*, ще се получаватѣ направо отѣ императорското ми съкровище. А приходитѣ и данѣцитѣ, що има да се събиратѣ отѣ с. *Славо* и отѣ подвѣдомственитѣ му *бащинии*, ще принадлежатѣ на пенсионера *Хасанѣ Шабановѣ* и на неговитѣ другари-съучастници.

Отѣ тоя кратѣкъ докладѣ, който ми се прѣдстави отѣ главния управителѣ на финанситѣ (*емини дефтердарѣ*) *Али Реуфѣ*, азѣ разбрахѣ, какво е истинското положение на монаситѣ отѣ Рилския монастирь. Десетѣкътѣ отѣ всички зиямети, тимарѣ-спяхии, както и отѣ отдѣлнитѣ мукати, дѣто функциониратѣ военни-офицерски учрѣждания, каквито има въ цѣлата армия на империята ми, — този десетѣкъ ще се получава отѣ моитѣ респективни чиновници, на десетѣ едно или на стотѣхѣ десетѣ. Такова рѣшение за тоя важенѣ въпросѣ било взето отѣ специалния съвѣтъ, който заседава въ министерството на правосъдието,

и въ такъвъ смисълъ билъ издаденъ височайшиятъ ми актъ, съ който се дава заповѣдъ за дѣйствиe. Вие, г. г. кадии, наиби, мюфтии и мои държавни чиновници, сте длъжни да дѣйствувате по тоя прѣдметъ честно и добросъвѣстно. Старайте се да насочвате своитѣ разпоредби и дѣяния по онзи правъ пѣтъ, който ви е начертанъ отъ моето царско дефтерхане и отъ министра на горитѣ и планинитѣ.

Недвижимитѣ имоти на манастиря *Св. Отецъ* състоятъ отъ слѣднитѣ земи: 1) една ливада въ *Иоакимова*; 2) една нива въ *Балта*; 3) една нива въ *Круиата*; 4) една нива, сега запустѣла, въ *Ново дере*; 5) една нива въ *Павловъ долъ*; 6) една нива въ *Богородица*; 7) една нива въ *Църквище*; 8) една ливада и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Ливадище*; 9) една ливада въ *Стругарчевъ долъ*; 10) една ливада въ *Сърбейца*; 11) една ливада въ *Добрева постчица*; 12) една ливада, запустѣла, въ *Суца*; 13) едно лозе и единъ бостанъ въ *Орлицата*; 14) едно лозе и единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Стоилица*; 15) едно лозе и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Черква*; 16) една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели за медъ въ *Шипочанъ*; 17) единъ кошеръ съ пчели за медъ, сега запустѣлъ въ *Струма*; 18) единъ кошеръ съ пчели за медъ въ *Елисейна-ръка*, 19) една нива въ *Черквище*.

Рилскиятъ манастиръ владѣе отъ старо врѣме въ с. *Рила* воденици и лозя, за които не плащаль данѣкъ и десетѣкъ. Манастирътъ притежава въ сѣщото село и слѣднитѣ имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди; три воденици на рѣката; а въ мѣстността *Ушитъ* лежатъ: едно старо лозе, едно ново лозе и други четири лозя. Въ землището на с. *Пороминъ* Рилскиятъ манастиръ владѣе недвижими имоти, за които не плащаль данѣкъ и десетѣкъ. Тѣзи имоти сж: четири воденици, двѣ валявици, три ливади, единъ бостанъ близо до самата воденица, двѣ ниви, наречени *келемиш* и други три обикновени ниви.

Освѣнъ тия имоти Рилскиятъ манастиръ владѣе и други, за които трѣба да изплаща данѣкъ и десетѣкъ. Тѣ сж слѣднитѣ: единъ манастирски чифликъ въ с. *Баланово*, чийто десетѣкъ се изплаща на спахията; въ с. *Славо* една манастирски нива, която се притежавала отъ *Деридъ-Бали бей*; десетѣкъ за нея ще се изплаща на чиновника по земитѣ.

Въ рѣцѣтъ на монаситѣ отъ Рилския манастиръ се пазятъ стари свещени грамоти и нови султански фермани, издадени отъ врѣмето на султанъ *Худа-вендигяръ*. Старитѣ свещени грамоти по съдържание напълно хармониратъ съ султанскитѣ свещени актове. Тѣзи актове сж регистрирани въ старото императорско дефтерхане и иматъ сила на законъ. Въ тѣхъ е писано дословно, че всички манастирски недвижими имоти — лозя, воденици, градини, ливади, ниви и пр., били привилегировани, освободени отъ всѣкакви налози и не плащали на правителството никакъвъ данѣкъ

и десетъкъ. Само данъкътъ за пчелитѣ, *ресуми-гювара*, отъ най-старо врѣме дори до сега се плащаль, както е забѣлѣзано въ старата архива. Монаситѣ били освободени и обезпечени, като не плащали на правителството никакви тежки данъци, *аварис-диваниѣ* и *текялифи-урфиѣ*.

Даже и сега въ новитѣ правителствени тефтери, споредъ горѣ-изложеното, е записано, че недвижимитѣ имоти на Рилския манастирь — лозя, воденици, градини, валявици, бостани, ниви и земи, наново изкопани съ брадви — се считатъ за привилегировани и свободни отъ даждия, както се считали и въ най-старо врѣме. Ако монаситѣ отсетнѣ биха обработвали чужди земи, стоящи подъ нѣкой тимарь, биха придобили надъ тѣхъ пълна собственостъ, биха ги присвоили като залогъ, — въ подобенъ случай тѣ били длѣжни да изплащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. Това било писано въ анализѣ на старитѣ правителствени тефтери, споредъ които трѣбало да се дѣйствува и за напрѣдъ. Така, щомъ монаситѣ биха обработвали подобни земи, тѣ безусловно сж длѣжни да плащатъ законенъ десетъкъ ни чиновника по земитѣ. Рилскиятъ манастирь, опирайки се на своитѣ права и прерогативи, може и има пълно право да присъединява такива земи къмъ своитѣ стари недвижими имоти: лозя, воденици, бостани и ниви. Но ако речениятъ манастирь иска да не плаща за тѣхъ данъкъ и десетъкъ на правителството, този родъ земи могатъ да се владѣятъ само отъ името на монаситѣ и по тоя начинъ тѣ ще могатъ да се считатъ по право за манастирски имоти, какъвто е манастирскиятъ чифликъ въ с. *Баланово*. Десетъкъ отъ произведенията на подобенъ родъ земи ще се изплаща на спяхията. А десетъкътъ отъ манастирската нива, що лежи въ с. *Славо*, ще се изплаща на чиновника по земитѣ.

Отъ горѣ-изложеното се удостовѣрява напълно, че монаситѣ отъ Рилския манастирь иматъ пълно неограничено право да владѣятъ както въпросния чифликъ въ с. *Баланово*, така и нивата, лежаща въ с. *Славо*, но съ условие, че ще изплащатъ законенъ десетъкъ на спяхията. Произведенията отъ чифлика и отъ нивата ще се прибиратъ отъ сжщитѣ монаси, които ще се считатъ и за пълни стопани. Отъ тоя начинъ на дѣйствие може да се извади слѣдното заключение: манастирскиятъ чифликъ въ с. *Баланово* и манастирската нива въ с. *Славо*, споредъ закона, се считатъ за *райтски земи*, подвѣдомствени на нѣкой тимарь — спяхия. Но монаситѣ отъ манастиря иматъ пълна свобода да ги владѣятъ като своя собственостъ, при условие, че тѣ, съгласно съ танзимата и наредбитѣ, изработени отъ специални чиновници по правосъдието, ще изплащатъ законенъ десетъкъ, на десетъ едно отъ произведенията имъ. По-голѣмъ десетъкъ отъ десетъ едно и по-голѣма сума не позволявамъ никому да взима и получава. Мжченията и насилията безусловно се забраняватъ.

Ти, велики ми мушире, трѣба по дългъ да обърнешъ сериозно внимание на тоя въпросъ и да изпълнявашъ честно и акуратно своитѣ високи задължения. За тази именно цѣль издадохъ настоящия си ферманъ. Щомъ го получишъ, заповѣдвамъ ти да дѣйствувашъ достойно и честно, както ти прѣдписвамъ. На тоя мой свещенъ актъ ти си дълженъ да се покорявашъ.

Тѣй да знаешъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиниѣ днесъ, първитѣ дни на мѣсецъ Ребби-юл-евель 1258 г. отъ егира (1 Априль 1842 год. отъ Р. Хр.).

71.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ. — Заповѣдъ до Дупнишкия кадия, да не допуша царски войници или военачалници да квартируватъ въ митрополитски домъ.

1261 год. 1 Ребби-юл-ахъръ (1845 год. 1 Априль).

До високо-просвѣтения, великодушень и справедливъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ продѣлжи твоята просвѣтена дѣйность!

Отъ съдържанието на тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, който ще получишъ, ще узнаешъ, че Цариградскитѣ гръцки патриархъ и синодалниятъ му съвѣтъ, състоящъ отъ митрополити, живѣещи въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ, сж подали до моя императорски диванъ една подпечатана просба.

Въ тази просба се изтъква, че въ текста на царскитѣ берати, които притежаватъ митрополититѣ, изрично е писано за правата и привилегиитѣ, съ които архиереитѣ ще се ползуватъ. Между другитѣ права, дадени тѣмъ, се споменува и правото за освобождение отъ кватиренъ данѣкъ (*конак-теклифи*) палатитѣ, въ които живѣятъ самитѣ митрополити. Въ тѣзи палати е забранено да влизатъ мѣстнитѣ власти и да настаняватъ на сила царски войници и други правителствени служители.

Сега обаче митрополитѣтъ на Рилския манастиръ, Дупнишка каза, спадащъ подъ юрисдикцията на Цариградската патриаршия, се оплакалъ, че въ неговия митрополитски домъ на сила били настанени като квартиранти разни царски войници и военачалници.

Съ това насилие мѣстнитѣ власти нарочно нарушавали неговитѣ права, за туй той моли императорския диванъ да му се издаде височайша заповѣдъ за прѣмахването на подобни беззакония.

Просбата се прие и за справка се изпрати въ управата на старата регистратура, *кадинъ дефтерлеринѣ*, съ заповѣдъ да ми се докладва на кратко старото положение по тоя въпросъ.

Управата на старата архива, като извлича единъ деркенаръ, долага, че въ текста на високитѣ царски берати, които били давани на архиереитѣ, дѣйствително сж вписани и условията, при които имъ сж дадени привилегии, и че тѣхнитѣ палати били неприкосновени и освободени отъ всѣкаквъ квартиренъ данѣкъ. Въ заключение, управата на архивата е на мнѣние да се уважи молбата на митрополита, да му се издаде исканиятъ императорски актъ, по силата на който да могатъ се спре насилията и принужденията, вършени отъ страна на мѣстната властъ.

Прочее, ти, като кадия на поменатата каза, си дълженъ да вземешъ строги мѣрки за прѣмахване всички онѣзи беззакония, които се вършатъ по тоя въпросъ. Ако е истина това, което ми се съобщава отъ тамъ, заповѣдвамъ ти да не допускашъ никакво насилствено нахлуване въ речения манастиръ и въ неговитѣ имѣния, защото иначе ти ще нарушишъ традиционнитѣ права на митрополититѣ. За тази цѣль благоволихъ да издамъ тоя си височайши ферманъ. Прочее, щомъ го получишъ, ти трѣба да постъпишъ въ случая точно споредъ съдържанието му.

Тѣй да знаешъ, тѣй да дѣйствувашъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми свещени знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски актъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантиние днесъ, първитѣ дни на мѣсець Ребби-юл-ахъръ 1261 год. отъ егира (1 Априлъ 1845 год. Р. Хр.).

72.

ГІРѢПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Костантиние отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ. — Разрѣшава се свободно цѣтуване изъ Румелия на търговеца Аргирій Загаралий, руски подданикъ. — Прѣписътъ не е завѣренъ.

1264 год. 1 Джемази-юл-ахъръ (1848 год. 23 Априлъ).

До високо-просвѣтения, достоенъ и справедливъ кадия на прѣстолния ми градъ Стамбулъ, както и до всички кадии, наиби и мюфтии на казитѣ, лежащи по пѣтя и въ мѣстноститѣ, прѣзъ които ще минава речениятъ търговецъ. Нека Всевишниятъ възвеличи вашата слава и мощъ!

Сжщо и до всичкитѣ ми административни, акцизни началници и управители на митници. Дано Богъ ви даде слава и мощъ!

Отъ съдържанието на тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми свещени знакове, който ще ви пристигне, ще узнаете слѣдното. —

Рускиятъ търговецъ *Аргирий Загаралий* сторилъ намѣрение, поради търговски операции, да пѣтува отъ Цариградъ въ посока къмъ Румелия за Пловдивския санджакъ. Рускиятъ извънреденъ посланикъ, г-нъ Дибеговъ, който е изпратенъ отъ Негово Императорско Величество руския царъ въ градъ Одринъ и който прѣбивава въ прѣстолния ми градъ, съ рапортъ донася до моя императорски диванъ и ме моли да издамъ на руския търговецъ, речения Аргирий, единъ височайши царски актъ, въ видъ на пѣтно тескере за свободно пѣтуване въ империята ми.

Тази молба на руския посланикъ се изпрати за справка въ старитѣ правителствени регистри. Отъ справката и краткото извлѣчение, което ми се прѣдстави, се указа, че рускиятъ подданици-търговци, било лично, било чрѣзъ свои довѣрени лица, могли и били свободни да търгуватъ въ обширната ми империя съ всѣкакви земни произведения, индустриални издѣлия и търговски стоки. Тѣзи стоки тѣ могли не само да ги изнасятъ на вънъ за проданъ, ами още да ги продаватъ и въ вжтрѣшността на империята ми, дѣто свободно могли да търгуватъ. Рускиятъ търговецъ имали прѣимуществото да купуватъ, продаватъ и търгуватъ съ всѣкакви мѣстни, руски и чуждестранни индустриални стоки и земни произведения. На рускиятъ подданици или на тѣхнитѣ хора се позволявало да дебаркиратъ отъ корабитѣ своитѣ стоки, съ право да могатъ и да ги транспортиратъ въ всѣко отоманско пристанище. За стокитѣ и произведенията, принадлежащи на рускиятъ търговци, стопанитѣ имъ имали право изведнѣжъ да ги изкарватъ на сухо и да ги разнасятъ за проданъ въ вжтрѣшността на империята ми. За тѣзи стоки рускиятъ подданици не били длѣжни да изплащатъ повече мито и данѣкъ отъ онази сума, която доброволно и отъ двѣтѣ страни е уговорена да се изплаща. Нито отъ купувача, нито отъ продавача държавнитѣ ми служители не трѣба никакъ да изискватъ слѣднитѣ данѣци: *ресуми муруриѣ* (налогъ за пѣтуване), *ресуми бедаатъ* (налогъ за нововедение), *ресуми ихтисабие* (право за мѣрене) и др. подобни. А за стоки, които рускиятъ подданици биха експортирали извънъ прѣдѣлитѣ на империята ми, правителството ми ще взима само мито, по стария установенъ редъ, въ деня, когато стокитѣ бждатъ натоварени въ корабитѣ. Слѣдователно, митото за товарене на кораби не трѣба да прѣвишава повече отъ 3⁰/₁₀; а правото за трѣгване на натоварени кораби, наречено *ресуми рефте*, ще бжде 9⁰/₁₀ и само тогава ще се плаща, когато стокитѣ пристигнатъ вжтрѣ въ едно пристанище. Тоя данѣкъ се нарича още *ресуми емриѣ*. Въ случай, че Високата порта чрѣзъ своитѣ финансови чиновници би взела направо отъ рускиятъ търговци или посрѣдствено отъ други лица, въ готови пари или въ книжни монети, по-голѣмъ данѣкъ отъ 9⁰/₁₀, — въ такъвъ случай сключениятъ между насъ и Рус-

ката държава търговски трактатъ се нарушава; за това взетиятъ по-голъмъ налогъ трѣба да се възвърне обратно на лицата, продавачи или купувачи, отъ които първоначално се е взелъ. При натоварване стокитѣ въ кораби, въ пристанищата, или пъкъ въ мѣстата, дѣто стоката била разтоварена и изкарана на сухо, по-прѣди се взимало мито, *ресуми емриѣ*, 9⁰/₁₀. А сега на всичкитѣ руски стоки ще се взима мито само 3⁰/₁₀, както бѣ стариятъ данѣкъ, който се казва *ресуми рефте*. За земни произведения, индустриални издѣлия и други търговски стоки, които се произвеждатъ въ Руската империя или въ други чуждестранни държави и които биха принадлежали на руски подданици, — държавата ми ще получава като право за вносъ, наречено *ресуми итхалиѣ*, 3⁰/₁₀, както това се практикувало и по-прѣди.

Рускитѣ търговски стоки, индустриални издѣлия и земни произведения могатъ свободно на всѣкъдѣ въ империята ми да се разнасятъ и разпродаватъ. Стокитѣ, които се внасятъ отъ рускитѣ подданици, ще плащатъ 1⁰/₁₀, като вносно право, *ресуми дахалиѣ*.

Рускитѣ търговци и тѣхнитѣ хора могатъ да изкарватъ стокитѣ си на сухо, дѣто тѣ сж пристигнали; но ако желаятъ, тѣ могатъ да ги прѣнасятъ и въ вѣтрѣшността на империята ми и да ги продаватъ тамъ на когото искатъ. За напрѣдъ рускитѣ търговци ще изплащатъ единъ допълнителенъ данѣкъ отъ 2⁰/₁₀. А когато подданицитѣ на руската империя биха купили стоки и произведения изъ вѣтрѣшността на империята ми, рускитѣ търговци иматъ право и сж свободни да ги прѣнасятъ въ мѣстата, дѣто постоянно живѣятъ. Въ другитѣ мѣста на империята ми, дѣто тѣ нѣматъ установени кантори, тѣ сж свободни да търгуватъ, да водятъ амбулантна търговия, да продаватъ и да купуватъ всѣкакви стоки, да ги прѣнасятъ дѣто искатъ, да ги продаватъ и да се занимаватъ съ вѣтрѣшна търговия. Съ една рѣчь, подданицитѣ и търговцитѣ на Руската империя се ползватъ съ най-широки права, като на най-облагодѣтелствувана държава. Защото съ такива права се ползватъ и османскитѣ търговци, които търгуватъ въ Руската империя. Трѣба да знаете, че отъ рускитѣ подданици, слѣдъ като си платятъ установенитѣ налози, друго мито не се взима, тѣй като сега сжествува търговски договоръ, сключенъ между високата ми империя и Руската държава. Този сключенъ договоръ бѣ напечатанъ и разгласенъ на всѣкъдѣ въ обширната ми империя за свѣдѣние и рѣководство на всички. Въ съдържанието на тоя търговски трактатъ вие, г. г. кадии, наби, мюфтии, митнишки управители и други държавни чиновници, ще видите подрѣбно условията ни съ Руската държава. Вие сте длѣжни да постѣпвате споредъ него, като указвате всѣко съдѣйствие и помощъ на речения руски търговецъ, дѣто би пристигналъ. А въ врѣме на негозото пѣтуване, или когато почива въ нѣкоя станция, вие трѣба да не допушате да му се причиняватъ неприятности и насилия и да се изискватъ отъ него, въпрѣки сключения

трактатъ, данъка *джизиѣ* и други нѣкакви налози и такси. Съ една рѣчь, вашата служба ви заставя да вземете строги мѣрки срѣщу всички онѣзи лица, които по единъ или другъ начинъ биха оскърбили, нападнали и малтретирали речения руски търговецъ. Отъ васъ изисквамъ да вземете строги мѣрки, за да го покровителствувате и да осигурите живота, имота и честъта му. Заповѣдвамъ ви още да допуцате поменатия търговецъ да върти свободна търговия по вашитѣ мѣста, като внимавате, щото дѣйствията ви да се съобразяватъ точно съ формалноститѣ, написани въ текста на сключения трактатъ и подробно изложени погорѣ. Отъ тоя търговецъ ще изисквате само онѣзи данъци и права, които изрично сж указани въ тоя трактатъ. Въ случай, че вие бихте изисквали повече данъци отъ опрѣдѣлениѣ и бихте взели отъ него дори едно акче или ботка, знайте, че въ такъвъ случай не само ще се вземе отъ васъ двойно и тройно взетата сума и ще се повърне на лицето, отъ което се е взела, ами още лицата, които биха се осмѣлили на такива прѣстѣпни дѣяния, ще си навлѣкатъ голѣми бѣди, а като отговорни лица ще се теглятъ подъ сждъ и слѣдствие. Старайте се и дѣйствайте споредъ както ви заповѣдвамъ. Особно усърдие искамъ отъ васъ при изпълняването на тоя ми височайши ферманъ. Знайте още, че азъ нарочно издадохъ настоящия си актъ и желая да постѣпвате точно споредъ съдържанието му.

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми царски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на този ми царски ферманъ.

Написа се въ прѣстолния ми градъ Костантиниѣ днесъ, 1 Джемази-юл-ахъръ 1264 г. отъ егира (23 Априлъ 1848 г. Р. Хр.).

73.

БЕРАТЬ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ и врженъ на архiereя А в к с е н т и й по случай назначението му за канонически митрополитъ на Велешката епархия.

1264 год. 15 Реджебъ (1848 год. 6 Юний).

Да се издаде и напише тоя ми славенъ, свещенъ височайши царски берать, причината е слѣдната. —

Архиереягъ *Теоклитъ*, който до сега бѣ канонически митрополитъ на Велешката епархия, подвѣдомствена на Цариградската гръцка патриаршия, се прѣмѣстя за митрополитъ на Караферийската епархия. Сега вмѣсто него трѣба да се назначи другъ митрополитъ на овдовѣлата Велешка епархия. Цариградскиятъ

вселенски патриархъ и неговиятъ синодаленъ съвѣтъ, който заседава въ прѣстолния ми славенъ градъ, *Дер-и-сеадетъ*, сж имали общо заседание по избирането митрополитъ на Велешката епархия. Съвѣтътъ въ заседанието си избралъ единодушно за архиерей на Велешката епархия бившия Херцеговински митрополитъ *Авксектий* — лице духовно, вѣрноподанно, достойно и способно да изпълнява архиерейската длъжностъ, както и да управлява дѣлата на раята-християни въ епархията.

Този митрополитъ, като се съгласилъ да изплати необходимия налогъ, нареченъ *ресуми-нешкйишъ*, подава до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана молба, да му издамъ височайши царски бератъ, въ текста на който да се означатъ правата и привилегиитъ му.

Тази молба се прие и се изпрати за справка въ отдѣла на старата архива. Отъ направената справка се установи, че Велешката епархия по-прѣди дѣйствително се управлявала отъ архиерея *Теоклимта*, който се числилъ за неинъ канонически митрополитъ. Данъкътъ на тази епархия, *ресуми-нешкйишъ*, състоялъ отъ 20,000 *сребърни акчета*. Понеже речениятъ митрополитъ *Авксентий* бѣ внесълъ сумата 20,000 *акчета*, затова азъ благоволихъ да му издамъ настоящия височайши царски бератъ.

Заповѣдвамъ, поменатиятъ монахъ Авксентий да управлява Велешката епархия. Всичкото християнско население, мало и голѣмо, както и епископитъ, свещеницитъ, монаситъ, монахинитъ и игуменитъ, които живѣятъ още отъ старо врѣмевъ прѣдѣлитъ на тази епархия, за напредъ ще признаватъ за свой духовенъ началникъ поменатия митрополитъ Авксентий. Това население, що се касае до чисто религиозни дѣла, има право да се обръща къмъ него за съвѣтъ и ще изпълнява всички негови справедливи рѣшения и наставления, когато тѣ сж издадени въ кръга на законитъ. При това населението е длъжно да му се покорява и повинова. Епископитъ на казитъ, които отъ старо врѣме сж били подъ владѣнието на тази епархия, ще признаватъ, съгласно съ религията имъ, за свой митрополитъ Авксентий. Назначаването и отчисляването на епископитъ ще зависи изключително отъ подирния. Никое външно лице нѣма право да се бърка въ дѣлата и въ управлението на митрополита. Сжщо тъй, безъ моя височайша заповѣдъ, никому не се позволява да владѣе частно черквитъ и монастиритъ, намиращи се въ мѣста, които отъ старо врѣме сж били подъ владѣнието на тази епархия. Никому отъ вънъ не позволявамъ да спира поправянето на притежаванитъ отъ старо врѣме черкви и монастири, ако то е било позволено отъ църковенъ сждъ и ако се извършва по стария планъ и по стария стилъ. Безъ мое царско височайше разрѣшение не позволявамъ никому отъ моитъ държавни чиновници, да отива съ бюрултия, да принуждава монаситъ и да нахлува на сила въ монастиритъ и черквитъ ужъ за нѣкаква ревизия, а въ сжщностъ за

лична облага. Когато между християнитѣ се породи споръ за годежъ или за бракоразводъ, митрополитѣтъ опрѣдѣля нѣкого отъ своитѣ замѣстници за помирителъ. Намѣсата на чужди лица въ подобни разпри не се позволява. Ако нѣкой монахъ или раяхристиянинъ, който се е поминалъ, приживѣ е завѣщаль нѣщо въ полза на патриарха, на митрополита и на епископитѣ, подобно завѣщание е валидно и трѣба да се приема. Свидѣтелитѣ-християни по тоя въпросъ, споредъ шериата, се допушта да се изслушватъ отъ сѣда и тѣхнитѣ показания се приематъ.

Ако нѣкой отъ епископитѣ, монаситѣ, свещеницитѣ, монахинитѣ и всички други духовни лица, които живѣятъ въ прѣдѣлитѣ на тази епархия, се обвини въ прѣстѣпление противъ тѣхнитѣ религиозни обреди, обвиняемото лице ще бѣде наказано съ тѣхния номоканонъ, безъ обаче наказанието му да излиза вънъ отъ кръга, прѣдвиденъ въ императорския ми углавенъ законъ. Никое външно лице и по никой начинъ не може да спре или да се мѣси за измѣнението на това наказание. Ако нѣкои свещеници или тѣхни замѣстници безъ изричното позволение на митрополита биха извършили вънчаленъ обредъ върху лица християни, който не би противоречаль на тѣхния религиозенъ законъ, наказанието, което се пада на виновнитѣ, ще имъ се наложи и изпълни. Когато отъ или срѣщу митрополититѣ, замѣстницитѣ, тѣхнитѣ хора и епископитѣ се възбуди какъвъ да е процесъ, който има нѣщо общо съ шериата, — такъвъ процесъ не може да се разглежда и рѣшава въ никое провинциално сѣдилище. А подобни процеси могатъ да се прѣпращатъ въ Цариградъ, за да се разгледатъ въ присѣдството на шейх-ул-исляма. Забранява се на мѣстнитѣ сѣдебни власти да призоваватъ на сѣдъ странитѣ тогава, когато тѣ присѣдствуватъ въ Цариградъ при разглеждането на своитѣ дѣла. Никой нѣма право да забранява на отсѣдствуещитѣ духовни лица, да си назначаватъ свои замѣстници. Външни ходатайства и молби, заявени съ единъ заплашителенъ тонъ, за назначението на нѣкой монахъ за епископъ, не могатъ по никой начинъ да се приематъ и уважаватъ. Спрѣмо единъ митрополитъ не се позволява никакво насилие и заплашване, за да се накара той да отчисли тоя или оня свещеникъ отъ еди-коя си черква и да прѣдаде тая черква на другъ свещеникъ. Въ случай, че поменатиятъ митрополитъ, съгласно с шариата законъ и споредъ изискванията на берата му, има право да събира годишни правителствени данъци, които биха дължали епископитѣ, свещеницитѣ, монаситѣ и другитѣ християни, за събирането на тѣзи данъчни суми митрополитѣтъ има право да назначава свои хора за замѣстници и да иска отъ сѣдебнитѣ и административно-полицейскитѣ власти съдѣйствие за събирането имъ. Правителствени тѣ данъци, които годишно трѣба да изплащатъ раята-християни, както ги изплащатъ отъ старо врѣме, а тѣй сѣщо и наложитѣ: *тесадук-акчелери*, *никях-акчелери*, *ресуми-манастирлери* и други, като *душ-патриарх-лѣги* и *митрополит-ресуми*, трѣба, съгласно съ берата, да

се изплащатъ безъ всѣко противорѣчие и съпротивление. Ако нѣкои монаси и свещеници, които се отказали за винаги отъ земния суетенъ миръ, биха пжтували отъ една страна въ друга и биха разпространявали между прѣстолюдието революционни идеи, такива монаси се спиратъ и не се допускатъ да пжтуватъ дѣто си щатъ, защото това би противорѣчило на тѣхната религия. Митрополитътъ може, съгласно съ тѣхната религия и въз основа на правата си, да задържи такива монаси, да ги наказва и да ги възвръща обратно въ онѣзи стари манастири, дѣто тѣ по-прѣди сж живѣли. Съ позволенieto на митрополита нѣкои свещеници и монаси могатъ да отиватъ въ частнитѣ домове на християнитѣ и тамъ да извършватъ религиознитѣ обреди. Намиращитѣ се при тѣхъ стари закони и правилници не могатъ да имъ се отнематъ нито отъ кадията, нито отъ наби́на, нито отъ мютевелията, нито отъ държавнитѣ чиновници. На тѣзи духовни лица не може по никой начинъ да се прѣчи при изпълнение на тѣзи обреди.

Разглеждането, провѣряването и рѣшаването на всички частни духовни дѣла на християнитѣ, живѣещи въ славната ми столица и въ провинцията, зависятъ не отъ едноличната власт на патриарха, а отъ общия архиерейски съвѣтъ, който прѣбивава въ прѣстолния ми градъ. Сжщо и прѣглеждането на отчетнитѣ приходо-разходни книги на манастиритѣ и черквитѣ става отъ сжщия архиерейски съвѣтъ. Митрополитскиятъ съвѣтъ поржчителствува прѣдъ императорския ми диванъ за мирното живѣне на раята-християни въ империята ми. По тоя начинъ и паричнитѣ суми, които биха се взели съ записъ въ заемъ за нѣкой манастиръ, се потвърждаватъ съ печатитѣ, изработени отъ мѣстнитѣ епархиални митрополити, за да иматъ сила на автентиченъ сѣдебенъ актъ. Отъ сега за напредъ, духовнитѣ общини на манастиритѣ за да бждатъ обезпечени отъ всѣкакво злоупотрѣбление и насилие, тѣхнитѣ манастирски официални печати ще се възлагатъ за пазене на епархиалната община, за да не може никое частно лице да се ползува отъ тѣхъ, нито да нахлува на сила въ манастирскитѣ недвижими имоти. Въ старо врѣме официалниятъ печатъ на патриаршията, наречена *кешишъ-хане*, се възлагалъ за пазене на митрополитския съвѣтъ. По тоя начинъ и сега речениятъ официаленъ печатъ е билъ възложенъ за пазене въ общината. Но тъй като архиерейскиятъ съвѣтъ, който заседава въ прѣстолния ми градъ Стамбулъ, се именува *митрополитска община*, затова печатътъ се прѣдава за пазене въ ржцѣтъ на онзи митрополитъ, който измежду тѣхъ по изборъ има най-вече гласове на довѣрие. Молбитѣ и другитѣ дѣловни книжа, които сж скрѣпени съ печата на митрополитския съвѣтъ и на *кешишъ-хането*, иматъ сила на рѣшение, като актове законни и валидни.

Какъвто и да е билъ рапортъ, такриръ, рѣшение, взети по чисто религиозни дѣла, — привителството ми ще ги приема за валидни и ще ги изпълнява веднага. Въ кжщитѣ на митро-

полититѣ и свещеницитѣ се позволява да се чете *негласно* свещеното евангелие. Моитѣ държавни сановници, като валии, мушири и др. високопоставени служители, сж длѣжни да бждатъ примѣрни въ изпълнението на своитѣ длѣжности. Тѣ не трѣба по никой начинъ да изискватъ отъ раята-християни незаконни парични суми за своя лична облага, казвайки имъ: „вие въ вашитѣ кѣщи имате отдѣлна стая, дѣто четете свещената библия и евангелието, дѣто сте закачили кандило, поставили сте масичка (*скемле*), върху която има сложени икони, закачили сте кадилница, съ която кадите тамянь и смирна, а при това носите въ ржката си тояги; съ тѣзи и други дѣяния вие издавате високъ гласъ и дигате голѣмъ шумъ и тропотъ, — нѣщо, което трѣба безусловно да прѣмахнете и да не правите“. Подобни насилия върху раята-християни абсолютно се забраняватъ и не трѣба да се вършатъ отъ моитѣ служители-чиновници.

По-прѣди бѣхъ издалъ единъ височайши царски актъ, съ който заповѣдвахъ на валиитѣ, на муширитѣ и на другитѣ ми високи чиновници, да се пазятъ да не изискватъ отъ раята-християни несправедно и противъ шерията никакви парични суми, защото за изпълнение на тѣхната религия азъ по-прѣди съмъ разрѣшилъ, още когато бѣхъ издалъ въ ржцѣтъ на митрополититѣ султански берати. Поради тази причина на служителитѣ си строго забранявамъ да изтезаватъ и мжчатъ раята-християни и да се опълчватъ срѣщу правата и привилегиитѣ, които съмъ далъ и които сж писани въ височайшия ми царски ферманъ. Указвайте съдѣйствие на митрополита, на неговитѣ замѣстници и на хората му, които сж командирувани по епархията за събиране правителствени налози отъ раята-християни. Чиновницитѣ ми сж длѣжни да даватъ на митрополитскитѣ хора и потрѣбнитѣ калаузи. Калаузитѣ, като обикалятъ по селата и градоветѣ на епархията, сж свободни да промѣняватъ облѣклата си, да ходятъ инкогнито и да носятъ съ себе си оржие. Моитѣ царски служители-чиновници не трѣба по никой начинъ да се намѣсватъ въ дѣлата на митрополита, съ цѣлъ за грабежъ и за лична материална облага. Не позволявамъ никакъ, щото единъ християнинъ на сила да става мюсулманинъ. При събирането на правителствени дѣнѣци митрополитѣтъ има право да получава отъ данѣкоплатцитѣ-рая вмѣсто пари — платове, дрехи и други прѣдмети. При прѣвоза на тѣзи прѣдмети било въ пѣтнитѣ станции, било по градскитѣ капии, по баждарницитѣ и по пристанищата — управителитѣ-чиновници и тѣхнитѣ хора по митницитѣ не ще получаватъ никакво мито, нито бачъ, нито подаръчно право, нито друго каквото и да било даждие. Сжщо и за събранитѣ отъ митрополитскитѣ хора масла, като „тесадук-акче“, които сж потрѣбни за домашната консумация на митрополита, не трѣба нищо да се изисква. Сжщо, митнишкитѣ управители и други правителствени служители, които изпълняватъ разни служби по градскитѣ капии, по градоветѣ и паланкитѣ, не трѣба да получаватъ нищо за

продукти, като: шира, масло, медъ и други прѣдмети, които сж събирани отъ християнското население и когато тѣ се прѣвозватъ за въ митрополитския палатъ. Лозя, градини и чифлици, принадлежащи на митрополии, на черкви и на монастири, — могатъ свободно да се владѣятъ като вакѣфъ, безъ да имъ прѣпятствува нѣкой отъ вънъ. Сжщо притежаванитѣ отъ старо врѣме като вакѣфъ, ниви, ливади, мелници, аязми, монастири и други подобни имоти, като: кѣщи, дукияни, емляци, вещи, готови пари, едъръ и дребенъ добитѣкъ, могатъ да се владѣятъ отъ вакѣфа, като собственъ имотъ. Въ владѣнието отъ вакѣфа на тѣзи имоти никой отъ вънъ нѣма абсолютно никакво право да се намѣсва. Отчисляването, интернирането и злоупотрѣбението съ властѣта на единъ митрополитъ или епископъ — става само по писменото оплакване и по донесението на валията, на мушира, на кадията и на наибина. Но докато тѣзи оплаквания не бждатъ проучени и провѣрени по сждебенъ редъ отъ мѣстния сждебенъ съвѣтъ и отъ върховния съвѣтъ, съгласно съ *танзимати-хайрие* и съ сждебнитѣ закони; докато не се докаже точно обвинението срѣщу митрополита или епископа и не се издаде за това нужниятъ царски ферманъ, — обвинението не може да се счита за законно и обвиняемиятъ продължава да изпълнява своитѣ обязанности. По това обвинение срѣщу обвиняемия, ако и да има издадена царска заповѣдъ, носяща по-прѣдишна или по-сетнѣшна дата (антидатирана), мѣстната властъ не трѣба да дѣйствува споредъ тая царска заповѣдъ. Защото формалноститѣ за отчисляване на единъ митрополитъ, които се изискватъ, запрѣщаватъ подобно дѣйствие. Нѣкои рая-християни прѣзъ живота си, ако сж завѣщали нѣкой свой имотъ за въ полза на патриарха, на митрополита, на епископа и на черквитѣ, — това тѣхно завѣщание се приема и има сила на законъ. А когато умре завѣщателтъ, завѣщаниятъ прѣдметъ се отнема по сждебно-шериятски редъ отъ настѣдницитѣ и се прѣдава томува, комуто е билъ завѣщанъ. Сжщо, когато се помине нѣкой голѣмецъ-християнинъ или християнка, отъ наслѣдницитѣ по сждебенъ редъ се събиратъ данѣцитѣ, наречени *парусия* и *портасия*.

Раята-християни, епископитѣ, свещеницитѣ, монаситѣ, монахинитѣ и други духовни лица, що живѣятъ въ епархията на митрополита, сж длѣжни да изплащатъ всѣка година правителственитѣ данѣци, налозитѣ: *зарари-каза*, *тесадук-акчелери*, *аязма*, *зитие*, *-панаир-акчелери*, *никях-акчелери* (вънчални обреди за тритѣ брака); така сжщо, отъ всѣко състоятелно домакинство християни се взема по 12 акчета за право на патриарха, а отъ свещеницитѣ годишно по една жълтица за патриарха. Сжщо, всѣко християнско състоятелно домакинство въ годината е длѣжно да изплаща по 12 акчета на митрополита, а отъ всѣки свещеникъ митрополитѣтъ получава по една жълтица въ годината.

Позволено е на раята-християни, когато изплащатъ правителственитѣ данъци, да даватъ вмѣсто пари въ натура жита и други нѣща. При прѣвоза на подобни жита и на дървенитѣ масла не трѣба да се взима отъ моитѣ чиновници никакъвъ данъкъ, нито „бачъ“, нито „гюмрукъ“. Приходитѣ, които се прибиращъ прѣзъ годината отъ черквитѣ и отъ селскитѣ пангари, както и други малки и голѣми приходи — ще се събиратъ за смѣтка на правителството отъ митрополита или отъ неговитѣ замѣстници. Нѣкои чиновници обаче и други авторитетни лица, като прѣдполагали, че съ тѣзи приходи тѣмъ се причинявали врѣди и загуби, осмѣлявали се да вършатъ насилия и да мѣчатъ бѣдната рая. Подобни насилия и мѣчения съвършено забранявамъ. Нѣкои християни прѣзъ сезона, когато се събиратъ правителственитѣ данъци, събирали по-прѣди своитѣ челяди, роднини и семейства и сж започвали да живѣятъ въ една кѣща. По тоя начинъ тѣ се записвали въ правителствения тефтеръ за *една братска община*, казвайки: „*ние живѣемъ въ една кѣща*“. Старайте се да не се причиняватъ загуби на държавната ми хазна, и никому не позволявамъ да се съпротивява и да упорствува въ това. Нѣкои пѣкъ състоятелни лица, като заими, тимариоти, спахии и други, прибирали въ своитѣ чифлици, въ своитѣ кѣшли, въ своитѣ села рая-християни и казвали: „тѣ сж наши кехан, овчари, аргати и момци“. Съ това си дѣйствиетъ тѣ прѣчили за редовното събиране на правителственитѣ данъци отъ раята. Подобно нѣщо за напредъ строго забранявамъ и не допускамъ да се върши отъ никого.

Когато между двама християни се породил нѣкой споръ и двѣтъ страни биха изяви́ли желание, щото тѣхниятъ споръ да се разрѣши отъ митрополита, или отъ неговитѣ замѣстници, — митрополитътъ или замѣстникитѣ му иматъ право каво като сждии да разгледатъ и проучатъ тоя споръ по сжщество. Ако тѣ намѣрятъ, че съгласно съ религията имъ спорешитѣ страни трѣба да положатъ клетва, странитѣ се довеждатъ въ черква и тамъ полагатъ прѣдложената имъ рѣшителна клетва. Ако нѣкоя отъ странитѣ по спорното дѣло би се осждила на *афорозма*, това осжждане не може да бжде оспорвано нито отъ кадитѣ, нито отъ наибитѣ и тѣ нѣматъ право да се намѣсватъ въ тоя споръ. Докато не се получи отъ митрополитътъ надлежно позволение за вѣнчавка, свещеницитѣ отъ неговата епархия не могатъ по никой начинъ да извършватъ вѣнчалния обредъ, макаръ младоженцитѣ, които искатъ да се вѣнчаватъ, и да иматъ право за вѣнчило споредъ тѣхната религия. Раята-християни три пѣти прѣзъ живота си могатъ да стѣпятъ въ бракъ. Повече отъ три брака не се позволява. Не се позволява сжщо на християнина да се развежда съ законната си съпруга, ако за това нѣма законни причини. Сжщо не се позволява на жененъ християнинъ да взима при жива жена друга жена. Това нѣщо въ всѣко отношение е противно на тѣхната религия.

За подобни прѣстѣпления прѣстѣпниците се наказватъ съгласно съ тѣхния религиозенъ законъ. Когато се помине нѣкой епископъ, монахъ, монахиня или друго духовно лице, останалитѣ отъ него имоти: готови пари, вещи, мебели, емляци, коне и други каквито и да е прѣдмети, които иматъ нѣщо общо съ черквата — се получаватъ и прибиратъ за смѣтка на правителството отъ митрополита или отъ неговитѣ замѣстници. Финансовитѣ държавни чиновници, като бейтулмалтъ, касъмтъ, мютевелиитѣ, мефкуфатчиитѣ и други служители, нѣматъ право да се намѣсватъ въ това наслѣдство, да го описватъ въ частния и общия тефтеръ на бейтулмала и да казватъ: „това е нашъ доходъ“.

Свещеницитѣ, които сж извършили противорелигиозенъ бракъ, нѣматъ право да стѣпватъ въ черква; тѣ се считатъ отъ обществото за прѣзрѣни. Гражданскитѣ власти, кадиитѣ, наибитѣ, административнитѣ началници и други авторитетни личности по тоя поводъ нѣматъ абсолютно никакво право да се намѣсватъ въ дѣлата на митрополита и на сила да го накаратъ да отмѣнява наказанията, които той е наложилъ върху нѣкои свещеници. Епископитѣ и свещеницитѣ, които биха указали упорство и не биха изплащали правителственитѣ данъци, се наказватъ, възъ основа на углавния законъ и съобразно съ тѣхния религиозенъ номоканонъ, съ обрѣсване на брадата и косата имъ, отчисляватъ се, отнематъ имъ се енориитѣ и на мѣстото имъ се назначаватъ други духовни лица. Когато пъкъ слѣдва да се накаже нѣкое мирско християнско лице, нему се провождатъ обвинителнитѣ актове, наречени „афорось-кягатлари“. Въ тѣхъ никой нѣма право да се намѣсва отъ вѣнъ. Ако нѣкой християнинъ пожелае да встѣпи въ противорелигиозенъ бракъ и за тази цѣль замине за друго мѣсто да се вѣнчае, тамошната духовна власть не му позволява, докато той не прѣдстави надлежно свидѣтелство отъ общината на родното си мѣсто. Свидѣтели християни могатъ да се изслушватъ и тѣхнитѣ показания се взиматъ подъ внимание, когато тѣ сж засвидѣтелствували за завѣщанието на единъ християнинъ, съ което послѣдниятъ е завѣщалъ една третя часть отъ своя имотъ въ полза на черквитѣ, на манастиритѣ, на патриарха, на митрополита и на епископа. Ако, съгласно съ шериата, трѣба да се арестува отъ властѣта нѣкой епископъ, свещеникъ, монахъ и монахиня, — арестуването се извършва само отъ митрополита. Когато на нѣкои черковни епитропи се прѣглеждатъ смѣткитѣ по прихода и разхода, ако се укаже, че тѣ сж взели и прахосали черковнитѣ приходи, — митрополитътъ има право веднага да ги отчисли и да назначи вмѣсто тѣхъ други честни лица. На митрополита за това дѣйствиє никой нѣма право да му натѣсва и да му прѣпятствува. Безъ съгласието на митрополита не се допушта на никое вѣншно лице, да му се натрапва за слуга на сила и да му казва: „ще ви слугувамъ“. Никой нѣма право да нарушава правата и прерогативитѣ на митрополита. Конетѣ,

мулетата и катъритѣ на митрополита и на неговитѣ хора сж неприкосновени и никой нѣма право да му ги взима и да посяга на тѣхъ. Митрополитскиятъ палатъ е сжщо неприкосновенъ. Никой отъ внѣ като гостъ не може да се натрапва и да квартирува въ митрополитския палатъ. Митрополитътъ има пълно право да носи въ ржката си митрополитска желѣзна патерица, безъ за това да му се прѣпятствува и запрѣщава отъ нѣкои мои чиновници. Държавнитѣ ми чиновници сж длѣжни по служебенъ дългъ да покровителствуватъ митрополита, като му указватъ всѣко съдѣйствие и помощъ, когато той се види въ нужда. Чиновницитѣ ми сж длѣжни да дѣйствуватъ съгласно съ правата и привилегиитѣ, изложени въ текста на тоя ми височайши царски берать, които иматъ сила на законъ.

Митрополитътъ е свободенъ въ своитѣ дѣйствия и може, като свободенъ гражданинъ, да се ползува съ всички дадени нему права и привилегии, както това се практикувало още отъ най-старо врѣме.

Никому ме се позволява да нарушава и да отнема тѣзи права на митрополита. Сжщо никой нѣма право да се мѣси въ неговитѣ дѣла.

Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате!

Честь, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми императорски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски актъ, издаденъ въ прѣтолниа ми славенъ градъ Костантиниѣ днесъ, 15 Реджебъ, 1264 год. отъ егира (6 Юний 1848 год. Р. Хр.).

74.

БЕРАТЬ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ и вржченъ на архиерея Авксентий, по случай назначението му за канонически митрополитъ на Велешката епархия.

1264 год. 30 Реджебъ (1848 год. 21 Юний).

До високо-просвѣтенитѣ, достойни и великодушни кадии на казитѣ, които влизатъ въ епархията на градъ *Велесъ*. Нека Богъ подкрѣпи вашата сждебно-шериятска дѣйность!

Като пристигне тоя ми царски актъ, украсенъ съ високитѣ ми императорски знакове, нека ви бжде извѣстно, че епархията на градъ Велесъ, която се намира подъ духовното вѣдомство на Цариградската патриаршия, се възлага върху архиерея *Авксентий*, комуто за това се вржи и надлежниятъ височайши берать. Условиата, споредъ които речениятъ митрополитъ ще управлява

тази епархия и ще извършва религиозните обреди на тамошното християнско население, сж подробно изложени и написани въ текста на височайшия бератъ. Този митрополитъ ще има пълно право да разглежда и рѣшава дѣлата на християнитъ въ епархията, като при това ще се грижи и за събирането на установенитъ годишни данъци за правителствената ми хазна. Въ височайшия бератъ обстоятелно и подробно сж изложени правата и привилегиитъ, съ които той ще може да се ползува. Споредъ тѣхъ, никой отъ вѣнъ нѣма право да го напада, да го принуждава и да се бърка въ неговитъ духовно-религиозни дѣла. Така се практикувало и по-прѣди, въ миналитъ вѣмена, съ митрополититъ.

Освѣнъ това Цариградскиятъ патриархъ и неговиятъ синодаленъ съвѣтъ, който заседава въ славната ми столица, сж подали до моя императорски диванъ една надлежно подпечатана просба. Съ тази просба патриархътъ иска да издамъ височайши царски актъ за назначаването на монаха *Авксентий* за канонически митрополитъ на *Велешката епархия*.

Тази просба се прѣпрати за справка въ старата архива, *куюдата*. Управата на царското дефтерхане ми прѣдстави една кратка бѣлѣжка, отъ която се вижда слѣдното. —

Християнското население, мало и голѣмо, както и епископитъ, свещеницитъ, монаситъ, монахинитъ и игуменитъ, които живѣятъ въ границитъ на старата *Велешка епархия*, ще признаватъ за свой прѣмъ духовенъ началникъ митрополитъ *Авксентий*. Християнитъ иматъ пълно право да се обръщатъ направо къмъ митрополита за наставление и съвѣти по чисто религиозни дѣла. Неговитъ справедливи рѣшения и неговата авторитетна дума ще се приематъ и уважаватъ. Християнското население е длъжно да му се покорява напълно и да слуша неговитъ поучения. Епископитъ, които сж живѣли въ казитъ отъ неговата епархия, споредъ религията имъ, ще признаватъ за свой канониченъ митрополитъ речения архиерей. Назначаването и отчисляването на епископитъ зависи отъ сж ция митрополитъ. Никой отъ вѣнъ нѣма право и не може да се мѣси въ дѣлата и разпоредбитъ на митрополита. Черквитъ и монастиритъ, които отъ старо вѣме били притежавани и които се намиратъ въ прѣдѣлитъ на *Велешката епархия*, не могатъ да се владѣятъ частно отъ никого, безъ мой височайши актъ. Не се позволява никакво нападение, нахлуване и гонение отъ вѣнъ заради поправянето на черкви и манастири, когато това поправяне е разрѣшено отъ сждебно-шериятски съвѣтъ и когато се извършва по стария планъ и по старата конструкция. На моитъ държавни служители строго забранявамъ безъ моя царска заповѣдъ, да мжчатъ и глобяватъ раята-християни и не позволявамъ само съ бюрултия и за лична материална облага да правятъ ревизия на черквитъ и монастиритъ. Освѣнъ назначенитъ отъ митрополита лица, които иматъ право да бждатъ посрѣдници, на други хора абсолютно е забранено да играятъ по-

срѣдническа роль между християнитѣ, било за годежъ, било за разводъ. Всѣко умрѣло духовно лице или мирянинъ-християнинъ, който прѣзъ живота си билъ завѣщаль, споредъ религията си, нѣкакъвъ прѣдметъ за въ полза на патриарха, на митрополита и на епископа, — подобно завѣщание се счита законно и се изпълнява. Свидѣтелитѣ-християни по тоя въпросъ се допускатъ прѣдъ шериятския сждъ и тѣхнитѣ показания се приематъ и уважаватъ. Епископитѣ, монаситѣ, свещеницитѣ, монахинитѣ и игуменитѣ, които живѣятъ въ границитѣ на епархията, въ случай, че биха извършили нѣкои прѣстѣпления, ще се наказватъ съ бой (*тупанчелеръ*) и то въ крѣга на императорския ми углавенъ законъ. На митрополита никой отъ вънъ не може да забрани и да се намѣси за отмѣнение на това наказание. Докато митрополитътъ не даде писмено надлежното позволение (вула), не може да се вѣнчава никой християнинъ. Ако нѣкои свещеници или тѣхни замѣстници биха извършили такъвъ противо-религиозенъ бракъ, наказватъ се тѣлесно строго. Дѣлата, които биха се завели отъ или противъ митрополита, замѣстницитѣ му, хората му и епископитѣ прѣдъ нѣкой сждъ, и иматъ нѣкаква връзка съ шерията, не се позволява да се разглеждатъ и рѣшаватъ отъ никакъвъ провинцияленъ сждъ. Подобни дѣла се прѣпращатъ въ Цариградъ за разглеждане отъ компетентния сждъ и въ присѣдството на шейх-ул-исляма. Призоваването на странитѣ отъ мѣстнитѣ сждебни власти не се позволява и се отлага, докато тѣзи страни се намиратъ въ Цариградъ. Никому не се позволява да спира свещеницитѣ да не си назначаватъ свои замѣстници. Насилствени и принудителни молби и ходатайства не се допускатъ и не може да се казва: „назначи този или онзи монахъ за епископъ; или пъкъ отчисли този или онзи свещеникъ, а на негово мѣсто назначи другъ!“

Ако митрополитътъ, споредъ закона и споредъ изискването на берата, има да взема нѣкакви аладжаци за държавци данѣци отъ епископи, свещеници и други християни, — той има право да изисква отъ сждебнитѣ и административни власти съдѣйствие, за да помагатъ на митрополитскитѣ хора по събирането на тѣзи вземания. Сждебнитѣ власти сж безусловно длѣжни да имъ указватъ съдѣйствие и да не позволяватъ никому да имъ прави насилия и мжчения. Християнитѣ сж длѣжни, споредъ стария установенъ редъ и обичай, да изплащатъ на правителството законно установенитѣ годишни налози, а така сжщо и налозитѣ, наречени: *тесадук-акчелері, никях-акчелері, манастир-ресумі, душ-патриарх-лжгі и ресумі-митрополитанъ*. Тѣзи данѣци и налози ще се събиратъ веднага и ще се изплащатъ безусловно. Нѣкои свещеници и монаси, които обичатъ да се скитатъ отъ едно мѣсто на друго и да агитиратъ между простолюдието, съ цѣль да прѣдизвикатъ вълнение, се спиратъ и не имъ се позволява отъ митрополита да отиватъ въ мѣста, дѣто тѣхната идея би се реализирала. Подобни духовни лица митрополитътъ

има право строго да ги наказва споредъ религията имъ, да спира пж-туването имъ, да ги задържа и да ги възвръща въ старитѣ монастирски мѣстожителства, съобразно съ даденитѣ нему права въ берата. Свещеници и монаси съ позволениято на митрополита иматъ право и сж свободни да отиватъ по частнитѣ кѣщи на християнитѣ и тамъ да извършватъ религиознитѣ имъ обреди. Законитѣ и правилницитѣ, които съдържатъ старитѣ имъ религиозни трѣби, не могатъ по никой начинъ да имъ се отниматъ, а кадитѣи наибитѣ на казитѣ не трѣба да имъ прѣпятствуватъ въ четенето на тѣзи обреди.

Всички частни дѣла на бѣдната рая, както и дѣлата за отчетността по прихода и разхода на патриаршията („кешишъ-ханнѣ“), се разгледватъ и управляватъ, съгласно съ изискванията на религиозния имъ законъ, не отъ едноличната властъ на патриарха, а отъ общия архиерейски съвѣтъ, който е компетентенъ да разгледва и рѣшава подобни дѣла. Синодалниятъ архиерейски съвѣтъ при патриаршията гарантира прѣдъ властъта за мирното живуване на раята-християни. По аналогия на тази гаранция, и записитѣ, които се даватъ отъ разни монастири и черкви за полученитѣ отъ тѣхъ въ заемъ парични суми, се подпечатватъ съ онѣзи официални печати, които сж направени само отъ митрополититѣ. Записитѣ, подпечатани съ тѣзи печати, се считатъ за валидни и дѣйствителни. Печатитѣ на всичкитѣ монастири въ Османската империя за напрѣдъ ще се пазятъ отъ духовната община при митрополита, за да не може по тоя начинъ да ставатъ врѣди и прѣстѣпления съ тѣхъ. Въ по-старо врѣме официалниятъ патриаршески печатъ се е пазелъ отъ синодалния архиерейски съвѣтъ. За това и послѣдниятъ придобилъ название — *митрополитски синодаленъ съвѣтъ, който заседава въ славната ми столица*. Тоя синодаленъ съвѣтъ избира помежду си по вишегласие най-добрия и най-честния митрополитъ, ко-муго прѣдава и официалния печатъ на синода. Всичкитѣ прошения и дѣлови книжа, които носятъ печата на Цариградския патриархъ, както и официалния печатъ на синодалния архиерейски съвѣтъ, се считатъ за валидни и бързо се прилагатъ въ изпълнение. А онѣзи дѣлови книжа, които иматъ чисто духовно-религиозенъ характеръ, веднага се изпълняватъ като рѣшения (илямнамегиби).

Позволява се на митрополита, на свещеницитѣ и на другитѣ духовни лица да четатъ въ тѣхнитѣ домове негласно свещеното евангелие. Не позволявамъ никому отъ моитѣ държавни чиновници да изтезава и мѣчи за лична своя облага раята-християни, да имъ казва съ заплашителенъ тонъ думитѣ: „въ една стая отъ вашитѣ кѣщи се чете евангелие и история; тамъ сте окачили кандило, палите свѣщи, поставяте маса (искемле), а върху тая маса нареждате икони, фигури, образи и др. (тасфѣри); закачате кадилница и кадите съ нея таманъ и смирна; при това държите въ ржката си по една сопа (дейнекъ); съ това вие причинявате голѣма врѣва и глѣчь“. Никаква забрана и прѣчка на раята-християни не трѣба да се

прави, когато тѣ извършватъ своитѣ религиозни обреди. Строго забранявамъ на вѣлиитѣ, на муширитѣ и на другитѣ ми държавни чиновници да вършатъ, било сами тѣ, било чрѣзъ други свои хора, насилия и незаконни шериятски дѣйствия, както и да изискватъ отъ раята на сила незаконни парични суми. По-прѣди на раята-християни съмъ издалъ височайши царски ферманъ, съ който съмъ имъ разрѣшилъ да иматъ пълна свобода при извършване на своитѣ религиозни обреди. А въ царскитѣ ми берати, които по-сетнѣ подарихъ на митрополититѣ, тази свобода за религиознитѣ имъ обреди е била повторно записана и регистрирана. Султанскиятъ ми ферманъ, за да има сила на законъ, е билъ регистриранъ и записанъ въ официалнитѣ правителствени книжа. Ето защо азъ строго забранявамъ, щото никой да не може и да нѣма право да върши насилия и вилнѣния, както и да не се противи на тоя ми царски височайши ферманъ.

Когато речениятъ митрополитъ командирова въ своята епархия свои хора и замѣстници, за да събиратъ правителственитѣ данѣци, заповѣдвамъ на моитѣ чиновници веднага да даватъ *калаузи* на митрополитскитѣ хора. Калаузитѣ сж свободни и иматъ пълно право да се прѣобличатъ съ разни костюми, да се въоръжаватъ съ разни оржжия и да не смѣе никой да имъ прѣчи и забранява. На държавнитѣ ми чиновници забранявамъ да казватъ на тѣзи калаузи, съ ѳмисль за нѣкаква облага, така: „вие за какво обикаляте по епархията?“ Не може по никой начинъ да се потурчва единъ християнинъ, докато той самъ не даде своето доброволно съгласие. Замѣстницитѣ и хората на митрополита сж свободни при събирането на правителственитѣ данѣци да взематъ вмѣсто пари — платове, дрѣхы и други прѣдмети. Когато тѣзи прѣдмети се прѣнасятъ по сухопѣтнитѣ станции, по пристанищата и градскитѣ капии, митнишкитѣ чиновници и другитѣ ми служители нѣматъ право да изискватъ за тѣхъ *гюмрученъ данѣкъ*, *бачъ пареси*, *хедие акчеси*, (подарѣчно право) и *аваштъ-акчеси*. Продуктитѣ, като: шира, масло, медъ, жито и други съѣстни прѣдмети, които се употрѣбаватъ за домашна консумация на митрополититѣ, както и правото за подаяние, наречено „тесадукъ-акчеси“, което се събира отъ християнитѣ, — не трѣба да се облагатъ съ никакви гюмручни данѣци, нито съ бачъ-пареси, нито съ други налози. Тѣзи продукти могатъ свободно да се прѣнасятъ по сухопѣтнитѣ станции, по пристанищата и по капиитѣ. Лозята, градинитѣ и чифлицитѣ, които сж привързани къмъ митрополии, черкви и манастири, а тѣй сжщо и притежаванитѣ отъ тѣхъ като вакѣфъ ниви, ливади, воденици, панаири, аязми, манастири и други подобни имоти, завѣщани на черквата, като кѣщи, дукани, вещи, стоки, готови пари и живи стоки (едъръ добитѣкъ), — всички тия имоти ще могатъ свободно да се владѣятъ и притежаватъ отъ вакѣфа като негова собственостъ. Въ тѣзи имоти никой отъ вънъ не може и нѣма право да нахлува на сила и да се мѣси въ владѣнието имъ

По писмено оплакване, донесено отъ валиитѣ, муширитѣ, кадитѣ и наибитѣ, става отчисление, заточване и обвинение за злоупотрѣба на дѣвѣрие на митрополититѣ и на епископитѣ. Но докато всичкитѣ данни по тѣзи оплаквания не се проучатъ и провѣрятъ отъ мѣстния шериатски сѣдѣ, съгласно съ наредбитѣ на *Танзимати-хайриѣ* и на законитѣ по правосѣдието, обвиняемитѣ не могатъ да се признаятъ за виновни. Даже по тоя въпросъ да се е издалъ по-прѣди и нѣкой царски ферманъ, датиранъ съ прѣдишна или по-сетнѣшна дата („антидатиранъ“), — мѣстната властъ нѣма право да дѣйствува пакъ противъ обвиняемия митрополитъ и епископъ. Когато нѣкой християнинъ прѣзъ живота си е завѣщалъ нѣкой прѣдметъ за въ полза на патриарха, на митрополита, на епископа, на черквата и на манастиритѣ, а отсетнѣ това лице се е поминало, — то завѣщаниятъ прѣдметъ може да се вземе по сѣдебно-шериатски редъ отъ наслѣдниците. Заупокоеителнитѣ налози на нѣкой знаменитъ умрѣлъ християнинъ или християчка, които се наричатъ *парусия* и *портасия*, се получаватъ по сѣдебно-шериатски редъ отъ наслѣдниците. Живѣещитѣ въ прѣдѣлитѣ на епархията епископи, свещеници, калугери, калугерици и други християни — сѣ длѣжни да изплащатъ всѣка година правителственитъ данъци, както и налозитѣ, наречени: *зарариѣ*, *касабие*, *тесадук-акчесѣ*, *аязма*, *панаирѣ* и първо, второ и трето вѣнчилно право. Всѣко състоятелно християнско домакинство ще изплаща годишно по 12 акчета на патриарха и на митрополита. А всѣки свещеникъ е длѣженъ да изплаща на годината по една жълтица на патриарха и на митрополита. Когато християнитѣ изплащатъ правителственитъ данъци, тѣ могатъ вмѣсто пари да даватъ въ натура жито (*богданѣ*). За прѣвоза на житото и на дървеното масло не се изискватъ по пѣтя никакви гюмручни права и бачъ-пареси. Събиранитъ прѣзъ годината въ черквитѣ и въ селскитѣ пангари малки и голѣми подаяния и такси ще се прибиратъ за смѣтка на правителството, било направо отъ митрополита, било отъ неговитѣ замѣстници. Ако по поводъ на тѣзи събирани парични подаяния нѣкои държавни чиновници правятъ скандали, биятъ и мѣчатъ раята-християни, заповѣдвамъ да ги прѣкратите, защото никому не позволявамъ да прави насилия, да нахлува на сила и да се намѣсва въ подобни дѣла. Нѣкои християнски сѣмейства въ деня, когато става събирането на правителственитъ данъци, се събиратъ заедно съ своитѣ чада, сѣмейства и роднини въ една кѣща и тамъ се записвали за *една братска община*. Тѣ казватъ: „ние сега живѣемъ въ една кѣща и съставяме една братска община“. Прѣпятствия и упорства по събирането на царскитѣ ми данъци не желая по никой начинъ да ставатъ, защото по тоя начинъ се донася голѣма врѣда и загуба на царската ми хазна. Нѣкои пѣкъ състоятелни личности, като заими, тимариоти, спахи и други влиятелни лица сѣ приемали въ своитѣ чифлици, кѣшли и села рая-християни и сѣ казвали: „тѣзи

рая сж наши хора, наши кехаи, овчари, аргати и момци“— По такъв начинъ тѣ сж прѣпятствували за редовното изплащане на царскитѣ данѣци. Такива и други подобни незаконни дѣйствия забранявзмъ. Когато между двама християни се възбуди споръ, било за сключване на бракъ, било за бракоразводъ, — тоя споръ, по взаимно съгласие на странитѣ, може да се разгледа и рѣши отъ митрополита, или отъ неговитѣ замѣстници. Спорещитѣ страни, въ случай на нужда и съобразно съ тѣхната религия, се повикватъ и се задѣлжаватъ да положатъ клетва въ черквата. Клетвопрѣстѣпницитѣ и лицата, които се обвиняватъ, се наказватъ съ тежкото наказание, наречено *афорозма*. Кадитѣ и наибитѣ на казитѣ нѣматъ право да се намѣсватъ при налагането на подобни наказания. Свещеницитѣ, които свещенодѣйствуватъ въ прѣдѣлитѣ на епархияти на митрополита, нѣматъ право да вѣнчаватъ християни, докато за това не взематъ отъ митрополита позволителната вула, макаръ вѣнчаването на младоженцитѣ да не противоречи на тѣхната религия. Християнитѣ могатъ прѣзъ живота си да се женятъ до три пѣти и да стѣпватъ въ законенъ бракъ само до три пѣти. Повече отъ три брака на християнитѣ се забранява. Разводътъ на съпружитѣ, както и вземането противозаконна жена, когато законната съпруга е още жива, — не се позволява по никой начинъ отъ религията имъ и строго имъ се забрапява. Провиненитѣ въ подобни прѣстѣпления и нарушителитѣ на религиозния имъ номоканонъ се наказватъ строго и тѣлесно.

Когато нѣкой монахъ, епископъ, монахиня и друго духовно лице се помине, безъ да остави наслѣдникъ, — неговиятъ имотъ, състоящъ отъ готови пари, вещи, мебели, коне, емляци и всѣки другъ имотъ, който би се отнасялъ до черквата, се прибира за смѣтка на правителството, или направо отъ митрополита, или отъ опрѣдѣленитѣ отъ него замѣстници. Финансовитѣ държавни чиновници, като *бейтулмалѣтъ*, *касѣмѣтъ*, *мютевелиитѣ*, *мефкуфатчиитѣ* и други общи и частни финансови служители, — не могатъ и нѣматъ право да се намѣсватъ въ имотитѣ на умрѣлото духовно лице, нито тѣзи имоти въ царскитѣ тефтери да ги записватъ като свой приходъ. На провинени свещеници, които сж извършили незаконенъ бракъ, се забранява, споредъ религиознитѣ имъ наредби, да стѣпятъ въ черкви и да свещенодѣйствуватъ. Ако нѣкой подобенъ провиненъ свещеникъ би умрѣлъ, моитѣ държавни служители: кадитѣ, наибитѣ, забититѣ и други влиятелни личности — не трѣба на сила да принуждаватъ други свещеници, да го занесатъ на гробищата и да го погребатъ по християнски. Епископитѣ и свещеницитѣ, ако се противятъ и не искатъ да изплащатъ държавнитѣ миналози, — се наказватъ съобразно съ постановленията на императорския ми углавенъ законъ, съ обръсване космитѣ и брадитѣ имъ, съ отчисляване отъ еноритѣ, като имъ се забранява да стѣпятъ въ черква, а тѣхнитѣ мѣста и енории се възлагатъ на други свеще-

ници. Когато единъ християнинъ, споредъ изискването на религията му, се осжда съ *афорозма* — нему се изпращатъ прѣдварително наказателнитѣ книжа, наречени *афоросъ-кягатлари*. Противъ тия осждителни актове никой нѣма право да се противи и да се намѣсва. Ако нѣкой християнинъ би пожелалъ да стѣпи въ противозаконенъ бракъ и за тази цѣль би заминалъ за други страни, дѣто би искалъ да се вѣнчае, — тамошната духовна власть не трѣба по никой начинъ да извършва вѣнчалния обредъ, докато тя не получи надлежно удостовѣрение отъ мѣстната духовна власть, дѣто е роденъ християнинътъ. Когато нѣкой християнинъ завѣщае една трета часть отъ своя имотъ за въ полза на черквата, манастиритѣ, патриарха, митрополита и епископа, то това завѣщание може да се докаже прѣдъ шериятския сждъ съ свидѣтели-християни. Показанията на тия свидѣтели трѣба да се считатъ за валидни и приемливи. Ако полицейскитъ началникъ иска споредъ шерията да арестува нѣкой епископъ, свещеникъ, монахъ или монахиня, — арестуването се извършва само отъ митрополита. Когато нѣкой епитропъ на черква или на манастиръ би злоупотрѣбилъ съ подаянията, които се подаватъ въ тѣзи храмове, или би ги изѣлъ и погълналъ, епископитѣ могатъ при прѣглеждане на смѣткитѣ му да го отстранятъ, да го уволнятъ и да назначатъ вмѣсто него друго честно лице. По тоя случай никое вѣнчално лице не може да прѣпятствува и да се намѣсва. Безъ доброволното съгласие на митрополита никое вѣншно лице нѣма право и не може на сила да му се натрапва за слуга, казвайки : „азъ искамъ на сила да ти бѣда слуга (хждметчи)“. Никой вѣншни лица нѣматъ право и не трѣба да взематъ и отнематъ отъ митрополита и отъ неговитѣ хора конетѣ, мулетата и катѣритѣ за ѣзда, нито пъкъ да се намѣсватъ въ тѣхъ. На държавнитѣ ми чиновници забранявамъ да изискватъ отъ митрополита квартира за войници и за други царски хора. Тѣ трѣба да знаятъ, че митрополитскитѣ палати сж неприкосновени и не могатъ да служатъ за квартирни помѣщения. Градскитѣ и селскитѣ мухтари, както и чиновницитѣ ми нѣматъ право да се съпротивяватъ и да прѣчатъ на митрополита, когато той носи въ ржката си владишката патерица. Органитѣ на финансовитѣ и административно-полицейскитѣ власти сж длѣжни да наблюдаватъ за точното изпълнение и прилагане въ дѣйствиe правата и привилегиитѣ на митрополита. Заповѣдвамъ още на моитѣ държавни чиновници, да дѣйствуватъ честно и акуратно, като се придържатъ строго о наредбитѣ, помѣстени въ височайшия ми бератъ, които иматъ сила на законъ. Митрополитътъ има пълно право като свободенъ гражданинъ да се ползува съ тѣзи права и привилегии и да ги притежава, както тѣ сж били притежавани още отъ старо врѣме. Никой отъ вѣнъ нѣма право да нарушава тѣзи права и привилегии, да се намѣсва на сила въ дѣлата му и да го напада.

Съдържанието на тоя ми височайши бератъ, който вржчихъ на речения митрополитъ, е сходно и хармонира съ духа на издадения по-прѣди по тоя въпросъ царски актъ. Този царски актъ е билъ надлежно записанъ и регистриранъ въ анализъ на царската ми архива и има сила на законъ. Възъ основа на тоя царски актъ издавамъ настоящия си царски ферманъ и ви заповѣдвамъ да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му. Прочее, вие, г. г. просвѣтени кадии, щомъ узнаете подробно това обстоятелство, длъжни сте да указвате нужното съдѣйствие на митрополита, за да може, съгласно съ наредбитъ, изложени въ височайшия ми бератъ, законно да управлява духовно-религиознитъ дѣла на християнитъ, които живѣятъ въ казитъ на епархията му и да изпълнява религиознитъ имъ обреди. При това митрополитъ е длъженъ да събира отъ раята-християни установенитъ отъ закона правителствени данъци. По тоя въпросъ никой не трѣба да му се намѣсва отъ вѣнъ и да му прѣчи. Особно внимание обръщамъ на държавнитъ ми чиновници да показватъ усърдие по тоя прѣдметъ.

Тѣй да знаете!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитъ ми императорски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски актъ, издаденъ въ прѣстолния ми градъ Костантинѣ днесъ, 30 Реджебъ 1264 год. отъ етира (21 Юний 1848 год. Р. Хр.).

75.

ИРАДЕ

издадено въ гр. Костантинѣ отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ и вржчено на Цариградския вселенски патриархъ Германъ.

1259 год. 30 Шабанъ (1853 год. 28 Май).

Заповѣдвамъ, текстътъ на тоя ми височайши актъ неизмѣнно да се пази и прилага. Избѣгвайте дѣяния, несъобразни съ него!

До славния и достоенъ монахъ, Негово Блаженство *Германъ*, избранъ за Цариградски вселенски патриархъ и за духовенъ глава на православното християнско население, живѣеще въ прѣстолния ми градъ Стамбулъ и въ провинциитъ. Нека Богъ възвеличи твоята духовна властъ и достоинство!

Като получишъ този ми царски актъ, украсенъ въ високитъ ми свещени знакове, нека ти бжде извѣстно, че по волята на Бога Истиненъ и Справедливъ, който е вѣченъ покровитель

и подателъ на всички небесни и земни блага, азъ се удостоихъ съ честъта да се възкача на славния тронъ и поехъ въ ржцѣтъ си върховната властъ на страната, за да царувамъ като халифъ и султанъ. Въ прѣдѣлитъ на моя халифатъ и подъ защитата на моя скиптеръ съ божие име живѣятъ много народи, които по заповѣдь отъ Бога сж прѣдадени като *аманетъ* на моитъ августейши грижи и висока закрила.

Като халифъ и султанъ менъ се налага тежкиятъ дългъ, отъ деня на моето възшествие на прѣстола, да взема нужнитъ държавни мѣрки за развитие и прѣуслѣване на моитъ вѣрни подданици. Истинскитъ ми царски стремежи трѣба да бждатъ насочени, съ милостъта и съ мощната подкрѣпа на Всевишния, къмъ мирното развитие и напрѣдкъ на моитъ подданици отъ всѣки класъ, като се старая да ги удостоявамъ съ високото си покровителство въ всѣко тѣхно прѣдприятие. Особно духовенството и лицата, които управляватъ духовно-религиознитъ дѣла, трѣба да бждатъ удостоявани безъ изключение съ приличната за тѣхъ почестъ и да се радватъ на пълно спокойствие. Така, съобразно съ моитъ сжщински царски възждѣления, грижитъ ми всѣкога ще бждатъ обърнати къмъ строгия надзоръ надъ моитъ подвѣдомствени служители. По тоя начинъ вѣрвамъ, че славната ми империя ще достигне до пълень разцвѣтъ и ще се сдобие съ изобилно богатство, а като плодъ на това ще се яви създаването на много богоугодни и общеполезни дѣла. Императорскитъ ми наклонности винаги сж били и ще бждатъ насочени къмъ изкореняване на злото и на всѣко злоупотрѣбване съ властъта. Защото доказано е, че всички злоупотрѣбения съ държавната властъ сж се явявали постепенно, поради нѣкои небрѣжности и грѣшки, станали при изпълнение на служебнитъ задължения.

Вѣрнитъ ми царски подданици, които изповѣдватъ източно-православната вѣра, сж показали на дѣло, още прѣзъ царуването на моитъ велики дѣди, своята прѣданность и вѣрность къмъ прѣстола и империята ми, за което тѣ били щедро облагодѣтелствувани. Това е доказано на дѣло и се продължава до день днешень. Азъ, като императоръ, за да изразя своето високо благоволение къмъ православното християнско духовенство, запазвамъ и за напрѣдъ особнитъ му права и привилегии. Монастиритъ и черквитъ, които се намиратъ въ прѣдѣлитъ на моята обширна империя, зависещитъ отъ тѣхъ земи, емляци и други религиозни мѣстности, както и онѣзи свещени мѣста, въ които се извършватъ молебствия и богослужение, ще се ползуватъ и за напрѣдъ съ права и привилегии. Най-сетнѣ, правата и привилегиитъ на патриарха и на митрополититъ, макаръ и да сж гарантирани, пакъ ще се тачатъ и почитатъ, защото сж вписани въ текста на височайшитъ ми берати. Моята царска особа желае, - щото тѣзи права и привилегии да бждатъ на вѣчни врѣмена запазени и не-нарушавани.

Повторно изявявамъ на всеуслишание това мое високо искане. Не желая по никой начинъ тѣзи права и привилегии да се нахвърняватъ отъ нѣкого.

Като съобщавамъ това, заповѣдвамъ да се знае, че всички онѣзи лица, които биха дѣйствували, противно на тѣзи права и привилегии, строго ще бждатъ наказани и ще се удостоятъ съ моя царски гнѣвъ и прѣзрѣние. Ето защо, въ името на законността и справедливостта, моята царска особа благоволи да издаде настоящето височайше ираде. Въ случай, че по тоя въпросъ отъ правителственитъ ми органи би се допуснало нѣкакво занемаряване при изпълнение на длъжноститѣ имъ, трѣба да знаете, че не приемамъ никакво извинение. Заповѣдвамъ да се съобщи на онѣзи чиновници, до които се отнася това мое царско повеление, за да го знаятъ и съобразяватъ съ него.

За да се изпълнява точно и безъ измѣнение това ми желание, азъ благоволихъ да издамъ единъ височайши актъ, който да има сила на законъ. А ти, поменати патриархо, като узнаешъ съдържанието на този ми свещенъ актъ, длъженъ си да дѣйствувашъ винаги съобразно съ исканията му. Старай се да избѣгвашъ незаконни дѣяния, насочени противъ духа на тази ми заповѣдъ. Имай прѣдъ видъ, когато ти се прѣдстави нѣкой случай, който противоречи на това ми царско рѣшение, да побързашъ съ прѣдставянето на това противоречие въ *Бабалието* (Високата порта), за да се прѣмахне.

Тѣй да знаешъ!

Честъ, слава и пълна вѣра отдай на високитѣ ми императорски знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиниѣ днесъ, 30 Шабанъ 1269 г. отъ егира (28 Май 1853 год. отъ Р. Хр.).

76.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Костантиниѣ отъ султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ и вржченъ на архиерея А в к с е н т и й, по случай назначаването му за канонически митрополитъ на епархията Дурацо.

1275 год. 15 Ребби-юл-ахъръ (1858 год. 10 Ноемврий).

До високо-славния, достоенъ и способенъ мой сановникъ, вѣщъ управитель на Охридския санджакъ Хюсеинъ Хюсни паша. Дано Всевишниятъ Богъ възвеличи твоята слава и мощъ!

До високо-просвѣтения, достоенъ и справедливъ кадия на града Дурацо. Нека Богъ подкрѣпи славата и дѣйността ти!

Отъ съдържанието на тоя ми султански актъ, украсенъ съ високитѣ ми царски знакове, който ще ви пристигне, ще узнаете, че митрополитѣтъ на епархията Дурацо, която лежи подъ вѣдомството на Цариградската гръцка патриаршия, именно митрополитѣ *Генадий*, билъ длъженъ да напусне своята каноническа епархия, защото се назначава за митрополитѣ на Дебърската епархия. На негово мѣсто, за митрополитѣ на Драчката епархия билъ назначенъ, по изборъ на гръцкия патриаршески синодъ, бившиятъ достоенъ, способенъ и ползуващъ се съ пълното довѣрие на Цариградския патриаршески клиръ митрополитѣ на Велешката епархия — *Авксентий*. Това назначение било одобрено единодушно отъ синодалния митрополитски съвѣтъ и патриарха, защото митрополитѣтъ билъ достоенъ и вѣщъ да изпълнява точно длъжността си. За това поменатиятъ патриархъ и старцитѣ-архиереи отъ синодалния съвѣтъ съ надлежно подпечатанъ рапортъ го прѣдставили прѣдъ моя императорски диванъ на одобрение, съ молба да издамъ на речения Авксентий нужния височайши бератъ за митрополитѣ на Драчката епархия, въ силата на който да може той свободно, по установения редъ и обичай, да извършва религиознитѣ трѣби и обреди въ епархията си.

Увѣрнъ, че митрополитѣ *Авксентий* ще изпълнява достойно, честно и добросъвѣстно черковно-духовнитѣ дѣла на повѣрената нему епархия, както е прѣдвидено въ старитѣ традиционни привилегии, азъ благоволихъ да издамъ на името му тоя царски ферманъ, за да го признаватъ официално за митрополитѣ въ поменатата епархия. При това той ще има пълно право да изпълнява всички черковни и духовни дѣла въ епархията си, да събира потрѣбнитѣ и установени отъ старо врѣме налози и такси и никое чуждо лице отъ вънъ не ще може да влиза и да се мѣси на сила въ неговитѣ архиерейски разпоредби. На тебе, мой каймакамино и тебе кадия, щомъ узнаете това, заповѣдвамъ да дѣйствувате по въпроса тѣй, както казвамъ по-горѣ и както се изисква отъ санѣтъ на единъ митрополитѣ, като мой високъ служителъ.

Така да знаете, така да дѣйствувате!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на високитѣ ми султански знакове, туграта и монограма ми, положени на чело на тоя ми царски актъ, написанъ въ прѣстолия ми градъ Костантиниѣ днесъ, 15 день отъ мѣсець Реббѣ-юл-ахжръ 1275 год. отъ егира (10 Ноемврий 1858 год. Р. Хр.).

77.

ФЕРМАНЪ

издаденъ въ гр. Константино̀ле отъ султанъ Абдулъ Азисъ ханъ*) и адресуванъ до Ахмедъ Митхадъ паша, валия на Нишката областъ. — Тукъ се описватъ поземелнитъ имоти на Рилския манастиръ и се дава заповѣдь, да се пазятъ старитъ му привилегии.

1278 год. 1 Ребби-юл-евелъ (1861 год. 25 Августъ).

Славни ми везире, първи съвѣтникo, управителю на свѣта, ржководителю на държавнитъ учрѣждения, ти, който съ проникателенъ умъ давашъ насока на общественитъ дѣла, който съ увѣреностъ водишъ народнитъ сѣдбини къмъ честитъ край, който заякчавашъ основитъ на империята и добродетелната, който крѣпишъ подпоритъ на благоденствието и великолѣпието, който си обсипанъ съ блага и милости отъ Всевишния, който си декориранъ съ императорския мѣ орденъ „Меджидие“ IV степенъ, — ти, славни ми везире *Ахмедъ Митхадъ паша*, сегашенъ достоенъ валия на Нишката областъ. Нека Богъ възвеличи твоята слава и мощъ!

До тебе, славни ми Салихъ бей, достоенъ и мждъръ каймакаминъ на Самоковския санджакъ. Нека Богъ ти даде сила и власть!

До тебе, високо-просвѣтени, славенъ и великодушенъ кадия-мюфтия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ поддържа за дълги дни твоята еждебно-шериятска дѣйностъ!

Сжщо до тебе, казалийски мюдюре и до васъ, градски гървенци. Дано Богъ ви даде сила и слава!

Като пристигне този ми царски актъ, украсенъ съ високитъ ми императорски знакове, нека ви бжде извѣстно слѣдното. —

Манастирътъ *Св. Иванъ* лежи въ Рила планина, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ и притежава недвижими имоти и земи, за които не плаща никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тия манастирски имоти лежатъ въ селата *Рила* и *Пороминъ*, както и въ други мѣста. Тѣзи всички имоти състоятъ отъ 48 парчета: ниви, ливади, лозя, бостани, кошери за пчели съ медъ и воденици, за които данъкъ и десетъкъ не се е плащало. Монаситъ отъ речения манастиръ притежаватъ въ с. Баланово единъ чифликъ, въ с. Бобошево едно лозе, въ с. Слано една нива, а въ с. Джерманъ четири воденици и два бостаня. Данъкътъ и законниятъ десетъкъ за пчелитъ, „ресуми гювара“ монаситъ сж длѣжни безусловно да изплащатъ на чиновника.

Селото Рила, заедно съ други села дава годишенъ приходъ сумата 11,200 акчета. Тази сума като пенсия се прѣдава

*) Султанъ Абдулъ Азисъ ханъ е царувалъ отъ 1277—1293 год. егира (1861—1876 год. Р. Хр.).

на конния войникъ отъ императорската ми армия Халилъ Хасановъ. Селото Поромино, Дупнишка нахия, заедно съ с. Влахи, Берковска каза, Пашински (Софийски) санджакъ, както и други села отъ Кюстендилския санджакъ — изобщо даватъ годишенъ приходъ 52,470 акчета. Тази сума като „зияметъ“ се е изплащала на полковия командиръ на конния полкъ отъ царската редовна армия, каймакамина Мири Мехмедъ-Нури Ефенди. Но на 5 Мухаремъ 1261 год. отъ егира (3 Януарий 1845 год. Р. Хр.) послѣдниятъ се отказалъ отъ тази пенсия и сега сумата се събира отъ държавното ми съкровище. Селото Баланово, Дупнишка нахия, е било чисто спехийски тимаръ на Мустафа Мехмедовъ. Селото Бобошево заедно съ селото Илковица, Дупнишка нахия, сж били собствено притежание на султаншата Исмиханъ Султаніе. Селото Слатина, Дупнишка нахия заедно съ с. Жрсланъ дава годишенъ доходъ 8,068 акчета. Тази сума, като тимаръ, се изплаща на кавалериста войникъ отъ редовната царска армия Хасанъ Шабановъ. Защото тъй е записано въ старитъ царски официални тефтери.

Недвижимитъ имоти на Рилския манастиръ „Св. Иванъ“, споредъ както е забѣлѣзано въ старитъ регистри, не сж плащали на правителството данъкъ и десетъкъ, нито съ такъвъ били облагани. Тѣзи манастирски имоти, споредъ както се твърди, лежатъ въ землищата на с. с. Рила, Пороминово и др. Тѣ състоятъ отъ 48 дѣла: ниви, ливади, лозя, бостани, кошери за пчели съ медъ (кованлъци) и мелници, за които не трѣба да се плаща никакъвъ данъкъ и десетъкъ.

Освѣнъ тѣзи имоти Рилскиятъ манастиръ притежава и слѣднитъ: единъ чифликъ въ с. Баланово; едно лозе въ село Бобошево; една нива въ с. Слано; четире мелници и два бостана въ с. Джерманъ. За тѣзи имоти манастирътъ изплаща на чиновника законенъ десетъкъ, понеже тѣ се владѣятъ отъ монаситъ на тоя манастиръ. Но въ рапорта, прѣдставенъ отъ вселенския цариградски патриархъ, ми се явява, че нѣкои жители отъ околнитъ села на манастиря си позволявали да дѣйствуватъ смѣло противъ императорското ми дефтерхане и противъ канона, като нахлували на сила въ имотитъ на тоя манастиръ. По поводъ на това патриархътъ моли прѣдъ императорския ми диванъ, да му издамъ единъ височайши царски актъ за спирането на тия произволни дѣйствия. Молбата на патриарха се прие и веднага се проводи въ отдѣла на старитъ отчетни книги, които се пазятъ въ императорското ми дефтерхане. Кратката бѣлѣжка, която като резюме ми се прѣдстави отъ дирекцията на старитъ архиви, установи слѣдното обстоятелство. —

Манастирътъ *Св. Иванъ* лежи въ планината Рила, Дупнишка нахия. Подъ владѣнието на тоя манастиръ се намиратъ слѣднитъ имоти: една нива въ мѣстността *Постница*; една нива въ мѣстността *Банътъ*; една нива въ мѣстността *Крушата*, една нива въ мѣстността *Ново дере*; една нива въ мѣстността

Павловъ долъ; една нива въ мѣстността *Богородица*; една нива въ мѣстността *Черквицата*; единъ кошерь пчели съ медъ и една ливада въ мѣстността *Теодосиева*; една ливада въ мѣстността *Осоа*; една ливада въ мѣстността *Стругарчевъ долъ*; една ливада въ мѣстността *Добрева постница*; една ливада въ мѣстността *Суса*; едно лозе и единъ бостанъ въ мѣстността *Орлицата*; едно лозе и единъ кошерь пчели съ медъ въ мѣстността *Светицата*; едно лозе и единъ кошерь пчели съ медъ въ мѣстността *Фрудуманъ*; една нива, една ливада и единъ кошерь пчели съ медъ въ мѣстността *Шипочанъ*; единъ кошерь пчели съ медъ въ мѣстността *Струма*; единъ монастирски кошерь съ пчели за медъ въ мѣстността *Илийна рѣка*; една нива въ мѣстността *Дъвица*. Тамъ, въ тая мѣстност, се намиратъ на паша: едно стадо овце на брой 500 глави, 15 глави едъръ добитъкъ крави и волове и десетъ коня за ъздене.

Монастирътъ владѣе още отъ старо врѣме въ с. *Рила* мелници и лозя, за които данъкъ и десетъкъ не плаща. Подъ владѣнието на това село се намиратъ: единъ самоковъ за желѣзни руди, три воденици, едно лозе въ мѣстността *Руса*, друго старо лозе отъ единъ увратъ, ново лозе, още едно старо лозе и четире други стари лозя. Монастирътъ притежава още отъ старо врѣме въ с. *Пороминъ*: четире мелници, двѣ валявици, два бостаня, една воденица близо до бостанитѣ, двѣ черкви и три ниви. За тия имоти монастирътъ не е плащаль никакъвъ данъкъ, нито десетъкъ. Освѣнъ това Рилскиятъ монастирь притежава още слѣднитѣ лозя, мелници и ниви, за които се слѣдва да изплаща законенъ десетъкъ. Тѣ сж: единъ чифликъ въ с. *Баланово*, което се владѣе отъ монаситѣ на тоя монастирь. Законниятъ му десетъкъ се изплаща редовно на спахията. Въ селото *Бобошево* монастирътъ владѣе лозето, наречено *Михаилово*. Десетъкътъ се изплаща на чиновника по земитѣ. Въ с. *Славо* монастирътъ притежава нивата на Бали бей. Десетъкътъ отъ тая нива се изплаща на чиновника по земитѣ. Монастирътъ притежава още слѣднитѣ имоти, лежащи въ с. *Джерманъ*, които се владѣяха по-прѣди отъ Мустафа. Тѣзи имоти се намиратъ при рѣката *Джерманъ*. Тѣ сж: четире мелници и два бостаня, за които слѣдва да се плаща данъкъ на чиновника по земитѣ.

Въ монастирската братска община и въ рѣцѣтъ на монаситѣ се пазятъ стари свещени актове, издадени прѣзъ врѣмето на султанъ Мурадъ ханъ I (Худа-вендигаръ). Тѣзи царски актове по духъ и съдържание напълно сж сходни и хармониратъ съ старитѣ царски тефтери. По тоя начинъ е доказано, че монастирскитѣ недвижими имоти: лозя, мелници, валявици, градини, ливади и ниви не сж бивали обложени съ данци, нито сж изплащали на правителството данъкъ и десетъкъ. Отъ старата архива се твърди и е забѣлѣзано, че монастирътъ е изплащаль само данъкъ за овцетѣ *ресуми-ганъмъ* и данъкъ за пчелитѣ, нареченъ, *ресуми-гювара*. Самитѣ монаси обаче отъ тоя монастирь сж били освободени отъ изпла-

щенето на тежките правителствени данъци, като *аваризи-дивание* и *текялифи-урфие*. Това е изрично записано въ анализът на старитъ султански архиви. Споредъ това въ новитъ правителствени тефтери е забѣлзано, че монастирскитъ имоти, като лозя, градини, мелници, валявици, бостани и земи, които сж били изкопани съ брадви,—сж се считали още отъ старо врѣме за освободени и привилегировани и така тѣ сж били записани въ старитъ архиви. Но монаситъ отъ монастиря, ако биха обработвали земи, лежащи подъ нѣкой тимаръ, или биха ги стопанисвали като своя собственостъ, или биха ги взели подъ залогъ, — то тѣ сж длъжни да изплащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земитъ. Това тѣ е било записано въ старитъ царски тефтери, така и ще се записва въ нозитъ правителствени тефтери, както и въ подробнитъ списъци. Въ главнитъ тефтери е записано, че доходитъ отъ тѣзи имоти, събрани заедно съ други доходи, възлизатъ на сума отъ 28,858 акчета. Тази сума е записана като *зиаметъ*. 5,000 акчета се изважда отъ тази сума и се прѣдава като пенсия на Халилъ Хасановъ. А другитъ останали суми оставатъ на разположение на другитъ съучастници села. Селото *Пороминъ*, Дупнишка нахия, както и жителитъ му даватъ приходи: смѣсено жито, чисто пшенично жито, данъкътъ *ниябетъ*, половината данъкътъ *ресуми-арузъ*, данъкътъ *дещибанъ* и данъкътъ *тапуй-земинъ*. Общиятъ приходъ на това село, заедно съ други доходи възлиза на сума годишно 4,510 акчета. Тази сума по тоя начинъ е записана, както въ малкия подробенъ тефтеръ а тѣй сжщо и въ общия главенъ тефтеръ. Селото *Бистрица*, Дупнишка нахия, заедно съ други села дава годишенъ приходъ сумата 12,999 акчета. 9,552 акчета сж опрѣдѣлени съ царски височайши бератъ за командиря Мири-Мехмедъ-Нури. Но той прѣзъ 1261 година (1845 год. Р. Хр.), споредъ неговъ единъ „илмухаберъ“, се отказалъ отъ пенсията си, а сумата се е получавала отъ държавното съкровище. Селото *Баланово*, Дупнишка нахия заедно съ населението му и съ *бащиништъ* е давало годишенъ приходъ смѣсено жито, чисто пшенично жито и данъцитъ: *ниябетъ*, *арузъ*, *дещибанъ* и *тапуй-земинъ*. Общата сума на прихода, заедно съ други села, възлиза на сума 7803 акчета, т. е. такава сума, каквато е била записана въ подробния правителственъ описъ и въ главната обща книга на правителството. 6,600 акчета отъ тази сума се е изплащала, както на Мустафа, така и на Мири Мехмеда. Селото *Бобошево* заедно съ с. *Илковица*, Дупнишка нахия, както и населението имъ се притежаватъ като собственостъ отъ султаншата *Исмиханъ султаниѣ*.

Тѣзи села даватъ годишенъ приходъ отъ налозитъ, *ниябетъ*, *арузъ*, *дещибанъ* и *тапуй-земинъ*. Годишниятъ доходъ заедно съ други села, възлиза на сумата 19,682 акчета. Защото тѣй е е била записана въ подробния тефтеръ и тѣй фигурира и въ общия главенъ тефтеръ. Селото *Слатино* заедно съ подвѣдомственитъ му махали, съ чифлика и населението му, даватъ годи-

дишенъ приходъ въ натура чисто пшенично жито, смѣсено жито и данъци: *ниябетъ, арузъ, дешибанъ и тапуй-земинъ*. Общата сума възлиза съ други суми заедно на 5,722 акчета, споредъ както е записана въ подробния описъ и въ общата главна правителствена книга. Тази сума, прибавена къмъ други суми, се възкачва на 20,843 акчета. 3,206 акчета се изважда отъ тая сума и се прѣдава като пенсия на кавалериста войникъ Хасанъ Шабановъ. Останалата сума се записва за смѣтка на неговитѣ другари съучастници.

И така, споредъ това прѣцѣнение и съгласно съ изискванията на императорското ми дефтерхане, се установява, че манастирътъ *Св. Отецъ*, който лежи въ планината Рила, дѣйствително е притежавалъ свои собствени недвижими имоти и за тѣхъ не е изплащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ, защото тѣй е било записано въ старитѣ царски книги. Тѣзи манастирски имоти лежатъ въ землищата на с. с. *Рила* и *Пороминъ* и състоятъ отъ 48 дѣла: ниви, ливади, лозя, бостани, кошери съ пчели за медъ и мелници. Сѣщо въ с. *Пороминъ* се намира единъ манастирски чифликъ. Въ с. *Бобошево* манастирътъ притежава и едно лозе. А въ с. *Слатина* той владѣе една нива. Манастирътъ при това притежава въ с. *Джерменъ* четире мелници и два бостаня. За всички тѣзи манастирски имоти манастирътъ изплаща законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. Сѣщо се изплащатъ и данъци за пчелитѣ и за овцетѣ, *ресуми-гюваръ* и *ресуми-ганъмъ*. Тѣзи данъци ги изплащатъ монаситѣ отъ речения манастиръ съ условие, че тѣ ще прибиратъ напълно произведенията имъ. Приходътъ и налозитѣ отъ с. *Рила* ще се получаватъ отъ кавалериста Халилъ Хасановъ, както и отъ неговитѣ другари съучастници. Приходите обаче отъ с. *Пороминъ* ще се получаватъ направо отъ държавната хазна и отъ съучастницитѣ. Приходите отъ с. *Баланово* ще се получаватъ отъ пенсионера Мустафа Мехмедовъ и отъ неговитѣ другари съучастници. А данѣцитѣ и произведенията отъ с. с. *Бобошево* и *Илковица* ще ги получава притежателката на тѣзи села *Исмиханъ Султаніе*, понеже тя е била пълна стопанка на тѣзи двѣ села. А приходитѣ на с. *Слатина* ще ги получава кавалеристътъ Хасанъ Шабановъ.

Главниятъ директоръ на императорската ми архива, Негово Високо-прѣвѣзходителство Ес-Саидъ Мехмедъ Арифъ (нека Богъ увеличи силата и славата му!) съ докладъ по тоя въпросъ ми прѣдстави тия свѣдѣния. Съгласно съ потрѣбата на закона азъ поискахъ нѣкои обяснения отъ частното ми императорско финансово бюро. Обясненията състоеха въ слѣдното: ако единъ манастиръ още отъ старо врѣме има привѣрзани при себе си недвижими имоти и ако тази привѣрзаностъ е записана въ императорското ми дефтерхане, подобни манастирски земи не могатъ да се притежаватъ съ право на *тапия*. Тѣзи имоти не могатъ нито да се купуватъ, нито да се продаватъ. Но ако манастирътъ е

притежавалъ отъ старо врѣме земи съ право на *таня*, а посетнѣ тѣзи земи по нѣкой начинъ сж могли да прѣминатъ въ владѣние на монаситѣ и сж били привързани къмъ монастыря, естествено е, че такива земи ще могатъ да се владѣятъ безъ *таня*. Формалноститѣ, които трѣба да се изпълняватъ по тоя родъ земи, сж сжщитѣ онѣзи формалности, които се изпълняватъ и къмъ *мирийскитѣ земи*. Въ такъвъ случай подобни земи се владѣятъ и притежаватъ като по-прѣди, споредъ както това е подробно обяснено въ членъ 122 отъ новия императорски законъ.

Лежащитѣ въ прѣдѣлитѣ на Османската ми империя всички черкви и монастыри, както и привързанитѣ къмъ тѣхъ недвижими имоти, земи и емляци — ще бждатъ здраво покровителствуванни отъ властѣта ми, за да не би да се породятъ нѣкои вълнения между населението за тѣхното управление. За тази цѣль по-рано азъ издадохъ на речения патриархъ редица царски актове, въ които съмъ изложилъ правата и привилегиитѣ му.

Емляцитѣ, земитѣ и другитѣ имоти, принадлежащи на *Св. Иванъ Рилски*, ще се владѣятъ и притежаватъ само отъ монаситѣ на монастыря. Околнитѣ жители на близкитѣ села до монастыря нѣматъ право да вършатъ прѣстѣпни дѣйствия. Тѣ не трѣба по никой начинъ да нахлуватъ и влизатъ на сила въ прѣдѣлитѣ на монастырскитѣ имоти. Не желая да се дѣйствува противъ *куюдата* на императорското ми дефтерхане. А нарочно за тази цѣль азъ благоволихъ да издамъ тоя си височайши царски ферманъ.

Прочее, вие мои вѣрни сановници, чиновници, кадии, мюфтии и други служители, сте длъжни да дѣйствувате точно споредъ духа и смисъла на доклада, който ми е прѣдставенъ отъ директора на императорското ми дефтерхане (джѣниби дефтерсминѣ). Споредъ тоя докладъ монаситѣ отъ Рилския монастырь трѣба безусловно да владѣятъ и притежаватъ подробно описанитѣ имоти, земи и емляци на тоя монастырь, които се считатъ за монастырска собственостъ. Забранява се на жителитѣ отъ с. с. *Рила, Пороминово, Бобошево, Слатино* и други, да нахлуватъ на сила въ тѣзи монастырски имоти, понеже това е противно както на куюдата на старото императорско дефтерхане, а така сжщо и на канона. За тази именно цѣль, споредъ както по-горѣ ви обяснихъ, издадохъ тоя си височайши царски ферманъ.

Заповѣдвамъ ви да дѣйствувате съгласно съ духа на тоя ми царски актъ.

Тѣй да знаете!

Честъ, слава и пълна вѣра отдайге на високитѣ ми императорски знакове, тургата и монограма ми, положени на чело на тоя ми султански ферманъ, издаденъ въ прѣстолния ми славенъ градъ Костантиниѣ днесъ, 1 Ребби-юл-евелъ 1278 год. отъ егира (25 Августъ 1861 год. Р. Хр.).

78.

ПРЪПИСЪ

отъ ферманъ, издаденъ въ гр. Константиноуль отъ султанъ Абдулъ Азизъ ханъ и адресуванъ до Ахмедъ Митхадъ паша, валия на Нишката областъ. Това е сжщиятъ ферманъ № 77 съ прибавка на нѣкои извлѣчения изъ к ю т у к а. Прѣписътъ е завѣренъ на 1289 год. 28 Ребби-юл-ахъръ (1872 год. 22 Юний.)

1278 год. 1 Ребби-юл-евель (1861 год. 25 Августъ).

До моя славенъ, достоенъ и просвѣтенъ везиръ Ахмедъ Митхадъ паша, награденъ за заслуга съ императорския ми орденъ „Меджидие“ IV степенъ, сегашенъ валия на Нишкия вилаетъ и и подвластнитъ тамъ кази и градове. Нека Всевишниятъ Богъ възвеличи твоята слава и мощь!

До моя благороденъ и достоенъ сановникъ Салихъ бей, декориранъ съ второстепенъ орденъ, сегашенъ каймакаминъ на Самоковския санджакъ. Нека Богъ ти даде сила и власть!

До просвѣтенитъ и достойни кадия-мюфтия и мюдюръ на Дупнишката каза. Сжщо и до благороднитъ тамъ градски първенци. Нека Богъ ви даде слава и мощь!

Земитъ, които сж отбѣлѣзани въ правителственитъ тефтери и за които е казано да не се дава никакъвъ десетъкъ и данъкъ, земи, лежащи въ землището на селата *Рила*, *Джерманъ* и други мѣстности, сж собствено притежание на монастыря *Св. Иванъ*, скжтанъ въ Рила планина, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ. Всички тия монастырски земи сж раздѣлени на 48 дѣла и състоятъ отъ ниви, ливади, лозя, бостани, кошери съ пчели, воденици и тепавици. Ала за слѣднитъ земй, които сж отбѣлѣзани като зависими отъ сжщия монастырь, трѣба да се плаща данъкъ и законенъ десетъкъ на чиновника по десетъка. Тѣ сж:

- 1) единъ чифликъ, лежащъ въ с. *Баланово*;
- 2) едно лозе, лежаще въ с. *Бобошево*;
- 3) една нива, лежаща въ с. *Славо*;
- 4) четире воденици и два бостана, лежащи въ с. *Джерманъ*.

Освѣтъ туй безусловно трѣба да се плаща данъкъ и за кошеритъ съ пчели, принадлежащи на монастыря отъ речения монастырь. Раята-население, което живѣе въ с. *Рила*, Дупнишка нахия и въ други села, ще изплаща като тимаръ на спахията, годишно по *11,200 сребърни акчета*. Тая сума е опрѣдѣлена да се дава годишно на конния войникъ *тимари-силахъ Халилъ Хасановъ*, както и на неговитъ съучастници.

Раята-жители отъ с. Пороминъ, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, както и раята отъ с. *Влашко-село* (Ефлахъ), Берковска каза, Софийски санджакъ, сж длѣжни да плащатъ годишенъ тимаръ, като зияметъ, по *12,410 сребърни акчета* на военачалника Мехмедъ Февзи, съ чинъ „каймакамъ“ на редовния царски конни подкъ. Но въ 1261 год. отъ егира, 5 Мухаремъ

(3 Януарий 1845 год. отъ Р. Хр.) тоя данъкъ се е прибиралъ отъ държавното съкровище.

Раята селяни отъ селото *Баланово*, Дупнишка нахия, били длъжни всѣка година да плащатъ законенъ десетъкъ и данъкъ на спяхията Мустафа и на Миръ-Мехмеда, тъй като това село бѣ тѣхенъ тимаръ.

Раята селяни отъ с. *Бобошево*, Дупнишка нахия заедно съ махалитѣ си и съ селото *Илковица* плащало законенъ десетъкъ и данъкъ на землепритежателката Исмиханъ Султание, която е законна владѣтелка на казанитѣ села, както до сега се е плащало.

Приходътъ отъ данъцитѣ и десетъка на селото *Хрсланъ*, събранъ съ приходитѣ на други села възлиза на общата сума 8,016 акчета. Тази сума е вписана да се плаща на конния войникъ отъ редовната османска гвардия Хасанъ Шабановъ, както и на други негови съучастници, понеже тоя приходъ е вписанъ като тѣхенъ тимаръ.

Тѣзи факти сж ясни и положителни, защото официално сж записани въ правителственитѣ стари и нови тефтери. Земитѣ и имотитѣ, които частно се притежаватъ отъ монастыря *Св. Иванъ*, въ Рила планина, доказано е отъ тѣзи правителствени тефтери, че за тѣхъ както и за имотитѣ, които сж лежали въ с. *Рила*, *Джерманъ* и др. мѣста, не се е плащало никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Монастирскитѣ земи и имоти, които се ползували съ тази привилегия, сж били вписани подъ брой 48 дѣла и състояли отъ ниви, ливади, лозя, бостани, кошери съ пчели за медъ и воденици. А чифликътъ, както и долу-изложенитѣ земи, трѣбало непрѣменно да се обложатъ съ законенъ десетъкъ и данъкъ. Тѣ сж: единъ чифликъ, лежащъ въ с. *Баланово*; едно лозе, лежаще въ с. *Бобошево*; една нива, лежаща въ с. *Славо*; четире воденици и два бостана, лежащи въ с. *Джерманъ*. Тѣзи четире дѣла имоти е доказано по най-положителенъ начинъ, че се притежаватъ отъ монаситѣ на речения монастырь, като тѣхни собствени имоти. Обаче, споредъ полученитѣ автентични свѣдѣния отъ тамъ, жителитѣ на поменатитѣ села си позволявали насилствено да нахлуватъ въ тѣзи мѣста, да нарушаватъ владѣнието на притежателитѣ имъ, и да вършатъ противозаконни дѣйствиа, които противоречатъ на щериата и на правителственитѣ ми тефтери.

Цариградската гръцка патриаршия е подала по тоя поводъ до императорския ми диванъ единъ писменъ рапортъ, като е молила да издамъ за тази цѣль единъ височайши царски ферманъ.

Тази молба на поменатия патриархъ се прис и незабавно се изпрати за справка въ дирекцията за старитѣ архива, които се пазятъ въ императорското ми дефтерхане.

Отъ направената справка се установи слѣдниятъ фактъ.

Подъ владѣнието на монастыря *Св. Иванъ Рилски*, Дупнишка нахия, лежатъ слѣнитѣ земи:

една ливада въ мѣстността *Устойца*;
 една нива, лежаща въ мѣстността *Радъ*;
 една нива, " " " *Крушата*;
 една нива, " " " *Ново-дере*;
 една нива, " " " *Павловъ долъ*;
 една нива, " " " *Богородица*;
 една нива, " " " *Църквище*;
 една ливада и единъ кошерь за пчели въ мѣстността
Оръхътъ;
 една нива, лежаща въ мѣстността *Остеновъ долъ*;
 една ливада, " " " *Доротеевица*;
 една ливада, " " " *Соица*;
 една ливада, " " " *Суса*;
 едно лозе и единъ бостанъ, " *Ораница*;
 едно лозе и единъ кошерь за медъ въ мѣстността *Стоилица*;
 едно лозе и единъ кошерь за медъ въ мѣстността *Релъовъ долъ*;
 една ливада, една нива и еднъ кошерь въ мѣстността
Шипочанъ;
 единъ кошерь за пчели, въ мѣстността *Дестурма*;
 единъ монастирски кошерь за пчели въ мѣстността *Илийна-ръка*.

При това въ мѣстността *Хелюса* се намиратъ: една нива. 500 овце, 15 крави и волове и 14 коне. Въ селото *Рила* е имало още отъ старо врѣме воденици и лозя, за които се твърди, че не се заплащаль никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Независимо отъ това въ землището на сѣщото село се намирали и слѣднитѣ монастирски земи и имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди и три воденици, лежащи въ мѣстността, наречена *Руса*; едно старо лозе; друго старо лозе отъ единъ увратъ; ново лозе и друго още едно ново лозе отъ четире уврата. Въ селото *Пороминово* се намиратъ монастирски земи и имоти; за които още отъ старо врѣме не се плащаль никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тъ сж:

Четире воденици, двѣ тепавици, двѣ ливади и единъ бостанъ, лежащи въ сѣщата мѣстность и близо до воденицитѣ, двѣ черкви и три ниви. А земитѣ, които сжщо зависять отъ речения монастирь, но за които трѣба да се плаща законенъ десетъкъ и данъкъ, макаръ и да сж монастирски, сж слѣднитѣ лозя, воденици, ниви и др.:

Единъ монастирски чифликъ въ с. *Баланово*, притежание на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Десетъкъ отъ произведенията получаваль спяхията.

Едно лозе въ с. *Бобошево*, притежание на *Ел.-Хаджи*. Десетъкътъ му ще го получава чиновникътъ по земитѣ.

Една нива въ с. *Жрсланъ* притежание на Бали-бей. Десетъкътъ ще се плаща на чиновника по земитѣ.

Четире воденици и два бостаня, лежащи въ мѣстността наречена *Търсище*, близо до рѣката Джерманъ, притежание на Мустафа ага отъ с *Джерманъ*. Данъкътъ на тѣзи имоти ще се плаща на чиновника по земятъ.

Въ монастирското братство, както и въ ржцѣтъ на монаситѣ отъ тоя монастирь, се намиратъ стари свещени актове, издадени още въ царуването на султанъ *Худа-гендигаръ*.

Правителствениятъ старъ тефтеръ по съдържание отговаря напълно на свещенитѣ актове. Въ този старъ правителственъ тефтеръ, изрично е забѣлѣзано, че описанитѣ лозя, воденици, тепавици, градини, ливади и ниви, принадлежащи на Рилския монастирь не сж плащали до сега никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Монаситѣ отъ тоя монастирь били длѣжни да плащатъ още отъ старо врѣме, та до днесъ, само данъкъ за овцетѣ и данъкъ за кошеритѣ съ пчели за медъ. Това е изрично записано въ правителственитѣ тефтери. При това монаситѣ се ползували съ пълна свобода и привилегия и сж били освободени отъ всѣкакво плащане на тежки правителствени данъци, като *аварис-диваниѣ* и *текялиѣфи-урѣѣ*.

Даже и сега въ новитѣ правителствени тефтери е забѣлѣзано така, както е изложено по-горѣ, т. е. притежаванитѣ отъ тоя монастирь имоти, като: лозя, градини, воденици, бостани, ниви, ливади и мѣста, които сж били разкопани съ брадви, сж били записани още отъ старо врѣме като привилегировани имоти на тоя монастирь, затова тѣ сж били освободени отъ изплащането на всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ. Но ако отсетнѣ монаситѣ отъ монастиря обработвали чужди земи; принадлежащи на простата обикновена рая, или пѣкъ, ако монаситѣ придобили върху тѣзи земи право на собственостъ, или ги взели подъ залогъ и владѣние, — въ такъвъ случай се слѣдва, щото монаситѣ да плащатъ законенъ десетъкъ на чиновника по земятъ. Това обстоятелство се твърди отъ старитѣ правителствени тефтери, дѣто тѣ първоначално сж записани, а тѣй сжщо и въ новитѣ царски тефтери.

Сумата по събирането данъцитѣ и десетъкътъ отъ раята въ селото *Рила*, както и въ други села — сума, която подробно е написана въ официалнитѣ правителствени тефтери, съ цифри и словомъ, възлиза изобщо на 28,618 сребърни акчета и е вписана като „*зияметъ*“. Отъ тази обща сума се изваждатъ 5,000 акчета и се записватъ върху смѣтката на речения войникъ Халилъ Хасановъ, комуто годишно се прѣдаватъ. А остатъкътъ отъ тази сума по тоя *зияметъ* се плаща на другитѣ съучастници, чиито имена сж обозначени въ правителствения тефтеръ.

Селото *Пороминъ*, Дупнишка нахия, произвежда чисто и смѣсено жито, отъ което дава законенъ десетъкъ. Независимо отъ туй, раята-селяни отъ това село плащатъ слѣднитѣ данъци:

1) данъкъ за право на намѣстничество или на кадия, нареченъ *ресуми-ниябетъ*;

2) данъкъ половина за право на младоженство, нареченъ *н.жви-ресуми-арусъ*;

3) данъкъ за право на кърсердарство, нареченъ *ресуми-де-ицибанъ*;

4) данъкъ за право на тапия, нареченъ *ресуми-шапуй-земинъ*. Общата сума на тѣзи данъци заедно съ други годишно възлиза на 4,510 акчета. Това обстоятелство очевидно е доказано отъ главния тефтеръ, а тѣй сжщо и отъ подробно описания тефтеръ,

Селото *Бистрица* заедно съ други села отъ Дупнишката нахия, дава годишенъ приходъ, който възлиза на общата сума 12,999 акчета. Споредъ общия главенъ тефтеръ, отъ тази сума се изваждатъ 9,512 акчета и се прѣдаватъ на поменатия военно-началникъ Мехмедъ Нури. Послѣдниятъ получава тази сума въ качеството си на заиминъ и съгласно съ единъ царски берагъ. Обаче прѣзъ 1261 г. отъ егира (1845 г. Р. Хр.) поменатиятъ Мехмедъ доброволно се отказалъ отъ своя тимаръ и, съгласно съ *ил-му-хабера му*, сумата се получава направо отъ държавното ковчежничество. Селото *Баланово*, Дупнишка нахия заедно съ подвѣдомственитъ му *бащинии*, чието население е извѣстно, произвежда чисто и смѣсено жито. Населението освѣнъ това плаща и слѣднитѣ данъци: 1) данъкъ *ниабетъ*; 2) данъкъ *ресуми-арусъ*; 3) данъкъ *деицибанъ* и 4) данъкъ *ресуми-тапуй-земинъ*. Общата сума на тѣзи данъци, заедно съ други, възлиза на 7,800 акчета. Тази сума е записана съ цифри и словомъ, както въ общия тефтеръ така и въ подробно писания тефтеръ. Сумата 6,600 акчета се изважда отъ общата и е записана отдѣлно върху смѣтката на речения Мустафа Мехмедовъ.

Селото *Бобошево* съ двѣтѣ му махали, заедно съ селцето *Илковица*, чието население е прѣброено и извѣстно, се притежава като собственостъ отъ Мелекъ Исмиханъ Султание. Това село произвежда бѣло, чисто и смѣсено жито, отъ което плаща и законенъ десетъкъ. Освѣнъ туй, населението плаща и слѣднитѣ налози: 1) данъкъ за *ниабетъ*; 2) данъкъ за *ресуми-арусъ* 3) данъкъ за *ресуми-деицибанъ* и 4) данъкъ за *ресуми-тапуй-земинъ*. Общиятъ приходъ на това село възлиза на сумата 29,082 акчета. Тази сума се получава отъ притежателката на селото Исмиханъ Султание, както това се твърди отъ подробно писания тефтеръ, дѣто сумата е записана съ цифри и словомъ.

Селото *Жрсланъ*, Дупнишка нахия, заедно съ неговитѣ махали, чието население е извѣстно, както и чифликътъ, произвеждатъ бѣло, чисто и смѣсено жито. Отъ това жито се дава на спяхията законенъ десетъкъ. Раята-население плаща още слѣднитѣ данъци: 1) данъкъ *ниабетъ*; 2) данъкъ *арусъ* 3) данъкъ *деицибанъ* и 4) данъкъ *тапуй-земинъ*. Общата сума на тѣзи, както и на други данъци, възлиза на 5,722 акчета, споредъ както това се твърди съ цифри и словомъ отъ подробно описания тефтеръ. Слѣдозателно, тази сума, прибавена къмъ други суми отъ други села, възлиза на 20,846 акчета и се дава като тимаръ на конния

войникъ Хасанъ Шабановъ, а другитѣ останали суми сж записани върху имената на неговитѣ съучастници.

Споредъ тая оцѣнка и споредъ както подробно е описано въ правителственитѣ тефтери, се установява, че недвижимитѣ имоти и земи, които се притежаватъ частно отъ монастыря *Св. Иванъ*, лежащъ въ Рила планина, не сж плащали на държавата никакви данъци и десетъкъ, защото така е записано и така фигурира въ старитѣ правителствени регистри. Доказано е отъ забѣлжкитѣ на официалнитѣ тефтери, че монастирскитѣ имоти и земи лежатъ въ селата *Джерманъ*, *Рила* и други мѣстности. Всички тѣзи земи сж подъ брой 48 дѣла и състоятъ отъ ниви, ливади, лозя, бостани, воденици и кошери за пчели съ медъ. Въ тефтеритѣ сжщо подробно сж описани и онѣзи земи, чифлици и имоти за които се плащалъ годишенъ данъкъ и десетъкъ.

Тия земи сж слѣднитѣ :

- 1) единъ чифликъ въ с. *Баланово*.
- 2) едно лозе въ с. *Бобошево*;
- 3) една нива въ с. *Жрсланъ*;
- 4) четире воденици и два бостаня, лежащи въ с. *Джерманъ*.

Монаситѣ отъ Рилския монастырь сж били длѣжни за тѣзи имоти да плащатъ както се слѣдва законенъ десетъкъ, а сжщо така и за овцетѣ и данъкъ за кошеритѣ съ медъ.

Монаситѣ отъ *Рилския монастырь* ще плащатъ законенъ десетъкъ и данъци за имотитѣ, лежащи въ с. *Рила*, на конния войникъ Халилъ Хасановъ, както и на други негови съучастници.

А данъцитѣ и десетъкътъ отъ произведенията на с. *Пороминъ* се плащатъ направо на държавната хазна и на други частни съучастници. Данъцитѣ и десетъкътъ отъ с. *Баланово* се събиратъ прѣзъ годината отъ Мустафа Мехмедовъ и отъ другитѣ негови съучастници.

А десетъкътъ и данъцитѣ отъ с. *Бобошево* и отъ селцето *Илъковица* ще се прибиратъ направо отъ притежателката на това село — отъ Султанката Исмиханъ, като нейна собственостъ. Произведенията и данъцитѣ на с. *Жрсланово* се получаватъ отъ спанията Хасанъ Шабановъ и отъ неговитѣ съучастници.

Директорътъ на императорската ми архива Ес-Сандъ-Мехмедъ Арифъ по тоя случай ми прѣдстави на височайше усмотрение подробенъ докладъ. А началникътъ (еминътъ) на бюрото (отдѣленieto) на императорското съкровище ми прѣдстави съгласно съ канона и съ изискванията слѣдния отчетъ : 1) когато къмъ единъ монастырь сж привързани още отъ старо врѣме нѣкакви земи и имоти ; когато тѣзи земи и тѣхната привързаностъ сж записани въ императорската ми архива, могатъ ли земитѣ да се притежаватъ съ тапия ? 2) когато пъкъ нѣкои земи, които по прѣди още отъ старо врѣме сж били притежавани съ тапия, а по-сетнѣ само по едно прѣходно положение сж минали въ владѣние на монаситѣ

и сж били привързани къмъ монастыря, който ги е владѣлъ безъ право на тапия, то въ такъвъ случай, допустимо ли е да се упражнятъ онѣзи формалности, които сж въ сила и къмъ земитѣ наречени „*ерази-мири*“, за да се владѣятъ съ права на тапия, както е било по прѣди?

Възъ основа на членъ 122 отъ новия императорски законъ за земитѣ, по-прѣди бѣ издаденъ отъ императорския ми диванъ единъ височайши актъ. Съгласно съ текста на тоя ми царски актъ чрѣзъ патриаршията се съобщаваше за знание, че всички черкви и монастыри, лежащи въ прѣдѣлитѣ на империята ми, и къмъ които сж привързани недвижими имоти (*емлякъ*), земи и други мѣста, ще трѣба скоро да се покровителствуватъ, като не ще се допуска въ тѣхъ нѣкакво духовно религиозно вълнение между населението.

И така съ тази ми царска заповѣдь се извърши както описътъ на имуществата и земитѣ отъ тоя монастырь, така сжщо и она на онѣзи имоти и земи, които се притежаваатъ направо отъ монаситѣ на монастыря *Св. Иванъ*. Прочее, за да не произлизатъ отъ страна на селското население нѣкои нежелателни насилия, нахлувания и произволни дѣйствия, насочени противъ „*куюдата*“ (старата регистратура) и противъ императорската ми девтерхана, трѣба да се взиматъ бързи мѣрки и да се издаде по тоя въпросъ единъ височайши царски актъ. И азъ, възъ основа на това ми донесение отъ страна на императорското ми бюро, благоволихъ и издадохъ настоящия ми султански актъ.

Вие, мои съновници и чиновници: валия, каймакамъ, наибинъ, мюфтия и други служители, както и ти мой министре на финансиитѣ, и ти, директоре на императорската ми архива, вие всички сте длъжни заедно да се разпореждате и да дѣйствувате така, както ми бѣ докладвано отъ министра на финансиитѣ, вземайки за това нуждитѣ прѣдпазителни мѣрки. Особно внимание ви се обръща къмъ това, щото описанитѣ и опрѣдѣленитѣ земи на монастыря да се владѣятъ и притежаватъ отъ послѣдния, тѣй като всички негови земи и имоти поименно сж прѣдвидени и въ докладната разписка, която ми се прѣдстави. Старайте се да наредите така, че и онѣзи земи и имоти, които частно се притежаватъ отъ монаситѣ на тоя монастырь да се владѣятъ свободно отъ притежателитѣ. Отъ васъ изисквамъ да вземете строги мѣрки противъ селянитѣ отъ горѣ-означенитѣ села, да не произволничатъ и да не нахлуватъ на сила въ чужди имоти, особно въ монастырскитѣ земи. Съ една рѣчь селянитѣ отъ селата *Рила*, *Пороминово*, *Жрсланъ*, *Бобошево* и други да не си позволяватъ съ дѣйствия, противни на закона и на куюдата ми. Тѣй да знаете, тѣй да дѣйствувате! Честъ, слава и пълна вѣра отдайте на султанскитѣ ми знаци—тургата и монограма ми—положени на чело на тоя ми царски актъ, написанъ днесъ въ първитѣ числа на мѣсець Реби-юл-евелъ 1278 г. отъ егира (25 августъ 1861 г. Р. Х.).

Тоя ми царски актъ се регистрира въ правителствената архива. А настоящиятъ прѣписъ, който е напълно съгласенъ съ оригинала, се извлѣче днесъ, 28 Реби-юл-ахъръ 1289 г. е.²²/VII 1872 год. Р. Хр.

Отъ съдържанието на деркенара (забѣлѣжката) се яви нуждата за повдигането наново въпроса по описването и опрѣдѣляването земитъ и мѣстата на речения монастырь. Описътъ на тѣзи земи се направи, като се извлѣче буквално отъ коюдата, съставенъ въ единъ актъ, който надлежно подписанъ и подпечатанъ биде врѣченъ на монаситъ отъ тоя монастырь. Освѣнъ това на послѣдния се опрѣдѣли и една кория. Слѣдъ всичко туй въ управата на царското ми дефтерхане, въ пазената тамъ стара архива, се намиратъ подробно описани слѣднитъ имоти, принадлежащи на монастыря *Св. Иванъ*, който лежи въ планината Рила, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ:

една ливада	въ мѣстността	<i>Бойница;</i>
една нива	" "	<i>Радъ;</i>
една нива	" "	<i>Крушата;</i>
една нива, сега запусѣла	" "	<i>Луда Мара;</i>
една нива	" "	<i>Павловъ долъ;</i>
една нива	" "	<i>Църквице;</i>
една ливада и 1 кошерь за пчели	" "	<i>Ливадице;</i>
една ливада, сега запусѣла	" "	<i>Остенъ;</i>
една нива	" "	<i>Стругарчевъ долъ;</i>
една ливада	" "	<i>Сборице;</i>
една ливада	" "	<i>Друмице;</i>
една ливада	" "	<i>Суса;</i>
едно лозе и единъ бостанъ	" "	<i>Орница;</i>
едно лозе и единъ кошерь за пчели, сега запусѣли	" "	<i>Усойца;</i>
едно лозе и 50 кошери пчели съ медъ, въ мѣстността <i>Кжсѣ-дервентъ</i> (момина клисура). Тамъ се намиратъ и 500 овце на паша.		

Една нива, една ливада и 50 кошери пчели съ медъ, въ мѣстността *Шипочани*; тамъ има и 15 глави едъръ добитъкъ (крави и волове).

Единъ кошерь за пчели, сега запусѣлъ, въ мѣстността *кърстѣтъ*; тамъ има 10 коня.

50 кошери пчели съ медъ въ мѣстността *Илийна-ръка*; една нива въ мѣстността наречена *Църквице*.

Лозя и воденици, лежащи въ селото *Рила*, които още отъ старо врѣме не плащали десетъкъ и данъкъ, сж били слѣднитъ имоти:

- 1) единъ самоковъ за желѣзна руда;
- 2) три воденици на вода за брашно;

- 3) едно старо лозе, запустѣло, лежаще въ мѣстността *Руса*;
 - 4) едно друго старо лозе, запустѣло, въ сжщата мѣстность;
 - 5) друго едно старо лозе;
 - 6) едно ново насадено лозе;
 - 7) друго ново лозе пакъ въ сжщата мѣстность;
 - 8) и четири други лозя, наново посадени.
-

Въ землището на с. *Пороминъ* лежатъ слѣднитѣ монастирски имоти и земи, които отъ старо врѣме, като привилегировани, не сж плащали никакъвъ данѣкъ и десетѣкъ. Тѣ сж : четири воденици на вода за брашно ; двѣ тепавици (валявици) ; двѣ ливади ; единъ бостанъ, лежащъ близу до воденицата ; двѣ ниви, наречени *келемиш* и други три обикновени ниви.

Имало е недвижими имоти, като : воденици, ниви и лозя, принадлежащи на речения монастирь, за които се е плащало на правителството данѣкъ и десетѣкъ. Тѣ сж слѣднитѣ : единъ чифликъ, лежащъ въ с. *Баланово*, който се е владѣлъ като собственостъ отъ монаситѣ на речения монастирь. Десетѣкътъ отъ произведенията се е получавалъ отъ надлежащия спашия ; едно лозе въ с. *Баланово*, владѣюще се отъ хаджията. Десетѣкътъ е получавалъ чиновникѣтъ по земитѣ. Една нива, притежавана отъ Бали бей, въ с. *Жрсланъ*. Десетѣкътъ се е получавалъ отъ чиновника по земитѣ ; четири воденици и два бостана, лежащи въ с. *Джерманъ* до р. Джерманъ, въ мѣстността *Кера-дралица*. Тѣ сж притежание на Мустафа ага.

Числото на монаситѣ, които съставятъ духовното братство на монастиря състои отъ

Въ рѣцѣтъ на монаситѣ отъ Рилския монастирь се намиратъ стари свещенни грамоти, подарени отъ прѣдишнитѣ наши велики султани. Сжщо такива свещенни актове отново сж били подарявани тѣмъ и отъ по-послѣшнитѣ славни султани. Съдържанието на старитѣ правителствени тефтери е досущъ еднакво съ онова на старитѣ свещенни актове, които буквално били записани. Описанитѣ монастирски имоти : лозя, воденици, тепавици, градини, ливади и ниви, споредъ тѣзи стари свещенни актове и правителствени тефтери не сж плащали никакъвъ данѣкъ и десетѣкъ на правителството. Само данѣкътъ за овцетѣ, както и данѣкътъ за кошеритѣ съ пчели за медъ, се е плащалъ на правителството, както това става явно отъ забѣлѣжката, която е написана въ правителствениитѣ стари тефтери. Отъ друга страна монаситѣ отъ тоя монастирь сж били напълно освободени и опростени отъ плащането на всѣкакви други тежки и обикновени налози, ка-

квито сж били *аварисъ-диваниѣ* и *текялифи-урфиѣ*, защото това е изрично записано както въ старитѣ, така и въ новитѣ правителствени тефтери. Въ новитѣ правителствени тефтери, даже сега стои забѣлѣзано, че зависѣщитѣ отъ поменатия манастирь: лозя, градини, воденици, бостани и земи, който съ брадва сж били изкопани, сж били привилегировани още отъ старо врѣме и като такива тѣ сж били записани въ старитѣ официални тефтери. Истина е, че се вижда една забѣлѣжка, въ която се казва, че монаситѣ отъ манастиря, ако отсетнѣ обработватъ земи, принадлежащи на простата рая, или ако би искали да ги владѣятъ като своя собственостъ, или ако би искали да взиматъ тѣзи земи подъ залогъ, — въ подобенъ случай монаситѣ сж длѣжни да плащатъ данѣкъ и десетѣкъ на надлежния чиновникъ, понеже това е записано и фигурира като доказателство въ старитѣ правителствени книги, наречени „*кютукъ-дефтерлеріѣ*“. Сжщото стои записано и въ новитѣ царски тефтери.

Ето подробноститѣ, извлѣчени направо отъ самия кютукъ: Селото *Рила* лежи подъ вѣдомството на Дупнишката нахия, Кюстендилски санджакъ. Това село е записано като *зиаметъ* на нѣкой спахия — заиминъ. Годишниятъ доходъ отъ това село е точно опрѣдѣленъ и възлиза на сумата 24,493 сребърни акчета. Въ общия главенъ тефтеръ приходната сума възлиза на 28,688 акчета. Селото *Бистрица* лежи подъ вѣдомството на Дупнишката нахия, Кюстендилски санджакъ. Годишниятъ приходъ на това село възлиза на сумата 7,081 акчета. А тази сума, събрана съ други приходни суми, се възкачва изобщо на 12,999 акчета, споредъ както това се констатирава отъ главния тефтеръ.

Селото *Баланово*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, е длѣжно да плаща годишенъ приходъ сумата 7,803 акчета. Отъ тази сума трѣба да се извади 6,600 акчета.

Селото *Жрсланъ*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, плаща на правителството годишенъ приходъ на сума 5,722 сребърни акчета. Тази сума, заедно съ други доходни суми отъ други села, се възкачва на общата сума отъ 20,843 акчета.

Селото *Рила* и селото *Лимѣвица*, Дупнишка нахия, сж съединени и лежатъ подъ единъ спахилѣкъ. Привилегированата рая работи заедно съ простата обикновена рая, за това задружно изплащатъ десетѣкътъ на надлежния спахия. Броя на населението е описанъ и точно опрѣдѣленъ. Тѣзи двѣ смѣсени селѣ даватъ слѣдния приходъ:

1) 286 кутли бѣло, чисто жито, по 25 акчета кутельтъ — 7150 акчета.

2) 286 кутли смѣсено жито, по 15 акчета кутельтъ — 4,290 акчета.

3) данѣкъ за право *ниабетъ*, данѣкъ за право на свадбенство, наречено *ресуми-арусъ*, данѣкъ за право на *дещибанъ* и

право за *тапия*, — общо данъкът възлиза на сума 4,100 акчета. И така общата сума, заедно съ прихода отъ други села, се възкачва на сума 24,493 акчета.

Селото *Пороминъ*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, чийто брой на раята е точно опрѣдѣленъ, дава слѣдния годишенъ приходъ:

1) 25 кутли бѣло, чисто жито, по 25 акчета кутелтъ — 625 акчета.

2) 55 кутли смѣсено жито по 15 акчета — 825 акчета.

3) данъцитѣ: половина *ниабетъ*, *ресуми-арусъ*, *ресуми-дешибанъ* и *ресуми-тапуй-земинъ* — данъцитѣ възлизатъ на сума 1870 акчета.

Общата сума на приходитѣ отъ това село, както и отъ приходитѣ на другитѣ села, възлиза на 4,510 акчета.

Селото *Баланово*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, чийто брой на населението е точно опрѣдѣленъ, дава слѣдния годишенъ приходъ:

1) 88 кутли бѣло пшенично и чисто жито, по 25 акчета кутела — 2,050 акчета.

2) 75 кутли смѣсено жито по 15 акчета — 1,125 акчета.

3) данъцитѣ: *ниабетъ*, *ресуми-арусъ*, *ресуми-дешибанъ* и *ресуми-тапуй-земинъ* — на сума отъ 500 акчета. Общата сума на тия данъци, заедно съ други, възлиза на цифрата 7,803 акчета.

Селото *Бобошево*, заедно съ неговитѣ махали и съ селцето *Илковица*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, сж били пълна собственостъ и притежание на султанката, наречена *Мелекки Султаніе Исмиханъ*. Населението на това голѣмо село е прѣброено и точно описано. Тѣзи села даватъ годишенъ приходъ на слѣдната сума:

1) 36 кутли чисто бѣло жито по 25 акчета кутелтъ — 875 акчета.

2) 47 кутли смѣсено жито по 15 акчета — 705 акчета.

3) данъцитѣ: *ниабетъ*, *ресуми-арусъ*, *ресуми-дешибанъ* и *ресуми-тапуй-земинъ* даватъ приходъ 140 акчета. И така общата сума отъ десетъка и данъка на тѣзи села, както и на други, се възкачва на 19,082 акчета.

Селото *Жрсланъ*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, чийто брой на населението е точно опрѣдѣленъ и описанъ, изплаща годишно слѣднитѣ налози и десетъкъ:

- 1) 40 кутли чисто бѣло жито по 25 акчета — 1000 акчета.
 - 2) 49 кутли смѣсено жито — 690 акчета.
 - 3) данѣцитѣ: *ниабетъ*, *ресуми-арусъ*, *ресуми-дешибанъ* и *ресуми-тапуй-земи* даватъ годишенъ доходъ на сума 280 акчета, Общата сума на дохода отъ това село, както и отъ други села, възлиза на 5,722 акчета.
-

Селото *Рила*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, е *зиаметъ* и дава приходъ на сума 28,650 акчета, Ота тази сума се дава на конния войникъ (заиминъ) Халилъ Хасановъ по записъ годишно по 10,000 акчета, а остатъкътъ отъ 18,658 акчета се раздаватъ на други негови съучастници. Обаче речениятъ тимариотъ Халилъ Хасановъ на 5 Мухаремъ 1261 год. отъ егира се отказва отъ получаването на тѣзи 10,000 акчета, а тази сума съгласно съ *ил-ми-хабера*, носящъ дата началото на 1266 год. отъ егира, почна да се прибира отъ държавното съкровище.

Село *Влашко село*, Берковска каза, паша-санджаги, както и селото *Бистрица* Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, даватъ годишенъ приходъ, който възлиза на общи сума 52,470 акчета. Отъ прихода на с. *Бистрица*, който възлиза на 12,999 акчета, се изважда сумата 3447 акчета. На военно-началника Подполковникъ отъ османската армия Мехмедъ Февзи се давало годишно 9552 акчета. Съгласно съ *ил-ми-хабера*, подписана отъ сѣщия, тази сума се получвала отъ държавното съкровище.

С. *Баланово*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, дава на правителството годишенъ доходъ 6600 акчета. Тоя доходъ се дава като тимаръ на извѣстни пенсионери съ записъ и до 1241 год. отъ егира (1825 Р. Хр.).

Село *Жрсланъ*, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, дава приходъ годишно на сума 20,843 акчета. Частъ отъ тоя приходъ, а именно 3206 акчета се дава по записъ на пенсионера спадхия и то до 1281 год. отъ егира. (1865 г. Р. Хр.).

Освѣнъ означенитѣ въ забѣлѣжката на правителственитѣ тефтери земи и имоти, никаква гора, възъ името на речения манастиръ, не е била описана и опрѣдѣлена. Сѣщо върху имената на монаситѣ отъ речения Рилски манастиръ никакви тапийски актове за земи и имоти, лежащи въ с. *Рила*, не сѣ били из-

давани. Заповѣдѣта зависи отъ Негово Императорско Величество Султана.

29 Джемази-юл-евелъ, 1289 год.¹⁾ отъ егира.

Бѣлѣжка: Съгласно съ изискванията на императорското дефтерхане изучването на тоя въпросъ се възлага отъ министра на императорската архива на директора на дефтерхането, съ молба, да го прѣдстави на одобрение на височайшата царска особа.

¹⁾ 29 Джемази-юл-евелъ, 1289 год. отъ егира == 24 юлий 1872 г. Р. Хр.

ДЪЛЪ II.

Официаленъ докладъ.

Тукъ се излагатъ въ послѣдователна връзка редъ актове отъ врѣмето на султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ (1839—1861), които засѣгатъ подробно имотното състояние на Рилския манастиръ и привилегиятъ на монасите му, заедно съ нѣкои права на атонските монаси. Тѣзи актове сж написани въ единъ дълъгъ документъ, нареченъ лаяхъ — подробенъ докладъ, издаденъ по официаленъ редъ.

ПРОСБА

подадена до султанъ Абдулъ Меджидъ ханъ отъ страна на Цариградския вселенски патриархъ и неговия синодаленъ съвѣтъ.

Ваше Императорско Величество!

Господарю!

Живѣйте за честь и слава на империята!

Споредъ единъ височайши бератъ, даденъ намъ отъ Ваше Императорско Величество и пазенъ у насъ, патриаршията ни още отъ старо врѣме е имала върховната властъ надъ всички чифлици, лозя, градини и др. земи, които принадлежатъ на черквитѣ и манастиритѣ, спадащи подъ наша юрисдикция. Никой отъ вънъ е нѣмалъ право да влиза на сила както въ тѣхнитѣ ниви, ливади, панаирища, аязми и мелници, тѣй и въ тѣхнитѣ сгради, дукани, метоси и пр. жилища за живѣне.

Тѣй като манастирътъ *Свети Иванъ*, лежащъ въ Рила планина, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, спада подъ наша юрисдикция, то, споредъ горното, патриаршията ни има право да владѣе неговитѣ недвижими имоти, които се намиратъ въ с. Рила и състоятъ отъ лозя, градини, мелници, бостани, валявици, ливади, кавакляци (тополища), ниви и двѣ пасбища, извѣстни подъ име *Кара Юмерица* и *Лиляктъ*. Законниятъ десетъкъ отъ произ-

веденията на тия имоти всѣкога редовно и точно се е плацалъ на надлежното мѣсто, съгласно съ прѣдписанието, издадено отъ управата на девтерхането.

Въпрѣки това обаче нѣкои мюсулмани, въ желанието си да присвоятъ тия имоти, си позволили съ насилие и заплашване да искатъ отъ монаситѣ на речения манастиръ царска вергия и други данъци.

По тая причина ние молимъ най-покорно Ваше Императорско Величество да благоволите и прѣдпишете на управата на девтерхането, да даде наставления на мѣстнитѣ власти въ такъвъ смисълъ: отъ монастирскитѣ имоти да се иска само законенъ десетъкъ, безъ всѣкакви други дачъци и царски вергии; монаситѣ да не се угнетяватъ и мжчатъ, а напротивъ, да се покровителствуватъ и оставятъ свободни въ владѣнието на монастирскитѣ имоти. По тоя въпросъ и за да се прѣкрати свирѣпостъта на външнитѣ лица, които нахално и съ насилие искатъ да си присвоятъ реченитѣ имоти, ние молимъ най-покорно Ваше Императорско Величество да благоволите и часъ по-скоро издадете надлежния височайши ферманъ. Заповѣдта зависи отъ великодушното усмотрѣние на Ваше Императорско Величество, милостивия нашъ господарь и султанъ.

Подписъ (на турски): Цариградски грѣцки патриархъ и митрополитски съвѣтъ, заседаващъ въ Костантиниѣ.

Печатъ (на грѣцки): Цариградски вселенски патриархъ и архиерейски синодъ.

Резолюция.

Тази просба да се изпрати веднага за справка на Негово Прѣвъзходителство финансовия министъръ и директоръ на архивата.

28 Ребби-юл-ахжръ 1257 год. отъ егира
(8 Юний 1841 год. Р. Хр.).

Докладна записка.

Всички недвижими имоти, които принадлежатъ и сж вакфиграни на черквитѣ, подвѣдомствени на патриаршията, като лозя, градини, чифлици, ниви, ливади, панаири, манастири, воденици, кжщи, дукияни, едъръ и дребенъ добитѣкъ — се считатъ, споредъ закона и шерията, за вакфски имоти и се стопанисватъ отъ надлежната управа на манастиря. Никой отъ вънъ нѣма право и не може да влиза на сила въ тѣхъ и да взима какво-годѣ участие въ тѣхното владѣние. Тѣзи черковни монастирски имоти трѣба по антично право да се владѣятъ само отъ компетентния

патриархъ, съгласно съ даденитѣ нему права, изложени въ текста на височайшия му берать.

30 Ребби-юл-ахжръ 1257 год. отъ егира
(10 Юний 1841 год. Р. Хр.).

Описъ

на недвижимитѣ имоти и земи, принадлежащи на Рилския монастырь *Свети Иванъ*, Дупнишка каза, Кюстендилски санджакъ:

- 1) една ливада близо до монастыря, наречена *подмонастирска*;
 - 2) една нива близо до монастыря, наречена *надмонастирска*;
 - 3) едно стадо, състояще отъ 500 глави овце и други имоти.
- Воденицитѣ, самоковитѣ и лозята, които Рилскиятъ монастырь е владѣлъ още отъ старо врѣме и за които не е плащаль никакъвъ данъкъ и десетъкъ, били слѣднитѣ:

- единъ самоковъ за желѣзни руди;
- три воденици за мелене брашно;
- едно лозе въ мѣстността *Росина*;
- четире други воденици близо до сѣщата мѣстность;
- три ливади въ планината *Рила*;
- една пуста воденица и други земи и имоти.

Рилскиятъ монастырь притежавалъ още лозя, воденици и ниви, за които е плащаль десетъкъ. Тия имоти състоятъ отъ едно пасбище, *яйлькъ*. Приходътъ отъ него се прибира отъ монаситѣ на монастыря, а десетъкъ се плаща на спяхята.

Въ Рилския монастырь сж живѣли монаси още отъ най-старо врѣме, подъ брой. Числото на монаситѣ които сж живѣли тамъ, било точно опрѣдѣлено, защото имало обичай въ рѣцѣтъ на всѣки монахъ да се дава височайши актъ, основанъ на заповѣдта на издаденитѣ фермани отъ старитѣ султани. Споредъ старото девтерхане, изисквало се числото на монаситѣ да бѣде еднакво съ онова число по редъ, по което се издавалъ и царскиятъ ферманъ. По тоя начинъ тѣ били записвани въ старитѣ регистри.

Въ послѣдния правителственъ регистъръ е забѣлѣзано, че нивитѣ, ливадитѣ, градинитѣ, воденицитѣ, лозята и други имоти, които зависели отъ речения монастырь, не плащали никакъвъ десетъкъ и данъкъ на правителството. Тия имоти се считали староврѣмени богоугодни заведения и за тѣхъ се взималъ единъ данъкъ, нареченъ *антично право* (*сефабик-намѣнда*), както това се практикувало и до прѣди нѣколко врѣме. Данъкътъ за овцетѣ, *ресуми-ганъмъ* и данъкътъ за пчелитѣ, *ресуми-ювара*, били заплащани на правителството, понеже тѣй било писано въ старитѣ тефтери. Монаситѣ, споредъ както е отбѣлѣзано въ старитѣ регистри, бѣ считали свободни и не плащали на правителството тежки данъци, *аварис-диваниѣ* и *текялифи-урфий*. Възъяснова на тази бѣлѣжка въ старитѣ тефтери, регистрира се и въ новитѣ правителствени тефтери, че недвижимитѣ имоти на монастыря,

които състоятъ отъ бостани, ниви, воденици, градини, лозя и земи, наново изкопани съ брадви, се освобождаватъ отъ всѣкакви данъци и налози. Ако монаситѣ отсетнѣ биха придобили чужди земи и биха искали да ги владѣятъ като свои съ крѣпостни актове, тѣ би трѣбало като нови стопани да даватъ десетъкъ отъ произведенията на чиновника по земитѣ. Така било записано въ старитѣ официални тефтери, така се записало и въ новитѣ султански тефтери.

Обяснения.

Санджакъ	_____	Кюстендилъ.
Нахия	_____	Дупница.
Село	_____	Баланово.

Село *Баланово* дава десетъкъ 5,000 акчета; а всичкитѣ данъкъ заедно съ десетъка му възлиза на сума 21,481 акчета.

Санджакъ	_____	Кюстендилъ.
Нахия	_____	Дупница.
Село	_____	Скрино.

Село *Скрино* дава десетъкъ 6,311 акчета; а всичкитѣ данъкъ заедно съ десетъка му възлиза на сума 20,000 акчета.

Санджакъ	_____	Кюстендилъ.
Нахия	_____	Дупница.
Село	_____	Каменица.

Село *Каменица* дава десетъкъ и данъкъ 11,551 акчета; отъ тѣхъ 2821 акчета сж десетъкъ.

Санджакъ	_____	Кюстендилъ.
Нахия	_____	Дупница.
Село	_____	Баланово.

Село *Баланово* граничи непосредствено съ прѣдѣлитѣ на село *Рила*. Послѣдното село има една воденица, една черква и една *бащиния*. То дава слѣдното количество жито като десетъкъ отъ земнитѣ произведения.

Една привилегирована раятска кѣща, която притежава 20 уврата земя, дава данъкъ

за година като <i>ресуми-бостанъ</i>	—	52 сребърни акчета,
42 кѣщи рая-християни плащатъ годишенъ данъкъ	—	1050 акчета.
а като право за десетъкъ отъ сѣно <i>ресуми-кеяхъ</i>	—	160 акчета.
22 кутли жито пшеница, оцѣнено за	—	550 акчет.
16 кутли смѣсено жито, оцѣнено за	—	240 акчета.
Данъкъ за ловята, <i>ресуми-бакъ</i> , се взима	—	20 акчета.

Земитъ на манастиря *Св. Иванъ*, които лежатъ въ планината *Рила* и се обработватъ отъ самитъ монаси, сж точно описани по име и границитъ имъ сж напълно опрѣдѣлени. Тия земи сж обложени съ слѣдния данъкъ :

за десетъкъ отъ сѣно, косѣно изъ ливадитъ — 25 акчета;
единъ кутелъ чиста пшеница, оцѣнена за — 25 акчета;
а всичкитъ данъкъ на Рилския манастиръ заедно съ
онзи на село *Рила* възлиза годишно на 5,000 сребърни акчета.

Санджакъ	_____	Кюстендилъ.
Нахия	_____	Дупница.
Село	_____	<i>Скрино</i> .

Въ село *Скрино* мюселими или привилегировани рая-християни не сжществуватъ, освѣнъ двѣ извѣстни кѣщи. *Бащинии* нѣма. Двѣтъ раятски привилегировани кѣщи, които се намиратъ въ с. *Скрино*, плащатъ годишенъ данъкъ *ресумъ* 44 акчета. Жито пшенично (*кендумъ*) сж давали 40 кутли, оцѣнени по 25 акчета всѣки кутелъ — 1000 акчета. Смѣсено жито (*махлюдъ*) 50 кутли по 15 акчета всѣки единъ кутелъ — 750 акчета. Монаситъ отъ Рилския манастиръ *Св. Иванъ* даватъ приходъ годишно 150 акчета. Всичкиятъ доходъ на това село възлиза на 6,311 акчета.

Санджакъ	_____	Кюстендилъ.
Нахия	_____	Дупница.
Село	_____	<i>Каменица</i> .

Въ село *Каменица* мюселимскитъ домакинства сж неизвѣстни. Сжщо и християнскитъ домакинства тамъ сж неизвѣстни. *Бащинии* нѣма. А юруцитъ, които живѣятъ въ с. *Доспатъ*, Дупнишка нахия, даватъ слѣдния годишенъ данъкъ : на $126\frac{1}{4}$ домакински кѣщи данъкътъ е по 48 акчета за всѣка кѣща. Три кутли пшеница по 25 акчета — 75 акчета, 5 кутли смѣсено жито по 9 акчета — 45 акчета; едно привилегировано домакинство плаща данъкъ 22 акчета. А раята отъ с. *Доспатъ* плаща годишенъ десетъкъ : 150 кутли чисто жито за 2,500 акчета; 77 кутли смѣсено жито за 1,055 акчета. Монаситъ на манастиря *Св. Иванъ*, които обработватъ монастирски ниви, лежащи въ това село, плащатъ слѣдния десетъкъ : 6 кутли смѣсено жито по 6 акчета — 36 акчета. Единъ кутелъ пшеница, оцѣненъ за 25 акчета. А цѣлиятъ доходъ отъ сжщото село възлиза на 9,821 акчета.

Санджакъ	_____	Кюстендилъ.
Нахия	_____	Дупница.

Бившиятъ редовенъ царски войникъ отъ редовната армия — *конница*, а сега пенсионеръ, *Ибрахимъ Хасановъ*, получава като

пенсия годишно 5,741 акчета. Тая сума се прибира отъ с. *Баланово*, което като доходъ дава 21,481 акчета. При тая сума отъ 5,741 акчета се прибавятъ на пенсионера още 254 акчета. Така щото отъ това село остава още приходъ 15,241 акчета.

Санджакъ	_____	Кюстендилъ.
Нахия	_____	Дупница.
Село	_____	Скрино.

Конниятъ войникъ отъ редовната царска армия, сега пенсионеръ, *Рашидъ Ибрахимовъ*, получава пенсия отъ доходитъ на с. *Скрино* 9,999 акчета. Доходътъ на с. *Скрино* възлиза на 20,000 акчета. А на селото *Хюсеинлий* приходътъ е 255 акчета.

Санджакъ	_____	Кюстендилъ.
Нахия	_____	Дупница.
Село	_____	Каменица.

Конниятъ войникъ *Исмаилъ Велиевъ* отъ редовната царска армия, сега пенсионеръ, получава пенсия годишно сумата 2,666 акчета. А селото *Каменица* дава годишенъ доходъ сумата 11,551 акчета. Получаватъ се отъ дохода на това село и други пенсионни суми, а оставатъ въ резерва само 6,226 акчета. 240 акчета се получаватъ и отъ едно непознато лице.

Санджакъ	_____	Софийски, нареченъ паша-санджаги.
Каза	_____	Самоковска.

Планината *Рила* е завѣщана отъ покойния *Гаази Мустафа паша* за поддържане джамията и имарета, съградени въ градъ *Гейбусъ*, дѣто сж погребани и останкитъ на завѣщателя. Въ тая голѣма планина работятъ 11 самокови за желѣзни руди. Тѣзи самокови съ всичкитъ имъ права и привилегии се притежавали съ царски крѣпостни актове отъ *Мустафа паша*. Всичкитъ жители, които живѣли въ планината *Рила*, се считали привилегировани и се ползували съ право, да не плащатъ на правителството слѣднитъ данъци: *ресуми-качкунъ*, *ресуми-бейтулмалъ*, *ресуми-мали-семайнъ*, *ресуми-мактуа*, *ресуми-джурмъ-ве-джинаедъ*, *ресуми касабие*, *ресум-и-бадихава*, *ресуми-тияра*, *ресуми-ганъмъ*, *ресуми-демидиетъ*, както и всички други данъци и налози, които слѣдва да се получаватъ за право на раждане, за право на умирање и за право на произвеждане.

Покойниятъ *Мустафа паша* въ завѣщанието си е завѣщалъ на вакъфа, щото управлението на тази планинска муката да бѣде отдѣлно и самостоятелно съ независимо управление за финансо-

вата и административна части, както това е било и по-прѣди. Доходътъ отъ тази завѣщана планинска муката ще се прибира направо отъ войводата или управителя на вакъфа, за да се поддържа имаретътъ, съграденъ за богоугодни цѣли въ градъ *Гейбусъ*. Този актъ е билъ надлежно потвърденъ и отъ страна на вакъфа. Вслѣдствие на това актътъ се регистрира и записа като валиденъ и въ новия царски регистъръ. Съгласно съ желанието и волята на завѣщателя и по реда, опрѣдѣленъ за управлението на тоя вакъфъ, дирекцията на вакъфитъ взе въ рѣцѣтъ си управлението на тази планинска муката, съ право още, щото тя (дирекцията) да я владѣе и управлява, както и по-прѣди. Това се завѣри и удостовери въ новия царски регистъръ, слѣдъ което се издаде отъ финансовото управление и надлежниятъ актъ за владѣнието и управлението ѝ.

Границитъ на тая планина, споредъ както тѣ по-долу сж изложени, започватъ отъ слѣднитѣ мѣста:

Отъ мѣстносттата, наречена *Мустафа пашински кладенецъ*, слѣдъ това върви линията до *Чанакъ-кечи-чукуръ*; отъ тамъ минава и спира до рѣка *Гюръ-дере*; сетнѣ върви по мѣстносттата *Каримъ кая*, по *Дувеленовцитъ* до *Егри-дере*. Границата подирѣ минава за *Капанъ-дере*, за *Куруджанъ* и стига до *Якуруда-Хевасъ*; отъ тамъ минава за *Чукура*, за *Хавлията*, за *Камарица* и за *Оклузи-бунаръ*. Подирѣ това границата минава близо до *Шахинъ-каясъ*, *Деребейоли*, до постницата *Енидже-кьой-яй-лжъ*, до *Бейбунаръ* и до *Гюмрукъ-Бостанъ-яй-лжъ*. Слѣдъ това границата върви къмъ *Кумура-елегъ*, къмъ *Чукуръ-каясъ*. къмъ *Ломтъ-чукури*, къмъ *Челеби-елегъ*, къмъ *Кяфиръ-ормани* и стига до планината, която се намира въ територията на *Сувуджикъ бунаръ*. Понеже тѣзи граници се намиратъ забѣлѣзани и въ *Худут-наметата*, които се намиратъ на лице, то тѣ и въ стария тефтеръ сж били тѣй регистрирани и обозначени. А щомъ въ старитѣ правителствени тефтери сж били забѣлѣзани границитѣ по тоя начинъ, то естествено е, че ще бждатъ така записани и въ новитѣ царски тефтери.

23 Ребби-юл-ахъръ 1787 г. егира (3 Юний 1841 г. Р. Хр.).

Монастирътъ *Св. Иванъ Рилски* лежи въ Дупнишката нахия и притежава близо до монастиря въ планината *Рила* ниви, ливади и градини, както и 500 глави овце. Въ селото *Рила* тоя монастиръ притежава отъ старо врѣме воденици и лозя, за които не плаща ни десетъкъ, ни данъкъ. Поменатиятъ монастиръ притежава още единъ самоковъ за желѣзни руди, три воденици, лежащи въ мѣстносттата *Русъ*, едно лозе и други разни имоти, които се намиратъ въ планината *Рила* и сж подвѣдомствени на село *Неврокопъ*. Монастирътъ за тия имоти отъ старо врѣме, дори до днесъ, не е плащаль десетъкъ и данъкъ.

А други четири воденици, лежащи въ Рилската рѣка, както и три ливади, единъ бостанъ и една друга воденица, съ всичкитѣ имъ принадлежности сж подложени подъ данѣкъ и десетѣкъ. Тѣзи имоти, които се владѣли отъ речения манастирь, както и манастирскитѣ лозя, воденици и ниви сж изплащали десетѣкъ и данѣкъ, споредъ както това е забѣлѣзано въ анализѣ на старитѣ регистри. Отъ произведенията на чифлика, лежащъ въ с. *Баланово*, който се е притежавалъ отъ монаситѣ на манастиря, се е изплащалъ законенъ десетѣкъ на спахията. Тѣзи всички манастирски имоти се притежавали отъ манастиря въз основа на тѣхнитѣ традиционни права и привилегии и съгласно съ рѣшението на стария султански ферманъ, който за тая цѣль е билъ издаденъ. Стариятъ ферманъ се пази въ рѣцѣтъ на монаситѣ отъ речения манастирь. Понеже тѣзи манастирски имущества сж били записани въ анализѣ на старитѣ царски тефтери; и понеже това се е допускало отъ постановленията на свещения шериятъ, — то тѣзи имоти сж били записани и регистрирани и въ новитѣ султански тефтери. Така по тоя начинъ записанитѣ манастирски имоти: лозя, воденици, градини, ливади и ниви не сж плащали никакъвъ десетѣкъ, нито другъ налогъ. Монаситѣ отъ манастиря сж били длѣжни да изплащатъ само данѣци за овцетѣ и за пчелитѣ, наречени *ресуми-ганѣмъ* и *ресуми-гюварѣ*. Тѣзи данѣци сж били записани и фигуриратъ още за валидни. Но самитѣ монаси се считали за свободни; ползували сж се съ права и привилегии и не сж плащали на правителството тежкитѣ данѣци, които се казвали *аварис-дивание* и *текялифи-урфиѣ*. Това и досега е още фактъ положителенъ. Въ новитѣ царски тефтери е забѣлѣзано и сега, че всичкитѣ манастирски лозя, градини, воденици, бостани и земи, които сж били изкопани съ брадви — сж бивали освободени отъ плащането на всѣкакъвъ правителственъ данѣкъ още отъ най-старо врѣме. Но ако монаситѣ по-сетнѣ би придобили чужди земи, които лежатъ подъ тимаръ, или които би станали тѣхна пълна собственостъ, или пъкъ ги владѣятъ подъ залогъ, — то за такива земи монаситѣ сж длѣжни да плащатъ на правителствения чиновникъ законенъ десетѣкъ, понеже това е тѣй записано въ старитѣ правителствени книги и тѣй ще се записва и въ новитѣ главни царски тефтери.

Селото *Баланово*, Дупнишка нахия, граничи съ селото *Рила*, сжщата околия, понеже границитѣ на послѣдното допиратъ до междата на първото село. Жителитѣ, чифлицитѣ и бащиниитѣ на с. *Баланово* сж точно описани и опрѣдѣлени. Земнитѣ произведения се овършватъ и се взема законенъ десетѣкъ отъ тѣхъ. Независимо отъ това живущитѣ тамъ жители-рай — били тѣ привилегировани, или не — си плащатъ данѣцитѣ: *испенчъ*, *кендумъ* и *махлюдъ*, по равна частъ. Споредъ подробно описания правителственъ тефтеръ монаситѣ отъ Рилския манастирь сж плащали за манастирскитѣ имоти, които лежатъ въ тия двѣ села, десетѣкъ отъ чисто пшенично брашно, отъ ливадитѣ *ашдри-*

чайръ), *ресуми-самонъ*, *ресуми-кеяхъ*, налогъ за глоби, *ресуми-джурмъ*, и налогътъ за лозята. Цѣлиятъ данъкъ възлиза годишно на 5,000 акчета, споредъ както това нагледно се твърди отъ кратката записка (деркенаръ), написана въ правителственитѣ тефтери и отъ сумата записана въ правителствения тефтеръ.

Селото *Баланово*, Дупнишка нахия, заедно съ крѣпостъта, наречена *Байрактарово*, сж били обложени да плащатъ на държавата данъкъ и десетъкъ, извѣстни суми. Тѣзи парични суми, заедно съ други суми, събрани отъ други мѣстности, възлизатъ на 21,481 акчета. Тая обща сума се раздавала като *зияметъ* на разни спахии, тимари и займи.

На спахията Ибрахимъ Хасановъ, който се е числилъ за редовенъ царски коненъ войникъ, му била опрѣдѣлена годишна пенсия сумата отъ 5,741 акчета. А останалата сума се е изплащала на неговитѣ другари-съучастници. Това тѣй е забѣлзано и тѣй стои въ старитѣ и въ новитѣ правителствени тефтери.

Селото *Скрино*, Дупнишка нахия, както чифлицитѣ и *бащиниитѣ*, които лежатъ подъ това село, сж изплащали годишно слѣднитѣ данъци: *чифтъ-хаккѣ*¹⁾, *ресуми-кендумъ*²⁾ и *ресуми-махлюдъ*³⁾. А монаситѣ отъ Рилския манастиръ *Св. Иванъ* за лежащитѣ въ това село манастирски земи сж изплащали годишно опрѣдѣленъ данъкъ отъ 150 акчета. Цѣлата сума отъ годишнитѣ данъци отъ това село възлиза на 6,360 акчета.

Това обстоятелство се твърди отъ забѣлжката, записана въ подробно-описания тефтеръ на селото. Защото въ тоя тефтеръ фигуриратъ и сж записани доходитѣ отъ крѣпостъта „*Байрактарово*“, които заедно съ други доходи възлизатъ на общата годишна сума 20,000 акчета като *зияметъ*. Отъ тази сума се е изплащала пенсията на пенсионера отъ редовната царска конна армия Мехмедъ-Рашидъ Ибрахимовъ. А останалитѣ суми се изплащали на други спахии, които сж били негови другари съучастници, както това се твърди отъ царскитѣ регистри. Селото *Косеникъ*, Дупнишка нахия, е населено съ жители мюсюлмани и християни и съ една мѣстна община отъ юруци. Подъ вѣдомството на това село лежатъ *бащинии* и *чифлици*. Населението му е обложено съ слѣднитѣ данъци: *чафтъ-хакки*, *ресуми-кендумъ* и *ресуми-махлюдъ*. А монаситѣ отъ манастиря *Св. Иванъ*, които обработватъ ниви и земи — сж длѣжни да внасятъ десетъкъ за тѣхъ. Годишниятъ данъкъ на това село, заедно съ други данъци отъ други мѣста, възлиза на 9821 акчета. А общата сума въ подробно описания тефтеръ съ прибав-

¹⁾ *Чифтъ-хакки* е право да се взема отъ онѣзи, които обработватъ съ два вола земледѣлие.

²⁾ *Ресуми-кендумъ* е право да се взима въ натура чисто пшенично жито.

³⁾ *Ресуми махлюдъ* е право да се получава въ натура смѣсено жито, като ржжъ, царевица, ечмикъ и др.

вление и на други суми възлиза на 11,551 акчета. Отъ тази сума, споредъ както е забѣлѣзано въ регистратурата, се изплащала пенсията на пенсионеръгъ спахия *Исмаилъ Мехмедовъ*, който се числѣше като конникъ-войникъ отъ царската редовна армия. Останалитѣ суми отъ тоя доходъ сж разпрѣдѣлени между други спахии войници, които сж били другари-съучастници на Исмаилъ Мехмедовъ. *Гаази Мустафа паша* завѣщалъ приживѣ своята собствена планина *Рила*. Тази планина той съ царски крѣпостенъ актъ *мюлкнамей-хумаюнъ* я притежаваше и я подари на свещенния вакъфъ. Приходитѣ, които би се получавали отъ тази планина, сж опрѣдѣлени за подържане новопостроенитѣ въ града *Гейбусъ* свещенна джамия и имаретъ. Джамията и имаретътъ носятъ названието на самия завѣщателъ. Пасбищата, горитѣ и яйлъцитѣ, лежащи въ планината *Рила*, Самоковска околия, Пашински санджакъ — сжщо сж били вакфирани въ полза на вакъфа. Сжщо речениятъ *Мустафа паша*, е завѣщалъ на вакъфа и раята християни, когто сж живѣли въ земитѣ на тая планина, както и доходитѣ, които той е прибиралъ. Налозитѣ били: *ресуми-качкунъ, ресуми-бейтулмалъ, ресуми-малигаибъ, ресуми мали-мекфудъ, ресуми джурмъ-ве-джинаедъ, ресуми бадихава, ресуми тиярй, ресуми ганъмъ, ресуми-гулямй* и други подобни налози. Всичкитѣ тѣзи доходи, които раята-християни като свободни граждани (*сербесиетъ*) сж били изплащали на тази муката — завѣщателътъ ги опрѣдѣлилъ на вакъфа за подържане персональтъ на самостояното управление на тая муката, както това е било отъ старо врѣме. Планината *Рила* е завѣщана отъ завѣщателя съ условие, щото доходитѣ отъ нея да служатъ за подържането на Богоугоднитѣ заведения, съградени отъ речения завѣщателъ въ градъ *Гейбусъ*. Това обстоятелство е установено съ царски крѣпостенъ актъ, нареченъ *мюлк-намей-хумаюнъ*. Тоя актъ се намира винаги въ рѣцѣтъ на управителитѣ (мютевелиитѣ) на вакъфа, понеже тѣй е забѣлѣзано по тоя въпросъ и въ по-старитѣ и въ по-новитѣ правителствени тефтери. Стариятъ царски тефтеръ има сила на законъ и трѣбва да се уважава. Съгласно съ тоя тефтеръ владѣнието на тоя вакъфъ става по онзи начинъ, по какъвто самиятъ завѣщателъ е прѣдначерталъ планътъ си въ неговото завѣщание, както това изрично е записано и въ новия царски тефтеръ. Съ една рѣчь планинската муката се владѣе така, както се е владѣла и отъ старо врѣме.

Мѣстноститѣ и границитѣ на тая вакфирана планина се опрѣдѣлятъ и означаватъ по слѣдния редъ: *Дуракова рѣка, Мустафа-паша-бунари, Пачалѣкѣтъ, Кечи-чукури, кара-киресъ-дереси, куртъ-оваси, Догалановци, Егри-дере, Канаара-дереси, Куруджикъ, Якоруда, Яйла-баши. Кади-чукури, Суса, Комарило, Улю-лаяси-бунари, Шахинъ-каяси, Дерейбой, Ениджекьой-яйласи, Бей-бунари, Юмрукъ-ве-къостецъ-яйласи, Кърсердариси, Чукуръ-каяси, Левентъ-чукури, Челеби-аляги, Кя-*

фиръ-Орманй и други планини, които се намиратъ въ мѣстността *Суюджукъ-бунари*.

Понеже тѣзи опрѣдѣлени граници сж истинскитѣ мѣстности на граничната линия, споредъ както тѣ фигуриратъ въ старитѣ правителствени тефтери и въ актоветѣ за худуд-наметата — то затова тѣзи граници като валидни сж били записани и въ новитѣ царски тефтери. Съставениятъ по тоя начинъ описъ на границата се е считалъ на врѣмето, па и сега за валиденъ и се е вписалъ за законенъ въ царския тефтеръ. Споредъ това оцѣнение, записано въ новия тефтеръ, се установява, че стариятъ християнски манастиръ *Св. Иванъ* е построенъ подъ върха на Рила планина, а посадениятъ ниви, ливади, градини и помѣщенията за 500 овце, които манастирятъ притежава — сж лежали въ землището „*Рила*“. Въ това село се намиратъ манастирски воденици и лозя, за който десетъкъ и данъкъ не се плащало. Тѣ сж : единъ самоковъ за желѣзни руди и три воденици лежащи въ мѣстността, наречена *Руса*. Едно лозе се намира въ землището на с. *Неврокопъ*. За тѣзи имоти отъ старо врѣме още не се е плащало нито десетъкъ, нито данъкъ. Четири други воденици, при които се намиратъ и три ливади, единъ бостанъ и една запустяла воденица, както и други манастирски лозя, воденици ниви и ливади, които лежатъ въ с. *Баланово*, и които се владѣятъ отъ името на монаситѣ на Рилския монасиръ,—за всички тѣзи имоти ще се изплаща десетъкътъ. Десетакътъ отъ произведенията на единъ манастирски чифликъ се изплаща на надлежния спяхия. Това се потвърждава отъ старитѣ султански актове, издавани и подписвани отъ нашитѣ господари султани, които до скоро сж царували. Възъ основа на тѣзи свещени грамоти сж били издадени и надлежнитѣ ктѣпостни актове и худуд-намета. Понеже това отговаря на здравия разумъ, то съгласно съ постановленията на свещения шериятъ, е било регистрирано и въ старата царска архива.

И така, споредъ горѣизложеното, описанитѣ по-горѣ манастирски лозя, воденици, ливади градини и ниви не сж изплащали никакъвъ данъкъ, нито десетъкъ. По-прѣди бившиятъ *имаминъ* (господаръ-султанъ), билъ узаконилъ, да се изплащатъ само налозитѣ, наречени *ресуми-ганъмъ* и *ресуми-гювара*. Така е било записано и въ книгитѣ и въ дѣлата на старитѣ тефтери, които иматъ сила на законъ. Монаситѣ отъ манастиря сж били освободени отъ тегоби като свободни граждани и не сж плащали нито данъкътъ *аварисъ-диваниѣ*, нито данъка *текялифи-урфиѣ*. Споредъ забѣлѣжитѣ, които стоятъ написани въ новитѣ царски тефтери, става явно, че всички недвижими имоти, които Рилскиятъ монастъръ е владѣлъ отъ старо врѣме — като : лозя, градини, воденици, бостани и мѣста, които отсетнѣ били разкопани съ брадва, сж били привилегировани, не сж плащали никакъвъ данъкъ и десетъкъ, а като чиста собственостъ на речения манастиръ сж били записани и регистрирани въ старитѣ правителствени тефтери. Но ако монаситѣ на тоя манастиръ по-сетнѣ би обработвали земи чужди,

лежащи подъ нѣкой тимаръ, или тѣзи земи би ги стопанисвали като своя собственостъ, или би ги държали като залогъ, — тѣ сж били длѣжни да изплащатъ на чиновника по земитѣ законенъ десетѣкъ¹⁾). Това обстоятелство е подробно обяснено въ нарѣчниятъ подробениъ тефтеръ на правителството. Възъ основа на тѣзи постановления, които сж записани въ царскитѣ тефтери и съобразно съ изложенитѣ статuti за монастиритѣ и черквитѣ, монаситѣ отъ Рилския монастиръ не се считатъ длѣжни да изплащатъ за монастирскитѣ лозя, бахчи, градини и воденици, ливади бостани и ниви, — нито данѣкъ, нито десетѣкъ.

Десетѣкътъ за монастирския чифликъ, който се намира въ село *Баланово*, се изплаща отъ монаситѣ на надлежния спахия.

Съгласно съ писменитѣ бѣлѣжки, които служатъ за доказателства, и които се намиратъ въ отчетния списѣкъ монаситѣ сж длѣжни да изплащатъ всѣка година на спахията, или на чиновника по земитѣ законенъ десетѣкъ отъ произведенията на земитѣ отъ монастирския чифликъ на с. *Баланово*. По тоя начинъ тѣ могатъ да го владѣятъ и за напрѣдъ, както сж го владѣли отъ старо врѣме. Сжщо и десетѣкъ отъ произведенията на земитѣ, които лежатъ въ с. *Бараково*, както и наложитѣ трѣба да се изплащатъ направо отъ монаситѣ. А десетѣкътъ, за онѣзи произведения, който се получавалъ направо отъ земитѣ на Рилския монастиръ *Св. Иванъ* — служи за погашение пенсиятъ на кавалериститѣ-войници отъ редовната османска армия *Ибрахимъ Хасановъ* и неговитѣ другари-съучастници. Десетѣкътъ, който се придобива отъ земнитѣ произведения на чифлика и *бащиниитѣ*, лежащи въ землището на с. *Скрино*, вънъ отъ земитѣ на послѣдното и отъ онѣзи на монастиря *Св. Иванъ* — служи за изплащане пенсиятъ на кавалерийскитѣ царски редовни войници *Мехмедъ Решидовъ* и неговитѣ другари-съучастници. А сжщо и десетѣкъ отъ земнитѣ произведения въ с. *Касиникъ*, както и десетѣкътъ отъ земитѣ на *Юрушката община*, която лежи тамъ — съ изключение на десетѣкъ за тютюнитѣ и за посѣвитѣ отъ монастиря *Св. Иванъ* — служатъ за изплащане военнитѣ пенсии на кавалерийскитѣ царски редовни войници — *Исмаилъ Мехмедовъ* и негови другари съучастници. Тѣй възъ основа на единъ височайши царски ферманъ, узаконено е, че яйлъкътъ (гората), лежащъ въ *Рила* планина, Самоковска околия, Пашински санджакъ, на която гора-тралицитѣ сж подробно описани — трѣба да се притежава отъ речения Мустафа паша. Но тѣй като послѣдниятъ е вакфиралъ тази своя гора на вакѣфа за въ полза на джамията и на ъмарета, построени отъ самия него въ градъ *Гейбусъ* — Мала Азия — то естествено е, че тази гора ще трѣба да се владѣе отъ управлението на вакѣфа. Това нѣщо е всѣкиму извѣстно,

(М. П.) Директоръ : *Реуфъ*.

¹⁾ Законенъ десетѣкъ се разбира, когато се получава отъ произведенията само на десетъ едно и се казва „ашари-шерне“.

Съгласно съ дадената кратка резолюция, прѣписката по това дѣло да се докладва въ министерския съвѣтъ (диванѣ-хумаюнѣ).

Отъ прѣдставения рапортъ се доказва обстоятелството, какво монаситѣ отъ Рилския манастиръ *Св. Иванъ* — Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, придобили: лозя, градини, воденици, ливади, бостани и ниви, за които данѣкъ и десетѣкъ надлежно се е изплащалъ. Независимо отъ това, провинциялнитѣ тамъ власти изисквали на сила отъ поменатитѣ монаси вергия и други разни данѣци. Нѣкои мюсулмани си позволили да нахлуватъ на сила въ тѣзи манастирски имоти, съ цѣль да ги завладѣятъ. За това монаситѣ се молятъ да имъ се издаде една височайша царска заповѣдъ за окончателното прѣмахване на тѣзи насилия и беззакония. Просбата имъ е била приета и подъ нумеръ по редъ се регистрирала въ царската архива. За справка тя се изпрати на директора на императорската архива. Описътъ за имената на монаситѣ отъ речения манастиръ, слѣдъ като се извърши, се състави и описъ за собственитѣ манастирски имоти: лозя, градини, бостани, ваявици, ливади, ниви и земи, които сж били изкопани съ брадва. Споредъ царския тефтеръ трѣбало за тѣзи описани манастирски имоти да се изплащатъ налози и десетѣкъ. А данѣкътъ *вергия* не трѣбало да се изплаща, защото той е билъ опростенъ. Но отъ деня на прогласяването „*танзимати-хайрие*“ всичкитѣ привилегировани рая-християни, които до сега се освобождавали отъ извѣстни данѣци, за напредъ ще трѣба да плащатъ еднакви данѣци, наравнъ съ непривилегированата рая, като нѣма да се гледа вече да ли раята е била привилегирована или не, да ли тя е отъ „*хасъ-кариелери*“ или отъ вакъфскитѣ села. За изпълнението на това правителствено разпореждане, което съ разискване се прие въ министерството на финанситѣ по тоя въпросъ, министерскиятъ съвѣтъ по реда си го проводи до надлежнитѣ мѣста въ Кюстендилския санджакъ. Заповѣдъ и повеление зависи отъ Ваше Високопрѣвъзходителство.

До Негово Прѣвъзходителство министра на финанситѣ.

Моля Ви, Г-не Министре, да се разпоредите и да дѣйствувате по въпроса, за който се говори тукъ, съгласно съ резолюцията и съобразно съ изискванията на закона.

23 Зилкаде 1257 год. отъ егира, или 26 Декемврий 1841 год. Р. Хр.

Резолюция.

По тоя прѣдметъ да ми се докладва.
Подп.: министъръ на финанситѣ (не се чете).

Възъ основа на пристигналитѣ отъ мѣстната властъ правителствени тефтери, — разпрѣдѣлението на всичкитѣ данѣчни листове и приготвяването на други формалности по налагане данѣци

на данъкоплатитѣ е било за миналата 1256 год. отъ егира, (1840 год. отъ Р. Хр.), въ Дупнишката каза, точно опрѣдѣлено и описано.

Сжщо и изплащането на данъчнитѣ суми за сжщата 1256 година е било редовно. Данъкътъ *вергия* за тази 1257 година въ Дупнишката каза е разпрѣдѣленъ между населението по единъ справедливъ начинъ и е отговарялъ на имото-способността на всѣки данъкоплатецъ. По събирането на данъчнитѣ суми отъ населението министерството издаде своеврѣменно надлежнитѣ високи заповѣди, които всички сж били регистрирани въ надлежнитѣ тефтери. Въ такрира (нотата) на грѣцкия патриархъ се говори, че данъкътъ *десетъкъ* отъ произведенията на лозята, градинитѣ, ливадитѣ, бостанитѣ и нивитѣ, които се притежаватъ отъ монастыря *Св. Иванъ*, Дупнишка каза, билъ се изплащалъ редовно всѣка година на мѣстнитѣ надлежни чиновници. Отсетнѣ обаче нѣкои органи отъ мѣстната властъ, нѣмайки никакво право да се намѣсватъ въ управлението на монастыря и да изискватъ други каквито и да било данъци и налози, си позволили по единъ произволенъ и насилственъ начинъ да нахлуятъ въ монастыря и да разхвърлятъ върху бѣднитѣ монаси всѣкакви тежки данъци и *вергии*, съ цѣлъ да ограбятъ монастыря и да завладѣятъ насилствено монастырски имоти. Въ края на такрира е казано още, че патриархътъ се моли да се прѣдпише на мѣстната властъ съ министерско прѣдписание за спирането на тия незаконни дѣйствия. А колкото се отнася до данъка-вергия, по тоя въпросъ нѣма какво да се говори, защото тоя данъкъ още отъ деня на прогласяване *танзимати-хайриѣ* е билъ наложенъ на всѣки рая — билъ той привилегированъ или не, билъ той жителъ на частнитѣ султански села или на вакъфскитѣ села, или не, па билъ той и проста, непривилегирована рая. Министерскиятъ съвѣтъ тоя въпросъ за данъка *вергия* веднага го е разрѣшилъ, та по него и не може да се спори. Особената върховна финансова комисия, която по заповѣдъ на великия везиръ заседавала въ финансовото министерство, дълго врѣме разисквала и рѣшавала въпроса за начина по облагането на тоя данъкъ. Това нѣщо се съобщи съ особно постановление, което има сила на законъ. Заповѣдъ и повеление зависи отъ Негово Височество Великия везиръ.

Подп.: Министъръ на финанситѣ Ахмедъ.

21 Зилкаде 1257 год. отъ егира
(24 Декемврий 1841 год. Р. Хр.).

12 Зилкаде 1257 год. отъ егира,
(13 Декемврий 1841 год. Р. Хр.).

Да се обясни по-прѣди въпросътъ за духовнитѣ лица — християни и да се изисква височайше царско ираде.

Подп.: великиятъ везиръ Мехмедъ.

Мазбатата, която се получи отъ Солунския мезличъ биде надлежно регистрирана и се проводи за изучване въ дирекцията на финансовото счетоводство. Въпроситѣ, които се третираха въ тая мазбата, грижливо се проучиха отъ съвѣта на сжщата дирекция и се състави по това нужниятъ протоколъ, който се прѣдстави на усмотрението на министра за утвърждение. Отъ съдържанието на мазбатата се установи, че прѣзъ 1280 год. отъ егирá (1863 г. Р. Хр.) сж живѣли въ нѣкои манастири на светогорския полуостровъ извѣстно число монаси, у които се намирали височайши царски заповѣди. Отъ съдържането на тѣзи царски заповѣди се узнало слѣдното обстоятелство: въ текста на всѣка заповѣдъ не се споменавало името на светогорския полуостровъ, за да се констатира факта за привилегиитѣ, които сж имали тамошнитѣ манастири.

Въ земитѣ, лежащи въ светогорския полуостровъ въ Атонската гора, се произвеждали достатъчно количество *фѣндаци* (лешници), грозде, зехтинъ и др. продукти. А монаситѣ, които сж живѣли въ тоя полуостровъ, сж били длѣжни да плащатъ данъка *джизие*. Правителството, като е взело това обстоятелство за поводъ, е издало окръжна заповѣдъ, да се опишатъ не само имената на монаситѣ, но и десетъка и данъка, нареченъ *теметуатъ*. Солунскиятъ управителенъ съвѣтъ съ мазбата доложилъ по тоя въпросъ слѣдното: „светогорскиятъ полуостровъ (*айноросъ-джезиресі*) до прогласяването на танзимата, се е управлявалъ самостоятелно отъ независимъ войвода, който специално билъ назначаванъ отъ главното управление на правителствената зарбхана (монетенъ домъ). Монаситѣ, които сж живѣли въ сжществуещитѣ тамъ *деветнадесетъ манастири*, сж се казвали по име така: *рухъ-бані*, *кешишане*, *садукияне*, *назорейнъ* и *метохи*. Поминъкътъ на тия мозаси състоялъ отъ произведенията на земитѣ, що се падали тѣмъ, и отъ продуктитѣ на чифлицитѣ. Монаситѣ сж заплащали всѣка година не само възложения имъ законенъ данъкъ *джизие*, ами още тѣ били длѣжни да плащатъ данъци и налози за притежаванитѣ отъ тѣхъ лозя, градини и за произведенията на плодовититѣ дървета, за освободенитѣ имоти и за продаванитѣ отъ тѣхъ жита, както и за други продукти. За всички тѣзи данъци, заедно съ врѣхнината имъ, монаситѣ отъ светогорскитѣ манастири били длѣжни да плащатъ на императорското държавно съкровище годишно една сума отъ 41,263 гроша. Освѣнъ това реченитѣ монаси били длѣжни да плащатъ на хазната не само годишенъ законенъ десетъкъ отъ хлѣбнитѣ произведения, които се добиватъ отъ 58 чифлици, собственостъ на светогорскитѣ манастири и лежащи въ казата и околнѣта на Солунъ, ами още и данъка *испенчъ*, както и други налози. За тази

цѣль и въ тая смисълъ се е издала надлежна височайша царска заповѣдь.

Правилникътъ, по реда на който стана описването на Цариградското население и споредъ който сезначи облагането му съ истински десетъкъ и теметуатъ, — е указанъ въ текста на височайшия *талиматъ*.

Въ подвѣдомственитѣ на Солунския санджакъ мѣста, въ данъчнитѣ листове, които поименно ще се раздадатъ на данъкоплатцитѣ, сж означени и опрѣдѣлени точно сумитѣ като *мактуа*, които трѣба да се събиратъ отъ населението, съгласно съ мазбатата, подадена въ министерството на финанситѣ и въ главната регистратура на официалнитѣ архиви. Отъ проучването на тоя въпросъ се указа, че опрѣдѣлената сума *мактуа*, заедно съ други узаконени налози, възлиза годишно на 1450 гроша. Цѣлата сума въобще възлиза на 43,913 гроша. Тефтерътъ, който по-прѣди бѣ проведенъ отъ управлението на зарбханата по събирането и внасянето на сумитѣ въ държавното съкровище, бѣ погрѣшно написанъ.

Поради това сумата, която бѣ вписана въ казания тефтеръ — като *мактуа*, си остана и за напрѣдъ открита. Но сега, понеже това обстоятелство се съгледа отъ провѣрката, която се направи въ управлението на зарбханата, фактътъ за погрѣшката стана вече очевиденъ, поради което и пълната сума трѣба да се изплати.

Отъ деня, когато страната почна да се управлява вжтрѣшно по новия строй, който сега е въ сила отъ *танзимати хайрие*, узаконено е, щото всички рай — били тѣ привилегировани или не — да се дѣлятъ на класове и на степени въ имуществено отношение. Споредъ това разпрѣдѣление данъкътъ *джизие*, който се плащаль отъ привилегированитѣ монаси, си остава неизмѣнимъ като *мактуа*, както е било и по-прѣди. Съгласно съ височайшия царски правилникъ, данъкътъ *джизие*, съ който е била обложена раята за плодороднитѣ дървета и за теметуатитѣ, билъ разпрѣдѣленъ по единъ прогресивенъ начинъ, а това се доказало отъ развитието на търговията у данъкоплатцитѣ. И така, въз основа на материялното положение на данъкоплатцитѣ, разхвърлянето и събирането на данъка *вергия* излиза по-целесъобразно съ законността и по-облекчително за самитѣ данъкоплатци. Тоя въпросъ, който билъ единъ отъ сериознитѣ финансови въпроси за страната, е билъ възложенъ за проучване въ министерството на правосъдието.

Слѣдъ това идва въпросътъ за изпълнение на надлежната процедура и за събирането на тоя данъкъ, който зависи отъ рѣшението, което се е взело отъ министерския съвѣтъ. Тоя нѣщо като се съобщава на жителитѣ, които поименно сж вписани въ официалния описъ за данъцитѣ, заповѣдано било, щото отъ произведенията на нѣкои овоцья, които би се продали, да се взима данъкъ на 100-тъхъ едно отъ стойността. Тоя данъкъ ще се внася въ акциозното управление. А десетъкътъ, който ще се изплаща отъ

казанитѣ чифлици, ще се събира по стария начинъ, както е било и по-прѣди.

Така върху опрѣдѣления данѣкъ *мактуавергюлери*, който по-прѣди се е налагалъ и събиралъ отъ раята-жители, е приложенъ като върхнина единъ допълнителенъ налогъ на сума отъ 10,000 и повече гроша. Всичкиятъ данѣкъ въобще възлиза на 53,000. Пълномощниците на раята-монаси отъ светогорските манастири, които понастоящемъ прѣбиваватъ въ прѣстолния градъ Константинополъ, сж подали просба до правителството. Въ прозбата си тѣ заявяватъ, че ще внесатъ казаната сума напълно въ императорското съкровище и че както тѣ, така и правителството напълно щѣли да останатъ доволни, а въпросътъ ще се свърши благополучно.

Управлението на Солунското акцизно отдѣление е изпратило до надлежнитѣ мѣста подробния описъ. Въ тоя описъ сж означени вещитѣ и продуктитѣ, подлежащи на данѣка *теметуатъ*, но акцизниятъ чиновникъ да не може да ги получава. Управлението на финансовото съкровище, като компетентно, трѣбаше да назначи специаленъ за тази работа чиновникъ по акциза. Но-то (държавното съкровище), вмѣсто да направи това, е натоварило врѣменно чиновника, който управлява дѣлата на държавната хазна да изпълнява и дѣлата на акциза. Финансовиятъ министъръ, имайки прѣдъ видъ важността на службата и положението на мѣстността, се постара чрѣзъ съдѣйствие на министерския съвѣтъ да се назначи за чиновникъ лице достойно, което да притежава похвални качества при изпълняване на своята служба. Това лице се изисквало да има добра репутация между населението и да може въ всѣко отношение съ своитѣ служебни дѣла да задоволява това население.

Най-напрѣдъ тоя въпросъ се подигна при назначаване чиновникъ въ това важно мѣсто. Въпросътъ билъ донесенъ на великия везиръ за проучване. А отъ тамъ, слѣдъ като билъ разгледанъ и проученъ въпросътъ, се изпратилъ докладъ до императорския диванъ. Негово Императорско Величество уважилъ доклада и е издалъ едно височайше царско ираде за изпълнение на тоя въпросъ.

Съобразно съ това височайше царско ираде въпросътъ отново се сложилъ на разглеждане въ отчетното отдѣление на държавнитѣ доходи. Водената прѣписка по тоя въпросъ изгѣло надлежно е била регистрирана. Въ тая прѣписка се изтъквало, че опрѣдѣленитѣ данѣци, които още отъ старо врѣме били плащали монаситѣ, живѣещи въ манастиритѣ на Света Гора Атонска, възлизали на сума 42,930 гроша; сжицо и други данѣци, като върхнина на тѣхъ, 10,000 гроша, се плащали, а всичката сума е възлизала на 53,000 гроша.

За 1256 и 1257 години сумата по тѣзи налози се получавала въ прѣдплата. А отъ началото на тази 1258 година (1842 г. Р. Хр.) опрѣдѣлената годишна сума се отреди да се изплаща

прѣзъ годината на три срока: първиятъ срокъ се пада на 1 *Реббийул-евелъ*, вториятъ срокъ — на *първия денъ отъ Реджебъ*, а третиятъ послѣденъ срокъ — въ началото на мѣсецъ *Шевалъ*. Годишниятъ данѣкъ, съ който сж били обложени монаситѣ отъ Атонскитѣ монастири, по-прѣди се изплащалъ на *санджакъ-бѣя*, (управителъ на Солунския санджакъ), като *мухасиллъкъ*, както това е регистрирано въ тефтеритѣ. Самиятъ данѣкъ *джизие*, споредъ твърдѣнието на тефтера, възлиза годишно на 39,855 гроша. Ако населението отъ Атонскитѣ монастири би се разпрѣдѣлило на три категории данѣкоплатци, то общата сума нѣма никога да излѣзе повече отъ 35,855 гроша. А отъ друга страна данѣцитѣ на Атонскитѣ монаси сж били точно опрѣдѣлени като *мактуа* и събирането на данѣчнитѣ суми отъ населението е било добръ улеснено за властѣта. Но понеже това разпрѣдѣление за сега се указа като противно на равноправието и на системата, отговаряща на материалното положение на данѣкоплатеца, — то справедливостѣта го изискваше да се направи новъ описъ за имотното състояние на тѣзи рай, та споредъ тоя описъ да се наложи на данѣкоплатеца данѣкътъ му. Въ по-старо врѣме, както и за 1256 и 1257 години, сумата на данѣцитѣ, заедно съ опрѣдѣления данѣкъ за питиетата, била възлизала на 2,000 гроша, а по-сетнѣ се възкачила на 41,855 гроша. Тоя данѣкъ се е внасялъ въ Солунъ като *мухасиллъкъ*. А опрѣдѣлената за прѣзъ 1258 год. сума на данѣцитѣ е почвала да се събира на три разни опрѣдѣлени срокове прѣзъ годината. Разпрѣдѣлението на данѣцитѣ между данѣкоплатцитѣ отъ Атонския полуостровъ е станало законно и справедливо. Чиновническата заплата на управителитѣ тамъ е била опрѣдѣлена по 1,000 гроша на мѣсецъ заедно съ 450 гроша мѣсечно за прѣхрана.

Прѣдставители-замѣстници на Атонската гора сж били *отецъ Лазарионъ* и *отецъ Дионисионъ*. Тѣзи двѣ духовни лица живѣятъ въ Цариградъ и сж станали гаранѣти за изплащането на данѣчнитѣ суми, съ които Атонскитѣ монаси сж били обложени. Сумата отъ данѣцитѣ е възлизала на 52,000 гроша. Събирането на тази сума както за 1256, а така сжщо и за 1257 година било дѣло свършено, защото и нужнитѣ задължителни пусули за туй сж били приготвени и написани о врѣме.

Въ прихода на Солунския мухасиллъкъ за 1256 година отъ егѣра (1840 год. Р. Хр.) не се вижда забѣлѣзано въ всички почти прихода-разходни тефтери, които сж пристигнали отъ Солунъ, че влиза и данѣкътъ *джизие*, както и данѣкътъ *Зеджорие*. Види се, монаситѣ отъ Атонската гора не сж били обложени съ тѣзи данѣци. Сжщо и въ тефтеритѣ за 1257 год. не се е събиралъ такъвъ данѣкъ, нито се вижда, че е билъ забѣлѣзанъ въ приходнитѣ тефтери за 1257 год. За тази цѣль се поискаха подробни обяснения отъ надлежната мѣстна властъ. Опрѣдѣлената сума за данѣцитѣ *джизие* и *зедждриѣ* възлиза явно на 53,000 гроша. Отъ тази сума се събирали за *джизие*то 41,855 гроша, а за данѣка *зидждриѣй-мактуа* само 2,000 гроша. А заедно съ

врѣхнината на тѣзи данѣци сумата е възлизала на 53,000 гроша, която редовно се събирала. Прѣзъ /1258 година отъ егира въ правителствениѣ тефтери е било записано, че изплащането на тази сума се гарантира отъ двамата по-горѣ поменати духовни лица. Отъ речениѣ гаранѣ е билъ взетъ и надлежниѣ записъ за поржчителство, както това се твърди отъ царската архива. Но за данѣка *джизие* се е подала молба, съ която се оплакватъ, че данѣкътъ *мактуа* се събиралъ заедно съ нѣкои допълнителни врѣхнини. Това се вижда отъ духа на закона за тоя данѣкъ. Данѣкътъ *джизие*, съгласно закона, трѣба да се разхвърли на три категории данѣкоплатци. За всѣка категория ще се взема прѣдъ видъ материалното и гражданското положение на всѣки единъ данѣкоплатецъ отъ Атонската гора, както и тѣхното число. Чиновникътъ лично ще провѣрява и ще събира данѣка, ще посочва съ подробенъ описъ името и прѣзимето на данѣкоплатцитѣ, а самиятъ описъ ще се изпровожда въ правителственото съкровище. Сумитѣ както по данѣка *джизие*, а тѣй сѣщо и по данѣка за питиетата ще се изплащатъ своєврѣменно на царската хазна. За сумитѣ на тѣзи данѣци ще се взима и надлежниѣ записъ за поржчителство. Обаче по молбата на раята-данѣкоплатци, тѣ искатъ *джизие*то да се разхвърли по стария редъ и да се облагатъ съ *врѣхнина*. Всѣки данѣкоплатецъ, който би се посочилъ за достоенъ да се обложи съ тая *врѣхнина*, ще бѣде длъженъ да я изплаща. Слѣдователно, вергията въ Атонската гора, споредъ горѣизложеното, когато се разхвърля между раята, трѣба тя (вергията) да бѣде извѣстна на всѣки данѣкоплатецъ. А сумитѣ за данѣцитѣ *зидждриѣ* и *джизие* да се събиратъ по начинъ, по който по-прѣди се събирали тукъ въ Цариградъ.

За всичко това потрѣбно е да прѣдставите докладъ, който ще се регистрира въ тефтеритѣ за данѣцитѣ. А данѣцитѣ, заедно съ врѣхнинитѣ имъ, които би трѣбало да се получаватъ, ще се отбѣлзватъ въ други тефтери и ще се изплащатъ надирѣ на надлежната мѣстна власть. Законниѣ десетѣкъ, който трѣба да сѣ получава отъ произведенията на земитѣ, лежащи въ Атонската гора, както и отъ чифлицитѣ, лежащи въ Солунската околия, ще се получава, както и по-прѣди, направо отъ Солунскитѣ управители-мухасили. Чиновникътъ, нареченъ *юмрукъ-мюдуръ*, който бѣ проводенъ отъ Солунъ въ Атонската гора ще се дигне. Тамъ вмѣсто него се назначава административниѣ управителъ на страната за чиновникъ и на акцизнитѣ дѣла, споредъ закона. Солунскиѣ мухасиллѣкъ ще се събира по образа на тефтеритѣ, които сѣ постигнали отъ тамъ. Данѣцитѣ за годинитѣ 1256 и 1257 (*джизие*то и *зидждрието*) ще се събиратъ по указаниѣ начинъ и споредъ както тѣ сѣ били прѣцѣпени отъ управлението на мухасиллѣка. Въ случай, че явността на сумитѣ за данѣцитѣ не би станала извѣстна, ще се изискватъ нужнитѣ наставления, които незабавно трѣба да се съобщаватъ заедно съ мазбатата за общия сборъ на сумитѣ и ще се изпращатъ по принадлежностъ. А колкото се касае до въпроса

за мухасиллъка на Солунъ и за други необходими случайности, тоя въпросъ ще се обяснява съ писмо отъ министерството на финанситѣ, отдѣление съкровищно. Чиновникътъ който ще бжде назначенъ за тамъ, ще се назначава съ точно опрѣдѣлена мѣсечна заплата, именно по 1450 гроша мѣсечна заплата. Освѣнъ тази заплата чиновникътъ ще получава и друга плата, която раята-монаси отъ полуострова сж длъжни да му изплащатъ, съгласно съ сключения договоръ. Съгласно съ царския ферманъ, овоцията и другитѣ хранителни продукти, за които трѣба да се взима акцизно мито въ мѣстността, дѣто тѣ идватъ, или пъкъ дѣто тѣ отиватъ, — за напрѣдъ нѣма да се подлагатъ на никакъвъ данъкъ, такса или десетъкъ. Това царско благоволение се прави отъ султана къмъ раята-монаси. Защото такива продукти и овоция, които сж плодъ отъ нивитѣ, отъ градинитѣ и отъ чифлицитѣ на Атонската гора, служатъ за домашна употреба. Ще се взима само законенъ десетъкъ и то само отъ онѣзи храни и фрукти, които се продаватъ на чужди хора. Ако подобни продукти би пристигнали безъ билетъ отъ акцизното управление и безъ да е изплатено надлежното мито за тѣхъ, то въ такъвъ случай митото ще се взима, съгласно съ новата тарифа за *гюмрука*, отъ помения чиновникъ. За събирането на подобно мито ще се състави ежемѣсеченъ подробенъ описъ за приходитѣ, които случайно би се получили, а тоя описъ ще се изпраща въ финансовото министерство. Единъ екземпляръ отъ тоя описъ ще се провожда въ дирекцията на митницитѣ.

Що се отнася до десетъка, ще се постъпва, споредъ горѣизложеното, по слѣдния начинъ: той ще се събира отъ управлението на мухасиллъка въ градъ Солунъ, съобразно съ закона и съ обичая. За изпълнението ще се съобщава освѣнъ на помения чиновникъ, но и съ особени заповѣди, издадени отъ финансовото министерство, ще се увѣдомяватъ по отдѣлно монаситѣ, живѣещи въ монастиритѣ на Атонската гора. Министерството на финанситѣ за свѣдѣние и изпълнение по тоя въпросъ съобщава и въ архивното управление, въ дирекцията на митницитѣ, въ акцизното отдѣление, въ отчетното отдѣление за разходитѣ и въ бюджета на императорската диванханѧ.

Данъчнитѣ листове за овцетѣ, за *джизието* и за други данъци, ще се съставятъ, напишатъ и издадатъ на групи, на групи. Въ тѣзи данъчни листове ще се излага на кратко резюмето на водената прѣписка. На първа рѣка ще се издаватъ кратки задължителни записи, наречени *зиметъ-пусулалари*. А слѣдъ това ще се състави описъ за издаване на врѣмenni квитанции, наречени *ил-мухабери*. За тази цѣль императорскиятъ диванъ ще издаде надлежния царски ферманъ, текстътъ на който ще се публикува въ онѣзи мѣста, дѣто се укаже нужно и то въ смисълъ такъвъ, споредъ както е обявено въ *ил-мухабери*, съ дата 15 Зилкааде 1257 год.

Тази султанска заповѣдъ има сила на законъ и е издадена на 25 Залкааде 1257 г. отъ егир (27 Декемврий 1841 г. Р. Хр.).

Опрѣдѣлената годишна вергия на лозята, градинитѣ и др. имоти, принадлежащи ни речения манастирь, съобразно съ жалбата, на каква сума възлиза, трѣба веднага да се опрѣдѣли и за резултата незабавно да ми се съобща.

Финансовъ министръ :

Мехмедъ.

Възъ основа на кратката резолюция, поставена на гърба на тази *ляиха* по тоя въпросъ, сумата за вергията на населението отъ Дупнишката каза е забѣлѣзана съ общи цифри върху самитѣ данъчни карти. А каква частъ — именно отъ вергията се е изплатила специално за лозята, за градинитѣ и за други имоти, принадлежащи на Рилския манастирь — това нѣщо е неизвѣстно, тъй като въ старитѣ регистри не е точно опрѣдѣлено. Вергията въ поменатата мѣстность се разхвърля на всѣки единъ данъкоплатецъ, споредъ неговото материално положение и съгласно съ печалбата, която той придобива отъ оборота на търговията си. За това разпрѣдѣление въ централното управление има данни, които твърдятъ за начина на разпрѣдѣлението. А самитѣ подробни списъци се пазятъ въ държавното съкровище. Начинътъ на разпрѣдѣлението на вергията въ Дупнишката каза е подробно означенъ въ отдѣлнитѣ списъци, които сж пристигнали. А припадащата се частъ отъ вергията, съ която лозята, градинитѣ и другитѣ имоти на Рилския манастирь се облагатъ, е обозначена въ резюме, *въ деркенаръ*, и то въ отдѣла за отчетността. Заповѣдъ и повеление зависи отъ Ваше Високо-прѣвъзходителство. 30 Зилкааде 1257 г. отъ егира (31 Декемврий 1842 год. Р. Хр.).

Резолюция: да се направи справка въ отчетното отдѣление.

Подп. : *Мехмедъ.*

Възъ основа на кратката резолюция, която се получи въ отдѣла за държавнитѣ данъци, имамъ честь да ви съобща, г-нъ министре, че тефтеритѣ за вергията на Дупнишката каза още не не сж получени въ отдѣла за отчетността.

3 Зилхидже 1257 год. отъ егира (3-Януарий 1843 г. Р. Хр.).

Заповѣдъ и повеление. Подп. : . . . (не се чете).

Дѣлъ III.

Извлѣченія отъ стари правителствени тефтери.

I.

ИЗВЛѢЧЕНИЕ

отъ единъ старъ правителственъ тефтеръ, направено въ врѣмето на султанъ Сюлейманъ ханъ I (1520—1568). Тукъ се описватъ имотитѣ на Рилския манастиръ.

Санджакъ	_____	Кюстендилъ.
Нахия	_____	Дупница.
Планина	_____	Рила.
Манастиръ	_____	Свети Иванъ.

Духовната община или братството на този манастиръ състои отъ двама монаси-управители и 43 монаси-членове.

Манастирътъ владѣе ливади, ниви, градини, кошери съ пчели и други имоти, които още отъ най-старо врѣме били освободени и не давали никакъвъ правителственъ данъкъ и десетькъ. Тия имоти сж слѣднитѣ:

една ливада	_____	въ мѣстността	Лъхуса;
двѣ ниви	_____	" "	"
една нива	_____	" "	Корията;
една нива	_____	" "	Вуковица;
една нива	_____	" "	Никаноръ Серафимъ
една нива	_____	" "	Черква;
една нива, една ливада и единъ кошерь за пчели	_____	" "	Евтимий;
една ливада	_____	" "	Арсений;
една нива	_____	" "	Стефаній;
една ливада	_____	" "	Серафимъ;

една ливада	_____	въ	мѣстн.	<i>Добринова лисица;</i>
една ливада	_____	"	"	<i>Методиева;</i>
едно лозе и единъ				
бостанъ	_____	"	"	<i>Орлица;</i>
едно лозе и единъ				
кошеръ за пчели	_____	"	"	<i>Лиховица;</i>
едно лозе и единъ				
кошеръ за пчели	_____	"	"	<i>Модрева;</i>
една нива, една				
ливада и единъ				
кошеръ за пчели	_____	"	"	<i>Шипочани;</i>
единъ кошеръ за				
пчели	_____	"	"	<i>Елисейна рѣка.</i>

Воденици и лозя, лежащи въ село *Рила*, за които още отъ старо врѣме не се давалъ десетъкъ и данъкъ:

три воденици на вода за брашно,
една тепавица за аби,
едно ново лозе въ мѣстността *Арсениева*,
едно старо лозе въ сжщата мѣстность,
друго ново лозе въ сжщата мѣстность.

Имоти и земи, лежащи въ село *Пороминъ*, за които още отъ старо врѣме не се давалъ десетъкъ и данъкъ:

чегире воденици на вода за брашно,
двѣ тепавици за аби,
двѣ ливади, лежащи въ сжщото село,
единъ бостанъ, лежащъ при воденицитѣ,
двѣ ниви, наречени *келеми*.

Монастирътъ владѣе лозя, ливади, воденици и ниви, за които е плащаль десетъкъ. Тия имоти сж слѣднитѣ:

единъ чифликъ въ село *Баланово*; десетъкъ за него се давалъ на надлежния спяхия;
едно лозе въ село *Бобошево*; десетъкъ за него се давалъ на чиновника по земитѣ;
една нива въ село *Славо*; десетъкъ за нея се давалъ на чиновника по земитѣ;
двѣ лозя въ село *Рила*; десетъкъ за тѣхъ се давалъ на владѣтеля на земята;
три воденици въ село *Рила*; данъкъ за тѣхъ се давалъ на владѣтеля на земята.

Въ ржцѣтъ на монаситѣ отъ речения монастырь се намиратъ свещени царски актове, които имъ били подарявани отъ бившитѣ велики султани за означение правата и привилегиитѣ на монастыря.

Тия стари актове били всъкога подновявани съ нови височайши актове, както това се вижда отъ фермана, издаденъ отъ сегашния господарь-султанъ Сюлейманъ ханъ I.

Старитъ царски тефтери по съдържание хармониратъ напълно съ текста на свещенитъ султански актове, нѣщо, което се потвърждава отъ бѣлѣжката, писана и регистрирувана въ тия стари тефтери.

Отъ описа и бѣлѣжката въ тия тефтери се установява, че лозята, воденицитъ, тепавицитъ, градинитъ, ливадитъ, нивитъ и др. имоти, принадлежащи на казания манастирь, не сж давали на държавното ковчежничество никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Но въ тия стари царски актове и тефтери не се вижда никждѣ да е забѣлѣзано, че отъ старо врѣме и до сега манастирътъ не билъ изплащалъ данъка за овцетъ и данъка за кошеритъ съ пчели. А самитъ монаси отъ този манастирь — това се твърди отъ старитъ правителствени книги — сж били напълно привилегировани и не сж плащали на държавата никакви тежки и обикновени данъци, *аварисъ-диваниѣ* и *ресуми-урфиѣ*.

Въ новитъ султански тефтери, както се вижда, е забѣлѣзано, че лозята, градинитъ, воденицитъ, бостанитъ, нивитъ и други земи, изкопани съ брадва, които зависятъ отъ речения манастирь, — се считатъ, както се считали и по-напрѣдъ, за манастирски привилегировани имоти и не сж давали никакъвъ десетъкъ и данъкъ. Това старо постановление било узаконено отъ нашитъ бивши велики султани съ височайши грамоти, които иматъ и ще иматъ сила на законъ. А за ония земи, които отсетнѣ били завладѣни и обработвани отъ монаситъ, или станали тѣхна нѣлна собственостъ, ще се дава десетъкъ и данъкъ на чиновника по земитъ, понеже така е записано и въ новитъ царски тефтери.

II.

ИЗВЛѢЧЕНИЕ

отъ единъ старъ правителственъ тефтеръ, издадено на 932 г. 14 Ребби-юла-хжръ (1526 год. 28 Мартъ). — Тукъ се посочватъ мѣстности и села, дѣто Рилскиятъ манастирь притежава имоти; дава се и единъ списъкъ на монастѣ му.

Въ мѣстността *Кара-Тахиръ*, въ планината *Рила* лежатъ: едно лозе и единъ кошеръ съ медъ, нареченъ *кованлъкъ*.

Въ землището на село *Шипочанъ* лежатъ: една нива, една ливада и единъ *кованлъкъ*.

Въ мѣстността *Липовина* се намира единъ *кованлъкъ*.

Въ землището на село *Рила* се намиратъ още отъ най-старо врѣме манастирски имоти, именно: стари воденици и лозя, за които манастирътъ не плащалъ никакъвъ данъкъ.

Сжщо тамъ се намиратъ: три воденици, една църква, едно старо лозе, друго старо лозе и едно ново лозе.

Въ землището на село *Пороминъ* се намиратъ монастирски недвижими имоти, за които още отъ най-старо врѣме не се давалъ десетъкъ и данъкъ. Тия имоти сж :

четире воденици, двѣ валявици, двѣ ливади,
единъ бостанъ близо до селската воденица и
двѣ ниви, наречени *келемиш*.

А слѣднитѣ ниви, воденици, лозя и ливади, които зависятъ отъ Рилския монастирь, били облагани съ десетъкъ:

единъ чифликъ въ село *Баланово*, отъ чиито произведения се дава законенъ десетъкъ въ натура на надлежния спахия.

Едно лозе, лежаще въ село *Бобошево*, за което се изплащало на чиновника по земитѣ десетъкъ.

Една нива, лежаща въ село *Слатина*, чийто десетъкъ се изплащалъ на чиновника по земитѣ.

Въ землището на село *Рила* лежатъ: двѣ монастирски лозя, четире монастирски ниви, два монастирски бостаня. Тѣхниятъ десетъкъ се изплащалъ редовно на чиновника по земитѣ. Слѣдователно, всички горѣизложени имоти и земи сж поименно записани въ текста на редица свещени султански актове, които сж били издавани отъ бившитѣ султани на монаситѣ отъ Рилския монастирь. Тѣзи актове се намиратъ въ рѣцѣтъ на реченитѣ монаси. Независимо отъ това, всички тѣзи монастирски имоти сж записани като привилегировани въ новитѣ свещени царски актове, които сжщо сж издадени въ полза на монаситѣ отъ новитѣ ни султани. Тѣхното право фигурира и е записано въ новитѣ официални правителствени тефтери, които по съдържание и по смисълъ сж идентични както съ старитѣ царски тефтери, тъй сжщо и съ текста на тоя свещенъ актъ.

Споредъ тоя старъ официаленъ порядкъ монастирскитѣ имоти сж регистрирани така: лозята, воденицитѣ валявицитѣ, градинитѣ, ливадитѣ и нивитѣ, които зависятъ отъ Рилския монастирь да не се облагатъ съ никакъвъ данъкъ и за тѣхъ не се изплащало нито десетъкъ, нито какъвъ и да е налогъ. При това въ царскитѣ тефтери е забѣлѣзано, че монаситѣ отъ речения монастирь още отъ прѣди много години и столѣтия дори до днесъ сж били облагани съ данъка нареченъ *ресуми-ганъмъ* (бегликъ за овцетѣ) и съ данъка, нареченъ *ресуми-гювара* (данъкъ за пчелитѣ). Освѣнъ тѣзи налози монаситѣ не сж плащали, а сж били напълно освободени отъ данъцитѣ, наречени *аварис-дивание* и *ресуми-урфиѣ*.

Ето описътъ на имената на по-виднитѣ монаси, които сж живѣли вътрѣ въ тоя монастирь и въ рѣцѣтъ на които било възвърнато свободното управление дѣялата на монастиря. Тѣ сж :

отецъ Василий, отецъ Паладий, отецъ Серапионъ; отецъ Варлаамъ, отецъ Арсений, отецъ Агапий, отецъ Иларионъ, отецъ Памфилий, отецъ Никаноръ, отецъ Никифоръ, отецъ Софроний отъ Малесия (отъ Малешево), отецъ Давидъ; нареченъ „Дегерменджи“, отецъ Игнатий, отецъ Мардарапа, отецъ Рафаилъ, отецъ Яковъ, отецъ Теофанъ, отецъ Григорий, отецъ Матей, отецъ Симеонъ и отецъ Теофимъ.

Четири лозя, лежащи на близо до селото „Горни манастиръ“.
Петъ ниви, лежащи на близо до селото „Горни манастиръ“.

Едно лозе, лежаще близо до манастиря въ мѣстността, наречена „Орлица“.

Едно лозе, както и една ливада, лежащи въ землището „Лиховица“.

Три лозя, лежащи въ землището на с. Рила.

Три воденици и една валявица, лежащи въ с. Рила.

Четири воденици и двѣ валвяици, лежащи въ с. Пороминъ.
Единъ бостанъ и двѣ ниви-келемии се намиратъ въ землището на сѣщото село Пороминъ.

Горѣ-обозначенитѣ земи и имоти сж надлежно потвърдени и поименно записани въ текста на свещенитѣ царски актове, издадени отъ бившитѣ велики султани и намиращи се въ рѣцѣтъ на монаситѣ. Тѣзи сѣщо тѣзи манастирски имоти и земи поименно сж обозначени и въ старитѣ царски тефтери. Слѣдователно, лозята, воденицитѣ, градинитѣ, ливадитѣ, нивитѣ и валявицитѣ, които зависятъ отъ речения манастиръ, сж били освободени отъ изплащането на всѣкакъвъ данѣкъ и десетѣкъ. Сѣщо така тамъ е забѣлѣзано, че монаситѣ отъ тоя манастиръ сж били съвършено освободени отъ изплащането на всѣкаки тежки и обикновени налози, наречени „аварис-дивание“ и „текялифи урфие“.

Свещенитѣ султански актове, които по-прѣди отъ бившитѣ велики султани сж били издавани, и които се намиратъ у монаситѣ на Рилския манастиръ, сж били редовно подновявани съ нови височайши царски актове, като тоя, що е издаденъ отъ славния и великодушень монархъ-султанъ Сюлейманъ ханъ I. Този актъ се издаде и написа въ прѣстолния градъ — днесъ, 14 день отъ мѣсецъ Реббий-юл-ахъръ 932 г. отъ егира (28 Мартъ, 1526 год. Р. Хр.).

(М. П.) Султанъ Сюлейманъ ханъ I.

(М. П.) Ел-хаджи Али — завѣдующъ дѣлата на старата архива,

На гърба е написано слѣдното:

„И сега, въ новия царски тефтеръ, споредъ горѣ-изложеното сж записани имотитѣ и земитѣ на Рилския манастиръ, като имоти привилегировани. Тѣзи манастирски имоти и земи, които се считатъ за свободни отъ всѣкакви данѣци, сж : лозя, градини бостани, во-

деници и нови земи, изкоренени съ бравда. Въ случай, че монаситѣ отъ речения манастиръ отпослѣ би обработвали и владѣяли други земи, отъ тѣй нареченитѣ „Риаеъ-иерлери“ или би станали стопани на тѣзи земи, — то монаситѣ отъ Рилския манастиръ сж длѣжни да изплащатъ десетъка на чиновника по земитѣ, защото това обстоятелство е забѣлѣзано нарочно въ официалнитѣ царски тефтери“.

Тази прибавка се написа и издаде днесъ, 8 день отъ мѣсець Джемази-юл-евелъ 950 год. отъ егира (8 Августъ, 1543 год. Р. Хр.).

(М. П.) Не се чете.

(М. П.) Не се чете.

III.

ИЗВЛѢЧЕНИЕ

отъ старъ правителственъ тефтеръ. — Опрѣдѣля се имотното състояние на Рилския манастиръ.

1096 год. 1 Шабанъ (1685 год. 1 Юлий).

Рилскиятъ манастиръ „Св. Отецъ“ *) лежи въ планината Рила, Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ. Имотитѣ и земитѣ на речения манастиръ сж били още отъ старо врѣме привилегирѣвани и освободени отъ изплащането на всѣкакви правителствени данъци и десетъкъ. Тѣзи имоти сж слѣднитѣ:

- 1) една ливада, лежаща въ мѣстността „Кръстътъ“;
- 2) една нива, лежаща въ мѣстността „Баня“;
- 3) една нива, лежаща въ мѣстността „Крушата“;
- 4) една нива, лежаща въ мѣстността „Ново дере“;
- 5) една нива, лежаща въ мѣстността „Богородица“;
- 6) една нива, лежаща въ мѣстността „Църквище“;
- 7) една ливада, лежаща въ мѣстността „Ливадище“;
- 8) една ливада, лежаща въ мѣстността „Осоа“;
- 9) една нива, находяща се въ мѣстността „Стругарчевъ долъ“;
- 10) една ливада, находяща се въ мѣстността „Царица“;
- 11) една ливада, находяща се мѣстн. „Добринова постница“;
- 12) една ливада, лежаща въ мѣстността „Метохътъ“;
- 13) едно лозе и една воденица — въ „Орлица“;
- 14) едно лозе и единъ кошеръ пчели съ медъ — „Стоилица“;
- 15) 50 кошери съ пчели за медъ и едно лозе — „Мердебанъ“;
- 16) една нива, една ливада и 50 кошери пчели — „Шипочанъ“;
- 17) единъ кошеръ съ пчели за медъ — въ „Методия“;

*) Тѣй е писано въ оригиналния турски актъ.

- 18) 50 кошери съ пчели за медъ въ „Илийна Рѣка“;
- 19) една нива, лежаща въ мѣстността „Црквица“;
- 20) една ливада, въ мѣстността „Добриново селище“;
- 21) едно стадо овце отъ 500 глави;
- 22) 15 глави едъръ добитъкъ (крави и волове);
- 23) 10 коне за ѣздене.

Всяката тази жива стока се намира на сжщата мѣстность, наречена „Добриново селище“. Монастирътъ „Св. Иванъ“ притежава отъ старо врѣме въ селото Рила слѣднитѣ имоти, които сж били освободени отъ всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тѣ сж: единъ самоковъ за желѣзни руди, три воденици на вода, едно старо лозе, друго старо лозе, ново едно лозе, още едно ново лозе.

Въ землището на селото Пороминово речениятъ манастиръ притежава отъ старо врѣме извѣстни недвижими имоти, за които не се плащаль никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тѣ сж: четири воденици, двѣ валявици, двѣ ливади, единъ бостанъ, лежащъ близо до воденицитѣ, двѣ ниви, наречени „келемий“; двѣ други обикновени ниви. Поменатиятъ манастиръ освѣнъ горѣ-изложениѣ имоти, за които не плаща никакъвъ данъкъ и десетъкъ, притежава още имоти, като лозя, воденици, ниви, ливади, за които той е изплащаль и ще изплаща данъкъ и десетъкъ. Тѣзи подъ данъкъ имоти сж слѣднитѣ: единъ монастирски чифликъ, лежащъ въ с. Баланово. Десетъкътъ му се изплаща на спахията. Едно лозе въ с. Бобошево. Десетъка на това лозе се плаща на чиновника по земитѣ. Една нива въ с. Слатина, на която десетъкътъ се изплаща на чиновника по земитѣ. Четири воденици и два бостана, за които десетъкътъ се изплаща на чиновника по земитѣ

Монастирското братство въ Рилския манастиръ е броило слѣднитѣ свои членове: Попъ Данаилъ, отецъ Герасимъ, отецъ Василий, отецъ Стефанъ, отецъ Евстатий, отецъ Стефаний, отецъ Адамъ, отецъ Аврамъ, отецъ Ефтимий, отецъ Иларионъ, отецъ Анастасий, отецъ Йонъ, отецъ Калиникъ, отецъ Антимъ, отецъ Вукадинъ, отецъ Арсений, отецъ Паладий, отецъ Василий, отецъ Венеаминъ, отецъ Йоаникий, отецъ Тома, отецъ Стефаний, отецъ Перунъ, отецъ Симеонъ, отецъ Георги, отецъ Данаилъ, отецъ Филипъ, отецъ Варлаамъ, отецъ Методий и отецъ Йорданий.

Въ ржцѣтъ на реченитѣ монаси отъ тоя манастиръ се пазятъ стари султански свещени актове, издадени още отъ първитѣ велики султани. Сжщо и отъ сегашнитѣ по-нови султани били издадени височайши царски грамоти за правата и привилегииѣ на монастирскитѣ имоти и на монаситѣ. Старитѣ свещени актове по смисълъ и съдържание почти хармониратъ съ старитѣ пра-

вительствени тефтери. Слѣдъ тѣхъ монастирскитѣ имоти и земи, като лозя, воденици, валявици, градини, ливади, ниви и други — сж били привилегировани и записани въ официалнитѣ тефтери за освобождени отъ всѣкакво изплащане на правительствени данъци и десетѣкъ. Това е било установено и узаконено още отъ старо врѣме. Данѣкътъ за овцетѣ и пчелитѣ съ медъ се е плащалъ отъ монаситѣ на тоя монастирь, защото тѣй е било узаконено отъ старо врѣме. Обаче монаситѣ и монастирскитѣ имоти сж били свободни и освобождени отъ всѣкакви тежки данъци, наречени „диваниѣ-аваризѣ“ и „текялифи-шакки“. Въ старитѣ тефтери бидейки тѣй записано, и въ новитѣ се е записало това сжщото. Отъ кратката забѣлѣжка, която се намѣри записана въ старитѣ тефтери, се установи обстоятелството, че монастирскитѣ имоти и земи като лозя, градини, воденици, бостани и земи, които сж изкопани съ бравди, намиращи се въ село Баланово отъ старо врѣме, — се считатъ за привилегировани и сж записани за опростени отъ изплащането отъ всѣкакви правительствени данъци. За онѣзи земи обаче, които монаситѣ отсетнѣ сж ги придобили и обработвали, или които сж ги присвоили като своя собственостъ, или пѣкъ ги владѣятъ подъ залогъ, — за тѣзи имоти монаситѣ сж длѣжни да изплащатъ на чиновника по земитѣ десетѣкъ. Това обстоятелство тѣй е записано въ старитѣ правительствени тефтери и тѣй се слѣдвало да се запише и въ новитѣ царски тефтери.

Тоя прѣписъ е направенъ отъ старитѣ правительствени тефтери по изричната заповѣдъ на сега царствующия султанъ.

Написа се днесъ, първитѣ числа (1—10) отъ мѣсець Шабанъ 1106 г. егира (1 Юлий 1685 г. Р. Хр.).

(М. П.) Рушенъ,

Началникъ на отдѣла на старата архива.

IV.

ИЗВЛѢЧЕНИЕ

отъ старъ правителственъ тефтеръ. Описъ на имоти, владѣни отъ Рилския монастирь и потвърждение на привилегиитѣ му.

1163 година, 30 Шеваль (1750 г. 2 Октомврий).

Санджакъ _____ Кюстендилски
Каза _____ Дупнишка.

Монастирь, нареченъ „Св. Иванъ“, лежащъ въ Рила планина, Дупнишка нахия.

Една ливада въ мѣстността *Матейска*, въ планината Рила.

Една нива въ мѣстността *Баня*, сжщата планина.

Една нива въ мѣстн. *Стрижалница*, наречена *Крък-къмъ*.

Една нива, сега запустѣла, въ мѣстността *Ново-дере*.
Една нива въ мѣстността *Богородица*, въ Рила планина.
Една нива въ мѣстността *Кара-Коста*, въ план. Рила.
Една ливада и единъ кошерь за пчели въ мѣстността, наречена *Ливадище*, въ планина Рила.
Една ливада, сега запустѣла, въ мѣстността *Осъмь*.
Една нива въ мѣстността *Стругаровъ-долъ*.
Една ливада въ мѣстността *Сърбица* въ Рила планина.
Една ливада въ мѣстността, наречена *Добрева джбрав*
— *Доспей*.
Една ливада, сега запустѣла, въ мѣстността *Судбжи*
(Рила-планина).
Едно лозе и единъ бостанъ въ мѣстността *Орлица*.
Едно лозе и единъ кошерь за пчели въ мѣстността „Св.
Врачъ“ (въ Рила планина).
Едно лозе и 50 кошери за пчели въ мѣстността, наречена
Воинъ.
Една нива, една ливада и 50 кошери за пчели въ мѣстността
Асжджи (въ Рила планина).
Единъ пчеленъ кошерь, сега запустѣлъ, въ мѣстността, наречена
Ставри (Кръстьтъ).
50 кошери за пчели съ медъ се намиратъ въ мѣстн. „Илий-
на-рѣка“.
Една нива въ мѣстността „Раковина“.

Живи стоки:

500 глави овце и овни; 15 глави едъръ добитъкъ (воллове, крави и пр.); и 10 коня.

Лозя и воденици, които лежатъ въ село Рила и които още отъ старо врѣме не сж плащали никакъвъ десетъкъ, нито данъкъ; тѣ сж:

Единъ самоковъ за желѣзни руди;
3 воденици за брашно на вода;
Едно лозе, сега запустѣло, въ мѣстността *Руски*.
Едно лозе отъ единъ увратъ, сега запустѣло, лежи въ мѣстността „Ормана“.
Едно ново лозе и едно лозе (друго) въ мѣстността „Кобила“ и четири други лозя.

Въ селото Пороминъ лежатъ слѣднитѣ земи и имоти, за които още отъ старо врѣме не се е плащали нито десетъкъ, нито данъкъ. Тѣ сж: 4 (четири) воденици; двѣ валявици; единъ

бостанъ вжтрѣ въ воденицата; двѣ ниви, наречени „келемии“ и други три ниви обикновени.

Ниви, воденици и лозя, които зависятъ отъ Рилския манастиръ и за които се слѣдва да се плаща десетъкъ. Тѣзи имоти сж слѣднитѣ:

Единъ чифликъ, лежащъ въ селото Жрсланъ (Лъвово). Тоя чифликъ е билъ притежание на монаситѣ отъ Рилския манастиръ. Отъ произведенията на тоя чифликъ десетъкътъ се е изплащалъ на надлежния спяхия.

Нѣколко кжса лозя, лежащи въ селото Бобошево. Десетъкътъ за тѣхъ се плащалъ право на чиновника по земитѣ.

Една нива въ селото *Славо*, въ мѣстността *Ридѣтъ*. Десетъкътъ се е изплащалъ на владѣтеля на земитѣ.

Четире воденици на рѣката *Джерманъ*; два бостана при рѣката Джерманъ, принадлежащи на Мустафа ага, жителъ отъ селото Джерманъ. Данъкътъ на тѣзи имоти се е плащалъ на владѣтеля на земитѣ.

Лицата-монаси, които съставяли братската община на манастиря (братството), били слѣднитѣ:

Отецъ Матей, отецъ Герасимъ, отецъ Василий, отецъ Стефанъ, отецъ Авксентий, отецъ Стефанъ II, отецъ Гавраилъ, отецъ Епифаній, отецъ Харалампій, отецъ Анастасій, отецъ Калинъ, отецъ Агатей, отецъ Йоно, отецъ Арсений, отецъ Паладий, отецъ Василий, отецъ Теофаній, отецъ Венедикъ, отецъ Тома, отецъ Стефанъ III, отецъ Иеротей, отецъ Симеонъ, отецъ Георги, отецъ Данаилъ, отецъ Рафаилъ, отецъ Иларионъ, отецъ Бенеаминъ.

Въ ржцѣтъ на монаситѣ отъ Рилския манастиръ се намиратъ стари свещени височайши актове, подарявани отъ бившитѣ великодушни султани. Тѣзи стари царски актове сж били подновявани съ нови царски актове, издавани даже и отъ сегашнитѣ наши султани. Стариятъ правителственъ тефтеръ по съдържание и смисълъ е почти еднакъвъ съ текста на царскитѣ актове. Това тѣй е записано въ старитѣ регистри и тѣй фигурира. Обозначенитѣ въ правителствения регистъръ монастирски имоти и земи, като лозя, воденици, валявици, градини, ливади, ниви и други—не сж плащали никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Отъ старо врѣме, дори и днесъ, монаситѣ отъ тоя манастиръ сж плащали само данъка за овцетѣ, нареченъ *ресуми ганѣмъ* и данъка за кошеритѣ съ пчели, нареченъ *ресуми гювара*. Така е било записано въ старитѣ тефтери и тѣй стои тоя въпросъ и сега, а самитѣ монаси сж били привилегировани и сж били освободени отъ изплащане на тежкитѣ данъци, наречени „аварис-диваниѣ“, както и отъ обикновенитѣ данъци, наречени „текялѣфи урфиѣ“.

Слѣдователно и сега въ новитѣ правителствени тефтери, споредъ както това по-прѣди е било записано, монастирскитѣ земи

и имоти, като лозя, градини, бостани и мѣста, които съ бравда сж били изкопани, сж били още отъ старо врѣме освободени и привилегировани, поради което и сега тѣ били записани за таква и освободени отъ изплащане на всѣкакъв данѣкъ и десетѣкъ. А за онѣзи земи, които отсетнѣ би се обработвали отъ монаситѣ на Рилския монастиръ, или които би се купили и би се владѣли като собственостъ, или пъкъ би се отстъпили като залогъ, — за тѣхъ ще се изплаща десетѣкъ на владѣтеля на земята. Защото въ старитѣ правителствени книги тѣ е било записано и така се записаха и въ новитѣ правителствени тефтери. Тѣзи обяснения, които дума по дума сж извлѣчени отъ новия султански тефтеръ и които сж записани въ тоя прѣписъ, сж точни, тѣй както тѣ сж били отъ по-старо врѣме записани.

30 Шеваль, 1163 г. егира (2/X 1750 г. Р. Хр.).

Вѣрно съ първообраза:

Смирениятъ Ел-Хаджи Юмеръ, кадия на сѣдилището „Махмудъ паша“ въ Цариградъ. (М. П.) Ел. Хаджи Юмеръ.

V.

ИЗВЛѢЧЕНИЕ

отъ старъ правителственъ тефтеръ. — Описъ на имоти, владѣни отъ Рилския монастиръ и потвърждение на привилегиитъ му.

1163 год. 30 Шеваль (1750 год. 2 Октомврий).

Монастирътъ „Св. Иванъ“ се намира въ планината Рила, Дупнишка каза, Кюстендилски санджакъ. Тоя монастиръ притежава слѣднитѣ имоти и земи:

Една ливада, лежаща подъ града Дупница.

Една нива, лежаща въ селото Рила.

Една нива, лежаща въ сѣщото село Рила.

Една нива, лежаща въ землището на село Рила.

Една нива, лежаща въ сѣщото село Рила.

Една нива, наречена „Кокошина“, лежаща въ сѣщото село.

Една ливада и единъ кошеръ за пчели, лежащи въ мѣстността „Ливадище“.

Една ливада въ мѣстността „Осъмъ“, въ сѣщото село.

Една нива, лежаща въ мѣстността „Островъ долъ“, въ сѣщото село.

Една ливада, лежаща въ мѣстността „Сребърница“, въ сѣщото село.

Една ливада, лежаща въ мѣстността „Добриново селище“, въ сѣщото село.

Една ливада при рѣката Струма, въ с. Рила.

Едно лозе и единъ бостанъ, лежащи на „Орлицата“.

Едно лозе и единъ кошерь съ пчели, „кованлъкъ“, лежащи въ мѣстността „Истоица“.

Едно лозе и 50 кошери съ пчели, лежащи въ мѣстността „Карталъ“.

Една нива, една ливада и 50 кошери съ пчели, лежащи въ селото Шипочани.

Единъ кошерь съ пчели, лежащъ въ мѣстността „Студена“.

50 кошери съ пчели, „кованлъци“, въ мѣстността „Илийна-рѣка“.

Една нива, лежаща въ мѣстността „Дѣвица“.

Овце, на брой 1511.

Волове и крави 11.

Воденици и лозя, лежащи въ селото Рила, за които още отъ старо врѣме не се е плащалъ никакъвъ десетъкъ и данъкъ. Тѣзи монастирски имоти сж : 1 (единъ) самоковъ за желѣзни руди; 3 (три) воденици; едно старо лозе, едно сръдно лозе, едно ново посадено лозе — всичко 4 лозя.

Въ землицето на селото Пороминъ се намиратъ слѣднитѣ монастирски земи, за които се казва, че данъкъ и десетъкъ не се е получавалъ. Тѣзи земи сж : четире воденици, двѣ валявици (тепавици), двѣ ливади, единъ бостанъ, три ниви келемии (запущени) въ мѣстността „Дермендере“ и три обикновени ниви.

Ниви, воденици и лозя, принадлежащи на речения манастиръ, които сж плащали десетъкъ. Тѣ сж слѣднитѣ :

Ниви, лежащи въ мѣстността „Габерътъ“ и привързани къмъ речения манастиръ. Отъ произведенията имъ десетъкъ се е плащалъ на надлежния спашия.

Ниви, лежащи въ село Бобошево и притежавани отъ манастирътъ. Десетъкъ отъ произведенията на тѣзи ниви се е изплащалъ на чиновника по земитѣ.

Една нива отъ 53 уврата, лежаща въ селото Слатина. Десетъкъ отъ тая нива се е плащалъ на чиновника по земитѣ. Четире воденици, два бостана, лежащи въ „Дермендере“ при рѣката „Илийна-рѣка“. Тѣзи имоти се притежавали по-прѣди отъ Мустафа ага. Данъкътъ за тѣхъ се опрѣдѣля и се изплаща на чиновника по земитѣ.

Списъкъ на лицата-монаси, които съставляли манастирското братство на Рилския манастиръ. Отцитъ монаси били слѣднитѣ:

Отецъ Дамянъ, отецъ Герасимъ, отецъ Василий, отецъ Авксентий, отецъ Стефанъ (II), отецъ Адамъ, отецъ Аркадий, отецъ Ефтимий, отецъ Харалампий, отецъ Анастасий, отецъ Калиникъ, отецъ Агатеи, отецъ Вукадинъ, отецъ Арсений, отецъ Паладий, отецъ Василий, съ друго име нареченъ отецъ Зиновий, отецъ Венедиктъ, отецъ Тома, Отецъ Стефанъ, отецъ Партений, отецъ Симеонъ, отецъ Георги, отецъ Данаилъ, отецъ Авелъ, отецъ Варлаамъ, отецъ Венеаминъ и отецъ Радулъ.

Въ рѣшитѣ на горѣ-поменатитѣ монаси отъ Рилския манастиръ се намиратъ свещени царски актове, които имъ били подарявани отъ прѣдишнитѣ велики султани, наши императори, за означение привилегиитѣ и правата на Рилския манастиръ и монаситѣ му. По смисълъ и съдържание тѣзи царски актове сж идентични съ смисъла на старитѣ царски актове, които сж записани и въ старитѣ царски тефтери. Това е установено отъ бѣлѣжката, която е регистрирана въ тѣзи правителствени актове. За лозята, воденицитѣ, тепавицитѣ, градинитѣ, ливадитѣ и нивитѣ, които били притежавани отъ речения манастиръ — за тѣхъ не се е плащалъ на правителството нито десетъкъ, нито данъкъ. Монаситѣ отъ речения манастиръ въ старо врѣме, па дори и до днесъ сж плащали отчасти данъкъ за овцетѣ и данъкъ за кошеритѣ съ пчели. Това обстоятелство се потвърждава отъ царскитѣ стари тефтери, въ които имената на тѣзи монаси сж изключени отъ списъка за данъцитѣ, т. е. не сж били облагани съ данъци. А самитѣ монаси, се бѣлѣжи тамъ, сж били освободени отъ всѣкакви тежки и обикновени налози, като *аварис-дивание* и *текалифи урфие*. Това нѣщо е потвърдено повторно и въ новитѣ правителствени тефтери. Слѣдователно, отъ всичко горѣ-изложено се установява за положително слѣдното: лозята, градинитѣ, воденицитѣ, тепавицитѣ, бостанитѣ и земитѣ, които монаситѣ съ брадви сж изкопавали, се считали още отъ най-старо врѣме за привилегировани и за тѣхъ не сж се плащали никакви правителствени и обществени налози. Обаче земитѣ, които отсегнѣ били придобити отъ монаситѣ или били стопанисвани като собственост отъ тѣхъ, подлежатъ на облагане съ данъкъ и тоя послѣдниятъ се изплаща на надлежния чиновникъ.

Това обстоятелство, макаръ и да не е забѣлѣзано въ старитѣ правителствени тефтери, но то по аналогия, че не е записано и въ новитѣ правителствени тефтери, се подразбира. За това се слѣдва да се получава данъка имъ.

Прѣписътъ е снетъ отъ новия царски тефтеръ възъ основа на царската заповѣдь и съдържанието му е вѣрно съ оригинала. 30 день отъ мѣсець Шеваль 1163 год. отъ егира *).

(М. П.) Придворенъ султански сановникъ
Бекиръ Мехмедъ.

Бѣльжска. На другата страница на тефтера е положена султанска тугра съ това съдържание: Султанъ Махмудъ ханъ I, синъ на Султанъ Мустафа ханъ II.

VI.

ИЗВЛѢЧЕНИЕ

отъ старъ правителственъ тефтеръ. Опрѣдѣля се имотното състояние на село Каменикъ и на други села, находящи се въ Дупнишката каза.

1257 год. 1 Джемази-юл-ахжръ (1841 год. 9 Юлий).

Санджакъ	_____	Кюстендилски.
Каза	_____	Дупнишка.
Село	_____	Каменикъ.

Население въ това село _____ християни, състоящи отъ 56 души (женени хора).

Вънъ отъ селото и на близо живѣятъ 8 сѣмейства — раятски. Бащинии съ привилегировани права има 5 (петъ); тѣ сж: 1) бащината на Тодоръ Пѣевъ; 2) бащината на свещеникъ Митре; 3) бащината на Никола Димитровъ; 4) бащина на Никола Цвѣтановъ; 5) бащина на Тодоръ Аврамовъ. Общината на тия бащинии прѣбивава въ границитѣ на сжщото село (Дупнишко). Въ чифликътъ на Салихъ ага има 9 (деветъ) сѣмейства. Чифликътъ на Хасанъ ходжа има сжщо 9 сѣмейства. Чифликътъ на Хюсеинъ Ходжа Ибрахимовъ има сжщо 9 сѣмейства. А чифликътъ на Абди Мемишъ Салихъ Единовъ обема 9 сѣмейства.

Четире домакинства сж плащали данъкъ по 12 акчета годишно = 48 акчета.

Три кутли чисто жито, по 25 акчета кутела = 75 акчета. Три кутли смѣсено жито, по 15 акчета кутела = 45 акчета. Данъкътъ на (4) четиритѣхъ воденици възлизалъ на 140 акчета годишно. Приходътъ отъ произведенията билъ слѣденъ:

1. една мюсулманска кѣща била обложена съ данъкъ 22 акчета.

*) 30 Шеваль 1163 г. отъ егира = 2 Октомврий 1750 г. Р Хр.

2. 56 християнски кжши-рая сж плащали годишно 1,400 акчета.
3. 8 бекярски кжши, наречени „муджеретъ ханекешъ“, сж плащали 200 акчета.
4. 5 отдѣлни бащинии сж плащали годишно по 25 акчета — всичко 125 акчета.
5. 100 кутли чисто жито по 25 акчета = 2,500 акчета.
6. 77 кутли смѣсено жито за 1055 акчета.
7. Данѣкъ за посѣвъ на леща се получавалъ 50 акчета.
8. Десетѣкъ отъ произведенията на пчелнитѣ кошери се взималъ 142 акчета.
9. Десетѣкъ отъ виното (ширѣ) се взимало 500 вѣдра за сума 500 акчета.
10. Данѣкъ за воденицитѣ годишно 140 акчета.
11. Десетѣкъ отъ бостанитѣ годишно 105 акчета.
12. Данѣкъ отъ трѣвитѣ и пасищата 100 акчета.
13. Десетѣкъ отъ сѣното 90 акчета.
14. Десетѣкъ отъ сладкитѣ овощия 45 акчета.
15. Данѣкъ-десетѣкъ за право на дезертѣорство (юва-кач-кунъ) 71 акчета.
16. Откупъ за сламата и за трѣвитѣ 150 акчета.
17. Данѣкъ на едно лозе отъ 8 уврата, принадлежаще на Османъ Хасановъ 32 акчета.
18. Данѣкъ-десетѣкъ за 4 воденици и за едно лозе отъ 10 уврата 40 акчета.
19. Данѣкъ за право на „свадбенство“, наречено „ресуми арусъ“, право за тапия и за други — всичко 200 акчета.
20. За мѣстности и лозя, които стоятъ малко на раздалечъ отъ Рилския манастиръ и които сж привързани къмъ манастиря „Св. Иванъ“ сж плащали десетѣкъ: 6 вѣдра ширѣ по 6 акчета 36 акчета. 1 кутелъ чисто жито, оцѣнено за 25 акчета. Общата сума на приходитѣ, които сж получавани отъ горѣ-означенитѣ села, чифлици и бащинии възлиза годишно на 8,821 сребърни акчета, за която сума е удостѣврено съ височайши царски ферманъ.

Това извлѣчение се извади и прѣписа днесъ, 1 Джемази-юл-ахъръ, 1257 год. отъ егира (9 Юлий 1841 год. Р. Хр.).

(М. П.) Държавенъ чиновникъ: *Фаикъ*.

VII.

ИЗВЛЪЧЕНИЕ.

отъ старъ правителственъ тефтеръ. — Опрѣдѣля се имотното състояние на село Скрино, Дупнишка каза.

1257 год. 1 Джемази-юл-ахъръ (1841 год. 9 Юлий).

Санджакъ ————— Кюстендилски.
Каза ————— Дупнишка.
Село ————— Скрино.

Въ това село сж живѣли още отъ старо врѣме 133 души, или рая-сѣмейства. А въ чифлика, нареченъ „Касъмъ“, лежащъ въ територията на село Бараково, сж живѣли само 9, словомъ деветъ сѣмейства—райтски.

Освѣнъ тѣзи сѣмейства е имало отдѣлни тамъ двѣ бацинии, които самостоятелно и независимо сж се управлявали отъ стопанитѣ имъ. Едната бациния принадлежала на *Константинъ Лазаровъ*, а другата принадлежала на *войводата Димитъръ*.

Въ селото Скрино сж живѣли и двѣ домакинства „мюсулмани“ или привилегировани християни, които сж плащали годишенъ данъкъ по 22 акчета за всѣко отдѣлно сѣмейство, а за двѣтѣ сѣмейства 44 акчета.

Данъкътъ, който сж
плащали се наричалъ
„Испенчъ-ресуми“.

70 кѣщи — рая християни сѣмейни били обложени съ годишенъ данъкъ 1750 акчета.

40 ергенски кѣщи, въ които сж живѣли неженена рая, били обложени съ годишенъ данъкъ 1000 акчета.

Двѣ бацинии, съ двѣ сѣмейства, въ всѣко сѣмейство по шесть члена, били обложени по 25 акчета = 50 акчета.

Селото Скрино е давало въ натура слѣдния годишенъ приходъ :

1) 40 кутли чисто пшеничено жито, оцѣнено за 1000 сребърни акчета.

2) 50 кутли, смѣсено жито, оцѣнено за 750 акчета.

3) Едно кило, състояще отъ 100 оки леща, оцѣнено за 50 акчета.

4) Десетгькъ отъ вино, въ натура, се получавали 50 вѣдра вино—шира, оцѣнено за 30 акчета,

5) Данъкъ за пчелни кошери, нареченъ „ресуми-кованъ“, опрѣдѣленъ за година по 60 акчета.

7) Десетъкъ за право на посѣване бостанъ, нареченъ „ашари-бостанъ“, се получавалъ по 120 акчета.

8) Десетъкъ отъ медътъ, който билъ произвежданъ отъ домашнитѣ пчели, се е взималъ по 65 акчета.

9) Десетъкъ отъ произведенията на конопа и лена се взималъ по 60 акчета на година.

10) Десетъкъ отъ сѣното и право за косене на трѣвитѣ се получавалъ годишно по 194 акчета.

11) Двѣ кутли уровъ, нареченъ „бурчакъ“, оцѣненъ за 60 акчета.

А отъ мюсюлманскитѣ сѣмейства се е получавалъ само данъкъ за лозята, нареченъ „багъ-ресуми“. За четире уврата лозя се е получавало по четире акчета за всѣки увратъ, а всичко 16 акчета.

12) Десетъкъ отъ плодътъ на овощнитѣ дървета се получава годишно по 80 акчета. Тоя данъкъ се наричалъ „ресуми-мейве“.

13) Данъкъ за отклоняване, като глоба, се е взималъ по 50 акчета.

14) Данъкъ-десетъкъ за право на ловене риба, нареченъ „ресуми-махи“, се е плащалъ по 50 акчета на година.

15) Данъкъ за събиране медъ и за правене на свѣщи се е плащалъ по 60 акчета на година.

16) Данъкъ за откупъ на трѣви и слама се е плащалъ годишно по 70 акчета.

17) Данъкъ за 43 воденици, тепавици, даляни и др. подобни, се е плащалъ за всѣка една отъ тѣхъ по 30 акчета.

18) Данъкътъ за воденицата, лежаща на рѣката, наречена „Бошкова-рѣка“, се е плащалъ по 30 акчета на година.

19) Данъкъ за воденицата на Иванъ Тодоровъ, опрѣдѣленъ по 30 акчета на година.

20) Данъкъ на монаситѣ отъ манастиря „Св. Иванъ“ въ Рилската планина е билъ опрѣдѣленъ 150 акчета.

21) Десетъкъ отъ произведенията на земитѣ, лежащи вънъ отъ селото Скрино, се е опрѣдѣлилъ на година, както слѣдва:

а) Единъ кутелъ чисто жито, оцѣнено за 25 акчета.

б) Единъ кутелъ смѣсено жито, оцѣнено за 15 акчета.

Независимо отъ горѣ-изложенитѣ доходи, раята-селяни отъ селото Скрино сж плацали още всѣка година данъцигѣ, наречени „ресуми-арусъ“, т. е. а) данъкъ за право на свадбарство или право за вѣнчило; б) данъкъ за право на тапия, „тапуй-земигѣ“; и в) данъкъ за право на живѣне, „ресуми-мютеветинъ“ вѣ дестияни. Тия три данъци възлизатъ на годишна сума 280 акчета.

Въобще цѣлата сума на дохода възлиза годишно на 6311 акчета.

Тѣзи извадки отъ старитѣ царски тефтери сж записани подробно и поединично и въ новитѣ императорски тефтери. И ние, съобразно съ височайши царски ферманъ, направихме тия извадки, които сж вѣрни и провѣрени съ оригинала имъ.

1 Джемази-юл-ахъръ 1257 год. отъ егира (9 Юлий 1841 год. отъ Р. Хр.)

(М. П.) Чинovníкъ въ императорската архива: *Фаикъ*.

VII.

ИЗВЛЪЧЕНИЕ

отъ старъ правителственъ тефтеръ. — Списъкъ на имоти, владѣни отъ Рилския манастиръ.

1257 год. 1 Джемази-юл-ахъръ (1841 год. 9 Юлий).

Манастирътъ, именуванъ *Св. Отецъ* или *Св. Иванъ Рилски*, лежи въ Дупнишката нахия, Кюстендилския санджакъ.

Манастирътъ има подъ свое владѣние слѣднитѣ движими и недвижими имоти:

- 1) една ливада въ мѣстността *Цвѣтаница*;
- 2) една нива въ мѣстността *Баня*;
- 3) една нива, лежаща въ сжщата мѣстность;
- 4) една нива и една ливада, лежащи въ *Лѣва-ръка*;
- 5) една нива въ мѣстността *Павлова-долчинка*;
- 6) една нива въ мѣстността *Богородица*;
- 7) една нива, лежаща въ сжщата мѣстность;
- 8) една ливада и 11 кошери съ пчели за медъ въ мѣстността, наречена *Поводице*;
- 9) една ливада запусъла въ мѣстността *Ушицъ*;
- 10) една ливада въ мѣстността *долътъ-Стругарица*;
- 11) една ливада въ мѣстността *Царицата*;
- 12) една ливада, лежаща на *Добревата постница*;
- 13) една ливада запусъла въ мѣстността *Суса*;
- 14) едно лозе и единъ бостанъ — въ *Орлицата*;
- 15) едно лозе и единъ кошерь за медъ съ пчели, сега запусълъ, лежащъ въ мѣстността *Стоилово*;
- 16) едно лозе и 50 кошери за медъ съ пчели въ мѣстността, наречена *Кортубанъ*;
- 17) една нива, една ливада и 50 кошери за медъ съ пчели лежатъ въ сжщата мѣстность;
- 18) единъ кошерь за медъ съ пчели, сега запусълъ, лежи въ сжщата мѣстность;

- 19) 5 кошери за медъ съ пчели близо до тая мѣстность;
 - 20) една нива до сжщата мѣстность.
 - 21) Монастирътъ има свои собствени овце, на брой повече отъ 1,500.
 - 22) Монастирътъ притежава 15 глави едъръ добитъкъ.
 - 23) Сжщиятъ монастиръ има свои собствени десетъ коня.
-

Сжщиятъ монастиръ *Рила* владѣе още отъ старо врѣме стари воденици, стари лозя и други имоти, за които не се изплащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тѣ сж слѣднитѣ имоти: единъ самоковъ за желѣзни руди; три воденици за мелене брашно; едно лозе, останало отъ старо врѣме; сжщо друго лозе, пакъ останало отъ старо врѣме; едно ново лозе; друго ново лозе и други четири нови лозя.

Речениятъ *Рилски* монастиръ притежава въ селото *Пороминъ* стари имоти, за които монастирътъ не е плащалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Тѣзи имоти сж слѣднитѣ: четири воденици на вода; двѣ валявици, наречени по турски „*аба-денги*“; една нива, наречена *келемия*; три ниви, лежащи въ сжщата мѣстность; двѣ ливади, лежащи въ сжщата мѣстность; една воденица, лежаща вжтрѣ въ бостаня.

Монастирскитѣ лозя, воденици, ниви и други, за които монаситѣ сж изплащали данъкъ и десетъкъ. Тѣзи имоти сж: единъ чифликъ, лежащъ до монастиря въ селото *Баланово*, който се владѣе отъ самитѣ монаси. Десетъкъ отъ този чифликъ монаситѣ изплащатъ на надлежния спахия. Едно лозе, лежаще въ с. *Бобошево*, владѣеще се отъ хаджията. Десетъкътъ се изплаща на чиновника по земитѣ.

Монастирътъ владѣе и притежава въ селото *Слатино* ниви и ливади, за които монаситѣ изплащали десетъкъ на чиновника по земитѣ. Тѣзи имоти състоятъ отъ четири воденици и два бостаня, лежащи при монастиря до рѣката *Джерманъ*. Тѣзи имоти сж били притежание на Мустафа-ага, а десетъкътъ имъ се изплащалъ редовно на чиновника по земитѣ.

Слѣдниятъ поимененъ списъкъ е на монаситѣ, които съставятъ монастирското братство, а имената имъ сж слѣднитѣ: *Попъ Дамянъ*, *отецъ Герасимъ*, *отецъ Ефтимий*, *отецъ Василий*,

отецъ Стефанъ, отецъ Игнатий, отецъ Теофаний, отецъ Гавраилъ, отецъ Кънчо, отецъ Божимилъ, отецъ Калиникъ, отецъ Игнатъ, отецъ Вукадинъ, отецъ Арсений, отецъ Костандий, отецъ Василий или съ друго име отецъ Теофилъ, отецъ Георги, отецъ Данаилъ, отецъ Рафаилъ, отецъ Иларионъ, отецъ Нико и отецъ Варрава.

Въ рѣцѣтъ на монаситѣ отъ поменатия монастирь се пазятъ стари свещени грамоти, издадени още отъ бившитѣ велики султани. Нѣкои отъ тѣзи стари актове сж били промѣнявани съ нови, които се издадохъ и отъ сегашния ни великъ и справедливъ султанъ и съ които се потвърдиха правата и привилегиитѣ на тоя монастирь, съ каквито той се е ползувалъ.

Тѣзи царски актове по съдържание отговарятъ и напълно хармониратъ съ старитѣ правителствени тефтери. Това се потвърждава отъ самата забѣлжка, която стои написана въ самитѣ тефтери. Споредъ тази регистратура се установява очевидниятъ фактъ, че всичкитѣ монастирски имоти, като лозя, воденици, валявици, градини, ливади, ниви и бостани, сж били привилегировани и освободени отъ плащане на всѣкаквъ данѣкъ и десетѣкъ. Само въ благоприятно врѣме и въ изобилие монаситѣ отъ монастиря били длѣжни да изплащатъ данѣкъ за овцетѣ, данѣкъ за едрия добитѣкъ, както и данѣкъ за кошеритѣ за медъ съ пчели. Това обстоятелство се твърди отъ забѣлжкитѣ, които се виждатъ въ страницитѣ на правителственитѣ стари тефтери. По аналогия на тѣзи тефтери забѣлѣзано е въ новитѣ правителствени тефтери, че монастирскитѣ имоти, като лозя, градини, воденици, бостани и земи, които сж изкопани съ брадва, сж били още отъ старо врѣме записани за привилегировани и като такива сж били напълно освободени отъ плащане на всѣкаквъ правителственъ данѣкъ. Но за земи, които отсетнѣ били разработени или стопанисвани, или взети подъ залогъ — монаситѣ е трѣбало да плащатъ десетѣкъ на чиновника, защото това е било тѣй записано въ старитѣ правителствени книги. Новитѣ правителствени тефтери, които иматъ сила на законъ, сж написани точно и буквално, съобразно съ старитѣ тефтери.

1 день отъ мѣсець Джемази-юл-ахжръ 1257 год. отъ егира (9. Юлий 1841 г. Р. Хр.).

Дѣлъ IV.

Б ю р у л т и я.

1.

БЮРУЛТИЯ.

18 Мухаремъ 1161 год. (2 Январий 1749 год.).

До великодушния, просвѣтенъ и достоенъ кадия на Пловдивската каза. Сѣщо и до просвѣтенитѣ и достойни кадии на казитѣ, подвластни на Пловдивския санджакъ. Нека Всевишниятъ Богъ възвеличи вашата слава и служба!

Извѣстява ви се за знание, че *Беширъ ага*, като главенъ управитель на двата свещени града (Мека и Медина), е изпратилъ служебно до императорския диванъ една писмена молба.

Въ тази молба се твърди, че планината *Рила*, лежаща въ Пловдивската каза, Румелийски вилаетъ, е била посветена на вакѣфа отъ покойния *Мустафа паша*, погребанъ въ гр. *Гейбусъ*, Мала-Азия. Воденето дѣлата на тази муката е оставено подъ надзора на речения Беширъ ага. Управата на тази вакфирана планина, като муката, още отъ старо врѣме била привилегирована съ отдѣлно независимо бюро за данъцитѣ, събирани отъ раята-християни, живѣещи тамъ. Тия рая-християни били свободни и никой отъ вѣнъ не могълъ да влиза на сила въ прѣдѣлитѣ на планината.

Въ сѣщата планина *Рила* се намира прочутиятъ монастиръ *Свети Иванъ*. Стаитѣ на монастиря, които сѣ служили за гости-посѣтители и поклонници на послѣдния, по-прѣди били опожарени. Но съ позволение отъ бившия мютевелия нѣ вакѣфа тѣзи стаи били наново поправени и съградени. Монаситѣ отъ речения монастиръ по-прѣди сѣ плащали като наемъ на вакѣфа годишно по 6,000 сребърни акчета. А сега управата на свещения вакѣфъ позволява да се поправятъ и съградятъ наново опожаренитѣ стаи на монастиря съ условие — послѣдниятъ да плаща на свещения вакѣфъ двоенъ наемъ и годишната нѣемна сума да се увеличи на 12,000 акчета. Монаситѣ се били съгласили да плащатъ тази сума (12,000 акчета) като годишенъ наемъ.

Затова се и сключилъ между вакъфа и монаситѣ писменъ договоръ. Между другото въ договора се говори още, че плащането на наемната сума отъ 12,000 акчета ще става винаги на врѣме и безъ всѣкакви оговорки. А монаситѣ пъкъ, удостоени съ личното покровителство на мютевелията, се запазватъ напълно отъ външно нахлуване и отъ нарушение правата и привилегиитѣ на манастиря. Но нѣкои зловни хора, безъ всѣкакви причини и противъ шериата, произволно сж нахлували въ прѣдѣлитѣ на манастиря съ цѣль да грабятъ и взиматъ глоби отъ раята-монаси. Бѣднитѣ монаси сж подали до правителството една молба, съ която искатъ не само прѣкратяването и съвършено спиране на тѣзи незаконни дѣйствия и на произволитѣ, но и наема, който тѣ ще плащатъ годишно на вакъфа, да се забѣлѣжи и протоколира въ правителствени книги, като прѣкъ данѣкъ на вакъфа. Тѣзи правителствени книги и тефтери се пазятъ въ отчетното отдѣление на двата свещени мохамедански града. Просителитѣ заявяватъ при това — наемната годишна сума да бѣде напълно обозначена въ официалнитѣ царски книги, споредъ както е била досега свързана съ единъ актъ, който да бѣде текстуално записанъ въ реченитѣ царски тефтери. Раята-монаси, като плащатъ всѣка година на свещения вакъфъ опрѣдѣления наемъ, молятъ, щото тѣ да бждатъ обезпечени, да не се прѣслѣдватъ и изтезаватъ, както отъ страна на вакъфа, така и отъ страна на властѣта. Раята-монаси молятъ по-нататѣкъ, да се считатъ като свободни граждани, както е било по-прѣди, да се покровителсгвуватъ отъ властѣта, да си владѣятъ и управяватъ самостоятелно дѣлата и имота на манастиря. Никой отъ вънъ, противъ тѣхнитѣ стари традиции и права, да не смѣе да нахлува въ манастиря и да се намѣсва въ неговитѣ дѣла. Въ тази смисълъ отъ императорския диванъ е билъ подаренъ на реченитѣ монаси отъ Рилския манастиръ височайши царски ферманъ.

Възъ основа на този височайши царски ферманъ, главната управа на Румелийския диванъ издаде и написа тая бюрултия, която ви се изпраща за изпълнение.

Прочее, щомъ като съ Божие име ви пристигне тая бюрултия, длѣжни сте въ интереса на службата, да дѣйствувате, съгласно съ духа и смисъла ѝ.

Старайте се, колкото е възможно повече, да избѣгвате дѣйствия, които би били противни на шериата и на канона, и гледайте да се съобразявате напълно съ духа на височайшия царски ферманъ.

18 Мухаремъ 1161 г. отъ егира (2 Януарий 1748 г. Р. Хр.).

Подп.: *Яхи Масхаръ паша.*

(М. П.) *Фейзулахъ Масхаръ паша.*

2.

БЮРУЛТИЯ.

17 Зилкааде 1165 г. отъ егира (15 Септемврий 1752 г.).

За свѣдѣние до замѣстника на Софийския митрополитъ.

Извѣстява ви се за знание, че монаситъ отъ Рилския манастиръ излизали често да обикалятъ по селата и търсѣли срѣдства за поминъка си. Съ това си скитане тѣ вършели често пакти производи и, нахлувайки въ кжщитъ на нѣкои рая-християни, причинявали врѣди и загуби. Подобни насилия, вършени отъ монаси, които не притежаватъ официаленъ царски актъ за право на свободно пктуване, трѣба да се отстраняватъ по възможность, за да не се дава поводъ за нови оплаквания прѣдъ повѣрения ми диванъ.

Вилаетското управление, като се надѣе, че ще вземете мѣрки, за да прѣкратите подобни нарушения, написа и ви изпраща настоящата кратка бюрултия за свѣдѣние и изпълнение.

Прочее, щомъ-ви пристигне тамъ, ще съобщите нейното съдържание на реченитъ монаси, за да не се вършатъ въ бждаще подобни дѣйствия, които сж противни както на шериата, така и на тая ми заповѣдь.

Издадена днесъ, 17 Зилкааде 1165 год. отъ егира (15 Септемврий 1752 год. Р. Хр.).

Подп.: Каймакамъ на Румелийския вилаетъ въ София.

М. П. *Ес-Саидъ Мехмедъ.*

3.

БЮРУЛТИЯ.

20 Сеферъ 1168 г. (25 Ноемврий 1754 г.).

До великодушнитъ кадии на слѣднитъ кази.

Извѣстява ви се за знание и изпълнение, че гората и пасбището, които като муката лежатъ въ територията на Пловдивската каза, сж завѣщани на вакъфа отъ Гаази Мустафа паша, който е погребанъ въ града Гейбусъ (Мала-Азия). Управлението на дѣлата на тоя вакъфъ зависи отъ повѣреното ми министерство. Тази гора и пасбище, както и живѣщитъ тамъ рай, сж свободни и привилегировани още отъ най-старо врѣме: никой отъ вънъ абсолютно не е ималъ право да нахлува въ тѣзи мѣста и да причинява насилия на живѣщата тамъ рая. Въ землището на

старитѣ прѣдѣли на гората, принадлежаща на *Рилския манастиръ*, нареченъ *Свети Иванъ*, който се намира въ планината Рила, Пловдивска муката, лежатъ монастирски гори и пасбища, за които монаситѣ плащатъ годишенъ данѣкъ сто гроша. Овчаритѣ, „*тайфай-чобанъ*“, насила нахлуватъ съ овцетѣ си въ тѣзи монастирски гори, причиняватъ разни насилия и огромни врѣди на наемателитѣ на тия гори и, най-сетнѣ, довеждатъ съ насилие овцетѣ си на паша въ тѣхъ.

Понеже тия насилия и принуждения причиняватъ огромни врѣди и загуби на поменатия вакѣфъ, споредъ както това ни се донесе отъ тамъ, — то монаситѣ се оплакватъ, заявявайки, че вакѣфскитѣ земи, които се намиратъ въ границитѣ на тѣзи гори и пасбища, се владѣятъ като стопански подъ опрѣдѣленъ годишенъ наемъ на вакѣфа, за да могатъ стопанитѣ да ги владѣятъ свободно и още по-свободно да ги използватъ. А спрѣмо разнитѣ овчари, както и други външни лица, които по незаконенъ и насилственъ начинъ нахлуватъ въ тѣзи монастирски имоти, и които си позволяватъ да вършатъ прѣстѣпни дѣяния, забранени отъ шериата, — властѣта е длѣжна да вземе спрѣмо тѣхъ строги мѣрки, да имъ забрани за напрѣдъ да нахлуватъ въ чуждитѣ вакѣфски имоти и да ги накаже. Подобенъ царски актъ бѣ издаденъ въ царуването на покойния султанъ Махмудъ ханъ I, съ дата 18 день отъ мѣсець Сеферъ 1168 год. отъ егира (1754 год. отъ Р. Хр.). Съ този актъ се строго забрани на овчаритѣ и на други външни лица да нахлуватъ съ овцетѣ си въ монастирскитѣ гори, и никой не смѣше да нахлува.

Възъ основа на тся височайши царски актъ, азъ издавамъ тази висока бюрултия, съ която ви заповѣдвамъ да дѣйствувате по тоя въпросъ точно споредъ духа на височайшия царски актъ. Старайте се да избѣгвате незаконни дѣйствия, които би били противни на шериата и на духа на настоящата ми бюрултия. — Издадена днесъ, 20 Сеферъ 1168 г. (25 Ноемврий 1754 г.).

(Подп.) Абдулъ Мустафа, министъръ на императорскитѣ вакѣфи и придворенъ висшъ началникъ, нареченъ *Кѣзларъ-агаси*.

4.

БЮРУЛТИЯ.

издадена отъ министерството на вакѣфитѣ, отдѣление финансово.

15 Мухаремъ 1169 год. (10 Октомврий 1755 год.).

До славнитѣ и високо-просвѣтени кадии-мевляне на казитѣ (липисуватъ названията). Нека Богъ увеличи вашата сѣдебно-шериятска и просвѣтеня дѣйность!

Въ кжцитѣ на раята-християни, които живѣятъ въ завѣщаната отъ Гаази-Мустафа паша, погребанъ въ гр. Гейбусъ, планинска муката (нахия или община), лежаща подъ вѣдомството на Пловдивската каза, въ Румелия, чиито дѣла се намиратъ подъ моето министерство, — въ тѣзи именно кжци строго е забранено да се нахлува и влиза на сила отъ нѣкого. Въ прѣдѣлитѣ на тая самостоятелна муката спада и Рилската планина, дѣто се намира бѣлѣжитиятъ манастиръ, нареченъ *Св. Иванъ Рилски*. Въ двора на тоя манастиръ има съградени особни стаи, които служатъ за гости-поклонници и за приемане посѣтители отъ съседнитѣ на манастиря мѣста. Годишниятъ опрѣдѣленъ данѣкъ за тѣзи стаи трѣба да се плаща на вакѣфа редовно и безъ никакъвъ недостигъ; и никакъвъ поводъ за неплащане на тоя данѣкъ не е имало отъ страна на монаситѣ. Административнитѣ власти на тая страна, кадиитѣ и наибитѣ на града Дупница, подъ единъ или другъ прѣдлогъ, освѣнъ дѣто взиматъ незаконно и противъ шерията парични суми отъ тоя манастиръ, но и принудително изискватъ и събиратъ всѣка година данѣкъ, нареченъ „*салиане*“ — по двѣ крави и по единъ конь. За на прѣдъ тоя незаконенъ данѣкъ, който се налага на монаситѣ, живѣещи въ речения манастиръ, не трѣба да се събира и изисква. А при това забранено е да се причиняватъ на сжжитѣ монаси каквито и да било насилия, измжчвания и побои. Трѣба да знаете, че тѣзи рая-монаси сж напълно свободни и тѣхнитѣ права и привилегии сж означени въ единъ султански актъ, който имъ е врѣченъ. Споредъ този актъ, спрѣмо тѣхъ не се позволява да се дѣйствува съ насилие и вилнѣние. Напротивъ, тѣзи рай заслужаватъ винаги пълното ваше покровителство и защита, за което е издаденъ и надлежниятъ височайши актъ. Възъ основа на тая царска заповѣдь азъ написахъ и ви изпращамъ настоящата си бюрултия, съ заповѣдь да не вършите и да не се вършатъ отъ никого подобни незаконни дѣйствия, нито да изисквате незаконни налози. Щомъ ви пристигне тази бюрултия, азъ ви заповѣдвамъ строго, а вие сте длъжни сами — да дѣйствувате по тоя въпросъ съ голѣмо усърдие точно така, както е писано въ текста на височайшата царска заповѣдь.

На усмотрѣнието на вашия просвѣтенъ умъ оставамъ сами да изпълните потребното.

15 Мухаремъ 1169 год. (10 Октомврий 1755 год.).

Подп.: Назъръ: *Мустафа Мехмедъ*.

5.

БЮРУЛТИЯ.

25 Зилхидже 1179 год. (24 Май 1766 год.).

До великодушния и просвѣтенъ кадия на казата Сараево въ Босна, и до всички просвѣтени кадии и наиби на казитѣ, лежащи въ прѣдѣлитѣ на Босненския вилаетъ. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи славата и силата ви !

Извѣстява ви се за знание, че носителтъ на настоящата бюрултия е монахътъ Серафимъ. Послѣдниятъ е способенъ и достоенъ да изпълнява черковно-религиознитѣ дѣла и обреди на раята-християни, живѣещи въ Сараевската епархия. Въз основа на това речениятъ монахъ Серафимъ е билъ избранъ за епископъ на тая епархия, и слѣдъ като той заплати правителствения данѣкъ, нареченъ „пископослукъ-мири-акчеси“, правителството възложи и му повѣри управата на Сараевската епархия, която състои, както отъ самата каза, тѣй сжщо и отъ казитѣ, лежащи подъ нейното духовно вѣдомство.

Поменатиятъ епископъ Серафимъ трѣба, съгласно съ правата и привилегиитѣ, които сж изложени подробно въ текста на царския му берать, да се признава за законенъ канонически епископъ на тази епархия и да се почита за такъвъ отъ раята-християни, които живѣятъ въ прѣдѣлитѣ на Сараевската епархия. Поменатиятъ епископъ Серафимъ е длъженъ да не излиза вѣнъ отъ крѣга на своитѣ духовни права, които сж помѣстени и описани въ царския берать.

Свещеницитѣ и другитѣ православни християни, които живѣятъ въ казитѣ на тази негова епископия и които поименно сж означени въ текста на издадения му царски берать, сж длъжни да плащатъ всѣка година на речения епископъ както правителственитѣ налози, тѣй сжщо и налога, нареченъ *тесадук-акчеси* и други, които сж прѣдвидени въ условията, помѣстени въ негова берать.

Всички други налози и права, били тѣ малки или голѣми, които му сж дадени да ги събира и които сж вмѣстени въ текста на височайшия берать, се считатъ законни и може да ги събира. Въ дѣлата на епископията никой отъ вѣнъ нѣма право и не може да му се намѣсва. Мѣстнитѣ власти сж длъжни да му оказватъ всѣка помощ и съдѣйствие по всички негови дѣла отъ духовно-религиозенъ характеръ, които дѣла се споменуватъ въ текста на свещения царски берать, украсенъ съ императорската тугра. Властитѣ сж длъжни да не допускатъ нито едно лице, което и да бѣде то, да му прави опозиция, насилия и незаконни дѣйствия. Никой не трѣба да нарушава условията и правата, дадени нему отъ страна на правителството за ползуване.

Възъ основа на височайшия царски актъ, съ който речениятъ епископъ Серафимъ е снабденъ, централната управа на Румелийския вилаетъ му издава за тая цѣль настоящата бюрултия.

Прочее, съ Боже име, щомъ получите тая бюрултия, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате споредъ горѣизложеното прѣдписание и съобразно съ условията, помѣстени въ дадения нему височайши ферманъ. Длъжни сте да регистрирате и запишете тѣзи условия въ официалнитѣ кадийски *сиджилати*. Недѣйте допускати никого отъ вѣнъ да се намѣсва и разпорежда въ дѣлата на неговата епископия. Внимавайте, щото вашитѣ дѣйствия и разпореждания винаги да бждатъ идентични съ духа и смисъла на височайшата царска заповѣдъ и съ текста на настоящата ми бюрултия.

25 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1179 година отъ егира (24 Май 1766 год. Р. Хр.).

(Подп.): *Мехмедъ.*

Забѣлѣжка. Настоящиятъ прѣписъ е напълно вѣренъ и точенъ съ оригинала му.

Смирень кадия на Босна-Сараево Ел-хаджи Сюлейманъ.

(М. П.) *Ел-хаджи Сюлейманъ.*

6.

БЮРУЛТИЯ.

2 Сеферъ 1182 год. (7 Юний 1768 год.).

До просвѣтенитъ кадии на казитѣ: Баня-лука, Баня-Костеница и Каменнова-Дубица. Сжщо до славнитѣ и достойни административно-полицейски началници: капитани, бейлери, забитани и други началници. Нека Всевищниятъ Богъ увеличи силата и славата ви!

Извѣстява ви се за знание, че въ централната управа на Босненския вилаетъ е подадена и регистрирана една молба отъ монаха епископъ Серафима, който съ височайши царски берагъ е опрѣдѣленъ за митрополитъ на православното християнско население, живѣеще въ казитѣ, които се намиратъ подъ ваша юрисдикция. Речениятъ епископъ въ молбата си проси да му се издаде позволение отъ властѣта, за да може, съгласно съ височайшата царска заповѣдъ, да събира налозитѣ и бериитѣ, които по обичай и по законъ му се припадатъ като владинина.

Възъ основа на височайшата царска заповѣдъ, която той притежава, и съобразно съ дадената нему отъ вилаетската управа висока бюрултия, украсена съ царска тугра, речениятъ митрополитъ

литъ ходатайствувалъ да му издадемъ и ние надлежна бюрултия по тоза. Ние уважихме молбата и му издадохме настоящата бюрултия, които ви изпрацаме за свѣдѣние и изпълнение.

Съ тази бюрултия ви заповѣдвамъ да дѣйствувате съгласно съ духа и смисъла на височайшата царска заповѣдь, и да не допускате лица, каквито и да би били тѣ, да му правятъ спжнки както при изпълняване на неговитѣ духовно-религиозни дѣла, така и при събиране отъ раята-християни законнитѣ данъци и берии, които по обичай и по старъ законъ може да събира. Въ случай, че би се появили нѣкои лица, които искатъ да противостоятъ на неговитѣ условия и на височайшия царски бератъ, то вие, като царски служители, сте длъжни да напишете на особенъ списъкъ името и фамилията на всички лица, които би му се противили. Този списъкъ, придруженъ съ сждебно рѣшение, ще го изпратите въ управлението ми, за мое по-нататъшно разпореждане.

А ти, прѣосвещени владико, като епископъ и митрополитъ, си длъженъ да дѣйствувашъ въ рамкитѣ на царската височайша заповѣдь и на високата бюрултия; да не прѣвишавашъ дадената властъ; да не изисквашъ и събирашъ на сила отъ раята-християни парични суми за налози, които не сж прѣдвидени въ височайшия царски бератъ. Старай се, до колкото е възможно, да дѣйствувашъ честно и добросъвѣстно въ крѣга на своитѣ права и съгласно съ духа на височайшата царска заповѣдь и на високата бюрултия.

2 день отъ мѣсець Сеферъ 1182 год. отъ егира (7 Юний 1768 год.).

(Подп.) Мехмедъ-Еминъ, мютеселимъ на санджака Баня-лука.

(М. П.) *Мехмедъ-Еминъ.*

7.

БЮРУЛТИЯ.

21 Джемази-юл-евелъ 1184 год. (31 Августъ 1770 год.)

До великодушнитѣ и просвѣтени кадии и наиби на казитѣ, лежащи въ санджака *Келисъ* (Босненски видаетъ). Нека Богъ увеличи силата и славата ви!

Сжщо и до славнитѣ и способни административно-полицейски начальници: крѣпостни капитани, агалари, забитани и вилаетски аяни. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи силата и славата ви!

Извѣстява ви се за знание, че монахътъ отецъ Серафимъ е назначенъ за замѣстникъ митрополитъ по дѣлата и церковно-ре-

лигиознитѣ обреди на раята-християни, живѣещи въ казитѣ, които се намиратъ подъ вѣдомството на санджака *Келисъ*. Речениятъ отецъ Серафимъ се оплаква прѣдъ властѣта, че нѣкои хора се осмѣлили, противъ шериата и канона, да се намѣсватъ и да прѣчатъ както въ неговитѣ черковно-религиозни дѣла и обреди, тъй сжщо и въ събирането на узаконенитѣ правителствени налози, изложени подробно въ текста на височайшия царски бератъ, който се намира въ рѣцѣтъ му. Поради това той въ молбата си проси, щото органитѣ на властѣта да взематъ нужнитѣ мѣрки, за да спратъ насилията и произволитѣ, които се вършатъ срѣщу него и противъ височайшия му бератъ отъ страна на негови противници. Отъ съдържанието на берата се вижда, че никому не се позволява да се намѣсва въ неговитѣ митрополитски дѣла и никой нѣма право да върши дѣйствия, които би противоречали на шериата и на височайшия бератъ. За тази цѣль азъ издавамъ официално настоящата бюрултия, по силата на която вие трѣба да спрете тѣзи незаконни дѣйствия.

Съ Боже име, щомъ получите тази ми бюрултия, вие сте длѣжни да дѣйствувате и постѣпвате споредъ горѣизложеното и съгласно съ съдържанието на височайшия царски бератъ, който речениятъ епископъ Серафимъ притежава. Внимавайте при това да не допускате никого. отъ вѣнъ да се намѣсва и участвува при събирането на налозигѣ, които той, по старъ обичай и по законъ, може и има право да ги събира. Лицата, които би се противили и би вършили незаконни дѣйствия срѣщу речения епископъ, насила ще ги отстранявате и арестувате. Заповѣдвамъ ви да дѣйствувате по тоя въпросъ съгласно съ духа и смисъла на тази ми бюрултия.

21 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-евелъ 1184 год. отъ егира (31 Августъ 1770 год.).

(Подп.) Абдуллахъ Мустафа паша, санджакъ бей въ Сараево (Босна).

(М. П.) *Абдуллахъ Мустафа*

8.

БЮРУЛТИЯ.

4 Зилкааде 1186 год. (16 Септемврий 1773 год.).

До великодушния и просвѣтенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти!

Извѣстява ти се за знание, че Цариградскитѣ грѣцки патриархъ и синодалнитѣ съвѣтъ, който прѣбивава въ Цариградъ, сж изпратили до императорския воененъ лагеръ въ Шуменъ

една молба, надлежно подпечатана. Отъ съдържанието на тази молба се установява факта, че монаситѣ отъ прочутия Рилски манастиръ, инакъ нареченъ *Рила-монастиръ*, Дупнишка каза, който се намира подъ духовната юрисдикция на Цариградската патриаршия, били нападнати прѣзъ 1180 г. и 1189 год. отъ егира¹⁾ отъ разбойници и хайдутѣ. Монаситѣ като се занимавали съ своитѣ мирни занятия, манастирътъ внезапно билъ нападнатъ отъ хайдутѣ и разбойници и билъ окончателно ограбенъ. Най-напрѣдъ въ нападението нѣкои отъ по-рѣшителнитѣ монаси, които защищавали манастиря, били тежко наранени и изтикани отъ тѣхнитѣ позиции. Всичкитѣ монастирски имоти и покъщнини били разграбени и похитени отъ разбойницитѣ. А при второто нападение разбойницитѣ, като многобройни, успѣли да заловятъ живи 8 (осемъ) души юначни монаси, оковали ги въ вериги и почнали немилостиво да ги изтезаватъ. Цѣльта на изтезаването на тия монаси е била да могатъ да узнаятъ мѣстото, дѣто се криели богатствата и готовитѣ пари на манастиря. Злочеститѣ монаси, като не могли да изтърпятъ тежкитѣ мъжкѣ и изтезания, били принудени, за да спасятъ живота си, да покажатъ скривалището и да прѣдадатъ въ ржцѣтъ на разбойницитѣ всичкитѣ скъпоцѣнни вещи, накити, готови пари, имоти и покъщнини на манастиря. По тоя поводъ монаситѣ крайно осиромашели и манастирътъ се лишилъ отъ необходимитѣ срдства за поддържането си. Монаситѣ, за да се съвзематъ, били принудени да заематъ подъ лихва отъ разни кредитори, мюсулмани и евреи, доста парични суми. Нѣкои отъ тѣзи кредитори, като се научили за нещастieto на манастиря, веднага си поискали своитѣ креанси. Но, като не могли да ги получатъ, кредиторитѣ турили ржка и завзели намиращитѣ се вънъ отъ манастиря 1500 и повече овце и 100 глави едъръ добитѣкъ. Кредиторитѣ минали стойността на тѣзи овце и едъръ добитѣкъ срдъцу смѣтката, която тѣ имали да взематъ. Останалиятъ дългъ обаче — отъ 1180 година до тази честита 1186 година отъ егира, заедно съ прибавка на лихвата, възлиза на крупната сума отъ сто и петнадесетъ кесии сребърни акчета. Тѣй че главницата нѣколко пжти е била утроена и учетворена отъ лихвитѣ, които се натрупали върху нея, та монаситѣ нѣмали вече никаква възможность да я погасятъ, ако не имъ се дадатъ дългосрочни срокове за изплащане. Отъ царското правителство и отъ великодушieto на султана тѣ изисквали изплащането на тѣхнитѣ дългове да става на срокове, като всѣка година изплащатъ само по петъ гроша на стотѣхъ гроша, а сжщеврѣменно да не имъ се причиняватъ никакви насилия и принуждения отъ страна на кредиторитѣ. Султанътъ уважилъ молбата на Цариградския гръцки патриархъ и на синода по тоя въпросъ и издалъ надлежната височайша заповѣдъ. Съгласно съ тази царска заповѣдъ, отъ страна на Румелийския диванъ

¹⁾ 1180—1181 год. отъ егира (1766—1767 год. отъ Р. Хр.)

се издава по тоя прѣдметъ настоящата бюрултия, която ви се изпраца за изпълнение. Съ Боже име щомъ получите тази ми бюрултия вие сте длъжни да дѣйствувате съобразно съ духа и смисъла на казания височайши царски актъ. Монаситѣ отъ речения манастирь ще изплащатъ дълговетѣ си на срокове, като всѣка година ще плащатъ на кредиторитѣ си само по 5⁰/₁₀ гроша. Повече отъ тази сума не се позволява по никой начинъ да се изисква отъ длъжницитѣ-монаси, а при това строго се забранява да се вършатъ надъ тѣхъ каквито и да било насилия и изтезания. Употрѣбете всички срѣдства за избѣгването на каквито и да било незаконни дѣйствия, които противоречатъ на канона и шериата. Старайте се да дѣйствувате точно и съгласно съ духа на тази ми бюрултия.

4 день отъ мѣсець Зилкааде 1186 год. отъ егира (16 Януарий 1773 год. Р. Хр.).

Подп.: Каймакамъ-замѣстникъ на Румелийския генералъ-губернаторъ: Кюпрюли Ахмедъ.

(М. П.) Ахмедъ.

9.

БЮРУЛТИЯ.

21 Ребби-юл-евель 1201 год. (1 Януарий 1787 год.).

До високо-просвѣтения кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти!

До славния и достоенъ войвода на градъ Дупница, както и до васъ: *Шехеръ-кедходаси* (кметъ на града), аяни, забитани и др. държавни служители. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи славата и силата ви!

Извѣстява ви се за знание, че врѣмето за събиране налога, който още отъ старо врѣме е установенъ, отъ раята-християни, живѣещи въ селото *Рила*, Дупнишка каза, за монастиритѣ имъ, както и данъка за Рилския манастирь, що всѣка година по единъ пѣтъ се плаща на мютеселима, е настѣпило въ своя периодъ и трѣба да се събере. За тази цѣль издавамъ настоящата бюрултия, която ви я пращамъ за изпълнение.

Прочее, съ Боже име, щомъ я получите, длъжни сте незабавно да съберете установения по старъ обичай данъкъ отъ монаситѣ, които живѣятъ въ Рилския манастирь. Сумата, която ще съберете съ помощта на правителствения мубаширъ, ще се погрижите да ми я изпратите незабавно.

Старайте се, до колкото ви е възможно, да не закъснявате съ изпълнение на порѣжката ми. При това внимавайте, щото дѣй-

ствията ви да съотвѣтствуватъ съ духа и смисъла на тази ми бюрултия. Избѣгвайте незаконни дѣйствия, които би противорѣчали на шериата и канона.

22 день отъ мѣсець Ребби-юл-евель 1201 год. отъ егира (1 Януарий 1787 год.)

(Подп.) *Мехмедъ-Мустафа*,
мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) *Мехмедъ-Мустафа*.

10.

БЮРУЛТИЯ.

20 Реджебъ 1202 год. (15 Апрель 1788 год.).

До високо-просвѣтенитъ, славни и достойни кадии на Кюстендилската и Дупнишката кази.

Извѣстява ви се за свѣдѣние и изпълнение слѣдното. —

Монаситъ отъ *Рилския манастиръ*, лежащъ въ Дупнишка каза, Рила планина, която е завѣщана на вакъфа отъ покойния Кара-Мустафа паша, чийто останки сж погребани въ градъ *Гейбусъ*, и който вакъфъ се намира подъ вѣдомството на нашия Назаретъ (министерство), — съгласно съ царския канонъ и тефтеръ, тѣзи монаси, като сж плащали опрѣдѣленитъ прѣки данъци на свещенія вакъфъ, считали сж се за привилегировани и не сж плащали никакви данъци на правителството. Това обстоятелство се твърди и доказва отъ височайшиятъ царски грамоти, наречени *Маафъ-наамелеръ*, които тѣзи монаси притежаватъ. Тѣй че монаситъ отъ тоя манастиръ бидейки освободени отъ плащането на всѣкакви правителствени тежки данъци, не би трѣбало по никой начинъ да се прибѣгва къмъ тѣхъ съ насилие и принуждение, за изискване и събиране на подобни налози отъ тѣхъ.

Но отъ нѣколко години насамъ войводата на градъ Дупница, както и мютеселимитъ, подъ прѣдлогъ, че ще ревизиратъ манастиря и други нѣкои дѣла, си позволявали, противъ шериата и безъ всѣкаква писмена заповѣдь, подбудени само отъ користи стремежи за богатство, да правятъ надъ бѣднитъ монаси нечувани насилия и мъчения, да ги събличатъ и да взематъ отъ всѣки по 40 и 50 гроша, за дѣто ужъ извършвали ревизия и други дѣйствия въ манастиря. Тѣзи мъки и насилия, които търпятъ монаситъ, сж много и нѣматъ край. Поради това тѣ сж принудени да теглятъ огромни врѣди и загуби и се прѣдизвиква тѣхното по-скорошно опростаяване,

За това плачевно положение монаситѣ се оплакали въ една писмена молба, адресувана до насъ, въ която излагатъ всички свои неволи и мъки, и просятъ височайша милость и състрадание, като искатъ да се прѣмахнатъ теглилата имъ.

Прочее, щомъ ви пристигне тази ми бюрултия, вие сте длѣжни да вземете строги и бързи мѣрки спрѣмо угнетителитѣ, които и да сж тѣ, за да се прѣмахнатъ насилията надъ монаситѣ. Старайте се, съгласно съ царскитѣ актове, които монаситѣ притежаватъ, да не допускате по никой начинъ да се вършатъ надъ тѣхъ насилия, принуждения и заплашвания, защото знайте, че тѣзи насилия сж противни не само на свещения шериятъ, но и на царскитѣ заповѣди. Недѣйте допуща да ставатъ нахлувания и да се заплашва раята на вакъфа, а гледайте, щото тая рая да бѣде строго покровителствуванa и обезпечена отъ всѣкакви мъки, насилия и принуждения. Останалото по тоя въпросъ, което трѣба да вършите, ще зависи отъ вашето просвѣтено внимание.

20 Реджебъ 1202 год. отъ егира (15 Априлий 1788 год.)

Подп. *Хакки,*

министъръ на императорскитѣ вакъфи.

(М. П.) *Хакки.*

11

БЮРУЛТИЯ.

11 Джемази-юл-евелъ 1203 (27 Януарий 1789).

Настоящата бюрултия се изпраща за свѣдѣние и изпълнение на Негово Високочаго родие Али-Ага, чиновникъ съ чинъ „джебхамеджй-баши“ въ гр. Дупница.

Слѣдъ поздрава и благопожеланията ми, ида да ви явя, че вие като правителственъ чиновникъ сте длѣжни да отидете въ Ридския манастиръ, за да направите ревизия на стаитѣ, които сж направени тамъ за живѣне на монаситѣ и да видите въ каква форма тѣзи стаи сж направени. Що се отнася до въпроса за поправката (ремонта) на черквата, която лежи въ махалата „Варошъ“, въ гр. Дупница, днесъ по тоя въпросъ пристигна официално прѣдписание. Отъ съдържанието на това прѣдписание се узнава, че има ходатайства да се издаде особенъ законъ за ревизиране на черквитѣ и манастиритѣ. Споредъ тоя законъ, за ревизията на манастиря трѣба да се отпуснатъ отъ държавното съкровище 800 гроша за васъ и 200 гроша за мубаширска прислуга. За черквата, която се намира въ града, ще се отпусне сумата 150 гроша. Лицата, които ще бждатъ натоварени съ тази служба,

трѣба да бждатъ честни и добросъвѣстни. Нечестнитѣ, безвѣрнитѣ и ренегатитѣ-служители ще бждатъ прѣмахнати. За тази цѣль благороднитѣ първенци отъ града сж подали молба до властѣта, да се назначаватъ на подобни служби честни и добросъвѣстни чиновници.

Както ви се писа по-горѣ, императорското ковчежничество за ревизията на манастиря ви опрѣдѣля 1,000 гроша, а за мубаширска прислуга ви се отпускатъ 200 гроша. За черквата въ града ще получите 150 гроша. Щомъ тѣзи суми ги получите, върнете се незабавно тукъ. За тази цѣль ви написахъ въ дивана ми настоящето официално тескере, за да ви прѣдупѣдомя по тоя въпросъ. Прочее, съ Боже име, щомъ това тескере пристигне тамъ, дългъ ви се налага да имате прѣдъ видъ горѣизложеното и да дѣйствувате по въпроса съгласно съ духа и смисъла на настоящето ми тескере.

11 Джемази-юл-евель 1203 год. (27 Януарий 1789 год.).

Подп.: Помощникъ (кетхода) на валията въ Румелия.

(М. П.) Али.

12

БЮРУЛТИЯ.

7 Зилкааде 1204 год. (8 Септемврий 1790 год.).

До великодушния и просвѣтенъ кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи твоята слава. До славния и достоенъ войвода на градъ Дупница, Ибрахимъ-ага, както и до другитѣ мѣстни началници и способни държавни служители. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи силата и славата ви!

Извѣстява ви се за знание, че *Рилскиятъ манастирь*, който се намира подъ вѣдомството на Дупнишката каза, трѣба поне веднѣжъ прѣзъ годината да се ревизира и прѣгледа отъ страна на мютеселима на Софийския санджакъ. Въ ревизията, която трѣба да е обстойна, е нужно прѣди всичко да се обърне сериозно внимание върху слѣдното: да се гледа вида и формата, които отъ старо врѣме с ималъ манастирътъ, да не е той видоизмѣняванъ, уголѣмяванъ и разширяванъ. Да дѣйствувате точно въ духа на шерията и канона.

Прочее, за да се ревизира речениятъ манастирь по шериятски редъ и съгласно канона, ние издаваме и ви пращаме настоящата бюрултия. Съ Боже име, щомъ получите тая бюрултия, налага ви се религиозенъ и граждански дългъ да направите потрѣбната ревизия на речения манастирь, като дѣйствувате отъ името ми на Софийски мютеселимъ. Бждете ревностни по тоя

прѣдметъ и дѣйствувайте съ помощъта на правителствения мубаширь. Длъжни сте въ интереса на службата да ревизирате най-внимателно речения манастирь.

Ако забѣлѣжите, че отъ страна на монаситѣ, които живѣятъ тамъ, е извършено и най-малко поправяне и възобновяване на тоя манастирь, — веднага и съ рѣшение да ми съобщите този фактъ, като дѣйствувате точно въ духа и смисъла на тази ми бюрултия.

Обръщамъ вниманието ви и желая да избѣгвате винаги незаколни и противошериятски дѣйствия.

7 день отъ мѣсець Зилкааде 1204 год. отъ егира (8 Септемврий 1790 год.).

(Подп.) *Мехмедъ Мустафа*,
мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) *Мехмедъ Мустафа*.

13.

БЮРУЛТИЯ.

26 Джемази-юл-евель 1206 год. (9 Февруарий 1792 год.)

До великодушния и просвѣтенъ кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи силата ти! До славния и достоенъ войвода на градъ Дупница, както и до всички други началници-забитани тамъ. Нека Всевишниятъ Богъ умножи силата и славата ви!

Както ви е извѣстно, манастирътъ, който лежи въ планината, наречена *Рила*, Дупнишка каза, принадлежи като собственост само на християнитѣ. Монаситѣ, които живѣятъ вътрѣ въ тоя манастирь, споредъ както ми се съобщава отъ тамъ, сж станали немирници и зломислители на държавата: нѣкои отъ тѣхъ се осмѣлили дори да поправятъ и черквата на манастиря и самия манастирь. Съ една рѣчь, повечето отъ монаситѣ се подозиратъ въ прѣстѣпни дѣяния, съединяватъ се съ разбойници и хайдути, изобщо съ безчестни и вредни елементи. Други пъкъ сж вършили явни злодѣйства и грабителства. За да имате прѣдъ видъ горѣизложеното и за да можете да вземете спрѣмо тѣзи монаси нужнитѣ мѣрки, издавамъ и ви пращамъ настоящата бюрултия.

Прочее, щомъ получите тази наша бюрултия, веднага разпоредете и положете монаситѣ отъ речения манастирь подъ строгъ контролъ и разслѣждане. А нѣкои отъ тѣхъ, които по изгледа и по дѣлата си би трѣбало да се изслѣдватъ строго отъ централната ми управа, заповѣдвамъ ви подъ конвой и съ

мубаширъ незабавно да ги изпратите при менъ за разслѣждане.

Старайте се да дѣйствувате по тоя въпросъ прѣдпазливо и съгласно съ текста на настоящата ми бюрултия.

26 день отъ мѣсець Джемази-юл-евелъ 1206 год. отъ егира (9 Февруарий 1792 год. Р. Хр.).

(Подп.) Мехмедъ Мустафа, мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) *Мехмедъ Мустафа.*

14.

БЮРУЛТИЯ.

19 Зилхидже 1206 год. (28 Юний 1792 год.)

Да се напише, издаде и изпрати настоящата бюрултия, причината е слѣдната.

Бѣлѣжитиятъ манастиръ, нареченъ Рилски манастиръ, който лежи въ Дупнишката каза, по единъ старъ установенъ обичай, е плащаль извѣстенъ налогъ на високитѣ правителствени сановници-мютеселими, като тѣхно право, наречено *тефтиши-ресуми*. Тоя данѣкъ за тази година се изплати напълно отъ игумена на речения манастиръ и нему за удостовѣрение на това се издаде настоящата бюрултия.

19 день отъ мѣсець Зилхидже 1206 год. отъ егира (28 Юний 1792 год. Р. Хр.).

(Подп.) *Сюлейманъ Мехмедъ.*

15.

БЮРУЛТИЯ.

23 Шеваль 1209 год. (2 Май 1795 год.).

Манастирътъ, лежащъ въ планината Рила подъ вѣдомството на село Рила, Дупнишка каза, Софийски мютеселимлъкъ, принадлежи собствено на християнитѣ и служи за изпълняване на тѣхнитѣ религиозни обреди отъ монаситѣ, свещеницитѣ и други духовни лица. Нѣкои отъ тѣзи духовни лица се скитатъ и обикалятъ по селата и градоветѣ, поради което оставатъ своя манастиръ опразненъ. За да не се осмѣлятъ монаситѣ отъ речения манастиръ да правятъ нови постройки и поправки, издавамъ на-

стоящата бюрултия съ заповѣдь, никакво прѣустройство и ремонтъ въ монастиря да не се допуска.

Прочее, щомъ тази бюрултия се получи, мѣстнитѣ власти сж длѣжни да спратъ и да не позволяватъ каквито ѣ да сж постройки, поправки и възобновления на старитѣ черкви и монастири, останали на християнитѣ още отъ най-старо врѣме, отъ деня, когато страната била покорена отъ исляма. Знайте, че въ староврѣмския Рилски монастирь, споредъ шерията, не се допускатъ никакви поправки отъ външни лица и старайте се да избѣгвате, колкото е възможно повече, дѣяния, които би били противни на шерията и канона, както и на смисъла на настоящата ми бюрултия.

23 день отъ мѣсець Шеваль 1209 год. отъ егира. (2 Май 1795 г. Р. Хр.).

(Подп.) Сюлейманъ Мустафа,
мютеселимъ на Софійския санджакъ.

(М. П.) Сюлейманъ.

16.

БЮРУЛТИЯ.

3 Зилхидже 1209 год. (10 Юний 1758 год.).

До високо-просвѣтения и великодушень кадия на Дупнишката каза.

Извѣстява ти се за знание, че по старъ традиционень обичай е усановено правилото, щото надлежнитѣ мютеселими веднѣжъ прѣзъ годината да правятъ обстоятелна провѣрка и ревизия на Рилския монастирь, Дупнишка каза. Въ ревизията да се изтъкнатъ всички ония нови постройки, поправки, уголѣмывания и разширявания; а тѣй сжщо ще се изложатъ и мотивитѣ за положението на монаситѣ, които живѣятъ тамъ. Тази ревизия ще се извърши по сѣдебно-шериятски редъ и въ присѣдствieto на делегирания правителственъ мубаширь. Особно внимание трѣба да обръщате при прѣглеждане на монастиря, за да нѣма въ него никаква нова постройка, ремонтъ, или да не бжде той увеличенъ и разширенъ. За да дѣйствувате въ духа на тази ми заповѣдь, издавамъ и ви пращамъ настоящата бюрултия.

Прочее, щомъ я получите, длѣжни сте да дѣйствувате и постѣпвате по тоя въпросъ съгласно съ духа и съдържанието

и, като се стараете да избѣгвате всички дѣйствия, които би противоречали на шериата и закона.

3 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1209 год. отъ егира (10 Юний 1795 г.).

Подп.: *Мехмедъ Мустафа*,
придворенъ силахшоръ и мютеселимъ
на Софійския санджакъ.

(М. П.) *Мехмедъ Мустафа*.

17.

БЮРУЛТИЯ.

28 Зилхидже 1210 год. егира (23 Юний 1796 г. Р. Хр.).

До тебе достойни, високомждри и многоуважаемъ кадия на Дупнишката каза.

Сжщо и до васъ уважаеми воеводи, аяни, началници и др. царски служители. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи вашата слава и служебна кариера!

Извѣстява ви се за знание, че въ мѣстността Рила, Дупнишка каза има християнски манастири, които сж изоставени и запусѣли още отъ врѣмето, когато страната била завоевана отъ исляма. Подновяването и поправянето на подобни изоставени манастири било спрѣно, съгласно съ свещенія шериатъ.

Понеже това запрѣчение е законно, и поправянето отново на християнски манастири е несъгласно съ свещенія шериатъ и противоречи на височайшия ми законъ, то за избѣгване на незаконни дѣйствия изпращамъ ви насгоящата си бюрултия.

Прочее, съ името Божие, щомъ тя ви пристигне, старайте се да дѣйствувате по тоя въпросъ съгласно съ духа и текста на тази бюрултия. Винаги отбѣгвайте отъ незаконни и противошериатски дѣйствия. Тази бюрултия се написа и изпрати днесъ, 28 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1210 год. егира (23 Юний 1796 год. Р. Хр.).

Подп.: *Халилъ Ага*,
мютеселимъ на Софійския санджакъ.

(М. П.) *Халилъ*.

18.

БЮРУЛТИЯ.

15 Рамазанъ 1211 год. (2 Мартъ 1797 год.).

До великодушния и просвѣтенъ кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти! До славния и достоенъ войвода на сѣщата каза, както и до мѣстнитъ аяни, забитани и всички държавни служители. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи силата и славата ви!

Извѣстява ви се за знание, че християнскитъ монастири, лежащи въ мѣстността и планината, наречена „Рила“, Дупнишка каза, сѣ останали още отъ деня, когато страната е била покорена и завоевана отъ исляма. Възобновяването и поправянето нови сгради въ тия Рилски монастири е строго забранено отъ шериата. Поради това, надлежно позволение по никой начинъ не може да се издаде отъ властѣта на лицата-монаси, които искатъ да поправятъ и възобновятъ сградитъ на тоя старъ монастирь. И така, за да дѣйствувате точно и акуратно въ духа на шериата, старайте се да не позволявате на монаси и на други хора да поправятъ и възобновяватъ стари черкви и монастири. За тая цѣль издавамъ и ви пращамъ настоящата бюрултия.

Съ името Боже, щомъ получите тази бюрултия, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате споредъ горѣизложеното, като се съобразявате съ духа и съдържанието на тая бюрултия. Старайте се да избѣгвате незаконни дѣйствия, които явно противоречатъ на шериата и канона.

15 день отъ мѣсець Рамазанъ 1211 год. отъ егира (2 Мартъ 1797 год.).

(Подп.) *Мехмедъ,*

придворенъ султански силахшоръ (орженосецъ)
и мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) *Мехмедъ.*

19.

БЮРУЛТИЯ.

3 Шеваль 1212 год. (10 Мартъ 1798 год.).

До високо-просвѣтения и достоенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти! Сѣщо и до васъ войводи, забитани (началници) и първенци. Дано Богъ увеличи вашата слава и мощъ!

Дѣлъ IV. Бюрултин.

Извѣстява ви се за знание и ръководство, че манастириѣ, лежащи въ мѣстността, наречена „Рила“, Дупнишка каза и принадлежащи само на християнския народъ, били отстъпени на послѣдния да ги владѣе като собственостъ, още отъ деня, когато първитѣ османски султани покорили страната. Възобновяването и поправянето на тѣзи антични манастири, не се допуска никакъ отъ шерията и е забранено. Внимавайте по тоя въпросъ да дѣйствувате съгласно съ шерията и отбѣгвайте отъ дѣйствия, които би били противни на законитѣ и разпоредбитѣ на страната. А за да турите въ изпълнение постановленията на шерията, издадохъ настоящата бюрултия, която ви изпращамъ за ръководство по тоя въпросъ.

Прочее, съ името Боже, щомъ получите това прѣдписание, длъжни сте да постѣпвате съгласно съ духа на тая бюрултия, и съ помощта на опрѣдѣления правителственъ мубаширъ, както и съ съдѣйствието на всички ви да направите грижлива ревизия въ тоя манастиръ и да го прѣгледате, дали има или не нови поправки. Защото, както и по-горѣ ви се обясни, възобновяването на тия стари манастири е строго запрѣтено. Така че дългъ религиозенъ и граждански ви се налага да дѣйствувате само съгласно съ духа и смисъла на тая висока правителствена бюрултия. Старайте се, до колкото ви е възможно, да отбѣгвате отъ дѣйствия, които никакъ не хармониратъ съ шерията и канона.

3 день отъ мѣсець Шеваль 1212 год. отъ егира (10 Мартъ 1798 год. Р. Хр.).

(Подп.) *Ес-Саидъ Мехмедъ*, мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) *Ес-Саидъ Мехмедъ*.

20.

БЮРУЛТИЯ.

15 Шеваль 1213 год. — (11 Мартъ 1799 год.)

До високо-учения и великодушень кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти!

До славния и достоенъ войвода на градъ Дупница, а сѣщо и до аянитѣ, забитанитѣ, първенцитѣ и всички правителствени способни чиновници. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи славата и силата ви!

Извѣстява ви се за знание, че възобновяването и поправката на старовѣрски черкви и манастири, лежащи въ прѣдѣлитѣ

на ислямската империя и собствено принадлежащи на християнитѣ още отъ деня, когато страната била завоевана отъ исляма, — строго се забранява отъ шерията и канона.

Извѣстниятъ бѣлѣжитъ манастирь, който се намира въ мѣстността, нарѣчена „Рила“, Дупнишка каза и който принадлежи само на християнитѣ, трѣба грижливо да се ревизира. Тази ревизия и прѣглеждане на манастиря ще става по законенъ шериятски редъ, въ присѣйствието на командированія мубаширъ и съ съдѣйствието на всички мѣстни власти. Всички постройки и поправки, които биха се указали нови въ манастиря, сте длъжни веднага да ги съборите и лицата, които биха се осмѣлили да ги поправятъ, подъ конвой и съ сѣдебно рѣшение (илиямъ) въ рѣзка да ми ги доведете за мое по-нататѣшно разпореждане. За тази цѣль написвамъ и издавамъ настоящата си бюрултия, която ви изпращамъ за рѣководство.

Прочее, щомъ получите тази бюрултия, длъжни сте, съ Боже име, да дѣйствувате точно и съгласно съ духа и съдържанието ѝ. Пазете се и отбѣгвайте отъ дѣйствия, които противоречатъ на шерията и канона.

15 день отъ мѣсець Шеваль 1213 год. отъ егира (11 Мартъ 1799 год. Р. Хр.).

Подп. *Мехмедъ*, мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) *Мехмедъ*.

21.

БЮРУЛТИЯ.

2 Джемази-юл-ахжръ 1215 год. (1800 год.).

До високо-просвѣтения и достоенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти!

До тебе, высокославни войвода на градъ Дупница, а сѣщо и до мѣстнитѣ тамъ аяни и способни правителствени служители. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата ви!

Извѣстява ви се за знание и рѣководство, че възобновяването и поправката на черкви и манастири, които принадлежатъ на християнитѣ още отъ старо врѣме, отъ деня, когато страната е завоевана отъ исляма, — забранява се отъ шерията и канона. Бѣлѣжитиятъ манастирь, нареченъ „Рила манастири“, Дупнишка каза, се нуждае отъ ремонтъ и поправка, които би трѣбало да се извършатъ въ присѣйствието на делегирания правителственъ мубаширъ и съ съдѣйствието на всички

мѣстни власти. При ревизирането на тоя манастиръ ако намѣрите, че сж станали нови поправки, безъ знанието на властѣта, веднага ги разтурете и съборете, а лицата, които би се осмѣдили да вършатъ подобни работи, длъжни сте да ги заловите и подъ конвой да ми ги докарате. Недѣйте отлага тази работа и недѣйте прѣнебрѣгва заповѣдѣта ми. Нарочно затова ви изпращамъ и настоящата бюрултия.

Прочее, съ името Бѣже, щомъ я получите, длъжни сте да дѣйствувате съгласно съ горѣизложеното и съобразно съ духа и смисъла на тази ми бюрултия. Старайте се, колкото е възможно повече, да отбѣгвате отъ дѣйствия, които противоречатъ на шериата и канона.

2 день отъ Джемази-юл-ахъръ 1215 год.

Подп. *Сияхшоръ-Хас-Мустафа*, мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) *Мехмедъ Мустафа*.

22.

БЮРУЛТИЯ.

27 Зилкааде 1218 год. (27 Февруарий 1804 год.).

До великодушния и просвѣтенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти! До тебе, славни и достоенъ войвода на градъ Дупница, както и до васъ благородни аяни и градски началници. Дано Всевишниятъ Богъ умножи славата и силата ви!

Извѣстява ви се за знание, че отъ полученитѣ по конфиденциаленъ начинъ донесения се установява, че езицинитѣ (християни) монаси отъ Рилския манастиръ по настоящемъ не само взели връхъ въ управлението на речения манастиръ, но и още си позволили произволно да построятъ нови сгради, да възобновятъ нѣкои мѣста, да разширятъ стария имъ обемъ, да видоизмѣнятъ изгледа имъ и да ремонтиратъ нѣкои страни отъ сжщия манастиръ.

Вие, въ качеството на държавни служители, съ помощѣта на делегирания правителственъ мубаширъ и съ съдѣйствието на мѣстнитѣ сѣдебно-полицейски власти, сте длъжни веднага да направите внезапна ревизия на речения манастиръ. Въ случай, че при ревизирането на манастиря се укажатъ нѣкои улики, които доказватъ на явѣ обстоятелството, че дѣйствително е имало нови поправки и нови разширочавания на сградитѣ въ манастиря, а

тъй също се докаже, че нѣкои заблудени монаси тайно сж работили и поправяли манастиря, противъ строгото запрѣщение на шерията, — то вие сте длѣжни да изслѣдвате обстоятелно този въпросъ, като отидете на самото мѣсто въ манастиря и направите надлежната ревизия и изслѣждане. Виновнитѣ въ това лица ще запишете въ единъ списъкъ: името имъ, бащиното име и прѣзиме. Този списъкъ зедно съ протокола за ревизията на манастиря ще изпратите чакъ по-скоро въ централното ми управление. За тая цѣль се издаде отъ страна на Румелийския вилаетъ настоящата бюрултия.

Щомъ, съ името Боже, получите тази бюрултия, заповѣдва ви се да дѣйствувате съгласно съ горѣизложеното и съобразно съ духа и смисъла на тая бюрултия. Старайте се да избѣгвате дѣйствия, които би противоречали на шерията и канона.

27 день отъ мѣсець Зилкааде 1218 год. отъ егира (27 Февруарий 1804 год. Р. Хр.).

(Подп.) *Мустафа*, сияхшоръ при султанския дворъ и мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) *Мехмедъ Мустафа*.

23.

БЮРУЛТИЯ.

15 Зилхидже 1219 год. (6 Мартъ 1805 год.).

До великодушния и просвѣтенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ увеличи славата ти! До славния и достоенъ войвода на градъ Дупница. Дано Богъ продължи славата ти!

Извѣстява ви се за знание, че възобновяването, разширочаването и поправянето на черквитѣ, които се намиратъ въ рѣцѣтъ на християнитѣ, е строго противно на свѣщеніята шериятъ и забранено съ султански ферманъ. Но тъй като конфиденциално ми се съобщава и донася, че бѣлѣжитиятъ манастирь, именуванъ „Рилски манастирь“, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза, билъ възобновенъ и поправенъ, то вие, като държавни служители, сте длѣжни да провѣрите тоя фактъ, да прѣгледате лично речения манастирь и, ако намѣрите, че той дѣйствително е поправенъ, незабавно, по сѣдебно-шериятски редъ, трѣба да съборите новопоправенитѣ сгради. За тази цѣль ви издадохъ настоящата бюрултия.

Щомъ, съ името Боже, получите тази наша бюрултия, дългъ ви се налага да дѣйствувате строго съгласно съ духа

и смисъла ѝ. Пазете се отъ дѣйствия, които сж противни на шериата и канона.

15 день отъ мѣсець Зилхидже 1219 година отъ егира (6 Мартъ 1805 год. Р. Хр.).

Подп.: придворенъ султански сияхшоръ *Мустафа Мехмедъ*,
мютеселимъ на Софійския санджакъ.

(М. П.) *Мехмедъ Мустафа*.

24.

БЮРУЛТИЯ.

25 Зилхидже 1220 год. (5 Мартъ 1806 год.).

До високо-образования и великодушенъ кадия на Дупнишката каза, комуто Богъ да увеличи славата. Сжщо и до славния войвода на града Дупница, както и до всички благородни градски първенци и държавни служители.

Извѣстно ви е на всички, че поправки, ремонти и разширяване на черкви и манастири, лежащи въ прѣдѣлитѣ на обширната Османска империя и находящи се въ рѣцѣтъ на кюфаритѣ (християни), не се допуцатъ отъ свещения законъ — шериата и се забраняватъ дори съ височайши царски ферманъ. Отъ друга страна добити сж свѣдѣния въ управлението ми, че нѣкои зломислени, заблудени и надѣхани съ религиозенъ фанатизмъ монаси и свещеници, които живѣятъ въ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, успѣли тайно и съ голѣма ревностъ да поправятъ и ремонтиратъ на разни мѣста речения манастиръ. По поводъ на тѣзи свѣдѣния повѣреното ми управление написа и издаде тази бюрултия, която ви пращамъ съ заповѣдь да изпълните точно съдържанието ѝ. Вие, като царски и държавни служители: кадии, мюфтии, войводи и други високи сановници, сте длѣжни по религиозенъ и държавенъ дългъ да вземете всички нужни мѣрки по тоя въпросъ, да направите ревизия въ Рилския манастиръ и ако намѣрите тамъ направени нѣкои поправки, било въ манастиря, било въ сградитѣ му, незабавно да ги съборите отъ корень и да ги унищожите. При това не забравяйте, че прѣди всичко сте мюсулмани, а сетнѣ вѣрни чиновници на ислямската държава, та бюрултията ще изпълните точно и съгласно съ шериата.

Прочее, щомъ получите тази ми висока заповѣдь, длѣжни сте въ името на Бога и съгласно съ обязаността, която ви се

налага по тоя въпросъ отъ шерията, да дѣйствувате по тоя прѣдметъ тѣй, както ви се прѣдписва въ съдържанието на тази бюрултия. Старайте се, доколкото това ви е възможно, да избѣгвате дѣйствия незаконни и противо-шериятски.

25 день отъ мѣсець Зилхидже 1220 год. отъ егира (5 Мартъ 1806 год. Р. Хр.).

Под.: *Мустафа Делиль*, мюгеселимъ на Софийския санджакъ
(М. П.) *Ес-Саидъ Мустафа*.

25.

БЮРУЛТИЯ.

1 Мухаремъ 1222 год. (28 Февруарий 1807 год.).

До високо-славния и достоенъ кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти!

До тебе, славни и достоенъ войвода на гр. Дупница. Нека Всевишниятъ възвеличи твоята слава и мощь!

Извѣстява ви се за знание, че свещеніята шериятъ запрѣтѣва всѣкаква поправка и ремонтъ на стари черкви и монастири, лежащи въ обширната османска империя и находящи се въ владѣніето на християнитѣ. Тази възбрана е узаконена съ султански височайши ферманъ. Но отъ конфиденциални доноси, които сж достигнали до слуха ми, се явява, че нѣкои зломислени, невѣжи и фанатизирани свещеници и монаси, които живѣятъ вжтрѣ въ Рилския монастиръ, Дупнишка каза, се осмѣлявали, въпрѣки запрѣщението, тайно и съ голѣма ревность да поправятъ и ремонтиратъ сградитѣ на речения монастиръ.

Вамъ, кадия и войводу, като държавни служители, се налага дългъ религиозенъ и граждански да обръщате по-сериозно внимание върху тоя прѣдметъ, когато правите ревизия въ монастиря. Ревизията трѣба да става по сѣдебно-шериятски редъ, въ присѣдѣтвието на правителствения мубаширъ, както и съ съдѣйствието на всички държавни и мѣстни служители. Ревизията става явно и тайно; ревизиратъ се и прѣгърсватъ не само монастирскитѣ черкви, но и всички монастирски сгради. Всички мѣста, които се подозиратъ, че били поправени отново, веднага ще ги събаряте и ще ги изравнявате съ земята. Съ голѣма ревность старайте се да изпѣлните религиозния си дългъ, който ви се налага отъ самия свещенъ шериятъ, а за тази именно цѣль издавамъ и ви пращамъ настоящата бюрултия.

Проче, съ името Боже, щомъ получите този актъ, трѣба да дѣйствувате съгласно съ духа и съдържанието му, като избѣгвате дѣйствия, които противоречатъ на канона и на височайшата царска заповѣдь.

1 Мухаремъ 1222 год. отъ егира (28 Февруарий 1807 год.).

Подп.: придворенъ сляхшоръ *Мустафа*, мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) *Мустафа*.

26.

БЮРУЛТИЯ.

19 Зилкааде 1222 год. (7 Януарий 1808 год.).

Настоящата бюрултия за свѣдѣние и изпълнение се изпраща до главния духовенъ начальникъ, игуменъ на Рилския манастиръ, Дупнишка каза.

Съ настоящето ви се явява, че понеже е настѣпилъ сезонътъ за ревизиране и прѣглеждане на манастиря ви, което по старъ обичай и по традиция е установено да се извършва веднѣжъ прѣзъ годината, прѣзъ мѣсець мартъ, — за тази цѣль и за нашето традиционно право на ревизия, наречено *тефтийш-хакки*, опрѣдѣлямъ и пращамъ до васъ нарочно правителственъ мубаширъ. Щомъ този мубаширъ пристигне при васъ, умолявате се да направите нужното разпореждане за събирането и прѣдаването на речения ми мубаширъ установената за ревизиране на манастиря годишна заплата. За тази цѣль азъ нарочно издадохъ настоящата бюрултия и ви я пращамъ за изпълнение. Съ Боже име, щомъ я получите, постарайте се часъ по-скоро да изпълните заповѣдта, изразена въ текста на тая ми бюрултия. Внимавайте да дѣйствувате съгласно съ духа и смисъла на тази бюрултия и не забравяйте да избѣгвате дѣйствия, които противоречатъ на шериата и на закона.

19 день отъ мѣсець Зилкааде 1222 год. отъ егира (7 Януарий 1808 год. Р. Хр.).

Подп.: *Ес-Саидъ Изедъ Сюлейманъ*,
мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) *Сюлейманъ*.

БЮРУЛТИЯ.

17 Шеваль 1224 год. (14 Ноемврий 1809 год.).

До великодушния и просвѣтенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти! До славния и достоенъ войвода на градъ Дупница, както и до мѣстнитъ тамъ аяни, забитани и държавни служители. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи славата ви!

Извѣстява ви се за знание, че шериятъгъ строго забранява поправянето и възобновяването на новитъ постройки на монастыря, лежащъ въ мѣстността и планината, наречена „Рила“, Дупнишка каза и принадлежащъ специално на християнитъ, още отъ деня, когатѣ страната бѣ покорена отъ завоевателя — султана.

Прочее, вие, въ качеството на държавни служители: кадия, войвода, аяни, забитани и други чиновници на тѣзи мѣста, сте длъжни всички, този християнски монастырь въ Рила да го ревизирате обстоятелно и по сѣдебно-шериятски редъ, като прѣгледате съ помощта на правителствения мубаширъ всичкитъ му затѣнтени мѣста. Въ случай, че при ревизията на монастыря забѣлѣжите нѣкои нови поправки, заповѣдвамъ ви да ги съборите веднага и монастыря да оставите въ старото му положение, както е билъ по-прѣди..

А лицата-монаси, които би направили тѣзи поправки, ще ги заловите, арестувате и подъ конвой, вързани, съ мубаширъ ще ги дочарате въ управлението ми. За тая цѣль издавамъ и ви испращамъ настоящата си бюрултия.

Прочее, щомъ съ името Боже, получите тази бюрултия, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате споредъ горѣ-изложеното и съгласно съ духа и съдържанието на тая бюрултия. Пазете се и бѣгайте отъ дѣйствия, които противоречатъ на шерията и канона.

17 день отъ мѣсець Шеваль 1224 год. отъ егира. (14 Ноемврий 1809 год.)

(Подп.) Мехмедъ,
мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) Мехмедъ.

БЮРУЛТИЯ.

25 Сеферъ 1226 г. (10 Мартъ 1811 г.).

До Софийския кадия и до другитъ административно-полицейски власти.

Извѣстява се на тебе, високо-просвѣтени кадия на Софийската каза, както и на всички други тамъ власти, че поправянето и подновяването на старитъ черкви и монастири, принадлежащи на християнитъ, се счита за противо-канонично и въ врѣда на свещения шериатъ. При все това обаче добити сж официални свѣдѣния въ управлението ми, че зломислителитъ-монаси, които живѣятъ въ Дупнишкия монастирь, се осмѣлявали тайно и противозаконно не само да поправятъ и ремонтиратъ Рилския монастирь и черквата, ами още си позволявали да разширяватъ обема имъ, нѣщо което е противъ шериата. Понеже ревизирането и прѣглеждането на християнскитъ монастири и черкви отъ страна на правителството е не само дългъ по службата ви, но и религиозниятъ дългъ ви налага това, то за ваше прѣдупрѣждение, издавамъ настоящата бюрултия. Заповѣдвамъ ви да не допускате за напредъ по никой начинъ да става поправяне и ремонтране на подобни монастири и черкви. При грижливото си ревизиране трѣба да обръщате сериозно внимание на това и ако нѣкждѣ забѣлѣжите, че има поправки въ тѣхъ, да ги унищожавате и прѣмахвате. Прочее, съ името Боже, щомъ ви пристигне тази бюрултия, дългъ религиозенъ и служебенъ ви се налага, по тоя въпросъ да дѣйствувате точно и съгласно съ духа и смисъла на тази ми бюрултия.

Старайте се, колкото е възможно повече, да избѣгвате незаконни дѣйствия, а главно да не вършите дѣйствия, които сж противни на шериата и на халифата.

25 день отъ мѣсець Сеферъ 1226 г. отъ егира (10 Мартъ 1811 год.).

Подп. *Ее-Саид-Сюлейманъ*,
мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) *Сюлейманъ*.

БЮРУЛТИЯ.

5 Джемази-юл-ахжръ 1231 г. (22 Априль 1816 г.)

До великодушния и просвѣтенъ кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти! До славния и достоенъ войвода на градъ Дупница, както и до всички градски първенци и способни държавни служители. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи силата и славата ви!

Извѣстява ви се, че всѣкакви поправки, разширявания и възобновявания на стари манастири и черкви, лежащи въ прѣдѣлитѣ на Османската империя и принадлежащи специално на християнитѣ, сж строго забранени, като противни на шериата. Разрѣшението би могло да има сила, само ако за това се издаде височайша заповѣдь. Обаче отъ полученитѣ напоследѣкъ секретни донесения, ми се явява, че нѣкои крайно заблудени и фанатизирани монаси и свещеници, които живѣятъ вжтрѣ въ манастиря, нареченъ „Рилски манастиръ“, Дупнишка каза, тайно и съ голѣма ревностъ се осмѣлили да поправятъ, разширочатъ и възобновятъ речения манастиръ и черквитѣ, които тамъ се намиратъ.

На васъ, като на държавни служители, заповѣдвамъ по тоя въпросъ да направите обстоятелна ревизия, по сждебно-шериятски редъ, въ казания манастиръ. Ако въ извършената отъ васъ ревизия забѣлжките нѣкои нови поправки въ манастиря, заповѣдвамъ ви веднага да ги съборите, като знаете, че съ това си дѣйствие изпълнявате точно и ревностно постановления на свещения шериатъ.

За тая цѣль именно издавамъ и ви изпращамъ настоящата бюрултия.

Прочее, съ името Боже, щомъ получите тази бюрултия, прѣдписвамъ ви да дѣйствувате и да се съобразявате строго съ духа и смисъла ѝ. Внимавайте обаче да изпълнявате честно прѣдписанието ми и отбѣгвайте отъ незаконни дѣйствия, които сж противни на шериата и канона.

5 день отъ мѣсець Джемази-юл-ахжръ 1231 год. отъ егира (22 Априль 1816 г.).

(Подп.) Придворенъ султански служителъ и мютеселимъ на Софийския санджакъ: *Османъ*.

(М. П.) *Османъ*.

БЮРУЛТИЯ.

17 Зилхидже 1232 г. (17 Октомврий 1817 г.)

До високо-просвѣтения и великодушнѣ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти!

До славния и достоенъ войвода на градъ Дупница, а така сѣщо и до мѣстнитѣ нотабили и служители. Дано Богъ увеличи силата и славата ви!

Извѣстява ви се за знание и ръководство, че е противно на свещения шериятъ да се възобновяватъ и поправятъ старитѣ черкви и манастири, лежащи въ прѣдѣлитѣ на Османската държава, и принадлежащи само на християнитѣ. Поправката на подобни черкви и манастири се запрѣщава и не се допуска, освѣнъ чрѣзъ изрична височайша султанска заповѣдь. Отъ автентични свѣдѣния, които съмъ получилъ, ми се явява, че нѣкои заблуденн и крайно фанатизирани монаси и свещеници отъ Рилския манастиръ, лежащъ въ Дупнишката каза, сѣ се осмѣлили съ голѣма ревностъ и постоянство да възобновятъ, поправятъ и разширочатъ черквитѣ и манастиритѣ си. Вие, въ качеството си на кадия и войвода и като царски сановници, сте длѣжни, съ съдѣйствието на всички тамъ служители, по сѣдебно-шериятски редъ да ревизирате грижливо казания манастиръ и ако въ нѣкои мѣста на тоя манастиръ забѣлѣжите нови поправки и ремонтъ, да ги разтурите и направите равни съ земята. По тоя начинъ вие ще бѣдете ревностни изпълнители на постановленията на свещения шериятъ, а за да ви докажа това на дѣло, издавамъ настоящата бюрултия.

Съ името Боже, щомъ я получите съобразете се точно съ духа и смисъла ѣ, като избѣгвате дѣяния, които противоречатъ на шерията и на канона.

17 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1232 година отъ сгира (17 Октомврий 1817 год.)

Подп.: *Османъ*
мютеселимъ на Софийския
санджакъ.

БЮРУЛТИЯ.

27 Джемази-юл-ахъръ 1233 г. (23 Априль 1818 г.)

До великодушния и просвѣтенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти! До славния и достоенъ войвода на града Дупница, до благороднитѣ градски първенци и

до всички аяни и началници. Дано Всевишниятъ Богъ умножи вашата слава и мощъ !

Извѣстява ви се за знание, че безъ изрична височайша царска заповѣдь не се позволява и строго се забранява отъ шерията поправянето, ремонтирането и възобновяването на старитъ християнски черкви и манастири, които лежатъ въ прѣдѣлитъ на Османската империя и които специално се намиратъ въ рѣцѣтъ на християнитъ. Въпрѣки това запрѣщение отъ шерията, въ повѣреното ми управление сж получени секретни донесения, съ които ми се явява, че нѣкои крайно заблудени монаси и свещеници отъ Рилския манастиръ, били се одързостили тайно и съ голѣма ревностъ да поправятъ, възобновятъ и разширочатъ казания манастиръ.

Вие, въ качеството си на кадия, войвода и други мѣстни държавни служители, сте длъжни да направите по тоя въпросъ обстоятелна ревизия въ манастиря, съгласна съ сѣдебно-шериятския редъ. Въ случай, че отъ тази ваша ревизия забѣлжките, че въ манастиря на нѣкои мѣста личатъ нови поправки, за които не се изисквало никакво разрѣшение отъ властѣта, то всички тѣзи нови поправки ще ги съборите и ще ги направите равни съ земята. По тоя начинъ вие ще се покажете ревностни и достойни изпълнители на постановленията на свещения шериятъ. За тази именно цѣль издавамъ и ви изпращамъ настоящата си бюрултия.

Съ името Боже, щомъ получите тази бюрултия, заповѣдва ви се да дѣйствувате точно съ духа и съдържанието ѝ, като при това не забравяте да избѣгвате дѣйствия, които би противоречали на шерията и канона.

27 день отъ мѣсець Джемази-юл-ахжръ 1233 год. отъ егира (23 Априль 1818 год. Р. Хр.).

(Под.) *Османъ*,
придворенъ султански служителъ и мюте-
селимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) *Османъ*.

32.

БЮРУЛТИЯ.

13 Мухаремъ 1234 г. (31 Октомврий 1818 г.)

До високо-просвѣтения, и великодушнѣ кадия на Дупнишката каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти !

До тебе, славни и достойни войводи на градъ Дупница, както и до всички тамъ благородни първенци и видни началници. Дано Всевишниятъ Богъ умножи вашата сила и властъ!

Извѣстява ви се за знание, че свещениятъ шериатъ строго забранява възобновяването, поправянето и построяването на старитѣ християнски черкви и манастири, лежащи въ прѣдѣлитѣ на Османската Империя и находящи се подъ надзора на християнитѣ. Това запрѣщение е узаконено и съ височайши царски актъ. Но отъ конфиденциалнитѣ извѣстия, които съмъ получилъ напоследѣдъкъ отъ тамъ, се узнава обстоятелството, какво нѣкои заблудени и крайно фанатизирани монаси отъ Рилския манастиръ, който се намира подъ вѣдомството на повѣрената ви каза, се осмѣлявали съ голѣма ревностъ, тайно и безъ всѣкакво разрѣшение отъ властѣта, да възобновяватъ, разширяватъ и поправятъ отново сградитѣ и черквитѣ въ речения манастиръ. Вие, като държавни служители и съгласно съ сѣдебно-шериатския редъ, сте длъжни да направите съ общи усилия нужната обстоятелна ревизия въ речения манастиръ. Заповѣдвамъ ви, ако въ тоя манастиръ, въ нѣкои мѣста, забѣлжките да сѣ извършени нови поправки, веднага да ги срутите и направите равни съ земята. А лицата, които сѣ осмѣдили да извършатъ подобни заплетени поправки, да се накажатъ най-строго. Тѣй, по тоя начинъ, вие, като вѣрни изпълнители на закона, ще се грижите съ голѣма ревностъ да изпълните въ случая и постановленията на свещения шериатъ. За тази именно цѣль отъ страна на централното ми управление издавамъ настоящата бюрултия и ви я изпращамъ за свѣдѣние и изпълнение.

Съ Боже име, щомъ я получите, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате съобразно съ текста и духа на тази бюрултия. При това недѣйте забравя да избѣгвате дѣйствия, противни на шериата и на канона.

13 Мухаремъ 1234 год. отъ егира (31 Октомврий 1818 г.)

Под. *Османъ*,
придворенъ султански силыхшоръ
и мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) *Османъ*.

33.

БЮРУЛТИЯ.

9 Реджебъ 1235 г. (11 Апрель 1820 г.).

До славния и достоенъ придворенъ султански началникъ, нареченъ „Сер-бевабинъ“, а по настоящемъ войвода на Дупниш-

ката каза. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти! Сжщо до тебе, високо-просвѣтени кадия на Дупнишката каза. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти!

Извѣстява ви се за знание, че възобновяването и ремонтането на старитѣ черкви и манастири, лежащи въ прѣдѣлитѣ на Османската империя и находящи се въ рѣцѣтъ на християнитѣ, не се допуца по никой начинъ отъ свещенія шериатъ и се забранява отъ вѣроучението на великия ни пророкъ. За тази цѣль бѣ издадена нарочно височайша царска заповѣдь. Обаче отъ полученитѣ въ управлението ми автентични свѣдѣния, се узна обстоятелството, че нѣкои крайно фанатизирани и заблудени монаси и свещеници отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, си позволили тайно и противозаконно да извършатъ нѣкои нови поправки, съ цѣль да възобновятъ старитѣ черкви и манастири.

Вие, уважаеми господа царски служители (кадия и войвода), сте длѣжни, въ името на шериата и въ интереса на държавата, да дѣйствувате задружно и съобразно съ сѣдебно-шериятския редъ да направите грижлива ревизия на черквата и манастиря, наречень „Рилски манастиръ“. Въ случай, че забѣлѣжите нѣкоя нова поправка или ремонтъ, веднага ги съборете, а лицата, които се осмѣлили да ги поправятъ, строго накажете. По тоя поводъ ви се написа и изпрати настоящата бюрултия. Щомъ, прочес, получите тая ми бюрултия, длѣжни сте да дѣйствувате и постѣпвате по тоя въпросъ така, както ви се прѣдписва въ нея. Всѣкакви дѣйствия, които би били противни на шериата и закона, старайте се да ги отбѣгвате.

9 день отъ мѣсець Реджебъ 1235 год. отъ егира. (11 Априль 1820 г. Р. Хр.).

(Подп.) *Османъ*,
мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) *Османъ*.

34.

БЮРУЛТИЯ.

13 Зилхидже 1236 г. (30 Септемврий 1821 г.).

До Негово Благоговѣйнство игумена на Рилския манастиръ, прѣбиваещъ въ градъ Дупница.

Извѣстява ви се за свѣдѣние и изпълнение, че възобновяването и поправката на черквитѣ и манастиритѣ, лежащи въ прѣ-

дѣлитъ на Османската империя и принадлежащи на християнския народъ, сж строго запрѣтени отъ свещенитѣ постановления на шериата и отъ великия пророкъ. Освѣнъ туй подобна възбрана се узакони съ височайша царска заповѣдь. Но при все това, споредъ получени напоследъкъ автентични свѣдѣния въ управленieto ми, нѣкои заблудени и крайно фанатизирани монаси и свещеници тайно се осмѣлили да възобновятъ и поправятъ нѣкои староврѣмски манастири и църкви, находящи се въ казата и въ града София. Ако и да е излишно да ви се напомнюва, че по тоя въпросъ трѣба сериозно да се обръща внимание, но все пакъ, съгласно съ шериата, се изисква отъ ваша страна и отъ страна на властѣта да се прави строга ревизия и да не се допуска подобно възобновяване и ремонтъ на такива църкви и манастири.

Заповѣдвамъ ви всички новопоправени и възобновени храмове и манастири, ако такива при ревизията се окажатъ, да се срутятъ веднага, а лицата, които се осмѣлили да ги поправятъ, да се арестуватъ и накажатъ. За послѣдствията да ми съобщите. За тая именно цѣль издавамъ отъ повѣреното ми управление настоящата бюрултия, която въ прѣписъ ви изпращамъ за свѣдѣние и ръководство.

Прочее, съ името Боже, щомъ получите тая бюрултия, длѣжни сте да дѣйствувате и постѣпвате съгласно съ духа и смисъла ѝ, като старателно избѣгвате дѣйствия, противни на шериата и закона.

13 день отъ мѣсець Зилхидже 1236 год. отъ егира. (30 Септемврий 1821 год. Р. Хр.).

(Подп.) *Ахмедъ,*

миутеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) *Ахмедъ.*

35.

БЮРУЛТИЯ.

17 Шабанъ 1242 год. (3 Мартъ 1827 год.).

До християнина управитель-игуменъ на Рилския манастиръ, Дупнишка каза.

Съобщава ви се за знание, че възобновяването и поправката на черквитѣ и манастиритѣ, лежащи въ прѣдѣлитѣ на Османската империя и находящи се въ рѣцѣтъ на безвѣрнитѣ християни (кюфари), сж противни на шериата и запрѣтени съ височайши царски актъ.

Обаче отъ донесения, които по конфиденциаленъ начинъ сж получени въ управлението ми, се установява, че нѣкои крайно заблудени монаси, въпрѣки височайшата заповѣдь, сж се осмѣлили да поправятъ нѣкои църкви и манастири, безъ да сж искали потребното разрѣшение отъ надлежнитѣ власти. Подобни незаконни дѣйствия, които сж запрѣтени отъ шериата и властѣта, трѣба веднага да се прѣмахнатъ, като поправкитѣ се съборятъ и направятъ равни съ земята. Това ви се налага отъ служебния и религиозния ви дългъ. А лицата монаси, които би извършили тия противозаконни дѣйствия, ще се наказватъ строго отъ правителствения мубаширъ. Не забравяйте да ми съобщите своеврѣменно и за резултата. За тази именно цѣль издавамъ и ви изпращамъ настоящата бюрултия.

Прочее, щомъ получите тая ми бюрултия, длѣжни сте да се съобразявате въ дѣйствията си съгласно съ духа и смисъла и.

17 день отъ мѣсець Шабанъ 1242 год. отъ егира (3 Мартъ 1827 год. Р. Хр.).

Подп.: придворенъ султански силахшоръ:

Мустафа.

(М. П.) *Мустафа.*

36.

БЮРУЛТИЯ.

27 Джемази-юл-ахжръ 1248 г. (10 Ноемврий 1832 г.).

До високо-просвѣтения кадия на Дупнишкия кадилѣкъ.

Извѣстява ви се за знание и рѣководство, че манастирътъ, лежащъ въ планината Рила, въ землището на селото Рила, Дупнишка каза, билъ отчасти изгоренъ и всичкитѣ му вътрѣшни стаи, както и килиитѣ на монаситѣ били опожарени, та невѣзможно е било да се обитава и живѣе въ тѣхъ. Обаче горѣозначенитѣ опожарени стаи и сгради на манастиря, слѣдъ като се ревизиратъ по сѣдебно-шериятски редъ на самото мѣсто и се констатира фактътъ за опожаряването, — мѣстната властъ заедно съ монаситѣ отъ манастиря ще молятъ прѣдъ императорския диванъ за издаване въ кръга не шериата височайши царски актъ „*Рухсадие*“ за поправка и възобновяване на прѣдметнитѣ опожарени стаи и сгради.

Възъ основа на молбата, която бѣ подадена по тоя случай отъ монаситѣ на Рилския манастиръ, — просимиятъ царски височайши актъ (ферманъ) е издаденъ. А ние, въ качеството си на генералъ-губернаторъ, сме длѣжни да снабдимъ монаситѣ съ нужното позволение, за да могатъ да си поправятъ опожаренитѣ

Дѣлъ IV. Бюрултин.

сгради и стаи въ речения манастирь. Съгласно съ височайшата царска заповѣдь, издаваме на монаситѣ отъ този манастирь позво-лително, по силата на което да могатъ тѣ да си построятъ отново опожаренитѣ сгради и стаи на манастиря, съ условие обаче, щото основитѣ имъ да се поставатъ на старитѣ основи и тѣ да се построятъ по формата, каквато е била прѣди изга-рянето имъ.

Прочее, за да не се прави прѣпятствие на монаситѣ за по-правката, която тѣ ще извършатъ въ речения манастирь, отъ главного управление на Дивани-Еалетъ въ Румелия и отъ глав-ния назаретъ (дирекция) по дервентитѣ издава се настоящата бюрултия и ви се изпраща за свѣдѣние и изпълнение.

Съ името Боже, щомъ получите тази бюрултия, дългъ ви се налага да дѣйствувате съгласно съ духа и съдържанието ѝ по тоя въпросъ. Внимавайте да избѣгвате, колкото е възможно повече, дѣйствия, които противоречатъ на шериата и на висо-ката заповѣдь.

27 день отъ мѣсець Джемази-юл-ахжръ 1248 г. отъ егира (10 Ноемврий 1832 г.).

(Подп.) Хюсеинъ паша.

(М. П.) Хюсеинъ, управитель на Рилския Еалетъ.

37.

БЮРУЛТИЯ.

5 Джемази-юл-ахжръ 1258 год. (2 Юлий 1842 год.).

До Ваше Прѣвъзходителство Османъ паша, каймакаминъ на Софійския санджакъ и на подвѣдомственитѣ тамъ кази — ти, който си единъ отъ славнитѣ и достойни емири и отъ благороднитѣ и ви-соки военни сановници, съ чинъ *Фериканъ*. Дано Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти!

До великодушния и просвѣтенъ кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ умножи и увеличи славата ти!

Извѣстява ви се за знание, че монаситѣ отъ Рилския мона-стирь „Св. Иванъ“, лежащъ въ планината Рила, нахия Дупница, санджакъ Кюстендилъ, сж заявили прѣдъ властѣта, че никакъвъ данъкъ-десетъкъ за лозя, воденици, градини, ливади, бостани и ниви, принадлежащи на речения манастирь, не сж плащали на правителството. А данъкътъ-десетъкъ за произведенията отъ мо-настирския чифликъ, който се намира въ селото Баланово и който се владѣе отъ монаситѣ на тоя манастирь, се е плащалъ редовно на надлежния спахия. А десетъкътъ отъ нивитѣ, лежащи

въ селото СIANO и които се притежаватъ отъ речения манастирь, се е плащатъ на чиновника по земитѣ. Тѣзи обстоятелства сж записани подробно въ тефтера, който се държалъ за произведенията на десетъка. Слѣдователно, отъ това се установява, че десетъкътъ отъ произведенията на нивитѣ и чифлика трѣба да се плаща на надлежния спахия, тѣй като произведенията имъ се прибиратъ отъ монаситѣ на речения манастирь, на който тѣзи имоти принадлежатъ.

Въ тази смисълъ и въ смисълъ, че тѣзи земи и чифликъ принадлежатъ на речения манастирь, та, освѣнъ монаситѣ на манастиря, никой да нѣма право да се намѣсва въ тѣхъ, — бѣ се издалъ отъ императорския диванъ височайши царски актъ.

Възъ основа на този актъ, съ който ви се заповѣдва да дѣйствувате съгласно съ духа и смисъла му, ние по тоя въпросъ, отъ страна на главния воененъ командантъ (*Муширъ паша*) и отъ дивана на Видинския санджакъ, издаваме настоящата бюрултия, която нарочно ви испращаме за свѣдѣние и изпълнение.

Шомъ, съ името Боже, получите тази наша бюрултия, длъжний сте да дѣйствувате точно и съгласно съ духа и съдържанието ѝ, като се стараете още да избѣгвате дѣйствия, които би били противни на шериата и канона.

5 день отъ мѣсець Джемази-юл-ахъръ 1253 год. отъ егира (2 Юлий 1842 год. Р. Хр.).

Подп.: *Хюсеинъ Абдуллахъ*,
командантъ и управитель на Видинския
Еялетъ.

(М. П.) *Хюсеинъ Абдуллахъ*.

38.

БЮРУЛТИЯ.

7 Джемази-юл-ахъръ 1258 год. (5 Юлий 1848 год. Р. Хр.).

До Ваше Прѣвъзходителство Османъ паша, каймакаминъ на Софийския санджакъ и на казитѣ, лежащи подъ вѣдомството на тоя санджакъ — ти, който си единъ отъ достойнитѣ емири и отъ благороднитѣ и високи военни сановници, съ чинъ *Фериканъ*. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи силата и славата ти!

Сжщо до тебе, кадия на Дупнишката каза. Дано Богъ увеличи твоята просвѣтена кариера! Такъ сжщо и до васъ, благородни мѣстни първенци и видни аяни. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи вашата слава!

Извѣстява ви се за знание, че монаситѣ отъ Рилския манастирь, наречень „Св. Иванъ“, лежащъ въ планината *Рила*,

Дупнишка нахия, Кюстендилски санджакъ, сж обработвали и посѣвали земитѣ на монастирския чифликъ, лежащъ въ селото Баланово, а тѣй сжщо и една монастирска нива, лежаща въ селото Сланѫ. Законния десетѣкъ на тѣзи монастирски земи монаситѣ редовно сж изплащали на правителството и въ нищо досега не сж оставали длѣжни. Обаче прѣкупцитѣ-мюлтезими на десетѣка не сж оставали доволни само отъ законния десетѣкъ, а сж искали нѣщо повече. Затова тѣ, както ми се съобщава отъ тамъ, на сила нахлували въ монастирскитѣ имоти и съ принуждение и бой сж събирали повече налози. За спирането на тѣзи незаконни и произволни дѣйствия, които се вършатъ отъ страна на мюлтезимитѣ, монаситѣ отъ речения монастирь се оплакали направо до великия везиръ, който благоволилъ да уважи молбата имъ и да издаде тази висока заповѣдь, която въ оригиналъ ви я изпращамъ за свѣдѣние и изпѣлнение.

Прочее, на васъ, като стане извѣстно съдържанието на тази везирска заповѣдь, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате съгласно съ духа и смисъла ѝ. Нарочно за това издавамъ и ви изпращамъ отъ дивана на Видинския вилаетъ настоящата бюрултия по тоя прѣдметъ. Щомъ получите тази ми бюрултия, ви съ Боже имете длѣжни да дѣйствувате съгласно съ духа и смисъла ѝ. При това заповѣдвамъ ви да избѣгвате дѣйствия, противни на шериата и канона.

7 день отъ мѣсець Джемази-юл-ахъръ 1258 год. отъ егира (5 Юлий 1842 год. Р. Хр.).

Подп.: *Абдуллахъ Хюсеинъ паша.*

(М. П.) *Хюсеинъ Абдуллахъ,*
управитель на Видинския вилаетъ.

39.

БЮРУЛТИЯ.

23 Сеферъ 1276 год. (8 Септемврий 1859 год.).

До Негово Прѣвъзходителство *Дервишъ бей*, каймакаминъ на Самоковския санджакъ и придворенъ султански служителъ, съ чинъ *Капуджи баши*. Нека Всевишниятъ Богъ увеличи славата ти!

Извѣстява ти се за знание, че монаситѣ отъ Рилския монастирь, Дупнишка каза, сж заявили, че притежаватъ съ тапии и худутнамета гори и планини, чиито граници сж извѣстни между населението.

Жителитѣ-селяни, които живѣятъ близо до границитѣ Дупнишка и Джумайска, често пѣти нахлуватъ въ прѣдѣлитѣ на тѣхъ

нитѣ гори и планини, сѣкатъ тамъ дърва и по тоя начинъ причиняватъ огромни загуби на манастиря. Монаситѣ отъ речения манастирь сж подали до повѣреното ми управление жалба, съ която молятъ да се запрѣти и заповѣда на близосѣднитѣ селяни, да не сѣкатъ отъ гората дърва и да не се причиняватъ врѣди и загуби на манастиря, като знаятъ, че тѣ ще отговарятъ за това.

Прочее, щомъ това обстоятелство ви стане извѣстно, вие, господинѣ началникѣ, сте длъженъ да заповѣдаге на реченитѣ селяни, да не минаватъ и нахлуватъ въ манастирската гора, да не сѣкатъ тамъ дърва и да не причиняватъ огромни загуби на манастиря. При това длъженъ сте още да съвѣтвате селянитѣ-виновници, да се махнатъ отъ незаконни дѣйствия, защото тѣ, като вършатъ дѣйствия, противни на шериата и разпоредбитѣ на правителството, ще бждатъ строго наказани и ще отговарятъ за загубитѣ, за които ще бждатъ длъжни да плащатъ двойно.

Извѣстно е, че всѣкакви противозаконни дѣйствия се забраняватъ въ страната, затуй тѣзи хора, които се осмѣляватъ да вършатъ противо-шериатски дѣйствия и които би нахлували въ чужди гори, да ги накажете примѣрно. А за да не ставатъ повторно подобни незаконни дѣйствия, които сж противъ волята ми, издавамъ отъ Румелийския диванъ настоящата бюрултия, която вржчихъ на монаситѣ отъ Рилския манастирь и прѣписъ отъ която за изпълнение изпрацамъ въ градъ Джумая.

Съ Боже име, щомъ получите тази бюрултия, дългъ ви се налага да дѣйствувате по тоя въпросъ съгласно съ духа и смисъла ѝ. Старайте се да отбѣгвате отъ всѣкакви незаконни дѣйствия, които би били противни на шериата и на разпоредбитѣ ми.

23 Сеферъ 1276 г. отъ егира (8 Септемврий 1859 г. Р. Хр.).

Подп.: *Зейнелъ Абединъ паша,*
мютеселимъ на Нишкия санджакъ

(М. П.) *Ел-Хаджи Зейнелъ Абединъ.*

40.

БЮРУЛТИЯ

издадена отъ Нишкия валия Ес-Саидъ Ахмедъ-Митхадъ паша и адресувана до каймакамина на Самоковския санджакъ и др.

5 Джемази-юл-евелъ 1278 год. (27 Октомврий 1861 год.).

Извѣстява се както на тебе, мой уважаеми и славни каймакамино на Самоковския санджакъ, *Салихъ бей*, награденъ съ орденъ втора степенъ, (комуто Богъ да увеличи славата!), така

сѣщо и на васъ уважаеми: кадия, мюдюрино, благородни ази и агалари на мѣстното управление — извѣстява ви се за знание, какво недвижимитѣ монастирски имоти, състоящи отъ 48 кѣса ниви, ливади, лозя, бостани, кошери за пчели съ медъ, воденици и валявици, лежащи въ землищата на селата Рила, Пороминъ и другагѣ — сѣ били пълна собственостъ на монастиря „Св. Иванъ Рилски“, Дупнишка каза. Тѣзи монастирски имоти никога не сѣ плащали на правителството нито данъци, нито десетъкъ. А за монастирскитѣ имоти, състоящи поименно отъ единъ чифликъ, лежащъ въ землището на с. Баланово; едно лозе въ селото Бобошево; една нива въ селото Жрсланъ (Лъвово); четире воденици и два бостаня въ селото Джерменъ, — за всички тѣзи имоти, които се притежаватъ частно отъ монаситѣ на поменатия монастирь, трѣба да се изплаща десетъкъ на надлежния чиновникъ. Обаче внимавайте да не допускате по никой начинъ на селянитѣ отъ тия села да се мѣсятъ и нахлуватъ на сила въ тѣхъ. Защото заповѣдано и прѣдписано е въ единъ височайши царски актъ, който се получи въ управлението ми, спрѣмо тия монастирски имоти да се дѣйствува точно и акуратно, тѣй както подробно е писано въ текста на този царски актъ.

Така, като ви се съобщава това, заповѣдвамъ ви и длѣжни сте да дѣйствувате по тоя въпросъ съгласно съ духа и смисъла на тая височайша царска заповѣдъ. Особено усърдие положете, та тѣзи монастирски имоти добръ да се пазятъ и по никой начинъ не допускате да нахлува на сила въ тѣхъ нѣкой. За това специално издадохъ и написахъ въ вилаетския си диванъ тая бюрултия, която своеврѣменно ви я пращамъ за свѣдѣние и изпълнение. Старайте се, колкото е възможно повече, да дѣйствувате по тоя прѣдметъ напълно съгласно съ текста на тази ми бюрултия.

Б Джемази-юл-евелъ 1278 год. отъ егира (27 Октомврий 1861 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Официаленъ печатъ на централното вилаетско управление въ градъ Нишъ.

ДЪЛЪ V.

Емирнамета.

1.

ЕМИРНАМЕ.

1 Реджебъ 1156 г. (9 Августъ 1743 год. Р. Хр.)

До забитина на града Дупница.

Слѣдъ поздрава ми ида да ви извѣстя обстоятелството, че стаитѣ, конюшнитѣ и килиитѣ на монаситѣ, живѣещи въ монастыря, нареченъ „Св. Иванъ“, въ планината Рила, Дупнишка каза, сж били отдѣлени отъ самия монастырь, въ който се изпълняватъ религиознитѣ имъ обреди. Планината Рила е посветена като вакѣфъ отъ Гаази Кара-Мустафа паша, на когото останкитѣ сж погребани въ градъ Гейбусъ (Мала-Азия). Стаитѣ и килиитѣ на монастыря сж служили за приемане на гости-поклонници, които сж идвали тамъ, за земледѣлци и за овчари; конюшнитѣ сж служили за помѣщение на едрия добитѣкъ.

Обаче отъ изминаване на продължително врѣме, отъ поройнитѣ дъждове и отъ снѣговетѣ тѣзи стаи, килии и конюшни били срутени, а нѣкои отъ тѣхъ били изгорени отъ пожаръ. Всички тѣзи сгради се нуждаятъ отъ нова коренна поправка, съ изключение на нѣкои, които се нуждаятъ отъ малка поправка.

Понеже монаситѣ отъ речения монастырь доказаха прѣдъ сжда съ честни и безпристрастни лица-мюсουλмани, които засвидѣтелствуваха, че дѣйствително прѣдметнитѣ стаи, килии и конюшни стоятъ отдѣлни и на раздалечъ отъ самата черква на монастыря и сж съвършено срутени и опожарени, — то въз основа на тѣзи показания сждѣтъ, съгласно съ височайшата фетва, рѣши и позволи на монаситѣ да поправятъ и възобновятъ тѣзи сгради. Загова сждѣтъ издаде на реченитѣ монаси надлежното мураселе и делегира отъ страната си сждията *Мустафа-ефенди*, за да прѣгледа и види самото мѣсто въ монастыря. Поменатиятъ *Мустафа ефенди*, придруженъ отъ нѣколко души свои колеги, пристигна въ речения монастырь, прѣгледа обстоя-

телно въпроснитъ стаи, килии и конюшни и намѣри, че тѣ сж срутени и опожарени и че стоятъ доста на раздалечъ отъ монастыря и отъ черквата. Командированиятъ сждия при ревизията си намѣри, че сградитѣ се нуждаятъ отъ коренна поправка и възобновяване на стаитѣ и конюшнитѣ, като за тая цѣль той на самото мѣсто състави надлежния протоколъ. Подиръ това *Мустафа ефенди* се върна надирѣ и се яви прѣдъ съвѣта на сжда, прѣдъ който изповѣда всичко, що бѣ видѣлъ и извършилъ, а въ заключението си каза, че е нужно да се позволи на реченитѣ монаси да си построятъ срутенитѣ стаи и конюшни. Сждътъ, възъ основа на тази изповѣдь на своя делегиранъ членъ — сждия и съгласно съ священата фетва и съ мураселето, рѣши и позволи на реченитѣ монаси да поправятъ отново прѣдметнитѣ стаи, килии и конюшни въ монастыря, безъ да позволи на нѣкого да прави прѣпятствия на монаситѣ.

1 день отъ мѣсець Реджебъ, 1156 год. отъ егира. (9 Августъ 1743 год. Р. Хр.).

Подп.: смирениятъ кадия на Дупнишката каза *Сюлейманъ*.
(М. П.) *Сюлейманъ*.

До високо-просвѣтения кадия на Дупнишката каза. Нека Богъ увеличи славата ти!

Възъ основа на мураселето и священата фетва, които прѣди нѣкое врѣме бѣха издадени отъ страна на сждебно-шериятския върховенъ сждъ и които се получиха въ повѣреното ми управление, — разрѣшава се и се допуска нова поправка на стаитѣ, килиитѣ и конюшнитѣ, които стоятъ на раздалечъ отдѣлно отъ монастырската черква и които сж опожарени и срутени. Но при поправката ще се внимава добрѣ, щото тя да става на старитѣ основи, споредъ старата имъ постройка и да нѣма повече обемъ, нито на дължъ, нито на ширъ при съграждането имъ. Защото подобно увеличение на обема би било противно на шерията и на височайшата царска заповѣдь. По тоя случай вие сте длъжни да дѣйствувате съгласно съ духа на настоящата бюрултия.

13 день отъ мѣсець Шеваль, 1157 г. егира (8 Ноемврий 1744 год. Р. Хр.)

Подп: *Ислямъ Али, бенъ Ибрахимъ*,
каймакаминъ на Кюстендилския санджакъ.

(М. П.) *Ислямъ Али*.

2.

ЗАПОВѢДЬ.

(безъ дата).

До високо-просвѣтения и достоенъ мевляне-кадия на шериятския сждъ въ Дупнишката каза.

Високо-уважаеми г-нъ кадия!

Слѣдъ искрення ми поздравъ бързамъ да ви увѣдомя, че монаситѣ отъ прочутия Рилски манастиръ, лежащъ въ повѣрената ви каза, се оплакали прѣдъ императорския диванъ, че отъ нѣкое врѣме насамъ били гонени и прѣслѣдвани отъ разбойници-золумляри и били изтезавани най-мъченически. Въ заключение на молбата си тѣ просятъ височайша царска милость, която да имъ помогне за облегчение на тѣхната участь.

Тѣй като реченитѣ монаси носятъ съ себе си единъ височайши актъ, по силата на който се заповѣдва на мѣстнитѣ власти да дѣйствуватъ законно и справедливо, като заставятъ тѣхнитѣ кредитори да не бързатъ съ своитѣ искания, а да отлагатъ за дългосрочно врѣме, на опрѣдѣлени срокове, изплащането на заетитѣ пари, — то азъ отъ своя страна ви прѣдписвамъ да вземете мѣрки и да не допускате по никой начинъ да ставатъ притѣснения и насилия на монаситѣ отъ тоя манастиръ, съ цѣлъ да се изтѣргватъ отъ тѣхъ по-голѣми лихви.

Като ви съобщавамъ това обстоятелство конфиденциално, заповѣдвамъ ви да дѣйствувате и да рѣшавате подобни дѣла съгласно съ духа и смисъла на издадения по тоя въпросъ височайши царски актъ.

Прѣпорѣчвамъ ви да се стараете, щото реченитѣ монаси да бждатъ въ всѣко отношение защищавани и тѣхнитѣ права и привилегии запазени.

Подп: смирениятъ *Дамадъ Зааде Мехмедъ Мурадъ*,
Казаскеръ на Румелия.

(М. П.) *Мехмедъ Мурадъ*.

На гърба стои написанъ слѣдниятъ адресъ:—

До високо-просвѣтения кадия на свещения шериятски сждъ въ Дупнишката каза.

3.

ЕМИРНАМЕ

9 Ребб-юл-евель 1268 г. (21 Декември 1851 г. Р. Хр.)

Много-уважаеми Бей!

При всичко, че билъ изискванъ за миналитъ години данъкътъ за десетъка отъ произведенията на градинитъ, лозята, ливадитъ и нивитъ, които още отъ старо врѣме сж били владѣни отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, — но тоя данъкъ и други данъци не могли да се събератъ за тази година, съобразно съ височайшия ферманъ, който се намира въ монаситъ отъ Рилския манастиръ. Това нѣщо официално ни се съобщи съ полученитъ отъ тамъ два документа: една мазбата и едно ваше увѣдомление. Въпросътъ, подигнатъ по тоя прѣдметъ, се прѣдставя на разглеждане и разрѣшение прѣдъ върховния съвѣтъ на областта. Последниятъ въ едно заседание разгледа тоя въпросъ и взе рѣшение, за данъка по горѣозначенитъ манастирски имоти да се дѣйствува така, както се дѣйствувало и прѣзъ миналитъ години.

Прочее, възъ основа на едно височайше прѣдписание и съобразно съ рѣшението, взето отъ областния върховенъ съвѣтъ по тоя въпросъ, които тукъ приключени ви изпращаме, — вие сте длъжни да дѣйствувате по тоя въпросъ съгласно съ духа на това прѣдписание и съ взетото рѣшение на върховния съвѣтъ.

9 день отъ мѣсець отъ Реби-юль-евель 1268 год. отъ егира. (21 Декември 1851 г. Р. Хр.).

(Под.) Каймакаминъ, мютесарифъ, малъ-мюдюръ и прѣдседателъ на върховния съвѣтъ въ Нишъ. (М. П.) *Мехмедъ Тефикъ*.

4.

ЕМИРНАМЕ

издадено отъ пашата-мютесарифъ на Нишъ и адресирано до каймакамина на Самоковския санджакъ и до мюдюрина на Дупнишката каза, относительно въпроса за десетъка отъ земитъ на Рилския манастиръ.

19 Мухаремъ 1269 г. (22 Октомври 1852 г.)

Уважаеми Господине,

Мочаситъ отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, Самоковски санджакъ, се ползуватъ чрѣзъ височайши царски актъ съ права и привилегии. Съобразно съ тѣзи права и привилегии, по-

менатитѣ монаси били освободени отъ плащане на всѣкакви данъци и още отъ старо врѣме не сж плащали десетѣкъ на правителството отъ ливадитѣ, лозята и нивитѣ, принадлежащи на манастиря. Монаситѣ отъ сщия манастирь не сж плащали още никакѣвъ десетѣкъ отъ земитѣ за манастирския чифликъ, нито за земитѣ, лежащи между мѣстноститѣ, наречени *Топогоница*, *Сурлаганъ*, и други мѣстности. Прѣкупцитѣ-мюлтезими на правителствения десетѣкъ отъ три години насамъ събиратъ данъка отъ десетѣка на земитѣ, които лежатъ наблизу до града Дупница и постоянно принуждаватъ на сила монаситѣ отъ речения манастирь, да имъ плащатъ и тѣ десетѣкъ за манастирскитѣ земи.

Независимо отъ това, монаситѣ, които живѣятъ въ тоя манастирь, се ползуватъ съ право, тѣхнитѣ дѣла, които би се възбудили, да се разгледватъ и рѣшаватъ само отъ една върховна съдебна инстанция въ Цариградъ, а дѣлата ще се рѣшаватъ въ присѣйствието на шейх-ул-исляма, споредъ както това е изрично прѣдписанъ въ текста на височайшия царски ферманъ, който монаситѣ притежаватъ.

Игуменътъ на речения манастирь съ писмена жалба се оплакалъ прѣдъ властѣта и искалъ да се отблъсне незаконната претенция на мюлтезимитѣ и да се запрѣтѣтъ тѣхнитѣ незаконни дѣйствиия. Защото Рилскиятъ манастирь, казватъ монаситѣ, още отъ старо врѣме се ползувалъ съ права и привилегии, като не е изплащалъ никакѣвъ данѣкъ и десетѣкъ отъ манастирскитѣ земи, които сж били обработвани отъ самитѣ монаси, и които сж били привързани къмъ речения манастирь. Такова искане се считало за незаконно, нито пъкъ се допускало отъ старитѣ традиции и закони, да се намѣсватъ въ тѣзи манастирски земи каквито и да били мюлтезими. Изключение се прави и десетѣкъ може да се взима само отъ земи, които били отсетнѣ завѣщани отъ монаситѣ къмъ речения манастирь. Въ такѣвъ случай мюлтезимитѣ сж имали право да получаватъ данѣкъ-десетѣкъ отъ подобенъ родъ земи.

Въ всѣки случай обаче процеситѣ на монаситѣ отъ манастиря трѣба да се разгледватъ и рѣшаватъ въ Цариградъ, въ присѣйствието на шейх-ул-исляма, съгласно съ текста на височайшия царски ферманъ. Мюлтезимитѣ, при разгледването и рѣшаването на дѣлата, придобиватъ това, коего би го доказали по законенъ шериатски редъ и ще могатъ придобитото право да го получатъ. Но при събиране на десетѣка мюлтезимитѣ нѣматъ абсолютно никакво право да причиняватъ насилия, принуждения и заплашвания върху монаситѣ отъ речения манастирь, тъй като подобни незаконни дѣйствиия сж противни на височайшето царско ираде по тоя въпросъ. Ако пъкъ мюлтезимитѣ се явятъ лично въ Цариградъ и дѣлата имъ се разгледатъ и рѣшатъ въ присѣйствието на шейх-ул-исляма въ тѣхна полза, т. е. да иматъ право да получаватъ и отъ вакѣфски земи, — то рѣшенията на такивато дѣла се изпълняватъ веднага, съобразно съ височайшото царско ираде. Обаче на мюлтезимитѣ окончателно се забранява да

вършатъ каквито и да било насилия и заплашвания върху монасите отъ манастиря, нито пъкъ имъ се позволява да се намѣсватъ въ дѣлата и имотитѣ на манастиря.

Заповѣдвамъ ви, настоящето ми емирнаме да турите веднага въ изпълнение.

19 день отъ мѣсѣцъ Мухаремъ 1569 год. отъ егира (22 Октомврий 1852 год. Р. Хр.).

(Подп.) *Мютеселимъ на Нишкия санджакъ.*

5.

ПРѢПИСЪ

отъ емирнамето, издадено отъ мютесарифина на Нишкия санджакъ.

19 Мухаремъ 1269 г. — 22 Октомврий 1852 г.

Ваше Благородие !

Съгласно съ издаденитѣ на монаситѣ отъ Рилския манастирь височайши царски фермани, относительно привилегиитѣ на тоя манастирь и опрощаване на правителствени данъци отъ имотитѣ и земитѣ на поменатия манастирь, лежащъ въ Рилската планина, Дупнишка каза, Самоковски санджакъ, — манастирътъ още отъ старо врѣме се ползува съ извѣстни привилегии и права и не плаща никакви данъци на държавата за имотитѣ и земитѣ, които той владѣе. Чифлицитѣ, нивитѣ, ливадитѣ и лозята, които той владѣе и притежава и които лежатъ между мѣстноститѣ наречени *Тупогоница* и *Сурлаганъ*, както и между други мѣста, не сж плащали никакви данъци.

Обаче отъ три години насамъ между мюлтезими-на-прѣкупецъ и монаситѣ отъ Рилския манастирь бѣ възникналъ конфликтъ по въпроса за десетъкъ. Монаситѣ постоянно биваха измѣчвани и принуждавани на сила да плащатъ на мюлтезими-на-десетъкъ. Измежду монаситѣ се намѣриха и такива, които открито заявиха на правителството, че процеси отъ духовно-религиозенъ характеръ, или които иматъ свръзка съ „*Шери-шерифе*“, каквито и да се появятъ и отъ когото и да сж възбудени срѣщу монаситѣ отъ Рилския манастирь, или отъ монаситѣ срѣщу други лица, — такива процеси трѣба да се разгледватъ и рѣшаватъ само въ Цариградъ, въ присѣдствіето на шейх-ул-исляма, споредъ както това е узаконено отъ по-старо врѣме съ височайши царски ферманъ, който се намира въ рѣшитѣ на реченитѣ монаси.

Съгласно съ тая височайша царска заповѣдъ се изисква, щото заведенитѣ отъ ищцитѣ дѣйствителни искове ако не би могли да

се разрѣшатъ въ присѣдствіето на шейхъ-ул-исляма, то таки-
вато искове да се оставятъ безъ послѣдствие, а на заимитѣ, спа-
хитѣ и на други лица да имъ се забрани, да нахлуватъ въ
монастирскитѣ имоти и да се намѣсватъ въ дѣлата на речения
монастирь. По тоя въпросъ игуменътъ на речения монастирь
е подалъ до властѣта надлежна жалба. Отъ съдържанието
на тая жалба се установява, че недвижимитѣ имоти, които
още отъ старо врѣме били привързани къмъ Рилския мо-
настирь и които се ползували съ привилегія, — били при-
тежавани свободно отъ монаситѣ на монастиря, които не пла-
щали никакъвъ данѣкъ за тѣхъ. Тѣ сж ги обработвали дѣйстви-
телно, макаръ и да сж ги сѣяли, но като монастирски имоти,
не сж плащали за тѣхъ нито десетѣкъ, нито друга вергия. Ако
трѣбало по тѣзи имоти на монастиря за десетѣка да се възбуди
искъ отъ мюлтезими́на-прѣкупецъ, — то подобенъ процесъ би
могълъ да се прѣдяви само въ Цариградъ и да се рѣши въ при-
сѣдствіето на шейхъ-ул-исляма. Обаче такива дѣла допускало
се да се разгледватъ и рѣшаватъ, само ако монастирскитѣ земи
би се откупили по-сетнѣ отъ монаситѣ на монастиря и не би били
записани въ списъка на привилегированитѣ монастирски имоти.
Ина́че, по никой начинъ не се позволява процесъ, нито се иска
десетѣкъ за имоти и земи, които сж привилегировани съ царски
ферманъ. Освѣнъ туй, на заимитѣ и спахитѣ не се допуска и
имъ се забранява да причиняватъ на монаситѣ отъ тоя монастирь
каквито и да било насилия и затруднения. Въ случай, че мюл-
тезимитѣ-прѣкупци, слѣдъ като пристигнатъ въ Цариградъ, би
възбудили искъ срѣщу монаситѣ и дѣлото имъ се разгледа
въ присѣдствіето на шейхъ-ул-исляма, не би доказали своитѣ
права, а напротивъ би изгубили процеса. то тѣхниятъ искъ
се отхвърля и не може да имъ се издаде височайше царско ира-
де, по силата на което да могатъ тѣ да изискватъ десетѣкъ отъ
вакфирани на вакѣфа имоти и земи, а ще се дѣйствува съгласно
съ рѣшението.

И така, споредъ горѣ-изложеното, на мюлтезимитѣ-прѣ-
купци не се допуска да правятъ каквито и да било насилия,
принуждения и жестокости надъ монаситѣ отъ Рилския монастирь.
Тѣхнитѣ процеси могатъ да се считатъ валидни и да влизатъ
въ законна сила, само когато тѣзи процеси се разгледатъ и
рѣшатъ отъ и въ присѣдствіето на шейхъ-ул-исляма.

Прѣписъ отъ настоящето *емирнаме* ви се прѣпраща, г-нъ
управителю, за надлежно изпълнение.

19 день отъ мѣсець Мухаремъ 1269 год. отъ егира (22 Де-
кемврий 1852 год. отъ Р. Хр.).

6.

ПРЪПИСЪ

отъ високото емирнаме, издадено отъ великия везиръ Мустафа
Найли паша и адресувано до Исмаилъ паша, мютесарифъ на
Нишкия санджакъ.

9 Ребби-юл-евелъ 1270 г. (28 Ноемврий 1853 г. Р. Хр.)

Ваше Пръввзходителство !

Въ рѣцѣтъ на монаситѣ отъ Рилския манастирь отколѣ, оше
отъ завоеванието на страната, сѣ повѣрени стари свещени царски
грамоти, съ които се твърди, че всички земи, емляци и други
недвижими имоти, що зависятъ отъ Рилския манастирь, лежащъ
въ прѣдѣлитѣ на Самоковската каза, сѣ били привилегировани
и освободени отъ всѣкакъвъ данѣкъ и десетѣкъ. Отсетнѣ, при
възкачването на днешния султанъ, за тѣзи манастирски земи и имо-
ти е билъ издаденъ височайши царски ферманъ, въ текста на
който се говори, че старитѣ права и привилегии на тоя манастирь
се запазватъ и за напрѣдъ. Ако и да е било заповѣдано,
споредъ тоя ферманъ, да не се изисква никакъвъ данѣкъ
и десетѣкъ отъ монаситѣ за тѣзи стари манастирски земи, но отъ
три години насамъ прѣкупцитѣ-мюлтезими на десетѣка не прѣ-
ставатъ да притѣсняватъ и заплашватъ монаситѣ отъ тоя мона-
стирь и да имъ изискватъ на сила и други данѣци. Монаситѣ отъ
тоя манастирь, споредъ както се явява въ централното управление,
теглили голѣми мѣчнотии отъ подобни незаконни дѣйствия и
насилия, които се вършили надъ тѣхъ: материалното имъ по-
ложение стигнало до върха на нѣмотията; поминѣкътъ се вло-
шилъ крайно и тѣ останали петимни за кѣсче хлѣбъ. Ако
това положение не се подобри, тѣ неминуемо ще бѣдатъ съсипа-
ни. Това тѣхно лошо положение се вижда отъ рапорта,
който е прѣдставенъ на императорското правителство отъ
страна на грѣцкия православенъ патриархъ. Послѣдниятъ,
като излага всичкитѣ мѣчнотии на монаситѣ, моли, чрѣзъ
великия везиръ, за издаване отъ Негово Императорско
Величество Султана единъ височайши царски актъ, въ чийто
текстъ да се помѣстятъ повторно старитѣ права и привилегии,
съ които тоя манастирь се е ползувалъ. Едноврѣменно съ това
пристигна въ великото везирство и една ваша мазбата отъ стра-
ната ви. Въ нея се говори, че правата и привилегиитѣ на мона-
стиритѣ грѣбва да се зачитатъ като законъ за напрѣдъ. Истина
е, че има и други земи и емляци, зависящи пакъ отъ тоя мона-
стирь, но тѣ сѣ свързани съ данѣка *аварисъ*. Защото доказано
е, че тѣзи земи и имоти били закупени и допълнително посве-
тени на вакѣфа. Естествено е, че отъ тоя родъ земи и имоти
слѣдва да се взематъ надлежнитѣ данѣци, съгласно закона,

който бѣ съставенъ за тази цѣль. Тѣй че за подобни вакфирани имоти и земи, които сж вписани въ императорския тефтеръ още отъ старо врѣме като монастирски имоти, трѣба да не се получава никакъвъ данѣкъ *вергия*, десетѣкъ и налогъ. Вземанията на данѣци за подобни земи, заповѣдва ви се, да ги прѣустановите и да ги прѣмахнете. А за онѣзи земи и имоти, които отпослѣ били закупени и прибавени къмъ монастирскитѣ имоти, непрѣменно трѣба да се изисква потрѣбния данѣкъ и десетѣкъ.

Тоя въпросъ най-напрѣдъ бѣ съобщенъ на Ваше Прѣвъзходителство, а сетнѣ бѣ поставенъ за разглеждане и рѣшение въ палатата на върховния държавенъ съвѣтъ, както и въ съвѣта на отчетното отдѣление при финансовото министерство. Слѣдъ като тоя важенъ въпросъ бѣ разрѣшенъ отъ тия два съвѣта, министерството на финанситѣ поиска мнѣнието на Негово Височество великия везиръ. Послѣдниятъ одобрилъ това рѣшение и издѣйствувалъ отъ императорския диванъ височайше царско ираде за утвърдяване на това рѣшение.

Като се съобщи това въ министерството на финанситѣ, послѣдното, съобразно съ издадения височайши ферманъ и съгласно съ духа на високото емирнаме, заповѣдва на своитѣ подвѣдомствени органи, по тоя въпросъ да дѣйствуватъ добросъвѣстно, да не допускатъ по никой начинъ да се угнетяватъ и малтретиратъ монаситѣ отъ речения монастирь, да отбѣгватъ, колкото е възможно повече, отъ незаконни и противощериатски дѣйствия. Приемете, уважаеми управителю, отличното ми почитание.

9 Ребби-юл-евелъ, 1270 г. отъ егира (28 Ноемврий, 1853 год. Р. Хр.)

Подп: *Мустафа Найли.*

Вѣрно съ първообразното:

Завѣрилъ и прѣгледалъ смирениятъ Ес-Саидъ *Мустафа Мюхби*, кадия на сждилището *Махмудъ паша* въ градъ Цариградъ.

(М. П.) *Ес-Саидъ Мустафа Мюхби.*

7.

ПРѢДПИСАНИЕ

изпратено отъ министра на финанситѣ Са фетъ паша до мютесарифина на Нишкия санджакъ.

27 Реджебъ 1270 (26 Апрель 1854 г.)

Ваше Прѣвъзходителство!

Гръцкиятъ православенъ патрирхъ ме увѣдомява, че Самоковскиятъ управителенъ съвѣтъ съ мазбата е докладвалъ, ка-

кво лозята, градинитѣ, воденицитѣ, бостанитѣ, ливадитѣ и нивитѣ, които зависятъ отъ Рилския манастиръ, Самоковска каза, не трѣбало да се облагатъ съ никакви данъци и десетѣкъ, нито да се изискватъ отъ тѣхъ нѣкакви данъци. Монаситѣ отъ речения манастиръ сж имали стари и нови височайши грамоти, съ които се доказвали правата и привилегиитѣ на тѣзи манастирски имоти.

Въ случай, че дѣйствително отъ реченитѣ манастирски земи на сила се изисквало нѣкакъвъ данѣкъ и десетѣкъ, — заповѣдвамъ ви, за напрѣдъ да не изисквате и да не търсите нищо отъ речения манастиръ. Само отъ онѣзи манастирски имоти и земи, които отъ сетнѣ сж прибавени къмъ старитѣ земи и емляци на манастиря, — само отъ тѣхъ ще се изисква, съгласно закона, отъ монаситѣ, опрѣдѣлена сума за каквато и да е *вергия*, и да се взима десетѣкъ отъ произведенията на хранитѣ.

По тоя важенъ въпросъ, който подробно се разисква, се взе окончателно рѣшение, както отъ съвѣта при финансовото министерство, отдѣление счетно, така и отъ върховния съвѣтъ, нареченъ „*Меджлиси-бала*“. Възъ основа на това рѣшение, което има сила на законъ, повѣреното ми министерство е измолило посрѣдствомъ великия везиръ, прѣдъ императорския диванъ за издаване на едно височайше ираде. Просимото ираде, съ което е утвърдено прѣдметното рѣшение, по надлеженъ редъ ми се съобщи за туряне въ изпълнение.

Съгласно съ това царско ираде и съ високата заповѣдъ на великия везиръ, прѣписъ отъ която тукъ ви изпращамъ, заповѣдвамъ ви, по тоя въпросъ да дѣйствувате точно и съгласно съ духа на тази висока везирска заповѣдъ.

27 Реджебъ 1270 год. отъ егира (13 Априлъ 1854 год. отъ Р. Хр.).

(Подп.) *Сафетъ паша*, министъръ на финанситѣ.

Вѣрно съ първообразното: Азъ, *Ес-Саидъ Мустафа-Мухби*, смиренъ кадия на сждилището *Махмудъ-паша*, въ Цариградѣ.

(М. П.) *Мустафа Мухби*.

8.

ЕМИРНАМЕ.

издадено отъ великия везиръ, за да не се получава отъ Рилския манастиръ нѣкакво акцизно мито на виното и ракията, които тамъ се употребяватъ.

25 Джемази-юл-евелъ 1276 (9 Декемврий 1859 г.)

Отъ страна на правителствения чиновникъ по тая частъ е билъ констатиранъ факта, че въ Рилския манастиръ Дупнишка

каза, Самоковски санджакъ се намѣрило по описъ 10,000 оки вино и 500 оки ракия. Тѣзи питиета, споредъ както се узнава, не сж правени и фабрикувани съ нѣкоя умишлена цѣль за користъ и за нѣкаква търговска сдѣлка, а служили само за домашна употреба на монастиѣ отъ поменатия монастирь. Събирането на гроздето отъ монастирскитѣ лозя и правенето му на вино и ракия става само за домашна употреба на монастиря. Както отъ тѣзи питиета, вино и ракия, тѣй и отъ питиета, приготвяни отъ грозде, което като милостиня се подарявало отъ добродѣтелни хора на монастиря, правителството не би трѣбало да иска и да събира никакъвъ данѣкъ, споредъ както е и мнѣнието на старитѣ монаси отъ тоя монастирь, изложено въ рапорта имъ до правителството. Рилскитѣ монаси заявяватъ още, че тѣхното искане почива не само на закона и на традиционнитѣ имъ права, съ които тѣ сж облагодѣтелствувани, но не противоречи никакъ на духа на особия правилникъ по тоя данѣкъ. Въ заключение, тѣ молятъ да се разрѣши тоя въпросъ по начинъ такъвъ, какъвто го изискватъ законитѣ и обичаитѣ на страната, а най-вече зависи то отъ вашето високо благоусмотрение. Щомъ това високо прѣдписане се получи въ управлението ми, прѣпроводиохъ го за разглеждане и за изучаване въ отдѣла при съвѣта за отчетността. При разискванията, станали по тоя въпросъ, било установено обстоятелството, че всичкитѣ митрополити, които въ митрополитския си домъ употребяватъ съѣстни храни, произведения отъ грозде, шира като милостиня **тесадукъ-наме**, масло и др. прѣдмети, които християнитѣ подарявали, — не сж плащали за тѣхъ никакъвъ данѣкъ, нареченъ **гюмрукъ-ресумй**, нито пъкъ се изисквалъ за тѣхъ налогъ **бачъ-пареси**. Това нѣщо е доказано въ текста на всички височайши царски берати, които сж били издадени отъ императорския диванъ на митрополититѣ, намиращи се въ Османската империя. Въ такъвъ случай трѣба да не се получава и взима никакъвъ данѣкъ за виното и ракията и отъ монаситѣ на речения Рилски монастирь; защото тѣзи питиета, доказано е, служатъ само за домашна употреба на монаситѣ. Още повече се доказало по единъ несъмненъ начинъ, че монастирскитѣ питиета се даватъ и употребяватъ за домашна консумация на монастиря, и че тѣзи питиета никакъ не служатъ за користна цѣль и за търговска облага. Противното на това обстоятелство би могло да се твърди само въ случай, когато монастирскитѣ питиета се пазятъ за търговия и за облага. Въ подобенъ случай, съгласно членъ IV отъ устава за питиетата, трѣба да се прави отбивъ за домашна употреба на всѣки 100 оки вино и ракия — 20 оки, или на 1,000 оки да се отбиватъ 200 оки. За останалитѣ питиета ще трѣба да се плаща на властта акцизно мито 20 %. И тѣй, понеже по тоя въпросъ е нужно да се дѣйствува законно и понеже заключението, което бѣха дали монаситѣ отъ речения монастирь, е идентично съ дѣйствуещитѣ въ страната закони по прѣдмета, — за това заповѣдвамъ ви да дѣйствувате по тоя въпросъ споредъ горѣизложеното и да

не изисквате отъ монаситѣ, никакъвъ данѣкъ за виното и рѣ-
кята, която тѣ иматъ. За тази цѣль ви провождамъ и настоящата
бюрултия.

25 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-евелъ 1276 година отъ
егира (9 Декемврий 1859 год.)

Вѣрно съ първообраза: завѣрилъ кадията на Нишката каза
Али Бесинъ.

(М. П.) *Али Бесинъ.*

9.

ПРѢПИСЬ

отъ високото емирнаме (прѣдписаніе), издадено съ Негово Височество ве-
ликия везиръ по въпроса за недвижимитѣ имоти на Рилския манастиръ.

19 Шабанъ 1276 год. (28 Февруарий 1860 год.)

До Негово Високо-благородіе господинъ Дервишъ бея, Само-
ковски каймакаминъ.

Високо-благородни Бей!

Отъ нѣколко години насамъ монаситѣ отъ Рилския монас-
тиръ сж започнали да купуватъ ниви, ливади, лозя, градини и
други земи за въ полза на вакѣфа на Рилския манастиръ, който
лежи въ планината Рила, Дупнишка каза. Монаситѣ отъ тоя мо-
настиръ заявяватъ и възражаватъ, че изплащането на данѣка
десетѣкъ на всички тѣзи имоти и земи, като принадлежащи на
поменатия манастиръ, не би трѣбало да се изисква отъ пра-
вителството, защото тоя данѣкъ съ височайши царски фер-
манъ билъ опростенъ. Мюлтезиминѣтъ на прихода отъ тоя
десетѣкъ за 1275 година (егира) на Самоковския санджакъ,
Оханисъ Бей-Оглу, бѣ подалъ жалба, съ която искаше съби-
ране на тоя данѣкъ. Тази негова жалба управлението я про-
води на мѣстото-за изслѣждане и провѣрка. Въ провѣрката се
указалъ фактѣтъ, че десетѣкътъ отъ земитѣ, нивитѣ, ливадитѣ,
лозята, градинитѣ, бостанитѣ и воденицитѣ, принадлежащи на
Рилския манастиръ, който административно се намира подъ Дуп-
нишката каза, Самоковски санджакъ, — не трѣбало да се събира
и изисква отъ монаситѣ на Рилския манастиръ, защото тѣзи
имоти сж били привилегировани, съгласно съ височайшитѣ цар-
ски нови и стари грамоти, които се намиратъ у тѣхъ. Поради
това и данѣкътъ-десетѣкъ не се е събиралъ и изисквалъ отъ мо-
настиря. Що се отнася до онѣзи манастирски емляци, имоти и зе-
ми, които отсетнѣ били прибавени къмъ владѣніето на речения

монастирь, за тѣхъ трѣбало да се опрѣдѣли припадащата сѣ часть отъ данѣка-десетѣкъ съгласно закона. Трѣба точно да се знае количеството на десетѣка, което се слѣдва да се получи отъ тѣзи имоти, тѣй като, споредъ закона, такива прибавени имоти на монастыря трѣбва да се обложатъ съ данѣкъ-десетѣкъ и вергия. По тая именно часть отъ десетѣкъ на подобни имоти изисква се отъ мѣстната власть да обърне сериозно внимание, за да се изучи и разрѣши тоя въпросъ. Напоследѣкъ тоя сериозенъ въпросъ биде поставенъ на разглеждане както въ свѣта при счетоводното управление, тѣй и въ върховния свѣтъ. По принципъ тоя въпросъ биде разрѣшенъ съ особно постановление, прѣписъ отъ което се изпроводи за изпълнение, заедно съ емирнаме до мюлтесарифина на нашия санджакъ. Подробни обяснения на това постановление се дадоха отъ върховния свѣтъ съ едно официално съобщение съ дата 26-и день отъ мѣсець Ребби-юл-евелъ 1270 год. отъ егира (1854 год. Р. Хр.).

Понеже е постѣпила въ централното управление писмена молба отъ мюлтезими́на-прѣкупецъ, въ която се казва, че монасты отъ речения монастырь се отказали и противили да изплатятъ десетѣка отъ произведенията на земитъ и градинитъ, които отсетнѣ биле купени за речения монастырь, — то вие, господинъ управителю, сте длѣжни да отстраните съпротивлението на реченитъ монаси и да съдѣйствувате чрѣзъ мюлтезими́на да се събере десетекѣтъ отъ тѣхъ. А ако случаятъ не е такъвъ, какъвто се разправя въ молбата, и ако мюлтезими́нътъ изисква на сила данѣкъ отъ имоти и земи, които отъ старо врѣме сж принадлежали на речения монастырь, — то вие сте обязани, въ интереса на службата, да направите за това и нужната мазбата. За резултата да ми извѣстите. Това като направите, ще спомогнете да ме улесните по тоя въпросъ, за да мога и азъ отъ своя страна да дамъ на началството си нужнитъ свѣдѣния, съгласно съ написаното прѣдписание отъ отдѣлението на държавнитъ приходи. Старайте, се до колкото ви е възможно, да изпълните нужнитъ заповѣди по тоя въпросъ, като отбѣгвате отъ дѣйствиия, които служатъ за прѣчки на финансовото ни устройство.

19-и день отъ Шабанъ 1276 г. отъ егира (28 Февруарий 1860 г. Р. Хр.)

До Господина *Хуршитъ Ага*, мюдюръ на Дупнишката каза.

Уважаеми Господине !

Горния прѣписъ, снетъ отъ високото емирнаме, издадено отъ Негово Височество великия вѣзиръ, щомъ получите, дѣженъ сте да дѣйствувате точно споредъ съдържанието му. Слѣдъ като изпълните потрѣбното, което се изисква по въпроса, моля ви съ мазбата да ни увѣдомите за резултата.

3-и день отъ мѣсець Рамазанъ 1276 г. егира (3 Мартъ 1860 год. Р. Хр.).

10.

ПРЪПИСЪ

отъ емирнамето, издаденъ отъ управлението на Нишкия санджакъ, по въпроса за правата и привилегиите на Рилския манастиръ.

26 Шеваль 1276 г. — 7 Май 1860 г.

До високо-благородния Самоковски каймакаминъ, г-нъ Дервишъ-бей.

Високо-уважаеми Господине!

Извѣстява ви се, че монасите отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза не рачили и се съпротивявали да изплащатъ данъка за овцетъ и свинетъ на мюлтезими́на, който за 1275 год. отъ еги́ра го е прѣкупи́лъ отъ правителството. Мюлтезими́нъ по тоя въпросъ се оплака на правителството съ молба, щото събирането на тоя данъкъ отъ монасите на речения манастиръ да се извърши отъ сграна на властѣта. Въ отговоръ на тая молба, монасите отъ манастиря проваждатъ до управлението на санджака единъ прѣписъ отъ височайши царски ферманъ, който тѣ притежавали и съ който манастирскитѣ имоти били освободени отъ плащането на всѣкакви данъци.

Тоя прѣписъ, щомъ се получилъ, веднага билъ изпратенъ въ центра на вилаетското управление, за да се произнесатъ по възникналия въпросъ. Прѣди малко врѣме се получи отговоръ отъ началството и се узна, че прѣписътъ, снетъ отъ височайшия царски ферманъ, не могълъ добръ да се прочете и въ него се вмѣкнали грѣшки. Поради тия грѣшки, поменатиятъ прѣписъ се повърна надирѣ, за да се поправятъ. Въ самия оригиналъ на фермана обаче имало на нѣколко мѣста заличавания, та не могло да се чете и билъ повърнатъ обратно. Вслѣдствие на това, монасите отъ Рилския манастиръ по тоя въпросъ прѣдставили три други височайши царски фермана, които по официаленъ редъ били изпратени въ управлението на санджака. Отъ съдържанието на тѣзи височайши актове се доказва, че десетъкъ отъ лозята, градинитѣ, ливадитѣ и нивитѣ, както и данъкъ отъ воденицитѣ и данъкъ *Онделькъ* за овцетѣ и за други имоти, владѣни още отъ старо врѣме отъ поменатия манастиръ, — никакъ не се плащало на правителството, нито пъкъ подобенъ данъкъ за такива манастирски имоти се изисквалъ нѣкога отъ монасите на Рилския манастиръ. Но за имоти, като чифлици, земи, ниви и др., които отсетнѣ били купени за манастирско владѣние, се изисква и трѣба да се вземе за тѣхъ десетъкъ и данъкъ, защото така е обяснено въ царскитѣ актове и книги по тоя въпросъ.

И така, понеже положително се знае, че казаниятъ мюлтезиминъ нѣма право да изисква никакви данѣци отъ реченитѣ монаси за монастирскитѣ овце, — то поменатитѣ височайши царски фермани ви ги повръщамъ въ особенъ запечатанъ пакетъ, който ви заповѣдамъ да прѣдадете направо въ рѣцѣтъ на реченитѣ монаси, за да се не изгубятъ. Прочее, щомъ този запечатанъ съ царскитѣ фермани пакетъ пристигне и го получите, бждете добри, разпоредете се да го прѣдадете подъ разписка на поменатитѣ монаси. А на мюлтезимитѣ, слѣдъ като ги призовете при васъ, съобщете имъ устно рѣшението на правителството, че той нѣма право по никой начинъ да изисива отъ монастирскитѣ овце данѣкъ. При това умолявате се, г-нъ управителю, да прочетете самитѣ височайши царски фермани, съ правата на които монаситѣ отъ Рилския монастиръ се ползуватъ. Съгласно съ установения редъ, вие ще бждете добри да ми отговорите веднага за получаването на тѣзи царски фермани и за прѣдаването имъ по принадлежностъ.

Заповѣдъ и повеление зависи отъ васъ, г-нъ управителю.

26 день отъ мѣсець Шеваль 1276 год. отъ егира (7 Май 1860 год. отъ Р. Хр.).

(Подп.) *Зейнелъ паша*, мютесарифинъ ма Нишския санджакъ.

До Г-на *Хуршитъ ага*, мюдюринъ на Дупнишката каза.

Уважаеми г-нъ началникъ!

Извѣстява ви се за знание, че данѣкътъ за овцетѣ и свинитѣ, принадлежащи на монаситѣ отъ Рилския монастиръ, Дупнишка каза, не се изплащалъ отъ монаситѣ на тоя монастиръ, тѣй като тѣ отказали и не искали на законно основание да го изплатятъ. Мюлтезиминътъ билъ подалъ молба за тая цѣль до правителството. Но срѣщу тая молба монаситѣ отъ Рилския монастиръ прѣдставили прѣдъ властѣта височайши царски актове, които тѣ имали и съ които тѣхнитѣ имоти и монастирътъ имъ били привилегировани и освободени отъ всѣкакви данѣци. Тази новина ни се съобщилъ официално отъ Негово Високо Прѣвъзходителство *Зейнелъ паша*, мютесарифинъ на Нишския санджакъ. Днесъ нарочно по тоя поводъ и като отговоръ на подадената отъ мюлтезиминая молба, пристигна завѣренъ рѣписъ отъ високото емирнаме. Съгласно съ текста на това емирнаме, основано върху височайши царски ферманъ, заповѣдамъ ви, щомъ го получите, да съобщите на поменатия мюлтезиминъ, че той нѣма право да изисква и събира никакъвъ данѣкъ отъ монаситѣ на Рилския монастиръ за монастирскитѣ овце. Вие по тоя

въпросъ ще изпълните частъ по-скоро заповѣдта, която ви се прѣдлага въ реченото емирнаме.

7 день отъ мѣсецъ Зилкааде 1276 год. отъ егира (7 Юний 1860 год. отъ Р. Хр.)

(Подп.) *Дервишъ бей*,
управитель-каймакаминъ на Само-
ковския санджакъ.
(Ливан-Самоковъ),

11.
ЕМИРНАМЕ.

11 Кянон-и-евелъ 1287 год. егира (11 Декемврий 1871 год. Р. Хр.).

ВИСОКА ПОРТА.
Министерство на външнитѣ дѣла.
Отдѣление Императорски диванъ.

Камара на Изповѣданията.
Брой 126.

Високо-уважаеми Г-нъ управителю!

Извѣстнитѣ земи, които зависятъ отъ монастыря „Св. Иванъ“, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза, съ царски висо-чайши ферманъ сж освободени както отъ десетъкъ, тъй сжщо и отъ тежки и леки данъци. Споредъ получени автентични доно-си, мѣстниятъ чиновникъ по десетъка е дѣйствувалъ незаконно, като е прѣнебрѣгвалъ правата и привилегиитѣ на монастыря, а при това причинявалъ е на монаситѣ насилия и угнетения. Бъл-гарската духовна община съ рапорта си до великия везиръ, като се оплаква за това дѣйствие на мѣстния чиновникъ по десетъка, моли правителството да вземе бързи мѣрки за прѣмахването на своеволията и беззаконията. Възъ основа на тоя писменъ ра-портъ, между великото везирство, министерството на финанситѣ и провинциалнитѣ власти се е водила дълга прѣписка по тоя въ-просъ. Отъ тази прѣписка, добръ проучена, се установилъ фактътъ, че земитѣ и имотитѣ, които още отъ старо врѣме зависели отъ Рилския манастиръ, били привилегировани и отъ тѣхъ данъкътъ *десетъкъ* никога не се получавалъ, защото билъ опро-стенъ. Но нивитѣ, чифликътъ и други мѣстности, що лежатъ въ селата *Слано* и *Жрсланъ* (Лъвово), макаръ и да зависели отъ речения манастиръ, не се считали за привилегировани и били облагани съ данъкъ *аварисъ*. Както тия земи, тъй и онѣзи, които по-сетнѣ били обработвани отъ самитѣ монаси, а послѣднитѣ били

ги завѣщали на монастирския вакѫфъ, — всички тия земи попадали подъ данѫкъ и десетѫкъ, който, съгласно съ установения редъ, се събралъ отъ монаситѣ. По този именно въпросъ е било издадено надлежно царско ираде. Съгласно съ това ираде, великиятъ везиръ съ прѣдписаніе (емирнаме) отъ 1270 год. егира (1853 г. Р. Хр.) е заповѣдалъ до мѣстната властъ за разрѣшение на тоя въпросъ и съобщилъ начина на дѣйствието. Това обстоятелство се твърди отъ регистратурата, дѣто е забѣлѣзана тая бѣлѣжка. Споредъ тая бѣлѣжка, трѣба да не се взима никакъвъ данѫкъ-десетѫкъ и други налози отъ земи и емляци, които сж зависели още отъ старо врѣме отъ речения монастирь, които сж били завѣрени и регистрирани и които подробно сж били отбѣлѣзани въ текста на височайшия ферманъ. А онѣзи земи и имоти, които отсетнѣ сж били прибавени къмъ монастирскитѣ, както и нивитѣ и чифлицитѣ, лежащи въ територията на тѣзи двѣ села, трѣба, споредъ закона, да бждатъ обложени съ данѫкъ, а десетѫкътъ имъ да се събира отъ правителството. А колкото до подигнатия въпросъ, дали монастирътъ, нареченъ „Св. Иванъ“, е единъ и сжщъ съ монастиря, който носи название *Рилски монастирь*, — това обстоятелство, имаще важно значение, подробно ще ми обясните.

Прочее, умолявате се да направите по тоя въпросъ нужнитѣ разпоредби и за резултата бждете добри да ми съобщите своерѣменно.

11 Декемврий 1287 год. отъ егира (11/XII 1871 г. Р. Хр.)

Великъ везиръ *Махмудъ Недимъ паша*.

Вѣрно съ оригинала: Азъ, *Дагистанъ Зааде Абдулъ Латифъ*, смиренъ кадия на Ахж-челебийската каза.

(М. П.) *Шукри Абдуллаховъ*.

12

ТЕЛЕГРАМА

изпратена до главния управитель на Дунавската областъ.

15 Шеваль 1288 год. отъ егира (16 Декемврий 1871 год.)

БАБ-АЛИЕ.

Министерство на външнитѣ дѣла.
Камара на Вѣроизповѣданията.

Брой. . . .

Монаситѣ отъ Рилския монастирь заявяватъ, че жителитѣ, които живѣятъ въ околността на Рилската гора, принадлежаща на Рилския монастирь, Дупнишка каза, придружени отъ полицейски

стражари, отъ три мѣсеца насамъ били сѣкли отъ монастырската гора повече отъ четири хиляди джбови дървета подъ прѣдлогъ, че тѣзи дървета били нужни за постройка на мостове. Като заявяватъ това, просителитѣ монаси молятъ да се запрѣти сѣченето и да се заплати обезщетение за отсѣченитѣ дървета. Въ молбата се добавя, че просителитѣ молятъ правителството да направи разпореждане, шото тоя отсѣченъ дървенъ строителенъ материалъ (кересте) частъ по-скоро да се провѣри и да се констатира, дали тази гора принадлежи на Рилския манастиръ. За резултата съобщете веднага.

БАБ-АЛИЕ.

Министерство на външнитѣ дѣла.

ПРѢПИСЪ

отъ високото емирнаме, което великиятъ везиръ е изпратилъ до главния управителъ на Дунавската областъ.

11 Шеваль 1283 год. егира (24 Декемврий 1871 год.).

Земитѣ, чийто граници сж извѣстни и които зависятъ отъ манастиря „Св. Иванъ“, лежащъ въ Рила планина, Дупнишка каза, сж били съ царски ферманъ привилегировани и освободени отъ изплащане на всѣкакви правителствени данъци и десетъкъ. Българската врѣменна духовна община, която прѣбивава въ Цариградъ, е подала рапортъ до канцеларията на великия везиръ, като се оплаква, че чиновникътъ по десетъка, въпрѣки правата и привилегиитѣ на монастырскитѣ земи, се осмѣлявалъ на сила и съ принуждение да изисква десетъкъ и данъкъ за тѣзи земи, и моли за прѣкратяване на тѣзи насилия. Нарочно по тоя въпросъ бѣ се завела дълга прѣписка между великото везирство, министерството на финанситѣ и мѣстнитѣ власти. Отъ тази прѣписка се изтъкна резултатътъ, че земитѣ, които сж височайши царски ферманъ сж опростени отъ всѣкакви данъци и налози и които още отъ старо врѣме зависятъ отъ тоя манастиръ, — не сж плащали на правителството никакъвъ данъкъ и десетъкъ, защото се считали за освободени. Обаче отъ други имоти, като земи, ниви, чифлици и др., които сж били обвързани съ данъка *аварисъ* и които се намиратъ въ селата *Слано* и *Жрсланъ* (Лъвово), зависещи сжщо отъ речения манастиръ, — отъ тѣзи земи, както и отъ ония, които монаситѣ отсетнѣ сж купили и завѣщали допълнително, като вакъфъ на манастиря, данъкъ и десетъкъ, споредъ установения законъ, непрѣмѣнно ще се изисква и събира.

Отъ главната регистратура въ архивата е доказано, че за тази цѣль прѣзъ 1270 год. отъ егира (1853 год. отъ Р. Хр.) е било издадено едно височайше царско ираде, което за изпълнение е било проведено до надлежитѣ мѣстни власти. Отъ

тоя фактъ става несъмнено, че имотитѣ и земитѣ, зависещи още отъ старо врѣме отъ речения манастирь, записани въ правителственитѣ официални тефтери и отбѣлѣзани въ текста на редица височайши царски фермани, не е трѣбало и не трѣба да се облагатъ съ никакъвъ данѣкъ и десетѣкъ, и за тѣхъ да не се изисква какво правителствено даждие. Но отъ онѣзи земи, които отсетнѣ сж били прибавени къмъ манастиря, както и отъ земитѣ, нивитѣ и чифлицитѣ, лежащи въ прѣдѣлитѣ на поменатитѣ двѣ села, — правителството има право да изисква и събира потребнитѣ налози.

При това обръща се внимание върху слѣдния въпросъ: манастирътъ „Св. Иванъ“, за който се говори въ рапорта на поменатата община, дали е единъ и сжщъ съ манастиря, нареченъ „Рилски манастирь“. Нужно е за обяснение на това да се донесатъ потребнитѣ свѣдѣния, за да се види, дали тия два манастиря съ двѣ разни наименования не сж единъ и сжщи манастирь. Заповѣдва ви се по тоя въпросъ да дѣйствувате съгласно съ височайшата царска заповѣдъ и съ високото емирнаме, което като тескере ви се испраща за свѣдѣние и изпълнение.

13.

ЕМИРНАМЕ.

издадено отъ великия везиръ.

12. Реджебъ 1289 г. (3 Септемврий 1872 г.)

Съгласно съ узаконенитѣ правила, които сж въ сила, трѣба да се събира данѣкъ за ракията, която се разнася на вѣнъ за продажъ или остава за домашна употреба, и данѣкъ за вината, които би се продали и би се добивали въ всичкитѣ манастири, лежащи въ прѣдѣлитѣ на Османската империя.

Светогорскитѣ манастири, както и подвѣдомственитѣ тѣмъ петдесетъ и осемъ чифлици, наречени *метохи*, се изключватъ съ царски ферманъ отъ плащането на всѣкакви правителствени данъци за произведенията си; защото тѣзи манастири и метохи се считатъ за привилегировани и, като такива, сж освободени отъ всѣкакъвъ данѣкъ. Поменатитѣ манастири, както и зависещитѣ отъ тѣхъ метохи, въ замѣна на привилегиитѣ си, сж обвързани да изплащатъ прѣкъ опрѣдѣленъ данѣкъ (муката) на право на частното императорско съкровище въ градъ Солунъ.

Съгласно съ заповѣдта на едно височайше царско ираде, централното правителство бѣ прѣдписало на своитѣ провинциални акцизни и др. власти да не събиратъ данѣкъ за виното и ракията, които се добиватъ отъ произведенията на поменатитѣ петде-

сетъ и осемъ метохи (чифлици). По тоя прѣдметъ се води дълга прѣписка между централната и провинциалната власть. Въпросътъ бѣ поставенъ за разрѣшение ребромъ: да се взима или не данъкъ за ракията и вината, които се добиватъ отъ монастиритѣ и отъ тѣхнитѣ метохи. Най-сетнѣ министерството опрѣдѣли, тоя важенъ въпросъ да се внесе на разглеждане и рѣшение въ палатата за данъцитѣ прѣдъ сѣвѣта, нареченъ *меджлиси рюсуматъ*.

Всичкитѣ черновки отъ окръжнитѣ и частни прѣдписания, които по-прѣди и по-сетнѣ бѣха издадени по тоя въпросъ отъ страна на Финансовото министерство, отдѣление акцизно, се намѣриха на лице и се събраха въ единъ пакетъ.

Отъ съдържанието на тѣзи прѣдписания се вижда, че било заповѣдано на провинциалнитѣ власти по събиране на данъка да постѣпятъ така, че да не се обрѣменияватъ стопанитѣ на вината и ракията. Тѣзи разпореждания се намѣриха легални и напълно съгласни съ правилата, по които акцизнитѣ органи били длъжни да дѣйствуватъ.

По-сетнѣ, министерството на финанситѣ бѣ издало една окръжна заповѣдъ, основана на закона, съ която заповѣдвало на своитѣ подвѣдомствени власти да дѣйствуватъ по указания начинъ, като имъ се обясняватъ и нѣкои тъмни страни отъ правилника, за да не правятъ никакви грѣшки. Ето и самиятъ начинъ на дѣйствие, споредъ който официалнитѣ власти ще дѣйствуватъ.

I. Всичкитѣ монастири и метохи се раздѣлятъ на три категории. Монастиритѣ на Св. Гора и тѣхнитѣ метохи отъ петдесетъ и осемъ чифлици се признаватъ за *първа категория* и ще се намиратъ административно *подъ Солунъ*.

II. Всичкитѣ други монастири, съ изключение на Св. Горскитѣ монастири и метохи, влизатъ въ *втората категория*.

III. Останалитѣ други монастири, безъ методитѣ и монастиритѣ на Св. Гора, влизатъ въ *третата категория*.

Великиятъ везиръ съ едно височайше тескере, издадено на 9 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1286 г. отъ егира¹⁾, бѣ заповѣдалъ да не се изисква и да не се събира данъкъ за виното и ракията, които се добиватъ въ монастиритѣ на Св. Гора и въ тѣхнитѣ подвѣдомствени петдесетъ и осемъ метохи. Това височайше тескере, чрѣзъ министерството на финанситѣ, бѣ съобщено на провинциалнитѣ власти за свѣдѣние и изпълнение. И, дѣйствително, органитѣ на провинциалната власть, съгласно съ тая заповѣдъ и съ други по-прѣдишни разпоредби, никакъ не сж събирали данъци за вината и ракиитѣ, добивани въ Св. Горскитѣ монастири и въ тѣхнитѣ подвѣдомствени 58 метохи. Този фактъ билъ доказанъ при изучаване на тоя въпросъ, защото Св. Горскитѣ монастири и тѣхнитѣ 58 метохи били при-

¹⁾ 1286 отъ егира — 1870 год. отъ Р. Хр.

вилегировани и, като такива, били освободени за винаги отъ изплащане на всѣкакви правителствени данѣци и налози.

Обаче данѣкъ за вината и ракиитѣ, добивани отъ чифлици, градини и лозя — имоти, които отъ сетнѣ се считали за метохи, непрѣмѣнно трѣба да се изисква и събира. Защото къмъ тѣзи имоти, които не се ползватъ съ привилегия, ще се прилагатъ правилата за акциза, които сж въ сила, както това се практикува и къмъ вината и ракиитѣ които се добиватъ въ горѣозначенитѣ, въ третата категория, метохи.

Вината и ракиитѣ, които се добиватъ отъ монастиритѣ, принадлежащи къмъ втората категория, — тѣзи вина и ракии, прѣзъ врѣме на тѣхната фабрикация, се отдѣлятъ по-отдѣлно и количествата имъ се записватъ въ особни правителствени тефтери, споредъ както това се прѣдписва отъ *правилника* за пийетата. Слѣдъ като се изпълни тази формалностъ, монаситѣ отъ поменатия монастирь сж длѣжни да изплащатъ на правителството данѣкъ за онова количество ракия, което се употребява за нуждитѣ на монастиря и което би се изнасяло на вънъ за проданъ. Тоя събиранъ данѣкъ се вписва въ правителствени книги като доходъ на правителството. А данѣкътъ за ракиитѣ, частъ отъ които християнитѣ употребяватъ за нуждитѣ на монастиря или се изнася на вънъ за проданъ, — ще се изплаща напълно на съкровището, съгласно закона. Сумата, която ще се получи отъ тоя данѣкъ, се вписва като доходъ въ правителствени тефтери.

Колкото се отнася до въпроса за формата и значението на жилищата (килии на монаситѣ), лежащи вжтрѣ въ лозята и чифлицитѣ и зависещи отъ така нареченитѣ метохи, които сж подвѣдомствени на монастиритѣ отъ третата категория, — тѣзи жилища ще служатъ само за живѣне на монаситѣ, като всѣка сграда ще обема по нѣколко стаи за живѣне. Обаче тѣзи жилища на монаситѣ не могатъ да се считатъ за привилегировани. Правата и привилегиитѣ сж дадени само на монастиритѣ. Така щото и вината, които би се добивали въ тѣхъ, се считатъ за привилегировани и се освобождаватъ отъ изплащане на всѣкакви данѣци спрѣмо правителството. Монаситѣ, съгласно закона, сжщо така не сж имали привилегия и не могли да бждатъ освободени отъ правителствени данѣци.

Слѣдователно, отъ горѣизложеното се установява, че въ реченитѣ по-горѣ метохи, колкото вина и ракии би се добивали, ще трѣба безъ изключение да не се облагатъ съ никакъвъ правителственъ данѣкъ и за тѣхъ да не се плаща на съкровището нищо. А за онѣзи вина и ракии, които се консумиратъ вжтрѣ въ метохитѣ и които се изнасятъ на вънъ за проданъ, — данѣкътъ трѣба непрѣмѣнно да се изплаща о врѣме.

Възъ основа на това постановление, взето отъ съвѣта за *рюсумата*, министерството на финанситѣ отъ името на великия везиръ издава настоящата циркулярна заповѣдъ, която се изпраща на надлежнитѣ провинциални власти за свѣдѣние и изпъл-

нение. При това ви се съобщава о'це, че вие, като органи на повърхеното ми министерство, сте длъжни по тоя прѣдметъ да дѣйствувате строго съгласно съ духа на везирската заповѣдь, прѣписъ отъ която тукъ приключенъ се изпраща въ центра на казалийското управление.

12 день отъ мѣсець Реджебъ 1239 год. отъ егира (3 Септемврий 1872 год. отъ Р. Хр.)

14

ЕМИРНАМЕ

издадено отъ великия везиръ.

12 Реджебъ 1289 г. — 3 Септемврий 1872 г.

Съгласно съ узаконенитѣ правила, които сж въ сила, трѣба да се събира както данѣкъ за ракията, която се разнася на вѣнъ за продавъ или която остава за домашно употрѣбение, тѣй и данѣкъ за вината, които би се продавали и добивали въ всичкитѣ монастири, лежащи въ прѣдѣлитѣ на Османската империя.

Светогорскитѣ монастири, както и подвѣдомственитѣ подѣтѣхъ петдесетъ и осемъ чифлици, наречени *метохи*, се изключватъ съ царски ферманъ отъ плащане на всѣкакви правителствени данѣци за произведенията, които тѣ получаватъ; защото тѣзи монастири и метохи се считатъ за привилегировани и, като такива, сж освободени отъ всѣкаквъ данѣкъ. Поменатитѣ монастири, както и зависещитѣ отъ тѣхъ метохи, въ замѣна на привилегията си, сж обязани да изплащатъ прѣкъ опрѣдѣленъ данѣкъ (мукта) направо на частното императорско съкровище въ градъ Солунъ.

Съгласно съ заповѣдта на едно височайше царско ираде, централното правителство бѣ прѣдписало на своитѣ провинциални акцизни и др. власти да не събиратъ данѣкъ за виното и ракията, които се добиватъ отъ произведенията на поменатитѣ петдесетъ и осемъ метохи (чифтици). По тоя прѣдметъ се водѣ дълга прѣписка между централната и провинциалната власти. Въпросътъ бѣ поставенъ за разрѣшение ребромъ: да се взима или не данѣкъ за ракията и виното, които се добиватъ отъ монастиритѣ и тѣхнитѣ метохи. Най-сетнѣ министерството опрѣдѣли, тоя важенъ въпросъ да се внесе на разглеждане и рѣшение въ палатата за данѣцитѣ прѣдъ свѣта, нареченъ *меджлиси-рюсуматъ*.

Всичкитѣ черновки отъ окржжитѣ и частни прѣдписания, които по-прѣди и по-сетнѣ бѣха издадени по тоя въпросъ отъ страна на Финансовото министерство, отдѣление акцизно, се намѣриха на лице и се събраха въ единъ пакетъ.

Споредъ съдържанието на тѣзи прѣдписания, било заповѣдано на провинциалнитѣ власти по събиране на данъка да поштѣпять така, че да не се обрѣменавать стопанитѣ на виното и ракията. Тѣзи разпореждания се намѣриха легални и напълно съгласни съ правилата, по които акцизнитѣ органи били длѣжни да дѣйствувать.

По-сетнѣ министерството на финанситѣ бѣ издало една окръжна заповѣдь, основана на закона, съ която заповѣдвало на своитѣ подвѣдомствени власти да дѣйствувать по указанія начинъ, като имъ се обясняваха и нѣкои тъмни страни отъ правилника, за да не правять никакви грѣшки.

Ето и самиятъ начинъ на дѣйствие, споредъ който официалнитѣ власти ще дѣйствувать.

I. — Всичкитѣ манастири и метохи се раздѣлять на три категории. Манастиритѣ на Св. Гора и тѣхнитѣ метохи отъ петдесетъ и осемъ чифлици, се признаватъ за *първа категория* и ще зависять административно отъ Солунъ.

II. — Всичкитѣ други манастири, съ изключение на Св. Горскитѣ манастири и метохи, влизать въ *втората категория*.

III. — Останалитѣ други манастири, безъ метохитѣ и манастиритѣ на Св. Гора, влизать въ *третата категория*.

Великиятъ везиръ съ едно височайше тескере, издадено на 9 день отъ мѣсець Зилхидже 1287 год. отъ егира (1870 год. отъ Р. Хр.), бѣ заповѣдалъ да не се изисква и да не се събира данъкъ за виното и ракията, които се добивать въ манастиритѣ на Св. Гора и въ тѣхнитѣ 58 метохи. Това височайше тескере, чрѣзъ министерството на финанситѣ, бѣ съобщено на провинциалнитѣ власти за свѣдѣние и изпълнение. И, дѣйствително, органитѣ на провинциалната власть, съгласно съ тая заповѣдь и съ други по-прѣдишни разпореждания, никакъ не сж събирали данъцитѣ за вината и ракиитѣ, добивани въ Св. Горскитѣ манастири и въ тѣхнитѣ 58 метохи. Този фактъ билъ доказанъ при изучаване на тоя въпросъ, защото Св. Горскитѣ манастири и тѣхнитѣ 58 метохи били привилегировани и, като такива, били освободени за винаги отъ изплащане на всѣкакви правителствени данъци и налози.

Обаче данъкъ за вината и ракиитѣ, добивани отъ чифлици, градини и лозя имоти, които отъ сетнѣ се считали за метохи, непрѣмънно трѣба да се изисква и събира. Защото къмъ тѣзи имоти, които не се ползувать съ привилегия, ще се прилагать правилата за акциза, които сж въ сила, както това се практикува и къмъ вината и ракиитѣ, които се добивать въ горѣозначенитѣ, въ третата категория, метохи.

Вината и ракиитѣ, които се добивать отъ манастиритѣ, принадлежащи къмъ втората категория, — тѣзи вина и ракии, прѣзъ сезона за тѣхната фабрикация, се отдѣлять по-отдѣлно и количествата имъ се записватъ въ особни правителствени тефтери, споредъ както това се прѣдписва отъ *правилника* за

питиетата. Слѣдъ като се изпълни тази формалностъ, монаситѣ отъ поменатия манастиръ сж длѣжни да изплащатъ на правителството данѣкъ за онова количество ракия, което се употребява за нуждитѣ на манастиря и което би се изнасяло на вънъ за проданъ. Тоя събиранъ данѣкъ се вписва въ правителственитѣ книги, като доходъ на правителството. А данѣкътъ за ракиитѣ, частъ отъ които християнитѣ употребяватъ вмѣсто вино и храна, а друга частъ ракия се употребява за нуждитѣ на манастиря или се изнася на вънъ за проданъ, — ще се изплаща напълно на съкровището, съгласно закона. Сумата, която ще се получи отъ тоя данѣкъ, се вписва като доходъ въ правителственитѣ тефтери.

Що се отнася до въпроса за формата и значението на жилищата (килиитѣ на монаситѣ), лежащи вжтрѣ въ лозята и чифлицитѣ и зависещи отъ така нареченитѣ метохи, които сж подвѣдомствени на манастиритѣ отъ третата категория, — тѣзи жилища ще служатъ само за живѣне на монаситѣ, като всѣка сграда ще обема по нѣколко стаи за живѣне. Обаче тѣзи жилища на монаситѣ не могатъ да се считатъ за привилегировани. Правата и привилегиитѣ сж дадени само на манастиритѣ. Така щото и вината, които би се добивали въ тѣхъ, се считатъ за привилегировани и се освобождаватъ отъ изплащане на всѣкакви данѣци спрѣмо правителството. Монаситѣ, съгласно закона, сжщо така не сж имали привилегии и не могли да бждатъ освободени отъ правителствени данѣци.

Слѣдователно, отъ горѣизложеното се установява, че въ реченитѣ по-горѣ метохи, колкото вина и ракии да се добиватъ, ще трѣба безъ изключение да не се облагатъ съ никакъвъ правителственъ данѣкъ и за тѣхъ да не се плаща нищо на съкровището. А за онѣзи вина и ракии, които се консумиратъ вжтрѣ въ метохитѣ и които се изнасятъ на вънъ за проданъ, — данѣкътъ имъ трѣба непрѣмѣнно да се изплаща ъ врѣме.

Възъ основа на това постановление, взето отъ съвѣта за *рюсумата*, министерството на финанситѣ, отъ името на великия везиръ, издава настоящата циркулярна заповѣдь, която се изпраща на надлежнитѣ провинциални власти за свѣдѣние и изпълнение.

При това ви се съобщава още, че вие, като органи на повѣреното ми министерство, сте длѣжни по тоя прѣдметъ да дѣйствувате строго съгласно съ духа на везирската заповѣдь, прѣписъ отъ която тукъ приключенъ се изпраща въ центра на казалийското управление.

12 день отъ мѣсець Реджебъ 1289 год. отъ егира (3 Септемврий 1872 год. отъ Р. Хр.).

15.

ЕМИРНАМЕ

издадено отъ министерството на финанситъ до славното управление на Дунавския вилаетъ.

№ 551.

16 Зилкааде 1289 г. (4 Януарий 1873 г.).

Въ министерството на финанситъ има свѣдѣние, че монаситъ отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, се оплакали, че нѣкои жители-селяни, живѣещи въ близостьсѣднитъ на манастирската гора села, сж нахлули въ манастирската гора и подъ прѣдлогъ, че щѣли да построяватъ мостове, сж изсѣкли повече отъ 4,000 дървета отъ гората. Врѣменното брагство на речения манастиръ съ такриръ (рапортъ) е молило правителството да се запрѣти на селянитъ сѣченето на гората. За тази цѣль биде проведена до великия везиръ телеграфическа покорна молба, въ която се излагаше, че собствеността на тая гора зависи изключително отъ речения манастиръ. Отговоръ на тази телеграма се получи отъ великия везиръ съ особно височайше тескере, съ дата 27 Октомврий 1871 год. (1287 год. отъ египта). Въ съдържанието на тази депеша и особното височайше тескере се явяваше, че отсѣченитъ дървета не сж били (4,000) четире хиляди парчета, а само (1,500) хиляда и петстотинъ. Отъ тѣхъ 1.100 дървета сж сѣчени отъ великата планина, която се нарича „Рила“, а останалитъ 400 дървета сж сѣчени само отъ гората, която се владѣе отъ речения манастиръ. Една малка кория, която завзема малко пространство отъ великата Рила планина, е била още отъ старо врѣме притежание на Рилския манастиръ. Но напоследъкъ, противъ монаситъ били възбуждени процеси както за десетъка, така и за други данъци, които трѣбало да се изплащатъ отъ монаситъ на речения манастиръ за манастирски земи и имоти, нѣкои отъ които били привилегировани и данъкътъ имъ опростенъ. Отъ точното изслѣждане на тоя въпросъ се установява, че една частъ отъ тѣзи извѣстни земи и мѣстности на речения манастиръ дѣйствително е била освободена отъ изплащане на всѣкакви данъци къмъ правителството; а друга частъ земи и имоти на манастиря е била обложена и е плащано десетъкъ и други налози. Всички тѣзи манастирски земи и мѣстности сж били поименно и по редъ записани въ особенъ тефтеръ. Въ този тефтеръ, между записанитъ манастирски имоти не се съглеждатъ да сж записани гори и балталъци, които да сж били привилегировани и опростени отъ данъци. Истина е, че гори и джбрави сж били записани, но на името на разни монаси отъ речения манастиръ и за тѣхъ не се вижда да сж били издавани тапийски актове,

Отъ правителственитѣ тефтери се установява обстоятелството, какво, съгласно съ старитѣ и нові правителствени книги, е трѣбало за всички монастирски имоти и земи, въобще недвижими имоти, които сж зависели отъ тоя монастирь, отъ черкви и храмове, да се запише владѣнието имъ, за да се знае кой именно владѣе тѣзи имоти. По тоя начинъ щѣло да се види обстоятелството, отъ гдѣ именно произхожда зависимостъта на гората и на мѣстността. Защото худжетитѣ, които се притежаватъ отъ монаситѣ по тоя въпросъ, се считатъ за невалидни. Слѣдвало се да се обърне сериозно внимание на управлението на горитѣ по точното изслѣждане на този въпросъ. А щомъ се провѣри отъ надлежната власть на самото мѣсто това обстоятелство, незабавно съобщете за резултата.

16 день отъ мѣсець Зилкааде 1289 год. (4 Январій 1873 год. Р. Хр.)

До Господина Дупнишкия каймакаминъ.

№ 720

Уважаеми Господине,

Възь основа на емирнамето, изпратено въ прѣписъ отъ Финансовото министерство, честь имамъ да ви моля, да направите подробно изучване по прѣдмета, за който е въпросъ въ горѣизложеното емирнаме. Въ случай, че за прѣдметната кория, за която се настоява, че е била собственостъ на речения Рилски монастирь, би се появилъ нѣкакъвъ документъ, то завѣренъ прѣписъ отъ подобенъ документъ ще ви се извади и ще имамъ честь да ви го проводя въ най-скоро врѣме. Въ тоя документъ ще ви съобща и за количеството на увратитѣ, ако такова би се указало.

20 день отъ мѣсець Зилхидже 1289 год. егира (10 Февруарій 1873 год. отъ Р. Хр.)

(Подп.) Ахмедъ Мазхаръ паша,
управитель на Софійския санджакъ.

ДѢЛЪ VI.

Худжети.

1.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ благородния кадия на Дупнишката каза Юсуфъ.

15 Шеваль 923 г. — 20 Октомврий 1517 г.

Този актъ се написа по слѣдната причина. —

Интелигентнитѣ мюсулмани *Юнусъ Абдуллаховъ и Ибрахимъ Абдуллаховъ* се явиха прѣдъ съвѣта на мѣстния кадийски сждъ и изповѣдаха слѣдното:

Раята-християнинъ *Раде*, носителъ на този актъ и жителъ отъ селото *Лехотица*, лежаще подъ вѣдомството на „Илийца“, а тѣй сжщо и раята *Стефанъ* отъ селото *Добровина* ни заявяватъ, че тѣ, както и другитѣ жители отъ тѣзи двѣ села, всѣка година си плащали данъка *харачъ*. Това тѣхно заявление се подкрѣпи и съ показаніята на испитанитѣ по-прѣди по тоя въпросъ свидѣтели. Сждътъ провѣри въ официалнитѣ тефтери за харача, а тамъ се указа слѣдното: раята *Раде* (*Рале*) е изплащалъ годишенъ харачъ по 60 акчета, а *Стефанъ* — по 70 акчета. Тѣзи двама християни данъкоплатци прѣзъ зимния сезонъ сж заминали на паша съ овце да зимуватъ въ Солунския вилаетъ и тамъ сж кжшлували. Сумата за харача, съ който тѣ били обложени, била събрана отъ мубашири на мѣстната власт, които издали удостовѣрение, че данъкътъ е заплатенъ. Въ текста на този актъ се казва още, че двамата поименовани данъкоплатци, кждѣто и да пжтуватъ въ обширната османска

империя, дѣто справедливостъта царува, сж свободни отъ харачъ; да не имъ се търси, защото сж го изплатили.

Този актъ е написанъ и издаденъ днесъ, 15 день отъ мѣсець Шеваль 923 г. егира (20 Октомврий 1517 г.).

Под.: кадия на градъ Дупница Юсуфъ.

2.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Махмудъ бенъ Мустафа.

1 Зилкааде 954 г. — 1 Декемврий 1547 г.

Този актъ се написа по слѣдната причина. —

Спахията на селото *Гардоманъ* се яви въ съвѣта на Дупнишкия сждъ и въ присѣйствието на монаситѣ отъ монастыря „Св. Иванъ“, лежащъ въ Рилската планина, която се намира подъ юрисдикцията на субашата отъ село Рила, *Ферахъ-Челеби*, Дупнишка околия, а именно: отецъ *Прохоръ*, отецъ *Симеонъ*, отецъ *Григорий* и отецъ *Ной*, — заяви искъ, като каза и изповѣда така:

„Лозята на реченитѣ монаси лежатъ въ мѣстността *Гардоманъ*, дѣто лежатъ и лозята на обикновената рая-християни. За тѣзи ваши лозя ние искаме отъ васъ законенъ десетъкъ“.

Отвѣтниците-монаси възразиха и казаха прѣдъ сжда слѣдното:

„Мѣстността, дѣто лежатъ лозята ни, е наша, като наши стари *бащинии* и наши *балталъци*. Ние не признаваме правото на спяхията да се мѣси въ нашия имотъ“.

Сждътъ поиска отъ спяхията доказателства за искътъ му, които напълно да отговарятъ на устнитѣ му заявления. Ищецътъ обаче не можа да прѣдстави нужнитѣ доказателства за оборване възраженията на монаситѣ, които еднакво показаха, че тѣзи мѣста сж били тѣхни *бащинии* и *балталъци*.

Възъ основа на това, сждътъ рѣши и постанови така: „Спорнитѣ лозя се признаватъ за пълна собственостъ на поменатитѣ монаси отъ Рилския манастиръ, защото се установи, че тѣ лежатъ на тѣхнитѣ стари *бащинии* и *балталъци*. Искътъ на спяхията-ищецъ се отхвърля като недоказанъ“.

За станалото, по желанието на странитѣ, сждътъ написа и издаде тоя сждебенъ актъ днесъ, първитѣ дни на мѣсець Зилкааде 954 год. отъ егира (1 Декемврий 1547 г.).

Свидѣтели: *Турханъ Челеби бенъ Али*; *Канберъ бенъ Али*; *Хюсеинъ Абдуллахъ*; *Баязидъ Мустафа*; *Иванъ Марковъ* и др.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения
Мустафа Бенъ Зекирия.

(М. П.) Мустафа.

15 Зилхидже 983 г. (5 Мартъ 1576 г.)

Да се напише и издаде този сждебенъ актъ, причината е слѣдната. —

Спахията *Синанъ бенъ Мехмедъ*, като тимариотъ, владѣеше селото *Лехотица*, Дупнишка каза. Той се яви прѣдъ свѣта на Дупнишкия сждъ и въ присѣдството на монаситѣ отецъ *Климентъ Радославовъ* и отецъ *Авксентий Николовъ*, жители отъ монастыря „Св. Иванъ“, Рила планина, Дупнишка каза, изповѣда и каза слѣдното:

„Поменатитѣ монаси отъ Рилския манастиръ, които присѣдствуватъ тукъ въ сжда, владѣятъ сега едно лозе и единъ бостанъ, лежащи въ мѣстността, наречена *Орлица*. Тази мѣстность се намира въ землицето на селото *Лехотица*, което село, като мой тимаръ, го владѣя и притежавамъ. Отъ поменатитѣ монаси азъ изисквамъ да ми заплатятъ десетъкъ за лозето и бостана си; но тѣ отказватъ, като възражаватъ, че тѣзи тѣхни имоти, бостанъ и лозе, не се намиратъ въ прѣдѣлитѣ на моя тимаръ. Тамъ не съществува друга привилегирована мѣстность съ точно опрѣдѣлени граници. А понеже монаситѣ казватъ, че лозето и бостанътъ, които тѣ владѣятъ, били освободени отъ заплащане на всѣкакъвъ данъкъ и десетъкъ и за тѣхъ не сж плащали нищо, — то между менъ и реченитѣ монаси се възбуди редъ процеси, които се протакаха дълго врѣме и не се разрѣшиха. Отъ старитѣ царски тефтери, що се прѣгледаха въ сжда, се увѣрихме напълно, че имотитѣ и земитѣ на реченитѣ монаси отъ Рилския манастиръ сж отъ категорията на привилегированитѣ имоти, за които не се плаща никакъвъ данъкъ. Ние, като се видѣхме слаби да прѣдставимъ противни доказателства по нашия искъ, рѣшихме да се откажемъ отъ него, да прѣкратимъ заведеното по тоя въпросъ дѣло срѣщу монаситѣ и да не изискваме нищо отъ гѣхъ. Затова, заявяваме, че за напрѣдъ — било лично отъ насъ, било отъ мои пълномошници, нѣмаме никакъ право да възбуждаме наново искъ срѣщу реченитѣ монаси. Въ случай, че такъвъ процесъ би се възбудилъ, сждътъ да нѣма право да го разглежда и рѣшава, а да го остави безъ послѣдствие, като дѣло незаконно заведено.“

Това заявление и самопризнание на речения спация се изслуша напълно отъ сжда и, слѣдъ като ищецътъ се отказа да търси отъ отгвѣтниците каквито и да било данъци за въпросното лозе и за бостаня, сждътъ потвърди тая изповѣдь и, по жела-

нието на странитѣ, за станалото написа и издаде тоя сждебенъ худжетъ днесъ, 15 день отъ мѣсецъ Зилхидже 983 г. отъ егира.
(5 Мартъ 1576 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: Дервишъ Челеби бенъ Бали бей; Хасанъ Субаша бенъ Мустафа; Дервишъ Челеби бенъ Махмудъ бей; Благъ бей бенъ Ибрахимъ Гулямъ Шахи; Кятибъ Ахмедъ Челеби бенъ Хамза бей; Карабатъ Ферхадъ Тосунъ Ага; Кятибъ Мехмедъ бенъ Муслилъ Ахмедъ; Джераверди Джелилъ Челеби и пр.

Забѣлъжка I. Удостовери и потвърди тоя сждебенъ худжетъ кадията на Дупнишката каза, смирениятъ *Ахмедъ бенъ Абдуррахманъ*, защото по форма и съдържание се оказа валиденъ.

(М. П.) *Ахмедъ бенъ Абдуррахманъ*.

Забѣлъжка II. Тоя сждебенъ актъ е издаденъ съгласно съ шериата и възъ основа на царската височайша заповѣдъ. За удостоверение подписвамъ се азъ, кадия на Дупнишката каза, смирениятъ *Ел-Хаджи Нурі*.

(М. П.) *Мехмедъ Нурі*.

Забѣлъжка III. По форма и съдържание този актъ е напълно валиденъ и нѣма никакви грѣшки и нарушения.

Смирени кадия на Дупнишката каза: *Абдулъ Вехабъ бенъ Юсуфъ*.

(М. П.) *Абдулъ Вехабъ бенъ Юсуфъ*.

Забѣлъжка IV. Удостоверявамъ, че издадениятъ худжетъ е напълно сходенъ съ шериата и канона, и по сжщество и форма нѣма никакви грѣшки.

Смирени кадия на Дупнишката каза: *Мустафа бенъ Ахмедъ*.

(М. П.) *Мустафа-бенъ Ахмедъ*.

4.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на града Ипекъ, сждебенъ ревизоръ на Ипекската област, смирения *Османъ Нурі*.

(М. П.) *Османъ Нурі*.

1 Зилхидже 985 г. — 27 Януарий 1578 г.

Този актъ се написа по слѣдната причина. —

Монахътъ *Герасимъ*, отъ черното християнско духовенство, по настоящемъ е патриархъ на сръбския народъ и на други народности, които живѣятъ въ областъта на *Ипекъ*. Той се яви прѣдъ съвѣта на Ипекския шериатски сждъ и въ присжтствието на митрополитъ *Иосафа*, който бѣ назначенъ за такъвъ на християн-

ското население, живѣеще въ епархиитѣ Самоковска и Дупнишка, — заяви и изповѣда слѣдното:

„Годишниятъ данѣкъ, нареченъ *ресуми-митрополитлжкѣ*, който се плаща като право на митрополитѣ въ реченитѣ двѣ епархии Самоковѣ и Дупница, — е опрѣдѣленъ на 50 златни жълтици, наречени *флори-алтъни*. Радомирската епархия (нахия-е плащала сама годишно тридесетъ и петъ златни жълтици, наречени *флори*. Поменатиятъ митрополитъ *Иоасафъ*, като законенъ канонически митрополитъ на раята-християни, живѣещи въ тѣзи три епархии: Самоковска, Дупнишка и Радомирска, — е събралъ отъ тамошното християнско население, прѣзъ мѣсець Зилхидже настоящата 985 г. отъ егира (1578 г. Р. Хр.), горната сума отъ 85 златни жълтици, *флори-алтъни*. Тази сума на менѣ лично я прѣдаде и азъ я приехъ напълно.

Налозитѣ, които се слѣдваше да получа като патриархъ прѣзъ сѣщата година отъ християнското население въ тия страни, получихъ ги напълно. Тѣзи налози бѣха слѣднитѣ: 1) *право за вѣнчило*, наречено *ресуми-никяхъ*, 2) *право за черква*, наречено *ресуми-кенисѣ*, 3) *право за священодѣйствиане*, наречено *ресуми-папазъ*, 4) *право отъ селата и нахиитѣ*, наречено *ресуми-кара-ве-нувахъ*, както и отъ други подобни права. Тѣй че азъ получихъ до пара отъ казания митрополитъ *Иоасафа* слѣдващитѣ ми се налози и не остава нищо да вземамъ“.

Тази устна изповѣдъ на патриархъ *Герасима*, която се даде официално прѣдъ съвѣта на ипекския шериатски сждъ, се потвърди напълно отъ самопризнанието на митрополитъ *Иоасафа*. Сждътъ уважи изповѣдта и заявлението на патриарха *Герасима*, потвърди и за станалото, по желанието на страниѣ, написа и издаде тоя шериатски актъ днесъ, първитѣ дни на мѣсець Зилхидже 985 година отъ егира (27 Януарий 1578 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: *Адемъ Абдуллаховъ, Касабъ Ферхадъ, Овисъ Абдуллаховъ, Молла-Али Муезинъ, Сарачъ Халифе бенъ Али* и др.

Бѣльжска. Този документъ показва, че прѣзъ втората половина на XVI вѣкъ Рилскиятъ манастиръ се е намиралъ подъ вѣдмството на Ипекската патриаршия. (Прѣв.).

5.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Джумайската нахия, смирения Ес-Саидъ-Мехмедъ, който по настоящемъ изпълнява сждебна инспекторска длъжностъ въ околнитъ на Джумая кази.

(М. П.) Ес-Саидъ-Мехмедъ.

1 Мухаремъ 986 г. — 8 Мартъ 1578 г.

Да се напише и издаде този сждебенъ актъ, причината е слѣдната. —

Спахията *Синанъ бей*, тимариотъ на с. *Лехотица*, Джумайска нахия, Дупнишка каза и въ присѣдствието на призванитъ въ сжда монаси отъ Рилския манастиръ, лежащъ въ мѣстността *Орлица*, Рила планина, — изповѣда и каза слѣдното:

„Въ прѣдѣлитъ на селото *Лехотица*, монаситъ отъ Рилския манастиръ владѣятъ лозя, бостани и воденици. Въ издадения ми прѣписъ отъ новия царски тефтеръ, който писаритъ отъ вилаетското управление прѣписаха, сж записани като мой приходъ лозята, бостанитъ и воденицитъ, принадлежащи на речения манастиръ. Но монаситъ отъ манастиря отказватъ да плащатъ за манастирскитъ имоти налога-десетъкъ. Азъ, възъ основа на една свещена фетва, която извадихъ отъ *мешейх-хата* по тоя прѣдметъ, сполучихъ да се снабдя съ една царска заповѣдъ, която за доказателство на моя искъ, я прѣдставямъ прѣдъ сжда. Възъ основа на тия мои автентични документи, искамъ да се осждятъ отвѣтниците-монаси и да ми заплатятъ, споредъ шерията, законния десетъкъ отъ лозята, бостанитъ и воденицитъ си“.

Отвѣтниците-монаси въ отговора си заявиха и възразиха така:

„Ние още отъ старо врѣме притежаваме отъ старитъ султани — наши господари редъ височайши заповѣди, въ текста на които изрично се говори, че както ние, така и нашитъ имоти, *сме привилегировани и освободени отъ изплащане на всѣкакви правителствени данъци*, та и сега не сме длъжни да плащаме нищо. Че дѣйствително работата стои така, ние тукъ прѣдставяме за доказателство прѣдъ сжда нѣкои царски документи. Освѣнъ това, мѣстността на речения чифликъ *Орлица* не влиза въ прѣдѣлитъ на селото, което е дадено като тимаръ на спажията *Синанъ бей*. Послѣдниятъ и по-прѣди бѣ завелъ прѣдъ сжда процесъ и искаше отъ насъ данъкъ-десетъкъ за нашитъ лозя, бостани и воденици. Но речениятъ *Синанъ бей* тогава се отказа отъ тоя си процесъ и не само прѣкрати дѣлото, което бѣ възбудено, но и лично самопризна прѣдъ сжда, като каза:

„Ако подобно дѣло по сѣщия прѣдметъ би се възбудило лично отъ мене или отъ мои пълномощници, подобно дѣло да не се уважава отъ сѣда, а да се отхвърли като незаконно заведено“. Такъвъ сѣдебенъ худжетъ е издаденъ и се намира въ насъ, и сега го прѣдставяме въ сѣда за доказателство“.

Сѣдътъ прие прѣдставения отъ монаситѣ худжетъ и прочете въ присѣдствіето на ищеца *Синанъ бей* съдържанието. Отъ смисъла на този худжетъ се установи, че монаситѣ сѣ имали пълно право и че тѣхнитѣ възражения напълно отговарятъ на самата дѣйствителностъ по дѣлото. Сѣдътъ повторно запита *Синанъ бей*, да ли има нѣщо да възрази по съдържанието на худжета. Той обаче се отказа отъ всѣкакви възражения и заяви още, че ако самъ той или негови пълномощници би възбудили повторенъ искъ по сѣщия прѣдметъ и спрѣмо сѣщитѣ отвѣтници-монаси, то такъвъ искъ да не се приема въ сѣда, а да се отхвърли като искъ противозаконенъ и неоснователенъ. Независимо отъ това, *Синанъ бей* призна прѣдъ сѣда, че лозята, бостанитѣ и воденицитѣ на Рилския манастиръ сѣ привилегирани и не подлежатъ да се облагатъ съ никакъвъ правителственъ данѣкъ. Защото, добави той, признава, че тѣзи имоти сѣ напълно освободени отъ плащането на какъвто и да е данѣкъ, съгласно съ височайшитѣ царски заповѣди, на които той напълно се покорява и подчинява.

Сѣдътъ, слѣдъ като изслуша и двѣтѣ страни, рѣши и постанови, щото искътъ на спахията *Синанъ-бей*, като неоснователенъ и незаконенъ, да се прѣкрати и отхвърли. За станалото, по желанието на отвѣтницитѣ-монаси, които заявиха, че искатъ изповѣдта на спахията *Синанъ бей* да се впише вътрѣ въ текста на настоящия худжетъ, — сѣдътъ състави, написа и издаде настоящия сѣдебенъ актъ днесъ, 1-и день отъ мѣсецъ Мухаремъ 986 г. отъ егира. (8 Мартъ 1578 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Алимъ Шахъ Ходжа Велиевъ; Бахрамъ Бей Абдулаховъ; Турали Ахмедъ; Иосифъ Джаферовъ; Османъ Брънданъ; Мустафа Шейхъ; Али Бали; Хатанъ Чаушъ Камершахъ; Худа-верди субаша; Али челеби-Камершахъ; Дургутъ-Мехмедъ; Бали Пойрасъ; Исса Байрамъ; Исмаиль-Имамъ и др.

Бѣльжска I. Съдържанието на този актъ по форма и по смисълъ е съгласно съ шерията.

Кадия на Дупнишката каза:

Ахмедъ бенъ Абдуррахманъ.

(М. П.) *Абдуррахманъ.*

Бѣльжска II. Видѣно и удостовѣрено съдържанието на тоя худжетъ, който форма и по сѣщество е издаденъ съгласно съ шерията.

Кадия на Дупнишката каза: *Нури Мехмедъ.*

Бялѣжка III. Съдържанието на този актъ по сжщество и по форма е законно.

Кадия на Дупнишката каза: *Мустафа Ахмедъ.*

(М. П.) *Ахмедъ Мустафа.*

Бялѣжка IV. Удостоверявамъ, че настоящиятъ худжетъ по форма и сжщество е издаденъ законно и съгласно съ шерията.

Смирени кадия на Дупнишката каза: *Абдулъ Фикяръ бенъ Юсуфъ.*

(М. П.) *Юсуфъ.*

6.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения
Ахмедъ бенъ Абдуррахманъ.

(М. П.) *Ахмедъ бенъ Абдуррахманъ*

15 Ребби-юль-евель 993 г. (6 Мартъ 1585 г.).

Да се напише и издаде тоя сждебенъ актъ, причината е слѣдната. —

Ахмедъ Челеби Синановъ, родомъ отъ градъ *Джумая*, Дупнишка каза, владѣе и притежава като тимариотъ селото *Лехотица*, Дупнишка каза. Той се явилъ прѣдъ свѣта на Дупнишкия сждъ и въ присжтствието на призованитѣ въ сжда монаси отъ Рилския манастирь, Дупнишка каза, имеино: *Макарий*, *Атанасий* и *Максимъ*, — възбудилъ процесъ, като изповѣда и каза слѣдното:

„Въ територията на поменатото село, което като тимаръ го владѣя, монаситѣ отъ Рилския манастирь притежаватъ лозя и бостани, отъ които азъ имамъ право да изисквамъ и взимамъ *десетъкъ*. За това моля сжда да заповѣда на поменатитѣ монаси да ми заплатятъ припадащия ми се *десетъкъ*“.

Въ отговора си речениѣ монаси възразиха и заявиха така:

„Още отъ старо врѣме дори и до днесъ ние владѣемъ и притежаваме лозя и бостани, които се намиратъ на мѣстността, називаема *Орлица*, безъ обаче да сме плащали за тѣхъ нѣкакъвъ данъкъ, понеже намъ е опростенъ. За нашата привилегия, както и за опрощаване на всѣкакви правителствени данъци и налози, ние притежаваме редъ царски фермани, въ текста на които изрично е казано, че ние сме привилегировани рай и че отъ насъ и отъ нашитѣ имоти не се търсятъ никакви данъци. Това нѣщо е забѣлгзано и въ старитѣ царски тефтери, въ които, ако се

направи справка, ще се установи напълно истината на нашите възражения. При това, по тоя въпрос ние притежаваме и други сждебно-шериятски актове (хѹджети), които прѣзъ разни врѣмена ни сж издавани отъ разни справедливи и достойни кадии“.

Сждѣтъ, прие прѣдставенитѣ отъ монаситѣ-отвѣтници документи, разгледа и ги прочете, като нагледно се увѣри, че монастирскитѣ монаси и тѣхнитѣ имоти дѣйствително сж привилегировани и освободени отъ плащане на всѣкакъвъ данѣкъ. Това обстоятелство още по-ясно се доказа съ прѣдставенитѣ прѣдъ сжда сждебно-шериятски хѹджети, издадени и подписани съобразно съ шерията и съ стария законъ отъ мнозина видни кадии, каквито сж: *Абдуль-Фикярѣ ефенди*, *Мюслихъ Единѣ ефенди*, *Мехмедѣ ефе-ди* и др. Разни спахии и заими, ако и да сж завеждали прѣзъ различни врѣмена срѣщу монаситѣ отъ Рилския монастирь процеси за данѣкъ, — но такива процеси винаги били отхвърляни отъ сжда, като не доказани и не основателни, или били прѣкратявани. Освѣнъ туй на спахийтѣ-заими имъ е било забранено да влизатъ на сила въ лозята и бостанитѣ на монастиря, съ заповѣдъ да не нарушаватъ владѣнието на речения монастирь. При това, на спахийтѣ-тимариоти имъ било запрѣщавано да нахлуватъ въ имуществата на речения монастирь и да вършатъ дѣйствия, които противоречатъ на свещения шериятъ и на височайшата царска заповѣдъ. До сега спороветѣ на ищцитѣ-спахии, ако и да се разгледваха и отхвърляха отъ сжда, но тѣ пакъ ги подновяваха. Обаче по тоя въпросъ има издадена височайша царска заповѣдъ, съ която изрично се заповѣдва на всички сждии и сждилища, че лозята и бостанитѣ, които още отъ старо врѣме се владѣятъ отъ Рилския монастирь, трѣба да се владѣятъ и за напрѣдъ свободно отъ монаситѣ на сжщия монастирь. Независимо отъ това, въ тая царска грамота е казано още, че процеси на спахии-тимариоти по тоя въпросъ, веднѣжъ разгледани и рѣшени отъ кадийскитѣ сждилища, не се допускатъ по никой начинъ да се разгледватъ и рѣшаватъ наново. Защото подобна процедура е противна на свещения шериятъ. Напротивъ, съгласно съ височайшата царска заповѣдъ и съ духа на шерията, се установява, че монастирскитѣ имущества, като *лозя*, *бостани*, *градини* и *ниви* трѣба да се считатъ за винаги свободни и не облагаеми съ данѣкъ и десетѣкъ, и че отъ монаситѣ не трѣба да се изисква изплащане на какъвто и да било налогъ, защото монаситѣ и тѣхнитѣ имоти сж опростени отъ данѣци.

Възъ основа на горѣизложенитѣ данни, сждѣтъ рѣши и постанови така: речениятъ *Ахмедѣ спахия* да отстъпи за винаги отъ тия монастирски имоти, да не нахлува въ тѣхъ и да не изисква никакъвъ данѣкъ и десетѣкъ. За тази цѣль сждѣтъ написа и издаде въ окончателна форма настоящия актъ, който въ никой случай не може да се обжалва прѣдъ по-горна сждебна инстанция, — днесъ, 15 день отъ мѣсець Реббѣ-юль-евелъ 993 г. отъ егира (6 Мартъ 1585 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: Махмудъ Челеби бенъ Ахедъ Челеби-кадия; Еюбъ-Халифе-имаминъ; Али-Челеби бенъ Камершахъ бей; Каза-Аскеръ-Зааде-Юмеръ; Касъмъ бей Алемдаръ; Саджръ-Халифе-юль-Имамъ; Мюслихъ-Единъ-имаминъ на Месчеди-Сахраи; Войводата на Перникъ; Табакъ Мустафа Ибрахимовъ; Дервишъ Челеби бенъ Хжрвади-Оглу-еюбъ; Ел-хаджи-Али бенъ Юсуфъ; войникъ-Делилъ на селото Рахманлий и др.

I. *Забѣлъжка*. Удостоверявамъ, че като разгледахъ настоящия худжетъ, намѣрихъ го напълно сходенъ съ текста на височайшата царска заповѣдь. Кадия на Дупнишката каза, смирениятъ *Нур-Единъ бенъ Ходжа*. (М. П.) *Нур-Единъ бенъ Ходжа*.

II. *Забѣлъжка*. Настоящиятъ худжетъ по форма и съдържание е сходенъ съ шерията и съ височайшата царска заповѣдь по въпроса, за който той се издава. Кадия на Дупнишката каза, *Муса бенъ Халимъ*. (М. П.) *Муса*.

III. *Забѣлъжка*. Удостоверявамъ, че настоящиятъ худжетъ е издаденъ съгласно съ шерията и съ височайшата царска заповѣдь. Кадия на Дупнишката каза, смирениятъ *Мехмедъ*. (М. П.) *Ес-Саидъ Мехмедъ*.

7.

ХУДЖЕТЪ.

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Абдулъ-Джанидъ, бенъ Мустафа.

(М. П.) Мустафа.

33 Шабанъ 1000 г. — 30 Май 1502 г.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната.

Реджебъ-Халифе бенъ Махмудъ, който живѣе въ града *Джумая-Пазари*, се явилъ прѣдъ съвѣта на Дупнишкия шериятски съдъ, възбудилъ процесъ и въ присѣдствието на монахъ *Рафаилъ* отъ селото *Рила*, Дупнишка каза, изповѣда и каза слѣдното:

„Братъ ми *Юмеръ Челеби* се намѣри убитъ близо до селото *Рила*. Научихъ се, че той билъ убитъ отъ присѣдствущия тукъ отецъ *Рафаилъ*. За това заявявамъ противъ него процесъ, като го считамъ за убиецъ на брата ми. Моля да се осъди на наказание и да заплати *правото за кръвнина*, наречено *деми-диетъ*.

Въ отговора си речениятъ отецъ *Рафаилъ* възрази и каза така:

„По това убийство азъ никакъ не съмъ виновенъ, защото не зная ни кога е станало това убийство, ни кой го е извършилъ.

Като не се считамъ виновенъ по това убийство, било би противозаконно да се тегля на сждъ като обвиняемъ и да плащамъ граждански искъ за правото на *деми-диешъ*. За това моля да бжда оправданъ отъ всѣкаква отговорностъ по това убийство.“

Въ отговоръ на тѣзи възражения тѣжителтъ, речениятъ *Реджебъ-Халифе*, каза и заяви така:

„Азъ напълно се убѣдихъ отъ думитъ на отецъ *Рафаила*, че дѣйствително той не е истинскиятъ убиецъ на брата ми. Отказвамъ се отъ гражданския си искъ, който бѣхъ го възбудилъ като право на *деми-диетъ*. За напрѣдъ, слѣдъ изминаване на врѣме, ние по това станало нещастие нѣма по никой начинъ да възбуждаме новъ процесъ противъ отца *Рафаила* за право на *деми-диетъ*. А въ случай, че такъвъ процесъ би се възбудилъ отъ насъ, то сждътъ да не го уважава и да не се изслушва отъ никого.“

Тѣзи самопризнания, изказани устно прѣдъ сжда отъ *Реджебъ Халифе*, се потвърдиха отъ *Рафаила*.

Възъ основа на горното рѣшение сждътъ постанови: признава за не виновенъ въ това убийство монаха *Рафаила* и го освобождава отъ всѣкаква углавна и гражданска отговорностъ. За станалото, по желанието на странитъ, сждътъ написа и издаде настоящия актъ днесъ, 30 день отъ мѣсець Шабанъ 1000 год. отъ егира. Този актъ ще се врѣчи въ рѣцѣтъ на монаха *Рафаила*, за да му послужи дѣто и когато му потрѣба.

Свидѣтели: *Куртъ Челеби бенъ Пири-Челиби*; *Куртъ Челеби бенъ су Соллакъ*; *Ахмедъ Челеби Кятипъ*; *Али-Бали бенъ Соллакъ*; *Еничаринъ Кинвахъ*; *Али Челеби бенъ Камертахъ* и др.

Бѣльжска. Удостоверявамъ, че въ тоя хѹджетъ, като го прѣгледахъ, не намѣрихъ никаква грѣшка, нито по форма, нито по сжщество, и е издаденъ съгласно съ шерията.

Кадия на Дупнишката каза (М. П.) *Абдуллахъ*.

8.

ХУДЖЕТЪ

Настоящиятъ хѹджетъ по форма и сжщество е идентиченъ съ първообразаму и отговаря на шерията. Удостоверявамъ азъ, смирениятъ кадия на Дупнишката каза, *Реджебъ Абдурахманъ*.

(М. П.) *Реджебъ Абдурахманъ*.

1 Зилхидже 1003 г. — 26 Августъ 1595.

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина. —

Монаситъ отъ монастыря „Св. Иванъ“, лежащъ въ Рилската планина, Дупнишка каза, а именно: *Анастасий*, *Авксентий*,

Андрея, Стефанъ, Игнатий, Давидъ, Симеонъ и др. монаси отъ речения манастиръ се явиха въ купъ прѣдъ съвѣта на Дупнишкия шериатски съдъ и въ присѣдствіето на Али Челеби Мемишовъ, спяхия-тимариотъ на селото Стобъ, възбудиха процесъ, оплакаха се, и всѣки единъ отъ тѣхъ заяви и изповѣда слѣдното :

„Къщата на речения спяхия Али-Челеби нощесъ биде подпалена и опожарена отъ *харамии* (разбойници). Вещитѣ, които се намираха вътрѣ въ изгорената къща, били ограбени и плѣнени отъ самитѣ разбойници. Но поменатиятъ Али Челеби, за отмъщение, събира нѣколко души свои съмишленици, а именно : Ахмедъ Челеби, синъ на Синанъ Ходжа, както и субашата Али, който е субаша на войводата отъ градъ Джумая — Юмеръ Чаушъ. Тѣзи трима души, заедно съ други, бѣха тръгнали не да гонятъ разбойницитѣ, а да съсипватъ райта-християни. Насъ ни караха като плѣнници по селата. Докараха ни вързани въ нашитѣ чифлици, дѣто ужъ ще намѣримъ разбойницитѣ. Но всичко залудо, защото не намѣрихме нито диря отъ разбойници. Всичката стока, покъщнина, храни и живи стоки, които се притежаваха отъ тритѣ манастирски чифлика, бидоха досущъ ограбени и плѣнени отъ тримата бабайти. Насъ ни обвиняваха като съучастници на разбойницитѣ, малтретираха ни и ни вързаха ржцѣтъ съ тежки синджирѣ. За откупъ и като обезщетение Али Чаушъ и компанията му поискаха по насилственъ начинъ да взематъ отъ насъ една сума отъ сто хиляди (100,000) акчета. Разбира се, ние не можахме да имъ намѣримъ тази сума. При обиска тѣ намѣриха у насъ сумата 11,400 акчета, която взеха и ни ограбиха. Вслѣдствие на това, като се оплакваме противъ незаконнитѣ дѣйствиия на поменатитѣ трима зулумчяри, молимъ съда да залови прѣстѣпницитѣ, да ги накаже и да ги осъди да ни повърнатъ, както ограбенитѣ вещи отъ тритѣ наши чифлика, тѣй сѣщо и сумата отъ 11,400 акчета, която тѣ ни взеха на сила“.

На зададенитѣ отъ съда въпроси обвиняемитѣ мюсулмани възражиха така :

„Ние дѣйствително пристигнахме въ манастирскитѣ чифлици, направихме щателенъ обискъ и прѣтърсване. Паритѣ, които намѣрихме отъ 11,400 акчета, взехме съ себе си“.

Съдътъ, по желанието на реченитѣ монаси, за станалото написа и издаде тоя съдебенъ актъ, който се регистрира въ официалния кадийски сиджилъ днесъ, 1 день отъ мѣсець Зилхидже 1003 год. отъ егира (26 Августъ 1595 г. отъ Р. Хр.).

Свидѣтели : Реванъ бей, еничаринъ ; Дервишъ Халифе, муезинъ ; Имамъ Саджръ Халифе ; Мюслихъ-Единъ Халифе, юлъ имамъ ; Хатипъ Исхакъ Ефенди ; Мехмедъ бей Гулямъ-Шахи ; Ахмедъ бей, еничаринъ ; Шеихъ Мехмедъ Ефенди ; Мехмедъ бей-джибеджи ; Мехмедъ бей-риджалъ ; Куръ Челеби бенъ Али Челеби ; Реджебъ Паитаръ ; Мюсли Челеби-Гулямъ Челеби ; Хюсеинъ Субаша бенъ Куртъ ; Мустафа бей-ел-мендисъ ;

Хюсеинъ Заимовъ; Насухъ Субаша бенъ Единъ; Илиасъ бей, еничаринъ; Сеферъ бей, кадия; Мурадъ бей-Едекъ, Мехмедъ бей-риджалъ; Ферахъ Мустафа бенъ Фета; Ходжа Мехмедъ бенъ Фета; Ходжа Хасанъ бенъ Насуль и пр.

9.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения
Мусса бенъ Пиръ - Али.

(М. П.) Мусса Пиръ - Али.

15 Зилкааде 1017 г. (9 Февруарий 1609 г.).

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина. —
Еничаринътъ Мехмедъ Беше, който живѣе въ селото *Реслово*, Дупнишка каза, се явилъ прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ, заявилъ искъ и въ присѣйствието на монаситѣ отъ Рилския манастиръ, изповѣда и каза слѣдното:

Правителствениятъ чиновникъ *Хайдаръ Чаушъ*, който бѣ товаровенъ да прѣброи и опише овцетѣ въ Рилския манастиръ, по-прѣди дойде и описа манастирскитѣ овце прѣзъ 1093 год. отъ егира¹⁾. Сто овце, които се знаеха за манастирски, речениятъ чиновникъ ги взе и ги проводи въ управлението на придворната императорска кухня: тѣзи овце бѣха нужни за поддържане на султанския харемъ. За тази цѣль мене ми се издаде надлеженъ худжетъ отъ кадията на Дупница. Но сумата на тѣзи овце азъ и до сега не съмъ получилъ отъ монаситѣ на Рилския манастиръ. За това моля сжда, да се запитатъ по тоя въпросъ монаситѣ и да ми заплатятъ стойността на стотѣ овце“.

Монаситѣ - отвѣтници въ отговоръ на това възразиха и казаха така:

„Ние прѣдъ сжда прѣдставяме една височайша царска заповѣдь съ дата 15 день отъ мѣсець Сеферъ 1013 год. отъ егира. Отъ съдържанието на тая заповѣдь се установява, че описанитѣ отъ *Хайдаръ Чаушъ* сто овце, които бидоха взети, сж отъ категорията на онѣзи овце, на които данъкътъ се опрощава, нито се взима отъ притежателитѣ имъ монаси. Сжщо въ тази царска заповѣдь е казано да не се правятъ намъ никакви насилия по тоя данъкъ. Независимо отъ това, ние прѣдставихме прѣдъ сжда единъ официаленъ тефтеръ отъ прѣброяването на овцетѣ съ дата 15 день отъ мѣсець Зилхидже 1013 год. отъ егира. Въ тоя правителственъ тефтеръ обаче манастирскитѣ овце не сж вписани за данъкъ, а сж изключени. По-сетнѣ, прѣзъ сжщата

¹⁾ 1013 год. отъ егира = 1604 год. отъ Р. Хр.

тази година пристигна отъ Цариградъ друга свещена заповѣдъ, въ текста на която се казваше, че ние монаситѣ отъ Рилския манастиръ се числимъ и опрѣдѣляме за *кюмурджиши* при Самоковскитѣ рудници. Отъ тѣзи официални документи се установява очевидниятъ фактъ, че чиновницитѣ, които сж натоварени да събиратъ данѣкъ за овцетѣ, дѣйствуватъ нелоялно и противно на височайшата царска заповѣдъ. Официалнитѣ тефтери, наречени *нишанли-тефтери*, въ които имената на вашитѣ села сж записани и фигуриратъ, се дадоха и намъ за свѣдѣние. Ние молимъ сжда да забрани на правителственитѣ чиновници да дохаждатъ при насъ, да ни правятъ насилия и да не изискватъ данѣкъ за овце, които не сж вписани въ тѣзи тефтери и за които данѣкътъ ни е опростенъ. Ти си кадия-сждия и ако допуснешъ да се вършатъ насилия надъ насъ отъ реченитѣ чиновници, то тия насилия ще знаемъ, че идатъ непосредствено отъ тебе. Вие трѣба да бждете внимателни и не трѣба, съгласно съ височайшата царска заповѣдъ, да бждемъ влачени и теглени напразно по сждилищата, — за искове, произходящи отъ данѣка, нареченъ *джелебъ коюѣи*.

Сждътъ, като изслуша възраженията на отвѣтницитѣ-монаси и като взе прѣдъ видъ прѣдставенитѣ документи, рѣши и заповѣда на речения *Мехмедъ Беше* да не търси и изисква нищо отъ монаситѣ на Рилския манастиръ, тъй като искътъ му за овцетѣ се отхвърля, като незаконенъ и неоснователенъ. Това рѣшение на сжда може да се прѣдставя, дѣто би станало нужда. За станалото, по желанието на странитѣ, се написа и издаде настоящиятъ худжетъ (рѣшение) днесъ, 15 день отъ мѣсець Зилкааде 1017 год. отъ егира (9 Февруарий 1609 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: Емруллахъ ефенди; Хасанъ Чаушъ, придворенъ служителъ; Ахмедъ Чаушъ, сжщо придворенъ служителъ; Махмудъ бей-Кятибъ; Рамаданъ Мустафа; Мухзуръ Куртъ и др.

Забѣлъжка I. На чело на първата страница стои написано слѣдното: азъ, *Мустафа Мехмедовъ*, смирениятъ кадия на Дупнишката каза, удостоверявамъ, че тоя худжетъ по форма и съдържание е законенъ и като таквъ е издаденъ.

(М. П.) *Мустафа Мехмедъ*.

Забѣлъжка II. Удостоверявамъ, че тоя худжетъ по форма и съдържание е законно издаденъ.

Кадия на Дупнишката каза, смирениятъ *Ебу-Союдъ бенъ Фетуллахъ*. — (М. П.) *Ебу-Союдъ Фетуллахъ*.

Забѣлъжка III. Удостоверявамъ, че настоящиятъ актъ по форма и съдържание е издаденъ съгласно съ канона и шерията.

Смирениятъ кадия на Дупнишката каза *Абдулъ Азисъ*.

(М. П.) *Абдулъ Азисъ*.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Мустафа Бенъ Мухамедъ. Богъ да прости грѣховетъ му!

2 Джемази-юл-евелъ 1021 год. (1 Юлий 1612 год.).

Да се напише и издаде тоя сждебенъ актъ, причината е слѣдната. —

Нѣкой си Сюлейманъ бей, въ качество на мютевелия-управитель по събиране доходитѣ отъ горитѣ, лежащи въ планината Рила, Дупнишка каза и посветени на вакѣфа отъ покойния *Гаази Мустафа паша*, съ цѣль да се поддържа имарета му въ гр. *Гейбусъ*, се явилъ прѣдъ пълния съставъ на мѣстния шериятски сждъ, дѣто въ присѣдствіе то на призванитѣ монаси отъ извѣстния манастиръ *Св. Иванъ*, лежащъ въ планината *Рила*, а именно: *Отецъ Ефтимий*, *Отецъ Сарбони*, *Отецъ Лука*, *Отецъ Теодоръ* и *Отецъ Хонорій*, възбудилъ срѣщу тѣхъ искъ, като заявилъ и казалъ така:

„Горѣ-поименованитѣ монаси не рачатъ и се съпротивяватъ да заплачатъ на свещения ми вакѣфъ, на който азъ съмъ управитель, установения десетѣкъ и налогъ. За това моля да се запитатъ по тоя въпросъ поменатитѣ отвѣтници и, слѣдъ като чуе сждътъ тѣхнитѣ възражения, да ги осжди да ми заплачатъ десетѣка и данѣка.“

Поменатитѣ монаси, въ отговора си по тоя процесъ, възражиха и казаха слѣдното:

„Въ царския тефтеръ, прѣписъ отъ който притежаваме, изрично е казано и записано, че за имоти на речения манастиръ, състоящи отъ лозя, воденици, валявици, градини, ливади, бостани и ниви, данѣкъ и десетѣкъ да не плащаме. А приходъ отъ данѣка за овцетѣ и отъ данѣка за кошеритѣ-пчели да се дава въ полза на вакѣфа, както това е забѣлѣзано въ старитѣ тефтери, Тѣзи два данѣка за овцетѣ и за пчелитѣ ние на врѣме си плащаме и то много повече, отъ колкото се слѣдва. Слѣдователно, щомъ въ прѣписа отъ султановия тефтеръ не е забѣлѣзано да плащаме какъвто и да е данѣкъ и десетѣкъ за земитѣ и имотитѣ, зависещи отъ Рилския манастиръ, то ние и по никой начинъ не можемъ да плащаме подобни налози.“

Слѣдъ тѣзи възражения монаситѣ прѣдставиха на сжда и самия прѣписъ отъ султанския тефтеръ.

Сждътъ, като разгледа и прочете тоя прѣписъ и като изслуша устнитѣ възражения на монаситѣ — възражения, които напълно излѣзоха сходни съ текста на тоя прѣписъ, въз основа на царския тефтеръ, рѣши и постанови така: „монаситѣ отъ Рилския манастиръ не трѣба да плащатъ на поменатия вакѣфъ никакъвъ данѣкъ, нито десетѣкъ. Тѣ ще изплащатъ само данѣка за овцетѣ и данѣка за кошеритѣ съ пчели. Искътъ на речения мютевелия *Сюлейманъ бей* сждътъ го отхвърля като незаконенъ и неоснователенъ.

Тоя худжетъ изцѣло се записа въ сждебния протоколъ и въ официалнитѣ сждебно-шериятски книги. По желание на странитѣ и за отхвърляне искътъ на *Сюлейманъ бея*, сждътъ издава тоя сждебенъ шериятски худжетъ, който има сила на законъ и който, като валиденъ актъ, може отъ монаситѣ на речения монастырь да се прѣдставява въ каквито и да било правителствени учрѣждения, когато тѣ видятъ за нужно.

Днесъ, 2 день отъ Джемази-юл-евель 1021 год. отъ егира. (1 Юлій 1612 год. отъ Р. Хр.)

Свидѣтели: *Вели Единъ Ефенди Хатибъ; Бешкиръ бей*, служителъ на голѣмата джамия въ града; *Юсуфъ Музхуръ; Али Мустафа Ил-Мухзуръ* и др. присѣдствуещи въ сжда мюсулмани.

Забѣлѣжка. Като прѣгледахъ и провѣрихъ тоя худжетъ, не намѣрихъ въ него никакви погрѣшки нито по форма, нито по сщество, и е издаденъ законно и съгласно съ шерията.

Провѣрилъ: смирениятъ *Абдуль Абди Ама Мустафа*, кадия на Дупнишката каза.

(М П.) *Абди Мустафа.*

11.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Рилската планина, смирения *Искакъ ефенди*. (М. П.) *Искакъ.*

1 Цабанъ 1029 год. (20 Юлій 1620 год.)

Този актъ се написа по слѣдната причина. —

Извѣстната планина, наречена *Джебели Рила*, е завѣщана на вакѣфа отъ покойния *Гази Мустафа паша* за поддържка на свещената джамия и имарета, които речениятъ завѣщателъ е построилъ въ градъ *Гейбусъ*. Бѣлѣжитата гора и пасбище, именувано *Орта бурунъ яйлѣги*, принадлежи на селото, наречено *Покровникъ*. Тази гора е притежание на *Мехмедъ Чаушъ*, живѣещъ въ селото *Караджиларъ, Авретъ-Хисарска каза*. По между тѣзи двѣ гори се намѣри убитъ овчарьтъ *Тодоръ*. Управительтъ-забитъ на Рила планина, *Юсуфъ бей*, се яви въ мѣстния шериятски сждъ и заяви прѣдъ съвѣта слѣдното:

„Моля сжда да назначи отъ своя страна една сждебна комисия, която да отиде на мѣстото, дѣто е станало убийството на чобанина *Тодоръ*. Тази комисия да направи огледъ на мѣстността и да състави нужния огледенъ протоколъ“.

Сждътъ опрѣдѣли и назначи комисия, въ която като членове влизатъ слѣднитѣ лица: *Юсуфъ бей*, забитъ на Рила планина, *Хусейнъ бей-Гулямъ Шахи*, жителъ отъ с. *Баня*;

овчарѣтъ *Аврамъ Янакиевъ*, жителъ отъ с. *Панавица*, Струмишкѣ каза; овчарѣтъ *Нико Петковъ*, жителъ отъ с. *Киречли*, Авретъ-Хисарска каза. Тази сѣдебна делегация пристигна на мѣстопроизшествието и образува врѣмененъ сѣдъ. Констатира се прѣдъ сѣда, че убийството било извършено въ гората, принадлежаща на с. *Покровникъ*. Въ тази мѣстность се намира единъ камъкъ, лежащъ подъ стария егрекъ, срѣщу мандрата. Убийството е извършено именно подъ тоя камъкъ. Въ околнитѣ гори и пасбища, които се намиратъ въ сѣдство съ тази мѣстность, не се намѣриха никакви слѣди по това убийство. Сѣдѣтъ, по молбата на монаситѣ отъ Рилския манастиръ, състави и написа на мѣстопроизшествието настоящия протоколъ, прѣписъ отъ който се врѣчи на поменатитѣ монаси. Тоя прѣписъ имъ се даде, съ цѣль да могатъ да го прѣдставятъ дѣто е нужно и когато имъ стане потребно.

1 день отъ мѣсець Шабанъ 1029 г. отъ егира (20 Юний 1620 г. отъ Р. Хр.)

Свидѣтели: *Диване Ахмедъ*, *Гулямъ Шахи*, *Диване Хасанъ*, *Диване Ибрахимъ Ахмедъ* отъ Дупница, *Мухзурѣтъ* при сѣда и др.

12.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ахмедъ бенъ Мехмедъ. (М. П.) Ахмедъ бенъ Мехмедъ.

30 Ребби-юл-евелъ 1050 год. (8 Юлий 1660 год.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната.—

Заиминѣтъ *Мюсли бей*, жителъ отъ селото *Мюсли-бегово-Самоковска* каза, се яви прѣдъ Дупнишкия сѣдъ и въ присѣтѣ, вието на монаситѣ отъ Рилския манастиръ, *отецъ Арсений* и *отецъ Василий*, изповѣда и каза слѣдното:

„Съ царски берагъ азъ владѣя и притежавамъ село *Тополница*, подъ вѣдомството на което лежатъ нивитѣ и земитѣ, принадлежащи на село *Шипочино*. Монаситѣ отъ Рилския манастиръ притежаватъ тамъ земи и ниви, посѣзватъ и ги обработватъ, но откъзватъ да плащатъ слѣдващия имъ се законенъ десетъкъ. Поради това между мене и реченитѣ монаси възникнаха прѣспирни и процеси. Прѣдъ съвѣта на Дупнишкия шериятски сѣдъ азъ прѣдставихъ прѣписъ отъ тефтерѣ, съ който ми се разрѣшава да взирамъ дохода на зърненитѣ произведения, т. е. закония десетъкъ. Обаче въ деня, когато дѣлото щѣше да се разгледа прѣдъ сѣда, ние чрѣзъ сѣдебни помирители се епогодихме

и сключихме окончателна спогодба. Условията на тая наша спогодба състоятъ въ слѣдното: монаситѣ отъ Рилския манастиръ ще ми заплащатъ всѣка година вмѣсто десетѣкъ-кесѣмъ по двѣ хиляди сребърни акчета. Тѣзи двѣ хиляди акчета монаситѣ всѣка година, прѣзъ врѣме на вършидба, се задѣлжаватъ да ми донасятъ дори у дома ми, безъ да става нужда по тая работа самъ да отивамъ въ манастиря, нито да пращамъ особенъ човѣкъ.“

Монаситѣ отъ речения манастиръ заявиха и казаха така:

„Признаваме, че станалата между насъ и *Мюсли бей* спогодба е окончателна. Споредъ тая спогодба, ние приехме да му изплащаме всѣка година вмѣсто десетѣкъ като кесѣмъ по двѣ хиляди сребърни акчета. Тѣзи акчета ще му ги занасяме сами въ дома му, безъ да има нужда да дохожда той въ манастиря или да изпраща особенъ човѣкъ за тая цѣль.“

Сждѣтъ уважи тѣзи самопризнания на странитѣ, потвърди спогодбата и за станалото издаде и написа настоящия сждебенъ актъ-спогодба днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Реббѣ-юль-евель 1050 г. отъ егира (8 Юлий 1660 год. Р. Хр.)

Свидѣтели: Ибрахимъ ага; Кул-Оглу Хасанъ Челеби; Хасанъ Ходжа имаминъ на селото Ресели, Сохта-Баши Муса Халифе; Джиханъ бей бенъ Ридванъ Челеби; Мухзуръ Ибрахимъ; Мухзуръ Ахмедъ и др.

13.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Софийската каза, смирения Сюлейманъ.

(М. П.) Сюлейманъ.

17 Мухаремъ 1109 г. (24 Юлий 1697 г.)

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина: —

Мишо Николовъ, жителъ отъ махалата *Алишеръ*, въ гр. София, се явилъ прѣдъ съвѣта на Софийския сждъ и въ присѣдството на носителя на настоящия актъ, *бостанджи Пано Бамбовъ*, изповѣда и каза слѣдното:

„Притежавамъ редовно една кѣща, лежаща въ сѣщата махала и обемаща една стая на потонъ, една кухня, двѣ лѣтни прохладни стаи (язлѣкъ), единъ килеръ, единъ зимникъ, единъ кладенецъ съ сладка вода за пиене, една градина и съ малко пространство дворъ. Съсѣдни на тази ми кѣща сѣ: отъ една страна кѣщата на Фатиме Хатунъ, отъ друга — вакѣфскитѣ бостанъ, отъ третя — празното мѣсто на конака, лежащъ въ речената махала, а отъ четвърта — общественитѣ пѣтъ.

Тази ми кжща, съ всичкитѣ ѣ права и принадлежности, съ дѣйствителна продажба, приета и отъ двѣтѣ страни и лишена отъ условия за измама, продадохъ за 25 гроша, наречени „еседи грушъ“, по днешния курсъ на паритѣ, на купувача бостанджи Бамбовъ. Сумата на тази ми кжща азъ напълно я получихъ отъ купувача. Последниятъ има право да я притежава като своя собственостъ и може да се разполага съ нея както си ще, споредъ волята си“.

Сждѣтъ уважи тая изповѣдь, потвърди продажбата и за станалото, по желание на странитѣ, написа и издаде този актъ днесъ, 17 день отъ м. Мухаремъ 1109 г. отъ егира (24 Юлий 1697 год. Р. Хр.)

Свидѣтели: Онлукчи Мустафа, Телалъ баши Мустафа бенъ Мехмедъ, Мехмедъ Челеби бенъ Абдула, Османъ Челеби бенъ Муслари, Хасанъ Челеби бенъ Абдуллахъ, Мустафа Челеби бенъ Османъ и др.

14.

ХУДЖЕТЪ

1. Джемази-юл-евелъ 1115 д. (1 Септемврий 1703 г.)

Да се напише и издаде този сждебенъ актъ, причината е слѣдната. —

Монаситѣ, които живѣятъ въ бѣлѣжитата черква, наречена *Рилски монастирь*, Дупнишка каза, се явиха прѣдъ съвѣта на Дупнишкия шериятски сждѣ, казаха и изповѣдаха слѣдното:

„Черквата-монастирь, що се намира въ *Рила планина*, Дупнишка каза, е останала като собственостъ на раята-християни още отъ деня, когато страната е била покорена отъ турскитѣ султани. Ние, монаситѣ, ако и да си плащаме редовно годишнитѣ данъци, като *джизието* и др., обаче високитѣ държавни сановници и управители не се задоволяваха само съ тия данъци. Тѣ произволно, съ бюрултии и мураселета, изискватъ отъ насъ други налози, като *тефтийшъ-акчеси* (право за ревизия на черкви и монастири.) По тоя поводъ високитѣ държавни сановници постоянно ни принуждаватъ и изтезаватъ да имъ изплащаме подобни налози. А за да се спратъ и прѣкратятъ тѣзи незаконни дѣйствия, обръщаме се къмъ сжда съ молба, да издаде нужното сждебно рѣшение, съ което да молимъ императорския диванъ да ни издаде височайши царски ферманъ.

Вѣрваме, че като се удостоимъ съ такъвъ високъ царски актъ, ще можемъ за напредъ да ги възпремъ отъ насилия и притѣснения върху насъ.“

Сждътъ, като констатира факта, че положението на монаситъ-просители е дѣйствително таково, каквото тѣ го рисуватъ, по молбата имъ, за станалото написа и издаде това сждебно рѣшение, което се прѣпраща до императорския диванъ на Негово Императорско Величество Султана за прѣгледъ и за по-нататъшно разпореждане.

Заповѣдъ и повеление по тоя въпросъ зависи отъ тамъ.

1 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-евелъ 1115 година отъ егира (1 Септемврий 1703 год. Р. Хр.)

Подп.: кадията на Дупнишката каза, смирениятъ Юмеръ Реджаи.

(М. П.) Юмеръ.

15.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Исмаилъ.

(М. П.) Исмаилъ.

22 Джемази-юл-евелъ 1138 г. (14 Януарий 1726 г.)

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина. —

Ел-Хаджи Люсеинъ Мехмедовъ, жителъ отъ града *Джумая*, Дупнишка каза, се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ и въ присѣдствіето на носителя на настоящия актъ *Иванъ Кировъ семерджията* отъ село *Рила*, Дупнишка каза изповѣда и каза слѣдното:

„Речениятъ *Иванъ*, слѣдъ прѣглеждане на смѣтката ни, остана да ми дължи сумата, която бѣхъ му далъ въ заемъ, 230 гроша.

Прѣди осемнадесетъ мѣсеца отъ датата на настоящия актъ, за тази сума бѣхъ заявилъ искъ прѣдъ кадията на града *Дупницѣй Беширъ Ефенди* и искахъ си сумата. Отвѣтникътъ *Иванъ* призна тогава прѣдъ сжда, че ми дължи тази сума, обаче прѣди деветъ мѣсеца отъ датата на този актъ, когато въ сжщото село си прѣглеждахме смѣткитъ по това взимане, прѣдъ нѣколко души мюслумани *Иванъ* изповѣда и заяви, че е взелъ дѣйствително отъ мене 230 гроша, но сръщу тази сума ми е броилъ на нѣколко пжти 195 гроша, та остава да ми дава 35 гроша. Азъ, като чухъ, че отвѣтникътъ отказва да ми дължи цѣлата сума, поискахъ отъ него да прѣдстави доказателства, съ които да докаже своя истински дългъ.

За свидѣтели бѣха посочени отъ него *Мехмедъ Спахия*, синъ на *Рамаданъ Спахия* отъ селото *Стобъ*, Дупнишка каза, и *Мехмедъ Абдуллаховъ* отъ с. *Пороминъ*, Дупнишка каза. Тѣзи двама свидѣтели се явиха тогава прѣдъ сжда и по шериатски редъ за свидѣтелствуваха и казаха, тъй-като ние знаемъ и помнимъ, какъ прѣди 9 мѣсеца ищецътъ *Ел-Хаджи Люсеинъ* прѣгледа смѣт-

ката си съ отвѣтника *Ивана* по заема за 230 гроша. Но той заяви, че срѣщу тая сума е броилъ на нѣколко лѣти сумата 195 гроша и остава да му дължи още 35 гроша. Друга никаква сума, нито едно акче не дължи на *Ел-Хаджи Хюсеина*, който и призна това обстоятелство. По тоя въпросъ ние тъй знаемъ и тъй можемъ да свидѣлствуваме.“

Сѣддията *Беширъ Ефенди*, слѣдъ като направи нужното разслѣдване за достовѣрността на свидѣтелитѣ и на тѣхнитѣ показания, уважи тѣзи свидѣтелски показания, и възъ основа на тѣхъ осѣди отвѣтника *Иванъ* да брой на *Ел-Хаджи Хюсеина* само 35 гроша. За тази цѣль сѣддията издаде нужното рѣшение за 35 гроша, сума, която по сѣдебенъ редъ бѣ събрана отъ отвѣтника и прѣдана на *Ел-Хаджи Хюсеина*. А що се касаеше за иска отъ 195 гроша, за която сума *Ел-Хаджи Хюсеинъ* претендираше, то сѣддията, речениятъ *Беширъ Ефенди*, отхвърли тая частъ на искътъ, като недоказана и неоснователна. Понеже поменатигѣ свидѣтели *Мехмедъ спяхия* и *Мехмедъ Абдуллаховъ* не били дали своитѣ показания подъ клетва, както това се научи ищецътъ, послѣдниятъ иска сега и ходатайствува прѣдъ сѣда да отхвърли показанията на тѣзи двама свидѣтели, като незаконно дадени, а да повика нови свидѣтели, именно *Шабанъ Беше* и *Мехмедъ Челеби*, жители на градъ *Джумая*.

Сѣддтъ обаче не рачи да уважи искането на ищеца *Ел-Хаджи Хюсеина*, да разгледа повторно въпроса за 195 гроша, а рѣши и постанови така: „искътъ отъ 195 гроша на ищеца *Ел-Хаджи Хюсеина* се отхвърля, като неоснователенъ, понеже таквъ искъ, еднѣжъ разрѣшенъ въ полза на отвѣтника, повторно не може да се разгледа отъ сѣщия сѣдъ, съгласно съ свещената фетва и съ височайшия царски ферманъ — актове, които се прѣдставиха отъ страна на ищеца. Заведеното отъ ищеца дѣло за 195 гроша се отхвърля окончателно.

По желанието на странитѣ, сѣдтъ написа и издаде тоя сѣдебенъ актъ днесъ, 22 Джемази-юл-евель 1138 г. егира (14 Януарий 1726 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: *Ел-Хаджи Шахинъ ага* Заде; *Челеби Хюсеинъ ага*; *Ибрахимъ займъ ага*; *Сердаръ Исмаилъ ага* бенъ *Ахмедъ ага*; *Сюлейманъ ага* бенъ *Хадъръ ага*; *Ибрахимъ Челеби* бенъ *Мехмедъ*; *Али деде* *Сер-Мухзуръ*; *Ахмедъ Мехмедовъ* и др.

Бѣлѣжка I. На гърба стои писано: смирениятъ *Мехмедъ*, кадия на Дупнишката каза, удостовѣрява, че тоя сѣдебенъ актъ е издаденъ възъ основа на шерията.

(М. П.) Мехмедъ.

Бѣлѣжка II. Видѣхъ и удостовѣрявамъ, че тоя худжетъ е издаденъ съгласно съ свещения шериятъ. Смирени кадия на Самоковската каза:

(М. П. Мехмедъ,

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Абдуррахманъ.
(М. П.) Абдуррахманъ.

2 Мухаремъ 1471 г. — 4 Юний 1733 г.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната. —

Законни наслѣдници на починалия по-прѣди еврейнъ *Шабанко*, който бѣ жителъ на махалата *Карга-синанъ* въ градъ *Дупница*, сж законната му съпруга *Сара Аврамова* и пълнолѣтнитѣ му синове *Бесаминъ* и *Мойсей*. Тѣзи трима наслѣдници отъ своя страна опълномоцили за свой пълномощникъ еврейна *Самуилъ*, за да изповѣда продаѣнта на долуизложения имотъ и да снабди покупателитѣ съ крѣпостенъ худжетъ. Пълномощното е завѣрено по сждебно-шериятски редъ и удостоверено съ показанята на лично познатитѣ въ сжда свидѣтели, *Мусса Ефенди бенъ Мехмедъ* и *Уста Мехмедъ Челеби бенъ Абдуллахъ*. Поменатиятъ *Самуилъ*, въ качеството си на пълномощникъ, се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ и въ присжтствието на носителитѣ на настоящия актъ, именно монаситѣ: *Мелетий*, *Доситей*, *Григорий*, *Мина* и *Мойсей*, — изповѣда и каза слѣдното:

„До сключването на настоящия актъ горѣпоменатитѣ ми довѣрители притежаватъ по наслѣдство една кжца. Тази кжца лежи въ речената махала *Карга-синанъ* и състои на долния катъ отъ една стая, една кухня и единъ зимникъ; покрита е съ керамиди, съ половина дворъ, отъ къмъ лѣвата страна на портата дори до края на тая порта сж посадени вжтрѣ плодови и неплодови дървета. Съсѣдни на тази клонеща да се срути кжца сж: отъ една страна — кжщата на реченитѣ купувачи, отъ друга — кжщата на продавачитѣ, отъ третя — ридъ, а отъ четвърта — общиятъ пжтъ.

„Припадащитѣ се части на моитѣ довѣрители отъ тая кжца, която бѣ раздѣлена, днесъ съ дѣйствителна продажба, приета и отъ двѣтѣ страни и лишена отъ умисълъ за измама срѣщу 60 гроша-левове, споредъ текущия курсъ на монетитѣ, ги продадохъ и отсжпихъ на реченитѣ монаси. Послѣднитѣ, слѣдъ като купиха и завладѣха тѣзи части, съ всичкитѣ имъ права и принадлежности, ми броиха напълно сумата отъ 60 гроша-левове, която и получихъ. За напрѣдъ горѣозначената кжца, съ описанитѣ по-горѣ прѣдѣли и съсѣди, става пълна собственостъ на реченитѣ монаси-купци, които иматъ право да я притежаватъ както си щатъ, по своя воля.“

Сждътъ прие самопризнанието на пълномощника *Самуила*, утвърди продажбата и за станалото, по желанието на странитѣ,

написа и издаде тоя сждебенъ худжетъ днесъ, 2-ри день отъ мѣсець Мухаремъ 1146 г. овъ егира (4 Юний 1733 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: Имамъ Ибрахимъ Челеби; Мухзуръ Ибрахимъ Беше, Свещеникъ Мишо, Мишо Куюмджи, Аврамъ Яковъ, Аврамъ Харонъ и др.

17.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ стъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ахмедъ Мустафа,
(М. П.) Ахмедъ Мустафа.

28 Шабанъ 1147 г. (10 Януарий 1735 год.)

Да се напише и издаде настоящиятъ сждебенъ актъ, причината е слѣдната. —

Семерджията Янкулъ, който живѣе въ града Дупница, въ „*Вароша*“, е опълномошилъ за свой пълномощникъ *Мустафа Ефенди Мехмедовъ*, за да издаде такриръ (изповѣдь) прѣдъ сжда по долу-изложената продажба. Пълномощното на речения *Янкулъ* се удостовери по сждебенъ редъ съ показанията на извѣстнитѣ свидѣтели, *Халилъ Алиевъ* и *Ибрахимъ Алиевъ*. Ето защо това пълномощно, като законно, се прие и уважи отъ сжда. *Мустафа Ефенди* слѣдъ това се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ и въ присжтствието на *Абди Челеби Ел-Хаджи Алиевъ*, въ качеството си на пълномощникъ, изповѣда и каза слѣдното:

„Довѣрителтъ ми *Семерджи Янкулъ*, до деня на издаване настоящия актъ, е билъ законенъ стопанинъ на едно лозе отъ около единъ увратъ и една лѣха, което (лозе) се намира въ мѣстността, наречена *Лозята*. Съсѣди на това лозе сж били: отъ една страна лозето на *Кръстана*, отъ друга лозето на *Варадина*, а пъкъ отъ двѣтъ страни обществениятъ пжтъ. Това лозе, съ всичкитѣ му права и принадлежности, съ дѣйствиелна законна продажба, която бѣ приета и отъ двѣтъ страни и лишена отъ умисль за измама, за 8 (осемъ) гроша-левове продадохъ на *Абди Челеби*. Понеже послѣдниятъ купи и завладѣ по законенъ начинъ това лозе и понеже ми брои напълно стойността отъ 8 гроша, — то заявявамъ, че за напредъ въпросното лозе става законна собственостъ на *Абди Челеби* и може да го владѣе и да се разпорежда съ него както си ще“.

Сждтъ уважи това заявление, потвърди продажбата и за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сждебенъ актъ днесъ, 28 день отъ мѣсець Шабанъ 1147 г. отъ егира (10 Януарий 1735 год. р. Хр.)

Свидѣтели: Хюсеинъ Челеби Ел-Хаджи Ибрахимовъ; Ахмедъ Челеби Кюркчи; Салихъ Челеби-Налбантъ; Али Челеби-Татаръ; Хаджи Ибрахимъ-Налбантъ; Ел-Хаджи Мехмедъ Булиевъ; Ахмедъ Челеби Қияри; Халилъ Челеби Бояджи; Халилъ Мехмедъ и пр.

18.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Мехмедъ.
(М. П.) Мехмедъ.

6 Шеваль 1148 год. (8 Февруарий 1736 г.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната. —

Жителитѣ отъ града Дупница, а именно: *Ел-Хаджи Мустафа, Ел-Хаджи Хасановъ, Мехмедъ Халифе Исмаилъ Ходжовъ, Никола Майтапчи, Мумбарко, Бошко Бобошевски, Иванъ Сърбинъ, Стоянъ Механджи, Кръсто Кюмюрджи и Паунъ Сърбинъ*, се явиха прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѣдъ и всѣки единъ изповѣда и каза слѣдното:

„*Стоянъ Владиславовъ* отъ село *Рила*, Дупнишка каза се помина прѣди нѣколко деня. Неговиятъ движимъ и недвижимъ имотъ, достатъченъ да покрие неговитѣ дългове, се описа по шериятски редъ въ единъ надлежно подписанъ тефтеръ. Ние, като кредитори на покойния *Стоянъ*, молимъ сѣда да продаде на публиченъ търгъ всички негови движими и недвижими имоти, а получената сума да се раздѣли помежду ни, съразмѣрно съ исканията на всѣкиго“.

Сѣдътъ, възъ основа на това заявление на кредиторитѣ, обяви публична продажъ на всички движими и недвижими имоти на покойния *Стоянъ*, лежащи въ землището на село *Рила*.

Въ послѣдния денъ на търга явиха се много купувачи и наддавачи. Най-голѣма цѣна наддаде за всѣки прѣдметъ християнската *Гюрга*, която бѣ законна съпруга на покойния *Стоянъ*. На речената *Гюрга* се продадоха и възложиха слѣднитѣ имоти:

1. Една кѣща, покрита съ керамиди, лежаща въ село *Рила*, на която съсѣдитѣ сѣ извѣстни, — продаде се за 720 акчета.
2. Четире черги ѣ се възложиха за 120 акчета.
3. Единъ малкъ бакъренъ котелъ за 100 акчета.
4. Единъ мѣденъ котелъ съ тежина 3 оки за 360 акчета.
5. Единъ срѣденъ мѣденъ котелъ за 100 акчета.
6. Едно малко мѣдно тенджеро за 50 акчета.
7. Една малка мѣдна тепсия за 50 акчета.

8. Една срѣдна каца за 80 акчета.
9. Единъ локолъ(?) за 15 акчета.
10. Една желѣзна маша, една лопата и единъ саджакъ за 60 акчета.
11. Една малка брадва за 15 акчета.
12. Единъ копачъ и единъ търнокопъ за 30 акчета.
13. Една бѣклица за вино за 15 акчета.
14. 3 човала за 30 акчета.
15. 2 малки пиростии за 12 акчета.
16. Единъ връшникъ (*сачъ*) за 20 акчета.
17. Едно теле за 50 акчета.
18. Единъ старъ волъ за 360 акчета.
19. Една дървена софра за 6 акчета.
20. Единъ овенъ за 120 акчета.
21. 2 крѣбли (*футии*) за 20 акчета.
22. Едно бурило (*буре*) за 20 акчета.
23. Единъ тезгяхъ и единъ чекръкъ за 30 акчета.
24. Една малка желѣзна тавá за 15 акчета.
25. Едно лозе отъ 3 уврата за 3600 акчета.

Стойността на всички продадени имоти възлиза на сума 5943 акчета. Тази сума се получи отъ наддавачката Гюрга напълно, защото другъ наддавачъ съ по-голъма сума не се яви. Поменатата Гюрга взе и завладѣ всичкитѣ тия имоти и брой на сжда сумата 5943 акчета. Сждътъ разпрѣдѣли тази сума и раздаде на кредиторитѣ на покойния *Стоянъ* и за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сждебенъ худжетъ днесъ, 6 день отъ мѣсець Шеваль 1248 год. отъ егира (8 Февруарий 1736 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: Ибрахимъ ефенди Османовъ, Хюсеинъ ага Шахиновъ, Ахмедъ ага кедходаери, Ахмедъ Шахиновъ, Юсуфъ Шабановъ, Ел-Хаджи Мустафа и др.

Забѣлъжка. На първата страница като допълнение стои написано: „Удостоверявамъ, че настоящиятъ худжетъ по сщество и по форма отговаря на шериата и закона. Смирениятъ кадия на Дупнишката каза: Саллихъ Мусса,

(М. П.) Саллихъ Мусса.

ХУДЖЕТЪ

29 Мухаремъ 1161 г. — 19 Януарий 1748 г.

Монастирътъ *Св. Иванъ* лежи въ планината *Рила*, Дупнишка каза, Румелийски вилаетъ. Речената планина е завѣщана на вакъфа отъ покойния *Гази Мустафа паша*, чиито останки сж погребани въ градъ *Гейбусъ*, *Мала-Азия*.

Границитѣ и пограничитѣ мѣстности на тоя монастиръ сж доста сложни и размѣсени. Мютевелията на тоя вакъфъ *Ел-хаджи Мустафа*, чрѣзъ бирника-писаръ *Сюлейманъ ага бенъ Халилъ* и чрѣзъ писаря си *Сеидъ Ел-хаджи Али Ефенди*, е докладвалъ съ особенъ рапортъ до своя началникъ-министъръ на сжия вакъфъ *Беширъ Ага*, носящъ титула *Дар-ул-сеадет-агаси*, за положението на пограничния монастирски въпросъ. *Беширъ ага* съ едно сждебно рѣшение увѣдомилъ императорския диванъ, отъ дѣто по тоя въпросъ, за разрѣшението му, билъ издѣйствуванъ единъ височайши царски ферманъ.

Мѣстниятъ сждебно-шериятски съвѣтъ, възъ основа на тоя височайши ферманъ, е делегиралъ отъ своя страна съ сждебни права *Мевля Абдулахъ ефенди* да отиде на самото мѣсто и по сждебенъ редъ да опрѣдѣли и точно да означи границитѣ на имуществата на речения монастиръ. Делегираниятъ сждия *Абдуллахъ ефенди*, придруженъ отъ горѣпоменатитѣ чиновници на свещения вакъфъ, пристигналъ на опрѣдѣленото мѣсто, дѣто въ присѣтствието на мюсулманитѣ и християнитѣ, чиито имена сж написани отдолу подъ тоя актъ, е открилъ врѣмененъ и публиченъ сждебно-шериятски съвѣтъ, който започналъ да функционира. Тоя сждебенъ съвѣтъ, при започване описътъ на границитѣ на речения монастиръ, е наченалъ отъ мѣстността *Елешиница*. Отъ тамъ границата върви прѣзъ мѣстността, наречена *Ешек-бурни*, отъ тамъ върви право по билото и стига до мѣстността, наречена *Лорешния*. Слѣдъ туй границата се извиа и стига до кладенеца, нареченъ *Горния изворъ*, а отъ тамъ линията върви паралелно по билото до мѣстността, наречена *Дибек-таши*. Отъ тамъ границата върви паралелно съ пѣтя и стига до мѣстността, наречена *Карабунаръ*, отъ дѣто тя, вървейки все по пѣтя, минава прѣзъ срѣдата *Мермеръ-таши* и стига до мѣстността, наречена *Кръстопѣтъ (йолъ-гечиди)*. Границата отъ тамъ върви и стига до мѣстността, наречена *Баталъ-йолъ*, а отъ тамъ, вървейки направо по билото, пристига до мѣстността, наречена *Червена земя (кжзълъ-топракъ)*. Границата отъ тая мѣстность вървейки все по билото, стига до мѣстността, наречена *Алтѣнъ-градъ*; а отъ тамъ линията, като върви все по билото, стига до *Новата черква*, отъ дѣто пристига до така наречения *Другия дибекъ-*

ташъ. Границата слѣдъ това се възкачва право нагорѣ и като върви все по билото на рида, стига до мѣстността, наречена *Попова шапка*, а отъ тамъ границата слиза право надолу и допира до другия изворъ, нареченъ *Кайнакъ-суя*. Отъ това мѣсто границата взима наклонна посока и стига до мѣстността, наречена *Стрижалище (Кжркънъ)*, а отъ тамъ линията, като върви все по билото на рида, стига до така наречената мѣстность *Камънитъ на третъ братя*. Слѣдъ туй границата, вървейки все по билото, се възкачва право нагорѣ и стига до мѣстността, наречена *Горниятъ носъ (Ююкари-бурунъ)*, а отъ тамъ линията върви по билото, слиза право надолу и допира до мѣстността, именуема *Грамадище*. Отъ тамъ границата минава за мѣстността, наречена *Рибнитъ езера*, отъ дѣто тя се възкачва нагорѣ и стига до мѣстността, наречена *Чемберлия*, отъ дѣто се спуща надолу и допира линията до другия така нареченъ *Изворенъ кладенецъ*. Отъ тамъ границата, вървейки по течението на водата, стига до мѣстността, наречена *Градище*. Слѣдъ това, линията минава по течението на водата и допира до мѣстността, наречена *Владикина ливада*, а отъ послѣ линията слиза право надолу и стига до мѣстността, наречена *Караферийска ливада*. Границата отъ тамъ възлиза право на нагорѣ, стига до мѣстността, именуема *Бачище*, върви право по билото, стига до *Крива-бара* и достига до мѣстността, наречена *Тъснище*. Отъ тамъ границата върви паралелно по билото на рида, минава до мѣстността *Орловия камъкъ*, слиза на надолу, допира до хендека, нареченъ *Шереметь-хендегине*, отъ дѣто границата слиза право на надолу и свършва пакъ до мѣстността *Елешница*, отъ дѣто първоначално бѣ започнато.

Делегираниятъ сѣдия, възъ основа на показанията на присѣжествуещитъ хора, които като свидѣтели се изпитаха, състави и написа на самото мѣсто сѣдебенъ протоколъ, въ който описа горѣизложенитъ граници на имотитъ на Рилския манастиръ. Подиръ това сѣдията се върна въ града, яви се прѣдъ съвѣта на мѣстния шериатски сѣдъ и докладва всичко, което той е извършилъ.

Отъ доклада и отъ прочитането на съставения протоколъ се установява, че опрѣдѣленитъ граници на горѣозначенитъ манастирски гори и ереци, влизатъ въ границитъ като привилегировани на речения Рилски манастиръ.

Сѣдътъ, възъ основа на тоя докладъ, признава опрѣдѣленитъ по-горѣ мѣстности за дѣйствителни граници на имотитъ на Рилския манастиръ. За станалото, по желанието на странитъ, се написа и издаде тоя сѣдебно шериатски худжетъ. Днесъ 29 Мухаремъ 1161 г. отъ егира (19 Януарий 1748 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: Хюсеинъ бенъ Хадъръ отъ Узунджиево; Юрукъ Али бенъ Абрахимъ отъ градъ Дойранъ; Ибрахимъ Баши бенъ Айласъ отъ Джумая; Олимпий Петровъ отъ село Рида;

Недѣлко Бѣлевъ отъ село Смочево; Георги Аврамовъ отъ село Рила; Петко Коцевъ Капарътъ отъ село Рила; ксхаята Георги Бѣлевъ отъ Дойранъ; Миланъ Бѣлевъ отъ градъ Солунъ; Бѣльо Марковъ отъ Дупница; Стойко Ивановъ отъ Дойранъ; Герги Стойковъ; Митре Янковъ отъ Дойранъ; Йорданъ Илиевъ отъ Дойранъ; Младжо Митревъ отъ Знеполь (Трънъ)

Вѣрно съ първообразното:

Провѣрихъ и удостовѣрихъ азъ, смирениятъ *Ес-Саидъ Ахмедъ Назифъ*, кадия на Самоковската каза.

(М. П.) *Ес-Саидъ Ахмедъ Назифъ*.

Забѣлъжка.

№ 7.

Да се вземе мито два гроша.

Означеното мито отъ два гроша се получи въ касата на сжда.

(М. П.) *Сждебенъ съзътъ на Самоковската каза.*

20.

СЖДЕБЕНЪ АКТЪ.

3 Шабанъ 1163 г. (26 Юний 1750 г.)

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната. --

Извѣстниятъ манастиръ, нареченъ по име *Свѣтовица* или *Стоица*, лежи въ Дупнишката каза, *Рила планина*, която като вакѣфъ е завѣщана отъ *Гази Мустафа паша*, на когото тлѣнитѣ останки сж погребани въ града *Гейбусъ*. Монаситѣ отъ тоя манастиръ се явиха прѣдъ шериятския сждъ и съ сълзи на очи изложиха своето плачевно положение, като казаха:

„Отъ деня, когато страната ни е била завоювана отъ исляма, нашиятъ манастиръ е служилъ за черковно религиозенъ домъ, въ който извършвахме своитѣ религиозни и безвѣрни обреди. Но тоя нашъ манастиръ въ по-голѣмата си часть не е билъ поправенъ, нито черквата, нито сградитѣ на манастиря, въ които ние обитавахме. Една часть отъ тѣзи обитаеми сгради, въ които се приемаха и гости богомолци и въ които ние, като земледѣлци и овчари, живѣхме, бидѣ изгорена и почти се срути. Прѣди петъ (5) години отъ днесъ, отъ страна на шерията и отъ страна на мютевелията

на вакѣфа се разрѣши и ни се позволи съ височайша заповѣдь, да поправимъ разрушенитѣ сгради на монастыря, като го направимъ въ онова положение, въ което се намиралъ и по-прѣди. Обаче, противъ царската воля и противъ шериата, нѣкои правителствени чиновници си позволяватъ и на сила ни заставятъ да не поправяме разваленитѣ и изгоренитѣ сгради. Тѣзи зулумчяри отъ категорията на *ехли-урф-тайфаси* не само искатъ да видятъ окончателно разоренъ нашия религиозенъ домъ, дѣто си изпълняваме своитѣ религиозни обреди, но и още съ своитѣ постоянни груби дѣйствия нито една минута не ни оставятъ на спокойствие. Поради тѣзи насилия ние, всички монаси отъ монастыря, сме принудени да се разпрѣснемъ на горѣ на долу и да се разоримъ материално окончателно. Нашитѣ загуби сж огромни, но не по-малки сж и загубитѣ на свещения вакѣфъ.“

Кадията отъ мѣстния шериатски сждъ уважи молбата на монастырскитѣ монаси, санкционира я, защото отговаряше на истината и за тази цѣль издаде надлежното сждебно рѣшение. Споредъ това рѣшение тѣжителитѣ монаси иматъ право, възъ основа на шериата, да имъ се издаде височайши царски ферманъ, по силата на който да се запрѣтятъ отъ една страна насилията на разни чиновници върху реченитѣ монаси, а отъ друга да се допусне справедливото разрѣшение за поправкитѣ на изгоренитѣ и развалени монастырски сгради. Това рѣшение, което го издава смирениятъ кадил на страната, съ рапортъ го прѣдставя прѣдъ високитѣ стѣпи на Ваше Императорско Величество. Заповѣдь и повеление зависятъ отъ васъ.

3 день отъ мѣсець Шабанъ 1163 год. егира (26 Юний 1750 г. Р. Хр.)

Подп: Кадия на Дупнишката каза:
Муртеза.

(М. П.) *Муртеза.*

21.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Муртеза.

(М. П.) Муртеза.

27 Шабанъ 1163 г. — 21 Юлий 1750 г.

Отъ страна на Дупнишкия шериатски сждъ се делегира като сждия *Мевляне Саллихъ Ефенди бенъ Муса Ефенди*, за да разрѣши и проучи процеса на самото мѣсто по долу-изложения

прѣдметъ. Поненатиятъ сѣдия, заедно съ мюсулманитѣ, чийто имена сѣ написани отдолу подъ акта, се явиха и излѣзоха на пасбището, наречено *Чаушица-Яйлъги*, лежаще въ Дупнишка каза въ планина *Рила*, която е завѣщана отъ покойния *Гаази Мустафа паша*, погребанъ въ градъ *Гейбусъ*, за поддържане съграденитѣ отъ него богоугодни заведения: джамия, медресе и имаретъ. Делегираниятъ сѣдия, щомъ пристигна на самата мѣстность, веднага на самото пасбище образува врѣмененъ сѣдъ и откри публично сѣдебно заседание. Прѣдъ тоя сѣдъ се яви *Мустафа ага*, който прѣдставяваше като пълномощникъ баща си *Ибрахимъ ага бенъ Мустафа ага*, заиминъ на с. *Рила*, и който е носителъ на настоящия актъ. Пълномощното като валидно се уважи и прие въ сѣда, защото то бѣ удостоверено по шериятски редъ съ показаніята на достовѣрнитѣ свидѣтели, *Али ага бенъ Хюсеинъ ага* и *Али Спахия бенъ Халилъ ага*. Слѣдъ това речениятъ Мустафа ага, въ присѣдствието на монаситѣ отъ Рилския монастиръ, нареченъ *Свѣтовица*, а именно отцитѣ: *Мойсей Михайловъ*, *Генадий Янкуловъ*, *Мелетий Ивановъ*, *Серги Петровъ*, *Иларионъ Стояновъ*, *Антимъ Андреевъ*, *Яковъ Павловъ*, *Арсений Дочовъ*, *Ромулъ Кръстевъ* и др. монаси, — изповѣда и, като пълномощникъ на баща си, каза слѣдното: „Гората и пасбището, наречени *Чаушица Яйлъги*, ги владѣемъ още отъ 1106 год. егира (1694 г. Р. Хр.), дори и до сега. Границитѣ на тая гора-пасбище сѣ: линията започва отъ р. *Илийна* и върви до мѣстността *Градището*; оттамъ тя се извива право на горѣ, минава прѣзъ дерето на *Кръстовъ долъ* и стига до мѣстността, наречена *Акчамъ* (*бѣли чамъ*). Оттамъ границата се изкачва на горѣ и стига до мѣстността, наречена *Доруга*, която се намира въ пригрѣдкитѣ на монастиря. Оттамъ тя върви на горѣ, стига до билото (сърта), върви по него и стига до върха на рупата. Сетнѣ границата се спуща право на долу и по билото стига до *Старата мандра*, която спада откъмъ посоката на монастиря. Оттамъ границата минава паралелно съ гората (ормана) и достига да бѣлѣжития камъкъ *Кжзълъ-ташъ* („Козьолъ ташъ“). Оттамъ пакъ паралелно съ гората границата стига до заледеното езеро, наречено „Бузли-Гьолъ“; оттамъ линията върви по рѣката. възвива малко на горѣ и пристига до върха на „Юртлука“. Слѣдъ това границата върви до мѣстността, наречена *Доруга*. Оттамъ границата върви по билото, спуща се надолу и стига до мѣстността, називаема *Кръстова лѣка*. А оттамъ границата достига и свършва пакъ до сѣщата рѣка *Илийна*.

Тази гора съ горѣ-обозначенитѣ прѣдѣли ние я владѣемъ безспорно повече отъ 60 години, безъ да имало нѣкой да ни прѣпятствува. Но сега поменатитѣ монаси отъ Рилския монастиръ не само ни забраняватъ да я владѣемъ, но и още произволно и съ насилие завладѣли два егрека, наречени *Токлу-егреклери*, съ омисль да ги присвоятъ окончателно. Затова моля сѣда,

да заповѣда на реченитѣ монаси да се махнатъ отъ тѣзи наши мѣста и да ни ги оставатъ.

Отвѣтниците въ отговора си възразиха и казаха слѣдното: „Твърдението на пълномощника на ищеца не е вѣрно; ние не признаваме, че сме присвоили чужда гора и пасбище“. Повѣреникътъ на ищецътъ, за да подкрѣпи искътъ си, прѣдстави като свидѣтели благородни мюсулмани, които да покажатъ истината по дѣлото. Тѣзи свидѣтели сж слѣднитѣ: Мехмедъ бенъ Мустафа Кетхода, жителъ отъ Дойранската каза, Османъ бенъ Али Кетхода; Мехмедъ бенъ Вели; Хюсеинъ и Хасанъ Мехмедови отъ селото Пороминоу, Мито Стояновъ, Иванъ Кумовъ Мавродиевъ, Кочо Ивановъ кехаята, Василъ Павловъ, жители отъ село *Рила*. Всички тия посочени лица, като свидѣтели се разпитаха отъ отъ сжда и показаха слѣдното:

„Дѣйствиелно ние знаемъ, че границата на горѣ-обозначената гора, наречена *Чаушица Яйлъгй*, започва отъ р. Илийна, върви до *Градището*, а оттамъ на нагорѣ минава прѣзъ рѣката на *Кръстовия-долъ* и стига до *Бѣлия камъ*. Слѣдъ това границата върви право на горѣ, стига до *Доруга*, лежаща откъмъ монастыря; тя оттамъ върви пакъ на горѣ, върви направо по билото и пристига до върха на *Рупата*. Границата отъ *Рупата* се спуца на долу и се спира до *Старата мандра*, която лежи откъмъ монастыря. Послѣ границата върви редомъ съ гората и стига до камъка, нареченъ *Къзълъ-ташъ*. Отъ тоя послѣдния камъкъ линията върви паралелно съ гората и стига до *Бузли гъолъ*, отгдѣто тя върви и се качва право на горѣ до върха на *Юртлука*. Оттамъ тя върви до *Доруга*; а оттамъ право по билото границата върви и стига до *Кръстова лъка*, отгдѣто тя се свършва пакъ до *Илийна рѣка*. Ние знаемъ и твърдимъ, че тая гора *Чаушица* отъ 40—50 години насамъ я владѣе и притежава *Ибрахимъ ага*, заиминъ на с. *Рила*. По тоя въпросъ толкова знаемъ, и тѣй можемъ да свидѣтелствуваме.“

Сждътъ, слѣдъ като направи съгласно съ шерията нужната провѣрка за достовѣрността и самоличността на поменатитѣ свидѣтели, уважи тѣхнитѣ показания за валидни и, въз основа на тѣхъ, рѣши и постанови тѣй. Поменатата гора съ горѣ-обозначенитѣ прѣдѣли за напрѣдъ се признава за притежание на *Ибрахимъ Ага*, който може да я владѣе както си ще. А на отвѣтниците-монаси се забранява да се мѣсятъ въ владѣнието на тази гора и съ това процесътъ се прѣкрятъ. Делегираниятъ сжда, слѣдъ като изпълни тази мисия, се върна въ градския шериятски сждъ, дѣто устно доложи прѣдъ свѣта всичко каквото той е видѣлъ, извършилъ и рѣшилъ.

Сждътъ, въз основа на това, за станалото по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сждебно-шериятски худжетъ днесъ, 27 день отъ мѣсець *Шабанъ* 1163 г. егира, (21 Юлий 1750 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Имамъ Сали Ефенди, Ахмедъ Язѣджи, Али бенъ Хюсеинъ ага, Али Спахи бенъ Халилъ, Ел-шеихъ Мехмедъ, Ибрахимъ Беше бенъ Кара — Белля, Абди Бенъ Абдуллаховъ, Сейбанъ Юсуфъ и др.

22.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Юсуфъ.
(М. П.) Юсуфъ.

7 Сеферъ 1165 г. (15 Декемврий 1751 г.)

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина. —

Монаситъ-калугери, които живѣятъ въ чифлика на монастиря въ Рилската гора, Дупнишка каза, се явиха прѣдъ сждѣта на Дупнишкия сждъ и всѣки единъ по отдѣлно изповѣда и каза слѣдното:

„*Стоянъ Митревъ*, жителъ отъ село *Рила*, прѣди единъ день отъ днесъ се връщаль съ своитѣ кола за насамъ. По пѣтя той стигналь до мѣстността, називаема *Касикъ-Ташъ*, миналь и слѣзналь отъ *яйлъка* (гората) въ Рилската планина и тамъ внезапно му дошла болестъта *Сари-маразъ* (епилепсия), отъ която той страдалъ, изгубиль съзнание и безъ да знае хвърлиль се отъ камъка надолу и се самоубиль. Поради това молимъ сжда да делегира нѣкой членъ отъ сждѣта си, за да отиде на самото мѣсто и да направи огледъ върху трупа на самоубития.“

Сждѣтъ делегира отъ своя страна *Толла-Алия* да отиде на мѣстността, дѣто е станало самоубийството и да направи нужния огледъ на мъртвото тѣло на самоубития. Членътъ-сждия пристигна на опрѣдѣленото мѣсто, откри, споредъ шериата, импровизиранъ сждъ, прѣдъ който се явиха братътъ на самоубития — *Иванъ* и сестритѣ му *Иовка* и *Маргита*. Послѣднитѣ ополномошиха отъ своя страна *Хаджи Ивана*, който да ги прѣдставява прѣдъ тоя сждъ. Пълномощникътъ *Хаджи Иванъ*, както и братътъ на самоубития — *Иванъ* се явиха прѣдъ сжда и изповѣдаха слѣдното:

Самоубитиятъ *Стоянъ* прѣзъ живота си дѣйствително страдале отъ болестъта *Сари-маразъ*. При идването си за насамъ той билъ хванатъ отъ тази болестъ, изгубиль съзнание, падналь и умрѣль. При това ние заявяваме прѣдъ сжда, че не искаме и не търсимъ никакво *право за кръвнина, дели-диетъ*, отъ монаситѣ на монастирския чифликъ; че ние не завѣждаме никакъвъ граждански процесъ за *кръвно право* противъ монаситѣ отъ Рилския манастиръ“.

Сждията *Молла-Али*, слѣдъ като състави нужния протоколъ, по тоя прѣдметъ, се върна отъ сждебната си делегация и се яви лично прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ, прѣдъ който изповѣда и доложи подробно за всичко, което той бѣ извършилъ.

Сждътъ, слѣдъ като излуша делегата си, за станалото и по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сждебенъ актъ.

7 Саферъ 1165 год. отъ егира (15 Декември 1751 г. Р. Хр.)

Свидѣтели: Ибрахимъ ага, заиминъ на селото Рила; Ахмедъ Язъджи Хюсеиновъ; Мустафа ага, заиминъ на селото Рила; Мустафа Мюхзуръ Беше; Османъ Беше Мюзуръ и др.

23

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ес-Саидъ Мехмедъ Шейхъ.

(М. П.) Ес-Саидъ Мехмедъ Шейхъ,

2 Джемази-юл-ахъръ 1166 г. (25 Мартъ 1753 г.)

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Наслѣдници на починалия прѣди 18 години израилтянинъ *Самуилъ Мошевъ*, който живѣ въ гр. *Дупница*, махала *Джамитикъ*, сж: неговата законна съпруга *Сара Аврамова*, синоветъ му *Мисаилъ*, *Моисъ* и *Юда*, и дъщеригъ му *Янтула* и *Мариямъ*. Съгласно съ закона за наслѣдството, останалото отъ него наслѣдство се раздѣля на 64 части, отъ които: на съпругата му *Сара* се припадатъ 8 части, на синоветъ му по 14 части и на дъщеригъ му по 7 части.

Слѣдъ като въпросътъ за раздѣлата на това наслѣдство билъ рѣшенъ по сждебенъ редъ, прѣдъ сжда се явиха *Юда* и *Мисаилъ*, като пълномощникъ на сестра си *Янтула*, за да издадатъ такриръ и худжетъ, по случай, станалата продажба, за която се разправя по-долу. Валидността на пълномощното и самоличността на *Янтула* се удостовериша отъ израилтянитѣ *Яко Мачолзвъ* и *Давидъ Конортовъ*, жители отъ градъ *Дупница*.

Въ сжда прѣдъ носителигъ на настоящия актъ Рилскитѣ монаси — *Сарбони Марковъ*, *Раманъ Пейовъ*, *Несторъ Ивановъ* и *Сава Николовъ*, за които е установено, че сж взели въ свое владѣние описаната по долу кжца, — *Юда* отъ свое име и *Мисаилъ* отъ името на сестра си *Янтула*, изповѣдаха и заявиха слѣдното:

„Нашата кжца се намира въ гр. *Дупница*, махала *Карга-Синанъ*, до сжсѣди: *Шалигановия* синъ и тѣзи рилски монаси; отъ една страна тя допираше до ридътъ, а отъ друга до обществения пжтъ. Кжцата бѣ на два ката; въ горния катъ имаше една

стая и салонъ, въ долния — двѣ стаи, кухня и антре; въ двора на кжщата имаше градина и кладенецъ съ вода за пиене. Тая кжща бѣше собственостъ на покойния ни баща *Самуилъ*, който я владѣеше до послѣдния си часъ. Слѣдъ смъртѣта му споредъ закона за наслѣдството тя се разпрѣдѣли между менъ, *Янтула* и другитѣ наслѣдници. Азъ и *Янтула* бѣхме тогава малолѣтни. та по-старитѣ ни братя, безъ да ни питатъ, по своя воля, продадоха кжщата на тѣзи тукъ рилски монаси. Когато обаче ние достигнахме пълнолѣтие, възбудихме дѣло противъ мочаситѣ, като изисквахме да ни се възвърне припадающиятъ се дѣлъ отъ кжщата. Сждътъ уважи нашия искъ и опрѣдѣли — монаситѣ да ни възвѣрнатъ дѣлътъ отъ кжщата, която сега е срутена, както и да ни заплатятъ наемната стойностъ за него за отъ толкова години насамъ. Монаситѣ отъ своя страна изразиха желание да купятъ нашия дѣлъ. Тогава ние склонихме да имъ го продадемъ съ дѣйствителна законна продажба за 25 гроша — сума, която тѣ ни броиха и ние получихме напълно. Относително наемната стойностъ, която ни се пада, ние се спогодихме съ тѣхъ, като имъ я отстъпихме, затова молимъ да се прѣкрати дѣлото. Заявяваме, че отъ сега нататкъ ние нѣмаме никакво право надъ кжщата и въ случай, че се възбуди нѣкакъвъ искъ за нея отъ насъ, тоя искъ да не уважава, понеже въпросътъ се разрѣши чрѣзъ спогодба, имаща сила на законъ.“

Тѣй като тия устни самопризнания и заявления на ищцитѣ се потвърдиха и отъ отвѣтниците монаси, то сждътъ ги уважи, като за станалото и, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сждебенъ актъ, днесъ, втори денъ отъ мѣсець *Джемази-юл-ахъръ*, 1166 г. отъ егира. (25 Мартъ 1753 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Благородния даянинъ и воевода — *Османъ ага Зюль Фикяръ*, *Гадъръ ага Зааде Сюлейманъ*, *Буюкли Мехмедъ ага Тимуръ*, *Шехеръ Кедходаси Хюсеинъ-ага*, *Исакъ Аврамъ израилтянинъ*, *Аврамъ Яковъ израилтянинъ*, *Кало Аврамъ израилтянинъ*, *Мухзуръ Мустафа Беше*, *Мухзуръ Османъ Беше* и други.

- 24

ХУДЖЕТЪ

за спогодба, издаденъ отъ кадията на Татаръ-Пазарджиската каза, смирения Есаидъ Шейхъ Ахмедъ.

(М. П.) Шейхъ Ахмедъ Есаидъ.

30 Джемази-юл-евель 1169 г. (20 Февруарий 1756 г.)

Муса Османовъ, отъ тайфата *Бостани*, жителъ отъ махалата *Диване-Сагъръ*, въ града *Татаръ-Пазарджикъ*, се яви прѣдъ съвѣта на *Татаръ-Пазарджикския* сждъ и въ присѣст-

вието на носителитѣ на настоящия актъ, именно монаситѣ: Никита Куйовъ, Ромулъ Костуръ-Зааде, Месарий, Серафимъ, Кесарий, Мойсей, Харитонъ, Пахомий, Севастий и Ефтимий — каза и изповѣда слѣдното:

„По-прѣди на поменатитѣ монаси бѣхъ далъ въ заемъ въ готови пари сто и дванадесетъ гроша. Лихва на тая сума уговорихме се да ми заплатятъ четиресетъ гроша. А всичката сума, която тѣ ми се задължиха да платятъ възлизаше на сумата сто и петдесетъ и два гроша. Днесъ исканата отъ тѣхъ тази сума 152 гроша азъ напълно я получихъ и приехъ отъ монаситѣ и за напредъ нѣмамъ да търся отъ тѣхъ нищо.“

Тази изповѣдъ на речения *Муса* се потвърди и отъ присъжествующитѣ монаси, които казаха се кимване глава, че е вѣрно.

Сждътъ уважи това заявление на *Муса*, потвърди изповѣдта му и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сждебенъ худжетъ — днесъ 30 день отъ мѣсець Джемази-юл-евелъ 1169 год. отъ егира, или 1756 год. отъ Р. Хр. (20 Февруарий 1756 год. Р. Хр.)

Свидѣтели: Бостани Али ага, Хюсеинъ Ага, Пиринчъ Хасанъ ага, Займъ Сюлейманъ ага, Мухзуръ Османъ Беше, Ибрахимъ Ефенди, Юрукъ Ибрахимъ ага и др.

25.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Османъ Юмеръ Ефенди.

(М. П.) Османъ.

29 Рамазанъ 1174 д. (23 Апрель 1761 г.)

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Възъ основа на височайшата царска заповѣдъ, която съ бюрултия, издадена отъ негово високо-прѣвъзходителство генералъ губернатора на *Румелийската областъ* пристигна, се заповѣдваше на мѣстната власть, щото процесътъ по долу-обозначениятъ прѣдметъ да се разгледа и рѣши на самото мѣсто отъ мѣстната сждийска власть. Валията на *Румелия* опрѣдѣли своя си башъ-чохадаръ *Маликъ-ага* да го прѣдставлява при разглеждане и рѣшение на дѣлото. Прѣдъ пълния съставъ на съвѣта отъ Дупнишкия шериятски сждъ се явиха не само речения *Башъ-Чохадаръ Салихъ ага*, но още монаситѣ отъ Рилския манастиръ, дѣжащъ въ планина *Рила*, Дупниша каза, а именно: *отецъ Нефталинъ Петровъ, отецъ Максимъ Ивановъ, отецъ Пахоми Теодоровъ и отецъ Радославъ Михайловъ*. Тѣзи монаси, лично за себе си и като пълномощници на други монаси отъ сѣщия мо-

настирь, възбудиха искъ срѣщу присѣтсвующия въ сѣда заиминъ Ел-Хаджи Хасанъ Ибрахимовъ, жителъ отъ града *Джумая*, Дупнишка каза, като казаха и изповѣдаха слѣдното:

„Прѣди една година, т. е. отъ датата на настоящия актъ поменатиятъ Ел-Хаджи Заимъ дойде при насъ въ монастыря и ни заяви, че купилъ монастыря и той билъ станалъ законенъ притежателъ на него. Вие, монаситѣ, които живѣете въ тоя монастырь, сте мои покорни рай“. Една наша стая отъ монастыря той я запечати. Въ сѣщото врѣме той взе и ограби отъ насъ на сила 1,000 *гроша*, които въ готови пари се намираха въ тази стая. Независимо отъ това той ни ограби още и слѣднитѣ скъпоцѣнни вѣщи: три сребърни кандила, оцѣнени за 170 *гроша*; 2 сребърни идолопоклонически статуи (идоли), оцѣнени за 70 *гроша*, 3 коня, оцѣнени за 60 *гроша*: единъ казанъ, оцѣненъ за 61 *грошъ*; единъ сребѣренъ поясъ, оцѣненъ 11½ *гроша* и едни дисаги. Освѣнъ това той взе отъ насъ и други тридесетъ и петъ *гроша* за да отвори стаята ни, която, той бѣ запечатилъ. И тѣй общата сума на вѣщи и пари, която речениятъ Ел-Хаджи Хасанъ Заимъ ограби на сила отъ монастыря ни, възлиза на 1407½ *гроша*. Това обстоятелство още миналата година, прѣди 11 мѣсеци отъ днесъ, когато възбудихме дѣло срѣщу речениятъ заиминъ, се доказа прѣдъ сѣда и прѣдъ бившия кадия на Дупнишката каза — *Ахмедъ Ефенди*. Послѣдниятъ още тогава издаде ни едно сѣдебно рѣшение по тоя въпросъ.

Въ текста на това рѣшение между другото се говори и слѣдния пассажъ: Отвѣтника *Ел-Хаджи Хасанъ Заимъ* изповѣда и призна прѣдъ сѣда, че е взелъ и ограбилъ отъ Рилския монастырь 1,000 *гроша* въ готови пари, както и 372½ въ вѣщи; които се оцѣниха на тази сума. Сѣщо той бѣ взелъ и други 35 *гроша*, за да отвори стаята, която той бѣ запечатилъ. Възъ основа на това самопризнание, поменатиятъ Хаджи Асанъ Заимъ бѣ осѣденъ да заплати ма монаситѣ отъ Рилския монастырь сумата 1407½ *гроша*. За тази цѣль издаде се и надлежния изпълнителенъ листъ по събиране на тая сума. Но събиранieto и до днесъ не можа да се изпълни.

Поради това сега най-покорно молиме почитаемиятъ сѣдъ да разгледа отново тоя нашъ процесъ и съгласно съ рѣшението, издадено отъ бившия Дупнишки кадия, *Ахмедъ Ефенди*, да се осѣди речениятъ *Ел-Хаджи Хасанъ* да ни заплати още сега сумата отъ 1,407½ *гроша*, споредъ както тя е прѣдвидена и въ бюрултията на речения мубаширъ, който нарочно е пристигналъ да изпълни това рѣшение.“ На зададения отъ сѣда въпросъ, отвѣтникътъ Ел-Хаджи Хасанъ Заимъ възрази и каза така: „Не признавамъ и не дължа нищо на ищцитѣ.“ Отъ монаситѣ — ищци се поискаха лични доказателства, съ които да докажатъ искътъ си. Ищцитѣ посочиха за свидѣтели присѣтсвующитѣ въ сѣда благородни и справедливи мюсулмани: *Мустафа Беше бенъ Ибрахимъ* отъ градъ *Дупница*, и *Бошнакъ Османъ Беше бенъ*

Хасанъ, жителъ отъ с. *Баня*. Сждътъ привлече тѣзи лица за свидѣтели и на за запитването имъ какво има да кажатъ, тѣ казаха и засвидѣтелствуваха слѣдното: Прѣди 11 мѣсеци отъ днесъ, въ заседанието на сѣщия сждъ, дѣто и ние присѣдствувахме, поменатиятъ *Ел-Хаджи Хасанъ Заимъ*, дѣйствително призна и изповѣда, че е взелъ отъ монастыря 1,000 гроша въ готови пари; че той ограбилъ монастырски вѣщи, които сж: 3 сребърли кандила, оцѣнени за 170 гроша; двѣ идолопоклонски фигури, оцѣнени за 70 гроша; 3 коня — за 60 гроша. Единъ казанъ — за 61 грошъ. Единъ сребърень поясъ — за 11½ гроша и едни десаги. Освѣнъ тоза той бѣ взелъ и други 35 гроша за отваряне на една стая, която бѣ запечатилъ той. Слѣдователно речениятъ *Ел-Хаджи Хасанъ Заимъ* призна, че е ограбилъ и взелъ отъ монастыря 1,407 ½ гроша. Ние по тоя въпросъ тѣй знаеме и тѣй можеме да засвидѣтелствуваме.“ Сждътъ възъ основа на тѣзи свидѣтелски показания, които бидоха приети и уважени, рѣши и осѣди поменатиятъ *Ел-Хаджи Хасанъ Заимъ* да заплати на монаситѣ отъ Рилския монастырь сумата 1407 ½ гроша, — сума, която той бѣ ограбилъ въ готови пари и въ скъпоцѣнни вѣщи, както и 35 гроша за отваряне на стаята, що той бѣ я запечатилъ. Заповѣда се при това на речения *Ел-Хаджи Хасанъ Заимъ* да заплати незабавно тази сума на реченитѣ монаси. За станалото по желанието на странитѣ, сждътъ издаде и написа настоящиятъ сждебенъ худжетъ, днесъ 29 день отъ мѣсець Рамазанъ, 1174 година отъ егира. [23 Априлий 1761 год. Р. Хр.]

Свидѣтели: Мустафа Ага Беше, Ибрахимъ Ага, заиминъ на с. Рила, Сердаръ Мехмедъ Ага, бенъ Хасанъ, Синѣтъ му, Хасанъ Ага, Мустафа Беше, бенъ Ел-Хаджи Османъ, Мухзуръ Османъ Беше, бенъ Хасанъ Беше, Мухзуръ Ес-саид-Юсуфъ Беше и др.

26,

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Софийската каза, смирения Мехмедъ Сайдъ Мюслиманъ - Зааде.

(М. П.) Ес-Саидъ Мехмедъ.

27 Мухаремъ. 1175 г. (17 Августъ 1791 г.)

За да се напише и издаде тоя сждебенъ актъ, причината е слѣдната:

Попъ Стефанъ, отъ махалата *Кори-Чешме* въ гр. София, се яви прѣдъ сѣвѣта на Софийския сждъ и въ присѣдствието на носителя на настояща актъ попъ Иванчо, изповѣда и заяви тѣй:

„Собствената ми кѣща, лежаща въ махалата *Кори-Чешме*, която граничи съ кѣшитѣ на Тодоръ Дулгерина, на Стойко Дул-

герина, на Цвѣтанъ Мумджията и съ обществения пжтъ, — обема *долния етажъ*: двѣ стаи, една зимна-стая, два зимника, единъ кладенецъ, дворно мѣсто и градина, а *горния катъ*: една горня стая, една прохладна стая, една отлукана (сѣнарница). Тази ми кжща, съ всичкитѣ ѣ права и принадлежности днесъ продадохъ за 400 гроша, съ законна продажба, лишена отъ умисълъ за из-мама, на присѣтствующия въ сжда попъ Иванчо. Послѣдниятъ купи и завладѣ тая кжща по законенъ редъ, брой ми сумата отъ 400 гроша, която и азъ напълно получихъ. Заявявамъ, че за на-прѣдъ въ тази кжща азъ нѣмамъ никакъвъ дѣлъ, напротивъ, тя става собственостъ на речения попъ Иванчо, който може и дай Боже да се разпорежда съ нея както си ще.“

Сждътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за ста-налото, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сждбенъ актъ — днесъ 27 Мохаремъ, 1175 г. егира (17 Августъ 1761 год. Р. Хр.)

Свидѣтели: Бакалъ Мито, Берберъ Османъ Челеби, Али Че-леби, Берберъ Мехмедъ Калфа, Бакалъ Хаджи Мехмедъ, Му-стафа Ефенди, имаминъ на махалата *Кори-чешме*. Бакалъ Христо, Мумджи Цвѣтанъ, Такеджи Николчо и др.

27.

ХУДЖЕТЪ

7 Ребби-юль-евель 1176 г. (15 Септемврий 1762 г.)

Този актъ се състави и написа поради слѣдната причина:

Множество народъ на тълпи на тълпи жители на града и на казата *Мѣлникъ*, се явиха прѣдъ съвѣта на Мѣлникския шериат-ски сждъ, прѣдъ който казахъ и изповѣдаха слѣдното:

Монастирътъ *Рила* се намира въ Дупнишката каза, която е много близосѣдна на нашата каза. Прѣзъ течение на 1172 го-дина отъ егира на монаситѣ отъ тоя монастиръ бидоха открад-нати три кесии сребърни акчета и разни вѣщи. Пострадалитѣ отъ обира монаси заявиха въ сжда процесъ срѣщу подозрени монаси отъ сжшия монастиръ. Подозренитѣ монаси се привлѣкоха въ сжда, доказа се тѣхното обвинение, и осждиха се споредъ закона. Подиръ една година обаче, тжжителитѣ монаси, по подстрекател-ство на аянина Заимъ Мустафа Ага и на нѣкои тѣхни другари-съмиш-леници, по религиозна омраза накараха ги да се откажатъ отъ първата прѣсжда и да възбудятъ обвинение по тази кражба срѣщу бившия прѣстжпникъ, жителътъ на градъ *Дупница*, Ел-Хаджи Хасанъ Ага. Тжжителитѣ монаси съ прозба до *Румелискійя Валия* се оплакаха, че обирътъ и кражбата сж извършени не отъ друго, а отъ Ел-Хаджи Хасанъ Ага, който е „сабикалия“ (реци-дивистъ) въ подобни прѣстжпления. Тѣ въ молбата си про-

сѣха да се изпрати единъ царски мубаширь, за да се ъалови речениятъ Хаджи Асанъ Ага. Царскиятъ мубаширь пристигна въ градъ *Джумая*, залови и арестува Хаджи Асанъ Ага, като го окова въ тежки желѣзни вериги, безъ обаче да се намѣри върху него нѣщо, което да хвърля сѣнка отъ подозрение. Взеха му на сила 1,500 гроша — съ други още пари отъ 2,750 гроша като *мубашири-хаккѣ* го ограбиха и го разориха.

Ние всички като знаемъ, че речениятъ Ел-Хаджи Асанъ Ага е не правилно обвиненъ и безъ въѣкаква вина му се причиниха огромни врѣди и загуби поради незаконното му ограбване на парични суми, — то молиме сѣда, възъ основа на височайшата царска заповѣдъ и съгласно съ свещенната фетва да му се повърне на дирѣ сумата отъ 8½ кесии акчета, която да се събере отъ виновниците и отъ тѣзи, отъ които се слѣдва. Тази наша колективна молба като се придружи съ сѣдебно рѣшение отъ сѣда, да се прѣпроводи чрѣзъ *Румелийския валия* въ императорския диванъ за по-нататъшно разпореждане.“

Сѣдътъ рѣши и уважи въпроса по тази молба и за по-натъшно разпореждане я изпроводи до негово императорско величество султана, отъ когото зависи заповѣдъ и повеление. 7 день отъ мѣсець *Реби-юл-евель* 1176 година отъ егира (септемврий 1762 год. Р. Хр.)

Подп: смирениятъ кадия на Мѣлнишката каза: *Мехмедъ*,
(М. П.) *Мехмедъ*.

28

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Татаръ-Пазарджикската каза, — смирения Салихъ Исмаиль.

(М. П.) Салихъ Исмаиль

10 Ребби-юль-евель 1176 г. — 18 септемврий 1762 г.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Станчо Илчозъ, жителъ отъ махалата „*Ибрахимъ-Беше*“ въ градъ *Татаръ-Пазарджикъ*, се явилъ прѣдъ сѣвѣта на мѣстния сѣдъ и, въ присѣдствіето на носителката на настоящия актъ *Митра Станчова*, възбудилъ срѣщу нея искъ, като каза и изповѣда слѣдното:

„Тѣща ми, речената *Митра*, ми длѣжи отъ частна смѣтка двайсетъ гроша и трийсетъ пари — сума, която не иска доброволно да ми заплати. За това моля почитаемия сѣдъ да осѣди казаната *Митра* и да ми събере отъ нея исканата сума (12 гроша и 30 пари)“.

Помѣнатата *Митра* въ отговора си възрази прѣдъ сѣда така:

„Прѣди три години отъ датата на настоящия актъ се помина дъщеря ми *Султана*, която бѣ законна жена на ищеца *Станчо*. Покойната остави въ наслѣдство имотъ. Дѣлтътъ, който се падше на менъ, азъ го получихъ отъ ржцѣтъ на ищеца *Станчо*. По тоя начинъ всичкитъ ни частни взимания, както и по въпроса за наслѣдството, уравнихме, наплатихме се единъ други и не останахме да си дължимъ помежду си нито пара. Така че, всички наши претенции, които имахме отъ по-прѣди, прѣкратихме ги по взаимнообразно наплащане. За това азъ зная, че не дължа нито пара на ищеца речения *Станчо*“.

Ищецътъ обаче възрази, че непризнава да е ставало наплащане между него и отвѣтницата *Митра*.

Сждътъ поиска отъ послѣдната свидѣтелски доказателства, съ които да докаже тя това обстоятелство. *Митра* посочи за свидѣтели присѣжтвующитъ въ сжда първенци-християни, именно: *Димитъръ Райковъ-бойджия* и *Стефанъ Радевъ-кафтанджията*. Реченитъ свидѣтели по сждебенъ редъ се разпитаха и като свидѣтели заявиха и казаха така :

„Ние знаемъ, че поменатата *Митра*, прѣди три години отъ днесъ, когато се помина дъщеря ѝ *Султана*, си получи припадаещия ѝ се дѣлъ отъ наслѣдственитъ имоти, които бѣха останали отъ покойната *Султана*. Тази своя наслѣдствена частъ тя я получи направо отъ зетя ѝ *Станчо*. Така щото всичкитъ давания и земания, които тѣ помежду си имаха дотогава — било по реченото наслѣдство, се наплатиха до пара. Всичко каквото имаха тѣ да взиматъ и да даватъ помежду си се изплатиха и никой отъ тѣхъ не остана нѣщо дълженъ. Ние по тоя въпросъ тѣй знаемъ и тѣй можемъ да засвидѣтелствуваме“.

Сждътъ, слѣдъ като направи слѣдующата се отъ закона провѣрка за честността и достовѣрността на свидѣтелитъ, уважи тѣхнитъ показания и възъ основа на това рѣши и постанови : „Искътъ на ищеца *Станчо* се отхвърля като неоснователенъ и дѣлото му се прѣкратява. За станалото и по желание на странитъ се написа и издаде тоя сждебенъ актъ, днесъ 10 день отъ мѣсець Реби-юл-евелъ 1176 гог. отъ Егира, (18 септемвий 1762 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: Серъ-Мухзуранъ Абдулахъ Челеби; Халилъ Ефенди, писарътъ на този актъ; Кятилъ Абдурр-ахманъ Ефенди; Арапъ-Оглу Мустафа Беше; Сердаръ Хасанъ ага; и др.

29.

ХУДЖЕТЪ

1 Реджебъ 1176 г. — 4 януарий 1763 г.

Този сждбенъ актъ де се напише и прѣдстави прѣдъ върховното началство, причината е слѣдната :

Жителитѣ отъ казата *Разлогъ* на голѣми групи, се явиха прѣдъ съвѣта на Разложкия сѣдъ, изповѣдаха и казаха слѣдното :

„Прѣзъ течението на 1172 год. отъ егира (1758 год. отъ Р. Хр.), се откраднаха отъ Рилския манастиръ отъ монаситѣ, които живѣятъ тамъ, Дупнишка каза, лежаща близо до нашитѣ граници на казата ни, три кесии сребърни акчета и разни вѣщи. По тази кражба се породѣ силно подозрение между самитѣ монаси, че ужъ нѣкои отъ тѣхъ сж извършили тая кражба. За това бѣ се възбудилъ прѣдъ сѣда утлаветъ процесъ. Въ тоя процесъ се откриха и доказаха несъмнѣни доказателства, че кражбата е извършена отъ самитѣ монаси, поради това сѣдътъ разрѣши тогава този процесъ въ врѣда на монастѣ понеже тѣ сами се компрометирали. Но, слѣдъ изтичането на една година, аянинѣтъ на града — *Юмеръ Мустафовъ*, заедно съ нѣколко свои съмишленици, сполучватъ да убѣдятъ реченитѣ монаси и да се откажатъ отъ първата имъ присѣда, която бѣ издадена по това дѣло, и съ която се обвиняваха нѣкои монаси отъ самия Рилския манастиръ. Монаситѣ, по поводъ подстрѣканието на речения аянинъ, се оплакаха отново до *Румелийскиятъ валия*, като заявиха, че кражбата е извършена отъ бившия разбойникъ *хаджи Хасанъ*, жителъ отъ града *Джумая*, Дупнишка каза, и молѣли да имъ проводятъ единъ мубаширъ, за да се залови речения разбойникъ. Валията на *Румелийската областъ* уважилъ молбата на монаситѣ отъ Рилския манастиръ и бѣ проводилъ своя си мубаширъ. Пратениятъ царски мубаширъ пристигна въ града, залови *хаджи Хасана*, окова го въ желѣзни вериги, и хвърли въ тъмница. При това въ речения *хаджи Хасана*, ако и да не се намѣри нѣщо подозрително по тази кражба, насила му взеха освѣнъ хиляда и петстотинѣ гроша, но и още го ограбиха, като по единъ насилственъ и принудителенъ начинъ му взѣха други двѣ хиляди и седемстотинъ и петдесетъ гроша, като — „*право на мубаширие*“. Ние понеже всички знаемъ че това дѣйствие спрѣмо речения *хаджи Хасана* е незаконно; и понеже знаемъ още, че той несправедливо търпи огромни загуби, като му взиматъ на сила огромна парична сума отъ осемъ и половина кесета съ сребърни акчета, — то ние отъ желание да възстановимъ честъта на мохамеданската религия, съгласно съ височайшата заповѣдъ и съ свещенната фетва, — именно съ документи, които той владѣе въ рѣцѣтъ си, най-покорно молиме сѣда въ името на правдата да благоволи и да направи потрѣбното, прѣдъ когото се слѣдва, за да му се повърнатъ надирѣ ограбенитѣ му осемъ и половина кесета сребърни акчета. Тѣзи негови ограбени акчета да се събератъ отъ тѣзи, които сж виновни за неговото незаконно прѣслѣждане, като обезщетение за огромнитѣ му врѣди и загуби. Нашата колективна молба въ видъ на мазбата ще молимъ сѣда да я оформи на сѣдебно рѣшение, което да се проводи и прѣдстави прѣдъ *Румелийския диванъ* за понататѣшно негово разпореждане по тоя въпросъ“.

Сждътъ прие радушно самопризнанието на просителитъ и по желанието на избранитъ старейшини издаде настоящия сждебенъ шериятски илямъ. Тоя сждебенъ актъ ще се изпрати по сждебенъ редъ на Негово Високо Прѣвъзходителство генералъ губернатора на *Румелия*, за по нататъшно негово разпореждане тъй като заповѣдь и повеление зависи отъ господство му.

1-вий день отъ мѣсець Реджебъ 1176 г. отъ егира (4 януари 1763 год. Р. Хр.).

(Под.) *Казайскеръ на Румелия и кадия на Разложката каза, смирения Ебу-Бекиръ,*

(М. П.) *Ебу-Бекиръ.*

30.

ХУДЖЕТЪ

Издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения И с м а и л ъ.

(М. П.) И с м а и л ъ,

21 Зилхидже 1177 г. — 9 юний 1764 год.

Този актъ се издаде и написа, поради слѣдната причина: Законни послѣдници на убития *Кара-Мехмедъ Абдуллаховъ*, който бѣ жителъ на *Авретхисарската каза*, въ *Румелия*, се указаха по шерията законната му съпруга *Алиме*, дъщеря *Абдулъ-Керимова*; пълно лѣтнитъ му дъщери: *Фатиме*, *Айша*, *Есмание* и *Амине*; о ъ е и братовиятъ му синъ *Хасанъ*. Убитиятъ *Кара-Мехмедъ* бѣ убитъ, прѣди една година отъ днесъ въ гората, наречена *Кадж-Яйлжи*, лежаща въ *Рила планина*, *Дупнишка каза*. Той бѣ кехая на овцетъ, принадлежащи на *Шахъ Пенди Зааде Ель-Хаджи Юмеръ Ага*.

Горѣспоменатитъ наслѣдници съ законенъ пълномощенъ актъ, опълномощиха отъ своя страна *Ель-Хаджи Юсуфъ, бенъ Юмеръ*, жителъ отъ сѣщата *Аврет-Хисарска каза*, съ цѣлъ да възбуди процесъ, а въ случай на нужда да се спогажда и помирява. Пълномощното на *Ел-Хаджи Юсуфа* се удостовери, прие и уважи отъ сжда, възъ основа на показанията на свидѣлитъ *Мустафа бенъ Ел-Хаджи Мехмедъ Ага* и *Хусейнъ бенъ Велиединъ*. Съгласно съ височайшата заповѣдь и бюрултията, издадена отъ генералъ-губернатора на *Румелийската областъ*, която бѣ и адресирана съ тази заповѣдь заедно до *Румелийския мютеселимъ*, както и до менъ, скромния кадия, ми се прѣдписваше да направя потрѣбното, за да се разгледа отъ мѣстния сждъ долу-изложения процесъ. Споредъ тѣзи високи заповѣди, за прѣдставителъ на *Румелийския валия* се назначава по дѣлото

като мубаширъ *Халилъ Чаушъ*, който е единъ отъ придворнитъ славни чауши. А за прѣдставителъ на *Румелийския мотеселимъ* по сжщото дѣло се назначава като мубаширъ, *Мустафа Ага*, който е сжщо единъ отъ славнитъ началници, наречени: *Гирунъ-Агалари*. Слѣдъ като се констатира това обстоятелство и се регистрира въ сжда, яви се прѣдъ съвѣта на мѣстния сждъ пълномощникътъ *Ел-Хаджи Юсуфъ Ага*. Послѣдниятъ въ присжтствието на носителитъ на настоящия актъ, монаситъ отъ Рилския манастиръ, именно: егуменътъ на манастиря *отецъ Клеопій Иовчевъ*, *отецъ Тодоръ Стояновъ*, *отецъ Неофитъ Петровъ*, *отецъ Тимотей Кръстевъ* и др. монаси отъ манастиря, чиито имена сж извѣстни, — заяви и като пълномощникъ изповѣда слѣдното:

„Поменатиятъ *Кара-Мехмедъ* е баща на горѣозначенитъ наслѣдници, на които азъ съмъ повѣренникъ. Той е билъ убитъ отъ присжтстваващитъ тукъ четирма монаси. Като пълномощникъ искамъ отъ егумена Клеопій, както и отъ неговитъ другари-монаси, *право за крѣвнина*, наречено „*Демидиетъ*“. Съгласно съ шерията моля сжда да запита реченитъ монаси по това дѣло“.

Въ отговора си, поменатитъ монаси възразиха и казаха така: „Ние не сме извършили убийството; не се признаваме за виновни и молимъ сжда да ни оправдае отъ всѣкаква отговорност по това дѣло“. За подкрѣпа на това дѣло поискаха се отъ пълномощника лични доказателства, съ които да докаже виновността на реченитъ монаси. Такива доказателства обаче пълномощникътъ речениятъ *Ел-Хаджи Юсуфъ*, не може да прѣдстави. Поради това странитъ, по това дѣло посрѣдствомъ помирители-мюсουλмани, се спогодиха и помириха окончателно, споредъ слѣднитъ условия: поменатитъ монаси се задължиха да заплатятъ на пълномощника *Ел-Хаджи Юсуфа*, сумата 15 (петнайсетъ) гроша за право по *деמידиета*. Пълномощникътъ слѣдъ каго получи напълно сумата 15 гроша, заяви, че за напредъ неговитъ довърители, като наслѣдници на убития *Кара-Мехмедъ*, нѣма да претендиратъ по това дѣло, нито по уголовенъ редъ, нито по граждански, и че тѣ се отказватъ да търсятъ отъ реченитъ монаси каквито и да сж парични искания; нито ще бждатъ тѣ враждебни и злѣ настроени къмъ монаситъ отъ Рилския манастиръ. Защото ние съ тѣхъ окончателно се спогодихме и по мирихме. Възбудениятъ отъ насъ углавенъ процесъ, както и гражданскитъ ни искъ за *Демидиетъ*, желаемъ да се прѣкрятъ по недоказаностъ“.

Сждътъ прие напълно думитъ, изказани отъ речения пълномощникъ, уважи ги, и слѣдъ това потвърди станалата окончателна спогодба, която се счита за безвъзвратна и за влѣзла въ законна сила.

За станалото, по желанието на странитъ, се написа и издаде тоя сждебно-шериятски спогодбенъ актъ, днесъ 21 день отъ мѣсецъ Зилхидже, 1177 г. отъ егира (9 юни 1764 г.).

Свидѣтели: Славенъ придворенъ мубаширъ, *Халилъ Чаушъ*; *Мустафа Ага*, сжщо мубаширъ; *Ел-Шейхъ Садиъ Ефенди*, бенъ

Ель-Шейхъ Ибрахимъ Ефенди; Ебу-Бекиръ Ага, бенъ Ель-Хаджи Шахинъ Ага; Ель-Хаджи Юмеръ Ага, бенъ Мехмедъ; забитъ Ель-Хаджи Хасанъ Заимъ; Ель-Хаджи Юсуфъ Ага забитъ; Сердари-Сабикъ Юсуфъ Ага; Ахмедъ Ага, бенъ Мустава Ага; Ода Баши Хасанъ, бенъ Мехмедъ; Шехеръ Кетходаси; Хусейнъ Ага Мустафовъ; Мехмедъ Ефенди Мустафовъ; Серъ Мухауранъ Мустафа Беше: Мухзуръ Ибрахимъ Беше и др.

31.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Златишката каза, смирения Сюлейманъ
(М. П.) Сюлейманъ.

29 Саферъ 1182 год. — (4 Юлий 1868 год.)

До негово благородие Ахмедъ Бей, управитель на селото Тетевенъ.

Слѣдъ поздрава ми, увѣдомявамъ те, че малолѣтната мома Теодора, живуща въ с. Тетевенъ, стана причина да се напише това ми мураселе. Тя е била законна дъщеря на християнина Начо, който по-прѣди се поминалъ. За настойница на тая малолѣтна мома сждътъ е назначилъ майка ѝ Райка. Послѣдната е заявила искъ прѣдъ сжда, и въ присѣйствието на отвѣтницата Райна, е казала и изповѣдала слѣдното:

„Азъ по-прѣди бѣхъ настойница на малолѣтната си дъщеря Теодора. Баща ѝ Начо притежаваше въ село Тетевенъ една кжца и едно празно дворно мѣсто, чийто съсъди бѣха извѣстни между жителитѣ отъ нашето село. Тази кжца и дворно мѣсто, посрѣдствомъ парична сума, бѣха били продадени и прѣдадени въ рѣцѣтъ на купувача имъ. Слѣдъ продажбата на този имотъ бащата на Теодора — Начо, внезапно се помина, слѣдствие на което въпросната кжца и дворъ останаха непродадени, като притежание на малолѣтната Теодора. Поменатата Райна обаче иска на сила да завладѣе въпроснитѣ кжца и дворъ. Тя се съпротивява и не иска да ги напусне доброволно. Поради това азъ, въ качеството си на майка и настойница на Теодора, възбуждамъ тоя процесъ и искамъ по сждебенъ редъ прѣдаването на въпроснитѣ кжца и мѣсто, за да ги владѣя“.

Противната отвѣтна страна възрази слѣдното: азъ признавамъ че е станала окончателна продажба на този имотъ и искамъ да го владѣя; не искамъ да го отстъпа и повърна.

Сждътъ поиска отъ отвѣтницата доказателства, съ които да се подкрѣпятъ възраженията, за че е имало наистина продажба за въпроснитѣ кжца и дворъ. Тя, като не може да прѣдстави такива доказателства, прѣдложи на речената Райка клетва въ смисълъ, че тя не знае да е ставала подобна окончателна про-

дажба. Ищцата Райка по сждебно шериатски редъ, се заклѣ че дѣйствително незнае нищо, да е станала окончателна продажба. Сждътъ уважи искътъ на ищеца и отвърна протеститъ на отвѣтната страна.

Настоящиятъ актъ се написа и състави отъ сжда на 29 Септември, 1182 г. отъ егира (4-и Юлий 1768 год.).

Настоящото мураселе се изпрца на Райна за да ѝ се съобщи резултата на дѣлото ѝ.

Подп.: Златишки кадия:

Сюлейманъ Ефенди.

32.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Джумайската каза, смирения Муртеза. —
(М. П.) Муртеза.

17 Зилхидже 1182 год. (11 Априлъ 1769 год.)

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Отецъ Василий Михайловъ, който споредъ правилата на християнския номоканонъ, бѣ избранъ за егуменъ на Рилския манастиръ, Дупнишка каза, се яви прѣдъ съвѣта на мѣстния сждъ и въ присѣдствието на носителя на настоящия актъ Абдулъ-Фетахъ ага, бенъ Ел-Хаджи Хасанъ ага, изповѣда и каза слѣдното:

„Съгласно съ старитѣ наредби и християнския номоканонъ управлението дѣлата на речения манастиръ е било повѣрено въ рѣцѣтъ на егуменитѣ на манастиря. Възъ основа на тѣзи законни стари традиции, които сж били уважавани отъ властѣта, азъ прѣди една година станахъ егуменъ на поменатия манастиръ и като такъвъ водѣхъ приходоразходнитѣ му книги. Миналата година, за да се посрѣцнатъ нѣкои необходими нужди на манастиря, азъ, като егуменъ взехъ въ заемъ петъ хиляди гроша отъ речения Абдулъ-Фетахъ ага. На опрѣдѣления срокъ ние не можахме да изплатимъ тази сума на поменатия ни кредиторъ. Поради това бѣхме принудени да ипотекираме нѣкои доходни недвижими имоти, принадлежащи на тоя манастиръ. Така щото срѣщу сумата отъ петъ хиляди гроша ние заложихме и ипотекирахме слѣднитѣ манастирски недвижими имоти, а именно:

а) Двадесетъ и четири пазбища и егреци, които лежатъ въ планината Рила, и на които мѣстноститѣ и съсѣдитѣ сж добръ известни между околното население;

б) Четири воденици на вода, както и четиредесетъ уврати лозя, лежащи въ землището на селото Рила. Съсѣдитѣ и мѣстноститѣ на лозята и воденицитѣ сж известни тоже между населе-

нието. Вички тѣзи горѣизброени монастирски недвижими имоти, заедно съ тѣхнитѣ права и принадлежности, ние ги ипотекираме и залагаме срѣщу дългѣтъ ни отъ петъ хиляди гроша, и ги прѣдаваме въ рѣцѣтъ на кредитора Абдулъ Фетахъ ага. Послѣдниятъ прие тази ипотека, прѣхвърлиха се върху него тѣзи имоти и той ги завладѣ. Слѣдъ това речениятъ Абдулъ-Фетахъ ага всички тѣзи монастирски имоти ни ги повърна надирѣ подъ наемъ, като му плащаме седемстотинъ гроша годишенъ наемъ“.

Сждѣтъ прие и уважи самопризнанието на егумена на Рилския монастиръ отецъ Василия; утвърди както станалата ипотека, а тѣй сжщо и годишната ѣ наемна стойность на ипотекиранитѣ имоти. За станалото, по желанието на странитѣ, сждѣтъ написа и издаде тоя сждебенъ худжегъ днесъ, 17 день отъ мѣсецъ Зилхидже 1182 год. отъ егира (13 Априлий 1769 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Ес-Саидъ Мустафа, бенъ Сулейманъ ага; Фазли ага; Калъчъ Али-Вели ага; Ел-Хаджи Ахмедъ; Молла Дурмишъ; Дервишъ Чобанъ—Рале; Лазаръ Груевъ Пусовали; Младенъ Караджа; Мойсо Релинъ; Харизанъ Дюлгеринъ; Цвѣтко Червенковъ; Петре Джелевъ отъ селото Вролошъ; Вълчо отъ селото Скрино; Лазаръ отъ селото Дуково; Попъ Дойчинъ отъ сжщото село; Попъ Петко отъ градъ Дупница; Минчо Кюркчи; Стойчо Голавода; Новакъ Борисъ; Хаджи Недо; и др.

33.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Джѹмайската каза, смирения
Абдуллахъ.

(М. П.) Абдуллахъ..

20 Шевалъ 1187 г. — 24 Декемврий 1773 г.

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина. —

Благородниятъ първенецъ *Абдулъ-Фетахъ, бенъ Ел-Хаджи Хасанъ*, жителъ отъ градъ Джумая, *Дупнишка каза*, се яви прѣдъ съвѣта на мѣстния сждъ и въ присжтствието на носителитѣ на настоящия актъ, монаси отъ Рилския монастиръ, изповѣда и каза слѣдното:

Десетъ кесии акчета срѣбдени, или 5000 гроша, които покойниятъ ми баща *Хаджи Хасанъ Ага*, имаше да взема отъ монаситѣ на Рилския монастиръ, и които (кесии) прѣминаха по наслѣдство върху мене, — днесъ ги получихъ и приехъ напълно. За нагрѣдъ нѣмамъ право да изисквамъ отъ реченитѣ монаси нищо нито едно акче, нито една ботка. Заложенитъ отъ монаситѣ на

речения манастиръ имоти; служащи за гаранция на тѣзи десетъ кесии акчета, днесъ ги освобождавамъ отъ залога и ги повърщамъ на стопанитѣ-монаси като тѣхна пълна собственостъ. Азъ, както казахъ по-горѣ, нѣмамъ да вземамъ вече нищо, нито едно акче. Заложени тѣ имоти, които и тѣ ги повърщатъ, се състояха отъ слѣднитѣ недвижими имоти: а) пазбища и егреци — двадесетъ и четири кѣса; б) четиредесетъ уврати лозя; в) Една воденица съ четири камъка“.

Сждътъ, по желанието на странитѣ и за станалото, написа и издаде настоящия сждебенъ актъ, — днесъ 20 деъ отъ мѣсецъ Шевалъ 118 год. отъ Египта (24 Декември 1773 г.)

Свидѣтели: Хаджи Османъ; Ебу-Бекиръ; Серданъ-Геджитъ Османъ ага; Ибрахимъ ага, заиминъ на селото Рила; Ибрахимъ Спахия; Молла Абди бакалиинъ; Махмудъ Ходжа.

34.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Етрополската каза, — смирения Али-Арабъ-шахъ.

(М. П.) Али.

26 Ребб-юл-ахъръ 1199 год. — 3 Юний 1776 год.

Тоя актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Покойниятъ *хаджи Сѣмко*, който прѣди нѣколко врѣме се помина, живѣше въ *Долната махала* на градъ *Етрополе*. Пълнолѣтниятъ му синъ *Никола* се яви прѣдъ свѣта на Етрополския сждъ и въ присѣствието на носителя на настоящия актъ — свещеникъ *Недѣлко*, възбуди искъ, изповѣда и каза слѣдното:

„Поменатиятъ *попъ Недѣлко* бѣ назначенъ по изборъ за настояникъ (душеприказчикъ) върху всички имоти, които бѣха останали въ наслѣдство отъ покойния ми баща *хаджи Сѣмко*. Всички тѣзи имоти по описъ бѣха написани отъ страна на сжда и прѣдадени на речения *попъ Недѣлко*. Понеже тѣзи бащини ми имоти принадлежатъ на менъ, то моля сжда да заповѣда на речения *попъ Недѣлко* да ми прѣдаде вѣщитѣ и имотитѣ тѣй, както тѣ сж описани подробно въ особения описъ“.

Отвѣтникътъ *попъ Недѣлко* въ отговора си каза и върази слѣдното: „Признавамъ, че вѣщитѣ и имота, които бѣха останали отъ покойния *хаджи Сѣмко*, бѣха прѣдадени по описъ на менъ. Но тѣзи имоти всички като се продадоха, съ получената имъ стойностъ не можеха да се покрятъ дълговетѣ на покойния

хаджи Сѣмко, защото цѣната излѣзе много по-долна, отколкото бѣха дълговетѣ му.

Сждѣтъ поиска отъ отвѣтника *попъ Недѣлко* доказателства, за да докаже своитѣ възражения. На тоя въпросъ попъ Недѣлко каза: „Това обстоятелство на дѣлото знаятъ го по слухъ (теваторъ) мнозина честни и достовѣрни мюсюлмани, които на всѣки часъ могатъ да засвидѣтелствуватъ. Обаче законѣтъ, както и шерията не допускатъ да се разгледватъ и рѣшаватъ дѣла за наслѣдства, когато такива дѣла се завеждатъ слѣдъ изтичане на цѣли осемнадесетъ години отъ деня на откриване на това наслѣдство и то безъ всѣкакви законни извинителни причини. За това моля това дѣло да се прѣкрати“.

Сждѣтъ, възъ основа на шерията и закона, по давностъ на дѣлото отхвърли искѣтъ на ищецѣтъ, като незаконенъ. Заведеното дѣло се прѣкратава, защото не се допуска отъ закона да се разгледва и рѣшава слѣдъ изминаване на осемнадесетъ години отъ деня, когато наслѣдството е било открито.

Слѣдъ свършване на това дѣло речениятъ *попъ Недѣлко* се изправи прѣдъ сжда и доброволно изповѣда и каза слѣдното: „Собственитѣ ми дукиянѣ, лежащъ вжтрѣ въ градъ *Етрополе*, при съсъди *Паччо Лазаровъ*, стаята на монастирския метохъ и общия пжтъ азъ го прѣдавамъ и отстъпвамъ на речения *Никола* съ условие, щото той да бжде стопанинъ на тоя дукиянъ и за напрѣдъ да не претендира и да не иска отъ мене нищо за наслѣдството си отъ баща си“.

Поменатиятъ *Никола* съ благодарностъ прие и завладѣ дукияна, като заяви прѣдъ сжда така: „Азъ съ чича ми *попъ Недѣлка* по въпроса за наслѣдството отъ покойния ми баща *хаджи Сѣмко*, напълно се помирихме, наплатихме и удовлетвориохме и за напрѣдъ нѣмамъ право много или малко да претендирамъ и да изисквамъ отъ чичо ми *попъ Недѣлко* каквото и да било“.

Сждѣтъ уважи това заявление на странитѣ, потвърди продажбата и, за станалото, издаде и написа настоящия сждебенъ актъ, — днесъ 26 день отъ мѣсець Ребби-юл-ахъръ 1190 год. отъ егира (3 Юний 1776 год.).

Свидѣтели: Кйоръ Асанъ Беше, бенъ Али-Етрополли; Мензилиджи Мустафа Алемдаръ, отъ село Бурилово; Мухзуръ Халилъ Беше; Мемишъ ефенди; Мутафларъ Имами Али ефенди и др.

35.

СЪДЕБЕНЪ АКТЪ

или прѣписъ отъ съдебно рѣшение. (Худжетъ).

5 Реджебъ 1191 г. — 29 Юлий 1777 г.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Раята—християни отъ селото *Рила*, Дупнишка каза, а тъй сжщо и монаситѣ—старей, които живѣятъ въ Рилския манастирь, се явиха прѣдъ съвѣта на мѣстния сждъ, гдѣто заявиха и изповѣдаха слѣдното:

„Бѣлѣжитата черква, наречена „*св. Иванъ*“, въ Рилския манастирь, още отъ старо врѣме е била притежание на християнитѣ отъ Гръцко-православно вѣроизповѣдание, подъ название „*Румъ-Тайфаси*“. Рилскиятъ манастирь лежи въ землището на селото *Рила*. Тази наша стара църква е останала по наслѣдство на насъ отъ нашитѣ бащи, дѣди и прадѣди още отъ най-старо врѣме. Особено тази църква е останала на насъ, като старина отъ деня, когато страната ни е била покорена отъ завоевателя — султанъ. Ние и до сега тази църква я владѣемъ и притежаваме. Обаче съ изминаването на години и столѣтия, както и съ прѣминаването на поколѣнията, тази ни църква почти е растурена; трѣмътъ и стрѣхитѣ ѝ съвършено сж срутени, а дървената направа съвсѣмъ е изгнила и се е разкапала. Понеже дълго врѣме не е правенъ никакъвъ ремонтъ на тая наша стара църква; и понеже ако я оставимъ да стои още не направена, очевидно е, че тя рано или късно ще рухне и ще се срути върху главитѣ ни, то най-покорно молиме сжда да направи огледъ на самата църква, а слѣдъ туй да ни се даде позволение, да ремонтираме тази наша староврѣмска църква.

Сждътъ възъ основа на тѣзи законни доводи, които се изказаха отъ страна на раята монаси-християни, опрѣдѣли: да се извърши огледъ на самото мѣсто, като за тая цѣль делегира за сждия единъ отъ своитѣ си членове да извърши огледа. Сждътъ повѣри тази съдебна мисия на менъ, на моята смиренность, азъ заедно съ нѣкои видни градски мюсулмани, както и съ вѣщи майстори, които разбиратъ отъ този занаятъ, пристигнахме благополучно на самото мѣсто. Тамъ образувахме единъ импровизиранъ сждъ и почнахме да разгледваме и да измѣрваме мѣстоположението на самата църква. Речената църква на дължина имаше толкова лакти, на ширина — пакъ толкова лакти и на висина — пакъ толкова лакти. Таванътъ, дюшемето и стрѣхитѣ на църквата бѣха срутени. Естествено бѣ, че послѣдната имаше голѣма нужда отъ коренна поправка, но съ условие, щото тази поправка да се извърши само въ рамкитѣ на стария обемъ и споредъ старата направа. Тя не трѣбва по никой начинъ да се строи нито по-широка, нито по-дълга, нито по-висока, отколкото

първоначално е обемала църквата, безъ да се прибавя ни най-малкото увеличение. Импровизираниятъ сждъ рѣши, щото исканията на раята да се уважатъ, да се моли прѣдъ Негово Императорско Величество султана, да издаде висичайшето царско позволително за направа на горѣозначената църква, като въ тоя духъ се издаде и височайши царски ферманъ.

Сждътъ, ржководимъ отъ справедливостъ и въ името на шерията, написа и издаде по тоя въпросъ настоящето рѣшение, (илямъ). Това рѣшение като справедливо и законно трѣбва по молбата на просителитъ да се прѣдстави за утвърждение отъ Негово Императорско Величество султана, отъ когото зависи заповѣдъ и повеление.

5 Реджебъ 1191 год. — (29 Юлий 1777 год.).

36.

СЖДЕБЕНЪ АКТЪ

Издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смиренния Ибрахимъ.
(М. П.) Ибрахимъ.

3 Ребби-юль-евель 1192 г. (1778 г. 20 Мартъ.)

Да се напише и издаде този актъ причината е слѣдната:

Монаситъ, които живѣятъ въ *Рилския манастиръ*, Дупнишка каза, именно: егуменътъ, като прѣдседателъ на старейския съвѣтъ — *отецъ Герасимъ, отецъ Антимъ, отецъ Пахоми и отецъ Никифоръ* се явили прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ и въ присѣдствіето на носителя на настоящия актъ, еврейна *Яко Оглу Конорти*, сж изповѣдали и казали слѣдното:

„За посрѣщане нуждитъ разходи по манастирскитъ ни дѣла, ние взехме въ заемъ петстотинъ гроша отъ еврейна *Конорти*, който присѣдствува тукъ. Тази сума признаваме, че е нашъ дългъ, че е взета въ заемъ и се задължаваме да я изплатимъ на кредитора въ срока, безъ всѣкакво възражение. Ние всички, взаимно-образно сме взаимно-поржчители гаранتي и платци на тази сума. Речениятъ *Конорти* има пълно право да си поиска тази сума отъ когото и да би било отъ насъ, като въ такъвъ случай ние се задължаваме да му я изплатимъ.“

Сждътъ уважи това самопризнание на реченитъ монаси, утвърди станалия между тѣхъ и кредитора имъ *Конорти* законенъ заемъ и, за станалото, по желание на странитъ, написа и издаде

тоя сждебенъ худжетъ, който се врѣчи въ рѣцѣтъ на реченитѣ монаси.

Днесъ 3 день отъ мѣсець Ребби-юль-евель 1192 год. отъ егира (20 Мартъ 1778 г.)

Свидѣтели: Главенъ мухзуринъ (началникъ на разсилнитѣ) Мустафа Беше; Мухзуръ Абди Беше; Евлия Ибрахимъ ефенди, Моше Доду-Оглу еврейнъ; Хекимъ Баши (лѣкаръ) и др.

37.

СЖДЕБЕНЪ АКТЪ

(За покупка и продажба),

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, — смирения Ибрахимъ.

(М. П.) Ибрахимъ.

29 Джемази-юль-Ахъръ 1193 год. — 3 юлий 1779 год.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Биджакчи Ахмедъ Беше, жителъ отъ градъ *Дупница*, махалата *Чаушъ-махалесъ*, се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ и, въ присѣдствието на носителя на настоящия актъ *Свещеникъ Стамо*, изповѣда и каза слѣдното:

„До издаването на този актъ азъ бѣхъ пѣленъ стопанинъ на *Кирезлъкътъ ми (Черешарникъ)*, лежащъ въ поменатата махала, при съсѣди: отъ една страна мюсулманскитѣ гробища, отъ друга — егрекътъ на *Каба-Огуллари*, отъ трета — ридъ, а отъ четвърта — общия пѣтъ. Тоя мой кирезлъкъ, съ дѣйствителна продажба приета отъ двѣтъ страни и лишена отъ умисълъ за притворство и измама, продадохъ за деветъ гроша на *свещеникъ Стамо*, отъ когото стойността напълно получихъ. За напрѣдъ нѣмамъ никаква намѣса въ тоя ми имотъ. Речениятъ *попъ Стамо*, който го купи, може да го владѣе и притежава както ще. споредъ волята си“.

Сждътъ уважи тази изповѣдъ на продавача, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия худжетъ, — днесъ 28 день отъ мѣсець Джемази-юль-Ахъръ, 1193 год. отъ Егира — 13 юлий 1779 година.

Свидѣтели: Мехмедъ Тахиръ ефенди; Налбантъ Юсуфъ Беше; Синтъ му Максугъ Беше; Мухзуръ Абди; Мухзуръ Мустафа Беше; и др.

38.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Зѣхненската каза, смиренния Ел-Хаджи Мустафа.

(М. П. Мустафа).

5 Джемази-юль-Евелъ 1200 год. 22 февруарий 1786 год.

Този актъ да се издаде и напише, причината е слѣдната:

Апостолъ Константиновъ, жителъ отъ село *Ахсередъ*, *Зѣхненска каза*, се яви прѣдъ съвѣта на мѣстния сѣдъ и, въ присѣдствіето на носителя на настоящия актъ, монахъ отецъ *Зиновий*, изповѣда слѣдното:

„До издаване на този актъ азъ бѣхъ пѣленъ стопанинъ на една градина и една плѣвня, построена на три диреци, съ дворъ и съ градина, лежащи вжтрѣ въ реченото село. Съсѣдитѣ на този мой имотъ сѣ слѣднитѣ: отъ една страна — градина, отъ друга — градината на *муезинъ Молла Алли*, отъ третя — *Митровата градина*, а отъ четвърта — съ общия пѣтъ. Този мой имотъ съ законна продажба, приета и отъ двѣтѣ страни, и лишена отъ омисль за измама, продадохъ го за 60 гроша на поменатия монахъ отецъ *Зиновий*. Послѣдниятъ купи и завладѣ тоя ми имотъ, стойността ми изплати и азъ напълно я получихъ. Отъ сега нататкъ реченитѣ плѣвня, градина и дворно мѣсто, въ които азъ нѣмамъ вече никаква намѣса, ставатъ пѣлна собственостъ на купувача отецъ *Зиновия*, който има право да ги владѣе както ще“.

Сѣдътъ уважи изповѣдта, потвърди продажбата и, за станалото издаде и написа настоящия актъ, — днесъ 5 день отъ мѣсець Джемази-юль-Евелъ 1200 год. отъ егира (22 февруарий 1786 год. Р. Хр).

Свидѣтели: Кръстю Пандели-Очни, Митро Мишевъ, Стойко Георгаки, Илия Терзи и др.

39.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, — смирения Ел-хаджи Хасанъ.
(М. П. Ел-хаджи Хасанъ).

21 Рамазанъ 1200 год. (5 юлий 1786 г.)

Тоя худжетъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Еврейнътъ Харонъ Порнасъ-Оглу, жителъ отъ градъ Дупница, се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѣдъ и, въ присѣд-

ствието на носителя на настоящия актъ — отецъ Герасимъ Ивановъ, жителъ отъ Рилския манастиръ, заяви и изповѣда слѣдното:

„Прѣди десетъ години отъ датата на тоя актъ поменатиятъ отецъ Герасимъ взе отъ мене на вересия два топа черни шалове, наречени Ангорски шалове, на стойностъ 36 гроша. Тази сума азъ ако и да искахъ отъ отецъ Герасима доброволно, но той не рачи да ми я заплати. Поради това моля, слѣдъ като го запитате за причината на това неизплащане, да го осждите да ми заплати 36 гроша“.

Отъ отвѣтника отецъ Герасима се поискаха обяснения по тоя въпросъ и той възрази така:

„Азъ не признавамъ, че дължа на речения Харонъ 36 гроша, произходящи отъ стойността на два топа черни Ангорски шалове“.

Сждътъ поиска отъ ищеца доказателства, съ които да докаже своя си искъ. Но, като нѣма такива, Харонъ прѣдложи на отца Герасима клетва да се закълне, че не му дължи тази сума. Отецъ Герасимъ прие прѣдложената клетва и се закълна въ смисълъ, че не дължи нищо, съгласно съ закона и съ шерията.

Сждътъ слѣдъ туй отхвърли иска на ищеца Харона, прѣкрати дѣлото му, а за станалото, по желанието на странитѣ написа и издаде настоящия худжетъ, — днесъ 21-я день отъ мѣсець Рамазанъ 1200 год. отъ Егира. (5 юлий 1786 Р. Хр).

Свидѣтели: Мустафа Ага Сербаша, бакалинъ вжтрѣ въ Вароша; синътъ му Хасанъ Беше; Мехмедъ Тахиръ Ефенди, ибни Саидъ Ефенди; Нюманъ Беше, бенъ Ахмедъ-мухзуръ и др.

40.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Татаръ-Пазарджиската каза, смирения Али.
(М. П.) Али.

15 Сеферъ 1202 г. (15 Ноемврий 1787 г.).

Този актъ се написа по слѣдната причина: Цѣвта Вучкова, жителка отъ селото Старо Бѣльово, Татаръ-Пазарджиска каза, се яви прѣдъ съвѣта на мѣстния сждъ и, въ присѣдствіето на носителя на настоящия актъ — отецъ Спиридонъ, монахъ отъ Рилския манастиръ, изповѣда и каза слѣдното: „До издаване на настоящия актъ азъ бѣхъ редовна и законна ступанка на слѣднитѣ недвижими имоти и земи, а именно: а) една кѣща, лежаща въ сѣщото село Старо Бѣльово, състояща се: отъ доленъ е-

тажъ съ една стая, една софа, една кухня, единъ зимникъ и съ дворно мѣсто. Съсѣдитъ на тази ми кѣща сж: отъ една страна — кѣщата на Якимъ Кушовалията, а отъ три страни — пжтъ; б) едно лозе отъ два уврата, лежаще въ землището на сжщото село, при съсѣди: отъ една страна лозето на Михайлъ Къз-кйой-лията, отъ друга — лозето на Никола Чакъртъ, отъ третя — лозето на Деспина, а отъ двѣ страни лозето на Мария; в) лозе. отъ половина увратъ, лежаще въ землището на сжщото село, при съсѣди: отъ една страна — лозето на Якимъ отъ Кушеване, отъ друга — лозето на Ванчо Бичакчи, а отъ двѣ страни — съ лозето на Стою отъ село Костенецъ, отъ третя — съ лозето на Геошо отъ Байлово. Всички тѣзи мои имоти и земи днесъ съ дѣйствителна продажба, приета отъ двѣтъ страни и лишена отъ измама, ги продадохъ за 65 гроша на купувача имъ отецъ Спиридонъ. Послѣдниятъ купи и прие тия имоти за смѣтка на Рилския манастиръ и то съ паритъ, принадлежащи на манастиря, съ условие, че тѣзи имоти като вакъфъ ще бждатъ притежание на този манастиръ. Поменатата Цвѣта, слѣдъ като получи отъ отецъ Спиридона напълно сумата на тѣзи имоти 65 гроша, заяви още, че тя за напредъ нито въ казаната кѣща, нито въ реченитъ лозя нѣма никаква намѣса. Тѣзи имоти ставатъ собственостъ на Рилския манастиръ и егуменитъ управители на тоя манастиръ иматъ право да ги владѣятъ и притежаватъ. Сждътъ прие изповѣдта на речената Цвѣта и утвърди станалата продажба. По желанието на странитъ за станалото се издаде и написа тоя сждебенъ актъ, — днесъ 15 день отъ мѣсецъ Сеферъ 1202 год. отъ егира (15 Ноември 1787 год. Р. Хр.),

Свидѣтели: Атанасъ Янакиевъ; Митре Вардевъ; Цвѣтанъ Вилависъ; Попъ Стоянъ; Мане Вилависъ; Павле Боризанъ, Перо Бичакчи и др.

41.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на пловдивската каза, смиренния Исмайлъ.

(М. П.) Исмайлъ.

5 Саферъ, 1212 г. (19 юлий 1797 год.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Абаджии Анастасъ Узунъ-Георгиевъ и майка му Ангелина се явиха прѣдъ съвѣта на Пловдивския сждъ, и въ присжтствието на носителя на настоящия актъ *отецъ Натанаилъ*, монахъ отъ Рилския манастиръ, заявиха искъ, като изповѣдаха и казаха слѣдното:

„Нашиятъ наслѣдодателъ *Узунъ-Георги*, който по-прѣди се поминалъ, имаше да взема по тефтеръ и съ записъ отъ тоя монахъ *отецъ Натанайлъ* сумата отъ сто и двадесетъ гроша. Но той, прѣди да получи отъ длѣжника сумата си, умира и искътъ му остава неизплатенъ. Ние, като негови наслѣдници, искаме да ни се заплати тази сума“.

Въ отговора си речениятъ монахъ възрази и заяви слѣдното: „Признавамъ, че дължа горѣозначената сума, но, на речения *Узунъ-Георги*, до като бѣ той живъ, срѣщу тоя ми дългъ, брѹихъ 40 гроша, а оставатъ да му дължа само 80 гроша“.

Сждътъ поиска отъ отвѣтника доказателства, за да докаже, че сж брѹени 40 гроша на кредитора — на починалия *Узунъ-Георги*. Отвѣтникътъ понеже заяви, че не може да прѣдстави лични доказателства, то на ищцитѣ-наслѣдници се прѣдложи клетва, да се закълнатъ въ смисълъ, че не знаятъ да е получилъ покойниятъ *Георги* прѣзъ живота си 40 гроша отъ *отецъ Натанайлъ*. Ищцитѣ приеха тази клетва, и, прѣдъ светото евангелие на Исуса Христа, се заклѣха. Слѣдъ това сждътъ осжди и заповѣда на *отецъ Натанайла* да заплати на поменатия *Анастасъ* и майка му *Ангелина* сумата 120 гроша.

Независимо отъ това реченитѣ *Анастасъ* и *Ангелина* заявиха прѣдъ съвѣта така: „ние съ казания монахъ се помирихме и спогодихме. Взаимнообразно единъ други се наплатихме. Възбуденото ни дѣло по тоя въпросъ трѣба да се закрие, поради окончателната ни спогодба“.

Сждътъ прие и уважи самопризнанието на поменатитѣ ищци, потвърди спогодбата и по желанието на странитѣ, за станалото, написа и издаде тоя сждебенъ актъ, — днесъ, 5-й день отъ мѣсецъ Сеферъ, 1212 г. отъ егира (19 юний 1797 г.).

Свидѣтели: Мукаитъ Мехмедъ Ефенди, Мукаитъ Саидъ Ефенди, Хаджи Ахмедъ ага, серъ Мухзуриянъ, Мухзуръ Сари Ахмедъ. Сейбанъ Сюлейманъ и др.

42.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Татаръ-Пазарджикската каза, емирения Мехмедъ Али
(М. П.) Мехмедъ Али.

28 Зилкааде, 1212 г. (3 май 1798 год.).

Да се напише и издаде настоящиятъ сждебенъ актъ, причината е слѣдната:

Раята *Петъръ*, който живѣе въ с. *Панагюрище*, Татаръ-Пазарджикската нахия, се яви прѣдъ съвѣта на сжда и въ при-

сѣтствието на носителя на този актъ — монаха отецъ *Пахомия*, изповѣда и каза така:

„Собствената ми кѣща, лежаща въ самото село *Панагюрище*, (Отлукъ-кеой), при съсѣди: *Вълковата кѣща*, *Минчовата кѣща*, *Добревата кѣща* и обществения пѣтъ, която кѣща обема една кухня, една стая, една софа, и дворно пространно мѣсто — съ законна продажба, лишена отъ помисль за измама, — за 50 гроша продадохъ и прѣдадохъ на речения монахъ — отецъ *Пахомия*. Понеже послѣдниятъ купи по закона и завладѣ въпросната кѣща, стойността ѣ отъ 50 гроша азъ напълно приехъ. Заявявамъ, че въ нея кѣща нѣмамъ никакво право за напрѣдъ на стопанство. Тя става пълна собственост на купувача ѣ — монахътъ отецъ *Пахомия*, който може да се разпорежда съ нея, както си ще“.

Сждътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сѣдебенъ актъ днесъ, 28 Зилкааде 1212 година отъ егира (3 май 1798 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Разпопъ Стоянъ; Хаджи Георги Чорбаджи; Кючукъ Стоянъ; Попъ Манчо; Яне Кюфре и др.

43.

ХУДЖЕТЪ

11 Ребби-юл-Ахъръ 1218 г. (20 Юлий 1803 год.).

Тоя актъ се написа по слѣдната причина:

Съ срокъ отъ сто двадесетъ и единъ день, начиная отъ 11 Ребби-юл-Евелъ, настоящата 1218 г. отъ егира, азъ взехъ въ заемъ отъ християнина *Гоце*, който живѣе въ гр. *Дупница*, сумата 110 гроша, както и други 10 гроша отъ стойността на единъ ножъ, а всичко получихъ 120 гроша. Слѣдъ изтичане на казания срокъ отъ 121 день, азъ на падежа се задължавамъ да повърна напълно тая сума отъ 120 гроша на кредитора ми *Гоце*, комуто за знание давамъ настоящия ми задължителенъ записъ. Тоя ми дългъ, щомъ го изплатя, ще скѣсаме веднага записа ми.

11 Реб-юл-Ахъръ 1218 г. егира (20 Юлий 1803 год. р. хр.)

Дължникъ; *Ибрахимъ*, заемъ на с. *Рила*, живущъ въ гр. *Дупница*.

Удостоверявамъ, че за изплащане на горната сума отъ 120 гроша, азъ съмъ поручитель.

Подп: *Отецъ Паисий*,
живущъ въ Рилския манастиръ.

Свидѣтели: Абдур-рахманъ Ага, Дервишъ Али, Еминъ Ага, Али Алемдаръ.

44.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смиренния Селимъ.

(М. П.) Селимъ.

Мухаремъ 1221 г. — 9 Мартъ 1806 г.

Този актъ да се напише и издаде причината е слѣдната:

Ангелъ Геошевъ, живуещъ въ с. *Рила*, притежава една нива, която обема около 27 кутли сѣме, лежаща въ мѣстността, наречена „*Карши-махале*“, въ село *Рила*, което влиза въ числото на селата, които като тимаръ ги владѣемъ за тази 1222 г. отъ егира съ височайши царски бератъ. Съсѣдитъ на тази нива сж: отъ една страна — нивата на *Нико Папукчията*, отъ друга — лозето на *Димо Мутавчията*, отъ трета — гора (орманъ), а отъ четвърта съ общия пѣтъ. Поменатиятъ *Ангелъ* днесъ доброволно продаде тази си нива за 45 гроша на егумена на Рилския манастиръ *отецъ Иосифъ кехая*. Ние, като спяхии на това село, и съгласно съ царския канонъ, получихме правото за тапия и за да я обработва, издадохме му настоящия тапийски актъ. За на прѣдъ нито ние, нито други лица, нѣмаме право да му прѣпятствуваме въ владѣнието ѝ.

Мухаремъ 1221 г. отъ егира (9 Мартъ 1806 г. р. хр.).

Подп: *Ибрахимъ*, заиминъ на с. *Рила*. (М. П.) *Ибрахимъ*.

Подп: *Сулейманъ*, заиминъ на с. *Рила*. (М. М.) *Сулейманъ*.

Подп: *Молла Садикъ*, замѣстникъ. (М. П.) *Садикъ*.

Свидѣтели: Минчо Папукчи, Стойчо Чорбаджи, Дико Чорбаджи.

45.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, — смирениятъ Селимъ.

(М. П.) Селимъ-Мурадъ.

30 Джемази юль Ахъръ 1228 г. (29 Юний 1813 г.)

Да се издаде и напише този актъ, причината е слѣдната:

Христо Тодоровъ, отъ махалата „*Вароша*“ въ града Дупница, се яви прѣдъ съвѣта на мѣстния сѣдъ и, въ присѣйствието на егумена на Рилския манастиръ *отецъ Иосифъ*, изповѣда и каза слѣдното:

„Монахътъ *отецъ Герасимъ*, който се помина прѣди малко врѣме въ Рилския манастиръ е мой законенъ чичо. т. е. рожденъ братъ на баща ми. Неговото наслѣдство, каквото е останало, се пада по закона на мене. Прѣзъ живота си той, между другитѣ си вѣщи, оставилъ е и слѣдното: четиредесетъ гроша въ готови пари, единъ чифтъ пищови и една дълга пушка. Това негово наслѣдство, за което възбудихъ искъ въ сѣда, поискахъ го по сѣдебенъ редъ отъ монаситѣ на речения манастиръ. Но всички тѣзи монаси абсолютно отказаха, че въ тѣхъ не е имало нищо. По тоя въпросъ между мене и реченитѣ монаси се водѣха дълго врѣме люти борби и голѣми прѣспирни. Сега обаче посрѣдствомъ сѣдебни помирители, ние съ реченитѣ монаси и свещеници отъ Рилския манастиръ се спогодихме окончателно. Спогодбата се състои въ това: монаситѣ отъ Рилския манастиръ да ми заплатятъ срѣщу наслѣдството на покойния ми чичо въ готови пари сто гроша; сѣщо да ми дадатъ и единъ чифтъ пищови. Егуменътъ на речения манастиръ *отецъ Иосифъ*, като прие напълно тази спогодба, веднага ми брои готовитѣ сто гроша и ми прѣдаде единъ чифтъ пищови. Слѣдователно отъ сега нататкъ азъ по прѣдметното наслѣдство нѣмамъ нищо да изисквамъ, нито да търся нѣщо, както отъ монаситѣ, така сѣщо и отъ свещеницитѣ и отъ егумена на тоя манастиръ, *отецъ Иосифа*. Спогодбата, която сключихме, е окончателна и безвъзвратна, приета отъ двѣтѣ страни. За напредъ никой отъ насъ, т. е. отъ двѣтѣ страни, не ще може да възбужда прѣдъ сѣдилищата никакъвъ процесъ по поводъ на това мое наслѣдство; защото ние взаимнообразно се наплатихме, не ни остана нищо да взимаме и заведениятъ процесъ го прѣкрояваме. Въ случай, че подобенъ процесъ би се появилъ отново по между ни по сѣщото наслѣдство, — то подобенъ искъ да се счита за невалиденъ и да не се разгледва прѣдъ никакви сѣдебни учрѣждения.

Така сключената спогодба се прие и уважи и отъ егумена *отецъ Иосифа*.

Сѣдътъ уважи това заявление на странитѣ, утвърди станалата продажба и, за станалото, по желанието на странитѣ, издаде и написа настоящата спогодба, — днесъ 30-й день отъ мѣсець Джемази-юл-Ахъръ 1228 г. отъ Егира (29 Юний 1813 г.)

Свидѣтели: Налбантъ Еминъ-Али, Мухзюръ Хасанъ Беше, свещеникъ Мито отъ градъ Дупница, Митре Шивачътъ, Алексо Стоиловъ, Лазо Хлѣбаровъ, Захо Ханджи, Христо Ханджи, Христо Таушановъ,

46.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ес-саидъ-Юль-Бедеръ-единъ Юсуфъ.

(М. П.) Юсуфъ Ес-саидъ-Бедеръ-единъ.

30 Саферъ 1230 год. (31 Януарий 1815 г.)

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Хайруллахъ, жителъ отъ градъ Битоля, се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сѣдъ и въ присѣдствіето на носителитѣ на настоящия актъ, монаситѣ отъ Рилския манастиръ, които се прѣдставяваха прѣдъ сѣда отъ егумена-пълномощникъ отецъ Иосифа, изповѣда и каза слѣдното:

„По-прѣди; когато азъ бѣхъ още християнинъ, слугувахъ нѣколко години наредъ при монаситѣ на речения манастиръ. Заплатата, която ми се слѣдваше за това слугуване, азъ не бѣхъ я получилъ още. Най-сетнѣ възбудихъ срѣщу тѣхъ искъ прѣдъ сѣда и искахъ моего право за слугуване. Тоя процесъ дълго врѣме се протака по сѣдилищата, до като най-подирѣ, посрѣдствомъ помирители, се спогодихме съ условие да ми заплатятъ една сума отъ двѣста и петдесетъ гроша. Азъ се съгласихъ на тази спогодба, получихъ отъ отецъ Иосифа сумата отъ двѣста и петдесетъ гроша и отъ сега за напредъ нѣмамъ да изисквамъ отъ реченитѣ монаси никаква заплата за моемо слугуване при тѣхъ, тъй като се спогодихме напълно; азъ бѣхъ удовлетворенъ и прѣкратявамъ този си процесъ“.

Поменатиятъ отецъ Иосифъ, като Егуменъ и пълномощникъ заяви, че приема тази спогодба, че тя е окончателна и безвъзвратна и че той ми заплати напълно сумата 250 гроша. Сѣдътъ потвърди тази спогодба, прѣкрати заведеното дѣло и за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия худжетъ, — днесъ 30 день отъ мѣсець Саферъ 1230 г. отъ Егира (31 Януарий 1815 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Хасанъ бей, войвода на Дупнишката каза; Жрсланъ ага; Еминъ ага; Язаджи Молла-Абдулахъ; Селимъ Ефенди; хазнатаръ Максудъ ага и др.

Забѣлъжка. На първата страница отгорѣ е написано слѣдното:

„Спогодбата, която е зключена и потвърдена отъ сѣда, по сщество и по форма отговаря напълно на шериата и закона, т. е. тя е законна. Заради това тя се удостоверява и отъ мене, смирения сега кадия на Дупнишката каза — *Мехмедъ Рашидъ*.“

(М. П.). *Мехмедъ*.

47.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смиренния Ес-Саидъ-Единъ Юсуфъ.

(М. П.) Ес-Саидъ Юсуфъ.

16 Джемази-юль-Ахъръ 1231 г. — 3 май 1816 год.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Извѣстниятъ монастирь, нареченъ съ името *Рилски монастирь*, Дупнишка каза, е останалъ като старъ паметникъ въ ржцѣтъ на покореното и завладѣното християнско население още отъ деня, когато страната е била покорена отъ Исляма. Вжтрѣ въ оградата на монастиря тогава се намираха трийсетъ стари стаи, които служеха за приемане на гости — поклонници, двѣ хлѣбопекарници, една воденица и нѣколко зимници, на които подътъ имъ бѣ посланъ съ дъски и които зимници лежаха отъ долу подъ тѣзи стаи. Тѣзи згради, обаче, вслѣдствие на изминаване на дълго врѣме сж развалиха, постоянно се срутватъ и ставатъ като купища отъ прѣстъ. А отъ нѣкое врѣме насамъ поради проливнитѣ поройни дъждове, които непрѣстанно валѣха, полуструтенитѣ вече згради окончателно паднаха и съвършенно се срутиха.

За да се поправятъ отново тѣзи срутени згради, монаситѣ отъ Рилския монастирь и старейтѣ, които живѣятъ вжтрѣ въ монастиря, заявиха прѣдъ съвѣта на *Дупнишкия сждъ*, и молѣха да се направи огледъ на самото мѣсто, да се види и констатира дали има нужда отъ коренна поправка на тия згради. Монаситѣ при това искатъ, щото поправката да се извърши така, споредъ онази стара форма, каквато е сществувала по прѣди и каквито сж били зградитѣ отъ старо врѣме направени. Сждътъ уважи молбата на монаситѣ и отъ своя страна делегира като сждия въ монастиря Мевлянето кятипъ Зааде Молла Хюсеинъ. Последниятъ, заедно съ придружающитѣ го безпристрастни мюсулмани, жители отъ сжщия градъ *Дупница*, пристигнаха благополучно въ речения монастирь, тамъ се откри импровизиранъ шериятски сждебенъ съвѣтъ. Тоя сждъ нагледно провѣри състоянието на зградитѣ и констатира факта, че горѣозначенитѣ: стаи, воденици, фурни и зимници, на които дюшемето бѣ покрито съ дъски, дѣйствително сж били съвършено и окончателно срутени и че тѣ, като такива, иматъ неизбѣжна нужда отъ коренна поправка. За всичко това сждътъ направи и състави надлежния протоколъ. Делегираниятъ сждъ, слѣдъ като направи потрѣбното за случая, заедно съ придружающитѣ го мюсулмани, се върна обратно въ града, яви се въ градския сждъ, прѣдъ съвѣта на който той устно изповѣда за всичко, което той бѣ извършилъ, като доложи устно още и слѣдното:

„Вжтрѣ въ оградата на речения манастирь, намѣрихме подѣ брой триесетъ стари стаи. една трапезария, (софра-хана) послана отдолу съ дѣски, която служеше за хранене на гоститѣ-поклоници; подѣ тѣзи згради отдолу се намиратъ редѣ зимници, а до самия манастирь стоятъ залѣпени стари воденици. Всички тѣзи манастирски стари згради сж съвършено срутени и трѣбва да се направи коренна поправка и отново имѣ съграждане (на тѣзи згради). Поправката е нужна и се позволява отѣ прѣдписанията на нашитѣ свещенно-религиозни и юридически книги. Въ послѣднитѣ изрично се говори и прѣдписва така: „срутеното се слѣдва да се възстанови отново“ (въ лехумѣ иадетенѣ-юль-люи хедиментеху мюк-тезасъндже), сир. да се поправятъ и възстановятъ сградитѣ въ онова положение, както то е било по-прѣди.“ Постройкитѣ на горнитѣ триесетъ стаи, лежащи въ двора на манастиря; на гостната трапезария, (мусафирѣ-софра-ханеси), която е съградена на чардакъ и послана съ дѣски; на зимницитѣ, които се намиратъ отдолу подѣ тия згради, а тѣй сжщо и старитѣ воденици, стоящи до самия манастирь и сжществующи отѣ незапомнено врѣме,— е ненбходима и трѣбва тѣ да се поправятъ коренно, но съ условие, шото основитѣ на тѣзи згради да се поставятъ точно тамъ дѣто сж били старитѣ основи, а изгледѣтъ имѣ да е запазенъ пакѣ споредѣ формата на староврѣмената направа безѣ да се въздигне тамъ нѣщо повече, нито пѣкъ да се разшири въ нѣщо обема имѣ.“

Градскитѣ шериятски сждѣ, слѣдѣ като изслуша устния докладѣ на командированія отѣ сжда членѣ; и слѣдѣ като по шериятски редѣ той констатира факта за съвършенното срутуване на зградитѣ, — рѣши и позволи на поменатитѣ монаси отѣ Рилския манастирь, да си построятъ отново горѣ-казанитѣ манастирски згради, и поправката да става споредѣ стария имѣ планѣ, по старата направа и върху старитѣ основи.

Сждѣтъ за станалото и по желанието на просителитѣ-монаси, написа и издаде настоящия сждебенѣ актѣ и го врѣчи на реченитѣ монаси-калугери, за да могатъ въ случай на нужда, да си послужатъ съ него, гдѣто имѣ трѣбва днесѣ, 16 день отѣ мѣсецѣ Джемази-юль-Ахърѣ 1231 год. отѣ егира (3 Май 1816 г. Р. Хр.

Свидѣтели: Фейзулахѣ ефенди, мюдересѣ; Ахмедѣ ага Ел-хаджи-мирахорѣ; Фетахѣ Мехмедѣ ефенди, дипломиранѣ и съ чинѣ „Баля“; Мехмедѣ Еминѣ ага, Серденѣ Геджитѣ агаси; Еминѣ ага, Сердарѣ въ града Дупница, кятипѣ ефенди зааде, Молла Хюсеинѣ; Хасанѣ Беше, мюхзирѣ; Мустафа, бенѣ Али.

48.

ХУДЖЕТЪ

за продажба и покупка, издаденъ отъ кадията на Кюстендилската каза, — смиренния Мустафа.

(М. П.) Мустафа.

1 Джемази-юль-Ахъръ 1232 год. (6 априль 1817 год.)

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Християнинътъ *Филипъ*, жителъ отъ махалата „*Кара-Мехмедъ*“ въ градъ *Кюстендилъ*, опълномошти отъ своя страна *Ел-хаджи Таибъ Фейзулаховъ*, за да изповѣда прѣдъ сѣда продажбата на долу-изложения имотъ и да снабди купувача съ надлежния худжетъ. Пълномошното, което се даде на пълномошника *Ел-хаджи Таибъ ага*, се прие и уважи отъ сѣда. Слѣдъ това той се яви прѣдъ свѣта на *Кюстендилския сѣдъ* и, въ присѣдството на носителя на настоящия актъ *Алексо Стефановъ*, той, въ качеството си на пълномошникъ, изповѣда и каза слѣдното: „Довѣрителътъ ми *Филипъ* притежава едно лозе около единъ увратъ, лежаще въ землището на селото „*Църквици*“ при сѣсѣди: лозята на *Филипъ*, на *Пене* и на *Кръсто* и съ общия пжтъ. Това лозе азъ съ дѣйствителна продажба, приета отъ двѣтъ страни, и лишена отъ умисълъ за измама, продадохъ за сто и двадесетъ и два гроша и двадесетъ пари на *Алексо Стефановъ*. Послѣдниятъ купи и завладѣ това лозе, изплати напълно стойността му, която азъ приехъ. Така щото отъ сега за на прѣдъ моя довѣрителъ *Филипъ* нѣма никаква намѣса въ реченото лозе, защото това става пълна собственост на купувача *Алексо*, който може да го притежава както си ще“.

Сѣдътъ уважи това самопризнание на *Ел-хаджи Таибъ ага*, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитъ издаде настоящия актъ, — днесъ 1 день отъ мѣсець *Джемази-юль-Ахъръ*, 1232 г. отъ *Егира* (6 априли 1817 год.).

Свидѣтели: *Косъ*, *Гарга-Огли Мустафа*; *Берберъ Хюсейнъ Калфа*; *Кафеджи Махмудъ*; *Стою Сапунджи*; синъ му *Гоге* и разсилнитъ при сѣда.

49.

ХУДЖЕТЪ

25 Джемази Юль Ахъръ 1233 г. — 21 Априль 1818 г.

Да се напише и издаде настоящиятъ сѣдебенъ актъ, причината е слѣдната:

Монаситъ, които живѣятъ въ манастиря, лежащъ въ планина *Рила*, *Дупнишка* каза, се явиха прѣдъ свѣта на *Дупнишкия шериатски сѣдъ*, казаха и изповѣдаха слѣдното:

„Стаитѣ, лежащи въ двора на манастиря, въ които ние отъ старо врѣме живѣемъ, сѣ антични и прѣди 1,000 години може би сѣ правени. Но сега тѣзи стаи сѣ негодни и стѣнитѣ отъ четиритѣхъ имѣ страни сѣ почти срутени („виранѣ“) и приличатъ на купъ-развалини. Очевиденъ фактъ е, че вжтрѣ въ тѣзи стаи абсолютно е невъзможно да се живѣе. Поради това ние — монаситѣ отъ манастиря, които сме живѣли тамъ, задължнехме прѣ-много на свещенния вакѣфъ и ще бждемъ принудени ако не се взематъ мѣрки о врѣме да се разпростремъ по разни страни и да се скитае не мили и не драги. Затова най-покорно молиме шериатския сѣдѣ да изпрати нѣкой свой членъ за сѣдия, който да прѣгледа и констатира истинското състояние на манастиря. При това молиме сѣда да изпрати тоя сѣдебенъ актъ въ прѣстолия градъ до императорския диванъ, за да ни издаде послѣдниятъ височайша царска заповѣдъ за ремонтиране отново срутенитѣ стаи и сгради на речения манастирь.

Сѣдѣтъ уважи заявлението на монаситѣ отъ Рилския манастирь и отъ своя страна на самото мѣсто изпрати и делегира сѣдията *Мевляне Ибрахимъ Ефенди*. Послѣдниятъ, облѣченъ съ всички шериатски права на сѣдия, пристигна благополучно въ речения манастирь. Тамъ той образува и откри публиченъ импровизиранъ сѣдѣ. При извършване на огледа той констатира, че четиритѣ крайни подпорни стѣни на стаитѣ сѣ дѣйствително сругени, и че стаитѣ се нуждаятъ отъ коренна поправка. За това нѣщо той на мѣстото състави сѣдебенъ протоколъ, записа и начерта обстановката на стаитѣ въ манастиря, и слѣдъ това се върна въ града *Дупница* и се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия шериатски сѣдѣ. Речениятъ сѣдия докладва подробно прѣдъ сѣда за състоянието на манастиря и за дѣйствителното положение на срутенитѣ стаи, които се намиратъ въ манастиря.

Сѣдѣтъ като изслуша рапорта на своя си командированъ членъ, написа и състави тоя сѣдебенъ актъ. Послѣдниятъ по молбата на просителитѣ се изпроводи до Негово Императорско Величество Султана, отъ когото зависи заповѣдъ и повеление за по-нататѣшно разпореждане по тоя въпросъ. Написа се днесъ, 25 день отъ Джемази Юл-Ахъръ 1233 год. отъ Егира (21 априлий 1818 год. р. хр.).

Подп: Кадията на Дупнишката каза, смирениятъ *Селимъ*.
(М. П.) *Селимъ*.

Бѣлъжска: Удостоверявамъ, че положениятъ по-горѣ печатъ е идентиченъ съ истинския печатъ на кадията отъ Дупнишката каза.

(М. П.) *Селби Ази Ахмедъ*.

50.

ХУДЖЕТЪ

за

покупка продажба.

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смиренния Селимъ ефенди.

(М. П.) Селимъ.

30 Джемази-юль-Ахъръ 1234 г. — 26 априль 1818 г.

Този актъ се написа по слѣдната причина:

Никола Кранта, жителъ отъ махалата „*Вароша*“ въ гр. *Дупница*, се яви прѣдъ съвѣта на мѣстния съдъ и въ присѣдството на носителитъ на настоящия актъ — купувачитъ: *Димитъръ Тодоровъ*, *Гоце ханджията*, *Павле Сапунджийски*, *Никола Кюркчийски* и *Павле Кюркчийски*, изповѣда и каза слѣдното:

„До сключване и издаване на настоящия актъ, азъ бѣхъ редовенъ и пълненъ стопанинъ на единъ ханъ, лежащъ въ махалата „*Варошъ*“ въ гр. *Дупница*, и състоящъ се: отъ три вътрѣшни стаи, единъ зимникъ, а отъ горѣ върху него има сѣщо други три стаи, една кухня и единъ дукянъ, който е слѣпенъ до самия ханъ. Вътрѣ въ хана има още четири бѣчви и четири каци. Съсѣди на този ми ханъ сж: отъ една страна *Гоце Ханджията* отъ село *Киселово*. отъ друга страна — хантъ на *Тасо Ивановъ*, отъ третя рѣката *Джерменъ*, а отъ четвърта — обществения пжтъ. Този ми ханъ съ дѣйствителна продажба, окончателно приета и отъ двѣтѣ страни и лишена отъ всѣкакви условия за измама и притворство, продадохъ и прѣдадохъ на реченитъ: *Димитъръ Тодоровъ*, *Гоце Ханджията*, *Павле Сапунджията*, *Никола Кюркчийта* и *Павле Кюркчийта* за 5,565 гроша. Тази сума отъ тѣхъ азъ напълно я получихъ, и тѣ ставатъ стопани на тоя ханъ съ всичкитъ му негови сгради, права и принадлежности; тѣ, купувачитъ могатъ да го притежаватъ както си искатъ, споредъ волята имъ. За напредъ азъ нѣмамъ никакво участие и намѣса въ тоя ханъ“.

Съдътъ уважава тая изповѣдь, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитъ, издаде и написа тоя съдебенъ актъ, — днесъ 30 день отъ мѣсецъ Джемази-юль-Ахъръ, 1234 год. отъ егира (26 априль 1818 г. рор.) Свидѣтели: *Кадри Дервишъ Османъ*, *Лазо Екмекчи*, *Тасо Семерджи*, *Илия Куюмджи*, *Димитъръ Екмекчи* и др.

50.

ХУДЖЕТЪ

за спогодба

издаденъ отъ кадията на Самоковската каза, смирения Ибрахимъ Али Пармакъ-Зааде.

(М. П.) Ибрахимъ.

15 Ребби-Юлъ Ахъръ 1234 г. (31 Януарий 1819 год.)

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Иванъ Пешовъ, майка му Елица и сестритъ му Мария и Гюргена Таневъ — Пешови, жители отъ махалата наречена „Коджа-Папазъ“ *) въ горния Варошъ, въ градъ Самоковъ, се явиха прѣдъ съвѣта на мѣстния сѣдъ и въ присѣдствіето на носителя на настоящия актъ Отецъ Иоасафа, изповѣдаха и казаха слѣдното:

„Поменатиятъ отецъ Иоасафъ отъ Рилския манастиръ бѣ прибралъ и усвоилъ вѣщитъ и дрехитъ на сина и на брата ни Мино Пешовъ, който прѣди малко врѣме се помина. Тѣзи дрехи и вѣщи по наслѣдство споредъ шерията се падатъ изключително на насъ. Ние ако и да ги поискахме отъ монаха отецъ Иоасафа да ни ги прѣдаде, той обаче отказа. Поради това ние се принудихме да възбудимъ въ сѣда искъ срѣщу него. Прѣди да влѣземъ въ сѣдебното дирене на процеса, ние посрѣдствомъ сѣдебни помирители се спогодихме съ отвѣтника. Нашата спогодба се състои въ това, щото споменатиятъ Иоасафъ да ни заплати и брой за вѣщитъ и дрехитъ на покойния ни братъ, както и за останалитъ отъ него готови пари — сумата двѣста гроша. Тѣзи двѣста гроша, за които склучихме настоящата ни спогодба, ние напълно получихме отъ речения отецъ Иоасафа. За напредъ нѣмаме да търсимъ и изискваме нищо, нито едно акче отъ речения монахъ отецъ Иоасафа, защото по това дѣло ние се помирехме и спогодихме и окончателно удовлетворихме. Молиме сѣда да прѣкрати настоящето ни дѣло по спогодба“.

Сѣдътъ уважи това самопризнание на ищцитъ, потвърди станалата спогодба, която бѣ приета и отъ монаха отецъ Иоасафа и, за станалото, по желанието на стренитъ, се издаде настоящия сѣдебно спогодбенъ актъ, — днесъ 15 день отъ мѣсецъ Реби-юлъ-Ахъръ 1234 г. отъ Егира. (31 Януарий 1819 г. Р. Хр.)

Свидѣтели: Кятибъ Мехмедъ Ефенди; Абдулъ Керимъ Ефенди; Сулейманъ Алемдаръ; Мюхли-Иванъ; Хаджи Славчовъ и др.

*) Коджа-папазъ значи: архи-свещеникъ, владика, архиерей.

52.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Татаръ-пазарджиската каза, смирения Ахмедъ Ел-Риза.

(М. П.) Ахмедъ.

13 Реджебъ 1235 г. — 15 Априль 1820 г.

Християнката *Веля*, съпруга на *Кирчо*, която живѣе въ с. *Панагюрище* (Отлукъ Кеой), *Татарпазарджиската каза*, се яви прѣдъ съвѣта на Татарпазарджикския съдъ и, въ присѣдството на носителя на тоя актъ *монаха Отецъ Самуилъ*, изповѣда и каза така :

„Собствената ми кѣща, лежаща вѣтрѣ въ селото *Панагюрище*, при съсѣди: кѣщитѣ на *Бато Гушо*, на *Белюлъ Минко* и на *Червенко Стоянъ* и съ обществения пѣтъ, обема въ себе си: една кѣща (порта), единъ яхъръ, а върху него отгорѣ единъ сѣнарникъ (отлук-хоне) а въ двора ѣ има посадени четири сливови дървета. Тази ми кѣща за 240 гроша съ законна продажба, приета и отъ двѣтъ страни и лишена отъ умисль за измама, продадохъ и прѣдадохъ на речения монахъ *отецъ Самуилъ*, който тутакси я завѣщава за въ полза на Рилския манастиръ. Понеже и речениятъ *отецъ Самуилъ* купи по законенъ редъ тази кѣща, брой ми сумата 240 гроша, която и азъ напълно получихъ, — то заявявамъ, че за напредъ въ тая кѣща азъ нѣмамъ абсолютно никаква намѣса; тази моя кѣща става пълна собственостъ на речения монахъ *отецъ Самуилъ*, който може да се разпорежда съ нея както си ще“.

Съдѣтъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя актъ, — днесъ 13 Реджебъ 1235 год. отъ Егира — 15 Априлий 1820 год. р. хр.

Свидѣтели: Димо Гърбата, Лулчо Чорбаджи, Хаджи Зарчо Чорбаджи, Стоилко Хаджи Георги.

53.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Самоковската каза, — смирения Ес-Сандъ Мустафа.

(М. П. Ес-Сандъ Мустафа).

1 Шевалъ 1236 год. — 20 Юний 1821 год.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Християнката *Магда* и дъщеритѣ ѣ *Сусана*, *Дона* и *Анастасия Георгиеви* — *Бутулови*, жители отъ махалата „*Горния*“

Пазвантъ,“ въ вароша на гр. *Самоковъ*, опълномошила по сждебенъ редъ за свой пълномощникъ *Иванъ Гроздановъ*. Пълномощното, което му се даде е било удостоверение съ показанията на свидѣтелитъ *Иванъ Чавдаровъ* и *Хаджи Миладинъ Димовъ*. Като се прие това пълномощно за валидно, речениятъ *Иванъ Гроздановъ* въ качеството си на пълномощникъ заяви прѣдъ съвѣта на *Самоковския шериатски сждъ* и въ присѣтствието на носителя на настоящия актъ *Лазо Ивановъ—Славковъ*, изповѣда и каза слѣдното:

„Горнитѣ ми довѣрителки притежаватъ една кѣща и една стая, единъ салонъ, единъ килеръ, малкъ дворъ и пѣтъ, лежащи въ казаната махала при съсѣди: отъ една страна кѣщата на *Алеко Бутѣовъ*, отъ друга — имотитѣ на покойния рая, а отъ двѣ страни съ общия пѣтъ. Тази кѣща съ окончателна продажба приета отъ двѣтѣ страни и лишена отъ умисль за измама, я продадохъ за осемстотинъ (800) гроша на поменатия *Лазо Ивановъ*, отъ когото стойността напълно получихъ. За напрѣдъ тази кѣща съ всичкитѣ ѣ права и принадлежности става пълна собственост на купувача речения *Лазо*, който има право да я владѣе и притежава както си ще“.

Сждътъ уважи това признание на пълномощника *Иванъ Гроздановъ*, утвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сждебенъ актъ, — днесъ 1 день отъ мѣсецъ *Шеваль* 1236 год. отъ египта — 20 юний 1821 година Р. Хр.).

Свидѣтели: *Дурмишъ Халилъ Беше*, *Векилъ Исмаилъ Беше*, *Шишко Молла Али*, *Саибантъ Тахиръ*, *Теибанъ Али Беше*, *Мухзуръ Ахмедъ Беше*, *Хаджи Янаки*, *Хаджи Миладинъ*, *Захо Абаджи Хаджи Бено*, *Иванъ Чавдаръ* и др.

54

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Самоковската каза, смирения *Ес-Саидъ Мустафа Хулюси*.

(М. П.) *Ес-Саидъ Мустафа Хулюси*.

1 Мухаремъ 1237 г. — 16 септемврий 1821 г.

Да се напише и издаде тоя сждебенъ актъ, причината е слѣдната.

Вуко Тодоровъ, който живѣе въ градъ *Самоковъ*, махала *Горно Мандалово*, Вароша, се яви прѣдъ съвѣта на *Самоковския сждъ* и въ присѣтствието на носителя на настоящия актъ — *Стайо*

Вуковъ Чобана, съ приличното къмъ сѣда уважение изповѣда и заяви слѣдното:

„Азъ продадохъ съ дѣйствителна законна продажба, безъ помисль за измама, за 300 гроша на сина си *Стайо Вуковъ Чобана* своята собствена кжца, която се намира въ махала *Горно Мандалово, Вароша*, до съсѣди—*Лиля вдовицата и Кара Паунъ*, допира отъ двѣ страни до обществения пжтъ и състои отъ една стая, кухня, малка стаичка, килеръ, съ малтъкъ дворъ и бостанъ. Понеже *Стайо* обсеби тая кжца по законенъ начинъ и тъй като азъ получихъ отъ него напълно стойността ѝ, та за напрѣдъ губя всѣко право надъ нея, — заявявамъ, че тая кжца отъ сега нататкъ става пълна собственостъ на речения *Стайо Чобана*, който може да се разпорежда съ нея както си ще“.

Сѣдътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сѣдебенъ актъ днесъ, 1 Мухаремъ 1237 г. (16 Септемврий 1826 год. Р. Хр.)

Свидѣтели: Катипъ Мустафа ефенди, Абдулъ Керимъ ефенди, Мехмедъ Чокадъръ Мухзуръ Ахмедъ Беше Чорбаджи Иванъ Костовъ, Кара Паунъ, Мито дюлгеръ Кибаръ, Паспалъ Иванъ, х. Захарий Костовъ и други.

55.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза — смирения Мехмедъ Рашидъ
(М. П.) Мехмедъ Рашидъ.

7 Джемази Юлъ Евелъ 1237 г. (19 Януарий 1822 г.).

Тоя худжетъ се написа поради слѣдната причина:

Мехмедъ Абдулаховъ, който е родомъ отъ казата Хотинъ, се яви прѣдъ съвѣта на дупнишкия шериатски сѣдъ и, въ присутствието на носителя на тоя актъ — Отецъ Йоасафа, заяви и изповѣда слѣдното:

„Нѣщо прѣди два мѣсеца врѣме отъ датата на настоящия актъ, когато бѣхъ християнинъ и не бѣхъ приелъ ислямската религия, живѣхъ въ Рилския манастиръ, лежащъ въ Дупнишката каза. Въ тоя манастиръ азъ оставихъ слѣднитѣ си вѣщи: единъ конъ дорестъ, едно седло, едно шаечено джубе, друго шаечено джубе; три книги, написани на български езикъ, единъ башлъкъ отъ шаекъ, единъ мечъ, единъ шалъ, нареченъ „онлукъ“, единъ чифтъ тозлуци (калцуни), една шалка, единъ ножъ, едни мѣсни

(тарлъци), единъ чифтъ папуци, едни дисаги, единъ чифтъ ботуши (чизми), единъ ямурлукъ, единъ чулъ и едно чердже. Тѣзи вѣщи азъ ги оставихъ за пазене въ Рилския монастиръ подъ надзора на Отецъ Иоасафа, съ цѣль послѣднитѣ да ги продаде, а сумата да ми прѣдаде.

Поменатиятъ Отецъ Иоасафъ продалъ дѣйствително тѣзи ми вѣщи за сума 200 гроша. Тази сума днесъ, въ присѣтствието на сѣда поменатиятъ Иоасафъ ми наброи. Азъ я получихъ напълно. Понеже азъ не претендирамъ да искамъ отъ поменатия Иоасафъ по-голъма сума за моитѣ вѣщи, които бѣхъ оставилъ въ монастиря; и понеже моитѣ искания, които имахъ да вземамъ отъ нѣкои лично менъ познати монаси въ Рилския монастиръ ги прѣкратавамъ — то заявявамъ, че за напрѣдъ нѣмамъ нищо да търся нито отъ Отецъ Иоасафа за вѣщитѣ ми, нито пъкъ отъ другитѣ рилски монаси, съ които имахъ даване-вземане, защото съ всички се спогодихъ окончателно и уравнихъ до паръ смѣткитѣ си. Тази наша спогодба споредъ шериата, се счита за окончателна и безвъзвратна.

Всички тия устни заявления и самопризнания на речения Мехмедъ (по занятие инженеръ) бидоха приети и отъ Отецъ Иоасафа. Сѣдътъ възъ основа на това самопризнание прие спогодбата и за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сѣдебенъ актъ, — днесъ 7 день отъ мѣсецъ Джемази юлветъ, 1237 год. егира (19 Януари 1822 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Кятибъ Селимъ Ефенди; Моллахъ Хюсеинъ; Мустафа Селимъ ефенди; Мухзуръ Хасанъ Бени; Кранта Никола Чорбаджи; градски кабзималъ (бирникъ): Михо чорбаджи и др.

56

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Кюстендилската каза, смирения Мустафа.

(М. П.) Мустафа.

15 Рамазанъ 1239 г. [3 Май 1824 г.] . .

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Християнинътъ *Ангелъ*, жителъ на селото *Дегеръ-Мендере* (Слокошница), *Кюстендилска каза*, бѣ упълномощилъ отъ своя страна прѣдъ сѣда *устабашията Стоянь*, за да изповѣда продажбата на долуозначения имотъ и да снабди покупателя съ надлежния хужетъ. Това пълномощно, чиято валидность се доказва по сѣдебно-шериятски редъ, се уважи и прие отъ сѣда. Пълномощникътъ, речениятъ *Стоянь*, се яви прѣдъ съвѣта на Кюстендилския сѣдъ и въ присѣтствието на носителя на настоя-

ция актъ, *отецъ Пантелеймонъ*, монахъ отъ Рилския манастирь, — каза и изповѣда слѣдното :

„Довѣрителътъ ми *Ангелъ* притежава съ редовень крѣпостень актъ една градина, насадена съ плодоносни и не плодоносни дървета, лежаща вжтрѣ въ поменатото село. Съсѣдитѣ на тази градина сж слѣднитѣ : отъ двѣ страни градинитѣ на *Стояна* и на *Мавруди*, отъ трета — текуща рѣка, а отъ четвърта — ридътъ и общия пжтъ. Азъ, като пълномощникъ, съ дѣйствителна продажба, приета отъ двѣтъ страни и лишена отъ умисль за измама, продадохъ за двѣста гроша на речения отецъ *Пантелеймонъ* и стойността ѝ напълно приехъ и получихъ. Слѣдователно за напрѣдъ поменатиятъ ми довѣрителъ нѣма въ тази градина никаква намѣса и участие, тѣй тато тая послѣдната, става пълна собственостъ на купувача ѝ *отецъ Пантелеймона*, който има пълно право да я притежава, както си ще, по волята си“.

Сждътъ прие самопризнанието на пълномощника *Стояна*, утвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странигѣ, написа и издаде настоящия сждебенъ худжетъ — днесъ 15 день отъ мѣсець Рамазанъ 1239 год. отъ егира (3 Май 1824 год. р. хр.). Свидѣтели: Хаджи Оглу Молла Ахмедъ, Хаджи Лутфуллахъ, Метерисчи Зейнелъ, Бакалъ Нико, Хаджи Коле, Хаджи Христо, Мумджи Велянъ, Киръ Константинъ.

57.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смиренния Мевля-Селимъ.

(М. П.) Селимъ, иби-Абдулахъ.

15 Джемази юль Евелъ 1241 г. (15 Декемврий 1825 г.)

Да се напише и издаде настоящиятъ сждебенъ актъ, причината е слѣдната :

Никола Крантата, въ качеството си на законень пълномощникъ на *Захо Гоцевъ*, който живѣе въ гр. *Дупница*, въ *Варошъ* — се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ и, въ присѣдството на насителя на настоящия актъ — монаха *отецъ Иосифъ*, съ прилично къмъ сжда уважение, заяви и изповѣда къмъ сжда слѣдното :

„Довѣрителътъ ми *Захо* владѣе и притежава като своя собственостъ едно лозе отъ около осемъ (8) уврати, лежаще въ бѣлѣжитата мѣстность, наречена „*Петровъ-ридъ*“. Съсѣди на това лозе сж : *Никола Чомаковъ* — отъ една страна, отъ друга — лозето на *Спасъ*, отъ третя страна — лизадата, а отъ четвърта — обществения пжтъ. Това лозе, въ всичкитѣ му права и принад-

лежности, съ законна продажба и безъ омисль за измама, срѣщу стойность отъ хиляда и сто (1100) гроша, го продадохъ и прѣдадохъ на монаха *отецъ Иосифа*. Понеже казаниятъ *Иосифъ* завладѣ и прие съ законна покупка това лозе и понеже стойността му отъ 1100 гроша той ми брои, и азъ я получихъ напълно; и понеже довѣрителтъ ми Захо губи вече всѣко право на владѣние върху това лозе — то азъ заявявамъ, че въпросното лозе за напредъ става законна собственостъ на споменатия монахъ *отецъ Иосифъ*, който може да се разпорежда съ него както си ще“.

Сждътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, издаде и написа настоящия сждебенъ актъ — днесъ, 15 день отъ мѣсець Джемази-Юл-евель, 1241 г. отъ егира. (15 Декемврий 1825 год. р. хр.).

Свидѣтели: Димитъръ Чорбаджи, Мито Ламагаро, Илия Чорбаджи (Кабзималъ) и пр. и пр.

Забѣлѣжка: На сжщата страница въ худжета най-отгорѣ е написано слѣдното съдържание: „прѣдъ сжда и прѣдъ кадията се явиха женитѣ *Марта* и сестра ѣ *Лица*, които изповѣдаха, че и тѣ сж продали дѣловетѣ си отъ сжщото лозе:

Смирениятъ кадия на Дупнишката каза: *Ес-Саидъ-Мустафа*. (М. П.) *Ес-Саидъ-Мустафа*.

58.

ХУДЖЕТЪ

за купуване — продаване на недвижими имоти

издаденъ отъ кадията на Татаръ-пазарджискат каза, смирениятъ Ес-Саид-Мехмедъ Селимъ, комуто Богъ да прости прѣтѣпленията му.

(М. П. Ес-Саидъ Мехмедъ Селимъ).

4 Зилхидже 1251 год. — 10 мартъ 2836 год.

Да се напише и издаде тоя актъ причината е слѣдната:

Християнинътъ — рая *бакалъ Стоянъ Михайловъ*, жителъ ото махалата *Варошъ* въ гр. *Татаръ-пазарджикъ*, се яви прѣдъ пълния съставъ на мѣстния шериятски сждъ и въ присѣтствието на носителя на тоя актъ именно на Табакъ Ел. хаджи Велиединъ *Ибни Мустафа*, — изповѣда и каза слѣдното:

„До издаване и склучване на тоя актъ азъ бѣхъ пълень стопанинъ на едно старо запусѣдо лозе отъ около три и половина (3 $\frac{1}{2}$) уврата, лежаще въ землището на село *Береджикъ*, *Татаръ-пазарджикска каза*. Границитѣ на това лозе сж слѣднитѣ: отъ една страна — лозето на самия купувачъ, отъ друга

страна — поповото лозе, а отъ третя — лозето на *Шерифъ ага*, а отъ четвърта — съ общия пжтъ. Това мое лозе днесъ доброволно, съ дѣйствителна и законна продажба, приета отъ двѣтъ страни, и лишена отъ фиктивни условия за измама продадохъ за шестдесетъ (60) гроша на Ел-Хаджи Вели-Единъ-ага и му го продадохъ. Стойността на това лозе азъ напълно получихъ отъ речения купувачъ. Съ тази продажба ние се спогодихме и уравнихме по дѣлото ни, което бѣ заведено въ сжда. Съ помирението си ние изравнихме нашитѣ взаимоотношни вземания, които затова съставихме прѣдъ сжда тази лоша спогодба, която се прие напълно отъ двѣтъ страни. За напредъ поменатиятъ *Ел-хаджи Вели Единъ* има право като стопанинъ да владѣе и притежава това лозе, защото азъ вече нѣмамъ въ него никаква намѣса.“

Сждътъ уважи станалата спогодба, утвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, издаде тоя сждебенъ худжетъ, днесъ 4 Зилхидже, 1251 год. отъ егира (10 Мартъ 1836 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Мехмедъ ага, Муладжи Башъ Мухзуръ, Халимъ Сюлейманъ, Чорбаджи Косто, Чорбаджи Зафиръ и др.

59

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката и Радомирската кази, смирения Ел-Хаджи-Сюлейманъ Шукри.

(М. П.) Ел-Хаджи Сюлейманъ Шукри.

21 Зилхидже 1255 год. (14 Февруарий 1840 год.)

За да се напише и издаде тоя сждебенъ актъ, причината е слѣдната:

Айше Ханъмъ и братъ ѝ *Рашидъ Халиловъ*, които сж живѣли въ градъ *Дупница*, въ махалата *Велли-единъ Ходжа*, сж упълномощили отъ своя страна *Ел-хаджи Шерифъ Ага*, за да издаде такриръ прѣдъ сжда по долуизложената продажба. Слѣдъ като е било зарегистрирано въ годишниятъ сиджилатъ пълномощието, — речениятъ *Хаджи Шерифъ* се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ и, въ присѣтствие то на носителя на настоящия актъ — *Петъръ*, като пълномощникъ изповѣда и каза слѣдното:

„Довѣрителитѣ ми *Айше* и *Рашидъ Халилови* до деня на издаване на настоящия актъ сж били законни стопани и съпритежатели на една градина, посадена съ плодовити и не плодовити дръвчета отъ около 4 уврата, лежаща при съсъди: отъ една

страна — коритото на рѣката *Худово*, отъ друга недвижимиятъ имотъ на *Георги Дерменджията*, отъ трета рѣката *Джерманъ*, а отъ четвърта — граничи съ обществения пѣтъ. Тази градина съ всичкитѣ ѣ права и принадлежности съ дѣйствителна и законна продажба, която се прие и отъ двѣтъ страни, и лишена отъ ѳмисълъ за измама, продадохъ и прѣдадохъ за петстотинъ (500) гроша на поменатия купувачъ *Петъръ*. Понеже послѣдниятъ купи и завладѣ тази ми градина по закона и стойността ми брой напълно, получихъ я, то за това заявявамъ, че за напредъ моитѣ довѣрители *Айше Ханъмъ* и братъ ѣ *Рашидъ Халиловъ* нѣматъ никакво право на участие и на владѣние въ тая градина. Тя става пълна собственост на купувача ѣ *Петъръ*, който може да се разпорежда съ нея както си ще“.

Сждтъ уважи тази изповѣдь, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ написа и издаде тоя сждебенъ актъ — днесъ, 21 день отъ мѣсець Зилхидже, 1255 год. (14 февруарий 1840 год. р. хр.). Свидѣтели: Шейхъ Нюманъ Ефенди, Шейхъ Мехмедъ Ефенди, Кавакъ Османъ Калфа Ибишъ Ага, Рашидъ Ибрахимовъ, Рашидъ Адемовъ и др.

60.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смиренния Ес-Сайдъ Ел-Хаджи Мехмедъ Тахиръ.

(М. П.) Ес-Сайдъ Мехмедъ Тахиръ.

3 Зилкааде 1256 г. (19 Декемврий 1840 г.).

Да се напише и издаде тоя сждебенъ актъ причината е слѣдната:

Петъръ Алексовъ, който живѣе въ градъ Дупница, въ махалата „Чавушъ“ въ Вароша, се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ и, въ присѣдствіето на носителя на настоящия актъ — Монахътъ отецъ Памфилий, който е управигель-егуменъ на Рилския манастиръ, съ приличното за сжда уважение изповѣда и заяви слѣдното:

„Азъ, съ дѣйствителна и законна продажба, приета отъ двѣтъ страни и безъ помисълъ за измама продадохъ за (700) седемстотинъ гроша на монаха отецъ Пафилия отъ Рилския манастиръ собствената си градина, на посока около четири уврати, посадена съ плодоносни и неплодоносни дървета. Тази моя градина лежи въ махалата „Чавушъ махалеси“, въ гр. Дупница, граничи съ съсѣди: отъ една страна рѣката „Худува“, отъ друга —

Гьоре Гущертъ, отъ трета рѣката „Джерманъ“, а отъ четвърта съ обществения пѣтъ. Понеже поменатиятъ отецъ Памфилий купи и обсеби тази градина, а азъ пѣкъ получихъ напълно отъ него стойността ѝ, то явявамъ, че за напредъ азъ губя всѣко право на владѣние надъ нея. Заявявамъ още, че тази градина отъ сега за напредъ става пълна собственостъ на речения отецъ Памфилий, който може и има право да се разпорежда съ нея, както си ще“.

Сждтъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сждебенъ актъ, днесъ 3 день отъ мѣсець Зилкааде, 1256 год. отъ егира 19 Декемврий 1840 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Ел-Хаджи Шерифъ ага, Хаджи Мутишъ ага, Хаджи Лазо Чорбаджи, Николчо Стояновъ, Иванчо Чорбаджи, Георги Кумджиевъ, Младжо Мутафовъ и др.

61.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирениятъ Ес-Саид-Абдуллахъ ефенди.

(М. П.) Ес-Саид-Абдуллахъ.

5 Ребби-юль Ахъръ 1258 г. — 5 Априль 1842 г.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Янаки и братъ му *Христо*, жители отъ селото *Сарж-Яръ* (*Червенъ бръгъ*), Дупнишка каза, се явили прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ и, въ присѣйствието на носителя на настоящия актъ, *отецъ Гавриилъ*, жителъ на Рилския манастиръ, — заявиха и изповѣдаха слѣдното:

„Ние продадохме на отецъ *Гавриилъ* за петстотинъ и петъ (505) гроша единъ чифтъ волове. Стойността на тия волове отъ 505 гроша днесъ прѣдъ съвѣта на шериятския Дупнишки сждъ получихме си напълно отъ речения купувачъ отецъ *Гавриилъ* и нѣмаме да вземаме вече нищо отъ послѣдния за воловетѣ, които му продадохме. Молиме сжда да издаде този актъ и да го прѣдаде въ рѣцѣтъ на купувача *Гавриила*“.

Сждтъ уважи това заявление и тази изповѣдь на продавчитѣ, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сждебенъ актъ, днесъ 5 день отъ мѣсець Ребб-юль-Ахъръ 1258 год. отъ егира — 5 Априль 1842 год. р. хр.

Свидѣтели: Ибрахимъ Ефенди, Мито Ханджи, Ханджи Иванчо, Илия Кюркчи, Мухзуръ Амуджа и др.

ХУДЖЕТЪ

27 Ребби-юль-Ахъръ 1258 г. — 8 юний 1842 г.

Да се издаде и прѣдстави тоя актъ, причината е слѣдната:

Законни наслѣдници на умрѣлия по-прѣди *Гоце*, който бѣ жителъ на гр. *Дупница*, се признаватъ слѣднитѣ лица: законната му съпруга *Катерина*, синоветѣ му *Христо* и *Зашо* и дѣщеритѣ му *Ана* и *Мария*. Сумитѣ, които той дължеше и бѣ останалъ да дължи къмъ разни свои кредитори, не стигаха и не можахъ да се покрятъ и погасятъ съ сумитѣ, прибрани отъ движимата стока, която той остави и която на търгъ се разпродаде. Затова мѣстния сждъ, по искането на кредиторитѣ му, обяви на публиченъ търгъ за проданъ единъ неговъ ханъ, заедно съ извѣстнитѣ му сгради. Сждътъ, въ присѣдствие на жена му *Катерина*, която прѣдставляваше себе си и своитѣ дѣщери, на които тя бѣ опекунка, а тѣй сжщо и въ присѣдствие на синоветѣ му *Христо* и *Зашо* — продаде на търгъ публично ханътъ и сградитѣ на умрѣлия *Гоце* за сума деветъ хиляди (9,000) гроша на *Еминъ ага*, който наддаде най-голѣмата сума. Купувачътъ *Еминъ ага*, слѣдъ като купи, завладѣ и прие въпросниятъ ханъ и сградитѣ му, застана правъ прѣдъ сжщия сждъ, изповѣда и устно заяви, че продава тоя сжщи ханъ и сградитѣ му за сжщата сума отъ 9,000 гроша на монаха отъ *Рилскій манастиръ отецъ Иосифа*. Послѣдниятъ подирѣ като завладѣ и купи тоя имотъ (ханъ и сградитѣ му), заяви прѣдъ сжда, че и той отъ своя страна прѣпродаде и прѣхвърли съ сждебенъ худжетъ тоя имотъ на носителя на настоящия актъ *отецъ Памфилий*, който го прие и завладѣ. Обаче поменатитѣ наслѣдници: *Катерина*, *Христо* и *Зашо*, като видѣха, че тѣхниятъ ханъ и сградитѣ му се купиха въ послѣдствие отъ отца *Памфилия*, заявиха протестъ и казаха, че не сж довольни отъ тази продажба, понеже цѣната била малка, отмѣтватъ се отъ продажбата, като съ това причиниха огромни загуби на купувача-монахъ, отецъ *Памфилия*. Послѣдниятъ гледайки, че наслѣдниците искатъ да играятъ фалшива роль въ дѣйствиата си, подаде писменна молба до императорския диванъ въ Цариградъ и се оплака противъ незаконнитѣ постѣпки на поменатитѣ наслѣдници. Понеже искането на отца *Памфилия* по този въпросъ се указа за законно и това искане почива главно на свещенния шериятъ, то затова дѣлото, споредъ както бѣхъ убѣденъ, рѣшихъ го по сждебно-шериятски редъ въ полза на отца *Памфилия* и забранихъ на горѣпоменатитѣ наслѣдници да не се намѣсватъ и да нахлуватъ на сила въ въпросния продаденъ ханъ и сгради. Тѣкмо въ това врѣме по сжщия въпросъ пристигна въ *Дупнишкото сдилище* единъ височайши царски ферманъ, поsrѣдствомъ каймакамина на *Софийскій санджакъ — Османъ*

бей. Ферманътъ бѣ адресуванъ направо до моята скромна личностъ, като прѣдставителъ на Дупнишкото шериятско сѣдилище. Тоя уважаванъ царски ферманъ, слѣдъ като се прие съ подобаваща честъ и се регистрира въ мѣстния кадийски сиджилатъ публично се прочете въ сѣдебната камара и въ присѣдствието на двѣтъ заинтересовани страни. Понеже прѣдъ свѣта на сѣда бѣ констатиранъ факта, че тѣжителътъ отецъ Памфилий единъ пѣтъ се явилъ прѣдъ мѣстния сѣдъ, сѣдилъ се е законно за въпросния ханъ и сгради, и е придобилъ по тоя начинъ едно сѣдебно рѣшение, съ което се констатираха правата на тѣжителя-отецъ върху тоя ханъ и сградитъ му, то сѣда дойде до пълно убѣждение да издаде другъ сѣдебенъ худжетъ на речения отецъ Памфилий. Истина, поменатитъ наслѣдници не искаха по никой начинъ да се подчинятъ и на това сѣдебно рѣшение. Но, съ получаване на височайшия царски актъ, който публично се прочете въ присѣдствието на двѣтъ спорещи страни, доказа се нагледно обстоятелството, — било съ свидѣтели, било по слухъ, — че отецъ Памфилий е купилъ ясно на публиченъ търгъ тоя ханъ и сградитъ му, броилъ е стойността му, и той трѣбва да го владѣе и притежава. За това сѣдътъ рѣши и постанови: отецъ Памфилий се признава за пленъ стопанинъ на прѣдметния ханъ и на извѣстнитъ му сгради; прѣкратава се процесътъ на наслѣдницитъ, защото е неоснователенъ.

По желание на странитъ за станалото се състави, написа и издаде повторно тоя сѣдебенъ актъ (рѣшение), който имамъ честь да изпровода въ прѣстолния градъ за по-нататъшно височайше царско разпореждане на дѣлото за изпълнението му. При това, заповѣдъ и повеление зависи отъ Негово Императорско Величество — Султана.

27 Ребби-юль-Ахъръ, 1258 г. отъ егира (или 8 юний 1842 година отъ Р. Хр.).

Подп. смирениятъ *Ес-Саидъ-Абдулахъ*, кадия на Дупнишката каза.

(М. П.) *Ес-Саидъ-Абдуллахъ*.

63.

ХУДЖЕТЪ

27 Ребби-юль-Ахъръ 1258 г. — 8 юний 1842 г.

Да се издаде и прѣдстави тоя актъ, причината е слѣдната:

Законни наслѣдници на умрѣлия по-прѣди *Гоце*, който бѣ жителъ на градъ *Дупница*, се признаватъ слѣднитъ лица: законната му съпруга *Катерина*, синоветъ му *Христо* и *Зашо* и дѣ-

щеритѣ му *Ана* и *Мария*. Сумитѣ, които той дължеше и бѣ останалѣ да дължи къмъ разни свои кредитори, не стигаха и не можаха да се покриятъ и погасятъ съ сумитѣ, прибрани отъ движимата стока, която той остави и която на търгъ се разпродаде. Затова мѣстния сждѣ, по искането на кредиторитѣ му, обяви на публиченъ търгъ за проданъ единъ неговъ ханъ, заедно съ извѣстнитѣ му сгради. Сждътъ, въ присѣдствие на жена му *Катерина*, която прѣдставляваше себе си и своитѣ дѣщери, на които тя бѣ опекунка, а тѣй сѣщо и въ присѣдствие на синоветѣ му *Христо* и *Зашо* — продаде на търгъ публично ханътъ и сградитѣ на умрѣлия Гоце за сума деветъ хиляди (9,000) гроша на *Еминъ ага*, който наддаде най-голѣмата сума. Купувачътъ *Еминъ ага*, слѣдъ като купи, завладѣ и прие въпросниятъ ханъ и сградитѣ му, застана правъ прѣдъ сѣщия сждѣ, изповѣда и устно заяви, че продава тоя сѣщи ханъ и сградитѣ му за сѣщата сума отъ 9,000 гроша на монаха отъ *Рилския манастиръ отецъ Иосифа*. Последниятъ подирѣ като завладѣ и купи тоя имотъ (ханъ и сградитѣ му), заяви прѣдъ сжда, че и той отъ своя страна прѣпродаде и прѣхвърли съ сждебенъ худжетъ тоя имотъ на носителя на настоящия актъ *отецъ Памфилий*, който го прие и завладѣ. Обаче поменатитѣ наслѣдници: *Катерина*, *Христо* и *Зашо*, като видѣха, че тѣхниятъ ханъ и сградитѣ му се купиха въ послѣдствие отъ отца *Памфилия*, заявиха протестъ и казаха, че не сж доволни отъ тази продажба, понеже цѣната била малка, отмѣтватъ се отъ продажбата, като съ това причиниха огромни загуби на купувача-монахъ, отецъ *Памфилия*. Последниятъ гледайки, че наслѣдницитѣ искатъ да играятъ фалшива роль въ дѣйствиата си, подаде писменна молба до императорския диванъ въ Цариградъ и се оплака противъ незаконнитѣ постѣпки на поменатитѣ наслѣдници. Понеже искането на отца *Памфилия* по този въпросъ се указа за законно и това искане почива главно на свещенния шериатъ, то затова дѣлото, споредъ както бѣхъ убѣденъ, рѣшихъ го по сждебно-шериятски редъ въ полза на отца *Памфилия* и забранихъ на горѣпоменатитѣ наслѣдници да се намѣсватъ и да нахлуватъ на сила въ въпросния продаденъ ханъ и сгради. Тѣкмо въ това врѣме по сѣщия въпросъ пристигна въ Дупнишкото сдилище единъ височайши царски ферманъ, по срѣдствомъ каймакамина на *Софийския санджакъ* — *Османъ бей*. Ферманътъ бѣ адресуванъ направо до моята скромна личностъ, като прѣдседателъ на Дупнишкото шериятско сдилище. Тоя уважаванъ царски ферманъ, слѣдъ като се прие съ подобаваща честь и се регистрира въ мѣстния кадийски сиджилатъ, публично се прочете въ сждебната камара и въ присѣдствието на двѣтѣ заинтересувани страни. Понеже прѣдъ сѣвѣта на сжда бѣ констатиранъ факта, че тѣжителътъ отецъ *Памфилий* единъ пѣтъ се явилъ прѣдъ мѣстния сждѣ, сжилъ се е законно за въпросния ханъ и сгради, и е придобилъ по тоя начинъ едно сждебно рѣшение, съ което се констатираха правата на тѣжителя-отецъ

върху тоя ханъ и сградитъ му, то сѣда дойде до пълно убѣждение да издаде другъ сѣдебенъ худжетъ на речения отецъ Памфилий. Истина, поменатитъ наслѣдници не искаха по никой начинъ да се подчинятъ и на това сѣдебно рѣшение. Но, съ получване на височайшия царски актъ, който публично се прочете въ присѣдствието на двѣтъ спорещи страни, доказа се нагледно обстоятелството, — било съ свидѣтели, било по слухъ, — че отецъ Памфилий е купилъ ясно на публиченъ търгъ тоя ханъ и сградитъ му, броилъ е стойността му, и той трѣбва да го владѣе и притежава. За това сѣдътъ рѣши и постанови: отецъ Памфилий се признава за пълненъ стопанинъ на прѣдметния ханъ и на извѣстнитъ му сгради; прѣкратава се процесътъ на наслѣдниците, защото е неоснователенъ.

По желание на странитъ за станалото се състави, написа и издаде повторно тоя сѣдебенъ актъ (рѣшение), който имамъ честь да изпровода въ прѣстолния градъ за по-нататъшно височайше царско разпореждане на дѣлото за изпълнението му. При това, заповѣдъ и повелѣние зависи отъ Негово Императорско Величество — Султана.

27 Ребби-юль-Ахжрь, 1258 г. отъ егира (или 8 юний 1842 година отъ Р. Хр.).

Подп. смирениятъ *Ес-Саидъ-Абдулахъ*, кадия на Дупнишката каза.

(М. П.) *Ес-Саидъ-Абдулахъ*.

64.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ел-Хаджи-Сюлейманъ Шюкри,

(М. П.) Ел-Хаджи-Сюлейманъ Шюкри.

1 Ребби Юл-Евелъ 1265 г. — 15 Януари 1849 г.

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

По сѣдебенъ редъ се установи, че законни наслѣдници на умрѣлия прѣди нѣколко дни *Митю Ивановъ*, отъ село *Рила*, Дупнишка каза, сж слѣднитъ лица: законната му съпруга *Ружа Младенова*, пълнолѣтниятъ му синъ *Иванъ* и пълнолѣтнитъ му дѣщери *Спаса*, *Мария* и *Иванка*. Поменатата Ружа и дѣщеря ѝ *Иванка* опълномошиха отъ своя страна съ законно пълномощно *Молла Османъ Мехмедовъ*. Послѣдниятъ въ качество на пълномощникъ, а наслѣдницитъ *Иванъ*, *Спаса* и *Мария*, сами лично

за себе си, се явиха прѣдъ свѣта на дупнишкия сждъ и, въ присѣдствіе на носителя на настоящия актъ *отецъ Памфилий* егуменъ на Рилския манастиръ, — изповѣдаха и казаха слѣдното :

„По наслѣдство отъ баща ни *Мито* ние притежаваме за-
дружно и нераздѣлно една градина, посадена съ плодоносни и не
плодоносни дървета, отъ единъ увратъ, лежаща въ село *Рила*.
Четириѣтъ съсѣди на тази наша градина сж : отъ една страна
„*Мешатлъкъ*“, отъ друга—градината на свещеникъ *Ангелъ*, отъ
трета—градината и къщата на *попъ Христо*, отъ четвърта — съ
обществения пжтъ. До сключване на настоящата продажба ние,
като наслѣдници, законно я притежаваме и владѣме като наша
пълна собственостъ. Днесъ тази наша градина съ всичкитѣ ѣ права
и принадлежности срѣщу хиляда и седемдесетъ и осемъ (1078)
гроша я продадохме съ дѣйствителна продажба, приета отъ двѣтъ
страни, и лишена отъ ѳмисль за измама на купувача ѣ *отецъ*
Памфилий. Означената сума отъ 1078 гроша ние я получихме
напълно, въ брой, отъ речения купувачъ. Отъ сегѣ за напредъ
на насъ не остава въ тази градина никакво участие и намѣса, за-
щото тя се купи отъ *отецъ Памфилия*, и той става пълень
стопанинъ на нея градина и може да разполага както си ще.“

Сждътъ уважи тази изповѣдъ и самопризнание на прода-
вачитѣ, утвърди продажбата, а за станалото, по желанието на
странитѣ, издаде настоящия хужетъ, — днесъ 3-тия день отъ
мѣсецъ Реббѣ-юль-Евелъ 1265 год. отъ егира (15 януарий 1849
година Р. Хр.)

Свидѣтели: Молла Османъ Мехмедовъ, Заптие Дурмишъ
ага, Хисто Коджабашия на село Рила, Янаки чорбаджи отъ село
Рила, Тренко чорбаджи отъ село Рила и др.

65

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ес-Сайдъ Муста-
фа Нури.

(М. П.) Ес - С а й д ъ М у с т а ф а Н у р и .

20 Реджебъ 1267 год. (10 Май 1851 год.).

Да се напише и издаде тоя сждебенъ актъ, причината е
слѣдната :

Ес-Сайдъ Шейхъ Сюлейманъ, който живѣе въ града *Дуп-*
ница, въ махала „*Иени-джами-Шерифи*“, се яви прѣдъ свѣта
на Дупнишкия сждъ и, въ присѣдствіе на монаха отецъ *Пам-*
филий Стойчевъ, който живѣе въ Рилския манастиръ, съ при-
личното къмъ сжда уважение, изповѣда и заяви слѣдното :

„Азъ продадохъ за 28 гроша на монаха отецъ *Памфилия* съ законна продажба, която се прие отъ двѣтъ страни, и безъ ъмисль за измама, собственото си лозе отъ единъ увратъ, съ посадени вътрѣ въ него плодови и неплодови дръвчета, лежаще въ мѣстността, називаема „*Кавакли-Башларъ*“ въ градъ *Дупница*. Съсѣди на това лозе сж: отъ една страна речениятъ купувачъ отецъ *Памфилий* отъ втора — *Шейхъ-Сюлейманъ*, отъ третя — *Мехмедъ Ага*, а отъ четвърта — съ общественъ пжтъ. Понеже поменатиятъ отецъ *Памфилий* покупи и завладѣ това лозе по законенъ начинъ и понеже азъ получихъ отъ него напълно стѣйността му, и за напрѣдъ нѣмамъ никакво право за владѣние надъ това лозе, заявявамъ, че отъ сега нататкъ става пълна собственостъ на поменатия отецъ *Памфилий*, който може да се разпорежда съ него, както си ще“.

Сждътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сждебенъ актъ — днесъ, 20 Реджебъ 1267 година егира (10 Май 1851 год. р. хр.).

66.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ес-Саидъ Мустафа Фехимъ.

(М. П.) Ес-Саидъ Мустафа Фехимъ.

27 Реджебъ 1271 г. — 4 Априлъ 1855 г.

Да се напише и издаде този сждебенъ актъ, причината е слѣдната:

Шейхъ Ел-Хаджи Сюлейманъ, който живѣе въ махалата „*Хаджи Синанъ*“ въ градъ *Дупница*, е опълномошилъ законно за свой пълномощикъ съжителя си *Хасанъ Хаджи Алиевъ*, за да издаде таkirъ прѣдъ сжда по-долу изложената продажба. Пълномощното е надлежно потвърдено съ показанията на свидѣлитѣ мюсюмани, чиито имена сж написани и фигуриратъ най-отдолу. Речениятъ *Хасанъ Хаджи Алиевъ* се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ и, въ присѣдствието на носителя на настоящия актъ *Василь*, изповѣда и каза слѣдното:

„Довѣрителтъ ми *Шейхъ Ел-Хаджи Сюлейманъ Ефенди* до сега е билъ законенъ притежателъ на едно лозе отъ около $1\frac{1}{2}$ уврата, лежаще въ мѣстността „*Каваклийски лозя*“ въ гр. *Дупница*. Съсѣди на това лозе сж: отъ една страна — моето

собствено лозе, отъ втора — лозето на *Рилския Метохъ*, отъ третя — *Шабановото лозе*, а отъ четвърта — съ общия пжтъ. Това лозе днесъ продадохъ съ законна продажба — приета по старъ обичай съ ржкохващане, и лишена отъ всѣка омисль за измама за 150 гроша на речения купувачъ *Василь*. Понеже послѣдниятъ купи и завладѣ въпросното лозе, брои стойността отъ 150 гроша, която и азъ напълно я приехъ, то заявявамъ, че за напредъ въ казаното лозе моятъ довѣрителъ *Шейхъ Хаджи Сюлейманъ Ефенди* нѣма вече право на притежание, а става то пълна собственостъ на речения *Василь*, който може да се разпорежда съ него както си ще“.

Сждътъ уважи тази изповѣдь, утвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сждебенъ актъ днесъ, — 27 день отъ мѣсець Реджебъ, 1271 г. егира. (4 Апрель 1855 год. р. хр.).

Свидѣтели: Мехмедъ отъ Рѣсенъ, Ахмедъ отъ Рѣсенъ, Табакъ Сюлейманъ, Сюлейманъ Фехимъ Ефенди, Хаджи Мехмедъ ага и др.

Забѣлѣжка. Отъ страната на тоя листъ е написанъ слѣдния пасажъ: „Поменатиятъ *Василь* заяви прѣдъ сжда, че продава това си собствено лозе за 150 гроша на стареята-егуменъ *отецъ Симеонъ*. Съ стойността на това лозе се ликвидира и изплати дългътъ на *Василия* къмъ манастиря, за който дългъ бѣ възбуденъ отъ манастиря процесъ“. 8 день отъ Реби-юл-Евелъ, 1272 г. егира (7 Ноемврий 1855 год. Р. Хр.)

(М. П.) Ес-Саидъ Ибрахимъ.

67.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ найбина (кадия) на Джумайската нахия смирения
Ес-Саидъ Ахмедъ.

(М. П.) Ахмедъ.

19 Зилкааде 1214 г. (20 юний 1878 г.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Юнусъ и *Нюманъ*, синове на Халилъ ага, жители отъ махалата „Джами-Кебиръ“, въ градъ Джумая, както и настояникътъ на малолѣтния имъ братъ — Хюсеинъ, именно Малла Гамаданъ, се явиха прѣдъ свѣта на мѣстния Шериатски сждъ, дѣто въ присжтствието на монаситѣ отъ селото Рила, отецъ Паладий Димитриевъ и отецъ Теофилъ Илиевъ, сж изповѣдали и казали първитѣ двама лично за себе си, а третия въ качеството на настойникъ — слѣдното:

Дѣлъ VI. Худжети.

„До издаване на настоящия актъ ние редовно притежавахме като наша пълна собственост едно праздно мѣсто за руда, наречено „Маденъ-юрти“, отъ около три уврати, лежаще въ селото Рила, при съсъди: отъ една страна язътъ на маденитѣ, отъ друга — карга-боки-дере, отъ трета — кжщата на Лазо Сафтелъ, а отъ четвърта — съ общия пжтъ. Днесъ това наше праздно мѣсто съ дѣйствителна и законна продажба, приета отъ двѣтѣ страни и лишена отъ фиктивни условия за измама, продадохме за петъ хиляди и осемстотинъ гроша (5800) на поменатитѣ монаси отецъ Паладий и отецъ Тефилъ. Двамата купувачи, споредъ горѣизложеното, купиха и обсебиха това мѣсто, слѣдъ което броеха на продавачитѣ напълно стойността му и тя въ брой се получи отъ реченитѣ продавачи. За напрѣдъ ние (продавачитѣ) нѣмаме никаква мамѣса и участие въ това съпрѣдѣлно мѣсто, понеже то става вече чиста собственост на поменатитѣ отецъ Паладий и отецъ Теофилъ, които могатъ да го стопанисватъ еднакво, както си щатъ, споредъ волята имъ“.

Сждѣтъ прие и уважи изповѣдта на поменатитѣ продавачи и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа, състави и издаде настоящия сждебенъ актъ.

Днесъ 19 день отъ мѣсець Зилкаде 1274 год. стъ егира (20 юний 1858 год. Р. ХР.).

Свидѣтели: Шакиръ Ефенди, Разимъ Ефенди, Халилъ ага отъ гр. Дупница, Молла Рамазанъ и др.

68

ХУДЖЕТЪ

Гербова хартия, съ цѣна три гроша за написване сждебни актове, за стойностъ отъ 4,000 — 5,000 гроша.

Издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Зейнулъ-Единнъ Зааде Исмаилъ Галибъ.

(М. П.) Исмаилъ Галибъ.

19 Джемази юлъ Евелъ 1275 г. (14 Декемврий 1858 г.)

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Прѣдъ сждебно-шериятския сждъ се доказа и установи нагледно, че законни наслѣдници ни умрѣлия по-прѣди *Халилъ Абдуллаховъ*, който бѣ жителъ отъ града *Джумая*, отъ махалата „Джами-кебиръ“, Дупнишка каза, сж слѣднитѣ лица: пълнолѣт-

нитѣ синове на умрѣлия Юнусъ и Нюманъ и малолѣтния му синъ Хюсейнъ. Сждѣтъ избра и опрѣдѣли за настойникъ на поменатия Хюсейнъ, — Молла Рамаданъ Сулеймановъ. Послѣдния, като настойникъ, и пълнолѣтнитѣ синове Юнусъ и Нюманъ — лично за себе си — се явиха прѣдъ сѣвѣта на мѣстния сждъ и въ присѣдството на монаситѣ отъ селото Рила, отецъ Паладій Димитровъ и отецъ Теофилъ Илиевъ, изповѣдаха и казахъ слѣдното:

„Покойниятъ Халилъ Абдулаховъ, до като бѣ живъ и дори до смъртъта си, бѣ законенъ стопанинъ на Пауновото праздно мѣсто (юртище), съ пространство отъ около три лѣхи, лежащи въ сждото село Рила. Съсѣдитѣ на това мѣсто сж: отъ една страна Пауновия язъ, отъ друга Голѣмата рѣка, наречена „Дерей-кебиръ“, отъ трета — кшиата на Лазо, а отъ четвърта — съ общия пжтъ. Слѣдъ смъртъта на речения стопанинъ, поменатото мѣсто мина въ наслѣдство на малолѣтния синъ Хюсейнъ, на който азъ съмъ настойникъ, както и на пълнолѣтнитѣ му синове Юнусъ и Нюманъ, които тукъ въ сжда присѣдствуватъ. Ние и тримата наслѣдници рѣшихме да продадемъ на трето лице нашитѣ наслѣдствени дѣлове отъ това мѣсто. Дѣловетѣ, които намъ се припадатъ сж нераздѣлими и не бива по никой начинъ да се раздѣлятъ, а трѣбва да се продадатъ изцѣло. Дѣлътъ, който се пада на малолѣтния Хюсейнъ да се продаде е много по износно за него, отколкото ако тоя дѣлъ стои непродаденъ. Защото малолѣтниятъ има прѣди всичко неизбѣжна нужда отъ срѣдства за подържане и отхранване (нафака). Ето защо рѣши се да се продаде припадающия се дѣлъ на малолѣтния Хюсейнъ, заедно съ дѣловетѣ Юнуса и Нюмана, като се вѣрва, че ще се получи една прилична сума за всичкото мѣсто.

Понеже отъ пѣказаніята на свидѣлитѣ-мюсулмани, чийто имена тукъ отъ долу сж написани, се доказа прѣдъ сжда, че е нужно и износно да се продаде и дѣлътъ на малолѣтния Хюсейнъ, — то ние и тримата наслѣдници, задружно продадохме въпросното мѣсто, съ дѣйствителна и законна продажба, приета и отъ двѣтѣ страни и лишена отъ фиктивни условия за измама, за 5800 гроша, на реченитѣ монаси отецъ Паладій и отецъ Теофилъ. Тѣзи купци купиха, завладѣха и обсебиха прѣдметното мѣсто, брѣиха сумата на продавачитѣ, а ние напълно я получихме и приехме, слѣдъ което си я раздѣлихме. Отъ сега натѣкъ, както на малолѣтния Хюсейнъ, така и на насъ, Юнусъ и Нюманъ, не ни оста и нѣмаме никаква намѣса и участие въ това праздно мѣсто, понеже то става пълна собственостъ на поменатитѣ отецъ Паладій и отецъ Теофилъ, които задружно иматъ пълно право да го притежаватъ, споредъ волята имъ.

Сждѣтъ прие и уважи изповѣдта, която бѣ дадена отъ поменатитѣ продавачи, а слѣдъ като тя биде потвърдена и отъ

реченитѣ монаси-купувачи, написа и издаде, по желанието на странитѣ, настоящиятъ сѣдебенъ актъ.

Днесъ 19 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-евелъ 1275 год. отъ егира (14 Декември 1858 г. Р. Хр.).

Свидѣтели: Шескиръ Ефенди, Расимъ Ефенди, Молла Рамданъ, Халилъ ага, отъ градъ Дупница и др.

69.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза смиренния Юмеръ.

(М. П.) Неджибъ Юмеръ.

12 Мухаремъ 1276 г. — 30 Юлий 1859 год.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Отъ страна на сѣда по долуизложения въпросъ се делегира една сѣдебна комисия, състояща се отъ слѣднитѣ сѣдебно полицейски чиновници: *Мехмедъ Ефенди, Еюбъ Ефенди, Чохадаръ Сюлейманъ* и др. Тази сѣдебна делегирана комисия трѣгна и се отправи за *Рилската планина*, която спада въ Дупнишката каза, и е вакфирана на вакъфа въ градъ Гейбусъ. Комисията стигна въ гората, наречена „*Кара-Юмерица*“. Тамъ намѣри мъртвиятъ трупъ на кехаята и овчаритѣ, които пасѣха овцѣтъ, принадлежащи на *Шахъ Пенди Зааде Ел-Хаджи Юмеръ Ага*. Тази сѣдебна комисия образува врѣмененъ сѣдъ и направи сѣдебенъ медицински огледъ на мъртвия трупъ на убитото лице. Прѣдъ съвѣта на импровизирания сѣдъ се установи, че труптъ е дѣйствителното тѣло на убития кехая *Мехмедъ-ага*, жителъ отъ махалата *Бекирли, Демиръ-Хисарска каза*.

Доказа се още, че убитиятъ *Мехмедъ* кехая е билъ придружаванъ по пѣтя отъ *чобанъ Тасета* и прѣди три дена тѣ се връщали заедно отъ градъ *Джумая* съ храна. По пѣтя, когато тѣ дошли до рѣката „*Кара-Юмеръ*“ нехри, въ мѣстността „*Каби-Яйлагъ*“, дѣто сега заседава сѣдътъ, е билъ убитъ *Мехмедъ кехая* и труптъ, който се намѣри да лежи на това мѣсто е неговъ. Разгледаха се обстоятелствено членовѣтъ на мъртвото му тѣло и се указа, че подъ лѣвата му ненка (цицка) е билъ ударенъ съ куршумъ отъ пушка и че куршумтъ е миналъ прѣзъ грѣдния кошъ отъ къмъ гърба. Слѣдствие на този ударъ убитиятъ и пронизаниятъ съ куршумъ човѣкъ моментално издѣхналъ. Сѣдътъ слѣдъ туй разпита по отдѣлно овчаритѣ отъ чобанинѣтъ *Тасе*. Въ отговора си овчаритѣ по това убийство казаха така: миналата година господаря ни на овцетѣ *Шахъ Пенди Зааде Ел-Хаджи Юмеръ Ага* бѣше се ядосалъ нѣщо и немилостиво биеше

овчарина си *Стоянъ Георгиевъ*, жителъ отъ градъ *Авретъ Хисаръ*. Овчарътъ *Стоянъ*, като не можа да издържи повече тоя срамъ, избѣга отъ овцѣтъ си и както се научаваме отъ нѣколко мѣсеца насамъ той се скита като разбойникъ по тия страни. Ние по тоя въпросъ това знаеме и това можеме да свидѣтельствуваме. Делегираниятъ сждъ направи за това нужния нагледенъ протоколъ и слѣдъ това се върна въ града и докладва на сжда. Прѣдъ съвѣта на сжда делегацията съобщи всичко, каквото е направила и каквото е видѣла.

Сждътъ за станалото състави и даде тоя сждебенъ актъ, днесъ 12 Мохаремъ 1276 год. отъ егира (1859 г. слѣдъ Р. Хр.). (30 Юлий 1859 г.)

Свидѣтели: Мустафа ага, заиминъ въ с. Рила. Османъ Беше Сюлеймановъ, отъ с. Стобъ, Мустафа Редженковъ отъ Щипъ, Мухзуръ Мустафа Беше и Мухзуръ Юсуфъ Беше

Забѣлѣжка: На гърба стои слѣдната бѣлѣжка: „азъ, смирениятъ кадия на Дупнишката каза — *Исмаилъ*, като прѣгледахъ тоя худжетъ, намѣрихъ го по форма и по сщество, че той е издаденъ съгласно съ шерията и съ закона.

(М. П.) Исмаилъ.

70.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Ломската каза, смирения Хюсейнъ.

(М. П.) Хюсейнъ.

8 Реджебъ 1276 г. — 20 януарий 1860 г.

Тодоръ Никовъ, жителъ отъ махалата *Варошъ* на градъ *Ломъ*, се яви прѣдъ съвѣта на Ломския сждъ и, въ присѣтствието на носителката на настоящия актъ *Горана Попадията*, жителка отъ махалата *Варошъ* отъ града *Ломъ*, изповѣда и каза слѣдното:

„До издаване настоящия актъ за по-долу описаната продажба азъ бѣхъ и съмъ редовенъ стопанинъ на една кѣща, лежаща въ сѣщата махала *Вароша* и обемаща: една стая за живѣние, една кухня и малко пространство дворъ. Съсѣдитѣ на тая кѣща сж слѣднитѣ: отъ една страна — кѣщата на *Първана*, отъ друга — кѣщата на *Цѣрка*, отъ третя — кѣщата на *дикиджии Иванъ*, а отъ четвърта — съ частенъ пѣтъ. Речениятъ *Тодоръ* днесъ доброволно продаде тази своя кѣща съ дѣйствителна продажба, приета отъ двѣтъ страни и лишена отъ условия за измама и притворство, за петстотинъ гроша на попадията *Горана*, отъ

която стойността напълно си получихъ. За напредъ тази кжща, въ която азъ нѣмамъ никакво право и намѣса, става цѣлна собственостъ на речената *Горана попадаията*, която може и има право да я владѣе както си ще^а.

Сждътъ уважи самопризнанието на поменатия *Тодоръ*, утвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде тоя сждебенъ актъ днесъ, 8 день отъ мѣсець Реджебъ, 1276 година отъ егира (20 Януари 1860).

Свидѣтели: Свещеникъ Иванъ Башевъ, Дикиджи Вельо, Върбановъ, Унджи Каменчо Бановъ, Мумджи Иванъ Кръстьо и др.

71.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ибрахимъ Едхемъ
(М. П.) Ибрахимъ Едхемъ.

30 Реджебъ 1276 г. — 10 февруарий 1860 г.

Да се напише и издаде настоящиятъ сждебенъ актъ, причината е слѣдната:

Дупнишкиятъ жителъ *Хюсейнъ Абдуллаховъ* е упълномощилъ по сждебенъ редъ *берберъ Османъ ага Нухиевъ*, за да изповѣда прѣдъ сжда долуизложената продажба. Пълномощното било надлежно завѣрено и удостовѣрено съ показанията на свидѣлитѣ: *Махмудъ Мехмедовъ* и *Сюлейманъ Мехмедовъ* — *Крайнициали*. Слѣдъ това речениятъ Османъ Ага, въ качеството си на повѣренникъ, се яви прѣдъ сжда и, въ присѣствие на носителя на настоящия актъ, *Стойменъ Петровъ* заяви и изповѣда слѣдното:

„Довѣрителтъ ми Хюсейнъ Абдуллаховъ е билъ законенъ стопанинъ на едно лозе отъ около (4) четири лѣхи, лежаще въ мѣстността, „*Еллесъ-Дересий*“, при съсъди: лозето на калугерския метохъ — отъ една страна, отъ друга — лозето на циганина *Мойсей*, отъ третя — гората, а отъ четвърта съ обществения пжтъ. Това лозе, съ законна продажба, приета отъ двѣтъ страни и лишена отъ помисль за измама, продадохъ за 140 гроша и го прѣдадохъ на речения *Стойменъ*.

Понеже поменатия *Стойменъ* кули и завладѣ това лозе, стойността му напълно ми брой и азъ я получихъ, — заявявамъ, че довѣрителтъ ми Хюсейнъ нѣма вече никакво право надъ това лозе, а става за напредъ пълна собственостъ на *Стоймена*, който може да се разпорежда съ него, както си ще“.

Сждътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за станалотс по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сждебенъ актъ днесъ, 30 день отъ мѣсецъ Реджебъ, 1276 год. отъ егира (10 февруарий 1860 год. Р. Хр.).

Свидѣтели: Махмудъ Мехмедовъ, Сюлейманъ Ага, Али Ага, Мехмедъ Али Ефенди, Заптие Сюлейманъ, Мухзуръ Хамза и др. и др,

72

ХУДЖЕТЪ

Гербова хартия, върху която се написва сждебно рѣшение цѣна 10 гроша.

25 Джемази юль-ахъръ 1283 г. (24 Октомври 1866 г.

Да се напише и издаде тоя сждебенъ актъ, причината е слѣдната:

Шакиръ ефенди, Ибни Назифъ ага Ибни Еминъ ага, се помина на 27 Ребби юль-ахъръ 1273 год. отъ егира (14 Декемврий 1856 год.). Той бѣ роденъ въ махалата „Айдинъ“ въ гр. *Кюстендилъ, Софийски санджакъ, Дунавски вилаетъ*. Негови наслѣдници по сждебно шериятски редъ се признаха отъ сжда слѣднитѣ лица: законната му съпруга *Дардане ханъмъ*, дъщеря на *Фейзулахъ*; *Рухане ханъмъ*, дъщеря на *Шерифъ ага*; *Назифъ ага*, баща на покойния; *Неджибъ ага*, синъ на *Едибъ ага*, който бѣ умрѣлъ, е братовъ синъ на покойния, именно на *Рашидъ ага*; и внуцитѣ му: *Такиръ, Мустафа* и *Хюсейнъ*, синове на покойния *Абдулахъ ага*, който бѣ синъ на *Едибъ ага*. Наслѣдството, останало отъ покойния *Шакиръ ефенди*, се раздѣли споредъ закона за наслѣдството — „*фераизъ*“ на 16 части. Отъ тия 16 части се припадатъ: двѣ части на речената *Дардане ханъмъ*, двѣ части на *Рухане ханъмъ* и по три части (—12 части) на *Неджебъ, Такиръ, Мустафа* и *Хусейнъ*.

Слѣдъ като се разрѣши по шериятски редъ въпроса за разпрѣдѣляване на наслѣдственитѣ дѣлове, яви се прѣдъ сжда *Рухане ханъмъ* и заяви, че тя, отъ своя страна опълномоуциява, по долуизложения прѣдметъ *Мустафа Мехмедовъ*. Самоличността на *Рухане ханъмъ* се доказа прѣдъ сжда съ показанията на лично познатитѣ свидѣтели: *Хасинъ ага, Ибни Салихъ* и *Шерифъ ага Ибни Мустафа*.

Слѣдъ като пълномощното се прие и уважи отъ сжда, речениятъ *Мустафа Мехмедовъ* се яви прѣдъ съвѣта на *Кюстен-*

дилския шериатски съдъ и, като пълномощникъ, въ присъствието на отвѣтниците: Неджибъ ага, Тахиръ ага, Мустафа ага и Хусейнъ ага, заяви и изповѣда слѣдното:

„Довѣрителката ми Рухане ханъмъ е притежавала като законна стопанка една кѣща отъ два етажа, лежаща въ махалата Айдинъ. Тая кѣща се състояла отъ двѣ стаи въ горния етажъ, а въ долния—е имало пакъ двѣ стаи, единъ салонъ, една кухня, една зграда, служаща за женско отдѣление и една градина. Границитѣ на тази кѣща сж слѣднитѣ: отъ двѣ страни — съ общественъ и частенъ пѣтъ отъ къмъ югъ, т. е. отъ къмъ старата порта, прѣзъ която се влиза въ женското отдѣление за въ старата кѣща, и допира до дуваря на грядината. Откъмъ западъ и изтокъ граничи съ грядината, посадена съ плодови дървета и съ извѣстно пространство кѣшно мѣсто. Наслѣдодателятъ, покойниятъ Шакиръ ефенди, когато живѣеше, и прѣди 4—5 мѣсеци отъ смъртъта му, въ присъствието на нѣколко души видни свидѣтели, нѣколко пѣти на редъ бѣ заявилъ и изповѣдалъ така: „Азъ нѣмамъ никакво участие и намѣса въ горѣописаната кѣща. Защото всичкитѣ този имотъ е пълна собственостъ на Рухане ханъмъ, която по настоящемъ се счита за съпруга на пълномощника Мустафа Мехмедовъ. Но тъй като наслѣдниците: Неджибъ, Тахиръ, Мустафа, и Хусейнъ отричатъ и не признаватъ това обстоятелство, а още повече взематъ си ¹³/₁₆ части отъ тази кѣща (своитѣ дѣлове), като ги прибавятъ къмъ горѣозначенитѣ сгради, дворчото мѣсто и грядинитѣ, които сж били притежание на довѣрителката ми, — то, моля съдътъ да запита по тоя въпросъ реченитѣ отвѣтници и да имъ заповѣда да не нахлуватъ въ тоя имотъ на довѣрителката ми“.

На въпроса, който имъ се зададе отъ съда, отвѣтниците най-напрѣдъ категорично отказаха твърдението на ищцовата страна. Но, когато пълномощникътъ почна да прѣдставлява свидѣтели, за да докаже тоя фактъ, отвѣтниците се сѣгнаха и всѣки единъ по отдѣлно, въ присъствието на Кюстендилския управителенъ съвѣтъ, изповѣда гласно и каза така: „Ние знаемъ, че прѣдметнитѣ згради, кѣшното дворно мѣсто и грядината съ овошнитѣ дървета не сж били никога собствено притежание на покойния Шакиръ ефенди, сир. на нашия наслѣдодатель. Напротивъ тѣзи имоти сж били пълна собственостъ на помената Рухане ханъмъ. Ние това обстоятелство го чухме отъ устата на самия покойникъ Шакиръ ефенди, който прѣдъ насъ изповѣда и потвърди това нѣщо. Затова ние се отказваме отъ горѣозначенитѣ имоти: градина, кѣшно мѣсто и згради, като по тая причина и прѣкратяваме заведения ни общъ процесъ за наслѣдство. Съ това ние се издължаваме напълно съ речената Рухане ханъмъ“.

Изповѣдта и самопризнанието, които поменатитѣ отвѣтници *Неджибъ Тахиръ мустафа* и *Хусейнъ* заявиха прѣдъ съда, както за спогодбата, а тъй сжщо и за прѣкратяване дѣлото по

наслѣдството — се удобри и прие отъ сжда и отъ пълномощника на *Рухане-ханъмъ* и то въ прижтствието на неговото високо-прѣвъзходителство Кюстендилския управителъ. Сждътъ уважитая спогодба и издаде надлеженъ шериатски хужетъ, днесъ 25 Джемази-юл-Ахъръ 1283 г. отъ егира или 24 октомврий 1866 г. отъ Р. Хр.

(М. П.) Хафъзъ Ахмедъ.

Забѣлъжка № 276. Да се вземе сждебно мито за рѣшението 800 гроша. Означената сума отъ 800 гроша се получи напълно въ брой въ касата на Кюстенделския сждебенъ съвѣтъ. 25 Джемази-юл-Ахъръ, 1283 год. отъ егира. (23/X 1866 дод, Р. Хр)

(М. П.) Сждебенъ съвѣтъ на Кюстендилския сждъ.

(М. П.) Директоръ на търговското отдѣление.

73.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Кюстендилската каза, смирения Хафузъ Ахмедъ.

(М. П.) Хафузъ Ахмедъ.

2 Саферъ 1284 г. — 25 Май 1867 година.

Този актъ се написа по слѣдната причина:

Наслѣдници на *Дардане Ханъмъ*, дъщеря на *Ел-Хаджи Фейзулла Абдуллаховъ*, която бѣ жителка на махалата „*Айдинъ*“ въ гр. *Кюстендилъ*, и която се помина прѣди нѣколко врѣме, сж слѣднитѣ лица: рожденитѣ ѣ братя: *Ахмедъ Шемми Ефенди Фейзуллаховъ*, сега присжтствующъ прѣдъ сжда: братъ ѣ *Юсуфъ Ефенди* и еестра ѣ *Редифѣ Ханъмъ* — двамината които отсжтствуватъ отъ сжда. Наслѣдството на умрѣлата *Дардане Ханъмъ* прѣди да се раздѣли между наслѣдницитѣ е било прѣустановено поради смъртъта на брата ѣ *Ахмедъ Шемми Ефенди*. Послѣдниятъ е оставилъ за свои наслѣдници слѣднитѣ лица: законната му съпруга *Решиде Ханъмъ*, дъщеря на *Мустафа Бей*; пълнолѣтниятъ му синъ *Мустафа Ефенди*, както и пълнолѣтнитѣ му дъщери: *Февзие*, *Фериде* и *Зюмрудъ Ханъмъ*. Въпросътъ за разпрѣдѣлбата дѣловетѣ на наслѣдницитѣ се рѣши съгласно съ шериата по сждебенъ редъ. Така: цѣлото наслѣдство се подраздѣля на 120 идеални дѣлове, отъ които 40 дѣла се падатъ на речения *Юсуфъ Ефенди*; 20 дѣла се пада на речената *Редифе Ханъмъ*; 14 дѣла на поменатия *Мустафа Ефенди* и по 7 дѣла — всичко 21 дѣлъ се падатъ на реченитѣ: *Февзиѣ*, *Феридѣ* и *Зумрудъ Ханъмъ*. Слѣдъ като сждътъ разрѣши въпроса за наслѣдственостъта, то той назначилъ и опрѣдѣлилъ *d'offis* за настойникъ-попечи-

тель на отсъстващите наследници управителят по финансовата част на Кюстендилската каза (бейт-ул-малъ-мюдюри) *Мехмедъ Бей*. Този последниятъ като мютевелия ще да получи и управлява припадащите се дѣлове на отсъстващите наследници — дѣлове, които тѣмъ се падатъ отъ имуцествата, останали отъ наследството на покойнитѣ. А за настойникъ-опекунъ на малолѣтнитѣ Февзиѣ, Феридѣ и Зумрудъ Ханъмъ сждѣтъ назначи майка имъ *Решиде Ханъмъ*, съ право тя да води тѣхнитѣ дѣла и да управлява тѣхнитѣ имоти. Решиде Ханъмъ, въ качеството си на настойница, опълномощи мухзурѣтъ при сжда *Кушъ баба Мустафа Мехмедовъ*, за да изповѣда прѣдъ сжда долуизложената продажба и да снабди купувача съ надлежния худжетъ.

Валидността на това пълномощие, както и самоличността на Решидѣ Ханъмъ се удостовѣриха прѣдъ сжда съ показанията на лично познатитѣ свидѣтели — *Мехмедъ Бей, Мустафа Беговъ и Сюлейманъ Ибрахимовъ*. Сждѣтъ прие и уважи това пълномощие за редовно. Подиръ това явиха се прѣдъ сжда финансовиятъ управителъ Бейт-ул-малъ-Саидъ, пълномощникътъ на *Рашиде Ханъмъ* — *Кушъ Мустафа ага, Пашкул-Молла Мехмедъ Мустафовъ*, който съ законно пълномощие бѣ упълномощенъ отъ *Редифѣ Ханъмъ и Мустафа Ефенди*, — всички тия лица въ присѣствие на носителя на настоящия актъ, — Кюстендилския мюхтия *Ахмедъ Ессад-Ефенди*, който като пълномощникъ прѣдставляваше жена си *Рухане Ханъмъ* чието пълномощие бѣ легализирано отъ сжда, — казаха и изповѣдаха слѣдното: „една зграда (кулата), лежаща въ махалата „*Айдинъ*“, въ гр. *Кюстендилъ*, двоетажна и обема: въ горния и долния етажи осъмъ (8) стаи, единъ зимникъ, една дворна градина, посадена съ фруктови дървеса съ пространство отъ около четири (4) дюлума (уврата). Съсѣдитѣ на тази „зграда-кула“ сж: отъ една страна кѣщата и градината на *Руханъ Ханъмъ* отъ двѣ страни — съ градината отъ селямлъка (мѣжко отдѣление) на *Мехмедъ Бей*, а отъ четвърта — съ частна улица. Тази „кула-зграда“ съ градината бѣ частна собственостъ на *Дардане Ханъмъ*, а слѣдъ смъртъта ѝ, този имотъ прѣмина въ наследство върху насъ. Този нашъ наследственъ имотъ се искара по сждебно-шериятски редъ за проданъ на публиченъ търгъ. Проданъта се обяви въ публичнитѣ мѣста на града (пазаръ-ериерде), дѣто най-много се събиратъ хора. При наддаването този имотъ възлѣзе на цѣна 10,000 гроша, — сума, която последниятъ наддавачъ наддаде. Последенъ наддавачъ бѣ *Реване Ханъмъ*, та и върху нея търгътъ окончателно се възложи. Тѣй че ние, като попечителъ-управителъ, като настойникъ и като пълномощникъ на тази наша кула-зграда и градина, съ дѣйствителна продажба, приета и отъ двѣтъ страни и лишена отъ умисль за измама, за 10,100 гроша продадохме на купувачката *Реване Ханъмъ*. Последната купи и завладѣ тоя имотъ, брой намъ напълно стойността отъ 10,100 гроша, която ние получихме и записахме я хъ *касѣма*, дѣто подробно сж обо-

значени и оцѣнени вѣщитѣ и имотитѣ на умрѣлитѣ наши наслѣдодатели. За напредъ ние въ речената кула и градина нѣмаме никакво участие и намѣса, а тѣ (тоя имотъ) ставатъ пълна собственостъ на покупателката и *Реване Ханъмъ*, която може и има право да ги владѣе както си ще“,

Сждътъ уважи това самопризнание, потвърди продажбата, а за станалото, по желанието на странитѣ, издаде и написа настоящиятъ сждебенъ актъ, — днесъ, 2-ри день отъ мѣсець Сеферъ, 1284 г. ег. (25 май, 1867 г.).

Свидѣтели: Али Фехми Ефенди, членъ въ сжда; Кятибъ Арифъ Ефенди; Молла Заимъ, секретаръ при Шериатския сждъ и други.

74.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ахмедъ Ел-Муслимъ.
(М. П.) Ахмедъ Ел-Муслимъ.

2 Зилкаде 1284 г. — 11 Януарий 1871 г.

За да се напише и издаде тоя сждебенъ актъ, причината е слѣдната:

Християнинътъ *даскалъ отецъ Неофитъ Папа Петровъ*, по народностъ българинъ, поданикъ Отомански, който живѣе въ с. *Рила*, Дупнишка каза, Софийски санджакъ а, послѣдниятъ е единъ отъ шестѣхъ санджаци, които съставатъ славната *Дунавска Область* „Туна виеати“ е опълномошилъ отъ своя страна съ законно пълномощно монаха отецъ *Орфанъ Петровъ* да го прѣдставлява прѣдъ сжда по-долу изложената продажба. Пълномощното е било завѣрено и регистрирано въ сжда и се удостовери съ показанята на лично извѣстнитѣ въ сжда свидѣтели: *Хаджи Мито Ивановъ* и *Иончо Бадинецъ*, живущи въ махалата „*Хисаръ*“ въ гр. *Дупница*. Речениятъ мотяхъ отецъ *Орфанъ*, въ качеството си на пълномощникъ, се яви прѣдъ съвѣта на Дупнишкия сждъ и, въ присѣтствие на носителитѣ на настоящия актъ монаситѣ: отецъ *Паисий Ангеловъ* и отецъ *Константинъ Минчовъ*, живущи въ сжщото село и поданиии Отомански, — изповѣда и каза слѣдното: „довѣрителтъ ми отецъ *Неофитъ* до деня на издаване акта е билъ законенъ стопанинъ на едно лозе отъ около деветъ (9) лѣхи. Това лозе, лежаще въ землището на сжщото село, и граничаще: съ лозята на *Христо*, на *Стойко* и на *Петъръ*, а отъ четвърта страна — съ общия пжтъ, — продадохъ и прѣдадохъ съ законна продажба, приета отъ двѣтъ страни и лишена отъ омисль за измама, за 630 гроша на поменатитѣ монаси

отецъ *Паисий* и отецъ *Константинъ*. Понеже послѣднитѣ купиха и приеха по законенъ редъ това лозе, броеха ми напълно 630 гроша, сума, която и азъ получихъ въ брой въ готови пари, то заявявамъ, че за напредъ моя довѣрителъ нѣма никакво право на стопанство въ него лозе, а става (то) пълна собственостъ на реченитѣ отецъ *Паисий* и отецъ *Константинъ*; които могатъ да се разпореждатъ съ него, както си щатъ“.

Сждътъ уважи това заявление, потвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитѣ, написа и издаде настоящия сждебенъ актъ днесъ, Зилкааде, 1287 год. егира. — 11 Януарий 1871 г. р. хр.

Свидѣтели: Кямилъ Ефенди, членъ въ сжда, Мехмедъ Ефенди, секретаръ въ сжда. Марко Чорбаджи, Лияче Базиргянъ и пр.

Забѣлъжка: На гърба стои написано слѣдното: „да се вземе мито за худжета гроша 12¹/₂ № 16. Означеното мито се получи въ хазната, 11 януарий 1871 год. р. хр.

(М. П.) *Дупнишки сждъ*.

75.

ХУДЖЕТЪ

Гербова хартия, съ цѣна отъ 6,000—8,000 граша, върху която се слѣдва да се написватъ записи за заеми на парични суми и худжети за покупка — продажба. Цѣна гроша 4.

издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза, смирения Ахмедъ Шахинъ.

(М. П.) А х м е д ъ Ш а х и н ъ.

17 Зилхидже 1288 год. — 16 февруарий 1872 год.

Този актъ да се напише и издаде причината е слѣдната:

Отъ дознанието, което по сждебно-шериятски редъ се извърши както и отъ прѣдставения въ съвѣта на сжда врѣмененъ документъ за право на притежание, се установява факта, че еврейтѣ *Хаимъ Базиргянъ* и *Лияче Базиргянъ* синове на *Давидъ Базиргяновъ* жители отъ града *Дупница*, отъ махалата „*Джсами Атикъ*“, притежаватъ задружно единъ хамбаръ. Реченитѣ братя *Хаимъ* и *Лияче* се явиха прѣдъ съвѣта на мѣстния сждъ и, въ присѣдствието на българина *отецъ Арсения* отъ Рилския манастиръ изповѣдаха и казаха слѣдното:

„До издаване на настоящия актъ ние заедружно сме законни стопани на амбаря ни съ шесть прѣсекци (отдѣления), лежащъ въ махалата „Хаджи Синанъ“ въ градъ *Дупница*, при съсъди: отъ една страна дюгянтъ на *Аврамъ Шекерджията*, отъ друга — еврейското училище, отъ трета — двора на *Хаима*, а отъ четвърта — къщата на *Хаима*. Този нашъ амбаръ, заедно съ всичкитъ му права и принадлежности, съ дѣйствителна и окончателна продажба, приета отъ двѣтъ страни и лишена отъ омисль за измама и притворство, продадохме за петъ хиляди и седемстотинъ и петдесетъ гроша на речения купувачъ *отецъ Арсений*. Послѣдниятъ, слѣдъ като завладѣ и стопаниса този амбаръ, брой ни напълно сумата отъ 5750 гроша сума, която ние напълно получихме. Слѣдователно отъ сега занапрѣдъ речения *отецъ Арсений* става пълненъ стопанинъ на тоя амбаръ и може да го притежава, както си ще. Ние въ тоя амбаръ нѣмаме сега никаква намѣса и участие.“

Сждътъ прие и уважи заповѣдта на реченитъ *Хаимъ* и *Лияче*, утвърди продажбата и, за станалото, по желанието на странитъ, напйса и издаде настоящия сждебенъ худжетъ, — днесъ 17 день отъ мѣсець Зилхидже 1288 год. ось егира (16 февруари 1872 г.).

Свидѣтели: Адилъ ефенди членъ въ сжда, Хаджи Рифаатъ ефенди, Мехмедъ ефенди, секретаръ въ сжда, Тодоръ Чорбаджи Заптие Сюлейманъ и др.

На гърба е написано слѣдното: Да се получи сждебно мито, гроша 115. — № 624.

Тази сума отъ сто и петнайсетъ гроша се получи въ Дупнишкото ковчежничество.

16 февуарий (Шубатъ) 1287 година (1872 година).

(М. П.) *Сждебенъ свѣтъ на Дупнишката каза.*

76.

ХУДЖЕТЪ

издаденъ отъ кадията на Горно-Джумайската каза смиренния *Ибрахимъ Фехби*.
(М. П.) *Ибрахимъ Фехби.*

21 Зилкаде 1303 г. — 27 юлий 1885 год.

Да се напише и издаде тоя пълномощенъ актъ причината е слѣдната:

Възъ основа на законни причини и по молбата на заинтересованата страна азъ като кадия — лично се отпавихъ въ ка-

фенето, лежаще на *Бараковския мостъ*, въ село *Бараково*, Горно-Джумайска каза. Тамъ, въ присъствие на долу-изложенитѣ лица, открихъ публично сѣдебно-шериятски импровизиранъ сждъ. Прѣдъ съвѣта на тоя сждъ се яви монахътъ отецъ *Онуфрій* отъ *Рилския манастиръ*, който лежи въ прѣдѣлитѣ на Българското княжество. Самоличността на този монахъ се удостовери прѣдъ сжда съ показанията на *Фейзула Бейтруллаховъ* и на *Мухасинъ ага Мурадовъ* — двамата прѣселенци отъ градъ *Дупница* и живущи като гости въ градъ *Джумая*. Поменатиятъ отецъ *Онуфрій* прѣдъ сжда изповѣда, заяви и каза слѣдното:

„Прѣди нѣкое врѣме монахътъ отъ сѣщия Рилски манастиръ отецъ *Иванъ Василиевъ Константиновъ* се помина, безъ да остави чеда. Той бѣ мой рожденъ братъ отъ една майка и отъ единъ баща. Прѣзъ живота си покойникътъ ми братъ отецъ *Иванъ* притежаваше въ махалата и квартала „*Велики варошъ*“ въ града *Неврокопъ*, *Стърски санджакъ*, една кжца, чинто граници сж слѣднитѣ: кжцата на *Игнатия*, кжцата на сина на *Димо Шипочвалията*, и кжцата на *Апостола*, а отъ четвърта страна съ общия пжтъ. Тази кжца съ всичкитѣ ѣ права и принадлежности минава споредъ закона въ наслѣдство само на мене. Сега, отъ моя страна съ дѣйствиелно и законно пълномощие опълномощавамъ отсътствующия отъ сжда монахъ отъ Рилския манастиръ отецъ *Дионисий Николаевъ*, отъ когото зависи приемането на това мое пълномощие. На речения ми пълномощникъ давамъ слѣднитѣ права: да изисква и взима обратно тази ми кжца отъ ония, които сж я завладѣли; да я продава — било по единично, било изцѣло; да издава прѣдъ надлежнитѣ учрѣждения изповѣдта за проданъ и да снабдява покупателитѣ съ крѣпостенъ актъ; да получава стойността ѣ и да ми я изпраща направо на мене. Въ случай на нужда да има право да я дава другиму подъ наемъ и въобще да изпълнява всички формалности, които зависятъ отъ тоя прѣдметъ. А въ краенъ случай давамъ му право да прѣопълномощава и други лица отъ свое име“.

Тази изповѣдъ на опълномощителя, която текстуално се каза прѣдъ сжда са уважи и прие, като по желанието на страната се издаде отъ сжда тоя сѣдебно-шериятски актъ, днесъ 29 Зилкаде 1305 год. отъ егира (27 Юлий, 1888 год. отъ Р. Хр.)

Свидѣтели: Мехмедъ Ефенди Абдуллахъ, живуць въ тоя граниченъ пунктъ, съ чинъ юзбашия, Абединъ Ефенди Абдуллаховъ, чиновникъ при мигницата на тоя митнишки пунктъ, Мухзуръ Селимъ Ага, Мехмедовъ и др.

Бѣльжска: Да се земе мито 40 гроша. 29 Зилкаде, 1305 г. отъ егира. Да се регистрира и провѣри. № 25, стр. 70. Този хужетъ надлежно се регистрира и провѣри. Секретаръ ма шериятския сждъ (М. П.) *Изетъ*.

Съобразно съ забѣлѣжката въ първостепенія сжда се слѣдва да се получи като доходъ 38 гроша по курсъ на сребърната меджидия 19 гроша, 27 Юлий 1888 год. отъ р. хр.

(М. П.) Подсекретарь *Изетъ*.

Получиха се въ Джумайското ковчежничество по курсътъ 19 гроша отъ бѣлата меджидия — 38 гроша, 27 Юлий 1888 г.

Ковчежникъ: (М. П.) *Невзатъ*.

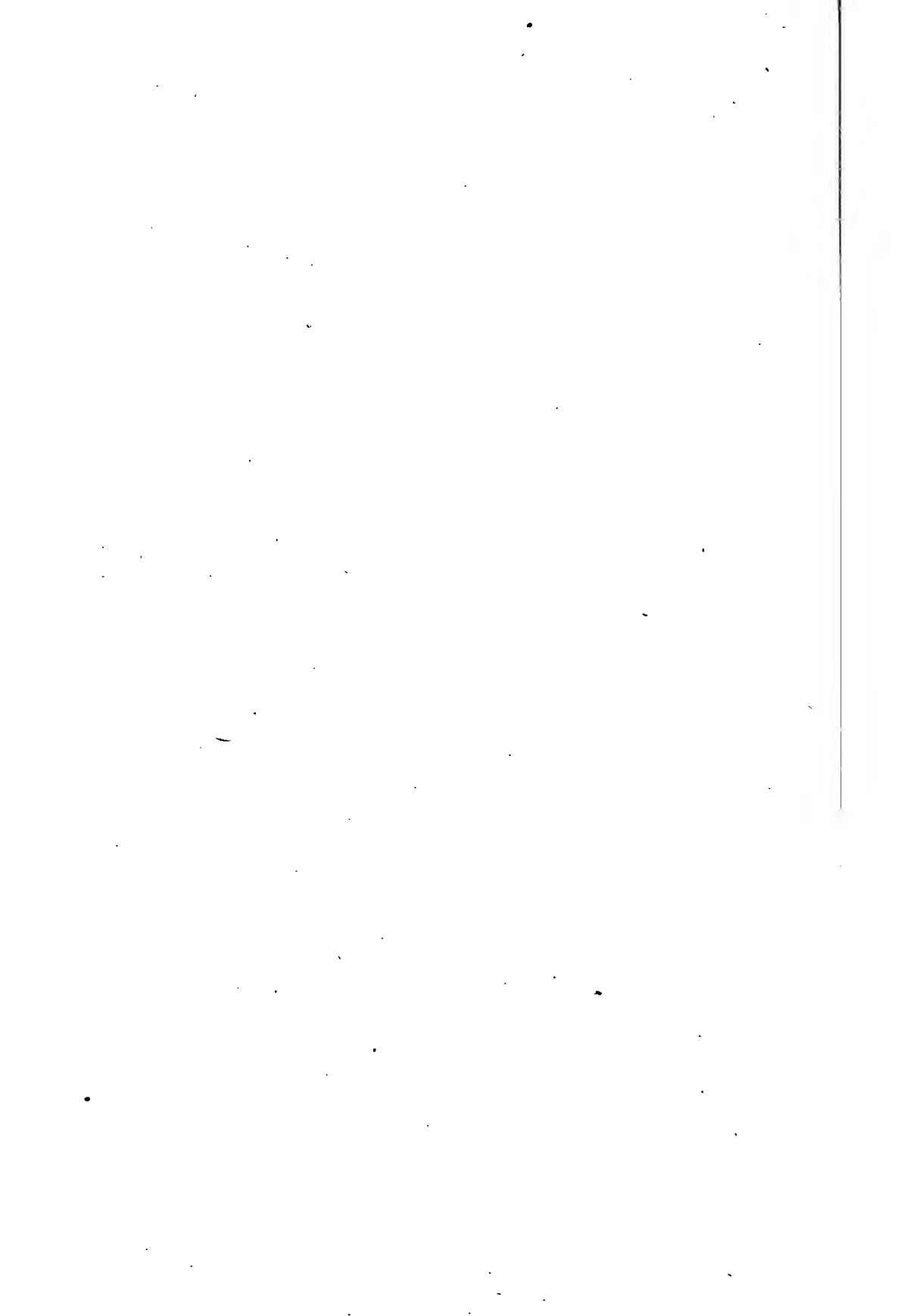
Изповѣдъта за опълномоощаване на опълномоощителя, която е написана вжтрѣ въ текста на тоя худжетъ, се прие въ наше присѣствие. 27 Юлий 1838 год.

Членъ при сжда: (М. П.) *Хюсейнъ Ес-Саидъ*.

Членъ при сжда: (М. П.) *Иосифъ Митовъ*.

Петъ гроша се броиха и получиха въ ковчежничеството за право на регистриране. Тази регистровка се извърши въ сжда и слѣдъ това пълномоощното се проводи до прѣдседателя на сжда. № 31.

Получиха се още 5 гроша за право на лично явяване въ сжда като „Ибразъ Харджи“. Тия пари се записаха като доходъ на сжда. 8 Септемврий 1888 год. р. хр.

Д Ъ Л Ъ VII.

ПРОСБИ.

1.

ПРОСБА

подадена на височайше име отъ монаситъ на Рилския манастиръ за поправянето и подновяването на Рилския манастиръ.

27 Реджебъ 1155 год. отъ Егира (15 Септемврий 1742 г.).

Ваше Императорско Величество, милостиви господарю!

Здравѣйте и живѣйте за слава на империята!

Въ планината Рила, която е завѣщана на вакѣфа отъ покойния Кара-Мустафа паша, погребенъ въ гр. Гейбусъ, лежи манастирътъ, нареченъ „Рила-Манастири“.

Една часть отъ каменитѣ сгради на манастиря сж опожарени, а друга часть почти развалени и сж на срутване. Стѣнитѣ на манастиря сж срутени. Вътрѣ въ сградитѣ на речения манастиръ невъзможно е да живѣятъ хора, понеже тамъ не може да се живѣе, нито за обитаване е мѣсто. Ние монаситѣ, които по-прѣди живѣехме тамъ, сме съвършено разорени и сме принудени да се разпрѣснемъ оттамъ немили-недраги по разни посоки. Земитѣ и посѣвитѣ, които се намиратъ тамъ, и които обработвахме, стоятъ сега пусти и не обработени. Годишниятъ данѣкъ на речения манастиръ и на земитѣ му бѣ опрѣдѣленъ да плащаме на свещения вакѣфъ, и сумата възлизаше годишно на 12 хиляди акчета; но понеже сега плащанието този данѣкъ е за насъ невъзможно, загова го и прѣкъсваме. По този случай интереситѣ, както на свещения вакѣфъ, така и на разорения ни манастиръ, чувствително страдатъ, и ако това положение се продължи и за въ бждаще, то и самиятъ свещенъ вакѣфъ ще пропадне. На мютевелиитѣ и джабитѣ на казания вакѣфъ сме обръщали многократно тѣхното внимание да се застъпятъ за насъ, бѣднитѣ монаси. Тѣмъ сме подали редица оплаквания, и най-покорно сме ги молили да направятъ нужнитѣ

постѣпки за поправката на разваленитѣ монастирски сгради и на самия монастирь. Ние сме имъ заявили сѣщо, че сме разпрѣснати, понеже не ни било възможно да живѣемъ въ монастыря и да обработваме неговитѣ земи. Ний не сме изпушали сѣщо изъ прѣдъ видъ да имъ се оплачемъ, че нашето положение е трудно, поради което не сме и могли да плащаме годишния опрѣдѣленъ данѣкъ на свещения вакѣфъ. Така този нашъ данѣкъ за сега е значително намаленъ, да не кажемъ унищоженъ.

Като заявяваме и излагаме това наше най-мизерно положение; като излагаме при това състоянието на речения монастирь и за голѣмитѣ загуби, които сѣ послѣдвали насъ и свещения вакѣфъ, — най-покорно молимъ прѣдъ Ваше императорско Величество, да се смилите надъ насъ, да благоволите и позволите да се поправятъ разваленитѣ сгради на монастыря ни, и то до колкото е възможно, за да може тамъ да се живѣе. Защото, знайно е на Ваше Императорско Величество, че щомъ се получи тази царска милость, бѣднитѣ монаси отъ монастыря ще се повърнатъ надирѣ отъ разнитѣ крайща, ще почнатъ да се занимаватъ съ земледѣлие, ще обработватъ земитѣ и ще може по този начинъ да се плаща на свещения вакѣфъ монастирския данѣкъ отъ 12,000 акчета. Съ тази царска милость ще се съживи главно свещения вакѣфъ на Гази Мустафа паша.

Отъ справката, която би се направила въ отдѣлението на вакѣфа, ние вѣрваме, че всичко горѣизложено е вѣрно и положително, както това ще се види и отъ резолюцията, която ще се даде отъ директора на това отдѣление.

Вслѣдствие на горѣизложеното, най-покорно ходатайствуваме прѣдъ стѣпкитѣ на Ваше Императорско Величество да се смилите надъ насъ, да чуете просѣбата ни и да вземете въ внимание нашето мизерно положение. Дайте заповѣдъ, комуто се слѣдва, за да ни се разрѣши да поправимъ отъ малко малко, до колкото е това възможно, разваленитѣ и опустошени сгради на речения монастирь. Заповѣдта и повелението зависи отъ Ваше Императорско Величество“.

(Под.) Тѣжители-просители: Монаситѣ отъ Рилския монастирь.

Резолюция.

Годишния наемъ, който всѣка година се плаща отъ монаситѣ, живуци въ Рилския монастирь, нареченъ „Свети Иванъ Монастири“, — тази годишна наемна сума, споредъ както е отбѣлѣзано въ старитѣ официални правителствени тефтери, възлиза 12,000 акчета, и която, като приходъ е опрѣдѣлена за подържане вакфиранитѣ имоти, завѣщани отъ покойния Гази Мустафа паша, погребенъ въ града Гейбусъ. Официалнитѣ нови регистри, които се пазятъ въ Императорската тефтерхана, се водятъ и нагледватъ отъ главния началникъ на отдѣлението, нареченъ „Серъ-

Моха-Себеджи“ (главенъ счетоводитель). А върховниятъ управителъ за вакѣфскитѣ дѣла е сщцеврѣменно и началникъ на славната столица „Истамбулъ“, съ титулъ Дери-Сеадетъ агаси, както и управителъ на тоя свещенъ вакѣфъ. Той е на мнѣние да се издаде на просителитѣ-монаси нужното позволително както за поправката на Рилския манастиръ, тъй сжщо и за сградитѣ му. Заповѣдта и повелението обаче зависи отъ Негово Императорско Величество — султана.

27 день отъ мѣсець Реджебъ 1155 год. отъ Егира (15 Септемврий 1742 год. Р. Хр.).

(Под.) Мустафа.

2.

ПРОСБА

подадена отъ монаситѣ на Рилския манастиръ до санджакъ бея въ градъ Нишъ — Ахмедъ Неджибъ паша.

(М. П.) Мехмедъ Решидъ.

28 Джемази-юль-евелъ 1162 г. (5 Май 1748 г. Р. Хр.).

Ваше високопрѣвъзходителство!

Живѣйте за слава на империята!

Ние, долуподписанитѣ бѣдни рая-монаси сме жители отъ Рилския манастиръ, именуемъ „Св. Иванъ“, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза. Тази планина е вакфирана на вакѣфа отъ покойния Гаази Мустафа паша, на когото останкитѣ почиватъ въ гр. Гейбусъ. Приходитъ отъ тази вакфирана планина сж прѣдназначени за поддържането на двата-свещени мюсулмански града — Мекка и Медина, и дѣлата на вакѣфа се управляватъ отъ единъ назъръ (директоръ) на споменатитѣ два града. Въ границитѣ на тази планина, ние още отъ старо врѣме притежаваме мѣри и пазбища, дѣто пасѣха нашитѣ стада овце и едъръ добитѣкъ, като свободно се ползува нашия добитѣкъ отъ трѣвитѣ и водитѣ, които тамъ се намиратъ. Тѣзи гори и мери ние съ височайши царски ферманъ владѣемъ и никой нѣмаше право да нахлува вжтрѣ въ тѣхъ и да нарушава нашето владѣние. Обаче отъ нѣколко години насамъ селенитѣ отъ селата, лежащи близо до нашитѣ гори и лежащи въ казитѣ на Самоковъ и Дупница присвояватъ тази наша мера разработватъ я на ниви, и съ това причиняватъ значителни врѣди и загуби, като не ни оставатъ на спокойствие нито минута.

Понеже тѣзи наши съсѣди селени причиняватъ на манастиря и на насъ голѣми загуби, то за това най-покорно ви молиме, г-не управителю, да се смилите надъ насъ и да вземете

нужнитѣ мѣрки за отстранението на тѣзи нахлувания, и съгласно съ свещената фетфа и съ височайшия царски актъ молимъ да се запазятъ отъ похищение нашитѣ имоти нито да не се допуска въ тѣхъ ни едно вънкашно лице, съ цѣль да ги присвоява, завладява и посѣва. Ето защо ние най-покорно молимъ, щото по този въпросъ да ни се издаде една висока бюрултия, която да ни се проводи чрѣзъ кадията на Дупнишката каза. Съ тази заповѣдь ние ще можемъ да запазимъ отъ чужди посѣгателства нашитѣ имоти, и по никой начинъ да не могатъ да се ограбватъ и похитяватъ.

Заповѣдь и повеление зависи отъ ваше прѣвъзходителство — Господаря.

Покорни просители: монаси отъ Рилския манастиръ.

До господа кадиитѣ на казитѣ Дупнишка и Самоковска.

Съгласно съ височайши царски актъ и въз основа на свещената фетфа, която притежаватъ поменатитѣ монаси — тѣжители, вие сте длъжни да повикате подозрѣнитѣ селяни на сждъ и да ги осждите, ако тѣ дѣйствително сж вършили незаконни дѣйствия противъ шерията, и ако тѣ дѣйствително сж нахлували въ чужди гори и въ собственитѣ пазбища и мери на тѣжители. Въ рѣшението си вие ще постановите, щото тѣзи мери и землища, съгласно съ шерията да се владѣятъ и притежаватъ както по-прѣди отъ монаситѣ — тѣжители, като се считатъ тѣ и собственици на тѣзи имоти. Недѣйте допуска да се вършатъ такива незаконни дѣйствия, насилия и принуждения спрѣмо монаситѣ. 28 день отъ мѣсець Джемази юл-евелъ 1162 год. отъ егира (5 Май 1748 год. р. хр.).

Подп. *Неджибъ Ахмедъ*
(М. П.) *Ахмедъ Неджибъ-*

3.

ПРОСБА

подадена отъ монаситѣ на Рилския манастиръ до Нишкия управитель.

28 Реджебъ, 1162 г. Егира. — 3 юлий, 1748 год. Р. Хр.

Ваше високо-прѣвъзходителство, г-нъ управителю на Еалета „Нишъ“. Живѣйте за слава на империята!

Да се напише и прѣдстави тая просба, причината е слѣдната:

„Ние долуподписанитѣ просители сме монаси на манастиря, наречень „Св. Иванъ Рилски“, лежащъ въ планина Рила, Дуп-

нишка каза. Поменатата планина е завѣщана на вакѣфа отъ Гази-Мустафа паша, чийто останки сж погребени въ града Гейбусъ (Мала-Азия); тази планина като вакѣфъ се намира подъ вѣдомството на министра на вакѣфитѣ, който ръководи и дѣлата на двата свещенни мохамедански града: Мека и Медина. Ние покорнитѣ, които живѣемъ въ казания монастырь, още отъ най-старо врѣме съ законни крѣпостни актове въ рѣцѣ владѣемъ и притежаваме извѣстни яйлѣжи, гори и планини. Както ние, така и нашитѣ живи стоки — едрия и дребния добитѣкъ — идвахме всѣка година на паша по тѣзи наши мѣста; пасѣхме свободно стадата си и се ползувахме отъ водитѣ имъ. За всичко това ние плащахме на свещенния вакѣфъ законенъ и опрѣдѣленъ прѣкъ налогъ, нареченъ „ресуми мукатъ“. Отъ вѣнъ никое чуждо лице нѣмаше право и бѣ забранено да нахлува въ територията на тѣзи наши земи и пазбища. Но при все това нѣкои крайно злобни лица, алчни за грабежъ и за натрупване незаконно богатство, влизатъ въ нашата гора и насила присвояватъ пазбищата и яйлѣжитѣ. Цѣлѣта за нахлуването въ нашитѣ гори и пазбища отъ тѣзи злосторници не е друга, освѣнъ лакомството да могатъ по единъ лесенъ начинъ да ги завладѣятъ. Поради това ние по-прѣди се молихме прѣдъ мѣстния сѣдъ да опрѣдѣли единъ сѣдебенъ делегатъ, който като сѣдия да отиде на спорното мѣсто и да рѣши справедливо и законно нашия споръ. Сѣдѣтъ дѣйствително уважи тази наша просба, командирова единъ сѣдебенъ членъ и дойде на спорнитѣ мѣста. Делегираниятъ сѣдия въ присѣдствието на мютевелията на вакѣфа „Джаби Сюлейманъ“, на кятибина — Рашидъ Ефенди и Хаджи Али — образува единъ законенъ импровизиранъ сѣдъ. Прѣдъ този сѣдъ ние бѣхме възбудили процесъ и казахме слѣдното: „тѣзи наши гори и пазбища заедно съ точно опрѣдѣленитѣ имъ граници владѣемъ и притежаваме още отъ старо врѣме, а при това за тѣхъ притежаваме и надлеженъ сѣдебенъ худжетъ. Слѣдъ издаването на този сѣдебенъ актъ ние справедливо се считахме за законни стопани на тази гора; защото озлобенитѣ лица изгубиха почвата за дѣйствие, като узнаха, че тѣ нѣматъ никакво право за владѣние и че не могатъ по никой начинъ да дѣйствуватъ противно на сѣдебно-шериятския ни актъ и противъ канона. Освѣнъ това сѣдѣтъ имъ запрѣти да нахлуватъ за напрѣдъ въ прѣдѣлитѣ чя тѣзи наши гори и пасбища, да не нарушаватъ владѣнието на нашитѣ егреци, нито пъкъ да не прѣчатъ въ владѣнието ни. За тази цѣль и за да можемъ по-силно да бждемъ обезпечени, ние съ просба се обърнахме до централната управа на вилаета, за да ни издѣйствува по този въпросъ отъ императорския диванъ единъ височайши царски актъ. Възъ основа на това наше плачевно положение сега се осмѣляваме да поднесемъ на господаря ни настоящата наша просба, като молимъ отъ васъ милость и великодушие. Съгласно съ височайшия царски актъ, който притежаваме, ная-покорно ви молимъ господине управителю, щото по тоя въпросъ да ни издадете и вие

една свещенна бюрултия. Заповѣдь и повеление зависи отъ ваше високопрѣвъзходителство, управителя на Нишкия санджакъ.

Подп.: *Отецъ Теофилъ*, егуменъ на Рилски монастырь.

Заповѣдь,

издадена на 28 Реджебъ, 1162 Егира. — 3 Юлий, 1749 г. Р. Хр.

До високо-образованиятъ кадия на Дупнишката каза.

Умолявате се, г-не, щото частнитѣ обвинителни монаси, както и обвиняемитѣ лица по това дѣло да се призоватъ и докаратъ прѣдъ съвѣта на мѣстния шериятски сждъ. Възбудениятъ между тѣхъ процесъ старай се да разгледашъ и рѣшишъ въ духа на актоветѣ, които странитѣ притежаватъ. Ако една отъ странитѣ би нахлула произволно въ територията на яйлжитѣ и горитѣ и ако това нахлуване се докаже по сждебно-шериятски редъ, то вие като сждия сте длъжни да прѣмахнете съвършено незаконното нахлуване и да не допускате по никой начинъ да се нарушава правото на вжтрѣшню владѣние на монаситѣ отъ речения монастырь, както това било още отъ по-старо врѣме.

28 день отъ мѣсець Реджебъ, 1162 година отъ егира (3 Юлий 1749 год.).

Подп.: Ахмедъ паша.

(М. П.) *Ахмедъ*, мютеселимъ на Нишкия еалетъ.

4.

ПРОСБА

23 Зил-хидже 1168 г. Егира (11 Ноемврий 1750 г. Р. Хр.).

До негово високо-прѣвъзходителство главния управитель на Румелия.

(М. П.) Неджибъ Ахмедъ.

Да се поднесе настоящата наша жалба, причината е слѣдната.

Живѣите, господарю, за слава на империята!

Ние, жителитѣ монаси, живѣемъ въ бѣлѣжития монастырь, нареченъ „*Св. Иванъ*“, който лежи въ планината Рила, Дупнишка каза. Поменатата планина е била вакфирана на свещения вакфъ отъ Гази Мустафа паша, който е погребенъ въ града Гейбусъ.

Ние, като жители на вакфа, се считаме свободни граждани въ империята, като затова притежаваме и единъ надлеженъ височайши царски актъ. По силата на този актъ, никой отъ вънъ не смѣше

да върши надъ насъ разни насилия, изтезавания, побои и дѣйствия, които сж противни на шериата и на канона. Назъръ-управителъ по дѣлата на тоя вакѣфъ е Цариградскитъ придворенъ султански началникъ, нареченъ „Дар-уль-сеадетъ-агаси.“ Последниятъ едновременно съ тая служба ръководи и дѣлата на двата свещени мусулмански градове Мека и Медина. Това се доказа и потвърди отъ самитъ книжя на вакѣфската управа. Ние, като рая-привилегирована съ височайши царски актъ, бѣхме подали до речения Назъръ на вакѣфа писменна просба, съ която молихме неговата мощна защита и да не бждемъ изтезавани и малтретирани, нито отъ царскитъ войници нито отъ правителственитъ чиновници. Високо-благородниятъ ага благосклонно прие нашата просба и се обѣща, че ще я изпрати въ императорския диванъ. До колкото знаемъ, нашата просба е била прѣпратена съ едно сждебно рѣшение (Илямъ), въ царския диванъ, въ Цариградъ. Съ тоя илямъ, речениятъ Назъръ е ходатайствувалъ съ молба, щото нашето оплакване да се вземе подъ внимание и да ни се издаде новъ височайши царски ферманъ.

Императорския диванъ дѣйствително билъ уважилъ нашата просба и ни се издаде единъ височайши царски актъ, съ който се прѣкратиха и забраниха незаконнитъ дѣйствия надъ насъ.

Възъ основа на тази височайша царска заповѣдъ ние повторно се обърнахме съ молба до главния управителъ на Румелийския вилаетъ, да ни издаде и той отъ своя страна една висока бюрултия, съ която да се заповѣда, комуто се слѣдва, да не ни се причиняватъ отъ никого, нито отъ мѣстнитъ власти, нито отъ други външни лица, никакви насилия и злодѣяния.

Такава бюрултия ни се издаде и я притежаваме. Сега обаче тѣзи два височайши акта (царския ферманъ и високата бюрултия), като ги прѣдставляваме въ повѣрената ви управа на санджака, най-покорно ви молиме, г-не управителю, да благоволитъ и се смилите надъ нашето плачевно положение, за да ни издадете една висока друга бюрултия отъ страната Ви по тоя прѣдметъ — бюрултия, която по духъ и съдържание да хармонира на прѣдставенитъ ни тукъ два високи актове. Заповѣдъ и повеление зависи отъ ваше високо-прѣвъзходителство.

Заповѣдъ.

До великодушния и просвѣтенъ кадия на Дупнишката каза.

Възъ основа на съдържанието на височайшия царски актъ, и на вилаятската висока бюрултия, заповѣдвамъ ви, щото по тоя въпросъ да дѣйствувате и постѣпвате така, както ви се прѣдписва въ тѣзи актове, които притежаватъ монаситъ отъ речения манастиръ. Внимавайте и старайте се да не допускате по никой начинъ, щото да се вършатъ надъ тѣзи монаси каквито и да би

били насилия и жестокости, защото тѣзи незаконни дѣйствия строго сж забранени отъ шерията.

23 день отъ мѣсець Зил-хидже 1168 г. отъ егира (11 Ноёмврий 1755 год. Р. Хр.

(М. П.) Ахмедъ паша.

5.

ПРОСБА

подадена отъ Цариградския грѣцки патриархъ и отъ синодалния съвѣтъ до императорския диванъ, относително нѣкои права и привилегии на самия манастиръ и на монаситѣ му.

5 Реджебъ 1198 г. — 14 Май 1784 г. р. хр.

Да се напише и издаде тази просба, причината е слѣдната:

Манастирътъ, нареченъ „Св. Иванъ“ лежи въ Дупнишката нахия, въ Рила планина, завѣщана на вакѣфа отъ Гаази Мустафа паша, чийто останки се намиратъ погребани въ градъ Гейбусъ. Тая планина се намира подъ вѣдомството на така наречената „Яйлжкъ муката си“, Пловдивска каза, Румелийски вилаетъ. Всичкигѣ монаси, които живѣятъ било въ този Рилски манастиръ, било въ други манастири, лежащи въ прѣдѣлитѣ на сжщата муката и зависѣщи подъ юрисдикцията на грѣцката патриаршия въ Цариградъ, сж рая-монаси привилигировани се ползватъ съ изаѣстни облегчения. Тѣзи монаси — рая сж имали още отъ старо врѣме не само подарени права, свобода и привилегия, но още тѣ сж имали отдѣлно и самостояйна управа, сир. независима муката. Въ старитѣ царски тефтери изрично е забѣлѣзано, че монаситѣ отъ този манастиръ, каквито земи и да откриватъ и да разкопаватъ съ бравди, като: лозя, градини, воденици, бостани, ниви, ливади и други, които да зависятъ отъ послѣдния, ще се считатъ като привилигировани манастирски земи. Тѣзи земи ще бждатъ съвършенно освободени отъ плащане на правителството всѣкакви тежки данъци, наречени „авариси-дивание“, а така сжщо ще бждатъ опростени и отъ обикновенитѣ данъци, наречени „тежалифи-урфие“. Тази разпоредба на правителството ако и да е влѣзла въ законна сила, обаче, областнитѣ управители „бейлеръ-беговетѣ“, „санджакъ-беговетѣ“, сердарите (военнитѣ началници) и подначалници и други правителствени управители си позволявали, безъ царски ферманъ и безъ всѣкакъвъ законенъ поводъ да изпращатъ въ този манастиръ войничкавалеристи отъ рода на така-нареченитѣ „левендат-тайфа си“, съ цѣль да тероризиратъ бѣднитѣ монаси отъ този манастиръ и да вършатъ строго забранени отъ свещенния шериятъ насилия, мжчения и принуждения. Нѣкои отъ монаситѣ сж били тежко и опасно бити, други пъкъ сж били живи залавяни, оковани въ тежки вериги и измжчвани. А други пъкъ незаконно арестувани и втикнати

въ влажни и тъмни зандани. А на четвърти, — войниците налагали тежки парични глоби. Независимо отъ това зулумкярить-войници, мимо закона и свещенния шериятъ, по единъ най-безчовъченъ начинъ ограбватъ и събличатъ монаситъ, като взематъ на нѣкои по 300 (триста) гроша, а на други по 700 гроша, подъ прѣдлогъ, че това било „данъкъ за службата имъ“ („Хждмет-ресуми“). Това вилнение, което се върши надъ бѣднитъ монаси, е нетърпимо. Истина е, че подобни бѣди и насилия сж били вършени и отъ „джизиедарить“ (бирницить), въ врѣме когато тѣ сж събирали отъ раята данъка „Джизие“ прѣзъ 1171 година отъ егира. (1757 г. отъ р. хр.) Тѣй сжщо раята монаси, ако и да сж плащали о врѣме този данъкъ, — джизиедарить, обаче, безъ всѣкаквъ поводъ, а само отъ алчностъ за пари, за богатство и за безплатни и богати гозби събирали сж се на дружини по 10 - 20 души като по тоя начинъ на сила сж нахлували въ монастыря, дѣто яли, пили и се гощавали безплатно съ богати гозби. Прѣзъ сжщата 1171 год. отъ егира нѣкои правителствени чиновници, военно-началници, кадитъ и наибить на Дупнишката каза — види се недоводни отъ това, дѣто тѣ подъ разни прѣдлози събличали раята, взимали още на сила и противъ шерията незаконни данъци като оголявали и тѣй бѣдната рая. Свърхъ всичко това, тѣ получавали отъ монаситъ на речения монастырь ежегодно като данъкъ, по 2 крави и по единъ конь. А данъкътъ, наречень „Са-лийане“, тѣ сж го събирали принудително съ бой и изтезания. За съвършенното прѣмахване на тѣзи злини, прѣзъ 1188 година отъ егира, (1774 г. р. хр.) на 4 день отъ мѣсець Реби-юл-евель, бѣ издаденъ височайши царски ферманъ, съ който се заповѣдваше на провинциалнитъ власти да прѣстанатъ и да не вършатъ подобни злини на монаситъ, нито пъкъ да нахлуватъ и влизатъ на сила въ църквитъ и монастыритъ, подъ видъ на ревизия. Редица такива царски заповѣди биваха издадени и прѣзъ 1196 г. и 1198 год. отъ егира. Но ни една отъ тѣхъ не се взе подъ внимание, нито се тури въ изпълнение. А когато нѣкой монахъ-рая би се поминалъ, неговитъ останали вѣщи, каквито и да би били тѣ, се прибиради за правителството отъ страна на монастырската управа, защото такъвъ бѣ установениятъ редъ въ монастыря. Обаче, „Бейт-ул-малъ-тъ¹⁾“, касъмътъ²⁾, мютевелиитъ³⁾ и забититъ⁴⁾, веднага сж се явили на мѣстото, дѣто е починалъ монахътъ; на сила сж влизали въ келията му и вземали вѣщитъ, дрехитъ и имотитъ на умрѣлия, казвайки: „ние ще владѣемъ тѣзи имоти, тѣй като върху тѣхъ ние имаме право“. Прѣзъ течение на тази 1198 год. отъ егира по този случай бидоха издадени редица царски заповѣди, съ които строго се забраняваше на поменатитъ

1) „Бейт-ул-малъ“ е дума арабска и значи: чиновникъ на фиска (финансиитъ); 2) „Касъмъ“ е арабска дума и значи сждебенъ чиновникъ, който описва имотитъ на умрѣлия. 3) „Мютевелия“ е арабска дума и значи: попечитель, управитель на вакъфа. 4) „Забить“ значи: началникъ, управитель войвода, офицеръ.

държавни служители, да не нахлуватъ на сила въ монастыря и въ монастырскитѣ килии, дѣто живѣятъ монаситѣ. Напротивъ, държавнитѣ служители прѣнебрѣгваха царскитѣ берати, и въпрѣки височайшитѣ царски заповѣди, които иматъ сила на законъ тѣ не се изоставяха отъ незаконнитѣ си дѣйствиа, а постоянно биятъ, мжчатъ и изтезаватъ бѣднитѣ монаси. Монаситѣ поради този случай, виждайки, че сж онеправдани и нѣмайки кой да ги покровителствува, ще бждатъ принудени — да напустнатъ монастырскитѣ си жилища, да се разпрѣснатъ на горѣ на долу и свършено да се опропастятъ. За това тѣзи бѣдни рая търсятъ законно покровителство и молятъ за височайша царска милость, за подобрене на тѣхното окаяно положение. И тѣй, слѣдъ като се погледне само веднѣжъ въ старитѣ правителствени регистри, дѣто подъ редъ сж записани, издадениѣ до сега по тоя въпросъ височайши царски заповѣди, на които датитѣ сж по-горѣ отбѣлжени, — то ние ще имаме право най-покорно да молимъ Ваше Императорско Величество, да ни издаде по тоя въпросъ единъ височайши царски ферманъ за възстановяване старитѣ права, привилегиитѣ и свободата на монаситѣ отъ Рилския монастырь. Да се пише на мѣстнитѣ власти строга заповѣдъ за прѣкрятяване и свършеното прѣмахване вилненията, насилията, принужденията и жестокоститѣ, които постоянно и ежедневно почта се вършатъ отъ държавнитѣ високи сановници, както и отъ царскитѣ войници. Правата, свободата и привилегиитѣ на реченитѣ монаси да бждатъ строго запазени и покровителствувани. Този височайши царски ферманъ да бжде украсенъ надлежно съ императорскитѣ височайши знакове и да има сила на законъ.

Заповѣдъ и повеление зависи напълно отъ великодушнето и благоволенieto на Ваше императорско величество — милостивия ни султанъ. 5 Реджебъ, 1198 год. (14 Май 1774 год.).

Подпись: Патриархътъ на Цариградската грѣцка патриаршия и синодалнитѣ архиереи, живущи въ Цариградъ.

(М. П.) Официаленъ печатъ на патриарха.

Забѣлъжка. Заповѣдвамъ да се прѣгледатъ старитѣ правителствени регистри, дѣто сж записани височайшитѣ ми царски заповѣди, издадени по-прѣди по тоя въпросъ.

5.

ПРОСБА

1 Джемази-юл-евелъ 1205 г. Егира (24 Декември 1790 г. Р. Хр.).

До славния и високоблагородния Дупнишки казалийски управитель.

Нека Всевишний Богъ чуе нашитѣ покорни молитви, които

възносяме непрѣстанно, за да ви продължи дълтъгъ животъ, щастие и слава! Аминъ!

Много-уважаеми и високо-благороди ни управителю!

Ние, долу-подписанитѣ рая-християни, прѣди нѣкое врѣме се наканихме и трѣгнахме отъ градъ София и се запжтихме по посока къмъ Рилския манастиръ за поклонение. По пътя на срѣца ни излѣзоха отъ гората и се доближиха до насъ нѣколко души въоръжени разбойници. Откри се между насъ и разбойниците война, — цѣло сражение. Едни отъ насъ паднаха убити на мѣстото, а други тежко ранени. Разбойниците, обаче, не се осмѣлиха да взематъ отъ насъ и да не ограбятъ нито едно акче, нито една ботка. Ние, които останахме живи по една случайность, успѣхме да се спасимъ отъ разбойнишкитѣ нокти, и благополучно да пристигнемъ въ дома ни, безъ да изгубимъ нѣщо. Единъ отъ потеражитѣ-гонители на разбойниците бѣ и нѣкой си Ахмедъ, който се спусна да гони разбойниците по онази посока, по която се прѣдполагаше, че тѣ сж заминали. Ние съ речения Ахмедъ нѣмахме никаква свѣрзка, защото при насъ той нѣмаше вѣра ни за една пара. Всѣкакво вземане-даване съ него нѣмахме, нито бѣхме въ съдружие съ него. Извѣстие до сега отъ него не ни пристигна, и ние не знаеме дѣ се намира той. Разбойниците по слухъ бѣха заминали за къмъ онѣзи страни, отдѣто идѣха страшни поплаквания отъ раята, че имъ билио грабени вѣщи, имоти и всѣкакви покъщнини. Между хората се говорѣше, че биль онзи, или този примѣсенъ въ разбойническата шайка. Властѣта бѣ вдигнала на кракъ цѣль единъ полкъ войска, и по указанието на речения Ахмедъ пострадаха доста бѣдни и невинни хорица, които бѣха наклеветени, че сж били съучастници на разбойниците. Мнозина невинни хора се арестуваха и пострадаха за права Бога. Ние се боимъ отъ грѣхъ и не искаме да докарваме никаква бѣда на господаря ни, подъ чиято закрила живѣемъ. Ние като християни не сме имали, нито имаме какво годѣ съучастничество съ речения мюсулманинъ, на който едничкото занятие е: да може да лъже, да клевети и да граби отъ хората пари. Понеже сме невинни въ такива разбойнишки дѣла; и понеже се боимъ отъ Бога и не желаемъ да докараме на господаря ни каквато и да е бѣда, — то осмѣляваме се да прѣдставимъ на ваше високоблагородие настоящата ни молба въ това, че ние сме покорни рая. Ако речениятъ Ахмедъ не се отклони отъ прѣстѣпнитѣ си намѣрения и би упорствувалъ да върши незаконни дѣйствия, то умоляваме Ви да благоволите и се разпоредите за залавянето му, като подѣконвой и окованъ съ желѣзни вериги го докарате тукъ. Въ всѣки случай ние ще отговаряме спрѣмо него, каквато случка и да се породѣ. Като възносяме къмъ Бога топли молитви, за да запази драгоцѣнното здраве на Господаря ни, за неговото щастие и благоденствие, оставаме най-покорни просители и сме ваши вѣрни и прѣдани раи.

1 день отъ мѣсець Джемази-юл-Евелъ, 1205 година отъ егира (24 Декември 1790 год. Р. Хр.).

Подп.: Отецъ Лазаръ. (М. П.) Лазаръ. Подп.: Отецъ Йосифъ. Подп.: Отецъ Аврамъ. (М. П.) Аврамъ. Подп.: Варлаамъ. Подп.: Отецъ Борисъ. Подп.: Отецъ Тодоръ. (П. П.) Тодоръ и др.

6

ПРОСБА и ХУДЖЕТЪ

28 Шабанъ 1202 г. Егира (23 Май 1788 г. Р. Хр.).

До негово Височество великия везиръ.

Ваше Височество!

Господарю,

Настоящата ми молба имамъ честь да Ви поднеся и да Ви моля за разрѣшението на слѣдното ми искане:

Чичовата ми дъщеря, Николица, която бѣ жителка на гр. София, се помина. За наслѣдникъ тя, не остави никого, освѣнъ менъ. Нейното наслѣдство по „закона за наслѣдствата“ „фераиза“ се припаднаше напълно на менъ, защото нѣмаше другъ, който да участвува въ него. По неизвѣстни, обаче, причини съсѣдитъ на покойницата, именно: Мано Кенарджи и съпругата му Стана произволно си позволили да турятъ ржка и да завладѣятъ вѣщитъ на покойната, които оцѣнени струваха на 472 гроша. Затова азъ като наслѣдникъ подадохъ молба и си искахъ въ натура останалитъ вѣщи по наслѣдство, или тѣхната стойность, която възлиза на 472 гроша. Затова най-покорно молимъ, Ваше височество да благоволите и отъ състрадание къмъ менъ да проводите при сжда единъ мубаширъ — чаушинъ та въ негово присѣствие да се рѣши дѣлото отъ кадията на османската армия. Съ тази молба искамъ да се осждятъ отвѣтниците Кенарджи Мано и съпругата му Стана, които произволно сж заграбили имотитъ на покойната Николина, моя чичова дъщеря; да ми повърнатъ вѣщитъ, или да ми броятъ стойността имъ отъ 472 гроша.

Молбата на речената Илка се получи въ дивана на Негово Височество великия везиръ, и съ резолюция се прѣпрати до кадията на императорския диванъ, съ молба, щото дѣлото да се разгледа и рѣши справедливо.

28 день отъ мѣсець Шабанъ, 1202 год. отъ егира (28 Май 1788 год. р. хр.).

№ 7.
ПРОСБА

2 Рамазанъ 1202 год. Егира [26 Май 1788 год. Р. Хр.]

Този сждебенъ актъ има слѣдното съдържание :

Просителката Илка Стоева, чиято самоличностъ е извѣстна прѣдъ шерията, се яви прѣдъ съвѣта на сжда, заседаващъ въ сждебната инстанция, лежаща въ Софийската поляна до учрѣждението на императорския диванъ, и въ присѣдствието на отвѣтниците Мано Вълчевъ Кенарджи и съпругата му Стана Иванчова, жители отъ градъ София; а тъй сжщо и въ присѣдствието на правителствения придворенъ царски мубаширъ, Абди Чаушъ, каза и изповѣда слѣдното :

„Покойната Николица, дъщеря на чича ми Гиго, която по-прѣди се помина, остави въ наслѣдство имоти, описани и оцѣнени на 472 гроша. Тѣзи имоти по право на наслѣдство се падаха на мене, защото азъ съмъ единственъ нейнъ законенъ наслѣдникъ. Обаче реченитъ Кенарджи Мано и съпругата му Стана, произволно и по незаконевъ пжтъ взематъ и турятъ ржка върху тѣзи вѣщи, които подробно сж описани и оцѣнени на 472 гроша, и които сж останали отъ покойната Николица Гигова. Като възбуждамъ този си искъ срѣщу реченитъ отвѣтници, моля сжда да ги осжди да ми възвърнатъ или вѣщитъ, или да заплатятъ стойността имъ отъ 472 гроша.

На въпроса, който имъ се зададе отъ страна на сжда, отвѣтниците съвършенно отказаха и непризнаваха, че тѣ сж присвоили каквито и да било имоти на покойната Николица. Сждътъ подиръ това поиска отъ ищеца свидѣтелски показания, ако такива има, за да докажатъ искътъ ѝ. Ищецътъ — речената Илка, ако и да се стараше на нѣколко пжти да намѣри свидѣтели, които да установятъ и докажатъ обстоятелството, че както сумата на вѣщитъ, които е оставила покойната Николица, възлиза на 472 гроша, а тъй сжщо да докажатъ, и онова, че тѣзи вѣщи биле взети на сила отъ реченитъ отвѣтници — обаче тя, напротивъ, не можеше да прѣдстави исканитъ свидѣтели въ сжда въ опрѣдѣления отъ закона срокъ. Слѣдствие на това поменатата Илка, споредъ обичая на страната, заяви прѣдъ сжда, че се отказва отъ искътъ си и че дѣлото, което е заведено противъ реченитъ отвѣтници Кенарджи Мано и съпругата му Стана, моли да се прѣкрати.

Сждътъ възъ основа на самопризнанието на поменатата Илка прѣкрати дѣлото и се закри процеса. Този сждебенъ актъ, слѣдъ като се написа, ще се проводи на усмотрение на Негово Императорско Величество Султана.

2-й день отъ мѣсець Рамазанъ, 1202 год. отъ Егира (26 Май 1788 г. род. хр.).

Подп.: сждия *Мехмедъ*.

Да се дѣйствува споредъ текста на настоящето рѣшение.
4 Рамазанъ 1202 г. (28 Май 1788 г. р. хр.).

Подпись на великия везиръ: *Есъ Саидъ Мехмедъ.*

8.

ПРОСБА

10 Реби-юл-ахжръ, 1276 г. — 24 Декемврий 1859 г. Р. Хр.

До негово високопрѣвъзходителство генералъ-губернатора
(вали-паша) на Видинската областъ.

Ваше Високопрѣвъзходителство !

Свещеникътъ-калугеръ, който отъ нѣкое врѣме насамъ живѣше въ гр. Свищовъ въ една кѣща (метохъ), принадлежаща на Рилския манастиръ, се помина. Синътъ на умрѣлия монахъ развалилъ тази кѣща и си позволилъ да съгради на праздното мѣсто нова сграда. По този поводъ въ управата на мюдурина се получи едно емирнамме (височайша заповѣдь) отъ Ваше високопрѣвъзходителство, съ дата 12 Реби-юл-Евелъ 1276 год. егира. Съ тая заповѣдь стана изслѣждане; разпита се сина на умрѣлия монахъ да каже: на какво право е съградилъ отново на праздното мѣсто тая кѣщата, която иска да я владѣе.

Въ отговоръ на това прѣдписаніе днесъ отъ Свищовското управление съ рапортъ се получи една мазбата, съ дата 4 Реби-юль-Ахжръ 1276 г. егира. Въ тази мазбата се описваше подробно историята по това дѣло. Тукъ приключена прѣдметната мазбата честь имамъ да Ви я поднеся на усмотрѣніето на Ваше високопрѣвъзходителство. Заповѣдь и повеление зависи по този прѣдметъ отъ Васъ, г-не Управителю.

10 Реби-юл-Ахжръ, 1276 г. отъ егира. (24 Декемврий 1859 година Р. Хр.).

Подп.: каймакамъ на Търновския санджакъ.

(М. П.) *Ес-саидъ Ахмедъ Джелилъ.*

№ 9.

ПРОСБА

подаденъ до софійския търговски сѣдъ по въпроса за наслѣдството на Митрополитъ Авксентія.

10 Тешрини-Саани 1287 год. (20 Ноемврий 1871 г. Р. Хр.)

Покорна просба

Покорниятъ съмъ законенъ пълномощникъ на наслѣдниците на митрополита Авксентія, родомъ отъ градъ Самоковъ, който се помина прѣди 6 години въ Цариградъ въ квартала Орта-къой.

Покойниятъ прѣзъ живота си и съ здравъ разумъ бѣ оставилъ като аманетъ, на съхранение, на главнитѣ монаси отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, отцитѣ Пантелеймонъ и Арсений всичкото си движимо имущество и готови пари, като дрѣхы, вѣщи, скъпоцѣнни работи и др. п. Всичкото богатство на речения покойникъ възлизаше на сумата 425,000 гроша, или 4 товари и 25,000 гроша.

Съгласно съ издадената ми отъ мешейх-хата (Шейх-юл-ислямството) свещена фетва по този прѣдметъ, азъ успѣхъ да взема отъ великия везиръ двѣ емиръ-намета, съ които се заповѣдваше до сѣдебнитѣ власти да разгледатъ по-скоро процеса ни по това наслѣдство. Тѣзи емирнамета щомъ ги получихъ, веднага ги проводихъ въ главната управа на Дунавския вилаетъ въ градъ Русе за надлежно изпълнение. Оттамъ тѣзи заповѣди бѣха проводени до мютесерифъ паша, за да ги тури незабавно въ изпълнение. Възъ основа на тия заповѣди азъ настоявахъ дълго врѣме, щото процесътъ ни да се разгледа и рѣши незабавно. Отвѣтниците монаси, съ своето си неявяване прѣдъ сѣда, нарочно забавяха разглеждането на този процесъ и го отлагаха.

Сега се научавамъ, че въ самоковския жителъ-Захария се намира единъ задължителенъ записъ на сума отъ 23,896 гроша, която сума покойниятъ митрополитъ е ималъ да взема отъ разни лица, и за събирането на която Захарий е идвалъ въ градъ София. По този въпросъ азъ съ писмена молба заявихъ въ гражданското отдѣление на касационния сѣдъ — (темизи-хукукъ-дай-ресжде), и искахъ повикването на Захария прѣдъ сѣда. Сѣдътъ призова речения Захария, който се яви въ сѣда, а на въпроса, който му се зададе той отговори, като заяви и каза така: признавамъ, че записътъ отъ 23,896 гроша ми е даденъ отъ митрополита Авксентия въ градъ Самоковъ, въ неговия домъ. Стойността на записа принадлежи на речения митрополитъ. Отъ тази наша молба се установи фактътъ, че отъ протакането и бавенето на нашия процесъ моитѣ довѣрители ще прѣтърпятъ огромни загуби и разноси. Виновността за тѣзи наши загуби очевидно се пада на отвѣтниците монаси, отъ които ще ги изискваме заедно съ лихвата имъ. За тази цѣль азъ подавамъ настоящето си заявление като протестъ и ги протестирамъ (отвѣтниците) по сѣдебенъ редъ. Този ми протестъ, направенъ въ 4 (четири) екземпляра, подавамъ го на почитаемия сѣдъ и го моля да ги завѣри. Единия екземпляръ отъ тѣхъ да се съхранява въ гражданското и търговското отдѣление на Темиза; единъ екземпляръ да се врѣчи на поменатитѣ монаси, а единъ екземпляръ другъ да се врѣчи и повърне на мене. Заповѣдъ и повѣление зависи отъ васъ, господине прѣдседателю.

20 Тешрини-Саани 1287 год. (10 Ноемврий 1871 год. Под: Димитъръ х. Ивановъ, повѣренникъ на наслѣдниците на митрополитъ Авксентия.

Настоящиятъ единъ екземпляръ отъ протеста, който е напълно сходенъ съ първообраза споредъ завърката на Дупнишкия каймакамъ съ молба да го съобщи на поменатитѣ монаси. Заповѣдъ и повление зависи отъ речения каймакаминъ. 22 ноемврий 1871 год. (М. П.) Софийско търговско сѣдилище.

Получено: да се дѣйствиува точно съгласно съ заповѣдта на сѣдилището 23 Ноемврий 1871 г.

10.

ПРОСБА

отъ просбата, подадена отъ егумена на Рилския манастиръ, отецъ Еротей и др., написана на български езикъ.

28 Нисанъ 1288 год. Егира (28 Априлъ 1870 г. Р. Хр.).

Да се напише тази покорна просба, причината е слѣдната: Въ всичкитѣ царски стари фермани, подарени отъ бившитѣ велики султани на монаситѣ отъ Рилския манастиръ, се говори между другото, че въ прѣдѣлитѣ и въ точно означенитѣ граници на земитѣ, които сѣ привързани къмъ манастиря, наричанъ „Св. Иванъ“, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, могатъ да се образуватъ ниви за посѣване и за жѣнене. Съгласно съ заповѣдта, изложена въ текста на тѣзи височайши царски актове, прѣдписваше се на мѣстнитѣ власти, да не изискватъ отъ монаситѣ на манастиря никакъвъ десетъкъ, данъкъ и др. разни налози. Защото казваше се, че тѣзи манастирски земи сѣ привилегировани, и до сега не се взимало отъ тѣхъ нито десетъкъ, нито данъкъ.

Миналата година, обаче, софийскиятъ чиновникъ по десетъка дохажда въ нашия манастиръ и описа въ особенъ тефтеръ по именно всички недвижими имоти и земи на нашия манастиръ, като: ниви, ливади, лозя, градини, бостани, пчелни кошари и др., които лежатъ въ землището на селото Рила и които се намиратъ подъ моя управа.

Всички тѣзи земи и емляци, чийто брой състои отъ 48 кѣса, не сѣ бивали обложени съ никакъвъ десетъкъ и правителствени данъци; защото всички тѣзи описани по именно манастирски земи, се считаха отъ правителството за привилегировани и за опростени отъ всѣкакви данъци, съгласно съ височайшия царски ферманъ, издаденъ за тая цѣль отъ сега царствующия султанъ (Абдулъ Азисъ Ханъ въ 1278 г. отъ егира или 1861 год. отъ Р. Хр.)

Речениятъ Софийски чиновникъ по десетъка описа тѣзи 48 кѣса манастирски земи съ единствена цѣль да може да получава десетъкъ отъ тѣзи планински земи, лежащи въ границитѣ на тоя планински манастиръ.

Таква разпореда от единъ високъ чиновникъ, какъвто е чиновника по десетъка въ София, е неправдоподобна и до сега никакъ не се е случвала.

Издаденото ни „худутъ-наме“, отъ министерството на императорскитъ вакъфи, съ дата 1169 год. отъ егира*) ако и да го прѣставихме и врѣчихме на поменатия чиновникъ, — обаче, послѣдниятъ по неизвѣстни за насъ причини, нито обърна внимание, на него, нито го прие. По поводъ на това, по-прѣди ние съ особена просба се оплакахме до Българската приврѣмена община, въ Цариградъ, да се застѣпи зарадъ насъ прѣдъ високото централно правителство. Българската община, дѣйствително, бѣ подала по тоя въпросъ до великия везиръ рапортъ и искаше неговото справедливо разрѣшение. Възъ основа на този рапортъ, великиятъ везиръ благоволи да издаде едно високо „емир-наме“, адресирано до главния управителъ-паша на Дунавската областъ. Пашата на областта незабавно изпрати това „емир-наме“ до управителя-мютесерифъ на санджака София, за изпълнение. Но поменатиятъ Софийски мютесерифинъ умишлено потайваше и скриваше това „емир-наме“ и не пожела до сега да го изпълни.

Монаситъ отъ Рилския манастиръ не бѣха въ състояние и не можеха да посочатъ на пашата-валия границитъ на манастирскитъ земи, за които чиновника изисква десетъкъ. А що се касае до земи, които лежатъ вънъ отъ границитъ на тѣзи манастирски земи, казваше се, ще че трѣбва непрѣменно да се взима и събира отъ тѣхъ десетъкъ. Но за това ние нито сме били запитвани, нито пъкъ се изваждаше на бѣлъ свѣтъ везирското „емир-наме“. Отговорътъ на мютесерифина се протака дори и до днесъ.

Ние, покорнитъ, търпимъ постоянно насилия и сме принудени да плащаме десетъкъ за земи, които разкопаваме съ брадви и мотики въ границитъ на манастирската гора. За това ние просимъ царска милость и великодушие, като се взематъ подъ внимание слѣднитъ наши оплаквания:

1) Да се проучатъ, прѣгледатъ на самото мѣсто отново границитъ на нашитъ манастирски земи;

2) да се провѣри щателно по най-справедливъ начинъ, въпроса за привързаностъта на тѣзи земи къмъ нашия манастиръ;

3) правителството да издаде за тая цѣль едно високо „емир-наме“ и да опрѣдѣли единъ специаленъ чиновникъ отъ царската „дефтер-хана“, за да извърши тази мисия. Слѣдъ като всичко това се провѣри и изучи, молимъ да се разгледа процеса за десетъка и да се рѣши направо отъ „Баба-алието“.

Независимо отъ това, командированитъ специаленъ чиновникъ да бѣде натоваренъ още съ мисия не само да изучи въпроса на манастирскитъ земи, но и да разрѣши спора ни за отсѣченитъ

*) 1169 год. отъ егира = 1755 год, отъ Р. Хр.

по-вече отъ 4000 джбови дървета отъ нашата манастирска гора. Защото много по-вече строителенъ материялъ се отсѣче отъ нашата гора, която съ тапии владѣемъ и която лежи вънъ отъ прѣдѣлитъ на манастиря ни. Извѣстно е, че за направата на моста „Бараково“, не бѣха потрѣбни повече отъ 4000 джбови дървета, споредъ както заявяватъ селянитъ, живущи близо до нашата гора, а бѣха нужни само 1300 джбови — малки и голѣми дървета. И ако такова количество дървета — 1300 парчета биха се отсѣкли отъ нашата гора, — то, ние не само щѣхме съ голѣма благодарностъ да имъ позволимъ да си доставятъ, но и нѣмаше какво, какво да се казва и да говоримъ за това. Обаче, селянитъ отъ околнитъ села на нашата гора напослѣдъкъ бѣха проводили много работници. коитъ нахлуха въ нашата гора — и кой дѣ завърне — отсѣкоха по-вече отъ 4000 голѣми джбови дървета.

Ние на много пѣти се оплакахме прѣдъ дупнишкия каймаминъ, за да ни се повърнатъ надирѣ отсѣченитъ повече отъ 4000 дървета, но нашитъ просби останаха безъ послѣдствие.

Прочее, като излагаме прѣдъ върховното правителство нашитъ законни оплаквания, ние най-покорно молиме негово височество, великия везиръ да благоволи и заповѣда, комуто се слѣдва, съгласно съ правилника, да ни се повърнатъ и прѣддадатъ повечето отсѣчени дървета, Ще молимъ сѣщо да се взематъ мѣрки, да се защитятъ и покровителствуватъ даденитъ ни отъ старо врѣме права и привилегии на нашия манастирь.

28 Нисанъ 1288 год. отъ егира, или 28 Априлъ 1872 год. отъ Р. Хр.

(Подп.) Отецъ Еротей монахъ, егуменъ-управитель на Рилския манастирь.

11.

ПРОСБА

16 Зил-кааде, 1289 г. Егира, — 4 Януарий, 1873 г,

№ 551.

До г. главния управитель на Дунавската областъ.

Българската духовна община отъ Рилския манастирь съ рапортъ ми донася, че жителитъ, живущи въ селата, лежащи въ околността на Рилската манастирска гора, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, сж отсѣкли четири хиляди дървета отъ гората съ цѣлъ ужъ да правятъ мостове. Тѣ жителитъ-монаси отъ Рилския манастирь, като се оплакватъ за това, молятъ повѣрената ми управа да забрани на селянитъ, живущи въ близкитъ на Рил-

ския манастиръ села, съченето на такива дървета отъ манастирската гора.

На телеграфическото ми запигване по този въпросъ дали горъ-споменатата гора зависи отъ Рилския манастиръ, — негово височество, великиятъ везиръ съ'особно височайше тескере съ телеграма, датирана отъ 27 октомврий 1871 год. (1287 год. отъ егира), ми отговаря, че отсъченитъ дървета отъ Рилската гора не сж били 4,000, но 1500. Отъ тѣхъ 1100 били съчени отъ така наречената Рилска планина, а само 400 дървета сж били съчени отъ горитъ, зависящи отъ Рилския манастиръ. Нѣкои гори отъ тази голъма Рилска планина, още отъ старо врѣме били отстъпени като собственостъ на Рилския манастиръ и владѣнието имъ зависѣло отъ послѣдния.

Но сетнѣ монаситъ отъ тоя манастиръ изявяватъ претенция, че тѣ, както и недвижимитъ имоти на Рилския манастиръ, сж били привелегировани и освободени отъ плащане на каквито и да били правителствени данъци. Но отъ щателната провѣрка, която се извърши при описа на манастирскитъ недвижими имоти, се установява, че една частъ отъ тѣзи манастирски имоти, които лежатъ въ извѣстни мѣстности, дѣйствително е била опростена отъ плащане, както на данъци, а така сжщо и на десетъкъ. Друга частъ отъ тѣзи имоти, обаче, е била облагана съ разни правителствени данъци и съ десетъкъ. При официалния описъ на тѣзи недвижими манастирски имоти, никакъ не било забѣлѣзано, че между тѣзи манастирски имоти да е имало гори и бранища, на името на речения манастиръ.

Истина е, че гори и бранища сж били владѣни не отъ самия манастиръ, а отъ частни монаси, на чийто имена сж били издавани и тапийски актове. Зависимостъта на всички частни земи и имоти, които зависѣха отъ нѣкои богоугодни заведения, храмове и манастири, е трѣбвало да бѣде записана въ особенитъ нови правителствени тефтери. Това обстоятелство се доказа нагледно отъ краткитъ извлѣчения, които сж били прѣписани отъ императорскитъ стари регистри.

Прѣдъ видъ на това и съгласно съ изискуемитъ се постановления отъ стария и новъ законъ, въпросътъ за манастирската гора билъ разискванъ, но не билъ добръ изслѣдванъ на самото мѣсто, за да може да се знае, какъ и подъ чия зависимостъ тя подпадала.

Понеже става нужно да се изискватъ нѣкои допълнителни обяснения на самото мѣсто отъ финансовото управление, а тѣй сжщо и да се изпитатъ самитъ монаси отъ Рилския манастиръ, дали тѣ иматъ документи, отъ които да се види, че подобни гори и пазбища сж владѣели съ тапийски актове, — то, като ви донасямъ за всичко това, честь имамъ да ви моля да направите

нужната по този въпрось разпоредба и да ми съобщите, какъ да постъпя по този въпросъ за въ бъдаще.

16 день отъ мѣсець Зил-каде 1289 година отъ егира (4 януарий 1873 г. слѣдъ Р. Хр.).

До г. Каймакамина на Дупнишката каза.

23 Зил-хидже 1289 г. Егира (10 февруарий 1873 г. Р. Хр.).

№ 720.

Уважаемии господине,

Съгласно съ високото прѣдписание, изпратено отъ министерството на финанситѣ и получено въ прѣписъ тукъ, честь имамъ да Ви моля, г. управителю, да ми доставите по въпроса, за който става рѣчь въ настоящето ми, подробни обяснения, които би могли да съберете отъ когото се слѣдва за прѣдметната монастырска гора. Тѣзи обяснения се изискватъ отъ началството и ще бждете добри да ми ги прѣдставите въ най-късо врѣме.

При това явявамъ ти за знание, че ако поменатия монастырь притежава нѣкакъвъ документъ, съ който да се докаже, че дѣйствително гората била въ зависимостъ отъ този монастырь, — то да ми изпратите единъ завѣренъ прѣписъ отъ този документъ. Сжщо явете ми даннитѣ за количеството на увратитѣ, за мѣстноститѣ и за други нѣкои нѣща, относно сжщия прѣдметъ, които бихте успѣли да намѣрите; а сжщо явете и други, каквито и да сж свѣдения, които бихте сполучили да добиете по слухъ или по мълва (теваторъ) отъ мѣстното население.

23 день отъ мѣсець Зил-Хидже 1280 год. отъ егира, или 10 февруарий 1873 г. отъ Р. Хр.

Подп.: *Ахмедъ Махзаръ паша,*
мютесарифинъ на Софийския санджакъ.

12

ПРОСБА

14 Кянон-и-евель 1290 г. Егира (14 Декемврий 1874 г. Р. Хр.).

Гербова хартия съ цѣна
единъ грошъ.

До господина Каймакамина на Дупнишката каза.

Вх. № 95

Стоянъ Самарджи, както и Цвѣтко Ковачътъ, жители отъ с. Пастра, въ района на Рилския монастырь Дупнишка каза, си позволили и изкопачили отъ гората нови ниви. Гората, отъ която

тѣ сж изкопачили и образували нивитѣ, се нарича „Шипочки бал-
канъ“, който речения манастиръ владѣе съ тапийски актъ. Но понеже
отъ тѣзи произволни дѣйствия, които сж вършени отъ помѣнатитѣ
жители на с. Пастра се причиниха огромни загуби на Рилския мо-
настиръ — то най-покорно молимъ Ваше благородие, да благоволитѣ
и призовете въ повѣреното ви управление реченитѣ Стоянъ и
Цвѣтко, като имъ заповѣдате да напуснатъ тази мѣстность, по-
неже е собственостъ на Рилския манастиръ. Тѣй като знаемъ, че
разрѣшението на този въпросъ зависи изключително отъ васъ,
то за това най-покорно ви молимъ господине каймакаmine, да
направите нужната разпоредба, колкото е възможно по скоро.

Съ почитъ: Отецъ Кирилъ, егуменъ на Рилския манастиръ.
(М. П.) Кирилъ.

Настоящата просба се прѣпраца въ съвѣта на мѣстния
сждъ за разглеждане на подигнатия споръ.

1290 год. отъ Егира (1874 год. отъ Р. Хр.).

16 гроша за пѣтни и дневни, за четири часа пѣтъ отъ града
Дупница до селото Пастра.

До управата на полицейския приставъ (булюкъ ага) въ градъ
Дупница.

Умолявате се, господинъ приставе, веднага съ получването
на пѣтнитѣ пари да се разпоредитѣ и да проводитѣ въ селото
Пастра единъ полицейски стражаръ, който да занесе тамъ тѣзи
двѣ просби и да докара въ сжда лицата, които фигуриратъ въ
тѣхъ. 14 Декемврий 1290 год. (1874 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Дупнишки сждъ.

№ 284.

Въ дена, когато се разгледваше и пледираше въпросното
дѣло, се установи прѣдъ сжда, че сѣенето и изкопването на ни-
витѣ, които по-прѣди реченитѣ отвѣтници сж образували, били
изсѣчени и изкопачени въ мѣстность, която лежи вжтрѣ въ гра-
ницитѣ на Рилския манастиръ. Слѣдователно сждътъ, възъ ос-
нова на това рѣши и постанови така: отвѣтниците Стоянъ и Цвѣтко
да не обработватъ за напрѣдъ спорнитѣ ниви, защото се доказа,
че сж манастирски. Тази сждебна заповѣдъ да се съобщи на по-
мѣнатитѣ отвѣтници чрѣзъ полицията за свѣдѣние. — Заповѣдъ
и повеление зависи отъ Ваше Високо Благородие. — 22 день
отъ мѣсець Декемврий 1290 год. (1874 год.).

(М. П.) Сждебенъ съвѣтъ въ гр. Дупница,

13.

ПРОСБА

28 Кянон-и-евелъ, 1290 г. егира (28 декември 1874 г. р. хр.).

До почитаемото Дупнишко каймакамско управление.

Вход. № 121.

За да поднесемъ настоящата просба, причината е слѣдната:

Имотитѣ, които влизатъ въ текста на царския ферманъ, издаденъ на монаситѣ отъ Рилския монастирь, сж слѣднитѣ: а) една воденица за аби (тепавица); б) 12 кѣса (парчета) лозя; с) 20 кѣса ниви; и д) нѣколко кѣса ливади. Съгласно съ новитѣ правителствени разпоредби, въ деня, когато горѣозначенитѣ имоти бѣха описани и оцѣнени, Рилскиятъ монастирь се обложи съ годишенъ налогъ (вергия) 1418 гроша и 32 пари. Тази сума бѣ прибавена въ мазбатата къмъ общитѣ данъци, които се плащатъ отъ селянитѣ на селото Рила. Мухтаринътъ на казаното село започва да търси отъ казания монастирь означената сума.

Но, както е знайно, горнитѣ земи и други недвижимости, които се владѣятъ направо отъ речения монастирь, сж били освободени съ царски ферманъ отъ плащането на каквото и да би било даждие на правителството и отъ законния десетькъ. Понеже ние притежаваме по този въпросъ редица царски фермани, — то най-покорно ви молимъ, г-нѣ Управителю, да благоволите и направите нужнитѣ разпоредби, за да не се изисква отъ нашия монастирь никаква сума за данъци „вергии“, а да прѣдпишете комуто се слѣдва, да се намали отъ мазбатата на с. Рила сумата 1418 гроша и 32 пари, съ която Рилскиятъ монастирь неправилно е обложенъ. Заповѣдъ и повеление зависи отъ васъ, г-не каймакамине.

28 Кянон-и-евелъ, 1290 година отъ егира — 28 Декемврий 1874 година Р. Хр.

Подпись: прѣдставитель на Рилския монастирь егуменъ Отецъ Кирилъ.

На гърба има писано: настоящата просба се прѣпраща въ финансовото отдѣление по емляка за да се направи по въпроса справка и за да се дѣйствува съгласно съ закона.

29 Декемврий 1290 год. (или 1874 год. Р. Хр.).

14.
ПРОСБА

регистрирана подъ входящия № 121.

2 Кянон-и-саани 1290 г. Егира. — 28 януарий, 1875 г. Р. Хр.

Съ височайше царско ираде е заповѣдано на властитѣ, щото емлячниятъ данѣкъ върху описанитѣ недвижими имоти отъ Дупнишката каза да се събере за тази 1290 година отъ егира, съгласно съ царския тефтеръ, въ който поименно сж описани. Въ тефтеря сж описани и оцѣнени всички недвижими имоти на Рилския манастиръ, макаръ и да сж тѣ съ царски ферманъ привилегировани. Слѣдователно по този начинъ манастирскитѣ недвижими имоти се записватъ въ двѣ отдѣлни бюра, въ два калема. Тѣзи манастирски имоти сж обложени годишно съ данѣка „вергия“, като сж оцѣнени на 3,800 гроша и 32 пари. Тази сума е прибавена върху мазбатата на казаното село и правителството търси тази сума сега отъ мухтарина на селото.

Съгласно съ височайшия царски ферманъ, който имаме на рѣка, манастирскитѣ недвижими имоти дѣйствително се освобождаватъ отъ плащането, както на десетъка, тѣй сжщо и на данѣка „вергия“. Заради това най-покорно ходатайствуваме и ви молимъ съ настоящата ни просба да благоволите и направите нужната разпоредба дѣто се слѣдва, за намаляването и изваждането отъ официалнитѣ правителствени тефтери сумата 3,800 гроша и 32 пари. Заповѣдъ и повѣрение по този въпросъ зависи отъ ваше Високоблагородие.

2-ри день отъ мѣсець Кянон-и-Саани, 1290 г. отъ егирѣ (2 януарий, 1875 г.).

15.
ПРОСБА

15 Кянон-и-саани 1290 г. егира — 15 Януари 1875 г.

До господина Каймакамина на Дупнишката каза.

Възъ основа на новото прѣустройство въ държавното управление, недвижимитѣ имоти (емлякѣтъ) на Рилския манастиръ, Дупнишка каза, се описаха и оцѣниха по сжщия начинъ, по който сж описани изобщо и всички подобни имоти въ страната. Сега, обаче, искатъ отъ нашия манастиръ за тѣзи имоти годишенъ данѣкъ (вергия) повече отъ 3,000 гроша. Между тѣзи недвижими имоти и земи се намиратъ и 48 кѣса имоти и земи, които съ

височайши царски ферманъ макаръ и да сж били освободени отъ всѣкакви данъци, все пакъ сж обложени съ данъкъ „вергия“, и сумата се изисква отъ насъ.

Тѣй като означенитѣ четирейсетъ и осѣмъ (48) недвижими имоти сж съвършено освободени отъ всѣкакви данъци и се считатъ за опростени (маафъ); и понеже до сега не сме плащали за тѣзи имоти нито пара за данъкъ, то най-покорно Ви молимъ, г. управителю, да благоволите и направите по този въпросъ нужнитѣ разпоредби, за да могатъ да бждатъ отдѣлно разпрѣдѣлени, ония монастирски имоти, за които ще трѣба да се плаща, съгласно съ закона, данъкъ. А онѣзи емляци и земи, които съгласно съ височайшия царски ферманъ сж освободени отъ плащане на всѣкакви данъци, да бждатъ описани отдѣлно и да се считатъ като имоти за опростени отъ данъци.

Заповѣдь и повѣление зависи въ всѣки случай отъ васъ г-нъ управителю.

15 день отъ мѣсець Кянони-Сани 1290 год. отъ егира (15 Януарий 1875 год. отъ Р. Хр.),

16.
ПРОСБА

15 Кянон-и-сани 1290 г. егира (15 Януарий 1875 г. Р. Хр.).

Съ прѣдписание, изпратено отъ великия везиръ, е било заповѣдано да се изисква отъ насъ правителственъ налогъ за спиртнитѣ питиета, които се произвеждатъ въ метохитѣ на Рилския манастиръ, Дупнишка каза. Възъ основа на едно височайше ираде събирането отъ насъ на тоя налогъ се иска наложително, като за тая цѣль била издадена и нужната бюрултия. Но тѣй като мѣстността на Рилския манастиръ не е поляна, а планинска, и че тамъ не могатъ да вирѣятъ лозя, — то за това и манастирътъ, който стои на раздалечъ $4\frac{1}{2}$ часа отъ населенитѣ мѣста, е билъ привилегированъ и съ редица височайши царски фермани е билъ освободенъ отъ плащането на всѣкаквъ налогъ.

Манастирскитѣ лозя, лежащи въ с. Рила, въ нѣкои неплодородни години даватъ много малко грозде. Това грозде заедно съ друго чуждо грозде, което купуваме отъ разни хора, го слагаме въ бѣчви, които се намиратъ въ селото. Отъ това наше грозде и съ часть отъ купешкото приготвяваме спиртни пития (вино и ракия), и прѣнасяме въ речения манастиръ. Тѣзи пития служатъ само за монаситѣ и за лицата, които посѣщаватъ манастиря. Вината, които произвеждаме отъ това грозде, никому не продаваме съ пари. Търговия и печалба не правимъ съ тѣзи пития; напротивъ, виното и ракията служатъ за домашна употрѣба и за хо-

рата на манастиря. Тъзи питиета се прѣнасятъ съ коне въ поместния манастирь. Произвеждане гроздето на вино и ракия става въ манастирския метохъ, лежащъ въ с. Рила. Последното, като манастирски метохъ, е служило още отъ старо врѣме, като фабрика за правене на питиета — вино и ракия. Ако би се указало, че се правятъ повече питиета отъ ония количества, които сж нужни за издръжката на речения манастирь, и които като излишъкъ би се продавали на чужди хора, то въ такъвъ случай ние сме длъжни за излишнитѣ питиета да плащаме и тѣхния налогъ. Но като знаемъ, че за питиета, които се приготвяватъ и които служатъ за поддържането на подобни манастири не се плаща никакъвъ налогъ, защото тѣ (монастиритѣ) сж освободени отъ „ресумй-миръ“, то и ние, възъ основа на старитѣ привилегии и права, които иматъ християнскитѣ манастири въ империята, осмѣляваме се да подадемъ настоящата си просба и да ви молимъ да не се прибира и взима отъ насъ никакъвъ данъкъ за питиетата. Защото, щомъ е дадена веднажъ привилегия на нѣкои манастири, които сж подобни на нашия, то естествено е, че се слѣдва да се удостоимъ и ние съ такава привилегия. Ако правителството желае, може да заповѣда прѣдварително, да прѣдпише, комуто се слѣдва, нужното разслѣждане по този въпросъ. Ако, всичко горѣ-изложено е вѣрно и съгласно съ молбата ни се укаже това наше искане за законно, то ний ще ходатайствуваме и ще ви молимъ да заповѣдате да се състави за това отъ страна на властѣта нужната мазбата, съ която да се подкрѣпи и нашето законно искане и която да се изпрати до по-високо мѣсто за да бждемъ напълно удовлетворени.

15 Кѣнон-и-сани 1290 год. отъ егира (15 Януарий 1875 год. сл. Р. Хр.).

Съгласно съ новия строй въ държавната управа, заповѣдано е било, щото описването на недвижимитѣ имоти въ империята да се започне и то се започнало.

Подобни описвания сж били извършени и на имуществата, принадлежащи на Рилския манастирь. За тѣзи манастирски имущества правителството търси отъ насъ данъкъ „вергия“ повече отъ 3,000 гроша. Знаеше се само, че манастирскитѣ имоти сж редица височайши царски фермани се считаха за освободени и за опростѣни отъ всѣкакъвъ налогъ. Ние, обаче, виждаме, че за 48 кжсове недвижими имоти и земи, които ни сж били освободени, правителството сега търси и за тѣхъ не само данъка „вергия“, но и други налози. Понеже за тѣзи наши 48 кжсове недвижими имоти ние до сега не сме изплащали никакъвъ налогъ, то за това ние заявяваме, че не можемъ да плащаме и за напрѣдъ. Затова молимъ ваше високоблагородие, г-нѣ Каймакаmine, да благоволите и направите нужната разпоредба, за да не се търси отъ насъ никакъвъ налогъ за тѣзи манастирски имоти, които сж височайши

царски фермани се считали освободени и не се плащало нищо до сега за тѣхъ. Тѣзи наши имоти трѣба да се отдѣлятъ отъ онѣзи, за които споредъ закона се слѣдва да се плаща вергията имъ, Заповѣдь и повеление зависи отъ ваше високо благородие.

15 Януарий 1875 година.

17.

ПРОСБА

15 Кянон-и-сани 129 г. егира (15 Януари 1875 год.

До послодина каймакамина на Дупнишката каза :

Покорна просба.

Научихме се, че питиетата, които се приготвяватъ въ метохитѣ за подѣрка на Рилския манастиръ, Дупнишката каза, трѣбало да се облагатъ съ правителственъ данѣкъ като затова е било излѣзло височайше емирнамме (прѣдписание), съ което се прѣдписва за незаконното събиране на тоя налогъ. Но понеже мѣстоположението на Рилския манастиръ е крайно гористо, и невъзможно е тамъ да вирѣятъ лозя, то речениятъ манастиръ за свои нужди притежава лозя, лежащи на разстояние 4¹/₂ часа отъ манастиря, въ землището на с. Рила. Тѣзи манастирски лозя обаче, съ царски фермани сж съвършено освободени отъ всѣкакви данѣци. Гроздето, което се произвежда отъ тия наши лозя, понѣкога, въ неплодородни години, излиза въ много малко количество. А манастирътъ, за да си допѣлни нужното количество грозде, е пренуденъ да купува отъ чужди лица грозде, и заедно съ своето да го поставя въ сѣдове и да приготвява отъ това грозде вино и ракия. Тѣзи вина, както и ракията, се употребяватъ изключително отъ монаситѣ, които живѣятъ въ манастиря, както и отъ посѣтителитѣ-поклонници, що идватъ на поклонение въ манастиря. Приготвеното вино го откарваха въ манастиря, но не да се продава и да се търгува съ него вино, защото съ пари никому нито се продава — нито въ селата, нито въ махалитѣ.

Въ случай, че управата на речения манастиръ вѣнъ отъ употребата за свои домашни нужди, би разполагала съ излишни количества вино и ракия, които би трѣбвало да се продаватъ на чужди лица, то ние се задължаваме и сме готови да плащаме данѣкъ на правителството за това излишно количество. Но, като знаемъ че за вината и ракиитѣ, които се приготвятъ вѣнъ отъ манастиря и които служатъ за издѣрка на монаситѣ отъ тоя манастиръ, — правителството не изисква за тѣхъ никакви данѣци, защото сж опростени, то ний най-покорно ви молимъ, господинъ управителю, да благоволите и да направите нужнитѣ разпореждания, щото и на-

шиятъ монастырь, по подобие на другитѣ привилегировани монастыри, да се удостои съ царска милость и привилегия за да не плащаме никакви правителствени налози за виното и ракията, които тамъ се консомиратъ. Настоящата ни просба, тукъ приключена, имаме честь да ви я изпратимъ за надлежно проучване. Слѣдъ като тя биде приета отъ васъ и слѣдъ като въпросътъ, за който е дума въ нея, щателно бжде сезиранъ на самото мѣсто и съ мазбата се потвърди това обстоятелство, което ние тукъ излагаме, то повторно ще ви молимъ г-нѣ управителю, да имате благосклоностъта да доложите на вашето начальство за удовлетворение на тази наша молба. Разрѣшението на въпроса зависи отъ васъ и отъ вашето справедливо застъпничество. 15 Кянон-и-санъ 1290 год. отъ егира (15 Януарий 1875 г. Р. Хр.).

Покорни просители: монаси отъ Рилския монастырь.

На гърба е написано слѣдното: молбата на Рилскитѣ монаси е получена въ Дупнишкото каймакамско управление на 15 Януари 1875 год. Р. Хр.

18.

ПРОСБА

Копие отъ просбата на монаситѣ при Рилския монастырь

20 Ребби-юл-Евелъ 1293 г. — 15 Априлий 1875 г.

До негово Високо Прѣвъзходителство, Софийския окръженъ управителъ (мютесерифъ паша).

Ваше Високо Прѣвъзходителство !

Както е извѣстно на Ваше прѣвъзходителство, Дупнишкиятъ каймакаминъ чрѣзъ своитѣ подвѣдомствени органи се распоредилъ да изисква още днесъ отъ Рилския монастырь данъка, нареченъ „вергия“ за недвижимитѣ имоти и земитѣ („емлякъ-вегрази хакънда“), принадлежащи като собственостъ на Рилския монастырь. Тѣзи недвижими имоти съ редица височайши фермани сж били опростени и никакъ не сж били облагани съ нѣкакви данъци, нито нѣкогашъ сж изплащали за тѣхъ десетъци; защото и тѣ, имотитѣ, като височайше царско благодѣяние, се считаха за освободени отъ данъкъ, и бѣха подарени на монастырьтъ, нареченъ „Св. Иванъ“, който лежи въ Рилската планина, за да се той ползува. Понеже отъ сегашнитѣ распоредби на Дупнишкия каймакаминъ ние и Рилския монастырь се лишаваме отъ царскитѣ милости и отъ привилегиитѣ и правата, съ които сме били удостоени още отъ първитѣ дни на завоеванията отъ исляма на нашата страна, то най-покорно хо-

датайствуваме прѣдъ Ваше Високо прѣвъзходителство, милостиви пашо, съ молба да благоволите и направите нужнитѣ разпоредби, като издадете по тоя въпросъ високата си заповѣдь „Емир-наме“ до речения каймакминъ въ Дупница, и му прѣдишете да дѣйствува той съгласно съ шерията и съ текста на редицата височайши царски фермани, които сж били издадени нарочно по тоя прѣдметъ. Заповѣдь и повеление зависи изключително отъ Ваше Високо прѣвъзходителство по тоя въпросъ.

20 день отъ мѣсець Ребби-юл-Евелъ 1292 г. отъ егира (15 Априлий 1875 год. отъ Р. Хр.)

(Подп.): проситель отецъ Пантелеймонъ, егуменъ на Рилския манастиръ.

19.

ПРОСБА

11 Рамазанъ 1293 г. — 18 Септемврий 1276 г.

Азъ покорниятъ съмъ жителъ отъ махалата Айдинъ въ градъ Кюстендилъ. Тамъ въ монастирската вакѣфска градини живѣя и въ нея градина има посадени петъ до шесть ябълкови дръвчета, които сж дали плодъ отъ 7—8 товари ябълки. Градскиятъ чиновникъ — Пашкулъ Мехмедъ Ефенди описалъ плода на тия дървета като го оцѣнилъ на около двадесетъ (20) товари и тѣй ги регистриралъ въ своя си тефтеръ за данъка. Независимо отъ това поменатиятъ чиновникъ описалъ сжшо сливитѣ, че имали плодъ около тридесетъ (30) товари, когато въ сжщностъ е нѣмало повече отъ 10—15 товари. При описа азъ му се оплакахъ и заявихъ, че ябълки приемамъ само за осъмъ (8) товари, а сливи — за петнадесетъ (15) товари и съмъ готовъ да му ги заплатя. При това му заявихъ официално, че въ случай би се указало повече и по-голъмо количество отъ коткото прѣдложенитѣ ми количества, то въ такъвъ случай готовъ съмъ да му заплатя и надлежната глоба, ако това излѣзе вѣрно, т. е. ако има повече. Но, на това мое заявление той просто ме изпжди, като ми заяви, че имало плодъ толкова, колкото той е описалъ. Съ това свое дѣйствие речениятъ чиновникъ ми нанася огромни загуби, които, моля Ви, да се отмѣнятъ защото незаконно ми сж наложени. При това въ името на справедливостта ви моля, г-не каймакамине, да благоволите и опрѣдѣлите другъ чинивникъ, за да опише повторно истинското количество, както на ябълкитѣ, а така сжщо и на сливитѣ. Съ вашето разпореждане, азъ вѣрвамъ, че вие ще ме избавите отъ

незакони загуби и ще се аастъпите за правотата ми. Заповѣдь и повеление зависи отъ васъ великодушни г-нъ каймакаминъ.

11 Рамазанъ 1293 год. отъ егира (18 Септемврий 1876 год. отъ Р. Хр.).

Просителъ: (Подп:) наемателъ Мито.

До управлението по десетъка за надлежна справка.

2 Септемврий 1876 година отъ Р. Хр.

Като провѣрихъ плодородието въ градината, принадлежаща на тѣжителя, констатирахъ, че има слѣднитѣ количества плодове: 18—20 товари сливи; 13 товари ябълки; 120 оки праскови и 50 оки дюли.

11 Рамазанъ 1293 година, или 18 Септемврий 1876 година.

Чиновникъ: Ибрахимъ Ефенди отъ Пиротъ.

Въщи хора: Мехмедъ Лилячли Али-Джонъ; Молла Хасанъ, мухареръ.

Произведенията отъ градината на тѣжителя се провѣриха и описаха отъ другъ чиновникъ при опрѣдѣленитѣ за тая цѣль поемни лица.

Овощията възлизаха на около 18—20 товари сливи; 13 товари ябълки; 120 оки праскови и 40 оки дюли. Такова количество овощия се записа и по книжата на десетъка. Резултатътъ своеврѣменно се съобщи на самия тѣжитель.

11 Рамазанъ, 1293 год. отъ егира (18 Септемврий 1876 год. отъ Р. Хр.

(М. П.) Управитель на десетъка въ Кюстендилската каза.

20.

ПРОСБА

подадена отъ егумена на Рилския манастиръ отецъ Иоасафъ до каймакамина на Самоковския санджакъ, до кадията и мюфтията на тоя санджакъ, както и до благороднитѣ членове на Самоковския съвѣтъ.

Причината да се подаде тази просба е слѣдната:

Извѣстно е, че Рилскитѣ манастиръ служи за поклонение и за посѣщаване на раята-християни, живущи подъ покровителството на негово императорско величество султана. Управлението

На тоя манастиръ е повѣрено на менѣ, като чиновникъ, назначенъ отъ патриаршията, подъ чиято юрисдикция се намира тоя манастиръ. Съгласно съ височайши царски ферманъ, издаденъ отъ негово императорско величество султана, относително до правата и привилегиитѣ на тоя манастиръ, се установява очевидния фактъ, че всичкитѣ имущества и земи, като: чифлици, ниви, ливади, лозя и градини, които сж привързани къмъ тоя Рилски манастиръ, се считали и се считатъ за освободени отъ всѣкакви тежки данѣци къмъ правителството и сж могли свободно да се обработватъ, посѣватъ и посаждатъ. Измежду посѣтителитѣ-богомолци, които сждохождали въ манастиря на поклонение, се намирали и духовни лица — монаси, които искатъ и желаятъ подъ покровителството на негово императорско величество султана, да се настанятъ за живѣние въ тоя манастиръ окончателно и да прѣкаратъ тамъ старинитѣ си отъ врѣмения човѣшки суетенъ животъ въ постъ и молитви за спасение на душитѣ имъ, и съ надежда за вѣчно тѣхно блаженство въ небесния свѣтъ. До тогава никой и отъ ничия страна не се осмѣлявали да нахлуватъ и да се намѣсватъ въ дѣлата на манастиря ни. Обаче отъ три години насамъ мюлтезимитѣ-прѣкупци, които бѣха натоварени отъ правителството да събиратъ десетъка отъ земитѣ, лежащи въ близко съседство на гр. Дупница, почватъ да ни заплашватъ съ бой, изтезаване и единъ видъ на сила да ни изискватъ десетъкъ отъ ниви, ливади лозя, посѣти въ бостани и градини, дѣто нарочно сж били опрѣдѣлени за посѣване на кромитъ — лукъ. Мюлтезимитѣ — спахии и въ по-старо врѣме, отъ сто и петдесетъ години насамъ, сж се опитвали да изискватъ и взематъ отъ насъ десетъкъ отъ земи, подобни на нашитѣ манастирски земи. Обаче тѣхнитѣ насилия и заплашвания ние, съ силата на височѣйшитѣ царски фермани, които притежаваме, винаги сме отблъсвали. По тоя поводъ ние сме подавали жалби както въ централното управление въ областта на Нишъ, а тѣй сжщо и до каймакамина въ Самоковъ. Въ жалбитѣ си ние подробно изложихме нашето несносно положение и се молихме за милостъ и правда. Тѣзи управления, щомъ като бѣха изучили подробно нашето състояние въ всѣко отношение, бѣха дали заповѣдь на подвѣдомственитѣ си мюдюри, за да не допускатъ по никой начинъ на мюлтезимитѣ да вършатъ подобни насилия и жестокости върху насъ. Обаче за жалость мюлтезимитѣ-спахии не взимаха въ внимание тѣзи разпореждания. Така тѣзи високи правителствени заповѣди, се прѣнебрѣгваха, и постоянно ни заплашваха, пакъ съ насилия и побои. Прочее, ние като просители и като рая, която живѣе и се моли Богу само за скъпоцѣнното здраве и живота на негово императорско величество султана, най-покорно молиме правителството прѣди всичко да ни покровителствува и запази отъ грубоститѣ и насилията на мюлтезимитѣ-спахии, коитѣ почти всѣка година не ни оставатъ на спокойствие и миръ. Чифлицитѣ, нивитѣ, лозята и ливадитѣ, които отъ старо врѣме, отъ 150 години насамъ, сж привързани къмъ

Рилския манастиръ, и които съ височайши царски ферманъ сж привилегировани и освободени отъ всѣкакви налози — сега тѣ искатъ да ни ги отниматъ. Най-покорно молимъ правителството за напрѣдъ да не позволи да ни се отниматъ тѣзи наши имоти, нито да не нахлуватъ тѣ въ границитѣ имъ. Ако би се явили на сцената нѣкои ищци, които би искалида възбудятъ подобни дѣла, то такивато ищци нужно е и ще трѣбва да се яватъ въ Цариградъ дѣто дѣлата имъ трѣбва да се разгледатъ и рѣшатъ въ присѣдството на шейх-ул-исляма.

Вслѣдствие на това ние най-покорно ходатайствуваме прѣдъ васъ, г-не каймаканине, да направите нужнитѣ разпореждания, за да можемъ посрѣдствомъ Васъ да се снабдимъ отъ султана съ единъ новъ височайши царски актъ по тоя въпросъ. А Самоковскиятъ управителенъ съвѣтъ го молимъ да направи и той отъ своя страна нужната масбата, която да подкрѣпи нашата просба. По такъвъ начинъ, ние, бѣднитѣ монаси, ще можемъ да се освободимъ отъ грубитѣ инстинкти на мюлтезимитѣ и на спахитѣ, както и отъ тѣхнитѣ незаконни насилия.

Увѣряваме ви, че ний като се снабдимъ съ такъвъ единъ височайши царски актъ, ще можемъ по свободно да заживѣемъ подъ защитата на негово императорско величество — султана, отъ когото заповѣдъ и повеление зависи.

Под. Отебъ Йоасафъ, егуменъ на Рилския манастиръ, който се намира подъ юрисдикцията на патриаршията.

21.

ПРОСБА

До ваше Високоблагородие милостиви и великодушни прѣдседателю на административния съвѣтъ.

Да поднесемъ тая жалба, причината е слѣдната:

Ние, покорнитѣ просители, сме жители-рая на селото, наречено „Земинъ Ормани“ (Гората). Старитѣ ни черкви, които още отъ старо врѣме се намиратъ въ тази гора, служеха ни въ празднични дни за молебни домове и за изпълняване религиознитѣ обряди на раята-христиани, наречени „тайфайнасарие“. Състоянието на тѣзи наши черкви е плачевно и до каква степенъ тѣ сж разваленн (срутени), може да служи слѣдното обстоятелство: отъ четири-петъ години насамъ таванитѣ и покривитѣ имъ, както и четиритѣ околни стѣни сж полусрутежи, станали сж купища отъ земя и стоятъ срутени на равно съ земята. Голѣма нужда ние чувствуваме — отъ коренна поправка на тѣзи наши храмове. Поради това принудени сме да поднесемъ, посрѣдствомъ Васъ, г-нѣ

прѣдседателю на административния управителенъ съвѣтъ тая просба, като Ви най-покорно молимъ да се смилите надъ насъ и да излѣте върху ни вашитѣ милости и благоволения. Смѣемъ да ви молимъ още да ни позволите, щото тѣзи наши храмове и молебни домове да ги поправимъ и направимъ отново, въ такъвъ видъ и обемъ, както тѣ отъ старо врѣме сж били построени. Заповѣди повеление зависи отъ великодушието на вашия управителенъ съвѣтъ.

Просители: Монаситд-рая отъ селото и планината Рила (Земин-Ормани).

22.

ПРОСБА

№ 19. за издаване рѣшение (илямъ).

11 Реджебъ 1301 г. (5 Май 1883 год. р. х.).

Часовникарътъ Хаджи Никола Константиновъ, поданикъ Отомански, жителъ отъ махалата „Варошъ“ въ гр. Неврокопъ, е подалъ до Неврокопския първоначаленъ сждъ една искова молба, подписана съ подписа му, съ дата 17 Априлий 1883 год. отъ Р. Хр. Тая молба е регистрирана въ сждебния регистъръ подъ № 152. Ето въ кратецъ съдържанието на тая молба: монахътъ отецъ Онуфрий Василиевъ Константиновъ, Отомански поданикъ, живущъ въ прѣдѣлитѣ на Българското княжество, въ манастиря „Св. Иванъ Рилски“, е притежавалъ съ крѣпостенъ актъ (худжетъ) една кжца, лежеща въ махалата „Варошъ“ въ гр. Неврокопъ и граничаща съ кжцитѣ на Игнатия, на Томо, на Апостолъ-Шоповъ (Шопъ-оглу) и съ Общия пжтъ. Въ поменатата кжца насилствено е живѣлъ Отоманскиятъ поданикъ Янко отъ гр. Кавала. Понеже той не искалъ по доброволенъ начинъ да изпразни тази кжца, а се съпротивлявалъ, затова ищецътъ моли сжда да го повика и осжди, за да изпразни въпросната кжци.

Възъ основание на тая молба въ сжда се бѣ образувало гражданско дѣло, по което били приготвени призовкитѣ за повикване странитѣ по дѣлото. Сждътъ изпратилъ сждебния си мубаширъ Салихъ ага да вржчи на сгранитѣ приготвенитѣ призовки. Ищецътъ Хаджи Никола, съ законно потвърдено пълномощно, опълномощи отъ страната си за свой защитникъ адвоката Мехмедъ Кяни ефенди, жителъ отъ градъ Демиръ Хисаръ. Той се яви прѣдъ сжда въ деня на разглеждането на дѣлото. А отвѣтникътъ Янко, макаръ и да бѣ призванъ, не се яви нито самъ, нито пъкъ проводи отъ своя страна защитникъ по дѣлото му. Адвокатътъ на Ищцовата страна поиска отъ сжда разглеждането на дѣлото задочно, въ отсѣтствието на отвѣтника. Сждътъ, слѣдъ кратко съвѣщание, и като забѣлѣжи, че въ сждебната зала присѣтствуватъ,

както чиновникът по тапигът и емляцитъ Мустафа ефенди, а тъй също и помощникъ-прокурора Али-ага, — рѣши и постанови съгласно съ чл. чл. 145 и 146 отъ врѣмения граждански законъ да се разгледа дѣлото задочно. За защитникъ на отвѣтника съдътъ (*d'offis*) назначи и опрѣдѣли адвокатътъ Ахмедъ Абдуллаховъ, живущъ въ махалата Али Кетхуда. Докладътъ на дѣлото се започна: странитѣ бѣха на лице и при сѣдебното дирене съдътъ даде най-напрѣдъ думата на ищцовия защитникъ Мехмедъ Кяни. Послѣдниятъ като поддържа искането на исковата молба, устно допълни слѣднитѣ обяснения:

„Монахътъ отецъ Иванъ съ законенъ шериятски актъ, който трѣба да се уважава, близо отъ 50 години насамъ е билъ пълнень ступанинъ и независимъ притежателъ на тази кѣща. Това обстоятелство се установява и доказва нагледно отъ прѣдставения въ съда шериятски худжетъ. Монахътъ отецъ Иванъ се поминалъ, безъ да остави чада и родители. Естествено бѣ, че неговото наслѣдство (въпросната кѣща) трѣбаше да прѣмине само на рождения му братъ, ищецътъ по това дѣло — отецъ Онуфрий. Слѣдствие на това моля съда да извади отъ тая кѣща отвѣтникътъ Янко и да му забрани да не влиза вече въ тая кѣща. А понеже имотътъ е отъ категорията на онѣзи недвижими имоти, които донасятъ приходъ, то затова искамъ да се осѣди речения отвѣтникъ, да ми заплати наема за всичкото врѣме, прѣзъ което той е живѣлъ въ тая кѣща, както и всички по водене на дѣлото сѣдебни разноски, състоящи се отъ десетъ турски лири, разноски по даденото ми пълномощно. Независимо отъ това, моля да рѣши дѣлото задочно и да осѣди отвѣтника“. Съдътъ, слѣдъ като изслуша исковата молба на ищеца, даде думата за обяснение на защитника Ахмедъ ага, който прѣдставляваше отвѣтната страна. Въ възраженията си поменатиятъ Ахмедъ ага каза слѣдното: „азъ не мога да призная исканията на ищцовия защитникъ и съвършено ги отричамъ“.

Защитникътъ на ищеца за доказателство на своитѣ искания възрази така: „двама законни актове (худжети), които имамъ честта да прѣдставя прѣдъ съда, доказватъ най-нагледно, че покойниятъ отецъ Иванъ, който както казахъ по-горѣ е рожденъ братъ на отецъ Онуфрия, когото азъ прѣдставлявамъ, е билъ законенъ ступанинъ на тази горѣ-означена кѣща, и че отецъ Онуфрий, като рожденъ братъ, е единственъ наслѣдникъ на покойния отецъ Ивана. Слѣдователно установява се отъ горнитѣ два худжета факта, че това наслѣдство минава изключително на отецъ Онуфрия. Тѣй като казаната кѣща е отъ категорията на онѣзи недвижими имоти, които донасятъ приходъ; и понеже наслѣдникътъ отецъ Онуфрий съ пълномощното е опълномощилъ Чаржкчи Георги отъ Неврокопъ да събира наема на тази кѣща, споредъ както тоя наемъ отъ 4—5 години насамъ се е събиралъ мѣсечно по 45, 50 и 60 гроша отъ тѣзи лица, що сѣ живѣли.

въ тая кжща, както що сж били: градскиятъ лѣкаръ, евреиниѣтъ Хахамъ Оглу, Теохарий отъ градъ Сѣресъ и Павлиди отъ градъ Неврокопъ, — то наемѣтъ се слѣдва да се изплати на притежателя на кжщата. Това обстоятелство се доказа още повече съ показанията на двамата Неврокопски жители, именно Георги Ивановъ и Анастасъ Христовъ, жители на махалата „Варошъ-Кебиръ“.

Слѣдъ това сждѣтъ поиска по това дѣло заключението на помощникъ прокурора. Прокурорѣтъ каза и заяви, че иска да се изгълнятъ въ тоя случай потребнитѣ прѣдписания на закона и шерията. Двѣтъ спорѣщи страни нищо не възразиха на това заключение, и сждѣтъ обяви на странитѣ, че счита дѣлото за свършено. Въ съвѣщателната си стая сждѣтъ тури за провѣрка доказателствата, които се прѣдставиха отъ двѣтъ стрни по дѣлото. Мехмедъ кяни-ефенди, защитникъ на ищцовата страна, претендира, че въпросната кжща е е пълна собственостъ на неговия довѣрителъ отецъ Онуфрия. А отвѣтниковиятъ защитникъ Ахмедъ ага отрича и непризнава това обстоятелство. Мехмедъ Кяни ефенди прѣдстави въ сжда единъ законенъ худжетъ, съ дата 1244 год. отъ егира (1828 г. Р. Хр.). Съ тоя актъ се твърди и удостоверява, че горѣ-означената кжща е била дѣйствиелно собствено притежание на покойния отецъ Иванъ Василиевъ Константиновъ. Въ тази година кадия на Неврокопската каза е билъ Ес-Саидъ Дервишъ Али ефенди. Последниятъ е издалъ на притежателя отецъ Ивана единъ шериятски худжетъ надлежно подписанъ и подпечатанъ отъ него, който худжетъ се счита за валиденъ актъ. Съ умирането на отецъ Ивана изпъква, като неговъ единственъ наслѣдникъ, рождения му братъ отецъ Онуфрий Василиевъ Константиновъ. Че това е тѣй, се доказва и твърди отъ другъ единъ сждебно-шериятски худжетъ, издаденъ и скрепенъ съ подписа и печата на кадията на Джумайската каза Мехмедъ Салихъ ефенди. Съ тѣзи два шериятски актове, надлежно завѣрени, и които се прѣдставиха отъ Мехмедъ Кяни ефенди, се доказаха правата, които ищецѣтъ има въ горѣозначената кжща. Споредъ тѣзи актове, които сждѣтъ ги уважи и прие, доказа се напълно искѣтъ на ищцовия защитникъ, съгласно съ членъ 1821 отъ сждебния законъ „меджелето“, както и съобразно съ членъ 90 отъ закона за врѣмешното законо-сждопроизводство. Слѣдователно защитникѣтъ Мехмедъ Кяни съ тѣзи два акта доказа: а) въпросната кжща че е била пълна собственостъ на покойния отецъ Ивана; б) слѣдъ умирането на отецъ Ивана тази негова кжща минава по наслѣдство на рождения му братъ отецъ Онуфрия, който има право да я притежава. Освѣнъ това доказа се, че отвѣтникѣтъ Янко живѣе въ тая кжща насилствено. Тѣй че по въпроса за изпраздането на тази кжща и до забраняването на речения отвѣтникъ да нахлува въ нея, както и до въпроса за изплащането на наема, — сждѣтъ слѣдъ като взе подъ внимание показанията на изпитанитѣ свидѣтели, се убѣди, че тая кжща е отъ категорията на онѣзи недвижими имоти, които принасятъ извѣстени приходи. Заради това и

съгласно съ членъ 472 отъ „меджелето“, рѣши и постанови слѣдното:

Осжда отвѣтникътъ по дѣлото Янко да заплати наема за речената кѣща, въ която той живѣе, мѣсечно по 50 гроша. А за шестъ мѣсеци, за врѣмето прѣзъ което той е живѣлъ, ще заплати 300 гроша. Това рѣшение се взе съ единодушно съгласие отъ състава на сѣди и е окончателно. Обаче рѣшението подлежи на отзивъ прѣдъ сѣщия Неврокопски сѣдъ, отъ 1 май 1882 г. отъ Р. Хр. Прѣписъ отъ това рѣшение се съобщи по 1 екземпляръ, както на отвѣтниковия защитникъ Ахмедъ ага, а тъй сѣщо и на зацигника Мехмедъ Кяни ефенди.

Мито, като „Руби илями“, което се получи по-прѣди, а тъй сѣщо и таблицата по онѣзи разноси по рѣшението, които възлизатъ на 90 гроша, въ курса на сребърна меджидия отъ 20 гроша. Тѣзи разноси, заедно съ разносикътъ за съобщаване на прѣписитѣ ще се прибавятъ къмъ смѣткитѣ на рѣшението.

5 Май, 1883 год. Р. Хр. (11 Реджебъ, 1301 год. отъ егира). Гербова марка на цѣна отъ 15,000 — 20,000 гроша.

(М. П.) Сждебенъ съвѣтъ на Неврокопската каза.

Митото за рѣшението и за съобщаването прѣписитѣ му сж слѣднитѣ: по-прѣди се получиха — 25 гроша, по-сетиѣ 30 гроша, мито за съобщения 40 гроша — всичко 90 гроша. Словомъ девет-десетъ гроша.

(М. П.) Сждебенъ съвѣтъ на неврокопската каза.

Смѣтка особена за други разноси: за написване исковата молба, за гербова хартия и за регистриране въ сѣда — сж заплатени — гроша 11, за три призовки — гроша 45, за мубаширя гроша 15, за такса по пълномощното 1080 гроша или 10 турски лири. Гербови марки и др. 10 гроша.

Правона защитника, назначенъ *d'offis* на отвѣтника, за 2 дена сумата 1000 гроша, всичко 1,261 гроша. Словомъ хиляда двѣстѣ шесдесетъ и единъ гроша.

(М. П.) Сждебенъ съвѣтъ на Неврокопската каза.

23.

ПРОСБА

2 Хазиранъ 1309 год. (2 юни 1883 год. Р. Хр.)

До Господина Прѣдседателя на Неврокопския първоначаленъ сѣдъ.

Да се напише и подаде тази жалба, причината е слѣдната:

Хаджи Никола Кѣстантиновъ, жителъ отъ махалата „Варошъ-Кебиръ“, като повѣренникъ на монаха Отецъ Онуфрий Василиевъ

Костантиновъ, който по настоящемъ живѣе въ манастиря Рила, въ България, е възбудилъ искъ за изпразнуването и прѣдаването кжщата, въ която живѣя — т. е. онази кжща, която ми е повѣрена отъ черковното настоятелство на черквата, лежаща въ махалата „Кебиръ Варошъ“, Неврокопска каза. За наемъ на тази кжща, въ която живѣя отъ шестъ мѣсеца насамъ, ищецътъ търси отъ мене наемната сума 300 гроша като кирия. Въ деня, когато се разгледваше това дѣло, азъ по извинителни причини не можахъ да се явя въ сѣда, за да възразявамъ на прѣдявениятъ отъ ищеца искания, а главно по изпразнуването и прѣдаването му кжщата, въ която азъ живѣя. А що се касае до наемната сума, която ищецътъ изисква, сѣдътъ срѣщу мене е издалъ на 5 май 1883 година подъ № 19 задочно рѣшение. Отъ прѣписа на това рѣшение, който ми се съобщи, азъ разбрахъ задочното ми осжждане.

Моитѣ възражения сж слѣднитѣ:

Споредъ както явихъ по-горѣ, кжщата въ която живѣя, е повѣрена менѣ отъ страна на черковното настоятелство на черквата, лежаща въ голѣмия варошъ, защото тя (кжщата) е вакфирана като вакфъ на черквата. Тази кжща е повѣрена на менѣ за съхранение (аманетъ). Речениятъ ищецъ Хаджи Никола, сахатчията, не е ималъ право да завежда искъ противъ менѣ, особено за изпразнуването на тая кжща. За това нѣщо изрично е писано въ сѣдебнитѣ закони, въ меджелето, и въ отдѣла, дѣто се казва за начина по завеждането на процеси. Съгласно съ чл. 1638 отъ сѣдебния законъ, издаденото отъ сѣда срѣщу мене задочно рѣшение е незаконно и го отзивирамъ съ молба, щото сѣдътъ да повърне дѣлото въ първоначалното му положение.

Заповѣдь и повеление зависи отъ васъ, г-не прѣседателю.

2 Юний, 1883 год. Р. Хр.

Подп.: Янко, живущъ въ вароша, въ гр. Неврокопъ, отомански поданикъ.

Бѣльжска. Удостоверява се, че настоящата отзивна жалба е вѣрна съ оригинала:

3 Юни 1883 год. Р, Хр.

(М. П.) Неврокопски сѣдъ. Гербова хартия отъ 3 гроша.

(М. П.) Неврокопски сѣдъ.

24.

ЗАЯВЛЕНИЕ.

27 Хазиранъ, 1301 год. (27 юний 1883 година).

До г-на прѣдседателя на първоначалния сждъ въ Неврокопъ.

Въ рѣшението, издадено отъ сжда на 5 Май 1883 г. подъ № 19, по дѣлото на Сахатчи хаджи Никола, отомански поданикъ и жителъ на махалата „Варошъ“, заведена срѣщу отвѣтника Янко, — се споменава за една кжца съ извѣстни граници, която е вакфирана на черквата, лежаща въ голѣмата махала на „Вароша“. Една стая отъ тази кжца азъ, като мютевелия на вакъфа, бѣхъ далъ на поменатия Янко да живѣе безплатно. Речениятъ Янко, обаче, както това се вижда отъ книгата на дѣлото, билъ осжденъ да изпразни въпросната кжца и да я прѣдаде на стопанина ѝ. Но тъй като горѣозначената кжца изцѣло е собственост и принадлежи като вакъфъ на споменатата черква, върху която азъ по право съмъ попечителъ; и понеже въ това дѣло се засегватъ прѣжитѣ права и интереси на вакфираната черква, — то азъ като мютевелия и въ качеството ми на трето частно лице, желая да взема участие при рѣшението на това дѣло и да отговарямъ по него.

Въ случай, че съгласно съ членъ 161 отъ врѣменното гражданско сждопроизводство, би се подала противъ това рѣшение на дѣлото отзивна жалба, то най-покорно молимъ почитаемия сждъ да вземе прѣдъ видъ и въ внимание тази ни молба, при рѣшаването на това дѣло по сжщество. Заявявамъ при това, че слѣдъ като получа отъ сжда завѣренъ прѣписъ отъ исквата молба на ищеца, както и прѣписъ отъ даденото му пълномощно, а тъй сжщо и отъ документитѣ по дѣлото, които сж прѣдставени, било по-прѣди, било по-сетнѣ отъ ищеца хаджи Никола — ще подамъ прѣдъ сжда отдѣлно и моята отзивна жалба, за да се разгледа и тя отъ сжда.

Въ тоя случай, заповѣдъ и повеление зависи отъ васъ, г. прѣдседателю.

27 юний, 1883 год. отъ Р. Хр.

(Подп.) Замѣстникъ на Неврокопския архиепископъ: Атанасий Константиновъ.

(М. П.) Гръцки печатъ : Неврокопска архиепископия.

Забѣлъжка. Удостоверява се вѣрността на този прѣписъ завѣренъ отъ сжда.

(М. П.) Неврокопски сждъ.

25.

ПРОСБА

28 Хазиранъ, 1301 г. (28 юни 1883 г.).

До почитаемия прѣдседателъ на първоначалния Неврокопски сѣдъ.

Г-нъ прѣдседателю!

Сахатчията (часовникарьтъ) х. Никола, който живѣе въ махалата „Варошъ“, въ гр. Неврокопъ, бѣ подалъ до сѣдебното приставство едно заявление за изпълнение противъ мене, съ дата 25 юний 1883 година. Прѣписъ отъ това заявление ми се съобщи. Понеже не съмъ доволенъ никакъ отъ това заявление на вискателя, то за това — подавамъ срѣщу него настоящата ми отзивна жалба, въ която излагамъ слѣднитѣ възражения:

Въ заявлението си вискательтъ е описалъ една стая отъ къщата, въ която живѣя и на която границитѣ сѣ извѣстни, лежаща въ квартала „Варошъ“. За да се пристѣпи, обаче, къмъ описъ на една обитаема стая, вискательтъ неправилно се силава на обстоятелството, че понеже не съмъ му билъ изплатилъ напълно наемната стойностъ за 6 мѣсеца отъ 30 гроша, както и всичкитѣ сѣдебни и по водене на дѣлото адвокатски разноси, то той мисли, че има право да описва недвижимия имотъ. Въ издаденото срѣщу мене по-прѣди задочно рѣшение — се твърди, че ужъ въ деня, когато сѣдѣтъ бѣ опрѣдѣлилъ да се явя, за да прѣдставя моитѣ възражения, азъ нарочно не съмъ се билъ явилъ въ сѣда, нито пъкъ съмъ прѣдставилъ моитѣ законни уважителни причини за своето отсъствие.

Това твърдѣние като прѣдположение не може по никоѣ начинъ да се приеме. Извѣстно е на сѣда, че азъ на два пѣти по дѣлото, заедно съ ищеца съмъ се явявалъ и излизалъ прѣдъ сѣда. Ако сѣдебнитѣ прѣния и да бидоха приключени по дѣлото, послѣдното, обаче, не се рѣшаваше отъ сѣда, а се отлагаше за другъ день. На 12 юлий 1883 год. въ день вторникъ, кракътъ ми бѣ строшенъ отъ коня. На другия день макаръ и да се явихъ въ сѣда, но не можахъ да дочакамъ разглеждането на дѣлото, защото подуениятъ ми строшенъ кракъ силно ме болѣше. Това мое неявяване считамъ за извинително, защото прѣдъ сѣда изпратихъ още сѣщия день рапорта отъ лѣкаря, който ми бѣ издалъ за моето положение и за болкитѣ, които усѣщамъ отъ моя кракъ. Възъ основа на това азъ не мога да приема и уважа изискването на ищеца. Още повече това не може да се приеме, защото той, споредъ както се научавамъ, не е ималъ право да прѣпопълномощава отъ своя страна по това дѣло друго лице. Съ тая си отзивна жалба, която имамъ право да подамъ, моля почитаемия сѣдъ да отмѣни задочното рѣшение, което от-

зивирамъ, и да възвърне дѣлото въ първоначалното си положение. При това ще моля сжда да ми издаде и ми съобщи единъ завѣренъ прѣписъ отъ пълномощното на ищеца. Заповѣдь и повеление зависи отъ васъ, г-не прѣдседателю.

26 Юний 1883 год.

Отзивникъ: Янко Атанасовъ, Отомански поданикъ, живущъ въ махалата „Варошъ“, гр. Неврокопъ.

Бѣлѣжка: Удостоверява се, че тоя завѣренъ прѣписъ е вѣренъ съ оригинала.

(М. П.) Неврокопски сждъ.

ДЪЛЪ VIII.

Фетфи.

1.

ФЕТФА.

Въпросъ: Нѣкое си лице „Зиидъ“, срѣщу вземенигѣ му пари въ заемъ отъ попечителя на единъ вакъфъ, ипотекиралъ въ залогъ на вакъфа собствения си дюгенъ, който и го прѣдалъ за владѣние въ рѣцѣгѣ на Юмера — попечитель-управитель на вакъфа. Прѣди, обаче, длѣжникъгѣ да изплати длѣжимата си сума, обезпечена съ залогъ — той умира.

Наслѣдницигѣ на умрѣлия длѣжникъ, безъ да сж изплатили длѣжимата сума на кредитора, могатъ ли да обезсилятъ и унищожатъ ипотечния актъ и да взематъ надирѣ отъ Юмера заложенія дюгенъ?

Отговоръ: Не, немогатъ. Смирениягѣ Хавузъ и законенъ мюфтия на Нишката каза Абдур-рахманъ.

Вижъ: Съчинението „Мюлтекай-юл-ебхаръ“ въ отдѣла за залозитѣ на вещитѣ, които сж оставени като ипотека.

Вижъ: съчинението „Ел-Мулюкъ“ въ отдѣла *Баб-а-атикъ“, дѣто се говори за „наслѣдници съучастници. Сжщо вижъ и съчинението „Ел-мухити-ел-Сарачи“.

2.

ФЕТФА.

издадена отъ учения юристъ — мюфтия на Дупнишката каза, смиренния Мустафа Аттуллаховъ, поради слѣдния въпросъ.

І. Въпросъ: Жената „Хиатъ“ (фиктивно женско име) подарява собствената си къща на сестриния ѝ синъ Юмера, съ условие, че послѣдниятъ ще храни и отгледва подарителката, докато тя бжде жива. Счита ли се за валиденъ този актъ за подаряване?

Отговоръ: Не, не може. Защото въ правнитѣ книги е казано, че единъ актъ за подаряване не може да се счита за дѣйствителенъ до като самото подаряване е свързано съ условия, които ще се изпълняватъ за въ бждаще.

3.

ФЕТФА.

издадена отъ мюфтията на града Дупница — Шеих-Али.

Съдържанието на тая фетфа е слѣдното:

І. Въпросъ: Нѣкой си Зидъ (фиктивно лице) ималъ въ града единъ дугенъ, който е билъ вакфиранъ и който не билъ обвързанъ да плаща данъкъ „аварисъ ресуми“. Тоя дугенъ, като не изплащалъ данъка „аварисъ“, то мубаширинътъ (чиновникъ-приставъ) въ града ималъ ли право да събира подобенъ данъкъ „аварисъ“ отъ Зида?

Отговоръ: не; не може и нѣма право, съгласно съ султанския законъ по тоя въпросъ.

Подп. *Шеих-али*, мюфтия на Дупнишката каза,

4.

ФЕТВА

Забѣлѣжка: Тукъ сж зашити три фетви по редъ, издадени отъ единъ и сжщи мюфтия.

Издадена отъ учения юристъ-мюфтия Саидъ Мехмедъ по слѣднитѣ три въпроси.

I. Въпросъ: Нѣкои лица като не се повиняватъ на една султанска заповѣдъ, на която съдържанието ѝ е въ пълна хармония съ свещенния шериатъ, — то тѣзи лица трѣбва ли да бждатъ наказани?

Отговоръ: Да, слѣдва се да бждатъ тежко наказани.

(М. П.) *Саидъ Мехмедъ.*

II. Въпросъ: Нѣкой си *Зидъ* (лице фиктивно) признава за права и истинна религията, която изповѣдва *Юмеръ* (фиктивно лице). Но, при изпълнение тайнствата и обредитѣ на тази религия, *Зидъ* стои като апатиченъ, не чувствува никакво душевно вълнение, нито иска да ги извършва. За това упорство на *Зида* има ли право *Юмеръ* да го арестува?

Отговоръ: Не; нѣма и не може да има.

(М. П.) *Саидъ Мехмедъ.*

III. Въпросъ: *Зидъ* е далъ пари въ заемъ на *Юмера*, но той това нарочно и съ умишлена цѣль не го е направилъ, нито е прѣдвидѣлъ да изисква и слѣдуемата лихва на тия пари. Слѣдъ нѣколко години *Зидъ* си поисква надирѣ както самата главница, а тѣй сжщо и лихвата имъ, която възлиза на много по-голѣма сума отъ самата главница. Сумата-главница, заедно съ лихвата, е получилъ *Зидъ* отъ *Юмера*. Пита се: може ли *Юмеръ* да поиска отъ *Зида* да му възвърне надирѣ повечето сума, която прѣвишава главницата и която като лихва е броилъ на *Зида*?

Отговоръ: Да, има право и може да си иска надирѣ сумата, която като лихва е била дадена и която прѣвишава самата главница.

(М. П.) *Саидъ Мехмедъ.*

ДЪЛЪ IX.

Спахийски актове.

1.

СПАХИЙСКИ АКТЪ

1 Мухаремъ 1045 г. отъ Егира (5 Юний 1635 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната :

Сградитѣ и стаитѣ на християнскитѣ манастири, лежащи въ Румелия, въ Пловдивско, Самоковско, Дупнишко и въ Рилската планина (Гюхъ-Ерлиа), — планина, която е завѣщана на вакъфа отъ Гаази Мустафа паша, чиито останки сж погребени и закопани въ градъ Гейбусъ (Мала Азия), — тѣзи манастирски сгради и стаи сж били развалени и клонятъ да се срутятъ окончателно, ако тѣ не се поправятъ о врѣме. Монаситѣ отъ тѣзи манастири се молятъ да имъ издадемъ позволение, по силата на което да могатъ тѣ на свои срѣдства да поправятъ и възнобаватъ срутенитѣ сгради.

Азъ, въ качеството си на управитель-мютевелия на тоя вакъвъ, слѣдъ като получихъ отъ монаситѣ на Рилския манастиръ данъка три хиляди акчета, позволихъ имъ да си построятъ на свои срѣдства разваленитѣ и срутенитѣ манастирски сгради, от-ново както си щатъ и както тѣ сж били по-прѣди. За удовлетворение на това издава имъ се настоящия позволителенъ актъ.

1 Мухаремъ 1045 гсд. отъ Егира (5 Юний 1635 г. Р. Хр.).

(Подп. :) Мехмедъ, войвода на речения вакъфъ.

(М. П.) Мехмедъ, мютевелия на вакъфа.

2.

АКТЪ.

Зил-хидже 1097 год. отъ егира. — 18 Октомври, 1685 г

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Монастирътъ „Св. Иванъ“ лежи въ великата планина, известна подъ название „Рила планина“, завѣщаща за вакъфъ въ Анадола (Мала-Азия) отъ покойния Кара-Мустафа паша.

Прѣзъ тази 1097 година отъ егира, Ел-Хаджи Ахмедъ ага, жителъ отъ селото Стобъ, което лежи близо и съседно съ монастиритѣ, въ Рила, е притежавалъ единъ егрекъ — гора, чийто граници слѣдватъ така: границата започва най-напрѣдъ отъ мѣстността, наречена „Елешница“, която лежи въ прѣдѣлитѣ на селото Стобъ. Тази мѣстность се именува още „Ешек-буруни“ (магарешки носъ); отъ тамъ върви по пѣтя, направо по билото, допира до нивата, наречена „*попадия*“. Отъ тамъ границата минава и стига до мѣстността, наречена „*кавала-ташъ*“; а отъ тамъ тя допира до „бѣлитѣ брѣгове“, наречени „*ак-ярляръ*“ и стигва до нивата, именуема „ливадище“. Слѣдъ туй границата върви до извора на рѣката „*Павелъ*“; а отъ тамъ линията се спуща право на надолѣ, слиза до чешмата, която стои подъ монастирския чифликъ. Отъ тамъ границата пакъ се спуща на надолѣ и се свършва до „Елешница“. Тази опрѣдѣлна гора-пасбище, която лежи отъ къмъ посоката на влагалището (коритото) на голѣмата течна рѣка и която се състои: отъ единъ егрекъ-гора и отъ едно мѣсто за гумно (харманъ-ери) въ ливадището, — ступанинѣтъ ѝ, речениятъ Ел Хаджи Мехмедъ, съ позволенieto на мютевелията на вакъфа, продаде и отчужди за четиредесетъ гроша на монаситѣ отъ Рилския монастиръ, а именно: отецъ *Иларионъ*, отецъ *Висарионъ* и отецъ *Иоаникий*, егуменъ на монастиря. Продавачѣтъ Ел-Хаджи Ахмедъ си получи пълно стойността на тази гора, а монаситѣ-купувачи, слѣдъ като я купиха и завладѣха, се задължиха да изплащатъ всѣка година, като наемъ на вакъфа по два гроша.

Слѣдъ това поменатитѣ монаси, споредъ установения старъ обичай, брoиха на мютевелията на вакъфа законното мито за отчуждаването на тая гора, и то възъ основа на стойността отъ четиредесетъ гроша, за която сума тя бѣ продадена. Отъ сега нататъкъ поменатитѣ монаси иматъ пълно и неограничено право да притежаватъ тая гора, като пълна своя собственость, безъ да има нѣкой — било отъ насъ, било отъ други външни лица — право да нарушава владѣнието имъ и да се намѣсва.

Въ удостовѣрение на това издавамъ настоящия актъ, належащо подпечатанъ.

2 Зил-хидже, 1097 г. отъ егира (28 Нкгомврий 1685 г. Р. Хр.)

(Подп.) Мехмедъ ага, замѣстникъ на мютевелията на вакъфа.

(М. П.) Мехмедъ.

3.

АКТЪ.

30 Шабанъ 1098 г. отъ егира (30 Юний 1686 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Планината Рила, Дупнишка каза, е завѣщана отъ покойния Кара-Мустафа паша на вакъфа съ цѣль отъ приходитѣ ѝ да се поддържатъ съграденитѣ отъ завѣщателя въ градъ Гейбусъ свещенна джамия и имаретъ. Гората, която е извѣстна по своята бѣлѣжитостъ и която се казва „Хасабъ дѣдѣ Яйлагъ“, се намира въ тази Рилска планина. Четиритѣ нейни граници сж слѣднитѣ: отъ една страна — гората на Ел-Хаджи Ебу Бекиръ; а отъ друга — гората на Ел-Хаджи Мустафа; а отъ двѣ страни — горитѣ на Рилския манастиръ. Притежателъ на тази гора, която се състои отъ единъ егрекъ, е билъ *Мусли Бей*. Послѣдниятъ доброволно продаде тази своя гора за 25 гроша-лъвъ (еседи грушъ) на християнина Вуко. Купувачътъ Вуко се яви при насъ и поиска за тази гора да му издадемъ позволителенъ тапийски актъ. Ние, възъ основа на канона, като получихме нашето право за тапия, издадохме му настоящиятъ позволителенъ тапийски актъ. За на прѣдъ речениятъ Вуко се задължава да изплаща всѣка година на чиновника по земитѣ данѣка, и ще може като своя собственостъ (мали кяанегиби) да я притежава. Никой отъ насъ, нито отъ други външни лица — нѣмаме право да му се намѣсваме въ владѣнието на тази гора.

30 день отъ мѣсець Шабанъ 1098 год. отъ егира (30 юний 1687 год. Р. Хр.).

Подп: Юмеръ Слахия и бирникъ на приходитѣ отъ Рилската планина.

(М. П.) Юмеръ.

4.

АКТЪ буква: а.

9 Мухаремъ 1108 г. отъ егира (9 Августъ 1696 г. Р. Хр.)

Този актъ се написа и издаде, по слѣдната причина:

Раята — Тричко, жителъ отъ с. Рила, Дупнишка каза, притежава въ землището на сѣщото село (Рила) една ливада, която произвежда около три кола сѣно, лежаща въ мѣстността близу

до „новия Самоковъ“ при съсъди: отъ една страна — рѣката, отъ друга — ридъ. Поменатиятъ Тричко днесъ доброволно продаде тази своя ливада за три гроша на Ел-Хаджи Шахинъ ага, жителъ отъ сѣщото село Рила. За удостовѣрение на това се написа и издаде на поменатия Ел-Хаджи Шахинъ ага настоящия актъ за владѣние. Съ тоя актъ купувачътъ ще може свободно да я притежава, както и по-прѣди що се притежавала; никой нѣма право да му прѣпятствува нито да му се намѣсва въ владѣнието.

9 день отъ мѣсець Мухаремъ, 1107 г. отъ егира (9 Августъ 1695 г. Р. Хр.).

Подп.: Мустафа, заиминъ на с. Рила.

(М. П.). Мустафа.

АКТЪ буква: б.

Този актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Раята Стою, жителъ отъ с. Рила, Дупнишка каза, притежава една ливада, която дава около двѣ кола сѣно, лежаща близу до „новия Самоковъ“ при съсъди: отъ една страна — рѣката, а отъ друга — границата на речения Самоковъ. Поменатиятъ Стою днесъ доброволно продаде тази своя ливада за $1\frac{1}{2}$ гроша на Ел-Хаджи Шахинъ ага, жителъ отъ селото Рила. За удостовѣрение на това се написа и издаде на казания Ель-Хаджи Шахинъ ага настоящия тапийски актъ, за да може да я притежава, както по прѣди, безспорно и безъ да има нѣкой да му прѣпятствува въ владѣнието.

9 день отъ мѣсець Мухаремъ, 1107 отъ егира, (9 Августъ 1695 година Р. Хр.).

(М. П.) Мустафа.

АКТЪ буква: в.

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Стоилко Илчевъ отъ с. Рила, Дупнишка каза, притежава една ливада, която годишно дава двѣ кола сѣно, лежаща въ мѣстността, близо до „новия Самоковъ“ при съсъди: отъ една страна — рѣката, а отъ друга — *вигната* на Ел-Хаджи Шахинъ ага. Казаниятъ Стоилко днесъ доброволно продаде тази своя ливада за $2\frac{1}{2}$ гроша на Ел-Хаджи Шахинъ ага отъ с. Рила. За удо-

стовѣрение на това, се написа и издаде на купувача Ел-Хаджи Шахинъ ага настоящия тапийски актъ, за да може да я притежава така, както до сега се притежава безпорно и безъ да има нѣкой право да му прѣпятствува въ владѣнието.

9-й день отъ мѣсець Мохаремъ 1107 година отъ егира (9 Августъ 1695 Р. Хр.).

Подп: Мустафа, заиминъ на с. Рила.

(М. П.) Мустафа.

5.

АКТЪ.

5 Мухаремъ, 1146 г. отъ егира. — 7 Юний, 1733 год.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната :

Трѣвитъ, водитъ и мерата, които се намиратъ въ землището на селото „Гардоманъ“, лежаще подъ юрисдикцията на Рилския манастиръ, продадохме ги за една година, начиная отъ 1-ви Мартъ 1146 година отъ егира (1733 г. отъ Р. Хр.), до края на сжщата тая година, на егумена отъ Рилския манастиръ, съ право да могатъ манастирскитъ живи стоки и едрия добитъкъ свободно да се ползватъ и да пасятъ свободно трѣвитъ и да се поятъ отъ изворитъ, които тамъ се намиратъ. Стойността отъ четири гроша ние получихме напълно отъ евреина Аврамъ, за смѣтка на манастира. При това явяваме, че никой външенъ човѣкъ, нито пъкъ самитъ ние нѣмаме право да се намѣсваме въ владѣнието и въ ползуването на водитъ и трѣвитъ.

За удостовѣрение на това издаваме настоящия актъ, за да не му се прѣпятствува.

5 Мухаремъ, 1146 год. отъ Егира (7 юний 1733 г. Р. Хр.).

(Подп.) *Хюсеинъ*, Спахия-тимариотинъ на селото Гардоманъ.

6.

АКТЪ

за продажба.

16 Мухаремъ 1152 г. отъ егира (14 Априль 1739 г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Продадохъ за четири (4) гроша на егумена на Рилския манастиръ трѣвитъ, зимнитъ пазбища (кѣшли), мерата и посѣвитъ,

Дѣлъ IX. Спахийски актове.

30

които се произвеждатъ въ землището на с. *Гардоманъ*, подвѣдомствено подъ Рилския манастиръ, чийто управление, за тази 1152 год. отъ егира, като зияметъ. е повѣрено намъ. Манастирскитѣ овце и добитѣци. за да могатъ свободно да сѣ ползватъ отъ трѣвитѣ и водитѣ на това село, реченитѣ монаси купиха ги за една година отъ мене и стойността имъ отъ 4 гроша азъ напълно получихъ отъ евреина Харисъ. Затова имъ се издаде настоящето тескере. Така че до края на цѣлата наемна година ние нѣмаме право — нито ние самитѣ, нито други нѣкои външни лица, да нарушаватъ правото му за владѣние и да му прѣпятствуваме въ ползуването на манастирскитѣ овци, говеда и едѣръ добитѣкъ.

16 Мухаремъ 1152 г. егира¹⁾ (14 Априлий 1839 г. Р. Хр.)

Попд.: *Хусейнъ Заимъ*, управитель-Забитъ на селата,
които влизатъ подъ нашия зияметъ.

7.

АКТЪ

14 Мухаремъ 1153 г. отъ егира — 31 Мартъ 1740 г. отъ Р. Хр.

Тоя актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Селото *Гардоманъ*, се намира подъ юрисдикцията на Рилскитъ манастиръ, който се намира въ прѣдѣлитѣ на нашия *Зияметъ* за тази 1153 год. отъ егира. Трѣвитѣ и водитѣ, които се намиратъ въ землището на това село, продадохме за 4 гроша съ срокъ за една година на егумена отъ Рилскитъ манастиръ. Стойността отъ четири гроша ние напълно взехме въ готови пари отъ евреина Харисъ. Прочее речения егуменъ има право да ги владѣе и да се ползува отъ трѣвитѣ и водитѣ цѣла една година до края на сжщата година. За удостовѣрение на това издадохме му настоящий актъ за право на владѣние, безъ да имаме право — нито ние самитѣ, нито други нѣкои външни лица — да имъ прѣпятствуваме въ ползуването.

14 Мухаремъ 1153 год. отъ егира (31 мартъ 1740 г. Р. Хр.).

(Подп.): *Хюсеинъ Заимъ*, живущъ въ гр. Дупница.

1) 1152 г. ег. — 1739 год. отъ Р. Хр.

8.

АКТЪ.

4 Джемази-юль-Евелъ, 1155 г. отъ Егира. — 25 Юний, 1742 година.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Михаилъ Мартиновъ притежава една ливада, която произвежда двѣ коля сѣно, лежаща въ територията на селото *Бѣлчинъ*, Самоковска каза, чието управление за тази 1155 год. отъ егира е възложено върху насъ. Съсѣдитъ на тази ливада сж слѣднитъ: отъ една страна — *бащината* на „Св. Ивана“; отъ друга — *бащината* на *Стойчо*; отъ третя — *бащината* на „*Графа*“; отъ четвърта — *бащината* на *Милчо*, а отъ друга — водата „*Плa-кария*“. Поменатиятъ Михаилъ съ здравъ разсѣдкъ днесъ по добъръ начинъ продаде тази своя ливада за (5) петъ гроша на Мишо Дуковъ отъ селото Бѣлчинъ и паритъ си получи напълно. Слѣдъ това купувачътъ Мишо отъ насъ заяви и поиска ни да му издадемъ позволителенъ актъ за право на владѣние. Ние, възъ основа на стария законъ, като получихме правото си за тапия, издадохме му настоящия тапийски актъ, нареченъ „Тапу-наамѣ сенедъ“.

Прочее, купувачътъ като изплаща всѣка година законния десетъкъ на чиновника по земитъ — позволява му се да я притежава и да изплаща данъка „ресумъ-урфие“. Никой нѣма право било отъ вѣнъ, било отъ вжтрѣ, да му се намѣсва и да му прѣпятствува въ владѣнието.

4 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-Евелъ, 1155 год. (25 юни 1742 г. Р. Хр.) отъ егира

(Подп.) Горанъ Хаджи Али.

(М. П.) *Хаджи Али*

9.

АКТЪ

15 Ребб-и-юл-евелъ 1158 г. отъ егира (13 Августъ 1745 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Както е извѣстно планината Рила, е завѣщана като вакъфъ отъ покойния Гази Мустафа паша, чиито останки сж погребени въ градъ Гейбусъ, съ цѣль да се подържатъ съграденитъ тамъ отъ речения завѣщателъ свещена джамия и имаретъ. Въ тази Рилска планина лежатъ петъ пазбища — егреци, чийто собственици сж — монаситъ отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза; но тѣзи монаси не притежаватъ за тѣзи гори и егреци никакви тапии, нито единъ актъ.

Съ царски ферманъ обаче за тази 1158 год. отъ егира, азъ съмъ назначенъ за чиновникъ и за мютевелия на тоя свещень вакъфъ. Като такъвъ азъ извършихъ подробно описътъ на всички пазбиша и егреци; слѣдъ това азъ въ името на вакъфа издадохъ на поменатитѣ монаси нужднитѣ вакъфски актове. Монаситѣ се задължиха слѣдъ туй да плащатъ на свещения вакъфъ опрѣдѣления данъкъ, именно всѣка година по 2 гроша за всѣки егрекъ, а всичко за петътъ егреци тѣ ще изплащатъ годишно десетъ гроша.

Така щото тоя данъкъ, като се изплаща редовно на вакъфа, — позволявамъ на реченитѣ монаси отъ тоя манастиръ да ги владѣятъ прѣдметнитѣ гори и егреци. За напрѣдъ никой човѣкъ отъ вънъ, или отъ страна на вакъфа, не ще има право да се намесва въ тѣзи гори, нито да нарушава правото на владѣнието имъ.

15 Реби-юл-евелъ 1158 год. отъ егира (13 Августъ 1745 год. отъ Р. Хр.).

(Подп. Ел-хаджи Мустафа, чиновникъ и мютевелия на свещения вакъфъ. (М. П.) Ел-хаджи Мустафа.

10.

АКТЪ

1 Рамазанъ 1159 г. отъ егира (5 Септември 1746 г. Р. Хр.).

Да се напаше и издаде този актъ, причината е слѣдната: Митре Чобантъ отъ селото Рила, подвѣдомствено подъ селото Смочово, което ние, *като зияметъ* го владѣемъ прѣзъ тази 1159 год. отъ егира (1746 год. отъ Р. Хр.), — притежава една ливада, която дава около 10 кола сѣно, лежаща въ селото Рила, при слѣднитѣ съсѣди: отъ двѣтъ страни — манастирски ливади, отъ трета — хълмъ, а отъ четвърта — рѣката „Мерджанъ“. Тази своя ливада, поменатиятъ Митре продаде за десетъ гроша и двадесетъ пари на монаситѣ отъ Рилския манастиръ. Послѣднитѣ като купиха и завладѣха тази ливада, поискаха отъ насъ да имъ издадемъ тапийски актъ, за да могатъ да я завладѣятъ.

Ние, съгласно съ царския канонъ, като получихме и приехме правото за тапия, издадохме имъ тоя крѣпостень актъ, за да не можемъ — нито ние, нито други лица да имъ се намѣсваме въ владѣнието на тая ливада.

1 день отъ мѣсецъ Рамазанъ 1159 год. егира. (5 Септември 1746 год. Р. Хр.

(Подп.) Хасанъ спашия.

Свидѣтели: Стойчо отъ селото Смочово, Иванъ отъ сѣщото село, Киро Кюркчи отъ селото Рила, Иванъ Маринъ отъ селото Рила и пр.

11.

АКТЪ.

Реби-юл-ахъръ 1161 год. отъ егира (17 февруари 1748 год. Р. Хр.)

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Данъкътъ за нивитъ, които се обработватъ въ селото Шипочени, лежащи близо до мѣстността, називаема „Тополница“ подвѣдомствена на *Рилския зиаметъ*, Дупнишка каза, бѣ опрѣдѣленъ, като жесъмъ, още отъ старо врѣме, и се плащаш годишно по 22½ гроша отъ монаситъ на Рилския монастирь. Слѣдствие на това редовно изплащане реченитъ монаси бѣха станали дѣйствителни ступани върху реченитъ ниви. Но, тъй като тѣзи монаси по настоящемъ се отказватъ отъ владѣнието на тѣзи ниви и ги напускатъ, то явява се, че за напрѣдъ означенигъ ниви всѣки, който би искалъ да ги владѣе, трѣбва да изплаща десетъкъ и данъкъ за тѣзи ниви. За удостоверение на това, издаде имъ се настоящиятъ записъ, споредъ който всѣки, който би искалъ да вземе тѣзи ниви, да се съобразява съ тоя актъ.

1 день отъ мѣсець Реби-юл-Ахъръ 1161 год, (17 февруарий 1748 год.)-

Подп. Али Спакхия, бенъ Хасанъ; Мустафа Делилъ.

12.

АКТЪ.

3 Зилкааде 1161 год. отъ егира (14 Септемврий 1748 год. Р. Хр.).

Даа се напише и издаде този актъ, причиаата е слѣдната:

Знаменитиятъ монастирь, нареченъ съ името Рилски монастирь“, лежи въ планината Рила, която е завѣщана на вакъфа отъ покойния Гаази Мустафа паша, чиито останки сж погрѣбени въ градъ Гейбусъ (Мала-Азия).

Тази Рилска планина административно зависи подъ вѣдомството на Дупнишката каза, Кюстендилски санджакъ. Дѣлата на вакъфскитъ имоти, що лежатъ въ границитъ на тоя санджакъ, сж възложени и се управляватъ отъ министра на финанситъ (назъръ-маліе) Н. Прѣвъзходителство Беширъ ага, който по настоящемъ е и назъръ на двата свещени Мухамедански градове (Мека и Медина).

Монаситъ-стареи отъ Рилския монастирь се явиха прѣдъ съвѣта на Дупнишкия шериатски сждъ и се оплакаха, като казаха слѣдното:

„Съгласно съ „худуд-намето“, както и съ худжета за огледъ, който притежаваме още отъ старо врѣме, а тъй сжщо и възъ основа на издадения ни по-прѣди Височайши царски ферманъ, — установя за се факта, че въ горитѣ и пазбищата, които се намиратъ вжтрѣ въ границитѣ на Рилския манастиръ, никой не бѣ смѣялъ и не бѣ ималъ право да навлиза и да нахлува отвънъ въ тѣхъ, нито да нарушава законното владѣние на манастиря. Но отъ нѣкое врѣме насамъ Солунскитѣ овчари, именно: кехаята *Иова*, кехаята *Владанъ* и кехаята *Петъръ*, както и други овчари, тѣхни съмишленици, си позволили. въпрѣки шерията и противъ Височайшия царски фарманъ, да нахлуватъ въ нашитѣ пазбища, лежащи въ прѣдѣлитѣ на манастирскитѣ гори и овцетѣ имъ тамъ на свободно да пасатъ отъ трѣвата ни. Освѣнъ това поменатитѣ кехай-овчари си позволявали да вършатъ нѣкой злодѣяния и насилия, които сж много прѣстѣпни и за които авторитѣ имъ трѣбва да се накажатъ строго.

Понеже съ тия незаконни дѣйствия, които се вършили отъ реченитѣ овчари и отъ кехайтѣ, се причиняватъ на вакѣфа и на наемателитѣ огромни загуби, страдатъ финансовитѣ интереси на свѣщения ни вакѣфъ, — то ние, бѣднитѣ, осмеляваме се да се оплачемъ прѣдъ Негово Прѣвъзходителство, валията на Румелия, противъ поменатитѣ овчари и кехай, съ молба щото той да се смили надъ насъ, да забрани на казанитѣ овчари и кехай да не дохождатъ и да не нахлуватъ съ овцетѣ си въ нашитѣ гори, за да пасатъ тѣхнитѣ стада-овце даромъ отъ нашитѣ пазбища. При това най-покорно се молиме още, щото властѣта да не допуша да се вършатъ дѣйствия незаконни и противошериятски. А прѣдъ кадията на мѣстната властъ ходатайствуваме да напише и издаде нужното сждебно рѣшение, въ текста на което да се изложи нашето крайно мизерно положение въ всѣко едно отношение“.

Сждѣтъ прие и уважи молбата, спорѣдъ както тя бѣ изложена по-горѣ, издаде за това сждебенъ актъ, който се проводи въ прѣстолния градъ, до Императорския диванъ, за по-нататишно разпореждане.

Заповѣдъ и поведение зависи отъ върховното началство.

3 день отъ мѣсецъ Зил-Каде 1161 год; отъ егира. (14 Октомврий 1748 г. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Хафъзъ Мехмедъ, смиренный кадия на Дупнишката каза.

(М. П.) Мехмедъ.

13.

АКТЪ.

25 Шеваль 1165 год. отъ егира (16 септемрий 1750 г. Р. Хр.).

Този актъ да се издаде и напише, причината е слѣдната:

Покойниягъ Гази Мустафа паша, чийто тлѣнни останки сж погребени въ градъ Гейбусъ, бѣ вакфиралъ за добри и богоугодни дѣла извѣстната „Рила“ планина, лежаща въ Дупнишка каза, въ областъта „Румелия“. Въ тази планина лежатъ. между другн, четири егреци — пазбища, чийто мѣстности, а тѣй сжщо и границитѣ имъ сж добрѣ извѣстни измежду тамкашното население. Двѣ отъ тѣзи егреци — пазбища се притежаватъ отъ Ибрахима; единъ егрекъ отъ тѣзи четири се владѣе отъ спахията Яхи; а другия егрекъ бѣ притежание на Юмеръ ага. Послѣдния се поминалъ, — умрѣ. Егрекътъ, който той притежаваше, прѣминава по наслѣдство на пълнолѣтнитѣ му синове: Молла Дервишъ и Молла Саллихъ. Реченитѣ наслѣдници съ молба се обърнали къмъ управлението на вакъфа, за да имъ се издаде отъ тамъ надлежниятъ крѣпостенъ актъ. Молбата на просителитѣ се уважи и регистрира въ управлението на вакъфа.

Азъ, въ качеството си на управитель — мютевалия на тоя вакъфъ, написахъ и издадохъ настоящия тапийски актъ въ ржцѣтъ на поменатитѣ Молла Дервишъ и Молла Салихъ. При това тѣ като се задължиха, че ще изплащатъ всѣка годинв опрѣдѣления наеменъ данѣкъ, който имъ се слѣдва за тѣхнитѣ дѣлове, — позволява имъ се да ги владѣятъ безпорно и безъ да имъ се прѣпятствува отъ нѣкого.

25 день отъ мѣсепъ Шаваль 1163 год. отъ егира (16 септемврий 1750 год. Р. Хр.).

Подп. Ел-Хаджи Мехмедъ ага, мютевалия на вакафътъ.

(М. П.) Ел-Хаджи Мехмедъ.

14.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1164 г. отъ егира (30 декември 1750 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Братята „Аго-задалеръ“: Ел-хаджи Ахмедъ ага и Ел-хаджи Али ага, жители отъ гр. Самокоръ, притежаватъ задружно една гора — (егрекъ), извѣстенъ подъ названието „Друшлевица“, или „монастирски егрекъ“ лежаща въ землището на Рилския мона-

стирь, Дупнишка каза, въпланината Рила, която е вакфирана на вакъфа, отъ покойния Гази Мустафа паша, чийто останки сж погребени въ градъ Гейбусъ. Управлението на тази муката за настоящата 1163 год. отъ егира, като илтизамъ е възложено върху насъ. Поменатитѣ братя, днесъ, доброволно, за 120 гроша, продадоха отчуждиха тая своя гора, на монаситѣ отъ Рилския мѣнастирь. Послѣднитѣ, слѣдъ като купиха, завладѣха и приеха тоя егрекъ — гора, поискаха отъ насъ да имъ издадемъ надлежната тапия. Ние, слѣдъ като получихме данъка за тапията и въз основа на царския канонъ, издадохме имъ настоящия тапийски актъ, съ задължение, че тѣ всѣка година ще изплащатъ наемния данъкъ на чиновника по земитѣ, безъ обаче никой отъ вѣнь — било отъ наша страна, било отъ чужди хора — да имъ се намѣсва и да имъ пречи въ владѣнието на тази гора.

1 Мохаремъ 1164 год. отъ егира (30 декемврий 1750 оод. Р. Хр.).

• (Подп). Мехмедъ-Али, мютевелия на вакъфа.

(М. П.) Мехмедъ Али.

15.

АКТЪ.

1 Мухаремъ, 1164 г. отъ Егира. — 30 Декември 1750 г. Р. Хр.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Молла Дервишъ Мустафа и братъ му Салихъ притежаватъ задружно едно пазбище (гора), лежаще въ извѣстната мѣстность, називаема „*Сухото езеро*“ (куру-гиолъ), въ планината Рила, Дупнишката каза.

Планината Рила е завѣщана на вакъфа отъ покойния Гази Мустафа паша, чийто останки сж погребени въ градъ Гейбусъ. Управлението на тоя вакъфъ, за тази 1164 г. отъ егира, е повѣрено върху насъ. Поменатитѣ братя доброволно продадоха тази своя гора за (150) сто и десетъ гроша на монаситѣ отъ монастиря, нареченъ „Св. Иванъ Рилски“, а именно: на отецъ *Василий*, егуменъ на монастиря, отецъ *Теофаний*, отецъ *Ромулъ* и отецъ *Висарий*.

Слѣдъ като купиха и завладѣха тази гора, реченитѣ монаси поискаха отъ насъ да имъ издадемъ надлежната тапия.

Ние, съгласно съ царския законъ и въ качеството ни на управителъ-забитъ, получихме си правото за тапия и слѣдъ туй издадохме имъ настоящия тапийски актъ. Прочее, монаситѣ-купувачи за напредъ се задължаватъ да изплащатъ на чиновника на

вакъфа, годишния опрѣдѣленъ наеменъ данѣкъ, по два гроша като имъ се позволява да я владѣятъ безпорно, безъ да има нѣкой, — нито отъ наша страна, нито отъ други външни лица — да имъ се намѣсва въ владѣнието на тази гора.

1 Мухаремъ 1164 год. отъ егира (30 Декември, 1750 год. отъ Р. Хр.).

(Подп.) Мехмедъ Еминъ, управителъ на вакъфа.

(М. П.) *Мехмедъ Еминъ.*

16.

АКТЪ.

издаденъ отъ сѣдята на Дупнишката каза, смирения Ахмедъ Абдулъ-Даи

(М. П.) Ахмедъ.

15 Джемази-юл-Ахъръ 1164 г. — 30 Априлъ 1751 г. Р. Хр.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната :

Мехмедъ ага, бенъ Ел-Хаджи Ахмедъ ага, е бирникъ — „*джабий*“ за събирането наложитъ и за опрѣдѣляване данъци, които трѣбало да изплаща извѣстниятъ манастиръ, именуемъ „Устоица“ или „Св. Иванъ“, лежащъ въ Дупнишката каза, въ планината „Рила“, — тази Рила, която е завѣщана на свещения вакъфъ отъ покойния Гаази Мустафа Паша, чиито останки сж погребени въ града Гейбусъ (Мала-Азия). Поменатиятъ Мехмедъ Ага, като прѣдставителъ на управителя-мютевалия на вакъфа, заедно съ други монаси отъ речения Рилски манастиръ, се явиха лично прѣдъ свѣта на мѣстния сѣдъ, и въ присѣдствието на заимъ Ибрахимъ Ага, бенъ Мустафа Ага, който е причинителъ да се издаде тоя актъ, възбидиха срѣщу послѣдниятъ процесъ, изповѣдаха и казаха слѣдното :

„Гората на поменатия заимъ Ибрахимъ Ага граничи съ гората на речения манастиръ. По този начинъ границитъ на тѣзи двѣ гори сж тѣй смѣсени щото не могатъ ни да се раздѣлятъ ни точно да се опрѣдѣлятъ. Възъ основа на височайшата заповѣдъ, която се намира въ рѣцитъ ни, ние ходатайствуваме прѣдъ сѣда за да опрѣдѣли границитъ между тѣзи двѣ гори, като за тази цѣль ние отидемъ на самата спорна мѣстность и тамъ да се разрѣшатъ и опрѣдѣлятъ прѣдѣлитъ на гората ни. Искаме да ни се издаде по тоя въпросъ и единъ худжетъ за границитъ на тая гора“.

Шериатскиятъ сѣдъ прие молбата на просителитъ и по сѣдебенъ редъ делегира единъ отъ своитъ си членове Наибъ Ел-Хаджи-Али Ефенди, съ мисия да отиде на самата мѣстность и да разрѣши въпроса по границитъ. Али-Ефенди, съгласно съ опрѣ-

дѣлението на сѣда, заедно съ долуподписанитѣ мюсулмани и християни, чиито имена фигуриратъ отдолу, въ прибавка въ настоящия актъ и отиватъ за спорната мѣстность, а на трѣгване сѣдята повика да присѣдствувва въ тоя сѣдъ и отвѣтникътъ — заимъ Ибрахимъ Ага.

Но послѣдниятъ не рачи да изпълни заповѣдта на сѣдята; самъ той лично не се яви, а като свой прѣдставитель проводи ел-Хаджи Мустафа, за да го прѣдставлява при разглеждането и рѣшението на дѣлото.

Командированитѣ сѣдия, заедно съ придружаещитѣ го лица и страни, пристигна на самата спорна мѣстность; тамъ той образува и откри публиченъ импровизиранъ сѣдъ. Присѣдствующитѣ въ сѣда свидѣтели и страни, опрѣдѣлиха границата между двѣтъ гори така: граничната линия води началото си най-напрѣдъ отъ мѣстото, наречено „градището“, което лежи въ дерето (рѣката). Отъ тамъ тя (границата) слязайки на долу по рѣката, минава по течението на самата рѣка и излиза горѣ: на дѣсната страна отъ къмъ „Чаушица“, а на лѣвата страна отъ къмъ „Бѣлия виръ“. Оттамъ границата стигва до Извора, като минава покрай „Къзълъ-ташъ“. Отъ послѣдната мѣстность линията върви право по билото и стигва до „Балъкли-Гьолъ“ (рибното езеро). Слѣдъ това границата допира до „Чемберли-Ташъ“ и върви на дѣсно по водата, която се втича въ гората „Чаушица“, а отъ лѣва страна тя върви по водата, която се излива въ монастырското землище. Импровизираниятъ сѣдъ въ присѣдствието на довѣрителя на заимъ Ибрахимъ ага, именно Хаджи Мустафа ага, изслуша и записа подробно показанията на свидѣтелитѣ, направи за това нужния сѣдебенъ протоколъ и слѣдъ това той, делегираниятъ сѣдия се завърна обратно въ града, яви се прѣдъ мѣстния съвѣтъ на сѣда и докладва за всичко, което той бѣ извършилъ и направилъ. Сѣдътъ се разпореда най-напрѣдъ тайно, а подирѣ и явно да провѣри честността и достовѣрността на изпитанитѣ по това дѣло свидѣтели.

Слѣдъ това сѣдътъ, възъ основа на тѣзи свидѣтелски показания, които бѣха приети и уважени, рѣши, написа и издаде на реченитѣ монаси единъ худжетъ за извършения огледъ и за опрѣдѣление границитѣ за гората имъ. Тѣй че, гората която е опрѣдѣлена съ тѣзи граници, принадлежи на Рилския манастиръ. Послѣдниятъ има право да я владѣе и притежава както си ще. На заимъ Ибрахимъ ага за напрѣдъ съвсѣмъ се забранява да прави насилия надъ монаситѣ отъ манастиря и да нахлува произволно въ тая гора. Тоя сѣдебенъ актъ за утвърждение се прѣдстави на мене, — покорния, за да го прѣдстави прѣдъ началството за по-нататъшно разрѣшение. За горѣизложеното и по молбата на реченитѣ монаси се състави настоящия актъ, който по сѣдебенъ редъ се изпраща до императорския диванъ за надлежно разпореждане по въпроса.

15 день отъ Джемази-юль-Ахъръ, 1164 год. отъ егира (30 Априль 1751 г. Р. Хр.).

Подп.: Абдулъ Даи Ахмедъ.

(М. П.) Ахмедъ — Мехмедъ.

17.

АКТЪ.

25 Зилхидже 1164 г. (3 ноември 1751 г. отъ Р. Хр.).

Този актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Селото Тетевенъ, Севлиеиска каза, е вакфирано на вакѣфа за въ полза на двата свещенни мухамедански градове (Мекка и Медина) още отъ първитѣ турски султани, чийто гробове да имъ бждатъ чисти и свещени!, т. е. още отъ деньтъ, когато сграната е била покорена отъ тѣхъ.

Управлението на това село е възложено на мене, като на мюлтезиминъ-управителъ.

Жената Райна, по народность християнка, съпруга на Теодоръ отъ сжщото село е притежавала едно здание, състояще се отъ едно праздно мѣсто за дукиянъ, една стая и единъ дворъ, лежащи въ долната махала на с. Тетевенъ. Това свое здание притежателката Райна доброволно продаде за 41 гршъ на Иванъ Николовъ, жителъ така сжщо на с. Тетевенъ. Съсѣдитъ на това здание сж: отъ една страна Цвѣтко Маджовъ, отъ друга Василко Дралевъ, отъ третя Янчо Иончовъ, а отъ четвърта—общия пжтъ.

Ние въ качеството си на управителъ-забитинъ на сжщото село и съгласно съ стария законъ, като си получихме правото си за тапия, издадохме на купувача Иванъ Николовъ настояща тапийски актъ. За напрѣдъ никой нѣма право, нито отъ наша страна, нито отъ други външни лица, да му се намѣсваме въ владѣнието на това здание,

25 день отъ мѣсець Зилхидже 1164 год. егира (3 ноември 1751 Р. Хр.).

Под.: намѣстникъ-управителъ и войвода на с. Тетевенъ
Мехмедъ Назифъ.

(М. П.) Мехмедъ.

Свидѣтели: Хаджи Лазаръ попъ Костантиновъ, Ганчо Крайовъ, Дочо Атанасовъ, Мавруди Русевъ, Вълчо Кръстовъ, Малчо Петровъ —Мерджевъ.

18.

АКТЪ.

6 Джемави-юл-Евелъ 1165 г. (22 Мартъ 1752 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Четириѣ егреци (гори), които сж извѣстни съ името „*Ирушница Яйлжй*“, лежащи на близу до монастыря „Св. Иванъ“

въ плананата Рила, Дупнишка каза, Румелия. Планината Рила е завѣщана на вакѣфа за въ полза на свещенната джамия и имаретъ построени отъ покойния Гаази Мустафа паша, чиито останки сж погребени въ градъ Гейбусъ. Управлението на тази муката за тази 1165 год. отъ егира е възложено върху насъ. Четиритѣ граници на тѣзи гори сж : отъ една страна — гората на монаситѣ отъ поменатия монастирь; отъ друга — рѣката „Илийна“, отъ третя — гората, наречена „Коджа Карийца“, а отъ четвърта — „Красновата Лжка“. Притежателъ на тѣзи егреци е билъ заимтъ на с. Рила Ибрахимъ ага. Послѣдниятъ е опълномощилъ отъ своя страна сина си Мустафа ага, на когото пълномощното е зарегистрирано въ сждебно-шериятската регистратура. Поменатиятъ Мустафа ага, като пълномошникъ и отъ името на баща си изповѣда и каза слѣдното :

„Баща ми Ибрахимъ ага днесъ доброволно продаде тѣзи свои гори за 1660 гроша на носителитѣ на този актъ — на монаситѣ отъ Рилския монастирь, а именно : на отецъ *Теофаній*, егуменъ на Рилския монастирь, отецъ *Мойсей*, отецъ *Антимъ*, отецъ *Панаретъ*, отецъ *Висарионъ* и други монаси. Поменатитѣ монаси, слѣдъ като купиха тѣзи гори, поискаха отъ насъ да имъ издадимъ надлежната тапия. Съгласно съ закона, ние като получихме правото си за тапия, издадохме имъ настоящия тапийски актъ, съ задължение, че тѣ ще изплащатъ безъ съпротивление всѣка година за всѣки егрекъ по 2 гроша, като опрѣдѣленъ данѣкъ. За напрѣдъ нито ние, нито други външни лица нѣмаме право да нарушаваме владѣнието имъ.

6 Джемази-юл-евелъ 1165 год. отъ егира. (22 Мартъ 1752 год. отъ Р. Хр.).

Подп : Мехмедъ, управитель на вакѣфа.

Свидѣтели: Османъ ага, аянинъ-управитель на градъ Дупница, Османъ, заиминъ на с. Каменица, Сюлейманъ ага Бостани; Салихъ Ефенди, Али ага, ибни Хюсеинъ, Али ага отъ градъ Селфидже, Салихъ ага отъ Румелия, Мустафа Ефенди Ибни Ахмедъ Ефенди, Мехмедъ Спахи, Ибни Абдуллаховъ, Ислямъ Спахи и др.

19.

АКТЪ.

6 Джемази-юл-Ахъръ 1165 год. (21 Априлъ 1752 год.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната :

Планината Рила, която административно лежи въ Дупнишката каза, въ Румелия, е завѣщана на вакѣфа, отъ покойния гаази Мустафа паша, съ омисль приходитѣ отъ нея гора да отиватъ

и да се подържатъ съграденитѣ отъ завѣщателя въ градъ Гейбусъ джамия и имаретъ. Управлението на този вакъфъ за тази 1165 година отъ егира е повѣрена върху мене и зависи главно отъ назъртъ на двата свещенни мухамедански градове — Мекка и Медина. Този Назаретъ е повѣренъ на придворния султански са-новникъ, *Дар-ул-сеадетъ агаси*.

Ибрахимъ ага — *Даглията*, както и Мустафа ага, заимнѣтъ на село Рила, претежаватъ задружно гората, наречена, „*Чатушица*“, която има четири егrecи. Прѣдѣлитѣ на тая гора сж слѣднитѣ: отъ двѣ страни тя граничи съ монастирската гора, — отъ трѣта — съ „Илийна рѣка“, а отъ четвърта — съ мѣстността, наречена „Краста“ и „Кръстова лжка“. Ступанитѣ на тази гора днесъ доброволно и за 1560 гроша я продадоха на монаситѣ отъ монастиря „Св. Иванъ Рилски“, Дупнишка каза, а именно на : отецъ *Теофани*, на отецъ *Висарионъ*, на отецъ *Василий* на отецъ *Викентий*, и на др. монаси. Тѣзи монаси слѣдъ като купиха и обсебиха тази гора, поискаха отъ насъ да имъ издадемъ надлежния тапийски актъ. Ние, възъ основа на императорския канонъ, като управители на този вакъфъ, получихме правото за тапия и имъ издадохме тоя тапийски актъ. Поменатитѣ монаси се задължиха да изплащатъ всѣка година, като наемъ на свещения вакъфъ, опрѣдѣлениятъ данъкъ по (2) два гроша за всѣки единъ егrecъ. За това имъ се позволява да я притежаватъ, безъ да може нѣкой — било отъ насъ, било отъ други външни лица, — да имъ прѣпятствувати и да не имъ се намѣсвати въ владението имъ.

6 Джемази-юл-Ахъръ, 1165 год. отъ егира или 21 Априль 1752 година отъ Р. Хр.

Подп. Мехмедъ ,управитель бирникъ на вакъфа. (М. П.).
Мехмедъ-Али.

Забѣлъжка. Обозначенитѣ вжтрѣ въ тоя актъ гори, състоящи се отъ четири егrecи задружно ги притежаваха монаситѣ отъ Рилския монастирь а именно: отецъ Теофани, отецъ Висарионъ; отецъ Василий и отецъ Викентий. Случи се, че отецъ Теофани се помина и неговата нераздѣлна частъ отъ тая гора остана вакантна. Другитѣ съпритежатели, именно отцитѣ : Висарионъ, Василий и Викантий задружно купиха тази вакантна гора и се задължиха да изплащатъ на вакъфа опрѣдѣления наеменъ данъкъ. Поменатитѣ трима монаси отъ Рилския монастирь поискаха отъ насъ да имъ издамъ за тази частъ гора позволителенъ актъ. Ние имъ позволяваме да я притежаватъ задружно, а на това мѣсто тукъ, записахме, че имъ се издава тоя подпечатанъ актъ.

13 Реджебъ, 1169 год. отъ егира, (19 Априль 1756 година отъ Р. Хр.).

Подп. Исмаиль Хамидъ.
(М. П.). Исмаиль Хамидъ.

20.

АКТЪ

1 Шевалъ 1166 г. отъ егира (20 юлий 1753 г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

На 1 день отъ мѣсецъ Шевалъ, 1166 г. отъ егира, Кръстьо Куюмджиевъ отъ махалата „Али-ширъ“, продаде доброволно за 200 гроша собственото си праздно мѣсто, лежаще въ сжщата махала на свещеникътъ Савва. Той заяви, че е получилъ горната сума отъ 200 гроша, а купецътъ Попъ Савва купи и прие това мѣсто. Отъ сега нагатыкъ този имотъ става пълна собственост на купувача. Това негово самопризнание се изказа както прѣдъ мене така и прѣдъ лицата, чийто имена като свидѣтели тукъ въ записа сж посочени. За удостовѣрение на това дава му се настоящиятъ записъ, за да може реченото мѣсто той да го владѣе безъ споръ — нито отъ наша страна, нито отъ други хора.

1 Шевалъ 1166 г. отъ егира (20 юлий 1753 год. Р. Хр.).

(Подп.) Продавачъ: Кръсто Куюмджи.

Забѣлѣжка: Подписътъ на забитина не сществува (липсва).
Види се да не се е подписалъ.

21.

АКТЪ.

10 Сеферъ 1167 год. отъ егира (25 Ноември 1753 год. Р. Хр.).

Да се напише и прѣдстави настоящиятъ актъ до Румелийския диванъ, причината е слѣдната.

Причинителъ да се запише и прѣдстави настоящия актъ е егуменътъ на Рилския манастиръ *отецъ Теофаній*, който живѣе вжтрѣ въ манастиря, нареченъ „св. Иванъ“, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза. Тази планина е посвѣтена като вакъфъ отъ Гаази Мястафа паша, погребенъ въ градъ Гейбусъ. Поменатиятъ отецъ Теофаній се яви прѣдъ съвѣта да Дупнишкия сждъ, и въ присжттвие на дупнишкия жителъ Хасанъ Заимъ, който е чиновникъ — бирникъ, нареченъ „Джизие-Джаби“ по събиране данъке „Джизие“ отъ християнитъ за тази 1167 година отъ егира, — изповѣда и каза слѣдното:

„Всичкиѣ хора, които живѣятъ въ Рилския манастиръ и които сж сжстоятъ: отъ монаси (Рухбани¹), болни (алили) — луди (меджнуни) и малолѣтни (сжбяни) възлизатъ изобщо на 80 души.

1) Въ текста е казана: „Шубани“, което значи шубани или овчари.

Речениятъ Хасанъ Заимъ е поставилъ по-прѣди за свой замѣстникъ по събирането отъ християнитѣ данъка „Джизие“, — Османъ Заима. Послѣдниятъ, заедно съ язѣджиитѣ и колджиитѣ (писаритѣ и полицейскитѣ стражари) е направилъ потрѣбна ревизия въ тоя манастиръ. Отъ ревизията е установенъ факта, че между живущитѣ въ манастиря лица се намиратъ (24) двадесетъ и четири души, които сж никакъ неспособни за работа, защото сж: луди, болни, малолѣтни и неджгави. Тѣзи двайсетъ и четири души се слѣдва споредъ шериата, да се изключатъ отъ общото число т. е. отъ 88-тѣ хора и да се намалатъ на 56 души, които да се считатъ за редовни данѣкоплатци. За тѣзи 56 души ни сж вржчиха само 40 екземпляри данѣчни листове, за които броехме сумата 210 гроша. Остатъкътъ отъ сто и четиресетъ гроша, които останяха да ги дължимъ, днесъ изисква настоятелно отъ насъ поменатиятъ Хасанъ Заимъ. Ние ако и да желяехме да заплатимъ на Хасанъ Заима тази сума като нашъ истински дългъ, но той отказа да я приеме като ни каза съ думитѣ: „не ги вземамъ“. Слѣдствие на тоя неговъ категориченъ отказъ ние възбуждаме тоя процесъ, като молимъ сжда да заповѣда на поменатия Хасанъ Заимъ да ни прѣдаде останалитѣ шестнайсетъ екземпляра оръ данѣчнитѣ листове за данъка „джизие“. При това молиме сжда още да запита отвѣтника: „за какво той не ни дава тия шестнайсетъ (16) екземпляра отъ данѣчнитѣ листове? И защо върши той такива незаконни дѣйствиия, които явно противорѣчатъ както на височайшия царски бератъ, тѣй сжщо и на нашитѣ привилегии?“ Поменатиятъ Хасанъ Заимъ въ отговора си възрази и каза слѣдното: „моитѣ язджии и колджии сж раздали на манастирскитѣ жители двѣстѣ и десетъ екземпляра данѣчни листове за „джизие“. Егуменътъ, обаче, възрази на това съ думитѣ: „не; — не е вѣрно това ваше твърдѣние. Повече отъ четиресетъ данѣчни листове не ни сж давани; това обстоятелство се признава и доказва и отъ показанията на неговитѣ язджии и колджии. Други свидѣтелски показания, ако и да можемъ да прѣдставимъ, сж излишни“.

Хасанъ Заимъ, силно възбуденъ отъ тия думи, стана на крака въ заседанието на сжда, и започна съ високъ гласъ да вика и крѣска така: „тѣзи показания не признавамъ, защото тѣ сж фалшиви. Непризнавамъ още и царския бератъ и съмъ противъ привилегиитѣ, дадени на монаситѣ отъ Рилския манастиръ, които сж изложени въ текста на тоя бератъ.“

Сждътъ, по желанието само на едната страна и въ името на справедливостта написа и издаде това сждебно рѣшение. Окончателното разрѣшение на тоя въпросъ зависи отъ Негово Императорско Величество Султана.

Издаденъ е този актъ днесъ на 9 день отъ мѣсець Сеферъ 1167 год. отъ егира. (25 Ноемврий 1752 год. Р. Хр.).

Подп. смиренни кадия на Дупнишката каза: Фейзула
(М. П.) Фейзула.

22.

АКТЪ.

22 Сеферъ 1168 г. егира. — 8 Декемврий 1754 г. Р. Хр.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Съ висока бюрултия, издадена отъ управителя на Румелийския вилаетъ и прѣпроводена нарочно съ придворния правителственъ чохадаръ — Мехмедъ ага до повѣрената ми сждебна камара въ гр. Дупница, — ми се прѣдписваше да взема нужнитѣ бързи мѣрки за повикването въ съвѣта на монаситѣ отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, както и за провѣрвяването на имѣщитѣ въ тѣхъ официални актове и документи, които тѣ притежаватъ. Независимо отъ това, ми се съобщаваше още, нѣкои отъ тѣзи монаси, заедно съ документитѣ имъ, да ги провада незабавно въ главното отдѣление на правосъдието въ Румелия, наречено „*Дивани-муадалетъ-увани-Румели*“.

Тая висока заповѣдь се прие и регистрира въ кадийскитѣ сиджилати, които се съхраняватъ въ повѣренія ми сждъ. Слѣдъ туй проводихъ нарочно хора да повикатъ при менъ нѣкои повидни монаси отъ Рилския манастиръ. Яви се при менъ само отецъ Амфросий. Отъ разпита, който зададохъ на речения монахъ, както и отъ направенитѣ ми редъ изслѣдвания по въпроса за нѣкои неправилни дѣйствия, що сж били вършили монаситѣ отъ Рилския манастиръ се установи факта, че поменатитѣ монаси до сега не сж вършили никакви противозаконни дѣйствия, че тѣ не сж съградили мимо властѣта никакви манастирски нови сгради. Това постановление, заедно съ речения монахъ и съ книгата, които се намиратъ у него, имамъ честъ да ги провада до почитаемото правосъдно отдѣление въ Румелия, за по-нататъшно разпореждане на ваше високо прѣвъзходителство.

22 Саферъ 1168 год. отъ егира. (8 Декемврий 1754 год. отъ Р. Хр.

(Подп:) Смирениятъ Ес-Саидъ Али, кадия на Дупнишката каза.

(М. П.) Ес-Саидъ Али.

23.

АКТЪ

5 Джемази-юл-евелъ 1170 г. (17 Януарий 1757 г.)

Да се издаде и напише тоя актъ, причината е слѣдната:

Управлението на Златишката каза, чийто приходи сж вакфирани и служатъ за издръжакта на 50-та еничарска дружина, е възложено за тази 1170 год. отъ егира (1756 год. отъ Р. Хр.)

върху насъ. Селото Тетевенъ, което лежи подъ вѣдомството на Златишката муката, се владѣе отъ по-стария ми братъ Емруллахъ ага. Християнинътъ Радигуль-Нено билъ ископалъ около петъ уврати гора, наречена „Балталъкъ“. Тази гора, лежи въ мѣстността, називаема „Банковъ долъ“, при съсъди: отъ една страна Додо Мишовъ — отъ друга — обшиятъ пѣтъ, отъ трета — празно мѣсто наречено „Халилъкъ“, а отъ четвърта страна лежи рѣката. Отъ тази гора поменатиятъ Радигуль отворилъ мѣсто и направилъ ливада, която ще дава сѣно до толкова, до колкото единъ човѣкъ може съ косата да искоси въ единъ день. Слѣдъ това той се явилъ прѣдъ насъ и ни замоли да му издадемъ за тая ливада надлежния тапийски актъ, съ който да я владѣе. Ние като управители на тая страна, издадохме тоя тапийски актъ на речения ступанинъ, за да владѣе казаната ливада, чиито граници по-горѣ описахме. 5 Джемази-юл-евелъ 1170 г. отъ Егира (17 януари 1757 г. Р. Хр.).

(Под.) Мустафа, войвода на Златишката каза.
(М. П.) Мустафа. Има още други два печата положени на сѣщото мѣсто.

Свидѣтели: Мирчо, Минчо, Симеонъ, Янко и Куно.

24.

АКТЪ.

16 Шабанъ, 1177 г. отъ Егира (8 февруари, 1763 г. Р. Хр.).

Този актъ се написа и издаде, по слѣдната причина:

Земитѣ отъ монастирския чифликъ, които притежаватъ монаситѣ отъ Рилския монастирь, лежатъ въ прѣдѣлитѣ на с. Столникъ, Дупнишка каза и сѣ отъ категорията на мирийскитѣ земи. Това село е писано въ списъка на селата, чието управление като „*зиаметъ*“ е възложено съ височайши царски бератъ за 1177 г. отъ егира върху насъ да го владѣемъ. За тѣзи мирийски земи трѣба да се изплаща много или малъкъ данъкъ — десетъкъ и други налози. Раята-селяни, които живѣятъ въ кѣщата на това село, трѣбаше още на първия день отъ м. Мартъ т. г. да си платятъ данъцитѣ, а именно: „*испенъ-ресуми*“, „*хурдаватъ-ресуми*“, „*донумъ-ресуми*“ и всички други данъци, произходящи отъ производителнитѣ земни храни. Обаче тѣ това не го направиха. поради нашето добродушие и снисхождение, което имъ правѣхме отъ милостъ и за хатъръ. Всички данъци за напѣдъ, които трѣба да се събиратъ отъ мирийскитѣ земи и отъ емляка, както и отъ личния данъкъ на селянитѣ, — отъ сега за напѣдъ ще се изплащатъ редовно и то въ размѣръ на 65 гроша годишно за всѣко едно домакинство, както тѣ сами се задължиха да плащатъ данъцитѣ си като мактуа.

Дѣлъ IX. Спахийски актове.

За удостоверение на това издава имъ се на реченитъ селяни настоящия актъ. Въ случай, че за напрѣдъ, ако би имъ се поискала по-голямъ сума отъ опрѣдѣленитъ 65 гроша („есседѣ“) — било отъ насъ, било отъ други лица, — то подобно искане да не се уважава никакъ и да не се взима подъ вниманіе.

16 день отъ мѣсецъ Шабанъ, 1177 г. отъ егира (8 Феврарий 1763 г. Р. Хр.).

Подп.: Займъ-Хусейнъ Ага, войвода и управитель на зия-мета въ Дупнишката каза.

Свидѣтели: Садикъ Ефенди, бенъ Шейх-Ибрахимъ Ефенди; Молла Мехмедъ, бенъ Мулла Мустафа; Ель-Хаджи Якубъ Ага; Молла Дервишъ, бенъ Юмеръ Ходжа; Молла Хасанъ, бенъ Садъ Ефенди; Сулейманъ Ага, бенъ Мустафа Ага, заиминъ на с. Рила; Мехмедъ Челеби; Синамъ Спахи; Ахмедъ Челеби; Мутишъ Ага зааде Мехмедъ Ага и др.

25.

АКТЪ.

20 Мухаремъ 1180 ось г. егира. — 17 Юний 1766 Р. Хр.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Една ливада, която дава приходъ годишно около шесть коля сѣно, остана праздна (вакантна) отъ заимина Мустафа ага, жителъ отъ с. Слепче — село, което влиза въ реда на селата, чието управление, като „Зиаметъ“, съ царски феранъ, за тази 1180 година отъ егира — е възложено върху насъ. Тази ливада съ истинно-законна продажба се продаде за три турски жълтици (алтъни) на монаха отецъ Колю. Съсѣдитъ на тази ливада сж: отъ една страна — ливадата на Стоичко, отъ друга — ливадата на Кръстьо, отъ третя — съ собствената му ливада, а отъ четвърта — съ общия джтъ. Ние, съгласно съ стария царски законъ, като получихме правото си за тапия, издадохме му настоящия тапийски актъ, съ задължение, че купувачътъ всѣка година ще си изплаща законния десетъкъ, както и данъка „урфие“ на чиновника по земитъ. За напрѣдъ позволява му се да я владѣе, безъ да му се нарушава нито отъ насъ, нито отъ други хора — правото за владѣние.

29 Мухаремъ 1180 година отъ егира. (17 Юний 1766 год. отъ Р. Хр.).

Подп: Заиминъ Мустафа Ага.

(М. П.) Мустафа.

26.

АКТЪ

15 Ребби-юл-евелъ 1180 г. отъ егира (10 Августъ 1766 г.)

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Управлението на градъ Етрополъ, за тази 1180 год. отъ егира (1766 год. отъ Р. Хр.), е възложено върху насъ. Жителтъ отъ града Етрополъ Стоянъ Димитровъ притежава една ливада, която произвежда около петъ кола сѣно и която лежи въ извѣстната мѣстность, именувана „Муша-Баури“, въ землището на сѣщия градъ Етрополъ. Съсѣдитъ на тази ливада сж слѣднитѣ: отъ една страна — ливадата на Стоянъ Мишовъ, отъ друга — гора (орманъ), отъ трета — ридъ и единъ кладенецъ, а отъ четвърта — съ общия пѣтъ.

Поменатия Стоянъ продаде тази своя ливада за осѣмъ гроша на жителя отъ града Етрополъ Добре Райновъ, който я купи, прие и завладѣ и отъ когото продавачтъ си получи напълно стойността ѝ — отъ осѣмъ гроша. Подиръ това той, купувачтъ поиска отъ насъ да му издадемъ за тази ливада надлѣжния тапийски актъ.

Ние, въ качеството си на управителъ за тази 1180 г. отъ егира като си получихме, съгласно съ стария канонъ, правото за тапия, издадохме му настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ — нито ние, нито други външни лица — не можемъ да се мѣсимъ и да прѣпятствуваме въ владѣнието му на тази ливада.

15 Ребби-юл-евелъ 1180 година отъ егира. (10 Августъ 1766 год. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Ахмедъ, войвода на градъ Етрополъ.

(М. П.) Ахмедъ.

27.

АКТЪ

11 Мухаремъ 1181 г. отъ егира (29 Май 1767 г. Р. Хр.)

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Ридванъ ефенди притежава една нива, която обема едно кило (крина) сѣме, лежаща въ мѣстността, наречена „Каваклия“, въ гр. Дупница, Дупнишка муката, чието управление отъ мѣсецъ Мартъ тази 1180 г. отъ егира, (1176 г. отъ Р. Хр.) е възложено върху насъ. Съсѣдитъ на тази нива сж: отъ една страна — нивата на Иванъ Кюркчията, отъ друга — нивата на Тома, а отъ трета —

общия пѣтъ, който идва отъ къмъ юго-западъ. Речениятъ Ридванъ Ефенди продаде тази своя нива, обемаща една крина (кило) сѣме, за 5 гроша на носителя на настоящата тапия Георги Кировъ отъ Вароша. Послѣдниятъ купи и завладѣ тази нива и слѣдъ това ни заплати данъка за тапията. За удостовѣрение на това издадохме му настоящия актъ, за да я владѣе. При това речениятъ Георги приема да изплаща всѣка година на надлежния чиновникъ по земигъ законния десетъкъ. Ето защо на купувача не трѣбва да му се правятъ спънки, нито отъ насъ, нито отъ други лица въ владѣнието на тази нива.

11 Мухаремъ 1181 г. отъ егира. (29 Май 1767 г. Р. Хр.).

Подп: Мустафа Спахи, войвода на Дупнишката муката.

28.

АКТЪ.

15 Мухаремъ 1181 г. отъ егира (2 Юний 1767 г. Р. Хр.).

Този актъ се написа, по слѣдната причина:

Попрѣди, прѣди нѣкое врѣме, бѣхъ далъ на монаситѣ отъ Рилския монастирь въ заемъ сумата 500 гроша и ми дадохъ задължителенъ записъ. Отъ сѣтнѣ, обаче, реченитѣ монаси заплатиха тази сума напълно на сина ми Абдулъ-Фетахъ ага. За удостовѣрение на това, че тѣ ми заплатиха всичката сума, която азъ имахъ да вземамъ до сега отъ тѣхъ, сѣщо че и за напрѣдъ, не ми остава нищо да вземамъ отъ тѣхъ, — издавамъ имъ настоящия контра-записъ „батал-наме“. Въ случай, че би се изгубилъ тоя записъ, то по него записъ да не се дѣйствува нищо, а да се счита за безденеженъ записъ.

15 Мухаремъ 1181 г. отъ егира (2 Юний 1767 г. отъ Р. Хр.).

Подп: Хюсеинъ Заимъ.

(М. П.) Хюсеинъ.

29.

АКТЪ.

1 Мартъ, 1182 г. отъ Егира. — 1 Мартъ, 1768 г. Р. Хр.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Ние, Еюбъ ага, родомъ отъ гр. Търново, въ качеството си на мюлтезимъ, управлявамъ и владѣемъ Търновската муката за

тази 1182 година отъ Егира (1768 г. отъ Р. Хр.) и то съ срокъ за една година, начиная отъ 1-й день на мѣсець Мартъ — до свършъка на мѣсець февруарий, идущата година. Християнинътъ Бено, който не прѣди много врѣме се помина, притежаваше една ливада, който произвежда около двѣ коля сѣно, лежаща въ мѣстността, наречена „Рабопица“. Тази мѣстность се намира въ границата на речената муката, при съсъди: отъ една страна — ливадата на Ладо, а отъ двѣ страни — трапъ (алчакъ). Слѣдъ смъртъта на Бено, — тази негова ливада поискаха да я купятъ съ право на тапия сестритѣ му Неда и Дойна.

Ние, каго управитель-забитинъ за тая година и съгласно съ стария канонъ, каго получихме правото си за тапия, издадохъ на реченитѣ Неда и Дойна настоящия тапийски актъ, за да можатъ тѣ безъ всѣкакво прѣпятствие отъ наша страна и отъ други външни лица, да я владѣятъ.

1 Мартъ, 1182 г. — 1 Мартъ 1768 год.

(Подп.): Еюбъ ага, войвода на Етрополската околия.

(М. П.) Еюбъ.

30.

АКТЪ

12 Мухаремъ, 1182 г. отъ Егира. — 18 Май, 1768 г. Р. Хр.

Този актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Прѣзъ тази 1182 година отъ Егира (1768 г. Р. Хр.) християнката *Аглика*, дъщеря на Иорданъ, е притежавала една кжща съ дворъ отъ около 2 уврата, лежаща въ землището на селото називаемо „Старо-Бѣльово“, Татаръ-Пазарджикска каза. Реченото село е завѣщано на вакъфа отъ покойния *Гаази Даудъ паша*. Съсъдитѣ на тази кжща съ двора ѝ сж: отъ една страна — кжщата на Дамче, отъ друга — кжщата на Иванъ Миладиновъ, отъ третя — хълмъ (ридъ), а отъ четвърта — кжщата на Цвѣтанъ Митановъ.

Поменатата Аглика днесъ доброволно продаде тази своя кжща на странния монахъ — отецъ *Харитонъ*, отъ когото стойността си получи напълно. Поменатиятъ отецъ Харитонъ за тази кжща поиска отъ насъ да му издадемъ надлежната тапия. Ние, каго забитинъ на тая страна, каго получихме правото си за тапия и каго той се задлъжи, че ще изплаща всѣка година на чиновника по земитѣ данъкъ по 33 акчета, издаваме му настоящия тапийски актъ. За напредъ никой нѣма право, нито отъ

наша страна, нито отъ други лица — да му се прѣпятствува въ владѣнието ѝ.

12 Мухаремъ, 1182 г. отъ Егира (18 Май, 1768 г.).

Подп.: Мехмедъ Спяхия — войвода и забитинъ на с. Бѣльово.

(М. П.) *Мехмедъ.*

31.

АКТЪ

15 Зилхидже, 1182 г. отъ егира (11 Апрель, 1769 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Съ срокъ за една година, начевайки отъ 15-й день на мѣсець Зилхидже, 1182 г. отъ егира, до 15 Зидхидже идущата 1183 година отъ егира, дадохме подъ наемъ на монаситъ отъ Рилския манастиръ за 700 гроша имотитъ си, които съ шериатски худжетъ азъ притежавамъ. Тѣзи наши недвижими имоти сж слѣднитъ и се състоятъ отъ: а) 23 пазбища и гори, лежащи въ Рилската планина, на които границитъ и мѣстноститъ сж извѣстни; б) 40 (четиридесетъ) уврати лозя и в) 4 воденици, лежащи въ землището на селото Рила, на които границитъ сж добръ извѣстни на населението.

Понеже опрѣдѣлениятъ годишенъ наемъ отъ 700 гроша азъ го получихъ напълно отъ наемателитъ-монаси на тоя манастиръ, — то послѣднитъ иматъ пълно право до края на опрѣдѣлениятъ годишенъ срокъ да ги владѣятъ тѣзи мои имущества, като тѣхна собственостъ. За напрѣдъ никой нѣма право — нито отъ наша страна, нито отъ други лица — да имъ се намѣсва въ владѣнието на тѣзи имоти.

15 день отъ мѣсець Зилхидже, 1182 г. отъ Егира (11 Апрель 1769 г. Р. Хр.).

Подп.: Заиминъ Абдуррахманъ-ага.

(М. П.) *Абдуррахманъ.*

32.

АКТЪ.

8 Зилхидже, 1183 г. отъ Егира (24 Мартъ, 1770 г. Р. Хр.).

Този актъ се написа и издаде, по слѣдната причина:

Като прѣкупецъ-мюлтезиминъ на Търновската каза (муката) за една година, начевайки отъ 1 Мартъ тази 1183 година отъ егира до края на Февруарий сѣщата година отъ егира е билъ *Еюбъ ага*, жителъ отъ градъ Търново. Хюсейнъ Беше притежава една ливада, която дава приходъ отъ двѣ коля сѣно и която лежи въ прѣдѣлитъ на селото *Ябланица*, Търновска муката. Околнитъ съсѣди на тази ливада сж слѣднитъ: отъ една страна — ливадата на кърджали Мехмедъ Беше, отъ друга — ливадата на Николчовия синъ, отъ третя — ливадата на Молла Хусейнъ, отъ четвърта, — ливадата на Тошко, а отъ пета — съ така нареченото „долнище“ (алчакъ). Поменатиятъ Хусейнъ Беше — баждарътъ — днесъ доброволно продаде тоя свой имотъ за 31¹/₂ гроша на християнина Кръстя, който живѣе въ сѣщия градъ (въ Търново). Сумата напълно си получихъ отъ послѣдния. За на прѣдъ речениятъ Хусейнъ Беше нѣма вече никаква намѣса въ тази ливада, защото тя става пълна собственост на купувача Кръстьо, който ни замоли да му издадемъ надлежната тапия. Азъ, въ качеството си на забитинъ за тази година въ Търновската муката, като получихъ отъ купувача Кръстьо, съгласно съ стария законъ, митото за тапия, наречено „*ресуми-тапу*“, издадохъ му тоя тапийски актъ, за да може той свободно да я владѣе, безъ да му се прѣпятствува — нито отъ насъ, нито отъ други лица.

8 Зилхидже, 1183 г. отъ Егира (24 Мартъ 1770 год.).

Подп.: Еюбъ, войвода и замѣстникъ на управителя въ Етрополь.

(М. П.) *Еюбъ-ага.*

33.

АКТЪ.

11 Сеферъ 1188 г. отъ егира (12 Априлъ 1774 г. Р. Хр.).

Тоя актъ се написа и издаде, по слѣдната причина:

Ние, за смѣтка за 1184 год. отъ егира (1770 год. отъ Р Хр.), съ законенъ худжетъ имаме да взимаме парични суми отъ монаситъ на Рилския манастиръ; тѣзи суми възлизатъ на 680 гроша. Сега, на 11 Сеферъ 1188 год. отъ Егира (1774 год. отъ

Р. Хр.), получихме и приехме отъ монаситѣ на речения монастирь, сумата 680 гроша, която съ худжетѣ имахме да взимаме отъ тѣхъ. За напредъ смѣткитѣ съ реченитѣ монаси си уредихме и не остава да взимаме нито едно акче. Худжетѣтъ за взимането ми отъ реченитѣ монаси за тая сума, който се намираше у мене, ми се изгуби случайно; а за получената сума отъ 680 гроша, която взехъ и си получихъ отъ монаситѣ, издавамъ имъ настоящия контра-записъ. Явявамъ при това, че ако се появи нѣкогашъ изгубения худжетъ съ който имахъ да вземамъ сумата отъ реченитѣ монаси — тоя худжетъ да се счита за нищоженъ и не валиденъ, защото сумата по него худжетъ съмъ си получилъ напълно и нѣма вече какво да прѣтендирамъ. 11 Сеферъ 1188 г. (12 Апрель 1774 г. Р. Хр.).

(Под.) Ибрахимъ Заимъ, отъ Самоковъ.

(М. П.) Ибрахимъ.

Свидѣтели: Ел-хаджи Мехмедъ, назжринъ и аянинъ; Ел-хаджи Сюлейманъ Ефенди; Чибукчи Кара-Али Беше; Молла Ибрахимъ; Атуллахъ Ефенди.

34.

АКТЪ.

7 Мухаремъ 1889 г. отъ Егира (27 Февруари 1775 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Управлението на нашитѣ тимариотски села за тази 1189 г. отъ егира е възложено съ височайши царски бератъ върху насъ. Вели Зааде Хусейнъ Ага, жителъ отъ селото Слатина притежава три ниви, обемащи около 2 кутли (кила) сѣме и лѣжащи въ землището на селото Фролошъ. Съсѣдитѣ на двѣтъ отъ тѣзи ниви сж слѣднитѣ: отъ една страна — нивата на Недѣлко Януловъ, отъ друга — ливадата при рѣката, отъ третя — общия пѣтъ, който отива за въ черквата. А съсѣдитѣ на едната нива сж: Стоянъ Чучукаровъ, отъ друга — нивата на Велко, а отъ третя — Хендекъ. Тази послѣдна нива притежателтъ ѝ Хусейнъ Ага, днесъ доброволно я продаде за три гроша (на кого, името е неизвѣстно). Ние, въ качеството си на управителъ на тѣзи наши тимариотски села и съобразно съ стария царски канонъ, получихме правото си за тапия, издадохме му настоящия тапийски актъ съ задължение, че той ще изплаща всѣка година, както законния десетъкъ, а така сжщо и налога, нареченъ „ресуми-урфие“. За на-

прѣдъ нито ние, нито други външни лица, нѣматъ право и не могатъ да прѣпятствуватъ въ владѣнието му на тая нива.

7 Мухаремъ 1189 г. егира (27 Февруари 1775 год. Р. Хр.)

Подп. Мустафа Спак. (М. П.) Мустафа. Подп. Спакхията Мусса-ага. Мултезимъ Хусейнъ Бей. (М. П.) Хусейнъ Бей.

35.

АКТЪ

2 Рамазанъ 1189 г. отъ егира (15 Октомври 1775 г. Р. Хр.).

Този актъ се написа по слѣдната причина:

Иванъ Стаменовъ отъ гр. Етрополе притежава една ливада, която дава приходъ отъ четири (4) кола сѣно, лежащи въ мѣстността, наречена „въртопитъ“, въ гр. Етрополе, Габровска муката, чието управление за тази 1189 г. отъ егира се възложи на Саидъ-Махмудъ ага отъ гр. Плъвенъ, офицеринъ, нареченъ „серденъ Гечидъ агаси“. Съсѣдитъ на тази ливада сж: отъ една страна—ливадата на Фжски Хусейнъ Беше, отъ друга — Орманъ (гора), а отъ третя — хълмъ (ридъ). Притежателятъ ѝ Иванъ Стаменовъ, днесъ доброволно продаде тази своя ливада за 10 гроша на Петъръ Главчевъ отъ гр. Етрополе. Купувачътъ речениятъ Петъръ, брой напълно стойността и става пълненъ стопанинъ на тази ливада. Слѣдъ това той се яви при мене и поиска да му издадемъ тапийски актъ отъ управлението на речената муката. Азъ, като управителъ на тая муката като получихъ митото за тапията, съгласно съ стария законъ издадохъ му настоящия актъ, за да може той да владѣе тази ливада. За напредъ нито ние ще му прѣпятствуваме, нито други външни лица ще могатъ да му прѣпятствуватъ въ владѣнието на тази ливада.

2 Рамазанъ 1189 г. отъ егира (15 октомври 1775 г. Р. Хр.).

Подп.: Саид-Махмудъ Ага, войвода на гр. Етрополе.

(М. П.) Махмудъ Ага.

36.

АКТЪ

5 Мухаремъ 1190 г. отъ эгира (14 февруари 1776 г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише ѝ издаде причината е слѣдната:

Илия Гешовъ, отъ село Драгалевци, Софийска кааза, е законенъ ступанинъ на една ливада, която дава годишно приходъ

една кола сѣно, лежаща въ селото Драгалевци, Софийска каза, чието управление за 1190 г. отъ егира, е възложено върху насъ. Съсѣдитѣ на тази ливада отъ четири страни сж слѣднитѣ: отъ една страна — ливадата на Цвѣтко Антовъ, отъ друга — ливадата на Коля, отъ третя — ливадата на Киро-Оглу. Поменатиятъ ступанинъ днесъ за шесть гроша доброволно продаде и отчужди тази ливада на Софийския житель Георго Терзията. Послѣдниятъ, като купи и завладѣ тази ливада и като заплати стойността ѝ, поиска отъ спяхията законната тапия. Ние, съгласно съ царския законъ, получихме си правото за тапийския данѣкъ. Купувачьтъ, като изплаща всѣка година на надлежния чиновникъ законния десетѣкъ и слѣдуюмийтъ се налози, позволява му се да я владѣе и притежава безъ да има нѣкой право — било отъ насъ, било отъ други лица — да му прѣпятствувать въ владѣнието и да му нарушавать това владѣние.

За удостовѣрение на това, издадохме му настоящия тапийски актъ — днесъ 5 Мухаремъ 1190 г. (14 Февруари 1776 г.).

(Под.) Мюлтезиминъ-войвода на селото Драгалевци, Ель-Хаджи Ахмедъ ага-Соколли-Зааде.

37.

АКТЪ.

22 Мухаремъ 1190 год. отъ егира (2 мартъ 1776 год. Р. Хр.).

Камень-Имамъ Зааде Хусеинъ Ефенди притежава едно праздно мѣсто, лежаще въ мѣстността „Старитѣ лозя“ отъ около 15 уврата, до дерето „Сурланъ“, при мѣстността „Каваклий“, Дупчишка муката, чието управление за тази 1190 год. отъ егира ние притежаваме. Съсѣдитѣ отъ четири страни на това мѣсто сж: отъ една страна — лозето на Лабески, отъ втора — лозето на молла Мехмедъ, отъ третя — християниньтъ Тодоръ, а отъ четвъртата — лозето на Славе. Притежательтъ на това мѣсто, Камень Имамъ Зааде Хусеинъ Ефенди, продаде доброволно тоя си имотъ за седмъ (7) гроша на носителя на настоящия актъ, на Попа отъ сжция градъ. Прочее, ние, като забити и управители на Дупнишката муката, получихме съгласно съ императорския законъ митото за тапия и му издадохме надлежния тапийски актъ, съ условие, че купувачьтъ дядо Попъ ще изплаща всѣка година на чиновника по земитѣ, както законния десетѣкъ, тѣй и налозитѣ, наречени „ресуми-урфие“. За удостовѣрение на това издаваме му тоя тапийски актъ за право на владѣние, съ уговорка,

че отъ наша страна, нито отъ други вънкашни лица — нѣма да му се нарушава владѣнието и притежанието на това праздно мѣсто.
22 Мухаремъ 1190 год. отъ егира (3 Мартъ 1776 г. Р. Хр.).

Подп. Тюфенкчи оглу-Хусеинъ Беше, Подп. Кара-Хусеинъ Беше; Подп. Тюфенкчи оглу Ибрахимъ Беше.

38.

АКТЪ.

12 Мухаремъ 1194 год. отъ егира (8 Януарий 1780 в. Р. Хр.)

Този актъ за да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Хаджи Мемишовитѣ синове: Османъ ага и Мустафа ага владѣли задружно нивата, която обема осѣмъ шиника сѣме, лежаща въ мѣстността, наречена „*Каваклия*“, въ територията на Дупнишката Муката, чието управление за тази 1194 год. отъ егира, ние го владѣемъ. Границитѣ и съсѣдитѣ на тази нива сж слѣднитѣ: отъ една страна е нивата на Гиошо, отъ друга — нивата на Стой Недѣлчовъ, отъ трета — нивата на Дамяна, а отъ четвърта — границитѣ на селото Долно-Яхиново. Реченитѣ ступани на тази нива днесъ доброволно и срѣщу сума отъ петнадесетъ (15) гроша, продадоха тази своя нива на Попъ Стамо, жителъ отъ махалата „Вароцъ“ въ градъ Дупница. Купувачътъ попъ Стамо, слѣдъ като купи тази нива, и като брои намъ правото ни за тапийския актъ, — помоли ни да му издадемъ този тапийски актъ.

Като се задължи, че той всѣка година ще изплаща на чиновника законния ѣ десетъкъ, — позволява му се да я притежава, безъ да му се прѣпятствува въ законното владѣние на тази нива, нито отъ насъ, нито отъ други нѣкои лица.

12 Мухаремъ, 1194 год. отъ егира (8 януари 1780 г. Р. Хр.).

(Под. Мустафа ага, войвода на Дупнишката Муката (каза).

39.

АКТЪ.

2 Сеферъ 1194 год. отъ егира (27 Януарий 1780 год. Р. Хр.).

Този актъ се написа и издаде, по слѣдната причина:

Управлението на Дупнишката каза за тази 1194 год. отъ егира е възложено върху насъ, като мюлтезиминъ. Дочо Касжмовъ притежава една ливада, която дава годишенъ приходъ петъ коля

сѣно, лежаща въ извѣстната мѣстность, която се намира покрай градъ Дупница. Съсѣдитѣ на тази ливада сж слѣднитѣ: отъ една страна — Кючукъ Никола, отъ друга — ливадата на Марко отъ третя — ливадата на Хасанъ Беше, а отъ четвърта — ливадата на Хаджи Мемишозия синъ. Поменатиятъ Дочо съ здравъ разумъ и по доброволень начинъ продаде тази своя ливада за двеннадесетъ (19) гроша на кжсия Попъ Стамо (кючукъ папазъ Стамо) отъ сжщия градъ. Покупателѣтъ взе и завладѣ тази ливада, брой стойността ѝ, и поиска отъ насъ надлежния тапийски актъ. Ние, като управители и владѣтели на страната, получихме митото за тапията и му издадохме настоящия крѣпостень актъ. Прочее, той като изплаща всѣка година законния данъкъ, както и данъка, нареченъ „ресуми-урфие“ — има право да я владѣе, безъ да му се правятъ спънки — нито отъ наша страна, — нито отъ други лица.

1-ви день отъ мѣсець Сеферъ, 1194 г. отъ егира (27 Януарий 1780 година).

Подп. Хюсеинъ Ага, вайвода на градъ Дупница.

40.

АКТЪ.

2 Саферъ 1194 отъ егира (28 Януари 1780 год. Р. Хр.).

За да се напише и издаде настоящиятъ актъ, причината е слѣдната:

Управлението на Дупнишката муката за текущата 1194 г. отъ егира се възложи върху насъ. Една нива, която лежи въ махалата „Каваклий“, въ прѣдѣлитѣ на тая муката и която обема въ себе си петъ (5) кутли сѣме, граничи съ слѣднитѣ съсѣди: пжтъ, нивата на Дамяна отъ Долно-село, а отъ другитѣ двѣ страни — съ собствения имотъ на кючукъ Папазъ; — Тази нива се е притежавала отъ Хаджи Муховитѣ синове — Османъ и Мустафа Ага. Послѣднитѣ като законни владѣтели, сж продали доброволно тая нива за петъ (5) гроша на попъ Стамо отъ „Вароша“. Слѣдъ като речениятъ попъ Стамо прие въ владѣние тая нива, той поиска отъ насъ да му издадемъ за нея надлежния тапийски актъ. Ние, въ качеството си на войвода на тая муката и възъ основа на царски законъ, взехме митото, наречено „ресуми-тапу“, слѣдъ което му издадохме тоя владѣтелски актъ. За напрѣдъ той се задължава да изплаща всѣка година законния десетъкъ на чиновницитѣ по земитѣ и ние, като мюлтезими, нѣмаме право да му прѣпятствуваме въ владѣнието на тая нива.

Така сѣщо и никой другъ отъ вѣнъ нѣма право да му се мѣси въ владѣнието.

2 Сеферъ 1194 год. егира. (28 Януарий 1780 год. Р. Хр.).

(Под.) Мустафа, войвода на градъ Дупница.

41.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1196 год. отъ егира (5 Декемврий 1781 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Управлението на Дупнишката муката за тази 1196 год. отъ егира е възложено задружно върху насъ. Митре Мартинъ отъ селото Долно-Яхиново притежава една нива, обемаща около петъ шиника сѣме и лещаща въ мѣстността, називаема „Пунерово“. Тази мѣстность се намира подъ вѣдомството на Дупнишката муката. Четиритъ сѣсѣди сж: отъ една страна — нивата на Митре Гущерътъ отъ селото Долно-Яхиново, отъ друга — нивата на Дамянъ Дългия отъ селото Долно-Яхиново, отъ третата — нивата на попъ Стамо, а отъ четвъртата — съ общия пѣтъ.

Поменатиятъ Митре Мартинъ днесъ съ пълния си здравъ разумъ и по доброволенъ начинъ продаде тази своя нива за двайсетъ и единъ (21) грошъ на Стамо Кючукъ Балабановъ, жителъ на махалата „Варошъ“ на градъ Дупница. Слѣдъ това купецътъ Стамо купи и завладѣ тази нива и поиска отъ насъ да му издадемъ надлежния крѣпостенъ актъ.

Възъ основа на стария царски канонъ, ние като получихме правото си за тапия, издадохме на поменатия Стамо настоящия тапийски актъ, съ задължение; че ще изплаща всѣка година на чиновника по земигъ, както законния десятъкъ, а тѣй сѣщо и налога, нареченъ „ресуми-урфие“. За напрѣдъ нито ние, нито други вѣншни лица не ще иматъ право да прѣлѣтствуватъ въ владѣнието му на тази нива.

1 Мухаремъ 1196 год. отъ егира (5 Декемврий 1781 г. Р. Хр.).

(Под.) Фейзулахъ, войвода на Дупнишката каза (М. П.)
Фейзулахъ

(Подп.) Али-Абдулахъ, войвода на града Джумая.

(М. П.) Али-Абдулахъ.

Свидѣтели: Павле Чорбаджи отъ селото Долно-Яхиново; Топчи зааде Хасанъ Беше; Дамянъ Дългия отъ селото Долно-Яхиново и др.

42.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1197 г. отъ егира (25 Ноемврий 1782 г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Покойниятъ ни баща Али-ага имаше да взима отъ монаситѣ на Рилския манастиръ за 1197 год. отъ егира, шестотинъ гроша, по единъ записъ, чиято дата била прѣдишна и е билъ записътъ „антидатиранъ“. Тоя записъ случайно е билъ изгубенъ. А сумата — шестотинъ гроша, която имавме да взимаме отъ поменатитѣ монаси и за която се казва въ този записъ, ние, вмѣсто пари, получихме отъ тѣзи монаси другъ задължителенъ записъ. Въ случай, че би се появилъ на лице по-прѣдишниятъ и изгубенъ записъ, — то тоя записъ да се счита за безпариченъ и невалиденъ. За удостовѣрение на това му издаваме настоящия контра-записъ. При това явяваме, че ние освѣнъ сумата по новия записъ, която имаме да взимаме отъ реченитѣ монаси и друга никаква сума нѣмаме за напредъ да взимаме отъ тѣхъ. Настоящия ни контра-записъ ще може да имъ служи, въ случай на нужда.

1 день отъ мѣсець Мухаремъ 1197 год. отъ егира (25 Ноемврий 1782 год. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Хамза.

(Подп:) Абдулла.

Свидѣтели: Саидъ Хасанъ Ефенди сарачъ; Молла Хасанъ ага, Шехеръ Кетходаси, Исмаилъ Беше и др.

43.

АКТЪ.

5 Мухаремъ 1199 г. отъ егира (7 Ноемврий 1784 г. отъ р. хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Евреинътъ Починка-оглу Исакъ отъ гр. Дупница въ тази 1199 год. отъ егира прѣхвърли върху насъ записа отъ 100 гроша за вземанията си, които той билъ ималъ да взема отъ монаситѣ на Рилския манастиръ. Понеже тази сума отъ сто (100) гроша азъ получихъ напълно отъ реченитѣ монаси и не ми остава нищо да вземамъ отъ тѣхъ; и понеже тѣхниятъ задължителенъ записъ, който ми бѣ прѣдаденъ на менъ се изгуби, — то за удостовѣние издавамъ на реченитѣ монаси контра-издължителенъ записъ,

за да могат да го прѣдставятъ, дѣто трѣбва, когато бй имъ станало нужда.

5 Мухаремъ, 1199 год. отъ Егира (7 Ноември, 1784 г. Р. Хр.).

Подп.: Ген-джали Алемдаръ отъ гр. Дупница.

(М. П.) Алемдаръ Али.

Свидѣтели: Мехмедъ Ефенди; Мектебъ Ходжаси; Пиринджи Исмайлъ Алемдаръ; Сарачъ Молла Абдуллахъ; Папазъ Оглу Стойчо; Атанасъ Разлогчанецъ.

44.

АКТЪ

10 Сеферъ, 1199 г. отъ Егира (12 Декемврий, 1584 г. Р. Хр.).

Данъкътъ „мактуа“, който монаситѣ отъ Рилския манастиръ сж длѣжни да заплатятъ за тази 1199 г. отъ егира за манастирскитѣ егреци, — азъ, за смѣтка на свещенния вакъфъ за тази 1199 год. отъ егира, получихъ напълно отъ манастирскитѣ монаси. За удостовѣрение на това издавамъ имъ настоящия актъ (тескере).

10 день отъ мѣсець Сеферъ, 1199 г. отъ Егира (12 Декемврий, 1784 г. Р. Хр.).

Подп.: Ел-Хаджи Абдулъ Фетахъ ага.

(М. П.) Абдулъ Фетахъ.

45.

АКТЪ

25 Джемази-юл-ахжръ, 1199 г. отъ егира (24 Априль, 1785 г. Р. Хр.).

Да се напише, издаде и прѣдстави на върховната власть този актъ, причината е слѣдната:

Монаситѣ, които живѣятъ въ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, се явиха прѣдъ съвѣта на Дупнишкия Шериатски сѣдъ, заявиха искъ, а слѣдъ туй тѣ изповѣдаха и казаха така:

„Ние по-прѣди бѣхме взели въ заемъ отъ гражданина на градъ Джумая — Ел-Хаджи Абдулъ Фетахъ Ага, слѣднитѣ парични суми: а) съ записъ 500 гроша; б) безъ записъ — 1322 гроша; в) отъ стойността на сѣно — 125 гроша. Общата сума на дълга ни, що дължимъ на речения Ел-Хаджи Фетахъ Ага, възлиза на 1947 гроша. Срѣщу този нашъ дългъ отъ сума 1947

гроша, ние на нѣколко пѣти въ разни врѣмена, броихме му слѣднитѣ суми: а) чрѣзъ егумена на манастиря отецъ Антима броихме 250 гроша; б) въ кѣщата на Назъртъ Абдуллахъ Ефенди, Алемдаръ-Ибрахимъ и Лазо Кюркчията отъ Джумая — броихме му 450 гроша; в) чрѣзъ егумена отецъ Иосифа въ градското сѣдебно помѣщение броихме му 171 гроша; г) въ присѣдството на Сеад-единъ-Ефенди броихме му сумата 125 гроша; д) въ собствената му градина чрѣзъ егумена отецъ Антима — сумата 100 гроша и е) чрѣзъ имамина Хасанъ ефенди на селото Стобъ броихме му сумата 300 гроша. Тѣй, че общата сума, която сме изплатили на Ел-Хаджи Абдулъ Фетахъ ага за срѣщу дългътъ ни, възлиза на сума 1396 гроша. Чѣстъ дългъ остава да му дължимъ още 551 грошъ. Обаче речениятъ Ел-Хаджи Абдулъ Фетахъ ага не признава и отрича, че е получилъ срѣщу нашия дългъ сумата 1396 гроша. Напротивъ, той иска постоянно да ни измъчва и да ни влачи прѣдъ сѣдилища, лежащи въ други кази, и тамъ да ни призовава и да иска отъ насъ напълно сумата, която той ималъ ужъ да взима отъ насъ. Прочее, за да не ставатъ подобни незаконни дѣйствиия отъ страна на Ел-Хаджи Абдулъ Фетахъ Ага — отъ една страна, а отъ друга — за да не става излишенъ трудъ да изискваме една височайша заповѣдь по тоя прѣдметъ, особно сега, когато той заминава на пѣтъ за Цариградъ, — най-покорно молиме почитаемия сѣдъ, щото нашата просьба съ Ел-Хаджи Абдулъ Фетахъ Ага, да се разрѣши съгласно съ шериата отъ мѣстния шериатски сѣдъ и да се издаде по тоя въпросъ надлежно сѣдебно рѣшение. Съ послѣдното ние, бѣднитѣ, ще сполучимъ и ще можемъ да се удостоимъ съ единъ височайши царски актъ, по силата на тоя актъ вѣрваме, че речениятъ Абдулъ Фетахъ ага не ще може нахално и за нищо и никакво да ни влачи по разни сѣдилища на разни кази“. Азъ, — смиренниятъ сѣдия, по настояването и молбата на просителитѣ съставихъ, написахъ и издадохъ настоящето сѣдебно рѣшение, което, за по-нататъшно разрѣшение изпращамъ направо до императорския диванъ въ прѣстолния градъ. Заповѣдь и повеление по тоя въпросъ зависи отъ негово императорско величество — Султана.

Днесъ, 25 день отъ мѣсець Джемази-юл-ахъръ, 1199 год. отъ егира (24 априлий 1785 год. Р. Хр.).

Подп: Кадия на Дупнишката каза, смиренниятъ Абдулъ Керимъ Шуара-Зааде. (М. П.) Абдулъ Керимъ.

46.

АКТЪ.

10 Сеферъ 1200 г. отъ егира (2 Декември 1785 г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Християнинътъ Йове, жителъ отъ село Слатина, притежава една ливада, която произвежда около (5) петъ кола сѣно, лежаша въ мѣстността, наречена „Кърчима“, въ територията на селото Смочево. Послѣдното влиза въ числото на отстъпенихъ намъ зияметски села, чието управление за тази 1200 год. отъ егира, съ царски берагъ е повѣрено върху насъ. Съсѣдитъ на тая ливада сж слѣднитѣ: отъ една страна ливадата на Рилскитъ монаси, отъ друга — рѣката; отъ трета — лозята, а отъ четвърта — съ гора (орманъ). Притежателътъ на тая ливада Йове днесъ, доброволно я продаде за четиресетъ и петъ гроша на монаситъ отъ Рилския манастиръ, чието егуменъ е билъ отецъ Игнатий. Послѣдниятъ като поиска отъ насъ тапийски актъ и като се задължи, че той ще изплаща всѣка година на чиновника по земитъ, както законния десятъкъ, а така сжщо и налога, нареченъ „Ресуми-урфие“, — то ние, възъ основа на царския канонъ, слѣдъ като получихме правото си за тапия, — издадохме му настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ никой, — нито ние, нито други външни лица — нѣмаме право да му се намѣсваме въ владѣнието на тая ливада, нито пъкъ да му нарушаваме това негово владѣние.

(Под.) Ибрахимъ спахия, (М. П.) Ибрахимъ.

Свидѣтели: Софиянецъ Мехмедъ ага, бенъ Яхи Субаша, Кеоръ Хюсеинъ ага отъ село Слатина.

На гърба стои написано слѣдното: Тапийскиятъ актъ се вржи на отецъ Игнатия, егуменъ на Рилския манастиръ 10 Сеферъ 1200 година (2 Декемврий 1785 г. Р. Хр.).

47.

АКТЪ.

20 Сеферъ 1200 г. отъ егира (12 Декемврий 1785 г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Управлението на Етрополската каза (муката) за тази 1200 год. отъ егира, начевайки отъ 1 Мартъ (1785 г. отъ Р. Хр.). до края на мѣсець Февруарий (1786 год. отъ Р. Хр.), се прѣкупи отъ мене, Ахмедъ ага — молтезиминъ и жителъ отъ градъ Севлиево. Раята Нино Докуменко владѣе и стопанисва една ли-

вада, която произвежда около три кола сѣно, лежаща въ границитѣ на махалата „Ябланица“, — махала зависеща подѣ вѣдомството на Етрополската муката. Съсѣдитѣ на тази ливада сж слѣднитѣ: отъ една страна — ливадата на Додо, отъ друга — ливадата на Моско Беше, отъ трета — трапѣ, а отъ четвърта — ливадата на Пенчо Новакъ. Поменатиятъ Нино, днесъ по доброволень начинъ продаде за двайсетъ и два гроша тази своя ливада на съпругата (попадията) на попѣ Ивана, отъ която стойността той напълно си получи. За напрѣдъ речениятъ Нино въ тази ливада нѣма никаква намѣса и участие, защото тя става пълна собственост на поменатата попадия. Послѣднията се яви при насъ и поиска да ѣ издадемъ за тази ливада тапийски актъ. Ние, въ качеството си на управители на речената муката за тази година, като получихме митото за тапия — съгласно съ царскиятъ канонъ издадохме ѣ тоя актъ, като казваме, че не можемъ, — нито ние, нито други външни лица — да ѣ прѣлѣтствуваме въ владѣнието. 20 Сеферъ 1200 г., отъ Егира (12 Декемврий 1785 г.).

(Под.) Ахмедъ ага, войвода на Етрополската каза.

(М. П.) Ахмедъ.

48.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1201 год. отъ егира (12 Октомврий 1786 год. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната :

Опрѣдѣлениятъ данѣкъ (муката), който монаситѣ отъ Рилския монастирь сж длѣжни да изплащатъ на свещения вакѣфъ за смѣтка на 1201 год. отъ егира за Рилската планина, която е завѣщана отъ Гаази Мустафа паша — азъ получихъ напълно отъ Рилскитѣ монаси. За удостовѣрение на това издавамъ на реченитѣ монаси настоящия актъ.

1 Мухаремъ 1201 год. отъ егира (12 Октомврий 1786 г. Р. Хр.).

Подп. Управитель — владѣтель на Рилската планина Ел-Хаджи-Али Абдулъ Фетахъ.

(М. П.)-Али Абдулъ Фетахъ.

49.

АКТЪ.

10 Мухаремъ 1201 отъ егира (21 Октомврий 1786 год. Р. Хр.).

Този актъ се написа и издаде, по слѣдната причина :

Моя довѣрителъ Ел-Хаджи-Али ага е законенъ владѣтель и управителъ на Рилската планина, която е завѣщана, като вакѣфъ, отъ Гаази Мустафа паша. Данѣкътъ „*муката*“, който монаситѣ отъ Рилския монастиръ сж длѣжни да изплащатъ за въ полза на свещения вакѣфъ, за миналитѣ години начевайки отъ 1198 год. до 1201 г. отъ егира, — азъ, като пълномощникъ съ законно пълномощно на Ел-Хаджи Али ага, получихъ припадающата се трета частъ на речения ми довѣрителъ отъ тоя данѣкъ съ които сж обложени Рилскитѣ монаси, за удостовѣрение на това издаваме на поменатитѣ монаси настоящия ми актъ.

10 Мухаремъ 1201 год. отъ егира (21 Октомврий 1786 год. Р. Хр.).

Подп.: Хасанъ, таксилдаринъ по събирането данѣка отъ Рилската планина.

(М. П.).

50.

АКТЪ.

16 Зилкаде 1202 год. (7 Августъ 1787 год.)

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната :

Управлението на нашия тимаръ, нареченъ „Стобъ тимаримжсъ“, заедно съ селото Рила е възложено за тази 1202 год. отъ егира (1787 год. отъ Р. Хр.), съ царски бератъ върху насъ. Марко и братъ му Христо притежаватъ задружно една нива отъ около три кутли сѣме, лежаща въ мѣстността, именувана „Мановецъ“, въ землището на селото Рила. Четиритѣ съсѣди сж слѣднитѣ : отъ една страна — нивата на Абдуллахъ ага, отъ втора — нивата на Абединъ ага, отъ трета — нивата на Стойчо Брадата, а отъ четвърта — общия пѣтъ. Реченитѣ Марко и братъ му Христо тази своя нива днесъ-доброволно я продадохъ за шейсетъ гроша по курсъ (всѣки единъ грошъ е струвалъ по четирѣсетъ акчета) на Кумбараджи Гюзелли Халилъ Беше, живуцъ въ селото Стобъ. Поменатиятъ Халилъ Беше се яви при насъ и поиска да му издадемъ позволителенъ тапийски актъ.

Ние, въ качеството си на заиминъ на това село издадохме на речения Халилъ Беше настоящия актъ съ задължение, че той ще плаща всѣка година на чиновника по земитѣ законния десятъкъ. За напрѣдъ никой нѣма право да му прѣпятствува въ владѣнието на тази нива, нито отъ наша страна, нито и отъ други външни лица.

16 Зилкаде 1202 г (7 Августъ 1787 г. Р. Хр.).

(Подп:) Заимъ Ибрахимъ.

(М. П.) Ибрахимъ.

51.

АКТЪ

19 Зил-хидже 1202 г. отъ егира (11 Септемврий 1788 г.).

Планината Рила е завѣщана на вакъфа отъ Гаази Мустафа наша.

Каза ————— Дупнишка.

Данъка на тази планина е опрѣдѣленъ като „мактуа“.

Монастирътъ е плащаль годишенъ данъкъ сто и четирнадесетъ гроша 114 гроша.

Тоя данъкъ се казвалъ „Егрекъ-Ресуми“.

Другъ данъкъ за егреци отъ частни монаси се е плащаль годишно 11 гроша.

Също монаситѣ отъ монастыря сж плащали като данъкъ „Ресуми-Егрекъ“, годишно по. 11 гроша.

А всичко данъкъ билъ. . . 136 гроша.

Горѣозначената сума отъ сто и тридесетъ и шесть гроша, която монаситѣ отъ Рилския монастырь годишно плащатъ като „Мактуа“, за данъкъ, нареченъ „Ресуми-Егрекъ-ве-Ресуми-Яйлъкъ“, за тази 1202 год. отъ егира (1787 год. отъ Р. Хр.), — днесъ напълно я приехме и получихме отъ монаситѣ на казания монастырь. За удостовѣрение на това издаваме имъ настоящия актъ, за да имъ послужи въ случай на нужда.

19 Зил-хидже 1202 год. отъ егира (11 Септемврий 1788 г. отъ Р. Хр.).

(Под:) Таксилдаръ (бирникъ) на горскитѣ данъци Ахмедъ.

(М. П.) Ахмедъ.

52.

АКТЪ.

5 Зил-хидже 1203 год. отъ егира (17 Юлий 1789 год.)

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Рилската планина, която лежи въ територията на казитъ, Дупница и Самоковъ, въ Румелия, е завѣщана въ вакъфа, като муката отъ покойния Гаази Мустафа паша. Управлението на тази муката съ височайши царски ферманъ и съ високъ бератъ ние каго собственостъ владѣхме. Въ прѣдѣлитъ на тази Рила планина монаситъ отъ Рилския манастиръ сж владѣяли двадесетъ и шестъ егреци, гори и пасбища. Съгласно съ смѣтката, прѣдставена отъ монаситъ на този манастиръ, опрѣдѣленитъ данъци на тѣзи гори и егреци бѣха точно описани. Двѣ-трети части ($\frac{2}{3}$) отъ тѣзи данъци принадлежатъ на насъ. Припадающата се наша часть отъ данъцитъ за годината 1203 отъ егира, — днесъ напълно си получихме отъ егумена на Рилския Манастиръ отецъ Ивана. За удостоверение на това издадохъ имъ настоящия актъ.

5 день отъ мѣсець Зилъ-Кааде 1203 год. отъ егира. (17 Юлий 1789 год.) (Подп.) управитель — войвода на планината Рила, Абдулъ Фетахъ Слахия.

(М. П.) Абдулъ-Фетахъ.

53.

АКТЪ.

30 Мухаремъ 1204 год. отъ егира (8 Октомврий 1789 г.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Въ землището на селото Смочево, Дупнишка каза, чието управление за тази 1204 година отъ егира съ царски бератъ ние управляваме, — се намира една ливада, която дава приходъ около четири коля сѣно. Съсѣдитъ на тази ливада сж: отъ една страна — ливадата на Пано, отъ друга — рѣка (дере); а отъ четвърта — калугерската ливада.

Притежательтъ на тази ливада, Ангелъ отъ село Слатина, днесъ доброволно продаде тази своя ливада за деветъ (9) гроша на монаситъ отъ Рилския манастиръ, и паритъ си получи. Монаситъ — купувачи се явиха при мене, поискаха да имъ издамъ тапийски актъ, като се задължиха, че всѣка година ще изплащатъ на чиновника по земитъ както и данъка нареченъ „ресуми-урфлѣ“. Ние, съгласно съ царския законъ, получихме правото си за тапид,

и като издадохме настоящия тапийски актъ, явяваме имъ, че за напрѣдъ нѣмаме право нито ние, нито други външни лица да нарушаватъ тѣхното владѣние.

20 Мухаремъ 1204 год. (8 Октомврий 1789 г.

Подп. Ибрахимъ, заимъ на с. Смочево. (М. П.) Ибрахимъ.

54.

АКТЪ.

25 Мухаремъ 1205 год. 23 Септемврий 1790 год.

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Гешо Ескиджията притежава една нива отъ около единъ увратъ, лежаща въ извѣстната мѣстность, наречена „Деспотина“, въ землището на Дупнишката муката, чието управление за тази 1204 год. отъ егира е възложено на насъ като прѣкупци. Съсѣдитѣ на тази нива сж: отъ една страна — кжщата на Божко Кирадгията, отъ втора — нивата на Хаджи Юмеръ Оглу Хасанъ Беше, отъ трета — нивата на Стефанъ, а отъ четвърта — общия пжтъ. Поменатиятъ Гешо днесъ по добъръ начинъ и съ пълень здравъ разсждкъ продаде тази своя нива за 9 гроша на Миленко Дюлгерина, отъ когото стойността напълно си получи. Подиръ това речениятъ Миленко се яви при насъ и съгласно съ царския канонъ заплати ни ресъмътъ за тапията и ние му издадохме настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ никой нѣма право, нито ние нито други нѣкои лица да му прѣчимъ въ владѣнията му.

25 день отъ мѣсець Мухаремъ 1205 година отъ егира (23 Септемврий 1790 год.

Подп. Хаски Ибрахимъ, войвода на градъ Дупница.

55.

АКТЪ

18 Ребб-и-юл-евелъ, 1205 г. (14 Ноемврий, 1790 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Получихъ за смѣтка на правителството за тази 1205 г. отъ егира отъ монаситѣ на Рилския манастиръ данъка „мактуа“, който се слѣдва да изплащатъ за егрецитѣ на манастиря.

За удостоверение на това издавамъ настоящия актъ (тескере).
18 день отъ мѣсець Ребби-юль-евель, 1205 г. (14 Ноемврий
1790 година Р. Хр.).

Подп.: Владѣтель-управитель Ел-Хаджи Абдуль Фетахъ,
(М. П.) Абдуль Фетахъ.

56.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1206 год. отъ егира (19 Августъ 1791 г. Р. Хр.).

Тоя актъ да се напише и издаде причинта е слѣдната.

По старъ обичай е узаконено, щото черквитѣ и именията, лежещи въ Рила, (въ Рилския манастиръ) сж дължни всѣка година въ началото на мѣсець Мартъ, да изплащатъ данѣкъ на Софийскитѣ мютеселими за ревизиране гѣзи имоти. Понеже сезона на мѣсець мартъ за тази 1206 г. сега е настѣпилъ за изплащането на тоя данѣкъ, — то азъ, като законенъ мютеселиминъ и санджакъ бей на Софийски санджакъ, получихъ сумата, която ми се пада отъ тоя данѣкъ за ревизиране черквитѣ въ Рилския манастиръ и то, споредъ старата практика, която като по традиция, се практикува до сега по тоя въпросъ. За удостоверение на това и за че монаситѣ отъ Рилския манастиръ ми сж заплатили за тази година слѣдующия се данѣкъ, — издавамъ на реченитѣ монаси настоящия ми актъ.

Мѣсець 1 Мухаремъ 1206 год. отъ егира (19 Августъ 1791 година Р. Хр.),

57.

АКТЪ

26 Мухаремъ, 1206 год. отъ егира (14 Септемврий, 1791 год. Р. Хр.).

Молла Ахмедъ, синъ на Ел-Хаджи Абдуллахъ Ефенди, бѣ притежателъ на извѣстната съпрѣдѣлна гора отъ (¹/₄) единъ четвъртъ егрекъ, називаемъ „Шуматица егрегѣй“, за която е изплащалъ годишенъ опрѣдѣленъ данѣкъ, като „муката“. Тази гора лежи въ планината Рила, чийто управитель съмъ азъ за текущата 1206 година отъ егира, като завещавамъ дѣлата ѝ и се считамъ за законенъ владѣтель надъ нея гора съ единъ височайши царски ферманъ. Поменатиятъ стопанинъ Молла Ахмедъ се помина, безъ да остави въ

наслѣдство мжжки чада. Сестра му, Фатме Ханъмъ, се яви при насъ и поиска да вземе тая гора съ право на тапия. Азъ, възъ основа на царския законъ, и за въ полза на вакъфа, на който азъ съмъ управителъ, прѣдадохъ и продадохъ на речената Фатме тази съпрѣдѣлна гора, като получихъ отъ Фатме Ханъмъ за правото на тапия, състояща се отъ 31 грошъ и 20 пари. Тя, за да може да владѣе споредъ закона тази гора, издаде ѝ се отъ насъ настоящиятъ тапийски актъ, съ задължение, че тя всѣка година ще изплаща на надлежнитѣ чиновници по земитѣ, законния десетъкъ за тази гора. При това явяваме, че за напрѣдъ нито ние, нито други нѣкои отъ вънъ лица — нѣма да ѝ прѣпятствуваме въ законното владѣние на тая гора.

26 Мухаремъ, 1206 година отъ егира (14 Септемврий, 1791 година Р. Хр.).

(Подп.) Сюлейманъ Хаски, забитинъ и владѣтель на планината Рила.

Умствено поврѣдената Фатме, която е притежателка на единъ четвъртъ егрекъ отъ гората „Шуматица“, лежаща въ Рила планина, и въ прѣдѣлитѣ на селата „Двата Искъра“, Самоковска каза, на които азъ съ Височайши бератъ съмъ владѣтель, — се нуждае отъ разноси за подръжка.

Отъ страна на сѣда, съ законенъ худжетъ, се опрѣдѣли за нейнъ опекунъ съпругътъ ѝ Ес-Саидъ-Тайбъ Молла, бенъ Ел-Хаджи Фейзула Ефенди, живущъ въ гр. Самоковъ. Споменатиятъ опекунъ, въ качеството си на такъвъ, продаде за 205 гроша този четвъртъ егрекъ отъ гората на Мавро Георговъ, отъ селото Шипочани. Послѣдниятъ, слѣдъ като я покупи и завладѣ, поиска отъ насъ да му издадемъ надлежната тапия. Ние, като взехме митото за правото на тапия, и като той изплаща всѣка година ресума на гората, — позволяваме му да я владѣе и да я притежава. А за удостовѣрение на това, издаваме му настоящиятъ тапийски актъ, съ дата 9 Шабанъ, 1225 г. отъ егира (27 Августъ, 1810 г. отъ Р. Хр.), съ уговорка, че нито ние, нито другъ нѣкой нѣмаме право да се намѣсваме въ законното владѣние на тая гора.

(Подп.): Силляхъ-Шоръ Мехмедъ Али.

(М. П.) Мехмедъ Али.

Попъ Марко още при-живѣ изповѣда, че продава доброволно тая гора на синоветѣ си — Серафима, Паисия, Гаврила, Иосифа, Глигория и Цвѣтанъ.

58.

АКТЪ.

23 Сеферъ 1206 г. отъ егира (9 Октомврий 1791 г. отъ Р. Хр.).

Данъчните листове за данъка „джизие“, съ който се облагатъ данъкоплатцитъ рая — селяни, живуци въ Дупнишката каза, както и онѣзи данъчни листове, които сж нуждни за монаситъ отъ Рилския манастиръ за тази 1206 г. отъ егира, — всички тѣзи данъчни листове ги получихме напълно споредъ старата система, и споредъ практиката, която се практикувала до сега отъ миналитъ години.

За удостовѣрение на горното, издава се настоящия актъ, съ което се съобщава, че освѣнъ насъ, другъ никой нѣма право на участие въ тия данъчни листове.

23 Сеферъ 1206 год. отъ егира (9 Октомврий 1791 год. отъ Р. Хр.).

Подп: Мустафа, мухтаринъ и бирникъ-джизиедаръ на Дупнишката каза.

(М. П.) Мустафа.

59.

АКТЪ

1 Мухаремъ 1207 г. отъ егира (7 Августъ 1792 г. отъ Р. Хр.).

Християнинътъ Янкула отъ селото Смочево притежава една ливада, която дава около петъ кола сѣно и която лежи въ мѣстността, наречена „Карее“, въ селата, които влизатъ въ района на нашия зиаметъ, нареченъ „Смочевски зиаметъ“, Дупнишка каза, чието управление за тази 1207 год. отъ егира съ царски бератъ е възложена върху насъ. Съсѣдитъ на тази ливада и отъ четиритъ страни сж: отъ една страна — ливадата на Алексо, отъ втора — ливадата на Новакъ, отъ трета — ридъ, а отъ четвърта — мѣра. Поменатиятъ Янкулъ днесъ доброволно и съ всичкия си здравъ разумъ, продаде за двайсетъ гроша тази своя ливада на монаситъ отъ Рилския манастиръ. Слѣдъ туй монаситъ-купи се явиха прѣдъ насъ и поискаха да имъ издадемъ надлежната тапия.

Понеже тѣ се задължиха, че ще изплащатъ на чиновника по земитъ, както законния десятъкъ, а тѣй сжщо и налога, нареченъ „Ресуми-урфие“; и понеже ние получихме отъ тѣхъ, споредъ царскитъ законъ правото си за тапия, — то за удостовѣрение

на това издадохме имъ настоящия тапийски актъ, за да не може никой отъ вѣнъ да имъ прѣпятствува въ владѣнието.

1 Мухаремъ 1207 г. отъ егира (7 Августъ 1792 г. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Ибрахимъ спашия.

(М. П.) Ибрахимъ.

60.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1207 г. отъ егира (7 Августъ 1792 г. отъ Р. Хр.).

За да се напише и издаде настоящиятъ актъ, причината е слѣдната:

Въ прѣдѣлитѣ на града Дупница, въ квартала „Варошъ“, се намира единъ чифликъ, съ нѣколко кѣса ливади и ниви, на които съсѣдитѣ сѣ извѣстни. Управлението на Дупнишката муката е възложено за настоящата 1206 год. отъ егира върху насъ. Притежатель на горѣказаня чифликъ и на малкото тамъ земя е билъ християнинътъ-рая попъ Стамо, който живѣе въ сѣщия „Варошъ“. Тоя стопанинъ, при пълно съзнание и здравъ умъ доброволно отстъпи, посрѣдствомъ егумена на Рилския манастиръ отецъ Герасима, за 550 гроша както чифлика, тъй сѣщо и земитѣ си, на Рилския манастиръ. Речениятъ егуменъ, като управитель на манастиря, поиска отъ насъ да му издадемъ надлежната тапия, понеже е приелъ върху себе си тоя недвижимъ имотъ. Ние, въ качеството си на войвода, и владѣтель на всички земи въ Дупнишката околия, съгласно царския законъ, взехме митото за тапията. А манастирътъ, за да владѣе и притежава тоя чифликъ и земитѣ му, като своя пълна собственостъ, издава му се настоящия тапийски актъ. При това, манастирътъ трѣбва всѣка година да изплаща на владѣтелитѣ на земитѣ законния десятъкъ, безъ да му се прѣпятствува — нито отъ насъ, нито отъ други нѣкои хора, правото на владѣние върху тѣхъ.

1 Мухаремъ 1207 год. отъ егира (7 Августъ 1792 г. Р. Хр.).

(Подп:) Ибрахимъ, войвода на гр. Дупница.

61.

АКТЪ.

15 Мухаремъ 1207 г. отъ егира (22 Августъ 1792 г. Р. Хр.).

Тоя актъ се написа по слѣдната причина:

Райо Войновъ притежава една градина, лежаща въ територията на селото Рила, Дупнишка каза, чието управление съ царски бератъ за тази 1207 год. отъ егира е възложено върху насъ. Съсѣдитъ на тази градина сж: отъ една страна — градината на Георги Радойчинъ, отъ друга — рѣката, а отъ третя — водениченъ язъ. Речениятъ Райо продаде доброволно тази своя градина за тридесетъ (30) гроша на монаситъ отъ Рилския манастиръ. Поменатитъ монаси, като купиха и завладѣха градината, явиха се при насъ и помолиха ни да имъ издадемъ нужната тапия. Прочее, понеже купувачитъ сж задължени да плащатъ всѣка година законния десетъкъ и другитъ обикновени налози на чиновника по земитъ; и понеже ние, съгласно съ царския законъ, си получихме митото за тапията, — то за удостоверение на това издаваме имъ настоящия тапийски актъ, безъ да можемъ да имъ прѣпятствуваме въ владѣнието, нито ние, нито други външни лица.

15 Мухаремъ 1207 г. отъ егира (22 Августъ 1792 г. Р. Хр.).

Подп.: Ибрахимъ, заиминъ на с. Рила.

Свидѣтели: Минко Чорбаджи, Лазо Чорбаджи, Радойца Горго и др.

62.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1209 г. отъ егира (17 Юлий 1794 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Никола Кумецо притежава една нива отъ около шесть уврата, лежаща въ землището на селото Дереджикъ, Татар-Пазарджикска каза, подъ административното вѣдомство на Банско, чието управление, като „илтизамъ“ (прѣкупецъ) за тази 1209 г. отъ егира е възложено върху насъ. Границитъ на тази нива сж слѣднитъ; отъ една страна — Тошева нива, отъ друга — на Георги Благоя, отъ третя — нивата на Кумецътъ Кото, а отъ четвърта — нивата на Анчо отъ „Дребен-долъ“. Поменатиятъ Никола като бѣ живъ и съ пълния си здравъ разумъ днесъ доброволно про-

даде тази своя нива за двадесет и шесть (26) гроша на Табакъ Уста Мустафа, жителъ отъ градъ Пазарджикъ. Като я получи и завладѣ, Мустафа поиска отъ насъ да му издадемъ за тазъ нива тапийски актъ, съ условие, че той ще изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ. Тѣй че отъ сега за напредъ освѣнъ поменатиятъ Уста Мустафа другъ нѣкой нѣма право — нито отъ насъ нѣкой, нито друго нѣкое външно лице — да му се намѣсва и прѣчи въ владѣнието на тази нива.

1 Мухаремъ 1209 год. отъ егира (17 юлий 1794 г. Р. Хр.).

Подп.: Мехмедъ Индже, забитинъ на казаното село
(М. П.) Мехмедъ.

63.

АКТЪ.

26 Ребб-и-юл-Евель, 1209 г. отъ Егира (9 Октомврий, 1794 г. отъ Р. Хр.).

Тоя актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Наслѣдници на покойния отецъ Русистемъ Пехливанъ, който бѣ единъ отъ редовнитѣ монаси на Рилския манастиръ и който се помина на 26 день отъ мѣсецъ Зил-Кааде 1209 г. отъ егира, до колкото се знае, не сж останали никакви негови прями наслѣдници, освѣнъ майка му, която го е родила. Дѣлтъ, който се пада по наслѣдство на майка му отъ останалитѣ имоти на покойния отецъ Русистема, ще си го владѣе тя, съгласно съ акта, който ще ѝ се издаде на нейно име. Въслучай, че би се появилъ другъ нѣкой документъ, то такъвъ документъ нѣма да се взима подъ внимание и ще се счита за невалиденъ. Нѣкой нѣма право — нито отъ наша страна, нито отъ друга нѣкая, — да ѝ прѣпятствува въ владѣнието ѝ на припадающия ѝ се наслѣдственъ дѣлъ.

26 день отъ мѣсецъ Реби-юль-Евель, 1209 г. отъ Егира (9 Октомврий, 1794 год. отъ Р. Хр.).

Подписи: Еминъ Слахия, живуцъ въ гр. Дупница; Вейселъ отъ село Козница; Дограмаджи Мемишъ, живуцъ въ Дупница; Джамбазъ Мемишъ ага отъ градъ Кюстендилъ.

64.

АКТЪ

1 Джемази-юл-Евель, 1209 г. (14 Октомврий, 1794 г. отъ Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната :

Бачтъ Янкуля притежава една ливада, който дава около четири коля сѣно, лежаща въ землището на нашия тимаръ, — въ селото Смочево, Дупнишка каза, чието управление прѣзъ тази 1209 г. отъ егира съ царски бератъ, ние, задружно, владѣемъ. Четиригъ съсѣди на тази ливада сж : отъ една страна — ливадатана Петко Кацаргъ, отъ двѣ страни — хълмгъ (ридгъ), а отъ четвърта — съ рѣката. Речениятъ Янкуль днесъ доброволно и съ пълния си здравъ умъ продаде тази своя ливада за петнайсетъ гроша на егумена отъ Рилския манастиръ, отецъ Герасимъ. Послѣдниягъ, слѣдъ като куци и завладѣ тази ливада, се яви прѣдъ насъ и поиска да му издадемъ надлежния тапийски актъ, като се задължи, че ще изплаща всѣка година на чиновника по земигъ, както законния десятгъ, а тѣй сжщо и налога, нареченъ „ресуми урфие“. Ние, като си получихме правото за тапия, наречено „ресуми-тапу“, за удостовѣрение издадохме му настоящия тапийски актъ за право на владѣние. Съ тоя актъ той ще да е владѣе и нито ние, нито други лица отъ вѣнъ не ще можемъ да му прѣпятствуваме въ владѣнието на тази ливада.

1 Джемази-юл-евель, 1209 г. (14 Октомврий, 1794 г.).

(Подп.): Максудъ спяхия.

(М. П.) Максудъ.

65.

АКТЪ

10 Мухаремъ, 1210 г. отъ Егира (16 юлий, 1795 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната :

Златко Урумгъ притежава едно лозе отъ около четири уврата, което лежи въ територията на селото Рила, Дупнишка каза, чието управление съ царски бератъ за тази 1210 год. отъ егира владѣемъ. Съсѣдитъ на това лозе сж слѣднитъ : отъ една страна — лозето на Гюро Занетовъ, а отъ три страни — съ общия пжтъ. Ступанингъ на това лозе Златко днесъ доброволно продаде това свое лозе на монаха отецъ Теофилий и стойността си получилъ напълно. Слѣдъ това поменатий отецъ Теофилий се яви прѣдъ насъ и поиска да му издадемъ за това лозе тапийски актъ. Той се задължи, че ще изплаща на чиновника по земигъ,

както закония десѣтъкъ, а тѣй сѣщо и всички други налози. Ние, съгласно съ царския канонъ, като получихме митото за тапията си, издадохме му настоящия тапийски актъ, за да не можемъ, нито ние, нито други лица — да му прѣпятствуваме въ владѣнието.

10 Мухаремъ, 1210 година (16 юлий, 1795 г.).

(Подп.): Ибрахимъ, управитель-войвода на Дуднишката каза.
(М. П.) Ибрахимъ.

Свидѣтели: Лазо чорбаджи; Милчо чорбаджи; Ризо чорбаджи и др.

66.

АКТЪ

30 Мухаремъ 1210 г. отъ егира (30 Юний 1795 г. Р. Хр.).

Исканията ми които имахъ да получавамъ отъ монаситѣ на Рилския монастиръ за тази 1210 г. отъ егира, днесъ си приехъ и получихъ напълно отъ тѣхъ. За напредъ не ми остава да вземамъ отъ реченитѣ монаси нито едно акче. Записътъ, който тѣ бѣха ми дали, че ми дължатъ извѣстна сума, азъ бѣхъ го изгубилъ. Но, въ случай, че той би се появилъ въ нѣкого то той да се счита за невалиденъ, защото азъ съмъ получилъ сумата, означена въ него. За удостовѣрение на това, давамъ егумену на Рилския монастиръ настоящия контра-записъ, въ който явявамъ, че нѣмамъ да вземамъ нито петъ пари отъ монаситѣ на Рилския монастиръ.

Края на мѣсець Мухаремъ 1210 г. отъ егира. (Края на м. Юний 1795 год. ргъ Р. Хр.).

(Подп:) Кававъ Хюсеинъ Беше.

Свидѣтели: Сердаръ Халилъ Ага, Юмеръ Алемдаръ Ага, Абдуррахманъ Алемдаръ, Каргали Абдуррахманъ Алемдаръ, Елхаджи Еминъ Бакалъ, синътъ му Абдуллахъ, Чаушъ Османъ Беше.

67.

АКТЪ

28 Реби-юл-Евелъ 1210 г. отъ егира (20 Септември 1795 г. Р. Хр.).

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

По старъ обичай е узаконено, какво сумата за данъка, който се слѣдва да се изплаща всѣка година прѣзъ мѣсець Мартъ отъ

страна на Рилския манастиръ, Дупнишка каза, на Мутеселимитъ (санджакъ-бея). които управляватъ Софийския санджакъ, — възлиза годишно на сума двѣстъ и педесетъ гроша. Прочее, за настоящата 1210 год. отъ егира, тази сума отъ двѣстъ и педесетъ гроша за тоя установенъ данъкъ, днесъ ми се брои и внесе отъ монаситъ на Рилския манастиръ. Азъ получихъ напълно тази сума и се удовлетворихъ. За удостоверение на горѣизложеното, издавамъ настоящия актъ, за го прѣславляватъ, дѣто имъ стане нужда.

28 Реби-юл-Евелъ 1210 година отъ егира. (20 Септемврий 1795 година отъ Р. Хр.).

(Подп.) Мехмедъ Джелилъ-бей, управитель на Софийския санджакъ.

(М. П.) Джелилъ.

68.

АКТЪ

1 Шевалъ 1210 год. (28 Мартъ 1796 г. Р. Хр.).

Съ този актъ се твърди, че се получиха произвѣденията отъ куршуменитъ рудници които се работатъ въ Кратовскитъ земи, (Кратовско). Тѣзи рудни произвѣдения сж били обработвани и изваждани за проданъ за прѣзъ 1209 год. отъ Егира.

Произведенията сж слѣднитъ:

20 кюлчета куршумъ, съ тѣжина 524¹/₂ оки

1 вая (кюлче куршумъ), съ тѣжина 102¹/₂ оки.

Общия съборъ се състои, всичко 627 оки куршумъ

Словомъ шестотинъ двадесетъ и седмъ оки куршумъ.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Отъ куршуменитъ минни руди, които се обработватъ въ градъ Кратово, — главно мѣсто заема мината на попъ Младенъ, който живѣе въ квартала „Варошъ“, дѣто живѣе всичкото християнско население. Тамъ, въ нея мина се изработва годишно едно количество отъ 627 оки куршумъ, Тоя куршумъ обработенъ и направенъ на кюлчета, се изважда, продава и прѣдава на разни купувачи, които могатъ свободно да го разнасятъ въ границитъ на империята. Дирекцията на Кратовскитъ мини, издава настоящиятъ актъ, съ който се позволява свободното пропускане на това количество куршумъ. 1 Шавалъ 1210 год. отъ Егира (28 Мартъ 1796 г.).

(Подп.) Мехмедъ Ислямъ, подъ-директоръ на минитъ въ Кратово.

(М. П.) Мехмедъ Ислямъ

69.

АКТЪ.

13 Мухаремъ 1211 год. отъ егира (16 Юний 1798 г.)

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Халилъ отъ селото Стобъ притежава една нива, която обема около два кутли (крини) сѣме и която лежи въ прѣдѣлитъ на селото Рила, Дупнишка каза, чието управление за тази 1211 г. отъ егира, е повѣрена върху насъ съ височайши царски бератъ. Съсѣдитъ на тази нива сж слѣднитъ: отъ една страна — нивата на Абди Беше, отъ друга — нивата на Мехмедъ Бей, отъ трета — гора (Орманъ), и отъ четвърта — съ общия пжтъ. Поменатиятъ Халилъ — днесъ, доброволно продаде тази своя нива за *петдесетъ и петъ* гроша на монаситъ отъ Рилския манастиръ, отъ които той си получилъ напълно сумата. Слѣдъ това, поменатитъ монаси — купувачи поискаха отъ насъ да имъ издадемъ надлежниятъ тапийски актъ, съ задължение, че тѣ всѣка година ще изплащатъ на чиновника по земитъ, както законния десятъкъ, а така сжщо и налога нареченъ „ресуми-урфие“.

Съгласно съ царскитъ канонъ, ние като получихме правото за тапия издадохме имъ настоящия тапийски актъ, споредъ който да не можемъ — нито ние, нито други външни лица — да имъ прѣпутствуваме въ владѣнието на тази нива.

13 Мухаремъ 1211 г. (16 Юний 1798 г.).

(Под.) Извѣстниятъ Ибрахимъ спяхия.

(М. П.). Ибрахимъ.

70.

АКТЪ

15 Рамазанъ 1211 г. отъ егира (3 Мартъ 1797 г. Р. Хр.).

Този актъ се написа, поради слѣдната причина:

Съ законъ е установено, щото поправкитъ и новитъ сгради, които сж били построени и които трѣбва да се построяватъ въ християнскитъ манастири, лежащи въ мѣстността Рила планина, Дупнишка каза, се изисква поне веднъжъ прѣзъ годината да се ревизиратъ и инспектиратъ отъ страна на Софийскитъ мютеселими за да не би такива постройки при построяването да не се били съблюдавани законитъ и да не противорѣчатъ на шериата и канона.

Прочее, сега влизайки въ маргенския сезонъ (мѣсець мартъ) за тази 1211 г. отъ егира и възъ основа на една бюрултия, — азъ въ качеството си на мютеселиминъ, дойдохъ по ревизия тукъ, ви-

дѣхъ и прѣгледахъ всичкитѣ монастирски сгради и черквитѣ на Рилския монастирь. Правото ми за ревизиране монастиритѣ въ Рила, което ми се слѣдва въ видъ на данѣкъ, нареченъ „ресуми тияръ“, се състои, споредъ стария узаконенъ обичай, на сума отъ 250 гроша. А правото ми наречено „Ресуми мубаширие“ се състои отъ 25 гроша. Така, всичката ми сума, която се състои отъ 275 гроша я получихъ днесъ напълно отъ егумена на Рилския монастирь. За удостовѣрение на това, издавамъ му настоящиятъ актъ.

15 Рамазанъ 1211 г. отъ егира (3 мартъ 1797 год.).

Подп.: Мехмедъ Мустафа, софийски мютеселимъ.

(М. П.) Мехмедъ.

71.

АКТЪ

12 Мухаремъ 1212 г. отъ егира (26 юний 1797 г. Р. Хр.)

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Съпругата на Стоянъ — Петкана, която живѣе въ селото, наречено „Хотетошъ“, Неврокопска каза, Мустафа-пашенски санджакъ, чието управление за тази 1212 год. отъ егира е възложено върху насъ, като мюлтезими, притежава нѣколко кжса ниви отъ около 15 уврата. Тѣзи ниви сж слѣднитѣ: една нива въ мѣстността „гората“; една нива лежаща въ „грамадето“; една нива на мѣстността „Хотовица“; три ниви въ мѣстността, наречена „Мраморѣтъ“; една нива, въ мѣстността „Хумата“; една нива, лежаща въ мѣстността, наречена „Кжшлякъ-ери“; една нива, наречена „Гюровица“; една нива, наречена „Орѣхътъ“; една нива, наречена „Градишница“; една нива, наречена „Стачковица“; и една нива, лѣжаща въ селището, наречено „Армудѣ-ери“ (Крушево мѣсто). Поменатата Петкана съ пълния си здравъ разумъ и отъ всичкото си сърдце и душа завѣща и вакфира тѣзи горѣ-означени свои ниви въ полза на вакѣфа на Рилския монастирь. Егуменътъ на речениятъ монастирь прие тѣзи ниви, завладѣ ги, и слѣдъ това поиска отъ насъ позволителенъ актъ за право на владѣнието имъ. Ние въ качеството си на управителъ-забитинъ, получихме, споредъ стария царски канонъ, нашето мито за право на тапия, наречено „ресуми земигъ“ и то споредъ правителствения курсъ на правителственитѣ пари. За удостовѣрение на това, издадохме му настоящия владѣтелски тапийски актъ надлежно подпечатанъ. Съ името Божие монастирътъ като изплаща всѣка година законния десетѣкъ на чиновницитѣ по земигъ, — позволява му се и може свободно да ги

владѣе, безъ нѣкой — нито отъ наша страна, нито отъ друга нѣ-
кая, — да му се намѣсватъ въ владѣнието на тѣзи ниви.

12 день отъ мѣсецъ Мухаремъ 1212 г. отъ егира (26 юний
1797 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Мехмедъ ага замѣстникъ на управителя.

(М. П.) Мехмедъ.

Свидѣтели: Хасанъ Беше, Мулла Ибрахимъ, Попъ Ангелъ,
Марко Петковъ и пр.

72.

АКТЪ

2 Реби-юл-ахъръ 1212 год. отъ егира (12 Септемврий 1797 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Свещеникътъ Янаки и братъ му Косто притежаватъ задружно една нива, която обема два шиника (крини) сѣме, лежаща въ селото Рила, Дупнишка каза, чието управление за тази 1212 г. е възложена върху насъ. Съсѣдитъ на тази нива сж слѣднитъ: отъ една страна — ниватата на Стоица Радойцовъ, отъ друга — нивата на монаситъ отъ Рилския монастирь, отъ трета — нивата на Иванъ Хайджията, а отъ четвърта — съ общия пжтъ. Реченитъ ступани днесъ, по доброволенъ начинъ, продадоха тая своя нива за трий-сетъ гроша на монаситъ отъ Рилския монастирь. Слѣдъ това тѣ, монаситъ, заявиха прѣдъ менъ и изкаха да имъ издамъ надлежната тапия съ задължение, че тѣ всѣка година ще изплащатъ на чиновника по земитъ, както законния десятъкъ, така сжщо и налога, нареченъ „Ресуми-урфие“. Ние, възъ основа на стария канонъ, като получихме правото си за тапия, издадохме му настоящия тапийски актъ. Съ тоя актъ ние не ще можемъ — нито отъ наша страна, нито отъ други външни лица, да имъ прѣпятствуваме въ владѣнието.

2 Реби-юл-ахъръ 1212 г. (12 Септември 1797 г. отъ Р. Хр.).

(Подп.:) Ибрахимъ, войвода на Дупнишката каза.

(М. П.) Ибрахимъ.

Свидѣтели; Свѣщеникъ Томо, Милчо Чорбаджи и др.

73.
АКТЪ.

1 Джемази-юл-евелъ 1212 год. (10 Октомврий 1797 год.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Християнинътъ Тодоръ притежава едно лозе отъ три уврати, лежаще въ мѣстността, називаема „Кавакли — баглари“ (каваклийскитѣ лозя). Съсѣдитѣ на това лозе сж: отъ една страна — лозето на Христо, отъ друга — лозето на Младжо Мутафчията, отъ трета — лозето на Кръсго Овчарлията, а отъ четвърта — съ общия пжтъ. Ступанинътъ Тодоръ въ 1212 год. отъ егира, доброволно продаде това свое лозе за сто и десетъ гроша на купувачътъ Сава. Послѣдния, слѣдъ като го купи и взе въ владѣние, и слѣдъ като изплатилъ стойността му на продавача Тодора, който я получилъ напълно — придобива право за законно владѣние на това лозе и му издавамъ настоящия крѣпостенъ актъ.

1 день отъ мѣсецъ Джемази-юл-евелъ 1212 година отъ егира (10 Октомврий 1797 година отъ Р. Хр.).

Свидѣтели: Велчо, Михо, Пещо, Калайджи Митре и Тодоръ бакалина.

Забѣлъжка. Отгорѣ на тази страница е написано слѣдното: християнина Стамо притежава едно лозе отъ три лѣхи, лѣжащи въ сжщата мѣстность. Той това свое лозе продаде за осѣмъ гроша на Сава. Послѣдния купи това лозе, брои стойността му, която напълно се получи отъ Стамо. За това издава му се настоящия крѣпостенъ актъ.

Свидѣтели: Лазо Екмекчи; Кръсто Кюркчи; Кръсто Овчарътъ.

74.
АКТЪ.

3 Шеваль, 1212 г. отъ Егира (10 Мартъ, 1798 г. отъ Р. Хр.).

Тоя актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Християнскитѣ манастири, които лежатъ въ Рила планина, Дупнишка каза, е нужно, спередъ единъ старъ установенъ обичай, да се ревизиратъ и прѣглеждатъ поне единъ пжтъ въ годината направо, или посрѣдствено отъ Софийскитѣ мютеселими. На третия день отъ мѣсецъ Шеваль отъ настоящата 1212 год. отъ егира, Софийския мютеселимъ съ официална бюрултия дойде въ Рилския манастиръ, прѣгледа и ревизира църквитѣ му и аградитѣ

му. А правото за ревизиране на манастира, което му се пада по стария обичай, — той, мютеселимътъ напълно си получи и прие отъ егумена на Рилския манастиръ.

За удостовѣрение на това и за да не дойде другъ нѣкой царски чиновникъ, който да иска отново ревизирането на манастира, издавамъ на речения егуменъ настоящия записъ.

3 Шеваль, 1212 год. отъ Егира (10 Мартъ, 1798 г. Р. Хр.).

(Подп.): Софийски Мютесарифъ (мутеселимъ) Мехмедъ.

(М. П.) Мехмедъ.

75.

АКТЪ.

29 Шеваль, 1212 г. отъ Егира (8 Априль, 1798 година).

За право, наречено „Тефтишие-Хакки“.

Правото ми „Тефтишие-Хакки“, което ми се слѣдва по старъ обичай да получавамъ отъ Рилския манастиръ“, Дупнишка каза, за ревизиране черквитъ и манастира, лежащи въ тая гора „Рила“, — днесъ напълно си получихъ отъ монасите на този манастиръ по начинъ такъвъ, по какъвто се е получавалъ миналитъ години.

За удостовѣрение на това и за да не може никой да имъ прѣпятствува и имъ се намѣсва въ дѣлата на речения манастиръ, издавамъ настоящия актъ.

29 Шаваль, 1212 г. отъ Егира (8 Априль, 1798 г.).

(Подп.): Мехмедъ-Али, Мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) Мехмедъ-Али.

76.

АКТЪ.

11 Зилкаде 1212 год. отъ егира (14 Априль 1798 год.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Съгласно съ царския бератъ, датиранъ отъ 1212 год. отъ егира, ние сме законни владѣтели и управители на Дупнишката каза. Стойчо Вълчковъ и братъ му Георги, притежаватъ една нива обемающа около едно и половина кила сѣме, лежаща въ землището на селото Рила, Дупнишка каза. Границитъ на тази нива сж слѣднитъ: отъ една страна — гората, отъ втора — Мил-

чевата нива, а отъ другитѣ двѣ страни — съ общия пѣтъ. Поменатитѣ Стойчо и братъ му Георги днесъ тази своя нива доброволно я продадоха, срѣщу шейсетъ гроша, на монаситѣ отъ Рилския манастирь. Купувачитѣ-монаси слѣдъ туй идватъ при мене и заявяватъ ми съ молба да имъ издадемъ надложния тапийски актъ. Понеже ние, съгласно съ царския законъ, получихме правото си за тапийски актъ; и понеже монаситѣ-купувачи се задължиха да изплащатъ всѣка година законния десѣтъкъ на чиновницитѣ по земитѣ; — то, за удостовѣрение на това, издаваме за тази нива на реченитѣ монаси настоящия ни тапийски актъ. Явяваме при това, че нито отъ наша страна, нито отъ друга нѣкоя страна, нѣма за напредъ да имъ се правятъ спѣнки въ владѣнието.

11 Зилкаде 1212 г. (14 Априль 1798 год.)

(Подп:) Ибрахимъ Мехмедъ, войвода на Дупнишката каза

(М. П.) Мехмедъ.

Свидѣтели: Попъ Тома, Минчо Чорбаджи, Лазо Мутафчи, Златко Урумъ и др.

77.

АКТЪ

4 Кянони-евелъ (Декемврий 1798 г. Р. Хр.).

Въ тоя написанъ на български езикъ актъ, личатъ само имената на свидѣтелитѣ (частъ отъ тѣхъ) сж, които сж написани съ турско писмо.

Тия имена на свидѣтелитѣ сж: Ел-Хаджи Зааде, Ахмедъ; Абдурахманъ Алемдаръ ага; Куртъ, Булюкъ баши; Молла Исмаиль, Чери Башията, Алиманъ Ибишъ, отъ село Каяджакли и др.

78.

АКТЪ

13 Шевалъ 1213 год. отъ егира (9 Мартъ 1799 г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде причината е слѣдната:

Възъ основа на единъ старъ обичай, който има сила на законъ, Софийскитѣ мютесселими сж били длѣжни — било направо, било чрѣзъ подвѣдомственитѣ си лица — понс веднѣжъ въ годината прѣзъ течението на мѣсець Мартъ да ревизиратъ и ин-

спектиратъ черквитѣ и монастиритѣ, които се владѣятъ отъ християнитѣ. Ревизията на Рилския монастырь, както и онази въ Дупнишката каза, ще се извърши по моя заповѣдь за тая 1213 год. отъ егира, отъ единъ мой подвѣдомственъ чиновникъ нареченъ „Мубаширь“. Сега при стѣпването на мѣсець Мартъ, азъ назначихъ съ висока бюрултия единъ мубаширь, който слѣдъ извършването на ревизията ще получи сумата, която ми се пада годишно за традиционното ми право по ревизиране на монастиритѣ, лежащи подъ юрисдикцията на моя мютеселимлъкъ.

Сумата я получихъ напълно отъ егумена на Рилския монастырь, а за удостовѣрение на това издаде му се настоящия актъ.

13 Шевалъ 1213 год. отъ егира (9 Мартъ 1799 г. Р. Хр.)

(Подп.) Мехмедъ — мютеселимъ на Софійския санджакъ.

(М. П.) Мехмедъ.

79.

АКТЪ.

19 Шевалъ, 1214 г. отъ Егира (5 Мартъ, 1800 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Понеже, споредъ старитѣ традиционни обичаи, които иматъ сила на законъ, се слѣдва поне единъ пѣтъ прѣзъ годината, именно при стѣпването на мѣсець Мартъ да се прѣглеждатъ и ревизиратъ черквитѣ и монастиритѣ, принадлежащи на християнитѣ, — то за тая — 1214 г. отъ Егира, въ първитѣ числа на мѣсець Мартъ, азъ лично прѣгледахъ и ревизирахъ, съгласно съ стария редъ и обичай, монастырьтъ, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза.

Прочее, нашето право, което ни се слѣдваше да получимъ за ревизирането на рѣчения монастырь, азъ днесъ си получихъ напълно отъ монаситѣ на тоя монастырь.

За удостовѣрение на това, написахъ и издадохъ на реченитѣ монаси настоящия актъ.

12 день отъ мѣсець Шевалъ, 1214 отъ Егира (5 Мартъ, 1800 г. отъ Р. Хр.).

(Подп.): Мехмедъ, мютеселимъ на Софійския санджакъ.

(М. П.) Мехмедъ.

80.

АКТЪ.

1 Мухаремъ, 1215 г. отъ Егира (13 Май, 1800 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната :

Гешо Василевъ, който е билъ притежателъ на двѣ ниви, е жителъ на село Дереджикъ. Едната му нива отъ около $1\frac{1}{2}$ уврата, лежи въ землището на сѣщото село Дереджикъ, Татаръ-Пазарджийска каза, който административно се намира подъ вѣдомството на Банско, чието управление за тази 1215 г. отъ Егира е възложено върху насъ. Границитѣ на тази нива сж слѣднитѣ: отъ една страна — нивата на поповия синъ Теодоръ, отъ друга — Ангеловата нива, отъ третя — друга собствена нива на притежателя. Сѣщо той пригежава друга нива, съ единъ посадень въ нея орѣхъ, отъ около $1\frac{1}{2}$ уврата, лежаща въ сѣщата мѣстность, при сѣсѣди: отъ една страна — Манчовата нива, отъ друга — Милушевата нива, отъ третя — нивата на Якимъ Стойловъ, а отъ четвърта — нивата на Машо. Притежателтъ — Гешо Василевъ, на тѣзи двѣ ниви, днесъ, доброволно, продаде и отчужди за 30 гроша тѣзи двѣ свои ниви на Табакъ Мустафа Бегъ, жителъ отъ градъ Татаръ-Пазарджикъ.

Ние, съгласно съ стария канонъ, и като забитинъ на тая страна получихме правото си за тапия и издадохме му тоя актъ, съ условие, че той ще изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ. За напредъ нито ние, нито други лица, нѣмаме право да му прѣпятствуваме въ владѣнието.

1 Мухаремъ, 1215 г. отъ Егира (13 Май, 1800 година отъ Р. Хр.).

Подп.: Мехмедъ Еминъ, войвода на тая страна.

(М. П.) Мехмедъ Еминъ.

81.

АКТЪ.

16 Мухаремъ 1215 г. отъ егира (28 Май 1800 год. Р. Хр.).

За 1215 г. отъ егира получихъ за гората „Бѣлчевица“, отъ егумена на Рилския манастиръ, посрѣдствомъ Янко, сумата за наема ѝ — двадесетъ и два гроша.

Въ удостоверение на това, както и за увѣрение, че ние напълно сме приели тази сума и ние изплатено до пара, — издаваме му настоящия записъ, за да не може никой да му прѣпятствува въ владѣнието на горѣозначената гора.

15 Мухаремъ 1215 г. (28 Мвй 1800 год.).

(Подп.) Ямакъ Османъ Балтаджи.

82.

АКТЪ.

4 Джемази-юл-ахъръ 1215 г. отъ егира (17 Октомври 1800 г. Р. Хр.).

Този актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина :

Монаситѣ, които живѣятъ въ извѣстната черква, така наречена „Рилски манастиръ“, Дупнишка каза, се явиха прѣдъ съвѣта на Дупнишкия шериятски сѣдъ, заявиха устно и изповѣдаха слѣдното: „Манастирътъ и черквата, наречени „Рила манастири-ве-кенисеси“, сѣ оставени въ наше притежание, въ наши рѣцѣ (т. е. въ рѣцѣтъ на раята-християни) за да ги владѣемъ и слѣдъ покоряването на страната ни отъ завоевателя — Султанъ, дори до днесъ тѣй, както сме ги владѣли и по прѣди. Данъцитѣ „Джизие“ и други, съ които ние, монаситѣ, сме обложени, редовно сме ги изплащали на правителството и то всѣка година. Мѣстнитѣ, обаче високопоставени сановници и управители искатъ, по единъ насилень начинъ, съ бюрултии и съ мураселета, да изискватъ и да взиматъ отъ нашия манастиръ другъ новъ данѣкъ, наречень „Тефтишъ Хакки аччеси“, подъ прѣдлогъ, че ние сме ужъ поправяли и ремонтирали тоя нашъ манастиръ. Тоя данѣкъ се взима отъ насъ съ насилие, и до като тоя данѣкъ не го получатъ отъ насъ — то реченитѣ високо поставени чиновници не се смиряватъ и не ни оставятъ на миръ и спокойствие. За това ние се оплакваме прѣдъ васъ, господинъ войводо, съ молба да ни издѣйствувате отъ прѣстолния градъ единъ новъ височайши царски актъ. По силата на тоя царски актъ за напрѣдъ тѣ, насилниците, не ще могатъ и не ще смѣятъ да ни принуждаватъ и да ни изискватъ на сила да изплащаме такъвъ незаконень данѣкъ“.

Молбата на реченитѣ монаси, споредъ както тя е изложена по-горѣ, се прие и заслужава да се уважи, защото твърдението ѝ е вѣрно, а положението на монаситѣ е плачевно. Това тѣхно положение азъ отблизу изучихъ и го провѣрихъ. Затова осмѣлявамъ се да я проводя въ славната столица до императорския даванъ, и да ходагайтзувамъ, щото тази молба да се уважи и на просителнитѣ да се имъ издаде новъ височайши царски актъ, тѣй като мо-

тивитѣ за тѣхното оплакване сж основаватъ на вѣрность и справедливость, а още и тѣ почиватъ на постановленията на шерията.

Заповѣдь и повеление зависи отъ императорския диванъ.

9 день отъ мѣсець Джемази-юл-ахъръ, 1215 година отъ егира (17 октомври 1808 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Мехмедъ Ислямъ. войвода на Дупнишката каза.

(М. П.) Мехмедъ Ислямъ.

83.

АКТЪ

3 Шеваль 1215 г. отъ егира (6 Февруари 1801 г. Р. Хр.).

Тоя актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Монаситѣ, които живѣятъ въ извѣстния Рилски манастирь, въ планината Рила, Дупнишка каза, сж били обложени още отъ стара врѣме съ данъкъ и сж плащали данъкъ за „метохъ“ „метох-акчеси“. Сумата на тоя данъкъ днесъ напълно получихъ. За удостовѣрение на това издавамъ настоящия записъ.

3 Шеваль 1215 год. отъ егира (6 Февруарий 1801 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Али.

84.

АКТЪ

15 Зил-хидже 1215 г. отъ егира. (17 Априль 1801 г. Р. Хр.).

Данъкътъ „Испенчъ“, съ който сж обложени монаситѣ отъ Рилския манастирь, годишно възлиза, съгласно съ новата императорска заповѣдь, на гроша 250. Словомъ двѣстѣ и педесетъ гроша.

Тоя актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Възъ основа на единъ старъ обичай, който има сила на законъ, монаситѣ отъ Рилския манастирь сж били длъжни да заплащатъ данъка „Испенчъ“, за тази 1215 год. отъ егира сумата (250) двѣстѣ и педесетъ гроша. Тази сума 250 гроша ми я брои на-

пълно, за смѣтка на монаситѣ отъ Рилския манастиръ, Никола Кранта. За удостоверение на това издава му се настоящия записъ.

15 день отъ мѣсецъ Зил-хидже 1215 годин отъ егира. (17 Априль 1801 год. отъ Р. Хр.).

(Подп.) Войвода на градъ Дупница.

(М. П.) Мехмедъ Али.

85.

АКТЪ.

14 Сеферъ 1216 г. отъ егира (15 Юний 1801 год.).

Този актъ да се напише и издаде, причинита е слѣдната:

Ние, за тази 1216 год. отъ егира, сме управители — мютевелии на свещената джамия, посветена отъ Гази Али бея въ градъ „Сушица“, нахия „Гиопска“ Пловдивска каза. Кицо, синъ на Терзи Спасъ, притежава въ махалата „*Шахиново*“, подвѣдомствена подъ града Сушица*) една кѣща съ дворно мѣсто отъ около двѣ и половина лѣхи, състояща се: отъ една стая, единъ хаятъ и градина, насадена съ плодородни дървета. Тази кѣща граничи: отъ една страна — съ кѣщата на Гино Янковъ; отъ друга — кѣщата на Христо Огуллари, отъ трета — друга кѣща на шивача Кицо, а отъ четвърта — съ частенъ пѣтъ. Тази своя кѣща речения Кицо продаде доброволно за *деведесетъ и петъ гроша* на Калпакчи Цано и на съпругата му Мерджана. Поменатитѣ купувачи купиха за горѣозначаната сума тази кѣща, завладѣха я и заплатиха на продавача напълно стойността ѝ — *деветдесетъ и петъ гроша*.

Слѣдъ това реченитѣ купци се явиха прѣдъ насъ и поискаха да имъ издадемъ иадлежната тапия.

Ние, въ кнчеството си на мютевелии на речения вакъфъ, и, съгласно съ канона, каго получихме митото за тапия наречено, „Ресуми-Тапу“, позволихме имъ да я притежаватъ. За удостоверение на това и за да не имъ се прѣпятствува въ владението на тази кѣща — нито отъ насъ, нито отъ други лица, — издадохме на речентѣ купувачи настоящия тапийски актъ.

14 Сеферъ 1216 г.)15 Юний 1901 г.)

(Подп.) Мютевелия на вакфираната свещена джамия: Еесъ-Саидъ Мустафа.

(Под.) Сжцо Мютевелия на сжщия вакъфъ Еесъ-саидъ Мехмедъ,

*) Градътъ „Сушица“, споредъ едно вакъф-наме, се твърди, че се именувалъ въ XIV ст. сегашния градецъ Карлово.

86.

АКТЪ.

6 Мухаремъ 1217 г. отъ егира (30 Априль 1802 г. отъ Р. Хр.).

Тоя актъ да се напише и издаде поради слѣдната причина:

Бившиятъ егуменъ на Рилския манастиръ отецъ Герасимъ бѣ взелъ въ заемъ за тази 1217 год. отъ егира отъ баща ми Мустафа ага, сумата триста и трийсетъ гроша. Тази сума сега азъ напълно я получихъ отъ пълномощницитѣ-монаси на речения манастиръ отецъ Игнати и отецъ Иосифъ. Отъ сега за напредъ дори до днесъ, т. е. до датата на настоящия актъ — всичко каквото имаме да взимаме — било лично отъ монаситѣ на Рилския манастиръ, било отъ самия манастиръ, — сме си получили напълно и вѣваме нищо да взимаме, При това явявами, че нито азъ, нито баща ми Мустафа ага нѣваме и не ни остава какво годѣ даване-взимаме съ монаситѣ отъ Рилския манастиръ; всичко, каквото сме имали до сега, до пара сме си заплатили. Въ случай, че би се появилъ въ насъ нѣкой тѣхенъ записъ, — то тоя подобенъ записъ да се счита за невалиденъ и да не се дѣйствува по него, нито прѣдъ сѣда, нито прѣдъ друга нѣкая власть. За удостоверение на това давамъ му настоящия записъ.

6 Мухаремъ 1217 година отъ егира. (30 Априль 1802 год. отъ Р. Хр.).

(Под.) Спакхия: Мехмедъ Салихъ отъ Разлогъ и баща му Мустафа.

(М. П.) Мехмедъ Салихъ.

Свидѣтели: Еминъ Ефенди, войвода на граля Душницъ, Шейхъ Сулейманъ Ефенди, Дервишъ Хаджи Хасанъ ага.

87.

АКТЪ

20 Мухаремъ, 1220 г. отъ Егира (8 Априль 1805 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната;

Сейдъ-Османъ ага, синъ на Сеидъ Абединъ ага, жителъ отъ градъ Джумая, притежава една ливада, лежаща въ селото Стобъ, Дупишка каза, чието управление за тази 1220 годинаотъ егира, като нашъ тимаръ, съ височайши царски бератъ е възложено за-дружно върху насъ. Тази ливада, която дава петъ коля сѣно, граничи съ слѣднитѣ съсѣди: отъ една страна — ливадата на Ха-

джи Османъ Бей, отъ друга — ливадата на Ибрахимъ ага, заиминъ на селото Рила, отъ трета — воденичниятъ язъ на селото Пороминъ, а отъ четвърта — ливадата на Мехмедъ бей. Поменатиятъ Сейдъ-Османъ ага, заяви, че тази своя ливада, която му дава приходъ отъ околс петъ кола сѣно, доброволно я отстъпи и завѣща на вакъфа — на Рилския манастиръ; той прѣдаде въ ржцѣтъ на егумена на този манастиръ отецъ Иосифъ за да я завладѣе. Послѣдниятъ я прие и я завладѣ. А отъ сега за напрѣдъ казаната ливада ще се владѣе отъ монаситѣ на Рилския манастиръ и ще се счита за собственность на манастиря.

Ние, въ качеството си на забитъ на казаното село, и, съгласно съ стария канонъ, като получихме правото си за тапия, издадохме имъ настоящия тапийски актъ съ условие, че тѣ ще изплащатъ всѣка година на чиновника по земитѣ законния десятъкъ. Слѣдователно за напрѣдъ поменатитѣ монаси ще могатъ свободно да владѣягъ тази ливада безъ да има другъ нѣкой право — нито отъ насъ, нито отъ други външни лица — да имъ прѣпятъ ствува въ владѣнието на тази ливада. — 20 Мухаремъ 1220 г. (8 Априль 1805 г. Р. Хр.).

(Подп.) Владѣтель: Исмаилъ.

(М. П.) *Исмаилъ.*

(Подп.) Владѣтель: Мехмедъ;

Замѣстникъ-владѣтель: Молла-Али.

88.

АКТЪ.

3 Джемази-юл-ахъръ 1220 г. (17 августъ 1805 г.).

Този актъ се написа и издаде, по слѣдната причина:

Азъ, въ качеството си на Дупнишки воевода и за смѣтка на държавната хазна, взехъ на трети день отъ мѣсець Джемази-юл-ахъръ, 1220 г. отъ егира въ заемъ отъ монаситѣ на Рилския манастиръ петъ хиляди (5,000) гроша, които ни бѣха нуждни за издържка на общото вилаетско управление. На Димитровъ-день, когато между райата се разхвърляше разходътъ за настоящата 1220 г. отъ егира (1805 г. сл. Р. Хр.), прѣдвидѣ се и горната сума (отъ 5000) и тя биде внесена като разходъ въ тефтера, който бѣ официално и надлежно подписанъ и регистриранъ. Срѣщу нея сума се прѣхвърлиха всички вземания, които хазната има да събира както отъ райата, живѣеща въ Дупнишката каза въ махалата „Варошъ“ така и отъ онази, живу да въ селата Рила и Бобошево. Така отъ райата на

Вароша хазната има да взема 2,500 гроша, а отъ оная на Рила — 1250 и на Бобошево — 1250. Това наше прѣхвърляне се прие доброволно съ пълно съгласие отъ страна на Рилскитѣ монаси. Поради това щомъ се събере казаната сума отъ раята, живуща въ махалата „Варошъ“ и онази на раята, живуща въ селата Рила и Бобошево, то смѣтката ни ще се уравни, а слѣдъ туй и настоящиятъ ни записъ ще се анулира окончателно.

3 Джемази-юл-ахжръ 1220 г. (17 Августъ 1805 г. Р. Хр.).

Подп.: Дупнишки воевода: Еминъ ага. (М. П.) Еминъ.

89.

АКТЪ.

15 Реджебъ 1220 г. отъ егира (28 септември 1805 г.).

Тоя актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Кѣшлата, (гората, пазбицето), наречена „Джамбовица“, която прѣзъ тази 1220 год. отъ Егира я владѣемъ, продадохъ я подъ наемъ на монаситѣ отъ Рилския манастиръ за сумата 50 гроша, съ срокъ за половинъ година. Поменатитѣ монаси взеха подъ наемъ горѣказаната гора и иматъ пълно право да я владѣятъ отъ Димитровъ-денъ дори до Гюргиевъ-денъ безъ да имъ се прави нито отъ наша страна, нито отъ друга страна — каквото и да би било прѣпятствие въ владѣнието.

15 Реджебъ 1220 год. отъ Егира (28 септември 1805 год.).

Под.: Касъмъ Спакхия, живущъ въ гр. Дупница.

(М. П.) Касъмъ.

90.

АКТЪ.

25 Мухаремъ 1221 г. отъ егира (9 Мартъ 1806 год. Р. Хр.).

Този актъ се написа по слѣдната причина:

Монахътъ отецъ Соколъ, жителъ отъ село *Липецъ* подвластно подъ мукатата на Паланка, чиято управа за тази 1221 г. отъ егира е възложена върху насъ, е билъ притежателъ на една градина отъ около единъ увратъ, лежаща въ самото село заобиколена съ съсъди: ридътъ, градината и воденицата на Витанъ, и отъ общия пѣтъ Сѣщиятъ отецъ Соколъ притежава и една развалена

кжща, наречена „Вирагъ мензили“, лсжаща близу до градината. Поменатиятъ отецъ Соколъ завѣща и даде доброволно тази си градина и кжщата си на вакъфа на — Рилския манастирь. Слѣдъ това той, отецъ Соколъ, се яви при насъ и поиска да му издадемъ позволително за да ги владѣе речения манастирь като свой имотъ. Азъ, като управитель на поменатото село, слѣдъ като получихъ митото си, съгласно съ стария законъ, — издадохъ му настоящия позволителенъ актъ. При това той се задължава да изплаща всѣка година законенъ десетъкъ на чиновника по земитѣ. За напрѣдъ нито ние, нито други хора, нѣмаме право и не ще можемъ да прѣпятствуваме на Рилския манастирь за да владѣе тоя имотъ.

25 Мухаремъ 1321 г. (9 Марта 1806 год. Р. Хр.)

Под. Мехмедъ Еминъ, войвода и забитинъ на мукатата (пахията) Паланка (Баланечка).

91.

АКТЪ

17 Ребби-юл-свелъ 1222 год. отъ егира (14 Май 1807 год.).

Да се издаде и напише този актъ, причината е слѣдната:

Християнинътъ *Стоянъ*, жителъ отъ село *Рила*, притежава прѣзъ тая 1222 год. въ землището на сжщото село едно лозе около два уврата съ граници: отъ една страна — лозето на Соколъ отъ селото *Стобъ*, отъ друга — лозето на попъ Мартинъ, отъ трета — лозето на Младенъ, а отъ четвърта — обцията пжтъ Поменатиятъ Стоянъ продаде това свое лозе за четиредесетъ гроша на монаситѣ отъ Рилския манастирь; тѣ го купиха и приеха, и заплатиха на продавача стойността отъ четиредесетъ гроша.

Ние като владѣтели на тѣзи земи, издадохме на реченитѣ монаси настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ — нито ние нито други външни лаца — нѣмами право да прѣпятствуваме и да нарушаваме владѣнието имъ.

17 Ребби-юл-свелъ 1222 год. отъ егира (14 Май 1807 год. Р. Хр.).

(Подп.) Ибрахимъ спяхия.

(М. П.) Ибрахимъ.

92.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1223 г. отъ егира (16 Февруарий 1808 г.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Християнинътъ Атанасъ Петковъ притежава слѣднитѣ двѣ ниви: а) нива отъ около единъ увратъ, лежаща въ землището на селото Дереджикъ, Татаръ-Пазарджикска каза, която се намира подъ вѣдомството на Банско, чисто управление за тази 1213 год. отъ егира е възложена върху насъ. Съсѣди на тая нива сж: отъ една страна — Пейчовата нива, отъ друга — нивата на поповия синъ Теодоръ, отъ третя — нивата на Кавалджи Кольо, а отъ четвърта — нивата на Петъръ Каменарътъ; б) нива, въ сжщата мѣстность отъ около 3 $\frac{1}{2}$ уврата, при съсѣди: отъ една страна — нивата на барутчи Спасъ, отъ друга — нивата на Ташо, а отъ третя — общиятъ лѣтъ. Поменатиятъ притежателъ — Атанасъ днесъ доброволно продаде тѣзи свои двѣ ниви за тридесетъ и шестъ (36) гроша на табакътъ Уста Мустафа, жителъ отъ градъ Пазарджикъ, който ги купи и прие. Подиръ това купецътъ, — Уста Мустафа поиска отъ насъ да му издадемъ надлежния тапийски актъ. Ние, съгласно съ стария законъ и въ качество на Забитинъ, като получихме правото за тапия, издадохме му настоящия крѣпостенъ актъ, нареченъ „Забит-наме“, съ условие, че той ще изплаща всѣка година на чиновника законния десѣтъкъ. Слѣдователно отъ сега за напредъ, освѣнъ той, другъ никой нѣма право — нито отъ насъ, нито друго външно лице — да му се намѣсваме и да му прѣчиме въ владѣнието.

1 Мухаремъ 1223 год. отъ егира (16 Февруарий 1808 год. отъ Р. Хр.).

Подп: Ел-Хаджи Али, замѣстникъ на Ес-саид-Ибрахимъ ага, управителъ на Татаръ-Пазарджикъ.

(М. П.) Ел-Хаджи Али.

93.

АКТЪ

20 Сеферъ, 1223 г. отъ Егира (6 Априлъ 1808 г. отъ Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Ние, като тимариоти, задружно притежаваме прѣзъ тази 1223 г. отъ егира селото *Кочариново* (Узунджиларъ), Дупнишка каза. Капамаджията Петко отъ село *Бобошево*, въ землището на

това село притежава нѣколко ливади. Една отъ тѣхъ, лежаща въ мѣстността, наречена „близу кълдъръма“ и има слѣднитѣ граници : отъ една страна — ливадата на Карпузъ Хасанъ Ага, отъ друга — ливадата на Саидъ-Ага, отъ третя — нивата на Хаджи-Арифъ Ага, а отъ четвърта — общиятъ пжтъ. Тази своя ливада, която произвежда 10 (десетъ) кола сѣно, речениятъ Петко я продаде за 40 гроша по днешния курсъ на паритѣ на егумена на Рилския манастиръ отецъ Иосифъ.

Послѣдниятъ прие и купи тази нива, споредъ както е изложено по-горѣ. Ние, възъ основа на стария канонъ, получихме митото за тапията, сжщо и сумата за другитѣ налози. Слѣдъ това ние му издадохме настоящия тапийски актъ. Поменатиятъ отецъ Иосифъ се задължи при това, че ще изплати всѣка година на чиновника по земитѣ не само законния десетъкъ, но и налозитѣ наречени „ресуми-урфие“. Никой отъ насъ, — нито други вѣнкашни лица — нѣмаме право да имъ прѣпятствуваме въ владѣнието.

20 Сеферъ, 1223 г. отъ Егира (6 Априлъ 1808 г. отъ Р. Хр.).

Подп. : владѣтель Ибрахимъ Ага.

Подп. : владѣтель-намѣстникъ Мехмедъ.

Подп. : владѣтель-намѣстникъ Зулфикаръ.

94.

АКТЪ.

25 Мухаремъ 1224 год. отъ егира (16 Февруарий 1809 год.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната :

Селото Таш-Кесре Дупнишка каза, което влиза въ числото на нашитѣ тимариотски села, чието управление съ височайши царски берагъ за тази 1224 г. отъ егира е възложена върху насъ. По-прѣди въ прѣдѣлитѣ на това село лежеше една ливада за посѣване на конопъ; тази ливада бѣ завѣщана, като вакъфъ на Рилския манастиръ. Но отъ петнайсетъ години насамъ, тази ливада е останала запустена (махлюлъ), необработена и не се владѣе отъ никого. Попъ Матей се яви прѣдъ насъ и поиска да му я дадемъ съ право на тапия, за да я завѣщае на Рилския манастиръ. Въпросната ливада е давала по-прѣди около трийсетъ кола сѣно, и лежи при слѣднитѣ съседни : отъ едина страна — ливадата на кятипъ Мехмедъ ага, отъ друга — ливадата на Яно отъ село Бобошево, отъ трета — ливадата на Кулли Оглу Хафатъ Мустафа Беше отъ градъ Дупница, сжщо и Али ага, а отъ четвъртата — съ рѣка.

Ние, въ качеството си на забитинъ и съгласно съ царския канонъ, издаваме му настоящия тапийски актъ; за да не може никой — нито отъ наша страна, нито отъ друга — да му прави прѣпятствия въ владѣнието на тази ливада.

25 день отъ мѣсець Мухаремъ 1224 год. отъ егира (28 Февруарий 1809 г. Р. Хр.).

(Подп.) Хюсеинъ спахия.

(М. П.) Хюсеинъ спахия.

95.

АКТЪ

24 Сеферъ 1225 г. отъ егира (20 мартъ 1810 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Притежавамъ едно наше собствено лозе около два уврата, лежаще въ мѣстността, наречена „срѣщу селото“, въ територията на с. Рила, Дупнишка каза. Това село влиза въ веригата на нашитѣ села, които се намиратъ подъ нашия спахийски тимаръ, чиято управа за тази 1225 год. отъ егира, е възложена върху насъ. Границитѣ на това лозе сж: отъ една страна лозето на мо-наситѣ, отъ друга — къщата на Бичакчията, отъ трета — лозето на Мариямъ Хекимътъ, а отъ четвърта — общиятъ пжтъ.

Това наше лозе продадохме доброволно днесъ срѣщу четиридесетъ грѣша, на отецъ Иосифъ, монахъ отъ Рилския манастиръ и живущъ въ сѣщото село. Купувачътъ отецъ Иосифъ, при приемането и завладѣването на това лозе, се задължи да изплаща всѣка година на чиновника по земитѣ, както законния десятъкъ, така сжщо и налога, нареченъ „Ресуми урфие“. Ние въз основа на стария царски канонъ, като приехме правото си за тапия, издадохме му настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ никой нѣма право — нито ние, нито други външни лица — да му прѣпятствуваме и нарушаваме владѣнието на това лозе.

24 день отъ мѣсець Сеферъ 1225 г. отъ егира (20 мартъ 1810 год. отъ Р. Хр.).

Под.: Сюлейманъ, спахия на с. Рила.

(М. П.) Сюлейманъ.

(М. П.) Ибрахимъ.

96.

АКТЪ.

2 Ребби-юл-евелъ 1225 г. отъ егира (25 Априлъ 1810 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Степанъ Кара-Али притежава една ливада, която дава доходъ около десетъ коля сѣно, лежаща въ мѣстността, наречена „Чокаларитъ“, въ границитъ на селото Стобъ, Дупнишка каза, чиего управление съ височайши царски бератъ, за тази 1225 год. отъ егира го владѣемъ, като нашъ тимаръ. Четиритъ съсѣдни граници сж: отъ една страна — Ангеловата ливада, отъ втора — ливадата на Златко, отъ трета — гора (орманъ), а отъ четвърта — общиятъ пжтъ. Поменатиятъ Степанъ съ пълния си здравъ разумъ и по доброволень начинъ продаде тази своя ливада за петдесетъ гроша на Чорбаджи Мано Ханджията, жителъ отъ махалата Варошъ, въ градъ Джумая. Слѣдъ това купувачтъ, речениятъ Мано, се яви при насъ и поиска да му издадемъ тапийски актъ за тази ливада. Ние, възъ основа на стария законъ, като получихме слѣдуемото ни се право за тапия, издадохме му настоящия тапийски актъ. При това той се задължи да изплаща всѣка година на чиновника по земятъ, както законния десятъкъ, а тъй сжщо и налога, наречень „Ресуми-урфие“. За напрѣдъ никой нѣма право — нито отъ наша страна, нито отъ други външни лица — да му правимъ прѣпятствие въ владѣнието на тази ливада.

2 Ребби-юл-ахъръ 1225 година отъ егира (25 Априлъ 1810 година отъ Р. Хр.).

(Подп.) Мехмедъ спяхия: (М. П.) Мехмедъ.

(Подп.) Владѣтель-управитель: Ес-саидъ Ахмедъ.

(М. П.) Ахмедъ.

Свидѣтели: Замѣстникътъ Ибрахимъ ага Али-Деде, Кул-Мустафа Мехмедъ Беше, Мустафа Зейнуллахъ Ходжа и др.

97.

АКТЪ.

22 Мухаремъ, 1226 г. отъ егира (5 Февруари, 1811 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Алемдаръ Османъ Хаджи Мемо-Зааде, жителъ отъ градъ Дупница, притежава една ливада, която дава годишно приходъ

около шесть коля сѣно, лежаща въ мѣстността, називаема „Самуръ-Ханъ Алти“, въ прѣдѣлитѣ на Дулнишката муката, чието управление за 1226 г. отъ егира е възложено съ височайши бератъ върху насъ. Съсѣдитѣ отъ четиритѣ страни сж слѣднитѣ: отъ една страна — ливадата на Хаджи Мемо-Оглу Сулейманъ, отъ друга — ливадата на Кръклянъ Стамо отъ двѣ страни, а отъ четвърта — съ обществения пѣтъ. Речениятъ Османъ бѣ опълномошилъ отъ своя страна за свой пълномощникъ Мутавчи Сулейманъ Беше, за да продаде тази му ливада. Пълномощното е било легализирано отъ сѣда съ показанията на свидѣлитѣ: Дервишъ Ахмедъ-Налбантъ Алиевъ и Мутафъ Ибрахимъ Дервишовъ. Поменатиятъ пълномощникъ Сулейманъ Беше продаде и отчужди ливадата на довѣрителя си за сто и шейсетъ гроша на монаситѣ-калугери отъ Рилския манастиръ. Купцитѣ-калугери купиха и завладѣха тая ливада, изплатиха стойността ѝ, слѣдъ което тѣ поискаха отъ насъ позволение за да имъ издадемъ надлежния актъ за право на владѣние.

Съгласно съ царския законъ, ние като приехме отъ монаситѣ митото (ресъмътъ) за тапията, издадохме имъ настоящиятъ тапийски актъ. Прочее, тѣ като изплащатъ всѣка година на надлежния чиновникъ по земитѣ, както законния десятъкъ, а тѣй сжщо и установенитѣ обикновени налози, — позволява имъ се свободно да я притежаватъ и владѣятъ, безъ да имъ се прѣпятстаува — нито отъ насъ, нито отъ други нѣкой външни лица — въ владѣнието на тая ливада.

22 Мухаремъ, 1226 г. отъ Егира (5 Февруарий 1811 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Сулейманъ, войвода на Дулнишката муката.

93.

АКТЪ.

6 Сеферъ 1226 г. отъ егира (13 Февруарий 1811 отъ г. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Али Сулеймановъ, жителъ отъ махалата „Чаушъ Махалеси“, притежавалъ една нива, която обема около дванадесетъ кутли сѣме, лежаща въ мѣстността, називаема „Каваклия“, Дулнишка муката, чието управление съ височайши царски бератъ за тази 1226 год. отъ егира, е възложено върху насъ. Съсѣдитѣ и границитѣ на тази нива сж слѣднитѣ: отъ една страна — нивата на Кръклянъ Стамо, отъ друга — нивата на Бекиръ ага Задерелий, отъ трета — калугерската нива, а отъ четвърта — хендекътъ. Поменатиятъ Али продаде тая своя нива за осемдесетъ и петъ гроша на мо-

наситѣ-калугери отъ Рилския манастирь. Послѣднитѣ, слѣдъ като купиха и взеха тази нива, поискаха отъ насъ позволение за право на притежание. Ние, съгласно съ закона, като получихме отъ реченитѣ монаси митото (налога) за тапията, издадохме имъ настоящия крѣпостенъ актъ. При това монаситѣ се задължиха да плащатъ всѣка година на чиновника по земитѣ, както законния десетъгъкъ на нивата, а тъй сжщо и налога, нареченъ „Ресуми-урфие“. За напрѣдъ нѣмаме право — нито сами ние, нито други нѣкои лица — да се намѣсваме въ ступанството на тая нива, нито да нарушаваме владѣнието ѝ.

6 Сефѣръ 1226 година отъ егира (13 Февруарий 1811 год. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Сулейманъ, войвода на Дупнишката муката.

(М. П.) Сулейманъ.

99.

АКТЪ.

15 Мухаремъ 1230 отъ егира (15 Декемрий 1814 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Монахътъ отецъ Кирилъ на 15 Мухаремъ 1230 година отъ егира¹⁾, купи съ вакъфскитѣ пари на Рилския манастирь кжщата на християнина Мавро Лорено, лежаща въ махалата Токчи, въ градъ Сливенъ. Продавачи на мѣстата, които стоятъ около тая кжща, сме ние, долуподписанитѣ. — „Ние, доброволно продадохме на речения отецъ Кирила своитѣ си кжщни мѣста, стойността на които, една часть получихме въ брой, а друга — подарихме за спасение на нашитѣ души, завѣщахме на вакъфа за въ полза на самия Рилски манастирь сега, когато всички ние бѣхме се събрали заедно, излѣзе измежду насъ първъ отъ насъ, а именно кираджията Миленко и каза слѣдното: „азъ продадохъ мѣстото си за 120 гроша на отецъ Кирила. Отъ тая сума получихъ въ брой само 45 гроша, а останалитѣ 75 гроша завѣщавамъ, за спасението на душата ми, въ полза на вакъфа на речения манастирь“. Вториятъ отъ насъ стопанинъ — Делчо Киръ-Янаки изповѣда и каза така: „доброволно продадохъ имота си за 300 гроша на отецъ Кирила. Отъ тая сума азъ взехъ отъ купувача само 150 гроша въ брой, а останалитѣ 150 гроша и азъ, за спасение на душата ми, завѣщахъ въ полза на речения манастирь“. Третиятъ продавачъ бѣ Ахмедъ ага барутчията; той изповѣда и каза слѣдното: „Азъ доброволно продадохъ за 68 гроша

¹⁾ 15 Мухаремъ 1230 год. отъ егира — 16 Декемврий 1814 г. Р. Хр.

своето си кѣшно мѣсто на отецъ Кирила. Стойността му напълно получихъ въ брой отъ речения отецъ Кирилъ“.

Християнинътъ Георги, синъ на Занко каменарътъ (ташчията), се яви и изповѣда слѣдното: „Продадохъ доброволно кѣшното си мѣсто за 150 гроша на отецъ Кирила. Послѣдниятъ ми брой въ готови пари 100 гроша, а остатъка — 50 гроша ги подарявамъ и завѣщавамъ на Рилския манастиръ“.

Делйо Кирѣ-Тотовъ заяви и изповѣда слѣдното: „Азъ доброволно продадохъ кѣшното си мѣсто на отецъ Кирила за 200 гроша. Отъ тая сума речениятъ монахъ отецъ Кирилъ ми брой въ готови пари само 30 гроша, а останалитъ 170 гроша ги подарявамъ и завѣщавамъ на манастиря „Св. Иванъ“.

Християнинътъ Драганъ заяви и изповѣда така: Продадохъ доброволно кѣшното си мѣсто на отецъ Кирила за 100 гроша. Тая сума, всичката, я подарявамъ и завѣщавамъ на Рилския манастиръ“.

Настоящиятъ записъ се написа и състави въ присѣствіето на всички съѣди, които доброволно дадохъ своето съгласие и се подписаха. Освѣнъ това продавачитъ и завѣщателитъ заявиха слѣдното: „Ние, които доброволно продадохме горѣозначенитъ кѣшни мѣста, заявяваме, че не ни остава да взимаме отъ купувача имъ отецъ Кирила нито една пара, нито една ботка. А настоящиятъ продавателенъ записъ, слѣдъ като го подписахме въ присѣствіето на свидѣтелитъ, вржчихме го на речения монахъ отецъ Кирила, за да не може никой — нито отъ насъ, нито отъ други лица да му прѣпятствуватъ въ владѣніето му.

(Подп.) Милко; (Подп.) Петко; (Подп.) Барутчи Ахмедъ ага; (Подп.) Георги; (Подп.) Тото; (Подп.) Драганъ.

Свидѣтели-християни: Атанасъ Чобанъ; Абаджи Гане; Абаджи Стефко; Абаджи Тодоръ; Чобанъ Статъ; Абаджи Драганъ; Чаракчи Щерю; Япаджи Зафировъ; Ешекчи Стефчо, Абаджи Цане; Долапчи Мито; Абаджи Иванъ; Абаджи Генло; Терзи Мито.

А отъ махалата „Мангъръ“ сж слѣднитъ свидѣтели християни: Терзи Атанасъ; Абджи Стоянъ; Кюркчи Мито и др.

Свидѣтели-мюсулмани: Имамъ Зааде, Имамъ Мехмедъ Ефенди, Узунъ Исмаилъ ага Али Ефенди-Зааде Молла Мехмедъ; Оглумъ Ахмедъ.

Его сумитъ, които отецъ Кирилъ е броилъ на продавачитъ;

1)	45	гроша
2)	150	„
3)	68	„
4)	100	„
5)	30	„
		393 гроша.

Словомъ триста и девдесетъ и три гроша.

АКТЪ.

5 Мухаремъ 1231 г. отъ егира (26 Ноемврий 1815 год. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Въ 1231 год. отъ егира, селото Тетевенъ, Златишка каза, въ Румелия, като муката е завѣщано на свещения вакъфъ отъ приснопоменатия Ел-хаджи Гефхеръ Ханъ-султанъ, който е погребенъ близо до джамията „Св. София“, въ гр. Цариградъ.

Въ сѣщито село Тетевенъ, въ махалата „Попъ Георги“ лежи една кжца, която се притежаваше отъ Пело Игнатовъ. Послѣдниятъ се помина безъ да остави свои наслѣдници мъжки чада. Границитъ на тая кжца сж: отъ една страна — метохътъ на вакъфа, отъ друга — кжцата на Хаджи Стоенчо, отъ трета — кжцата на Ненко Атанасовъ, а отъ четвърта — рѣка.

Иванъ Торлакътъ отъ сѣщото село, имаше да взима отъ покойния Пело Игнатовъ 30 гроша. За тоя си искъ туй поиска да му се продаде тази негова кжца. За купецъ, срѣщу 30 гроша на тази кжца, се яви Рако Стояновъ, който поиска да я купи и да му се издаде както за кжцата, тѣй сжщо и за три-четири дървета, които бѣха посадени въ двора на тази кжца, единъ тапийски актъ.

Ние, въ качеството си на войвода-управителъ на селото Тетевенъ, възъ основа на стария законъ, като получихме митото за тапия, издадохме на Рако Стояновъ настоящата тапия, за да може за напредъ да я владѣе и притежава, безъ да има нѣкой право — нито отъ наша страна, нито отъ други външни лица — да му се прави прѣпятствие въ владѣнието на тази кжца.

5 Мухаремъ 1231 год. отъ егира. (26 Ноемврий 1815 год. отъ Р. Хр.).

(Под.) Ел-хаджи Хюсеинъ ага, войвода на селото Тетевенъ,
(М. П.) Хюсеинъ,

Свидѣтели: Молла Ибрахимъ, отъ селото Летешница, Гачо Становъ, Търчко Вълковъ, Пело Николовъ, Иото Тодоровъ, Иванъ Торлакъ, Черно Опрѣновъ.

Забѣлъжка. По въпроса за мѣстото и кжцата, обозначени вътрѣ въ текста на тапията, бѣ подигнатъ прѣдъ мене процесъ. Но понеже отъ свидѣтели се доказа, че този имотъ принадлежи на Рако Стояновъ, който има право да я владѣе, — то за туй процеса прѣкратихъ и тукъ на това мѣсто, удостоверявамъ съ подписа си, че тоя имотъ е на Рако Стояновъ и никой нѣма право да му прѣпятствува въ владѣнието.

1234 год. отъ егира, или 1818 год. отъ Р. Хр.

(Подп.) Ибрахимъ, войвода на селото Тетевенъ.
(М. П.) Ибрахимъ Ибни Хаджи Махмудъ.

101.

АКТЪ.

3 Мухареиъ 1232 г. отъ егира (11 Ноември 1816 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната :

Християнинъ Стоянъ владѣе и притежава едно пазбище съ два егрека, лежащи въ гората, наречена „Ризовица“, която гора прѣзъ тая 1232 г. отъ егира владѣемъ. Владѣтельтъ Стоянъ, заедно съ нашитѣ дѣлове, които ние притежаваме тамъ, иска да прѣобърне тази своя гора на ливади, а въ замѣна на това да ни изплаща годишенъ приходъ отъ трѣвитѣ на тѣзи ливади. Ние се съгласихме и му позволихме, като му дадохме и настоящето тескере. За удостовѣрение на това ние за напрѣдъ не ще изискваме отъ речения Стоянъ нито правото за данъка „ресуми-тияръ“, което ни се слѣдваше до сега отъ двата егреци и отъ пазбището, лежащо въ границитѣ на нашата гора. Не ще изискваме сѣщо другъ какъвто и да било данъкъ отъ ливадитѣ, който ни се припада намъ. Защото тази гора, егреци и ливади ставатъ пълна собственостъ на речения Стоянъ, който може да се разпорежда съ тѣхъ, както си ще, безъ да има нѣкой да му прѣпятствува въ владѣнието.

3 Мухаремъ, 1232 г. отъ Егира (11 Ноември 1816 година отъ Р. Хр.).

Подп. : Ибрахимъ Гюлдурелъ.

Подп. : владѣтелка Шерифъ Хатунъ, дъщеря на Гюлдурелъ.

Подп. : владѣтелка Зюхра Хатунъ, дъщеря на Гюлдурелъ.

Свидѣтели : Чуль Сулейманъ, Кафеджи Абдур-Рахманъ,

102.

АКТЪ

23 Ребби-юл-ахъръ 1234 г. отъ егира (9 Януари 1819 г.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната :

Сумата двѣстѣ гроша, която Юсуфъ Дебранецътъ нмаше да взима за настоящата 1234 год. отъ егира отъ Рилскитъ манастиръ, азъ получихъ напълно отъ отецъ Агапия, който е сѣщо монахъ на речения манастиръ. За напрѣдъ, азъ нѣмамъ нищо да взимамъ отъ речения манастиръ, тъй като всичко което

- имахъ да взимамъ и да давамъ съ речения манастиръ, се наплатихме,

23 Ребби-юл-ахъръ 1234 година отъ егира. (9 Януарий 1819 година отъ Р. Хр.)

Подписи: Сарачъ Али отъ градъ София, Джаферъ ага, Елхаджи Али ага.

103,

АКТЪ.

1 Мухаремъ, 1235 г. отъ Егира (7 Октомври, 1819 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Християнинътъ (кюфре) Дельо, родомъ отъ селото Дерджикъ, а сега жителъ на градъ Татаръ-Пазарджикъ, притежава една ливада отъ около двѣ (2) лѣхи, съ двѣ посадени въ нея крушови дървета, лежаща въ селото Дерджикъ, подвѣдомствено подъ нахията „Кара-Бунаръ“, Татаръ-Пазарджикска каза, чието управление за тази 1235 г. отъ Егира е възложено като „илтизамъ“ върху насъ. Границитѣ на тази ливада сж слѣднитѣ: отъ една страна — ливадата на Гергина, отъ друга — лозето на Узунъ-Ахмедъ Алемдаръ, а отъ третя — рѣката (дере). Поменатиятъ Дельо, съ пълния си здравъ умъ, продаде тази своя ливада съ двѣтѣ ѝ крушови дървета за 20 гроша на Табакъ Уста Мутти, отъ когото стойността той получилъ напълно. Слѣдъ това поменатиятъ Уста Мутти поиска отъ насъ да му издадемъ тапийски актъ. Ние, съгласно съ стария царски законъ, и въ качеството ни на забитинъ, като получихме правото за тапия, издадохме му тоя тапийски актъ, съ условие, че той ще изплаща на чиновника законния десетъкъ. Слѣдователно отъ сега за напредъ никой нѣма право — нито нѣкой отъ насъ, нито друго нѣкос външно лице — да се намѣсва и прѣчи въ владѣнието.

1 Мухаремъ, 1235 г. отъ егира (7 Октомври, 1819 год. отъ Р. Ха.).

Подп.: Ел-Хаджи Мустафа, управитель на страната.

(М. П.) Мехмедъ Мустафа.

104.

АКТЪ.

16 Мухаремъ 1235 г. отъ егира (13 Октомврий 1820 г. отъ Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Димитъръ Тодоровъ притежава двѣ ниви, отъ около 12 уврати, лежащи въ прѣдѣлитъ на с. Рила, Дупнишка каза. Това село влиза въ списъка на нашитѣ тимариотно-спахийски села, чието управление, съ височайши царски бератъ за тази 1236 г. отъ егира ние притежаваме. Поменатиятъ Димитъръ доброволно и съ здравъ разумъ завѣщъ, подари и вакфира тѣзи свои двѣ ниви на Рилския манастиръ. Егуменътъ на тоя манастиръ прие и завладѣ завѣщанитѣ ниви, като имотъ на сщия манастиръ. Слѣдъ това той поиска отъ насъ да му издадемъ тапийски актъ за правопритежание. За удостовѣрение на тоза издадохме му настоящия тапийски актъ, за да не може никой да му се намѣсва въ владѣнието на тѣзи ниви.

16 Мухаремъ 1235 година отъ егира (13 Октомврий 1820 г. отъ Р. Хр.).

Подп: Заимъ и войвода Ибрахимъ.

105.

АКТЪ

13 Зилкааде 1237 г. отъ егира (2 Августъ 1822 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде тизи актъ, причината е слѣдната:

Десетъгичниятъ данѣкъ, който се слѣдва да се заплати за шестъ години, начевайки отъ 1232 г. до 1236 год. отъ егира, за ливадигъ на Рилския манастиръ, които се намиратъ въ територията на селото Смочево, Дупнишка каза, чието управление ние, като тимаръ, притежаваме съ царски бератъ, — днесъ тоя данѣкъ по 11¹/₂ гроша годишно получихме напълно отъ егумена на Рилския манастиръ, отецъ Иосифа. За удостовѣрение на това ние му издаваме настоящия врѣмененъ актъ:

13 Зилкааде 1237 година отъ егира (2 Августъ 1822 год. отъ Р. Хр.).

Подп: Биялъ-ел-Фетахъ — спахия на с. Смочево, а живущъ въ гр. Дупница.

(М. П.) Биялъ.

106.

АКТЪ.

9 Сеферъ, 1239 г. отъ Егира (4 Октомврий, 1823 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната :

Християнинътъ Стоянъ Цѣновъ по-прѣди притежаваше една нива отъ около единъ увратъ, лежаща въ землицето на с. Дереджикъ, Татаръ-Пазарджикска каза, чието управление за тази 1239 година отъ егира е възложено върху насъ. Границитъ на тази нива сж слѣднитъ: отъ една страна — нивата на Атанаса, отъ друга — нивата на Петъръ Пенчовичъ, а отъ трета — неговата собствена нива. Речениятъ Стоянъ, съ пълния си здравъ разумъ днесъ доброволно продаде тази своя нива за (16) шестнадесетъ гроша на Табакъ Уста Мустафа ага, жителъ отъ градъ Пазарджикъ. Слѣдъ като изплати напълно сгойността ѝ, речениятъ Мустафа се яви лично прѣдъ насъ и поиска да му издадемъ тапийски актъ. Ние, възъ основа на стария царски законъ, и въ качеството си на забитинъ, слѣдъ като получихме правото си на тапия, издадохме му тоя крѣпостенъ актъ, съ задължение, че поменатиятъ Мустафа ще изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ. Тѣй че, отъ сега за напрѣдъ никой нѣма право, нито нѣкой отъ насъ, нито нѣкое външно лице — да му се намѣсва въ владѣнието.

9 Сеферъ, 1239 г. отъ егира (4 Октомврий, 1823 година отъ Р. Хр.)

Подп.: Ел-Хаджи Мустафа, забитъ на това село.

(М. П.) Ел-Хаджи Мустафа.

107.

АКТЪ.

10 Сеферъ 1240 г. отъ егира (23 септемврий 1824 г.).

Този актъ се написа и издаде поради слѣдната причина:

Ние прѣзъ тази 1240 година отъ егира, като собственостъ владѣемъ управлението на Дупнишката каза и то съ височайши царски бератъ. Християнинътъ Спасъ Тилки (Лисицата) владѣе и притежава една ливада, която дава около дванадесетъ (12) кола сѣно годишно и която се намира въ землицето на гр. Дупница. Съсѣдитъ на тази ливада сж слѣднитъ: отъ една страна ливадата

на Илия Поповъ, отъ друга страна ливадата на Алексо, отъ третя ливадата на Тасо Яневъ, а отъ четвърта — съ мѣра.

Поменатиятъ Спасъ, който се счита честитъ че е съ здравъ разумъ, днесъ доброволно отстъпи и подари тази своя ливада на отецъ Иосифа, егуменъ на Рилския манастиръ. Речениятъ монахъ се яви прѣдъ насъ и заяви да му издадемъ надлежния тапийски актъ, защото е желаелъ тая ливада да я прѣобърне на нива, за да я посѣе. При това отецъ Иосифъ се задължи да изплаща всѣка година, както законния десетъкъ, така и данъка, нареченъ „ресуми урфие“, като го внася на правителственитѣ чиновници по земитѣ. Понеже и ние, съгласно съ царския канонъ, получихме налога за тапията, то за удостоверение на това, издадохме му настоящия тапийски актъ, за да не можемъ нито ние, нито други лица да му прѣпятствуватъ въ владѣнието. 10 Сеферъ 1240 г. отъ егира (23 Септемврий 1824 г. Р. Хр.).

Подп.: Дестанъ Бей, управитель-мютесарифъ.

(М. П.) Дестанъ.

Свидѣтели: Шеихъ-Нуманъ Ефенди, Кличошевица Зааде Зулфиляръ, Шабанъ Алсмаръ¹⁾ и пр.

108.

АКТЪ

28 Мухаремъ 1242 г. отъ егири (21 Августъ 1826 г. Р. Хр.).

За да се издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Сумата 150 гроша, която като бюллюк-баша имахъ да вземамъ за тая 1242 г. отъ егира отъ Рилския манастиръ, получихъ напълно отъ Кюстендилския хекиминъ — лѣкаря Христо за смѣтка на Рилския манастиръ. Тѣй че за напрѣдъ азъ нѣмамъ и не ми остава да вземамъ нищо отъ речения манастиръ. За удостоверение на това, че заплатата си азъ напълно получихъ, издадохъ на поменатия хекиминъ Христо настоящия ми актъ.

28 Мухаремъ 1242 год. отъ егира (21 Августъ 1826 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Тимуръ, Булюк-башия, родомъ отъ градъ Куманово.

(М. П.) Тимуръ.

Свидѣтели: Местанъ Ефенди, Молла Али, Тодораки Радковъ и др.

1) Думата „Алемдаръ“ е персийска и значи „знаменосецъ“.

109.

АКТЪ.

12 Ребб-и-юл-Евель, 1244 г. (11 Септемврий, 1828 г. отъ Р. Хр.).

(Данъкътъ за монастирската гора е опрѣдѣленъ като мактуа всѣка година.)

Тоя актъ да се напише причината е слѣдната:

Годишниятъ данъкъ за монастирската гора „Рила-планина“, е опрѣдѣленъ като мактуа и ще се плаща всѣка година по двѣстъ и петъ гроша. Планината Рила е вакфирана на вакъфа отъ Гаази Мустафа Паша, който е погребенъ въ градъ Гейбусъ (Мала Азия). За настоящата 1244 г. отъ Егира, прѣзъ която ние сме владѣтели, данъкътъ мактуа, съ който монаситъ отъ Рилския монастырь се облагатъ годишно по 205 гроша — ние, като мотевели на вакъфа, за смѣтка на вакъфа получихме тоя данъкъ отъ егумена на Рилския монастырь — отецъ Иосифа. За удостовѣрение на това, издадохме на Речения отецъ Иосифа настоящия актъ.

12 Реби-юл-Евель 1244 г. отъ Егира (11 Септемврий, 1828 год. отъ Р. Хр.).

Подп.; Мехмедъ Чакъръ, Силяхъ-шоръ при султанския дворъ.
(М. П.) Мехмедъ Хамидъ.

110.

АКТЪ.

Издаденъ отъ кадията на Дупнишката каза — смиренния Юмеръ Хюлюси.
(М. П.) Юмеръ.

30 Шеваль 1244 г. отъ егира (24 Априль 1828 г.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Управлението на Дупнишката муката (каза) за тази 1244 г. отъ егира е възложено, по право на пълномошно, върху насъ. Въ територията на тази муката, въ града Дупница, въ квартала „Варошъ“, въ махалата „Хисаръ“, близо до моста, нареченъ „Шейтанъ-кюпруси“ (Дяволски мостъ), лежи едно празно кжцно мѣсто, съ пространство отъ около половинъ увратъ. Съсѣдитъ на това мѣсто сж: отъ една страна — рѣката, именувана „Дортгеоз-дегермендере“, отъ друга — празното мѣсто на братята продавачи, а отъ четвърта страна — рѣката „Германъ“. Законенъ ступанинъ на това мѣсто бѣ Стамо Кръкманъ. Послѣдниятъ — ступанинътъ Стамо съ пѣленъ здравъ разсждкъ и като бѣ живъ и здравъ, продаде това свое мѣсто доброволно за петнадесетъ

гроша на Молла Зюлфиюра, жителъ отъ сѣщия градъ. Реченіята купувачъ, като завладѣ и присвои това мѣсто, поиска отъ насъ да му издадемъ тапийски актъ, за да може да го владѣе и притежава. Ние, възъ основа на царския канонъ, получихме правото за тапия, и му издадохме тоя ни тапийски позволителенъ актъ. Отъ сега нататкъ поменатиятъ купецъ, като изплаща всѣка година законния данкъ на чиновника по земигъ, има право да го владѣе, безъ да му се прави прѣпятствие, нито отъ насъ, нито отъ други страни.

30 день отъ мѣсець Шеваль 1244 г. отъ егира 24 Априль 1829 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Ес-саидъ Али, замѣстникъ войвода на Дупнишката муката.

(Подп.:) Ес-саидъ Али.

Свидѣтели: Сарачъ Ел-хаджи Али, бенъ Абдулахъ; Кятибъ Хюсеинъ ефенди, бенъ Селимъ; Мехмедъ Еминъ ага, бенъ Мемишъ; Меджидъ Хаджи Мехмедъ ага, бенъ Хаджи Нури; Хаджи Абдуррахманъ, бенъ Мехмедъ; Хаджи Али-Молла, бенъ Зекерия; Терзи Абдуррахманъ, бенъ Тахиръ; Телялъ Халилъ ага, Ибни Ахмедъ; Мухзуръ Мурадъ, бенъ Сюлейманъ; Мехмедъ Рашидъ ага; Ел-хаджи Искендеръ зааде Ахмедъ ага; Дервишъ ага и др.

Означеното по-горѣ празно кжшно мѣсто, което е описано вжтрѣ въ текста на тоя актъ, азъ по наслѣдство отъ покойния Ел-хаджи Зюлфиюръ Мехмедовъ-Абдуллаховъ го притежавамъ. Това наше мѣсто днесъ, доброволно срѣщу 350 гроша го продадохъ на егумена на Рилския манастиръ отецъ Памфилий Стойчевъ. Нашата припадающата се наслѣдствена часть отъ това мѣсто, безъ спорене и безъ процесъ, си получихме напълно. При това заявяваме, че за напредъ отъ това мѣсто нѣмаме нищо да изискваме.

Тукъ, въ това мѣсто полагамъ печата си и удостоверявамъ.

11 Шабанъ 1266 год. отъ егира (11 Юний 1850 г.).

(М. П.) Сулейманъ Ел-хаджи Шукри.

Азъ, въ качеството си на кадия на Дупнишката каза, смиренния Галибъ Исмаилъ. (М. П.) Ес-саидъ Исмаилъ Галибъ.

Свидѣтели: Мухзуръ Бедрось-единъ ефенди.

АКТЪ.

1. Реджебъ 1248 год. огъ егира (23 Ноемврий 1832 год.)

Високо-просвѣтени и многоуважаеми кадия на Дупнишката каза!

Отъ прочитането на издаденото отъ васъ рѣшение, касающе се по въпроса за поправка на църквитѣ въ Дупнишката каза, рѣшение, което трѣбаше да се прѣдстави на усмотрение въ Баб-а-Алието въ Цариградъ, — се установи обстоятелството, че това рѣшение не е било издадено нито по форма, нито по съдържание споредъ установения за това отъ шерията образецъ. Въ текста на казаното рѣшение не само не се говори нищо за вѣроизповѣднитѣ обряди на раята-християни, нищо за църквитѣ и църковнитѣ имъ одежди, но и още въ него рѣшение сж вмъкнати и лишни думи, никакъ непотрѣбни и нелогични, които нѣматъ нищо общо съ третиращия се въпросъ въ сжда. Така тѣзи опущения щомъ бждатъ съзрѣни отъ почитаемия сждъ, послѣдниятъ е длъженъ да направи нужното постановление като съгласно съ свещенитѣ юридически съчинения ще помѣсти въ текста на рѣшението си и думитѣ: „Черкви, богу-угодни храмове и други молитвени домове“. Съ това попълнение рѣшението ще се счита законно и валидно. Доказано е въобще, че докато не се споменатъ въ сждебнитѣ рѣшения и имената на черквитѣ и на монастиритѣ, за които ще трѣба да се издаде позволение за тѣхната поправка, до тогава сждебнитѣ рѣшения да се считатъ безъ резултатни, та и не могатъ въ такава форма да се приематъ и уважаватъ отъ по-горнята властъ. Съ една рѣчь такива рѣшения ее считатъ за невалидни и неизпълними. Отъ друга страна извѣстно е, че когато пристигватъ отъ мѣстния сждъ рѣшения, съ които се иска поправката на нѣкои църкви, то тѣзи рѣшения ще трѣба да бждатъ най-напрѣдъ непрѣменно прѣгледани и удобрени, прѣцизни отъ Шейх-ул-исляма отдѣто ще се издава нужната свещенна фетва, за да се прибави при тѣзи рѣшения. Ако пъкъ поправката на нѣкоя църква се изисква да бжде направена върху сжщитѣ стари основи, а по планъ споредъ старата ѣ форма, то позволениято за направата отъ шерията е законно, като въ тоя случай се издава надлежната височайша царска заповѣдь, за да ее извърши нужниятъ на църквата ремонтъ. Споредъ тоя начинъ на дѣйствие се изисква, щото и рѣшенията които пристигватъ трѣба да бждатъ съставени, съгласно съ духа на Шерията. Никакъ не се допуска, щото формата на рѣшението да бжде такава каквато е била въ прѣдишното ви рѣшение. Въ текста на рѣшението трѣба безъ друго да стои името на ли-

цето, което би имало право да владѣе църквата, а тъй също да се начертае и обозначи: а) какво е било състоянието на тази църква; и б) дали тя заслужава да се извърши поправката имъ. Прочее. въ вашето рѣшение, което ви се повърща, никакъ не се споменуваше, че прѣдметната черква се нуждае отъ дѣйстви- телна поправка, и че вие бѣхте длѣжни като съдия да изложите обстоятелствено старото положение на черквата, стария ѳ планъ и обемъ, която тя обема, било на дължина било на широчина, па било и на височина. Тѣзи обяснения сж необходими и вие сте длѣжни да ги изложите въ текста на рѣшението си, като изтъкните и нуждата за поправка на тая църква.

11 день отъ мѣсець Реджебъ 1248 год. отъ егира (23 Но- емврий 1832 г. Р. Хр.).

(М. П.) Мехмедъ Арифъ паша мютесерифъ на Софийския санджакъ.

112.

АКТЪ.

22 Шеваль, 1250 г. отъ Егира (10 Февруарий 1835 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

По-прѣди, въ 1248 г. отъ егира, служащитѣ при джамията, лежаща въ махалата „Хаджи Синанъ“, въ градъ Дупница, бѣха дали съ записъ въ заемъ вакъфски пари — 115 гроша на мона- ситѣ отъ Рилския манастиръ. Тоя записъ, датиранъ отъ 1248 г. отъ егира, се намираше въ мене на съхранение, но случайно ми се изгуби. Поискахъ другъ новъ записъ отъ реченитѣ монаси за тази сума. Егуменътъ на манастиря отецъ Серафимъ и мютеве- лията му отецъ Никаноръ се съгласиха и ми издадоха искания записъ, но въ замѣна на тоя записъ тѣ ми поискаха контра-за- писъ, съ който да удостовѣря, че прѣдишниятъ ни записъ е изгу- бенъ и че той не би ималъ никаква сила и валидность, ако би се появилъ. И ние, като получихме новия задължителенъ за- писъ отъ 115 гроша, дадохме имъ контра записъ, за да ги успо- коимъ, като обявихме, че изгубениятъ записъ отъ 1248 година отъ егира, ако се появи слѣдъ тази година, да се счита за не- дѣйствителенъ, тъй като ние получихме другъ записъ вмѣсто него. За удостовѣрение на това, издаваме на реченитѣ монаси отецъ Серафима и отецъ Никанора, настояция ни контра-записъ.

22 день отъ мѣсець Шеваль 1250 г. отъ егира (10 Февруарий 1835 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Ибрахимъ Ефенди, имаинъ и извѣстенъ на Джамията въ махалата „Хаджи Синанъ“.

Свидѣтели: Еминъ Ефенди; Налбантъ Юмеръ Калфа; Хаджи Юнусъ Зааде; Молла Али и др.

113.

АКТЪ.

5 Мухаремъ 1251 г. отъ егира. (21 Априль 1835 г. Р. Хр.)

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

За законни наслѣдници на умрѣлия по-прѣди Радойца, който бѣ жителъ на селото Рила, Дупнишка каза, сж останали слѣднитѣ лица: 1) законната му съпруга Дона и 2) пълнолѣтнитѣ му синове отъ първата му съпруга: Христо и Алексо. Тѣзи трима души наслѣдници се явиха въ деня, когато се разглеждаше въпроса за раздѣлата имотитѣ, вѣщитѣ и лозята, които бѣха останали въ наслѣдство отъ покойния Радойца, и тѣ единодушно заявиха прѣдъ сжда, че се спогаждатъ помежду си по доброволенъ начинъ и че всѣки единъ наслѣдникъ си получилъ и приелъ дѣла, който споредъ шереата, имъ се припада отъ това наслѣдство. Така, че тази тѣхна спогодба се счита, по шериата за окончателна и задължителна, понеже всички трима наслѣдници сж напълно удовлетворени.

Сждътъ потвърди тази станала спогодба, която има сила на рѣшечие, влѣзло въ законна сила, като за станалото и по желанието на странитѣ се състави и написа тоя сждебенъ спогодителенъ актъ, който се връжи въ рѣцѣтъ на реченитѣ наслѣдници.

5 день отъ Мухаремъ 1251 г. отъ егира (21 Априлий 1835 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: (М. П.) Мехмедъ Мустафа.

114.

АКТЪ.

5 Сеферъ, 1251 г. отъ Егира (22 Май 1835 год. отъ Р. Хр.).

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Настоящия записъ, нареченъ „Баталъ-Сензди“, или „Баталъ-нааѣме“ се издава въ удостовѣрение на това, че дадениятъ по-прѣди тапийски актъ, съ дата 26 Октомврий 1249 г. отъ егира (Димитровъ-день, 1834 г. отъ Р. Хр.), се изгуби случайно и неизвѣстно на кое мѣсто. За напредъ тоя тапийски актъ, ако би се появилъ, ще се счита за невалиденъ актъ — за актъ който нѣма никаква сила и значение.

За удостовѣрение на това издава имъ се настоящия записъ — „Баталъ-нааѣме“.

5 Саферъ, 1251 г. отъ Егира (22 Май, 1835 г.).

Подп.: Ибрахимъ Ефенди, отъ градъ Дупница.

Подп.: Имаминъ на махалата „Хаджи Синанъ“.

(М. П.) Ибрахимъ.

Свидѣтели: Манафъ Абдур-Рахманъ; Османъ Ага; Махмудъ Амуджа; Юмеръ Калфа; Ибрахимъ Ага и др.

115.

АКТЪ

7-Сеферъ 1251 г. отъ егира (24 Май 1835 отъ Р. Хр.).

Този актъ — „батал-наме“ да са издаде и напише, причината е слѣдната:

Благородниятъ завѣщатель, който завѣща една пирична сума отъ деветстотинъ гроша, за въ полза на свѣщеннитъ джамии въ града Дупница, се именува Хаджи Джамури, виденъ търгввецъ-гражданинъ на градъ Дупница. А за управитель-мютевелия на тоя свѣщенъ вакъфъ бѣ назначенъ секретарьтъ при сѣда Хюсеинъ Ефенди, жителъ отъ сѣщия градъ. Завѣщаната сума отъ деветстотинъ гроша на врѣме се прие и получи отъ речения Хюсеинъ Ефенди, въ качеството му на мютевелия на този вакъфъ. Тази сума за да не стои непроизводителна, поменатиятъ мютевалия я даде веднага съ лихва, годишно на стотъ педнадесетъ, (или шейсетъ пари на десетъ гроша), на монаситъ отъ Рилския манастиръ, който лежи въ планината Рила. Управительтъ — мютевалия на тоя джамийски вакъфъ — Хюсеинъ Ефенди, получи отъ рече-

нитѣ монаси единъ задължителенъ записъ, подпечатанъ съ главния печатъ на манастирското братство, членововетѣ-монаси на което живѣятъ въ сѣщия манастиръ. Въ тоя записъ се означава главницата на сумата, която бѣ дадена съ лихва на монаситѣ, съ условие, щото всѣка година опрѣдѣлената лихва да се изплаща редовно на вакѣфа. Обаче този задължителенъ записъ се изгуби случайно и не се знае дѣ се намира. Въ случай, че тоя изгубенъ записъ за деветстотинъ гроша би се намѣрилъ въ нѣкого и тоя нѣкой би поискалъ изплащането на сумата, означена въ него записъ, то изгубения записъ да се счита за не дѣйствителенъ и по него да не може да се дѣйствува прѣдъ никакви власти.

Свѣщениятъ вакѣфъ, който е притежателъ на сумата — деветстотинъ (900) гроша и, който бѣ я далъ съ лихва — получи отъ монаситѣ въ замѣна на изгубения записъ новъ задължителенъ записъ за сѣщата сума отъ деветстотинъ гроша. Тоя новъ записъ бѣ надлежно подписанъ и подпечатанъ отъ манастирското братство. На послѣдното му се издава отъ насъ, долуподписанитѣ, другъ-контра-записъ, съ който удостоверяваме, че изгубения записъ, ако би се появилъ да не се уважава, а да се счита за безпариченъ и невалиденъ. Тоя нашъ контра-записъ се нарича „Баталь-намѣ-сенеди“.

7 день отъ мѣсець Сеферъ 1251 година отъ егира (24 Май 1835 год. отъ Р. Хр.).

(Подп.) Мютевалия на поменатия вакѣфъ : Хюсеинъ Ефенди, секретарь-писарь при Дупнишкия шериятски сѣдъ.

(М. П.) Хюсеинъ.

Свидѣтели: Мюдерисъ Таибъ Ефенди, Мухзуръ-Амурджа, Мустафа Хюсеинъ ефенди, Нуришъ Кафеджи, Саидъ и др.

116.

АКТЪ.

2 Джамази-юл-ажъръ 1252 год. отъ егира (3 Септемврий 1825 год. Р. Хр.).

Да се напише тоя актъ, причината е слѣдната:

Кюфаринътъ Петъръ владѣе прѣзъ настоящата 1252 г. отъ около петъ (5) лѣхи нива, която е годна да се образува отъ нея на лозе, лежаща въ село Рила, Дупнишка каза. Четиритѣ граници на тази нива-лозе сж слѣднитѣ: отъ една страна — лозето на Минчо Цаневъ, отъ друга — лозето на Иванъ Топузановъ, отъ третя — лозето на монаситѣ отъ Рилския манастиръ, а отъ четвърта съ обществения пѣтъ. Притежателътъ на тази нива-лозе — Петръ днесъ съ всичкия си здравъ умъ, доброволно продаде и прѣ-

даде за сто и десетъ (110) гроша на монаха отъ Рилския манастиръ отецъ Софрония. Послѣдниятъ, слѣдъ като купи и обсеби тази нива-лозе, поиска отъ насъ да му дадемъ надлежната тапия.

Възъ основа на царския законъ ние, слѣдъ като получихме данъка за тапийското право издадохме му настоящия тапийски актъ. За напрѣдъ никой външенъ човѣкъ нѣма право — било отъ насъ, било отъ други лица — да му прѣпятствуваме въ владѣнието на монаха отецъ Софрония.

2 Джемази-юл-ахъръ 1252 г. егира (3 Септемврий 1835 год. сл. Р. Хр.).

Подп.: Али, спахия-тимариотъ на селото Рила.

117.

АКТЪ.

9 Сеферъ, 1253 г. отъ Егира (4 Май, 1837 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Християнинътъ Яначко Екмекчи (хлѣбаръ) владѣе една ливада, лежаща въ землището на с. Рила, Дулнишка каза, чието управление за тази 1253 г. отъ егира е възложено върху насъ. Тази ливада произвежда годишно около четири (4) кола сѣно, при съсъди: отъ една страна — ливадата на Димитъръ, отъ друга — ливадата на Радойца, отъ трета — рѣка, а отъ четвърта — общия пѣтъ. Поменатиятъ Яначко днесъ съ пълния си здравъ разумъ и по доброволенъ начинъ продаде тази своя ливада за 180 гроша на монаха отъ Рилския манастиръ отецъ Серафима, отъ когото стойността той напълно я получилъ. При това отецъ Серафимъ ни помоли да му издадемъ тапийски актъ, за право на владѣние на тази ливада.

Съгласно съ стария царски канонъ, — ние получихме правото за тапия и му издадохме настоящия тапийски актъ, съ задължение, че той ще изплаща всѣка година на чиновника по земитъ, както законния десетъкъ, а тѣй сѣщо и налога, нареченъ „ресуми-урфие“. За напрѣдъ нито ние, нито други външни лица нѣмаме право да му се намѣсваме въ владѣнието на прѣдметната ливада.

9 Сеферъ, 1253 г. отъ егира (4 Май, 1837 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: мюлтезиминъ Ес-Саидъ Салихъ.

(М. П.) Салихъ.

Подп.: Хусейнъ, замѣстникъ на спахията Мустафа Бей.

(М. П.) Хусейнъ.

118.

АКТЪ

11 Мухаремъ 1254 год. отъ егира (26 Мартъ 1838 год. Р. р.).

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Касабъ-Оглу Пашо ага, притежава една ливада, която произвежда годишно около четиридесетъ кола сѣно, лежаща въ мѣстността наречена „Отсамъ Чифликътъ Карасу (рѣката Струма), въ границитѣ на градъ Джумая, каза Барулова, чието управление за тази 1254 година отъ егира, като тимаръ, е възложена върху насъ. Четиритѣ съсѣди на тази ливада сж: отъ три страни — ливадата на Корчо Саллихъ-Оглу Мехмедъ ага, а отъ четвъртата — ливадата на синоветѣ на Шеихъ Хасанъ Ефенди.

Поменатиятъ ступанинъ Пашо ага, днесъ, доброволно и съ здравия си расждѣкъ, продаде тази своя ливада за три хиляди и осъмьстотинъ и педесетъ гроша, на монаситѣ отъ Рилския манастиръ, именно на отецъ Иосифа и на отецъ Самуѣла. Последнитѣ задружно като купиха и завладѣха тая ливада, заплатиха напълно стойността ѝ и сетне поискаха отъ насъ да имъ издадемъ надлежната тапия.

Ние, като управители на тая страна, и съгласно съ стария канонъ, слѣдъ като получихме правото за тапия, издадохме имъ настоящия тапийски актъ, съ задължение обаче, че тѣ ще изплащатъ на чиновника по земитѣ, както законния десѣтъкъ, а така сжщо и налога, нареченъ „Ресуми-урфие“.

Отъ сега за напредъ нѣмаме право нито нис, нито други външни лица — да имъ прѣпятствуваме въ владѣнието на тая ливада.

11 Мухаремъ 1254 год. отъ Егира (26 Мартъ 1838 година Р. Хр.).

(Подп.) Ел-хаджи Али заимъ, управитель и владѣтель;

(Подп.) Арифъ, намѣстникъ на управителя, (М. П.) Арифъ;

(Подп. Ибрахимъ спяхия, владѣтель и управитель (М. П.) Ибрахимъ;

(Подп.) Хюсейнъ, намѣстникъ на управителя—владѣтеля, (М. П.) Хюсейнъ.

119.

АКТЪ

19 Мухаремъ, 1254 г. отъ Егира (3 Априлъ 1838 г. отъ Р. Хр.).

За да се напише и издаде настоящиятъ актъ, причината е слѣдната:

Ние, съгласно съ височайши царски бератъ, за 1254 г. отъ егира притежаваме като пълна собственост една гора (яйлжкъ) отъ категорията на ония яйлжци, които се владѣятъ подъ муката. Тази гора обема въ себе си 3 (три) из ѣстни и съпрѣдѣлни егреци, називаеми „Бѣлчиновски яйлжци“, лежащи въ Рилската гора, завѣщана отъ покойния Гаази Мустафа паша. Послѣдниятъ е погребенъ въ града Гейбусъ (Мала-Азия). Една четвърта ($\frac{1}{4}$) отъ тая гора се притежаваше отъ Дели-Мехмедовия синъ — Османа, живуцъ въ града Джумая; той се помина безъ да остави наслѣдници, нито мжжки, нито женски чеда. Тази негова $\frac{1}{4}$ частъ отъ гората остана вакантна за проданъ, съ право на тапия. Сестрата на Османа — Елмазъ Ханъмъ, поиска да откупи тази частъ гора, като изплати и брой и слѣдващото се право за тапия.

Ние, съгласно съ прѣдписанието на царския законъ, за смѣтка на свещенния вакъфъ, продадохме и прѣдадохме въ владѣние тази четвърта частъ отъ гората. Като ни заплати митото за тапийско право — издадохме на казаната Елмазъ Ханъмъ настоящия тапийски актъ, за да владѣе тази частъ гора, обаче съ условие, че тя ще изплаща всѣка година за казаната гора данъка „егрекъ-ресуми“.

За напрѣдъ никой отъ насъ, нито пъкъ други лица, могатъ да ѝ прѣпятствуватъ въ владѣнието и въ притежанието на тая частъ отъ речената гора.

19 Мухаремъ, 1254 г. (3 Априлъ 1838 г.).

(Подп.): Мехмедъ спяхия, притежателъ на казаната планина.

120.

АКТЪ.

23 Шеваль 1254 г. отъ егири (29 Декемврий 1838 г. Р. Хр.)

Тоя актъ се написа по слѣдната причина:

Съ срокъ 31 день, начиная отъ днесъ, 23 день отъ мѣсецъ Шеваль, тази 1254 г., ние дължимъ за стойността на купената ни нива, лежаща близу до градъ Джумая, отъ монаситъ (чорбаджии) на Рилския монастиръ на сжщитъ монаси сумата: седемстотинъ

и петдесетъ гроша (750). За удостовѣрение на това, издава имъ се настоящия задължителенъ актъ (запись).

Щомъ на срока, съ Божие име, изплатимъ напълно тази сума на реченитѣ монаси; то ние ще получимъ надирѣ тоя ни задължителенъ запись, за да го скъсае, като непотрѣбенъ.

23 Шеваль, 1254 г. отъ егира (29 декември 1838 г.).

Подп.: длъжникъ: Молла Хасанъ отъ Пиянецъ.
(М. П.) Хасанъ.

Подп. братъ му — Молла Ахмедъ.

Свидѣтели: Налбантъ Ел-Хаджи Хасанъ ага, Петръ терзията.

На гърба стои написано слѣдното:

Заплатена сумата отъ 400 гроша отъ Молла ахмедъ. Повторно е заплатена отъ Молла Хасанъ сумата 200 гроша. Всичко до сега е било платено 600 гроша.

121.

АКТЪ

1 Мухаремъ 1256 г. отъ егира (21 Февруарий 1840 г.).

Този актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Данъка, нареченъ „Мензилъ-мақтау“ (опредѣленъ данъкъ за прѣножане на кореспонденцията), който монаситѣ отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, сж изплащали на държавата, — днесъ напълно получихме отъ реченитѣ монаси. За удостовѣрение на това издаваме имъ настоящия запись.

1 день отъ мѣсець Мухаремъ 1256 година отъ егира (21 Февруари 1840 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Називъ Мехмедъ.

122.

АКТЪ.

9 Зилхидже 1256 г. отъ егира. (21 Януарий 1841 г. отъ Р. Хр.).

За двама души — пжтници-данъкоплатци.

Благой Лазаровъ, който живѣе въ градъ Самоковъ, въ квартала „Горний Врошъ“ въ махалата „Пазбантъ“ въ къщата № 152 и № 153 има слѣднитѣ отличителни черти;

Ръстъ _____ срѣденъ.

Мустаци жълти.

Калфата на Благой, имено Анакий Димитровъ, на възраст 20 години, е родомъ отъ селото „Хрелово“, живѣе въ домътъ подъ № 110, а отъ послѣ тоя домъ се прѣригистрира подъ № 113.

Благой и калфата му Анакия платиха данъка „джизие“, съ който тѣ за тази 1256 год. отъ егира бѣха законно обложени. За удостовѣрение на това, издава имъ се на реченитѣ данъкоплатци настоящия актъ (записъ).

9 Зилхидже 1256 год. отъ егира (21 Януари 1841 г. Р. Хр.).

(М. П.) Управитель-мухасилтъкъ на Самоковската каза.

123.

АКТЪ.

1258 г. отъ егира (1842 г. отъ Р. Хр.).

Санджакъ _____ Кюстендилъ.

Каза _____ Дупница.

Планина _____ Рила.

Земитѣ на Рилския манастиръ, състоящи се: отъ ниви, ливади, лозя, градини, воденици и други сж описани подробно въ правителствения тефтеръ. Ето и описътъ на тѣхното количество. Съгласно съ височайшата царска заповѣдъ, а тѣй сжщо и съобразно съ високата бюрултия, която е издадена отъ главнокомандуюция нѣ турскитѣ войски („Муширъ паша“), — се установява, че законниятъ десетъкъ на тѣзи манастирски земи е опростенъ и не трѣба никакъ да се получава. Имотитѣ сж слѣднитѣ: една ливада, която дава двадесетъ и петъ (25) коля сѣно, лежаща въ мѣстността, наречена „Ралица“. Една нива, която обема сѣме отъ сто и деветъ (109) кутли сѣме, лежаща въ манастирския чифликъ. Една ливада, що дава шестнадесетъ (16) кола сѣно, лежаща въ мѣстността, наречена „Орлица“. Едно лозе отъ около шестнадесетъ (16) уврата, лежаще въ мѣстността „Орлица“. Една градина отъ два (2) уврата, лежаща въ сжщата мѣстность. Двѣ воденици до рѣката. При тѣзи двѣ воденици отсетнѣ сж били построени пчелни кошари за медъ, които се намиратъ въ градинитѣ на тѣзи воденици.

Въ землището на с. Рила лежатъ слѣднитѣ имоти:

Три ниви, които обематъ деведесетъ и пѣтъ (95) кутли сѣме.
Шестъ лозя на посока отъ около шесдесетъ и два (62) уврати.

Двѣ градини съ пространство отъ 4 уврати.

Три воденици до рѣката, за мѣлене брашно.

Земи, които се намиратъ до града Дупница сж:

1 нива, която обема петдесетъ и два (52) кутли сѣме, лежи въ мѣстността, наречена „Кишовица“.

1 ливада, която дава 39 коля сѣно, лежи въ мѣстността, наречена „Под-Тимуровия ханъ“.

2 градини отъ около единъ и половина уврати, лежащи въ „Вароша“ въ градъ Дупница; 3 ливади, които даватъ на годината 30 коля сѣно, лежащи до рѣката „Кричимъ“.

И тъй всички тѣзи стари имоти и земи, които сж звисѣли отъ Рилския манастиръ, се състоятъ отъ:

Седемъ ливади, които произвеждатъ сто и десетъ кола сѣно.

Деветъ ниви, които обематъ сѣме отъ триста и тридесетъ и седмъ кутли жито.

Седмъ лозя, съ пространство отъ около седмдесетъ и осмъ уврати.

Петъ (5) воденици.

Петъ (5) градини, съ пространство отъ седмъ и половина уврати.

Този списъкъ е извлъченъ изъ официалния царски тефтеръ на Дупнишката кадийска архива, съ дата 1258 год. отъ егира, или (1842 година отъ Р. Хр.).

124.

АКТЪ.

за 600 гроша, словомъ шестотинъ гроша.

1 Сеферъ 8258 отъ егира (? Мартъ 1842 г. Р. Хр.)

Удостоверявамъ, че получихъ горнитѣ шестотинъ гроша.

За да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Половината мѣстность (нхсфи хисиелеримизи), която ние притежаваме отъ мѣстата, дѣто се намиратъ кошаритѣ и колибитѣ, лежащи въ извѣстната и називаемата гора „Калинина гора“, съвпадаю да въ веригата на Рилскитѣ планини, — днесъ я дадохме подъ наемъ за 600 гроша на егумена отъ Рилския манастиръ мо-

наха отецъ Памфилий. Годишниятъ срокъ за наема ще се счита отъ 1 мартъ 1842 г. (1258 г. егира) и ще свършва до края на годината, т. е до края на мѣсець Февруарий 1843 г.

Речениятъ монахъ отецъ Памфилий ще може свободно прѣзъ наемния периодъ да изкарва на паша монастирскитѣ овце и кози тамъ да прѣкаратъ врѣмето си цѣла една година. За да не може никой да му се намѣсва и бърка въ тая мѣстность, а сжщо и да не му се изисква каквито и да би било други даждия, — издава му се тоя актъ. За удостовѣрение на това издавамъ му настоящиятъ врѣмененъ актъ, написанъ днесъ, 1 Саферъ 1258 год. отъ егира (2 Мартъ 1842 г.).

Спахия: Гаази Сюлейманъ, живущъ въ гр. Дупница.
(М. П.) Ес-саидъ Сюлейманъ.

125.

АКТЪ

19 Реджебъ 1258 г. отъ егира (13 Октомври 1842 г. Р.Хр.).

Да се напише тоя актъ, причината е слѣдната:

Мицка Здравкова — вдовицата е била стопанка на лозето „Нерезина“, отъ около 2 уврата, лежаще въ мѣстността, наречена „Тантана тепе“¹⁾, въ землицето на Дунишката муката, чието управление, споредъ новия държавенъ строй, за тази 1258 г. отъ ег., е повѣрено на менъ. Съсѣдитѣ и четиритѣ гррници на това лозе сж: отъ една страна — лозето на Зашо Бакалина, отъ друга — лозето на полъ Янаки, отъ трета — лозето на Юмеръ Ага, а отъ четвърта лозето на Алексо Калайджията. Притежателката Мицка доброволно продаде срѣщу петдѣсетъ (50) гроша това си лозе на отецъ Гаврийла, който е егуменъ на Рилския манастиръ.

Слѣдъ като купувачътъ прие и завладѣ това лозе, монахътъ отецъ Гаврийлъ поиска отъ насъ да му издадемъ нова тапия, за да притежава това лозе. Съгласно съ царския законъ, азъ като получихъ налогътъ за нашето тапийско право, издадохъ му настоящиятъ актъ, за да може той, по стопански начинъ, да го владѣе. И тъй речениятъ отецъ Гаврийлъ, като изплаща ежегодно законния данъкъ на чиновника по земитѣ, позволява му се да го владѣе и да нѣма никой отвѣтъ право да му нарушава това негово владѣние.

19 Реджебъ, 1258 г. егира (13 Октомври 1841 г.).

Подп. Абдуллахъ, мюдуръ на Дунишка каза.
(М. П.) Абдуллахъ.

1) Думата „Тантана тепе“ се казва: „Звънлива могила“.

126.

АКТЪ

22 Реджебъ 1258 год. отъ егира (18 Августъ 1842 г. Р. Хр.).

За три ливади лежащи покрай брѣга на реката Крчимъ, които даватъ годишенъ приходъ (сѣно) 30 кола.

Многоуважаемитѣ г. г. Хакки Ефенди и Юнусъ Ага сж управители на селото Бобошево! Тритѣ ливади, лежащи край брѣга на рѣката Крчимъ, близо до селото Слатино, даватъ годишенъ приходъ отъ тридесетъ (30) кола сѣно.

Тѣй като тия три ливади сж вакфирани на Рилския манастиръ и като вакфъ сж записани въ подробния списъкъ на спашията, — то явявамъ ви, че съгласно съ височайшата царска заповѣдь, както и съ високата буруттия, която е издадена отъ великия везиръ, законниятъ десетъкъ, който се слѣдва да се събира отъ произведенията на тѣзи три ливади е съвършенно опростенъ и никакъ не трѣба да се взема. Вие, като мюдуръ на тая страна, макаръ и да знаете тая работа — азъ пѣкъ официално Ви съобщавамъ за знание. Прочее, щомъ настоящето ми тескере стигне при васъ, вие, съ името Божие, сте длъжни да не изисквате по никой начинъ отъ произведенията на казанитѣ ливади. Заради това ви написвамъ и издавамъ настоящето ми тескере.

22 Реджебъ 1258 год. отъ егира (18 Августъ 1842 година Р. Хр.)

(М. П.) Фейзула Абдулаховъ.

127.

АКТЪ.

7 Зилкааде 1258 год. отъ егира (30 Ноемврий 1842 г.).

Този актъ се ваписа и издаде, по слѣдната причина:

Християнитѣ Георги и братъ му Димитъръ, жители отъ селото Рила, владѣягъ задружно една ливада, която дава приходъ около една и половина кола сѣно, лежаща въ мѣстността, наречена „Добрѣщца“, въ дефилето на Рилския манастиръ, Софийски каймакамлъкъ, чието управление за тази 1258 год. е възложено върху насъ. Съсѣдитѣ на тази ливада сж: отъ една страна — Рилската рѣка, отъ друга — общия пѣтъ, а отъ третя — ливадата на Радой. Реченитѣ ступани Георги и Димитъръ, днесъ съ здравъ разсѣдъкъ и доброволно продадоха тази своя ливада за сто и двадесетъ (120) гроша на отецъ Памфилий, егуменъ

по настоящемъ на Рилския манастирь. Казанитъ отецъ Памфилий като купи и завладѣ тази ливада поиска отъ насъ да му издадемъ за нея на ново тапийски актъ. Той, купувачътъ, слѣдъ като заплати на управителя на казата установения налогъ за тапията, нареченъ „ресумѣ тапѣ“, слѣдъ туй поиска отъ насъ съгласно съ талимата (правилника), да му издадемъ тапията. Ние, му издадохме настоящия тапийски актъ, за да може той свободно, по стопански начинъ, да я владѣе и притежава тази прѣдметна ливада. Като се изплаща всѣка година законния десетъкъ въ правителственото козачество, позволи се на речения отецъ Памфилия да я владѣе безъ да има нѣкой право да му прѣпятствува и да му нарушава правото на владѣние на тази ливада.

7 день на мѣсець Зилкаде 1258 г. отъ егира (30 Ноемврий 1842 година Р. Хр.).

Подпись: Османъ, каймакамъ на Софийската каза и на ней подвѣдомственитѣ кази,

(М. П.) Османъ,

128.
АКТЪ.

12 Ребб-и-юл-Ахъръ, 1259 г. отъ егира (12 Май, 1843 г. отъ Р. Хр.).

Елмазъ Хатунъ, която живѣе въ гр. Джумая, продаде по доброволень начинъ своята си гора, която тя притежаваше въ Рилската планина, за сума 1068 гроша на егумена на Рилския манастирь — отецъ Йоасафъ и на монаха отецъ Памфилий. Стойността на тази гора, на сума 1068 гроша речената Елмазъ Хатунъ си получи напълно отъ поменатитѣ купувачи-монаси. Азъ въ качеството си на законенъ пълномощникъ на речената Елмазъ Хатунъ, и въ присѣдствието на свидѣлитѣ: Мухтаръ Спахия и на касапина Пашо-аго, които засвидѣтелствуваха по тая продажба, издадохъ на споменатитѣ двама монаси това ми тескере.

12 день отъ мѣсець Ребб-и-юл-Ахъръ, 1259 г. отъ Егира (12 Май 1843 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Халимъ Мустафа.

129.

АКТЪ.

25 Ребби-юл-Ахъръ, 1259 г. отъ егира (13 Май, 1843 г. отъ Р. Хр.).

Тоя актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Управлението на Софийския каймакамлъкъ за тази 1259 г. отъ егира е възложено върху насъ. Християнката отъ селото Рила — баба Тилка притежава едно лозе отъ около една и половина лѣха, лежаща въ землището на сѣщото село Рила, Дупнишка каза, Софийски каймакамлъкъ. Съсѣдитъ на това лозе сж слѣднитъ: отъ една страна — нивата на Петъръ, отъ друга — лозето на Николчо, отъ третя — лозето на Стойца, а отъ четвърта — обществения пѣтъ. Речената баба Тилка днесъ доброволно продаде това свое лозе за осъмдесетъ (80) гроша на отецъ Памфилия, егуменъ на Рилския манастиръ. Купецътъ отецъ Памфилий като завладѣ и обсеби това лозе, като брои стойността му 80 гроша, по-сѣтне се яви при насъ и поиска да му издадемъ надлежния тапийски актъ, като се задължи, че той ще изплаща на чиновника по земитъ законния десеаъкъ. Нашето право за тапия си получихме, а слѣдъ това му издадохме настоящия тапийски актъ, съ право да го владѣемъ и за напредъ да не можемъ — нито ние, нито други външни лица — да му прѣпятствуваме въ владѣнието.

25 день Ребб-и-юл-Ахъръ, 1259 г. отъ егира (13 Май, 1843 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Османъ, началникъ каймакамъ на София и на Софийския санджакъ.

(М. П.) Османъ.

130.

АКТЪ.

13 Рамазанъ, 1259 г. отъ егира (26 Септемврий, 1843 г.).

Този актъ се написа и издаде, по слѣдната причина:

Мутафчията Богданъ, който живѣе въ махалата „Варошъ“, въ градъ Дупница, владѣе и притежава едно лозе (нерезъ) отъ около 3 (три) уврата. Това лозе лежи въ извѣстната мѣстность, наречена „Хелва-Дере“, близу до градъ Дупница, Софийски каймакамлъкъ, чието управление за тази 1259 г. отъ егира е възложено върху насъ. Съсѣдитъ на това лозе сж: отъ една страна — лозето на Младжо мутафчията, отъ друга — лозето на Дели-

Тоне, а отъ третя — лозето на Иванчо Сербердарътъ. Речениятъ Богданъ това си лозе продаде доброволно за сто (100) гроша на монаха отецъ Гаврийла. Послѣдниятъ поиска да му издамъ тапия за това лозе. Прочее, като се изплаща всѣка година законниятъ десетъкъ и като получихъ налога, нареченъ „ресумитапу“ — издава му се настоящиятъ тапийски актъ.

Така че отъ сега нататъкъ никой нѣма право да му прѣпятствува въ владѣнието на това лозе.

13 Рамазанъ, 1259 г. отъ егира (26 Септемврий, 1843 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Османъ, каймакамъ на Софийската каза и на подвѣдомственитѣ ней кази.

(М. П.) Османъ.

131.

АКТЪ.

20 Мухаремъ 1260 г. отъ егира 30 Януари 1844 г.).

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Стефанъ Касапинътъ отъ селото Рила притежава една нива, която обема около единъ кутелъ сѣме, лежаща въ землището на сѣщото село Рила, Дупнишка каза, Софийски каймакамлъкъ, чийто управление за тази 1260 година отъ егира е възложено върху насъ. Съсѣдитѣ на тази нива сж слѣднитѣ: отъ една страна — нивата на Ранко, отъ друга страна — пжтъ, а отъ трета — нивата на сѣщия купувачъ отецъ Памфилий. Поменатиятъ Стефанъ продаде тази си нива, по доброволенъ начинъ, въ врѣме когато той бѣ здравъ и съ нормално положение въ ума си за шейсетъ (60) гроша на отецъ Памфилия. Послѣдниятъ като поиска отъ насъ за тази си купена и завладѣна нива да му издадеме новъ тапийски актъ, и ние като получихме налогъ за тапията, — издадохме му настоящия тапийски актъ, за да може по силата на тоя актъ да я владѣе и ступанисва. Прочее, той като се задължи че ще изплаща всѣка година за тая нива законния десетъкъ на правителството, — позволява му се да владѣе тази нива, безъ да има нѣкой право отъ вѣнъ да му се намѣсва и да му прѣпятствува въ владѣнието.

20 Мухаремъ 1260 год. отъ егира. (30 Януарий 1844 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Мехмедъ Мурадъ, каймакаминъ на Софийската каза и на подвѣдомственитѣ ней кази.

(М. П.) Мехмедъ Мурадъ.

132.
АКТЪ

7 Джемази-юл-евелъ 1260 год. отъ егира (14 Мартъ 1844 д. Р. Хр.).

Този актъ да се напише и издаде причината е слѣдната :

Хатидже Хатунъ, съпруга на Молла Мустафа жителъ отъ градъ Куманово, по-прѣди притежаваше едно лозе отъ около 2 уврата, което лежи въ землището на село Рила, Дупнишка каза, Софийски каймакамлъкъ, чието управление за тази 1260 година отъ егира е повѣрено върху насъ. Четиритѣ съсѣди на това лозе сж: отъ една страна — лозето на Алексо Мариновъ, отъ друга — ливадата на Кара-Лазо, отъ трета — нивата на сж ция Кара-Лазо, а отъ четвърта — съ общия пѣтъ. Поменатата Хатидже Хатунъ това свое лозе днесъ доброволно го продаде за 700 гроша на монаситѣ отъ Рилския манастиръ, именно на отецъ Памфилий и на отецъ Гавриѣла. Послѣднитѣ, споредъ както се изложи по горѣ, като купиха и завладѣха това лозе, брѣиха напълно на Хатидже стойността му и сѣтне поискаха да имъ издадемъ надлежния тапийски актъ. Понеже тѣ се задължиха, че ще изплащатъ за това лозе всѣка година на правителството законния десетѣкъ; и понеже ние получихме правото си за тапия, — то позволяваме имъ да го владѣятъ, като за това имъ издадохме настоящия тапийски актъ. За напредъ никой нѣма право — нито отъ наша страна, нито отъ други външни лица да имъ се намѣсваме въ владѣнието на това лозе, нито да имъ нарушаваме тѣхнитѣ права.

7 день отъ мѣсець джемази-юл-евелъ 1260 год. отъ егира (14 Май 1843 год. Р. Хр.).

Подп. Османъ, каймакамъ на Софийската каза и на подвѣдомственитѣ ней кази.

(М. П.) Османъ.

На гърба стои написано: тапията е издадена на имената на отецъ Памфилий и на отецъ Гавриѣлъ, монаси отъ Рилския манастиръ.

133.
АКТЪ.

7 Джемази-юл-Евелъ, 1260 г. отъ егира (14 Май, 1844 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната :

Хатидже Хатунъ, съпруга на Молла Мустафа отъ гр. Куманово, притежаваше по-прѣди едно лозе отъ около единъ и по-

ловина увратъ, лежаще въ землището на село Рила, Дупнишка каза, Софийски каймакамлъкъ, чието управление за тази 1260 г. отъ егира е възложено върху насъ. Четиригъ съсѣди на това лозе сж: отъ една страна — лозето на Георги Кацарътъ, отъ друга — нивата на Георги Мановъ, отъ трета — лозето на Георги Смочевски, а отъ четвърта — лозето на Христо Раевъ. Поменатата Хатидже, това свое лозе днесъ, доброволно продаде за четиристотинъ и петдесетъ гроша на Рилскитъ монаси, отецъ Памфилия и отецъ Гавриилъ. Послѣднитъ, слѣдъ като купиха и завладѣха това лозе, поискаха отъ насъ да имъ издадемъ и тапийски актъ.

Прочее, реченитъ купувачи-монаси като се задължиха, че ще изплащатъ всѣка година законния десетъкъ на правителството, а сжщо и ние, като си получихме правото за тапия, съгласно съ царскитъ канонъ, — издадохме имъ настоящия тапийски актъ, за да иматъ право да го владѣятъ. За напрѣдъ никой нѣма право — нито отъ наша страна, нито отъ други външни лица — да имъ се намѣсватъ въ владѣнието, нито да имъ нарушаватъ владѣнието на това лозе.

7 день отъ мѣсець Джемази-юл-Евель, 1260 г. отъ егира (14 Май, 1844 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Османъ, каймакаминъ на Софийския санджакъ.

(М: П.) Османъ.

На гърба има слѣдната бѣлѣжка: тапийскитъ актъ е издаденъ възъ имената на монаситъ отъ Рилския манастиръ, отецъ Памфилий и отецъ Гавриила.

134.

АКТЪ.

21 Зилхадже 1260 г. отъ егира (21 Декемврий 1844 г.).

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Хрстистянинътъ Зашо Коцевъ (Коче-оглу), който живѣе въ махалата „Варошъ“, въ гр. Дупница, притѣжава една нива, която обема десетъ кутли сѣме, лежаща въ мѣстността, називаема „Каваклия“ въ града Дупница, Софийски каймакамлъкъ, чието управление за тази 1260 год. отъ Егира, е възложено върху насъ. Съсѣдитъ на тази нива сж слѣднитъ: отъ една страна нивата на Хаджи Шерифа, отъ двѣ страни обществения пѣтъ, а отъ четвърта — нивата на купувача — отецъ Гавриилъ. Днесъ поменатия Зашо, доброволно, срѣщу сто и двадесетъ гроша, продаде и отчужди тази своя нива на отецъ Гавриила, егуменъ на

Рилския манастиръ. Отецъ Гаврийлъ, като я купи и взе въ владѣние, поиска отъ насъ да му издадемъ тапийски актъ. Прочее, той като изплаща за нея нива всѣка година законния десятъкъ на правителството; а сѣщо и ние слѣдъ като получихме правото си за тапийски актъ, издаваме му настоящия тапийски актъ. Съ силата на този актъ той занаяпрѣдъ ще има право да владѣе тази нива и никой — нито отъ насъ, нито отъ други лица, — не ще иматъ право нито да нарушаваме владѣнието му, нито да му прѣпятствуваме.

21 Зиль-Хидже 1260 г. отъ егира (21 Декември 1844 г.).

Под. Османъ паша, каймакаминъ и командантъ на гр. София.

(М. П.) Османъ.

Забѣлъжка. На гърба има написано слѣдното: „Тапийскиятъ актъ е издаденъ на свѣщеника отецъ Гавраила, който е прѣдставителъ на мѣтоха на Рилския манастиръ.

135.

АКТЪ.

5 Мухаремъ 1261 г. отъ егира (9 Януари 1845 г. отъ Р. Хр.).

За 446 кутли пшеница, по 5 гроша	= 2230 гроша.
За 569 кутли рѣжъ, по 4 гроша	= 2276 гроша.
За 108 кутли ечмикъ, по 4 гроша	= 432 гроша.
За 45 $\frac{1}{2}$ кутли овесъ по 2 гр. и 35 пари	= 125 $\cdot$ 5 „

Обща сума на хранитѣ. 5063 $\cdot$ 5 „

Сумата отъ стойността на горѣ-обозначенитѣ кутли жито, която възлиза на 5 хиляди шестдесетъ и три гроша и петъ пари напълно се прие въ брой и се внесе тамъ, дѣто трѣбва.

5 Мухаремъ 1261 година отъ егира (2 Януарий 1845 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Мустафа.

136.

АКТЪ.

13 Шубатъ, 1261 г. отъ егира (13 Февруарий, 1845 г. отъ Р. Хр.).

За изваждане отъ правителственитѣ амбари съ депозитни храни извѣстно количество овесъ, продадено на Рилския манастиръ.

Продадени сж 600 кутли овесъ, по 2 гроша всѣки кутелъ — 1200 гроша, словомъ хилядо и двѣстѣ гроша.

Тоя актъ се паписа и издаде, поради слѣдната причина:

По заповѣдь на Негово Високочагоудие каймакамъ Бея, управитель на казата Дупница, азъ, въ качеството си на чиновникъ по правителственитѣ депозити и складове за хранитѣ, извадихъ отъ правителствения складъ (хамбаръ), отъ десетѣка 600 кутли овесъ отъ произведенията на тази 1260 г. отъ егира. Складовтѣ-хамбари се намиратъ въ града Дупница. Овесътъ продадохъ по два гроша кутела на монаситѣ отъ Рилския манастиръ. За удостоверение, че съмъ продалъ шестотинъ (600), кугли овесъ, и че съмъ получилъ отъ реченитѣ монаси 1,200 гроша, издавамъ имъ настоящия записъ.

13 Шубатъ, 1261 г. отъ егира (13 февруарий, 1845 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Амбаръ-мемури въ Дупнишката каза: Абдур-Рахманъ ефенди.

(М. П.) Абдур-Рахманъ — Хилми.

137.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1262 г. отъ егира (18 Декемврий 1845 г.).

296 кутли ржжъ, по 5 гроша кутела = гроша 1480.

340 кутли ечмикъ, по 4 гроша кутела = гроша 1360.

Всичка сума: гроша 2840.

Тоя актъ се написа и издаде поради слѣдната причина:

Сумата отъ стойността на ржжта, която възлиза на хиляда четирисотинъ и осъмдесетъ гроша, както и сумата отъ стойността на ечемика, която възлиза на хилядо триста и шейсетъ гроша — тѣзи двѣ суми напълно се изплатиха на менъ отъ егумена на Рилския манастиръ отецъ Памфилий. Тѣзи суми сж получени за срѣщу стойността на житото, което азъ му продадохъ и прѣдадохъ отъ хамбара на хаджи Хасанъ Бея и което се закара въ Рилския манастиръ. За удостоверение на това, издадохъ на речения отецъ Памфилий настоящия записъ.

1 Мухаремъ 1262 год. отъ егира (18 Декември 1845 год.).

(Подп:) Замѣстникъ на хаджи Хасанъ Бея, Мустафа Ага.

(М. П.) Мустафа Ага.

138.

АКТЪ.

3 Мартъ 1262 г. отъ егира (3 Мартъ 1846 г. Р. Хр.).

Наемъ за гора.

Наемътъ възлиза годишно на сума 1250 гроша.

За да се напише този актъ, причината е слѣдната:

Азъ доброволно дадохъ подъ наемъ за една година, начиная отъ първи Мартъ тази година, до края на мѣсець февруарий идущата година, собствената ми гора, извѣстна подъ името „Калинина гора“. Тази гора, както и принадлежащитъ ней тамъ мѣста за колиби и кошари, въ които пасятъ овце и кози — всички, дадохъ ги подъ наемъ на монаситъ и на егумена отъ Рилския манастиръ годишно за сумата 1250 гроша.

За удостовѣрениие на това, а сѣщо и за да могатъ монаситъ отъ манастиря свободно да се ползватъ въ тая гора, издадохме имъ настоящия актъ съ условие, че нѣма да имъ се прѣпятствува нито отъ наша страна, нито отъ други нѣкои лица и учреждения.

1 Мартъ 1265 год. (1 мартъ 1846 год.).

Подп.: владѣтель-управитель и спахия на гр. Дупница.

М. П. Сулейманъ ага.

139.

АКТЪ

1 Тешрини-сани 1262 г. отъ сгира (1 Ноемврий 1246 г. Р. Хр.).

Хартия, съ стойность 3 гроша. Върху тази хартия се написва само тапийский актъ.

Този актъ се написа и издаде, поради слѣдната причина:

Миленко Мановъ, жителъ отъ село Рила, по-прѣди е билъ ступанинъ на една нива, която обема окло 3 (три) кутли сѣме, лежаща въ землището на селото Рила, Дупнишка каза, Самоковски Муххасилжкъ (санджакъ), чието управление за тази 1262 г. отъ егира е възложено върху насъ, Съсѣдитъ на тази нива сѣ отъ една страна — нивата на Рилскитъ монаси, отъ друга —

нивата на Тошо, а отъ двѣ страни — съ общия пѣтъ. Поменатиятъ Миленко срѣщу шедесетъ (60) гроша днесъ дѣброволно продаде тази своя нива на Иванъ Лютата отъ сѣщото село. Купувачътъ Иванъ като покули и завладя тая нива — поиска отъ насъ да му издадемъ за нея надлежната тапия,

Ние, съгласно съ императорския законъ, издаваме на речения Иванъ настоящия тапийски актъ за да може той да я владѣе и притежава свободно.

1 день отъ мѣсець Тешрини-Саани 1262 год. отъ егира (1 Ноемврий 1846 г. Р. Хр.).

Подп. управитель-Мухасилъ на Самоковски санджакъ.

(М, П.) Мехмедъ Хасанъ.

140.

АКТЪ

11 Тешрини-Сани, 1262 г. отъ егира (11 Ноемврий, 1846 г.).

За 2600 кила овесъ, продаденъ всѣко кило по 75 пари. Общата сума възлиза на 4875 гроша. Словомъ четири хиляди осъмстотинъ седѣмдесетъ и петъ гроша.

Тоя актъ се написа и издаде поради слѣдната причина:

За смѣтка на настоящата 1258 год., продадоха се отъ правителственитъ храни на егумена отецъ Памфилий отъ Рилския манастиръ, горнитъ двѣ хиляди и шестотинъ кила (крини) овесъ. Цѣната на всѣко кило (кутель) овесъ бѣ продадено точно по 75 пари. Сумата на това жито, която възлиза на четири хиляди осъмстотинъ и седѣмдесетъ и петъ гроша, се брой и внесе отъ речения отецъ и егуменъ Памфилий, въ Дупнишкото държавно ковчежничество.

За удостовѣрение на това издава се на речения отецъ Памфилий отъ това казначейство настоящия записъ.

11 Тешрини-Сани, 1262 год. отъ егира (11 Ноемврий, 1846 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Абдулъ Джелилъ — касиеръ.

141.

АКТЪ.

1 Зил-хидже 1263 год. (24 Октомври 1847 год. Р. Хр.).

Гербова хартия, съ цѣна
3 гроша, върху която се
написва тапийски актъ.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Светата църква, по завѣщание притежава една ливада, която произвежда около дванадесетъ коля сѣно, лежаща въ мѣстността наричаема „Таушанъ-Таши“ (зайчевъ камикъ). Тази мѣстность е вакфирана на светата църква и се намира въ околността на казата Дулница, въ планината Рила, Нишки санджакъ, съвпадающъ подъ управлението на импѣраорското вакъфско министерство. Съ височайше ираде азъ съмъ назначенъ за директоръ на вакъфитѣ, лежащи въ Нишкия санджакъ. Съсѣдитѣ на тази ливада отъ четиритѣ страни сж: отъ една страна — ливадата на Османъ ага, отъ втора — ливадата на отецъ Памфилия, отъ трета — съ рѣката, а отъ четвърта — съ други хора, чийто имена сж извѣстни. Попечителъ-управителъ върху тази ливада е християнинътъ Георги. Послѣдния, въ качеството си на попечителъ, доброволно продаде и отчужди тази ливада за хиляда двадесетъ и петъ гроша на отецъ Памфилия, егуменъ на Рилския манастиръ. Поменатия отецъ Памфилия като купи и завладѣ тази ливада, поиска отъ насъ да му се издаде надлежната тапия за тази ливада. Понеже, възъ основа на височайшето царско ираде, се слѣдва да се поднови стария му тапийски актъ, който се намира въ рѣцѣтъ на владѣтеля, — то азъ, съгласно съ новия законъ и съ високия талиматъ (правилникъ) получихъ мито петнадесетъ гроша, което се падаше на царското вакъфско съкровище. Отъ сега занапрѣдъ означената ливада става като вакъфъ на Рилския манастиръ. Доказано е, че имуществата на поменатия Рилски манастиръ, като се управляватъ и владѣятъ отъ егумена на манастиря, именно отецъ Памфилия, който по настоящемъ е егуменъ, — то за това азъ, въ качеството си на длъжностно лице, издавамъ на поменатия отецъ Памфилий настоящия актъ.

1 день отъ мѣсець Зил-хидже 1263 година отъ егира (29 Октомври 1847 год.).

(М. П.) Директоръ-управителъ по дѣлата на вакъфитѣ, находящи се въ Нишкия санджакъ.

142.

АКТЪ.

12 Мухаремъ, 1264 г. отъ Егира (19 Декемврий, 1847 г.)

За 215 кутли ечемикъ, оцѣненъ по четири гроша кутела, възлиза на сума 860 гроша. Словомъ осъмстотинъ и шейсетъ гроша сж.

Приятелю ми отче, свещениче!

Стойността за 215 кутли ечемикъ, който възлиза на сума 860 гроша, ми се брой напълно за ваша смѣтка отъ Мустафа-ага, чиновникъ по амбаритѣ. Заради това, давамъ ти настоящето удостоверение.

12 Мухаремъ, 1264 г. отъ егира (9 Декемврий, 1847 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Етхемъ-ага.

(М. П.) Етхемъ-ага.

143,

АКТЪ

11 Джемази-юл-евелъ 1264 г. отъ егира (4 Априль 1848 г.).

За да се издаде настоящиятъ актъ, причината е слѣдната:

Десетъкътъ отъ земнитѣ произведения на селото „Падина“, Дупнишка каза, за тая 1264 г. отъ егира като се продаваше на публиченъ тръгъ, — по малонадаване се възложи върху насъ. Ние, като мюлтезими и прѣкупци на тоя десетъкъ, за сжщата година, прѣпродадохме го за (2550) двѣ хиляди петстотинъ и петдесетъ гроша на егумена отъ Рилския манастиръ отецъ Памфилия. За удостоверение на това издаваме му настоящиятъ актъ за право владѣние на десетъкътъ отъ селото Падина за тази 1264 г.

11 день отъ мѣсець Джемази-юл Евелъ, 1264 г. отъ егира (4 априли 1848 г. Р. Хр.)

Мюлтезиминъ: Местанъ Ага Сувари Чаушъ, въ гр. Дупница.

(П. П.) Местанъ.

144.

АКТЪ.

1 Мухаремъ 1265 год. отъ егира (15 Ноемврий 1848 г. Р. Хр.).

Владѣлчески актъ нареченъ „Забит-намме“.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната :

Управлението на Самоковския санджакъ за тази 1265 год. отъ егира е възложено върху насъ съ височайше царско ираде. Десетъкътъ „мактуа“ отъ прѣзведенията на зърненитъ храни, освѣтъ десетъкътъ за сѣното, на селата: Рила, Лѣхотица, Пастра и Падина, Дупнишка каза, Самоковски санджакъ, днесъ правителството го продаде за тази година за 17750 гроша на Самоковския жителъ Сотиръ Чорбаджи. Послѣдниятъ прѣкупи тоя десетъкъ и има право да го събира и владѣе отъ горѣказанитъ четири села. А стойността отъ 17,750 гроша той се задължава да изплаща на правителството на извѣстни падежи, споредъ опрѣдѣленитъ въ забиг-намето срокове. За тази цѣль прѣдприемачтъ речениятъ Сотиръ, издаде и надлежния задължителенъ записъ. Първиятъ платеженъ срокъ е първиятъ день отъ мѣсець Май. А другитъ срокове си иматъ опрѣдѣлени падежи, прѣзъ които цѣлата сума ще се изплати. Въ случай, че сумата отъ 17,750 гроша не би се изплатила на опрѣдѣленитъ срокове, то съобразно съ сключеното условие правителството има право да изисква и слѣдующата се лихва за просроченото врѣме, споредъ както това се прѣдвижда въ напечатания талиматъ (правилникъ) по тоя въпросъ.

Прочее, за да има право прѣдприемачтъ да владѣе и събира опрѣдѣления десетъкъ отъ горѣозначенитъ села и за да може, съгласно съ закона и съ височайшата царска заповѣдь, да дѣйствува тамъ като мултезиминъ, — издава се на речения Чорбаджи Сотиръ настоящето забит-наме, съ условие, че той не трѣбва по никой начинъ да постѣпва и да дѣйствува незаконно и противъ височайшето царско Ираде.

1 Мухаремъ 1265 год. отъ егира (15 Ноемврий 1848 год. Р. Хр.).

Замѣстникъ управитель: (М. П.) Исмаиль.

(М. П.) Сѣдия: Али Раифъ.

145.

АКТЪ.

17 Реджебъ, 1265 г. отъ егира (28 Май, 1848 г. отъ Р. Хр.).

За 222 кутли ечмикъ, по $4\frac{1}{2}$ гроша = 999 гроша.

Словомъ деветстотинъ деветдесетъ и деветъ гроша.

Хахамъ-Оглу Дави базригянъ, ще ми донесе горѣозначената сума 999 гроша, словомъ деветстотинъ деветдесетъ и деветъ гроша.

За удостовѣрение на това давамъ му настоящия записъ (тескере).

17 Реджебъ, 1265 г. отъ егира (28 Май, 1848 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Хасанъ.

146.

АКТЪ.

7 Зилхидже 1265 г. отъ егира (13 Октомври 1848 г.)

За 160 гроша, словомъ сто шесдесетъ гроша.

За да се напише и издаде настоящиятъ актъ, причината е слѣдната:

Лозето отъ два уврата, лежаще подъ чифлика „Биберово“, който (чифликъ) се намира въ окопността на града Дупница, въ мѣстността, наречена „Панталеймонски лозя“ — бѣ посадено на земи, принадлежащи на Кято Молла Абдуллахъ Сарачъ Уста Сюлеймановъ. Това лозе се продаде за 160 гроша на намѣстника на егумена отъ Рилския манастиръ-монаха отецъ Рафаилъ. Понеже стойността е получена напълно, то за удостовѣрение му се издава тоя актъ, днесъ, 7 Зилхидже 1265 г. отъ егира (13 Октомврий 1848 год. Р. Хр.).

Продавачъ: (М. П.) Абдуллахъ Селимъ.

Свидѣтели: Молла Мустафа Огли Мехмедъ, Али Терзи Баки Огли Османъ ага отъ Радомирска каза.

147.

АКТЪ.

19 Джемази-юл-Евель, 1267 г. (11 Мартъ, 1851 г. Р. Хр.).

По данъка за три егреци.

Тоя данъкъ се слѣдва да се изплаща годишно, споредъ „Танзимати-Хайрие“, по 30 гроша.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Гората ми, извѣстна подъ името „Радовичъ дереси-яйлѣги“, отъ 3 егреци, лежаща въ Рила планина, Дупнишка каза, по наслѣдство отъ баща си я притежавамъ и владѣя. Днесъ тази моя гора срѣщу извѣстна парична сума я продадохъ и отчуждихъ на монаситѣ отъ Рилския манастиръ. Данъкътъ за тая гора, който като „теметуетъ“ се плащаше на годината по 30 гроша, е вписанъ въ емялчнитѣ книги, върху мое име. Но, понеже монаситѣ отъ Рилския манастиръ прѣзъ тази 1267 година отъ егира купиха тази гора и вече я владѣятъ, то и данъкътъ за нея отъ сега нататъкъ трѣбва да се извади отъ моето име, да се впише възъ името на манастиря, защото той ще трѣба да изплаща тоя данъкъ. Името на манастирътъ трѣба да бѣде записано и въ тефтера. Прочее, за напредъ за да нѣмаме никакви разпри и прѣтенции по данъка на тази гора, и за да не става въпросъ, че тоя данъкъ се билъ увеличилъ, или намалилъ, издаваме имъ настоящето условие, споредъ което монаситѣ купувачи ще знаятъ да си плащатъ редовно годишния си данъкъ по тая гора. За удостовѣрение на това издавамъ имъ настоящиятъ актъ наречень „мукавелесенеді“.

19 день отъ мѣсець Джемази-юл-евель 1267 год. отъ егира (11 Мартъ 1851 год.).

Подпись на продавача: Хаджи Мемишъ Зааде Османъ живущъ въ гр. Джумая.

(М. П.) Османъ

Свидѣтели: Молла Османъ, Сейбанъ Ибрахимъ, Сейбанъ Хасанъ, Устували Османъ, Устували Халилъ и др.

148.

АКТЪ.

25 Шеваль 1267 г. отъ егира (12 Августъ 1851 г. Р. Хр.)

До г-на мюлтезими́на (прѣдприемача) по десятъка, който ще събира отъ крайнитѣ на града Дупница.

Подиръ поздравѣтъ ми, явявамъ ти, г-не, че въ текста на височайшата царска заповѣдь, която се намира въ рѣцѣтъ на монаситѣ отъ Рилския мѣнастирь, изрично се говори, че десятъкътъ отъ нивитѣ, които се притежаватъ отъ сѣщиятъ мѣнастирь, нѣма и не ще се изплаща на държавата. Вслѣдствие на това и, съгласно съ височейшото Ираде, ти не трѣбва по никой начинъ да изисквашъ отъ монаситѣ десятъкъ за монастирскитѣ земи. За ваше знание ти се написа и проводи настоящето тескере.

25 Шеваль 1267 г. отъ Егира (12 августъ, 1851 г. Р. Хр.)

(М. П.) Хуршидъ, чиновникъ по приходитѣ.

(М. П.) бивши чиновникъ „Мухасилъ“, по землинитѣ произвѣдения: Мехмедъ Хасанъ.

149.

АКТЪ.

5 Шеваль 1268 г. отъ егира (12 Юли 1852 г. Р. Хр.)

Хартия, съ цѣна три гроша, върху която се на писва тѣлийски актъ.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната

Съ височайше царско ираде, азъ съмъ назначенъ за директоръ на вакъфскитѣ дѣла, лежащи въ Нишкия санджакъ. Рилската планина, която лежи въ територията на Самоковската каза, е завѣщана отъ Гаази Мустафа паша на вакъфа, чиито дѣла зависятъ отъ императорското вакъфско министерство, отдѣление съкровищно. Нивитѣ, наречени „Мануилъ-Тарлалари“, които лежатъ въ Рилската планина, сж изкопачени съ брадви и мотики отъ Рилската гора. Границитѣ на тази гора (пазбище) сж : откъмъ изтокъ (лицето ѝ) — е мѣстността, наречена „Гази-Пеювица“ и „Пързалица“, отъ друга — кошаритѣ „Гергаръ“, ридътъ и направо на удола слиза до хендека, нареченъ „Бзлач-кова“, отъ трета — нивата „Рила“, наречена „Рила-Тарласи“, лежаща близо до курията

именувана „Каланджиено“, а отъ четвърта — граничата върви право на угоре, излиза на върха и по билото върви направо, като частъ отъ тая граница допира и свършва до мѣстността „Пеювица“. Притежателъ на тази гора-яйлькъ е егуменътъ на Рилския манастиръ отецъ Иосифъ. Послѣдниятъ случайно изгубилъ тапията, която се намираще въ рѣцѣтъ му и поиска отъ насъ да му издадемъ друга — нова тапия. Ние, въ качеството си на Директоръ по вакѣфскитѣ дѣла на речения санджакъ, издадохме на речения егуменъ нова тапия, съ условие, че той ще изплаща всѣка година на поменатия вакѣфъ данъка, нареченъ „Ресуми-егрекъ“. За напрѣдъ нито отъ наша страна, нито отъ други лица, нѣма да му се прѣпятствува въ владѣнието на тази гора,

5 день отъ мѣсець Шеваль 1268 год. отъ егира (12 Юли 1852 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Рефаатъ, директоръ по вакѣфскитѣ дѣла въ Нишкия санджакъ.

150.

АКТЪ.

9 Реджебъ, 1269 г. отъ егира (7 Априлий, 1853 г. отъ Р. Хр.).

Гербова хартия, съ цѣна
3 гроша.

Тоя актъ се написа и издаде, по слѣдната причина :

„Събирането на данъка за овцетѣ нарѣченъ „онделъкъ“ (на десетъ едно) въ Дупнишката каза за тази 1268 г. отъ егира е възложено върху насъ.

Въз основа на едно съобщение, което получихме отъ страна на Дупнишкия каймакамъ ефенди по въпроса за данъка „Онделъкъ“, за овцѣтъ, принадлежащи на Рилския манастиръ, ние веднага напустнахме Рилския манастиръ и нѣма да изискваме отъ тоя манастиръ нито едно акче, нито една ботка за данъка на овцетѣ му. За удостовѣрение на горѣизложеното, написахме тоя записъ и го врѣчихме на егумена на речения манастиръ.

9 Реджебъ, 1269 год. отъ егира (7 Априль 1853 год. отъ Р. Хр.).

Мюлтезиминъ на овцетѣ, подп.: Емрулахъ.

(М. П.) Емрулахъ.

Мюлтезиминъ на овцетѣ, подп.: Мехмедъ Редифъ.

(М. П.) Мехмедъ Редифъ.

151.

АКТЪ.

11 Кянуни-сани 1274 г. отъ егира (11 Януарий 1859 г. Р. Хр.).

Четири ниви и ливади, лежащи въ селото Стобъ, притежава по наследство отъ баща си Мито Тасовъ, който живѣе въ сжщото село Стобъ.

Речениятъ Мито като притежателъ на тия четири ниви и ливади, днесъ доброволно продаде на монаситѣ отъ Рилския манастиръ отецъ Хаджи Унуфрия, отецъ Теофилъ и отецъ Мойсей. Стойността имъ напълно той получи отъ тѣзи монаси.

Надлежащото мито за отчуждаването на тѣзи ниви и ливади, което възлиза на 62 гроша, се брои въ готови пари въ мѣстното държавно ковчежничество, и азъ го получихъ.

За удостовѣрение на това издава имъ се настоящиятъ актъ.

11 Кянуни-сани 1274 (11 Януарий 1859 г. Р. Хр.)

Мито за право на тапия — гроша 50.

Гербова хартия — гроша 12.

гроша 62.

Общата сума: словомъ шестдесетъ и два гроша се получи въ хазната.

(М, П.) Ес-саидъ Нафисъ Джери.

(М, П.) Саидъ бенъ Худа.

152.

АКТЪ.

22 Мухаремъ, 1275 г. отъ егира (2 Августъ, 1859 г. отъ Р. Хр.).

Монахътъ отецъ Пахомия, който е на служба въ Рилския манастиръ, но който като таксидиотинъ е натоваренъ да събира храни и да живѣе въ Берковската каза, е отзованъ обратно въ Рилския манастиръ. Понеже той има нужда за отпускъ отъ единъ мѣсеченъ срокъ, за да си разчисти смѣтките (земанията и даванията си), които той има съ хората, живущи въ тадевашиятъ страни — то той устно е заявилъ за това въ мѣстния мезличъ, като по приятелски начинъ иска и се моли прѣдъ съвѣта, да се състави за тая цѣль потрѣбната официална мазбата, за да се уважи отпуска му.

Съвѣтътъ, слѣдъ като разгледа молбата му намѣри я, че той дѣйствително ще може прѣзъ речения срокъ да събере всичкитѣ си вземания. А ако той би се проводилъ веднага въ Рилския манастиръ, очевидно е че не ще може да събере своитѣ си версии, и очевидно е, че той би прѣтърпѣлъ голѣми загуби, — по поводъ на които причини съвѣтътъ му разрѣшава единъ мѣсець отпускъ. А слѣдъ изтичанieto на опрѣдѣления му отпускъ, помениятъ монахъ ще бѣде безъ друго изпроводенъ за мѣстото, дѣто се вика отъ неговото началство. За тази цѣль се написа, състави и прѣдстави тая мазбата. — 22 Мухаремъ, 1275 г. (21 Августъ, 1858 год. отъ Р. Хр.).

Мюдюръ на Берковската каза (М. П.) Махмудъ Рифатъ.

Сжда: (М. П.) Ес-Саидъ-Хасанъ Хусейнъ. Коджа Баши (М. П.) Дамянъ. Членъ: (М. П.) Ибрахимъ.

Членътъ въ сжда: не се намира тука; отишалъ въ чифлика си.

153.

АКТЪ

7 Шевалъ 1275 г. отъ егира (10 Мая 1859 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Положи се на изучаване въпросътъ за собственитѣ недвижими имоти, като: ниви, ливади, лозя, пазбища и други подобни земи, които още отъ старо врѣме сж зависили отъ Рилския манастиръ, лежащъ въ Самоковския санджакъ. Тоя въпросъ, когато бѣ възложенъ за проучване и въ дена на щателната му провѣрка се откриха нови обстоятелства и се доказваше, че тѣзи земи на манастиря сж били отъ категорията на така нареченитѣ „покорени ступански земи“, именувани „Ерази-мемлюке“. Манастирскитѣ земи, като такива земи, били нарочно опрѣдѣлени и посветени въ полза на Рилския манастиръ, като за владѣнието на тѣхната собственостъ му сж били издадени и надлежитѣ императорски крѣпостни актове, наречени „мюлк-намей-хумаюнъ“.

По отношение на тѣзи покорени ступански земи „мемлюке“. — правилата, разпорежданията и формалности, които се изискватъ за държавнитѣ земи, не могатъ по никой начинъ да се прилагатъ за тѣхъ, защото такива дѣйствия би били противъ закона и шерията и не се допушатъ изпълненията имъ въ ступанскитѣ земи. Послѣднитѣ не могатъ и не трѣба да се сравняватъ съ земитѣ, нарѣчени „еразимири“, защото спрямо тѣзи послѣднитѣ се изпълняватъ и приспособяватъ тѣзи формалности.

За това, като ви явяваме горното, съобщавамъ ви за знание, че всичкитѣ горѣозначени земи, които още отъ старо врѣме

се намиратъ подъ зависимостъта на тоя манастиръ, се изключаватъ отъ всѣкакви формалности при издаванетоъ за тѣхъ на тапийски актове. Заповѣдвамъ ти, щото въ територията на тѣзи манастирски земи, да не допушате никои външни лица да нахлуватъ, съ цѣль да нарушаватъ владѣнието имъ и на сила да ги прѣвзиматъ. По тоя въпросъ се написа и издаде настоящиятъ актъ. Слѣдъ това той се връжчи на главния управителъ — на сгумсна на Рилския манастиръ, — за да му послужи, когато му стане нужда.

7 день отъ мѣсець Шеваль 1275 год. отъ егира (10 Май 1558 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Софийски главенъ чиновникъ по земитѣ въ Нишкия санджакъ.

154.

АКТЪ.

1 Кянуни-евель 1281 отъ егира (1 Декемврий 1865 г.).

Гербава хартия на стойность отъ 6001 8000 гроша.

Главницата (майката) _____ гроша 30,000

Лихва за една година _____ гроша 3,600

Всичко = 33,600 гроша.

Словомъ тридесетъ и три хиляди и шестотинъ гроша.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Ние долуподписанитѣ, получихме въ заемъ отъ вакъфа на Рилския манастиръ горната сума тридесетъ и три хиляди и шестотинъ гроша съ условие да ги изплатимъ на падежи, съ опрѣдѣлени срокове, считайки се отъ по шесть мѣсеци всѣки единъ срокъ. Първиятъ срокъ начева отъ 1 день на мѣсець Декември 1865 г. отъ Р. Хр., съгласно съ горѣизложеното. Задължаваме се още да изплащаме за тази сума законната лихва на стотѣ единъ на мѣсець, съобразно съ закона. Всичката лихва за година възлиза на три хиляди и шестотинъ гроша, която като я прибавимъ къмъ главницата, ще дѣлжимъ взаимнообразно на речения манастиръ сумата отъ 33600 гроша. Тази сума, спорѣдъ горѣизложеното, се задължаваме да изплащаме на всѣки опрѣдѣленъ срокъ, на падежа въ срока, когато тоя срокъ е настѣпилъ, и то заедно съ лихвата ѝ. Ако, Боже не дай не бихме могли да изплатимъ сумата на уречения срокъ, и ако кредиторитѣ-монаси отъ Рилския манастиръ би изисквали събирането на тая сума по сѣдебенъ редъ, то въ такъвъ случай, ние се задължаваме да имъ заплатимъ отдѣлно и сумата за сѣдебното мито, която би се изплатила въ сѣда. Така, че ние приемаме и се задължаваме да изплатимъ не само главни-

цата и лихвата ѝ, но и още всички сждебни и по водение на дѣлото разности. За удостовѣрение на това ние издадохме настоящия ни задължителенъ записъ, който саморжчно подписахме и подпечатихме. Тоя нашъ задължителенъ записъ го прѣдадохме на егумена на Рилския мѣнастирь.

1 день отъ мѣсець Кянони-евель 1231 год. отъ егира (1 Декември 1865 год.).

Под. Костантинъ Николовъ, отъ селото Бобошево.

Под. Нако Христовъ отъ сѣщото село.

Под. Мито Георгиевъ. (М. П.) Мито отъ сѣщото село.

Под. Попъ Величковъ Митревъ, отъ сѣщото село.

Под. Христо Георгиевъ. (М. П.) Христо, отъ сѣщото село.

Под. Никола Христовъ, отъ сѣщото село.

Под. Василь Дамяновъ, отъ сѣщото село.

Под. Иванчо Кръстевъ, отъ сѣщото село.

Бѣльжска на първата страница.

" Срокътъ на първия падежъ се пада на 28 май		
1866 г. Главницата се състоеше отъ сумата	_____	гроша 10,000
Лихва за шесть мѣсеци	_____	гроша 600
		<u>гроша 10,600</u>

Срокътъ на втория падежъ се пада прѣзъ мѣсець Ноемврий 1866 г. Главницата се състоеше отъ сумата		
	_____	гроша 10,000
Лихва за една година	_____	гроша 1,200
		<u>гроша 11,200</u>

Срокътъ на третия падежъ се пада на мѣсець Май		
1867 год. Главницата е на сума:	_____	гроша 10,000
Лихва за една и половина година	_____	гроша 1,800
		<u>гроша 11,800</u>

Забѣлъжка. Удостоверявамъ, че настоящия записъ се написа на гербова хартия, съ цѣна 6001—8000 гроша защото не се намираше въ казначейството гербова хартия, съ цѣна отъ 30,000—40,000 гроша.

Чиновникъ при регистратурата на Дупнишката каза.

(М. П.) Ахмедъ.

На гърба е написано следното:

Лицата, които дължатъ горѣозначената сума и които саморжчно сѣ били подписани вжтрѣ въ записъ, признаватъ, че дължатъ главницата и лихвата ѝ = 33,600 гроша, означена въ записъ. Въ случай, че на опрѣдѣленитѣ срокове тѣ не би я изплатили, то

ние като поржчители ставаме гаранѣ да я изплатимъ безпрѣкословно съ наши собствени пари, 1 Кянони-евель 1281 г. (1 декемврий 1865 год. отъ Р. Хр.).

Под. Базирганъ Хаимъ Юда отъ градъ Ангора, живуѣ въ градъ Дупница. (М. П.) на Еврейски.

Под. Шекерджи Аврамъ Исаковъ, живуѣ въ градъ Дупница. (М. П.) на Еврейски езикъ.

(М. П.) Управлението за Дамгата въ Дупнишката каза.

Удостоверява се, че лицата-длъжници, чиито имена сж записани въ записъ сж дѣйствителнитѣ длъжници, защото тѣ прѣдъ мезлича на управителния съвѣтъ устно самопризнаха и заявиха, че дължатъ на Рилския манастиръ горната сума.

(М. П.) Управителенъ съвѣтъ на Дупнишката каза.

Ние, долуподписанитѣ удостоверяваме тукъ, че подписитѣ написани на български езикъ въ записъ, както и положенитѣ въ него печати сж дѣйствителнитѣ подписи и печати на лицата: Константинъ, Нако и на Попъ Вълча и че тѣ въ наше присѣствие се подписаха саморочно.

Под. Нако, членъ въ Идарето на Дупнишката каза.

(М. П.) Нако.

Под. Христо Димитровъ, членъ въ Идаре-Мезлича на Дупнишката каза. (М. П.) Христо.

155.

АКТЪ

10 Августъ, 1282 г. отъ сгира (10 Августъ, 1866 г.).

Гербова хартия, съ цѣна
1 грошъ.

До управителя-мюдюръ на Дупнишката каза.

(М. П.) Дупнишки съдебенъ съвѣтъ.

№ 416.

Прѣдставителтъ на монаситѣ отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, отецъ Теохарий, е завелъ процесъ срѣщу дупнишкитѣ жители: Нако Чорбаджи, Хаджи Спасъ, Хаджи Христо, черковниягъ епитропъ — Христо, Василъ, Илия и баба (отчето) Анания — и то за спора за една чешма. Исканията на ищеца се

състояли въ слѣдното: прѣди 17 години се заключилъ между тѣхъ договоръ, споредъ който разходитѣ за направата на чешмата, начиная отъ извора на водата дори до черковния таксимъ (резервуаръ) — ще се изплащатъ отъ черквата. А разходитѣ, които ще ставатъ отъ черквата дори до монастирския метохъ, ще се изплащатъ направо отъ монастыря. Приятната вода за пиене, която ще тече колкото единъ масуръ (прѣстъ), се купи отъ горѣозначенитѣ чорбаджии за 3.000 гроша. Но, понеже водата за сега е прѣстанала да тече, то ищецътъ заявява искъ и изисква, щото водата да не прѣстанва никогашъ, а трѣба да си тече, както що е текла и по-прѣди.

Отвѣтниците-чорбаджии възразиха и казаха така: „ние не можемъ да пуснемъ казаната вода да тече, защото ищецътъ-монахъ не е броилъ още $\frac{1}{8}$ часть отъ разносиктѣ за чешмата.

Ищецътъ, за да подкрѣпи своя си искъ, е прѣдставилъ заключеното по тоя въпросъ условие, въ което липсватъ, обаче, печатитѣ на двѣтѣ спогодивши се страни. Съгласно съ духа на това условно, сѣдътъ опрѣдѣли, щото разносиктѣ за направата на тая чешма дори до черковния резервуаръ, трѣба да се изплатятъ отъ епитропа на черквата. А разносиктѣ, които ще се разходватъ до монастирския метохъ, трѣба да се изплатятъ отъ епитропа на черквата. Настоящото постановление, което има сила на рѣшение, се прѣпроводи за изпълнение до Дупнишкия казалийски управителъ, отъ когото зависи и по-нататѣшното негово разпореждане.
— 10 Августъ, 1866 г. (1282 год. отъ егира).

Кадия: (М. П.) Мустафа.

Членъ: (М. П.) Салихъ Расинъ.

Членъ: (М. П.) Юсуфъ.

Членъ: (М. П.) Тодоръ.

Членъ: (М. П.) (?) непрочитаемъ еврейски подписъ.

На гърба е написано слѣдното: това рѣшение е изпълнено отъ полицейския агентъ (Булюкъ Агаси) Мехмедъ Ага.

13 Августъ, 1866 година.

156.

АКТЪ

26 Тешрини-сани 1282 год. (26 Октомврий 1866 год.)

Сключенъ между стопанитѣ-владѣтели на планината „Кючукъ-карийца“ — отъ една страна, а отъ друга — егумена на Рилския монастырь.

За 2800 гроша.

Словомъ двѣ хиляди и осемстотинъ гроша е била наемната стойностъ или наема на гората „Кючукъ-Карийца“.

За да се напише тоя актъ, причината е слѣдната :

Съ срокъ четири години, начевайки отъ Димитровъ день настоящата 1282 г. отъ егира (1866 год. отъ Р. Хр.) дадохме подъ наемъ планината ни за 2800 гроша на християнина отецъ Диоклитиянъ, родомъ отъ гр. Битоля ; и сумата за тоя наемъ напълно я получихме отъ него. За напрѣдъ речениятъ наемателъ има пълно право, като наемателъ на тая планина, четири години на редъ да я владѣе и експлоатира, безъ да бжде той отъ ничия страна обезпокояванъ. Настоящиятъ контрактъ сключихме, подписахме го и го вржчихме, посрѣдствомъ Мемишъ ага, отъ гр. Джумая, на отецъ Диоклитияна.

1282 г. Касжмъ-гюни (26 Октомврий 1866 год. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Мемишъ Ага, Шейхъ-Асановъ отъ градъ Джумая — стопанинъ на тая гора.

(М. П.) Мемишъ.

Зюхра Ханъмъ, стопанка, а нейнъ пълномощникъ е Едхемъ Спахи.

(М. П.) Едхемъ.

Свидѣтели: Налбантъ Мехмедъ Ага оглу, Хюсеинъ Ефенди, Мутишъ Ага Дупницали и др.

157.

АКТЪ

1 Хазиранъ 1284 год. (1 Юний 1868 г. отъ Р. Хр.).

За 500 гроша — словомъ петстотинъ гроша сж :

Срѣщу тази сума броиха се въ прѣдплата гроша 276.

За да се напише и издаде тоя актъ за владѣние, причинага е слѣдната :

Водата и трѣвата, които се намиратъ въ мѣстността, наречена „Кючукъ-Карийца“, лежаща въ прѣдѣлитъ на Джумайската околия, дадохме и отстъпихме подъ наемъ за настоящата 1868 година (1284 год. отъ егира) срѣщу 500 гроша наемъ на християнина монахъ отъ Рилския манастиръ отецъ Димо кехая.

Дѣлъ IX. Спахийски актове.

За удостоверение на това и за право на ползуване отъ водитѣ и трѣвата въ тая гора, издаваме на речения кехая настоящия актъ.

1 Хазиранъ 1284 година (1 Юний 1868 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Едхемъ Спахия.

(М. П.) Едхемъ Ибрахимъ — спахи.

(М. П.) Реджебъ Спахия.

158.

АКТЪ.

за данѣкъ.

10 Августъ, 1288 г. или 10 Августъ, 1872 г. отъ Р. Хр.

Данѣкъ, опрѣдѣленъ всѣка година по 111 гроша, който Рилския манастиръ като муката, е билъ дълженъ да изплаща на вакъфа. Словомъ сто единадесетъ гроша.

Тоя данѣкъ да се изплати за тридесетъ години, трѣбва да се помножи $111 \times 30 = 3330$ гроша. Словомъ три хиляди триста и тридесетъ гроша сж броени.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Отъ прѣглеждането смѣтките на свещения вакъфъ се установи обстоятелството, че бѣлѣжитиятъ Рилски манастиръ, който се намира въ Дупнишка казз, Софийски санджакъ, не притесжава за тридесетъ години, начевайки отъ 1258—1288 г. отъ егира (1842—72 год. отъ Р. Хр.) никакви контра разписки, съ които да се твърди, че манастирътъ е изплатилъ данѣка си. Поради това днесъ отъ сѣщия манастиръ се получи сумата отъ 3330 гроша за данѣка имъ, който се слѣдваше за 30 години. А въ смѣтките и тефтеритѣ на самия манастиръ стои забѣлѣжено, че данѣкътъ до края на 1290 година е билъ изплатенъ направо на чиновника на вакъфа.

За удостоверение на това обстоятелство и за знанието още че горѣозначената сума отъ 3330 гроша, се получи отъ насъ за 30 годишенъ данѣкъ, издаваме на манастирътъ отъ поменатия манастиръ настоящия подпечатанъ документъ.

10 Августъ, 1288 год. отъ егира (1872 г. 10 Августъ).

(М. П.) Счетоводителъ по вакъфскитѣ имоти въ Софийския санджакъ.

159.

АКТЪ

21 Реджебъ 1289 г. (12 Септември 1872 г. Р. Хр.).

Отсѣченитѣ дървета, за които е прѣдметъ въ първия актъ, сж били употребени за направата и постройката на редица голѣми мостове, които били негодни и развалени отъ поройни дъждове. Тѣзи мостове сж били построени на разни мѣста, въ разни села, а единъ мостъ въ селото Бараклия, което лежи близу до речения монастырь и близо до нѣкои околни села.

Истина е, че отъ старо врѣме една малка гора — часть отъ великата планана „Рила“, — е била привързана къмъ Рилския монастырь. Но останалитѣ гори-ормани, обаче, които се намиратъ на лице въ тая планина сж изброени име и точно сж били опрѣдѣлени, споредъ както се твърди въ телеграмата и въ рапорта, които се получиха въ видъ на отговоръ отъ мѣстната власть. Съгласно съ стария регистъръ („куюдатъ“) на императорската дефтерхана, — речениятъ монастырь въ описа си фигурира, че е притежавалъ точно опрѣдѣлени земи, които зависятъ отъ него монастырь. Монаситѣ отъ тоя монастырь сж заявили, че нѣкои селени, въпрѣки старитѣ царски тефтери, нахлували въ тѣзи монастырски земи и нарушавали владѣнието му. Слѣдствие на това грѣцкиятъ православенъ патриархъ прѣди малко се оплакалъ по тоя въпросъ и подалъ писменъ рапортъ до императорския диванъ, съ молба да му се издаде единъ височайши царски актъ. Исканата царска заповѣдь е била издадена и въ резюме, въ „деркенаръ“ сжществената ѣ часть е била изложена по-горѣ. Днесъ, обаче се извадиха отъ „куюдата“ други кратки извлѣчения върху положението на монастыря. Тѣзи извлѣчения се прѣдставиха отъ управителя на царската дефтерхана. Отъ тѣзи извадки се установява, че никаква гора не е била описвана и опрѣдѣлена на речения монастырь. Въ отговора на управлението на дефтерханата, — министърътъ (паша) билъ заявилъ, че дѣйствително въ името на монаситѣ отъ Рилския монастырь се били издавали тапийски актове само за земи, лежащи въ селото Рила. Тѣзи извадки директорътъ ги е докладвалъ по изискванията и по дължностъ на службата му. Въ стария и въ новия законъ изрично и подробно има писани пасажи, които по-горѣ обстойно сж изложени по този въпросъ. Въпросната гора, за която е дума, и за която се претендира въ тоя такриръ, че била зависѣла отъ тоя монастырь, — такава, именно, гора, за каквато въ телеграмата се споменава и доказва, че ѣ била собственостъ на тоя монастырь — нѣма. Въпросътъ не стои така, споредъ както той ѣ изложенъ по-горѣ. Защото отъ прѣглеждането въ царската дефтерхана се указа и се установи обстоятелството, че описанитѣ и опрѣдѣлени извѣстни мѣстности на Рилския монастырь не сж били редомъ залѣсени все съ гора. Това нѣ до повече ѣ отъ ясно, та е излишно

да се прѣдставятъ всѣкакви други обяснения. Сжщо доказано ѣ, че на името на монаситѣ отъ тоя монастирь, не сж били излавани никакви тапийски актове. Сжщо отъ управлението на дефтерханата е доказано, какво всички земи и други имоти, вакфирани на нѣкой вакфѣ, сж зависѣли направо или отъ черкви, или отъ други богоугодни заведения. Зависимостѣта на такива земи се доказва отъ дефтерханата, дѣто тя е била записана. Това се твърди и отъ прѣдписанията на стария и новия законѣ. По тоя начинѣ и прѣдметната гора, за която се спори, че ужѣ е привързана къмъ речения монастирь, въ сжщностѣ не стои така, както е написано въ извлѣченияга, нито е съгласно съ старитѣ книжя на „куюдата“. Тамъ, въ старитѣ оригинали, дѣйствително е записано, че тѣзи монастирски имоти не сж плащали нито десетѣкъ, нито данѣкъ. А що се касае за въпроса по десетѣка на овцетѣ, — тоя въпросъ зависи да се уреди отъ министерството на финансиитѣ и отъ управлението на горитѣ, особено на лѣсоветѣ. Нашето мнѣние е изложено и въ другъ единъ рапортѣ, по сжщия прѣдметѣ, който напоследѣкъ ви се проводи.

Възъ основа на молбата и на извлѣченитѣ отъ куюдата подробности между министерството на финансиитѣ и онова на горитѣ и лѣсоветѣ завърза се дълга прѣписка по тоя въпросѣ. Прочее, както се установи отъ тази прѣписка, по горѣизложения въпросѣ, — ще трѣба да се дѣйствува и да се тури въ изпълнение. Всички книжя по тая прѣписка, заедно съ подробноститѣ се поднасятъ за прѣгледѣ и одобрение отъ държавния съвѣтъ. Заповѣдь и повеление зависи отъ ваше високо прѣвъзходителство.

11 Реджебѣ, 1289 год. отъ егира, или 12 Септември 1872 година отъ Р. Хр.).

160.

АКТЪ.

3 Августѣ 1291 год. (3 Августѣ 1875 год. Р. Хр.).

Сждебно мито.

Слѣдва да се получи сждебното мито	=	гроша 1250
Двѣ гербови марки по 4 гроша	=	„ 8
		гроша 1258

Словомъ хиляда двѣстѣ и петдесетѣ и осемъ гроша се получилиа.

За да се напише и издаде настоящиятъ актѣ, причината е слѣдната.

Монаситѣ отъ Рилския монастирь отецѣ Никифорѣ и отецѣ Хараламби пригежаватъ горитѣ именуеми: „Марковица“ и „Шу-

матица“, лежаща въ Рилската планина Тѣзи монаси сж изгубили тапийскитѣ си актове и просятъ да имъ се издадатъ отново такива. Понеже реченитѣ монаси броеха напълно въ повѣрената ми каса, както сумата за тапийското мито, тъй и за стойността на гербовитѣ марки — то за удостовѣрение на това се издава тоя актъ.

3 Августъ 1291 год. отъ егира (3 Августъ 1875 г.).

Намѣстникъ на чиновника па вакъфитѣ въ Самоковъ:

(М. П.) Ибрахимъ Пири.

161.

АКТЪ

3 Тешрини-Сани, 1291 г. (3 Ноемврий 1875 г. отъ Р. Хр.).

Десетъкътъ, който се слѣдва да се получава отъ посѣтитѣ земи на Рилския манастиръ, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, е билъ прѣкупенъ по малонаддаване за 1291 г. отъ егира, или 1875 г. отъ Р. Хр., отъ Рилския монахъ отецъ Прокопия за 1300 гроша.

Въ тази сума влиза и допълнителниятъ налогъ, нареченъ „ресумй мухаджеринъ“.

Изплащанието на тази сума е станало въ опредѣлени срокове (таксити), както слѣдва:

На Септемврий	1875	г. сл. Хр.	е билъ	I	срокъ	отъ	гроша	220
„ Октомврий	„	„	„	„	„	„	„	216
„ Ноемврий	„	„	„	„	„	„	„	216
„ Декемврий	„	„	„	„	„	„	„	216
„ Януарий	1876	„	„	„	„	„	„	216
„ Февруарий	„	„	„	„	„	„	„	216

Всичко гроша 1300

Десетъкътъ отъ всичкитѣ произведения на хлѣбнитѣ храни, съ изключение на десетъка отъ коприненитѣ реколти, отъ произведенията на тютюна и на трѣвата (листата), наречени „титра япраги“, заедно съ върхнината налогъ — „Рупъ“, ще се събиратъ отъ земитѣ, принадлежащи на Рилския манастиръ, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, Дунавски вилаетъ. Наддаването при търга на тоя десетъкъ се е извършило подъ надзора на правителственитѣ мѣстни съвѣти. То е станало, съобразно съ десетъка и члена, прѣдвиденъ за прѣносъ на десетъчнитѣ храни, който (членъ) се спомена въ височайшия правилникъ, промулгиранъ публично

на 9 Зилкааде, 1282 г. отъ егира (15 Мартъ, 1866 г. отъ Р. Хр.). Тоя десетъкъ се възложи на монаха отъ Рилския манастиръ отецъ Прокопия, който наддаде най-голъма сума. Опрѣдѣлената сума отъ 1,300 гроша ще се изплаща на опрѣдѣлени срокове съ османски, металически звонкови монети, на които цѣната е точно опрѣдѣлена отъ правителството. Въ случай че на опрѣдѣления падежъ не би се изплатилъ такситътъ, правителството има право да изисква и законната лихва по 1⁰/₀ на мѣсецъ за всѣко изминало отъ срока врѣме. Като гарантъ за изплащане на тая сума и лихвитъ се прие отоманскиятъ поданикъ отецъ Кирилъ. Правителството щомъ получи надлежното поръчителство, възложи на речения отецъ Прокопия да събира десетъка. Отецъ Прокопий даде задължителенъ записъ за сумата на 21 юний, 1875 г. сл. Р. Хр. Тоя записъ се пази въ правителствения ковчегъ.

И тъй, десетъкътъ на казаното село за тая 1875 г. ще се събира и управлява цѣла една година, съобразно съ правителствения законъ. А ако стойността на десетъка не се изплати на опрѣдѣленитъ срокове, то правителството въ таквъ случай си запазва правото да вземе мѣрки на дѣйствие, прѣдвидени въ чл. 10 отъ правилника за десетъка.

За удостовѣрение, че се възложи на речения отецъ Прокопий десетъкътъ издава му се тоя актъ за владѣние. — 3 Тешрини-сани, 1291 г. (3 Ноемврий 1875 г.).

(М. П.) Управитель-мютесерифъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) Финансовъ директоръ на Софийския санджакъ, нареченъ „Моасебеджи“.

162.

АКТЪ

(Безъ дата).

Отъ съдържанието на тоя рапортъ се установява обстоятелството, че земитъ, които съ царски ферманъ съ били привързани къмъ манастиря „св. Иванъ Рилски“, лежатъ въ Рила планина, Дупнишка каза. Тѣ, ако и да сѣ били освободени отъ плащането на всѣкаквъ данъкъ и десетъкъ, обаче чиновникътъ по десетъкътъ е слѣдвалъ да измъчва и да изтезава бѣднитъ монаси отъ тоя манастиръ. Съобщава се при това, че селенитъ, които живѣли наблизу до манастирскитъ гори, чието владѣние зависи отъ споменатия манастиръ, — си позволили подъ прѣдлогъ, че щѣли ужъ да правятъ мостове, отсѣкли повече отъ 4,000 джбови дървета отъ тази манастирска гора. По поводъ на това беззаконие монаситъ отъ манастиря прѣди малко врѣме се оплакали прѣдъ върховното правителство, Молбата имъ била

приета и въз основа на нея великият везир бѣ издалъ едно високо емирнаме за прѣкратыването насилията и беззаконията, които се вършатъ надъ монаситѣ.

Но тѣзи насилия и ежедневни безакония не сж прѣставали, а продължавали да се упражняватъ дори до сега, поради което сѣ рапортъ, прѣдставенъ отъ гръцката православна патриаршия, се изисква да се взематъ строги и бързи мѣрки за прѣмахването на подобни вълнения. Великият везир бѣ водилъ дълга прѣписка съ министерството на финанситѣ по тоя въпросъ. Отъ книгята на тази прѣписка, които книжа по отдѣлно сж били копирани въ единъ особенъ регистъръ, а тѣй сжщо и отъ издаденитѣ и вписанитѣ въ тоя регистъръ депеши и емирнамета по тоя въпросъ, е било установено обстоятелството, че въпросното емирнаме е пристигнало о врѣме до мѣстоназначението си. Узнава се още, че при изучването въпроса отъ една особена комисиия се изтъкнало, между другото, и слѣдния фактъ: чиновникътъ по десетъка на Софийския санджакъ, Абдулахъ Ефенди, прѣди нѣколко врѣме придружаванъ отъ други двѣ лица е билъ заминалъ и пристигналъ въ Рилския манастиръ. Тамъ той прочелъ редица височайши царски актове — фермани, които се пазели въ монаситѣ на тоя манастиръ. Въ текста на тѣзи свещенни актове изрично било казано, че къмъ манастиря били привързани 48 кжса земи, които били освободени още отъ старо врѣме отъ всѣкаквъ данъкъ и десетъкъ. Чиновникътъ е поискалъ отъ монаситѣ обяснение, за да му се посочатъ точно границитѣ на тѣзи 48 кжса имоти. Монаситѣ сж отговорили смутено и съ общи фрази, като сж казали, че тѣзи имоти били стари, та не могли били и че сж били въ положение да знаятъ и да опрѣдѣлятъ точно границитѣ и мѣстноститѣ на тѣзи манастирски земи. На въпроса: колко ниви, колко ливади, лозя и други имоти сж били тѣзи стари земи? и дѣ се намиратъ сега тѣ, и по колко уврата съдържа всѣко едно парче? — монаситѣ сж отговорили на въпроса не ясно и така: „Тѣзи земи се помнятъ, че се състояли отъ 17 кжса ниви 16 кжса ливади, 11 кжса лозя, 2 воденици и двѣ отдѣлни една отъ друга валавици и динкове. По тоя начинъ и въз основа на личнитѣ показания на самитѣ монаси е билъ съставенъ особенъ описъ, дѣто отдолу сж били положени частнитѣ печати както на егумена-управителъ на манастиря, а тѣй сжщо и на неговитѣ замѣстници — старѣи, като установено е било, че дѣйствиелно отъ тѣзи манастирски земи, десетъкъ не се е получавалъ. Но при направения новъ описъ на манастирския имотъ сж излѣзли на явѣ повече отъ 57 кжса нови ниви, ливади и други, за произведенията на които, споредъ закона се слѣдва да получи правителството десетъкъ слѣдното количество: 524 снопове ръжъ, 209¹/₂ снопове овѣсъ, 622¹/₂ кола сѣно, като десетъкъ; сжщо десетъкътъ отъ едно лозе отъ охоло два уврата, а тѣй сжщо и данъкътъ за скрититѣ и изнамеренитѣ отъюслѣ 46 пчелни кошери за медъ. Освѣнъ това монаситѣ-управители и тѣхнитѣ намѣстници на мо-

настиря не сж плащали и за миналитѣ години никакъвъ десетъкъ на спахитѣ — мюлтезими, като сж отричали, съгласно съ тѣхната десетгодишна практика, да изплащатъ законния десетъкъ и за тая година. Слѣдствие на тѣзи открития за 57 кѣса имоти, които отсетнѣ били прибавени и допълнени къмъ мочастиря, — властѣта трѣбало споредъ закона да получи припадающия имъ се за тѣхъ десетъкъ. Сумата за десетъка веднага е била събрана отъ монастиря. А онѣзи правителствени имоти и земи, за които се споменува въ височайшия царски ферманъ, сж били изключени отъ плащането на всѣкакви данѣци, защото тѣ сж били опростени и никакъ не сж търсени. Независимо отъ това монастирътъ въ стария си описъ има писани само 500 глави овце и овни; но при новата провѣрка оказа се, че монастирътъ е притежавалъ повече отъ 2116 овце и кози, поради което и данъкътъ за повечето овце се е прибралъ и получилъ.

А що се касае до въпроса за отсѣченитѣ джбови дървета отъ монастирската гора, тоя въпросъ стои така: дърветата не сж били 4,000, а сж били изсѣчени само 1,500 джбови дървета. 110 дървета отъ тѣхъ сж били отсѣчени отъ общата правителствена гора-планина, наречена Рила. А останалитѣ 400 дървета дѣйствително сж били отсѣчени отъ монастирската гора, но това е станало съ позволенieto на раята селени отъ селото Рила и съ доброволното съгласие на самитѣ монаси отъ тоя монастиръ, къмъ който монастиръ тази гора е привързана.

163.

АКТЪ.

(Безъ дата),

Слѣднитѣ земи и имоти, които принадлежатъ на Рилския монастиръ се намиратъ въ казата и въ градъ Джумая и се състоятъ:

1) Една ливада отъ около 40 уврата, лежаща въ мѣстността „Кара-су“, близо до чифлика „Кара-су“. ¹⁾ Стойността на тази ливада е оцѣнена за 4500 гроша, всѣки увратъ отъ тази ливада се оцѣнява по 115¹/₂ гроша.

2) Една ливада отъ около 21 уврата, лежаща въ околността на рѣката Струма (Карасу). Тази ливада се оцѣнява за 2500 гроша.

3) Ливада отъ около три уврата, лежаща въ мѣстността наречена „Катъ-устюнде“, оцѣнена за 400 гроша.

1) Подъ думата „Кара-су“ се разбира рѣката Струма.

4) Една ливада отъ около 13 уврата, лежаща въ с. Стобъ. Тази ливада е оцѣнена за 1,300 гроша. Общата стойностъ на всички тѣзи Рилски имоти — възлиза на сума 8 700 гроша.

Мито за тѣзи имоти се слѣдва да се изплати 435 гроша и 4 гербови марки по 4 гроша = 16. А всичкото мито, заедно съ гербовитѣ марки е: 451 гроша. Словомъ четиристотинъ и петдесетъ и единъ гроша се получиха напълно.

164.

АКТЪ.

14 Нисанъ 1296 г. (14 Априлъ 1880 год. отъ Р. Хр.).

Тоя актъ се написа поради слѣдната причина:

Възъ основа на единъ записъ, носящъ дата 9 Априлъ 1880 год. и подпечатанъ съ частнитѣ печати на налбантъ Абдуррахманъ Еминовъ и на Мехмедъ Назифовъ, — довѣрителитѣ ми: Мехмедъ Назифовъ и сестритѣ му Акиле и Хатидже Ханъми, бѣха продали на жителя отъ гр. Дупница Хаймъ Мошоновъ собствената си гора, извѣстна съ името „Горна-кадийца“. Днесъ реченитѣ ми довѣрители пристигнаха въ гр. Дупница (България). Съобразно съ потвърденото и легализираното пълномощие, което тѣ, реченитѣ ми довѣрители подадоха въ Дупнишкия полицейски домъ, азъ отъ тѣхъ съмъ упълномощенъ да ги прѣдставлявамъ, и между другото, да получавамъ нужното рѣшение, да издамъ такриръ за проданъта на тѣхната гора-планина прѣдъ надлежнитѣ власти възъ името на евреина Хаймъ Ходжа Мошоновъ. Днесъ реченитѣ ми довѣрители си заминаватъ обратно за гр. Джумая; а азъ като тѣхенъ пълномощникъ, за тѣхна смѣтка, взехъ въ заемъ отъ поменатия Хаймъ три турски лири. За удостовѣрение на това издавамъ настоящия ми записъ.

14 Нисанъ 1296 год. (14 Априлъ 1880 г. отъ Р. Хр).

Подп.: Харифъ Еминовъ отъ гр. Джумая.

(М. П.) Ес-саидъ Харифъ.

Тукъ, на това мѣсто удостовѣрявамъ и твърдя, че Арифъ Еминовъ получи, за наша смѣтка, горнитѣ три турски лири, съ които пари да можемъ да се повърнемъ надирѣ въ гр. Джумая. За удостовѣрение на това полагамъ тукъ собствения си печатъ.

14 Априлъ, 1880 година.

(Подп.): Мехмедъ Назифовъ.

(М. П.) Мехмедъ.

165.

АКТЪ.

9 Нисанъ 1296 г. (9 Априль '880 г. отъ Р. Хр.).

Гербова хартия съ цѣна
10 гроша.

(Гербъ на Османската империя, положенъ на чело на този актъ).

Извѣстната гора, която се нарича „Горня-Кадийца“, лежи въ околността на Рилския манастиръ, въ територията на Българското княжество. Тая гора ние лично и като пълномощникъ я притежаваме. Днесъ тази наша гора упазарихме я и я продадохме, споредъ условията, изложени въ другъ единъ продавателенъ актъ, съ дата 8 Априлий 1881 година, който бѣхме издали на Ходжа-Мошонозия синъ въ гр. Дупница. Положенитѣ въ тоя актъ печати, сж дѣйствително нашиѣ частни печати и сж еднакви съ ония, които сж положени въ продавателния ни записъ, и официално завѣрени отъ властѣта, както тоза се вижда отъ писмото ни, което връчихме въ рѣцѣтъ на Хаима Ходжа Мошоновъ.

9 Нисанъ 1296 год. (9 Априль 1880 год. отъ Р. Хр.).

(Подп:) Мехмедъ Назифовъ — частно за себе си и като пълномощникъ на сестра си Хатидже Ханъмъ.

(М. П.) Мехмедъ.

(Подп:) Пълномощникъ на Ахиле Назифова (М. П.) Абдурахманъ.

Удостоверява се, че положенитѣ отдолу въ настоящия актъ подписи и печати сж дѣйствително частнитѣ печати на сжщитѣ лица, които лично прѣдъ първоинстанционното сѣдилище се явиха, и които заявиха усно, че искатъ да имъ се легализиратъ. Взе се мого, съгласно съ закона, 100 гроша — по 50 за всѣки единъ подписъ и печать.

9 Нисанъ 1296 год. (9 Априль 1880 година).

(М. П.) Първоинстанционенъ сѣдъ въ Джумая.

166.

АКТЪ.

9 Нисанъ, 1226 г. (9 Априлъ 1880 г. отъ Р. Хр.).

Гербова хартия, съ цѣна
100—1,000 гроша.

Записъ за лири турски 50.
Словомъ петдесетъ турски лири.

Да се напише този записъ, причината е слѣдната:

Ханѣмитъ Акиле и Хатидже, дъщери на Нази Хаджи Хасановъ и братъ имъ Мехмедъ, живущи въ градъ Джумая, притежаватъ задружно една планина — „яйлѣкъ-ормани“ (пазбището). Тази гора е извѣстна и се именува „Горня-Кадина“, лежаща въ околността на Рилския манастиръ, Дупнишка каза (България).

Отъ тѣзи притежатели азъ купихъ за 80 турски лири тази тѣхна гора. Срѣщу тази сума днесъ броехъ на реченитъ продавачи 30 лири турски. Останалитъ 50 турски лири ще имъ броя, съгласно съ условния ни записъ, който имъ дадохъ на 9 Априлий 1880 година, тогава когато тѣ (продавачитъ) ми проводятъ въ Дупница законно пълномощно, заверено отъ Австро-Унгарското агенство въ Съресъ. Освѣтъ това пълномощницитъ сж длъжни да се яватъ прѣдъ Дупнишкитъ български власти да изповѣдатъ продажбата, да ме снабдятъ съ крѣпостенъ актъ и да ми прѣдадатъ въ владѣние казаната гора-планина.

За удостовѣрение на това, издавамъ имъ настоящия записъ.
9 Нисанъ, 1226 г. (9 Априлъ, 1880 г. сл. Р. Хр.).

(Подп.) Яхуди Хаимъ Мошоновъ.

167.

АКТЪ.

28 Кянони-Сани 1300 г. (28 Януарий 1883 г. сл. Р. Хр.).

1. Талийски актове на брой	54 акта.
2. Худжети сждебни на брой	8 „
3. Контрактъ на стойность 18 турски лири	1 „
Всичко 63 акта.	

Тукъ сж словомъ шестдесетъ и три документи.

Да се напише тоя врѣмененъ актъ, причината е слѣдната:

Подписаниятъ давамъ настоящия си приврѣмененъ документъ на монаха отецъ Аркадия за удостовѣрение на това, че полу-

чихъ. отъ него шестдесетъ и два тапийски актове и худжети, както и единъ условенъ записъ (контрактъ) за сума отъ осемнадесетъ (18) турски лири. Всички тѣзи тапийски актове и худжети се отнасятъ за земитѣ и недвижимитѣ имоти, принадлежащи на манастиря, който се намира въ селото „Св. Врачъ“, Мелнишка каза.

28 Кячони-Сати 1300 година отъ егира (23 Януарий 1883 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Ебу Бекиръ Сятки, бенъ Хаджи Мехмедъ Ефендиевъ.

ДЪЛЪ Х.

Вакѣфски актове.

Вакѣфско императорско съкровище.

1280 г. отъ егира (1863 год. отъ Р. Хр.).

№ на листа
3.

№ на тефтера
347.

Санджакъ _____ Софийски.
Каза _____ Джумайска.
Село _____ планината „Рила“.

Мѣстносттата, наречена „Кючукъ Карийца.

Имотътъ, вакфиранъ отъ Гаази Мустафа Паша.

Граници: отъ една страна гората („ай-идуги яйлжкъ“); отъ друга — „Али Чаушъ яйлжги“; отъ третя — пжтьтъ за Слахово; отъ четвърта — рѣката.

Уврати (300) треста.

Земя, подъ десетъкъ егрекъ 1. И $\frac{3}{5}$ части (три пети части) отъ гора.

Начинъ за издаване актъ: на ново;

Право на тапия: по случай смъртъта на Зюра Шерифова, умрѣла прѣзъ 1280 г. отъ егира.

Стойносттата ѝ 1500 гроша.

Притежатели: Райфъ, Редифѣ и Хайриѣ Едхемови.

Мита и други налози, които да се взематъ сж:

За мито на тапията _____ 1500 гроша.

Гербова хартия _____ 3 „

Канцелярско мито _____ 1 „

Всячко 1504 гроша.

До пристигването на крѣпостния актъ; който ще се издаде отъ императорското министерство на вакѣфитѣ за горѣ-означената гора позволява се на реченитѣ стопани да я притежаватъ.

За удостовѣрение на това и въ името на императорското вакѣфско съкровище, издава имъ се тоя врѣмененъ актъ, който щѣ се уважава вмѣсто тапия.

(М. П.) Муха Себеджи;

(М. П.) Мютевелия на вакѣфа.

2.

Императорска дефтерхана.

1288 год. отъ егира (1871 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ 73.

мѣсеченъ дневникъ —
тефтеръ: Септемврий 1288
год. (1871 год.).

Правителствени земи.

Санджакъ	_____	Софийски.
Каза	_____	Дупнишка.
Село	_____	Долно-Яхиново на „Джаферовия ридъ“.

Четириѣ границы сѣ: нивитѣ на Лазо, на Нисимъ сврсина, на Тоне и общия пѣтъ.

Уврати 12¹/₂ дванадесетъ и половина.

Земя подъ десѣтъкъ нива.

Начинъ за издаване актъ отново.

Притежатели Мехмедъ и Хатие.

По наслѣдство прѣминала: отъ баща имъ Жрсланъ, който се поминалъ прѣзъ 1285 г. отъ егира.

Цѣна опрѣдѣлена 190 гроша.

Узаконена такса 9¹/₂ гроша; гербова хартия 3 гроша; канцелярско мито 1 грошъ.

До пристигването на тапийския актъ, който ще се издаде за горѣописаната нива отъ управлението на Дефтерханата, — позволява се на поменатитѣ стопани да я владѣятъ. За удостовѣ-

рение на това и въ името на царската дефтерхана, — издава имъ се настоящия врѣмененъ документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ.

1288 год. отъ егира (1871 г. отъ Р. Хр.).

Сждия: (М. П.) Али-Зюлфикарь; каймакаминъ: (М. П.) Мехмедъ Ибрахимъ; ковчежникъ: (М. П.) Ес-Саидъ Еби-Бекиръ: тапийски писаръ: (М. П.) Ес-Саидъ Ахмедъ-Ханди.

3.

Императорска дефтерхана.

1288 г. отъ егира (1871 г. отъ Р. Хр.).

№ по редъ
74.

мѣсеченъ дневникъ —
тефтеръ: Септемврий 1288 г.

Правителствени земи.

Санджакъ	_____	Софийски.
Каза	_____	Дупнишка.
Село	_____	Долно-Яхиново (Яхиново) на мѣстността „Крива-йова-бара.

Четиригъ граници сж: нивитъ на Редифъ ага, на Коле и Ахмедъ Ефенди и дере.

Уврати (дулюми) (6) шесть.

Под-десетъкъ нива.

Начинъ за издаване актъ отново.

Лица-притежатели Мехмедъ и Хатис.

Прѣхвърлено по наслѣдство, отъ баща имъ Жрсланъ, който с починалъ прѣзъ 1285 г.

Цѣна опрѣдѣленъ 90 гроша.

Мито установено 4 $\frac{2}{10}$ гроша; гербова хартия 3 гроша; канцеларски 1 грошъ.

До пристигването на тапийския актъ, който ще се издаде за горѣописаната нива отъ управлението на дефтерханата, — позволява се на поменатитъ ступани да я владѣятъ. А за удостовѣрение на това издава имъ се въ името на царската дефтерхана, настоящиятъ приврѣмененъ документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ.

1288 г. отъ егира (1871 г. отъ Р. Хр.).

Сждия: (М. П.) Али-Зулфикарь; каймакамъ: (М. П.) Мехмедъ Ибрахимъ; ковчежникъ: (М. П.) Ес-Саидъ-Ебу Бекиръ; тапийски писаръ: (М. П.) Ес-Саидъ Ахмедъ Ханди.

4.

Императорска дефтерхана.

1288 г. отъ Егира (1871 г. отъ р. Хр.).

№ по редъ
75.

Мѣсеченъ дневникъ
Дефтеръ : Септемврий
1288 г. (1871 г.).

Правителствени земи.

Санджакъ _____ Софийски.
Каза _____ Дупнишка.
Село _____ Долно Яхиново на „Могилата“.

Четириѣ границы сж : нивитѣ на Мемишъ ага, на Иванъ,
на Тоше и на Петре.

Земя подъ десетѣкъ нива.

Уврати седемъ (7) и една лѣха.

Начинъ на издаване акта Отново

Лица-притежатели Мехмедъ и Хатие.

Прѣминава по наслѣдство : отъ баща имъ Жрсланъ, който
се помина прѣзъ 1285 г. (1869 отъ Р. Хр.).

Опрѣдѣлена цѣна 545 гроша.

Установено мито 26¹/₄ гроша ;

гербова хартия : 3 гроша ;

канцеларски : 1 грошъ.

До пристигването на тапийския актъ, който ще се издаде
за горѣописаната нива отъ управлението на Дефтерханата, — по-
зволява се на реченитѣ стопани да я владѣятъ. А за удостовѣ-
рение на това, издава имъ се въ името на царската дефтерхана,
настоящиятъ врѣмененъ документъ, който ще се уважава
вмѣсто актъ.

1288 г. отъ егира (1871 г. отъ Р. Хр.).

Сждия : (М. П.) Али-Зулфикяръ ; каймакаминъ (М. П.) Мех-
медъ Ибрахимъ ; ковчежникъ (М. П.) : Ес-Саидъ Ебу-Бекиръ ;
тапийски писаръ (М. П.) Ес-Саидъ Ахмедъ Хамза.

5.

Императорска дефтерхана.

№ по редъ
76.

Мѣсеченъ тефтеръ —
дневникъ Септемврий
1298 г. (1862 г.).

Правителствени земи.

Санджакъ	_____	Софийски.
Каза	_____	Дупнишка.
Село	_____	Долно-Яхиново на „Ридътъ“.

Четиритѣ граници сж : нивитѣ на Зашо, на Бекиръ ага-Оглу и Ахмедъ ефенди.

Уврати	три и 3 лѣхи
Земя подъ десетѣкъ	нива.
Начинъ за издаване актъ	отново.
Притежатели	Мехмедъ и Хатие.

По наслѣдство прѣминала : отъ баща имъ Жрсланъ, който се помина прѣзъ 1285 г. отъ Егира (1869 отъ Р. Хр.).

Цѣна опредѣлена	55 гроша.
Узаконена такса	2¼ гроша ; гер-
бова хартия 3 гроша ; канцеларско мито : 1 грошъ.	

До пристигането на тапийския актъ, който ще се издаде за горѣописаната нива отъ управлението на Дефтерханата, — позволява имъ се на реченитѣ стопани да я владѣятъ. За удостоверяване на това и въ името на царската дефтерхана, издава имъ се настоящиятъ приврѣмененъ документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ.

1288 г. отъ егира. (1877 г. отъ Р. Хр.).

Сждия : (М. П.) Али Зюлфикарь ; каймакаминъ : (М. П.) Мехмедъ Ибрахимъ ; ковчежникъ : (М. П.) Ес-Саидъ Ебу-Бекиръ ; тапийски писаръ : (М. П.) Ес-Саидъ Ахмедъ Хамди.

6.

Императорска дефтерхана.

1288 г. отъ егира (1871 г. отъ Р. Хр.)

№ по редъ
77.

мѣсеченъ дневникъ на
тефтеря. Септемврий 1288 г.

Правителствени земи.

Санджакъ _____ Софийски.
Каза _____ Дупнишка.
Село _____ Долно Яхиново.

Четириѣтѣ граници сж: нивитѣ на Мито, Ахмедъ Ефенди и
Редифъ Ага и обществения пжтъ.

Уврати (10) десетъ.
Под-десетъкъ нива.
Начинъ за издаване актъ . отново.
Лица-притежатели: Мехмедъ и Хатие.

Прѣхвърлено по наслѣдство: отъ баща имъ Жрсланъ, който
се помина прѣзъ 1285 г. отъ егира (1869 г. сл. Р. Хр.).

Цѣна опрѣдѣлена 150 гроша.
Установено мито 7 $\frac{1}{2}$ гроша; гербова хартия:
1 грошъ. Канцеларски: 1 грошъ.

До пристигането на тапийския актъ, хойто ще се издаде за
горѣотбѣлѣзаната нива отъ управлението на дефтерханата, — по-
зволява се на поменатитѣ стопани да я владѣятъ. А за удосто-
вѣрение на това, издава имъ се въ името на царската дефтер-
хана тоя приврѣмененъ документъ, който ще се уважава, вмѣсто
актъ.

1288 г. (1871 г. отъ Р. Хр.).

Сждия: (М. П.) Али Зулфикяръ;

Каймакаминъ: (М. П.) Мехмедъ Ибрахимъ.

Ковчежникъ: (М. П.) Ес-Саидъ-Ебу Бекиръ.

Тапийски писаръ: (М. П.) Ес-Саидъ-Ахмедъ Хамди.

7.

Императорска дефтерхана.

1244 г. отъ егира (1871 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ
80

Мѣсеченъ дневникъ —
тефтеръ. Септемврий 1288
г. отъ егира (1871 г. Р. Хр.)

Правителствени земи.

Санджакъ _____ Софийски.
Каза _____ Дупнишка.
Село _____ Долно Яхиново на „Ридътъ“.

Четириѣтъ граници сѣж: нивитѣ на Ахмедъ ефенди и на Му-
тишь ага, обществения пѣтъ и дере (рѣка).

Уврати (35) тридесетъ и петъ

Земя подъ десетѣкъ . . . нива.

Начинъ за издаване актъ. . . отново.

Притежатели: Мехмедъ и Хатие.

По наслѣдство прѣминала: отъ баща имъ Жрсланъ, който
се поминалъ прѣзъ 1285 год. отъ егира (1869 год. отъ Р. Хр.).

До пристигането на тапийския актъ, който ще се издаде за
горѣозначената нива отъ управлението на Дефтерхането, — по-
зволява се на реченитѣ стопани да я владѣятъ. За удостовѣре-
ние на това и въ името на царската дефтерхана, — издава имъ
се настоящия приврѣмененъ документъ, който ще се уважи вмѣ-
сто актъ. — 1288 год. отъ егира (1871 г. Р. Хр.)

Сѣдия: (М. П.) Али-Зюлфикяръ; каймакаминъ: (М. П.) Мех-
медъ Ибрахимъ; ковчежникъ: (М. П.) Ес-саидъ Ебу-Бекиръ; та-
пийски писаръ: (М. П.) Ес-саидъ Ахмедъ Хаджи.

8.

Императорска дефтерхана.

1288 г. отъ егира 1871 г. Р. Хр.

№ по редъ
81.

Мѣсеченъ тефтеръ — дневникъ
за Септемврий 1871 година.

Правителствени земи.

Санджакъ	_____	Софийски.
Каза	_____	Дупнишка.
Село	_____	Долно Яхиново, на „ридътъ“.

Четиритъ съѣди сж: нивитъ на Али-Арифъ, пжтъ и мера.

Уврати осемъ (8)

Подъ-десетъкъ. нива.

Начинъ за издаване актъ: отново.

Притежатели Мехмедъ и Хатие.

По наслѣдство прѣминава: отъ баща имъ Жрсланъ, който се помина прѣзъ 1285 г. отъ егира (1869 г. отъ Р. Хр.).

Цѣна опрѣдѣлена сто и дваисетъ гроша.

Узаконена такса шесть гроша; гербова хартия 3 гроша;
канцеларско мито 1 грошъ.

До пристигването на тапийския актъ, който ще се издаде за горѣозначената нива отъ управлението на Дефтерханата, — позволява се на реченитъ стопани да я владѣятъ. За удостовѣрение на това и въ името на имераторската дефтерхана, издава имъ се настоящия приврѣмененъ документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ. — 1288 г. отъ егира (1871 год. отъ Р. Хр.)

София: (М. П.) Али-Зюлфикяръ;

Каймакаминъ: (М. П.) Мехмедъ Ибрахимъ;

Ковчежникъ: (М. П.);

Тапийски писаръ: (М. П.) Ес-сайдъ Ахмедъ Хамди.

9.

Императорски дефтерхана

1288 год. отъ Егира (1871 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ
82.

Мѣсеченъ дневенъ
тефтеръ. Септември
1288 г. (1871 р. Хр.).

Правителствени земи.

Санджакъ	_____	Софийски.
Каза	_____	Дупнишка.
Село	_____	Долно-Яхиново, на „Ридътъ“.

Граници отъ четири страни: нивитъ на Христо и Раифъ Ефенди, общественъ пжтъ и язътъ (аркъ).

Уврати ; (6) шесть.
Под-десетъкъ нива.
Начинъ на издаване актъ отново.
Лица-притежатели Мехмедъ и Хатие.

Прѣхвърляне по наслѣдство: отъ баща имъ Жрсланъ,
който се поминалъ прѣзъ 1285 г.

Цѣна опрѣдѣлена 90 гроша.
Мито установено 4·20 гроша; гербова хартия 3 гроша;
канцеларска 1 грошъ.

До пристигането на тапийския актъ, който ще се издаде за горѣобозначената нива отъ управлението на Дефтер-ханата, — позволява се на реченитъ стопани да я владѣятъ. А за удосто-вѣрение на това, издава имъ се въ името на императорската архива тоя приврѣмененъ документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ.

1288 год. отъ егира (1871 г. Р. Хр.).

Сждия: (М. П.) Али-Зулфикяръ;

Каймакаминъ: (М. П.) Мехмедъ Ибрахимъ;

Ковчежникъ: (М. П.) Нури-Бениръ;

Тапийски писаръ: (М. П.) Ес-сайдъ-Ахмедъ Хамди,

10.

Императорска дефтерхана.

1288 г. отъ егира (1871 г. отъ Р. Хр.).

№ по редъ
83.

Мѣсеченъ тефтеръ
дневникъ — за Септем-
врий 1288 г. (1871 Р. Хр.)

Правителствени земи.

Санджакъ	_____	Софийски.
Каза	_____	Дупнишка.
Село	_____	Долно-Яхиново, на „Перуна“.

Четириѣ граници сж: нивитѣ на Атанасъ, на Мутишъ ага, на Ахмедъ ефенди и обществения пжтъ.

Уврати 8 и 3 лѣхи.
Земя подѣ-десетѣкъ . . нива.
Начинъ за издаване актъ . отъ ново.
Притежатели Мехмедъ и Хатие.

По наслѣдство прѣминава: отъ баца имъ Жрсланъ, който се поминалъ прѣзъ 1285 г. отъ егира (1869 г. отъ Р. Хр.).

Цѣна опрѣдѣлена 130 гроша.
Узаконена такса 6 гроша и 20 пари; гербова хартия: 3 гроша; канцеларско: 1 грошъ.

До пристигването на тапийския актъ, който ще се издаде за поменатата нива отъ управлението на дефтерханата, — позволява се на реченитѣ стопани да я владѣятъ. За удостовѣрение на това и въ името на царската дефтерхана, издава имъ се настоящия врѣмененъ документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ. — 1288 г. отъ егира (1871 год. отъ Р. Хр.).

Сждия: (М. П.) Али-Зулфикяръ.

Каймакаминъ: (М. П.) Мехмедъ Ибрахимъ.

Ковчежникъ: (М. П.) Ес-Саидъ Ебу-Бекиръ.

Тапийски писаръ: (М. П.) Ес-Саидъ Мехмедъ Хамди.

11.

ВРЪМЕНЕНЪ ТАПИЙСКИ АКТЪ.

Императорска дефтерхана.

14 Темузъ 1292 год. (14 Юлий 1875 г.)

№ по редъ
90

№ на тефтера за мѣсецъ
октомврий 1874 година.

Правителствени земи.

Санджакъ _____ Софийски.
Каза _____ Дупнишка.
Село _____ Рила, мѣстность „Орлица мостъ“.

Граници сж: рѣка, пжтъ, мостъ, и орѣхови дървета.

Уврати. двѣ лехи.

Земя подъ десетъкъ. зеленчукова градина.

Начинъ за издаване актъ: отъ нива, защото земята е безъ стопанинъ и е годна за обработване.

Стопанинъ Георги Николовъ.

Стойность 50 гроша.

До пристигването на тапийския актъ, който ще се издаде отъ управлението на дефтерханата за горѣозначената зеленчукова градина, — позволява се на речения Георги да я владѣе и притежава. За удостовѣрение на това и въ името на царската дефтерхана се издава настоящия врѣмененъ документъ, който има сила вмѣсто актъ.

Датата не се познава, защото липсuvatъ букви.

(М. П.) Каймакаминъ на Дупнишката каза: Мехмедъ Фехми.

Кадия на Дупнишката каза (М. П.) не се чете.

Ковчежникъ (М. П.) Ес-Саидъ.

Тапийски секретаръ: (М. П. Мехмедъ Рашидъ.

Забѣлѣжка. На гърба е написано слѣдното: казаната мѣстность, споредъ както се доказва, още отъ старо врѣме е била „мера“. За това тоя тапийски актъ се слѣдва да се унищожи. За удостовѣрение на това тукъ се забѣлѣжва. 14 Юлий 1875 година.

(М. П.). Сждебенъ съвѣтъ на Дупнишката каза,

12.

Императорско вакѣфско съкровище.

1292 г. отъ егира (1875 г. отъ Р. Хр.).

№ по регистъръ
137.

№ по тефтера
928.

Санджакъ _____ Софийски.
Каза _____ Самоковска.
Село _____ въ Рилската планина, въ мѣстността
„Марковица“.

Вакфиранъ имотъ отъ Гази Мустафа паша.

Граници сж: яйлькътъ Кераси; яйлькътъ на Мано и Ша-
хиновата скала (Шахинъ кая си).

Увратъ: единъ (1) егрекъ.

Земя подъ десетъкъ: планина „яйлькъ“.

Данъкъ за десетъкъ: 15 гроша годишно.

Начинъ за издаване актъ: по давностъ, повече отъ десетъ
години на владѣние.

Цѣна опрѣдѣлена гроша 15,000.

Лицето, което ще притежава е: отецъ Никифоръ Пауновъ.

Данъкъ	{	Мито, на хиляда 50 гроша	250 гроша.
		Гербова хартия	3 „
		Канцеларски	1 „

Всичко 254 гроша.

До пристигането на крѣпостния актъ, който ще се издаде
отъ императорското вакѣфско министерство за горѣобозначената
и съпрѣдѣлна планина (яйлькъ), — позволява се на притежа-
теля да я владѣе. За удвостовѣрение на това издава му се, въ
името на императорското вакѣфско съкровище, тоя приврѣме-
ненъ документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ.

1291 г. Руми, или 1292 г. араби (1875 г. сл. Р. Хр.).

(М. П.) Чиновникъ по управата на императорскитѣ вакѣф-
ски имоти въ Софія.

13.

Императорско вакжвско съкровище

(Безъ дата).

№ по регистра
10.

№ на тефтера
349.

Санджакъ	_____	Софийски.
Каза	_____	Ихтимански.
Село	_____	Хавлю, мѣстность називаема „Кжсъ тарла“.

Министерство на вакжфитѣ.

Завѣщание, станало за въ полза на вакжфа, на джамията и имарета, които се намиратъ въ градъ Ихтиманъ.

Завѣщателъ: Гаази Михалъ Бей Зааде, Махмудъ бей.

Четиритѣ граници сж: нивитѣ на Веселинъ, Спасъ, Петъръ и Мустафа.

Мѣстность подъ десетъкъ: нива, уврати три и двѣ лѣхи.

Начинъ за издаване актъ: по право на давность за повече отъ десетъ години.

Стойность опрѣдѣлена 245 гроша.

Притежателъ е отецъ Христо Божиловъ, егуменъ на Рилския манастиръ.

Мито и други такси, които се слѣдва да се получатъ.

Тѣ сж: 12 гроша и 10 пари за мито.

3 гроша за гербова марка.

1 грошъ за канцеларско право.

Обща сума: 16 гроша и 10 пари.

До пристигването на крѣпостния актъ, който ще се издаде отъ императорското министерство на вакжфитѣ за горѣ-обозначената нива, — позволява се на поменатия притежателъ да я владѣе. Въ името на императорското вакжфско съкровище му се издава настоящиятъ врѣмененъ документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ.

(М. П.) Чиновникъ въ четното отдѣление.

(М. П.) Мютевелия на вакжфа.

Императорска дефтерхана.

13 Шубатъ 1292 год. отъ егира (13 Февруарий 1875 год.)

№ по редъ
17

Мѣсеченъ тефтеръ за февруарий 1291 година отъ финансова година.

Приврѣменъ документъ за владѣние на вакѣфски имоти.

Санджакъ _____ Софийски.
Каза _____ Дупнишка.
Село _____ Рила планина, въ мѣстността називаема „Кючукъ-Карийца“.

Министерство на финансиитѣ.

Завѣщанъ на вакѣфа отъ Гаази Мустафа паша.

За каква богоугодна цѣль: за имарета (домъ за бѣдни).

Съсѣдитѣ сж слѣднитѣ: горитѣ наречени „Юл-Гидиги“ и на Али Наруба, съ пѣтя зѣ Слахово и съ Кючукъ-Карийца.

Увроти Егрекъ единъ.

Начинъ за издаване актъ: съгласно съ прѣдставения томъ 360. стр. 8.

Притежателъ и отецъ Хараламби Алексиевъ. Годишенъ десетъченъ данъкъ 12¹/₂ гроша.

Зодъ-Муката: половина пасбище, (¹/₂) една пета часть.

Продадена отъ Хатидже, дъщеря Мемишсва.

Цѣна на очуждението: 2800 гроша.

Установено законно мито: 140 гроша.

Канцеларско мито: 1 грошъ.

Гербова хартия: 3 гроша

Опрѣдѣления данъкъ за мукатата: 62 гроша и 20 пари.

Всичко, общага сума възлиза на 206 гроша и 20 пари.

До пристигането на вакѣфския тапийски актъ, който ще се издаде за една пета часть отъ половината на горѣозначената гора отъ императорската дефтерхана, — позволява се на речения отецъ Хараламби да я владѣе и притежава.

За удостовѣрение на това и въ името на царската дефтерхана, — издава му се настоящия документъ, който ще се уважава вмѣсто актъ.

13 Шубатъ 1292 год. отъ егира (1875 год. отъ Р. Хр.).

Сждия: (М. П.) Исмаилъ Хакки; Каймакаминъ; (М. П.) Махмудъ; Тапийски писаръ: (М. П.) Ес-саидъ Ахмедъ Хамди; Ковчежникъ: (М. П.) Мехмедъ Тахиръ.

ДЪЛЪ XI.

Тапийски актове.

1.

ТАПИЙСКИ АКТЪ.

5 Ребб-и-юл-ахъръ, 1268 г. отъ егира (17 Януарий, 1852 год. отъ Р. Хр.).

Тоя актъ се слѣдва да се напише на гербова хартия, съ стойность три (3) гроша.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната :

Съ височайше царско ираде азъ съмъ назначенъ управителъ на вакѣфитъ, лежащи въ територията на Нишкия санджакъ. Вакфиранитъ имоти отъ Гази Мустафа паша, се намиратъ подъ вѣдомството на императорското вакѣфско министерство, отдѣление „Съкровищно“. Гората, наречена „Орлица-Чифлиги“, лежи близо до моста отъ двата камъка на мѣстността „Орлица“, Рила планина, Самоковска каза. Границитъ на този яйлъкъ-гора сж слѣднитъ : линията започва отъ нивата, наречена „Круша-Тарласи“, а отъ тамъ върви право на горъ до високия камъкъ. Отъ тамъ границата върви паралелно право по билото на планината и допира до мѣстото „Мейва-Хендеги“, отъ тамъ тя се искачва право на горъ, върви по билото на планината и пристигва до мѣстността, наречена „Широки-Хендекъ“. Слѣдъ това границата слиза право на долъ, допира до моста на пжтя и върви право по джадето, възвива до сухитъ мѣста на камъка, нареченъ „Ямлжкъ-Таши“ (влажния камъкъ), а отъ тамъ до мѣстото на сградитъ, наречени „Зеръ-Дукъ-бинаси“. Границата минава прѣзъ рѣката Рила, излиза надъ камъка, а отъ тамъ, като върви все по билото на рида, допира до селището, наречено „Каменица“. Отъ тамъ тя минава и върви по билото, стигва до нивата, наречена „Маробница“, слѣдъ туй границата минава и стигва до моста пакъ при новия камъкъ. Тамъ линията на границитъ се свършва. Тази опрѣ-

дѣлена гора, на която границитѣ по-горѣ сж обозначени, се притежава отъ егумена на Рилския манастиръ отецъ Иосифа. Но тъй като тапийския актъ, който тоя владѣеше за тази гора, случайно бѣ го изгубилъ, — то речениятъ егуменъ поиска да му издадемъ новъ тапийски актъ. Ние, въ качеството си на директоръ-управителъ на вакъфитѣ въ Нишкия санджакъ, издадохме на речения егуменъ настоящия актъ. При това явявамъ, че поменатиятъ егуменъ — отецъ Иосифъ, като изплаща всѣка година на речения вакъфъ данъка, нареченъ „Ресуми-егрекъ“, е свободенъ да владѣе тази гора, безъ да има нѣкой отъ вънъ да му прѣпятствува въ това, нито отъ насъ, нито отъ други външни лица.

5 день отъ мѣсець Реби-юл-Ахъръ, 1268 г. отъ егира (17 Януарий, 1852 г.)

(М. П.) Директоръ на вакъфитѣ отъ Нишкия санджакъ.

2.

ТАПИЯ

съ султанъ Абдулъ Азизъ-Ханова тугра.

7 Джемази-ул-Евелъ, 1279 г. (20 Октомврий 1862.)

№ на тефтера
9.

(Тапийски актъ)

№ на листа
194.

(Мирийски земи).

Да се напише и издаде тази тапия причината е слѣдната:

Отъ пристигналата въ Царската дефтерхана вѣдомость, чийто нумера сж обозначени по-долу, — се явява, че Величко, който бѣ притежателъ на една нива, обемаща около два и половина цариградски кила (крини) сѣно и лѣжаща въ „Дабицата“, въ селото Комарица, Софийска каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: Моно, Митре, Петко и Мише, — прѣдъ чоновника изповѣдъ, че отчуждилъ тази своя нива на Тошета и Кочета Ташови. Тѣ като изплащатъ всѣка година на чиновника законния десетъкъ; — позволява имъ се да я притежаватъ, за удостовѣрение на което имъ се издава настоящия актъ.

7 Джемази-юл-евелъ 1279 г. (20 Октомврий 1862 г.).

№ по тефтера
9.

№ на листа
194.

(М. П.) Императорска архива,

3.

ИМПЕРАТОРСКА ТУГРА

на Абдулъ Азисъ Ханъ.

21 Зилхидже 1279 г. отъ егира (29 Май 1863 г. отъ Р. Хр.).

Правителствени земи.

Тапийски актъ.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната :

Отъ пристигналия въ царската архива документъ, чийто броеве сж написани по-долѣ, се явява, че Митре Стойковъ отъ селото Смочево, владѣе една ливада, която произвежда годишно около 10 кола сѣно, лежаща въ мѣстността „Край селото“, въ селото Смочево, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Съсѣди на тази ливада сж : ливадитѣ на Радойца, на Стоймена, на Мито, на Коте, хендекъ и пжтъ. Поменатиятъ Митре въ присѣдството на чиновника — продаде даромъ тази своя ливада на монаха отъ Рилския манастиръ, отецъ Янаки Вълчовъ. Послѣдниятъ купи тази ливада и се задължи, че ще изплаща на чиновника по земигѣ законния десетѣкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ и му се позволява да я владѣе.

21 день отъ мѣсець Зилхидже, 1279 г. отъ егира (29 Май 1863 г. отъ Р. Хр.).

№ на тефтера

11.

№ на регистратурата

171.

(М. П.) Императорска архива.

4.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ

Тапийски актъ

отъ императорското съкровище на вакѣфитѣ.

12 Джемази-юл-евелъ 1287 г. (30 Юлий 1870 г.).

№ по регистра

130

№ на тефтера

100

Имотъ, завѣщанъ отъ Гаази Мустафа паша, чийто дѣла се водятъ отъ императорското съкровище на вакѣфитѣ.

За да се напише и издаде настоящиятъ актъ, причината е слѣдната :

Както става явно отъ пристигналия отъ Софийската дирекция на вакѣфитѣ документъ, чийто нумера сж описани по-

горѣ, и който се получи въ императорското министерство за вакѣфитѣ, отдѣление „съкровищно“ — тукъ, монахътъ отецъ Григорий притежава и владѣе ($\frac{1}{7}$) една седма часть отъ гората съ три егрека, за които изплаща редовно и законенъ десетъкъ.

Тази гора лежи въ мѣстността, наречена „Радойца-дереси“, въ Рила планина, която е завѣщана отъ Гаази Мустафа паша и която се намира подъ вѣдомството на Дупнишката каза, Софийски санджакъ. Съсѣдитѣ на тази гора сж слѣднитѣ: Юларица, заедно съ дерето „Юмерджикъ“ отъ една страна, а отъ друга „Агира Руса Серфи“, отъ третя гората Кадиица, а отъ четвърта „Караджа-дереси“. Речениятъ монахъ отецъ Григорий иска размѣняването на стария си владѣтеленъ актъ, който бѣ датиранъ съ по стара дата, и за това иска да му се издаде новъ актъ.

Прочее, той като плаща всѣка година законния десетъкъ, позволява му се съгласно съ условията, постановени отъ завѣщателя — Паша, — да владѣе и притежава, както и по-прѣди казаната часть отъ гората. За удостовѣрение на това издава му се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

12 Джемази-юл-евелъ, 1287 год. отъ егира (30 Юлий 1870 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Императорско министерство на вакѣфитѣ.

Томъ I на тефтера,
дѣто днесъ е запи-
санъ тоя имотъ.

№ 5 по листа на
тефтера, дѣто се
регистра днесъ.

Забѣлъжка. Въ турския текстъ стои датата записана така:
15 Августъ 1286 г. (15 Августъ 1789 г. Р. Хр.).

5.

ТУГРА

на Султанъ Азисъ Ханъ.

12 Джемази-юл Евелъ, 1287 г. (30 Юлий, 1870 г.).

Тапийски актъ,

издаденъ отъ императорското министерство на вакѣфитѣ.

№ по регистъръ
164.

№ по архивата
100.

Имотъ, вакфиранъ отъ Гаази Мустафа Паша, чийто дѣла се управляватъ отъ императорското министерство на вакѣфитѣ.

За да се напише и издаде настоящия актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия отъ Софийската дирекция за вакѣфитѣ документъ, чийто нумера сж описани погорѣ, и който се получи въ императорското министерство за вакѣфитѣ, отдѣление „Съкровищно“ тукъ, — монахътъ отецъ Иосифъ Ивановъ е притежавалъ ¹/₂₀ часть отъ една гора съ три егреци, за които той изплаща законенъ десетъкъ. Тази гора лежи въ мѣстността, наречена „Маринковица“ въ планината Рила, която е завѣщана отъ Гаази Мустафа паша, и която се намира подъ вѣдомството на Дупнишката каза, Софийски санджакъ. Съсѣдитѣ на тая гора сж слѣднитѣ: отъ една страна нивата на речения вакѣфъ, отъ друга, Андреовиятъ камъкъ на канарата, а отъ третя — рѣката Рила.

Речениятъ отецъ Иосифъ се е поминалъ безъ да остави чеда, слѣдствие на което неговата часть отъ гората минава по право на речения вакѣфъ. Управлението на вакѣфа изкарва тая часть гора за проданъ на публиченъ търгъ, като съ малонадаване я възложи за 300 гроша на монаха отецъ Кирила Ивановъ. Означената сума като за наемъ се получи и освѣнъ надлежитѣ берии и обикновениятъ хоммусъ (на 5 едно) — остатъка се изпраца подъ описъ въ съкровището. Купувачътъ отецъ Кирилъ се задължава, при това, че той ще я владѣе съгласно съ условията, поставени отъ завѣщателя на вакѣфа. А така сжщо той ще изплаща и законния ѣ десетъкъ. За удостовѣрение на това позволява се на речения отецъ Кирила да я владѣе тази часть

гора като своя собственостъ и за което му се издава настоящия крѣпостенъ актъ.

12 Джемази-юл-Евель, 1287 год. отъ егира (или 30 Юлий, 1870 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Министерство на вакѣфитѣ.

Томъ I на тефтера, въ
който днесъ се записва
имотътъ.

№ 5 на регистра, въ
който днесъ се регистрира.

Забѣлъжка. Въ турския текстъ стои написано така: 11 августъ 1287 год. (или 11 августъ 1870 год. П.)Хр

6.

ТУГРА

на Султанъ Азиязъ Ханъ.

12 Джемази-юл-евель 1287 год. (30 Юлий 1870 год. Р. Хр.).

Тапийски актъ

издаденъ отъ императорското министерство на вакѣфитѣ.

№ по регистра
171

№ по тефтера
100

Имотъ, завѣщанъ отъ Гаази Мустафа паша
чийто дѣла се управляватъ отъ император-
ското министерство на вакѣфитѣ, отдѣле-
ние „сѣкровищно“.

За да се напише и издаде настоящиятъ актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия отъ софийската дирекция за вакѣфитѣ — документъ, чийто броеве сѣ описани погорѣ, и който се получи въ императорското вакѣфско министерство (сѣкровище) на вакѣфа.

Монахътъ отецъ Иосифъ Ивановъ притежава (1¹¹) една единадесета частъ отъ една гора съ 6¹¹ егрека, за която той и плаща законенъ десетѣкъ.

Тази гора лежи въ мѣстността, наречена „Кара-юмерица“ въ планината Рила, която е завѣщана отъ Гаази Мустафа паша, и която се намира въ Дупнишката каза, Софийски санджакъ.

Съсѣдитъ на тази гора сж слѣднитъ: отъ една страна — гората „Коджа-Кадийца“, отъ втора — гората „Гюровица“, отъ третя — гората „Аладжа-Силляб-яйлжги“, а отъ четвърта — „матката на рѣката“.

Поменатиятъ отецъ Иосифъ се помина безъ да остави чеда, слѣдствие на което неговата частъ отъ гората, като вакантна, принадлежи на вакъфа. Управлението на вакъфа обяви за проданъ тая частъ гора. Указа се, че най-голѣма цѣна за нея гора е наддалъ, а именно сумата 600 гроша, монахътъ отецъ Кирилъ Ивановъ.

Получената стойностъ се получи съ изключение на обикновенитъ берии и на хумуса (на 5 едно), а остатъкътъ се изпроводи подъ описъ въ царското вакъвско министерско съкровище. Купувачътъ отецъ Кирилъ Ивановъ като взе въ владѣние тази частъ гора, се задължи, че той, съгласно съ условията, постановени отъ завѣщателя — Паша, ще изплаща всѣка година законния ѝ десетъкъ.

За удосговѣрение на това, издава му се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

12 Джемази-юл-евелъ, 1287 год. отъ егира (30 Юлий 1870 год. сл. Р. Хр.)

(М. П.) Министерството за вакъфитъ.

Том I отъ тефтера,
въ който днесъ се
записва това.

№ 5 на листа отъ теф-
тера, на който днесъ
се регистрира.

7.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

12 Джемази-юл-евелъ 1287 г. (15 августъ 1870 г. Р. Хр.).

Тапийски актъ,

издаденъ отъ императорското министерство на вакъфитъ.

№ по регистъръ
192.

№ на архивата
100.

Имотъ, вакфиранъ отъ Гаази Мустафа
Паша, подвѣдомственъ подъ импера-
торското Министерство (съкровище)
на вакъфитъ.

За да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналиятъ документъ на Со-
фийската дирекция за вакъфитъ, чийто броеве сж написани по-

Дѣлъ XI. Тапийски актове.

горѣ, и който (документъ) се получи въ Императорското министерство на вакъфа, — Димо Стойчевъ е билъ законенъ стопанинъ на половината гора отъ два егреци, за които той е изплащалъ законенъ десетъкъ, и които егреци сж лежали въ мѣстността, називасма „Кючукъ-кадийца“, въ Рила планина, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Тази гора, като частъ отъ вакфираната планина на Гаази Мустафа Паша, се намира между слѣднитѣ съсѣди: отъ една страна граничи съ Рилския Балканъ; отъ друга — съ матката на рѣката; отъ третя — съ гората, наречена „Кара-юмзрица“; а отъ четвърта — съ планината „Чаушица“. Стопанинътъ на тази половина гора — Димо, днесъ доброволно продаде тая своя гора за 5,000 гроша на монаситѣ: отецъ Полихронъ Лазаровъ, отецъ Ефтимий Ангеловъ, отецъ Прокопий Гавриловъ и отецъ Елисей Рашковъ.

Реченитѣ купувачи, които се задължиха, че ще изплащатъ всѣка година закония десетъкъ за нея, съгласно съ условията, постановени отъ завѣцателя, споменатия Паша, позволява имъ се да я владѣятъ. За удостоверение на това издава имъ се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

12 Джемази-юл-евелъ, 1287 год. отъ егира (15 Августъ 1287 г. (1870 година Р. Хр.).

(М. П.) Министерство на вакъфитѣ.

Томъ № 1 на деф-
тера, дѣто днесъ се
записа.

№ 4 на листа отъ
дефтера дѣто днесъ
се регистрира.

8.

ТУГРА

на Султа ъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

1 Джемази-юл-евелъ, или 15 Августъ 1287 г. (15 Августъ 1870 година).

Тапийски актъ

издаденъ отъ министерството на императорскитѣ вакъфи.

№ по регистръ
197

№ на дефтера
100

Имотътъ вакфиранъ отъ Гаази Мустафа паша и находящъ се подъ юрисдикцията на императорското вакъфско съкровище.

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Като стана явно отъ пристигналия отъ Софийската вакъфска дирекция врѣмененъ документъ, чийто нумера сж писани

по-горѣ и който се получи въ главното управление на императорското вакжвско съкровище, — Попъ Димо Стойчевъ и Иванчо Ивановъ сж били закони стопани на половината гора съ два егrecи. Тази гора лежи въ мѣстността, наречена „Ризованица“ въ селото „Рила планина“, Софийска каза, Софийски санджакъ. Съсѣди на тази гора сж: отъ една страна — гората на Бѣлчевия дълъгъ ридъ; отъ друга — гората „Шипковица“ отъ къмъ пжтя, който води за „Джбравитъ“; отъ третя — монастирската рѣка, а отъ четвърта — гората „Бачището“. Тази гора е била завѣшана на вакжфа отъ Гаази Мустафа паша и зависи подъ прѣкото управление на тоя вакжфъ. Поменатитѣ стопани на тѣзи половина гора, — днесъ доброволно я продадоха и отчуждиха за 16400 гроша на монаситѣ отъ Рилския мѣнастиръ, именно отчитѣ: Синесий Райновъ, Пахомий Илиевъ, Кесарий Теописевъ и Елисей Аритоновъ. Законниятъ десѣтъкъ на тази гора ще се изплаща ежегодно, съгласно съ условието за вакжфа. Позволява се на поменатитѣ купци — монаси, да я владѣятъ и притежаватъ, и на които за удостоверение имъ се издава настоящия крѣпостенъ актъ.

11 Джемази-юл-евелъ 1287 год. отъ егира (или 15 августъ 1870 год. Р. Хр.).

(М. П.) Императорско вакжфско министерство.

Регистъръ № 1 въ който
днесъ се забѣлѣзва това.

Архива № 4, въ който
днесъ се записа.

9.

ТУГРА

на султанъ Абдулъ Азпесъ Ханъ.

12 Джемази-юл-евелъ 1287 год. (11 Августъ 1870 год. Р. Хр.).

Тапийски актъ,

издаденъ отъ министерството на императорскитѣ вакъфи.

№ по регистъръ
183.

№ на архивата
100.

Имотъ, завѣщанъ отъ Гаази Мустафа паша, чието управление зависи отъ Императорското вакжфско съкровище.

Този актъ да се напише и издаде причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия отъ Софийската дирекция за вакжфитѣ врѣмененъ документъ, чийто нумера сж писани по-горѣ и който се получи въ императорското вакжфско съкровище, — отецъ Иосифъ Ивановъ е билъ стопанинъ на (1¹/₆) една

пета частъ отъ една гора и на единъ и половина егреци, лежащи въ мѣстността наречена „Джамбева“ въ Рилската планина, Дупнишка кааза, Софийски санджакъ. Четиритѣ граници на съсъдитѣ сж били слѣднитѣ: отъ една страна мѣстността „Бѣлчинъ“ въ Рилската гора, отъ друга — сжщата гора, отъ трета — рѣката „Елешница“, а отъ четвърта голѣмата „Рилска рѣка“. Управлението на тази гора, като вакѣфъ не зависѣло направо отъ дирекцията на вакѣфитѣ. Поменатиятъ отецъ Иосифъ се поминалъ безъ да остави дѣца. Неговата една пета частъ отъ тази гора остава вакантна за въ полза на вакѣфа. Управлението на вакѣфа обяви за проданъ на публиченъ търгъ тази частъ гора. Най-голѣма сума, а именно петстотинъ гроша, наддаде за имота купувачътъ отецъ Константинъ Минковъ, върху когото окончателно е била възложена. Той като изплати тази сума и като се отдѣли сумата, припадаюа се отъ надлежнитѣ данъци и налози, които се получиха каго наемъ, — останалата сума, заедно съ хумуза (увеличенъ данѣкъ съ една петъта частъ) се изпроводи подъ описъ въ управлението на правителствената вакѣфска хазна. Позволява се на речения отецъ Константинъ да владѣе тази петъта частъ — гора (подъ наемъ), и ще изплаща всѣка година десетъча на надлежния чиновникъ и ще е длъженъ да се съобразява напълно съ условията за вакѣфа.

За удостовѣрение на това издава му му се настоящия крѣпостенъ актъ.

12 день отъ мѣсець Джемази-юл-евелъ 1287 г. отъ егира (11 августъ 1870 год.

(М. П.) Императорско министерство на вакѣфитѣ.

№ по регистръ 1,
въ който днесъ се
забѣлѣжи.

№ въ архивата 6,
въ която днесъ се
забѣлѣжи.

10

СУЛТАНЪ АБДУЛЪ-АЗИСОВА ТУГРА.

15 Ребб-и-юл-Евелъ, 1289 г. (2 Май, 1872 г.).

Земя правителствена.

Талийски актъ.

Тоя царски актъ се написа по слѣдната причина:

Съгласно съ подпечатания рапортъ, който заедно съ вилаетската мазбата е пристигналъ въ дирекцията на императорската архива за Дунавската областъ, — ливадата отъ около 6 уврата лежаща въ мѣстността „Драката“, въ с. Кочариново, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсъди: ливадитѣ на Кямилъ

ефенди отъ двѣ страни, а отъ другитѣ двѣ страни, съ текущата рѣка, се притежава съ актъ отъ Христо и Константинъ Теодосиеви. Реченитѣ ступани тази своя ливада, въ присѣтствието на чиновника, срѣщу стойностъ отъ 700 гроша, я отчуждиха на попъ Константинъ и на отецъ Паисия Иванови. Надлежното на стотѣхъ (5⁰/₁₀) мито за право на отчуждение, като се получи и слѣдъ като тѣ ежегодно ще изплащатъ на надлежния чиновникъ законниятъ десетѣкъ, — позволява имъ се да я владѣятъ За удостовѣреніе на това, издава имъ се отново настоящиятъ актъ за владѣніе.

1289 г., 15 Реби-юл-Евелъ (12 Май, 1872 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Императорска дефтерхана.

№ на тефтеря
48.

№ на регистра
323.

На гърба стои слѣдната бѣлѣжка: При измѣрването на мѣстата, тамъ се указа, че ливадата обема повече отъ 400 уврати.

20 Септемврий, 1872 година.

(М. П.) Ес-Саидъ Мехмедъ Хамидъ.

Брой 3321.

11.

СУЛТАНЪ АБДУЛЪ-АЗИСОВА ТУГРА.

15 Ребб-юл-ахъръ 1291 г. (11 Юний 1872 г.

Правителствени земи.

Тапийски актъ.

Този царски актъ се написа по слѣдната причина:

Както става явно отъ тефтеря, чийто броеве и мѣсеца сж написани по-долу и който е пристигналъ въ императорската дефтерхана, отецъ Никифоръ Пауновъ отъ десетъ години насамъ, безъ споръ и безъ да има крѣпостенъ актъ, владѣе и притежава ливадата отъ около тридесетъ уврата, оцѣнена за 400 гроша. Тя лежи въ мѣстността и землището „Столъ“, въ махалата „Варошъ“, въ градъ Джумая, Дупнишка каза, Софійски сънджакъ, при сѣсѣди: ливадата на Рашко, Мито, Павле и Никола. Това като се доказва по законенъ редъ и като се изплаща всѣка година законния десетѣкъ на надлежния чиновникъ, — позволява

му се да я притежава, както и по-прѣди, за удостовѣрение на което му се издава настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

15 Ребби-юл-ахъръ, 1291 год. (11 Юний 1872 година).

(М. П.) Императорска архива.

Мѣсеченъ тефтеръ, про-
вѣрка прѣзь Септемврий
1873 година.

№ по редъ
186

12.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шеваль, 1291 г. (13 Ноемврий, 1874 г. отъ Р. Хр.

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната :

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтер-хана тефтеръ, чийто мѣсецъ и брой сж написани отдолу — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години на-самъ по давностъ, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе едно лозе отъ около три (3) уврата и двѣ лѣхи, на стой-ность 195 гроша, лежаще въ мѣстността „Балановски ридъ“, въ с. Чаушъ-Махале, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Грани-цитъ на това лозе сж: Хюсни, Христо, Паша ага и Илия — съ лозя. Това обстоятелство, бидейки установено, и правото му за владѣние като се доказа, позволява се на речения егуменъ да го притежава, както и по-прѣди, като изплаща всѣка година на чи новника законния му десетъкъ. За удостовѣрение на това, из-дава му се тоя актъ.

15 Шеваль 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий 1884 година отъ Р. Хр.

№ по редъ

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
Януарий 1874 г. Р.Хр.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

13.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ ханъ.

11 Шевалъ 1291 г. отъ егира (18 Ноемврий 1874 г. Р. Хр.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната.

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсець сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ, безспорно и безъ да има на ржката си документъ владѣе и притежава едно лозе, отъ около шестъ (6) уврата, на стойность 195 гроша, лежащи въ мѣстността „Петровъ-ридъ“ въ селото „Чаушъ-махале“, Дупнишка каза, Самоковски санджакъ, при съсѣди: лозята на Бесимъ, на Наки и на Сюлейманъ и нивата на Хаджи бей.

Като се установи това обстоятелство и като се доказва правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника законния десетъкъ, за удостоверение на това, издава му се тоя актъ,

15 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (13 Ноември 1874 г. Р. Хр.)

№ по редъ
120.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсець
Януарий 1874 година
отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска архива.

14.

ТУГРА.

Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1291 гог. (13 Ноемврий 1874 год.

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде този правителственъ актъ причината е слѣдната.

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсець сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години

насамъ, безпорно и безъ да притежава документъ, владѣе една ливада отъ около осемъ (8) уврати, на стойностъ 240 гроша, въ мѣстността, наречена „Таушанъ-таши“, (зайчевъ-камъкъ), въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсъди: ливадитѣ на Мито, на Бекиръ ага, на Константинъ и съридъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказва правото му за владѣние, — позволява се на речения егументъ да я владѣе, както и по-прѣди като изплаща на чиновника по земитѣ, всѣка година, законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шеваль 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
117

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсець Януарий.

(М. П.) Императорска архива.

15.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Хапа

15 Шеваль 1291 г. (13 Ноемврий 1874 г.)

Тапчийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто мѣсець и брой сж написани отдолу — егументъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ, по давностъ безпорно и безъ да притежава документъ, владѣе едно лозе отъ около 3 уврата и 2 лѣхи, на стойностъ 105 гроша. Това лозе лежи въ мѣстността, наречена „Елесъ-Дере“, въ с. Чаушъ-махале, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Границитѣ на това лозе сж: Петъръ, Христо, Хусманъ, съ лозя и общия пжтъ. Това обстоятелство, бидейки установено и като се доказва правото му за владѣние, позволява се на речения егументъ да го притежава, както и по-прѣди, както изплаща всѣка

година на чиновника законния му десетъкъ. За удостовѣрение на това издава му се тоя актъ.

15 Шеваль 1291 год. отъ егира (13 Ноемврий 1874 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ 118.

Мѣсечень Тефтеръ.
Провѣрка за мѣсечъ
януари, 1874 година
отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

16.

ТУГРА

на Султанаъ Абдулъ Азисъ Хана.

15 Шеваль, 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий, 1874 г. отъ Р. Хр.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде тоя царски актъ, причината е слѣдната :

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, чийто мѣсець и брой сж написани отдолу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ, безспорно и безъ да има на ржката си документъ, владѣе една пива отъ около шесть уврати, на стойность 90 гроша, лежаща въ мѣстносттата „Каваклия“, въ селото Чаушъ-Махале, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съѣди : нивитъ на Гергинъ и Хаджи Исмаилъ, джадето и общия пжтъ. Като се установи това обстоятелство и като се доказа правото му за владѣние, позволява се на речения егуменъ да я притежава, като изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се тоя актъ.

15 Шеваль, 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий, 1874 година отъ Р. Хр.)

№ по редъ
116.

Мѣсечень тефтеръ.
Провѣрка за м. Януарий,
1874 г. отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска архива.

17.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Хана.

15 Шеваль, 129. г. отъ егира (13 Ноемврий, 1874 г. отъ Р. Хр.).

Тапиѣски актъ.

Правиелствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсеца сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава една нива отъ около шестъ (6) уврати, съ стойность 90 гроша, лежаща въ мѣстността „Каваклия“, въ селото „Чашуш-Махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: нивитъ на Мария, на Ахмедъ, на Хаджи Исмаилъ и общия пѣтъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказва правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я владѣе и притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника по зсмитъ всѣка година законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шеваль, 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий, 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
115.

Мѣсеченъ тефтеръ
Провѣрка за м. Януарий,
1874 година.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

18.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Хана.

15 Шеваль 1291 г. (13 Ноемврий 1874 г.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсеца сж написани долъ, егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ,

безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава една нива отъ около 75 уврата и 2 лѣхи, съ цѣна 3390 гроша, лежаща въ мѣстността, наречена „Буюкъ-тарла“, въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсъди: нивитѣ на Величко, на Алексо, на Хаджи Шеривъ, на Христо и съ общия пжтъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказва правото му за владѣние, „позволява се на речения егуменъ да я владѣе и притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника по земитѣ всѣка година законния десятъкъ. За удостоверение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шеваль 1291 год. отъ егира (13 Ноември 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 114.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣркаа за мѣсець
Януарий 1874 г.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

19.

ТУГГА

на Султанъ Абдулъ-Азпсъ Ханъ.

15 Шеваль 1291 г. (13 Ноември 1874 год. Р. Хр.).

Талиский актъ.

Правителствени земи.

Да се издаде и напише този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става ясно отъ пристигалия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсець сж написани долу, — егуменътъ отецъ Панталеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ, безпорио и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава една нива отъ около 25 уврати, оцѣнена за 375 гроша, лежаща въ мѣстността „Каваклия“ въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза Софийски санджакъ, при съсъди: нивитѣ на Сал-Али, на Младжо, рѣка и общия пжтъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказва правото му за владѣние, — позволява се на речения отецъ егуменъ да я владѣе и притежава, както и по прѣди, като изплаща

на чиновника по земиѣ всѣка година законния десетѣкъ. За удостовѣрение на това издава му се настоящия актъ.

15 Шеваль 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
113

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
Януарий 1874 година.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

20.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ.

15 Шеваль, 291 г. отъ егира (13 Ноемврий, 1874 г. отъ Р. Хр.).

Талийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната :

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, — егуменъѣ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ, безпорно и безъ да има на ржката си документъ, владѣе и притежава една нива отъ около четири (4) уврати и 2 лѣхи, на стойность 65 гроша, лежаща въ мѣстностьта „Каваклия“, въ селото Чаушъ-махала, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Границитъ на тая нива сж: нивата на Галяки, общия пжтъ и джаде.

Като се установи това обстоятелство и като се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника по земиѣ законния десетѣкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шеваль, 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий, 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
112.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за м. Януарий,
1874 година.

(М. П.) Императорска архива.

21.

ТУРГА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шеваль 1291 г. (13 Ноемврий 1874 г. Р. Хр.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтер-хана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, — егуменъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ, безспорно и безъ да има на ржката си документъ, владѣе и притежава една нива отъ около два уврата и двѣ лѣхи, на стойностъ 35 гроша. Тази нива лежи въ мѣстността, наречена „Каваклия“, въ селото „Чаушъ махале“, Дупнишка каза, Софийски санлжакъ. Границитъ на тая нива сж: нивата на монахинята Алексана, нивата на Голяки и общия пжтъ.

Каго се установи това обстоятелство и като се доказва правото му за владѣние, позволява се на речения егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се тоя актъ.

15 Шеваль, 1291 год. отъ егира (13 Ноемврий 1874 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ 111.

Месеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
януарий 1874 година
отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска архива.

22.

ТУРГА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шаваль 1291 год. (13 Ноемврий 1874 г. Р. Хр.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната.

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана — тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, —

егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ, безпорно и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава едно мѣсто за лозе отъ около 14 уврати и 2 лѣхи, на стойностъ 335 гроша, лежаще въ мѣстносттата, наречена „Каваклия“ въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ при съсъди: лозята на Мануйлъ и Сюлейманъ, нивата на Алексана и общия пжтъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказва правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да го владѣе и притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника по земитъ всѣка година законния десетътъ. За удостоверение на това издава му се настоящия актъ.

15 Шеваль 1291 год. отъ егира (13 Ноемврий 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
110

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсець
Януарий 1874 година.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

23.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ.

15 Шеваль, 1291 г. (13 Ноемврий, 1874 г. отъ Р. Хр.).

Тапийски актъ.

Правителственъ земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсець сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ безпорно и безъ да притежава документъ, владѣе едно лозе отъ около 20 уврати, на стойностъ 2000 гроша, лежаще въ мѣстносттата „Петровъ-ридъ“, въ селото Чаушъ-Махала, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсъди: лозята на Ибрахимъ-ага, на Челеби, на Аише и общия пжтъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказва правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да го притежава и владѣе, както и по-прѣди, като изплаща на чинов-

ника по земитѣ, всѣка година, законния десѣтъкъ. За удостовѣ-
рение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шеваль, 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий, 1874 година
отъ Р. Хр.).

№ по редъ
109.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за м. Януа-
рий, 1874 година.

(М. П.) Императорска дефтерхана (архива).

24.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Хянъ

15 Шеваль 1291 г. (13 Ноемврий 1874 г.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината
е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската деф-
терхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу — егуменъ
нѣтъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ,
безпорно и безъ да притежава документъ, владѣе едно лозе отъ
около два уврата и двѣ лѣхи, лѣжаще въ мѣстността, наречена
„Каваклия“, въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софий-
ски санджакъ, при съсъди: лозята на Ахмедъ, Рашидъ, Михайлъ
и общия пжтъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказва
правото му за владѣние. — позволява се на речения егуменъ да
го притежава и владѣе, както и по прѣди, като изплаща на чи-
новника по земитѣ, всѣка година, законния десѣтъкъ. За удосто-
вѣрение на това издава му се настоящия актъ.

15 Шеваль 1291 год. отъ егира (13 ноемврий 1874 година
отъ Р. Хр.).

№ по редъ 108.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
януарий. 1874 г.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

25.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ

15 Шеваль 1291 год. (13 Ноемврий 1874 год.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи

Да се напише и издаде този царски актъ, причината е слѣдната.

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, чийто брой и мѣсець сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ (10) години насамъ, безспорно и безъ да има на ржката си документъ, владѣе една градина отъ около единъ увратъ и двѣ лѣхи, на стойность 150 гроша, лежаща въ мѣстността „Чаушица“ въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсъди: кжщитѣ на циганина, Минчо, пжтъ и харманитѣ.

Това обстоятелство като било установено и като се доказва правото му за владѣние, позволява се на речения егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника законния десетъкъ. За-удостоверение на това, издава му се тоя актъ.

15 Шеваль 1291 год. (13 Ноемврий 1874 год. Р. Хр.).

№ по редъ
107.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсець
Януарий 1874 г. Р. Хр.

(М. П.) Императорска архива.

26.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ.

15 Шеваль 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий 1874 г. отъ Р. Хр.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, чийто мѣсець и брой сж написани отдолу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ (10) години насамъ

(по давностъ), безспорно и безъ да има на ржката си документъ, притежава една ливада отъ около 16 уврати и двѣ лѣхи, лежаща на „могилата“, въ селото Чаушъ-Махала, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсъди: Хаджи Абдуррахмановитъ ливадитъ на Тефвикъ, Шерифъ и на Ханжиевото лозе. Като се установи това обстоятелство и като се докаже правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я притежава, като изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се тоя актъ.

15 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий, 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
106.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за м. Януарий, 1874 г. отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска архива.

27.

ТУГРА

на Султашъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1291 год. (13 Ноемврий 1874 год.)

Тапийски актъ.

Правителствени земни

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсець сж записани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ владѣе и притежава, безспорно и безъ да притежава документъ, една ливада отъ около десетъ (10) уврати, лежаща въ мѣстността, наречена „Могила“, въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсъди: ливадитъ на Хаджи Тефикъ ефенди, на Гоге, на Станке и на Михайлъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се докаже правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я владѣе, както по-прѣди, като изплаща всѣка година законния де-

сетѣкъ на чиновника по земитѣ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий, 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
105.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за м. Януарий, 1874 година.

(М. П.) Императорска архива.

28.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1291 г. (13 Ноемврий 1874 г.)

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ Царската дефтерхана-тефтеръ, чийто мѣсець и брой сж написани отдолу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ (10) години насамъ, по давностъ, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе една ливада отъ около шестдесетъ и деветъ (69) уврати и двѣ лѣхи, лежаща въ мѣстността, наречена „Худова“, въ селото Чаушъ-махале, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Границитѣ на тази ливада сж: Мутишъ ефенди съ ливада, Митова ливада и „Взда-грѣда“.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказва правото за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я притежава, както по прѣди, като изплаща всѣка година на чиновника законния десетѣкъ. За удостовѣрение на това издава му се тоя актъ.

15 Шевалъ 1291 год. отъ егира (13 Ноемврий 1874 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ
100

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсець
Януарий. 1874 год.
отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

29.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1291 год. (13 Ноемврий 1874 г.)

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната :

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава една нива отъ около сто и петдесетъ (150) уврати, лежаща въ мѣстността, наречена „Валокъ“, въ селото „Чаушъ-махала“, Дулнишка каза, Софийски санджакъ, при съсъди : нивитъ на Атанасъ, на Маноилъ, на Димитъръ, на Хаджи Ибрахимъ, на Младжо и пжтътъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказва правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я владѣе и притежава, както и по прѣди, като изплаща на чиновника по земитъ всѣка година законния десетъкъ. За удостовѣрение на това издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ 1291 год. отъ егира (13 Ноемврий 1874 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ
103

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
Януарий 1874 година.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

30.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1281 год. (13 Ноемврий 1874 год.)

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната :

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, — егуменътъ

отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ, безспорно ѝ безъ да има на ржката си документъ, владѣе и притежава една нива отъ тринадесетъ (13) уврати и двѣ лѣхи, лежаща въ мѣстността, наречена „Сур-ланъ“, въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Границитъ на тая нива сж: нивитъ на Хаджи Исмаилъ и на Младжо, стария пжтъ и джадето.

Като се установи това обстоятелство и като се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника всѣка година законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий 1874 г. отъ Р. Хр.).

№ по редъ
102.

Мѣсечень тефтеръ.
Провѣрка за мѣсець
Януарий 1874 година.

(М. П.) Императорска архива.

31.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ. 1291 год. (13 Ноемврий 1874 год.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто мѣсець и брой сж написани отдолу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ (10) години насамъ, по давностъ, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе ливадата отъ около четиридесетъ и петъ (45) уврата, лежаща въ мѣстността, наречена „Динковитъ“, въ село „Чауш-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Границитъ на тази ливада сж: ливадитъ на Ибрахимъ ага, на Хаджи Шерифа, на Маноила и Хендекъ. Това обстоятелство, бидейки установено, и правото му за владѣние като се доказа — позволява се на речения егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се тоя актъ.

15 Шевалъ, 1291 година отъ егира (13 Ноемврий 1874 г. отъ Р. Хр.).

№ по редъ

Мѣсечень тефтеръ.
Повѣрка за мѣсець
Януарий 1874 година
отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

32.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1291 год. (13 Ноемврий 1874 год.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани отдолѣ, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава една нива отъ около четири (4) уврати, лежаща на „пжтя“, въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсъди: нивитъ на Хаджи Спасъ и на Игнатия, пжтъ и джаде.

Това обстоятелство, като се установи и како се доказа правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я владѣе и притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника по земитъ всѣка година законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шевалъ 1291 год. отъ егира (13 Ноемврий 1874 година отъ Р. Хр.)

№ по редъ

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
Януарий 1874 година.

Императорска дефтерхана.

33.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

15 Шевалъ 1291 год. (13 Ноемврий 1874 г.)

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се издаде и напише този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години на-

самъ, безспорно и безъ да притежава документъ владѣе и притежава една нива отъ около 45 уврати и двѣ лѣхи, лежаща въ мѣстността, наречена „Бара“, въ селото „Чауш-махала“, при съсъди: нивитъ на Мито и на Игнатий, пжтъ, рѣка и мостъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказва правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я владѣе и притежава, както и по прѣди, като изплаща на чиновника по земитъ всѣка година зако ния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шеваль 1291 год. отъ егира (13 Ноемврий 1874 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ
99

Мѣсеченъ тефтеръ.
Повѣрка за мѣсець
Януарий 1874 год.

(М. П.) Императорска тефтерхана

34.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Хана.

15 Шеваль 1291 г. (13 Ноемврий 1874 г.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсець сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ владѣе и притежава, безспорно и безъ да притежава документъ, една нива отъ около 4 уврати, лежаща въ мѣстността, наречена „Лака“, въ селото „Чаушъ-махала“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсъди: нивитъ на Хасанъ, на Мито, на Лало и на Назифе Ханъмъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказва правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я владѣе и притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника по земитъ всѣка година законния десетъкъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

15 Шеваль, 1291 г. отъ егира (13 Ноемврий 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
98.

Мѣсеченъ тефтеръ
Провѣрка за м. Януарий 1874 година,

(М. П.) Императорска дефтерхана.

35.

СУЛТАНЪ АБДУЛЪ-АЗИСОВА ТУГРА

29 Шевалъ, 1291 г. (27 Ноемврий 1874 г. отъ Р. Хр.).

Правителствени земи.

Тапийски актъ

Тоя царски актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Както става явно отъ правителствения въ царската архива тефтеръ, — на който броя и мѣсеца сж написани по-долу, — егуменътъ отецъ Никифоръ отъ десетъ години насамъ, безспорно и безъ да притежава актъ, владѣе (²/₁₆) двѣ шести части отъ нивата, обемаща два уврата и двѣ лѣхи на стойностъ 35 гроша. Тая частъ отъ нивата лежи въ мѣстността „Логотица“, въ селото Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ и при съсѣди: рѣка, ридъ и мера. Като се установи това по законенъ редъ и като се изплаща всѣка година законниятъ десетъкъ на надлежниятъ чиновникъ, — позволява му се да ги притежава и владѣе, както и по-прѣди. А за удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

29 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (27 Ноемврий 1874 год.).

№ по редъ
49.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
Януарий 1874 г. Р. Хр.

На гърба стои написано: „брой 957“.

(М. П.) Императорска архива.

36

СУЛТАНЪ АБДУЛЪ-АЗИСОВА ТУГРА.

29 Шевалъ 1291 г. отъ егира (27 Ноемврий 1874 г. отъ Р. Хр.).

Земя правителствена.

Тапийски актъ

Тоя царски актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, на който броя и мѣсеца сж написани по-долу — егуменътъ отецъ Никифоръ отъ десетъ години насамъ, безъ споръ и безъ да има за това актъ, владѣе и притежава двѣ шести (²/₁₆) части отъ нивата, обемаща отъ около 4 (четири) уврата, съ цѣна 60 грошіа, лежаща въ мѣстността, наречена „Долня-Мартиновица“,

въ селото Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Съсѣди на тая нива сж : отъ всички страни съ гора. Като се доказа това по установения редъ и като се изплаща всѣка година законния десетъкъ на надлежния чиновникъ, позволява му се да ги притежава, както и по-прѣди. А за удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ актъ.

29 Шевалъ, 1201 г. отъ егира (27 Ноемврий 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 48.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсецъ
Януарий 1874 г.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

37.

СУЛТАНЪ АБДУЛЪ-АЗИСОВА ТУГРА.

29 Шевалъ 1291 г. (27 Ноемврий 1874 г. Р. Хр.).

Правителствени земи.

Тапийски актъ.

За да се напише този царски актъ, причината е слѣдната :

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, чийто номеръ и мѣсецъ сж указани по-долу — егуменътъ отецъ Никифоръ отъ 10 години насамъ безъ споръ и безъ да притежава актъ владѣе (²/₁₀) двѣ шести части отъ нивата, обемащи около единъ увратъ и двѣ лѣхи, оцѣнена за 65 гроша. Тази нива лежи въ мѣстността, наречена „Малката Джбрава“ въ с. Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди : лозята и гората.

Като се доказа това по законенъ редъ и като се изплаща всѣка година законния десетъкъ на надлежния чиновникъ, — позволява му се да я притежава и владѣе, както и по-прѣди. За удостовѣрение на това, издава му се тоя крѣпостенъ актъ.

29 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (27 Ноемврий, 1874 год.).

№ по редъ на
регистрацията:
52.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка прѣзъ Януа-
рий, 1874 г. сл. Р. Хр.

На гърба има слѣдната бѣлѣжка : провѣрено, брой 957.

38.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ.

29 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (29 Ноемврий 1874 г. отъ Р. Хр.).

Правителствени
или
Мирийски земи.

Тапийски актъ.

Тоя царски актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, на който броя и мѣсеца сж обозначени по-долу, — егуменьтъ отецъ Никифоръ отъ десетъ години насамъ, безъ споръ и безъ да има актъ владѣе и притежава ($\frac{2}{6}$) двѣ шести части отъ нивата, обемаща около петъ уврата, оцѣнена на стойность 225 гроша. Тая часть лежи въ мѣстността „Малката джбравъ“, въ с. Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсъди: Иванчовото лозе и пжтъ. Като се доказва това по законенъ начинъ и като се плаща всѣка година законниятъ десетъкъ на надлежния чиновникъ, — позволява му се да ги притежава и владѣе, както и по-прѣди. А за удостовѣрение на това, издава му се тоя крѣпостенъ актъ.

29 Шевалъ, 1291 година отъ егира (27 Ноемврий 1874 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Императорска архива.

№ по редъ
53.

Мѣсеченъ тефтеръ. Провѣрка: Януарий 1289 г. (1874 год. сл. Р. Хр.).

На гърба стои: „957“.

39.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

29 Шевалъ, 1291 г. (27 Ноемврий, 1874 г.).

Правителствени земи.

Тапийски актъ.

Тоя актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, на който броя и мѣсеца сж написани по-долу — егуме-

нѣтъ отецъ Никифоръ отъ десетъ години насамъ, безъ споръ и безъ да има актъ, владѣе и притежава двѣ шести ($\frac{2}{6}$) части отъ нивата, обемаща охоло дваналесетъ уврата, оцѣнена за 180 гроша. Тая нива лежи въ мѣстността „Шерифова Джбрава“, въ землището на село Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: пжтъ, Младеновата нива и обществениятъ пжтъ. Като се доказа това по законенъ редъ и като се изплаща всѣка година законния десетъкъ на надлежния чиновникъ, — позволява му се да ги владѣе и притежава, както и по-прѣди. А за удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

29 Шеваль, 1291 г. отъ егира, (27 Ноемврий 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
54.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка Януарий
1289 г. (1874 г.).

(М. П.) Императорска архива.

40.

ТУГРА

Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ,

29 Шеваль 1291 год. (27 Ноемврий 1874 год.)

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Тоя царски актъ се написа и издаде поради слѣдната причина:

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, на който броя и мѣсеца сж написани по-долу, — егументътъ отецъ Никифоръ отъ десетъ години насамъ, безъ споръ и безъ да има актъ, владѣе и притежава двѣ шести ($\frac{2}{6}$) части отъ нивата, обемаща около три уврата, съ стойность 130 гроша, при съсѣди: лозе и пжтъ. Като се доказа това по законенъ редъ и като се изплаща всѣка година законния десетъкъ на надлежния чиновникъ, — позволява му се да ги притежава и владѣе, както по-прѣди. А за удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

(М. П.) Императорска архива.

№ по редъ
55.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсець
Януарий 1928 година
(1874 г. Р. Хр.).

На гърба има слѣдната бѣлѣжка: „брой 957“,

41.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ ханъ.

29 Шевалъ 1291 г. отъ егира (27 Ноемврий 1874 г. Р. Хр.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Тоя царски актъ се написа по слѣдната причина :

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, на който броя и мѣсеца сж написани по-долу, — егуменътъ Никифоръ отъ десетъ години насамъ, безспорно и безъ да има актъ, притежава и владѣе двѣ шести части ($\frac{2}{6}$) отъ нивата, която обема 1 увратъ и двѣ лѣхи, съ стойностъ 15 гроша. Тая частъ отъ нивата лежи въ мѣстността „Малка джбравъ“, въ землището на с. Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: отъ четири страни гора и лозя. Като се доказа това по законенъ редъ, и като се изплаща всѣка година на надлежния чиновникъ законния десетъкъ, позволява му се да я владѣе и притежава, както и по-прѣди. А за удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

29 Шевалъ 1291 год. отъ егира (27 Ноемврий 1874 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Императорска архива.

№ по редъ 56.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсець
януари, 1289 година
(1874 год.).

На гърба е написана слѣдната бѣлѣжка: „№ 957“.

42.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ.

27 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (29 Ноемврий 1874 г. отъ Р. Хр.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде тоя царски актъ, причината е слѣдната :

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива тефтеръ, чийто броеве и мѣсець сж обозначени по-долу, егуме

нѣтъ отецъ Никифоръ отъ десетъ години насамъ, безспорно и безъ да има документъ, владѣе и притежава $\frac{2}{6}$ части (двѣ шестиста части) отъ едно лозе. Послѣдното се състои отъ единъ увратъ, а е оцѣнено за 105 гроша. Това лозе лежи въ мѣстността, наречена „Бабуна-глава“, въ с. Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Съсѣдитъ на това лози сж: пжтъ и Петрова нива. Това се доказа по законенъ редъ и слѣдъ като се изплаща всѣка година законниятъ десетъкъ на надлежния чиновникъ, позволява му се да го притежава и владѣе, както и по-прѣди.

За удостоверение на това издава му се настоящиятъ крѣпостенъ актъ.

29 Шевалъ, 1291 г. отъ егира (27 Ноемврий 1874 година отъ Р. Хр.)

№ по редъ
59.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за м. Януарий 1874 г. отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска архива.

43.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

29 Шевалъ 1291 год. (27 Ноемврий 1874 год.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи

Да се напише и издаде този царски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсецъ сж написани долу, егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ, безспорно (по давностъ) и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава една ливада отъ около 20 уврати, съ стойностъ 1200 гроша, лежаща въ мѣстността, наречена „подъ-джадето“, въ селото „Сари-яръ“ (Червенъ-брѣгъ), Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсѣди: ливадитъ на Яне, на Илия, на Иванъ и на Спасъ.

Това обстоятелство като се установи и като се доказа правото му за владѣние, позволява се на речения отецъ — егуменъ,

да я владѣе и притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника по земитѣ законния десетѣкъ всѣка година.

За удостовѣрение на това, издава му се настоящия актъ.

29 Шевалъ 1291 г. отъ егира (27 Ноемврий 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 320.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсець
януарий 1874 г.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

44.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

29 Шевалъ 1291 г. (27 Ноемврий 1874 г.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както ставъ явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто мѣсець и брой сж написани отдолу — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ, по давностъ, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе една ливада отъ около 15 уврата и 3 лѣхи на стойностъ 1650 гроша. Тази ливада лежи въ мѣстността „Гоцева“, въ с. Самуръ Ханъ, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Съсѣди на тази ливада сж: Мустафа ефенди, Рашидъ ага, собствената му ливада и Това обстоятелство, бидейки установено и правото му за владѣние бидейки доказано, позволява се на речения отецъ — егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща всѣка година на чиновника законния десетѣкъ. За удостовѣрение на това, издава му се тоя актъ.

29 Шевалъ 1291 г. отъ егира, (27 Ноемврий 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ 308.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсець
януарий, 1874 год.
отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

45.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

29 Шевалъ 1291 г. (27 Ноемврий 1874 г.)

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсець сж написани долу, егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ, безспорно и безъ да има на ржката си документъ, владѣе и притежава една ливада отъ около 37 уврата, на стойность 2,220 гроша, лежаща въ мѣстността „Чардакъ“ въ селото Самуръ-ханъ, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсъди: ливадитъ на Илия, Иванъ, общия пжтъ и хендекъ. Това обстоятелство, като било установено и като се доказа правото му за владѣние, позволява се на речения отецъ — егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като изплаща на чиновника законния десетъкъ. За удостоверение на това, издава му се тоя актъ.

29 Шевалъ, 1291 год. отъ егира (27 Ноемврий 1874 год. отъ Р. Хр.)

№ по редъ 307.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсець
Януарий 1874 година
отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

46.

ТУГРА.

на Султанъ Абдулъ-Азисъ Ханъ.

29 Шевалъ 1291 г. (27 Ноемврий 1874 год. Р. Хр.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде този императорски актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ императорската дефтерхана тефтеръ, чийто брой и мѣсець сж написани долу, —

егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ десетъ години насамъ, безспорно (по давностъ) и безъ да притежава документъ, владѣе и притежава една ливада отъ около 57 уврати, съ стойностъ 3420 гроша, лежащи въ мѣстността, наречена „Холище“, въ селото „Самуръ-Ханъ“, Дупнишка каза, Софийски санджакъ, при съсъди: ливидитъ на Лаки нѣмиятъ, на Мито, на Дестанъ Ефенди, Рилската нива и хендекъ.

Това обстоятелство, като се установи и като се доказва правото му за владѣние, — позволява се на речения егуменъ да я владѣе и притежава, както и по прѣди, като изплаща на чиновника по земитъ всѣка година законния десетъкъ. За удостовѣрение на това издава му се настоящия актъ.

29 Шеваль 1291 год. отъ егира (27 Ноемврий 1874 год. отъ Р. Хр.).

№ по редъ 305.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсець
януарий 1874 година
отъ Р. Хр.

(М. П.) Императорска архива.

47.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ Азисъ Ханъ.

29 Шаваль 1291 год. (27 Ноемврий 1874 г. Р. Хр.).

Тамийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Както става явно отъ пристигналия въ царската дефтерхана тефтеръ, чийто мѣсець и брой сж написани долу, — егуменътъ отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ отъ 10 години насамъ, по давностъ, безспорно и безъ да притежава документъ, владѣе една ливада отъ около 16 уврата оцѣнена за 480 гроша, лежаща въ мѣстността, наричаема „Ливалище“ („Чирлъкъ“) въ селото Тамуръ Ханъ, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. Границитъ на тази ливада сж: нивитъ на Младжо, Христо, Мехмедъ ага и хендекъ.

Това обстоятелство, бидейки установено, и правото му за владѣние като се доказва, — позволява се на речения егуменъ да я притежава, както и по-прѣди, като си изплаща всѣка година на

чиновника законния десетъкъ, за удостоверяване на това, издава му се настоящия актъ.

29 Шеваль 1291 г. отъ егира (27 Ноемврий 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
304

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за мѣсець
Януарий 1874 година.

(М. П.) Императорска дефтерхана.

48.

ТУГРА

на Султанъ Абдулъ-Азизъ Ханъ.

29 Шеваль, 291 г. отъ егира (27 Ноемврий, 1874 г. отъ Р. Хр.).

Тапийски актъ.

Правителствени земи.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната :

Както става явно отъ пристигналия въ царската архива опись, чийто брой и мѣсець сж написани отдолу, има една ливада отъ около шесть уврата, която лежи въ мѣстността „Узунъ-Чаирджъ“ въ селото Ресели, Дупнишка каза, Софийскиятъ санджакъ, при съѣди: Таки и Ивзъ съ ливадитъ и съ хендекъ. Тази ливада не е отъ категория на правителсвенитъ планини, нито пъкъ тя е отъ онѣзи мѣста, които още отъ старо врѣме сж били изоставени и опрѣдѣлени за обща мера, а е било ливада, която като безступански имотъ е останала вакантна, но която е годна да се обработва за земледѣлие. Тази ливада, като се извади на публиченъ търгъ, се възложи отново на егумена отецъ Пантелеймонъ Цвѣтановъ за 15 гроша, понеже той наддаде най-голѣмата цѣна.

Прочее, поменатиятъ егуменъ, като изплаща всѣка година на чиновника законния десетъкъ, — позволява му се да я притежава. За удостоверяване на това издава му се тоя актъ.

29 Шеваль, 1291 г. отъ егира (27 Ноемврий 1874 година отъ Р. Хр.).

№ по редъ
401.

Мѣсеченъ тефтеръ.
Провѣрка за м. Януарий 1874 година.

(М. П.) Императорска архива.

49.

ИЗВЛЪЧЕНИЯ

изъ разни тапийски актове, издадени за имоти на рилски монаси.

1287 год. 12 Джемази-юл-евелъ (1870 год. 15 Августъ).

I

№ на листа на врѣмения
документъ 140.

№ на тефтера на врѣмен-
ния томъ № 103.

Вакѣфъ, завѣщанъ отъ Гаази Мустафа паша и подвѣдом-
ственъ на императорското вакѣфско съкровище.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната.

Както става явно отъ вѣдомостъта, проведена отъ дирек-
цията на вакѣфитѣ въ София, чиито нумера сж писани по-горѣ,
и която вѣдомостъ се получи въ министерството на вакѣфското
царско съкровище, — отецъ Галатионъ Ивановъ притежава една
гора отъ около 2 $\frac{1}{2}$ егреци, за която изплаща и законния десе-
тъкъ. Тази гора лежи въ мѣстността, називаема „Велчева“, въ
селото и планината Рила, Дунишска каза, Софийски санджакъ.
Поменатата планина Рила е завѣщана на свещения вакѣфъ отъ
покойния Гаази Мустафа паша. Съсѣдитѣ на гората „Бѣлчовица“
сж: отъ една страна е рѣката Рила и „Дяволската воденица“, на-
речена „Шайтанъ Дегермени“, отъ друга — Горно село и мѣст-
ността „Ризованица“; отъ третя — пжтъ, Багрина и Дърска; а
отъ четвърта — рускиятъ гробъ, горнята чешма и рѣката Рила.

Поменатиятъ отецъ Галатионъ, искайки да размѣни стария
си актъ, който той притежава за тая гора, прѣдстави самия актъ
и ние го получихме. Съгласно съ установенитѣ статуты, помен-
натиятъ отецъ, като се задължи, че ще изплаща всѣка година за-
конния десетъкъ на вакѣфа, позволява му се да владѣе и при-
тежава, както по-прѣди е владѣлъ тази гора. За удостовѣрене
на това, издава му се тоя крѣпостенъ актъ.

12 Джемази-юл-евелъ 1287 год. отъ егира, или 15 Августъ
1870 год. отъ Р. Хр.

Регистрира се днесъ
въ тефтера подъ № 1

Регистрира се въ листъ
отъ тефтера № 5.

Забѣлъжка: Горѣ-описаната опрѣдѣлена гора се състоя отъ
пасбище, балканска кория, камѣнакъ, петъ класа ливади и една нива.

Долу-описанитѣ тапийски прѣписи иматъ почти еднакво съ-
държание, подобно на онова, каквото е на горѣ-изложения та-

Дѣлъ XI. Тапийски актове.

пийски прѣписъ. Обаче тѣзи прѣписи сж само по-кратки и обематъ границигѣ, количеството на увратигѣ и името на притежателитѣ.

№ на листа 139.

№ на тефтера 100.

Отецъ Софроний притежава една шеста (1_6) часть отъ една гора, съ около 21_2 егреци, подъ десетѣкъ, лежаща въ мѣстността, наречена „Бѣлчовица“, въ планината Рила, при съсъди: рѣка Рила, Дяволската воденица, Горно село, Ризованица, пжтъ, Багина дръзка, Руски гробъ и Горня чешма.

№ на листа 138.

№ на тефтера 100.

Отецъ Методий притежава 1_6 часть отъ една гора съ 21_2 егреци, лежащи въ мѣстността, наречена „Бѣлчовица“ въ планината Рила, при съсъди: рѣка Рила, Шейтанъ Дерменли, Горно село, Ризованица, пжтъ, Бакърло Дързеха, Рускиятъ гробъ, Горня Чешма и рѣката Рила.

№ на листа 137.

№ на тефтера 100.

Отецъ Серафимъ притежава 1_6 часть отъ една гора съ 21_2 егреци подъ десетѣкъ, лежаща въ мѣстността, наречена „Бѣлчовица“, въ Рила планина, при съсъди: рѣката Рила, Дяволската воденица, Горно село, Ризованица, пжтъ — Бакърно, Дразка, Рилскиятъ гробъ, горня чешма и рѣката Рила.

50.

II.

Дата: сжца (1870 г.).

№ на листа
159.

№ на тефтера
100.

Отецъ Харитонъ притежава 1_{20} часть отъ една гора съ 3 егрека, подъ десетѣкъ, лежаща въ мѣстността, наречена „Вършавица“, въ планината Рила, при съсъди: отъ три страни — гора (джбрава), а отъ четвърта — съ камънакъ.

Сжщо.

№ по листа
160.

№ по тефтера
100.

Отецъ Антимъ притежава една двадесета часть ($\frac{1}{20}$) отъ една гора, съ три егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Вършавица“, въ планината Рила, при съсъди: отъ три страни — гора, а отъ четвърта — съ камънякъ.

Сжщо.

№ по листа
142.

№ по тефтера
100.

Отецъ Серафимъ притежава една двадесета часть отъ една гора съ два егреци, подъ десетъкъ, лежащи въ мѣстността „Вършавица“ въ планината Рила, при съсъди: отъ три страни съ гора (орманъ), а отъ четвърта съ камънякъ.

Тази гора служи само за пасище.

№ на листа
161.

№ на тефтера
100.

Отецъ Кирилъ Ивановъ притежава $\frac{3}{20}$ части отъ една гора съ три егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността, наречена „Марковица“ въ планината Рила, при съсъди: нивата, Мазнева рѣка, Черниятъ камъкъ, Горня Лжка и рѣка Рила.

№ на листа
162.

№ на тефтера
100.

Монаситѣ: отецъ Серафимъ, отецъ Харалампий и отецъ Галатионъ притежаватъ задружно $\frac{3}{20}$ части отъ една гора съ три егреци подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Марковица“, при съсъди: Мазнева рѣка, Горниятъ лжкъ, Кара-Ташъ и рѣка Рила.

№ на листа
163.

№ на тефтера
100.

Монаситѣ отецъ Авраамъ и отецъ Доротей притежаватъ задружно $\frac{2}{20}$ части отъ една гора съ три егреци подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Марковица“ въ планината Рила, при съсъди: Мазнева рѣка, Горния лжкъ, Канара-ташъ и рѣката „Дере“.

№ на листа
164.

№ на тефтера
100.

Монаситъ отецъ Игнатий и отецъ Гавраилъ притежаватъ за-
дружно $\frac{2}{20}$ части съ 3 (три) егреци отъ една гора подъ десетъкъ,
лежаща въ мѣстността, наречена „Марковица“, въ Рила планина,
при съсъди: Мазнева рѣка, Горни лжкъ, Кара-ташъ и рѣка Рила.

№ на листа
165.

№ на тефтера
100.

Монаситъ отецъ Теофаний и отецъ Атанасий притежаватъ
задружно $\frac{2}{20}$ части отъ една гора съ три егреци, подъ десетъкъ,
лежаща въ мѣстността „Марковица“ въ планината Рила, при съ-
съди: Мазливъ ракъ, Горни лжкъ, Канара-ташъ и рѣка Рила.

№ на листа
166.

№ на тефтера
100.

Монаситъ отецъ Дамаскинъ и отецъ Агапий притежаватъ
задружно $\frac{2}{20}$ части отъ една гора съ три егрека, подъ десетъкъ,
лежаща въ мѣстността „Марковица“ въ Рила планина, при съ-
съди: Мазливъ ракъ, Горни лжкъ, Канара-ташъ и рѣка Рила.

№ на листа
167.

№ на тефтера
100.

Монаситъ отецъ Теодосий и отецъ Никита притежаватъ за-
дружно $\frac{2}{20}$ отъ една гора съ три егреци подъ десетъкъ, лежаща
въ мѣстността „Марковица“ въ планината Рила, при съсъди:
Мазливъ ракъ, Горни лжкъ, Канара-ташъ и рѣка Рила.

№ на листа
168.

№ на тефтера
100.

Монаситъ отецъ Герасимъ и отецъ Захарий притежаватъ за-
дружно $\frac{2}{20}$ части отъ една гора съ три егреци подъ десетъкъ,
лежаща въ мѣстността „Марковица“ въ Рила планина, при съ-
съди: Мазливъ ракъ, Горни лжкъ, Канара-ташъ и рѣка Рила.

№ на листа
169.

№ на тефтера
100.

Монаситъ отецъ Еротей и отецъ Синесий притежаватъ една двадесета часть отъ една гора съ три егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Марковица“ въ планината Рила, при съсъди: Мазливъ ракъ, горни лжкъ, Канара-ташъ и рѣката Рила.

№ на листа
170.

№ на тефтера
100.

Монаситъ отецъ Харитонъ и отецъ Антоний притежаватъ двѣ двадесети части отъ една гора съ 3 егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Марковица“ въ Рила планина, при съсъди: Мазливъ ракъ, Горни лжкъ, Канара-ташъ и рѣката Рила.

№ на листа
171.

№ на тефтера
100.

Отецъ Кирилъ Ивановъ притежава една единадесета часть отъ една гора съ 6¹/₂ егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността, наречена „Кара-юмерица“ въ Рила планина, при съсъди: Коджа Кадийца, Гюровица, Аладжа Силябъ и текущата рѣка. Въ тая гора има: пазбища, кория, каменякъ и орманъ.

№ по листа
172.

№ на тефтера
100.

Отецъ Антоний притежава една единадесета часть отъ една гора, съ 6 и половина егреци подъ десетъкъ, лежаща въ извѣстната мѣстность „Кара-юмерица“ въ Рила планина, при съсъди: горитѣ на Коджа Кадийца, на Гюровица и на Аладжа Силябъ и съ текущата рѣка.

№ на листа
178.

№ на тефтера
100.

Отецъ Еремия притежава една единадесета часть отъ една гора съ шесть и половина егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Кара-юмерица“ въ Рила планина, при съсъди: горитѣ на Коджа Кадийца, на Гюровица, на Аладжа Силябъ и съ текуща рѣка.

№ на листа
174.

№ на тефтера
100.

Отецъ Давидъ притежава една единадесета часть отъ една гора съ шесть и половина егреци подъ десетькъ, лежаща въ мѣстността Караюмерица въ планината Рила, при съсъди: горитѣ на Коджа Кадийца, Гюровица, Аладжа Сиялъ и текуща вода.

№ на листа
175.

№ на тефтера
100.

Отецъ Софроний притежава една единадесета часть отъ гора, съ шесть и половина егреци, подъ десетькъ, лежаща въ мѣстността „Караюмерица“, въ планината Рила, при съсъди: горитѣ на Коджа-Кадийца, Гюровица, Аладжа Сиялъ и текуща вода.

№ на листа
176.

№ на тефтера
100,

Отецъ Симеонъ притежава една единадесета часть отъ една гора, съ около шесть и половина егреци, подъ десетькъ, лежаща въ мѣстността наречена „Кара-Юмерица“ въ Рила планина, при съсъди: горитѣ на Коджа-Кадийца, на Гюровица, на Аладжа Сиялъ и съ текуща вода.

№ на листа
177.

№ на тефтера
100.

Отецъ Кирилъ притежава една единадесета часть отъ една гора, съ шесть и половина егреци, подъ десетькъ, лежаща въ мѣстността „Кара-Юмерица“ въ планината Рила, при съсъди: горитѣ на Коджа Кадийца, на Гюровица, на Аладжа Сиялъ и текуща вода.

№ на листа
178.

№ на тефтера
100.

Отецъ Антоний притежава една единадесета часть отъ една гора, съ около шесть и половина егреци, подъ десетькъ, лежаща въ мѣстността „Кара-Юмерица“, въ Рила планина, при съсъди: горитѣ на Коджа-Кадийца, на Гюровица, на Аладжа Сиялъ и текуща вода.

№ на листа
179.

№ на тефтера
100.

Отецъ Мелетий пригежава една единадесета часть гора, съ шестъ и половина егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Кара-Юмерица“, въ Рила планина, при съсъди: горитѣ на Коджа Кадийца, на Гюровица, на Аладжа-Силябъ и съ текуща вода.

№ на листа
180.

№ на тефтера
100.

Отецъ Иоаникий притежава една единадесета часть отъ една гора, съ шестъ и половина егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Кара-Юмерица“, въ Рила планина и съ съсъди: горитѣ на Коджа Кадийца, на Гюровица, на Аладжа-Силябъ, и съ текуща вода.

№ на листа
129.

№ на тефтера
100.

Отецъ Кирилъ притежава една шеста часть отъ една гора, лежаща въ мѣстността, наречена „Радовица“, въ Рила планина, при съсъди: Мечешка бърлога, дерето „Юмерица“, билото на Илиина рѣка, пазбището Кадийца и рѣката, наречена „Кара-Юмерица“. Тази планина служи само за пасище на овце и е подъ десетъкъ. Почвата на тази гора се състои отъ: пазбище, балканска кория, дж-бравъ (орманъ) и камънакъ (ташлжкъ).

№ на листа
130.

№ на тефтера
100.

Отецъ Григорий притежава една шеста часть отъ една гора, съ около 3 егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Радовица“ въ Рила планина, при съсъди: Мечкина бърлога, рѣката „Кара-Юмерица“, билото на Илиина рѣка, гората „Кадийца“ и пакъ рѣката „Кара-Юмерица“.

№ на листа
131.

№ на тефтера
100.

Отецъ Анастасий пригежава въ мѣстността, називема „Радовица“, въ Рила планина, една шеста часть отъ една гора, съ около 3 егрека подъ десетъкъ, при съсъди: Мечкина бърлога,

дерето Юмерица, билото на Илиина рѣка, пазбицето Кадиица, и съ дерето на „Кара-Юмерица“.

№ на листа
132.

№ на тефтера
100.

Отецъ Кирилъ притежава една шеста часть отъ една гора, съ 3 егреци, подъ десетькъ, лежаща въ мѣстността, наречена „Радовица“ въ Рила планина, при съсъди: Мечкина бърлога, дерето Юмерджикъ, билото на Илиина рѣка, пазбицето „Кадиица“ и дерето „Кара-Юмерица“.

51.

I I I.

Дата: 1870 г. (1287 г.).

№ на листа 147.

№ на тефтера 100.

Отецъ Игнатий притежава една двадесета часть отъ една гора, съ три егреци подъ десетькъ, лежащи въ мѣстността, наречена „Вършавица“ въ Рила планина, при съсъди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ (ташлжкъ).

№ на листа 148.

№ на тефтера 100.

Отецъ Гавраилъ притежава една двадесета часть отъ една гора, съ около 3 егрека, подъ десетькъ, лежаща въ мѣстността „Вършавица“ въ Рила планина, при съсъди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 149.

№ на тефтера 100.

Отецъ Теофаній притежава една двадесета часть отъ една гора, съ около 3 егрека подъ десетькъ, лежаща въ мѣстността „Вършавица“, въ Рила планина, при съсъди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 150.

№ на тефтера 100.

Отецъ Атанасий притежава една двадесета часть отъ една гора, съ около 3 егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Вършавица“ въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камъкъ.

№ на листа 151

№ на тефтера 100.

Отецъ Дамаскинъ притежава една двадесета часть отъ една гора, съ 3 егреци, лежащи въ мѣстността „Вършавица“ въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камъкъ.

№ на листа 152.

№ на тефтера 100.

Отецъ Агапий притежава една двадесета часть отъ една гора съ около 3 егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Вършавица“ въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 153.

№ на тефтера 100.

Отецъ Теодосий притежава една двадесета часть отъ една гора, съ 3 егреци подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Вършавица“ въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 154.

№ на тефтера 100.

Отецъ Никита притежава една двадесета часть отъ една гора, съ около 3 егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Вършавица“, въ. Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 156.

№ на тефтера 100.

Отецъ Герасимъ притежава една двадесета часть отъ една гора която обема три егреци подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Вършавица“ въ Рила планина, при съсѣди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 156.

№ на тефтера 100.

Отецъ Захарий притежава една двадесета часть отъ една гора, съ 3 (три) егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Вършавица“ въ Рила планина, при съсъди: отъ три страни — гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 157

№ на тефтера 100.

Отецъ Еротей притежава една двадесета часть отъ една гора, съ три егреци подъ десетъкъ, лежащи въ мѣстността „Вършавица“, въ Рила планина, при съсъди: отъ три страни — гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 158.

№ на тефтера 100.

Отецъ Синесий притежава една двадесета часть отъ една гора, съ (3) три егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Вършавица“ въ Рила планина, при съсъди: отъ три страни — гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа 133.

№ на тефтера 100.

Отецъ Пантелеймонъ притежава една шеста часть отъ една гора, съ сколо (3) три егрека, подъ законенъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността, наречена „Радовица“, въ Рила планина, при съсъди: мечкина бърлога, дерето, „Юмерджикъ“, билото на Илийната рѣка, яйлжкътъ „Кадийца“ и рѣката Юмерица.

№ на листа 134.

№ на тефтера 100.

Отецъ Елисей притежава една единадесета часть отъ една гора, съ три егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Радовица“, въ Рила планина, при съсъди: мечкина бърлога, дерето „Юмерджикъ“, билото на планината, рѣка, Яйлжкътъ, „Кадийца“ и дерето „Юмерица“.

№ на листа 187.

№ на тефтера 100.

Отецъ Кирилъ притежава една пета часть отъ една гора, която обема 2 $\frac{1}{2}$ егреци подъ десетъкъ, лежащи въ мѣстността „Равнище“, въ Рила планина, при съсъди: манастирътъ, манастирския чифликъ, Джамбавица, и рѣката „Барище“. Тази гора се състои отъ сѣно, камънакъ и пасище.

№ на листа 188.

№ на тефтера 100.

Отецъ Костандий притежава една пета часть отъ една гора, съ около 2¹/₂ егrecи, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността, наречена „Равнище“, въ Рила планина, при съсъди: манастирътъ, манастирския чифликъ, Джамбовица и рѣката „Барище“.

№ на листа
189.

№ на тефтера
100.

- Отецъ Паисий притежава една пета часть отъ една гора, съ около 2¹/₂ егrecи, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Равнище“, въ Рила планина, при съсъди: близу манастиря, манастирскиятъ чифликъ, мѣстността, наречена „Джамбовица“ и дерето „Барище“.

№ на листа
190.

№ на тефтера
100.

Отецъ Никифѡръ притежава една пета часть отъ гора, съ 2¹/₂ егrecи, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Равнище“, въ Рила планина, при съсъди: манастирътъ, манастирскиятъ чифликъ, „Джамбовица“ и рѣката „Барище“.

№ на листа
191.

№ на тефтера
100.

Отецъ Теофаній притежава една пета часть отъ една гора, съ 2¹/₂ уврати, лежаща въ мѣстността „Равнище“, въ Рила Планина, при съсъди: манастирътъ, манастирскиятъ чифликъ, Джамбовица и рѣката „Барище“.

№ на листа
3.

№ на тефтера
100

Отецъ Онуфрій и отецъ Кирилъ задружно притежаватъ три пети части (³/₅) отъ една гора, съ единъ егрекъ, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Ризовица“ въ Рила планина, при съсъди: Бѣлчовица, Шишковица, Рилскиятъ манастиръ и рѣката Рила. Тази гора обема: трѣва и сѣна, а служи за пазбище,

№ на листа
192.

№ на тефтера
100.

Монаситъ : отецъ Полихронъ Лазаровъ, отецъ Антимъ Ангеловъ, отецъ Прокопий Гавраиловъ и отецъ Елисей Ратковъ притежаватъ задружно гората — планина, която обема 2 егрека, подъ десетъкъ и лежаща въ мѣстността, наречена „Кючукъ-Кадийца“, въ Рила планина. Границитъ на тая гора сж: Рила планина, текуща рѣка, пазбището, „Кара-Юмерица“ и планината „Чаушица“. Тази гора обема : Балканска кория, пазбище, джбравъ и камънакъ.

№ на листа
197.

№ на тефтера
100.

Монаситъ : отецъ Симеонъ Райковъ, отецъ Пахомий Илиевъ, отецъ Кесарий и отецъ Елисей Ратковъ, притежаватъ задружно половината отъ една гора, съ около два егрека, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Ризовица“, въ Рила планина. Границитъ на тази гора сж слѣднитъ: гората „Балчева“, наречена Узунъ-долъ“, пѣтътъ за Реброво, Шишковото пазбище, монастирската рѣка и яйлжкътъ, нарѣченъ „Бачище“.

52.

IV.

(Дато 1870 год.).

№ на листа
136.

№ на тефтера
100.

Отецъ Пангелеймонъ притежава ($\frac{1}{6}$) една-шеста часть отъ една гора, съ около $2\frac{1}{2}$ егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Бѣлчовица“ въ Рила планина при съсъди: Рилската рѣка, Ризованица, пѣтъ, Бакжрно, Дразя, Руски гробъ, Горня чешма и пакъ рѣката Рила.

№ по листа
135.

№ на тефтера
100.

Отецъ Кирилъ Ивановъ притежава една шеста часть отъ една гора съ около два и половина егреци, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Бѣлчовица“, въ Рила планина, при съсъди: Рилската рѣка, Дяволската воденица (Шейтанъ дегермси), Дразя, Руски гробъ, Горня чешма и пакъ рѣката Рила.

№ на листа
182.

№ на тефтера
100.

Отецъ Кирилъ Ивановъ, притежава ($1\frac{1}{2}$) една пета часть отъ една гора, която обема около $1\frac{1}{2}$ егрекъ, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността, наречена „Джамбова“, въ Рила планина. Границитъ на тази гора сж тѣзи: отъ двѣ страни — гората на Рила планина, дерето „Елешница“ и водитъ отъ голѣмата Рилска рѣка. Въ тази гора се намиратъ: трѣви, балканска кория, джбрави, една ливада и една нива.

№ на листа
183.

№ на тефтера
100.

Отецъ Костандий Минковъ притежава една пета часть отъ една гора, съ $1\frac{1}{2}$ егрекъ, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Джамбова“, въ Рила планина, при съсъди: отъ двѣ страни — Рилската гора, наречена „Калинина“, дерето „Елешница“ и водитъ отъ голѣмата Рилска рѣка.

№ на листа
184.

№ на тефтера
100.

Отецъ Паисий Ивановъ притежава една пета часть отъ една гора, която обема около $1\frac{1}{2}$ егрекъ, подъ десетъкъ, лежаща въ извѣстната мѣстность въ Рила планина, и при съсъди: отъ двѣ страни — Рилската „Калинина гора“, отъ третя — рѣката „Елешница“, а отъ четвърта — водитъ на голѣмата Рилска рѣка.

№ на листа
185.

№ на тефтера
100.

Отецъ Никифоръ притежава една пета часть отъ една гора, съ около $1\frac{1}{2}$ егрекъ, която е подъ законенъ десетъкъ и която се намира въ извѣстната бѣлѣжита мѣстность въ Рила планина. Съсѣдитъ на тази гора сж: отъ двѣ страни — Рилската Калинина гора, отъ третя — рѣката „Елешница“, а отъ четвърта — водитъ на Рилската голѣма рѣка.

№ на листа
186.

№ на тефтера
100.

Отецъ Арнадий притежава една пета часть отъ една гора, съ около $1\frac{1}{2}$ егрекъ, подъ десетъкъ, лежаща въ мѣстността „Джам-

бова“, въ Рила планина, при съсъди: отъ двѣ страни — Рилската Калинина гора, отъ третя — рѣката „Елешница“, а отъ четвърта — водитѣ на голѣмата Рилска рѣка.

№ на листа
141.

№ на тефтеря
100.

Отецъ Кирилъ Ивачовъ притежава една двадесета часть отъ една гора, съ около три егрека, подъ десетѣкъ, лежаща въ мѣстността „Вършавица“, въ Рила планина, при съсъди: отъ три страни — гора, а отъ четвърта — съ камънакъ.

№ на листа
143.

№ на тефтеря
100.

Отецъ Хараламби притежава една двадесета часть отъ една гора съ три егрека, подъ десетѣкъ, лежаща въ мѣстността „Вършавица“, въ Рила планина, при съсъди: отъ три страни гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа
144.

№ на тефтеря
100.

Отецъ Галатионъ притежава една двадесета часть отъ една гора, съ около три егрека, подъ десетѣкъ, лежаща въ мѣстността „Вършавица“, въ Рила планина, при съсъди: отъ три страни — гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа
145.

№ на тефтеря
100.

Отецъ Аврамъ притежава една двадесета часть отъ една гора, съ три егрека, подъ десетѣкъ, лежаща въ мѣстността „Вършавица“, въ Рила планина, при съсъди: отъ три страни — гора, а отъ четвърта — камънакъ.

№ на листа
146.

№ на тефтеря
100.

Отецъ Доротей притежава една двадесета часть отъ една гора, която обема около 3 егреси, подъ десетѣкъ, лежаща въ мѣстността наречена „Вършовица“, въ Рила планина. Съсъдитѣ на тая гора сж: отъ три страни — Орманъ (джбрава), а отъ четвърта — камънакъ (ташлжкъ).

ДЪЛЪ XII.

О п и с и.

1.

ОПИСЪ

на земиѣ, принадлежащи на Рилския манастиръ.

22 Режебъ 1258 г. отъ егира (18 Августъ 1642 г. Р. Хр.)

Една ливада, лежаща въ „Ралица“, която дава годишенъ доходъ 25 коли сѣно.

Една нива, лежаща въ манастирския чифликъ, която обема 109 кутли жито за посѣване.

Една ливада, лежаща въ „Орлица“, която дава годишенъ приходъ 16 коли сѣно.

Едно лозе отъ 16 уврати, лежаще въ мѣстността наречена „Орлица“.

Една градина отъ два уврата на „Орлицата“.

Една воденица съ 2 камъка.

Земи и имоти, които се владѣятъ отъ Рилския манастиръ, лежащи въ с. Рила. Тѣ сж:

Три ниви, които обематъ 95 кутли сѣме за посѣване; шесть лозя, състоящи се отъ 62 уврати; двѣ градини, съ пространство отъ 2 уврати; една воденица съ три камъка.

Уважаемый г-нъ Мехмедъ Ага!

Вие, като „Мухасилъ“ (управитель), сте били натоварени съ длъжностъ да събирате десетъка отъ землениѣ храни на селото

Рила. Въ подробниятъ описъ на селото записани сж земитѣ на Рилския манастиръ, като: ниви, ливади, лозя, градини и воденици.

Съ височайша заповѣдь и съ висока везирска бюрултия се съобщава, че законния десетъкъ, който се слѣдва да се прибира отъ произведенията на тѣзи манастирски земи, е опростенъ и не трѣбва никакъ да се изисква отъ този имотъ.

Това като ви съобщавамъ, обръщамъ ви сериозното внимание върху обстоятелствата, щото десетъкътъ на тѣзи манастирски земи: ниви, ливади, лозя и градини по никой начинъ да не търсите и да не изисквате отъ монаситѣ на речения манастиръ. За свѣдѣние и знание ви се написа и ви се изпраща настоящето тескере.

22 Реджебъ 1258 год. отъ Егира (18 Августъ 1842 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Хюсеинъ Абдулахъ.

2.

ОПИСЪ

на вещитѣ, останали отъ покойния рилски монахъ отецъ Максимъ Неофитовъ.

7 Реджебъ 1278 г. отъ егира (18 Декемврий 1862 г. Р. Хр.).

(Написа се на обикновена
хартія по липса на гер-
бова хартія).

Да се напише този описъ, причината е слѣдната.

Отецъ Максимъ Неофитовъ, родомъ отъ градъ София и монахъ отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, е починалъ тия дни въ село Банско. Понеже неговитѣ наслѣдници отсѣгтствува-
ватъ отъ тамъ, мѣстниятъ шериятски сждъ опрѣдѣли монаха Никифоръ отъ сжщия манастиръ да ги прѣдставя при описа на
вещитѣ му. Като се описаха по сждебенъ редъ, тия вещи се прѣ-
дадоха на речения отецъ Никифоръ да ги пази, докато се явятъ
на лице законни наслѣдници на покойния.

Ето описътъ на прѣдаденитѣ на отецъ Никифора вещи:

Три раса отъ аба, оцѣнени	за 100 гроша;
една сукнена антерия, оцѣнена	за 20 "
едни платнени шалвари, оцѣнени	за 5 "
единъ ямурлукъ отъ аба, оцѣненъ	за 50 "
единъ чувалъ и двѣ торби оцѣнени	за 12 "
два юргана, оцѣнени	за 12 "

шестъ възглавници, оцѣнени	за 61 грошъ, 20 пари;
три възглавници оцѣнени	за 10 "
едно сукнено джубе съ подплата	за 30 "
едно платнено джубе съ антерия	за 20 "
три аршина платно	за 6 "
единъ поясъ	за 10 "
три чифта чорапи	за 10 "
едно старо седжаде	за 5 "
двѣ черги	за 30 "
двѣ оки и половина мѣдни сѣдове	за 30 "
двѣ оловени таблички, оцѣнени	за 5 "
единъ стѣкленъ фенеръ оцѣненъ	за 2 " 20 пари;
четири тенекета оцѣнени	за 2 "
една черковна книга съ дата 88 год.	
и други разни книги, оцѣнени	за 194 "
пшеница, оцѣнена	за 50 "
ечмикъ, оцѣненъ	за 56 "
ржжъ, оцѣненъ	за 46 "
20 оки брашно оцѣнено	за 8 "
фасулъ оцѣненъ	за 150 "
царевница оцѣнена	за 315 "
единъ дюшекъ оцѣненъ	за 50 "
единъ конь съ такъма му	за 500 "
сѣно оцѣнено	за 100 "

Всичко 1,957 гроша

За такси и сѣдебно мито, споредъ
височайшата заповѣдъ, взето 51 грошъ

Оставатъ 1906 гроша.

Този описъ се състави и регистрира днесъ, 7 Реджебъ 1279 год. (18 Декемврий 1862 год.) отъ менъ смирения кадия на Разложката кааза — Есаидъ Хюсеинъ Хулюси.

(М. П.).

3.

ОПИСЪ.

1287, 1288 и 1289 година, 3 Кянони Евелъ (1871, 1872 и 1873 година, 3 Декемврий, сл. Р. Хр.).

Въ тоя описъ сж означени количествата на хранитѣ и сѣното, които се произвеждатъ отъ четиритѣ монастирски ниви, както и отъ пегътѣхъ монастирски ливади. Тѣзи ниви и ливади сж негпривилегировани и стоятъ вънъ отъ фермана за привилегиитѣ на монастирскитѣ имоти.

Дѣлъ XII. Описи.

I.

Сѣно, което прѣзъ 1287 година отъ егира (1871 г. отъ Р. Хр.) е получено отъ петѣтѣхъ ливади, количеството на колата съ сѣно, стойността на сѣното и общата сума, която въ грошове е събрана:

Една ливада въ мѣстността „Джамбова“	8 ¹ / ₂	коли по 6 гр.—	51 гр.
Една ливада въ сж цата мѣстность	5	коки по 6 гр.=	30 гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	20	коли по 6 гр.	120 гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	1	кола по 6 гр.—	6 гр.
Една ливада въ мѣстн. „Бѣлчовица“	50	коли по 6 гр.—	300 гр.
5 кжса ливади	84 ¹ / ₂	коли сѣно	507 гр.

II.

Сѣно, което прѣзъ 1288 година отъ егира (1872 год. отъ Р. Хр.) е получено отъ петѣтѣхъ слѣдующи ливади:

Една ливада въ мѣстността „Джамбова“	5	коли по 5 гр.	25 гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	3 ¹ / ₂	коли по 5 гр.—	17 ¹ / ₂ гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	16 ¹ / ₂	коли по 5 гр.—	82 ¹ / ₂ гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	1	кола по 5 гр.=	5 гр.
Една ливада въ мѣстн. „Бѣлчовица“	44	коли по 5 гр.=	220 гр.
5 кжса ливади	70	коли сѣно	350 гр.

III.

Четиритѣ кжса ниви сж дали произведение прѣзъ 1288 г. отъ егира (1872 г. отъ Р. Хр.) слѣдната парична сума:

Двѣ ниви, съ пространство отъ 70 уврати,	
посѣти съ овесъ, сж дали 430 оки овесъ,	
продаденъ за	150 гр. и 20 пари
Двѣ ниви отъ четири уврати, посѣти съ	
ржжъ, сж дали приходъ 135 оки ржжъ,	
продадена за	81 гр.
	231 гр. и 20 пари

IV.

Сѣно, което прѣзъ 1289 г. отъ егира (1873 г. отъ Р. Хр.) е получено отъ слѣднитѣ петъ кжса ливади:

Една ливада въ мѣстн. „Джамбова“	6	коли по 4 гр.=	24 гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	4	коли по 4 гр.=	16 гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	18	коли по 4 гр.=	72 гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	1 ¹ / ₂	кола по 4 гр.=	2 гр.
Една ливада въ мѣстн. „Бѣлчовица“	46 ¹ / ₂	коли по 4 гр.=	186 гр.
5 кжса ливади	79	коли сѣно	300 гр.

Обща сума на грошоветъ, която е взета отъ прихода на петътъхъ ливади и четиритъ ниви за тритъ години, възлиза на 1388¹/₂ гроша.

Приходътъ отъ петътъхъ ливади и отъ четиритъхъ ниви, принадлежащи на Рилския манастиръ и стоящи вънъ отъ привилегированитъ манастирски имоти, за 1237 г. отъ егира, възлиза на 84¹/₂ коли сѣно; а нивитъ стоеха необработени и бѣха „надосъ“. Приходътъ за 1288 г., възлиза на: 70 коли сѣно, 430 оки овѣсъ и 135 оки ржжъ. А сумага, която споредъ тогавашната цѣна, сж оцѣнени, възлиза на 581¹/₂ гроша. Нивитъ прѣзъ 1289 год. отъ егира не бѣха посѣти, стоеха праздни и необработени. А ливадитъ за сжщата година дадохъ приходъ 75 коли сѣно, продадени за 300 гроша. Слѣдователно, приходътъ и за тритъ години: 1287, 1288 г. и 1289 год. отъ егира възлиза споредъ тефтера на правителството, сумата на 888¹/₂ гроша.

За удостовѣрение на това се подписваме въ тоя тефтеръ.

3 день отъ мѣсець Кянони-Евелъ (Декемврий), 1289 год. отъ егира (1873 г. отъ Р. Хр.).

4.

ОПИСЪ¹⁾.

Въ тоя описъ сж описани количествата на хранитъ и колитъ сѣно — приходъ, който сж дали петътъхъ ливади и четиритъ ниви, принадлежащи на Рилския манастиръ и стоящи вънъ отъ привилегированитъ манастирски имоти за които не се плаща никакъвъ данъкъ.

I.

Приходъ за 1283 г. отъ егира или 1871 г. отъ Р. Хр.

Една ливада въ мѣстн. „Джамбова“	8 ¹ / ₂ коли по 6 гр.	— 51 гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	5 коли по 6 гр.	= 30 гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	20 коли по 6 гр.	— 120 гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	1 кола по 6 гр.	— 6 гр.
Една ливада въ мѣстн. Бѣлчовица	50 коли по 6 гр.	— 300 гр.
5 кжса ливади	70 коли сѣно	507 гр.

1) За бѣлѣжка. Тоя описъ се вижда да е повторенъ, защото нѣма „резонъ детъръ“ да се написва повторно за едни и сжщи години. Бѣлѣжка отъ црѣводача.

II.

За 1288 г. отъ егира (1872 година отъ Р. Хр.). Приходътъ е слѣдния:

Една ливада въ мѣстн. „Джамбова“	5	коли по 5 гр.=	25	гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	3 ¹ / ₂	коли по 5 гр.—	17 ¹ / ₂	гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	16 ¹ / ₂	коли по 5 гр.—	82 ¹ / ₂	гр.
Една ливада въ сжщата мѣстность	1	кола по 5 гр.=	5	гр.
Една ливада въ мѣстн. Бѣлчовица	44	коли по 5 гр.—	220	гр.
5 кжса ливади	70	коли сѣно	350	гр.

5.

ПОДРОБЕНЪ ОПИСЪ

на имотитѣ на Рилския манастиръ „Св. Иванъ“.

28 Джемази-юл-ахъръ 2288 год. отъ егира (20 Августъ 1872 год. Р. Хр.).

Въ мѣстността, дѣто лежи така наречениятъ манастиръ „Св. Иванъ“, въ планината Рила, подвѣдомствена подъ управленieto на гр. Дупница, се намиратъ слѣднитѣ манастирски земи, а именно:

Една ливада лежи въ мѣстността „Чомница“.

Една нива се намира въ мѣстността „Радъ“.

Една нива се намира въ мѣстността „Круша“.

Една нива, запустѣла. лежи въ мѣстността, наречена „Луда Мара“.

Една нива се намира въ мѣстността „Павловъ долъ“

Една нива въ мѣстността „Богородица“.

Една нива — въ мѣстността „Църквище“.

Едеа ливада, и единъ кошеръ за пчели — въ „Ливадище“.

Една ливада, запустѣла, въ мѣстността „Осище“.

Една нива — въ мѣстността „Стригарищевъ долъ“.

Една ливада — въ мѣстността „Царица“.

Една ливада въ мѣстността „Добрѣва-Лустница“.

Една ливада, запустѣла, въ мѣстността „Суса“.

Едно лозе и единъ бостанъ, въ мѣстността „Орлица“.

Едно лозе и единъ кошеръ за пчели въ мѣстността Опийница“.

Едно лозе и 50 кошери пчели съ медъ, въ мѣстността, наречена „Вировъ-ридъ“.

Една ливада, една нива и 50 кошери пчели съ медъ, въ мѣстността „Шипочани“.

50 кошери пчели съ медъ лежатъ въ мѣстността наречена „Илийна рѣка“.

1 кошерь пчели съ медъ, запустялъ, въ мѣстността наречена „Кръстьтъ“ (Ставрокъ).

Една нива, 500 овце, 15 волове и крави и 10 коня се намиратъ въ мѣстността, наречена „Черниятъ доспей“.

Въ селото Рила се намиратъ още отъ старо врѣме воденици и лозя, за които данъкъ и десетъкъ не се е плащало. Подъ вѣдомството на това село лежатъ и слѣднитѣ имоти, за които сжщо не сж плащали данъкъ и десетъкъ. Тѣ сж :

Едно лозе, запустѣло, въ мѣстността „Руса“.

Три воденици на вода за мѣлене брашно.

Друго едно старо лозе.

Сжщо друго старо лозе, запустѣло.

Едно ново лозе и друго ново лозе. Всичкитѣ сж били четири (4) лозя.

Въ землището на с. Пороминово се намирали още отъ старо врѣме лозя, воденици, ливади и градини, принадлежащи на Рилския манастиръ, за който данъкъ и десетъкъ не се е плащало. Тамъ лежатъ още слѣднитѣ имоти:

Четири воденици; двѣ валавици; двѣ ливади; единъ бостанъ, лежащъ близо до воденицата.

Двѣ ниви наречени „келемии“.

И три други обикновени ниви.

Слѣднитѣ недвижими имоти: лозя, воденици, ниви и други, които зависяли отъ речения манастиръ, но които сж плащали данъкъ и десетъкъ.

Единъ чифликъ, лежащъ въ с. Баланово и земитѣ му, подробно описани, принадлежащъ на монаситѣ отъ сжщия манастиръ, е плащалъ спяхилька на надлежния спяхия.

Едно лозе въ землището на с. Бобошево, което лозе се притежава отъ монаситѣ на сжщия манастиръ, — десетъкътъ му се е изплащалъ на чиновника по земитѣ.

Една нива въ селото Жрсланъ (Лъвово), която се владѣе отъ Бали-бей, — десетъкътъ ѝ се изплаща на чиновника по земитѣ.

Числото на монаситѣ, които съставляли манастирското братство (Джемаатъ-Кешишне) е точно забѣлѣзано. Въ рѣцѣтъ на тѣзи монаси старей се намиратъ стари свещени грамоти, които имъ били подарени отъ бившитѣ велики султани. Такива свещени актове имъ били подарени и отъ сегашнитѣ наши съврѣмenni най-славни султани. Съдържанието на тия височайши актове е идентично и напълно хармонира съ старитѣ правителствени тефтери. Така по тоя начинъ е било записано и въ старитѣ правителствени тефтери, щото означенитѣ манастирски недвижими имоти, като: лозя, воденици, тепавици, градини, ливади, ниви и други — да не плащатъ на правителството никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Отъ забѣлѣжката, която е записана въ правителстве-

нитѣ тефтери се установява фактътъ, че монаситѣ отъ най-старо врѣме, дори до днесъ — били длѣжни да изплащатъ само данѣкътъ за овцетѣ и данѣкътъ за кошеритѣ пчели съ медъ. Монаситѣ при това отъ речения монастырь се признавали за привилигировани, за свободни и се освобождавали отъ изплащането на правителството всѣкакви тежки и обикновени данѣци, наречени „Аварис-и-дивание“ и „текялифи-урфие“. Сѣщо и сега въ новитѣ правителствени тефтери е написана забѣлѣжката, какво споредъ горѣ-изложеното лозята, градинитѣ, воденицитѣ, лапавицитѣ, бостанитѣ и земитѣ, които съ брадви били изкопачени, се считали още отъ старо врѣме за привилигирувани имоти и се ползували съ голѣми облекчения. Тѣй е било писано и въ старитѣ царски тефтери. Обаче ако монаситѣ на тоя монастырь отсетнѣ би обработвали земи, които сѣ били владѣни отъ простата рая, или ако тѣзи земи монаситѣ би ги завладѣли като собственѣ имотѣ, или такивато земи би ги взели като залогъ, — то монаситѣ безусловно сѣ длѣжни да изплащатъ за тѣзи земи десетѣкътъ на чиновника по земитѣ. Това е изрично записано и въ старитѣ правителствени тефтери. Така че новитѣ правителствени тефтери сѣ съставени точно по духа и смисъла на старитѣ царски тефтери. Населението-рая отъ селото Рила, Дупнишка нахия, колкото и да е на брой, живѣе смѣсено се населението отъ селото Лимница. Това население отъ първото село работи заедно съ простата обикновена рая и дава десетѣкъ отъ произведенията си на правителството. Земнитѣ произведения, които се произвеждатъ въ това село се състоятъ отъ два вида: чисто жито пшевица и смѣсено жито — ржжъ и ечмикъ. Освѣнъ тоя десетѣкъ населението дава и слѣднитѣ налози : „ниабетъ“¹⁾, „ресуми-арусъ“²⁾, „Хак-ки-децибанъ“³⁾, „ресуми-тапуи-земинъ“⁴⁾ Всичката сума отъ данѣцитѣ и десетѣка, които се взематъ отъ населението на с. Рила, както и отъ други, възлиза на 24,493 акчета годишно. Въ подробно описания тефтеръ тази обща сума е писана и съ цифри и словомъ. Въ главния, обаче, тефтеръ сумата, написана въ кратѣ възлиза на 28,658 акчета. Съгласно съ главния тефтеръ отъ тази сума 10,000 акчета е била записана отдѣлно отъ смѣтката на конния войникъ (спахия) отъ редовната царска армия — Халилъ Хасановъ, като „знаметъ“. А останалата сума е записана да се дава по смѣтка на неговитѣ съучастници по оружие.

Селото Пороминово, Дупнишка нахия, на което населението е извѣстно, дава на правителството слѣднитѣ данѣци и десетѣкъ.

Извѣстно количество смѣсено и чисто жито, като десетѣкъ, а налози сѣ слѣднитѣ: „ниабетъ“, „ресуми-арусъ“, хак-ки-децибанъ“ и „ресуми-тапуи-земинъ“. Общата сума отъ данѣцитѣ и десетѣка,

1) „Ниабетъ“ е данѣкъ на намѣстничество, за кадийство.

2) „Ресуми-арусъ“ е данѣкъ — право за младоженство.

3) „Шибанъ“ е данѣкъ за кърсердарство.

4) „Ресуми-тапуи-земинъ“ е данѣкъ за тапия.

които се събиратъ отъ раята на това село — възлиза на 4,510 акчета. Тази сума въ подробно написания тефтеръ е записана съ цифри и съ словомъ, както и въ главния тефтеръ.

Селото Бистрица, Дупнишка нахия, както и отъ други села е било дължно да плаща на правителството за десетъкъ и данъци една сума отъ 12,999 акчета. Тая сума точно е записана съ цифри и съ словомъ, както въ подробно описания тефтеръ, тъй и въ главния. Отъ тази сума се изважда отдѣлно 9,552 акчета и се записва въ смѣтката на военно-началника — каймкамъ отъ редовната царска армия — Мехмедъ Февзи. Последниятъ, слѣдъ като се отказа отъ тази сума — я напусна. Тази негова сума се събираше отпослѣ отъ царското съкровище. А остатъкътъ отъ общата сума бѣ записана да се дава на неговитѣ съучастници.

Селото Буланово, Дупнишка нахия, на което броя на населението е описанъ, произвежда чисто жито — пшеница, а и смѣсено жито. Освѣнъ десетъкътъ, който раята плаща отъ тѣзи земни произведения — населението изплаща и слѣднитѣ налози: „ниабетъ“, „дещибанъ“, „ресуми-арусъ“, „ресуми-тапуи-земина“. Общата сума, която се събира отъ тѣзи данъци и отъ десетъка, както и отъ други — възлиза на 7,803 акчета. Това е доказано съ цифри и словомъ, въ подробно описания тефтеръ и въ главния тефтеръ. Отъ тази сума се изважда 6.600 акчета отдѣлно се записва въ смѣтка на лицето „Мустафа Мехмедъ“. По-сетнѣ тѣзи 5,600 акчета останаха вакантни и се получаваха отъ държавното съкровище. Селото Бобошево заедно съ махалитѣ и селцето Илковица, Дупнишка нахия, е собствено притежание като мюлкъ на султаншата „Исмаилъ Султание“. Броя на населението е записано и точно е извѣстно. Земнитѣ произведения се състоятъ отъ чисто пшенично жито и отъ смѣсено жито. Отъ това жито се плаща десетъкъ. Населението е изплащало още и слѣднитѣ данъци: „ниабетъ“, „ресуми-арусъ“, „дещибанъ“ и „ресуми-тапуи-земина“. Общата сума на тия данъци заедно съ други възлиза на 19,082 акчета, както това е записано въ подробно описания тефтеръ.

Селото Слано (Жрсланъ), Дупнишка нахия, чийто брой на населението е извѣстно произвежда чисто и смѣсено жито. Десетъкъ се е изплащалъ отъ това жито. А населението е обложено съ слѣднитѣ данъци: „ниабетъ“, „ресуми арусъ“, „дещибанъ“, а и „ресуми-тапуи- земина“. Общата сума на тия данъци и на други възлиза на 5.722 акчета. Това е записано съ цифри и съ словомъ въ подробно описания тефтеръ. Тѣй че тази сума, събрана при други суми отъ други села, възлиза на обща друга сума отъ 20.843 акчета и се счита като „зиаметъ“ на нѣкой заиминъ. 3.206 акчета се дава като пенсия годишно на Хасанъ Шабановъ, а остатъкътъ се дава на лица, негови съучастници, имената на които сж записани въ тоя тефтеръ.

И така споредъ горѣизложеното и по изискванията на царскитѣ тефтери — се твърди, че частнитѣ имоти на монастиря

„Св. Иванъ“, лежащъ въ Рила планина, сж освободени отъ изплащането на всѣкакъвъ данѣкъ и десетѣкъ. Тѣзи имоти и земи, които лежатъ въ с. Рила, както и въ други мѣстности, сж описани и на брой излизатъ 48 кжса, състоящи се отъ ниви, ливади, лозя, бостани и воденици. А земитѣ, за които се слѣдва да се изплаща на чиновника десетѣкъ, поименно сж записани и сж: 1 чифликъ въ с. Баланово; едно лозе въ с. Бобошево; една нива въ с. Слано; четири воденици и два бостана въ с. Джерманъ. Законниятъ десетѣкъ се слѣдва да се изплаща безусловно на надлежния чиновникъ.

Съ една рѣчь имотитѣ и земитѣ, лежащи въ с. Рила, и които се владѣятъ отъ монаситѣ на Рилския монастирь, се слѣдва да се получава десетѣкъ отъ произведенията имъ за въ полза на Халилъ Хасановъ и на другитѣ му съучасници. А десетѣкътъ отъ произведенията на селата Пороминово и Баланово се слѣдва да се получава, както отъ държавното съкровище, тѣй и отъ съучастници. Десетѣкътъ, обаче отъ с. Бобошево и отъ Илковица, както и данѣцитѣ се слѣдва да се събиратъ отъ притежателката Исмихъани-Султаніе. Десетѣкътъ и данѣцитѣ отъ с. Слано, трѣбва да се получаватъ отъ пенсионера Хасанъ Шабановъ и отъ други негови съучастници. Заповѣдь и повеление зависи отъ Негово Величество Султана.

23 Джемази Юл-Ахъръ, 1289 г. отъ егира, на 20 Августъ, 1872 г. отъ Р. Хр.

Вѣрно съ първообраза.

Провѣрилъ и извлѣкълъ чиновникътъ Мехмедъ Кяни.

6.

ОПИСЪ

на лозята, нивитѣ, ливадитѣ, принадлежащи на Рилския монастирь.
(безъ дата).

I.

Лозя.

- 1 лозе, лежаще на „Кебиръ-кулли“ на полето.
- 1 лозе, лежаще въ равнището, наречено „голѣмото“.
- 1 малко лозе, лежаще пакъ другото равнище.
- 1 голѣмо лозе, лежаще срѣщу могилата.
- 1 голѣмо лозе, лежаще въ „дубравата“.
- 1 малко лозе, лежаще въ „дубравата“.
- 1 лозе, наречено „сумаилица“, лежаще подъ „св. Георги“.

- 1 голѣмо лозе, лежаще „до черквата“.
- 1 лозе, подѣ пѣтя, лежаще срѣщу селото.
- 1 малко лозе надѣ пѣтя, срѣщу селото.
- 1 лозе, наречено „за градина“, въ „орлица“.

II.

Ниви.

- 1 нива, лежаща подѣ селото, между двата пѣтя.
- 1 нива, наречена „Кирезлъкъ“, подѣ селото.
- 1 нива, наречена „коралица“, подѣ кавацитѣ (тополитѣ) въ полето.
- 1 нива, надѣ пѣтя, близу до Нунета.
- 1 нива, наречена „Вълчковица“.
- 1 нива, лежаща на „гладно поле“.
- 1 нива, лежаща въ „широка дубрава“, подѣ „Стобскитѣ лозя“.
- 1 нива, лежаща въ „широка дубрава“.
- 1 нива, лежаща въ „Дубравата“.
- 1 нива, лежаща въ „дубравата“.
- 1 нива, лежаща срѣщу селото, откъмъ вжглищарницата.
- 1 нива, наречена „папазъ-чардакъ“ срѣщу селото.
- 1 нива, наречена „лозята“ въ „дриската“.
- 1 голѣма нива, лежаща въ Маноилово.
- 1 нива, наречена „ляхотица“.
- 1 нива, наречена „Бучало“.
- 1 нива, наречена „Марошница“, срѣщу „Орлица“.
- 1 нива, наречена „заградина“, въ „орлицата“.
- 1 нива, сега ливада, въ „чад-Бова“.
- 1 нива въ „Елешница“.
- 1 нива, наречена „Изпрѣгарче“.
- 1 нива, лежаща надѣ „егуменовата ливада“.
- 1 нива, наречена „егрекъ-тарлъси“.
- 1 нива, наречена „круша-тарлъси“.
- 1 нива, лежаща надѣ чифлика.
- 1 нива, лежаща подѣ чифлика.

III.

Ливади.

- 1 ливада, лежаща отгорѣ надѣ рѣката „Бѣлица“.
- 1 ливада, лежаща въ „Ралица“.
- 1 ливада, лежаща пакъ въ „Ралица“.
- 1 ливада, лежаща подѣ голѣмия камѣкъ въ „ралица“.
- 1 ливада, наречена „дермень-чаири“ въ селото.
- 1 ливада, лежаща сруцу „орлицата“.
- 1 ливада, лежаща надѣ пѣтя отгорѣ надѣ „орлицата“.
- 2 ливади, лежащи срѣщу „картаринца“.

1 голѣма ливада, лежаша въ „шипочанъ“.

1 ливада, лекаща близу до моста, нареченъ „каланджикюприси“.

1 ливада, наречена „жабокракъ“.

1 ливада, наречена „корилжкъ“.

1 ливада, наречена „ломница-чаири“.

1 ливада, наречена „гарваница“.

1 ливада, наречена „егуменска“.

1 ливада, наречена „егресъ-чаири“ въ „шатрата“.

1 ливада, наречена „круша-чаири“.

1 ливада, наречена „съртеница чаири“.

1 ливада, наречена „радойна Несихъ“.

1 ливада, наречена „Ирина-ръка“.

1 ливада, лежаша на върха на планината до манастиря.

1 ливада, лежаша отъ манастиря нагорѣ.

ДЪЛЪ XIII.

Мазбата.

I.

МАЗБАТА.

13 Шевалъ 1261 г: отъ егира (26 Октомврий 1845 г. Р. Хр.).

До високо уважаемя г-нъ началникъ.

Мой любезни брате!

Като ми се удаде случай да ви изпратя приходнитъ суми отъ паспортитъ, както и тефтеритъ за мѣсецъ юлий, ползувахъ се отъ тоя случай да ви запитамъ относително въпроса за десетъка отъ монастирскитъ земи, лежащи близо до града: да събирамъ ли тоя десетъкъ отъ монаситъ на Рилския мѣнастирь, или не?

Отъ съдържанието на вашия приятелски отговоръ, който бѣ пълень съ чувства на искреность, азъ можахъ да разбера вашето рѣшение по тоя въпросъ. Узнахъ тоже, че сумитъ отъ паспортитъ, които бѣхъ ви изпратилъ, както и изпратенитъ ми тефтери, сѣе ги получили благополучно. Съ тоя отговоръ вие ме увѣдомявате, че десетъкъ отъ горѣозначенитъ ниви на речения монастирь, отъ уважение къмъ старитъ традиции за тѣзи ниви, никакъ да не се взима и получава, макаръ, че тѣзи монастирски ниви не се считатъ за привилегировани и не се освобождаватъ отъ изплащането на десетъкъ.

Каго добавъкъ, вче ми съобщавате още, че съ подобно дѣйствиe щѣлъ съмъ балъ да заслужи вашата благосклонность къмъ менъ, защото съмъ уважилъ старитѣ традиционни права на речения манастирь.

13 Шеваль 1251 год. отъ егира (26 Октомврий 1845 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Мехмедъ Хасанъ.

2.

МАЗБАТА.

23 Джемази-юл-Евель, 1263 г. (8 май 1874 г. Р. Хр.).

Отъ съдържанието на високото *емир-наме*¹⁾, издадено отъ негово прѣвъзходителство управителя-мутесарифъ на санджака Нишъ, прѣписъ отъ което тукъ се приключава, се узнава обстоятелството, за гдѣто монаситѣ отъ Рилския манастирь сж подали до правителството надлежната молба.

Вслѣдствие на тази молба, управлението направи надлежната справка и узнава, че нивитѣ, ливадитѣ и лозята и градинитѣ, които сж зависили отъ тоя манастирь, сж били поименно записани въ височайшия царски ферманъ, който притежаватъ поменатитѣ монаси отъ Рилския манастирь, Дупнишка каза. Обстоятелствата, обаче, дали тоя манастирь за своитѣ ниви и земи е плащаль на правителството нѣкакъвъ данъкъ или десетъкъ отъ началото на *Танзимата*²⁾ дори до днесъ; дали отъ озцетѣ на речения манастирь се е събираль, или не, данъкътъ нареченъ „Онделъкъ“; и още: по кой начинъ се събирали отъ раята монаси законнитѣ данъци, наречени „Джизие-шерелери“? — За жалость всички тѣзи обстоятелства не сж точно извѣстни, ти и не можеше положително да се знае за тѣхъ.

Слѣдъ туй, правителството бѣ се разпоредило и бѣ пристѣпило за отново провѣрѣване и изучване на тоя прѣдметъ, съ цѣль да се дойде до необходимото реализиране на тоя въпросъ. Началството по тоя въпросъ е било увѣдомено съ една обща мазбага.

Отъ текста на високото прѣдписание, прѣписъ, отъ което получихме, ние разбрахме, че подигнатиятъ въпросъ за манастир-

1) Емир-наме е дума арабска двоесложна и значи: прѣдписание.

2) Танзиматъ е дума арабска и значи: коренно прѣобразуване на държавния строй. Танзиматътъ въ Турската империя започва отъ 1839 год. насамъ, т. е. отъ възкачването на прѣстола на султанъ Меджидъ.

скитѣ имоти и земи билѣ разрѣшенѣ удовлетворително. А сега, споредѣ както е заповѣдано, тоя въпросъ се поставя отново на изучване и провѣрjване отъ компетентни вѣщи хора. Заключение на тия вѣщи хора се свежда къмъ слѣдното: всички имоти и земи, които зависятъ отъ Рилския манастиръ, — освѣнѣ земитѣ, които монаситѣ отъ тоя манастиръ по-сетнѣ сж ги купили, — т. е. онѣзи земи, ниви, ливади, лозя и градини, които подробно сж написани въ текста на височайшия царски ферманъ, сж били освободени отъ плащането на каквито и да били данъци и десетъци. Никакъвъ данъкъ, като „онделъкъ“ отъ овцетѣ на манастиря до сега не се е събиралъ и вземалъ. А касателно до личнитѣ данъци, наречени „Джизие-ресумлери“ — тия данъци отъ монаситѣ сж се събирали до края на 1262 г. отъ егира (30 Децемврий 1845 г.), по начинъ „мактуа“ т. е., като данъци, на които годишнатаа сума е точно опрѣдѣлена. Но прѣзъ сжщата тази 1262 год. данъкътъ „джизие“ и начина на събирането му сж били врѣменно прѣдставени, даже и унищожени. Защото правителството е пристъпило отново къмъ описването мжжетѣ-данъкоплатци. Слѣдователно, едноврѣменно съ унищожаването прѣзъ тази 1262 год. старата система и начина за събирането и облагането на данъка „джизие“, правителството по принципъ е рѣшило, щото тоя кървенъ данъкъ „джизие“ да се събира отъ всѣки рая-данъколатецъ и като се облага съ него данъкъ, съобразно съ материалното положение на данъкоплатеца.

Общия мѣстенъ съвѣтъ отъ управлението на Дупнишката каза за тази цѣль и по тоя въпросъ състави и написа настоящата мазбата. Тази наша мазбата имаме честь да я изпратимъ на по-висшето началство, отъ което зависи пълното разрѣшение на тоя въпросъ.

23 Джемази-юл-евель 1263 г. отъ егира (8 май 1874 год. отъ Р. Хр.).

Каймакаминътъ на Дупнишката каза (М. П.): Риза.

Кадия на Дупнишката каза (М. П.): Ес-саидъ Мустафа Нури.

Муфтия на Дупнишката каза (М. П.): Абдулъ Рашидъ.

Ел-хаджи Еминъ, директоръ и контрольоръ на финанситѣ, въ Дупнишка каза.

(М. П.) Хамди Мустафа, замѣстникъ на началника по земледѣлието въ Дупнишката каза.

(М. П.) Сулейманъ Шукри, членъ въ мѣстния сждъ.
Ес-саидъ Мехмедъ Салихъ, членъ въ сжда.

Христо Николовъ, коджабашия на града Дупница.

(М. П.) Христо Николовъ.

МАЗБАТА.

11 Мухаремъ 1269 год. отъ егира (14 Октомврий, 1852 г. Р. Хр.).

Отецъ Иосифъ, като чиновникъ на гръцката православна Цариградска патриаршия, е билъ управителъ-егуменъ на бѣлѣжия голѣмъ манастиръ, извѣстенъ подъ името „Рилски манастиръ“, лежащъ въ Дупницката каза, Самоковски санджакъ. Отъ съдържащото на една подпечатана отъ речения егуменъ молба до Самоковския окръженъ съвѣтъ се установява обстоятелството, че съгласно съ височайши царски ферманъ за привилегията на манастиря, който ферманъ се намира въ рилскитѣ монаси, — манастирътъ притежава отъ 50 години насамъ земигъ, лежащи, както между чифлика и мѣстноститѣ, називаеми „Топогоница“ и „Сурлаганъ“, тъй и между други мѣстности, нахоящи се въ поменатата кааза. Приходитѣ, които се събиратъ отъ извѣстни ниви, лозя и ливади, принадлежащи на речения манастиръ, грижливо се изразходватъ за издържката на гоститѣ-посѣтители, които дохождатъ на поклонение въ манастиря, както и за самитѣ монаси, които живѣятъ вътрѣ въ тоя манастиръ. Манастирскитѣ хора и монаси всѣки день възнасятъ къмъ Бога топли молитви за благоденствието, живота и щастието на Негово Императорско Величество Султана. Отъ три години насамъ, обаче, мюлтезиминтъ-прѣкупецъ, който бѣ взелъ подъ наемъ десетъка отъ земигъ, лежащи наблизо въ околността на града Дупница, е накаралъ своитѣ подъ-мюлтезими, които сж жители отъ самия градъ Дупница, да изискватъ насила десетъчния данѣкъ отъ чифлицитѣ, нивитѣ, лозята и ливадитѣ, които се владѣятъ отъ поменатия манастиръ. Възъ основа на жалбитѣ, съ които поменатиятъ егуменъ се оплакалъ както прѣдъ мютесарифина на Нишкия еалетъ, а тъй сжщо и прѣдъ Самоковския каймакаминъ, противъ произволитѣ на мютеселимитѣ, — правителството бѣ издало до мюдюритѣ отъ речения кадилѣкъ нужнитѣ заповѣди, като имъ се приписваше да спратъ намѣсата и нахлуването на мюлтезимитѣ въ манастирскитѣ имущества.

Мюлтезимитѣ никакъ не обръщали внимание на тѣзи правителствени разпоредби, нито пъкъ се покорявали на властѣта. Напротивъ, реченитѣ мюлтезими продължавали да вършатъ все по-голѣми и по-голѣми насилия надъ монаситѣ отъ поменатия манастиръ. Поменатиятъ отецъ Иосифъ въ молбата, като се оплакалъ отъ тѣзи насилия, е поискалъ да му се издаде единъ новъ височайши царски ферманъ, по силата на който да се запрети на реченитѣ мюлтезими, за да не вършатъ за напредъ нѣкои насилия и вмѣшателства въ дѣлата и имотитѣ на тоя манастиръ.

Независимо отъ това, речениятъ егуменъ изявява желание, щото въ новия царски ферманъ да се впише между другото и

това, че когато възникнатъ отъ монаситѣ на тоя манастирь процеси, то такива процеси да бждатъ изпроводени въ Цариградъ за разгледване и рѣшаване въ присѣйствието на Шейх-юл-исляма.

Прочее, властѣта като знае положително, че поменатитѣ мюлтезими отъ дълги години насамъ продължаватъ да вършатъ насилия и заплашвания върху поменатия егуменъ, като има тия свѣдѣния, че тѣ постоянно изискватъ десетъкъ отъ чифлика, нивитѣ, лозята, ливадитѣ и други земи, които съ височайши царски ферманъ сж освободени още отъ старо врѣме за нѣплащането върху тѣхъ никакви даждия, — то ние въ обѣдия съвѣтъ намѣрихме за законно и справедливо, споредъ духа на височайшето царско ираде, да се издаде на речения егуменъ новъ и строгъ височайши ферманъ, съ който да се запрети на мюлтезимитѣ да не нахлуватъ въ границитѣ на манастирскитѣ имоти, да не изискватъ отъ манастиря никакъвъ десетъкъ, а при това да се впише въ текста и слѣдната фраза: „дѣлата, които биха се завели отъ монаситѣ на речения манастирь, да се разгледватъ и рѣшаватъ въ Цариградъ, въ присѣйствието на Шейх-юл-исляма“. За тази цѣль съставихме настоящата мазбата и я поднасяме на усмотрение на Ваше Императорско Величество.

Заповѣдь и повеление зависи отъ господаря ни.

11 день отъ мѣсецъ Мухаремъ 1269 г. отъ егира (14 Октомврий, 1852 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Каймакамъ на Самоковския санджакъ.

Подп.: Кадия на Самоковската каза.

Подп.: Мюфтия на гр. Самоковъ.

Подп.: Финансовъ контрольоръ.

Подп.: Членъ въ съвѣта.

Подп.: Секретаръ на окръжния управителъ.

Подп.: Директоръ по земледѣлието въ Самоковския санджакъ.

Подп.: Началникъ на финансиитѣ (назарі дефтеръ).

Подп.: Коджабаши (?).

Подп.: Коджабаши на града Самоковъ (?).

4.

МАЗБАТА.

19 Джемази-юл-ахжр 1277 год. отъ егира (22 Ноемврий 1760 г. Р. Хр.).

Отъ прѣдписанието съ дата първи день отъ мѣсець Саферъ 1278 годидина отъ егира, издадено отъ централното управление на вилаета, прѣписъ отъ което се изпрати до насъ въ Дупница, личи явно, че отъ страна на Хусманъ-ага отъ градъ Дупница се подала жалба. Въ жалбата си речениятъ Хусманъ ага, като заявява, че селото Рила отъ четире години насамъ го владѣе като илтизамъ, оплаква се, че монаситъ отъ Рилския манастиръ му се противили и не искали да даватъ десетъкъ отъ манастирскитъ земи, лежащи въ прѣдѣлитъ на това село. По поводъ на тази негова жалба, централното управление на вилаета ни прѣдписа съ емирнаме да проучимъ тоя въпросъ, подигнатъ между Заимъ Хусманъ ага и между монаситъ отъ Рилския манастиръ. Въ това емирнаме се заповѣдваше да се събере законниятъ десетъкъ отъ онѣзи манастирски земи, които стоятъ вънъ отъ привилегированитъ и опростенитъ съ височайши ферманъ земи. Вслѣдствие на тази висока заповѣдъ, която получихме, и на която съдържанието разбрахме, ние започнахме на дѣло да изпълняваме нужното прѣдписание по въпроса. Съобразно съ смисъла на високото ираде по тоя прѣдметъ, ние турихме на разглеждане спора по тоя въпросъ, като поканихме въ нашия съдебенъ съвѣтъ да присѣдствуватъ по дѣлото заинтересуванитъ страни. По-сетнѣ общиятъ съвѣтъ на сѣда бѣ опишълъ въ реченото село Рила да направи огледъ на поменатитъ земи и тамъ да рѣши окончателно спора имъ. Когато съвѣтътъ на сѣда засѣдаваше и рѣшаваше дѣлото на странитъ, послѣднитъ заявиха, че се спогаждатъ помежду си и желаятъ да се прѣкрати дѣлото имъ. Ищецътъ, речениятъ Хусманъ ага, се яви повторно прѣдъ съвѣта на сѣда, като потвърди станалата спогодба, добави слѣдното: отъ сега нататъкъ азъ нѣмамъ никаква претенция и намѣса по тоя въпросъ. Нѣмамъ нищо да вземамъ отъ монаситъ на Рилския манастиръ, а заведеното срѣщу тѣхъ дѣло моля да се прѣкрати по спогодба. Самопризнанието и изповѣдта на речения Хусманъ ага, който погорѣ сж изложени, се приеха и уважиха, спогодбата между тѣхъ се утвърди и за станалото се написа и издаде настоящата мазбата, която осмѣляваме се да прѣдставимъ на ваше усмотрение. Заповѣдъ и повеление зависи отъ Ваше Високо-прѣвъзходителство.

19 день отъ Джемази-юл-ахжр 1277 год. отъ егира (22 Ноемврий 1870 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Ес-Саидъ Исмаилъ Хакки Мюдюръ на Дупнишката каза.

(М. П.) Мехмедъ Ел-Рашидъ, мюфтия на Дупнишката каза.

(М. П.) Ибрахимъ, кадия на Дупнишката каза.

Подп.: Членъ на сжда въ Нишъ.

(М. П.) Членъ на сжда: Али Риза.

(М. П.) Членъ на сжда: Мехмедъ Адилъ.

(М. П.) Членъ на сжда: Христо Димитровъ.

(М. П.) Членъ на сжда: Ангелъ Рашковъ.

5

МАЗБАТА

6 Мухаремъ 1288 год. отъ егира (15 Мартъ 1871 г. Р. Хр.).

Свещеникътъ-монахъ Игнатий Илиевъ, който е единъ отъ монаситъ на Рилския манастиръ, е родомъ отъ махалата „Хаджи калъчъ“, въ градъ Татаръ-Пазарджикъ. Речениятъ монахъ отецъ Игнатий съ сждебно-шериятски худжетъ, издаденъ отъ Дупнишкото кадийско сждилище, е опълномошилъ по законенъ сждебенъ редъ, монаха отецъ Хаджи Унуфрий, който живѣе въ сжщия манастиръ, като му дава слѣднитъ права: да го прѣдставява прѣдъ всички официални мѣста и учрѣждения; да завежда прѣдъ надлежния сждъ процесъ срѣщу всички онѣзи лица, които сж му присвоили неговата кжца, лежаща въ речения градъ и обещаща: една стая, единъ зимникъ, една конюшна и извѣстно пространство мѣсто за дворъ. Независимо отъ това, монахътъ отецъ Игнатий на пълномощника си дава още и слѣднитъ права: да се сжди, да се помирява, да прѣкрятява дѣлото съ спогодба, да продава кжцата и да получава стойността ѝ, а всичко, каквото той получи, да го прѣдава на право на довѣрителя. Съ една рѣчь, да извършва всичко, което зависи отъ речения прѣдметъ.

Тѣй като, поменатиятъ отецъ Хаджи Унуфрий, въ качеството си на пълномощникъ, незабавно замина за градъ Татаръ-Пазарджикъ, — то за удостовѣречие на тоя пълномощнически сждебно-шериятски худжетъ, който се намира въ ржцѣтъ му, издава му се отъ общия мѣстенъ сждебно-административенъ съвѣтъ настоящата ни мазбата.

6 Мухаремъ 1288 год. отъ егира (15 Мартъ 1871 год. отъ Р. Хр.).

Каймакаминъ: (М. П.) Юсуфъ-Зия.

Кадия: (М. П.) Ахмедъ Селимъ.

Членъ—аза: (М. П.) Арифъ.

Финансовъ контролеръ: (М. П.) Махмудъ;

Секретаръ: (М. П.) Али-Хилми.

Членъ-аза: (М. П.) Величко Хаджи Ангеловъ;

Членъ-аза: (М. П.) Никола Мазниковъ.

(М. П.) Управителенъ съвѣтъ на Дупнишката каза.

6.

РАПОРТЪ.

12 Ребби-юл-ахъръ 1289 г. отъ егира (6 Юний 1872 г. Р. Хр.).

№ 14.

До славното Министерство на Външнитѣ Дѣла.

Строго е забранено да се търси и изисква данѣкъ и десетѣкъ отъ земи, които съ височайши царски ферманъ зависятъ отъ монастыря „Св. Иванъ“, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза, Софийски санджакъ. При все това Софийскитѣ чиновникъ по десетѣка си позволявалъ да изтезава и насилва монаситѣ, които живѣятъ въ тоя монастырь. По-прѣди тѣ се оплакали отъ дѣйствиата на тоя чиновникъ и въ писмената имъ молба, която тѣ на 12 Шабанъ 1288 година отъ егира (16 Октомврий 1871 г. отъ Р. Хр.) сж проводили до великото везирство, приключили и нѣколко завѣрени прѣписа отъ единъ височайши царски ферманъ и отъ нѣколко крѣпостни вакѣфски актове. Независимо отъ това, монаситѣ се оплакватъ, че жителитѣ на съседнитѣ села, съ помощта на мѣстнитѣ правителствени органи, сж отсѣкли отъ частната монастырска гора повече отъ 4,000 дървета, отколкото имъ било нужно за постройката въ село Бараково на единъ малѣкъ мостъ съ три отверстия (сводове). Съ това дѣйствие мѣстната властъ е нанесла на монаситѣ отъ тоя монастырь огромни загуби и затова е било съобщено съ рапортъ отъ 14 Шабанъ 1288 год. отъ егира до великия везиръ. Послѣдниятъ съ високи прѣдписания, датирани едното на 11 Шевалъ 1288 г., а другото на 15 Шабанъ сжщата 1288 година, е заповѣдалъ въ главното управление на Дунавския вилаетъ за бързото разслѣждане на тоя прѣдметъ. Обаче тѣзи високи прѣдписания на великия везиръ мѣстнитѣ власти не желали да ги изпълнятъ. Монаситѣ не били и до сега освободени отъ насилия, изтезания и принуждения. Затова тѣ повторно се молятъ да се опрѣдѣли и командирова отъ тука единъ високъ чиновникъ, който на самото мѣсто и по единъ справедливъ начинъ да изучи тѣзи оплаквания и да види, дали тѣ сж законни и основателни. При това вземамъ смѣлостта да приложа при тоя таkirъ самата жалба, написана на български езикъ, заедно съ прѣвода ѝ на ваше високо усмотрѣние. Моля, бждете добри и благоволете да издадете, Ваше Височество, потрѣбнитѣ разпоредби, за да се дѣйствува по тоя въпросъ споредъ съдържанието на тази молба и възъ основа прѣдписанията на установенитѣ закони.

12 Ребби-юл-ахъръ 1289 год. отъ егира (6 Юний 1872 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Български екзархъ.

Бѣльжска 1. Да се изискватъ прѣди всичко нужнитѣ свѣдѣния въ случая отъ императорския диванъ.

Бѣльжска 2. Най-напрѣдъ трѣба да се извлѣче „деркенаръ“ отъ регистратурата, дѣто е билъ записанъ издадениятъ по-прѣди височайши царски актъ по тоя въпросъ.

Бѣльжска 3. Както регистриранията отъ прѣдписанията на великия везиръ, тъй-сѣщо и изложенията, които бѣха прѣдставени въ прѣводъ при рапорта, па и самиятъ рапортъ въ оригиналъ — всички тѣзи книжа нужно е да се прѣпратятъ за справка въ министерството на външнитѣ дѣла, отдѣление въпроизповѣдно.

7.

МАЗБАТА.

22 Джамази-юл-ахжръ 1282 г. (14 Юлий 1875 г.).

Гербова хартия съ цѣна 10 гроша.

Дефтеръ за мѣсець
Сѣптемврий.

Страница № 56.

Особена гербова хартия съ опрѣдѣлена стойность отъ 10 гроша, специално за написване мазбати.

№ 129 (М. П.) Сждебенъ съвѣтъ на Дупнишката каза.

По поводъ прошеніето, подадено отъ монаситѣ на Рилския манастиръ, съ което просителитѣ искаха да се направи огледъ на самата градина, която бѣ посадена близо до моста, нареченъ „Орлица кюпруси“ отъ християнина Георги, жителъ отъ с. Рила, Дупнишкиятъ сждъ делегира отъ своя страна члена при сжда Кямилъ ефенди и секретаря на сжда Хаджи Сюлейманъ ефенди. Тѣзи двама делегати на сжда пристигнаха на спорното мѣсто и започнаха да извършватъ огледа. Прѣдметната градина се оказа, че тя е посадена и направена върху самата мѣстность, прѣзъ която минаватъ старитѣ водопроводни трѣби за старата чешма. Прѣзъ тѣзи трѣби текатъ водитѣ, които извираатъ отъ чифлика, нареченъ „Орлица“. А плетѣтъ, съ който градината е оградена отъ странитѣ, се вижда, че допира върху основитѣ на лежащия тамъ гевгиренъ мостъ. Широчината на тази градина е доста свободна. Но плетѣтъ на самата градина се възкачва върху такъвъ единъ голѣмъ мостъ, а още повече да се образува тамъ нова градина и отгорѣ надъ пѣтя на една стара чешма — прави особено странно впечатление, и явно личи, че тази градина е направена незаконно и противъ постановленията на свещения ше-

риатъ. А въ случай на нужда, когато мостътъ трѣба да се поправи, естествено изпѣква нуждата да има на около доста широко и свободно мѣсто, върху което е нужно да се разтоварятъ потребнитѣ строителни материали и други потреби. Понеже е очевидно, че създаването на тази мѣстность, градина е врѣдно за монастыря както по настоящемъ, тъй и за въ бъдаще, и понеже самата мѣстность, върху която е посадена градината, е била мера, — то, съгласно чл. 97 отъ закона за земитѣ — се постанови и рѣши, да се вдигне съвършено оттамъ прѣдметната градина, както си е била и по-прѣди на мера. Въ този смисълъ се издаде и сждебното рѣшение. За удостовѣрение на това се написа и издаде тая мазбата.

22 Джемази-юл-ахъръ 1292 год. отъ егира (14 Юлий 1875 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: прѣдседателъ на сжда : (М. П.) Исмаилъ Хакки.

Членъ: (М. П.) Ес-саидъ Мехмедъ Кямилъ.

Тапийски писаръ: (М. П.) Ес-саид-Ахмедъ Хамди.

Секретаръ на сжда: (М. П.) Ахмедъ Неджибъ.

Членъ въ сжда: (М. П.) Лиячи.

Членъ въ сжда: (М. П.) В. и Т.

ДЪЛЪ XIV.

Мураселета.

1.

МУРАСЕЛЕ.

15 Зил-хидже, 1111 г. отъ егира (23 Май 1700 г. отъ Р. Хр.).

До монаситѣ на манастиря, нареченъ „Св. Иванъ“, лежащъ въ планината Рила, Дупнишка каза.

Съобщава ви се за знание, че вашиятъ егуменъ, монахътъ отецъ Георги Гюровъ, който е виновникъ да ви се напише и изпрати настоящето сѣдебно мураселе, ми прѣдстави единъ височайши царски ферманъ. Отъ съдържанието на тоя царски актъ се установява фактътъ, че фасадата (изгледътъ) на речения Рилски манастирь, който е останалъ отъ старо врѣме като античенъ монументъ още отъ царуването на първия османски султанъ — завоевателъ на страната¹⁾, е била слѣдната: около самия манастирь били построени:

¹⁾ Споредъ историята на Ходжа Сеадъ-Еддина „Тачюль-теварихъ“ доказва се, че султанътъ-завоевателъ не е другъ никой, освѣнъ султанъ Мурадъ ханъ I, синъ на султанъ Орханъ. Султанъ Мурадъ е царувалъ отъ 1359—1389 г. слѣдъ Р. Хр. (761—791 г. отъ егира). Обаче въ историята „Джевледи“ се казва, че подъ султанъ „Фатихъ“ (завоевателъ) се разбира султанъ Мохамедъ ханъ II, синъ на султанъ Мурадъ ханъ II. Защото титултъ „Фатихъ“ се прибавялъ само къмъ султанъ Мохамедъ ханъ II, т. е. завоевателътъ на Византийската столица Цариградъ. Той е царувалъ отъ 1451—1481 година сл. Р. Хр. (851—871 г. отъ егира). Бѣл. пр.

петъ стари стаи, които сж служили за приемане на гости-поклонници; едно „тимаръ-хане“ (болница-лудница); една конюшна, а на горния катъ е имало единъ голѣмъ лѣтенъ салонъ, нареченъ „кебиръ-ясъ-одаси“. Обаче поради изминаване на дълги години тѣзи стари сгради по давностъ били само по себе развалени и срутени. Тѣзи развалени антични сгради се нуждаели отъ коренни поправки. Съгласно съ височайшата царска заповѣдъ, която по тоя въпросъ бѣ издадена отъ императорския диванъ, се направи върху тѣзи монастирски развалени згради една обстоятелствена провѣрка и огледъ, по което се състави и нужниятъ сждебно-шериятски огледенъ протоколъ. Шейхъ-юл-ислямството издаде по тоя прѣдметъ единъ шериятски худжетъ, по който се позволяваше на монаситѣ отъ Рилския манастиръ да си пострѣятъ отново тѣзи развалени сгради на манастиря, но съ условие, щото основитѣ на новитѣ сгради да се положатъ върху старитѣ фундаменти. Този шериятски худжетъ се прѣгледа и провѣри, а при това и се намѣри за валиденъ, защото той по форма и по съдържание никакъ не противорѣчеше на шерията. Въ текста на царския ферманъ изрично се говори, че понеже тоя старъ манастиръ е останалъ още отъ християнско врѣме и е билъ заваренъ така и отъ султана-завоевателъ на тая страна, — то, съгласно съ шерията, този античенъ манастиръ се слѣдва да бжде отново поправенъ. Старитѣ петъ стаи, които сж служили за приемане на гости-поклонници и които се намирали наблизу и около манастиря, заедно съ сградата болница-лудница, съ конюшната и съ голѣмия салонъ, който лежи въ горния етажъ, — позволява се щото всички тѣзи сгради да бждатъ отново поправени. Основитѣ имъ да се положатъ на старитѣ основи. Никой не трѣба да прѣпятствува въ направата на тѣзи стари монастирски сгради.

Съобразно съ тая височайша царска заповѣдъ, азъ, въ качеството на смиренъ кадия на Дупнишката каза, ви написахъ и ви изпроводихъ настоящето сждебно мураселе. Отъ съдържанието на това сждебно мураселе вие ще знаете, че ви се разрешава и позволява да направите старитѣ развалени сгради, само че основитѣ трѣба да ги поставите точно върху старитѣ основи, споредъ както това е заповѣдано изрично въ височайшата царска заповѣдъ и въ худжета, издаденъ именно за тая цѣль отъ шерията.

Внимавайте обаче, щото поправката на петтѣхъ стари стаи, на тимаръ-хането, на конюшната и на голѣмия салонъ, — да се извърши и да бждатъ точно и съгласно съ духа на царската заповѣдъ; основитѣ да ги поставите тамъ, дѣто сж били старитѣ имъ основи. Старайте се, колкото е възможно повече, да отбѣгвате отъ дѣйствия незаконни и противопериятски; поправката да се извърши по старому, върху старитѣ основи. Внимавайте още; щото дѣйствията и постѣпкитѣ ви да хармониратъ напълно съ духа на настоящето мураселе. — Написано днесъ въ срѣдата (15).

на мѣсецъ Зил-хидже 1111 год. отъ егира (23 Май 1700 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Смирения кадия на Дупнишката каза Ибрахимъ.

(М. П.) Ибрахимъ.

2.

МУРАСЕЛЕ.

1 Джемази-юл-евелъ 1161 г. (17 Апрель 1748 г. Р. Хр.).

Високо-просвѣтени ми Саидъ Ефенди!

Слѣдъ моя искренъ поздравъ и моитъ благопожелания, ида съ настоящето си любезно писъмце, което като мураселе ви изпращамъ, да ви увѣдомя за слѣдното:

Бѣлѣжитиятъ извѣстенъ манастиръ, нареченъ „Св. Иванъ Рилски“, лежи въ политѣ на Рила планина, която планина се дава подъ наемъ годишно за 100 гроша. Сумата отъ наемъ на тази гора отива за въ полза на вакъфа, посветенъ отъ Гаази Мустафа паша, който е погребенъ въ града Гейбусъ. Земятъ, които лежатъ въ границитъ на тази гора, сж се считали още отъ старо врѣме за свободни и независими, а тѣхното управление се водило отъ особено финансово бюро, което отъ незапомнено врѣме (памти-вѣка), като мактуа, е било самостоятелно. Това мураселе ви се написа и изпраща по желанието на заинтересуванитъ страни за ваше знание. Прочее, щомъ пристигне това ми писъмце, явявамъ ви, щото вие за напрѣдъ по тоя въпросъ да дѣйствувате съобразно съ високата царска заповѣдь, а тѣй сжщо и съгласно съ съдържанието на настоящето ми мураселе, което ви се провожда за знание и да дѣйствувате споредъ шериата. Овчаритъ, както и другитъ лица, които съ овцетъ и добитѣцитъ си се намиратъ на паша въ тая гора, да не ги закачатъ никакъ и да не имъ правите насилие; да не ги гоните и да не ги биете.

Старайте се да отбѣгвате отъ всѣкави незаконни дѣйствия. Напротивъ, вие сте длъжни да дѣйствувате въ случая съгласно съ духа и смисъла на настоящето ми мураселе.

1 Джемази-юл-евелъ 1161 год. егира (17 Априлий 1748 год. отъ Р. Хр.).

Съ поздравъ: кадия на дупнишката каза смирения
Хафузъ Мехмедъ,

3.

МУРАСЕЛЕ.

11 Шевалъ 1162 г. отъ егира (14 Септемврий 1749 г. Р. Хр.)

До господина Ес-сайдъ Хаджи Али, мютевелия на дѣлата и имотитѣ, вакфирани отъ покойния Кара Мустафа паша за въ полза на имарета въ градъ Гейбусъ.

Извѣстява ви се за знание, че единственитѣ причинители да се издаде отъ сѣда това сѣдебно мураселе сж монаситѣ отъ Рилския монастирь, а именно: егуменътъ отецъ Теофани, отецъ Василий, отецъ Висарионъ, отецъ Серафимъ, отецъ Антимъ и др. монаси. Всички тѣзи монаси се явиха въ сѣдебната камара и ми заявиха, че искатъ да имъ издамъ официално едно сѣдебно мураселе, понеже самоковскиятъ жителъ Аго-Зааде-Ел-хаджи Али ага насилствено е нахлулъ и завзелъ една монастирска гора, извѣстна подъ името „Монастирски егрекъ“, лежащъ близо до самия монастирь. При това той казваше, че тая гора била ужъ негова собственостъ. Обаче възъ основа на това тѣхно оплакване, азъ като сѣдия, издадохъ и написахъ настоящето мураселе, което посрѣдствомъ полицейскитѣ власти изпращамъ за свѣдѣние и изпълнение до поменатия Хаджи Али ага въ гр. Самоковъ.

Прочее, щомъ получишъ това мураселе, чрѣзъ административнитѣ власти, заповѣдамъ ти да не постѣлвашъ съ насилие. Ти трѣбва да дѣйствувашъ въ кръга на закона и съгласно съ духа на това ми мураселе. Безъ сѣдебни рѣшения ти нѣмашъ право по никой начинъ да завладѣешъ на сила спорната гора, тъй като отъ прѣдставенитѣ отъ страна на монаситѣ на речения монастирь сѣдебни худжетч и дру и актове се установи очевидниятъ фактъ, какво спорната гора е пълна собственостъ на Рилския монастирь и че монаситѣ отъ тоя монастирь могатъ и иматъ право да владѣятъ спорната гора. Така да знаешъ и така споредъ това си дѣлженъ да дѣйствувашъ.

1 день отъ мѣсецъ Шевалъ 1162 год. отъ егира (14 Септемврий 1749 г. Р. Хр.).

(Подп.) Смирениятъ Муртеза, кадия на Дупнишката каза.

МУРАСЕЛЕ.

27 Мухаремъ 1251 год. отъ егира (28 Октомврий 1787 год.).

До управителя на Дупнишката каза, както и до благородните първенци на града.

Съгласно съ височайши царски ферманъ заповѣдано е, щото за 1201 год. отъ егира (1736 год. сл. Р. Хр.) е наредено да се купуватъ за смѣтка на държавата огромни количества храни: ечмикъ, жито и брашно. Такива храни ще се купуватъ на три отдѣлни страци. Всички купени храни ще се транспортиратъ за София и Ломъ. Дупнишките власти, които трѣбаше да купятъ и да доставятъ хранитѣ, които населението-рая отъ Дупнишката каза е длъжно да приготви, сж натоварили и монаситѣ отъ Рилския манастиръ да взематъ и тѣ върху себе си едно задължение, споредъ което и тѣ да доставятъ припадащата се частъ отъ хранитѣ. Но отъ прочитането на единъ царски височайши ферманъ, който се пази въ рѣцѣтъ на реченитѣ монаси, се установява фактътъ, че монаситѣ отъ тоя манастиръ сж били правителствени и освободени отъ изплащане на всѣкакви данъци и налози. По поводъ на това властѣта е длъжна нищо да не изисква отъ тѣхъ, никакви храни и налози. Въ справката, която се направи въ прошноруванитѣ тефтери на сиджилата, се указа, че вътрѣ въ тия тефтери нигдѣ не е било забѣлѣзано, че монаситѣ отъ Рилския манастиръ сж били нѣкога обложени и натоварени съ нѣкакви налози. При все това нѣкои влиятелни личности, споредъ както това е донесено, сж искали на сила да заставяватъ монаситѣ отъ манастиря, да ги накаратъ да поематъ и тѣ върху себе си задължение, за да внесатъ поне 500 кила храни. Въ официалнитѣ тефтери, които сж надлежно прошнорувани и подписани, нигдѣ не се говори и споменва, че монаситѣ отъ тоя манастиръ сж изплащали нѣкога на властѣта каквито и да било данъци, или да сж се облагали тѣ съ нѣкакви тегоби. И понеже се слѣдва да се дѣйствува и постѣпва съгласно съ духа на високата царска заповѣдъ, то за туй въ такава именно смисълъ ви се изпраща настоящето ми мураселе за свѣдѣние и изпълнение. Прочее, щомъ ви пристигне, вие сте длъжни да дѣйствувате съгласно съ духа на това мураселе. Никога да не заставявате на сила монаситѣ отъ речения манастиръ, да изплащатъ и внасятъ нѣкакви налози (тегоби) на държавата.

27 Мухаремъ 1202 г. егира (28 Октомврий 1787 г. Р. Хр.).

(М. П.) Хамди Гюлханъ Абдулахъ.

МУРАСЕЛЕ

8 Ребби-юл-евелъ 1216 год. (6 Юлий 1801 год. Р. Хр.)

До Рилскитѣ монаси, живуци въ мѣстността, наричаема Рилски манастиръ, както и до духовната имъ тамъ властъ.

Съ настоящето мураселе ви се съобщава за знание, че черквитѣ и манастиритѣ, които още отъ старо врѣме се притежаватъ отъ митрополита, въ прѣдѣлитѣ на чиято епархия тѣ се намиратъ, не могатъ отъ никого да се владѣятъ и притежаватъ, като частни имоти. Органитѣ на властѣта, даже и когато тѣ сж снабдени съ бюрултия, не могатъ, безъ да иматъ въ рѣцѣтѣ височайша заповѣдь, да нахлуватъ въ прѣдметнитѣ черкви и манастири, съ користолюбива цѣль да ги нападатъ и да глобяватъ за туй, че тѣ ужъ щѣли да правятъ ревизия върху манастирскитѣ черкви. Въ текста на височайшитѣ берати, които сж вржчени на митрополититѣ, сж изложени подробно условията, споредъ които тѣ сж длѣжни да владѣятъ черквитѣ и манастиритѣ. Сжщо така и въ съдържанието на височайшитѣ царски украсени фермани, които сж вржчени на митрополититѣ, сж помѣстени и условията за привилегиитѣ на послѣднитѣ, а сжщо тѣй тамъ подробно сж изложени правата имъ за владѣнието на черквитѣ и манастиритѣ, като по то тоя начинъ условията и привилегиитѣ на сжщитѣ интереси почти сж еднакви, т. е. идентични. Безъ височайши ферманъ, а само съ една проста бюрултия, не може никой да влиза въ християнскитѣ черкви и манастири, за да прави тамъ ужъ нѣкаква ревизия, съ цѣль за лични облаги и користолюбие. Всички онѣзи незаконни дѣйствия, насилия и принуждения, които би се вършили безъ царска заповѣдь и които противорѣчатъ на духа и смисъла на височайшия ферманъ по тоя въпросъ, се прѣмахватъ и окончателно забраняватъ.

На васъ, като духовни органи на държавата, се изпраща отъ страна на сжда и шерията настоящето мураселе.

Прочее, вие, съгласно съ прѣдписанието на височайшата царска заповѣдь и възъ основа на везирската бюрултия, която се полуци по тоя въпросъ, — сте длѣжни да дѣйствувате и постѣпвате по тоя въпросъ законно и акуратно, безъ ни най-малко нарушение на условията, които сж прѣдвидени въ тѣхъ. Пазете се и отбѣгвайте отъ дѣла прѣстѣпни и незаконни, тѣй като тѣ се считатъ за противорѣчиви на тази царска заповѣдь.

7 Ребб-слѣно-и-юл-евелъ 1216 год. отъ егира (6 Юлий 1801 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Али.

6.

МУРАСЕЛЕ

24^т Джемази-юл-ахжръ 1216 год. (21 Октомврий 1801 год. Р. Хр.).

До монаситѣ, отъ Рилския манастиръ, които живѣятъ въ Рилския метохъ.

Като ви се прѣпраща това мураселе, съобщава ви се за знание и удостовѣрение на това, че за тази 1216 г. отъ егира вие сте длъжни да заплатите петдесетъ и петъ гроша за данъка „Икрамие“ — данъкъ, който по старъ и законенъ обичай сте изплащали до сега, а то ставало винаги, отъ когато кадиитѣ сж почвали да идватъ и посѣщаватъ като сѣдии въ Дупнишката каза, подъ чиято юрисдикция вие живѣте.

За удостовѣрение на това издава ви се настоящето мураселе.

24 Джемази-юл-ахжръ 1216 г. отъ егира (21 Октомврий 1801 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Хюсейнъ

7.

МУРАСЕЛЕ

1 Ребби-юл-ахжръ 1218 год. (9 Юний 1803 год. Р. Хр.).

Много-уважаеми и високо-славни войвода на градъ Дупница.

Слѣдъ поздрава и благопожеланията ни идемъ да ви пишемъ и да ви увѣдомимъ за слѣдното обстоятелство: вие, въ качеството си на правителствени бирници, наречени „джизиедари“, когато сте отивали да събирате законния данъкъ „джизие“, отъ монаситѣ и отъ раята, живуци въ Рилския манастиръ, който лежи въ планината Рила, — тая планина, която е завѣщана на вакѣфа отъ Гаази Мустафа паша, — сте били придружавани по пжтя отъ множество непотрѣбни хора, които сж се числили за ваша свита, и сте причинявали голѣми насилия, дѣйствия и произволи на живушата тамъ рая. За напрѣдъ подобни насилия и нахлувания въ домоветѣ на раята съвършено се забраняватъ. Начинѣтъ за раздаване на данъчните листове, които се раздѣлятъ на три разреди, ще става и разпрѣдѣля съгласно съ височайша царска заповѣдъ, която за тази именно цѣль по-рано бѣ издадена. Както се указа и по-горѣ, данъкътъ „джизие“ ще се разхвърля на раята, съгласно съ постановлението на шерията, на три разреди

и по тоя начинъ джизиеٲо ще се събира. А сумитѣ, които като „мактуа“ ще се събиратъ по тоя данѣкъ отъ раята данѣкоплатци, тѣзи суми нѣма да прѣвишаватъ общия сборъ, който прѣзъ годината ще се събере. Рѣшението, взето по тоя въпросъ отъ централното правителство, е окончателно и не може да става вече по него никакъвъ споръ. Очевидно е, че съ това разрѣшение на въпроса ще станатъ доста финансови бѣркотии отъ една страна, а отъ друга — като се има прѣдъ видъ, че и джизиедаритѣ разполагатъ съ малко количество тефтери и ще срѣщнатъ голѣми мѣжнотии при събирането на тоя данѣкъ, — то, съгласно съ височайшата царска заповѣдь, за да не се правятъ насилия на реченитѣ монаси и на раята, по ходатайството на двѣтѣ страни, тоя споренъ въпросъ по данѣка „мактуа“ се рѣши окончателно така по слѣдния редъ: раята-данѣкоплатци ще плащатъ годишно „джизие“ по 1,400 гроша общо. Сумата за тоя данѣкъ отъ 1,400 гроша ще се събира само отъ джизиедаритѣ. Отъ тескерето, което бѣ дадено на джизиедара Зекирия Ефенди, се установява тоя фактъ и се счита като законъ. Прѣдписанието, което се получи отъ по-горната властъ по тоя прѣдметъ, се регистрира и записва въ официалнитѣ сиджилати, които се пазятъ отъ мѣстнитѣ кадийски сѣдилища. За напрѣдъ вие, съгласно съ горѣизложеното, сте заставени отъ службата си да покровителствувате раята-данѣкоплатци и да наредите съ законъ събирането и разхвърлянето на тоя данѣкъ да става по нови закони. Настояцето мураселе се написа и ви се изпраща отъ шерията, за да се ръководите въ дѣйствиата си съгласно съ духа и смисъла на това официално мураселе.

1 день отъ м. Ребби-юл-ахжръ 1218 год., отъ егира (9 Юний 1803 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Расимъ Хасанъ.

ДЪЛЪ XV.

Тескерета.

1. .

ТЕСКЕРЕ.

17 Шевалъ 1253 г. (3 Януарий 1838 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде настоящето тескере, причината е слѣдната :

Възъ основа на нѣкои злодѣяния, които се случиха по тия страни, митрополитътъ на Самоковската и Дупнишката епархии биде подозрѣнъ въ тия злодѣйски намѣрения. По изрична заповѣдь на Негово Императорско Величество Султана и съ височайше царско ираде, речениятъ митрополитъ се изпраща по службата си на заточение въ Требизундъ. Съобразно съ височайшия царски ферманъ, поменатиятъ митрополитъ биде заловенъ и прѣдаденъ въ рѣцѣтъ на царскитѣ мубашири, за да го закаратъ на опрѣдѣленото мѣсто. Той прѣди да трѣгне, заяви на властѣта, че билъ оставилъ нѣкои свои вещи въ Рилския манастиръ и искалъ да си ги вземе обратно. Затова той сега написа на брата си тамъ едно умолително писмо, съ което му явява да прибере тия вещи и да ги вземе. А за да не му се прави какво-годѣ прѣпятствие и насилие по тоя прѣдметъ, издава му се настоящето тескере.

17 день отъ м. Шевалъ. 1253 год. отъ егира (3 Януарий 1838 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Сали Бей.

2.

ТЕСКЕРЕ.

21 Шубатъ 1266 г. (21 Февруарий 1851 г. отъ Р. Хр.).

Книги черковно-духовни, събрани въ два денга (дембелжци).

Носителътъ на настоящето тескере, което е издадено отъ Нишкото митнишко управление, е заплатилъ въ прѣдплата слѣдующото се гюмурушко мито, което се получи споредъ закона, за книгитѣ, събрани въ два денга. Тѣзи книги ще се занесатъ на право въ Рилския манастиръ, Дупнишка каза. Гюмурушкото мито за книгитѣ се изплати напълно въ управлението на митницата отъ базиргянина Николча.

21 Шубатъ 1266 г. отъ егира (21 Февруарий 1851 год.).

(М. П.) Управлението на митницата въ Нишъ.

(М. П.) Ел-Хаджи.

3.

ТЕСКЕРЕ

(билетъ).

28 Кянони-евель 1284 г. (28 Декемврий 1868 г. отъ Р. Хр.).

За право на прѣносъ отъ едно мѣсто на друго на питиета (вино и ракия).

№ на листа

6.

№ на тефтера

34.

Тамъ на тоя тефтеръ е отбѣлѣзано, че митото на виното е получено.

40 оки вино, словомъ четиредесетъ оки вино.

Хлѣбарьтъ „фурунджи-оглу Стефанъ“ отъ градъ Радовишъ (Скопски санджакъ) е изработилъ за 1284 г. отъ егира вино.

Четиредесетъ оки вино ступанинътъ му като е искалъ да прѣнесе за града Сгрумица и като е заплатилъ на правителството надлежното мито, споредъ както това се констатира съ друго едно издадено нему тескере, — то за прѣнасянето на горното количество вино му са издава и това тескере.

28 Кянони-евель 1284 година отъ егира (28 Декемврий 1868 година).

(М. П.) Акцизень чиновникъ.

(М. П.) Акцизно управление на града Радовишъ (Скопски санджакъ).

4.

ТЕСКЕРЕ.

8 Маисъ 1290 г. (8 Май 1874 г. отъ Р. Хр.).

За живъ едъръ добитъкъ, именно :

16 вола.

18 крави.

34 глави добитъкъ.

Словомъ тридесетъ и четири крави и волове.

Да се напише тоя документъ, причината е слѣдната :

Калаузинътъ, Христо Чапкънътъ, отъ гр. Дупница е купилъ отъ градското пазарище и отъ Дупнишката каза за смѣтка на монаситѣ отъ Рилския манастиръ 18 крави и 16 вола, а всичко = 34 глави едъръ добитъкъ. Проектътъ за интизапа и за данъка се получи напълно въ Дупнишкото финансово управление.

За удостовѣрение на това издава му се това тескере.

8 Маисъ 1290 г. отъ егира (8 Май 1874 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Дупнишко финансово управление за живитѣ стоки.

ДЪЛЪ XVI.

Съобщения.

1.

СЪОБЩЕНИЕ.

(Таблицъ).

26 Реджебъ 1259 г. отъ егира (10 Августъ 1843 г. Р. Хр.).

Уважаемый Молла Исмаиль!

Явявамъ ти, че съгласно съ подробно описания тефтеръ за зърненитъ произведения, принадлежащи на монаситъ отъ Рилския манастиръ, и възъ основа на единъ височайши царски актъ, заедно съ една висока везирска бюрултия, които пристигнаха миналата година до мѣстниятъ ни мюдурина Абдул-лахъ ага, — земитъ на тоя манастиръ сж записани както въ сжщия официаленъ тефтеръ, а тъй сжщо и въ частния тефтеръ, даденъ отъ Абдул-лахъ-ага въ ржцѣтъ на монаситъ отъ Рилския манастиръ.

Независимо отъ това, съобщава ви се за свѣденіе още, че всичко каквото има записано въ тескерето и въ правителствениятъ тефтеръ по земитъ на Рилския манастиръ — вие не трѣба да изисквате никакъвъ десетъкъ отъ произведенията на манастирскитъ земи. А другитъ земи, състоящи се огъ: ниви, ливади, градини и лозя, които не сж записани и не фигуриратъ въ казания тефтеръ за манастирски земи, ще имате право да получавате законния отъ тѣхъ десетъкъ. За удостовѣреніе на това написа ви се настоящето съобщение.

26 Реджебъ, 1259 г. егира (10 Августъ, 1843 г.).

(М. П.) Ес-саидъ Ахмедъ.

2.

СЪОБЩЕНИЕ.

26 Ребби-юл-ахъръ 1263 г. отъ егира (3 Априль 1847 г. Р. Хр.).

До егумена на Рилския манастиръ — отецъ Памфилия.

Съобщава ви се, господине, че десетъкътъ за махалата „Мураселево“ за двѣ години (1263, 1264 години) е възложенъ върху васъ, като егуменъ на манастиря.

Сумата на десетъка отъ хранитѣ, освѣнъ онзи за сѣното, за 1263 година отъ егира, или 1847 год. слѣдъ Р. Хр., възлиза на 5,868 гроша и 20 пари. А сумата отъ десетъка за хранитѣ, безъ сѣното, за 1264 год. отъ егира (1848 год. Р. Хр.) възлиза на 5868 гроша и 20 пари. А, въобще, всичкиятъ приходъ отъ десетъка възлиза на сумата 11,737 гроша. Словомъ, единадесетъ хиляди и седемстотинъ тридесетъ и седемъ гроша.

26 день отъ мѣсець Реби-юль-Ахъръ. 1263 год. егира (3 Априлий 1847 г.).

(Полп.) Слахия Мехмедъ-Али.

3.

СЪОБЩЕНИЕ.

3 Шеваль 1263 г. отъ егира (3 Септемврий 1847 г. Р. Хр.).

Доблестни аго!

Съобщавамъ ти, че по десетъка отъ земитѣ, които принадлежатъ на Рилския манастиръ, за тази 1263 година отъ егира ще постѣлвашъ и ще дѣйствуващъ по такъвъ начинъ, по какъвто се е дѣйствувало и въ миналитѣ прѣдишни години, т. е. ще ги смѣташъ за привилегировани и опростени отъ данъци и тегоби. Това като ти напомнямъ, умолявамъ те да дѣйствуващъ по тоя въпросъ законно и недѣй да правишъ насилия и да противорѣчишъ на практиката, която се е практикувала въ миналитѣ години по десетъка.

3 Шеваль 1263 г. егира (3 Септември 1847 г.).

(М. П.) Ес-саидъ-Мехмедъ Дервишъ.

СЪОБЩЕНИЕ.

3 Шеваль 1267 г. отъ егира (13 Априль 1860 г. Р. Хр.).

До Негово Високо Благовейнство отецъ Йоасафа, егуменъ на Рилския манастирь.

Уважаеми Господине,

Самоковскиятъ каймакамъ-бей, като ми изпраща два прѣписа отъ два височайши царски фермани, които се намирали въ вашитѣ рѣцѣ, ми явява, че мюлтезиминътъ е искалъ да събира отъ вашия Рилски манастирь данѣка за овцѣтъ, принадлежащи на тоя манастирь. Освѣнъ това ми се съобщава, че речениятъ манастирь съ височайши ферманъ билъ освободенъ отъ изплащането както на тоя данѣкъ, така и на други подобни нему данѣци.

Вашата молба, написана на български езикъ, и съ която сте и скали да се заповѣда на речения мюлтезиминъ за да спре и прѣустанови своитѣ дѣйствия по налога за овцѣтъ, принадлежащи на Рилския манастирь, — тази ваша молба азъ я получихъ и разбрахъ напълно съдържанието и. Прѣписитѣ отъ височайшитѣ фермани тоже се получиха и веднага се проводиха за справка въ Цариградъ. Въ отговоръ на тоя ви рапортъ, който ми бѣ изпроводенъ отъ Самоковския каймакамъ-бей, азъ заповѣдахъ на послѣдния да се разпорежи веднага и да накара речения мюлтезиминъ за да спре и прѣустанови дѣйствията си, касающи се до събиране данѣкътъ за манастирскитѣ овцѣ, до тогава до като се получи по тоя въпросъ отъ Цариградъ надлежното ираде. Прочее, въ отговоръ на молбата ви, честь имамъ да ви съобща резултата за вървежа на дѣлото и за положението, въ което то се намира по настоящемъ.

3 Шеваль 1267 г. егира (13 Априль 1860 г.).

Вашъ (М. П.) Зейнелъ Абедимъ Паша,
управитель на Нишкия санѣджакъ.

5.

СЪОБЩЕНИЕ.

6 Зилкааде, 1276 г. отъ егира (15 Май, 1860 г. отъ Р. Хр.).

До негово благоговейнство отецъ егумена на Рилския манастирь.

Многоуважаемый приятелю!

Съобщава Ви се за свѣдѣние и рѣководство, че съгласно съ прѣдписанието на Зейнелъ Паша, управитель-мютесерифъ на Нишкия санджакъ, което получихъ тукъ, азъ заявихъ на прѣд-приемача — мюлтезиминъ, заповѣдта на моего началство и го увѣ-домихъ, че събирането за тази 1275 година отъ егира (1859 г. сл. Р. Хр.) сумата за данъка на манастирскитѣ овцѣ, се забранява и трѣбва да се спрѣ: да не изисквате такъвъ данъкъ за: из-броенитѣ манастирски овцѣ отъ монаситѣ на Рилския манастирь. Сѣщо се заповѣдва на мюлтезими́на да не отива при васъ, нито да се намѣсва въ дѣлата на манастирскитѣ имоти.

Тая висока заповѣдь („емир-наме“) се съобщи за изпълнение ни Дупнишкия мюдуринъ. Тукъ приключенъ прѣписъ отъ тая заповѣдь ви изпращамъ съ молба, щомъ го получите, веднага да го съобщите на Дупнишкия мюдуринъ, за да го изпълни.

За удостовѣрение на това се написва това мое частно писмо. 6 Зилкааде 1276 г. отъ егира (15 Май 1860 г.).

(М. П.) Ес-саидъ-Мехмедъ Дервишъ. Каймакамъ на Самоковския окръгъ.

6.

СЪОБЩЕНИЕ

(тескере).

21 Мухаремъ, 1279 г. (8 Юлий, 1862 г. Р. Хр.).

Уважаемый Абдур-Рахманъ Ага!

Бързамъ да ви увѣдомя, че самоковецътъ Димитъръ Кантарджиевъ е идвалъ въ гр. Дупница и е заминалъ за Рилския манастирь. Понеже срѣщу него сѣ били възбудени прѣдъ сѣда разни парични искове отъ нѣкои негови кредитори, на които той е дължелъ, то явявамъ ти, щомъ получишъ настоящето ми тескере, залови и арестувай веднага речения Димитъръ, подирѣ туй незабавно проводете го за насамъ.

21 Мохаремъ, 1279 г. отъ егира (8 Юлий 1862 г.).

Дупнишки жандармерийски началникъ: юзбашията Мехмедъ ага.

(М. П.) Мехмедъ Ага.

7.

СЪОБЩЕНИЕ.

26 Темузъ, 1288 година отъ егира (26 Юлий, 1872 година отъ Р. Хр.),

До негово високопрѣподобие егумена на Рилския манастирь.

Службата по събиране десетъка отъ Рилския манастирь е възложена върху жителя отъ градъ Дупница — Матей. Последниятъ съ писмено заявление се оплаква до повѣреното ми управление въ това, че той самичъкъ, ако и да билъ идвалъ въ манастиря ви и да ви билъ изисквалъ десетъка отъ манастирскитъ земи, вие, обаче, сте му се противили и не сте искали да му изплащате нищо. Дѣйствително, ако е вѣрно, че подобно нѣщо сте извършили, то значи, че вие спрямо него не сте постъпили добръ; вашата постъпка е незаконна. Затова съ настоящето ми любезно писмо ви поканвамъ, по единъ приятелски начинъ, да проводите веднага при мене единъ вашъ повѣренникъ, за да ми обади самата истина и отъ устата на тоя вашъ повѣренникъ да можемъ да узнаемъ за случката както трѣбва, а тъй сжщо за причината и повода, който ви е накаралъ именно да му кажете такива думи а още и за дѣто не сте искали изплащането на десетъка.

26 Темузъ 1288 г. отъ егира (26 Юлий 1872 г.).

Подп.: Дупнишки каймакаминъ.

(М. П.) Каймакаминъ на Дупнишката каза.

ДѢЛЪ XVII.

Писма.

1.

ПИСМО

за 300 гроша.

15 Ребби-юл-Ахжрь 1258 г. отъ егира (15 Май 1842 годинъ отъ Р. Хр.).

Приятелю Памфилий!

Бройте на Давидъ Аврамовъ горната сума отъ (300) триста гроша за смѣтка срѣцу житото ни; а настоящето ни писмо, което ще има сила на разписка, бждете добри да го запазите.

15 Ребби-юл-Ахжрь 1258 г. отъ егира (15 Май 1842 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Ел-Хаджи Хюсейнъ Ага.

2.

ПИСМО.

2 Шеваль, 1262 г. отъ егира (11 Септемврий 1846 г. отъ Р. Хр.).

До моя многоуважаемъ начальникъ.

Имамъ честь да Ви увѣдомя, г-нъ начальникъ, че тая година по въпроса за десетъка отъ нивитъ и лозята, принадлежащи на

Рилския манастиръ, ще се постъпя така, както се е постъпало и прѣз миналата година.

За това, моля, съобразете се съ настоящето ми и направете потрѣбното за това разпореждане.

2 день отъ мѣсець Шэваль 1262 г. отъ егира (11 Септемврий 1846 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Мехмедъ.

3.

ПИСМО.

9 Джемази-юл-ахжръ 1263 г. (1847 г. Р. Хр.).

Ваше високо-прѣвъзходителство!

Християнинътъ Иванъ Костовъ по прѣди въ Самоковъ е билъ изплатилъ данъка си „джизие“; а за събраната по тоя данъкъ сума, му дали надлежната официална разписка (квитанция). По-сетнѣ, обаче, тази издадена му квитанция за изплащането на данъка му „джизие“, се изпроважда тукъ, като се приключава до ваше високо-прѣвъзходителство съ официално писмо съ молба, за да направите нужното разпореждане за издаването квитанция.

За тази цѣль ви се написа и проводи настоящето ми писмо.

9 Джемази-юл-Ахжръ 1263 г. отъ егира (14 май 1847 год. отъ Р. Хр.),

(М. П.) Мехмедъ.

4.

ПИСМО

проводено като официално отъ сина къмъ баща си, по въпросъ, касающъ се до Рилския манастиръ.

5 Реджебъ 1266 год. отъ егира (6 Май 1850 г. Р. Хр.)

Недвижимитѣ имоти като : ниви, ливади, лозя, бостани и воденици, зависещи отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, върху които монаситѣ отъ тоя манастиръ още отъ старо врѣме ги владѣятъ безъ да плащатъ за тѣхъ какъвто и да би билъ данъкъ, сж били надлежно описани и обозначени подробно, както въ височайшитѣ царски фермани, а тѣй сжщо и въ правителственитѣ тефтери. Монаситѣ отъ речения манастиръ не сж изпла-

щали до сега никакъвъ десетъкъ за тѣзи имоти; обаче миналата година за тѣзи монастирски имоти билъ се изисквалъ десетъкъ за тѣхъ. Тѣй и сега прѣкупецътъ-мюлтезиминъ на тоя десетъкъ, който е прѣкупилъ прѣзъ тази година и има право за събирането на тоя десетъкъ отъ земи, стоящи много на близо до града Дупница, настоява да изисква десетъкъ отъ монастирскитѣ стари и привилегировани имоти, като за тази цѣль той е употребилъ насилие и побой върху Рилскитѣ монаси. Послѣднитѣ се оплакватъ срѣщу мюлтезими́на за незаконнитѣ му дѣйствия и се молятъ прѣдъ правителството, да му забрани то своеволнитѣ и незаконнитѣ дѣйствия на мюлтезими́на спрямо монаситѣ.

Прочее, за да се избѣгне всѣкаква неприятностъ по тоя въпросъ, съобщавамъ ви за свѣдѣние да имате прѣдъ видъ слѣдното обстоятелство: на всѣки мюлтезиминъ въ деня на вземането върху себе си грижата за събиране на десетъка отъ околнитѣ на града страни — трѣбва да му се съобщава прѣдварително, че десетъкъ не може и не трѣбва да се изисква и събира отъ земи и отъ имоти, принадлежащи на речения монастирь. За тая цѣль, вие, любезни ми родигелю, се умолявате да вземете нужнитѣ мѣрки, да изпълните точно нашитѣ распоредби, като за това не жалите нито трудъ, нито енергия. Приемете, многоуважаеми родителю, моятъ изразъ на искренитѣ ми чувства, които питая къмъ васъ и които съмъ изразилъ въ настоящето ми писмо.

5 день отъ мѣсець Реджебъ, 1266 год. отъ егира, (6 май 1850 г. Р. Хр.).

Подп.: мухасилъ на Самоковския санджакъ:

(М. П.) Хуршидъ.

Подробниятъ тефтеръ за възлагане десетъка на Дупнишката каза днесъ ви провождамъ съ Хатибъ-ефенди. Тоя тефтеръ азъ самъ го написахъ и съставихъ; той е точенъ съ оригинала, а при това и е провѣренъ отъ мене.

Прочее, въ деня на прѣдаването на тоя тефтеръ по принадлежностъ, имайте добрината да вземете отъ мюлтезими́на, до колкото ви е възможно, надлежното поръчителство.

(М. П.) Хуршидъ.

Въ текста на писмото ви се писа, че докато горѣ-означениятъ десетъкъ се възложи окончателно, то вие ще сте длъжни да вземете отъ него потрѣбниятъ задължителенъ записъ. А докато се издаде владѣтелниятъ актъ, нареченъ „забт-наме“, вие ще бъдете длъжни да ми съобщавате постепенно вървежа по тоя въпросъ, за да можемъ и ние своеврѣменно да увѣдомяваме централното управление на вилаета.

5.

ПИСМО

28 Мухаремъ 1267 год. отъ егира (21 Ноемврий 1850 год. Р. Хр.).

Родолюбиви Ага!

Три отъ конетѣ, принадлежащи на директора на фабриката въ Пловдивъ—Абдулахъ ага, и на търговския агентъ — Хаджи Сюлейманъ Ага, пасейки трѣва въ околността на Пловдивъ, били откраднати отъ неизвѣстни лица. При диренето имъ указало се, че тѣзи 3 коня, биле закарани отъ крадци въ карнобадската каза. И като се знае сега, че тия коне сж тамъ, властта е проводила оттукъ ергеледжията — Христа да ги залови. Съгласно съ молбата на пострадалитѣ, вие се замолявате да укажете на речения ергеледжия нужнитѣ съдѣйствия. А въ случай че откраднатитѣ коне дѣйствително биха се намѣрили тамъ, то умолявате се, по надлеженъ шериатски редъ да се издирятъ и да се прѣдадатъ на речения Христа, за да ги докара до повѣреното ми управление. Като прося вашео прѣдварително извинение. оставамъ вашъ: Исмаилъ Адилъ; каймакамъ на Пловдивската каза.

27 Мухаремъ 1267 г. отъ егира (21 Ноемврий 1850 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) — (?).

(М. П.) Исмаилъ Адилъ.

6.

ПИСМО

9 Реджебъ 1274 год. отъ егира (12 февруарий 1859 Р. Хр.).

Смѣсено жито, наречено „соржжка“.

Кутли 600.

Многоуважаеми приятелю!

Явявамъ Ви, че събирането десетъка отъ зърнениѣ храни за настоящата честита година на селото Тополница е възложено върху насъ. Смѣсеното жито отъ 600 кутли ржжъ съ контрактъ по 21 грошъ всѣки кутелъ и съгласно съ пазарната цѣна ние го упазарихме съ вашитѣ намѣстници калугери, а именно: съ отецъ Симеона и отецъ Йоаникия, които тукъ по тѣзи мѣста Ви прѣдставляватъ. Условието между насъ, двѣтѣ страни, изрично е ка-

зано, че това упазарено жито веднага да се вдигне, а стойността му да ни се брой направо, по *хавале* отъ самоковеца Чорбаджи Христики, за да можемъ да си посрѣщнемъ нашитѣ задължения и да заплатимъ въ срока на първия ни опрѣдѣленъ такситѣ къмъ държавата. Оттогава, т. е. отъ деня на това наше условие обаче, — измина се доста врѣме, а вашитѣ замѣстници бѣха си заминали за по вашитѣ мѣста безъ да задигнатъ тѣ упазаренитѣ отъ насъ храни. Това ни даде поводъ да ви запитаме за да ни отговорите на слѣднитѣ въпроси: както е извѣстно хранитѣ прѣзъ тази седмица сж въ застой и цѣната имъ е намалена — спадната. Слѣдствие на това вашитѣ замѣстници — монаси ни съобщаватъ, че нежелали по упазарената цѣна да вдигнатъ житото, защото страхъ ги е било отъ егумена на манастиря. Тѣ сж искали да намалятъ цѣната по нѣкоя пара отъ първоначалната му стойностъ, или да не го приематъ, докато по тоя въпросъ не би се получило вашето разрѣшение и позволение. Излишно считамъ да Ви явя, че въ деня, когато точно опрѣдѣлихме пазарлъка на горѣ-означеното жито, цѣната въ пазаря и въ чаршията на житата бѣ по-скѣпа, даже и повече отъ оная цѣна на която ние се упазарихме. Ние, обаче, за тази малка разлика въ цѣната не обръщаме внимание, нито искахме по-голѣма печалба, а просто за хатѣръ на приятелството ни се съгласихме да Ви го дадемъ — по 21 грошъ кутела. Вашитѣ хора съ голѣмо задоволство и на драго сърдце се съгласиха да го купатъ и да упазарятъ това ни жито.

Да се говори отсетнѣ, какво: цѣната на хранитѣ е спаднала, че туй-или онуй е станало, е абсолютно неприлично и несъвмѣстно съ установения обичай за търговскитѣ операции. Подобно нѣщо сир. да се прѣоцѣнява, е не само неприлично, а и срамно, толкозъ повече, че ние отъ дълго врѣме се намираме съ ваша милостъ въ добри и приятелски отношения. Ние не очаквахме и немислѣхме даже, че съ насъ би могло да се постѣпи по такъвъ неприятелски начинъ, не като съ приятели, а като съ нѣкои чужди лица. Затова вѣрваме и недопускаме, че Вие за такава нищожна и маловажна работа нѣма да развалите приятелското ни настроение, приятелското ни чувство, което хранимъ именно къмъ васъ.

Поради това рѣшихме да ви написвамъ това наше писмо и да ви го провождамъ до Васъ съ надежда, че ще се постараете да уравниете по приятелски начинъ тоя ни споръ. Прочее, щомъ въ името на Бога, прочетете и разберете съдържанието на това наше писмо, вие съ уважение ще се отзовете за да наредимъ по любовно и по приятелски тоя нашъ възникналъ споръ, защото обичаме да вѣрваме, че насъ въ случая нѣма да ни считате за странни хора. Учтливо Ви молимъ да пишете на вашитѣ хора тукъ за незабавно да приематъ означеното и упазареното съ насъ жито по опрѣдѣлената цѣна, сир. по 21 гроша кутела. Съ това Вие напълно ще ни задоволите. Считаме за не лишно да ви явимъ, че ние съ голѣма готовностъ ще се стараемъ да Ви помагаме по всички ваши въпроси и дѣла, които би се породили по нашитѣ

мѣста,—услуги такива както що сме Ви правили и по прѣди. Приемете, уважаеми господине, нашѣтъ искрени поздрави и отлични почитания.

9 Реджебъ 1274 г. отъ егира (15 февруарий 1859 г. Р. Хр.).

Вашъ приятель: Кятибинъ на Дупнишкото ковчежничество (М. П.) Абдуррахманъ Хилми.

Кятибинъ въ Самоковското финансово управление: (М. П.) Хасанъ Рашидъ.

7.

ПИСМО.

9 Шевалъ, 1276 г. отъ егира (30 Априлъ 1860 г. отъ Р. Хр.).

До негово Благоевѣйство отецъ Иоасафъ, егуменъ на Рилския манастиръ.

Многоуважаемый приятелю !

Молбата, която бѣ подадена отъ мюлтезими́на по събиране наложитѣ за свинетѣ и овцетѣ, за миналата 1275 год. отъ егира (1859 г. отъ Р. Хр.), бѣ предадена за разглеждане въ главното управление на вилаета. Последното разгледа, както молбата на мюлтезими́на, тъй сжщо и двата прѣписа, които се снеса отъ височайшитѣ два фермани, въ които се говорѣше за правата на Рилския манастиръ. Съгласно съ прѣдписанието, което се получи въ повѣреното ми мюлесарифство, — главното вилаетско управление поиска да му проводимъ както самата молба на мюлтезими́на, а тъй сжщо и двата прѣписа отъ ферманитѣ на Рилския манастиръ, лежащъ подъ духовната юрисдикция на патриаршеската духовна властъ ; ние своеврѣменно проводихме тѣзи книжа въ централното вилаетско управление за проучване и за разрѣшение на спора.

Сега, въ отговоръ на писмото, проводено отъ повѣреното ми мюлесарифство, управлението на вилаета ми отговаря, че разрѣшението на спорътъ, възбуденъ отъ мюлтезими́на ще зависи отъ Бабу-алието въ Цариградъ, кждѣто и книгата по това дѣло сж били изпратени. Но сега съ високо Емири́наме ми се съобщава, че събирането данъка на тия налози, е било прѣустановено, — спира се.

Поради това, бързамъ да ви явя резултата по тоя въпросъ и новата фаза, въ която влиза по настоящемъ този споръ.

9 день отъ мѣсецъ Шевалъ, 1276 г. отъ егира (30 Априлий 1860 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Мехмедъ Дервишъ, каймакаминъ на Самоковския санджакъ.

(М. П.) Мехмедъ Дервишъ.

ПИСМО.

3 Шеваль, 1276 г. отъ егира (24 Априлий 1860 г. отъ Р. Хр.).

До високоуважаемия ни приятель, прѣподобни отецъ егуменъ на Рилския манастиръ.

Приятелството ни, което датира отъ старо врѣме между насъ, не е отъ такова естѣство, което да може тъй лесно да се забравя. Винаги съ пѣтници, съ хора, които периодически сж посѣщавали манастиря ви, сме ви изпращали нашитѣ искрени поздравления и такива сме получавали отъ васъ. Нито единъ пѣтъ прѣзъ годината не сме имали нужда да ви безпокояваме съ нѣкоя приятелска порѣчка, която би била мѣчно изпълнима. Въ настоящата честита година, обаче, сме взели въ прѣдприятие подъ „ил-тизамъ“ десетѣка отъ произведенията на земитѣ на селото Долно-Яхиново, Дупнишка каза. Сега за изплащането на нѣкои срочни суми, се виждаме принудени и сме на тѣсно — да потърсимъ помощъ отъ една малка парична сума, която вѣрваме, че ще я намѣримъ при васъ. Търсенето на храни сега се забѣлѣзва повече да става въ Самоковската каза и то съ почекъ. На нѣкои села ние ако и да сме продали храни, обаче сроковетѣ на падежа не е дошелъ и ще трѣбва още да почакаме. Но, за сега усѣщаме една голѣма нужда отъ 3000—4000 гроша. Готовитѣ храни, които ги имаме на лице, се състоятъ отъ три вида: пшеница, ечемикъ и овесъ. Тѣзи наши жита оставяме ги на ваше разположение; вие можете да си изберете отъ тия храни: кой видъ храни и какво количество би ви трѣбвало да си вземете. Съ купуването ви на извѣстно количество наши храни, вие ще ни улесните много въ нашето прѣдприятие; а за това нѣщо ний крайно ще ви бждемъ благодарни. Цѣната на тѣзи три вида храни е слѣдната: пшеницата можемъ да ви я продадемъ по 25 гроша кутела; ечемикътъ — по 9½ гроша кутела; а овесътъ — по 3 ¼ гроша кутела. Ако обичате, споредъ горната цѣна, молиме ви, пишете на вашитѣ замѣстници тукъ, именно на отецъ Симеонъ и отецъ Йоаникий да имъ прѣдадемъ каквото количество храни искате за въ амбара на метоха ви.

Въ случай, че за сега вие не би разполагали съ такъво количество пари, т. е. съ онази сума отъ която ние имаме нужда — то задружно ви молиме да ни пратите едно тескере на адресъ до ходжа Мошонъ, отъ когото ще можемъ да получимъ тази сума за ваша смѣтка. За тази цѣль ви изпращаме настоящето ни приятелско писмо.

3 Шеваль, 1276 г. егира (24 Априль, 1860 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Хафузъ Мустафа ефенди, тапийски секретаръ въ гр. Дупница.

(М. П.) Мустафа.

Подп.: Абдур-рахманъ Хилми ефенди, кятипинъ въ Дупнишкото ковчежничество.

(М. П.) Абдур-рахманъ Хилми.

1 *Забълъжка*. Монаситъ-старей, които се намиратъ въ манастиря, нарочно ги поздравяваме. А ковчежникътъ Теодораки цѣлува имъ ржцѣтъ.

2 *Забълъжка*. Прѣзъ тази сѣдмица въ пощата излѣгоха три ваши вѣстника. Никакво ваше писмо нѣмаше. Вѣстниците ви ги изпращае рѣдовно.

9.

ПРѢПИСЪ

отъ телеграмата, проведена до Негово Височество великия везиръ.

25 Зилкаде 1288 г. отъ егира 24 Януари 1875 г. Р. Хр.)

Заповѣдта, която ваше височество телеграфически на 18 октомврий 1871 г. бѣхте издали по въпроса за отсѣченитѣ дървета отъ монастирската частна гора, Дупнишка каза, се получи въ управлението на Софийския мютесериѣлкѣ. Въ отговоръ на тази везирска заповѣдь отъ София отъ мютесарифското управление се прие друго телеграфическо извѣстие, съ което му се съобщаваше, че прѣдметнитѣ отсѣчени дървета не сж били на брой 4,000, а само 1,500 дървета. Отъ тѣхъ 1,100 дървета сж били отсѣчени не отъ частната монастирска гора, а отъ общата правителствена голѣма планина, наречена Рила. Останалитѣ 400 дървета истина е, че сж били отсѣчени отъ частната гора, принадлежаща на речения манастиръ. Но това отсичане е станало не само съ съдѣйствието на самитѣ селяни отъ с. Рила, но още и съ доброволното съгласие на монаситѣ отъ тоя манастиръ. Тѣзи дървета били сж употребени за гостройката и поправката на голѣми и малки мостове, които сж били необходими за прѣминаване, за отиване — връщане било въ речения манастиръ, било и въ околнитѣ на манастиря села, както що служи наприкладъ и направениятъ мостъ въ с. Бараково и въ други подобни села. Малка една гора, която съставлява нераздѣлна частъ отъ веригата гори на великата Рилска планина, е била зависима отъ речениятъ Рилски манастиръ. Но останалитѣ редъ гори отъ тая планина сж били правителствени и сж зависяли отъ правителството. Въ подадената молба отъ страна на монаситѣ, очевидно има прѣувеличение.

27 Октомврий 1871 год. Р. Хр.

Пидп.: замѣстникъ на валията, ревизорътъ на правосъдието въ Дунавския вилаетъ, Мехмедъ Ебулъ Хасанъ.

№ 228 Дунавска областъ.

ПРЪПИСЪ

отъ рапорта, проведенъ до великия везиръ.

Ваше Височество,

Земитъ, чийто граници сж извѣстни и които зависять отъ монастыря „Св. Иванъ“, лежатъ въ Рила планина, Дупнишка каза; тѣ сж били, възъ основа на единъ височайши царски ферманъ, цривилегировани и освободени отъ изплащането на всѣкакви данъци и десетъкъ. Чиновникътъ по десетъка, обаче, безъ да зачита привилегията и правата на монастыря, билъ се осмѣдилъ да причиня насилствени изнудвания върху монаситъ на тоя монастырь. Противъ тѣзи незаконни и противошериятски изнудвания врѣменната въ Цариградъ българска община се оплакала и е подала по тоя прводъ до ваше височество подробенъ рапортъ. Съ тоя рапортъ тя е искала не само прѣмахването на тѣзи беззаконния, но и още въ рапорта си тя излага, че земитъ и емляцитъ, които подробно сж описани въ текста на височайшия царски ферманъ и които зависять още отъ старо врѣме отъ речения монастырь, не сж били облагани, нито сж изплащали никакъвъ десетъкъ и другъ налогъ. По аналогия на това не трѣбвало и сега нищо да се изисва отъ тѣзи имоти. А че това е така, се доказва отъ старитъ правителствени тефтери. Дѣйствително отсегнѣ има придобити мѣста и земи за въ полза на монастыря; то за такива добавъчни земи, както и за онѣзи земи, чифлици и ниви, които лежатъ измежду селата Златово, и Львово (Жрсланъ), макаръ и да зависять отъ Рилския монастырь, все пакъ подлежатъ да се обложатъ въ кръга на закона съ данъкъ. Независимо отъ това, съ височайше прѣдписание подъ № 126 отъ 11 Шеваль 1288 г. отъ егира Вѣше Височество, благоволихте да ми зповѣдате за да ви донесе нѣкои важни свѣденія за положението на тоя монастырь. Питате ме дали монастырътъ, който се казва „св. Иванъ“, или съ друго име — Рилски монастырь, е единъ и сжщъ. Чиновникътъ по десетъка отъ тази каза, въ врѣме на сезона когато се слѣдва да се описва тоя десетъкъ, бѣ прѣдпризълъ самичкъ една обиколка по тия страни за да опише низитъ, ливадитъ, лозята и други имоти, които зависять отъ тоя монастырь. Както се твърдѣше до сега отъ заявленията на самитъ монаси, монастырскитъ имоти и земи, съ височайши царски ферманъ сж били привилегировани — данъкътъ имъ опростенъ, та затова и досега не се е вземалъ никакъвъ данъкъ и десетъкъ. Главниятъ чиновникъ по десетъка на Софийския санджакъ, Абдуллахъ-ефенди — замина прѣзъ дупница за Рилския монастырь, за да опише и пръвѣри на самото мѣсто монастырскитъ земи.

При себе си той взе отъ Дупница — Дупнишкия каймаканинъ, както и двама членове отъ мѣстния управителенъ съвѣтъ.

При пристигането си въ монастыря чиновникът Абдуллахъ ефенди поиска отъ монаситѣ височайшитѣ царски актове за привилегията на монастыря. Отъ прочитането на тия актове се установи напълно обстоятелството, че всичкитѣ монастырски имоти и земи, на които границитѣ сж точно опрѣдѣлени, обемали едно пространство отъ около 1,319¹/₂ уврати.

Мѣстноститѣ сж били на брой 48 кжса и сж се сѣстояли отъ: ниви, ливади, лозя, воденици, тепавици, бостани и прочее. Обяснено е, че всички тѣзи 48 кжса имоти били привилегировани и че дѣйствително тѣ били освободени отъ изплащане на всѣкакъвъ данѣкъ и десетѣкъ. Но на зададения отъ чиновника къмъ монаситѣ въпросъ: кои сж границитѣ на тия 48 кжса земи? — монаситѣ сж отговорили не точно и не опрѣдѣлено, а съ общи фрази сж заявили така: „ние не можемъ да ги посочимъ и покажемъ, защото това е отдавна, и отъ старо врѣме“. А въпроса, който повторно имъ се задалъ отъ чиновника на монаситѣ, се сѣстоялъ въ това: колко парчета ниви, ливади, лозя и други имоти има сега въ тѣзи 48 кжса имоти; кждѣ се намиратъ тѣ, а и всѣко парче по колко уврата обема? — монаситѣ въ отговора си заявиха така: „има 17 кжса ниви, 16 кжса ливади, 11 кжса лозя, 2 воденици, една тепавица и единъ динѣкъ. Въз основа на това тѣхно самопризнание чиновникътъ сѣставилъ и написалъ единъ протоколъ, който е билъ подпечатанъ отдолу съ официалния печатъ на монастырския егуменъ. Отъ тѣзи имоти вѣрно е, че десетѣкъ не се е получавалъ. Но при описването на ново тѣзи имоти се открили нови и повече отъ 57 кжса ниви, ливади и други, които никакъ не сж били описани, нито пъкъ отъ произведенията на тѣзи прикрити имоти се е взималъ споредъ закона, данѣка имъ. По право на тоя протоколъ трѣбваше да се събере десетѣкъ за повечето земи слѣдното количество храна: 520 снопе ржжъ, 209¹/₂ снопе овесъ; 692¹/₂ кола сѣно; а още слѣдва да се вземе и десетѣкъ отъ едно лозе за 2 уврата. По-сетнѣ били намѣрени и открити 47 пчелни кошери за медъ, отъ които десетѣкъ трѣбва да се получи.

И тѣй, понеже монаситѣ на Рилския монастырь по тоя поводъ не сж плащали за миналитѣ години никакъвъ десетѣкъ на мюлтезимитѣ, то естествено е, че монаситѣ ще се откажатъ и тая година да си заплатятъ десетѣка. Споредъ установениятъ законъ като се слѣдва да се събира десетѣкъ отъ всички непривилегировани земи, каквито сж и горѣ-означенитѣ 57 кжса монастырски имоти, които бидоха отсетнѣ намѣрени и които сж прибавени къмъ другитѣ монастырски имоти, то сумата за тоя десетѣкъ непрѣменно трѣбва да се изплати въ брой на правителствената хазна. Освѣнъ това при прѣброяване на монастырскитѣ живи стоки — овце, послѣднитѣ излѣзоха на брой не 500 овце, колкото бѣха писани въ тефтеритѣ, а 2,116 овце и кози повече, за които налогътъ имъ непрѣменно трѣбва да се изплати.

Поменатиятъ манастиръ въ правителственитѣ регистри на императорското съкровище се именува „Св. Иванъ“, а въ другитѣ правителствени учрѣждения се казва „Рилски манастиръ“. Това обстоятелство е установено отъ многобройната прѣписка, която по тоя въпросъ се е водила направо съ управлението на Софийския санджакъ. Слѣдователно, състоянието на Рилския манастиръ, както и на монастирскитѣ имоти, се намиратъ въ дѣйствителностъ така, както по-горѣ изложихме. По-нататѣшното изпълнение на останалото зависи отъ заповѣдта на Ваше Высочество.

25 Зилкааде 1288 год. отъ егира, (24 Януарий 1872 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: генералъ губернаторъ (валия) на Дунавския вилаетъ

Ахмедъ Расимъ паша.

10.

ПИСМО.

6 Кянони-евелъ 1395 г. отъ егира (6 Декемврий 1879 год. отъ Р. Хр.).

Приятелю, Васе Чорбаджи!

Слѣдъ поздравитѣ ми, ида да питамъ нарочно за вашето здраве. Вашиятъ човѣкъ Георги, който бѣхте проводили насамъ, пристигна благополучно и ни донесе вашия приятелски поздравъ. Той ми разказа, че вие сте полагали особени грижи по уреждането на моитѣ дѣла. Отъ това ваше старание азъ останахъ много доволенъ, защото-разбрахъ, че сте били мой дѣйствителенъ и вѣренъ приятель. Днесъ бързамъ да ви помоля и да поискамъ вашето съдѣйствие върху слѣдното:

Чифликътъ и гората, които имяхте намѣрение да купите за 90,000 гроша, ще ви моля да ги купите, като придадете малко повече; защото, както знаете, цѣната на чифлика и онази на гората, които показвате, сж цѣни нищожни и почти на половина отъ дѣйствителната имъ стойностъ. Знайте, приятелю, че гората ни е съдружническа, а само чифликътъ е моя собственостъ. Та искамъ той да излѣзе съ по-голъма цѣна, за да прибера само половината отъ стойността му. Частъта, която се пада на Фейзула Ефенди, споредъ тая смѣтка, не я смѣтамъ надирѣ за васъ като възнаграждение; нека ви е и честита. Ако питате за количеството на земитѣ отъ чифлика, знайте, че то възлиза нагорѣ и повече отъ 300 уврата; между тѣхъ има ливади, отъ които се косятъ трѣви и даватъ на годината 60 кола.

Дѣлъ XVII. Писма.

Вашиятъ пълномощникъ, който ще трѣбва да се върне при васъ, нека ми донесе на връщане тия имоти, за да ни я прѣдаде, а слѣдъ това ще му прѣдадемъ, посредствомъ тукашната полицейска властъ, потрѣбнитѣ тапийски актове и мазбатата. Що се отнася до изваждането на свидѣтелство отъ Кочериновското селско-общинско управление, то азъ не се бъркамъ въ това, защото селянитѣ отъ Кочериново претендиратъ за чифлика, сж мющери и искатъ да купятъ както чифлика, а тъй сжщо и планината. Вие като искате да вземете тия наши имоти, ние прѣдпочетохме васъ; искаме да ви ги продадемъ вмѣсто на други хора направо на васъ, за да имъ видите хаирѣтъ и да бждете задоволени.

6 Кянони-евелъ 1295 г. отъ егира (6 Декемврий 1879 г.)

Подп.: Хаджи Оглу Зааде Арифъ Ага.

(М. П.) Арифъ.

11.

ПИСМО

13 Нисанъ 1296 г. отъ егира (13 Априль 1880 г. Р. Хр.).

До уважаемия г-нъ Паисий, замѣстникъ-управитель на Рилския манастиръ.

Многоуважаеми приятели-отци!

Бързамъ особно да ви поздравя и да питамъ за вашето драгоцѣнно здраве. Всички ви, безъ изключение, поздравявамъ. Знайте, мои приятели, че и въ нашитѣ свещени книги е писано, какво всѣки, който би взелъ и най-малкия прѣдметъ съ най-нищожна цѣна отъ 5 (петъ) пари даже отъ единъ манастиръ или вакъфъ, ще трѣба лицето, което би взело прѣдмета да го повърне надирѣ доброволно, ако не иска да навлѣче върху себе си Божия гнѣвъ. Манастирскитѣ отци търсятъ отъ насъ 60 сребърни меджидии. Азъ не зная, дали тия пари като въ заемъ ми сж дадени, или пъкъ като рушветъ сж дадени на ковчезника. Ковчезникътъ, въ своята подробна равностѣтка, обяснява, че манастирскитѣ монаси, като длъжници на правителството, сж броели много пари. Ако тѣ искатъ, могатъ да възбудятъ прѣдъ сжда срѣщу ковчезника хиляди обвинения, но азъ не зная, че тѣ сж дали повече нито една пара отъ това, което тѣ сж дължали на хазната. Азъ даже не зная, какво тѣ сж казвали и говорили, че тѣ сж заплатили стойността на царевичата. Зная само обстоятелството, че царевича сж били взели лицата: Яхи Ага Зааде Халимъ Ага, Абдулахъ Ефенди, Гоге Чор-

баджи и Халитъ Ефенди. Ако дѣйствително тѣзи хора (четворицата) дължатъ нѣщо за царевидата, тѣ сж длѣжни да заплатятъ своитѣ дългове. Азъ прѣзъ туй врѣме бѣхъ държавенъ ковчежникъ, та не мога да зная нищо, дали вие сте броили нѣщо на ковчежничеството или не. Може-би вие да сте заплатили за тѣхъ на правителството, но питамъ ви, на какво право вие искате отъ мене тѣзи пари? Тази загадочна и некрасива работа не мога никакъ да си я обясня, г-да монаси!

Приемете, моля, моя нароченъ поздравъ, както и поздравитѣ на Алишъ-Ага, Хаджи Реджа бей, и на Мехмедъ Шакиръ бей и на всички други дупнишки жители.

13 Нисанъ 1296 г. егира (13 Априлъ 1889 година).

(М. П.) Държавниятъ ковчежникъ, Дупничанецъ Мехмедъ Ага.

12.

ПИСМО.

Безъ дата.

Ваше Високо-прѣвъзходителство.

Мой Султане!

Здравѣйте! Знайте, мой султане, че вашиятъ постъ, който засмате е извинителенъ и се слѣдва да Ви се прощава. Хората, особно малцина отъ тѣхъ, види се, не виждатъ постѣпкитѣ, които тѣ правятъ. Макаръ такива постѣпки сж и могатъ да бждатъ и незаконни, но тѣ могатъ да бждатъ извинителни. Нѣколко души отъ вашитѣ хора не се съгласявали да направятъ добро на бѣднитѣ раи (нищенци). Тѣ искатъ, види се, противъ Божата воля да се затриятъ отъ земното лице тѣзи нищи духомъ хора. Помежду тѣзи лица се намирамъ и азъ бѣдниятъ Исмаилъ, — това го признавамъ. Ходатайствувамъ прѣдъ Васъ и ви моля най-покорно да ги опростите, съ това Вие зачитате шериата и правдата.

Мой Султане! Смилете се надъ подсѣдимитѣ! Въ случай, че подсѣдимитѣ не бждатъ признати за виновни, то вашето застѣпничество за тѣхъ не ще е нужно и нѣма си мѣстото. Но при все това заповѣдта зависи отъ Васъ, мой високо-уважаемъ султане.

Подп.: Исмаилъ, кадия на Калканделенската (Тетовска) каза.

13.

ПИСМО

Безъ дата.

Приятелю, егуменъ на Рилския манастиръ, отче Паисий.

Слѣдъ поздрава ми ида да Ви съобща новината, че вашитѣ човѣкъ, който Вие, г. егумене, сте проводили по нашитѣ мѣста, пристигна благополучно въ нашата каза и лично се яви при мене. По личната негова молба, позволихмѣ му да обикаля свободно по селата на нашата каза. Защото трѣба да знаете, че обикалянето по селата иначе безъ позволение е невъзможно. Той дѣйствително се разходи и обиколи почти цѣлата каза, като си вършеше свободно своята ступанска мисия.

Монахътъ отецъ Самуилъ, щомъ дойде по вашитѣ страни заедно съ нашия човѣкъ, ще Ви разправи, че Вие непрѣмѣнно трѣба да броятѣ и да дадете на синътъ на Хаджи Кемала ефенди всичко, каквото той ви поиска за кжщата ни.

Ако не му дадете нѣщо, знайте, че между насъ искрено приятелство не ще съществува. Още трѣба да знаете, че азъ при излизането си отъ дома не оставихъ въ кжщи нито една пара за разноси. Моля Ви, прочее, имайте прѣдъ видъ всичко това, което ви пиша и съ поздрава си оставямъ вашъ:

Подп.: Али Кятибъ отъ Берковица.

Р. С. Човѣкътъ ни, който ще Ви донесе настоящето тескере, ще иска отъ васъ непрѣмѣнно единъ отговоръ, на това, че сте получили писмото му. Такъвъ отговоръ дайте му.

На гърба е написано: „До приятеля ми отецъ Паисий, егуменъ на Рилския манастиръ.“

14.

ПИСМО

проводено до егумена на Рилския манастиръ.

Безъ дата.

Ваше Високо-прѣподобие г-нъ егумене!

Съ настоящето си кратко писмо ида да ви поздравя искрено и откровенно. На сина ми Дуракъ ага, който се намира по вашитѣ мѣста, моля, дайте му една сума отъ 1,000 гроша

за смѣтка на гората ми, наречена „Кючукъ-карийца“. Тази сума ще я прѣхванемъ или срѣщу контракта по наемането на тая гора, или срѣщу сумата, за която ще ви продадемъ самата гора. Дайтъ на речения ми синъ Дуракъ ага за сега само тази сума, която ще се счита като прѣдплата и за която вземете отъ него врѣмененъ записъ. Тѣй да знаете.

Подп: Етхемъ Ага.

(М. П.) Етхемъ Ага

Бѣльжска: Моля, поздравете тамъ всички наши приятели, които насъ познаватъ и лично ни знаятъ.

Сжщиятъ.

ДЪЛЪ XVIII.

Данъчни листове.

1.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ

за облагане данъкоплатеца съ данъка „Джизие“.

4 Мухаремъ 1261 год. отъ егира (2 Януарий 1845 год. Р. Хр.).

Този данъченъ листъ е отъ най-долна категория „Една“ и служи за 1261 година отъ егира.

№ 5.

Отличителни бѣ-
лѣзи:

Възраст 72 год.

Ръсть — срѣденъ.

Брада — бѣла.

Мустаци — сиви.

Очи — черни.

Особени бѣлези:

Нѣма.

Рилски манастиръ.

Дупнишка каза.

Християнинътъ отецъ Василий Ивановъ законно е обложенъ, за настоящата 1261 г. отъ егира, съ данъкъ „джизие“. Сумата на тоя годишенъ данъкъ се изплати напълно отъ речения отецъ Василий на надлежния чиновникъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ актъ.

4-и Мухаремъ 1261 г. отъ егира (2 Януарий 1845 год. Р. Хр.).

№ по тефтеря (М. И.) Официаленъ печатъ, положенъ отъ главния бирникъ въ санджака Нишъ.

2.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ

за 1262 година отъ егира (1846 год. слѣдъ Р. Хр.).

Разредъ II.

15 Джемази-юл-евель 1262 год. (30 Май 1846 год. Р. Хр.)

Рилски манастирь, Дупнишка каза.

Рубрика № I.

Брой I.

Отличителни бѣ-
лѣзи:

Възраст—38 год.

Ръсть — срѣденъ.

Мустацѣ — черни.

Брада — черна.

Очи — черн.

Особени бѣлѣзи—
нѣма.

№ на тефтера 43

Данъкоплатецътъ отецъ Гервасий Сто-
яновъ е обложенъ за 1262 год. отъ егира
съ годишенъ данъкъ „джизие“ и заплатилъ
законния си данъкъ („джизие“).

За удостовѣрение на това, издава му
се настоящиятъ актъ.

15 Джемази-юл-евель, 1262 година
(30 Май 1846 год. отъ Р. Хр.).

(М. П.) полученъ отъ бюрото на Ниш-
кия санджакъ.

3.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ

за обглане данъкоплатеца съ данъка „джизие“, по втора
категория „евсать“, гроша 30 за година.

1 Мухаремъ 1265 год. отъ егира (15 Ноемврий 1848 г. Р. Хр.).

Тоя данъченъ листъ е итъ втора категория и служи само
за 1265 година отъ егира,

№...

Отличителни бѣ-
лѣзи :

Възраст 70 год.

Рѣсть — срѣденъ.

Брада — сива.

Мустаци — сиви.

Очи — черни.

Особени бѣлѣзи :
нѣма

Рилски манастиръ.

Дупнишка каза,

Отецъ Рафаилъ Николаевъ, за тази 1265 година отъ егира, е обложенъ съ законенъ данъкъ, нареченъ „джизие“. Сумата на тоя данъкъ е изплатилъ отецъ Рафаилъ напълно на надлежния чиновникъ. За удостовѣрение на това, издава му се настоящиятъ актъ.

1 Мухаремъ 1265 год. отъ егира (15 Ноемврий 1848 год. Р. Хр.).

№ по тефтерю... (М. П.) Официаленъ печатъ на Мухасилукътъ на Самоковския санджакъ.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ

— категория най-долна, наречена „Една“.

1 Мухаремъ 1265 год. отъ егира (15 Ноемврий 1848 г. Р. Хр.).

Цѣна годишна — 15 гроша на човѣкъ

Брой на рубриката
62.

№ 1.

Каза: Дупнишка.

Махала: Грънчарска.

Отличителни бѣ-
лѣзи.

Години — 55.

Рѣсть — срѣденъ.

Брада — нѣма.

Мустаци — руси.

Очи — черни.

Особени бѣлѣзи :
нѣма

Християнинътъ-рая Атанасъ Илчовъ, който законно е обложенъ съ законния данъкъ „джизие“ за прѣзъ тази 1265 година — заплати днесъ напълно сумата за тоя данъкъ на надлежния чиновникъ.

За удостовѣрение на това, издава му се този актъ.

1 Мухаремъ 1265 година отъ егира (15 Ноемврий 1848 година Р. Хр.).

(М. П.) Самоковски управителъ — Мухасилъ.

5.

БИЛЕТЪ ЗА ДАНЪКА „ХАРАЧЪ“.

За 1268 г. отъ егира (1851 г. отъ Р. Хр.).

Санджакъ (еалетъ)	_____	Софийски.
Окръжие (ливай)	_____	Самоковско.
Каза	_____	Дупнишка.
Село	_____	Рила.

Монастирскитѣ монаси (духовни лица).

64 души монаси, подлежащи на данъкъ „харачъ“ и обложени съ разредъ II (евсатъ).

18 души монаси, обложени съ тоя данъкъ, съ разредъ най-долни (една).

Всичко 82 души, за които се отрѣзаха и толкова квитанционни билети.

Изплатени:

Първиятъ такситъ на опрѣдѣления падежъ се броиха гр.	730
Вториятъ такситъ броиха се гроша	730
Третиятъ „ „ „ „	730
Всичко гроша	2,190

Съгласно съ тефтера за прѣброяване мѣжкото райтско население, което живѣе въ казаното село (Рилски манастиръ), данъкътъ за харача на настоящата 1268 г. отъ егира възлиза на двѣ хиляди, сто и деветдесетъ гроша. Изплащането на първия срокъ (такситъ) започва отъ началото на мѣсець Мухаремъ (началото на турската лунна година) и продължава до края на мѣсець Сеферъ; срокътъ за изплащане на втория такситъ започва отъ пързия день на мѣсець Ребби-юл-евелъ и свършва до края на мѣсець Ребби-юл-ахъръ; а третиятъ такситъ се изплаща отъ първия день на мѣсець Джемази-юл-евелъ и свършва до края на мѣсець Джемази-юл-ахъръ.

Така щото цѣлата сума отъ тоя данъкъ, съ който сѣ обложени жителитѣ — рай, отъ това село (манастиръ), слѣдва да се изплати въ казалийското държавно съкровище, подъ чиято юрисдикция се намира това село, и то въ единъ периодъ отъ 6 мѣсеца.

Съ тоя билетъ се явява, че изплащането на всѣки такситъ се удостоверява съ подписа на гърба на тоя данъченъ билетъ, подписанъ отъ управителния съвѣтъ на речената каза съ думата „получень“.

Слѣдъ туй пѣкъ отъ страна на сѣшия сѣвѣтъ се издава другъ подпечатанъ записъ на раята - данъкоплатци, че сѣ изплатили данъка си, а тоя актъ се остава въ рѣцѣтъ на данъкоплатцитѣ.

6.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ

Имащъ спла за 6 години, п) изплащане на вергията.

31 Маисъ 1285 год. отъ егира (31 Май 1869 год. отъ Р. Хр.).

Санджакъ
Софийски.

Каза
Дупнишка.

Име и прѣзиме на стопанина на имота:
— отецъ Хаджи Теофанъ, монахъ отъ Рилския манастиръ, съ постоянно мѣстожителство — градъ Дупница.

Томъ и № на тефтеръ
17.

№ на листа
99.

Имотитѣ състоятъ отъ двѣ лозя, лежащи въ градъ Дупница, именно:

1) Едно лозе въ мѣстността „Елесь-дере“ отъ около 2 уврата и двѣ лѣхи. Частниятъ номеръ е 2, а общиятъ номеръ на тефтеръ е 3699. Лозето е оцѣнено за 350 гроша, а данъкътъ му годишенъ състои отъ единъ грошъ и шестнадесетъ пари 1 гр. и 16 пари.

2) Едно лозе отъ около три уврати, лежаще въ мѣстността „Петровъ-баиръ“. Стойността на лозето е 300 гроша. А годишниятъ му данкъ 1 гр. и 8 пари.
Всичко 2 гр. и 24 пари.

Общата сума на двѣтъ лозя възлиза на 650 гроша.

Изплащане на тоя заемъ.

Сумата на данъка, състояща отъ 2 гроша и 24 пари за 1285 г. (1869 г. сл. Р. Хр.) се брой напълно въ Дупнишкото казалийско ковчежничество.

31 Май 1869 г. сл. Р. Хр.

(М. П.) Официаленъ печатъ на Дупнишкото казалийско ковчежничество.

Сумата на данъка за тѣзи двѣ лозя за 1286 г. отъ егира, или 1870 г. отъ Р. Хр., състояща се отъ 2 гроша и 20 пари се получи въ брой напълно въ Дупнишкото казалийско ковчежничество.

2 Септемврий 1286 г. отъ егира, или 1870 г. отъ Р. Хр.

(М. П.) Дупнишко казалийско ковчежничество.

Сумата за данъка на тѣзи двѣ лозя за тази 1287 год. отъ егира (1871 г. отъ Р. Хр.), състояща се отъ 2 гроша и 24 пари се брой напълно въ Дупнишкото казалийско съкровище.

27 Май 1287 година.

(М. П.) Дупнишко казалийско съкровище.

Сумата за данъка на горѣ-обозначенитѣ двѣ лозя за 1288 г. (1872 г. отъ Р. Хр.), състояща се отъ 2 гроша и 24 пари се прие и внесе въ държавното Дупнишко съкровище.

7 Хазиранъ 1288 г. отъ егира (7 Юний 1872 г. отъ Р. Хр.)

(М. П.) Дупнишко държавно ковчежничество.

Сумата за данъка на горѣописанитѣ двѣ лозя за 1289 год. (1873 г.), състояща се отъ 2 гроша и 24 пари се получи напълно въ Дупнишкото държавно ковчежничество.

19 Мартъ 1289 г. отъ егира (19 Мартъ 1873 г. отъ Р. Хр.)

(М. П.) Дупнишко държавно ковчежничество.

Сумата за данъка на горѣописанитѣ двѣ лозя 1289 година (1873 г.), състояща се отъ 2 гроша и 24 пари се получи и прие въ Дупнишкото държавно съкровище.

28 Май 1289 г. отъ егира (28 Май 1873 г. отъ Р. Хр.)

(М. П.) Дупнишко държавно ковчежничество.

7.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ.

1289 г. отъ егира (1873 година отъ Р. Хр.).

Листъ № 88.

Томъ II.

Подновенъ.

Пристигнатъ.

Данъченъ врѣмененъ листъ, който има сила за шесть години.

Санджакъ
Софийски.

Каза
Кюстендилска.

Името прѣзимето на и притежателитѣ :
монаситѣ : отецъ Арсений, отецъ Никифоръ
и отецъ Пантелеймонъ. Тѣ живѣягъ въ гр.
Кюстендилъ, въ махалата, наречена „Касаба-
ачикларинда“ (градскитѣ площади).

Томъ 19.

Листъ 86.

Наименование на улицата : градината на Шакиръ ефенди. Го-
дишенъ данъкъ, нареченъ „вергията“ — гроша 164.

Стойността на имота, оцѣнепъ за 41,000 гроша.

Недвижимъ имотъ : емлякъ.

Кжца : една ; брой 177 въ общия регистъръ, а въ частния
— брой 49.

Данъкътъ на тази кжца за 1288 г. (1872 г. отъ Р. Хр.) е
опрѣдѣленъ на 164 гроша. На 18 Августъ 1872 година тази сума
отъ 164 гроша е била напълно изплатена.

(М. П.) (Не се чете).

Данъкъ за 1289 година отъ егира (1873 г. отъ Р. Хр.) за
тази кжца е опрѣдѣленъ пакъ 164 гроша.

Тази сума е била изплатена на 5 Юний 1873 година отъ
Р. Хр. и внесена въ Кюстендилското ковчежничество.

(М. П.) Кюстендилски ковчезникъ.

8.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ,

платещъ сила за 6 години, по изплащането данъка „вергия“.

21 Маисъ 1290 г. отъ егира (21 Май 1874 г. Р. Хр.).

Санджакъ
Софийски.

Каза
Дунишка.

Монастирски, вакѣфски недви-
жими имоти, чийто управителъ
е монахътъ Хаджи Кешишъ.

Томъ и №
на тефтеръ
9,

№ на листа
95.

Слѣднитѣ имоти, земи и емляци принадлежатъ като вакѣфъ на извѣстния Рилски манастиръ, а именно:

1 фурна, оцѣнена за 3,000 гроша, съ годишенъ доходъ отъ 250 гроша, подъ № 2, а подъ общия 1265. Данъкътъ на тая фурна е 22 гроша.

2) Една градина въ мѣстността „сокакъ бахче“, подъ № 2, а общиятъ нумеръ 1398, оцѣнена за 125 гроша. Данъкътъ ѝ се опредѣли 20 пари.

3). Една кѣща въ мѣстността „дренополъ“, подъ № 2, а общъ № 1417, оцѣнена 10,000 гроша. Данъкътъ ѝ годишно е 40 гроша.

4) Единъ амбаръ въ сѣщата мѣстность, подъ № 2, а общъ № 1436; оцѣненъ е амбарътъ за 2,500 гр. Данъкътъ му годишно е 10 гроша.

5) Единъ амбаръ, лежащъ въ „даръ-сокаги“. Тоя амбаръ е подъ № 4, а общиятъ № 1851, съ цѣна 2,500 гроша. Данъкътъ е 10 гроша.

6) Една кѣща на „тахтали джами“, подъ № 42. Общиятъ № 1905. Оцѣненъ 1,500 гроша. Данъкътъ за година врѣме е опредѣленъ 6 гроша.

7) Една стая подъ № 44, а общиятъ 1919. Оцѣнена за 2,500 гроша. Годишниятъ данъкъ е 10 гроша.

8) Едно праздно мѣсто на сѣщата мѣстность, подъ № 46, а общиятъ 1911. Цѣната на тази араа е 100 гроша. Данъкътъ ѝ годишно е 36 пари.

9) Една фурна при голѣмия Германъ подъ № 76, а общиятъ 2,350. Цѣната на тая фурна е 4,000 гроша, а приходътъ ѝ 500 гроша. Данъкътъ ѝ е опредѣленъ 36 гроша.

10) Едно кафене на сжщата мѣстность, подъ № 78. Общиятъ № 2256. Цѣна 2,000 гроша. Доходътъ на това кафене е 150 гроша. Данъкътъ му е 14 гроша.

11) Единъ ханъ въ сжщата мѣстность, подъ № 80. Общиятъ № 2357. Тоя ханъ е оцѣненъ за 22,000 гроша, а принася приходъ 3,500 гроша. Годишниятъ му данъкъ е 240 гроша.

12) Единъ дулянь кожухарски подъ № 82, а общъ № 2358. Оцѣненъ за 1,000 гроша. Годишниятъ му данъкъ е 12 гроша.

13) Единъ бакалски дулянь подъ № 84. Общъ № 2,359, съ цѣна 2,000 гроша. Годишниятъ данъкъ е 16 гроша.

14) Единъ обучарски дулянь, подъ № 86. Общъ № 2,860, съ цѣна 250 гроша. Доходъ има 100 гроша. А данъкътъ му е годишно 9 гроша.

15) Единъ дулянь, подъ № 88. Общиятъ № 2361. Оцѣненъ за 1250 гроша. Данъкътъ му е 10 гроша.

16) Единъ дулянь подъ № 90. Общъ № 2,362. Оцѣненъ за 1250 гроша. Данъкътъ му е 9 гроша.

17) Единъ ханъ на Кюстендилското джаде, подъ № 119. Общъ № 2542. Оцѣненъ са 4,000 гроша. Доходъ има 160 гроша, а годишниятъ му данъкъ е 22 гр. 16 п.

18) Една кръчма, подъ № 121. Общъ № 2,543 съ цѣна 2,000 гроша. Годишниятъ доходъ е 100 гр. А годишниятъ данъкъ за тази кръчма е 12 гроша.

И така общата сума на тѣзи оцѣнени имоти възлиза на 66,475 гроша. Приходътъ на тѣзи имоти се възкачва на сумата 5,335 гроша. А годишниятъ данъкъ е 479 гроша и 12 пари. Отсѣтиѣ доходътъ на единъ дулянь подъ № 82, подъ общъ № 2383, се увеличи въ 1286 година на 50 гроша. Сжщо и доходътъ на единъ дулянь подъ № 88, общъ № 2361 се увеличи съ 150 гроша. Сжщо съ височайше ираде доходътъ на дуляна подъ № 90, общъ № 236 се увеличи съ 150 гроша. Тѣй че приходътъ като възлиза на 350 гроша повече, или на общата сума отъ 5,685 гроша, то и при данъкътъ трѣба да се прибави сумата отъ 14 гроша. Слѣдователно данъчната сума отъ 479 гроша и 12 пази възлиза на 493 гроша и 12 пари. Слѣдъ като сж ставали разни измѣнения въ оцѣнката на тия имоти въ доходигъ ѣ и въ данъка, въ 1285 г. или 1869 г. Р. Хр. е установено, че общата оцѣнка на тѣзи имоти е била така: 64, 475 гроша, приходътъ отъ тѣзи имоти е 5,425 гроша, а данъкътъ възлизан а 429 гроша.

Изплащане на сумата по данъцитѣ.

Сумата за данъка на тѣзи монастирски имоти, състояща се отъ 479 гроша и 12 пари се брои напълно въ Дупнишкото дър-

жавно съкровище отъ егумѣна на рѣчения манастиръ отецъ Хаджи Кешишъ за 1285 год.

31 Май 1869 г. или 1285 г. отъ егира.

(М. П.) Дупнишко държавно ковчежничество.

Сумата за данъцитѣ на тѣзи манастирски имоти за 1236 г. (1870 г. Р. Хр.), състояща се отъ 493 гроша и 12 пари се внесе въ държавното Дупнишко ковчежничество отъ монасите на Рилския манастиръ.

2 Септемврий, 1236 год. отъ егира. (2 септемврий 1870).

(М. П.) Дупнишко държавно съкровище.

Сумата за данъцитѣ на манастирскитѣ имоти, състояща се отъ 493 гроша и 12 пари за 1287 год. отъ егира, (1871 г. отъ Р. Хр.) се получи напълно въ държавното Дупнишко ковчежничество.

26 Майсь 1287 г. отъ егира. (26 Май 1871 г. Р. Хр.).

(М. П.) Държавно Дупнишко ковчежничество.

Сумата за данъцитѣ на тѣзи Рилски имоти за 1288 год. (1872 год. Р. Хр.) се внесе напълно въ Дупнишкото държавно ковчежничество. Тази сума се състоеше отъ 493 гроша и 12 пари.

7 Юний 1872 г. Р. Хр.

(М. П.) Държавно Дупнишко ковчежничество.

Сумата отъ 493 гроша и 12 пари за данъка на Рилскитѣ имоти за 1289 г. се получи напълно въ Дупнишкото държавно съкровище.

19 Мартъ 1873 г. Р. Хр.

(М. П.) Дупнишко държавно съкровище.

Сумата отъ 139 гроша и 12 пари срѣцу данъка на Монастирскитѣ имоти за 1290 год. (1874 г. Р. Хр.) се получи днесъ въ Дупнишкото държавно съкровище.

21 Майсь 1290 год. отъ егіра, или 21 Май 1874 г. Р. Хр.

(М. П.) Дупнишко държавно съкровище.

9.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ

имащъ сила за 6 години.

2 Илюль 1290 г. отъ егира (2 Септемврий 1874 год. Р. Хр.

Санджакъ
Софийски

Каза
Дупнишка.

Вакъфски имоти принадлежащи
на Рилския манастирь, и лежащи
въ околноститѣ на гр. Дупница.

Тефтеръ томъ
17.

Листъ №
100.

Управитель на тия имоти е монахътъ отецъ Хаджи Кешишъ.

1. Едно лозе отъ два уврата и 300 аршина, лежаще въ мѣстността „Каваклии“, № 60, а общъ № 2,943. Стойността, оцѣнена за 250 гроша. Годишниятъ данъкъ: 1 грошъ.

2. Едно лозе отъ три уврата и една лѣха въ сжщата мѣстность. № 383, общъ № 3,273, оцѣнено за 500 гроша. Данъкъ годишенъ: 2 гроша.

3. Едно лозе отъ 6 уврата и 100 аршина въ сжщата мѣстность. № 884, общъ № 3,274, оцѣнено за 600 гроша. Данъкъ годишенъ: 2 гр. и 16 п.

4. Нива отъ 7 уврата, въ сжщата мѣстность, подъ № 414. Общъ № 3,305. Оцѣнена за 350 гроша. Годишниятъ данъкъ е: 1 гр. и 16 п.

5. Една нива отъ 1 увратъ и 3 лѣхи, въ сжщата мѣстность, подъ № 415, общъ № 3,306. Оцѣнена за 100 гроша. Годишенъ данъкъ: 16 пари.

6. Нива отъ 18 уврата, 3 лѣхи въ сжщата мѣстность подъ № 421. Общъ № 3312. Оцѣнена за 920 гр. Годишенъ данъкъ: 3 гр. и 32 п.

7. Една нива отъ 12 уврата, 3 лѣхи и 300 аршина въ сжщата мѣстность подъ № 421. Общъ № 3313. Оцѣнена за 150 гроша. Годишенъ данѣкъ: 24 пари.
8. Една нива отъ 13 уврата и 300 аршина въ сжщата мѣстность подъ № 444. Общъ № 3336. Оцѣнена за 650 гроша. Данѣкъ годишенъ: 2 гр. и 24 п.
9. Една нива отъ 2 уврата и 2 лѣхи, въ сжщата мѣстность, подъ № 452; общъ № 3344. Оцѣнена за 150 гроша. Данѣкъ годишенъ: 24 пари.
10. Една нива отъ 3 уврата, въ сжщата мѣстность, подъ № 457, общъ № 3,349. Оцѣнена за 150 гроша. Данѣкъ годишенъ: 24 пари.
11. Една нива отъ 13 уврата и 200 аршина, въ сжщата мѣстность, подъ № 477, общъ № 3,369. Оцѣнена за 125 гроша. Данѣкъ годишенъ: 20 пари.
12. Една нива отъ 11 уврата въ сжщата мѣстность, подъ № 492, общъ № 3385. Оцѣнена за 550 гр. Данѣкъ годишенъ: 2 гр. и 8 п.
13. Една нива отъ 39 уврата, 1 лѣха и 200 лакти, въ сжщата мѣстность, № 493, общъ № 3386. Оцѣнена за 1400 гр. Данѣкъ годишенъ: 5 гр. и 24 п.
14. Едно лозе отъ 2 уврати и 1 лѣха, въ „Елесъ-дере“, подъ № 32. Общъ № 3452. Оцѣнена за 250 гроша. Годишенъ данѣкъ: 1 грошъ.
15. Една ливада отъ 7 уврата, и 3 лѣха и 200 лакти, лежаща въ мѣстността „Тавшанъ-таши“ (заешки камѣкъ). Подъ № 278, общъ № 4557. Оцѣнена за 1050 гроша. Данѣкъ годишенъ: 4 гр. и 8 п.
16. Ливада отъ 27 қарата и 2 лѣхи, въ сжщата мѣстность, оцѣнена за 1950 гр. Подъ № 24, общъ № 4,623. Данѣкъ годишенъ: 7 гр. и 32 п.
17. Една ливада отъ 19 уврата, въ сжщата мѣстность, подъ брой 25; общъ № 4624. Оцѣнена за 1425 гроша. Данѣкъ годишенъ: 5 гр. и 28 п.
18. Една ливада отъ 37 уврати и 2 лѣхи, въ мѣстността „Динковѣтъ и Самураново“, подъ № 68, общъ № 4,667. Оцѣнена за 3750 гр. Данѣкъ годишенъ: 15 гроша.
19. Една ливада отъ 18 уврата, една лѣха и 300 лакти, въ сжщата мѣстность, подъ № 102. Общъ № 4704. Годишенъ данѣкъ, като е оцѣнена за 1850 гр. е: 7 гр. и 16 п.
20. Една ливада отъ 7 уврата, една лѣха и 300 лакти въ сжщата мѣстность, подъ № 124, общъ № 4726. Оцѣнена за 150 гроша. Годишенъ данѣкъ. 3 гроша.
21. Една нива отъ 13 уврата, 3 лѣхи и 200 лакти, въ мѣстността „Сорбона“, подъ № 110, а общъ № 5,088. Оцѣнена за 200 гр. Данѣкъ годишенъ: 32 пари.
22. Една нива отъ 7 уврата, въ сжщата мѣстность, подъ № 178. Общъ № 5,157. Оцѣнена за 850 гр. Данѣкъ: 1 гр. и 16 п.

23. Една нива отъ 10 уврата, 2 лѣхи и 200 лакти, въ сжщата мѣстность, подъ брой 181. Общъ № 5160. Оцѣнена за 500 гроша. Данъкъ годишенъ: 2 гроша.

24. Една нива отъ 4 уврати, въ мѣстността „Митровъ баиръ“, подъ № 195, общъ № 3971. Оцѣнена за 175 гр. Данъкъ годишенъ: 28 пари.

25. Едно лозе отъ 7 уврати и 2 лѣхи, въ сжщата мѣстность, подъ № 196, общъ № 3,972. Оцѣнена за 1150 гр. Данъкъ годишенъ: 4 гр. и 24 п.

26. Една нива отъ 8 уврати и 3 лѣхи, въ сжщата мѣстность, подъ № 197, общъ № 3973. Оцѣнена за 1350 гр. Данъкъ годишенъ: 1 гр и 16 п.

Общата сума на оцѣнката 19,675 гр.

Общата сума на годишния данъкъ 78 гр. и 28 п.

27. Единъ ханъ въ мѣстността „мостъгъ при р. Германъ“, подъ № 107 на тефтеръ, общъ № 2370. Оцѣненъ за сума 15,000 гроша. Дава доходъ годишенъ 1500 гр. Данъкъгъ му е 120 гроша.

Обща сума на оцѣнката е 34,675 гроша.

Обща сума на дохода е 1,500 гроша.

Обща сума на данъка е 198 г. 29 п.

Изплащания.

1. Сумата за данъка на 1285 г. отъ егира (1869 г. Р. Хр.), състояща се отъ 78 гроша и 28 пари, се внесе и изплати напълно въ държавното Дупнишко ковчежничество.

31 Май 1285 г. отъ егира. (31 Май 1869 г. Р. Хр.).

(М. П.) Печатъ на Дупнишкото държавно ковчежничество.

2. Сумата за данъка за 1286 год. ег. (1870 г. Р. Хр.), състояща се отъ 78 гроша и 28 пари, се внесе и брой напълно въ Дупнишкото държавно ковчежничество.

2 Септемврий 1870 г. Р. Хр.

(М. П.) Печатъ на Дупнишко държавно
емлячно управление.

3. Сумата за данъка на 1287 г. (1871 г.), състояща се отъ 78 гроша и 28 пари се получи и прие въ Дупнишкото държавно съкровище.

26 Май 1287 г. отъ егира (26 Май 1871 г. Р. Хр.).

(М. П.) Управление по емляка въ града Дупница.

4. Сумата за данъка на 1288 г. (1872 г.), състояща се отъ 78 гроша и 28 пари, се получи въ Дупнишкото държавно ковчежничество.

7 Юний 1288 г. отъ егира.

(М. П.) Печатъ на емлячното Дупнишко управление.

5. Сумата за данъка на 1289 год. (1873 г.), състояща се отъ 78 гроша и 28 пари, се внесе и прие напълно въ Държавното Дупнишко съкровище.

19 Мартъ 1289 г. отъ егира. (19 Мартъ 1873 г. Р. Хр.).

(М. П.) Печатъ на Дупнишко емлячно управление.

6. Сумата за данъка на 1290 год. отъ егира (1874 г. Р. Хр.), състояща се отъ 78 гроша и 28 пари, се получи напълно въ Дупнишкото държавно съкровище.

21 Май 1290 год. отъ егира. (21 Май 1874 г. Р. Хр.).

(М. П.) Печатъ на Дупнишкото емлячно управление.

10.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ.

20 Майсъ 1292 г. отъ Егира (20 Май 1876 год. отъ Р. Хр.).

За вергия, за емлякъ и за „теметуаът“¹⁾.

Тоя данъченъ листъ се дава на всѣки единъ данъкоплатецъ и служи за единъ периодъ отъ 12 години.

Вилаегъ: Софийски; санджакъ: Софийски.

Тефтеръ № 1.

Тефтеръ № 1.

Името на данъкоплатеца:
вакѣфътъ „Рилски мона-
стирь, каза Джумайска, село
Бистрица.

Данъкътъ за вергията и емляка за гората „Радочукарица“ е 40 гроша. Обща сума за вергията е 40 гроша.

За гората „Ризваница“ вергията и емлякътъ е 60 гроша. Приходъ отъ тази вергия — 60 гроша. Обща сума за вергията възлиза на 120 гроша.

За гората „Кючукъ-Карийца“ данъкътъ вергия е 24 гроша, а данъкътъ „теметуаът“ е сѣщо 24 гроша. Общата сума възлиза на 48 гроша.

За гората „Бѣлчивица“ данъкътъ теметуаът е 60 гроша.

Сѣщо и вергията е 60 гроша. А всичко общата сума на данъка възлиза на 120 гроша годишно.

За гората „Кара-юмерица“ данъкътъ теметуаът е 83 гроша, а вергията тоже 32 гроша. Всичко 64 гроша.

За ливадитѣ, „сионъ-чайриари“ се плащало данъкъ теметуаът — 60 гроша; сѣщо и вергията 60 гроша. Всичко 120 гроша.

Общъ съборъ за данъка „теметуаът“ възлиза на 218 гроша
а общиятъ съборъ на вергията възлиза на 256 гроша

Всичко 474 гроша.

Данъкоплатецътъ е длъженъ о врѣме да заплати на правителствената хазна горѣобозначената сума, съ която той е обложенъ.

1 Мартъ 1292 г. отъ егира или 1876 г. слѣдъ Р. Хр.

(М. П.) Управление дѣлата по емляка въ Джумайската каза.

1) „Теметуаът“ е данъкъ, който се плаща на държавата за право на печалба; патентъ

На гърба е написано: вергията за 1290 год. (1874 година сл. Р. Хр.) отъ 472 гроша напълно е заплатена.

(М. П.) Мухтаринъ на с. Бистрица.

Вергията за 1291 година (1875 год.) отъ 472 гроша напълно е заплатена.

15 Май 1875 г. Р. Хр.

(М. П.) Мухтаринъ на с. Бистрица.

Вергията за 1292 год. (1876 год.) отъ 472 гроша напълно е заплатена.

20 Май 1876. год. Р. Хр.

(М. П.) Мухтаринъ на с. Бистрица.

11.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ,
нареченъ „вергю-сегиси“.

3 Хазиранъ 1292 год. отъ егира (3 Юний 1876 год. Р. Хр.).

9 Маисъ 1293 г. или 9 Май 1877 г. Отъ Р. Хр.

Тоя листъ служи за емляка, както и за „теметуатътъ“ и служи за единъ периодъ отъ 12 години.

Вилаетъ

Дунавски.

Главенъ тефтеръ № 1
Страница на тефтеря № 412.

Санджакъ
Каза

Софийски.
Дунишка.

Градски вакъфски имоти на Рилския манастиръ

Името на попечителя на тѣзи имоти е: Хаджи Кешишъ.

Той е и данъкоплатецътъ на имотитѣ.

Данъкътъ „вергия“ за емляка е 138 гроша и 28 пари.

Данъкътъ „Иратъ-вергиси“ е 60 гроша.

Общата сумата е 198 гроша и 28 пари.

Притежателятъ на тоя данъченъ листъ е длъженъ да изплаща всѣка година о врѣме на правителството горѣ-означената сума за „вергия“.

(М. П.) Управление на Дупнишката каза, отдѣление на емляцитѣ и теметуата.

Забѣлъжка I. Сумата 198 гроша и 28 пари за вергията за 1876 год. се внесе въ Дупнишкото държавно ковчежничество.

3 Юний 1876 год.

(М. П. Сулейманъ.

Забѣлъжка. II Сумата 198 гроша и 28 пари за вергия за 1877 година се внесе напълно въ Дупнишкото държавно ковчежничество.

9 Май 1877 година.

(М. П.) Сулейманъ.

12.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ
нареченъ „Вергию-сегисѣ“

3 Хазиранъ 1293 год. отъ егира (3 Юний 1877 год. отъ Р. Хр.).

Тоя листъ е нарочно за емляка, както и за „теметуата“ и служи за единъ периодъ отъ 12 години.

Вилаетъ

Дунавски.

главенъ тефтеръ № 1
Страница на тефтера № 411.

Санджакъ

Софийски.

Общъ тефтеръ № 11.

Каза

Дупнишка.

Градски вакѣфски имоти на Рилския манастиръ.

Името на попечителя на тѣзи имоти е: Хаджи Кешишъ (монахъ).

Той е и данъкоплатецъ.

Данъкътъ „вергия“ за емляка е 275 гроша и 36 пари.

Данъкътъ „Иратъ-вергиси“ е 217 гроша

Всичко 474 гроша и 36 пари

Притежателятъ на тоя данъченъ листъ е длъженъ да изплаща всѣка година о време на правителството горѣ-означената сума за „вергия“.

(М. П.) Управление на Дупнишката каза, отделение за емляцитѣ и тиджарета.

Забѣлѣжка I. На гърба е написано слѣдното: сумата 474 гроша и 36 пари се внесе напълно въ Дупнишкото държавно ковчежничество.

9 Май 1877 год.

(М. П.) Сулейманъ.

Забѣлѣжка II. Сумата 474 и 36 пари се брои напълно въ Дупнишкото държавно ковчежничество.

3 Юний 1877 година.

(М. М.) Сулейманъ.

13.

ДАНЪЧЕНЪ ЛИСТЪ
нареченъ „вергю-сергиси“.

безъ дата.

Тоя листъ служи за емляка, както и за „теметуата“ и служи за единъ периодъ отъ 12 години.

Вилаетъ

Солунски.

Главенъ тефтеръ № 7.
Страница на тефтера № 135.

Санджакъ
Каза
Село

Солунски.
Струмишка.
Павелъ.

Името на притежателя на имота и на данъкоплатеца с: Отецъ Ангеларий, Рилски монахъ.

Единъ кжсъ недвижимъ имотъ (кжща).

Данъкътъ на тази кжща е: 1 грошъ и 8 пари. И така всичкиятъ данъкъ се състои отъ 1 грошъ и 8 пари.

Притежателятъ на тоя данъченъ листъ е длъженъ да изплаща о време всѣка година на правителството горѣ-означената сума за „вергия“.

(М. П.) (не се познава).

ДѢЛЪ XIX.

Записи.

1.

ЗАПИСЬ

за 545 гроша,

словомъ петстотинъ и четридесеть и петъ гроша.

1 Мухаремъ, 1201 г. отъ егира (12 Октомврий 1786 г. отъ Р. Хр.).

За тази 1201 година отъ егира получихъ отъ монаситѣ на Рилския манастиръ сумата за данъка „джизие“ 545 гроша (въ оригинала е казано само петстотинъ). За удостовѣрение на горѣ-изложеното давамъ на реченитѣ монаси настоящия ми приврѣмененъ записъ, за да не може никой — нито отъ наша страна, нито отъ нѣкоя друга — да имъ прѣпятствува.

1 Мухаремъ 1201 год. отъ егира (12 Октомврий 1786 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: бирникъ-джизиедаръ на гр. Дупница: Исмаиль ага.
(М. П.) Исмаиль.

2.

ЗАПИСЪ

за 250 гроша.

Словомъ двѣста и петдесетъ грошъ.

• 19 Шеваль 1213 г. отъ егира (15 Мартъ 1799 год. отъ Р. Хр.).

Тоя записъ се написа, поради слѣдната причина:

Сумата двѣстъ и петдесетъ гроша, която като Мактуа плащатъ ежегодно монаситъ отъ Рилския манастиръ на Дупнишката каза, — днесъ се изплати въ брой отъ егумена на Рилския манастиръ отецъ Неофитъ. За удостовѣрение на това издава му се настоящиятъ записъ.

19 Шеваль 1213 година отъ егира (15 Мартъ 1799 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Али бенъ Ислямъ,
войвода на градъ Дупница.

3.

ЗАПИСЪ.

2 Реби-юл-Евелъ 1223 г. отъ егира (16 Априлъ 1808 г. отъ Р. Хр.).

Тоя актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Отецъ Иосифъ отъ Рилския манастиръ по-прѣди и за настоящата 1223 год. отъ егира — ни издаде единъ записъ на сума хиляда гроша. Но, тъй като тоя задължителенъ записъ е изгубенъ и се счита за безденеженъ, и понеже ние за напрѣдъ нѣмаме да зимаме никаква сума (пари) по него записъ, давамъ на отецъ Иосифъ настоящия ни контра-записъ, съ задължение да повърнемъ неговия първоначаленъ записъ, въ случай че би се намѣрилъ.

2 Реби-юл-Евелъ 1223 г. отъ егира (16 Априлъ 1808 год. отъ Р. Хр.).

Подп.: Камберъ Слахия, живуцъ въ гр. Дупница.

4.

ЗАПИСЪ.

20 Ребби-юл-Ахъръ 1256 г. отъ егира (10 Юний 1840 г. отъ Р. Хр.).

За четиристотинъ и петдесетъ гроша (450) -- сума, която се изплаща за наемъ на гората.

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Гората, наречена „Каринъ-Яйляси“, която подъ наемъ (концесия) я държимъ, я дадохме за тази 1256 година отъ егира, начиная отъ Георгиевъ-денъ до идущия Георгиевъ-денъ, за една цѣла година срѣщу деветстотинъ гроша на Рилския манастиръ. Половината отъ тази наемна сума, а именно четиристотинъ и петдесетъ гроша получихме отъ отецъ Никанора, за удостовѣрение на което му издаваме настоящия записъ.

20 день отъ мѣсець Реби-юл-Ахъръ 1256 год. отъ егира (10 Юний 1840 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Хаджи Сулейманъ, отъ градъ Дупница.

(М. П.) Сулейманъ,

5.

ЗАПИСЪ

за 225 гроша.

Словомъ двѣстѣ и двадесетъ и петъ гроша

5 Реби-юл-Евелъ 1257 г. отъ егира (16 Априлъ 1841 г. отъ Р. Хр.).

Този записъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Продадохме за смѣтка на тази 1257 година отъ егира трѣвитъ и водата, лежащи въ гората „Шипочени“, на отецъ Никанора за сума 225 гроша — сума, която напълно получихме. За напредъ нѣма никой право — нито отъ наша страна, нито отъ други лица — да му се прави прѣпятствие въ владѣнието на тѣзи трѣви и води, които се намиратъ въ тази гора.

5 день отъ мѣсець Реби-юл-Евелъ 1257 година отъ егира (16 Априлъ 1841 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Ель-Хаджи Мутинъ Заимъ

6.

ЗАПИСЪ.

Словомъ двѣсѣтъ двайсетъ и петъ гроша.

10 Мухаремъ 1258 г. отъ егира (10 Февруарий 1842 г. Р. Хр).

Този актъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Долуподписаниятъ продадохъ за тази 1258 година отъ егира трѣвитъ и водата, лежащи въ гората „Шипочени“, на отецъ Никанора отъ Рилския манастиръ за 225 гроша.

Сумата за тѣхъ получихъ напълно; за да не му се правятъ никакви спънки нито отъ наша страна, нито отъ други нѣкои външни лица, — издадохъ му настоящия записъ.

10 Мухаремъ 1258 г. отъ егира. (10 Февруарий 1842 г. Р. Хр.)

(М. П.) Мутищъ.

7.

ЗАПИСЪ.

За 1175 гроша Словомъ хиляда и сто и седемдесетъ
и петъ гроша.

13 Мухаремъ 1259 г. отъ егира (2 Февруарий 1843 г.)

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Хаджи Хасанъ жителъ на града Джумая, като владѣтель притежава една гора, отъ два и половина егреци, наречена „Бѣлчевица“, яйлѣги, която лежи вътрѣ въ планината Рила. Ссга поменатиятъ Хаджи Хасанъ продаде тази своя гора за сумата 11705 гроша на монаситъ отъ Рилския манастиръ. Послѣднитъ я купи-ха съ цѣль да я завѣщаятъ като вакъфъ на речения рилски манастиръ. Егуменътъ на тоя манастиръ отецъ Памфилий се яви при насъ и ни моли да му издѣйствуваме отъ министерството на императорскитъ вакъфи за тази гора нужния крѣпостенъ актъ. За тая цѣль речениятъ егуменъ ни брои въ прѣдплата сумата отъ 1175 гроша, — сумъ която я проводихме въ Цариградъ, за да му издѣйствуваме отъ тамъ единъ крѣпостенъ актъ за тази гора.

Прочее, до пристигването на тоя крѣпостенъ актъ, който се именува съ думата „Забт-наме“, ние издаваме на поменатия егуменъ настоящия ни врѣмененъ записъ, съ условис, че тоя нашъ

записъ ще се възвърне на дирѣ тогава, когато му прѣдадемъ самия актъ на „забт-намето“. —

13 Мохаремъ 1259 год. отъ егира, или (2 Февруарий 1843 г. отъ Р. Хр.)

(М. П.) Османъ.

8.

ЗАПИСЪ.

За шестотинъ гроша — 600.

15 Реджебъ 1261 г. отъ егира (9 юлий 1845 г. Р. Хр.)

Тоя записъ да се напише, причината е слѣдната:

Отъ наемъ на гората ни, (пазбището, яйлъкъ), която ние прѣзъ течението 1261 год. отъ егира, дадохме подъ наемъ на монаситъ отъ Рилския монастырь, — получихме сумата на наема отъ наемателитъ монаси, поерѣдствомъ отецъ Памфилии, именно (600) шестотинъ гроша. За удостовѣрение на това, издавамъ му настоящия записъ.

15 Реджебъ 1261 год. отъ Егира (9 Юлий 1845 год.)

(М. П.) Сулейманъ.

9.

ЗАПИСЪ.

За 21410 гроша. Слобомъ двадесетъ и една хиляда и четиристотинъ и десетъ гроша сж:

25 Шубатъ 1264 г. отъ егира (25 Февруарий 1847 г. Р. Хр.)

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Хранитъ, които продадохъ на Рилския монастырь, възли-заха на една сума отъ двадесетъ и една хиляда четиристотинъ и десетъ гроша. Всичката тази сума се брой въ опрѣдѣлени срокове въ Дупнишкото ковчежничество на ковчежника Хаджи Давидко отъ егумена на Рилския монастырь — отецъ Памфилия.

За удостовѣрение на това издаде му се на речения егуменъ настоящия записъ.

25 день отъ мѣсець Шубагъ 1264 год. отъ егира (25 Февруарий) 1847 год. Р. Хр.

(М. П.) Салтия.

10.

ЗАПИСЪ

16 Зилхидже 1281 г. (2 Ноемврий 1848 г. Р. Хр.)

За сумитѣ, които сж броени по слѣдния начинъ:

1) въ готови пари въ градъ Дуниша
лично на мене сж броени 2,300 гроша.

2) Въ гр. Самоковъ на Иванъ Чавдара и за
моя смѣтка сж броени 4,000 гроша.

А всичко броили 6,300 гроша.

Словомъ шесть хиляди и триста гроша сж:

За да се напише тоя записъ, причината е слѣдната:

Срѣщу данъка за десетька отъ земнитѣ произведения на селото Дяково, ние — за тая 1262 година отъ егира, получихме отъ егумена на Рилския манастиръ — отецъ Памфилия сумата шесть хиляди и триста гроша.

Тази сума азъ се задължавамъ да я занеса и прѣдамъ въ Самоковското държавно ковчежничество.

За удостовѣрение на това, издавамъ на споменатия отецъ Памфилия тоя ни записъ.

Получитель: Ходжа Мулязимъ, живущъ въ гр. Самоковъ.
(М. П.) Мустафа.

16 Зилхидже, 1264 г. отъ егира (2 Ноемврий 1848 г. Р. Хр.).

11.

ЗАПИСЪ

за 1000 гроша. Словомъ хъляля гроша.

2 Шеваль 1266 г. отъ егира (29 Юлий 1850 г. Р. Хр.).

Да се напише и издаде тоя записъ, причината е слѣдната:
За смѣтка на тази цѣла 1266 год. отъ егира, срѣщу годишния опрѣдѣленъ наемъ на гората „Рила“, начиная отъ първи Мартъ тази година дори до края на мѣсець Февруарий сжщата година — ние получихме наемтъ за тази гора чрѣзь Дурмишъ ага, сумата отъ хиляда гроша.

За удостовѣрение на това издаваме му настоящия врѣмененъ записъ.

1 день отъ мѣсець Шеваль 1266 год. отъ егира (29 Юний 1850 год.).

М). П.) Сулейманъ.

12.

ЗАПИСЪ,

за стойността на Радовичката гора, наречена „Радовичъ дереси Яйлжги“.

25 Джемази-юл-ахъръ 1267 г. (16 Априлъ 1851 г.

Тази гора е упузарена за сума	8,100 гроша.
Единъ пжтъ ни броиха намъ, на право въ	
гр. Дуница	4,001 гроша.
остат.	4,099 гроша

А въ градъ Джумая ни се броиха чрѣзъ Дима
още други 4,099 гроша.

Този записъ се написа и издаде поради слѣдната причина:

Гората „Радовичъ дереси Яйлжги“, която азъ притежавамъ за тази 1267 г. отъ егира, днесъ я продадохъ за 8,100 гроша на монаситъ отъ Рилския манастиръ. Тази сума отъ (8,100) осемъ хиляди и сто гроша, — азъ на два пжти получихъ и приехъ отъ реченитъ монаси, като заявявамъ, че занаярѣдъ нѣмамъ да вземамъ отъ тѣхъ вече нищо, нито една пѣра, нито едно акче.

За удостовѣрение на това, издаваме имъ настоящия врѣмененъ записъ.

25 день отъ мѣсець Джемази-юл-ахъръ 1267 година отъ егира (16 Априлъ 1851 год. Р. Хр.).

Подписаний: Ел-Хаджи Хасанъ ага, Зааде-Османъ ага. Али.

Свидѣтели: Молла-Кърсердаръ; Молла Ахмедъ отъ с. Устово, Налбантъ Ахмедъ отъ Джумая; Налбантъ Еминъ отъ Джумая и др.

13.

ПРОДАВАТЕЛЕНЪ ЗАПИСЪ

1 Джемази-юл-ахъръ 1268 (11 Мартъ 1852 год. Р. Хр.).

Гора пазбище, продадена за	14,500 гроша.
--------------------------------------	---------------

А срѣшу тази сума ни сж броени: въ готови пари	7,300 гроша.
--	--------------

Остава още да ни се доизплати сумата: . .	7,200 гроша.
---	--------------

Имамъ да вземамъ още отъ тази гора сумата 7,200 гроша, словомъ: седемъ хиляди и двѣстѣ гроша.

Да се напише и издаде тоя актъ, причината е слѣдната:

Азъ, долуподписаниятъ Зекирия, който съмъ синъ на Зекирия отъ Разлога, днесъ на пързия день отъ мѣсець Джемази-юлахърь 1269 година отъ егира, продадохъ собствената си гора, обемающа въ себе отъ 6¹/₂ егrecи, която е извѣстна по името „Кара юмерица“, и легата въ Рила планина, за сума 14,500 гроша на монаситѣ отъ Рилския манастиръ. Срѣщу тази сума отъ тѣхъ получихъ въ брой и въ готови пари 7,300 гроша; а за останата сума, която монаситѣ отъ Рилския манастиръ ми дължатъ, тѣ ми издадоха единъ задължителенъ записъ, като се задължиха да ми ги изплатятъ въ единъ срокъ отъ 61 день начиная отъ днесъ. Реченитѣ монаси се задължиха повторно, щото тази сума: 7,200 гроша да ми я изплатятъ непрѣменно на опрѣдѣления срокъ. И тъй съ името Божие, щомъ на тоя опрѣдѣленъ срокъ усгѣя да си получа напълно стойността на тоя записъ; то отъ моя страна азъ се задължавамъ прѣдъ съвѣта на манастирското братство и прѣдъ мезлича на сѣда да снабдя покупателитѣ съ надлежитѣ тапийски актове. Слѣдъ като формалната процедура по тая продажба на гората ми се изпълни и купувачитѣ се снабдятъ съ надлежитѣ тапийски актове, то монаситѣ отъ речения манастиръ сж длѣжни да ми повърнатъ надирѣ настоящиятъ ми частенъ продавателенъ записъ, за да го скжсаме.

1 день отъ мѣсець Джемази-юлахърь 1268 год. отъ егира (11 Маргъ 1852 год. Р. Хр.).

Подп. на продавача: Разлогли Зекирия Огду Зекирия.

Свидѣтели: Илиясь Ага, Али Ага, Каракашъ Ахмедъ буюкъ паша, Мустафа Байрактаръ, Исмаилъ Разлогли и др.

14.

25 Джемази-юл-евель 1269 година (23 Февруарий 1853 година отъ Р. Хр.).

Гербова хартия, съ иѣна 3 гроша, върху която се написва записъ съ неопрѣлена сума.

Да се напише тоя записъ, причината е слѣдната:

Събирането данъка за овцетѣ, нареченъ „Онделжкъ агнамъ ресуми“ въ Дупнишката каза за тази 1269 г. отъ егира, е възложено върху насъ.

Съ едно официално съобщение, което получихме отъ каймакина на Дупнишката каза, ни се прѣдписваше, че събирането

на данъка „Онделжкъ“¹⁾ отъ овцетѣ на Рилския манастиръ, не се допуска и не трѣба да го събираме. Ние, съгласно съ това официално съобщение, веднага напуснахме речения манастиръ, а отъ сега за напредъ ние нѣма да търсимъ и да събираме отъ тамъ нито една пара по данъка за манастирскитѣ овце. За удостоверение на това издаваме на егумена-монахъ на Рилския манастиръ настоящия ни актъ.

25 день отъ мѣсець Джемази-юл-евелъ 1269 г. отъ егира (23 Февруарий 1853 г. отъ Р. Хр.).

Мюлтезиминъ на данъка за овцетѣ и управитель на Дупнишката каза.

(М. П.) Ел-Хаджи Исмаилъ.

15.

ЗАПИСЪ

за 3,000 (три хиляди) гроша.

21 Ребби-юл-ахжръ 1278 г. отъ егира (15 Септемврий 1861 г. отъ Р. Хр.).

Горнитѣ три хиляди гроша, които въ каймета бѣхъ далъ на рилскитѣ монаси да ми ги размѣнятъ, получихъ ги отъ тѣхъ въ звонкови монети напълно, въ златни и сребърни монети.

Тази сума, слѣдъ като я приехъ, внесохъ я въ Дупнишкото държавно ковчежничество. А за удостоверение на това издавамъ на поменатитѣ монаси настоящия записъ.

21 Ребби-юл-ахжръ 1278 година отъ егира (15 Септемврий 1861 година отъ Р. Хр.).

Ковчежникъ на Дупнишката каза:

(М. П.) Мустафа.

16.

ЗАПИСЪ

за 550 гроша.

Словомъ петстотинъ и петдесетъ гроша.

15 Зилхидже 1280 г. отъ егира (11 Май 1864 година отъ Р. Хр.).

Този записъ се написа и издаде по слѣдната причина:

Съ настоящия записъ удостоверявамъ, че получихъ отъ монаситѣ на Рилския манастиръ сумата петстотинъ и петдесетъ гроша.

1) Думата „Онделжкъ“ значи да се вземе на 10 едно въ натура.

Тази сума е за смѣтка на десетъка, който се събира отъ прихода на ливадитѣ, лежащи въ границитѣ на селото Тимуръ-ханъ и принадлежащи на Рилския манастиръ. Управлението на това село за годинитѣ 1272 год. (1856 год.), 1274 год. (1858 г.) и 1275 г. (1859 г.) е възложено върху насъ и ние, като управители, получихме сумата за десетъка отъ манастирскитѣ ливади.

15 день отъ мѣсець Зилхидже 1280 г. отъ егира (11 Май 1864 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Ес-саидъ Османъ.

17.

ПРОДАВАТЕЛЕНЪ ЗАПИСЪ

за 9,350 гроша.

25 Мартъ 1286 г. отъ егира (25 Мартъ 1870 г. отъ Р. Хр.).

Написанъ на гербова
хартия съ стойность отъ
100—1,000 гроша.

Да се напише този актъ, причината е слѣдната:

Днесъ, 25 Мартъ 1870 година, получихме напълно въ брой сумата деветъ хиляди, триста и петдесетъ гроша отъ монаха въ гр. Дупница Каменлията отецъ Иванъ за продадената отъ насъ планинска часть („яйлжкъ-ахчеси“). Понеже не ми остава нищо за вземане отъ него, издаваме му настоящия записъ.

15 Мартъ 1870 година (1286 г.).

Продавачи:

Арнаутъ Али Огли Хюсеинъ Джумалиецъ;
братъ му Хамидъ Джумалиецъ.

18.

ЗАПИСЪ

4 Шубатъ 1288 г. отъ егира (4 Февруарий 1872 г. отъ Р. Хр.).

Мехмедъ-Али — горски стражаръ (коруджия).

Заплата за три мѣсеци — 170 гроша.

Словомъ сто и седемдесетъ гроша.

Този врѣмененъ документъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:

Азъ, който изпълнявахъ длъжността на горски стражаръ въ Рилския манастиръ, получихъ заплатата за три мѣсеци отъ отецъ Ефтимий, а именно сто и седемдесетъ гроша.

За удостовѣрение на това издавамъ на поменатия монахъ настоящия си врѣмененъ записъ.

4-й Февруарий 1288 год. отъ егира (1872 год. отъ Р. Хр.),

Подп.: Коруджи Мехмедъ Али.

Удостоверявамъ, че коруджията Мехмедъ Али си получи заплатата за три мѣсеци като коруджия, сумата 170 гроша. Тази сума той напълно я получи отъ отецъ Ефтимий, за което тукъ и азъ се подписвамъ.

4-и Февруарий 1288 г. отъ егира (1872 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Жандармерийски офицеръ, съ чинъ мюлязимъ при II-рия полкъ.

(М. П.) Сулейманъ.

19.

ЗАПИСЪ.

за османски жълтици: осемдесетъ и деветъ и четвъртъ лири
турски, които възлизатъ на сума отъ лира сто гроша: 8925
гроша; двѣ четвъртини отъ бѣло меджедие: гроша 10

гроша 8935

Словомъ осемъ хиляди двестотинъ и трийсетъ и петъ гроша.

6 Кянони Сани 1288 г. отъ егира (6 Януарий 1872 г. Р. Хр.)

Този записъ да се напише и издаде, причината е слѣдната:
Монахътъ отецъ Хаджи Гавраилъ, който се числи въ броя на монаситѣ отъ Светогорския манастиръ и който се намира въ градъ Дупница, ми брой като депозитъ сумата осемъ хиляди деветстотинъ и трийсетъ и петъ гроша. За удостовѣрение на това издава му се настоящиятъ записъ.

6 день отъ мѣсецъ Кянони-Сани (Януарий) 1288 год отъ егира (6 Януари 1872 г. Р. Хр.).

(Под.) Мюлязимъ Сани въ Дупница.

(М. П.) Сулейманъ Сюри.

20.

ВРЪМЕНЕНЪ ЗАПИСЪ

17 Кянони-сани 1288 г. отъ егира (17 Януарий 1872 г. Р. Хр.)

Тефтеръ нареченъ „Руз-
намдже“ брой 77.

Тефтеръ №

Гербова хартия, върху която се написватъ паричнитъ суми, които ще се внесатъ въ правителственитъ ковчежничества, дѣто такива функциониратъ въ Дунавската областъ.

Сумата двадесетъ и двѣ хиляди триста и педесетъ гроша, произлиза отъ стойността на извѣстното количество кила ржжъ, което бѣ купилъ отъ правителството егумена на Рилския манастиръ, отецъ Арсений. Това правителствено жито произлиза отъ десетъка на хранитѣ, които като аманетъ (по довѣрие на правителството) се събиратъ отъ населението въ Дупнишката каза и то за смѣтка на тази 1287 год. отъ егира (1871 год. отъ Р. Хр.). Означената сума отъ 22350 гроша се брой и внесе въ Дупнишкото ковчежничество, за смѣтка на Рилския манастиръ отъ сарафина Хаимъ, комуто се издаде настоящия врѣмененъ записъ.

Сумата 22,350 гроша се брой въ ковчежничеството въ звонкови смѣсени монети и ние я получихме напълно. 17 день отъ мѣсеца Кянони-Сани 1283 год. отъ егира (17 Януарий 1872).

Каймакаминъ: контролеръ-ковчезникъ:
(М. П.) Абдулахъ.

21.

УСЛОВЕНЪ ЗАПИСЪ

(контрактъ).

12 Шубатъ 1286 година отъ егира (12 Февруарий 1871 г. отъ Р. Хр.).

№ на томъ
4.

№ 89.

Хлѣбопекарница една, лежаща близо
до моста на „шивачитъ № 2.“

Както става явно отъ настоящия записъ, чийто брой 89 е означенъ по-горѣ, монахътъ отъ Рилския манастиръ отецъ Аркадий притежава единъ дукянъ (фурна), лежащъ въ махалата „Грън-

чарска“. Съсѣдитѣ на този дукиянъ сж: отъ една страна — рѣката „Джерманъ“, а отъ друга страна — „воденичниятъ аркъ“. Ступанинѣтъ отецъ Аркадій въ присѣдствіе на поржчителитѣ, чиито имена тукъ долу се написватъ, даде тоя свой дукиянъ подъ наемъ за година, именно за тази 1286 г. отъ егира, начевайки отъ първия день на мѣсець Октомврий (Кас кмъ) до свършѣка на цѣлата година, на хлѣбарина Ранко Спасевъ за 250 гроша годишно. На свършѣка на годишния срокъ, наемателѣтъ Ранко се задължава да възвърне наетия отъ него дукиянъ въ такова положение, въ каквото той се намира по настоящемъ. Условиата на тоя контрактъ се приеха отъ двѣтъ контрактующи страни, съ задължение, че строго ще ги изпълняватъ съгласно съ заключения контрактъ. При това явява се, че наемателѣтъ се задължава да изпълнява задълженията си по наема и да не дѣйствува противъ градскитѣ (мѣстни) закони, нито противъ условното, което въ тоя случай ще има сила на законъ. А ако въ случай би се забѣлѣжило, че се дѣйствува противно, то настоящиятъ контрактъ се унищожаватъ и прѣди изтичането на годишния срокъ, може по право да се изкара наемателѣтъ вѣнъ отъ тоя дукиянъ.

За удостовѣрение на това надлежно се подпечата настоящиятъ условенъ записъ.

12 Шубатъ 1286 г. отъ егира или 12 Февруарий 1871 год. отъ Р. Хр.

Подпись на наемателя:

Ранко Спасевъ, хлѣбаръ.

Имената на поржчителитѣ: (липсуватъ).

Гербова хартия съ цѣна
5 гроша. Словомъ петъ
гроша.

Резервна клауза на контракта:

Тукъ на това мѣсто се удостовѣрява, че както наемателѣтъ, а тѣй сжщо и стопанинѣтъ на тая фурна се задължаватъ взаимно-образно да изпълняватъ точно условиата, написани въ настоящия контрактъ.

12 Февруарий 1871 година.

Подп.: Прѣдседателъ на Дупнишкия градско-общински съвѣтъ:

(М. П.) Дупнишка градска община.

22.

УСЛОВЕНЪ ЗАПИСЪ

(контрактъ).

29 Нисанъ 1266 година (29 Априлъ 1870 година отъ Р. Хр.).

Томъ № нѣма.

№ 151.

Дукянъ подъ брой 90, лежащъ въ махалата „Грънчарска“.

Както става явно отъ настоящия записъ, чийто брой 151 е означенъ по-горѣ, монахътъ отецъ Теодосий притежава единъ бръснарски дукянъ, лежащъ въ махалата „Грънчарска“ въ градъ Дупница. Съсѣдитѣ на този дукянъ сж: отъ една страна — Пенчовиятъ ханъ, отъ друга страна — дукянътъ на Илия. Тоя берберски дукянъ се намира около моста на рѣката Джерменъ. Стопанинътъ му отецъ Теодосий въ присѣйствието на поржчителя, чието име е по-долу написано, даде тоя дукянъ подъ наемъ за година, именно за тази 1287 г. отъ егира, начевайки отъ първия день на мѣсець Априлъ за цѣла една година, за 150 гроша на Зюхрабъ, бенъ Ахмедъ ага, жителъ отъ махалата Хаджи Синанъ въ градъ Дупница. На свършъка на годишния срокъ, наемателътъ Зюхрабъ се задължава да възвърне наетия отъ него дукянъ въ такова положение, въ каквото се намира по настоящемъ. Условиата на тоя контрактъ се приеха и отъ двѣтѣ контрахентни страни, като се задължиха, че ще ги изпълняватъ точно съгласно съ заключения контрактъ. При това явява се, че наемателътъ се обѣща не само да изпълнява задълженията по наема, но и да не дѣйствува противъ градскитѣ (мѣстнитѣ) закони, нито противъ условното, което въ тоя случай има сила на законъ. А ако би се забѣлѣжило, че наемателътъ дѣйствува противно, то настоящиятъ контрактъ да се счита за безсиленъ и прѣди изтичането на годишния срокъ, като наемателътъ се изкара прѣди врѣме навънъ отъ дукяна. За удостовѣрение на това написа се настоящиятъ условенъ записъ и се подпечата.

29 Нисанъ 1286 год. отъ егира (29 Априлъ 1870 година отъ Р. Хр.).

Подп.: Зюхрабъ Ага, бенъ Ахмедъ Ага.

Подписъ на поржчителя: Николчо Бюрекчи.

(М. П.) Николчо,

Гербова хартия цѣна 5
гроша. Словомъ петъ гр.

Резервна клауза на контракта :

Тукъ, на това мѣсто се удостоверява, че както наемателтъ а тъй сжщо и стопанинътъ на дукияна взаимообразно се задължаватъ да изпълняватъ условията, изложени въ настоящия контрактъ.

29 Нисанъ 1286 г. отъ егира (29 Априлъ 1870 година отъ Р. Хр.).

Подп.: Прѣдседателъ на Дупнишкия градско-общински съвѣтъ.

(М. П.) Дупнишка община.

23.

УСЛОВЕНЪ ЗАПИСЪ.

28 Августъ 1288 г. (28 Августъ 1871 г. отъ Р. Хр.).

Томъ № 5.

№ 15.

Кжца, дукиянъ, кафене и фурна, лежащи
въ махалата „Грънчарска“, въ гр. Дупница.
Подъ №. №. 76, 78, 80, 82.

Както става явно отъ настоящия записъ, чийто брой 15 е означенъ по-горѣ, егуменътъ отъ Рилския манастиръ отецъ Аркадий притежава емляци, състоящи се отъ една фурна, кафене, дукиянъ и кжца, лежаща въ махалата „Чомлекчи-махалеси“ въ града Дупница. Съсѣдитъ на тия емляци сж: отъ една страна — дюкиянътъ на Налбантъ Вели, а отъ друга — манастирскиятъ дукиянъ.

Стопанинътъ на тѣзи имоти, въ присѣтствието на поржителя, чието име е по-долу написано, даде подъ наемъ за една година, именно за тази 1287 год. отъ егира, начевайки отъ 1 Августъ до свършека на годината, — тоя свой имотъ за 4,200 гроша на ханджията Иванчо Лазаровъ отъ село Падина, живущъ въ сжщата грънчарска махала въ градъ Дупница. На свършека на годишния срокъ наемателтъ Иванчо се задължава да възвърне наетия отъ него имотъ (фурна, кафене, дукиянъ и кжца), въ такова положение, въ каквото се намира тоя имотъ по настоящемъ. Условията на тоя контрактъ се приеха и отъ двѣтъ контрагенти страни, като се и задължиха, че ще ги изпълняватъ точно съгласно съ духа на тоя контрактъ. Наемателтъ се обещава при това не само да изпълнява честно задълженията си, но и

още той е длъженъ да не дѣйствува противъ градскитѣ, сир. мѣстнитѣ закони, нито противъ условното, което въ тоя случай има сила на законъ. Ако би се забѣлѣжило, че наемателтъ дѣйствува противно, то настоящиятъ контрактъ да се счита за невалиденъ и може да се наруши и прѣди изтичането на годишния срокъ. Въ такъвъ случай наемателтъ може да се изкара чрѣзъ властѣта на вѣнъ отъ имота и прѣди изтичането на срока.

За удостовѣрение на това се написа настоящиятъ условенъ записъ и се подпечата.

28 день отъ мѣсець Августъ 1287 г. отъ егира, (28 Августъ 1871 год. сл. Р. Хр.).

Подписъ на наемателя: Иванчо Лазаровъ.

Гербова хартия съ цѣна 5 гроша, словомъ петъ гроша.

Резервна клауза на контракта е тая: Тукъ на това мѣсто се удостовѣрява, че както наемателтъ, а тѣй сжщо и стопанинътъ на имота, взаимнообразно се задължаватъ да изпълняватъ условията, изложени въ настоящия контрактъ.

Подписъ: прѣдседателъ на Дупнишкия градско общински съвѣтъ

(М. П.) Дупниш. градска община.

24.

ЗАПИСЪ.

17 Мартъ 1287 год. отъ егира (17 Мартъ 1871 год. слѣдъ Р. Хр.).

Тоя актъ се издаде на Рилскитѣ монаси.

За смѣсено жито (кутли) кила:	гроша	1432 ¹ / ₂
А всѣко кило е оцѣнено по	гроша	13 ¹ / ₂

Бсичката сума възлиза на гр.: 19,338 и 30 пари.

Овесъ кутли 984 всѣки кутелъ	984
по 4 гроша и 20 пари	4.5
	= 4,428 гроша

Всичката сума възлиза на гроша: 23,766 и 30 пари

Тази сума (23,766 гр. и 30 пари) ще се изплаща на слѣднитѣ три срока, а именно:

- 1) На 17 Априль 1289 г. (1873 г. Р. Хр.) гроша 7,922 30 пари.
- 2) На 17 Май 1289 г. ег: (1873 г. Р. Х. гроша 7,922
- 3) На 17 Юний 1289 г. ег. (1873 г. Р. Х.) гроша 7,922

Всичко гроша 23,766 30 пари.

Да се напише и издаде настоящиятъ условенъ актъ, причината е слѣдната:

За смѣтка на Рилския манастиръ ние купихме и получихме отъ правителственитѣ десетъчни храни, които като десетъкъ бѣха се събирали отъ населението на Дунишката каза за 1288 година отъ егира (1871 год. сл. Р. Хр.) слѣдното количество кутли жито:

- 1) 1432¹/₂ кутли смѣсено жито, оцѣнено всѣки кутелъ по 13¹/₂ гроша;
- 2) 984 кутли (кила) овѣсъ. оцѣненъ кутела по 4¹/₂ гроша.

Обща стойностъ на тѣзи храни възлиза на сума 23,766 гроша и 30 пара.

Тази сума ние я дължимъ на правителството и се задължаваме въ единъ срокъ отъ 91 день, начевайли отъ 17 Мартъ тази 1290 година до 17 Юний същата година, да я изплатимъ напълно. Изплащането на тази сума ще става въ звонкови османски монети, на които цѣнитѣ сж точно опрѣдѣлени и ще се внасятъ въ правителственото мѣстно ковчежничество. За удостовѣрение на това, написваме и издаваме настоящия условенъ записъ, който го прѣдаваме на правителството.

17 Мартъ 1289 год. отъ егира (1873 г. отъ Р. Хр.).

Подп. Отецъ Никифоръ, егуменъ на Рилския манастиръ.

25.

ЗАПИСЪ НА СЪХРАНЕНИЕ.

За гроша 500 въ злато.

18 Мартъ 1289 (18 Мартъ 1873 г.)

№ на тефтеря:

(М. П.)

№ на журнала: 73.

Такса на тѣхъ 4 гроша и 20 пари

Егуменътъ на Рилския манастиръ въ една мешинена кесия, въ която е имало златни монети отъ 500 петстотинъ гроша, е

внесъл въ Дупнишката телеграфопощенска станция, за да се прѣдадатъ на Димитръ Гешевъ.

Управлението на пощата, съгласно съ пощенския законъ, прие припадающата се такса за прѣнасянето на тая сума, а именно: четири гроша и двадесетъ пари. За удостовѣрение на това, издава се на вносителя настоящиятъ записъ.

18 мартъ 1289 г. отъ егира (18 мартъ 1873 г. сл. Р. Хр.).

(М. П.) Дупнишко телеграфопощенско управление.

26.

ЗАПИСЪ.

9 Джемази юл-евелъ 1291. (13 Юний 1874 г. Р. Хр.)

№ 50.

№ 26.

Десетъкътъ „Мактуа“, който се слѣдва да се изплаща за ливадитѣ и нивитѣ, принадлежащи на Рилския манастиръ, Дупнишка каза, за тази 1291 г. отъ егира и за таксата, която трѣбва да се изплати за мѣсець Октомврий, се внесе сумата отъ 220 гроша чрѣзъ отецъ Прокопий въ Дупнишкото ковчежничество.

За удостовѣрение на това издава му се настоящиятъ записъ.

Видѣтъ на паритѣ, броени въ разни звонкови монети 220 гроша.

Получени на 9 Джемази юл-евелъ 1291. (13 юний 1874) сумата 220 гроша.

Каймакамъ:

Контрольоръ:

Ковчежникъ.

(М. П.)

(М. П.)

(М. П.)

Хусейнъ.

Османъ.

Мехмедъ.

27.

ВРѢМЕНЕНЪ ДОКУМЕНТЪ.

19 Кянуни-сани 1291 г. отъ егира (19 Януари 1876 г. Р. Хр.)

За данъка „вергия“ на сума 603 гроша и 30 пари.

Да се напише и издада тоя врѣмененъ документъ, причината е слѣдната:

Горѣ означената сума, възлизающа на шестотинъ и три гроша и тридесетъ пари, произтича за данъкътъ, „вергия“, който се

изплаща за недвижимитѣ имоти, принадлежащи на Рилския манастиръ. Тази сума напълно ми се брой и изплати, като и азъ напълно я получихъ отъ егумена на Рилския манастиръ — отецъ Кирила. За удостоверение на това издава му се тоя приврѣмененъ документъ.

19 Кянон-и-Саани 1291 г. отъ егира, или 19 Януарий 1876 год. отъ Р. Хр.

Подп: таксилдаръ (бирникъ).

(М. П.) Сулейманъ Нури.

28.

ПРИВРѢМЕННА РАЗПСКА.

3 Хазиранъ 1292 г. (3 Юний 1876 г. Р. Хр.)

За данъкътъ „вергия“ сумата 676 гроша и 28 пари, словомъ 676 гр. и 28 пари.

За право „Мухтарие“ сумата $\frac{67 \text{ гр. и } 04 \text{ пари}}{\text{А всичко } 748 \text{ гр. и } 32 \text{ пари}}$

Да се напише и издаде тоя врѣмененъ документъ, причината е слѣдната:

Горѣ обозначената сума отъ 743 гроша и 32 пари, която правителството изисква като данъкъ за имотитѣ, принадлежащи на Рилския манастиръ за тази 1292 година отъ егира, заедно съ прибавената къмъ нея и сумата, която се слѣдва за право на „Мухтарие“, — азъ ги получихъ напълно отъ Мито, който е за мѣстникъ на монаха Хаджи Кешишъ.

За удостовѣрение на това издадохъ му тоя врѣмененъ документъ.

3 Хазиранъ 1292 год. отъ егира 3 Юний 1876 год. Р. Хр

(М. П.) М. ла Сулейманъ.

29.

ВРЪМЕННА РАЗПИСКА.

1291 г. отъ егира (1875 год. Р. Хр.)

Смѣтка на десетъха отъ селото Самураново.

Селото Самураново за тази 1291 год. отъ егира за десетъ-
кътъ си е заплатилъ сумата: за 105 оки ржъс — 63 гроша. А въ
натура сжщото село е изплатило и други петдесетъ оки царевина.

1291 г. егира 1875 г.

Подп: таксилдаринъ: Молла-Али.

(М. П.) Молла-Али.

30.

ПРОДАВАТЕЛЕНЪ ЗАПИСЪ.

(безъ дата)

Гората, наречена „Рад-ояйляси“, лежаща въ Рила планина и
коятон ие притежаваме, — я продадохме за (8100) осъмъ хиляди и
сто гроша. Границитъ на тая гора сж: гората „Кадийца“, отъ дру-
га — „Юмерджикъ-дереси“; отъ третя — рѣката наречена „Илинá-
Дервентъ-дереси“, която отива за мѣстността „Аю-гиди-ги“; а отъ
четвърта страна — гората граничи съ мѣнастирската рѣка,

Чуашъ Молла Османъ;
Пиянцали Ибрахимъ;
Свидѣтелигъ: Османъ отъ Згурово;
Халилъ отъ Угово; и др.

Горѣ-означената сума, която тукъ по-горѣ се обозначи, азъ
напълно получихъ за продадената ми гора отъ купувача — монахъ
отецъ Иосифъ, егуменъ на Рилския манастиръ. За тая гора рече-
ниятъ егуменъ ще изплаща годишно опрѣдѣленъ данъкъ „мактуа“
по 30 гроша.

Повоче отъ този данъкъ не се изиска. За удостовѣрение на
това издаде му се тоя врѣмененъ документъ.

Продавачъ: подп: Османъ Ага Ел-Хаджи Хасановъ.

Купувачъ: подп: Отецъ Иосифъ, егуменъ на Рилския мона-
стиръ.

Стареитѣ отъ братството на манастира, сж именно: Отецъ Памфилий, който е управителъ на манастиря, отецъ Антимъ, епитропъ на манастиря; отецъ Давидъ; отецъ Кирилъ: отецъ Глигорий; отецъ Мелетий; отецъ Панталеймонъ; отецъ Ксенофонтъ и отецъ Евстатий.

31.

ПРОДАВАТЕЛЕНЪ ЗАПИСЪ.

9 Нисанъ 1296 г. отъ егира (9 Априлъ 1880 г. Р. Хр.

Гербова хартия съ цѣна $7\frac{1}{2}$ гроша, за купуване имотъ съ стойностъ отъ 10,000—15,000 гроша.

Една гора, извѣстна съ название „Горня Кадийца“, що лежи въ околността на Рилския манастиръ, въ прѣдѣлитѣ на Българското княжество. Съсѣдитѣ на тази гора сж слѣднитѣ: отъ една страна — рѣката, наречена „Умерджикъ“, — отъ друга — „Терзийскиятъ кладенецъ“, отъ третя страна — „Карталица“, а отъ четвърта. — манастирски гори:

Този актъ да се напише и издаде, причината е слѣдната.

Гората която владѣемъ и на която границитѣ и мѣстността сж обозначени по-горѣ, — днесъ доброволно и съ взаимно съгласие, продадохъ за (80) осъмдесетъ турски лири на Хаймъ Ходжа Мошоновъ, жителъ отъ гр. Дупница (България). Срѣщу тази сума купувачетъ на гората ни брои въ прѣдплата (30) тридесетъ турски лири. Останалитѣ (50) педесетъ турски лири за тази гора ще имаме право да ги получиме въ деня, когато изповѣдаме прѣдъ установенитѣ власти продажбата за казаната ни гора, съгласно съ законитѣ и наредбитѣ, що сжществуватъ въ Българското княжество.

При това ние се задължаваме да приготвимъ безотлагателно всички потрѣбни книжа и документа, които би ни били нужни за да прѣхвърлимъ стопанисването на гората върху речения Хаймъ. Изпълнението на тая формалностъ за продажбата, (дѣйствиата) както издаването на такрира, ще става по слѣдния начинъ: 1) тукъ, сир. въ гр. Дупница, ще опълномошимъ въ рамкитѣ на закона единъ добъръ и честенъ пълномощикъ, който да бжде приетъ и отъ другата страна (купувачтъ). Пълномощното трѣбва да е завѣрено по надлеженъ редъ отъ страна на правителството. Слѣдъ туй пълномощното ще бжде завѣрено и потвърдено отъ Австроунгарското консулство въ Сересъ и то въ възможно скоро врѣме. Споредъ това

ние ще можемъ да изпълнимъ задължението си и ще можемъ да прѣхвърлимъ владѣнието на казаната гора върху купувача, реченаго Хаима.

Въ случай, че ние би дѣствували противно на горѣизложенитѣ условия, то ние се задължаваме да приемемъ върху себе си и да изплатимъ безъ прѣкословно всички врѣди и загуби, които би постигнали купувача. Тапийскиятъ ни актъ, съ който ние владѣемъ означената гора, и който се намираше въ рѣцѣтъ ни, — днесъ прѣдадохме на речения Хаимъ. За удостоверение на това даваме му настоящия записъ, подпечатанъ съ собственитѣ ни печати.

9 априлъ 1880 г. сл. Р. Х. (1296 г. ег.)

Подп: Мехмедъ Назифовъ. (М. П.) Мехмедъ.

Подп. Абдуррахманъ Еминъ, пълномощникъ на Акилле Назифова.

(М. П.) Абдуррахманъ.

Подп. Мехмедъ Назифовъ, пълномощникъ на Атидже Назифова.

(Л. П. Мехмедъ.

Ние въ тѣкста на записа сме положили частнитѣ си печати въ качеството на пълномощници на Акиле и Хатидже.

Всички дѣйствия, които ние вършимъ като пълномощници, ще се считатъ като наши дѣйствия и лично ние сме отговорни за това което вършимъ макаръ че ние дѣйствуваме въ името на нашитѣ довѣрители.

Въ случай, че би се появили нѣкои недоразумения и прѣпятствия отъ нашитѣ довѣрители и въ тоя случай би послѣдвали врѣди и загуби на речения Хаимъ — то ние лично се задължаваме да му изплатимъ всичкитѣ общетения и загуби. За удостоверение на това се подписваме тукъ на това мѣсто.

Подп: Мехмедъ Назифъ (М. П.) Мехмедъ.

Подп: Абдуррахманъ Еминовъ. М. П. Абдуррахманъ.

Както съдържанието на записа, тъй сѣщо и условията, изложени въ него, се прочетоха прѣдъ насъ; ние ги разбрахме напълно, и се задължаваме да ги изпълнимъ. Сумата отъ (30) тридесетъ лири турски, която бѣха взели въ прѣдплата Абдуррахманъ Еминовъ и Мехмедъ Назифовъ, чийто частни печати сѣ положени отдолу въ записа за тази цѣль, азъ съмъ дѣйствителенъ за тѣхъ гарантъ и поръчителъ. За удостоверение на това, азъ полагамъ тукъ частния си печатъ.

9 Априлъ 1880 год.

32.

ЗАПИСЬ

за 5 (петъ) турски лири златни.

11 Шубатъ 1299 г. отъ егира (11 Февруарий 1883 година отъ Р. Хр.).

Горѣказанитѣ 5 (петъ) турски лири златни азъ ги получихъ отъ егумена на Рилския манастиръ; а останалитѣ други 9 (деветъ) турски лири ще имамъ право да ги получа въ деня, когато издадемъ потребната изповѣдь прѣдъ съда (такриръ). Въ случай, че азъ не би могълъ да издамъ нуждниятъ такриръ, то се задължавамъ да повърна надирѣ на отецъ-егумена полученитѣ ми отъ него петъ (5) турски лири.

За удостовѣрение на това давамъ на споменатия егуменъ настоящиятъ ми записъ.

11 Февруарий 1883 година.

Подп.: Иллясъ Мехмедъ.

Свидѣтели: Еврейски подписи; Непрочетливи; (?); Георги Величковъ.

ДѢЛЪ XX.

Билети за пжтуване и носене оружје.

1.

БИЛЕТЪ ЗА ПЖТУВАНЕ.

25 Ребби-юл-Евель 1187 година отъ егира (5 Юний 1773 г. отъ Р. Хр.).

Монаситѣ-калугери. отъ Рилския монастирь, Дупнишка каза, а именно: отецъ Пахоми, отецъ Яковъ и отецъ Леонтий днесъ излѣзнаха вѣнъ отъ монастиря за да пжтуватъ по казитѣ на Етрополъ, Плѣвень и Златица. Прѣзъ пжтя, по който тѣзи монаси ше пжтуватъ по селата, махалитѣ и вжтрѣшността на горѣказанитѣ кази, никой нѣма право и не трѣбва да ги закача, напада и заплашва. Затова имъ се издава и настоящето пжтно тескере за свободно пжтуване по тѣзи кази. Прочее, съ помощта Божия тѣзи монаси при пжтуването си, могатъ и сж свободни да изпълняватъ тѣхнитѣ духовно-религиозни обряди. Не се позволява, никому да имъ прави затова каквито и да би било прѣпятствия; а органитѣ на властѣта сж длѣжни да имъ оказватъ всѣкаква помощъ и съдѣйствие.

5 Юний 1773 год. отъ Р. Хр.

Подп.: Ел-Хаджи Юсуфъ, войвода на Дупнишката каза.

2.

ПОЗВОЛИТЕЛЕНЪ БИЛЕТЪ

за носене оръжие.

1 10 Зилкааде 1202 г. отъ егира (22—31 Юлий 1788 г. отъ Р. Хр.).

Да се напише и издаде този актъ, причината е слѣдната:

Позволява се на търговеца-базиргянинъ Игнатий и на слугата му Пенко да носятъ при пътуването си по разни страни и поради своята търговия оръжие, както и да издѣятъ коне. Носенето оръжие служи прѣди всичко за личната имъ отбрана, за прѣдпазване на тѣхния животъ и на тѣхната стока. За да не имъ се прѣпятствува отъ никого, било въ ѣзденето на коне, било въ носенето на оръжие, — управлението на Софийския мютеселимъ имъ издава настоящия позволителенъ билетъ.

Първитѣ числа на мѣсець Зилкааде, 1202 год. отъ егира (22—31 Юлий 1788 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Мехмедъ Мустафа — мютеселимъ на Софийския санджакъ.

(М. П.) Мехмедъ Мустафа.

3.

ПОЗВОЛИТЕЛЕНЪ БИЛЕТЪ

за пътуване.

5 Реѣби-юл-ахъръ 1215 година отъ егира (15 Августъ 1800 г. отъ Р. Хр.).

Тоя билетъ е издаденъ на монаха отъ Рилския манастиръ отецъ Теофилъ Ивановъ.

Тоя актъ се написа по слѣдната причина:

Монахътъ отецъ Теофилъ Ивановъ по настоящемъ се числи за постояненъ монахъ на Хилендарския манастиръ, който лежи въ Солунската каза, въ полуострова „Св. Гора“. Управлението на тоя полуостровъ, съгласно съ императорския берагъ, зависи отъ Оджака на царскитѣ придворни бостанджии.

Поменатиятъ монахъ по свои служебни духовни дѣла желае да пътува и да обикаля по казитѣ на Пловдивъ, Татаръ-Пазарджикъ и Казанлъкъ, лежащи въ Румелия. Административно-полицейскитѣ началници на градоветѣ, паланкитѣ и селата, прѣзъ които поменатиятъ монахъ ще минава, сж длѣжни да му оказватъ съдѣйствиe и да не му правятъ никакви спънки и прѣпятствия въ пътуването му. За тази цѣль се издава на речения монахъ тоя позволителенъ билетъ, който ще му служи за право на неговото пътуване.

Прочее, вие знаейки, че поменатиятъ монахъ отъ Хилендарския манастиръ, като пътува по горѣозначенитѣ кази, — сте длѣжни при идването и завръщането по тѣзи страни, да не му правите никакви спънки и прѣпятствия.

5 Реби-юл-ахжръ 1215 г. отъ егира (15 Августъ 1800 год. отъ Р. Хр.).

Началникъ-управитель на полуострова Айноросъ (Св. Гора) Мехмедъ Галибъ.

(М. П.) Мехмедъ Галибъ.

4.

БИЛЕТЪ ЗА ПЪТУВАНЕ

(паспортъ).

18 Шабанъ 1258 г. отъ егира (13 Септемврий 1842 год. отъ Р. Хр.).

Брой 119.

Отличителни бѣ- лѣзи :
Възраст — 50 г.,
Ръсть — високъ,
Брада — сива,
Мустаци — нѣма,
Особни бѣлѣзи — нѣма.

Попечительтъ (егуменътъ) на Рилския манастиръ — отецъ Памфилий Стойновъ, жителъ отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, и поданикъ отомански, днесъ поради правителствена работа, заедно съ двама слуги, ще заминат за градъ Кюстендилъ. Гражданскитѣ и другитѣ власти сж длѣжни не само да не му прѣпятствуватъ въ пътуването му, но още и въ случай на нужда тѣ сж длѣжни да му оказватъ съдѣйствиетъ и помощъ. За това му се издава тоя път-нишки билетъ.

Тетфтеръ № 71.
310 брой.

18 Шабанъ 1258 година отъ егира
(13 Септемврий 1842 год. отъ Р. Хр.).

Възъ основа на свидѣ-
телство отъ владиката.

(М. П.) Главното управление на ад-
министративния съвѣтъ въ София.

5.

ПОЗВОЛИТЕЛЕНЪ БИЛЕТЪ

15 Ребби-юл-евель 1262 г. отъ егира (29 Февруарий 1847 г. Р. Хр.).

Носителътъ на настоящия актъ Георги Илиевъ, пандуринъ, има право и е свободенъ да носи съ себе си оръжие, съгласно съ височайшата царска заповѣдъ. Речениятъ Георги като пандуринъ е свободенъ да бжде въоръженъ и въоръженъ бивайки той ще има право да обикаля по околнитъ села и мѣста на Рилския манастиръ.

За удостовѣрение на това и за да не му се прѣпятствува отъ никого за носенето му оръжие, издава му се настоящиятъ позволителенъ билетъ

15 Ребби-юл-евель 1262 год. отъ егира (29 Февруарий 1846 година отъ Р. Хр.).

Подп.: чиновникъ служителъ въ Рилския участъкъ: Малла Али.

(М. П.) Молла-Али.

6.

БИЛЕТЪ ЗА ПЪТУВАНЕ

(паспортъ.)

8 Джемази-юл-евель 1263 г. (13 Априль 1847 год.

№ 73.

Отличителни бѣлѣзи:

Възраст 35 год.

Рѣстъ — високъ.

Брада — нѣма.

Мустаци — черни.

Очи — черни.

Особени бѣлѣзи:

Нѣма.

Димо Митровъ по занятие слуга, жителъ отъ махалата „Чавушъ“ въ гр. Дупница, поданикъ отомански, — днесъ заминава за градъ Самоковъ. Гражданскитъ полицейски и други власти сж длѣжни при пътуването му не само да не му прѣпятствуватъ, но още, въ случай на нужда, да му оказватъ всѣкаква помощъ и съдѣйствиe. За това му се издава тоя пътнишки билетъ.

Взето шесть гроша.

Тефтеръ №..

8 день отъ мѣсець Джемази-юл-евель. 1263 година (13
Априль 1847 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Дупнишко полицейско управлени.

Тескерето или билетътъ е издаденъ възъ основа на порж-
чителството на отаць Памфилия.

7.

ПЪТНИШКИ БИЛЕТЪ

(Паспортъ).

24 Шеваль 1263 г. (24 Септемврий 1847 г. . Хр.).

№ 101.

Отличителни чер-
ти.

Възраст—50 год.

Ръстъ — високъ.

Брада — побѣлѣла.

Мустаци — побѣ-
лѣли.

Очи — черни.

Други особени бѣ-
лѣзи нѣма.

Папазътъ (свещеникътъ) Пардо Стефчо
Ивановъ, на когото отличителнитъ черти сж
написани, подданикъ австроунгарски и ро-
домъ отъ Австрия, — днесъ заминава отъ
градъ Видинъ за Цариградъ. Полицейскитъ,
както и другитъ граждански власти сж дъл-
жни, при пътуването му, не само да не му
прѣпятствуватъ, но и още въ случай на
нужда, да му оказватъ всѣко съдѣйствиe и
помощъ. За това му се издава тоя пътнишки
билетъ. Градътъ Видинъ и околността му
сж чисти и незаразени отъ епидимически
болести.

24 Шеваль 1263 год. (24 Септемврий 1847 г. Р. Хр.).

(М. П.) Видински съвѣтъ на управлението

Издава се тоя билетъ, възъ основа на паспорта и молбата
на Австро-унгарски висеконсулъ.

На гърба има написани слѣднитъ бѣлѣжки: Софийската
страна, както и Пиротъ сж здрави и чисти въ санитарно отно-
шение.

29 Реджебъ 1263 год. .2 Юлий 1847 г. Р. Хр.

(М. П.) Пиротска казалийска управа.

Монастирътъ Рила и София сж здрави въ санитарното от-
ношение.

2 Шабанъ 1263 год. (4 Юлий 1847 г.

(М. П.) Софийско казалийско управление.

8.

ПОЗВОЛИТЕЛЕНЪ БИЛЕТЪ за НОСЕНЕ ОРЖИЕ.

20 Кянони-саани 1266 год. (20 Януарий 1850 год. отъ Р. Хр.).

Гербова хартия, върху която се написа позволително за носене оржие, съ стойностъ 30 пари.

Монахътъ отецъ Памфилий Стойчевъ, калугеръ отъ Рилския манастиръ, Дупнишка каза, е на възраст 62 години, ръстъ срѣденъ, брада побѣлѣла, очи черни.

Горѣпомѣнатииятъ отецъ Памфилий е свободенъ да носи съ себе си слѣдното оржие: единъ чифтъ пищови, съ жълто цвѣтенъ кобурлукъ; единъ дълъгъ ножъ съ сребърна дръжка:

Прочее, като му се взе надлежното поръчителство, издава му се, съгласно съ закона за носене оржие настоящия особенъ позволителенъ билетъ, за да може да носи съ себе си оржие. Този билетъ има сила за една година, начиная отъ 20 Кянони саани 1266 г. отъ егира (20 Януарий 1850 год. отъ Р. Хр.).

Началникъ-Мюдуръ на Дупнишката каза:

(М. П.) Риза.

9.

БИЛЕТЪ ЗА СВОБОДНО ПЪТУВАНЕ.

(Паспортъ).

30 робби-юль-евель 1267 г. отъ егира (22 януари 1851 г. р. Хр.).

№

Отличителни черти:
възраст—45 год.
ръстъ—срѣденъ, брада—нѣма,
мустаци—червени- кави,
Очи черни.
Други оеобени бѣ- лѣзи нѣма.

Полицейскиятъ стражаръ Дурмишъ Абдуллаховъ, поданикъ отомански, жителъ на махалата „Хасанъ-войвода“ въ гр. Дупница, днесъ заминава заедно съ монахътъ калугеръ отъ Дупница за Нишъ. Полицейскитъ и други граждански власти сж длъжни, при пътуването имъ не само да не имъ прѣпятствувать, но още и да имъ оказватъ всѣко съдѣйствие и помощъ, въ случай на нужда. Затова имъ се издава настоящиятъ билетъ за пътуване.

Тефтеръ №

Взета такса шесть гроша.

30 Ребби-юл-евель, 1267 год. (22 януари 1851 год. р. Хр.).

Издаденъ въ гр. Дупница: (М. П.) Дупнишко кѣзалийско управление.

Тоя пѣтнишки билетъ се издава възъ основа на поржчителството, издадено отъ имамина и мухтарина на казаната нахия.

На гърба има написано слѣднето: лицето заминава отъ Нишъ за въ родния си градъ.

16 Реб-и-юл-ахжръ, 1267 г. (М. П.) Нишко полицейско управление.

10.

БИЛЕТЪ ЗА СВОБОДНО ПЖТУВАНЕ.

(Паспортъ).

10 рабби-юл-евель 1267 г. (22 януарий 1851 г. р. Хр.

№ . . .

Отличителни черти:

възраст — 32 год.

рѣстъ — срѣденъ,

брада нѣма,

мустаци — жълтени-
кави,

очи синни,

Други особени бѣ-
лѣзи нѣма.

Полицейския стражаръ Мустафа Мехмедовъ, поданикъ отомански, жителъ отъ с. Перникъ, Кюстендилската каза, — днесъ заедно съ монаха-калугеръ отъ Дупница заминава за Нишъ. Полицейскитѣ и другитѣ граждански власти сж длѣжни при пжтуването му не само да не му прѣпятствуватъ, но и още, въ случай на нужда, да му оказватъ всѣко съдѣйствие и помощъ. Затова му се издава тоя пѣтнишки билетъ.

Такса взето: шесть гроша.

Тефтеръ № . . .

30 Реби-юл-евель 1261 год., издаденъ отъ градъ Дупница.
(22 януари 1851 г.) (М. П.) Дупнишко казалийско управление.

Тоя пѣтнишки билетъ се издава възъ основа на поржчителството, издадено отъ Османъ Чавушъ.

На гърба стои написано: „лицето заминава отъ Нишъ за въ страната си“. — 16 Реб-и-юл-ахжръ 1267 год.

(М. П.) Нишко полицейско управление,

№ 11.

ПЪТНИШКИ БИЛЕТЪ.

(Паспортъ).

30 Ребби-юл-гвелъ 1266 г. (22 Януарий 1851 год. р. Фр.)

— — —

№ ...

Отличителни черти:
възраст—26 год.
ръстъ—срѣденъ,
брада нѣма,
мустаци—тъмно-жълти,
очи—сини,
Други особени бѣлѣзи нѣма.

Димитръ Спасовъ, поданикъ отомански, жителъ отъ махалата „Пасбанъ“, въ гр. Самоковъ, прислужникъ монахъ, — днесъ, като слуга, заминава отъ Дупница за Нишъ. Административнитъ полицейски чиновници, както и другитъ власти сж длъжни, при пътуването му, не само да не му прѣпятствуватъ, но и още тѣ да му оказватъ, въ случай на нужда, всѣко съдѣйствие и помощъ. Затова му се издава тоя билетъ за свободно пътуване.

Такса взета: 6 гроша.

Тэфгеръ № ...

30 Ребби-юл-евелъ, 1267 год., издаденъ въ гр. Дупница. (22 Януарий 1851 г. р. Хр.) (М. П.) Дупнишко казалийско управление.

Тоя пътнишки билетъ е издаденъ възъ основа на свидетелството, издадено отъ коджа-башията Христо.

На гърба стои написано: лицето си заминава обратно отъ Нишъ за родината си, 15 Ребби-юлъ-ахъръ 1267 г.

(М. П.) Градско полицейско управление въ Нишъ.

— — —

№ 12.

ПЪТЕНЪ БИЛЕТЪ.

(Паспортъ).

30 Реби-юл-евелъ 1267 год. (22 Януарий 1851 год. Р. Хр.).

№ ...

Отличителни черти:

възраст 62 год.

ръстъ—срѣденъ,

брада—сиволява,

мустаци подобни,

очи черни.

Други особени бѣ-
лѣзи нѣма.

Монахътъ отецъ Памфилий Стойчевъ, подданикъ отомански, жителъ отъ Рилския манастиръ, отъ черното християнско духовенство днесъ заминава за своя частна работа отъ града Дупница за въ Нишъ. Полицейскитѣ и другитѣ граждански власти сж длѣжни при пътуването му, не само да не му прѣпятствуватъ, но и още да му оказватъ всѣко съдѣйствиe и помощъ. За това му се издава тоя пътнички билетъ.

Текстътъ № ...

Взето шестъ гроша.

30 день Реби-юл-евалъ, 1267 год. (22 януари 1851 год. р. Хр.) Издаденъ отъ града ни (Дупница).

(М. П.) Дупнишко казалийско управление.

Издава се тоя пътнички билетъ, възъ основа на свидѣтелството, издадено отъ коджабашията — Христо.

На гърба е записано: заминава отъ Нишъ за родния си градъ 16 Реби-юл-ахъръ 1267 год.

(М. П.) Нишко полицейско управление.

№ 13.

ГЕРБОВА ХАРТИЯ

за писанне на позволителенъ билетъ за носене оружје.

Цѣна на гербовата хартия
е 30 пари.

28 Сеферъ 1273 г. отъ егира (16 Октомврий 1856 г. отъ Р. Хр.).

Теодосий Пенчовъ отъ Драгалевския манастиръ, Софийско,
на когото отличителнитѣ черти сж слѣднитѣ:

Ръстъ	_____	срѣдень.
Брада	_____	черна.
Възраст	_____	45 години.

Името на носителя на настоящия билетъ е отецъ Теодосий, на когото отличителнитѣ черти сж по-горѣ написани. За себесъхранение, позволява му се да носи съ себе си, когато отива по къра (селата) слѣдното оружје: два чифта пищево, единъ чифтъ кобурлуди, единъ ножъ, една дълга пушка и единъ патрондашъ.

Съгласно съ закона и съобразно съ височайшето царско ираде, взе се отъ речениятъ Теодосий надлежното поръчителство и слѣдъ тоза му се издава отъ Софийското полицейско управление настоящия позволителенъ билетъ, съ който му се позволява да бжде въоръженъ съ горнитѣ оружия въ расстояние на една година.

28 день отъ мѣсець Сеферъ 1273 г. отъ Егира (16 Октомври 1856 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Софийско полицейско управление.

№ 14.

ПЖТНО ТЕСКЕРЕ
(Паспортъ)

16 Мухаремъ 1274 г. (26 Августъ 1857 год. отъ Р. Хр.).

№ . . .

Отличителни бѣ- лѣзи: —————
Възрастъ — 30 год.
Ръсть — срѣденъ.
Брада — червени- кава.
Очи — черни.
Особени други бѣ- лѣзи — нѣма.

Огецъ Пантелеймонъ Цвѣтковъ, пода-
никъ отомански, жителъ отъ гр. Самоковъ, е
пристигналъ отъ Русия и днесъ заминава
отъ Цариградъ за родния си градъ. Граж-
данскитѣ полицейски и други власти сж
длъжни, при пжтуването му не само да не
му прѣпятствуватъ, но още и, въ случай на
нужда, да му указватъ съдѣйствие и по-
мощъ. За това му се издаде тоя пжтнишки
билетъ.

16 Мухаремъ, 1274 год. (26 Августъ,
1857 г. отъ Р. Хр.).

Телеферъ брой №...

Взето шесть гроша. (М. П.) Цариградско полицейско управление.

Издава се възъ основа на свидѣтелство, издадено отъ патриар-
шията.

На гърба (М. П.) Министерство на финансигъ.

Бѣлѣжка: Заминава отъ Солунъ за родния си градъ.
26 Мухаремъ, сжщата 1274 г.

(М. П.) Солунско полицейско управление.

Градътъ Солунъ и околностигъ му се намиратъ чисти отъ
заразигелни болести.

26 Мохаремъ, 1274 г.

(М. П.) Санитарни власти въ Солунъ.

№ 15.

ПЪТНИШКИ БИЛЕТЪ

(Паспортъ)

17 Мухаремъ 1274 г. (27 Августъ 1857 г. отъ Р. Хр.).

№ . . .

Отличителни бѣлѣзи :
Възраст — 35 год.
Ръстъ — низъкъ.
Брада — черна.
Мустаци — черна.
Очи — черни.
Други особни бѣлѣзи — нѣма.

Монахътъ отецъ Исайя Ивановъ, духовно лице, поданикъ отомански жителъ отъ Рилския манастиръ — днесъ заминава отъ Св. Гора за Рилския манастиръ. По пътя; при пътуването си, както полицейскитъ чиновници, а тъй сжщо и всички други граждански власти сж длъжни не само да не му прѣпятствуватъ, но и оше, въ случай на нужда да му указватъ всѣко съдѣйствие и помощъ. Затова му се издаде настоящиятъ пътнишки билетъ.

17 Мухаремъ 1274 год. (27 Августъ, 1857 г. отъ Р. Хр.).
Такса взета 6 гроша.
Тефтеръ № 107.

Замѣстникъ на каймакамина на Св. Гора
(М. П.) Мехмедъ Вехби.

Санитарнитъ власти въ Солунъ удостовѣряватъ, че околноститъ на Св. Гора не сж заразени отъ нѣкоя епидемична болестъ.

19 Мухаремъ 1274 г. (29 Августъ 1857 г. отъ Р. Хр.).

(М. П.) Солунски санитарни власти.

Този билетъ за пътуване се издава възъ основа увѣдомѣнето на лонджата.

На гърба е написано: „Пристанището „Чай-агзи“ и околноститъ му въ санитарно отношение сж здрави“.

20 Мухаремъ 1274 г.

(М. П.) Ибрахимъ Шерифъ.

Тукъ, на това мѣсто се забѣлѣзва, че официалниятъ печатъ на карантинното управление е изгубенъ, та затова полагамъ и подписвамъ съ частния си печатъ.

(М. П.) Ибрахимъ Шерифъ.

Съ поръчителството на егумена отъ Рилския манастиръ
отецъ Симеонъ, — позволява се пътуването на лицето въ Св. Гора.
18 Шеваль 1274 г.

(М. П.) Дупнишко казалийско управление.

(М. П.) Министерство на Финансиитъ.

16.

ПОЗВОЛИТЕЛЕНЪ БИЛЕТЪ

за носене оружие.

19 Реби-юл-евель 1274 г. (27 Октомврий 1857 г. отъ Р. Хр.).

Гербова хартия, върху
която се написа позволи-
телния билетъ за носене
оръжие съ стойность 30
пари.

Янаки Ивановъ, пандуринъ въ Рилския манастиръ, Дуп-
нишка каза, е родомъ отъ селото Стоймиръ, Пиянечка околия,
Кюстендилски окръгъ. Той има ржстъ срѣденъ, мустаци жълте-
никави, на възраст 35 години. Той ходи въоръженъ и носи
слѣдното оръжие: единъ пищовъ, единъ ножъ и една дълга
пушка.

Християнинътъ Янаки Николовъ, чийто отличителни черти
сж описани по-горѣ, има право и е свободенъ да носи съ себе
си оръжие: пищовъ, ножъ, нареченъ „коджа-кабзалюбичакъ“ и
една дълга пушка. Така въоръженъ той ще има право да ходи
и обикаля въ околноститъ на Рилския манастиръ, като за това
му се взе, съгласно съ закона, надлежното поръчителство.

Настоящиятъ позволителенъ билетъ ще има валидность за
една цѣла година, начевайки отъ 19 Реби-юл-евель 1274 г. отъ
егира. Този билетъ му се издава, за да му послужи дѣто и ко-
гато му стане потребба.

19 Реби-юл-евель 1274 г. отъ егира (27 Октомврий 1857
год. отъ Р. Хр.

Подп.: Началникъ на Дупнишката каза: Мехмедъ Хуршидъ.

(М. П.) Хуршидъ.

17.

БИЛЕТЪ

ИЛИ

пѣтно тескере, наречено „Паспортъ“, за свободно пѣтуване
въ Турската империя.

20 Реби-юл-Евелъ 1291 година (26 Августъ 1874 година отъ Р. Хр.).

№ ...

Отличителни бѣ-
лѣзи :

Възраст — 28 г.

Ръсть — срѣденъ,

Брада — нѣма,

Мустаци — жъл-
теникави,

Очи — черни.

Особени бѣлѣзи —
нѣма.

Християнийтъ, който ще пѣтува, се
именува Георги Тодоровъ, по занятие боя-
джия, жителъ отъ махалата „Варошъ“, Не-
врокопска каза и отомански поданикъ. По
настоящемъ той ще пѣтува отъ градъ Не-
врокопъ по пѣтя и по направление за Ридския
монастирь.

Умоляватъ се мѣстнитѣ власти и др.
лица, не само да не му прѣпятствуватъ прѣзъ
пѣтя, но и още, въ случай на нужда да
му оказватъ всѣко съдѣйствиe и покрови-
телство, като за това издава му се настоя-
щото пѣтно тескере.

20 Реби-юл-Евелъ 1291 г. отъ егира
(26 Априлий 1874 г. отъ Р. Хр.).

№ по тефтера ...

(М. П.) Началникъ на финансиитѣ на Неврокопската каза.

Забѣлъжка. Настоящото тескере се издава възъ основа на
порѣчителството, издадено отъ мухтаритѣ на поменатата махала.

ДѢЛЪ XXI.

Квитанция.

1.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1261 г. (1845 г. отъ Р. Хр.).

Разредъ II.

№ 142.

Отличителни бѣ-
лѣзи :

Възраст — 65 г.,

Ръсть — сръденъ,

Брада — сива,

Мустаи — сиви,

Очи — черни,

Други особни бѣ-
лѣзи нѣма.

Рилски манастирь, Дупнишка каза.

Християнинътъ отецъ Памфилий Стои-
меновъ, обложенъ съ законенъ харачъ за
1261 год., е изплатилъ сумата за него на
надлежния чиновникъ. За това му се издава
настоящата квитанция.

(М. П.) Финансово отдѣление на Ниш-
кия вилаетъ, отдѣлъ квитанционенъ.

Тетфтеръ № ...

2.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1261 г. (1845 г. отъ Р. Хр.)

Разредъ II.

№ . . .

Отличителни бѣ-
лѣзи :

Възрастъ — 25 г.,

Ръстъ — срѣденъ,

Брада нѣма,

Мустаци — нѣма,

Очи — черни,

Други отличителни
бѣлѣзи нѣма.

Дупнишка каза, Рилски манастиръ.

Християнинътъ Петко Стойчевъ, обло-
женъ съ законенъ харачъ за 1261 год., е
изплатилъ сумата за него на надлежния чи-
новникъ. За това му се издава настоящата
квитанция.

1261 година 1845 год. Р. Хр.

(М. П.) Видински вилаетъ.

(М. П.) Финансово управление на Ниш-
кия вилаетъ, отдѣлъ квитанционенъ.

Тефтеръ № . . .

3.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1262 год. 1846 г. отъ Р. Хр.)

Разредъ II.

Рубрика № 49.

Брой 1.

Отличителни бѣ-
лѣзи :

Възрастъ — 62 г.,

Ръстъ — срѣденъ,

Брада — побѣлѣла

Мустаци-побѣлѣли

Очи — черни,

Други особни бѣ-
лѣзи нѣма.

Рилски манастиръ, Дупнишка каза.

Християнинътъ отецъ Памфилий Стой-
чевъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1262
г.; е изплатилъ сумата за него на надлежния
чиновникъ. За това му се издава настоящата
квитанция.

2 Джемази-юл-Евелъ 1262 год.

(М. П.) Финансово отдѣление на Ниш-
кия вилаетъ, отдѣлъ квитанционенъ.

Тефтеръ № 1.

4.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1262 год. отъ егира (1846 год отъ Р. Хр.).

Разредъ II.

№ ...

Отличителни бѣлѣзи.
Възраст — 35 год.
Ръсть — срѣденъ
Брада — червепеникава.
Мустаци — червеникави.
Очи — черни.
Други особени бѣлѣзи нѣма.

Рилски манастирь, Дупнишка каза.

Християнинътъ Хаджи Раде Колевъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1262 год. е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ.

За това му се издава настояща квитанция.

1 Джемази-юл-евелъ 1262 год. отъ егира, (1846 год. отъ Р. Хр.),

Тефтеренъ №...

(М. П.) Финансово отдѣление на Нишкия виляетъ, отдѣлъ квитанционенъ.

5.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1263 г. отъ египра (1847 г. отъ Р. Хр.).

Разредъ II.

№ 37.

Отличителни бѣ-
лѣзи:

Възраст—52 год.

Ръсть, — срѣденъ.

Брада —сивобѣла.

Мустаци сивобѣли.

Очи черни

Други есобени бѣ-
лѣзе нѣма.

Рилскиятъ монастирь, Дупнишка каза.

Монахътъ Памфилий Стойчевъ, обло-
женъ съ законенъ харачъ за 1263 година, е
изплащаль сумата за него на надлежния
чиновникъ.

За това му се издава настоящата кви-
танция.

1263 година.

Тефтеренъ №...

(М. П.) Самоковски санджакъ, Мухасилъкъ, отдѣлъ кви-
танционенъ.

6.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1263 год. отъ египра (1847 год. отъ Р. Хр.).

Разредъ II.

Рубрика № 58.

Отличителни бѣлѣзи.
Възраст 23 год.
Ръсть — срѣденъ.
Брада нѣма.
Мустаци наболи.
Очи черни.
Други особени бѣлѣзи нѣма.

Рилски манастирь, Дупнишка каза.

Християнинъ Стоянъ Пейчовъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1263 година, е изплатилъ сумата за него на надлежния чиновникъ,

За това му се издава настоящата квитанция.

1263 год. (1847 г. Р. Хр.)

Тефтеръ № ...

(М. П.) Самоковски санджакъ, (Мухасилькъ), отдѣлъ квитанционенъ.

7.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1263 год. отъ егира (1847 год. отъ Р. Хр.).

Разредъ II.

Рубрика № 10.
брой 1

Отличителни бѣ-
лѣзи:

Възрастъ 39 год

Ръсть срѣденъ.

Брада черна

Мустаци черни.

Очи черни.

Други особени бѣ-
лѣзи нѣма.

Рилски манастирь, Дупнишка каза.

Християнинътъ отецъ Гервасий. Стоя-
новъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1263
год., е изплатилъ сумата за него на надлеж-
ния чиновникъ. За това му се издава настоя-
щата квитанция.

1263 година. (1847 г. Р. Хр.)

Тефтеръ №...

(М. П.) Самоковски санджакъ, Мухасилькъ, отдѣлъ кви-
танционенъ.

8.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1264 год. отъ егира 1848 год. отъ Р. Хр.).

Разредъ II — 30 гроша

Отличителни бѣ-
лѣзи.

Възраст 40 год.

Ръсть срѣденъ

Брада черна.

Мустаи черни.

Очи черни.

Други особени бѣ-
лѣзи нѣма.

Рилски манастирь, Дупнишка каза.

Християнинътъ отецъ Гervасий Стоя-
новъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1264
год., е изплатилъ сумата за него на надлеж-
ния чиновникъ. За това му се издава настоя-
щата квитанция.

1264 год. (1848 г. Р. Хр.)

Тефтеръ № ...

(М. П.) Самоковски санджакъ, Мухасилтъкъ, отдѣлъ кви-
танционенъ.

9.

КВИТАНЦИЯ.

За харачъ отъ 1264 год. отъ егира 1848 год, отъ Р. Хр.
разредъ II — 30 гроша.

Рубрика № 44 Брой 1

Отличителни бѣ-
лѣзи:

Възраст—63 год.

Ръсть — срѣденъ,

Брада — сива,

Мустаци — сиви,

Очи — черни,

Други особни бѣ-
лѣзи нѣма.

Рилски манастиръ, Дупнишка каза.

Християнинътъ отецъ Памфилий Стой-
чевъ, обложенъ съ законенъ харачъ за
1264 год. е изплатилъ сумата за него на
надлежния чиновникъ. За това му се издава
настоящата квитанция.

1264 год.

Тефтеръ № . . .

(М. П.) Самоковски санджакъ, (мухасимлѣкъ), отдѣлъ кви-
танционенъ.

10.

КВИТАНЦИЯ.

За харачъ отъ 1264 год. отъ египра (1848 год. отъ Р. Хр)
разредъ II — 30 гроша.

Рубрика № 1 брой 57.

Отличителни бѣ-
лѣзи:

Възрастъ 25 год.

Рѣсть — срѣденъ,

Брада — нѣма,

Мустаци — наболи

Очи — черни,

Други особни бѣ-
лѣзи нѣма.

Рилски манастирь, Дупнишка каза.

Християнинъ Стоянъ Пейчовъ, обло-
женъ съ законенъ харачъ за 1264 год., е
изплатилъ за него на надлежния чинов-
никъ.

За това му се издава настоящата кви-
танция. —

1264 год.

Тектеръ № . . .

(М: П.) Самоковски санджакъ, (мухасилджкъ), отдѣлъ кви-
танционенъ.

11.

КВИТАНЦИЯ.

За харачъ отъ 1265 год. отъ егира 1849 год. отъ Р. Хр.
разредъ II — 30 гроша.

№ 1.

Отличителни бѣ-
лѣзи:

Възраст—58 год.

Ръсть — срѣденъ,

Брада — нѣма,

Мустаи — поси-
вѣли,

Очи — черни,

Други особни бѣ-
лѣзи: — нѣма.

Рилски манастиръ, Дуинишка каза.

Християнинътъ мекяреджи Алексо Пе-
шевъ, обложенъ съ законенъ харачъ за
1265 год., е изплатилъ сумата за него на
надлежния чиновникъ.

За това му се издава настоящата кви-
танция.

1265 год. (1849 г. Р. Хр.)

Тефтеръ № . . .

(М. П.) Самоковски санджакъ, „Мухасиллжкъ“¹⁾, отдѣлъ
квитанционенъ.

¹⁾ Подъ думата „мухасиллжкъ“ се разбира онзи санджакъ, бе-
рийтъ отъ който принадлежатъ като допълнение на санджакъ-бея
(управителя-паша), който управлява другъ санджакъ. Тѣй напр. Со-
лунски санджакъ билъ възложенъ на нѣкой си Ибрахимъ бей; на
последния, като мухасилжкъ, му се възлага допълнително и санджа-
ка Кюстендилъ, и се ползува отъ беритѣ и данъцитѣ, плащани отъ
санджака.

12.

КВИТАЦИЯ.

За харачъ отъ 1265 год. отъ егира 1849 год отъ Р. Хр:
разредъ II — 30 гроша.

№ . . .

Отличителни бѣ- лѣзи.
Възраст — 65 год.
Рѣстъ — срѣденъ
Брада — посивѣла
Мустаци — посивѣ- ли,
Очи — черни
Други особни бѣ- лѣзи нѣма.

Рилски манастиръ, Дупнишка каза.

Християнинътъ отецъ Памфилий Стой-
чевъ, обложенъ съ законенъ харачъ за 1265 г.
е изплатилъ сумата за него на надлежния
чиновникъ. За това му се издава настояща-
та квитанция.

1265 г. (1849 г. Р. Хр.)

Тефтеръ № . . .

(М. П.) Самоковски санджакъ, (мухасиллѣкъ), отдѣлъ кви-
танционенъ.

13.

КВИТАНЦИЯ

За харачъ отъ 1265 год. отъ егира 1849 год. отъ Р. Хр.
разредъ II — 30 гроша.

Рубрика №
Брой

Отличителни бѣ- лѣзи:
Възраст 34 год.
Ръсть — срѣденъ
брада — червени- кава.
Мустаци сиви
Очи, — черни
Други особни бѣ- лѣзи нѣма

Рилски манастиръ, Дупнишка каза.

Християнинътъ Раде Колевъ, обло-
женъ съ законенъ харачъ за 1265 год., е
изплатилъ сумата за него на надлежния чи-
новникъ. За това му се издава настоящата
квитанция.

1265 год. 1849 г. Р. Хр.

Тефтеръ № . . .

(М. П.) Самоковски санджакъ, (мухасилъкъ), отдѣлъ квитан-
ционенъ.

14.
УДОСТОВѢРЕНИЕ.

На името на рилскитѣ монаси сж записани
8 егрека и 2 чекърка (чаркове) данѣкъ 34 гроша.
Рилскиятъ монастирь плаща годишно *Мактуа* 205 „
На името на рилскитѣ монаси сж записани
още други 3 егрека — данѣка имъ е: 12 „
Всичко 11 егрека и 2 чекърка 251 „

За данѣка на единадесетъ егрека и два чекърка, които сж мой имотъ и които се намиратъ въ планината *Рила*, завѣщана отъ Гази Мустафа паша, погребанъ въ градъ Гейбузъ (Мала Азия), — получихъ за 1265 год. (1849 год. отъ Р. Хр.) припадащото ми се право като „егрекъ-ресуми“ горната сума двѣста и петдесетъ и единъ грошъ. По тая причина издавамъ настоящето си удостоверение.

Прѣкупвачъ (мюлтезиминъ) на ресумитѣ въ Самоковъ.
Димитраки (М. П.)

15
КВИТАНЦИЯ

за харчъ отъ 1266 год. отъ егира 1850 год. отъ Р. Хр.
Резредъ II 30 гроша.

Рубрика № ... Брой 1. Рилски монастирь, Дупнишка каза.

Отличителни бѣ-
лѣзи:

възраст—23 год.

рѣстъ срѣдень,

брада—нѣма,

мустаци—едва на-
боли,

други особени бѣ-
лѣзи нѣма.

Християнинътъ Цвѣтко Петковъ, об-
ложенъ съ законенъ харчъ, за 1266 год.,
е изплатилъ сумата за него на надлежния
чиновникъ. Затова му се издава настоящата
квитанция.

1266 год. (1850 г. Р. Хр.)

Тефтеръ № ...

(М. П. Самоковски санджакъ, (мухасилджъ), отдѣлъ кви-
танционенъ,

16.

КВИТАНЦИЯ.

за харачъ отъ 1266 год. отъ егвра 1850 г. сл. Р. Хр.

Разредъ II — 30 гроша.

Рубрика № 45. Брой 1.

Рилски манастиръ, Дупнишка каза.

Отличителни бѣ-
лѣзи:

възраст—49 год.

ръстъ—срѣденъ,

брада—посивѣла,

мустаци—посивѣли,

очи—черни,

други особни бѣлѣ-
зи нѣма.

Християнниѣтъ отецъ Аврамъ Ивановъ,
обложенъ съ законенъ харчъ за 1266 г. отъ
егира, е изплатилъ сумата за него на над-
лежния чиновникъ.

За това му се издава нѣстоящата кви-
танция.

1266 г. егира. (1850 г. Р. Хр.)

Тефтеръ № . . .

(М. П.) Самоховски санджакъ, (мухасилджкъ,) отдѣлъ кви-
танционенъ.

№ 17.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1266 год. отъ егира 1850 г. сл. Р. Хр.

Разредъ II — 30 гроша.

Рубрика брой 12. Рилски манастиръ, Дупнишка каза.

Отличителни бѣ-
лѣзи:

възраст—42 год.

ръсте—срѣденъ,

брада—нѣма,

мустечи—червени-
кави,

други особни бѣлѣ-
зи: — нѣма.

Християнинътъ Коста Гължбовъ, об-
ложенъ съ законенъ харачъ за 1266 год.
егира, е изплатилъ сумата за него на над-
лежния чиновникъ. За това му се издава
настоящата квитанция.

1266 год. (1850 г. Р. Хр.).

Тефтеръ № ...

(М. П.) Самоковски санджакъ, (мухасилджкъ) отдѣлъ кви-
танционенъ.

№ 18.

КВИТАНЦИЯ

за харачъ отъ 1266 год. отъ егира (185) год. отъ Р. Хр.)

Разредъ II -- 30 гроша.

Рубрика № 45 .Брой 2. Рилски манастиръ, дунишка каза.

Отличителни бѣ-
лѣзи:

възраст 29 год.

ръстъ срѣденъ

брада едва набола

мустаци сжшо на-
боли,

Очи черни,

други особни бѣлѣ
зи: нѣма.Християнинътъ отецъ Григорий Божанъ
Николовъ, обложенъ съ законенъ харачъ за
1266 г. отъ егира, е изплатилъ за него на
надлежния чиновникъ. Затова му се издава
настоящата квитанция.

1266 год.

Тефтеръ № ...

(М. П.) Самоковски санджакъ, (мухасилджкъ), отдѣлъ кви-
танционевъ.

№ 19.

КВИТАНЦИЯ

За сума 253 гроша, произходна отъ данъка „егрекъ-ресу-
ми“ за тази 1281 год. отъ егира. Тази сума напълно се брой и
получи въ държавното Самоковско ковчежничество отъ мона-
ситѣ въ Рилския манастиръ.За удостоверение на това издава имъ се тоя приврѣмененъ
документъ.Броятъ на егrecитѣ е: $63\frac{1}{4}$ по 4 (четири) гроша всѣки
егрекъ — 253 гроша данъкъ. Сумата на тоя данъкъ отъ 253
гроша се получи напълно.

9 Кянон-и-евелъ, 1261 год. егира 9 Декемврий 1865 г Р. Хр.

Мюдуръ на Самоковската каза.

(М. П.) Халилъ.

Секретаръ на управлението по отчетността: Мехмедъ Зия.

Ковчежникъ: (М. П.) Иванъ х. Тоневъ.

№ 20.

КВИТАНЦИЯ.

Самоковското държавно ковчежничество издава тоя временно документъ, въ удостоверение на това, че сумата за данъка „егрекъ ресуми“ за тази 1286 год. отъ егира, състоящъ се отъ двѣстѣ и петдесетъ и петъ гроша, се получи напълно въ това ковчежничество отъ монаситѣ на Рилския манастиръ.

28 Шубатъ 1285 год. отъ егира 28 Февруарий 1870 год. отъ Р. Рр.

Данъкътъ за егрецитѣ годишно възлиза на 255 гроша. Тази тума се получи напълно и въ брой въ Самоковското държавно ковчежничество.

Подп. каймакамъ на Самоковската каза: (М. П.)

Хасанъ Мустафовъ.

Контрольоръ: (М. П.) Мехмедъ Зия.

Ковчежникъ: (М. П.) Иванъ х. Тоневъ.

21.

КВИТАНЦИЯ

Издадено отъ ковчежничеството въ Самоковъ за броенитѣ чръвъ чорбаджи Христо 251 грошъ за данъка „егрекъ ресуми“¹⁾ съ който билъ обложенъ Рилскиятъ манастиръ за 1287 година (1870 — 71 година).

Монаситѣ отъ Рилския манастиръ сж плащали 46 гроша.

Рилскиятъ манастиръ е плащалъ „муката“²⁾ 205 гроша.

Всичко 251 грошъ.

словомъ двѣстѣ и педесетъ и единъ грошъ

9 Януарий 1871 година (1287 год.

Ковчежникъ: Г. В. (М. П.).

Ковчежникъ: Мехмедъ Зиа (М. П.)

Ковчежникъ: Есаипъ Ахмедъ Хамди (М. П.).

1) Ёгрекъ -Ресуми е данъкъ, който се изплащалъ за егрецитѣ.

2) Мактуа или муката е право да се взема опредѣлена годишна сума отъ монастира за притежание отъ него на егреци. Бѣлѣж. на пѣводача.

22.

КВИТАНЦИЯ.

Откупътъ на дъсетъка за 1288 год. съ егира възлиза на
сума 3,875 гроша.
Откупътъ на десетъка за 1289 г. отъ егира 3,875 гроша.
Всичко 7,750 гроша

Отъ десетъка за 1287 г. отъ егира	5,060 гроша
Отъ " " 1288 " " "	3865 "
	8,935 гроша
	3,875 "
	12,810 "
	3,875 "
	- 8,935 гроша.

Данъкъ за 1287 г. отъ ег. 507 гроша
" " 1288 г. " " 581 " 20 пари.
" " 1289 г. " " 300 "
1388 гроша 20 "
1388 гроша 20 пари
7564 гроша 20 пари

8935 гроша
1388 " 20 пари

7546 гроша 20 пари.

23.

КВИТАНЦИЯ

Срѣщу десетъкътъ на село Самураново за смѣтка на 1290 година отъ егира и срѣщу стойността за 41 кола сѣно се получи напълно сумата отъ 307 гроша и 20 пари отъ монаситъ на монастирския метохъ.

Въ удостовѣрение на това ние имъ издадохме тоя врѣменъ документъ.

27 Септемврий 1874 год. отъ Р. Хр.

(М. П.)

24.

КВИТАНЦИЯ

Посрѣдствомъ Сюлейманъ ефенди и за смѣтка на монаха отецъ Кирила се внесе и брои въ звонкови чисти монети въ Дупнишкото държавно ковчежничество сумата двѣстѣ и двадесетъ гроша. Тази сума е за изплащане срочния вносъ (таксидѣтъ) за мѣсецъ Септемврий за опрѣдѣления десетѣкъ на Рилския манастиръ, Дупнишка каза, и за смѣтка на 1291 год. отъ егира (1875 год. отъ Р. Хр.).

За удостовѣрение на това издава му се тоя врѣмененъ документъ.

Въ чисти звонкови монети се внесоха гроша двѣстѣ и двадесетъ. Тѣ се броиха на 31 Августъ 1875 година.

Каймакамъ на Дупнишката каза: (М. П.) Халилъ.

Контролеръ: (М. П. Османъ.

Ковчежникъ: (М. П.) Мехмедъ.

25.

КВИТАНЦИЯ

за 70 коли сѣно отъ десетѣка, по 7¹, гроша колата. Всичко 522 гроша, словомъ петстотинъ и двадесетъ и два гроша.

За смѣтка на 1291 година отъ егира десетѣкътъ отъ сѣното, който възлиза на сумата 525 гроша, ние напълно и въ брой получихме тая сума отъ монаситѣ на Рилския манастиръ.

2 Ил-юль 1291 год. отъ егира (2 Септемврий 1875 год.

Подп.: таксилдаринъ (бирникъ).

(М. П.) Мехмедъ Еминъ.

26.

КВИТАНЦИЯ.

Долуобозначената сума отъ двѣстѣ и двадесетъ гроша се внесе въ Дупнишкото държавно ковчежничество отъ отецъ Прокония и се получи напълно за смѣтка на срочния вносъ за мѣ-

сецъ Октомврий отъ десетька за 1221 година на Рилския мо-
настирь.

Срочниятъ вносъ е 220 гроша.

Тази сума се брой и се получи напълно:

27 Октомврий 1875 година.

Каймакамъ: Халилъ, на Дупнишката каза.

Контрольоръ: (М. П.) Османъ.

Ковчежникъ: (М. П.) Мехмедъ.

27.

КВИТАНЦИЯ.

Стойността отъ храни съ опрѣдѣлени цѣни се получи въ брой	1440 гроша.
Въ готови пари „нагдие“ по правителственъ курсъ се получиха	207 гроша.
	1440 гроша.

Словомъ хиляда четиристотинъ и четиристъ гроша.

Горѣозначената сума отъ хиляда четиристотинъ и четиристъ гроша, произходящи отъ десетька за 1291 г. отъ егира, се получи напълно отъ монаситъ, живущи въ метоха на Рилския мо-
настирь.

За удостовѣрение на това издава имъ се тоя врѣмененъ документъ.

1 Ноемврий 1875 год. отъ Р. Хр.

Подп.: Таксилдаръ (М. П.) Исмаиль.

28.

КВИТАНЦИЯ

за 613 гроша и 24 пари.

Монаситъ отъ метоха въ Дупница сж броили за смѣтка на тази
1294 г. отъ егира горѣобозначената сума — шестотинъ и тринайсетъ

гроша и двайсетъ и четири пари (613 гроша и 24 пари) въ ковчежничеството на Дупнишкото акцизно управление.

За удостовѣрение на това, издава имъ се тоя приврѣмененъ документъ.

10 Тешрини-саани 1292 г. отъ егира (10 Ноемврий 1876 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Ковчежникъ на Дупнишкото акцизно управление.

(М. П.) Хасанъ Шевки.

ДѢЛЪ XXII.

Разписки.

1.

РАЗПИСКА

за 3,000 гроша, словомъ три хиляди гроша.

За да се напише настоящата разписка, причината е слѣдната :

Рилскиятъ манастиръ дължи на хазната за данъка „джизие“ три хиляди гроша на правителствената хазна, и то като данъкъ, опредѣленъ подъ название „мактуа“.

За настоящата 1257 година отъ егира срѣщу тоя данъкъ се получиха въ Дупнишкото ковчежничество словомъ три хиляди гроша. Тия пари се получиха посредствомъ попъ Янаки отъ „Вароша“ за смѣтка на Рилския манастиръ.

За удостовѣрение на това, издаде се настоящата врѣменна и подпечатана разписка.

16 день отъ мѣсець Шабанъ 1257 г. отъ егира (22 Септемврий 1841 година отъ Р. Хр.).

(М. П.) Сюлейманъ.

№ 2.

РАЗПИСКА

(Илму хаберъ)

За 145 кутли ръжъ по 4 гроша = 580 гр.
За 85 кутли пшеница по 6 гроша — 210 гр.
180 кутли жито — сума . . . 790 гр.

Получихме сумата отъ 790 гроша за стойността на 180 кутли жито пшеница и ръжъ отъ израилтянина Дави Аврамовъ.

За удостоверение на това, издаваме му настоящата разписка.

17 Джемази-юл-ахъръ 1258 г. егира (15 Юлий 1842).

(М. П.) Ес-саидъ Исмаилъ Хакки.

№ 3.

РАЗПИСКА

Отъ монаситъ на Рилския манастиръ сж получени 3,000 гроша, словомъ три хиляди гроша.

За да се напише тая разписка, причината е слѣдната :

За данъка „джизие“, съ който сж обложени монаситъ отъ Рилския манастиръ, за смѣтка на 1259 год. отъ егира, получихъ отъ Рилския манастиръ, чрѣзъ сина на Аврамъ Робенъ, сумата 3,000 гроша.

За удостоверение на това, издава му се настоящата разписка.

14 Ребби-юл-евелъ 1259 година егира (2 Априлъ 1843).

(М. П.) Сюлейманъ.

№ 4.

РАЗПИСКА

Жителитъ - монаси отъ Рилския манастиръ, за смѣтка на миналитъ 1273 и 1274 години, както и за текущата 1275 година, сж заплатили данъка за „егрекъ-ресуми“ сумата отъ 615 гроша. Тази сума се брои въ Самоковското държавно ковчежничество за смѣтка на монаситъ отъ Чорбаджи Захария.

За удостоверение на това, както и на обстоятелството, че Рилският манастир има $51\frac{1}{4}$ егреци, за които годишният данък се плаща отъ 205 гроша, а за 3 години = 615 гроша, издава се настоящата врѣменна разписка.

18 Кянони-евель 1275 г. отъ егира (18 Декемврий 1859 г. слѣдъ Р. Хр.).

(М. П.) Ес-Саидъ Халилъ.

№ 5.

РАЗПИСКА

за данъка „егрекъ-ресуми“, съ който нѣкои отъ монаситѣ на Рилския манастир били обложени да плащатъ на правителството за годинитѣ: 1273, 1274 и 1275.

Чорбаджи Захари за смѣтка на Рилския манастир е внелъ и броилъ въ Самоковското държавно ковчежничество сумата сто и тридесетъ и осемъ гроша за данъкъ „егрекъ-ресуми“, който нѣкои монаси отъ Рилския манастир сж дължили на хазната за годинитѣ: 1273, 1274 и 1275 отъ егира (1578, 1858, 1859 г. Р. Хр.).

Егреци на брой сж били $11\frac{1}{4}$. За всѣки единъ егрекъ се плащало годишенъ данъкъ по 12 гроша. Всичко 138 гроша.

№ по регистра 46.

Получени словомъ сто тридесетъ и осемъ гроша.

17 Кянони-евель 1275 г. (18 Декемврий 1859 г. Р. Хр.).

(М. П.) Ес-саидъ Мехмедъ.

(П. М.) Ес-саидъ Халилъ.

6.

РАЗПИСКА.

Монаситѣ отъ Рилския манастир сж заплатили за слѣднитѣ години данъка „егрекъ-ресуми“, а именно за:

1272 г. егира (1856 г. Р. Хр.)	за $11\frac{1}{4}$	егрека — сумата	46	гроша
1276 г. егира (1860 г. Р. Хр.)	за $11\frac{1}{4}$	„ — „	46	„
1277 г. егира (1761 г. Р. Хр.)	за $11\frac{1}{4}$	„ — „	46	„
И за 1278 г. егира (1862 г. Р. Хр.)	за $11\frac{1}{4}$	„ — „	46	„

всичко внесено 184 гроща

Словомъ (184 гроша) сто и осемдесетъ и четири гроша мониситъ отъ Рилския манастиръ сж внесли въ Самоковското държавно ковчежничество чръзъ Чорбаджи Христа.

За удостовѣрениe на това издаде се настоящата квитанция — днесъ, 8 Шубатъ 1278 г. егира (8 Февруарий 1862 г. Р. Хр.)

Ковчежникъ: Х. Иванъ Х. Тоневъ. Мюдюръ на Самоковска каза (М. П.) Ес-сайд-Халилъ.

7.

РАЗПИСКА.

Рилскиятъ манастиръ е плащаль всѣка година данѣкъ „егрекъ—ресуми“, като данѣкъ опрѣдѣленъ — „мактуа“. Рилскитъ монаси сж изплатили тоя данѣкъ, за слѣднитъ четири години, въ сума (820) осемстотинъ и двайсетъ гроша. Тази сума, за смѣтка на манастиря, е броена въ Самоковското ковчежничество отъ самоковеца Христо Чорбаджи.

За удостовѣрениe на това се издава настоящиятъ „иль мухаберъ“.

Всички егреци сж били 51¹/₄, като за всѣки егрекъ се плащало по 4 гроша, а всичката сума възлизала на 205 гроша. Тѣй:

За 1272 г. етира (1856 г. сл. Р. Хр.)—гроша 205.

За 1276 г. егира (1860 г. сл. Р. Хр.) — „ 205.

За 1277 г. егира (1861 г. сл. Р. Хр.) — „ 205.

За 1278 г. егира (1862 г. сл. Р. Хр.)— „ 205.

всичко 820.

Словомъ осемстотинъ и двайсетъ гроша получиха се въ Самоковската хазна.

8 Шубатъ 1278 год. (8 Февруарий 1862 г.)

(М. П.) Х. Иванъ Х. Тоневъ.

(М. П.) Мюдюринъ на Самоковската каза: Ес-сайдъ Халилъ.

8.

РАЗПИСКА.

Рилскиятъ манастиръ, както и синоветъ на монаха „Сопушли-Мавро Кешишъ“, сж заплатили за долу-означенитъ години данѣка, нареченъ „егрекъ—ресуми“, който възлиза на сумата двѣстъ

седемдесетъ и единъ грошъ. Тази сума е изплатена въ Самоковското държавно ковчежничество, за смѣтка на монаситѣ отъ Рилския манастиръ, отъ Чорбаджи Христо Сребърниковъ. За удосто̀вѣрение на това се издава и настоящиятъ приврѣмененъ актъ.

51 егрекъ сж принадлежали на Рилския манастиръ; за тѣхъ се слѣдвало да се изплати за текущата 1863 година, като „мактуа“, 205 гроша.

8¹, егрека сж принадлежали на монаситѣ отъ Рилския манастиръ, и данѣкътъ за сжщата година възлиза на сума 34 гроша.

3 егрека сж принадлежали сжщо на монаситѣ отъ речения манастиръ, а данѣкътъ за тѣхъ за 1863 г. възлизалъ на 12 гроша.

1 егрекъ, принадлежащъ на синоветѣ на Мавро Келишъ, чийто данѣкъ за 5 години, включително и 1863 г. възлиза на 20 гроша. Тия 5 години сж слѣднитѣ:

За 1856 година (1272 г. егира)	—	гроша 4.
За 1860 „ (1276 г. егира)	—	„ 4.
За 1861 „ (1277 г. егира)	—	„ 4.
За 1862 „ (1278 г. егира)	—	„ 4.
За 1863 „ (1279 г. егира)	—	„ 4.

всичко 20 гроша.

17 Кянони Саани 1279 г. отъ егира (17 Януарий 1863 год.)

Самоковски ковчежникъ: (М. П.) х. Иванъ Х. Тоневъ.

Самоковски мюдуринъ (М. П.) Ес-Саидъ Халилъ.

№ 9.

РАЗПИСКА.

Данѣкъ за $62\frac{3}{4}$ егреци = 251 грошъ.

Монаситѣ отъ Рилския манастиръ броиха, за смѣтка на настоящата 1866 година, въ Самоковското държавно ковчежничество за данѣка „яйлѣкъ-ресуми“ сумата двѣстѣ петдесетъ и единъ грошъ.

За удосто̀вѣрение на това, издава имъ се настоящата разписка.

18 Тешрини-евелъ 1282 г. отъ егира.

(18 Октомврий 1866 година).

Ковчежникъ: (М. П.) х. Иванъ х. Тоневъ.

Контрольоръ: (М. П.) Мехмедъ Зия.

Каймакамъ на Самоковската каза: (М. П.) Халилъ.

№ 10.
РАЗПИСКА.

Монаситѣ отъ Рилския манастиръ сж заплатили за текущата 1868 година данѣка, подъ названиее „яйлѣкъ-ресуми“, възлизащъ на сума 251 гроша (двѣстѣ петдесетъ и единъ грошъ). Тази сума отъ двѣстѣ петдесетъ и единъ грошъ е годишниятъ данѣкъ на 62 и $\frac{3}{4}$ егреци, които лежатъ въ Рилската планина, и се брой въ Самоковското държавно ковчежничество.

За удостовѣрение на това издава се настоящата врѣменна разписка.

Получени въ ковчежничеството 261 грошъ (словомъ двѣстѣ петдесетъ и единъ грошъ).

22 Шубатъ 1283 год.

(22 Февруарий 1867 година).

Ковчежникъ : (М. П.) Иванъ х. Тоневъ.

Контрольоръ : (М. П.) Мехмедъ Зия.

Каймакамъ на Самоковската каза : Халилъ. (М. П.)

№ 11.
РАЗПИСКА.

Синоветѣ на монаха, нареченъ „Сопушлий-Мавро-Кешишъ“, били обложени съ четири гроша за данѣкъ „егрекъ-ресуми“, за смѣтка на 1867 година.

Тази сума отъ 4 гроша тѣ сж я броили въ Самоковското държавно ковчежничество.

За удостовѣрение на това издава имъ се настоящиятъ „ил-мухаберъ“.

Гроша четири (4).

Получиха се четири гроша въ ковчежничеството.

22 Шубатъ 1283 г. (22 Февруарий, 1867 година).

Ковчежникъ : (М. П.) Зафираки.

Контрольоръ : (М. П.) Мехмедъ Зия.

Каймакамъ на Самоковската каза : (М. П.) Халилъ.

№ 12.
РАЗПИСКА.

Егреци 63³/₄ въ Рилската планина, принадлежащи на Рилския манастиръ.

Годишниятъ имъ данъкъ възлиза на сума 255 гроша.

Данъкътъ „егрекъ-ресуми“ за настоящата 1868 година възлиза на сумата 255 гроша.

Днесъ тази сума се изплати въ Самоковското държавно съкровище за смѣтка на Рилския манастиръ отъ самоковеца Чорбаджи Христо.

За удостовѣрение на това, издава се настоящата врѣмenna разписка.

12 Януарий 1869 година. Сумата отъ 255 гроша за „егрекъ-ресуми“ се получи въ ковчежничеството.

11 Шеваль 1285 г. егира. (14 Януарий 1869 г.)

Ковчежникъ : (М. П.) Х. Иванъ Х. Тоневъ.

Контрольоръ : (М. П.) Мехмедъ Зия.

За каймакамъ на Самоковската каза: (М. П.) Абдулъ-Рахманъ.

№ 13.
РАЗПИСКА.

Издава се настоящата разписка отъ Самоковското държавно ковчежничество въ удостовѣрение на това, че данъкътъ „егрекъ-ресуми“ за 63³/₄ егреци, които се намиратъ въ планината Рила, за тая 1286 г. егира (1870 г. Р. Хр.) — слѣдва да се плати въ хазната 255 гроша отъ Рилския манастиръ.

Означената сума отъ 255 гроша, съ която тѣзи егреци бѣха обложени, се изплати напълно.

23 Шубатъ 1286 г. отъ егира. (28 Февруарий 1871 година).

Ковчежникъ : (М. П.) Г. В.

Контрольоръ : (М. П.) Мехмедъ Зия.

Замѣстникъ каймакамъ : (М. П.) Хюсеинъ Мехмедъ.

14.

РАЗПИСКА.

Рилскиятъ монастирь, както и синоветъ на монаха „Сопушли-мавро-кешишъ“, за текущата 1872 година сж обложени съ данъка „егрекъ-ресуми“, за 63¹/₄ егреци на сума 255 гроша.

Тази сума, за смѣтка на споменатитъ данъкоплатци, се изплати въ Самоковското държавно ковчежничество отъ чорбаджи Христо Сребърниковъ.

За удостоверение на това, издава се настоящия „иль-мухаберъ“.

Сумата бѣ броена въ разни звонкови монети.

1	егрекъ =	4 гроша,	принадлежащъ на синоветъ на „Сопушли-Мавро-Кешишъ“.
8 ¹ / ₄	егреци =	34 гроша,	принадлежащи на монаситъ отъ Рилския монастирь.
3	егреци =	12 гроша,	принадлежащи сжщо на споменатитъ монаси.
51	егреци =	205 гроша,	за които Рилскиятъ монастирь като „мактуа“ изплаща.

Всички сж: 63¹/₄ егреци = 255 гроша.

Словомъ двѣстъ и петдесетъ и петъ гроша сж получени въ ковчежничеството.

23 Кянони-Саани 1288 г. (23 Януарий 1872 година).

Ковчежникъ : (М. П.) Зафираки.

Контрольоръ : (М. П.) Мехмедъ Зия.

Каймакамъ : (М. П.) Ес-Садъ Ахмедъ Хамди.

15.

РАЗПИСКА.

Данъкътъ „егрекъ-ресуми“, който трѣба да се събира и изплаща отъ стопанитъ на горитъ (пазбищата), лежащи въ Рила планина, за тази 1289 год. отъ егира, или 1873 г. сл. Р.Хр. възлиза на сума 255 гроша. Тази сумъ отъ двѣстъ и петдесетъ и петъ гроша е внесена и броена въ Самоковското държавно ковчежничество отъ Георгия,

За удостоверение на това издаде се отъ ковчежничеството настоящата разписка. Ето имената на лицата-монаси, които при-
тежаватъ горитѣ (егрецитѣ):

1. Синоветѣ на Сопушли-Мавро-Кешишъ 4 гр.
2. Монаситѣ отъ Рилския манастиръ 12 гр.
3. Сѣщо монаситѣ отъ Рилския манастиръ 34 гр.
4. Самъ Рилскиятъ манастиръ като „муката“ 205 гр.

Всичко 255 гр.

Словомъ двѣстѣ петдесетъ и петъ гроша сж получени въ ковчежничеството.

12 Кянони-саани 1289 г. (12 Януарий 1874 г. Р. Хр.)

Ковчежникъ : (М. П.) Зафираки.

Контрольоръ : (М. П.) Мехмедъ Зия.

Каймакамъ : (М. П.) Мехмедъ Хулюси.

16.

РАЗПИСКА.

Годишенъ абонаментъ за турско-българския вѣстникъ, на-
реченъ „Туна Вилаети Газетаси“, № 347.

(Полученъ абонаментъ на тоя вѣстникъ за една година).

Получи се абонамента за една година на вѣстника „Туна“
за тази 1290 г. отъ егира, начевайки отъ първи Мартъ до края
на Февруарий идущата година — гроша 70. Тази сума се получи
отъ монаситѣ на Рилския манастиръ въ града Дупница.

1 Мартъ 1290 г. отъ егира (1 Мартъ 1874 г. отъ Р. Хр.).
(М. П.) Редакция на вѣстника.

17.

РАЗПИСКА.

Да се напише тази врѣменна разписка, причината е слѣдната :

Давамъ настоящата разписка на игумена на Рилския мона-
стиръ отецъ Кесария, за удостоверение на това, че за тази 1290

г. отъ егира, на мене, Юнусъ Он-Баши — заптие, сж броени 332 гр.
за данъкътъ на монастирскитѣ имоти.

22 Май 1290 г. отъ егира (22 Май 1874 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Заптие Он-Башиси, Юнусъ.

(М. П.) Юнусъ.

18.

РАЗПИСКА.

За 96 ¹ / ₂ кутли ечемикъ по 15 гроша всѣки ку-	
тель на сума гроша	1447 ¹ / ₂ гр.
54 кутли овесъ, всѣки кугель по 10 ¹ / ₈ гр.	567 гр.
Всичко	2014 ¹ / ₂ гр.

Горѣозначената сума, която възлиза на двѣ хиляди и четиринадесетъ гроша и двайсетъ пари ми се брой напълно.

За удостовѣрение на това, издавамъ настоящия врѣмененъ документъ.

3 Кянони-евелъ 1290 г. (3 Декемврий 1874 г. отъ Р. Хр.).

Подп.: Хамидъ Ага.

(М. П.) Абдулъ Хамидъ.

№ 19

РАЗПИСКА

(безъ дата)

Получихъ отъ страна на егумена на Рилския монастиръ гроша 2,500, словомъ двѣ хиляди и петстотинъ гроша, като наемна стойностъ на планината.

За да се напише тая разписка, причината е тая: —

Получихъ напълно горѣ-означената сума 2,500 гроша отъ замѣстника на игумена на монастиря отецъ Теодосия.

За удостовѣрение на това, даваме му настоящата разписка.

(Нѣма дага).

Подпись на получителя: Хасанъ Ага, синъ на Мемишъ Ага.

(М. П.) Хасанъ.

Свидѣтели: Ибрахимъ ефенди, синъ на Вейселъ Заимъ.

№ 20

РАЗПИСКА

(безъ дата)

За пари, които съмъ получавалъ отъ монаситѣ на Рилския манастиръ, дадени срѣщу стойността на моя дѣлъ, който ми се припада отъ планината Рила.

Получихъ сумата 1250 гроша, словомъ хиляда двѣстѣ и петдесетъ гроша.

За да се напише настоящата разписка, причината е слѣдната:

Горѣ-означената сума отъ хиляда двѣстѣ и петдесетъ гроша, която се припадна на моя дѣлъ отъ Рилската планина, получихъ отъ намѣстника на игумена на Рилския манастиръ монаха отецъ Теодосия.

За удостовѣрение на това, издавамъ настоящата врѣменна разписка.

(Под.) Али Ага махдумъ — Хамидъ.

Свидѣтели: Синѣтъ на Вейселъ Заима, Ибрахимъ ефенди, живущъ въ Самоковъ.

ДЪЛЪ XXIII.

Разни.

1.

Прѣводъ отъ еврейски.

Приехъ отъ монахъ Памфилия, срѣщу откупа на десетъка въ селата Мурсалево и Падино, напълно сумата 8390 — осемъ хиляди, триста и деветдесетъ гроша, курсъ правителственъ.

1264 г. егира (1847 год. р. хр.).

(М. П.) Давидъ Ешкенази.

Прѣводъ: по диктовката на Аврамъ Бснарой,

Д. Ихчиевъ.

2.

УДОСТОВѢРЕНИЕ.

Давамъ настоящето удостовѣрение въ това, че моята собствена сабя, която съ мои собствени пари бѣхъ я купилъ, я подарявамъ доброволно на лицето, името на което е обозначено въ текста на тоя записъ. Речената сабя не е никакъ правителственъ имотъ. А за да не може никой да му прѣпятствува въ носенето на тази сабя, подарявамъ му я, за да бже пълна негова собственостъ.

15 Ил-юль 1279 г. отъ егира (15 Септемврий 1862 г. Р. Хр.)

Подп.: юзъ-башия въ 2-ия ескадронъ на драгунитѣ

подп.: Вронски.

(М. П.) Вронски.

(М. П.) Залша.

Азъ, Вронски, въ качеството си на юзбашия въ 2-ия ескадронъ отъ 2 драгунски полкъ, заявявамъ, че доброволно подарихъ на отецъ Теодосия моята собствена сабя. За да не може никой да му прѣпятствува, азъ издадохъ на речения отецъ-монахъ тоя ми приврѣмененъ документъ.

7 Февруарий 1862 год. Р. Хр.

Юзбашия: (М. П.) Вронски.

3.
БЪЛЪЖКА.

Ние, дервиши отъ сектата *бекташи*, а именно: подписанитъ Хаджи Хасанъ Махсенъ Деде и Мустафа Камберъ (неговъ ученикъ), които сме родомъ и двамата отъ Цариградъ, дойдохме и посѣтихме монастирътъ Св. Иванъ Рилски („Сари-Салтжкъ бабаи“¹⁾). Бѣхме любезно приети.

21 Мартъ 1863 год. (1279 год. отъ егира).

Хаджи Махсенъ Деде.

Мустафа дервишъ.

4.
(М. П.) АКЦИЗНО ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ
или Аманетъ — джелилей — русуматъ.

Томъ № 1.

Листъ № 49-

Дупнишкото акцизно управление лежи подъ вѣдомството на Дунавската акцизна дирекция, която води нарочно дѣлата за питиетата.

Една бѣчва, пълна съ вино отъ 2750 оки, отъ което по право на закона се спада, като фира 200 оки.

Остава 2550 оки чисто.

Ракия въ едно бурило пълно отъ 275 оки.

Попъ Исаия Мутафовъ отъ градъ Дупница, Софийски санджакъ, е изработилъ за тази 1288 година отъ егира 2550 оки

1) „Сари Салтжкъ бабаи“ буквално ще рече непорочниятъ и блѣдожълтъ светецъ, т. е. монастирътъ на тоя светецъ. Б. Пр.

вино и 275 оки ракия. Акцизното право, което слѣдва да се заплати на правителството на 100 десетъ за виното и ракията, които за сега се пазятъ въ дома на притежателя, ще се събере постепенно до като всички тѣзи пития се разпродадатъ и консумиратъ. Това мито ще се отбѣлѣзва на гърба на този листъ (сергия), която за удостоверение му се издава. 7 Тешрини-свелъ 1288 год. отъ егира.

(7 Октомврий 1872 год. отъ Р. Хр.

5.

СВИДѢТЕЛСТВО.

Гербова хартия съ цѣна 1 грошъ

Горага, наречена „Кючукъ-Карийца“, лежи въ Рилската планина, при съсъди: горигъ-яйльци на Али-Сердаръ, на Али Бойкевъ, Сладово и рѣката.

Да се напише това свидѣтелство, причината е слѣдната:

Редифъ и Арифъ и сестра имъ Хайрие Едхемови, които живѣятъ въ гр. Джумая, махала „Джами-кебиръ“, владѣятъ и притежаватъ съ тапийски актъ $\frac{3}{5}$ (три пети части) отъ гората, наречена „Кючукъ-Карийце, намираща се въ планината Рила, която е завѣщана отъ Гази Мустафа паша. Притежателитъ на тѣзи $\frac{3}{5}$ части продадоха ги за 2,500 гроша на монасигъ отъ Рилския манастиръ, а именно: отецъ Дѳрогей, отецъ Методий и отецъ Харитонъ. На послѣднитъ, за да се издаде тапийски актъ, дава имъ се настоящето свидѣтелство, за да го прѣдставятъ на надлежния чиновникъ. 1 Юлий 1873 годича. (1 Темузъ 1289).

Мюхтаръ (М. П.) I степенъ мюхтаръ на махалата

„Джами-Кебиръ“ въ гр. Джумая.

Членъ-съвѣтникъ (М. П.) Ибрахимъ.

Членъ-съвѣтникъ (М. П.) Ахмедъ.

6.

ГЕРБОВА ХАРТИЯ СЪ ЦѢНА 1 ГРОШЪ.

До господина Дупнишкия каймакаминъ.

Съ прѣдписание отъ господина мютесарифина на Софийския санджакъ, което ви пристигна прѣзъ настоящето лето, ви бѣ съоб-

щено, че нѣкои чиновници отъ тамъ сж били командировани съ мисия, за да проучатъ на самото мѣсто въпроса за всичкитѣ земи и имоти на Рилския манастирь. Тоя въпросъ бѣ добръ проученъ и съставенитѣ по него тефтери, книжа и други актове бѣха конфиденциялно прѣдставени, заедно съ мазбатата, въ централното управление на санджача. По усмотрението на това управление управителтъ-мютесарифъ назначи по тоя въпросъ особна комисиия, която повторно и щателно да изучи въпроса и да му докладва.

Отъ изслѣдваніята, които се направиха по това дѣло, се установи факта, че всички зависещи отъ манастиря имущества, изключително отъ онѣзи, на които данъкътъ е опростенъ и независимо отъ имотитѣ, за които има царски ферманъ и хууднамета, — сж били само петъ кѣса ливади и четири кѣса ниви. Тѣзи ливади и ниви по-прѣди били записани въ тефтера и се казвало, че се е плащало за тѣхъ десетъкъ. Десетъчниятъ данъкъ за годината 1287 година отъ егира (1871 год. Р. Хр.) се плащаль на правителството, и сумата възлизала е на 507 гроша. Данъкътъ по десетъка за 1288 година отъ егира (1872 год. Р. Хр.) възлизаль на сума 581 грошъ и 20 пари. А за 1289 г. егира (1873 год. Р. Хр.) данъкътъ по десетъка билъ намаленъ на 300 гроша. Слѣдователно, общата сума за данъка по десетъка за тѣзи три години възлизаше на 1388 гроша и 20 пари. Тази сума се изплати отъ паритѣ ни 8935 гроша, които бѣхме депозирали за тази цѣль въ Дупнишкото ковчежничество. А останалитѣ наши пари отъ 7,546 гроша, които стоятъ дори и досега въ поменатото ковчежничество, не ни сж повърнати обратно.

Явно става, обаче, че търсената по-прѣди отъ насъ сума за десетъкъ отъ 3,875 гроша за 1289 год. егира, се търсеше очевидно по погрѣшка. Това е констатирано и отъ протокола на комисиията, както и отъ мазбатата, която е приключена тукъ, и която бѣ проведена до негово Високо-прѣвъзходителство, мютесарифъ паша, за усмотрение. Прочее, като направите и отъ ваша страна надлежното издирване по тази станала неволна погрѣшка, осмѣляваме се да прѣдставимъ на Ваше Благородие настоящата ни молба, за да я прѣпратите при рапортъ до Негово Високо-прѣвъзходителство мютесарифина въ София за надлежно разпореждане.

Заповѣдь и повеление зависи отъ Ваше Благородие.

23 Мартъ 1290 г. егира (1874 г. Р. Хр.)

Подп. пълномощникъ на Рилския манастирь: Бохоръ.

Подп. пълномощникъ на Рилския манастирь Захари Х. Гюровъ.

7.
ЗАКОНЪ

Безъ дата.

Едно малко пространство земя още отъ старо врѣме е било собствено притежание на манастиря, именуванъ „Рилски“. Въ врѣме, когато страната бѣ завоевана отъ исляма, на манастиря за този кжтъ земя, билъ издаденъ направо на манастиря особенъ височайши царски крѣпостенъ актъ, нареченъ „мюлк-намей-хумаюнъ“ за право на притежание. Съгласно съ тоя султански крѣпостенъ актъ тази манастирска мѣстность била освободена отъ десетъкъ и като свободна е била тя записана и въ новия правителственъ тефтеръ. За мѣста и земи отъ подобна категория тапии не сж се издавали, нито пъкъ за тѣхъ се получавало нѣкакъвъ данъкъ или десетъкъ. Но за онѣзи земи, които още отъ старо врѣме сж била стопанисвани отъ частни земевладѣлци, данъкъ и десетъкъ сж плащали. Ако тѣзи земи отсетнѣ сж били стопанисвани отъ монаси, — тѣзи земи не могатъ да се считатъ за собственостъ на манастиря, защото тѣ могатъ да се даватъ на владѣние само съ право на тапия.

Въ стария законъ се говори, че ако едно лице, което притежава земя, би посадилъ върху нея, съ позволенieto на чиновника, неплодородни дървета и тази земя би се образувала гора, — то въ такъвъ случай, стопанинътъ на земята става и пѣленъ стопанинъ на посадения дървета. Надъ тѣзи мѣста той, стопанинътъ, има пѣлно и неограничено право да отсича дърветата и да ги изкоренява отъ корень. Но ако другъ нѣкой външенъ човѣкъ би ги отсѣкълъ, то правителството забранява и поисква отъ чуждото лице, което би ги отсѣкло, стойността имъ, като обезщетение. Тѣзи залѣсени мѣстности, като най-приятни земи, се прѣдпочитатъ изобищо отъ другитѣ земи, защото тѣ се различаватъ отъ другитѣ обикновени земи. Въ замѣна на десетъкъ, правителството получава отъ тѣхъ умѣренъ наемъ за почвата и тоя наемъ се опрѣдѣля отдѣлно.

Освѣнъ общественитѣ планини и гори, както и частнитѣ обществени лѣсове и джбрави, които се притежаватъ отъ селскитѣ общини, — всички други частни гори, притежавани изцѣло или на части отъ бащи, дѣди и прѣдѣди и за които гори се е доказало, че дърветата имъ сж посадени съ човѣшка рѣка, — могатъ да се владѣятъ и притежаватъ съ права на тапия. Дърветата въ тѣхъ могатъ да се сѣкатъ само отъ стопанитѣ имъ. Въ случай, че друго нѣкое външно лице би искало да отсѣче тѣзи дървета, чиновникътъ може да му забрани. Но дърветата веднѣжъ отсѣчени, стойността по оцѣнение се взима за въ полза на правителството. А за самата мѣстность, тоестъ за поземелната почва, правителството получава единъ умѣренъ десетъкъ въ видъ на наемъ за земята.

Формалноститѣ, които трѣба да се съблюдаватъ спрѣмо тоя родъ гора, сж почти еднакви съ ония формалности, които се прилагатъ и къмъ другитѣ земи.

Всѣко лице, внѣ отъ частнитѣ гори и лѣсове, които отъ старо врѣме сж били владѣни отъ частни лица, може и е свободно да сѣче, както дърва за горене, така и дърва за строителенъ материялъ отъ всички обществени гори и планини. Обаче тѣзи общи и правителствени гори и планини не може никой да ги владѣе и нито като стопанинъ да се намѣсва въ тѣхъ. Десетъкъ отъ тѣзи гори и планини не се получава, нито за отсѣченитѣ тамъ дървета, нито пъкъ данѣкъ се взима. Отъ сѣното, което тамъ се произвежда, десетъкъ се получава.

Независимо отъ това, никой нѣмъ право да отдѣля отъ тѣзи обществени и правителствени гори и планини извѣстно пространство мѣсто, съ цѣлъ за залѣсяване и за да се образува тамъ самостоятелна, или дружествена гора. Защото чиновникътъ по земитѣ не може да издава на никого тапия за право на притежаване. Сжщо и земи, които отъ старо врѣме сж били привързани къмъ единъ манастиръ и чията зависимостъ е вписана въ управлението на императорската дефтерхана, — то и такива земи не могатъ да се владѣятъ съ право на тапия, нито би могли тѣ да се купуватъ и продаватъ. Ако обаче има земи, които отъ старо врѣме сж били владѣни съ тапия, то тѣзи земи по-сетнѣ, по единъ лесенъ способъ сж могли да прѣминатъ въ рѣцѣтъ на монаситѣ и би се привързали къмъ манастиря, въ такъвъ случай послѣдниятъ има право да ги владѣе безъ да се приспособяватъ къмъ него онѣзи формалности, които се практикуватъ изобщо къмъ всички други земи, които сж отъ категорията на „ерази мири“.

Послѣднитѣ, както се каза по-горѣ, могатъ да се владѣятъ и съ право на тапия, съгласно съ постановленията на чл. чл. 29, 30, 104 и 122 отъ закона за земитѣ.

8.

ПЪЛНОМОЩНО.

Гербова хартия съ цѣна
10 гроша.

Гербътъ на Османската империя, положенъ на чело на тоя частенъ актъ.

Съ общо генерално пълномощно ние, долуподписанитѣ, овълномощаваме за нашъ генераленъ пълномощникъ Дупнишкия жителъ чорбаджи Васе Мазниковъ да продава и отчуждава на появилитѣ се купци земитѣ и недвижимитѣ имоти, които сж прѣ-

минали намъ въ наслѣдство отъ майка ни, и намиращи се въ гр. Дупница и Дупнишката каза, въ прѣдѣлитъ на Българското княжество: да получава паричната имъ стойностъ; да издава на купувачитъ тапийски актове; а въ случай на нужда да има право да прѣопълномощава отъ страната си друго лице. За удостоверение на това, издаваме му настоящето пълномощно, което да се уважава и да е въ сила въ всичкитъ държавни учрѣждения.

23 Шубатъ 1296 г. (23 Февруарий 1881 година).

Дупничанецъ :

Бекиръ Ага Зааде.
(М. П.) Османъ

Дупничанка :

дъщеря на Бекиръ Ага
(М. П.) Вехибе Ханъмъ.

Удостоверяваме, че подписитъ и печатитъ, положени отдолу въ настоящето пълномощно сж на Дупничанитъ Османъ ефенди и Вехибе Ханъмъ, и че тѣ отъ своя страна сж опълномощили Дупнишкия жителъ чорбаджи Васе Мазниковъ, за да продава и отчуждава имотитъ, които тѣ по наслѣдство пригежаватъ.

23 Февруарий 1881 година.

(М. П.) Ебу-Бекиръ.

(М. П.) Яшаръ Али.

(М. П.) Мехмедъ Фаикъ.

Удостоверява се съ печата на съвѣта, че Дупнишкитъ жители Османъ ефенди и Вехибе Ханъмъ сж опълномощили отъ своя страна чорбаджи Васе Мазниковъ, за да продава недвижимитъ имъ имоти, лежащи въ района на гр. Дупница, както и да извършва други разни пълномощнически дѣйствия и формалности, споредъ както това се засвидѣтелствува отъ горѣ подписалитъ се лица.

23 Февруарий 1 81 година.

(М. П.) Сърски междлиси-идаре.

№ 61. Потвърдява се печатътъ на Сърския междлиси-идаре.

Съресъ, 16 Мартъ 1881 г.

Управляющи Австро-унгарското кралско вицеконсулство :

А. Хаджи Димовъ. (М. П.) — на сжщото консулато.

Видѣно за завѣряване печата на Сърското вице-консулство, положенъ по-горѣ.

София, 10 Май (н. с.) 1881 година.

За Австро-унгарски дипломатически агентъ и генераленъ консулъ въ България: (М. П.) на консулатото, Лютероти.

Прието 4 лв. такса. № 247.

Видѣно въ Министерството на Външнитѣ дѣла и изповѣданията за утвърждение подлинността на печата, подъ брой 98 на дипломатическото агентство и генерално консулство на Австро-Унгария и подписа на г-на Лютероти, почетенъ вице-консулъ.

София, 30 Априль 1881 година.

Главенъ секретаръ: Алекс. Людскановъ.

(М. П.) на министерството.

9.

ПРѢВОДЪ

отъ закона за земитѣ, нареченъ „Ерази-канон-наамеса“.

(Отъ Дестура. — Безъ дата).

Членъ 122. Земи, които още отъ старо врѣме били привързани на единъ манастиръ и чиято зависимостъ е била записана въ управлението на Дефтерханата, то такива земи не могатъ да се владѣятъ съ право на тапия, нито да се купуватъ и продаватъ. Обаче, ако тѣзи мѣста още отъ старо врѣме сж били притежавани съ право на тапия и сѣтѣ служебно прѣминали въ ржцѣтѣ на монаситѣ, то могатъ ли подобни земи да зависятъ отъ манастиря и да се владѣятъ безъ право на тапия? — Отговоръ: къмъ тѣзи земи се приспособяватъ онѣзи формалности, които се практикуватъ и по отношение на другитѣ мирийски земи. Слѣдователно, тѣзи земи могатъ да се владѣятъ, както и по-прѣди, съ право на тапия.

УКАЗАТЕЛЬ.

(Цифритъ тукъ означаватъ страници).

I. Имена на султани.

Абдулъ Азисъ 193, 199, 604, 605, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640.

Абдулъ Меджидъ 129, 138, 140, 141, 142, 144, 145, 157, 169, 170, 173, 181, 189, 191, 213.

Абдулъ Хаѣмидъ I 74, 77, 79, 81, 83, 85, 88, 90, 92.

Ахмедъ I 22.

Ахмедъ III 3, 31, 33.

Баязидъ I Илдърѣмъ 11, 13.

Баязидъ II 5, 6.

Ибрахимъ 24, 25.

Махмудъ I 35, 36, 38, 40, 42, 46, 47, 50, 53.

Махмудъ II 101, 103, 104, 105, 108, 115, 117, 118, 121, 122, 124, 126, 128.

Мехмедъ I (Мохамедъ Челеби) 11, 13.

Мехмедъ II (Мохамедъ II Фатихъ) 677.

Мехмедъ IV 27, 29.

Мурадъ I (Худа вендигяръ) 66, 149, 677.

Мурадъ III 20.

Мустафа III 58, 61, 64, 66, 68, 70, 72.

Омаръ, арабски халифъ 1.

Орханъ 677.

Османъ III 55, 57.

Селимъ I 9, 11, 12, 13.

Селимъ II 17, 18.

Селимъ III 95, 97, 98.

Сюлейманъ I 12, 14, 15, 16, 237, 239.

II. Имена на везири и валии.

Ахмедъ Митхадъ паша, валия на Нишкия вилаетъ 193, 199.

Ахмедъ Расимъ паша, валия на Дунавския вилаетъ 705.
Даудъ паша, великъ везиръ 485.

Зейнелъ Абединъ паша, санджакъ бей на Нишкия вилаетъ 293, 309, 691.

Кара Мустафа паша = Гаази Мустафа паша, великъ везиръ 6, 7, 19, 27, 29, 35, 50, 53, 55, 57, 59, 60, 62, 65, 80, 82, 99, 218, 222, 224, 255, 257, 259, 266, 295, 335, 336, 348, 350, 364, 417, 418, 419, 421, 422, 424, 461, 462, 463, 467, 469, 471, 472, 473, 476, 478, 498, 499, 500, 501, 540, 549, 569, 589, 600, 602, 603, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 641, 680, 683.

Махмудъ Недимъ паша, великъ везиръ 311.

Мехмедъ паша, великъ везиръ 227.

Мустафа Найли паша, великъ везиръ 302, 303.

Хюсеинъ паша, валия на Видинската областъ 145, 157, 291, 292.

III. Имена на патриарси и митрополити.

Авксентий, митрополитъ на Херцеговина, Велесъ и Дурацо 128, 129, 130, 173, 174, 181, 182, 191, 192, 430, 431.

Атанасий Константиновъ, замѣстникъ на Неврокопския митрополитъ 453.

Генадий, митрополитъ на Дурацо 192.

Герасимъ, патриархъ на Ипекъ 324, 325.

Германъ, Цариградски вселенски патриархъ 189.

Григорий, Цариградски вселенски патриархъ 129.

Иоаникий, патриархъ на Ипекъ 38.

Иоасафъ, митрополитъ на Самоковъ и Дупница 324, 325.

Неофитъ, Аласонски митрополитъ 125.

Серафимъ, митрополитъ на Сараево (Босна) 260, 261.

Серафимъ, замѣстникъ-митрополитъ на санджака Келисъ (Босна) 262, 263.

Теоклитъ, Велешки митрополитъ 173, 174.

IV. Имена на игумени и монаси.

(Еднаквиѣ имена тукъ не винаги принадлежатъ на едни и сщи лица).

Авелъ, рилски монахъ 247.

Авксентий, рилски монахъ 6, 247, 323, 331.

Аврамъ, рилски монахъ 241, 428, 643, 654.

Аврамъ Ивановъ, рилски монахъ 780.

Агаемноцъ, рилски монахъ 17.

- Агапий, рилски монахъ 239, 535, 644, 649.
Агатеѣ, рилски монахъ 247.
Адамъ, рилски монахъ 241, 247.
Амвросій, рилски монахъ 480.
Анастасій, рилски монахъ 241, 247, 331, 647.
Ангеларій, рилски монахъ 728.
Андрей, рилски монахъ 332.
Антимъ, рилски монахъ 476, 643, 680, 749.
Антимъ Ангеловъ, рилски монахъ 652.
Антимъ Андреевъ, рилски монахъ 350.
Антоній, рилски монахъ 645, 646.
Аркадій, рилски монахъ 247, 587, 653, 740, 743.
Арсеній, рилски игуменъ 740.
Арсеній, рилски монахъ 239, 241, 247, 253, 337, 350,
412, 413, 431, 717.
Атанасій, рилски монахъ 328, 644, 649.
Божимилъ, рилски монахъ 253.
Борисъ, рилски монахъ 428.
Варрава, рилски монахъ 253.
Варлаамъ, рилски монахъ 239, 241, 247, 428.
Василий, рилски монахъ 21, 239, 241, 247, 253, 337,
477, 680.
Василий, рилски игуменъ 472.
Василий Зиновій, рилски монахъ 247.
Василий Ивановъ, рилски монахъ 708.
Василий Михайловъ, рилски игуменъ 365, 366.
Венедиктъ, рилски монахъ 6, 247.
Вениаминъ, рилски монахъ 6, 241, 247.
Викентій, рилски монахъ 477.
Висарій, рилски монахъ 472.
Висарионъ, рилски монахъ 462, 476, 477, 680.
Вукадинъ, рилски монахъ 241, 247, 253.
х. Гавраилъ, атонски монахъ 738.
Гавраилъ, рилски игуменъ 553, 559, 560.
Гавраилъ, рилски монахъ 253, 557, 558, 644, 684.
Галатионъ, рилски монахъ 641, 643, 654.
Галатионъ Ивановъ, рилски монахъ 641.
Генадій, рилски монахъ 350.
Георги, рилски монахъ 241, 247, 253.
Георги Гюровъ, рилски монахъ 677.
Герасимъ, рилски игуменъ 506, 509, 523.
Герасимъ, рилски монахъ 21, 241, 247, 253, 370, 378,
644, 649.
Герасимъ Ивановъ, рилски монахъ 373.
Гервасій Стояновъ, рилски монахъ 711, 772, 773.
Григорій, рилски монахъ 239, 322, 342, 606, 647, 749.
Григорій Божанъ Николовъ, рилски монахъ 782.

- Давидъ, рилски монахъ 6, 22, 239, 332, 646, 749.
Дамаскинъ, рилски монахъ 644, 649.
Дамянъ, рилски монахъ 247.
Данаилъ, рилски монахъ 22, 241, 247, 253.
Димѡ кехая, рилски монахъ 577.
Диоклетиянъ, рилски монахъ 577.
Дионисий, рилски монахъ 6.
Дионисий Николаевъ, рилски монахъ 414.
Дионисионъ, атонски монахъ 230.
Доротеѣ, рилски монахъ 643, 654, 803.
Доситеѣ, рилски монахъ 342.
Евстатий, рилски монахъ 241, 749.
Евтимий, рилски монахъ 241, 247, 253, 335, 355.
Евтимий Ангеловъ, рилски монахъ 610.
Елисей, рилски монахъ 650.
Елисей Аритоновъ, рилски монахъ 611.
Елисей Радковъ, рилски монахъ 652.
Елисей Рашковъ, рилски монахъ 610.
Еремия, рилски монахъ 645.
Еротей, рилски игумень 432, 434.
Еротей, рилски монахъ 645, 650.
Захарий, рилски монахъ 644, 650.
Зиновий, рилски монахъ 372.
Иванъ Василиевъ Константиновъ, рилски монахъ
414, 449, 450.
Иванъ Каменлията, рилски монахъ 738.
Игнатий, рилски игуменъ 497.
Игнатий, рилски монахъ 239, 253, 332, 644, 684.
Иларионъ, рилски монахъ 6, 239, 241, 253, 462.
Иларионъ Стояновъ, рилски монахъ 350.
Иоаникий, рилски игумень 462.
Иоаникий, рилски монахъ 241, 647, 698.
Иоанъ, рилски монахъ 6.
Иоасафъ, рилски игумень 445, 447, 555, 698.
Иоасафъ, рилски монахъ 6, 385, 388, 389, 691.
Йонисий, рилски монахъ 6.
Йонъ, рилски монахъ 241.
Йорданий, рилски монахъ 241.
Йосифъ, рилски игумень 496, 524, 528, 537, 539, 540,
570, 604, 670, 748.
Йосифъ, рилски монахъ 6, 377, 378, 428, 529, 730.
Йосифъ Ивановъ, рилски монахъ 607, 608, 609, 611, 612.
Исаѣя Ивановъ, рилски монахъ 764.
Калиникъ, рилски монахъ 241, 247, 253.
Калотей, рилски монахъ 6.

- Калоянъ, рилски монахъ 6.
Кесарий, рилски игуменъ 797.
Кесарий, рилски монахъ 355, 652.
Кесарий Теописевъ, рилски монахъ 611.
х. Кешишъ, рилски монахъ 717, 718, 721, 726, 727, 747.
Кирилъ, рилски игуменъ 437, 438.
Кирилъ, рилски монахъ 532, 533, 582, 646, 647, 648, 650,
532, 533, 785.
Кирилъ Ивансвъ, рилски монахъ 607, 609, 643, 645,
652, 653, 654.
Клеопий Йовчевъ, рилски монахъ 363.
Климентъ Радославовъ, рилски монахъ 323.
Константинъ Ивановъ, рилски монахъ 613.
Константинъ Минковъ, рилски монахъ 612, 653.
Константинъ Минчовъ, рилски монахъ 411, 412.
Костандий, рилски монахъ 253, 651.
Ксенфонтъ, рилски монахъ 749.
Кънчо, рилски монахъ 253.
Лазаръ, рилски монахъ 428.
Лазарионъ, атонски монахъ 230.
Леонтий, рилски монахъ 753.
Лука, рилски монахъ 335.
Макарий, рилски монахъ 6, 21, 328.
Максимъ, рилски монахъ 6, 328.
Максимъ Ивановъ, рилски монахъ 355.
Максимъ Неофитовъ, рилски монахъ 656.
Матей, рилски монахъ 239.
Мелетий, рилски монахъ 342, 350, 646, 667, 749.
Месарий, рилски монахъ 355.
Методий, рилски монахъ 241, 355, 642, 803.
Мина, рилски монахъ 342.
Мойсей рилски монахъ 342, 350, 355, 476, 571.
Натанаилъ, рилски монахъ 374, 375.
Неофитъ, рилски монахъ 730.
Неофигъ Петровъ, рилски монахъ 363.
Неофигъ папа Петровъ (даскалъ), рилски монахъ 411.
Несторъ Ивановъ, рилски монахъ 353.
Нефталинъ Петровъ, рилски монахъ 355.
Никаноръ, рилски монахъ 239, 730, 731, 732.
Никита, рилски монахъ 644, 649.
Никита Куйовъ, рилски монахъ 355.
Никифоръ, рилски игуменъ 631, 632, 633, 634, 635, 745.
Никифоръ, рилски монахъ 239, 547, 580, 651, 653, 656.
Никифоръ Пауновъ, рилски монахъ 600, 613.
Нико, рилски монахъ 253.
Ной, рилски монахъ 322.
х. Онуфрий, рилски монахъ 673.

- Онуфрий, рилски монахъ 414, 651.
Онуфрий Васи́лиевъ Константиновъ, рилски монахъ 448, 449, 450, 451.
Орфанъ Петровъ, рилски монахъ 411.
Радославъ Михайловъ, рилски монахъ 355.
Радулъ, рилски монахъ 247.
Раманъ Пѣйовъ, рилски монахъ 353.
Рафаилъ, рилски игуменъ 567.
Рафаилъ, рилски монахъ 239, 253, 330, 331.
Рафаилъ Николаевъ, рилски монахъ 712.
Ромулъ, рилски монахъ 6, 250, 472.
Ромулъ Костуръ - Зааде, рилски монахъ 355.
Ромулъ Кръстевъ, рилски монахъ 350.
Паисий, рилски игуменъ 706.
Паисий, рилски монахъ 6, 376, 651.
Паисий Ангеловъ, рилски монахъ 411, 412.
Паисий Ивановъ, рилски монахъ 613, 653.
Паладий, рилски монахъ 239, 241, 247.
Паладий Димитровъ, рилски монахъ 401, 402, 403.
Памфилий, рилски игуменъ 393, 394, 553, 554, 555,
5565 58, 559, 561, 563, 564, 565, 690, 691 732, 733, 734, 755, 801.
Памфилий, рилски монахъ 138, 139, 239, 395, 398, 399.
Памфилий Стойчевъ, рилски игуменъ 399, 400, 541, 758,
767, 768, 770, 774, 777.
Панаретъ, рилски монахъ 476.
Пантелеймонъ, рилски игуменъ 444.
Пантелеймонъ, рилски монахъ 390, 431, 650, 652, 717,
749.
Пантелеймонъ Цвѣтановъ, рилски игуменъ 615,
616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628,
629, 630, 636, 637, 638, 639, 640, 763.
Партений, рилски монахъ 247.
Пахомий, рилски монахъ 355, 370, 376, 571, 753.
Пахомий Илиевъ, рилски монахъ 611, 652.
Пахомий Теодоровъ, рилски монахъ 355.
Перунъ, рилски монахъ 241.
Полихронъ Лазаровъ, рилски монахъ 610, 652.
Прокопий, рилски монахъ 581, 582, 785.
Прокопий Гавриловъ, рилски монахъ 610, 652.
Прохоръ, рилски монахъ 322.
Сава, рилски монахъ 353.
Сава Николовъ, рилски монахъ 353.
Самуилъ, рилски монахъ 386, 548.
Сарбоний, рилски монахъ 335.
Сарбоний Марковъ, рилски монахъ 353.
Севастий, рилски монахъ 355.
Серапионъ, рилски монахъ 239.

- Серафимъ, рилски игуменъ 543, 547.
 Серафимъ, рилски монахъ 355, 642, 643.
 Сергей Петровъ, рилски монахъ 350.
 Симеонъ, рилски игуменъ 401.
 Симеонъ, рилски монахъ 22, 241, 247, 239, 322, 332, 646,
 698, 765.
 Симеонъ Райчовъ, рилски монахъ 652.
 Синесий, рилски монахъ 645, 650.
 Синесий Райновъ, рилски монахъ 611.
 Соколъ, рилски монахъ 525, 526.
 Софроний, рилски монахъ 6, 239, 547, 642, 646.
 Спиридонъ, рилски монахъ 373, 374.
 Стефанъ, рилски монахъ 241, 247.
 Стефаний, рилски монахъ 241.
 Теодоръ, рилски монахъ 335, 428.
 Теодоръ Стояновъ, рилски монахъ 363.
 Теодосий, рилски игуменъ 798, 799, 802.
 Теодосий, рилски монахъ 644, 649, 742.
 Теодосий Стефчовъ, монахъ отъ Драгалевския манастиръ
 761, 762,
 Теофаний, рилски игуменъ 476, 477, 478, 680.
 Теофаний, рилски монахъ 644, 648, 651.
 х. Теофаний, рилски монахъ 713.
 Теофанъ, рилски монахъ 239, 253, 472.
 Теофилъ рилски игуменъ 422.
 Теофилъ, рилски монахъ 239, 253, 571.
 Теофилий, рилски монахъ 509.
 Теофилъ Ивановъ, рилски монахъ 754.
 Теофилъ Илиевъ, рилски монахъ 401, 402, 403.
 Теохарий, рилски монахъ 575.
 Тимотей, рилски монахъ 6.
 Тимотей Кръстевъ, рилски монахъ 363.
 Тома, рилски монахъ 241, 247.
 Филиппъ, рилски монахъ 6, 241.
 Харалампий, рилски монахъ 247, 580, 643, 654.
 Харалампий Алексиевъ, рилски игуменъ 602.
 Харитонъ, рилски монахъ 355, 485, 642, 645, 803.
 Хонорий, рилски монахъ 335.
 Христо Божиловъ, рилски игуменъ 601.
 Яковъ, рилски монахъ 239, 753.
 Янаки Вълчовъ, рилски монахъ 605.

V. Имена на рилски мѣстности.

(Тукъ сж посочени само по-важнитѣ страници).

- Акчамъ (Бѣлиятъ чамъ) 350, 351.
 Алтънъ-градъ 346.
 Андреовиятъ камъкъ (канара) 607.

Арсениева 235, 236.
Асжджи 243.
Балта 146, 150, 160.
Банътъ 194.
Баня 240.
Барловъ-долъ (вж. Павловъ долъ)
Баталь-гьолъ 346.
Бачище 347.
Богородица 146, 150, 160.
Бойница 206.
Бузли-гьолъ (езеро) 350, 351.
Бълчовица 642, 643, 657—660.
Владикина ливада 347.
Воинъ 243.
Вуковица 235.
Габерътъ 246.
Грамадище 347.
Градище 347.
Горниятъ изворъ 346.
Джамбова 653, 657 660.
Дермендере 246.
Дестурма 201.
Дибекъ-ташъ 346.
Добрева (Добринова) постница 146, 240.
Добринова лисица 236.
Добриново селище 241.
Добрева джбравъ — Доспей 243.
Доротеєвица 201.
Доруга 51.
Друмище 206.
Дѣвица 146.
Евтимиева 235.
Елешница 346, 347.
Елисейна рѣка 146.
Ешекъ-бурунъ 346.
Изворенъ кладенецъ 347.
Илийна рѣка 195.
Иоакимова 146, 150, 160.
Йокари-бурунъ 347.
Кадийца 645, 646, 647.
Кайнакъ-суя 347.
Калинина гора 653.
Камънитъ на тримата братя 347.
Кара-бунаръ 346.
Кара-Юмерица 213, 404.
Караферийска ливада 347.
Кара-Тахиръ 237.

- Карталъ 246.
Коджа Кадийца 646.
Кобила 243.
Корията 235.
Кортубанъ 252.
Красна лжка 51.
Крива-бара 347.
Кючюкъ-Кадийца 609, 652.
Крушата 146, 150, 160.
Кръстовъ долъ 51.
Кръстътъ (Ставри) 240, 243.
Кръстопжтъ (Йол-гечиди) 346.
Къркнъ (Стрижалище) 242.
Къзълъ-ташъ (Козьолъ-ташъ) 51, 346.
Къзълъ-топракъ 346.
Къзъ-дервентъ (Момина-клисуре) 206.
Леденитъ езера 51.
Ливадище 146, 240.
Лилякътъ 213.
Липовина 237.
Лиховица 236, 239.
Лорешния 346.
Луда-Мара 206.
Лѣхуса 235.
Мандрата на стария метохъ 51.
Матейска 242.
Мермеръ-ташъ 346.
Мердебанъ 240.
Методиева 236.
Метохътъ 240.
Модрева 236.
Мустафа пашински кладенецъ 219.
Новата черква 346.
Новото дере 146, 150, 160.
Орлица 236, 239.
Орманътъ 243.
Орница (Ораница) 201, 206.
Орловиятъ камъкъ 347.
Осоя 195, 240.
Остенъ 206.
Остеновъ долъ 201.
Островъ долъ 245.
Павловъ долъ (Павлова долчинка) 152, 195, 201,
252.
Попова шапка 347.
Поводище 252.

- Постницата 194.
 Радъ 201, 206.
 Раковина 243.
 Рельовъ долъ 201.
 Рибнитъ езера 347.
 Ридътъ 244.
 Росина 215.
 Руса (Руска) 146, 243.
 Световица (Светица) 146.
 Студена 246.
 Стоилица 146.
 Струма 146.
 Сребърница 245.
 Стругарчевъ долъ (Стругарица) 146.
 Судбжи 243.
 Суса 146.
 Сурлаганъ 299, 300.
 Сърбейва 153.
 Теодосиева 195.
 Топогоница 299, 300.
 Тѣснище 347.
 Търсище 202.
 Устойца (Усойца, Истойца) 201, 206.
 Ушитъ 146.
 Фрудуманъ 146.
 Хелюса 201.
 Царица 240.
 Цвѣтаница 252.
 Чаушица 50, 51, 52.
 Черквище (Черква) 146.
 Чомница 659, 660.
 Шахинъ-юваси, шахинъ-кая (Соколова скала)
 17, 18.
 Шереметъ-хендеги 347.
 Шипочанъ 117, 146.
 Юртлукъ (върхъ) 51.

Забѣлѣжка. Прѣдъ видъ на голѣмото множество други имена, като имена на мюдюри, каймаками, кадии, мютеселими, частни лица, граждани, селяни, имена на градове, села, рѣки и мѣстности извънъ Рилската планина, — тукъ подобни имена не сж указани.

Съдържание.

	Стр.
Пояснителна бѣлѣжка	III IV
Описъ на ферманитѣ	V—XXIV
Дѣлъ I. — Фермани	1—211
Дѣлъ II. — Официаленъ докладъ	213—233
Дѣлъ III. — Извлѣчения отъ стари правителствени теф- тери	235—254
Дѣлъ IV. — Бюрултии.	255—294
Дѣлъ V. — Емирнамета	295—320
Дѣлъ VI. — Худжети	321—415
Дѣлъ VII. — Просби	417—455
Дѣлъ VIII. — Фетви	457—459
Дѣлъ IX. — Спахийски актове	461—588.
Дѣлъ X. — Вакѣфски актове	589—602
Дѣлъ XI. — Тапийски актове	603—654
Дѣлъ XII. — Описи	655—666
Дѣлъ XIII. — Мазбати	667—676
Дѣлъ XIV. — Мураселета.	677—684
Дѣлъ XV. — Тескерета	685—687
Дѣлъ XVI. — Съобщения.	689—693
Дѣлъ XVII. — Писма	695—709
Дѣлъ XVIII. — Данъчни листове	711—728
Дѣлъ XIX. — Записи	729—751
Дѣлъ XX. — Билети за пжтуване и носене орѣжие	753—766
Дѣлъ XXI. — Квитанции	767—787
Дѣлъ XXII. — Разписки	789—799
Дѣлъ XXIII. — Разни	801—808
Указатель	809
I. Имена на султани	809
II. Имена на везири и валии	810
III. Имена на патриарси и митрополити	810
IV. Имена на игумени и монаси	810—815
V. Имена на рилски мѣстности	815—818